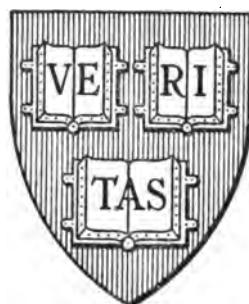

WIDENER LIBRARY

HX K2WN +

Atc 1359.1

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

DOCTRINA NUMORVM VETERVM

CONSCRIPTA

A

JOSEPHO ECKHEL

THESAVRO CAESAREO NUMORVM, GEMMARVMQVE VETERVM,
ET REI ANTIQVARIAE IN UNIVERSITATE VINDOBONensi DOCENDAE
PRAEFECTO.

P A R S I

D E

NUMIS VRBIUM, POPVLORVM, REGVM

V O L V M E N II.

CONTINENS

RELIQVAS EVROPÆ REGIONES CVM PARTE ASIAE MINORIS.

C VINDOBONAE,

S V M P T I B V S J O S E P H I V I N C E N T I I D E G E N
I M P R E S S I T I G N A T I V S A L B E R T I .
M D C C X C I V .

Arc 1359.1

315.2
315.2
315.2
Digitized by Google

D O C T R I N A
N V M O R V M V E T E R V M.

CONSPECTVS VOLVMINIS II.

Nomi urbium & populorum, regum.

<i>Chersonesus Taurica.</i> Pag. 1.	<i>Achaia.</i> Pag. 229.
<i>Sarmatia Europaea.</i> Pag. 3.	<i>Elis.</i> Pag. 263.
<i>Dacia.</i> Pag. 4.	<i>Cephallenia inf.</i> Pag. 270.
<i>Moesia Superior.</i> Pag. 6.	<i>Messenia.</i> Pag. 275.
<i>Moesia Inferior.</i> Pag. 13.	<i>Laconia.</i> Pag. 278.
<i>Thracia.</i> Pag. 19.	<i>Argolis.</i> Pag. 286.
<i>Chersonesus Thracia.</i> Pag. 49.	<i>Arcadia.</i> Pag. 292.
<i>Paeonia.</i> Pag. 60.	<i>Creta inf.</i> Pag. 300.
<i>Macedonia.</i> Pag. 61.	<i>Euboea inf.</i> Pag. 322.
<i>Thessalia.</i> Pag. 132.	<i>Insulae Aegaei minores Europaeae.</i> Pag.
325.
<i>Liburnia.</i> Pag. 151.	<i>Bosporus Cimmerius.</i> Pag. 339.
<i>Dalmatia.</i> Pag. 152.	<i>Pontus.</i> Pag. 340.
<i>Illyricum.</i> Pag. 152.	<i>Paphlagonia.</i> Pag. 383.
<i>Epirus.</i> Pag. 160.	<i>Bithynia.</i> Pag. 396.
<i>Corcyra inf.</i> Pag. 177.	<i>Myzia.</i> Pag. 448.
<i>Acarnania.</i> Pag. 183.	<i>Troas.</i> Pag. 478.
<i>Actolia.</i> Pag. 188.	<i>Aeolis.</i> Pag. 491.
<i>Locris.</i> Pag. 190.	<i>Lesbus inf.</i> Pag. 500.
<i>Phocis.</i> Pag. 193.	<i>Ionia.</i> Pag. 505.
<i>Boeotia.</i> Pag. 195.	<i>Caria.</i> Pag. 571.
<i>Attica.</i> Pag. 205.	
<i>Peloponnesus.</i> Pag. 223.	

CHERSONESVS TAVRICA.

Perlustratis Europae, quae in Occidentem vergit, provinciis opum nostrarum feracibus, in Orientem Europaeum flectimus, facto initio a regionibus, quae se- ptentriones respiciunt, unde in meridiem, et beatas Graeciae propriae provincias, insulasque viam prosequemur. Itineris exordium esto extrema in Aquilonem

CHERSONESVS TAVRICA.

Sic dicta, quod peninsula est, Ponto, palude Maeotide, et sinu Carcinite intercepta, et *Taurica*, quod a Tauris habitata fuit gente Scythica. Tamen urbes Graecae colonias co duxere, sed quae subinde regibus Bosporanis subjectae fuerunt, sive vi, sive sponte, quoniam a barbarorum Taurorum violentia vexatis externum auxilium opus fuit.

CHERSONESVS.

Habuit peninsula urbem quoque fibi cognominem, quae Plinio dicitur *Heraclea Chersonesus*^a), quia fuit teste Strabone πόλις Ήρακλεωτών, urbs Heracleotrum Bithyniae. Unde et olim dicta *Megarice* teste eodem Plinio^b), nempe quod Megarenses ipsam Heracleam aedifica-

runt. Strabo eam primum liberam dixit, sed metu barbarorum dedidisse sese Mithridati Eupatori^c). Liberam iterum fecere Romani, ut dicetur.

Cavendum, ne cum hujus numis miscantur numi Chersoneso Creticae debiti. Primus Pellerinius cognomines namos ritte discrevit. Hujus Tauricae sunt:

XEP. *Caput juvenile laureatum radium, ante quod lituus militaris.* ♀ *Mulier turrita stans d. jaculum, f. arcum cum jaculo, in area monogramma, et ΔP. AV. III.* (Sestini Lettere T. IV. p. 89.)

Numus causa metalli insignis excellentiae.

* * *
Caput Diana cum arcu. ♀ XEP. ΑΓΑΣΙΚ. *Taurus cornupeta.* AE.III.(Mus.Cael.)

a L. IV. p. 218.

b l. o.

c) L. VII. p. m. 474.

(Vol. II.)

ΜΑΤΙΑ ΕΥΡΩΠΑΕΑ.

Phanago-
nemorio Af-
lur ergo tri-
lemaeus in
im memorat.

V.M.

princeps Bos-
nobilitatem mul-
ti metalli confir-
m dixit Strabo.
tenus aut fuere
iske aversi, ceu
Panormo Siciliae
n erat deus Pan

Vnus Pellerinus
vulgavit, qui om-
pertinent, dempto,
fuitit, quem esse Ar-
no loco monebo. Alios
Hunteriano. Insignem ar-
suo edidit Neumannus.

Epigraphe: Π. ΠΑΝ. ΠΑΝΤΙ. ΠΑΝ.
ΤΙΚΑΠΑΙΤΩΝ. Videtur ex his emen-
dandus Stephanus legendο *παντικαπιτης*
pro *παντικαπιτης*.

Typi insigniores: Caput Panos, forte per
adlusionem ad primam syllabam in no-
mine urbis, ex qua causa et Vibius Pan-
sa in denariis suis Panos personam vide-
tur signasse. *Caput leonis,* fors ducto ty-
po ex numis metropolis Miletii, in quibus
obvium illud animal. *Caput tauri* in te-
tradrachmo ^{m)}, cum adlusione ad Tau-
ricam. *Gryphus*, qui etiam est in numis
Chersonesi, *Arcus, pharetra, pilei Dioscu-*
rorum in numis urbium Euxino ad sitarum
typus frequens.

AV. RRRR. (Pellerin, et Pembroke
tab. V.) *AR. RRR. AE. RR.*

THEODOSIA.

Numum Hunterianum a Cl. Combio
huc vocatum esse Metaponti Lucaniae,
in hujus moneta diximus.

SARMATIA EVROPAEA.

OLBIA, OLBIOPOLIS.

omine prodita, numi alterum
versus Borysthenis ostia, a
auctore Strabone, a quo
magnum appellatur. Adhuc
Pii aevo videtur fuisse potens,
per Tauroscytharum incursiones
tanti auxilia misit ⁿ⁾.

Caput Cereris, vel: *Virile barbatum*,
vel: *Muliebre velatum*. **Χ ΟΛΒΙΟ.** *Aqui-*
la delphino infisens, vel: *Arcus, phare-*
tra, securis, vel: *spica*. Horum prior est
AR. I., (Pellerin.) reliqui AE. II. III. (Pel-
lerin, Theupoli, Muf. Caef.).

Caput bovis. **Χ ΟΛΒΙΟΠΟΛΙΤΕΩΝ.**

^{m)} Beger Thef. Br. T. I. p. 369.

^{l)} Trifan. T. III. p. 83.

^{w)} Sestini Lettere T. IV.

ⁿ⁾ Capitolin. in Anton. c. 9.

CHERSONESVS TAVRICA.

De Dianae Tauricae in hoc tractu cultu constat, taurus autem jure insertus; nam ab hoc eam regionem traxisse nomen testatur Eustathius⁴⁾. Liberalius hunc numum explicatum vide in meis Num. vet. p. 49.

ΕΤΔΡΟΜΟ. *Mulier nuda flexo uno genu s. arcum prae tendit.* Σ XEP. Gryphus. AE. II. (Pellerin.)

Mulier anticae haec quoque per arcum Diana videtur agnoscenda, a qua et creditum urbem conditam, ut refert Mela, sed qui eam *Cherronen* vocat⁵⁾. Gryphi in aversa typus hunc numum huic potissimum Chersoneso vindicat, nam idem in vicini quoque Panticapaei moneta frequens, cuius typi in hoc tractu causa videtur a fabulis petenda, nam in locis paulum superioribus creditum habitare gryphos, saevum et portinax ferarum genus, qui aurum terra ponitus egestum mire amant, mireque custodiunt, et sunt infestū attingentibus, ut eodem loco tradit Mela⁶⁾.

XEP. *Miles nudus flexo uno genu d. hastam, s. clypeum.* Σ Figura in citis quadrigis. AE. II. (Pellerin.)

Non procul ab hac urbe, sed extra peninsula in occasum ad ostia Borysthenis fuit insula dicta *Achillis*, et juxta in continentem locus, dictus Δρομός Αχιλλείος, cursus *Achillis*, de quo Strabo, Arrianus, Plinius, Mela. Explicatius Mela haec tradit⁷⁾: *Achilles infesta classe mare Ponticum ingressus ibi ludicro certamine cele-*

braffe victoriam, et cum ab armis quios erat, se ac suos cursu exercitavisse memoratur. Ideo dicta est δρόμος Αχιλλείος. Verisimile videtur, ex vicino numi argumentum petitum, et in adversa proponi Achillem herois ritu fictum, in aversa celebratum ab eo ludicrum certamen.

ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ. *Caput muliebre.* Σ XEP. PONΗΣΣΟΤ. Diana gradiens telum ex pharetra promit, s. arcum. AE. II. (Pembroke P. H. tab. 33.)

Dubium esset, ad quam Chersonesum insignis hic numus pertineat, hanc Tauricam, an alteram Creticam (nam utrobius Diana cultus viguit), nisi item dirimeret vox ΕΛΕΤΘΕΡΑΣ. De Taurica scribit Plinius⁸⁾: *mox Heraclea Chersonesos libertate a Romanis donatum. Mirum videri posset, hanc urbem in extremis orbis culti finibus postam tetum numeros cuditse, nisi constaret ex Plinio⁹⁾, fuisse urbem praecipui nitoris in toto eo tractu, custoditis Graeciae moribus, quinque milia passuum ambiente muro.*

AE. RR.

HERACLEVM.

Caput Herculis leonis exuviiis tectum. Σ HPAK. *Arcus et clava.* AE. III. (Mus. Caef.)

Numos similes vidi complures. Suat hi operis tam barbari, ut eos Heracleae omnes per Europam Asiamque cultiorem sparlate nollent partum suum agnoscerere. Ad haec typus aversae conspirat cum iis,

d) ad Dionys. v. 306. e) L. II. c. 1. f) L. II. c. 1. sub init. g) L. II. c. 1. h) L. IV. p. 218. i) l. c.

SARMATIA EVROPAEA.

quos in numis Panticapaei, et Phanagoriae ex adverso in Bosporo Cimmerio Asiatico sitae observamus. Videntur ergo tribuendi illi Heracleo, quod Ptolemaeus in hac peninsula Maeotidi adsitum memorat.

AE. RR.

PANTICAPAEVM.

Teste Strabone et Stephano princeps Bospori Europaei urbs, quam nobilitatem multo certiores testes numi omnis metalli confirmant. Milesiorum coloniam dixit Strabo.

Hujus urbis numi haec tenus aut fuere ignoti, aut aliorum inique aversi, ceu cum inscripti solo ΠΑΝ. Panormo Siciliae tributi fuere ¹⁾, aut generatim deus *Pan* indicari cederetur ¹⁾. Vnus Pellerinius decem in omni metallo vulgavit, qui omnes huc sine dubio pertinent, dempto, quem numero nonum fuit, quem esse Argorum Argolidis suo loco monebo. Alios vide in museo Hunteriano. Insignem ar-

Epigraphic: Π. ΠΑΝ. ΠΑΝΤΙΚΑΠΑΙΤΩΝ. Videtur ex his emendandus Stephanus legendō παντικαπαιτης pro παντικαπιτης.

Typi insigniores: Caput Panos, forte per adlusionem ad primam syllabam in nomine urbis, ex qua causa et Vibius Panfa in denariis suis Panos personam videretur signasse. *Caput leonis,* fors ducto typo ex numis metropolis Miletii, in quibus obvium illud animal. *Caput tauri* in te-tradrachmo ²⁾, cum adlusione ad Tauricam. *Gryphus*, qui etiam est in numis Chersonesi. *Arcus, pharetra, pilei Dirosorum* in numis urbium Euxino adsitum typus frequens.

AV. RRRR. (Pellerin, et Pembroke tab. V.) AR. RRR. AE. RR.

THEODOSIA.

Numum Hunterianum a Cl. Combio hoc vocatum esse Metaponti Lucaniae, in hujus moneta diximus..

SARMATIA EVROPAEA.

OLBIA, OLBIOPOLIS.

Vtique nomine prodita, numi alterum malunt. Sita versus Borysthenis ostia, a Milesiis condita auctore Strabone, a quo et emporium magnum appellatur. Adhuc Antonini Pii aevo videtur fuisse potens, qui urbi per Tauroscytharum incuriones periclitanti auxilia misit ²⁾.

Caput Cereris, vel: *Virile barbatum*, vel: *Muliebre velatum*. Χ ΟΛΒΙΟ. *Aquila delphino infistens*, vel: *Arcus, pharetra, securis*, vel: *spica*. Horum prior est AR. I., (Pellerin.) reliqui AE. II. III. (Pellerin., Theupoli, Mus. Caef.). *Caput bovis*. Χ ΟΛΒΙΟΠΟΔΙΤΕΩΝ.

1) Beger Theb. Br. T. I. p. 369. 1) Trifan. T. III. p. 83. 2) Sessili Lettere T. IV. p. 90. n) Capitolis. in Anton. e: 9.

D A C I A.

*Sagitta. AE. III. (Seflini Lett. T. IV.
p. 90.)*

*Corrigenda ex hoc lectio Arigonii ΑΛΒΙ-
ΟΠΟΛΙΤΩΝ, et typus mendose descri-
ptus.*

AR. RRRR. AE. RRR.

T Y R A.

*Ad fluvium eognominem, qui hodie
Dniester, Milesiorum haec quoque colo-
nia teste Scymno Chio.*

Imperatorii.

*Plures editi a Vespasiano usque ad Ge-
tam. Vtriusque numi sunt in museo Cae-
fareo. Eximius est is, quem edidit Vail-
lantius: BHPICCIOMC. KAICAP. Caput
M. Aurelii, de quo nomine Verissimi vi-
de numeros hujus Caesaris.*

Epigrafe: ΤΤΡΑΝΩΝ.

*Typi Herculis, Cybeles, aquilae etc.
omnes obvii.*

*Litterae solitariae: B. G. etc. quas Vail-
lantius, aliquie indicare annos imperii
putaverunt. Verum ejusmodi literas passim
videbimus occurrere in numis Moesiae et
Thraciae, quarum difficile est veram sta-
tuere significationem.*

AE. RR.

C O M O S I C V S G E T A.

*Hoc nomine Getarum regi et pontifici
ex Jornande cognito tribuit Froelichius
numum, in quo legere sibi videbatur:
ΚΟΜΟCI - - o) Verum serius comperi,
esse ex Persicis unum, quales plures pro-
ponit Pellerinius b), et de quibus agam im-
moneta Persarum.*

D A C I A.

*Proprios olim habuisse reges, eosque
potentes ac opibus inclytos, ex Decebalii
historia satis constat. Qua usi fuerint mo-
neta, minus certum; verisimiliter tamen
in hoc tractu signati sunt numi tetradrach-
mi fabricae rufis, ac saepe extremae bar-
bariei, qui hinc Jovis caput, illinc equi-
tem fistunt, sumpto a numis Philippi II.
Macedoniae regis exemplo, quorum mag-
na in hunc diem copia in Transilvania,
quae veteris Daciae nobiliorem partem
constituit, eruitur, quorsum et pertinent
numi BIATEC. BVSV. NONNOS. SVIC-
CA, aliique, de quibus agetur separatum
in tractatu de numis barbaris.*

*A Trajano difficulti bello domita in pro-
vinciam redacta est, unde in ejus im-
peratoris numis: DACIA. AVGSTA.
PROVINCIA. Nulla tamen imperatorum
usque ad Philippum exstat moneta in
ipsa Dacia percussa, neque ex hac dicen-
dus prodivisse numus notus Trajani, in
cujus aversa: ΔΑΚΙΑ, typo mulieris moe-
stiae ad tropaeum confidentis, et si istud sta-
tuat Vaillantius c). Nam praeterquam
quod verisimile non est, Dacos unquam
lingua Graeca usos, non certe sese usque
adeo abjecissent, ut imaginem suam figu-
rae lugentis typo proponerent, cum ne-
mo sese victum subjugatumque propalam-*

*a) Accessio nova ad num. reg. p. 36.
b) Suppl. III. tab. 2.
c) in numis Colon. Phi-
lippi sen.*

fateatur. Ex quo sequitur, numum hunc perinde in urbe quapiam Graeca signatum, ac notos illos Titi: ΙΟΤΔΑΙΑΣ. ΕΑΛΩΚΤΙΑΣ., qui certe non in ipsa Iudaea, sed extra eam cuius sunt.

Proprii igitur Daciae numi, qui ad praesentem classem pertineat, nimirum in Dacia ipsa signati, sunt

Imperatorii,

qui incipiunt sub Philippis, et durant in Gallieni imperium.

Eptgraphe constans: PROVINCIĀ.DA-CIA. additis annis epochae, de quibus infra. Vaillantii ratio sane infirma est, qua Daciam Latina usam epigraphe concavit propterea, quia forte a Philippo libera, seu immunis facta est ¹⁾, quam finisse videtur rationem, ut honestam haberet causam hos numos operi, quod de coloniarum et municipiorum numis agit, inferendi, ad quam sane classem nullo pacto pertinent.

Typi:

Mulier stans tecta pileo patrio instar Phrygii inter aquilam et leonem, d. ensem patrium incurvum, f. vexillum, cui inscriptum: D. F.

Mulier stans, (rariſſime ſedens) d. ensem incurvum, juxta defixum vexillum, cui inscriptum V., humi aquila, f. tenet vexillum, in quo XIII., humi leo.

Typi hi sunt constantes, aut tantum in minutis discordant. Mulier in his numis Daciae symbolum agit tecta operimento, cuius simili tegitur etiam PANNONIA in numis Aelii Caesaris, ensemque incurvum

praeferens pro more gentis, et utroque insignis est Dacus, qui saepe captivi habitu in Trajani numis fingitur. Literae ερχασσαι D. F. secundum notos Decii numos explendae *Dacia Felix.*

Numeri V. et XIII. vexillis inscripti praecclare illustrantur a Dione ²⁾ perhibente, aetate sua, nempe Alexandri Severi, legiones Macedonicam V., et XIII. geminam in Dacia stetisse. Haec cum certa sint cum Dionis, tum numorum testimoniis, mirum videatur, eandem legionem V. Macedonicam memorari etiam in numis Philippi in colonia Heliopoli Coele-syriae percussis, quin et in numis Beryti Phoeniciae, nisi forte statuendum, partem legionis excubuisse in Dacia, partem in Syria. Vide, quae de hoc plura monebimus ad dictam Heliopolin.

Juxta vexillum legionis V. perpetuo adstat aquila, et juxta alterum legionis XIII. leo. Utrumque animal sic explicat Vaillantius ³⁾, ut aquilam esse insigne imperii R. censeat, leonem symbolum Dacie. Quod ad aquilam attinet, consentit Harduinus ⁴⁾, sed leonem adstitutum propterea contendit, quod leonibus revera habitetur Dacia, quod vix ullo certo monumento probaverit. Sane hoc loco aduersatur Plinio suo, adserenti ⁵⁾, in Europa inter Acheloum tantum, Nestumque amnes leones esse, et Dio Chrysostomus leones olim fuisse circa Macedoniam, sed eorum genus pridem defecisse narrat ⁶⁾. Inserti utriusque animalis longe aliam, eamque certissimam alibirationem prodidi ⁷⁾, fuisse nempe aquilam symbolum legionis V., et leo-

1) l. c. s) L. LV. c. 23. t) in num. Etruscillae. a) Num. ill. in DACIA. x) L. VIII. §. 27.

y) Orat. XXI. z) Num. vet. p. 50.

MOESIA SVPERIOR.

nem XIII., quod praeclare comprobatur ob viis Gallieni numis commatis Romani, in quibus ii, qui LEG. V. inscribuntur, aquilam item offerunt, ut ii, in quibus LEG. XIII., leonem fistunt, cum qua sententia conspirant etiam numi Viminacii, de quibus paullo infra.

Typus mulieris d. hastam tenentis, ex qua praefixum caput asini, quod fuit alterum Daciae symbolum, comparat tantum in numis commatis Romani inde a Decio, at non in hujus generis numis in Dacia signatis. Eum Vaillantius et Ari-

gonius in nome Treboniani hujus quoque classis viderunt, at verisimile est, fuisse deceptos, nam in museis nostris hac merce instructissimis similem aversam videre non licuit.

Epochae anni in omnibus his numis signati sunt hoc modo: AN. I. II. etc. De ejus principio et modo agetur mox infra in numis Viminacii.

AE. I. formae C. AE. II. et III. RR. Argenteum Ptilippi cum AN. II. cum quo max. mod. recitat Baldinus, (Vaill. T. II. p. 815.) at videtur nimio suspectus.

PANNONIA.

Non existant hujus regionis numi praeter eos, qui inscribunt: METALLI. PÁN-

NONICI., de quibus ex instituto agetur fab finem numorum Trajaní commatis R.

MOESIA SVPERIOR.

Moesiae nomine unicum reperio numum vulgatum, estque is

Imperatorius Domitianus:

ΜΤΣΙΑ. Provincia moesta humi decum-
bens juxta armorum congeriem. AE. I.

Singulare istud cimelium, et quod obser-
vatu digna multa offert, ex museo olim
Foucault edidere Vaillantius et Harduinus
autoptae. In eo peccasse vii sunt illustres
hi viri, quod Asiaticae illud Myiae tri-
buere non dubitaverunt. Typum provin-
ciae nostrae humi profratae adstituto ar-
morum cumulo facile quivis mihi dederit
esse ejus generis, quo proponi solitae sunt
regiones aut bello captae, aut armis ad
obsequium revocatae, quo modo propo-

nuntur in numis ΔΑΚΙΑ, ΙΩΔΑΙΑ
ΑΡΜΕΝΙΑ, etc. Ex earum vero numero
fuisse Myiam Asiaticam, quis enim vero
ex historia probaverit, cum eam adver-
sus Romanos nunquam, omnium vero mi-
nime Domitiani aetate rebellasse constet,
neque eo fuisse ingenio unquam compre-
henderet hi Myi, ut facile in apertam se-
ditionem irent. Jus ergo oblatum mihi video
aliam respiciendi Myiam, cum qua hu-
milis ille, et inimicus typus possit conne-
cti, camque esse hanc ipsam Moesiam,
in qua nunc sumus, spero argumentis me-
solidis comprobaturum. Jam primum de-
cere supervacaneum, quod novit eruditus
quisque, Moesiam a veteribus Myiam pa-

am dictam. Fuit haec scribendi ratio auctoribus Latinis non infrequens, Graeci sere constanter Μυσια pro Μαισια. Discreminis igitur causa, ut ne fallatur lector, dixit Dio^{a)}: μεχρι της Μυσιας της ει τη Ευρωπη, usque ad Mysiam Europacam. Vide testimonia plura apud Cellarium. At, inquies, neque Moesiam constat imperante Domitiano excusisse jugum, et bello pettam. Non repugno, si istud intelligas de Moesia proprieditatis. Sed fuit in Moesia populus a Moesia diversus. Dio loquens de Dacis^{b)}, επ' αριφοτερα, inquit, τε Ιερεις νεμονται, ελλ' δι μετ' επι ταδε αντικαι προς τη Τειβαλλινη δικαιοτες εις τε ταν της Μυσιας νομον τελεσι, και Μυσοι, πλην παρα ταις πανι επιχωριοις, άνομαζονται. δι δ' επεκεινα Δακοι κεκληνται, κ. τ. λ. Daci utramque Istri ripam occupant, quorum illi, qui oīs flumen juxta Triballos habitant, ad Myiae praefecturam pertinent, et Myfi, non tamen ab iis, qui proprie regionis indigenas sunt, vocantur; qui vero trans flumen degunt, Daci vocantur etc. En numi hujus aenigma solutum illustri hoc testimonio Dionis, eoque tanto validiore, quia cum is in eo tractu praefidis munere fungeretur, ejus omnes causas ex vicino investigavit, perspexitque. Narrat enim, intra Myiae fines constituisse partem Dacorum, hosque non quidem ab indigenis, sed ab externis Mysoi sufficte dictos. Jam vero constat, Domitianum bellum cum Dacis gestisse, atque de his velut victis triumphasse. Verisimile, Domitianum tum Dacos Cisdanubianos adortum, eosque incommodis adfecisse, quo

factum, ut haec gens tanquam bello victa in numis proponeretur, scribereturque ΜΤΣΙΑ pro ΔΑΚΙΑ, quia, ut dictum, haec Dacorum portio, quippe in Moesiae finibus posita, Myfi vel Moesi vocari sunt soliti, scilicet ab externis verorum nominum ignaris. Atqui numi, regionis victae telles, nunquam in regione victa feriri consuevere, sed a populo externo, qui adulantur causa res ab imperante bello gestas palam voluit depraedicare, ut supra in Dacia monui, quod quidem in praesente causa tanto magis est verum, quia numerus Graece est inscriptus. Non enim constat, urbes Moesiae superioris Graece fuisse locutas, aut etiam earum aliquam hac jam aetate numos signasse. Haec, quae disserui, si tenenda videbuntur, unicus hic est numerus Domitianus, qui belli ab eo cum Dacis gesti meminit.

ALMVM.

Huc Cl. Combius revocat numum Hunterianum: ΑΛΜΟΝΙ, neque hunc satis integrum. Periculosum videatur, numrum Graece loquentem tribuere huic tractui, quem a Graecis habitatum non constat. Ex typo navis et fabrica est potius insulae cuiuspiam Archipelagi.

DARDANIA.

Régio, et pars superioris Moesiae in mediodiem sita. Numos cum capite Trajani inscriptas DARDANICI, qui huc pertinent, vide in numis Metallorum, qui describentur ad calcem numorum Trajani.

a) L. XLIX. §. 36. b) L. LI. §. 22.

MOESIA SUPERIOR.

PINCVM.

Numos: AELIA. PINCENSIA cum capite Hadriani vide inter eosdem Metallo-rum numos.

VIMINACIVM.

Colonia, ut creditur, a Gordiano III, deducta, cujus copiosissimi exstant numi inde ab hoc imperatore usque ad Gallienum, et quorum plena est concordia cum numis Daciae paulo ante recensitis. Fuit oppidum Istro ad situm, et creditur stetisse, quo hodie loco est oppidum Ram.^{c)}

Epigraphe constans: P. M. S. COL. VIM. id est: Provinciae Moesiae Superioris COLONIA VIMinacium.

Typi:

Mulier stans inter taurum et leonem. In aliis: Mulier stans d. tenet vexillum, cui inscriptum: VII., humi taurus, sinistra aliud vexillum, in quo: IV. humi leo. In aliis: vexillo dexteriori superne adfixum caput Gordiani, sinistrieri Tranquillinae. In aliis rarissimis: Taurus et leo suis singuli vexillis insunt. In aliis: Mulier stans d. leporem tenet, s. vexillum. Sunt praeterea alii adhuc typi diversi ab citatis hoc loco, sed exiguo discriminis pretio, quos adcurate descriptos videre potes in meo Catalogo musei Caesarei, in Cl. Neumanii Numis pop. et reg., et in meis Numis vet.

Vaillantius^{d)} et Paciaudus^{e)} bovem ad coloniam, leonem ad populiferociam per colonos mitigatam referunt secundum

illud Paulini^{f)}: Sic tuo mitis lupus est ovili, Pascitur concors vitulus leoni. Ingeniosum istud magis, quam solidum. Idem enim horum animalium est sensus, quem supra in numis Dacie esse aquilae et leonis diximus. Est enim taurus symbolum legionis VII., et leo legionis IV. Id verum esse, docent primum ipsi Viminacii numi, in quorum aliquibus mulier d. vexillum tenet, cui inscriptum VII. adstante tauro, s. aliud vexillum, cui inscriptum IV. adstante leone, quin in rariissimo alio, quem edidi^{g)}, taurus et leo superne suo quisque vexillo imminet. Docent deinde hoc ipsum numi legionum Galieni commatis Romani, in quibus perinde legioni VII. taurus, legioni IV. leo tribuuntur, quod argumentum eodem operre prolixius illustravi. Et testatur Dio^{h)}: aetate sua in Moesia superiore stetisse legionem VII. και ἐβδομοὶ ὥραι τῇ Μυσιᾳ τῇ ἀνταρτητικῇ, διὰ τα μαλισα Κλαυδίειοι ώνομαδάται, et Septimani in Moesia superiore, qui Claudi plerumque vocantur. Tum et in Notitia imperiiⁱ⁾: praefecture legionis VII. Claudioe Viminacto. Quartam tamen eodem loco scribit Dio stetisse in Syria, τεταρτον Σκυθιον ἐν Συριᾳ, sed vidimus supra in Dacia, eandem legionem V. memorari et in numis Daciae, et Heliopolis Colesyriae, forte ejusdem legionis cohortibus per varias regiones distributis. Diximus, in horum numerorum uno vexillo uni immissere caput Gordiani, alteri caput Tranquillinae, quo typo proponitur mos ve-

- e) d'Anville B. L. T. XXVIII. p. 434. Neumann Num. pop. d) passim in Colon. e) in Gozzi Symbol. Florent. T. III. p. 233. f) Poem. 30. g) Num. vet. p. 50. h) L. LV. c. 23. i) in Moesia L.

tus, Augustorum capita vexillis praefigendi.

AE. I. C. AE. II. III. R.

De epocha Viminatii et Daciae numis inscripta:

Viminacii et Daciae numi in segmento inferiore aerae annos constanter inscriptos ostentant sic: AN. I. II. etc. Vtriusque principium diversum, nam, ut mox videbimus, Viminacium suos computat annos ab anno V. C. 993. imperante Gordiano, et Dacia ab anno V. C. 1000. imperante Philippo. Neutrius principii causa certa et explorata. Fuere, qui annorum Viminacii principium repeterent ab itinere, quod per Moesiam instituerat Gordianus, qua occasione barbaros quoque repulerat, qui eum tractum infestum reddidere. Verum Capitolinus eam profectionem anno V. C. 995 adfigit, et anni numerorum jam inde a bie-

nio procedunt. Verisimile tantum, Gordianum dicto anno Viminacium propter fortis opportunitatem ampliasse additis opido munitionibus, et deducta colonia, necessaria tum ob barbaros vicina praedantes providentia. Constat vero etiam, Philippum, qui Gordiano successit, inde ab anno V. C. 998 usque 1000 in Moesia, Daciaque adversum Carpos Gothosque, qui has terras torrentis instar obruerunt, pugnasse. Quibus ejus virtute submotis Dacia sibi redditia, aucta colonis, munita legibus novam incepit epocham deductam ab anno V. C. 1000, quo operi universo supremā manus imposita.

Cum anni utriusque numis inscripti multum valere ad chronologicam imperatorum historiam credantur, operaे pretium videtur, adjicere hoc loco tabellas, quae contineant annos cum suis imperatoribus, quotquot reperire potus.

ANNI VIMINACII.

AN. I. Gordianus	respondet anno V. C. 993.
AN. II. Gordianus	994.
AN. III. Gordianus, (obvii) Philippus sen. (Noris de numo Licinii.)	995.
AN. IV. Gordianus, (obvii) Philippus sen. (Noris l. c. Neumann.)	996.
AN. V. Gordianus, Philippus	997.
AN. VI. Philippus	998.
AN. VII. Philippus	999.
AN. VIII. Philippus	1000.
AN. IX. Philippus	1001.
AN. X. Otacilia. (Vaill.) Decius. (Mus. Caes.)	1002.
AN. XI. Otacilia. (Mus. Caes.) Volusianus. (Arigoni.)	1003.
AN. XII. Decius, Gallus, Volusianus. (Mus. Caes.) Aemilianus, (Arigoni.) Valerianus. (Arigoni.)	1004.
AN. XIII. Etruscilla. (Bandur.) Hostilianus, (Vaill.) Gallus, Volusianus. (Mus. Caes.)	1005.
(Vol. II.)	R

MOESIA SUPERIOR.

AN. XIV. Gallus, Aemilianus, Valerianus. (Mus. Caef.)	1006.
AN. XV. Mariniana. (Mus. Caef.)	1007.
AN. XVI. Valerianus, Gallienus (Mus. Caef.)	1008.

ANNI DACIAE.

AN. I. Philippus	respondet anno V. C. 1000.
AN. II. Philippus	1001.
AN. III. Philippus, Decius. (Mus. Caef.) Volusianus Aug. (Bandur.)	1002.
AN. IV. Decius.	1003.
AN. V. Decius, Gallus, Volusianus Aug. (Mus. Caef.)	1004.
AN. VI. Gallus, (Bandur.) Valerianus, (Mus. Caef.) Gallienus. (Bandur. Neumann.)	1005.
AN. VII. Hostilianus Aug. (Vail.) Aemilianus, (Vail.) Gallienus. (Vail.) .	1006.
AN. VIII. Aemilianus, (Mus. Caef. Neumann, Arigoni) Valerianus. (Mus. Caef.)	1007.
AN. IX. Valerianus. (Mus. Caef.)	1008.
AN. X. Gallienus. (Mus. Caef.)	1009.

Jure ex hoc catalogo exclusi numos Alexandri Sev. et Jul. Maesae, quos promulgavit inauditorum monstorum praecō Goltzius: COL. VIM. AN. I. et AN. II. Istud mendacium, sed viris gravissimis male creditum movit Norifium,^{b)} et Valsechium,^{c)} ut negarent, his notis exprimi annos deductae coloniae, sed eam rem adhuc in obscuro latere profiterentur. Idem sensit etiam Tristanum secutus Patinus,^{a)} sed necesse illi fuit sic sentire, cum in numos commentaretur, qui, quoniam ab aetatis injuriis, ut videtur, male habiti fuere, quoscunque velis annos, et quo-cunque ordine obtulere. Catalogus, quem coram vides, contextus est ex numis, quos vidi ipse in museis Austriacis, quae propter viciniam Viminacii et Daciae op-

bus abundant, aut iis, quos recensent catalogi, quorum apud nos major auctori-tas. Secundum propositam hanc seriem apparet sane, cum secundum succedentes sibi imperatores crescant numeri inscripti, hos veram habere rationem epochae, et si nonnulli alienam stationem temere in-sdere, ut dicetur.

Epocham Viminacii ducendam ab anno V. C. 993, demonstratur ex numis AN^{a)} V. notatis, qui communis est tam Gordiano, quam Philippo. Cum igitur constet, annum V. C. 997. fuisse postremum Gordiani, et primum Philippi, hicque in Vi-minacii numis dicatur annus V., necesse est, primum hujus coloniae annum respon-dere anno V. C. 993. Eodem modo, cum in numis Dacie eum Philippi, tum Decii-

^{a)} Diff. de num. Lisein. c. 6. ^{b)} de trib. pot. Elag. p. 42. ^{c)} Numi imp. in Gordian.

legatur **ANnus III.**, fueritque annus V. C. 1002 illius postremus, hujus primus, probatur, Daciam annos suos supputare coepisse ab anno V. C. 1000. Idem probat etiam annus V. communis cum Decio et Gallo.

Quaeri potest, cooperitne utriusque populi annus in autumno more orientalium, an Kalendis Jan. more Romanorum? Posteriorius multo magis verisimile, quoniam Romanorum coloni materno etiam instituta sece adcommodaverint. Hoc eorum infinitum etiam ex numis commode probatur. Si annus I. aerae Viminacii coepisset in autumno V. C. 993, sic ut deinceps singulis autumnis fuisse iteratus, sequoretur, annum V. incepisse in autumno V. C. 997. At copiosi sunt Gordiani nummi cum anno V., qui tamen primis mensibus anni 997. caesus jam est. Neque dici potest, annum I. Viminacii coepisse forte in autumno V. C. 992, et deinceps per singulos autumnos iteratum. Nam in hac sententia annus X. incepisset in autumno V. C. 1001, et exivisset in autumno 1002. Certum est, toto hoc tempore, quod secundum hanc legem annus X. occupat, imperasse adhuc Philippum, et tamen promulgati sunt numi, qui Decium cum anno X. conjungunt. Item coepisset tum in autumno anni V. C. 1004 annus XIII. Viminacii. Gallus ante exeuntem Novembrem ejus anni imperium non obtinuit, et tamen in ejus numis legitur annus XII. Eodem modo ex numis Dacie cum anno III. et capitibus Philippi et Decii, item cum anno V. et capitibus Decii et

Gallii probatur, hujus quoque annos Kalendis Jan. iterari solitos.

Ceterum quanta in his Dacie et Viminacii numis regnet perversitas, dum imperatoribus tribuuntur anni, alieni certe, si ex indicato principio sunt deducendi, facile ex propositis catalogis potest intelligi. Numos adeo discordes, quique eruditissimo cuique nullo pacto domari posse visi sunt, tamen ut certis legibus vinciret, rationem se reperisse autumabat eruditus Mazzolenus ^{a)}). Duo utrique populo statuit fuisse aerae exordia, sic ut Viminacio unum fuerit, et in plerisque ejus numis conspicuum ab anno V. C. 993, alterum minus usitatum ab anno 995, Dacie principium maxime usitatum ab anno V. C. 1000, alterum rarius adhiberi solitum ab anno 1002. Ne vero multiplices haec aerae incredibiles videantur, jubet respicere Antiochiam, Sinopen, aliasque urbes, quae ipsae quoque variis epochis a vario capite derivatis usae sunt. Non vereor adfirmare, quantumcunque fibi in singulari hoc suo invento plaudat Mazzolenus, sententiam hanc ne probabilis quidem conjectuae laudem mereri. An enim verisimile, hanc annorum confusionem in utroque populo publica lege stabilitam, et in monumenta publica inductam? Exstant numi Viminacienses Philippi, quorum uni, sed rari, inscripti AN. IIII., alii frequentes AN. VI. Quoniam annus IV. Viminacii, si hic ab anno V. C. 993 deducatur, in imperium Philippi non porrigitur, eum Mazzolenus ab anno V. C. 995 derivat. Ergo eodem anno V. C. 998.

a) de trib. pot. p. 162, et 173.

e) l. c. p. 165.

MOESIA SUPERIORI

Viminacii signati sunt numi cum anno IV., ali cum anno VI. An istud sibi quis persuaserit? Eodem modo cum' Valerianus nondum imperaverit anno Daciae VI., si hic ab anno V. C. 1000. deducatur, necesse est, ait, hunc deduci ab anno 1002. Sed hoc ipso anno copiosos habemus Valeriani numos inscriptos AN. VIII., ergo eodem anno signati sunt in Dacia numi cum anno VI. et VIII.? Quid quod tertiam etiam aeram, si Mazzolenum sequare, possis elicere. Resert Bandurius nummum Volusiani jam Augusti percutsum in Dacia cum anno III. Dictante Mazzoleno ducendus hic numus ab altero epochae principio V. C. 1002, ergo numus hic signatus est V. C. 1004, quo tamen anno Volusianum jam Augustum vix probaveris. Sed nolo longius urgere virum eruditum; nam si opus est, etiam in tertiam Viminacii aeram inclinat, ut ipse profitetur ^{b)}. Inique vero idem vir clarissimus Antiochiam, Sinopen, Amisum etc. obtendit, quae singulae variis essent epochis usae, nam non de hoc, sed utrum uno eodemque tempore in monumentis publicis variæ adhibitæ sint aerae, eaque bienniū tantum intervallo distantes, hoc loco quaeritur. Quod si in nonnullis urbibus plures una epochae in usu fuere, plures etiam numis inscripere, ut Ascalone factum observamus. Ceterum praetensam urbium inconstantiam, atque intra breve tempus ab una epocha ad aliam transitum, atque iterum redditum, quem non pauci viri insignes perperam adfinxere, copiose per hoc opus impugnatum reperies, et si aliquot

urbes, ceu Apamea, Seleucia, Tripolis ab incoluta hac levitate absolvii non possint. Refutatis his supereft quaerere, cum in Viminacii ac Daciae numis obseruemus annos, qui spectato epochae principio non incident in imperium ejus, cuius capti juncti sunt, quamnam esse hujus diffidii easam existimemus. Eam sane ab unarum omnium hoc aevo perturbatione profectam puto, cum barbari in hoc tractu, ut ex historia imperatorum constat, ferrent omnia raperentque, nihilque legibus ordinariis peragi paterentur. Quare defectu matricum, quae in tempus quadrabant, veteres in scriniis repositas ad fallex obsequium revocavere, quod sane se se ita habere ex ipsis erroribus non obfure potest colligi. Nam vix repieres in omnibus his numis notari annum, qui esset posterior imperio ejus Augusti, cum quo jungitur, sed annos semper anteriores observaveris, manifelto arguento resumptae veteris matricis. Ita Viminacium tibi dabit annos III. et III. in Philippo, annum XI. in Volusiano jam Augusto, annum VI. in Valeriano et Gallieno, qui sunt anni principum praecedentium. Non moror numum Viminacii cum anno XIII. in Etruscilla, qui annus est imperio mariti Decii posterior, nam eum Bandurius ex Vaillantio recitat, eumque ipse non vidit, et ipse praetensam hanc Vailantii lectionem in dubium vocat. Neque moror etiam numum Daciae cum anno VII. in Hostiliano, cuius patrem Decium jam ante hunc Daciae annum occubuisse constat. Nam ab hoc ipso numo confir-

^{b)} I. c. p. 162.

matur etiam, quod refert Victor uterque et Zosimus, Hostilianum caelo patre aliquamdiu cum Gallo imperasse. Ceterum auctor est haud dubie mendacium in his numis annorum catalogus, si omnes hactenus editi alterum examen subirent. Sane in museis Austriacis, quae utriusque populi numis ad fastidium referta sunt, complures ex iis videre non licuit, quos tibi visos professi sunt alii. Denique ex hactenus dictis satis apparet, Viminacii ac Daciae numos propter tot fallaces annorum numeros ad chronologiam imperatorum historiam nequaquam

tantum adferre subsidii, quantum non paucis viris eruditis visum.

Ex annis Viminacii rarissimum est ANUS X., sic ut timide ambigat Neumannus, utrum is reyera in Viminacii moneta existat ^{q)}, et aliquot cum hoc anno promulgaverit Vaillantius. Unicus Decius est in museo Caelareo, in quo eum esse annum scriptum, nonnihil fiderenter possim affirmare. Quanta adeo fides sit habenda Panelio, qui annum X. reperit non modo in numis utriusque Philippi, sed et De- cii, Etruscillae, Herennii, et Hostiliani ^{r)} suapte patet.

M O E S I A I N F E R I O R .

CALLATIA.

Ad Euxinum, condita ab Heracleotis Ponti, ut tradidere Strabo, Scymnus, et Memnon apud Photium.

Autonomi.

Epigraphe: K. solum. (Neumann.) ΚΑΔ, ΚΑΛΛΑΤΙ. ΚΑΛΛΑΤΙΑΝΩΝ.

Typi:

ΚΤΙCTHC. *Caput Herculis.* (Pellerin, Mus. Caes.) Is nimurum per Heracleotas urbis conditor est habitus, ac propterea in aversa numerorum hujus urbis habes saepe ejus attributa, *pharetram, clavam, arcum.* (Mus. Caes.) In numo simili apud Goltzium et male legitur ΚΑΛΑΤΙΑΣ, et male tribuitur Galatiae.

In aliis: *Cupido leone vectus s. fasem.* (Pellerin.) *Delphinus clypeo adfixus.* (Ibid.) *Clypei plures in orbem dispositi, ceu in numis Macedonum,* (Neumann.) sed habetur

idem quoque typus in moneta Paefi Lucaniae, et Philadelphiae Lydiae. *Duo equites,* (Theupoli.) haud dubie Dioscuri magnae per Pontum famae. *Spicæ aut solæ, aut juxta alium typum. Cybele sedens.* (Mus. Caes.) Singularis est in Hun- teriano ΦΙΔ. ΚΑΔ. *Clava.* Quae sit si- gnificatio, ^{r)} ΦΙΔ. ignoro. Cl. Combis *Philocaleam* Ponti indicari censet.

AR. RR. AE. RR.

Imperatorii.

A Faustina jun. et Lucilla, quarenum numi sunt apud Arigonium, et in museo Caesareo, usque ad Philippum jun.

Typi obvij variorum numinum, Insignior est: *Hercules a prum Erymanthium gestans.* (Mus. C. Vitzai.)

Literae solitariae : E. in Pelleriniānis et in citato Vitzaiano, Γ. in autonomo Theupoli. Id genus literas frequenter in

q) Num. pop. P. II. p. 127.

r) in num. Treboniani.

MOESIA INFERIOR.

aversa numorum Moesiae et Thraciae in-tuebimur, quas esse monetariorum notas verisimile est, ut videbimus.

AE. RR.

DIONYSOPOLIS.

Ad Euxinum. A Plinio Thraciae inse-ritur, dicta primum Cruni, deinde Ma-tiopolis, denique cum e mari appulsa esset Bacchi statua, Dionysopolis, ut nar-rat auctor anonymus peripli Euxini.

Autonomi.

Hoc nomine inscripti aliquot recensem-tur, verum non ausim definire, utrum huic p[re] altera Phrygiae sint tribuen-di. Juvat tamen eos hoc loco recensere. Quibus id genus numi praefecto sunt, ex fabrica augurium captent.

Caput muliebre velatum. X ΔΙΟΝΤΣΟ-ΠΟΛΙΤΩΝ. in corona spicea. AE. III. (Theup.) ΔΙΟΝΤCΟΠΟΛΙΤΩΝ. intra quernam. (Pembrock.)

Caput Sarapidis. ΞΔΙΟΝΤΣΟΠΟΛΕΙ-ΤΩΝ. Mercurius. (la Mortraye Voyage T. II. tab. 7.)

Caput muliebre, retro thyrus. Ξ ΔΙΟ-ΝΤΣΟΠΟΛΙΤΩΝ. Bacchus stolatus stans d. cantharum, f. thrysus. AE. II. (Mus. Caes.) Fabrica potius in Phrygiam in-vitat.

Caput Bacchi. ΞΔΙΟΝΤCΟΠΟΛΕΩC. Typus priori fere similis AE. Numum huic Panelius Phrygiae tribuit. (Num. Cistoph. p. 39.)

AE. RRR.

Imperatorii.

A Severo usque ad Gordianum eadem inscriptione, typis variis, et obviis.

Literae solitariae: B. (Vail. in Sev.) Δ. (Mus. Caes.) quos more suo Vaillan-thus annos imperii putat. Ii, in quibus hae notae reperiuntur, absque dubio hu-jus sunt Moesiae urbis.

AE. RR.

ISTRVS.

Ad Euxinum, primo Istri ostio vicina, a quo et nomen accepit. Varie a veteri-bus scribitur, ut videre est apud Cellar-ium. Fuisse Milesiorum coloniam do-cent Strabo, Scymnus, Plinius. Cum πολ[ιτε]υον eam vocat Strabo, loquitur de sua aetate; nam fuisse olim potentem, testatur Ammianus ¹⁾, et confirmant residui copiosi numi argentei, et aurei nonnulli.

Autonomi.

Epigraphe: ΙΣΤΡΙΑ. etiam retrogra-de, et ΙΣΤΡΙΗ., quae sunt posita pro ΙΣΤΡΙΑΝΩΝ et ΙΣΤΡΙΗΝΩΝ.

Typi perpetui: Capita duo juvenilia in diversum spectantia. Ξ Aquila p[re]cium de-pascens.

Haec capita Vossius censet esse fluvii Istri, qui olim credebatur binis meatibus in mare exire, uno in Euxinum, altero in Adriaticum; nam ostia Graecis et La-tinis dicta fuere capita. ¹⁾ Begerus ad urbis situm, qua finitur Europa et Asia, refert. Cl. Wise capita Dioscurorum putat. Haec enim sidera nautis salutaria, et praeter-

s) L. XXII.

t) Observ. ad Melam p. 125.

MOESIA INFERIOR.

ea eorum fatum secundum Pindarum: ^{a)} μεταμενονος δ' οντας αμερας ταυ μεν παρα πατει φιλω Διη γεμονται, ταν δ' υπε κενθεσι γηιας, per vices diem πακιτη αρηδιαν patrem charum Jovem habitant, alterum sub profundis terra, hoc symbolo putat indicari. Quae postrema conjectura non modo summe est ingeniosa, verum etiam propterea verisimilis, quia singularis fuit in Ponti urbibus Diocurorum cultus, quem numi ipsi satis manifestant.

Litteras solitarias in area, ut: A. A. O. X: &c. monetariorum discrimina.

AV. apud Begerum et Polleriniū RRRR.

AR. C. AE. RRR.

Imperatorii

Caracallae et Alexandri Sev. (Vaill. Aragoni.)

Epigraphe: ICTPIHNΩN. Typus insignior: Serapis eques, humi lapis quadratus, aut arula.

AE. RRR.

MARCIANOPOLIS.

Ali quanto a mari remotior, sic vocata a Marciana Trajani sorore, ut testantur Ammianus, et Jornandes, qui posterior ejus exstriaudae occasionem prodidit. ^{b)} Filiae Matidia nomine conditam urbem *Matidianopolin*, atque etiam numum reperit solus Goltzius.

Autonomi.

MAPKIANOΠΟΛΙC. Caput muliebre

turrītum. **MAPKIANOΠΟΛΙTΩN.** Cybōle sedens d. pateram. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Similem multo ante edidit Haynius, ^{c)} sed cum in antica aliud non legeret, quam MAPKIA., caput anticae esse Marcianae ipsius credidit, quod tamen est genii urbis exemplo aliarum urbium.

AE. RRR.

Imperatorii.

Abundant a Severo ad Philippo usque. *Epigraphe* constans: MAPKIANOΠΟΛΙTΩN, vel: MAPKIANOΠΟΛΕΤΩN.

Typi ut in tanto numero eximie varii et eti fere obvii, tamen mythologiam praecclare juvant. Illustriores sunt:

A. TTXH. *Acquitas stans*, in numo Elagabali. (Vaill.)

OMONOIA. Vide infra in *Concordia.* *

Magistratus frequens in his numis mentio. Notatur praefixo T. vel TII. nempe δέο. Raro ejus potentia adscribitur, quem fuisse ἡγεμόνα, *praefidem*, conjici forte potest cum ex numo rarissimo, quem certa lineamenta Caracallam faciunt, tum pluribus aliis Alexandri hunc titulum praferentibus; at in his non scribitur ΗΓΕΜΟΝΟΣ, ut in aliarum urbium numis, sed ΗΓΕΜ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΤ, quod positum pro ΗΓΕΜΟΝ ab ἡγεμαι, *praefidem*. In numo simili Vaillantius legit: ΗΓ. Μ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΤ, sed quam proposui lectionem luculentam exhibet numus fi-

a) Nem. Od. X.

x) in Getic. c. 16.

y) T. II. p. 270.)

MOESIA INFERIOR.

milis musei Caesarei. Sed vide, quae de hoc magistratu differam in proxima Nicopoli. Fuere autem inscripti magistratus:

Sub Severo: ΦΔ. ΟΤΛΠΙΑΝΟΤ. — ΦΑΤCTINIANOT. — Κ.ΓΕΝΤΙΑΝΟΤ. — Λ. ΚΤΙΝΤΙΑΝΟΤ. — ΑΤΡ. ΠΟΝΤΙΑΝΟΤ. — ΑΤΡ. ΑΠΠΙΑΝΟΤ. — Sub Caracalla: ΑΤ. ΓΑΔΔΟΤ — ΚΤΙΝΤΙΑΝΟΤ. — ΗΓεΜ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΤ. — Sub Macrino: ΠΟΝΤΙΑΝΟΤ. — ΑΙΓΡΙΩΝΙΑ. Vide de hoc in proxima Nicopoli. — Sub Elagabalo: ΙΟΤΔ. vel ΙΔ. ΑΝΤ. ΣΕΛΕΥΚΟΤ. — ΣΕΡΓ. ΤΑΤΙΑΝΟΤ. — ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΤ. — Sub Alexandro: ΤΙΒ. ΙΟΤΔ. ΦΗΣΤΟΤ. — ΗΓεΜ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΤ. — ΦΙΡ. ΦΙ. ΔΟΠΑΠΙΠΟΤ. — Is. ΓΕΤΑΛΙΚ. — Sub Gordiano: ΤΕΡΓΤΑΛΙΑΝΟΤ. — ΜΗΝΟΦΙΔΟΤ. Sub Philippo: Τ. ΜΕΣΣΑΔΔΑ. — Λ. ΚΤΙΝΤΙΑΝΟΤ.

* * *
Concordia notatur in praestante numero max. mod. Gordiani: OMONOIA. *Gordianus togatus stans dexteram jungit cum muliere capite turrito adstante.* (Mus. Caes.) Ex ipso typo liquet, indicari ὄμονοια urbis cum imperante.

* * *
 Litera solitaria €, qua annum V. imperii indicari ait Vaillantius.²⁾ Verum cum ea, neque alia, in omnium fere imperatorum numis reperiatur, mirum sane, unum hunc annum a Marcianopolitis monetae insertum. Ad haec cum idem € obvium sit in Macrini quoque numis,

qui altero imperii anno caesus est, certi sumus, annum imperii notare non posse, sed esse notam monetarii, ut in plerisque hujus tractus numis.

AE. C.

NICOPOLIS.

Mediterranea ad Istrum, et Iatrum in hunc ex euentem secundum Jornandem.¹⁾ Condita a Trajano, indicium victoriae Dacicae, ut ait Ammianus.²⁾

Autonomi.

Non existant, dempto unico, qui simul concordiam notat, quem sic describit Motrayus: (Voyage T. I. tab. 14 n. 45.)

ΝΙΚΟΠΟΔΙ. ΠΡΟΣ. I. *Mulier stans d. pateram, s. cornucopiae.* Ξ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΔΕΙΤΩΝ. *Luna et astrum.* AE. III.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Horum primus a Vaillantio, Morelli³⁾, et in museo Theupoli recensetur cum capite ipsius conditoris:

ΑΤΤΟΚ. ΚΑΙC. ΤΡΑΙΑΝΟC. ΣΩΤΗΡ. ΤΗC. ΠΟΛΕΩΣ. *Caput laur.* Ξ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙC. *Victoria gradiens.* AE. II.

At enim hic numus est forte Nicopolenos Epiri.

Sequitur apud Vaillantium alter Hadriani. In museo Caesareo his numis locuplete primus est Commodi, reliqui usque ad Gordianum magno numero excurrunt.

a) In Gordiano.

a) in Getic.

b) L. XXXI. c. 16.

c) Spec. p. 213.

MOESIA INFERIOR.

17

Epigraphe: ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ, rarius ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ, addita Istri mentio- ne, de qua infra.

Typi insigniter variant argumentis plerumque mythologicis. Ex his unus memorandus videtur:

ΒΟΤΑΗ. ΔΗΜΟΣ. Senatus, populus.
Pastor rupi infidens dexteram supra caput attollit, s. pedum, pro pedibus canis, pone arbor, in numo Domnae. (Vaill.)

Mirus nexus pastoris cum senatus populi epigraphe.

Magistratus in numis II. formae plerumque inscribitur praefixo Τ. vel ΤΠ. Sunt vero

Sub Severo, Caracalla, Geta: Α. ATP. ΓΑΛΛΟΤ. — ΦΛΑΟΤ. — ΟΤΔΠΙΑ. ΝΟΤ. — Λ. ΟΟΤΙΝΙ. ΤΕΡΤΤΛΛΟΤ. (Mus. Caef.) ΑΠΟΔΑΤC. (Theup.)

Sub Macrino et Diadumeniano: ATP. ΛΟΝΓΙΝΟΤ. — CTA. vel CTATI. vel CTATIOΤ. ΛΟΝΓΙΝΟΤ. — AI. ΠΟΝΤΙΑΝΟΤ. — ΚΛ. ΚΤΙΝΤΙΑΙΑΝΟΤ. — K. vel ΚΛΑΤ. ΑΓΡΙΠΠΑ. — MAPK. ΑΓΡΙΠΠΑ. Hunc Agrippam Froelichius⁴⁾ eundem putat, de quo Dio in fragmentis a Falcone editis: *Matcium Agrippam Macrinus in Pannoniam pri- mum, deinde in Daciam cum praefidis potestate (νίγεμονευδικτα) misit. Fuisse eum consicum caedis Caracallae a Ma- crino patratae tradit Spartianus: non ignorantibus Marcio Agrippa, qui classi praeerat.*

Sub Elagabalo: A. NOB. vel NOBIOT. ΡΟΤΦΟΤ. vel ΡΟΤΦς. Vaillantius et

Froelichius numos hoc magistratu inscriptos promiscue tribuerunt jam Caracallae, jam Elagabalo. Cum Caput in his numis sit admodum juvenile, si essent Caracallae, fuissent signati vivo adhuc Severo, ac tum mirum foret, non exstare numos Severi, Domnae, Plautillae, Getae cum eodem magistratu et si in Nicopolis numis saepe prodito, ut revera non exstant. Et vero etiam lineamenta Elagabalum facile probant.

Sub Gordiano: CAB. ΜΟΔΕΞΤΟΤ.

Quaeri jure potest, utrum varia hæc nomina, quae tam hujus Nicopolis, quam praecedentis Marcianopolis monetae inscripta leguntur, indicent magistratum domesticum, an ἡγεμονα, sive totius provinciae praesidem. Pro hoc praeside valida hercle sunt argumenta, I. Fl. Vlpianus, Pontianus, Agrippa inscripti quoque sunt numis Marcianopolis, et quidem sub iisdem imperantibus, unde sequitur, fuisse eos magistratum, cuius potestas latius in provinciam porrigebatur, quod magistratui domestico non convenit. II. Paullo supra in Marciani numis vidimus Marcium Agrippam, et revera hoc nomine praesidem ab eodem Macrino in Pannoniam, Daciique missum diximus, cum qua forte tum Moesia conjuncta fuerit. At contra est I., quod ἡγεμονες nunquam sibi praepositionem ΤΗΟ praefixere, posito semper absolute v. g. ΗΓΕ. ΤΟΤΑ. ΜΑΞΙΜΟΤ. Verum istud levius, merique, ut videtur, res arbitrii. II. quod multo pugnat validius: si his nominibus vere notaren-

d) IV Tent. p. 293.

(Vol. II.)

C

MOESIA INFERIOR.

tur praefides, sequeretur, sub Macrini imperio, quod nonnisi annum, et mens duos duravit, quinque varios fuisse praefides, quia totidem varios cum hujus, filique capite numis inscriptos habemus, et forte his adhuc plures, quia nondum omnes nobis Nicopolis numi cogniti sunt. Verum est, idem argumentum pugnare etiam contra magistratum domesticum, atque ut verum fatetur, nondum reperi, quo pacto difficultatem hanc expediendam putem.

Mentio situs ab adluente urbem Ilstro sic: ΠΡΟΣ. I. IC. ICT. ICTP. ICTPO. ICTPON. etiam ΠΡΟΣ. ICTPΩ., quo addito facile ejus numi a numis aliarum urbium eodem nomine praeditarum dignoscuntur. Ad quod discrimen confert etiam, quod nullus numus, qui Trajano prior sit, huic possit Nicopoli tribui.

AE. C.

T O M I.

Ad Euxinum versus Istrum, ab Ovidii exilio celebres.

Autonomi.

In horum vetustioribus, quantum ex fabrica appetet, est epigraphe: TOMI. In his typi: *Equi duo medio corpore imminentे unicuique astro.* (Pellerin. Mus. Caes.) *Aquila fulmini infisens inter duos pileos Diiscororum.* (Mus. Caes.) Ex posteriore hoc numo appetet, etiam equos numi prioris esse Diiscororum, satis jam alias eorum per Pontum cultu cognite.

Recentioris aetatis sunt inscripti: ΤΟΜΙΩΝ. ΤΟΜΕΙΤΩΝ. ΤΟΜΙΘΝΩΝ.
(Pellerin, Mus. Caes.)

TOMOC. vel : TOMOC. ΚΤΙCΤΗC. vel : TOMOT. ΗΡΩOC. *Caput Tomi laureatum, rarius diadematum!* (Mus. C.)

Docent hi numi, creditum Tomitanis, Tomum quempiam, de quo tamen adtum apud veteres silentium, fuisse urbis suae conditorem. Forte is dux fuit coloniae Mileiae in hanc oram profectae; nam Ovidius hanc urbem *Miletida* vocat ^{e)}, et alio loco ^{f)}:

Huc quoque Miletō missi venore coloni.

Verum istud non conspirat cum verbis ejusdem Ovidii narrantis eodem loco, urbi nomen iuditum, quod illic Medea, quo in sequentem patrem moraretur, fratrem Apolytum in frusta dissecuit, in qua sententia fuere etiam Apollodorus et Stephanus. Variavit igitur Tomitanorum opinio de urbis suae origine.

* * *
ΕΡΜΟΓΕΝΟΤ. *Protome Palladis.* Χ
ΤΟΜΙΘΝΩΝ. *Amazon eques.* AE. II.
(Pellerin.)

Patet ex hoc numo, etiam Amazonum historiam cum Tomis connexam, etiū nullo istud auctore nobis cognitum.

* * *
Magistratum, sed nulla dignitatis mentione, et raro inscripere numis. ΕΡΜΟΓΕΝΟΤ mox vidimus, ΘΕΟΦΙ. in numero musei Caesarei.

AE. R.

e) Trist. I. eleg. 9.

f) Trist. III. eleg. 9.

Imperatorii.

Exstant a Trajano usque ad Philippo secundum Vaillantium et Pellerinum, Tiberii unum reperit Sestinius^{a)}.

Epigrapha simpliciter ΤΟΜΙΤΩΝ usque ad Aurelium, deinde ΤΟΜΕΩC additis titulis, de quibus mox.

Typi nihil memoratu dignum offerunt.

Metropolis et mentio situs: ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΤ. ΤΟΜΕΩC. fere constanter inde ab Aurelio, sed το ΜΗΤΡΟΠ. jam legitur in numo Antonini musei Theupoli. Ergo ab hoc videtur metropoleos dignitatem nacta, forte tum, quando Tauroscythes Olbiopoli infestos missis auxiliis repressit, ut refert Capitolinus. Singularis est inscriptio in numo Mameae: ΤΟΜΕ. ΠΟΝΤ. (Pellerin Mel. II. p. 186.) Additur verbum ΠΟΝΤΟΤ, quod urbs Pontor adfita esset, non quod is tractus Pontus proprie vocaretur, quo nomine aliquot Asiae minoris provinciae Euxino adfatae vocatae fuerunt. Ex eadem causa etiam Apollonia Thraciae addit: ΕΝ. ΠΟΝΤΩ.

Neocoratus notatur in unico Domnae: ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΤ. ΝΕΩΚ. in area ▲, (Pellerin.) in quo, ethi urbis nomen

defit, tamen satis per reliquum epigraphes modum, et literam Δ Tomi indicantur.

Navarchis. Hunc illi quoque honorem accessisse docet insignis numus Caracalae: ΜΗΤΡΟ. ΝΑΤ. ΠΟΝ. ΤΟΜΕΩC. (Pellerin Suppl. II. p. 56.)

Litterae solitariae. In area plerumque visitur solitarium Δ. Vaillantius in explicandis his literis peracutus, at fere semper infelix, illo notari ΤΕΤΑΡΤΗΣ putat, quasi Tomi quarta fuissent metropolis Ponti, cum in Ponto Asiae minoris jam tres essent, Nicomedia, Amasia, et Neocaesarea^{b)}. Verum in museo Caesareo servantur numi Aurelii, et Tranquillinae, apud Pellerinum Plauillae, in Theupoli Otaciliae cum litera Γ. Qui obtusiore fumus ingenio, harum litterarum sensum nos ignorare profitemur, et inter notas monetariorum solito ac percommodo effugio amandamus. Tamen illustrius quiddam illis indicari, verisimile facit numus Alexandri apud Arigonium, in quo litera Δ ipsi templi fronti inserta est.

AE. C.

T H R A C I A.

Amplae hujus regionis moneta pro varia urbium aetate ac situ variae est naturae. Quae mari Aegeo, Propontidi, Ponto adfatae fuere, pleraeque coloniae Graecorum, et pervetustae famae, quales sunt Abdera, Aenus, Maronea, atque

etiam vicina insula Thafus, remotissimo aevo copiosos et lautos ex argento numeros signavere, Thracia mediterranea tum adhuc barbara, et egenis regibus serviente. Post Alexandri M. mortem eam sibi vindicavit Lysimachus, cuius poten-

g) Lem. T. IV. p. 91. h) Num. Graec. p. 209.

tiam ac opes in hunc diem testantur numeri frequentes aurei argenteique pondere suo conspicui. Ab ejus morte Thracia lacerata a Gallis advenis, subinde reges iterum indigenas, atque hos demum Romanis obooxios habuit, dum ab his in provinciam redigeretur. Quo istud tempore contigerit, vetus est inter eruditos diffidium. Alii factum istud a Claudio statuunt, secuti Eusebii Chronicon, ejusque adseclam Syncellum, alii a Vespasiano, quia de hoc Suetonius: ⁱ⁾ item *Thraciam, Ciliciam, et Commagenen divisionis regiae usque ad id tempus, in provinciarum formam redegit*, sed quo loco non pauci viri praestantes pro *Thraciam*, *Ciliciam* legendum putant: *Traeheam Ciliciam*, nam constat, Ciliciam divisam fuisse in Campestrem, et Tracheam, sive asperam. At enim Suetonii lectionem vulgatam de Thracia a Vespasiano in provinciam redacta confirmat quoque Eutropius, ejusque metaphrastes Graecus Paeanius. Vide de hac lite plura in eruditorum ad hunc Suetonii locum commentariis. Eustathius in suis ad Dionysium notis bis narrat Vespasianum Thraciam ab Europa separasse. ^{k)} Quod deinde fuerit ejus regimen politicum, non satis constat. Scribit Plinius junior, ^{l)} Byzantios mississe annum legatum ad eum, qui Moesiae praefect, publice salutandum. Ex quo conjici potest, Thraciam tum cum Moesia fuisse conjunctam, ut revera docuit Dio, antiquitus binis vel ternis provinciis unum praefuisse. ^{m)} In eadem epistola narrat Plinius, coercitos a se By-

zantiorum sumptus, qui singulis annis legatum Romam miserant ad salutandum principem, unde colligi posset, Thraciam tum sub Bithyniae rectore stetisse, quia tum Plinius Bithyniam cum Ponto rexit. At enim verisimile est, Plinium non potestate ordinaria rexisse Bithyniam, sed legatum potestate extraordinaria a Trajano ad inspicendum urbium statum illuc missum, ut dicetur in prolegomenis ad numos Bithyniae. Quare fieri poterat, ut ejus imperium ad nonnullas etiam Thraciae urbes tum pertineret. Sub Trajano et Hadriano conditae urbes, a conditoribus, eorumque familia nomina nactae, ut Trajanopolis, Plotinopolis, Hadrianopolis, quae essent praesidio adversum barbaros, jam tum a Boreali tractu imperio metuendos. Numi Bizyae, Perinthi, Philippopolis sub Trajano, Hadriano, Antonino cuius legatos Augusti pro praetore inscribunt, nimirum quia Thracia fuit Augustorum provincia. Dicuntur in numis vel πρεσβευται simpliciter, vel πρεσβευται και ἀντιστρατηγοι. Sed factum sub Antonino, ut deinceps Thraciae rectores non amplius πρεσβευται in numis vocarentur, sed ἡγεμονες, praefectes. Vaillantius quidem jam Domitianum Anchiali signatum prodidit, qui Ap. Claudium Martialem ἡγεμονα apellat, sed vereor, ut ejus numi testimonio stari possit, quem is ex Leon. Augustino auctore non satis idoneo citat. Idem praefectes existat in binis numis Serdicae musei Caesarei, sed cum capite L. Veri. Cur eos, qui antea dicti sunt legati,

i) Cap. 8.

k) ad v. 270. et 323.

l) L. X. epist. 52.

m) l. LIII. §. 12.

sabiude, et constante quidem lege, appellare libuebit γένεσις, incertum sane. Sed de his praesidibus commemorare hic plura non libet, quia de iis ex propo- fato agetur alibi.

Totius gentis nomine binos edidit Valliantius cum capite Caracallae: KOINON. ΘΡΑΚΩΝ., quos signatos fuisse apud Philippopolin, ex hujus numis patebit.

A B D E R A.

Ad mare Aegeum, urbs Thraciae olim potentissima, atque ut ab iocula- rum stupore, ita a viris nonnullis insignibus, Democrito, Protagora, aliisque famigerata. Testibus Mela et Solino eam condidit Abdera Diomedis soror, regis in hoc tractu ab immanitate cogniti. Secundum celebre monumentum Herculeum, quod post alias vulgavit Mari- nius ^{a)}, ΠΟΛΙΝ. ΑΒΔΗΡΑΝ. ΕΠΙ. ΘΡΑΚΑΣ. ΗΡΑΚΛΗΣ. ΩΚΛΣΕ., ur- bem Abderam Thraciae Hercules condi- dit, nempe cognominem Abdero Thro- nici F. Vide et Apollodorum ^{b)}, et Phi- lostratum ^{c)}. At verum conditorem ex historia mox dabimus.

Autonomi vetustiores.

Procedant primum ii, qui Abderae nomen dissimulant:

Gryphus in occasum versus, in area ΑΣΠΑ. vel HPO. Ξ Quadratum in 4 partes sectum. AR. I. (Hunter in numis Teii Ioniae.)

Eadem adversa. Ξ Dicta in quadrato,

quod continetur in majore altero, cui inscriptum ΑΡΤΕΜΩΝ addito hederae folio. AR. I. (Ibid.)

Eadem adversa. Ξ ΑΝΑΞΙΠΟΛΙΣ. Quadratum, intra quod figura, gradiens d. pateram praeferit. AR. I. (Pellerin.)

Eadem adversa. Ξ ΕΠΙ. ΠΡΩΤΩ. Quadratum, intra quod tres spicas. AR. III. (Pellerin.)

Gryphus et Abderae nostrae, ut ex proximis numis videbimus, et Teii Ioniae, quae illius fuit metropolis, perpetuus est typus. Difficile adeo est definire, cum in descriptis modo numis non men urbis non addatur, utri eos jure tribuendos putemus. Cl. Combius priores duos Tejis tribuendos duxit. Mallem tamen eos vocare Abderam, quia numi Maroneae vicinae et Aeni spectatis omnibus causis simillimum habent modum. Ad haec ingeniose conjecit Neumannus nostrar, videri Tejis tribuendos numos, in quibus gryphus orientem respicit, Abderae, in quibus is in occasum vertitur, et fateor, in numis iis, qui se adscripto urbis nomine distinguunt, experimentum istud raro fallere. Ejus ad fine exemplum praebent etiam in moneta sua Apoltonia et Dyrrachium. Abderitae gryphi typum ex metropoli Teo petivere, unde et ejus causa petenda. Ceterum Teji, cum ferre nollent Persarum contumelias, Abderam concessere, unde dictum: Αβδηρα καλη Τηγιων απομία, Abderā pulchra Tejorum colonia, de qua Tejorum fortuna vide Strabonem et Herodotum.

a) Iseriz. Alb. p. 150.

b) L. II. c. 4. § 8.

c) Icenes L. II. c. 25.

THRACIA.

Gryphus sedens. Σ Quadratum incusum.
AR. (Mus. Caes. Pellerin.)

EKATAΙΟΣ. Aquila volans intra quadratum. Σ *Gryphus sedens, infra quem folium hederae.* AR. II. (Mus. Caes.)

Numus prior vetustissimus est argenteum illud quadrato partis aversae, quod deinde arte sensim proficiente in hoc praecipue tractu retentum quidem testibus numis urbium vicinarum Aeni, Maroneae, Thasi, sic tamen, ut non amplius introrsum haret, sed exstaret, et typorum, quos inferre libuit, esset patiens.

ΑΒΔΗΡ. *Gryphus jacens. Σ ΠΟΛΤ-ΚΡΑΤΗΣ. Vir nudus stans s. arcum prætendit, d. corollam, pro pedibus hin-nulus, omnia intra quadratum.* AR. II. (Mus. M. D.)

Et hic quoque numus operis peranti-qui, et a me olim editus ⁹⁾. Argumen-tum aversae explicare difficile.

Autonomi recentiores.

ΕΙΙΙ. EKATONTMOT, vel alio ma-gistratu. *Caput juvenile nudum intra qua-dratum. Σ ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ. Gryphus se-dens.* AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Apollinis. Σ ΑΒΔΗΡΙΤΩΝ.
Gryphus sedens. AR. II. (Hunter.)

Epigraphe ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ., eaque frequentior, Ionica est, quia, ut dictum, Abderitae ipsi Iones. Quare et Democritus Abderita Ionice loquens inducitur a Luciano ¹⁰⁾, et teste Aeliano ¹¹⁾ Hippocrates Dorienensis, quippe Cous, in De-

mocriti gratiam libros suos Ionice scripsit. ΑΒΔΗΡΙΤΩΝ alterius numi dialecti communis est a gentili Αβδηριτης. Caput anticae numi prioris verisimile est esse Timestii Clazomenii, quem coloniae Tejae fuisse ducem, condidisse Abderam, a Thracibus deinde pulsum ab Abderitis tanquam heroem cultum tradit Herodotus ¹²⁾.

Magistratus in recto positus, aut praefixo ΕΠΙ, ut vidimus. Ejusdem generis est memoratum Goltzio in simili numo : ΕΠΙ. ΔΙΟΣ. ΛΑΙΟΤ., ex quo Jovem nescio quem elicit Begerus ¹³⁾.

Numulos argenteos, in quorum una parte est *Caput muliebre adscripto A vel A. K. altera Jupiter sedens, restituendo Arcadiae, docebitur in hujus moneta.*

AR. R. AE. RRR.

Imperatorii.

Sunt Vespasiani, Antonini, Aurelii, Faustinae jun. (Vaill. Pellerin. Arigoni.)

Epigraphe ΑΒΔΗΡΙΤΕΩΝ, typis obviis.

AE. RRR.

AENVS.

Ad Hebri oīlia, urbs vetus et nu-mis vetustis nobilitata.

Autonomi.

Caput galeatum. Σ AI. Caduceus. AR. III. (Mus. M. D.)

AINI. *inscriptum galeas, qua caput*

9) Num. vet. p. 53. 10) in vitar. auct. 11) V. H. L. IV. c. 20, 12) L. I. § 168. 13) Observ. in num. ant.

juvenile tegitur. Χ. ΑΝΙΑΔΑΣ. Capra

intra quadratum. AR. I. (Pelleria.)

Caput galeatum. Χ. ΑΙΝΙΟΝ. Caprā. AE. III. (Mus. Caes.) Caduceus. AE. III. (Pellerin-)

Caput galeatum plerisque esse Aeneae creditum est, a quo conditam Aenum prodidere Virgilius, Mela, Conon^{x)} et Plinius, quamvis alii eam gloriam Aeniae, quae fuit in peninsula Pallene veteris Thraciae, tribuant. Vide Dionysium Halic.^{y)} et Cononem^{z)}. Quin secundum illustre monumentum Herculis res gestas continens, quod restituit Marinus^{a)}, Aenus nostra jam ante Aeneae fugam stetit. At enim judicio Pellerinii caput illud verius est Mercurii; nam in aliquorum aversa sifistitur caduceus hujus dei attributum, et in uno Pellerinii ipse flans; ex quo patet, praecipuum fuisse ejus dei in hac urbe cultum. Etiam caper, qui plerumque horum numorum aversam occupat, ad Mercurium pertinet, et saepe huic in veterum monumentis additur, nimirum ut explicat Pausanias^{b)}, quia pastorum deus est, et armenta tuetur.

*Similem numum inscriptum AINI. Pa-
ciaudus Aeniam Macedoniae refert^{c)},
quae sententia eo plane refellitur, quod
in aliis similibus plene scribitur totum
AINION, quod secundum omnium testi-
monia fuit gentile Aeni nostrae, cum
aliarum urbium cum nomine adfini gen-
tile diversum sit, de quo vide Cellarium,
et Stephanum.*

*Caput adversum juvenile galeatum. Χ.
ΑΙΝΙΟΙ. Sedile, ut videtur. AR. III.
(Pembrock.)*

*Singulare est gentile in recto multitu-
dimis. Eodem modo habemus et ΣΤΡΑ.
ΚΟΣΙΟΙ.*

AR. R. AE. RR.

Imperatorii.

*Talem unum vulgavit Pellerinius. Est Hadriani typo *Fortunae*. Epigraphe singularis: ΑΙΝΙΩΝ. ΕΝ. ΘΡΑΚΗ.*

*Alium Caracallae nuper miuseo Caesa-
reo intuli: ΑΙΝΙΩΝ. *Vir seminudus stans
equum freno retinet.**

*Alium recitat Catalogus d'Ennery^{d)}:
ATT. KAIC. Π. ΗΕΛΤ. ΠΕΡΤ. *Caput
laur. Pertinacis. Χ. ΑΗΝΙΩΝ. Diana
Ephesia intra templum.* AE. I. Auctor
ejus catalogi hunc numum vere anti-
quum praedicat. Sed turbat scriptum
ΗΕΛΤ. pro ΕΛΤ. vel ΕΛΒ., quod su-
spicari facit, num ab artifice linguae
Grecae parum perito confictum, tum
et insolens ΑΗΝΙΩΝ.*

AE. RRRR.

AGESSVS.

*Vno Goltzio *autonomum edente*, sed
quem esse Crotonis, in hujus numis pro-
bavimus.*

*Impositorium quoque Trajani unus
citat Harduinus ex museo regis Gallia-
rum, aliis omnibus ignotum.*

x) ap. Phot. narrat. 46. y) L. I. c. 49. z) l. c. a) Iseriz. Albas. p. 150.

b) Corinath. p. 117. c) Animadv. in num. M. Ant. p. 78. d) pag. 477.

ANCHIALVS.

In septentrionem ad Euxinum.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Gordianum.

Epigraphe ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. Typi multiplices et ignobiles.

Magistratus praeses in numo Domitianus: ΉΓΕΜ. ΑΠ. ΚΛ. ΜΑΡΤΙΑΛΟΤ., quem ex Leon. Augustino citat Vaillantius. Idem magistratus est etiam in binis numis Serdicae, sed cum capite L. Veri. Vide Prolegomena ad Thraciam.

ΗΓΕ. ΣΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ, in numo Severi. (Pellerin.)

Litera solitaria € more hujus tractus.

*Nomen ab Imperatore Trajano ΟΤΑΠΙΑΝΩΝ, quod proponi coepit sub Se-*vero, et in sequentibus raro omissum est.

* * *

Cum altera fuerit adhuc Ciliciae Anchialus, adhaesere nonnunquam antiquarii, utri numos inscriptos ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ tribuendos putarent. Cum additur magistratus Ηγεμων, aut ΟΤΑΠΙΑΝΩΝ, aut solitarium €, facile κριτηριον, quia in hujus tantum tractus numis tria haec valuere. In aliis, in quibus haec defunt, varia fuit eruditorum censura. Vaillantius tres Severi, unum Tranquillinae, qui ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ tantum inscribuntur, Anchialo Ciliciae tribuit. Hujus exemplo Harduinus, auctor musei Theopolii, aliquique numos sic inscriptos jam huic, jam alteri Anchialo adjudicavere. Sed enim illorum cum fabrica, tum typi restituendos omnes Thraciae suadent, aut certe

nulla suppetit ratio, cur in Ciliciam sint alegandi. Eadem confidentia Haymius Maximini numum, in quo tres Nymphae stantes, Anchialo Ciliciae largitur ^{e)}. At ipse typus monet, numum Anchialo Thraciae restituendum, nam idem occurrit in numis Apolloniae vicinae, cui Anchialus nostra obnoxia fuit teste Strabone: εἰς τὴν Αγχιαλη πόλιχνον Απολλωνιατῶν, deinde Anchiale urbecula Apolloniarum. Hactenus igitur certus Anchiali Ciliciae numus conspectus non est.

*AE. C.**APOLLONIA.*

Ad Euxinum prope Anchialum.

Autonomi.

Caput Apollinis. Ξ ΑΠΟΛΛΩΝΙΔ. ΠΟΝΤΟΤ. ΚΟΡΣ. Due faces. AE. III. (Panel Mem. Trev.)

Etsi in lectione vocabuli primi videatur inesse mendum, huic tamen numum pertinere dubitari vix potest propter sequens ΠΟΝΤΟΤ, ut patebit ex imperatoriis.

* * *

Autonomos argenteos: ΑΠΟΛ. cum typo trium Nympharum saltantium hujus esse Apolloniae censuit Pellerinus; verum esse Apolloniae Illyrici, in hujus urbis moneta demonstrabitur.

*AE. RRKR.**Imperatorii.*

Horum nullum vidit Vaillantius, neque ex iis, quos aliis hujus nominis us-

e) Tab. II. p. 353.

bibus tribuit, unus videtur hoc revocandus. Quatuor tamen, qui jare huc pertinent, protulit Pellerinius: (Rec. III. pag. 202.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΗΤΕΩΝ. ΕΝ. ΠΩΝΤΩ. *Tres Nymphae chorū ducentes, Domnae. Alius similis Diadumeniani*^{f)}.

De hoc typo redibit mentio in numis Apolloniae Illyrici. Eodem quoque usum vicina Anchialus, sed constat etiam, eam huic Apolloniae paruisse, ut in ejus moneta dictum. Epigraphe est Ionica, sed et constat ex Strabone, fuisse Apolloniā Milefiorum coloniam.

Eadem epigraphe. Mulier s. hastam secens in templo tetraphylo, Severi.

ΑΠΟΛΛΩ. ΠΩΝΤ. *Pallas stans, Carracallae.*

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. II. *Aesculapius stans, Gordiani.*

Ex epigraphe numerorum hujus urbis, ut et Tomorum, qui in numis dicuntur Μυτροπολίς Ποντος, apparet, etiam urbes hujus tractus Ponto Euxino adhitas ab hoc nomen traxisse.

AE. RR.

ARISTAEVM.

Haemo impostum. Numos APIΣΤΙΩΝ ab aliquibus huic urbi tributos esse Cnassi Cretae, dicetur in numis hujus oppidi. Addidit alium Combius ex Hunteriano: *Caput Palladis. Ξ API. Aries.* AE. III. Situs urbis mediterraneus in interiore Thraciae regione, et in vertice Haemi. parum favet nummo Graece inscripto, et qui est aevi vetustioris. Ad

haec Aristaeum vix ac ne vix quidem cogitatum. Mallem igitur hunc numum alteri urbi tribuere, et quidem Clazomenis, ut recte conjicit Cl. Seftinus. (Lettere p. 48.) Enim vero iidem in harum numis sunt typi, et nonnunquam in his omnibus videmus urbis nomen inserto solo magistratu.

BISANTHE.

Supra Chersonesum ad Propontidem, Samiorum colonia, Bacchi Cererisque donis hodieque dives teste Pocokio^{g)}.

Autonomi.

Horum tres sunt in gaza Caesarea.

Epigraphe: ΒΙΖΑΝ. ΒΙΖΑΝΘΗΝΩΝ.

Typi: *Caput Cereris velatum. Ξ Corona spicata. — Caput Apollinis. Ξ Tripus. — Caput Palladis. Ξ Noctua.* In alio: *Caput Bacchi. Ξ BL. Botrus.* (Neumann.)

AE. RR.

BIZYIA.

Mediterranea in regione Attica versus Euxinum sita.

Autonomi.

Caput Neptuni. Ξ ΒΙΖΘΗΝΩΝ. Jupiter nudus stans ad aram sacrificat. AE. III. (Neumann.)

Caput Jovis. Ξ ΒΙΖΗΝΩΝ. (sio.) Victoria gradiens. AE. III. (Mus. Caes.)

Alios duos addidit Hunterus, quorum unus inscribitur: *ΒΙΖΤΑΝΩΝ.*

AE. RR.

f) Seftini T. IV. p. 92.

g) Descr. of East. T. III. p. 243.

(Vol. II.)

Imperatorii.

Ab Hadriano ad Philippum, quo possemo imperante insignes maximaefor-
mae numos ferit.

Epigraphe constans: ΒΙΖΤΗΝΩΝ.

Typi: *Serapis, Isis, Harpocrates, Aesculapius cum comitatu suo.* In numo Philippi: *Mars d. hastam s. scalam, et clypeum gerens.* (Arigoni.)

Magistratus: primum *legatus*, quem Vaillantius in numo Hadriani legit: ΕΠ. ΕΙΤΙ. ΡΟΤΦΟΤ. ΠΡΕC. ΚΑΙ. ΑΝΤΙ. ΤΟΤ. ΣΕΒ., quod sic reddit: *sub Itio Rufo legato et propr. Augsti.* Eodem fere modo is proponitur a Spanhemio^{b)}. Pellerinius in simili suo legit: ΕΠΕΙ. ΤΕΙ. *sub Tito*ⁱ⁾. Alterius generis *magistratus praeses*: ΗΓΕ. ΠΟΜ. ΟΤΕΠΕΙ. ΣΚΟΤ. in numo Antonini^{k)}. Vopiscus legitur etiam in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Philippopolis.

Litera solitaria B in numo Pellerini^{j)}.
AE. R.

BYZANTIVM.

Ad Bosporum Thracium, iam olim urbs illustris, situ, portuque commodo, fertilitate soli, opulento pelamidum piscatu ex mira causa, de quibus vide Tacitum^{m)}. Multo deinde illustrior, quando urbi aeternae aquata Constantinopolis, et Nova Roma dici coepit.

Veterem Byzantiorum monetam fuisse ferream, docuere auctores magni nominis, Aristophanesⁿ⁾, et qui ibi a scholista citatur, Plato comicus; praeterea

Pollux^{o)}, et Hesychius^{p)}. Cum ait Aristides rhetor^{q)}, εἰ Βυζαντίοις σιδηραναιμίσσοι, si Byzantii ferrea pecunia utuntur, aut vetera tempora respicit, aut, si sua, certissime fallitur, nam ejus aetate aeream ab iis signatain, numi eorum superstites invicte docent. Ceterum qualescumque fuere ferrei hi Byzantiorum numi, eorum nullus se hactenus antiquiorum oculis obtulit.

Bandurius omnes hujus urbis numos, quotquot viderat, collegit, et aeri incisos proposuit in imperatoribus Orientis Tom. II. pag. 456, quam illis curam jam olim impendit Ducangius in Constantinopoli Christiana sub initium.

Autonomi.

Epigraphe ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ.

Typi sunt capita variorum numinum, eorumque in aversa attributa.

Illustriores numi alii sunt:

Caput Cereris velatum. ς ΕΠΙ. ΣΦΟ. ΔΠΙΑ. in alio: ΕΠΙ. ΜΕΝΙΣ . . *Neptunus seminudus scopulo infidens d. acrostolium, s. tridentem reclinatum tenet, in area monogrammata.* AR. I. (in meis Num. vet. p. 56. Dutens Explic. p. 45. Pembroke P. II. tab. 38.

Eadem adversa. ς ΒΤΖΑΝΤ. ΚΑΛ. ΧΑΔ. *Idem typus.* AE. fere I. (Mus. Caes. Wilde p. 45.

Horum prior urbis mentionem dissimulat; loquacior alter pro una duas urbes objicit Byzantium, et Chalcedonem, urbes vicinas, et solo Bosporo dirempatas.

b) Tom. II. p. 588. i) Mel. II. p. 69. k) Pellerini Mel. II. p. 77. l) I. c. p. 77. m) Ann. XII. 63

n) Nub. v. 248. o) L. VII. § 106, et L. IX. § 78. p) in Σιδερεοι. q) Orat. Plat. T. II. p. 145.

Certum igitur, quoniam idem in utroque typus, utrumque in alterutra urbe signatum, praferendum tamen Byzan-
tium, quoniam solebant Byzantii inscri-
bere magistratum praefixo ΕΠΙ. De typo
Neptuni vide variorum conjecturas in
meis Num. vet. et apud Wilde¹⁾.

* * *

BTZAΣ. *Caput barbatum galeatum.*
χ BTZANTIΩΝ. (*addito magistratu.*)
Prora navis. AE. II. (Mus. Caes. Bau-
delet Util. de Voy. T. I. tab. I. Theu-
poli, sed in quo numi similes inconsulto
tribuuntur Biziae.)

Caput barbatum diadematum. **χ BT-**
ΖΑΣ. **ΚΑΛΧΑ.** *Prora navis.* AE. II.
(Baudelot l. c. T. II. tab. IV.)

Quis fuerit hic Byzas vario in his nu-
mis cultu, controversum. Eusebius in
Chronico Thraciae regem facit, ac forte
ideo in altero numo diademate praeful-
get. Diodorus Siculus regem fuisse pro-
dit, qua aetate Argonautae Pontum
intravere, urbemque ab eo nomen tra-
xisse²⁾. Alia fabulatur Stephanus. Eusta-
thio Byzas vel fuit nepos Ius, vel dux
fuit classis Megarenium, qui etiam By-
zantium condiderunt³⁾. Quiscunque er-
go fuit hic Byzas, eum Byzantii agno-
vere urbis suae conditorem, et intulere
monetae. A deo conditum dixit Diony-
fius Halicarnassensis⁴⁾. Vtrumque con-
ditorem, Byzan, et Constantinum M.
memorat Claudianus⁵⁾:

quod tertius urbis

Conditor, hoc Byzas, Constantinusque
videbunt?

BTZAN. *Caput Apollinis.* **χ ΔPAXMA**
Pharetra. AE. III. (Pellerin.)

Singularis in hoc numo epigraphe
ΔPAXMA, five valorem ea, five pon-
dus notat. Ceterum *drachmae* nomen
alias solum ad indicandum argentum
valuit. Sed et in ~~aneis~~ Rhodiorum le-
gitur **ΔΙΔPAXMON**.

* * *

Hami quaedam species intra coronam.
χ BTZANTIΩΝ. *Instrumenta bina, quo-*
rum singula binos conos referunt com-
missa basi. AE. III. (Pellerin.)

Vnquam partis anticae esse hamum tan-
to magis in Byzantii numis verisimile,
quoniam thynnorum et pelamidum ca-
pturam apud hanc urbem imprimis fuisse
nobilem, quin et mirabilem, abunde do-
cuere Strabo, Plinius, Tacitus. Quae
dixi duo instrumenta partis aversae,
Vaillantio, Harduino, aliisque phari
confidenter dicuntur, et si phari nihil om-
nino habeant. Typus hic, et si in impe-
ratoriis quoque frequens, adhuc certius
explicari postulat.

* * *

Magistratus. Vide in imperatoriis.
AK. RRRR. AE. C.

Regii.

Argentei sunt cum capite Cotyos V.,
quos dabimus in regibus Thraciae.

Imperatorii.

Frequentes ab Augusto ad Gallienum.
Mirum sane, a Byzantiis Augusto, eum-

1) II. cc. s) L. IV. c. 49. t) ad Dion. Perieg. c. 803. u) de Orat. fun. x) in Eutr. L. II. Carm. XX. v. 82.

que proxime secutis dedicata mone-
tam, cum eos saltem sub Augusto patuisse
regibus, ex numis Cotyos V. doceamus.
Forte eos adhuc Augustus libertati suaem
reddidit. Certe Plinius senior eos liberae
conditionis dixit.

*Epigrafe constans: BTZAN.BTZAN.
TIΩΝ.*

Typi: *Galea, luna cum astro, delphi-
nus inter duas pelamides, duo praeten-
phari, de quibus supra, aliique ignobiles.*

* * *
Magistratus. Hi, quoniam animadver-
siones non inutiles suppeditant, aliquan-
to curatius describendi.

1. ΕΠΙ. ΣΦΟΔΡΙΑ.—ΔΙΟΔΩΡΟΤ.—
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΤ. — ICATPIKOT. etc.
ΕΠΙ. ΜΑΤΡΟΔΩΡΟΤ. ΗΡΟΞΕΝΟΤ. in
argenteo Augusti, et Cotyos V.

Ita inscribuntur magistratus tam in au-
tonomis, quam multis etiam impérato-
riis ad extrema usque tempora.

2. ΕΠΙ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. TO. B. Ha-
driani. (Vaill.)

3. ΕΠΙ. ΔΙΟΝΤCOT. TO. Γ. Aurelii
(Theupoli.)

4. ΕΠΙ. AI. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. H. Lucil-
iae. (Vaill.)

5. ΕΠΙ. ΛΟΔ. ΗΡ. in autonomo.
(Wise Mus. Bodl. p. 7.)

6. ΕΠΙ. AI. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. HP. in au-
tonomis. (Baudelot Voyage T. I. p. 151.
Theupoli, Pembrock P. II. tab. 37. Ban-
duri.) Idem in numo Commodi. (Mus.
Caes.)

7. ΕΠΙ. M. MAPKOT. H. TO. B.
Commodi. (Mus. Caes.)

8. ΕΠΙ. MAPKOT. TO. B. in auto.
nomo. (Haym.)

9. ΕΠΙ. AI. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. Caracalla.
(Banduri.)

9*. ΕΠΙ. ΝΕΙΚΗΤΟΤ. BTZANTIΩΝ.
*Victoria stans armorum struom admota
face comburit.* Macrini. AE. m. m. (Mus.
Com. Vitzai.)

9**. ΕΠΙ. ΝΕΙΚΗCTOZ. BTZANTI-
ΩΝ. *Victoria stans d. lauream, s. pal-
mae ramum,* Macrini. AE. I. (Mus.
Princ. de Waldeck.)

Si cui postremus tantum hic numus
obtigisset, et non etiam praecedens, cer-
tus sum, eum numi epigraphen fuisse
divisurum legendō: ΕΠΙ. ΝΕΙΚΗC. TO;
Z. id est: *de victoria septimum relata*,
ac tum idem miratus jure fuisse,
qua fiducia victoria septima praedicari po-
tuerit in Macrino mensium XIV. impe-
ratore, et hercle a cladibus, nulla au-
tem victoria cognito. At cum numus
praecedens aperte doceat, imperante
Macrino apud Byzantios fuisse magistra-
tum dictum *Nicetam*, verisimile plane
est, eundem etiam in numo altero in-
telligendum, quaecunque deinde fuerit
causa nominis in hanc formulam detor-
ti. Si aliunde constaret, a veteribus
χλευασμας in monetam fuisse admissos,
libenter crederem, monetarium, ut Ma-
crino in acie victo insultaret, hanc epi-
graphen confinxisse, et augeret fidem
illud, quod narrant historici, eum ac-
cepta clade Chalcedonem usque, e re-
gione Byzantii sitam, fuga evasisse, sed
inde fuisse retractum. Numum utrum-
que integerrimum, et nulla fraudis su-
spicione, vidi ipse. Typus Victoriae ad
nomen Nicetae adludit.

10. ΕΠΙ. ΔΑΤΙΑΝΟΤ. ΗΡ. Elagabali. (Arigoni.)
11. ΕΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΤΚΟΤ. ΤΟ. Β. Gordiani. (Vaill.)
12. ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΤ. ΚΑΙ. ΤΟ. Β. Plotinae. (Banduri.)
13. ΕΠΙ. ΤΡΑΙΑΝΟΤ. ΚΑΙ. ΤΟ. Γ. Trajani; (Vaillant., qui addit., in quibusdam juxta legi APX., sed absit in binis Bandurii.)
14. ΕΠΙ. ΙΩΤΑΙΑC. ΦΑΤΣΤΙΝΗC. Aurelii. (Vaillant.) Forte pro ΙΩΤΑΙΑC legendum ANNIAC.
15. ΕΠΙ ΘΕΑC. ΦΑΤΣΤΙΝΗC. L. Ve. si. (Vaill.)
16. Ε. Θ. ΦΑΤΣΤΙΝΗC. in autonomo. (Haym. T. II. p. m. 84. qui quidem legit: C. Θ. sed corrigenda lectio ex numero priore.)
17. ΕΠΙ. ΦΑΤΣΤΙΝΗC. Commodi Caesaris. (Harduin Opp. sel. p. 37.)
18. ΕΠΙ. ΑΡΧ. Μ. ΑΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΤ. Caracallae, Plautillae. (Vaillant. Banduri.)
19. ΕΠΙ. ΤΙΤ. ΑΙΔ. ΚΑΠΙΤΩΛΕΙΝΟΤ. Caracallae et Getae. (Banduri, et in meis Num. yet.)
20. ΕΠΙ. ΑΡΧ. Γ. ΣΑΛΛ. ΑΡΙΓΤΑΙΝΕΤΟΤ. ΚΑΙ. ΑΙΔΙΔΟC. Caracallae, (Vaillant.) fine ΚΑΙ. ΑΙΔΙΔΟC. Getae. (Banduri.)
21. ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΑΙ. ΦΗΣΤΟΤ. Macrini. (Vaill.)
22. ΕΠΙ. Μ. ΑΤΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΑΦΗΣΤΗC. Alexandri. (Pellerin Mel. I. p. 59.)
23. ΕΠΙ. Μ. ΑΤΡ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑΙ. ΑΙΔ. ΦΗΣΤΗC. Alexandri. (Mus. Caes. Mus. de France, la Motraye, Al-bani.)
- Vt Pellerinius ex numo suo mox cito jure correxit Vaillantium legentem ΦΗΣΤΟΤ, pro ΦΗΣΤΗC, ita ex praesente corrigendus ipse Pellerinius, qui in voce ΑΦΗΣΤΗC literam primam A cum ΦΗΣΤΗC conjungit. Numus, quem hoc loco descripsi, cuiusque duplex exemplar integerrimum ob oculos habui, luceatum ΑΙΔ. ΦΗΣΤΗC. exhibet.
24. ΕΠΙ. ΑΙΜΙ. ΣΕΟΤΗΡΟΤ. ΚΑΙ. ΙΟΤΛ. ΣΕΤΗΡΑC. Alexandri Sev. (Vaill.) ΑΙΔΙ. pro ΑΙΜΙ. legitur in autonomo musei Theupoli, sed cuius auctor eum perperam Bizyaे tribuit. Harduin in numero ejusdem Alexandri legit: ΓΡ. ΠΛΑΙN. ΣΕΚΟΤΝΔΟΤ., sed haud dubie pro hoc legendum: ΕΠΙ. ΑΙΜΙ. ΣΕΟΤΗΡΟΤ., ut in numo praesente, neque enim hactenus in moneta Byzantiorum comperti scribae.
25. ΕΠΙ. ΑΡ. ΔΙΟΝΤΚΟΤ. ΤΟ Β. ΚΑΙ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑC. Gordiani. (Vaill. Banduri.)
- Docentibus his numis fuit Byzantium magistratus *Archon*, nimirum ut in autonomis diximus, condita urbs a Megarenibus, qui Attica instituta sequebantur. Tamen in marmore, quod edidit Chandrus, memorantur hujus urbis στραταγοι Dorice^y), sed qui haud dubie fuerint magistratus minor, ut Athenis praeter archonatem fuere strategi.
- Repetitum etiam eundem magistratum

y) Infer. ant. p. 95.

docent addita TO. B. vel TO. Г. At nimio fallitur Vaillantius, qui epigraphen EPII. AI. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. H. interpretatur: *Sub Aelio Pontico octavies*^{a)}. Huic obstat numus Commodi musei Caesarei: ΕΠΙ. M. MAPKOT. H. TO. B. Ergo alius inquirendus literae H. explicatus. Froelichius, qui hunc Commodi numnum edidit^{b)}, legendum censet: Ηγεμονος TO. B. Sententiam suam fulcit nummo Commodi ab Haymio vulgato^{b)}, in quo scriptum: ΕΠΙ. AI. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. ΗГ., ex quo infert, in Byzantiorum numis fuisse signatos Ηγεμόνας ante Severum, non vero archontes. Cum vero urgeri se videat nummo Aurelii inscripto: ΕΠΙ. AP. MAPKOT., respondet, archontem nunquam notari solo AP., sed pleniore APX., ut ipsi numi Byzantii serius signati docent. Quare aut a Vailantio sinistre lectum AP. MAPKOT. pro M. MAPKOT., quam lectionem praeferunt numus loco 7. descriptus, aut το AP. notare *Arrium*, *Aruntium* etc. numos autem Trajani: ΕΠΙ. TPAIA-ΝΟΤ. TO. Г., quibus nonnunquam addi APX. obiter monet Vaillantius, plane fallit tanquam jure suspectos. Haec Froelichius. Sed enim ut facile adsentior, το H. non significare *octavum*, quod suspicabatur Vaillantius, sic vix verisimile, significare Ηγεμονα. En rationes non aspernandas: I. Ex inscripti magistratus nominibus satis patet, homines eq̄ functos fuisse Graecos; leguntur enim *Demetrius*, *Diodorus*, *Demosthenes* etc. quod observatur usque in Antoniporum tempora, quorum aetate satis constat, Graecos per adulationem pro nativis suis nominibus adhibuisse Romana. At praefides vicaria pro imperatoribus potestate regehdae toti provinciae adhibiti ex gentibus plerumque fuere Romanis. II. Constat, Trajanum, Faustinam juniores, et Caracallam Byzantii magistratus eponymi honorem admississe; eosque numis fuisse inscriptos, ut infra videbimus. At quis ferat, imperatorem ipsum dici obire munus Ηγεμονος, qui ipse imperatoris loco provinciam administrabat, ac praecipue feminam id velle praestare? Acceptasse Augustos et Caesares honoris causa magistratum privatum singulis urbibus proprium, constat ex numis urbium Hispaniae, ac praecipue de Hadriano ex testimonio Spartiani, at non poterant acceptare alium, qui ad provinciarum regimen pertinuit. III. Non solum in numo Aurelii legitur: ΕΠΙ. AP. MAPKOT., sed etiam in binis Gordiani: ΕΠΙ. AP. ΔΙΟΝΤΚΟΤ. TO. B. num. 11, et 26, ex quo sequitur, aut hos etiam numos a Vailantio male lectos, quod minus videtur credibile, aut etiam in his το AP. esse nomen *Arius*, vel *Aruntius*, aut denique si in his legendum δέχω, etiam in prioribus. IV. Quemadmodum in memorato Commodi numo legitur ΕΠΙ. M. MAPKOT. H. TO. B., sic in aliis legitur: ΕΠ. AI. ΠΟΝΤΙΚΟΤ. HP. num. 4. 6., ΕΠΙ. ΔΑΤΙΑΝΟΤ. HP. n. 10, ex quo jure suspicari licet, solitariū H idem notare, quod HP in aliis,

a) Num. Græc. p. 66. b) IV. Test. p. 220. b) T. II. p. m. 304.

et forte secundum hos corrigendum Haymum, qui facile in suo pro ΠΟΝΤΙΚΟΤΗΡΙΩΝ legere poterat ΠΟΝΤΙΚΟΤΗΡΙΩΝ, quo nemo solo utitur Froelichius ad ἀρχοντα συντηνοντα, sed etiam in iisdem literis hallucinatus etiam est Hayvercampus, qui cum nummum Haymiani illius simillimum describeret, sic legit: ΕΠΙ. ΑΙ. ΠΟΝΤΙΚΟΤΗΡΙΩΝ, ex quo fallaco indicio confundam Mytilenen inter eum Byzantium extundere admissus est. (Med. du. Cab. de Christine. p. 141.) IV. In nullo certae fidei nummo, qui ἀρχοντα sicut, legitur praefixum ΕΠΙ.

Ceterum indubitatum videtur, cum illud H. vel ΗΒ. variis magistratum nominibus videamus adjectum, significare magistratus quoddam vocabulum, quod vero illud, incertum: En leviusculam tamen conjecturam. Cum, ut brevi docebimus, hac in urbe imperatores etiam, atque ipsae Augustae honoris causa archontis manebe fungentur, ita, qui eorum vice domi eum magistratum obibant, archontes se dicere non poterant, qui titulus tum principi competit. Ergo illi, qui pro archonte honorario res domi procurabat, alio titulo opus fuit; is autem esse poterat ΗΡΩΣ, electus, nempe pro principe absente, et honoris causa archonte. Revera vox ἀρχοντα frequenter a Graecis adhibita est, cum magistratum electum significare volebant. Sic in celebri tabula Heracleensi a Mazochio explicata occurunt ἀρχονται ἀρχοντες, finitores electi. (pag. 259.) Non dispari ratione in urbibus Hispalicis, in quibus Caesares ho-

norarium IIviratus manus exercabant, ii, qui eorum vices domi obibant, non scripsere IIviro, sed praefectos. Vide auctor. Celsae.

Numi & numero, 12 usque 18 principes Romanos exhibent, qui, ut paulo ante dixi, archontum, aut certe magistratus, eponymi vice Byzantii functi sunt. Inter hos comparere etiam mulierem, nempe Faustinam juniores, nequam mirum, cum in numis inde a numero 20 citatis etiam mulieres videamus. Judice Vaillantio solebant aliquando Byzantii nomen uxoris archontis adponere. (Num. Graec. p. 149.) Idem numerum: ΕΠΙ. ΘΕΑC. ΦΑΤΓΤΕΙΝΗC. sic explicat: sub divae Faustinae sacerdote. Iesos, quod quidem utrumque judicium refutare piget. Verisimile est, fuisse Byzantii, ut in pluribus aliis urbibus, illustris quoddam sacerdotium collatum in feminas, illudque annuum, et honoris causa delatum Faustinae, ac propterea jactantius inscriptum etiam numis. Vulgatio semel exemplo factum haud dubie, ut subinde sacerdotes aliae, sed privatae conditionis, eundem honorem ambirent, quod quidem indultum fuerit, sed sic, ut non solae, ut Faustina, in moneta proponerentur, sed conjunctae cum archonte eponymo. Quae conjectura magis forte videatur probabilis, quam quas propinat Pellerinius. (Mel. I. p. 58.)

Hieromneman. Est in museo Theupoli numus Λ. Veri; ΙΕΡΟΜΝΑΙΑΙ. ΣΕΟΤΗΡΟΣ, ΒΤΖΑΝΤΙΩΣ. Victoria sicut ante aram, supra quam galea. Auctor eius operis hanc epigraphen sic reddit:

T H R A C I A.

Sacrae recordationes Severus Byzantii. At certum, priorem vocem male ex numero exceptam, et legendum sine dubio rectius: **IEPOMNA. ALI. CEOTHPOC.** **BTZANTIOIC.** *Hieromnemon Aelius Severus Byzantii.* Acute istud observatum video a viro insigni Eduardo Corfino. (Saggi di Cort. T. VII. p. 40.) De hoc magistratu vide quae differam alibi.

Ludi:

KOINON. BTZANTIΩN. in numero Augusti. (Vaill.)

ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ. ΚΕΒΑΤΑ. Caracallae. (Vaill.) Non modo ludos *Antoniniana* celebravit Byzantium, sed, si fides Eustathio, (ad Dionys. v. 803) etiam *Αυτωνίας* (lege *Αυτωνιανην*) se dixit, quamdiu luperfuere Severus et Caracalla. Causa ejus adfectus Caracalla, qui adhuc puer patrem Byzantii iratum, quod incredibili pertinacia pro Pesoennio fleterant, cum iis in gratiam reduxit, ut refert Spartanus.

ΑΝΤΩΝΙΝΙΑ. Elagabali. (Theupoli.)

ΚΕΒΑΤΑ. Alexandri. (Albani.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. Gordiani, (Vail.) instituta nimurum in Alexandri M. honorem. Ea notantur etiam in numis Odesii ejusdem Thraciae sub eodem Gordiano cufis, et sunt obvia in numis Philippopolis. Horum causam dabo in tractatu de ludis.

* * *
Concordia, quae fuit cum Chalcedone, notata jam est in autonomis.

Cum Nicacea Bithyniae legitur in numis Alexandri Sev., Treboniani, Gallieni, qui eum praetensos pharos, ty-

pum nempe Byzantium, sistant, certum est esse signatos Byzantii.
AE. C.

Nomine *Constantinopolis* signatos vide in moneta Romanorum ad calcem numerum Constantini M.

DEVLTVM.

Mediterraneum, tamen Euxino vicinum, in septentriones ad Pansum flumen. Plinius: *Devletum cum stegno, quod nunc Deultum vocatur, veteranorum. Vrbis situm, hodiernam fortunam, et numeros hactenus cognitos, late describit Cl. Sestinus.* (Lettere T. I. p. 10. et iterum copiosius T. III. p. 149.)

Coloniae tantum nomine habentur numeri a Trajano usque ad Philippos.

Epigraphe: C. F. P. D. vel. COL. FL. PAC. DEVLT. Epitheton *FLavia* deductam a Vespasiano coloniam arguit. *PACensis*, ut explendum hoc vocabulum ex Plinio docet Harduinus, dicta ex Vespasiani erga deam Pacem adfectu, cui is magnificum Romae templum statuit, ut censem Vaillantius.

Inter typos illustrior est is, qui in Gordiani numo duos fluvios humi jacentes fit, quorum unus naviculam sublimem attollit, media inter utrumque navi volis expansis; ex quo apparet, Deultum ad confluentem fuisse situm, nisi forte altero viro decubente stagnum notatur, de quo Plinius. — *Silenus stans*, in numo Macrini, (Vaill.) et Tranquillinae. (Sestini.)
AE. C.

DOMENOPOLIS.

De ambigua hac Thraciae urbe agetur intra in *Plotinopoli*.

HADRIANOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl. condito-
re Hadriano.

Autonomi.

Caput Serapidis. Χ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙ-
ΤΩΝ. *Ibis stans cum fistro et fistula.* AE.
III. (Pellerin Suppl. III. p. 101.)

Caput Heroulis. Χ. *Eadem epigraphē.*
Herculis arma. AE. (Pembrock.)
Alium *Concordiae* vide descriptum in
Nicopoli Moesiae.
AE. RRRR.

Imperatorii.

Editi magno numero ab Hadriano us-
que ad Gordianum.

Epigraphē : ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ.
ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, sed in numo
Domnae : ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙC. (Vaill.)

Typi in tanta copia maxime varii.
Frequens in his religio Aegyptiorum
procurante conditore Hadriano in hac
insaniente.

*Magistratus ἡγεμῶν, praeses huic tra-
stui proprius.*

Sub Antonino: ΗΓΕ. Μ. ΠΟΝΤ. ΣΑ-
ΒΕΙΝΟΤ. (Vaill.) ΗΓΑ. ΤΙ. ΟΤΟΠΙC-
ΚΟΤ., ut describitur in Theupoli; aliter
idem magistratus legitur in numis Bi-
zyae, Pautaliae, Philippopolis. *Sub M.*
Aurelio : ΗΓΕ. ΤΟΤΑ. ΜΑΞΙΜΟΤ.
(Vaill.) *Sub Commodo :* ΗΓ. ΣΟΤΑ. ΜΑΡ-
ΚΙΑΝΟΤ. (Mus. Caes. Vaill.) ΗΓΕ. ΙΟΤΑ.
ΚΛΕΤΟΤ. (Vaill.) ΗΓΕ. ΙΟΤΑ. ΚΑ-
ΣΤΟΤ. (Mus. Caes.) Est etiam in numo
Pautaliae. *Sub Severo :* ΗΓΕΜΟC. ΤΑ-
ΤΙΑΝΟC. (Vaill.) Suspecta lectio, de
qua vide Trajanopolin. *Sub Caracalla :*

(Vol. II.

ΗΓΕ. ΣΙΚ. ΚΛΑΡΟΤ. (Mus. Caes.) quem
habet etiam Pautalia.

Epocham in numo Severi inscripto ΕΤ.
ΒΖ. reperire sibi visus est Vaillantius.
Hunc Pellerinius iure Hadrianopoli Bi-
thyniae restituendum docet, (Rec. II. p.
19.) nullo hactenus viso urbis Thraciae
nomo, qui epocham praeferret.

Non dubitat Pellerinius, (l. c.) plures
ex numis inscriptis tantum ΑΔΡΙΑΝΟ-
ΠΟΛΙΤΩΝ, quos Vaillantius nullo
dempto Hadrianopoli Thraciae largitur,
alteri Bithyniae restituendos. Itud dubi-
um typi non expeditum, qui utrique
possunt convenire. Potest tamen fabrica
bonnahil adfundere lucis. Cum nulla alia
suppetit ratio, tutius est, hos Thraciae
multo celebratori tribuere. Ceterum ii,
qui γράμμα inscribunt, sine dubio sunt
Thraciae. Sed confer etiam, quae infra
ad hanc Bithyniae Hadrianopolin nota-
buntur.

AE. C.

HERACLEA.

Auctor musei Theupoli et Sestinus
(T. IV. p. 93.) autonomos, Vaillantius
(pag. 196.) imperatorios Trajani et Gor-
diani Heracleam Thraciae amendant.
Horum judicia jam uno arguento missis
aliis evertuntur, quod haec Heraclea ea-
dem fuit cum Perintho, quae urbs in ipsa
Gallieni tempora Perinthi nomine, Hera-
cleae nunquam, numos suos insignivit.

M A R O N E A.

Ad mare Aegaeum urbs opulenta te-
libus etiam numis.

E

Autonomi.

ΜΑΡΩΝΟΣ. (*retrograde.*) *Equus dñ midius. Ξ Caput arietis intra quadrum.* AR. II. (Hunter.)

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum retorto cornu. Ξ ΔΙΟΝΤΣΟΤ. ΣΩΤΗΡΟΣ. ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ. Bacchus nudus stans d. botrum, f. strophium, et duas sagittas, per aream monogrammata. AR. AE. I. (Numi obvii.)

Numus prior perantiquus, et rarissimus *Maronem*, posterior obvius *Bacchum* crepat. Narrat Diodorus Siculus de Osiride Thraciam peragrante: (L. I. § 20.) *tum MARONEM aetate invalidum reliquiss ibi, curaturum ea, quae in hac regione plantaverat, quique urbem sui nominis MARONEAM condenser.* Quod de Osiride fabulati sunt Aegyptii, id ex parte Graeci de Baccho. Sed ut variant veterum commenta, Maronem Euripides dixit Bacchi filium, (in Cyclope v. 141.) Homerus Evanthei, (Od. I. v. 197.) nisi hic idem est cum Baccho. Quin apud Athenaeum Maron non dicitur conditor Maroneae Thraciae, sed Mareotidis Aegypti. (L. I. p. m. 33.) Numus alter Bacchum sicut. Et erat Maronitus Bacchi colendi praecipua causa largus generosi ibi nati vini proventus inter veteres dipnosophaistas decantati. De Baccho sagittis armato vide numos gentis Corneliae Blasiorum.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. Ξ ΜΑΡΩΝΙΤΕΩΝ. ΕΠΙ. ΜΗΤΡ. — ΝΕΟΣ. Vitis botris gravida intra quadrum. AR. I. (Pellerin.)

MA. vel MAP. *Equus totus, vel dimi-*

dius saliens. Ξ Racemus intra quadratum tidditis varillis magistratum nominibus. AR. III.

Magistratus in his numis frequenter leguntur: ΕΠΙ. ΗΡΑΚΛΕΙΔΕΩ — ΕΠΙ. ΝΟΤΜΗΝΙΟΤ. — ΕΠΙ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΩΣ. — ΜΗΤΡΟΔΟΤΟΣ in numo Mediceo, quem edidi. (Num. vēt. p. 57.) Goltzius in numo simili juxta quadratum vitem claudens legit ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΤΑΝ, numumque adeo tribuit Posidoniae Lucaniae. Saepe memini me benevolum lectorem commonere, non raro Goltzium numis vere veteribus alienam adfixisse inscriptionem, quod hoc iterum loco accidit. Enimvero Spanheimius numum Goltziano huic utraqe parte simillimum vulgavit, sed inscriptum ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΣ, at hic quoque deceptus Goltzii indicio omissa Marouea, quorsum uterque numus revera pertinet, Posidoniā respexit. (Beger Obsrv. in num. ant.) Serius eundem numum restituit Begerus, (Th. Br. T. I. p. 273.) at neque hic in Maronea acquevit, verum ab Eretrienibus in honorem Posidippi poetae comici Cassandrensis, et commendationem vini Mendaei percussum inani sane conjectura dixit.

Bacchus barbatus et togatus stans d. botrum f. thyrsum. Ξ ΜΑΡΩΝΕΙΤΩΝ. Capricornus. AE. III. (Mus. Princ. de Waldeck.)

Causa capricorni videtur hic numus Augusti aetate signatus.
AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Cogniti a Nerone ad usque Alexan-

drum, inter quos insignior Othonis, perinde ac in numis legimus ΘΑΣΙΩΝ quem edidit, et probavit Seguinus, (Num. fel. p. 136.) sed improbabilitate ibidem Vaillantius, docens, Neronem in Othonem migrare jussum, (p. 412.) cui iudicio consensit quoque Morellius edito, vero ejus numi iconismo. (Spec. tab. XXI.)

Epigrapha eadem, typi obvii.

*Magistratus ΑΜΦΙΛΟΧΟΤ. in numo Alexandri. (Vaill.)
AE. RRR.*

MESEMBRIA.

Ad Euxinum ultima in Moesiam, cui a nos nullis illata est.

Autonomi.

Horum insignes servat gaza Caesarea, quorum illustiores olim edidi. (Num. vet. p. 58.)

*Galea. Χ ΜΕΣΑ. inter radios rotæ.
AE. III. (Mus. Caes.)*

*Galea. Χ ΜΕΤΑ. inter radios rotæ.
AR. III. (Mus. Caes.)*

Caput muliebre. Χ ΜΕΣΑΜΒΡΙΑ-ΝΩΝ. in aliis: METAMBRIANΩΝ.

Pallas gradiens f. clypeum prætendit, d. haſtam intorquet. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. Χ ΜΕΤΑΜΒΡΙΑ-ΝΩΝ. Rota. AE. III. (Pellerin.)

Caput Bacchi. Χ ΜΕΣΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. ΔΩ. Botrus. AE. III. (Pellerin.)

Haec Thraciae urbs a scriptoribus fere constanter dicebatur Μεσημβρια, verum Μεταμβρια mutato nimis Σ in T, et H in A fecit dialectus Dorica,

perinde ac in numis legimus ΘΑΣΙΩΝ et ΘΑΤΙΩΝ, et in numo Lasi Cretæ ΛΑΤΙΩΝ. Fuisse vero urbi eam dialectum propriam, certum inde, quod oppidani teste Strabone fuere Megaren-sium coloni, et novis identidem coloniis ex Peloponneso adventantibus Δωρεῖς γεγονος, Dorienſes facti sunt, ut refert Pausanias^c). Auctor anonymous peripli Euxini conditam a Chalcedonis et Mægarenibus dixit Dario in Scythes movente, cum quo sentit et Eustathius^d). Quam Mæsambrianorum a Doribus tractatam originem puto indicari literis ΔΩ. numi postremi.

Numus secundo loco citatus cum epigrapha ΜΕΤΑ. cognitus jam fuit Gol-tzio, sed qui eum ignoratione numi prioris ΜΕΣΑ. prono errore Metaponto tribuit. Adeo in studiis nostris proficiimus, quando numos contendendi facultas adeft. Post haec tam nitide, et ex causis numismaticis plane demonstrata nescio quid in mentem venerit Cl. Sestino, cur numum similem inscriptum ΜΕ-ΤΑ. rursum Metapontum retrahat^e). AR. RRRR. AE. R.

Imperatoriis.

Ab Hadriano usque ad Philippum ju-norem. Mira capitis inscriptio in nume-musei Caesarei: ATT. KAL. TPA. ΑΔΠΛΑΝΟC. ΔΙC. ΖΕB. de qua vide conjecturas Froelichii^f). In numo Gordiani apud Neumannum legitur: ATT. Δ. M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC forte simili τε Δ sensu.

e) in Attio.

d) ad Dionys. v. 203.

e) Lettere p. 51.

f) IV. Tent. p. 184-

Epigraphe in numis musei Caesarei
confans ΜΕCAMBPIANON, sed si fides
Vaillantio, etiam ΜΕCHMBPIANΩN,
ΜΕCΕMBPIANΩN.

Type obvii.

AE. R.

N I C A E A.

Froelichius cum videret, numeros va-
riorum imperatorum capite insignes, et
inscriptos ΝΙΚΑΙΕΩΝ typo trium signo-
rum militarium frequentes ex Hungaria
adferri, ad haec moneretur ab idoneo
auctore, eos magno numero in Servia
erui, Nicaeam quandam in hoc tractu
indagavit. Et reperit praeter Stephanum,
qui sub Νικαια refert: ὅγδον Θρακης, a
variis inferioris aevi scriptoribus memo-
rari urbem in Thracia dictam Νικη,
Νικαια, Νικαια. Cum praeterea narret Mar-
cellinus, Nicen Thraciae fuisse militum
rationem, conjicit, numeros, qui signa
militaria praefuerunt, non Nicaeae Bi-
thyniae, sed huic Thraciae esse tribue-
dos ^{a)}. Hae viri praestantissimi rationes
probabilitate quidem non carent, tamen
cum videam, in numis quoque Nicome-
diae et Iuliopolis, quae Bithyniae item
urbes fuere, similia proponi signa mili-
taria, et ejusdem omnino esse fabricae,
mallem hos numeros in vetere ratione
relinquere.

N I C O P O L I S.

Ad sita fluvio, quem *Nesum*, *Nestum*
appellant auctores, numi *Mesum*. Ipsa
mediterranea.

Imperatorii

tantum a Commodo usque ad Getam
Epigraphe: ΟΤΛΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.
ΠΡΟΣ. ΜΕСΤΩ.

*Typus praeter ignobiles alios: Mensis
eques, rarus in numis urbium Europae.*
AE. RR.

N Y S A.

*Autonomum vulgavit Pellerinius, (Rec.
I. p. 189.) et Sellinus. (Lettere T. IV.
p. 97.)*

*Caput juvenile. Χ ΝΤΣΑ. ΕΝ. ΠΑΙΩ.
Mercurius stans. AE. III.*

Cum plures fuerint Nyseae, haec sese
mentione Paoniae distinguit, ut Pauta-
lia, de qua mox. Videtur esse eadem
cum illa, de qua Stephanus ^{b)}: δυτερη
τη Θρακη, incertis nempe Thraciae et
Paoniae finibus, de quo vide plura in-
fra in Pautalia.

AE. RRRR.

O D E S S V S.

Ad pontum versus Moesiam, Milefio-
rum colonia teste Strabone, dicta Scylaci
Odesopolis.

A u t o n o m i .

*Caput Jovis diadematum. Χ ΘΕΟΤ.
ΜΕΓΑΛΟΤ. ΚΤΡΣΑ. ΟΔΗΣΙΤΩΝ.
Iuppiter togatus stans d. pateram, s. cor-
nu copiae. AR. I. (Mus. de France, Har-
duin Opp. sel. p. 127, sed in hujus nu-
mo est tantum ΟΔΗ. ut et in Pembro-
ckiano P. II. tab. 34.)*

Vocabulum KTPΣΑ. aruspicem desi-

^{a)} IV. Tent. p. 321.

^{b)} in Νυσαι.

deravit, quem nacta est in Harduino, qui dividendam eam censet, legendumque: ΚΤΡΙΣ ΣΑραπίδος. (l. c) doctrina non incommoda; nam favet huic opinioni typus frequens in numis hujus urbis imperatoriis, in quibus fingitur Iupiter similis stans cum patera et cornu copiae, et cum modio in capite; quin et in binis numis musei Caesarei in antiqua exhibentur duo capita adversa Gordiani et Sarapidis cum modio et cornu copiae. Ex quo efficitur, praecipuum fuisse Odeffii hujus dei cultum, quem item a Ptolemaeo ex Poato in Aegyptum translatum constat, de quo agetur alibi. In marmore apud Reinesium legitur: ΘΕΟΥ. ΜΕΓΑΛΟΥ. ΟΔΗΣΙΩΝⁱ⁾.

Caput Iovis. Χ ΟΔΗΣΙΤΩΝ. *Vir eques gressu lento d. cornu copiae, infra monogramma.* AE. III. (Mus. Caes.)

Cornu copiae, quod Sarapidi in Odeffii numis constanter addi videmus, persuadet, hunc queque equitem esse ipsum Sarapidem.

Caput virile laureatum. Χ ΟΔΗΣΙΤΩΝ. *Fluvius capite radiato decumbens d. pateram, s. cornu copiae, et simul in nixus urnae.* AE. III. (Mus. Caes. Pembrock.)

Fluviam hunc reor esse Panysum non ignobilēm, qui teste Ptolemaeo inter Odessum et Mesembriam in Pontum exit.

AR. RRR. AE. RRR.

Imperatorii.

A Trajano usque ad Saloninam.

Epigraphe: ΟΔΗΣΙΤΩΝ. Typi obvii.

Ludi:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. *Vrna*, Gordiani. (Vail.) Obiti in honorem Alexandri M., celebrati etiam Byzantii sub eodem Augusto. Ejus causam verisimilem dabo in tractatu de ludis.

ΗΛΙΑ. *Vrna*, Gordiani. (Vail.) Fuere haec certamina dicata soli, de quibus vide numos Emilie Syriae. Vtriusque instituti causa fuerit, quod Gordianus velut alter Alexander Persas in solem orientem positos oppugnatū ibat.

Littera solitaria Ε in monnulis.

AE. C.

P A V T A L I A.

Mediterranea ad Strymonem fl., vel saltem prope hunc, ut docebunt numi. Haec urbs, quae in imperatoriis *Pautalia* semper dicitur, in autonomis se vocat *Pantalia*. Stephano dicitur Παταλια μοιρα Θεακης, *Pactalia pars Thraciae*^{k)}, sed vel corruptus locus est, ut revera ordinem Stephani alphabeticum non sequitur, vel haec *Pactalia* diversa est a nostra *Pautalia*.

Autonomi.

Caput Apollinis. Χ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ. ΠΑΙΩ. *Caput bovis.* AE. III. (Pelerin, Mus. Caes.)

Caput muliebre cincinnis ornatum. Χ ΠΑΝΤΑΛΕ ... KNI .. *Caput bovis simile.* AE. III.

Posteriorem hunc vidi Romae in mu

i) Claff. I. n. 195. k) pag. 537.

seo Christinae literis, quas proposui, luctantis, reliquis exefis. Alius similis proditur in museo Thèupoli¹⁾, sed in quo praetenditur lectio: ΠΑΝΤΑΛΕΟΝΙΔΙΩ. Pantaleam ergo hanc urbem vocant hi numi, et eodem modo compellatur etiam a compluribus aevi inferioris scriptoribus, quibus adeo inique erroris notam impingit Holstenius²⁾, nam videtur serius vetus Pantaleae appellatio revocata.

Mentio situs: EN. ΠΑΙΩ. quam et supra in Nysae numo vidimus, quo ad dito hae urbes sese in Paeonia sitas profitentur. Eam regiunculam plerique Macedoniae inserunt. Quidquid erit, istud certum, quo tempore imperatorii hujus urbis numi signati sunt, Thraciae fuisse insertam, quoniam ἡγεμονας numis inscripsit, qui magistratus provinciae Macedoniae incompertus fuit.

AE. RRR.

Imperatorii.

Copiosi ab Hadriano usque ad Elagabalum.

Epigraphe: ΠΑΤΤΑΛΙΩΤΩΝ, et inde a M. Aurelio frequenter ΟΤΛΠΙΑΣ. ΠΑΤΤΑΛΙΑΣ. In uno Commodo: ΠΑΤΤΑΛΙΑΣ. ΟΤΛ. (Mus. Caes.)

Typi in tanto numero variis, ac obvii. Illustriores sunt:

Fluvius decumbens dexteram cornui copiae imponit, finisram urnae, ex qua aqua proficit, superne puellus stans botrum ex vite promit, juxta ΒΟΤΡΤ., pro pedibus fluvii puellus alias, scripte juxta ΑΡΓΤΡΟC, pone puellus alias se-

dens, juxta XPTCOC, in imo puellus meffor, juxta CTAXT. in numo Caracallae. AE. I.

Noi aliis est in regno monetario nūmus, in quo urbs quaepiam agri sui proventus tam canore depraedicet. Exstat in museo Em. Card. Stephani Borghiae, eumque Nicolaus Schow singulari dissertatione Romae illustravit. Totum argumentum facile explicatu. Fluvius est Strymon, ut patebit ex nūmo Pautaliae alio. ΒΟΤΡΤS, *botrus*, et CTAXT_S, *spica*, vini et frumenti fertilitatem, XPTCOC et ΑΡΓΤΡΟC *auri* et *argonti* metalla indicant. Hunc tractum a fodinis fuisse celebrem, docebimus in numis Philippi Macedoniae regis. Addo testimoniū aliud ex Suida, (in Χειρος καλοφωνιος) qui fodinarum auri circa Strymona fl. meminit.

Mons arboribus confitus, in cuius vertice templum, ad ejus radices aliud, et circum eundem alia, tria, infra tres figuræ accedentes, Caracallae. (Mus. Caes.)

Indicat typus loci religionem, sed cuius reliquae causæ nobis ignotæ.

Magistratus ἡγεμον.

Sub Antonino: ΗΓΕ. Μ. ΠΟΜΠΗΙΟΤ. ΟΤΟΠΕΙΣΚΟΤ. (Mus. Caes. Vaill.) Idem legitur in numis Bizyaæ, et Hadrianopolis. — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΑΙ. ΑΝΤΙΚΟΤ. (Vaill.)

Sub Aurelio: ΗΓΕ. Μ. ΤΟΤΛΛΙΟΤ. ΜΑΞΙΜΟΤ. (Vaill.) Et etiam in Hadrianopoli. — ΗΓΕ. Κ. ΤΟΤΛΛΙΟΤ. ΜΑΞΙΜΟΤ. (Mus. Caes.)

1) pag. 1287.

2) Notas ad Steph.

Sub Vero: ΗΓΕ. Μ. ΤΟΤΑΛΙΟΤ. ΜΑ-
ΞΙΜΟΤ (Mus. Caef.) — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΛΙ.
ΑΝΤΙΚΟΤ. (Vaill.)

Sub Commodo: ΗΓΕ. ΚΛ. ΑΤΤΑΔΟΤ.
(Mus. Caef.) ΗΓΕ. ΚΑΙΝΑΤΕΙΝΟΤ. (Mus.
Caef.) ΗΓΕ. ΙΟΤ. ΚΑΚΤΟΤ. (Liebe p.
280.) qui est etiam in numo Hadrianopolis.

Sub Severo: ΗΓΕ. Τ. ΑΙΛΙΟΤ. ΝΕΡΑ.
ΤΙ. (Vaill.) — ΗΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. ΛΑΡΓΟΤ.
(Mus. Caef.) Est etiam in numo Serdicae.
ΗΓΕΜΟ. С . . ΤΙΛΙΟΤ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ.
(Mus. Caef.) Collato numo hoc cum aliis
Anchiali et Augustae Trajanae, in quibus
legitur: ΗΓΕ. СТ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ, videntur
vera hujus magistratus nomina fuisse:
СТАТИЛЮС. ΒΑΡΒΑΡΟС.

Sub Plautilla: ΗΓΕ. ΣΙΚΙ. ΚΛΑΡΟΤ.
Collatis numis musei Caesarei et Pelleri-
nii, item alio Catacallae musei Caesarei
apud Hadrianopolin signato haec ejus
magistratus nomina eruuntur.

Mentio situs: EN. ΠΑΙΩ. vidimus in
autonomis. Aliam a *Strymone* suppeditat
numus insignis Caracallae musei Caesarei,
in cuius imo: ΚΤΡΤΜΩΝ. *Vir barbatus*
sedens dexteram navi applicat, s. arundi-
nen, et simul urnae innixus. Ex quo cor-
rigendae chartae geographicæ variorum,
in quibus Pautalia Hebro propius admo-
vetur, vel saltem a Strymone longius ar-
etur, ut jam advertit Froelichius ^a.

AE. C.

PERINTHVS.

Vrbs illustris ad Propontidem.

Autonomi:

ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΙΩΝΩΝ. *Caput Her-*
culis laur. Ξ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΔΙC. ΝΕΩ-
ΚΟΡΩΝ. *Clava.* AE. III. (Pellerin, Mus.
Theup.)

ΗΡΑΚΛΗ. ΚΤΙΣΤΗ. *Caput Herculis.*
Ξ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Caput Bacchi.* AE. II.
(Mus. Caef.)

Et conditorem et natales urbis hi numi
praedicant. Stephanus eam refert traxisse
nomen a Perintho Epidaurio Orestis com-
militone. At cum Ammiano narrante ^b),
Herculem conditam a se Perinthum ex co-
mitis sui nomine appellasse, conspirant nu-
mi. Accedit, quod Herculis cultus ita apud
hanc urbem invaluit, ut jam Ptolemaei
geographi aevo diceretur *Perinthus sive*
Heraclea, et insimo aevo *Heraclea Pe-*
rinthus, vel *Heraclea Thraciae*, de quo
vide Cellarium. Tamen nunquam Hera-
cleae, semper Perinthi nomen numis in-
fertum est, secus quam alii censiere, ut
dixi supra in *Heraclea Thraciae*. De Pe-
rinthi natalibus lege copiose differentem
Buonarrotium ^c).

Iones sese etiam vocant Perinthii, et
quidem etiam in imperatoriis inde a Vero
frequenter, quo firmatur testimonium
Marciani Heracleotae *Samiorum coloniam*,
diserte perhibentis.

Capita jugata Jovis et Junonis, quorum
utrique flos loti imminet. Ξ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ.
Caper stans. AE. III. (Pembrock).

Caput Herculis. Ξ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Flos*
loti. (in meis Num. vet. p. 58.)

Fuisse Perinthios Aegyptiorum cultui

^a) IV. Tent. p. 206.

^b) L. XXII. c. 12.

^c) Offerv. ist. p. 182.

addictos ex eorum moneta passim intel-ligas. Harpocratem quoque sifit numus Theupoli, Apin, Sarapidem, Isidem Hun-terianus. In numis praesentibus habemus deos Graecos more Aegyptio composi-tos, et quoniam cum Hercule in aversa jungitur lotus, verisimile est indicari Herculem Aegyptium Nilo natum, de quo Cicero ^q), et quae plura in opere citato attuli.

AE. R.

Imperatorii.

Abundant, et sunt a Claudio usque ad Valerianum. Maxime illustres, et quidem maximae formae signati sunt imperante Severo, quippe qui urbem subiecto ei Byzantio, quia haec urbs a Pescennio sta-bat, auxit.

Epigraphe: ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ, addito sae-pe ΙΩΝΩΝ, ut dixi.

Typi: saepe labores Herculis propoenunt. Insigniores nonnullos commemorare ju-vat:

Hercules aprum Erymanthinum portans attonito ad hoc spectaculum Eurystheo, et ex dolio, quo se reoperat, prospectante sublatis alte manibus, Gordiani max. mod. (Mus. Caes.) Getae m. m. (Albani, C. Vi-tzai.)

Eadem aversa est etiam in numo Per-gami musei Caesarei, similemque, sed ty-po vitiato, editum video in Verona illu-strata ^r). Adde Alexandrinos Antonini. In numo Postumi cum simili typo scriptum est: HERCVLI. ERTMANTHINO.

Hercules aves Stymphalidas sagittis con-figens, Gordiani. (Mus. Albani.)

Idem typus est etiam in numo Niceae, et Alexandrinis Antonini.

Bacchus seminudus stans d. thyrsum, s. Ariadnen humi jacentem et soporatam in-dicans. Bacchum circumstant tres Satyri attoniti, juxta stat vir Philosophum habi-tu adjmilans, barbatus, indutus pallio, s. scipionem tenens, in numo Alexandri. (Numi max. mod. reg. Gall.)

Singularem hunc numum facit perele-gans signorum variis characteris compo-sitio. Argumentum ad Bacchum pertinet, qui Ariadnen a Theseo in insula perfide destitutam ac prae dolore semianimum reperit, sibique vindicavit. Sub philoso-phi habitu latere Silenum paeceptorem nullus ambigo, nam et in gemma vete-re philosophum ementitur ^s). Idem se Bac-chio philosophiae paecepta tradidisse pro-fitetur ^t), et a Virgilio de naturae arcanis subtiliter disputans inducitur ^u). Adde Sy-nesium ^v). In pictura Herculaneensi ejusdem argumenti adstat quoque Silenus, sed habitu cultuque solito ^w).

Juppiter sedens dextera extenta, s. ha-stam, superne hinc sol, inde luna, inferno duae mulieres decumbentes, et singulae cor-nu copiae tenentes. Numi oram finit zodia-cus, Alexandri Sev. (Num. max. mod. reg. Gall.) In alio simili humi decumbunt hinc mulier, inde fluvius. (Mus. M. Ducus).

Illustris typus Jovis coelum terramque secundum veterum doctrinam nutu mo-derantis.

q) De Nat. deor. L. III. r) Part. III. p. 235. s) Winkelm. Pierr. grav. p. 236. n. 1470.
t) Caes., Juliani in Proba. v) Eclog. VI. x) Encom. calv. y) Tom. II. Tab. 16.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. ΗΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩ.
ΚΟΡΩΝ. *Hercules mulierem inferne in serpentes definentem sinistra corripit, eique sublata clava ictum intentat.* Severi max. mod. (Pellerin Mel. I. p. 74.)

Thema numi est Echidna cum Hercule primum discors, ejus deinde amica, ut videre est ex subjecta Pellerinii explicazione. Rarus hic typus in monumentis veterum, repertus tamen ante annos non multos Romae in opere marmoreo anaglypho, quod inlatum museo Cardinalis Alexandri Albani a Stephano Raffeio vulgatum et explicatum est. Addo testimoniū Tzetzis ab utroque praeteritum: Εχιδνα περι την Λυδιαν στεγανη και πεφαλην κορην, τα δε πατω δφις, *Echidna circa Lydiam uberibus et capite puella, inferne serpens.* Simile argumentum vide in Alexandrinis Antonini.

Magistratus:

Et primum quidem legati:

ΕΠΙ. ΙΟΤ. ΚΕΛΙC. ΠΡΕC. pro quo pergam legit Vaillantius: **ΕΠΙ. CTP. ΙΟΤ. ΚΕΛCOT.** ut docet Pellerinus, (Mel. II. p. 60.) in numo Trajani.

ΕΠΙ. ANT. ΖΗΝΩΝΟC. Faustinae sen. (Pellerin.) Hunc Ant. Zenonem fuisse legatum, patebit mox infra in Philippoli.

Praefides, νήγεμονας, sub Antonino suffectos comprobant numi:

ΗΓΕ. ΙΟΤ. ΚΟΜΜΟΔΟT. in numo Antonini. (Vaill.) Est idem in numo Topiri.

ΗΙ Ε. ΑΝΤΙΚΟT. M. Aurelii. (Vaill.) Legitur etiam in numis Antonini Pii, et Veri Pautaliae.

Numus Antonini, in quo legit Vaillantius: **ΤΠ. ΦΑΒ. ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΟT**, refiti tuendus Topiro.

Magistratus incertus est, quem legit Bandurius in numo Valeriani: **ΕΠΙ. ΑΠΟΛ. ΛΩΝΙΔΟT.**

Ludi:

ΑΚΤΙΑ. ΠΤΘΙΑ. Severi, (Vaill.) ad duntur etiam **ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ**, Severi, (Vaill.) Caracallae Aug. et Getae Caes. (Pellerin.)

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, passim in numis Severi.

ΣΕΤΗΡΕΙΑ. ΠΡΩΤΑ. Severi. (Vaill.) Acta Perinthi Περιτη, ex quo ei Severus Byzantium subjecit, ut diximus.

ΗΡΑΚΛΕΙΑ. ΠΤΘΙΑ. Severi. (Mus. Caes.)

ΕΠΙΔΗΜΙΑ. Β. ΣΕΤΗΡΕΙΑ. *Triremis, desuper templum*, Severi. De his Epidemias vide tractatum de Ludis.

Neocoratus, isque simplex primum inscriptus comparet in numis Severi sic: **ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.** Vaillantius concessum neocoratum alterum sub Elagabalo statuit *), cum tamen jam sub Severo numum cum altero neocoratu descriperit, qui idem citatur etiam in Thepoli. His adde numum Caracallae musei Caesarei inscriptum et hunc ΔΙC. ΝΕΩ. ΚΟΡΩΝ., quibus adeo numis omnis tollitur ambiguitas, quaes propter tempus iterati hujus honoris suspensum tenuit Pellerinum *). Verum nonnisi exeunte Severi imperio eum collatum, probat nu-

*¹) Nuin. Graec. p. 129.

a) Mel. II. p. 289.

(Vol. II.)

mus Haymii^{b)}, in cuius antica Geta jam dicitur Augustus cum solo in aversa ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Constat, Getam noānisi biennio ante Severi mortem Augustum appellatum, intra quod adeo tempus collatus neocoratus alter. Ab hoc tempore constanter scripsere ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, vel ut est in nume Gordiani praei Caesarei Δ. ΝΕΩΚΟΡ.

* * *
Concordia cum Smyrna in nume Gordiani, (Haym.) cum Epheso Gordiani.
 (Vaillant.)

AE. C.

PHILIPPOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl., nomen fortita a Philippo Amyntae F.

Autonomus.

Vnicus certus, quem edidi ex Mediceo: (Num. vet. p. 59.)

Caput Bacchi. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙ. *Tripus.* AE. III.

Bacchus ante Apollinem Delphicum tripodem tenuit, de quo ibi fusiū egi. Propius huc pertinet, quod narrat Macrobius^{c)} ex Aristotele: *apud Ligyreos in Thracia esse adytum Libero consecratum, ex quo redduntur oracula; sed in hoc adyto vaticinatur plurimo mero sumpto, uti apud Clarium aqua potata, effundunt oracula.* Etiam ab Euripide Bacchus apud Thracas vates proditur^{d)}:

Ο Θεηξι μαντις ἐπε Δυονυτες ταδε.

Apud Thracas vates dixit Bacchus ista.

Et in Bacchi certaminibus praemium fuisse tripodem refert Athenaeus^{e)}. Nimirum ut de Baccho testatur Euripides^{f)}:
Μαντις δ' ὁ δαιμων ὁδε. Το γαρ Βακχευσιμον

Και το μανιωδες μαντικην πολλην ἔχει,
Οταν γαρ ὁ θεος εἰς το σωμ' ἀλληγ πολυς,
Δεγειν το μελλον της μεμνονας ποιει.
Vates vero deus hic est. Etenim Bas-

chatio,

Et insania vaticinandi vim magnam
habet;

Quando enim hic deus in corpus vene-
rit multus,

Vaticinari infanientes facit.

Constat, Cassandram passim a poetis jam Bacchantem, jam vatem dici.

AE. ΕΡΡΡ.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Salonicam. Ejus moneta maxime illustris imperante Caracalla, ut videbimus infra in Ludis.

Epigraphe: ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΩΣ, item ΕΝ. ΔΙΠΠΟΠΟΛΕΙ. in numis ludorum.

Memorabiles numi Domitianii bilin-
gues:

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM.
 COS. XIII. CENS. PER. P. P. *Caput laur.* Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Mulier stans d. pateram, s. ramum, pro pedibus fluvius decumbens.* In aliis: *Miles stans.*
 AE. m. m. AE. II. (Mus. Caes.)

Similem edidi etiam ex Mediceo^{g)}. Alius est in Theupoli, omnes cum eodem

b) T. II. p. m. 336.
 f) in Bacchis v. 298.

e) Sat. L. I. c. 18.
 g) Num. vet. p. 60.

d) Hecuba v. 1267.

e) L. II. p. m. 37.

confulatu XIII. Quae causa fuerit, cur Philippopolitae hoc anno tam illustres numos signaverint capta ex numis Romanis parte antica, incertum. Forte aliquo modo imitati sunt ludos saeculares, quos Domitianus in consulatu XIII. tanto fausto celebravit.

Typi: saepe *fluvius decumbens*, qui Hebrus est, cui urbs adlita. Nobiliores alii infra describentur.

* * * *Magistratus. Primum Legatus.*

ΕΠΙ. ΑΝΤ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ΠΡ. ΚΕΒ. ΑΝΤ. in numo Antonini. (Mus. Caes. Pellerin Mel. II. p. 357.) Idem est in numo Perinthi. Alium Faustinae sen. vulgaratum ab Haymio, tributumque Bithynis huc verisimiliter pertinere dicetur in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Praeses, ἡγεμὼν in legati locum successit imperante eodem Pio, ut in Perinthi numis vidimus, et duravit deinceps.

Sub Antonino: ΗΓΕ. ΠΟΜ. ΟΤΟ. ΠΕΙΚΚΟΤ. (Mus. Caes.) Legitur idem in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Plotinopolis. — ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΛΙΟΤ. ΑΝΤΙΚΚΟΤ. (Vaill.) Est etiam in numis Pautaliae. — ΗΓΕ. Μ. ΠΟΝΤ. ΚΑΒΕΙΝΟΤ. (Vaill.) Idem est in numo Hadrianopolis.

Sub Aurelio: ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΛΙΟΤ. ΑΝΤΙΚΚΟΤ. (Vaill.) etiam in numis Perinthi, item Pautaliae, sed cum capite Yeri.

Sub Commodo: ΗΓΕ. Μ. ΑΙ. ΚΕΠΟΤΙΔΙΑΝΟΤ. (Vaillant.) — ΗΓ. ΣΟΤΑ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΤ. (Catal. d'Ennery p. 476.)

Sub Severo et Domna: ΗΓΕ. ΤΙΒ. ΒΑΡΒΑΡΟΤ. (Vaill.) Barbarus est etiam in numo Pautaliae, Serdicae et Trajanopolis Severi.

* * * *Ludi:*

ΚΟΙΝΟΝ. ΘΡΑΚΩΝ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. (juncto saepius ΠΤΘΙΑ.) ΕΝ. ΦΙ. vel: ΦΙΛΑΠΠΟΠΟΛΙ. variis typis, Carracallae m. m. (Vaill. Mus. Caes.)

Complures numos sic inscriptos memorat Vaillantius, et tantum sub Carracalla. Narrat Herodianus ^{b)}, Caracallam, cum a Danubio in Thraciam Mactedonibus conterminam declinaret, repente Alexandrum M. evasisse, ejus memoriā, quibus potuit modis renovasse, imaginibus et statuis per omnes urbes collocari justis. Quod hic vague Herodianus absque urbis mentione perhibet, istud factum, cum Philippopolis degeret, ex ipsis his numis satis appetet, communī Thracum ad obeundos Alexander hos ludos coacto. Enimvero in alterius imperatoris numis Philippopolis cūsis hi ludi non amplius leguntur, nimirum hic oppidanorum in Alexandrum affectus imperatus erat, deinceps neglectus.

ΠΤΘΙΑ vidimus cum Alexandreis conjuncta. Elegantem typum Pythiorum edidi ex numo Elagabali musei Caelarei ⁱ⁾, in quo abest quidem mentio horum ludorum, qui tamen satis et adstante Apolline, et propositis malis indicantur, de quibus, utpote hieronicarum Pythiorum praemio, vide tractatum de ludis.

^{a)} in Carac. p. m. 348.

ⁱ⁾ Num. vet. p. 60.

ΚΕΝΔΡΕΙΣΙΑ. ΠΤΘΙΑ. ΕΝ. ΦΙΛΙΠ-
ΠΟΠΟΛΙ. ΝΕΩΚΟΡΩ. *Templum 8. col.*
Elagabali. (Mus. Caes. Vaill.) Et etiam in
museo Pisani, sed inter numos Caracallae.

De ignotis ludis Cendresiis vide tra-
ctatum de Ludis.

* * *
Metropolis. Sub Severo hoc honore
adfecta creditur, nam ejus numi alii
eum reticent, alii addunt.

Neocoratus incipit sub Caracalla, nam
numum Aurelii addito ΝΕΩΚ. vulga-
tum a Vaillantio tanto certius licet ne-
gligere, cum idem auctor serius conser-
tit ipse, hanc urbem a Caracalla neo-
coratu donatam¹⁾.

* * *
Mentio situs.

ΡΟΔΟΠΗ. *Mulier innixa scopulis s.
florem, retro arbustum,* Antonini. (Seguin
Sel. num. p. 157.)

Rhodope notus Thraciae mons, a quo
et ipsa urbs vocata Rhodope; nam in
apostasmatio, quod est in Hudsoni
Geogr. min. Tab. IV. sub finem p. 43,
legitur: Ροδοπη ἡ Φιλιππεπόλις. Existimat
Seguinus, figura muliebri sibi Rhodo-
pen Strymonis F. in montem mutatam.
Addo, florem, quem manu praefert,
videri rosam cum adlusione ad urbis
nomen.

A.E. C.

* * *
Colonia. Exstant numi Philippi sen. et
Marini:

ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΚΟΛΩΝΙΑC.
S. C. *Roma galata sedens d. aquilam,*

cui insunt duae icunculae, s. hastam,
Philippi sen. (Vaill. Theup.)

*Alius, sed eadem Roma stans d. pa-
teram, s. hastam, pro pedibus clypeus.*
(Arigoni.)

ΘΕΩ. ΜΑΡΙΝΩ. *Caput Marini nudum
aquilas volanti impositum. Aversa ut in
numo I.* (Vaill. Seguin. p. 182.)

Altus, sed aversa, ut in numo II.
(Theupoli.)

Omnis hos Vaillantius apud Philip-
popolin non hanc Thraciae, sed alteram
Arabiae signatos iterato docet¹⁾. Causam
ad fert: *Thracica quidem metropolis digni-
tate in numis insignitur, Arabica vero
coloniae titulum sibi adjunit, quae Ma-
rini consecrationem vulgavit, et non Thra-
cica.* At Harduinus, et post eum alii
Philippopolin Thraciae horum numo-
rum parentem agnoscent, in quorum
sententiam propendet etiam Spanhemius²⁾. Et vero cum constet, Marinum
in Moesia adclamatim imperatorem,
multo magis verisimile, ei post mortem
a vicina Thraciae urbe signatos numos,
quam a remotissimis Arabiae Philippo-
politis, quos tanto minus credibile est
fuisse Marino, quoniam Philippum,
adversus quem is conspiravit, urbis suae
conditorem agnovere. Argumentum, que
sententiam suam stabilire mititur Vail-
lantius, sane exile est. Ait, Philippo-
polin Thraciae in numis dici metropo-
lin. Nescio, quid hoc sibi velit vir erudi-
tus. An in his quoque numis adden-
dam fuisse metropolis dignitatem? At
multo plures sunt urbis hujus numi, in

1) *Nam. Graec. p. 224.* 2) *Notae ad Seguin. p. 417. et in Cola.* 3) *Tom. II. p. 254.*

quibus ea dignitas dissimulatur, quam in quibus additur. An quod eadē metropolis, et colonia esse non potuit? contrarium probant Thessalonica, Sidon, Tyrus etc. Negaverit, Philippopolin Thraciae fuisse coloniam? at quis eum edocuit, alteram Arabiae fuisse coloniam? Victoris Schotti verba sunt: *condito apud Arabiam Philippopolis oppido*, loquentis de Philippo; et Zonarae: *ortus (Philippus) Bostris, ubi urbem imperio potitus aedificavit, eamque Philippopolin nominavit*. In eadem verba Cedrenus. Etiam Eusebius, ejusque interpres de aedificata a Philippo nominis sui urbe loquuntur^{a)}. Nulla in his coloniae mentio. Tamen eam Vaillantius constanter coloniam adserit, quam ex numis probare non potest, nisi antea probaverit, sed quod ipsum quaeritur, numos hos ad Philippopolin Arabiae pertinere. Et si vero nullo diserto argumento constet, Thraciae Philippopolin fuisse coloniam, constat tamen, non paucas in hoc tractu urbes, quod ob barbarorum hoc aevum incursions incolis essent exhaustae, colonis fuisse frequentatas, quod aperte docent numi Viminacii et Dacie; post annos non multos a Valeriano, ut verisimile est, Thessalonica Macedoniae colonia est deducta, eaque in numis, perinde ac Philippopolis, inscriptione Graeca est usq. Vaicum, quod opponi queat, est, citari a Vaillantio Philippopolis Thraciae numum Graecum cum capite Saloniaca absque mentione coloniae, cum tamen, ut alias abunde do-

cui, urbes, cum primum coloniam receperit, coloniae indicia seu inscriptione, seu typo nunquam neglexerint. At nequaquam molestus est hic nodus, nam fieri poterat, ut subinde haec urbs coloniae jura iterum amitteret, quod idem accidisse Neapoli Samariae ab eodem Philippo deductae verisimile dicetur, vel citatus Vaillantii numus alterius est urbis, facili lapsu in lectione nominis in ΠΟΛΙΤΩΝ desinentis, quod tot uribus fuit proprium. Certe in museis Austriacis, quae Philippopolis numis propter viciniam sunt instructiora, ejus numi postremi in imperium Elagabali cadunt. Haec si vera sunt, omnes hi Philippi et Marini numi coloniae nomine insignes ad eandem Thraciae Philippopolis pertinebunt, acciditque his numis idem, quod numis Amphipolis, qui Vaillantio judice justo tempore Amphipolis Palmyrenes exules tandem discussa melius causa Amphipoli Macedoniae restituti sunt.

Ceterum compertum non habemus, quae causa fuerit Philippopolitis cundenae Marini nomine monetae, ejusque etiam consecrandi. Si cui exiles conjecturae placent, adeat Seguinum, et Spanhemium^{b)}.

AE. RRR.

PLOTINOPOLIS.

Mediterranea ad Hebrum fl. sic vocata a Plotina Trajani uxore.

Imperatorii.

Hactenus tantum proditi Antonini,

^{a)} in Chronice.

^{b)} II. cc.

Faustinae jun., et Caracallae. Aurelii unum nuper adjecit Sestinius.

Epigrapha: ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.
Typi obvii.

Magistratus ἡγεμῶν in solis numis Antonini: ΗΓΕ. ΠΟΜΠ. ΟΤΟΠΕΙΣΚΟΤ., quem jam vidimus in numis Hadrianopolis, Pautaliae, Philippopolis. (Mus. Caes.)

Memorandus hic numus max. mod. Caracallae vulgaris ab Arigonio:

ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Capita duo emuliebria sive respiointia, quorum dexterius velatum tutulatum, infra: ΠΛΩΤΕΙΝΟΠΟΛΙΣ., sinistrius velatum turritum, infra: ΔΟΜΙΝΟΠΟΛΙΣ. (sic) in imo: ΑΔΕΛΦΑΙ.

Inquitendum alis permitto, quae fit memorata in hoc numo *Domenopolis*, quo nomine neque Thraciae, neque alterius regionis urbs ultra proditur. Adelphas dici potuere in Moesia et Thracia Trajanopolis, Plotinopolis, Marcianopolis, Nicopolis, quippe omnes aliquo saltem sensu a Trajano conditae, ut se adelphas in numis dixerit IV. Syriae urbes a Seleuco exstructae. Forte harum una a Severi conjuge dicta est *Domenopolis* temporario tantum nomine; atque iterum post mortem abolito. At oportet ante omnia veram numi lectionem stabilire, eujus fides in typis Arigonianis persaepe suspecta est.

AE. R.

S E R D I C A.

Mediterranea versus Moesiam, cui a nonnullis geographis inserta fuit.

Numos autonomos ex museo Huntiano edidit cl. Combius:

Caput Mercurii petaso tectum, & Area in quatuor partes secta, intra quas litterae TPIA. AE. III. IV.

Numum his similem vidi in museo privato Vindobonae. Eos Combius tribuit Triaditiae Moesiae, vel Thraciae. Teste Cellario auctores conspirant omnes, urbem, quae Serdica ante dicta fuit, serius Triaditzam appellatam fuisse. Ex numis discimus, Serdicam adhuc Gallieni aetate, vetus suum nomen retinuisse. At quis sibi facile persuaserit, Thraeiae mediterraneae urbem signare numos Triaditiae nomine perrexisse ea aetate, qua urbes per imperium omnes ferire monetam desivere? Quid quod non inelegans horum numerorum fabrica, et tota eorum conformatio altiora tempora palam postulant. Interea ut hujus Triaditiae certo non sunt, sic cui urbi verisimili quadam ratione fiat tribuendi, ignorare me profiteor. Eos nuper Sestinius Triullo nescio cui Macedoniae urbi tribuendos putavit, quam vide.

Imperatorii.

Procedunt ab Aurelio, exeunt cum Gallieno.

Epigrapha: ΣΕΡΔΩΝ, vel ΟΤΑΠΙΑΣ. ΣΕΡΔΙΚΗΣ. et sic marmora, et Peutingeriana, at inscripsi aevi scriptoribus cum Graecis, tum Latinis dicta est *Sardica*, secundum quod futile *ΣΑΡΔΙΚΕΩΝ* Goltzii.

Typi obvii, et ingens sit ejus numerum copia.

Magistratus ἡγεμῶν, praeses, in tribus

numis proditus : ΉΓΕ. ΚΛ. ΑΠΠΙΟΤ. quam vera historia cognita, et erunt
ΜΑΡΤΙΑΛΑΟΤ. in binis Veri. (Mus. forte, quibus potius legendum TRI. vi-
Caes.) Idem habetur etiam in numo debitur, numusque adeo tribuendus. Tric.
Anchiali, sed cum capite Domitiani te- cis Thessalitae.

TOPIRVS.

Ad mare Aegaeum.

Imperatorii.

Barbarum inscriptum numis Trajanepo- lis. — ΉΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. Λ. is numo Severi, (Neumann.) quem minus place- rum vide in Pautalia.

AE. C.

THE RNE.

Obscura Thraciae urbs ex Stephano nota. Numus ΘΕΡΝΑΙΩΝ ab Harduino ex museo regio vulgatus reddendus Eleuthernis Cretae.

TIRIDA.

Vrbs Thraciae prope Abderam, jam Plinii aetate perdita, qui eam *oppidum* in binis musei Caesarei. At in simili Vail-

Dionedis equorum stabulis alium appellat). Ei a Combio tribuitur.

Autonomus:

Caput Herculis barbatum, et leonis pollo obtectum. ΧΤ in medio, ex quo duo botri dependent, infra literas ΙΑΙ, omnia intra quadratum. AR. III. (Mus. Hunter.)

Ex collectis his literis Combius efficit TIR. nempe syllabam hujus oppidi *αρχασσην*. Commode istud, quanquam absterrere possit urbs magis ex fabulis,

Ab Antonino usque ad Getam. Epigrafe: ΤΟΠΕΙΡΙΤΩΝ, vel: ΟΤΔ. ΠΙΑΣ. ΤΟΠΕΙΡΩΤ.

Ex typis frequentior: Hercules nudus saxe infidens d. clavam ad genu attinet.

Magistratum tantum Antonini numis inscriptum reperio :

ΕΠΙ. ΦΑΒ. ΑΠΡΙΗΙΕΙΝΟΤ. typo Herculis sedentis eo modo, quo dixi, (Mus. Caes.) ex quo haud dubie corrigendus Vaillantius, qui in numo cetera simillimo legit ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. (Num. Graec. p. 45.)

ΕΠΙ. ΙΟΤ. ΚΟΜΟΔΟΤ. eodem typo in binis musei Caesarei. At in simili Vail- lantius legit ΉΓΕ. ΙΟΤ. ΚΟΡΔΟΔΟΤ., de qua lectione dubitem. In numis Perinthi vidiimus : ΉΓΕ. ΙΟΤ. ΚΟΜΜΟ- ΔΟΤ.

AE. R.

TRAIANOPOLEIS, quae et AVGVS- STA TRAIANA.

Trajanopolis mediterranea ad Hebrum fl. conditerem ipsa suum eloquens.

Imperatorii.

Ab Aurelio usque ad Gordiarium.

Epigraphe : TPAIANOΠΟΛΕΙΤΩΝ. quo Romanis paruit, colonia fuit, cuius mentione tam parum, quam aliae urbes coloniae honore affectae absinuisse, et nescio, cur ea urbs colonia inscriptio-

ne Graeca usi esset, cum aliae urbes in ipsa Graecia, ejusque umbilico constitutae, simul ac coloniae deductae sunt, Latina fere semper uterentur, neque ullo monumento constet, Daciam colonis Graecis fuisse frequentatam. Cum igitur ex numerum fabrica et mentione ἡγεμονος certum sit, eos hujus tractus esse partum, neque in eo praeter Trajanopolin de alia urbe constet, quae a Trajano appellationem traxisset, non videtur inter TPAIANOΠΟΛΙΤΩΝ, et ATΓΟΤCTHC. TPAIANH^G distingendum, nisi velimus etiam distinguerem inter ΣΕΡΔΩΝ, et ΟΤΛΠΙΑC. ΣΕΡΔΙ-
ΚΗC, aut inter ΠΑΤΤΑΛΙΩΤΩΝ et ΟΤΛΠΙΑC. ΠΑΤΤΑΛΙΑC, aut etiam distinguerem inter Istriam et Istropolin, Odessum et Odesopolin, Scodram et Scodropolin, Sōlos et Solopolin, Ceramum et Ceramopolin.

Inscripti ATΓΟΤCTHC. TPAIANH^C. ab Aurelio usque ad Getam.

Magistratus : ἡγεμων.

ΗΓΕ. ΤΟΤΑ. ΜΑΞΙΜΟΤ. in numis Aurelii et Veri. (Vaill. Theup.) Idem legitur in Hadrianopoli et Pautalia.

ΗΓΕΜΟC. TATIANOC. Commodi, (Vaillant.) quem et Hadrianopolis praedicit.

ΗΓΕ. T. BAPBAPOC. Severi. (Theup.)

ΗΓ. CT. BAPBAPOT. Severi. (Mus. Caes.)

Magistratus domesticus :

ΕΠΙL vel TII. Γ. CIKIN. ΡΟΤΦΟΤ. Caracallae, Plautillae. (Arigoni. Vaill.)

Quaeritur, fueritne Augusta Trajana eadem cum Trajanopoli. Fuere, qui numeros inscriptos ATΓΟΤCTHC. TPAIANH^C. Sarmizegetusa Daciae tribuerent, quae fide marmororum *Colonia Vlpia Trajana Augusta Dacica* vocabatur, et notabat Froelichius quoque ⁹⁾. Verum huic Daciae urbi hos posse numeros tribui, obstat, quod haec ab eo tempore,

In horum numerorum explicatione mira dictavit Harduin, cui combinatis iis, quae in Operib. sel. differit, (pag. 171, et 176.) Sarmizegetusa et Trajanopolis Thraciae una eademque videntur urbs esse. Alii hos numeros Trajanopoli Phrygiae, alii Augustae Ciliciae proprios esse voluerē, quos refellere supervacaneum est.

Discrimen inter numeros hujus Trajanopolis, et alterius Phrygiae tum tantum

9) IV. Tent. p. 278.

Itatui potest, cum additur magistratus, nam in illa fuere γερμανοι, in hac δε χωρᾳ. In aliis nonnunquam fabrica et typi lucem adferunt. Sed non consentio cum Froelichio, qui numum Caracallae propter typum Cybeles Phrygiae non nihil timide largitur³⁾. Cybele passim in numis urbiū Thraciae offertur.

AE. C.

CHERSONESVS THIRACIA.

Peninsula mari Aegaeo, Helleponto, Propontide intercepta complures urbes alicujus nominis inclusit, quas huc distulimus. Ipfius peninsulae nomine numos nulos habemus, nam inscripti XEP. vel XEPΣΟ. sunt Chersonesi Tauricae vel Creticae.

AEGOSPOTAMVS.

Flumen et urbs, prope quam celebri praelio fractae a Lysandro Atheniensium vires maritimae.

Autonomi.

Caput muliebre tectum corona fastigata Χ ΑΙΓΟΣ. ΠΟ. *Caper.* AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

Caprum aduldere ad urbis nomen, quod capri fluvium notat, nemo non videt.

AE. RRR.

ALOPECONNESVS.

Urbs hujus Chersonesi secundum geo-

TRIADITZ A.
Vide supra in Serdica.

TYLIS.

Numos ΤΤΑΙΣΙΩΝ a Liebeo aliisque obscurae huic Thraciae urbi adscriptos tribuendos esse Tyliso Cretae, ad numos hujus urbis docebimus.

graphos omnes, non vero, ut docuit Plinius, insula, cui altera vocabuli pars imposuerit.

Autonomas.

Caput muliebre. Χ ΑΛΩΠΕΚΟΝ. *Dieta,* juxta vulpecula et botrus. AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 13.)

Ad urbis iterum nomen aversae typo adluditur. Narrat Stephanus, oraculo jubente conditam urbem eo loco, quo vulpis catulos, ἀλωπηκος, novi coloni viderent. Scymnus eam Αἰσθενα πόλιν vocat.

AE. RRR.

CALLIPOLIS.

Autonomum huic urbi tribui video in museo Theupoli sic descriptum: *Clypeus.* Χ ΚΑΛΛΙ - *Vas ansatum.* AR. II. At hic sine dubio est unus ex Boeoticis obviis.

Imperatorium Trajani edidit Pellerinus, (Suppl. III. p. 120.) in cuius Χ

3) IV. Test. p. 279

Vell. II,

CHERSONESVS THRACIA.

Apollo stolatus sians cum lyra, et in orbem scriptum: ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΛΛΙΠ. Hoc posterius verbum aut indicat epithetum Apollinis, ut: καλλιπεστωπος, vel καλλιπλοκαρος, aut, quod minus verisimile, urbem, ac tum esse posset hujus Callipolis. Numis igitur ea certis caret.

C A R D I A.

In Cheronesi Isthmo. Eam peninsulæ maximam dixit Demosthenes ³⁾, sed everfa est a Lysimacho, qui juxta urbem sui nominis condidit ¹⁾.

Autonomi.

Caput muliebre. Ξ ΚΑΡΔ. Equus paf- cens. AE. III.

In alio: ΚΑΡΔΙΑ. Leo gradiens. AE. II. (Pellerin.)

Caput barbatum intra quadratum. Ξ si- ne epigraphe. Cor. AR. III. (Pellerin.)

Typus cordis, quod Graecis καρδια, epigraphen abunde supplet.

AR. RRRR. AE. RRR.

C O E L A.

Municipii nomine inscripti numi complures exstant ab Antonino usque ad Vo- lusianum.

Epigraphe: AEL. MVNIC. COEL. vel COIL. vel COELA, vel CVLLA, addi- to in numis Caracallae ANT.

Typus potior: Navis dimidia imminen- te cornucopiae. In aliis soliti coloniarum typi: Lupa cum gemellis, Silenus, etc.

Diu litigatum inter antiquarios, ad quam urbem referendi sint hi numi, Har-

duino jam Caelium Apuliae opinante, jam hanc ipsam Thraciae Coelam, jam Eliberim vel Ilberim Aquitaniae, at Spanhemio Coclobrigam Hispaniae, ac demum Vaillantio, quem plerique deinceps secuti sunt, Coello vel Coillu Numidiae. Belleyus denique eos solidis argumentis huic Chersonesi Coelae. adfixit ⁴⁾). Variatio literarum OE. OI. et V varias urbes non arguit, nam ut Latini dixere curavit, ludus, municipium, sic et covaravit, coiravit, tocodos, loidos, moe- nicipium, moinicipium.

Nomen ab imperatore AEL. nempe Ae- lio Hadriano, quem adeo verisimile est, fuisse municipii auctorem.

ANToninianum in numis Caracallae ex hujus nomine.

In similibus numis cum aliqui legerent MVN. FANE. AEL., tributi fuere jam Fano Vmbriae, jam Aelio Fanestri His- paniae, ut dixi supra in Fano Vmbriae. AE. R.

LYSIMACHIA.

Aedificata a rege Lysimacho ex ruinis Cardiae a se eversae, et de nomine suo appellata.

Autonomi.

Epigraphe: ΛΤΣΙ. ΛΤΣΙΜΑΧΕΩΝ.

Typi: Caput Apollinis. Ξ Leo. — Ca- put Herculis imberbe. Ξ Victoria. — Ca- put Iconis. Ξ spica. AE. III.

Leo in Lysimachiae numis frequens, at non propterea, quod Cardia, in cuius

³⁾ Philipp. HI.

¹⁾ Paofan. Att. c. 9.

⁴⁾ B. L. T. XXV. hist. p. 102.

ea locum surrexit, hoc typo usq; est, ut censuit Pellerinius, sed quia leonem frequenter in numis aeneis signavit Lysimachus ipse, a quo typus hic in conditam a se urbem suapte migravit.

AE. RR.

Regius.

Cum capite Lysimachi, quem vide infra in numis hujus Thraciae regis.

SESTVS.

Ad medium Hellespontum, cui in adversa Asiae ripa Abydus respondet, utraque olim Leandri et Herus amoribus inclyta.

Autonomi.

Caput muliebre velatum. Χ ΣΗΣΤΙ. *Mulier sedens d. binas faces, ut videtur, juxta Herma.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. Χ ΣΗΣΤΙ. *Tripus.* AE. III. (Pembrock.)

Caput Mercurii. Χ ΣΗ. *Lyra, in area A.* AE. III. (Mus. Borgia.)
AE. RRR.

Imperatorii:

A Trajano usque ad Philippos. Domitianum adjecit Sestinius ^{x).}

Epigraphe: CHCTIΩN.

Inter typos illuftrior est:

Leander freto innatans, et Hero porrecta ex turri lampade noctem illuftrans, Caracallae. (Mus. Caes.)

Lyra, Trajani et Hadriani. Vaill. (Pellerin.)

Typum lyrae in imperatoriis item non raro exhibet opposita Abydus, velut ad indicandam utriusque urbis oppidorum concordiam vetere utriusque amantis exemplo fundatam.

AE. RR.

INSVLAE AD THRACIAM.

LEMNVS.

Praeter Goltzii numos suspectos alium edidit Arigonius, in quo caput Vulcani, ejusque attributa, et epigraphe ATM-NOC additis insuper 4 globulis ^{y).} Et epigraphe et globuli judicium evertunt, numusque hie haud dubie est Populoniae Etruriae. Ergo universae insulae nomine nullus hactenus certus prodius. In ea fuit urbs

HEPHAESTIA.

Autonomi.

Caput virile diadematum. Χ ΗΦΑΙ. *Aries adfittuta nonnunquam lampade.* AE. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput Apollinis laur. Χ ΗΦΑΙ. *Lampas ardens, juxta pilei Dioscurorum, vel aries.* AE. III. (Pellerin.)

Lampadem aduldere ad Vulcanalia, patebit ex iis, quae ad numum similem

^{x)} T. IV. p. 96.

^{y)} Tab. IX. inter trientes.

Atheniensium observabo. Ceterum ne-
cessitudo non puto monere, Lemnum fuisse
Vulcano sacrum, atque ab hoc, Graecis
Ηεραιστρω, Hephaestiam nomen tulisse.
AE. RRR.

IMBVRVS.

Insula exigua prope Chersonesum.

Autonomi:

Caput Palladis. Ξ ΙΜΒΠΙΩΝ. *Mulier*
stolata stans d. pateram, s. lyram; in alio
pro lyra tenens cornu copiae. AE. II. (Pellerin.)

AE. RRRR.

NEA.

Insula prope Lemnum, de qua vide
Plinium ²⁾, et commentantem Hardui-
num.

Autonomi:

NE. *Caput Aesculapii.* Ξ NE. *Pallas*
galeata alata gradiens infra Victoriae
d. lauream, s. palmam. AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. Ξ NE. (in monogr.) *No-*
ctua. AE. III. (Pellerin.)

Pellerinius numum utrumque propter
typos Palladis huic insulae tribuit adse-
rente Plinio, Neam Minervae esse sa-
cram. Sed idem Plinius Neam Troadis
oppidum memorat, in quo simulacrum
Minervae miraculo inclytum, ut adeo
nihil certi de his numis pronunciari pos-
sit. De Pallade alata vide numos Aga-
thoclis Syracusani.

AE. RRR.

SAMOTHRACE.

Ostia Hebri opposita, insula mysteriorum
et Cabirorum religione nobilitata.

Autonomi:

Caput Palladis. Ξ ΣΑΜΟ. addito va-
rio magistratu: ΣΩΚΛΕ. — ΜΗΤΡ. —
ΠΤΘΟ. *Mulier sedens capite tutulato d.*
pateram, s. hastam. AE. III.

Similem olim inter incertos edideram ¹⁾.
Serius cum occurrent plures alii, in qui-
bus invariatum ΣΑΜΟ. variantibus con-
stanter adstitutis vocabulis, vidi, in ΣΑ-
ΜΟ. quaerendum populum, ad quem
numi hi pertinerent. Et placuit Samo-
thracia, quoniam Samosatorum Comma-
genes alii sunt typi, et fabrica rudior.
Similem edidit Pellerinius, in quo cum
legeret ΠΤΘΟ. reliqua inscriptione ex-
trita, eum Pythopoli Bithyniae perpe-
ram tribuit ^{b).} Habemus ergo jam tres
hujus insulae numos cum triplice vario
magistratu, quorum duo sunt in museo
Caesareo, tertius in Pelleriniano.

Caput muliebre. Ξ ΣΑΜΟΘΡΑΚΩΝ --
ΕΙΡΩΝΟΣ. *Aries stans, infra:* ΤΡΙΟ-
ΒΟΛΟ. AE. II. (Hunter.)

Numus hic insulae nomen plene per-
scriptum sifit. Additum ΤΡΙΟΒΟΛΟ, pre-
tium numi, tres obolos, exprimit.
AE. RRR.

THASVVS.

Insula magni ab opulentia nominis,
quam testatur incredibilis monetae ar-
gentae copia.

a) L. II. §. 89. et L. IV. §. 23.

a) Num. vet. p. 309.

b) Rec. II. p. 25.

Autonomi.

Caput Bacchi barbatum et hoderia coronatum. ΧΘΑΤΙΟΝ. Hercules leonis exuvias tectus flexo dextero genu arcum intendit, in area hinc BA. illino ΓΟ. supra genu sinistrum lacorta, omnia intra quadratum. AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Eadem adversa. Χ ΘΑΣΙΩΝ. Hercules ejusdem rationis intra quadratum. AR. I. (Pellerin.)

Horum priorem omnium elegantissimum ac singularem olim edidi^c). Est hic antiquissimus insulae accensendus, cucus eo tempore, quo dialectus adhuc Dorica valuit. Thasios autem fuisse Dores, tradit Strabo, qui conditam Thasum refert a Pariis insulanis; sed hi ipsi teste Stephano fuere coloni ex Arcadia et Creta egressi, quas terras Dores tenuere.

Bacchi et Herculis imagines obviae in Thasi moneta. Bacchi cultum suavit excellentia vini Thasii, magni inter veteres potores nominis. Herculis cultus in hac insula vetustus fuit, nam Phoenices ei ibi statuisse templum, cum ad quaerendam Europam egressi essent, narrat Herodotus, qui et addit, Tyri quoque stetisse templum Herculi Thasio sacram^d). Harduinus virum hunc genuflexum, et arcum tendentem Perseu Persei F. putat, nixus Pollucis testimonio, narrantis, Thasios hunc heroem in moneta signasse^e), quae opinio juvatur auctoriitate Plinii docentis^f) Perfas sagittandi artem ab eodem Perse edocitos. Verum cum Hercules in aliarum quoque urbium

numis frequenter telam evibret, et idem praecepis, ut dixi, honoribus in hac insula ornatus fuerit, adscripto etiam in numis obviis, de quibus mox, ipso ejus nomine, non patimur nos a recepta aliorum opinione dimoveri, quibus is manifestus Hercules videtur. Et vero qualis in his numis pingitur, eleganter describitur ab Homero^g):

δέξεμην νυκτις ἔοικως

Γυμνον τοξον ἔχων, και ἐπι νενεγμιν δίστον,
Δεινον παπτανω, διει βαλεοντι ἔοικως.

ille vero obscurae nocti similis
Nudum arcum habens, et ad nervum
Sagittam,

Tervum tuens, semper ejaculanti similis.
Literas numi prioris BA. et ΓΟ. explicare non tento.

Caput Herculis imberbe leonis exuvias tectum. Χ ΘΑΣΙΩΝ. ΗΠΕΙΡΟ. Tripus, humi diota. AV. III. (Pellerin.)

Numus eximus cum a metallo et eruzione, tum quod hactenus unicus. Thasi non modo in ipsa insula divites auri fodinas tenuere, ut narrat Herodotus ἀντοκτης^h), quae causa fuit, cur olim dicceretur Χενην νησος, aurea insula teste Eustathioⁱ), verum et opulentiores alias in continente Thraciae, quarum unae fuere Scaptesylae e regione Thasi positae, unde immensas opes traxisse Thasios eodem loco tradit Herodotus, alterae Datum prope Strymonem ab ipsis Thasios conditum deductis eo colonis, ut perhibet Eustathius^k), quod subinde Philip-

c) Num. yet. p. 61.

d) L. II. c. 44.

e) Onom. L. IX. c. 6.

f) L.VII. p. 415.

g) Od. Δ. 65.

h) L. VI. c. 46. 47.

i) ad Dionys. v. 517.

k) l. c.

INSVLAE THRACIAE.

pus Amyntae sibi subjicit conditio ibi de suo nomine Philippis , ut in horum nominis dicetur.

Cum in numo praesente addatur ΗΠΕΙΡΩΤΑΣ , quod haud dubie positum pro Ηπειρωτασ , continentis , certum est , signatum eum in alterutra ex his fodiinis in continente sitis. Pro Dato vero pugnat numerus insignis , praesenti Thasiorum numerum tam utriusque partis typo , quam quod aureus et ipse est , simillimus , et sola inscriptione ΦΙΛΙΠΠΩΝ differens. Quod docemur sane , Philippenses , novos Datii ejectis Thasiis incolas , secundum vetustus monetae Thasiae exemplar nummos cedere perrexisse. Pellerinii explicatio non nihil differt , eo praeceps , quod in capite anticae ipsam Philippi II. imaginem videt. Mihi Herculis juvenis est , in urbiuum numis passim obvii.

* * *

*Caput Cereris velatum. Ξ ΘΑΣΙΟΝ.
Capita Dioecuorum intra racemos. AE.
III. (Haym.)*

Caysum Cereris tenemus ex Dionysio Periegete ¹⁾ , cui Thalus dicitur Δημητρεος ἀκτη , Cereris litus , quia , ut ibi addit Eustathius , insula per fertilitatem felix.

* * *

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum , adfijo pone cornu arietino. Ξ ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ ΣΩΤΗΡΟΣ. ΘΑΣΙΩΝ. Hercules nudus stans d. clavam , s. exuvias leonis. AR. I. an dentur et similes aurei , incertum , is , qui est in museo Caesareo , fusus est.

Nulla aliarum Graeciae urbium tanto

numero tetradrachma dedit , quo ipso largi proventus , quos ex fodiinis percipere Thasi , praeclare comprobantur. Valuisse vero illud monetae genus etiam apud barbaros , et ab his nummos ad horum modulum plane exactos fuisse percussos , argumento est , quod magno numero reperiuntur Thasiorum numi argentei ejusdem ponderis ac probitatis , verum typis , et epigraphes literis adeo barbaris ac luxatis , ut , cujuscunque esse aetatis statuas , Thasiorum Graecorum opus nequaquam possis agnoscere. Sunt , in quibus puncta , sive globuli inscriptionis vicem subeunt , iisque eadem lege positi , qua literae ipsae in veris Thasiis. Horum magnam partem a Bacis barbaris fuisse signatam , inde facile colligas , quod magna copia horum Thasiorum tam probae , quam barbarae fabrictae indies in Transilvania eruitur. Similem deformis operis cum nomine Coctyos Thraciæ regis vide in hujus moneta , quo loco alia ad hoc argumentum pertinentia monebo. Telle Pausania Thasi Olympiae dedicaverunt Herculem aeneum X. cubitorum , d. clavam , s. arcum tenentem ²⁾ .

* * *

Capita juncta Silenorum instar Jani. Ξ ΘΑΣΙ. Binae diotae contrario situ. AR. III. (Pellerin.)

Mirus typus utriusque partis , et incerta significatio. Eodem situ , quo diotae in aversa hujus numi , in moneta Istri Moesiae bina capita conjuncta videoas.

1) v. 523.

2) L. V. c. 25.

Caput Dianaæ. Χ ΘΑΣΙΩΝ. Hercules stans sagittam emittit. AE. III. (Mus. Bodl. p. 10.)

AV. RRRR. AR. C. AE. RR.

Imperatorii.

Rarissimi. Hactenus bini tantum cogniti inscripti ΘΑΣΙΩΝ, unus Caracalae, (Pellerin.) alter Getae, quem ex

museo M. Ducis edidi^a). In utroque: *Hercules gradens cum attributis.*

Huc etiam Vaillantius revocat numos cum capite Domitiani: ΕΠΙ. ΑΓΑΘΩΝΟC. ΘΑ. vel: ΕΠΙ. ΝΕΟΚΤΔΟΤ. ΘΑ.

Juppiter sedens d. spicas, s. hastam. (Vaill. Mus. Caes.) sed quae sententia minus est certa. Spicae insolentius sunt Jovis attributum.

AE. RR.

REGES THRACIAE.

Industriam nostram in conquiriendis, explicandisque Thraciae regum numis occupavit eruditus Cary edito insigni atque adcurato opusculo, quo eorum hifloriam ac numos operose descripsit explicavitque. Huic, quae hic leges, pleraque debebis, additis tantum iis, quae viro praestanti ignota fuere, quia serius in apricum prolata. Reges Thracias non moror, qui numis caruere, Teren I., Sitalcem, Seuthem I., Maeſaden, Seuthem II., Amadocum, Teren II., Cotypen I., Chersoblepten, quorum res gestas ex indicato fonte pete.

SEVTHES III.

Regnum adiit circa annum V. C. 429, Alexandro M. obnoxius. Hoc mortuo, ejusque ducibus provincias inter se partitis Thraciam Lysimachus fortitus Seuthem vi depellit, eamque quiete retinet.

N u m i:

Caput nudum barbatum. Χ ΣΕΤΘΟΤ. Eques citato cursu. AE. III. (Cary.)

Alium addidit Pellerinius: (Rois p. 35.)

Caput muliebre diadematum. Χ ΒΑΣΙΛΕ. ΣΕΤΤΟ. Apollo nudus cortinae insidens d. telum tenet. AE. III. Sed vereor, ut Seuthi huic sit proprius. Ipse vir eruditus eum seu fabrica, seu typo similem Seleuci I. Syri numis adserit; scribendum item fuerat ΣΕΤΘΟ., non ΣΕΤΤΟ., atque, ut ab idoneo auctore comperi, qui numum secundis curis examinavit, vera numi epigraphe est: ΒΑΙΣ. ΣΕΤΤ. Vnde suspicari licet, eum esse revera Seleuci, sed a rudi monetario sculptum exemplo aliorum numorum ejus Syriae regis.

AE. RRRR.

LYSIMACHVS.

Natus Pellæ Macedoniae, posteaquam adolevit, ab artium liberalium studiis, et rei militaris scientia magnum nomen est adeptus, ducendisque exercitibus ab Aleksandro praefectus hoc mortuo aliorum ducum consensu Thraciam abstulit,

^a Num. vet. p. 62.

eamque pulso Seuthe III. sibi subjecit stat , Lysimachum plures Asiae minoris V. C. 432. Bella cum variis regibus aemulis fortuna plerumque prospera ges- fit, adjecta etiam post Demetrii fugam juribus suis Macedonia. Post uxores ali- as Amastris Heracleae Ponti reginam duxit et bac repudiata Arsinoen Ptole- maei Philadelphi sororem, qua instigan- te cum Agathoclem alterius thori filium, ac de se variis in bellis praeclare meri- tum morti addiceret, ab alienatis a se suorum animis bello a Seleuco impeti- tus collatis in Phrygia signis caesus est V. C. 472. annos natus fere LXXX.

Numi:

Caput Palladis galeatum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΤΣΙΜΑΧΟΤ. *Victoria stans d. lauream, s. tridentem, in area caput leonis.* AV. (Pelleria.)

Caput Herculis imberbe leonis exuvii- tectum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΤΣΙΜΑΧΟΤ. *Juppiter sedens d. aquilam, s. hastam, in area leo currans, in alterius area equus marinus alatus, et leo dimidiatus.* AR. III. (Mus. Caef.)

Hi utriusque metalli numi ignoti fuere Caryo. Docemur ab his, Lysimachum veteres Alexandri M. typos revocasse, quod et ab aliis regibus ejus successoribus factum videbimus. Verisimile est, signatos tum, eum Macedoniam sibi sub- jecit. Tamen cum typis alienis est usus, leonis sui, praecipue, ut videbimus, sibi dilecti oblitus non est. Equus marinus numi postremi suspicari facit, nummum signatum apud Lampacum Myiae. Con-

urbes, ipsam etiam Ephesum aliquam- diu tenuisse.

Caput regis diadematum adiutata arietis cornu. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΤΣΙΜΑ- ΧΟΤ. *Pallas sedens d. Victoriolam, s. hastam, et simul clypeo innixa, per arcum variis magistratus, attributa, et vo- cum compendia, de quibus infra.* AV. m. m. AR. m. m. item I. et III.

Nullius regum veterum numi aurei ar- genteique majore numero habentur, nul- lius aurei tam pondere spectabiles. Ex- hant quatuor in museo Caesareo, quo- rum duo singuli adpendunt drachmas IV. cum semisse et granis XIII., duo alii singuli unciam omnino unam cum drach- ma, et granis XXVII. Aurei III. formae fere argenteis magis parabiles, sed ho- rum plerosque propter typos parum ni- tidos videri fusos jam dixi in Prolego- menis generalibus cap. XI. Quanta co- pia potens hic rex numos aureos feri- undos curaverit, praeterquam quod ho- dieque magno numero ex terrae latebris eruuntur, illud unum argumento sit, quod refert Latzius ^{a)}, a Walachis piscatori- bus in Istriga amne repertos numos au- reos plus millia XL., et eos plerosque Lysimachi nomine insignes.

In omnibus his numis caput regis di- ademate, et cornu arietis gloriatur. Span- hemius, cumque secuti alii Alexandri M. exemplo illud a Lysimacho adhibitum censuere, verum probavi alibi ^{b)}, fa- ctum istud propterea, quod ducere genus

a) Commentar. neip. Rem. L. XII. c. 2.

b) Num. vet. p. 63.

a Baccho erat debatur diserte istud adfrente marmore Adulitano. Eodem modo Bacchum et diadematum, et instar arietis cornutum videas in numis Nuceriae Alfaternae.

Notanda deinde inscripta his vocabula five integra, five truncata. ΣΚΟΣΤΩΚΟΤ vel ΖΩΠΙΤ. esse magistratus, suapte patet. In insigni altero argenteo, quem edidi ex museo Savernan¹⁾, legitur in area ΕΚΑΤΑΙΟΤ, infra ΚΑΔΧΑδωνες, de quorum probabili cum Lysimacho nexu non nulla ibi per conjecturam propensi. In numis similibus cum aureis, tum argenteis comparant frequenter vocabulorum principia, BT. ΚΑΔ. ΙΣ. TO. fellae fulcris inclusa, de quorum significatione non ausim certum quid adfirmare.

De mala fide humorum aureorum, in quorum antica: ΗΓΗΝΑΙΟΣ. ΚΩΙΩΝ., in aversa vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΤΣΙΜΑΧΟΤ., vel VESTA. S. C., quos in Lysimachi numis recenset Froelichius²⁾, agetur copiosius in moneta insulae Cos, et Liviae Augustae.

* * *
Caput Palladis galeatum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΤΣΙΜΑΧΟΤ. Leo currens, in area lampas, pilum hastae, et monogrammata. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Lysimachi diadematum cornutum. Ξ ΔΤΣΙΜΑΧΕΩΝ. Leo currens. AE. II. (Cary.)

Caput juvenile diadematum. Ξ Eadem aversa. AE. I. (Pfefferin.)

Lysimachum leone gavilum non ex his modo numis videmus, sed etiam ex ci-tatis mox aureis et argenteis, in quibus is saltem aream numi insidet. Ab Alessandro leoni objectus, quod Callistheni philosopho, suo quondam in philosophiae praeceptis magistro, quem rex insidiarum suspectum lento supplicio excrucianum tradiderat, veneni copiam fecisset, caesa fortiter bellua periculum evasit, ut refert Justinus³⁾, aliique citati a Caryo⁴⁾. Narrat etiam Plutarchus⁵⁾, amasse Lysimachum cum jactatione ostentare leoninorum unguium cicatrices. At Cuttius praetensam hanc Alexandri vindictam in fabulis putat, addens, leonem a Lysimacho in venatu caesum⁶⁾. Quidquid erit, verisimile semper, hujus causa virtutis ferum istud animal Lysimachi monetae fuisse insertum. Hoc deinde conditoris sui symbolum adoptavit Lysimachia, a qua signati numi II. et III.

Numus Lysimachiae alter offert caput admodum juvenile, quod adeo Lysimachi esse nequit, qui saltem annum XL. jam explevit, cum Lysimachiam condidit. Verisimile est, eo exhiberi filium Agathoclem praestanti virtute adolescentem, et designatum jam successorem, quem fraude novercae impie caesum diximus.

* * *
Caput Herculis imberbe leonis exuvitis tectum. Ξ ΒΑΣΙ. ΛΤΣΙ. intra coronam spicam. AE. III. (Mus. Caes.)

AV. et AR. C. AE. R.

Successit SELEVCVS, quem post VII. mensium in Thracia regnum e medio

1) Num. vet. 2) Not. elem. p. 150. 3) L. XV. c. 3. 4) pag. 40. 5) in Demetrio c. 27.
2) L. VIII. c. 2.

(Vol. II.)

minis expers fuit, quo V. C. 800 scadie
uxoris caeo Claudio Thraciam in pro-
vinciam redigit, sed quod aii factum
demum a Veipalano statuit, et di-
xi supra in prolegomenis ad Thraciae
numos.

N u m e s .
ΓΑ..... ΜΑΝΙΚΩ ΣΕΒΑΣΤΩ Σε-
ριτος Caligulae ή τιν. Ι... ΤΣ. ΡΟΙΝΗ-
ΤΑΛΚΑΣ. *Vir peregrino habitu fatus ab*
imortatore jūlīe curuī infideliē aliquid
accipit. AE. L (Cary.)
AE. RRRR.

P A E O N I A.

Regio Macedoniae et Thraciae circa
Axium fl. contermina urbes binas, re-
gem unum numis insignes complexa est.
Urbes Νύσσαν et Παντελίαν, quae nomi-
ni suo situm ΕΝ. ΠΑΙΩ. addunt, supra
in Thracia indicavi, quod locus is op-
portunior visus.

Nomine Paeoniae universae nummum
edidit Combius ex Hunteriano : *Caput*
Jovis. ΙΙ ΠΑΙΩ. *Caput* geminum barba-
tum Jani inter lauram. AE. III. Exstat
idem in museo Caesareo, et alter gemi-
nus in museo Neumanni nosciri, sed neu-
ter propositam a Combio epigraphen
offert; mihi vero hi nummi videntur esse
ex eorum genere, quos magistratus Ro-
mani nominibus inscriptos in Panormi
moneta solemus recitare. Superfunt ergo
unius Andoleontis numi.

ΑΥΔΟΛΕΩΝ rex.

Natus patre Agide Paeoniae regnum
imperante Philippo II. et Alexandro M.
sed Macedonibus obnoxium tenuit. Fili-
um habuit Aristocrem, cuius insignis vir-
tus in pugna ad Arbela Alexandro cum-

primis probata fuit. Habuit etiam filiam
Pyrrho regi collocatam. Haec omnia fu-
sius exposita vide a Froelichio ⁴⁾.

N u m i .
Caput juvenile adersum galeatum. Ι
ΑΤΔΩΔΕΩΝΤΟΣ. Equus gradiens, in
arca monogramme ex A et T. AR. II.
III. (Mus. Caes.) In alio : Equus dimi-
dius cum scilicet monogrammate. AR. III.
(Mus. Caes.)

Caput Jovis laur. ΙΙ ΑΤΔΩΔΕΩΝ-
ΤΟΣ. Equus gradiens cum scilicet dimi-
dio galeato, in arca triquetra introrium
cusa. AR. I. (Mus. Caes.)

Vt priores numi elegante sunt fabri-
ca, ita posterior insigniter barbarus, et
ejusdem rationis, cuius sunt ii, qui eo-
dem utrinque typo nomen ΦΛΑΠΠΙΩΤ
scriptura recta vel retrograda exhibent.
Omnes hos fabricatos esse a barbaris
ejus tractus montanis, qui Graecae arti
aditum negavere, indubitatum. Verum
de hoc arguento agetur alibi copiosius.
et monerentur iam varia Froelichius ⁴⁾,
et Neumannus ⁵⁾.

4) ad Num. reg. acced. nova p. 39.

d) l. c.

e) num. pop. p. 136.

Caput Herculis imberbe leonis exuviiis tectum. ΧΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΤΔΩΛΕΩΝ.. Juppiter aetaphorus sedens d. aquilam, s. hastam, in area solitum monogramma AT. AR. I. (Pembrock P. II. tab. 42.)

Numus illustris, quo docemur, Audo-
leontem fuisse Alexandro M. superfitem,
quod jam docuit Diodorus Siculus ¹⁾, et

monetam signasse iisdem typis, quibus
Alexandri numi sunt insignes, secutum
nempe exempla Seleuci, aliorumque,
quos recensebimus in moneta Alexandri.
Numus est varissimus, et necdum in mu-
seis Austriacis confectus, in quibus Au-
doontis numi non magnopere rari pu-
tantur.

AR. R.

M A C E D O N I A,

Totius regionis nomine numi complures
cui sunt cum argentei, tum aenei. Au-
rei, quorum unum per levem conjectu-
ram huc revocat Pellerinus, dubii sunt.

Epigraphe: ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.

Typi:

*Caput Jovis. Χ Fulmen. — Caput Pa-
nos cornu e fronte turgente. Χ Tridens. —
Caput Apollinis. Χ Lyra. — Caput mu-
liebre. Χ Prora navis. — Caput Sileni
adversum. Χ Corona hederacea. etc. AR.*

AE. (Mus. Caes.)

Silni caput occurtere frequentius reor
propterea, quod teste Herodoto ²⁾ cre-
ditum fuit Macedonibus, Silenum apud
fe in hortis Midae captum.

* * *

Etiam anepigraphi argentei propter
typum equi et galeae huc referuntur,
quoniam cum iisdem typis exstant numi
Archelai Macedoniae regis, nisi sunt Me-
tropolis Thessaliae, quam vide.

Postremorum Macedoniae regum tem-
pora loquuntur autonomi illi, qui cly-

peos certae formae in orbem dispositos
offerunt, quos *Macedonicos* jure voca-
mus propterea, quod in hujus regionis
numis frequenter reperiuntur, non tamen
solis, nam iidem habentur in moneta
Antiochi I. Syri, Paestri Lucaniae, Cal-
latiae Moesiae inf., Philadelphiae Ly-
diae, quin et in denario gentium Cae-
ciliae et Quinctiae, et numo Herodis M.
AR. AE. R.

Macedonia Romana.

Macedonia victo Perseo Romanis sub-
iecta numos insignes procudit novae ser-
vitutis testes, inscripto nimirum magi-
stratu ex urbe in novam hanc provia-
ciam misso.

*ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, in binis Pellerinianis
additur: CAE. PR. vel SI.) Caput juvenile
nudum pannis crinibus, retro Θ. Χ AE.
SILLAS. Q. Cista, clava, mensa, omi-
nia intra lauream, AR. I.*

Caput anticae nonnullis Alexandri M.
visum est, quod adfirmare difficile nullo

f) L. XX. § 19.

g) L. VIII. § 138.

ejus certo indicio. CAE. PR. notat CAE-
ciliū, vel quemcumque alium, provin-
ciae PRaetorem, ut in aversa est AESIL-
LAS. Quæstor. Haec vox cum aperte
Latina sit, ipsi vero hi numi bilingues
a Macedonibus jam Romanis sint signa-
ti, mirum videatur, eruditum Dutens ex
litera L hujus vocabuli sumere exem-
plum veteris Lamda Graeci^h), deceptus
nimirum judicio Montfauconii, qui nu-
mos similes propter eandem hanc lite-
ram L, tum et S pro Λ et Σ inter nu-
mos antiquissimos, qui nobis ex vetu-
itate supersunt, habuitⁱ). Cista et clava
ad cultum Bacchi et Herculis per Ma-
cedoniā eximium, mensa ad hotandam
praetoris vel quaestoris potestatem, cu-
us frequentia habemus in numis Cyre-
naicis exempla, revocatur.

* * *

*Caput juvenile tectum galea alata su-
perne in volucris caput excunte.* Ξ ΜΑ-
ΚΕΔΟΝΩΝ. TAMIOT. ΓΑΙΟΤ. ΠΟΠΛΙ-
ΛΙΟΤ. intra coronam quernam. AE. III.
(Mus. Caef.)

Similis adversa. Ξ ΓΑΙΟΤ. TAMIOT.
ΠΟΠΛΛΙΟΤ. intra quernam. AE. III.
(Wilde Tab. X. n. 59.)

Similis adversa. Ξ ΓΑΙΟΤ. TAMIOT.
Equus pascens. AE. III. (Wilde l. c. n. 61.)

Caput Bacchae hedera coronatum. Ξ
TAMIOT. ΓΑΙΟΤ. *Hircus stans, juxta*
nōnogramma. AE. II. (Vidi Vindobonae
in museo privato.)

Caput ut in numo I. Ξ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.
TAMIOT. ΛΕΤΚΙΟΤ. ΦΟΛΚΙΝΝΙΟΤ.

intra quernam. AE. III. (Wilde l. c.
n. 60.) In alio simili scriptum: ΦΟΛ-
ΚΙΝΝΙΩ. (Mus. Caef.)

Caput adversae in his numis esse he-
rois Persei multum in Macedonia et
Thessalia observati, dicetur in numis
Philippi V. Macedoniae regis. Aversae
alios provinciae quaestores sunt, Grae-
cis ταριας, de quorum gente nonnulla
memoranda. Prior est

ΓΑΙΟΣ. ΠΟΠΛΙΛΙΟΣ, quo Graeco
scribendi modo haud dubie indicatur
C. Publilius. Nimirum ut Publius Grae-
cis fuit ΠΟΠΛΙΟΣ testibus numis Ni-
comediae, in quibus legitur: ΕΠΙ. ΠΟ-
ΠΛΙΟΤ. ΟΤΙΤΕΛΛΙΟΤ, sic Publius
Graecis ΠΟΠΛΙΛΙΟΣ, quo modo et
tribus Publilia, fere constanter sic scri-
pta in marmoribus, et si in ea scribenda
varient codices, in marmore Gruteriano
dicitur ΠΟΠΛΙΛΙΑ^k). Ab hoc Publi-
lio diversum non puto quaestorem numi
secundi Wildiani, sed qui ΠΟΠΛΛΙΟΣ
dicitur, quod mendosae metathesi lite-
rae Λ tribuendum videtur, et si certum
sit, exstisse Romae etiam gentem Po-
pilliam. Neque diversum puto quaestorem
numi III. item Wildiani, et si, quod
non alias factum norim, solo is praenomine
ΓΑΙΟΤ memoretur. Fuit autem
gens Publilia partim patricia^l), partim
plebeja. In numis Onubae Baeticae inter
magistratus municipales legitur Q. PV-
BLILIUS. Alter

ΛΕΤΚΙΟΣ. ΦΟΛΚΙΝΝΙΟΣ, id est:
L. Fulcinius, hac etiam gente Romae
cognita. Vide Glandorpium.

^h) Explic. de quelq. mea. p. 121.

ⁱ) Palaeogr. p. 121.

^j) pag. 503. 1) Liv. L. V. c. 12.

De numis aeneis: KOINON. MAKEΔΟΝΩΝ cum capite Alexandri M. agetur in numis hujus regis.

Quatuor Macedoniae.

Aemilius Paullus captam bello Persei universam Macedoniam in IV. regiones divisit teste Livio ^{m)}), quam divisionem comprobant quoque numi.

Eam Begerus, et hunc secutus Froelichius male stabiliunt ex numulis exiguis argenteis, quorum aversae area in IV. partes secta literas MA. includit, quos pertinere Massiliam in hujus numis decuimus.

Regio I.

Complectebatur teste Livio supra citato, quod agri inter Strymonem et Nessum est, tum ex Thracia ipsa Aenum, Maroneam, Abdera; trans Strymonem Bifalciam omnem cum Heraclea Sintica. Ejus caput Amphipolis.

Caput Diana inter scuta Macedonica. Χ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ. Clava, per aream varia monogrammata, omnia intra coronam quernam. AR. I.

Horum numerorum numerum secundum myriades metire. Non raro multa eorum millia Transilvania et Walachia eodem loco defossa post tot saecula ejiciunt. Cur prima haec Macedonia tantis abundet opibus reliquis egenis, ex ipsa ejus natura petendum. Secundum citatam ex Livio divisionem continebat haec

pars Scaptesylen et Datum veteres Thasiorum fodinas, atque ut idem prosequitur: *prima pars habet . . . multas fragum proprietates et METALLA* ⁿ⁾). Numos tanta copia signatos communem fuisse vicinorum etiam barbarorum monetam, eo facile colligitur, quod numi similes eodem pondere, metallo, ac typo, sed fabrica barbara, perinde ac in Thasiorum moneta reperiuntur.

Regio II.

Sita inter Strymonem et Axium addita parte Paeoniae. Ejus caput Thessalonica ^{o)}).

Caput Diana inter scuta Macedonica. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΔΕΥΤΕΡΑΣ. Clava, in arena monogramma, omnia intra coronam quernam. AR. I.

Singularem hunc numum sibi Smyrna missum servari in suo museo iterato testatur Cuperus ^{p)}). Alibi ipsam ejus imaginem proponit ^{q)}). Eundem ex Cuperi museo aliquoties citat Spanhemius ^{r)}). Rara sane Cuperi fortuna, cui numum similem nancisci contigit, quando mihi, cui plura id genus millia ex Transilvania et Hungaria inferiore vario tempore adlata sunt, videre nondum licuit inscriptum ΔΕΥΤΕΡΑΣ. Pellerinius numum ex museo regis Galliarum laudat cum epigraphe ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΔΕΥΤΕΡΑΣ absque tamen mentione typi et metalli ^{s)}. Eum alibi argenteum II. formae adserit ^{t)}.

Caput Herculis imberbe. Χ. ΜΑΚ. vel: ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. B. Eques lento greffe

m) L. XLV. c. 29. n) Cap. 30. o) Livius l. c. p) Lettres p. 306. 500. q) Diff. de elephant, Exercit. II. c. 5. r) Praef. num. T. I. pag. 652. Orb. Rom. pag. 198. ^{s) Vetus. T. I. pag. 17}
t) Rois pag. 25.

dextera elata. AE. II. (Pellerin., Mus. Caef.)

Hos propter additum B huc pertinere contendit Pellerinius^a). Istud si verum, huc etiam pertinebit sequens:

Caput. Persei qalatum intra coronam. ΣΓΑΙΟΤ. TAMIOT. B. *Equus pascens.* AE. (Wilde tab. X. n. 61.)

Regio III.

Axiū inter et Peneū, tum Bora monte clausa, addita parte Paeoniae, Edessa, et Berhaea^x). Ejus caput Pella.

Hujus regionis numus nondum compertus.

Regio IV.

Trans Boram montem, una parte confinis Illyrico, altera Epiro. Ejus caput Pelagonia^y).

Caput Jovis. ΣΓΑΙΟΤ. TAPTHΣ. Clava et bina monogrammata intra coronam queroram. AE. II. (Mus. Caef.)

Insignem hunc numum, nunc musei Caesarei, jam olim ex museo Granelliano S.J. vulgavit Froelichius^z). Vnicum non adfirmavero, nam similem alium jam citavit Cuperus ex museo consulis Britanniae apud Smyrnam^u).

Imperatorii.

Inscripti ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. extant ab Augusto usque ad Gordianum. Augusti numus est in Theupoli. Rarissimum Vitellii edidit Pellerinius^b).

Ab Augusto usque ad Vespasianum plerumque scriptum reperitur: ΣΕΒΑΣ-

ΤΟΣ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. typō *clypei*. In de a Domitiano, et deinceps KOINON. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. variis typis.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΜΕΓΑC. *Caput Alex- xandri M. radiatum*, in numo M. Aurelii. (Vaill.)

Neocoratus: Observatur primum in numis Caracallae, et quidem statim geminatus: KOINON. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. B. ΝΕΩ. Alexander *Bucephalum domans*, vel: *clypeus*. (Vaill.) At in numo Dia: dumieniani neocoratus tantum simplex. KOI. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩ. (Pellerin. Mel. II.) In numis sequentium imperatorum nulla amplius neocoratus fit mentio. Additus hic neocoratus titulus multum servit ad definiendam aetatem numorum aeneorum Alexandri M. post ejus excessum signatorum, quos vide descriptos in moneta hujus regis.

AE. C.

ACANTHVS.

Maritima versus Strymonem, quo loco ducta fossa excludere montem Atho, et committere utrumque mare tentavit Xerxes.

Autonomi.

Sine epigraphie. Leo bovem depascens, superne Θ. ΣΓ Quadratum incusum quadripartitum. AR. I. (Mus. Caef.)

AKAN. AKANΘION. *Leo bovem*, in aliis *aprū depascens*. ΣΓ Quadratum incusum, quadripartitum. AR.I. (Pellerin.)

^{a)} Lettres p. 30u. ^{b)} Lettres p. 6.

His numis opportune usus est Barthemyus in praeclaro suo tentamine *paeographiae numismaticaæ*^{c)}.

Caput Apollinis. Χ AKANΘION. Lyra. AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. Χ AKAN. *scriptum intra radios rotac.* AE. III. (Hunter.)

Apparet ex his reliquiis, tum ex testimonio Plutarchi, Acanthiorum apud Delphos thesaurum commemorantis^{d)}, opulentam fuisse vetustissimo aeo eorum urbem.

AR. RRR. AE. RRRR.

A E G A E.

Mediterranea a Pella in ortum, olim dictae *Edeſſa*, sed quia hanc ducibus capris cepit Caranus, nomen in *Aegas* commutavit, fuitque haec urbs regum sedes, dum a Philippo Amyntae Pellam transferretur, sic tamen, ut vetere instituto reges ibi sepe revertentur.

Hactenus numerorum sterilis habita. Levavit inopiam Pellerinius, eique latus est insigne tetradrachmum: *Caput Apollinis.* Χ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. Juppiter nudus stans d. extenta aquilam, f. hastam, omnia intra quernam. AR. I. Addidit binos aeneos inscriptos: ΑΙΓΑΕΩΝ typo cupri. Sed enim veteror, ut proprium sit hoc donum. Nempe non satisfaciunt modi, quos ibi ad discernendos numos multiplicitum Aegarum suggesterit. Inscriptio posterior reperitur in numis, qui certo sunt Aegarum Aeolidis, ergo et citati aenei hi tutius dabuntur. Fabrica memorata tetradrachmi cum Jove stante intra quer-

nam videtur convenire cum fabrica plurimum urbium Asiae minoris maritimæ, Cymes, Lebedi, Myrhinae, Smyrnae, quæ simili forma argenteos maximi moduli plerosque cum corona, et Smyrna quidem cum querna, signaverunt, ut adeo præcipiente analogia jure Aegis Aeolidis tribui posset, ut in his quoque dicatur. Ad haec videtur verisimile, ea aetate, qua hic numus cusus est, jam prævaluisse nomen antiquum Edessæ. Certo jam omnes Augusti numi in hac urbe signati posterius hoc nomen obtinent. Huc tamen forte pertinent numi antiquissimi: *Capra anterioribus pedibus flexis et respiciens.* Χ Quadratum incusum AR. III. (Mus. Catæf.) Capra hoc gestu occurrit etiam in numis Archelai I. Item aliis, quem olim edidi^{e)}: ΑΙΓΑΙΟΝ. (retrogrado) *Caput Jovis.* Χ ΑΙΓ. *Capra dimidia.* AR. III.

A M P H A X V S.

Amphaxitis regio fuit in intimo recessu sinus Thermaici, sic vocata ab interluente Axio,

Autonomi-

Caput Herculis imberbe. Χ ΑΜΦΑΞΙΩΝ. intra coronam quernam. AE. II. (Pellerin., Liebe.)

Epigraphe indicat, aut fuisse in hac regione urbem diciam *Amphaxus*, cuius tamen veteres non meminere, aut eos, qui ἀπό Αἴγιον, circa Axium, ut revera hanc vocem dirigit Stephanus, habitabant, dictos fuisse *Amphaxios*, et

c) B. L. T. XXIV. p. 30. d) de Pyth. orac. e) Num. vet. p. 203.

ita hæc numines communis gentis nomine percussos.

AE. RRR.

AMPHIPOLIS.

Sita in insula, quam ostiis suis Strymon efficit, unde et nomen traxisse videtur, *ιν' ἀμφοτερα περίγραστος τα Στρυμόνος*, ut ait Thucydides^f). Fuit urbs illustris, Atheniensium colonia, et secundum legem Aemilii Paulli Macedoniae I. caput. At vetus urbi nomen ἵνεα ὄδοι, novem vias, quia Phyllis ejus loci regina, quo die Demophontis ex pacto adventum exspectabat, novies ad mare cucurrisse ferebatur, quam fabulam latius exponit Hyginus^g), et ad quam saepe adludit Ovidius^h).

Autonomi.

Magno exstant numero.

Epigraphæ constans: ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ, vel parcus ΑΜΦΙ. In aeneo IV. formæ musei Caesarei, eti nequam valde vetusto, legitur βαρυφωνὸν ΑΜ—ΙΦ.

Typi insigniores:

Caput juvenile adversum laureatum. Ξ *Lampas ardens intra quadratum.* AR. I. et forte unicus ex hoc metallo. (Pellestin.)

Caput juvenile teetum galea alata superne in volueris caput excunte. Ξ *ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ.* intra quernam. AE. II. (Mus. Caef.)

Caput muliebre adversum alatum. Ξ *Pallas stans d. Victoriolam, s. hastam cum clypeo.* AE. II. (Mus. Caef.)

Caput numi prioris certum est Persei, quale jam vidimus in autonomo Macedonum, et de quo agetur latius infra in numis Philippi V. Haec sententia amplius confirmatur capite Medusæ numi sequentis, quae ad Perseum jure pertinet, quin et typo Palladis, quam in Persei cum Gorgone pugna suas habuisse partes constat. Vide numos Sebastenorum Phrygiae.

* * * *ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ.* *Mulier sedens d. Victoriolam, s. hastam.* Ξ *ΡΩΜΗ.* *Miles stans d. Victoriolam, s. hastam.* AE. II. (Mus. M. Ducis.)

Numum depictum vide in meis *Numis vet.* Scripto juxta *ΡΩΜΗ* tempora Romana testatur, cujus exempla jam vidimus in numis *Locrorum Epizephyriorum*, et videbimus in moneta *Thessalorum*, rarum tamen in numis *Graeciae Europæae.*

* * * *ΑΜΦΙΠΟΛΙΣ.* *Caput muliebre volatum turritum.* Ξ *ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ.* *Miles stans.* AE. II. (Hunter.)

Epigraphæ anticae genium urbis notat, averfae populum.

* * * *Caput Jani geminum barbatum.* Ξ *ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ.* *Duo Centauri in diversa currentes, quorum unus s. clata vas viarium jactat, alter ramum.* AE. fere I. (Mus. Caef. et editus in mea *Sylloge I.*)

f) L. IV. c. 102. g) Fab. 59. h) Art. anat. L. III. 57. Remed. v. 55. et 591.

Eandem utrinque imaginem offerunt sumi Thessalonicae jam inde a Goltzio cogniti. At constat etiam, utrique urbi saepe communes fuisse typos. Janus, Romanum numen, in monetam utriusque urbis arcessitus, suspicari facit, signatos tum, cum Macedonia Romanis paruit.

* * *

In numis aliis: *Clava, spica, equus gradiens, bos cornupeta, raptus Europae*, de quo proxime, *caper*. Singulatis typis in nonnullis: *Duo hirci coniscantes*, qui est etiam in moneta Thessalonicae, et haud dubie ad Panos cultum per Macedoniam vulgatum pertinet, de quo agam in numis Antigoni I. Haec hirco-rum pugna dicta Graecis νυρηβασια. Vide schol. Aristoph. ad Equit. v. 272. et Snidam.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Frequentes ab Augusto usque ad Sa-loninam.

Epigraphie confans: ΑΜΦΙΠΟΛΙ-ΤΩΝ.

Omnis hi numi a Spanhemio, Vailantio, et multa sequacium turba tributi fuere Amphipoli, olim Thapsaco, obscurae Palmyrenes urbi, quorundam eos invitabat typus tauri Europam rapientis, qui in his numis, saltem sub primis imperatoribus, plerumque occurrit. Hadrianus, Froelichius¹⁾, Pellerinius²⁾ re-ctim huic nostrae Amphipoli tribuunt, cum illa ignobilis fuit, haec clara, pag. 1.)

tum quod idem typus in numis quoque urbium Europaearum non infrequens est. Quid si mulier tauro vecta non esset Europa, sed potius Diana, cuius Amphi-poli fletisse templum nomine Tauropolae, constat ex Diodoro Siculo³⁾, et epigrammate Antipatri Thessalonicensis. Veneretur ergo tauro suo, ut alias cer-vo suo. Res dubio vacaret, si liceret ni-ti fide numi Goltziani cum epigraphē ΙΚΑΡΙΩΝ, in quo similis est typus, et similis causa capienda Diana ταυρο-polae, ut videre est apud Spanhemium⁴⁾. Sane teste vetere scholiaста⁵⁾ Diana dicta Ταυροπόλα etiam propterea, ὅτι η ἀντη τη σεληνη ἐστι, και ἐποχεύται ταυροῖς, quod eadem cum luna est, et tauris ve-hitur. Ad propositum redeo. Si numi hi essent Amphipolis Syriae, ad eandem revocandi essent etiam autonomi citati cum eadem inscriptione ΑΜΦΙΠΟΛΙ-ΤΩΝ. Verum aliud jubent typi in his propositi: clava intra querlam, Perseus, Medusa, qui in Macedonum moneta sunt obvii. Argumentum fortius suppe-ditat fabrica tota ex Macedonum inge-nio; aliud ab analogia continuo expe-diam, ut taceam, numos id genus com-plures mihi ex Macedonia adlatos.

* * *

KAIΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤ. Caput Diana, poze pharetra. Χ ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. Statuac duas basi infistentes, et dexteram attollentes, quarum dexterior paludata, s. seminuda. AE. II. (Pellerin Mel. II. cum illa ignobilis fuit, haec clara, pag. 1.)

i) IV. Tent. p. 197.

k) Rec. II. p. 182.

l) L. XVIII. c. 4.

m) ad Callim. in

Dian. v. 187.

n) ad Sophocl. Ajae. maſ. v. 172.

TI. ΚΑΑΤ. ΣΕΒΑΣ. *Statua imperatoris basi insistens et paludata d. elata, s. sceptrum cum aquila. Χ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. Europa tauro vecta. AE. II. (Pellerin Mel. II. p. 24. Mus. Caes.) Adde similem Tiberii in Morellii Impp.*

Signa gesta et cultu simillimo comparent etiam in numis coloniae Philipensis, quae fuit ejusdem Macedoniae I. urbs, qua typorum concordia perspicuum fit, priorem Augusti numum hic propositum esse hujus Amphipolis Macedoniae. Cumque numi sequentes Claudi et Tiberii similes offerant statuas, et in aversa raptum Europae, perspicuum quoque fit, etiam alias numos, qui eundem raptum sistent, esse ejusdem Amphipolis. De typo statuarum vide proximos Philippos. Ex capite Dianaee conjicio, numos ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ, in quibus ejus deae caput simili cultu conspicitur, apud eandem hanc urbem signatos, quae praeterea Macedoniae I. urbs princeps exstitit.

TITOC. ΚΑΙ. - ΙΑΝΟC. KAIC. *Titus et Domitianus paludati stantes dexteris elatis, in medio eorum aquila super obelisco. Χ ΑΜΦΙΠΟ. Raptus Europae AE. II. (Pellerin Lettres p. 7.)*

Duo centauri vas malis refertum una sustinent, in numo Caracallae. (Arigoni.)

Typum hunc, quo certamina Pythia indicantur, explicatum vide in numis Laodiceae Syriae coloniae.

Literae solitariae. Pellerinius cum in area numi Commodi videret solitarium Γ, et juxta templum, credit indicari sacrificia pro salute Commodi tertium peracta *). Sed eadem litera exstat in numo Augusti musei Caesarei, in quo hic pacificatoris habitu equo vehitur. In area numi Caracallae apud Arigonium comparet C, verius opinor E. Similes literas per Thraciae urbes saepe vidi- mus nullo certo sensu.
AE. C.

ΑΝΤΙΓΟΝΙΑ.

Aeneus ΑΝΤΙΓΟΝΕΩΝ soli Goltzio memoratus. (in Graecia.)

ΑΡΗΤΙΣ.

In peninsula Pallene, Cogniti tantum Autonomi:

Caput Jovis Ammonis. Χ ΑΦΤ. ΑΦΤ. ΤΑΙ. Aquila una, vel binae. AE. II. III. (Haym, Pellerin, Pembrock.)

Narrat Pausanias, Ammonem impene- se ab Aphytæis cultum, quod hujus mo- nitu Lysander Laco obfidionem solvit †). Vide et Plutarchum ‡). Vicina Caffan- drea eundem Jovem amavit.
AE. RRR.

ΑΤΗΟΙΤΑΕ.

Ducto nomine a monte Atho Chalci- dices, cuius umbra in ipsam Lemnum porrigitur. *Autonomum ΑΘΩΙΤΩΝ unus Goltzius edidit. (in Graecia.)*

* Suppl. IV. p. 4.

† L. III. c. 18.

‡ in Lyfandre c. 20.

B E R H A E A.

Vrbs clara ab Aegis in meridiem, non tamen ejus numi alii comperti, quam cum capite Alexandri M.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Caput Alexandri M. galeatum. Χ. KOIN. ΜΑΚΕ. B. ΝΕΩ. ΒΕΡΑΙΩΝ. Vir seminudus ad aram sacrificans, juxta mensa, super qua binas ludorum urnas, retro columella, cui imposta urna, in area ΕΟC. AE. II.*

Hunc numum pro unico edidit Pellerinius¹⁾, at exstat idem in museo M. Ducis, ut olim indicavi²⁾. Alterius similis meminit Froelichius³⁾, sed vadem non citat. Similem alium, nisi quod vox ΒΕΡΑΙΩΝ abeat, indicavit Harduin⁴⁾, et qui exstat etiam apud Hunterum⁵⁾. Numi hi veram urbis lectionem edocent, cum ab auctoribus omnibus paucim Berœa, vel Βεροεια scribatur, a Latinis Berœa, at in numis Βεραια. Memoratur Livio legatus Philippi Macedoniae regis Crito Berœaeus⁶⁾: sed in hoc verbo ingens est codicum diffensus, quorum tamen unus satis vicine habet *Berrœus*.

De typis utriusque partis hic non ago, cum copiosi similes alii, dempto ΒΕΡΑΙΩΝ et ΕΟC, cum capite Alexandri M. exstant, de quibus opportunius ageatur in numis hujus regis.

Epochæ annus ΕΟC, unicum exemplum in numis Graeciae Europæae. Eum Harduin nulla idonea causa ab anno V. C. 706, five aera Caesareana dicit, Froelichius ab V. C. 691, seu Pompeiana. Infra in numis Alexandri M. ab

eius morte signatis verisimile dicam, du- cendum ab anno V. C. 693, aut uno ex proxime sequentibus.

AE. RRR.

B I S A L T A E.

Populus circum Strymonem.

Autonomus:

ΒΙΣΑΛΤΙΚΟΝ. (*retrograde*) *Vir nudus piloatus et binas hastas gerens equum gradientem comitatur, in area volucris. Χ Quadratum incusum quadrifariam se- atum. AR. m. m. (Hunter.)*

Insignis est hic numus, cum quod ex vetustissimis unus est, tum quod mole conspicuus, et ejus gentis, cuius hactenus numum non vidimus, nisi Goltzianum, quem mox citabo. Vetustatem arguit opus rufius, et inscriptum possellivum, et quidem retrograde, ΒΙΣΑΛΤΙΚΟΝ. Sic et Livio ea regio dicitur *Bisalтика*⁷⁾. Reliqua fabrica et typus plane sunt ex indole antiquissimæ Macedonum monetae. Numus hic simillimus est numo Alexandro I. apud Pellerinum, nisi quod in hoc epigraphe regis est in aversa.

Typus similis. Χ ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ. Areola quadrata in quadrato incuso. AR. fere II. (Hunter.)

Ad hunc numum advertit Combius: *cuneo labente literæ in hujus numi averfa parte obscuræ sunt. Numum præterea ait esse similem illi, quem exhibet Be-*

¹⁾ Rois p. 23. Rec. I. p. 181. ²⁾ Num. vet. p. 65. ³⁾ Notit. elem. p. 45. ⁴⁾ Opp. Kel. p. 99. ⁵⁾ Tab. 35. ⁶⁾ L. XXIII. c. 39. ⁷⁾ L. XLV. c. 39.

M A C E D O N I A.

gerus in *Spicilegio antiq.* p. 32, sed qui idem est Goltzianus, captus ex Goltzii tab. XXIV. Nisi igitur in numo Hunteriano saltem una alterave litera est integrā, unde doceāmur primum, esse in numo epigraphen, neque oculis fucum factum, deinde, residuas eas litteras revera sese adcommmodare praetensae inscriptioni ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ, suspicari non definam, Combiū Goltzii dictata secutum, quem jam satis constat, quando in numo epigraphen aut non reperit, aut in vitiato non distinxit, pro libidine aliquam sinuisse. Non adridet etiam gentile ΒΙΣΑΛΤΙΩΝ. Vetustissimis quibusque cum Graecis, tum Latinis populus hic dicebatur Βισαλται, secundum quod scribendum ΒΙΣΑΛΤΩΝ. Unus, quod non rim, Stephanus et Βισαλτης, et Βισαλτος attulit. Hunterianus ergo hic numerus aut est anepigraphus, ut plures Mace- donici vetustioris commatis, aut forte inscriptum ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ., aut ΒΙΣΑΛ- TIKON, vel saltem ΒΙΣΑΛΤΩΝ.
AR. RRR.

BOTTIAEA.

Modica regio circa ostia Axii, in qua Pella teste Herodoto sita fuit.

Autonomi.

Horum tres a solo Pellerinio editi variante inscriptione: BOTTAION, BOT- TIAION, BOTTEATION. Typi: *Caput Herculis*, in alio: *Merourii*. Ω *Equus pascaens*. — *Caput Apollinis*. Ω *Lyra*.
AE. II. III.

AE. RRR.

a) Axianus L. I. c. 17.

b) Velleius L. I. c. 11.

CASSANDREA.

In peninsula Pallene, olim Pótidaea, a Cassandro rege novum nomen nacta.

Colonia deducta ab Augusto, ut ad- dita IVL. AVG. videntur docere, hoc nomine signavit numos.

Autonomi.

Tria signa militaria, quorum medio in- scriptum AV. Ω CASSANDREA intra lniuream. AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 184.)

Equus cum palmae ramo. Ω CAS- SANDRE. intra coronam. AE. II. (Pem- brock.)

AE. RRR.

Imperatorii

Horum copiosi vulgati a Claudio us- que ad Philippum.

Epigraphe: COL. CASS. at plerum- que: COL. IVL. AVG. CASSANDREN. — COLONIA. CASSANDRIA.

Typus fere confans: Caput Ammonis, cuius videtur cultum communem cum vicina Aphyte habuisse. Rarius alias ty- pos videas, eosque ignobiles.

AE. C..

D I V M.

In Pieria ad finum Thermaicum, qua in urbe jubente Alexandro statuae eorum manu Lysippi positae sunt, qui in prae- lie ad Granicum interiere ^{a)}). Eas loco motas, turmam statuarum equestrium, Q. Metellus victo Pseudophilippo Ro- mam transtulit, frontique aedium sua- rum imposuit ^{b)}.

M A C E D O N I A.

71

Coloniae tantum nomine extant numi a Trajano usque ad Salonicam.

Epigrapha: COL. IVL. AVG. DIENSIS. D.D. vel: COL. IVL. DIENSIVM. D. D. Videtur adeo a J. Caesare deducta, quia in nonnullis ^{ro} AVG. supprimitur, sed aucta ab Augusto.

Typus patior: Pallas stans.

AE. R.

E D E S S A.

Pervetus Macedoniae urbs, dicta sub-
inda *Aegae*, quas yide, resuscitavit ta-
men nomen pristinum, et signati com-
plures

Imperatorii

ab Augusto usque ad Tranquillinam.
• Lapsum Pellerinii, qui numum inscri-
ptum: ΣΕΒΑΣΤΗ. ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ, Ju-
liae Augusti F. tribuit, indicabimus in-
numis hujus Juliae.

*Epigrapha: ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ. Typus so-
litus: Roma spoliis infidens coronatur a
muliere retro stante, s. cornu copiae te-
nente.*

Antiquarii vetustiores numos sic in-
scriptos misere confudere. Hardinus hos
omnes tribuit Edessae Mesopotamiae. Mi-
nime omnium ferendus Vaillantius, qui
plerisque, quos in catalogo ^{c)} tribuit
Edessae Macedoniae, eo loco, quo nu-
mos ipsos describit, ad Edessam Syriae
vocat. Interea et si utraque urbs suam
habeat monetam, pronum est, ac mini-
me ambiguum discriminem. Edessa Meso-
potamiae usque ad Caracallam demptis

aliquot intervallis proprios habuit reges
plerisque dictos Abgaros; non igitur
interea temporis credibile est, eam ur-
bem monetam cum imperatoris capite
signasse. Iis pulsis Edessa deducta colo-
nia, ac tum se coloniam in numis fere
constanter appellavit. Haec jam pridem
vidit, docuitque eruditus Bayerus ^{d).}

AE. R.

H E R A C L E A S I N T I C A.

*Autonomos duos insignes tetradrach-
mos edidit Pellerinius (Rec. I. p. 182.):*

*Caput Palladis. Ξ ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ.
Clava, in area Victoria volans, et mo-
nogrammata, omnia intra queroram. AR. I.*

Vt per fabricam et typum averfæ
facile hos numos Macedonicos putamus,
sic dubitatur tamen, quoniam plures
fuere in Macedonia Heracleæ, utri ha-
rum sint tribuendi. Pellerinius eam praef-
fert, quae fuit in Lyncestide, quoniam,
ut ait, reliquis fuit celebratior, et se-
cundum Ptolemaeum caput Lyncestidis.
At fuerit istud Ptolemaei aevo, illa certe
aetate, qua numi hi signati sunt, vix a
veteribus memoratur. Mallem igitur He-
racleam, quae Sintices caput fuit, et
saepè veteribus nominata. Praincipuam
vero rationem puto, quod eandem ha-
bent averfam, quae est in numis ΜΑ-
ΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ. Fuit autem haec
Heraclea non modo in Macedonia I.,
sed vicina etiam Amphioli, in qua di-
ctos Macedonum numos signatos supra
in Amphioli verilimile diximus. Ad
haec Macedonia I., ut abundavit metal-

c) Num. Graec. p. 195. d) Hist. Ostroen. p. 122.

M A C E D O N I A.

lis, ita et copiosiores prae aliis ejus regionis partibus tetradrachmos fudit.

* * *

Caput Apollinis. Χ ΑΔΑΙΟΤ. HP. Σ. *Tripus.* AE. II. (Mus. Caef. Pellerin.)

Caput Herculis. Χ ΑΔΑΙΟΤ. HP. Σ. *Clava.* AE. II. (Pellerin.)

Pellerinius monogramma HP. Σ. ex-solvit in *Heraclea Sintica*. Non repugno. Moneo tantum, idem compendium HP. Σ. exstare etiam in numo Faliscorum Etruriae apud Pellerinium^e). Adaeum Macedonem Beraeum Persei ad Gentium legatum prodit Polybius^f).

* * *

Caput Herculis barbatum in leonis exuvia. Χ ΗΡΑΚΛΕΙΑ. scriptum intra duo quadrata, quorum interius quadrifarium dividitur. AR. III. (Hunter.)

Typus aversae, qui obvius est in antiquioribus Macedoniae numis, suadet, numum hunc ad Macedonicam aliquam Heracleam pertinere.

AR. et AE. RRR.

M E N D E.

In peninsula Pellene.

Autonomi:

Silenus asello vectus. Χ ΜΕΝΔΑΙΗ. *Diota intra quadratum.* AR. III. (Pellerin., Mus. Caef.)

Typus ad nobile vinum Mendaeum adludit, cuius honorifica in veterum coenis mentio, sic ut Alciphron illud appellat Μενδηστον νεκταρ^g). Vnde san-

ctum potoribus jusjurandum: μα Δια τον Μενδαιον^h). Ejus meritum in majus auxit Hermippus apud Athenaeumⁱ), tracto ex deorum latrina testimonio: Μενδας μεν ἐνηργεια και θεοι αυτοι.

AR. RRH.

N E A P O L I S.

Maritima in Macedonia adjecta.

Autonomi.

Persona lingua ejecta. Χ Quadratum incusum. AR. III. (Mus. Caef.)

Eadem adversa. Χ ΝΕΟΠ. *Caput muliebre.* AR. III. (Mus. Caef.)

Hos numulos antiquarii olim Neapoli Campaniae perperam tribuerunt, cuius numi longe alia sunt fabrica et typo. Huc igitur sine dubio vocandi. Similes personae sunt etiam in numis Populoniae Etruriae, tum Abydi et Parii Mysiae, de quibus vide, quae ad numos Populoniae differui.

Caput Bacchi, pone thyrsus. Χ ΝΕΑΠΟ. *Botrus.* AE. III. (Mus. Caef.)

Nolim certo adfirmare, hunc numum ad hanc Neapolim pertinere. In museo Hunteriano tribuitur Neapoli Cariae, sed causa non additur. Malim priorem, quia Bacchus in Macedonia et Thracia praevaleat.

AR. C.

O L Y N T H V S.

Ad Isthmum Pellenes, urbs nobilis, ac potens, et Demosthenis eloquentia famam nacta.

^e) Rec. I. tab. X. ^f) Exc. leg. LXXVI. ^g) L. III. ep. 5. ^h) Athenaeus L. I. p. m. 23.
ⁱ) L. I. p. m. 29.

Autonomus.

Caput Herculis-imberbe in leonis exu-
vii. Χ ΟΔΤΝ. *Clava, oaduceus. AE. III.*
(Mus. Caef.)

Numum hunc insignem, et hactenus unicum hujus urbis cognitum ante aliquot annos museo Caesareo intuli. Jure is Herculem jactat, quia urbs ab Olympo Herculis F. nomen traxit teste Stephanu. Athenaeus item Olynthum Herculis et Bolyae filium ait, ejusque adhuc ibi extare monumentum ^{k)}.

Olynthi etiam autonomum ex museo Ainslieano citat Abbas Sestinus ¹⁾, sed quia eum non describit, ignoro, an idem sit cum praesente.

Alius cum epigraphe: ΟΔΤΝΘΙΩΝ.
ΚΑΙ. ΤΟΡΩΝΑΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ. est in
fola Goltzii Graecia.

AE. RRRR.

O R T H A G O R I A .

Autonomi.

Caput Diana aduersum. Χ ΟΡΘΑΓΟ-
ΡΕΩΝ. *Galea. AR. I.* (Sestini Lettere
T. IV. p. 97.) *AR. III.* (Pellerin.) *AE.*
III. (Pembroke, Vitzai.)

Omnium primus Haymius similem protulit (Tom. II. p. m. 166.), verum cum in eo legeret ΟΡΑΓΡΕΩΝ, nihil sani exculpere potuit. Fuit autem Orthagoria, serius dicta Stagira, Aristoteles patria, cuius, quod sciam, mentio tantum fit in ἀποσκαφήσιοις geographicas, quae sunt inserta Tomo IV. Geogr.

min. p. 42, ubi legitur: Ορθαγορια και Σταγεία, η νη Μαχηη, quod et pagina sequente repetitur. Maroneam Thraciae etiam dictam Orthagoream, tradit Plinius. Ex hac Orthagoriae pro Stagira inscriptione remota numo aetatem tribuit Pellerinius; at contrarium docent fabrica numi, et ΩΝ pro ΟΝ positum. Videtur urbs, ut plures aliae, vetus nomen refuscitasse, aut vetere nomine in numis usum.

Pellerinius numum suum dic targientem, at quos egò viderim, aut ab aliis citatos repererim, sunt aenei.

AE. RR.

O S S A .

Obscurum in Bisaltis oppidum. *Autonomum* argenteum edidit Paciaudus: (Animadv. phil. p. 75.) *Equus gradiens cum rectore. Χ Quadratum majus et minus, intra utriusque lineas, ut auctor legit; ΟΣΣΙΩΝ.* Quam vocem esse urbis nomen is adserit. Verum terminatio in ΩΝ, si modo talis vere in numis habetur, et non potius ΟΜ, unius Itiae propria, et si in numo praefente spectetur literarum ordo, legendum potius ΣΙΩΜΟΣ, quod adeo haud dubium videtur magistratus nomen. Verissime est, numum hunc deberi Maroneae Thraciae.

P E L L A .

Mediterranea inter Axium, et Ludiam fluvios. Vrbs munitissima, et inde a Philippe Amyntae F. regum sedes.

k) L. VIII. p. m. 334. 1) Lettere P. II. p. 107. et 119.

(Vol. II.)

Autonomi:

Caput juvenile laur. Χ ΠΕΔ. *intrā lauream.* AR. III. (Mus. Caef.)

ΠΕΔΔΑ. *Caput muliebre.* Χ ΠΕΔ. ΑΗΣ. *intrā lauream.* AE. II. (Pellerin.)

Verisimile est, το ΠΕΔΔΑ partis anticae indicare mulierem *Pellam*, juxta quam scripta haec vox, exemplo simili frequente in numis urbium Asiae minoris. Istud ut verum sit, tamen neque mythologia, neque historia quidquam de Pella quapiam sufficit.

* * *

Caput juvenile cornutum hedera coronatum acutis auribus, pone pedum. Χ ΠΕΔΔΗΣ. *Pallas pendentibus ex humero alis gradiens d. hastam intorquet.* AE. II. (Pellerin., Mus. Caef.)

Caput anticae Panos est, aut unius e comitibus. In numis coloniae Pellae Syriae Pan typus est obvius; ex quo patet, Syram hanc Pellam a Macedonica non modo nomen, sed et Panos cultum traxisse.

* * *

Caput Pallidis. Χ ΠΕΔΔΗΣ. *Bos paescens.* AE. II. III. (Mus. Caef.)

Confirmat hic typus, quod in *Pella* observat Stephanus, Pellam olim dictam βασιλευόντων, id est: *paescendis bobus aptam.* Et Vlpianus ^{m)}: Πελλή δε πατέρις Φιλίππη ἐκληθῆ δια το ὑπό βοος ἐνεγοθαι την περισηγοριαν, πελλης το Χερωμα, δ ἐστι, τεφρωδες κατα την Μακεδονια φωτην. *Pella* *Philippi patria*, sic dicta est a bove, quae colore πελλη fuit, id est, secundum *Macedonum linguam*, cinericio.

ΠΕΔΔΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Χ ΠΕΔΔΑΙΩΝ. *Victoria gradiens.* AE. I. (Pellerin.)

Caput anticae esse Octaviae sororis Augusti censem Pellerinius suadente istud numo, qui inter imperatorios mox describetur.

AR. RR. AE. C.

Imperatorius.

Vnus vulgatus a Pellerino (Mel. II. p. 3.):

ΠΕΔΔΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Χ Μ. ANT. ATT. Γ. KAL. ATT. *Victoria gradiens.* AE. I.

Paullo ante monui, caput anticae in hoc et superiore autonomo. Pellerinio videri esse Octaviae. At potius credamus esse deae Libertatis, nam in numis Thessalonicae, qui huic plane sunt similes, juxta caput muliebre legitur ΕΛΕΤΘΕΡΙΑΣ.

AE. RRRR.

Coloniae nomine cogniti numi ab Hadriano usque ad Philippum, quos plerosque vide apud Wilde ⁿ⁾). Vaillantius deductam a Julio, amplificatam ab Augusto autumat, quoniam IVL. AVG. inscribitur. Verum ut continuo vidimus, mortuo jam Julio, nomine M. Antonii et Octaviani, nulla coloniae vel mentione, vel indicio signavit numos. Ergo sese Julianum Augustam scripsit, sive quod jam a Julio designata fuit colonia, sive quod Augustus per adoptionem Julius quoque vocabatur. Ab Vlpiano dicitur *colonia Augustana* ^{o)}.

^{m)} Ad Demosth. de fals. leg. ⁿ⁾ Sel. num. tab. XXII. ^{o)} L. I. de Cenib.

Epigraphic: COL. IVL. AVG. PELLA.

Typi: Vir rupi infidens d. capiti ad nota, s. fistulae innixus, in area saepe pedum.

Mirum, a Vaillantio virum hunc passim dici Apollinem, qui fistulam tamquam victi Marryae indicem jactat. Haec septem eicutarum fistula, et adstitutum pedum certum nobis Pana statuit; et talis etiam fingitur in numis Arcadiae, et Caesareae Panios. Quid quod pastoritum hunc deum etiam supra in autonomo vidimus, et infra quoque in numo vicinae Thessalonicae, et regis Antigoni I. sumus vixi, certo indicio, veterem fuisse ejus dei religionem non apud hanc modo urbem, sed passim per Macedoniam.

In aliis: *Mulier capite tutulata sedens d. ori admota.*

AE. R.

P H I L I P P I.

Trans Strymonem in Macedonia adjecta. Vrbs vetusto nomine *Crenidas*, deinde *Datum*, aedificata secundum alias a Callistrato Atheniensi, secundum alias *colonia Thasiorum*, sed ab instauratore Philippo Amyntae dicta *Philippi*, quae omnia vide apud Diodorum ^p), Scylaceum ^q), Appianum ^r), Eustathium ^s). Strabo *Crenidas* et *Datum* diversas urbes facit. Ceterum urbs a Bruti et Cassi clade famigerata. Chrobon Parium conditam a Philippo statuit *V. C. 397*:

Autonomia.

Caput Herculis imberbo. in leonis exu-

viis. Χ ΦΙΛΙΠΠΩΝ. Tripus, in area caput equi. AV. (Mus. Christinae.)

Alius, sed infra tripodem HPA., in area clava: AR. I. (Pellerin.)

Alius variis per aream attributis. AE. III (Mus. Cael.)

Primum ex his aureum olim edidi ^t). Supra in Thasi moneta proposui numum huic tam utriusque faciei typo, quam metallo simillimum, et sola inscriptione ΘΑΣΙΟΝ. ΗΙΕΙΠΟ. diversum, quo nomine intelligi dixi Thasios Thraciae continentis, et veteres Dati colonos, quibus a Philippo ejectis cusa deinde moneta, sed novo nomine Philipporum. Fuit autem Datum auri ferax, ut est apud Strabonem ^u), et Diodorum ^v). Fuere praeterea Philippi ad montis Pangaei radices siti, quem auri venis divitem dixerunt Herodotus, Strabo, Plinius. Sed de his auri fodinis agam pluribus in moneta Philippi II. Quod ad typum attinet, potest Hercules cum triponde componi; nam is saltem aliquamdiu eum Apollini vi ablatum usurpavit, ut docent mythologii, ac praeterea iudice Libanio Hercules non minus vates, quam sagittarius fuit ^w). Vox HPA. in citato tetradrachmo videtur principium magistratus:

AV. AR. RR RR. AE. RR.

Coloniae numi frequentiores ab Augusto usque ad Caracallam.

Imperatorii.

VIC. AVG. Victoria gradiens. Ξ COI

^p) *L. XVI. a. 3. et 8.* ^q) pag. m. 27.

^r) *Bell. civ. L. IV.*

^s) *Dionys. v. 517.*

^t) *Num. vst. p. 67.*

^u) *in Excerpt. L. VII.*

^v) *L. c.*

^w) *Tome. II. orat. IV: p. 283.*

HOR. PRAE. PHIL. *Tria signa militaria.* AE. III.

Obvii hi numi sub ipso videntur Augusto signati, docentque, cohortem praetoriam emeritam in militiae praemium ab Augusto huc traductam, quo modo teste Plinio²), in Africa fuit Gunugi colonia Augusti deducta cohorte praetoria.

COL. AVG. IVL. PHILIP. *Signa duo super basi, cui inscriptum: DIVVS. AVG., dexteras attollentia, quorum dext-rius paludatum, sinistrius seminudum, in numeris Claudi et sequentium impp.*

COL. AVG. IVL. PHIL. IVSSV. AVG. *Caput Augusti laur. X Signa eadem, sed dexteriori adscriptum: AVG. DIVI. F., sinistriori: DIVO IVLIO. AE. I. (Pellerin. Rec. I. p. XXVIII. Mus. Caes.)*

Posterior hic numus rarissimus praecedentes obviōs, in quorum explicatu varie peccatum, egregie illustrat. Docet enim primo, statuam dexteriore paludatam esse Augusti, sinistriorem a summo ad medium nudam Julii, nempe specie divinitatis, qui inter d̄eos relatus jam erat. Deinde coloniam deductam ab Augusto; nam in statuarum sede locus dexterior, ceu honoriscentior Augusto tanquam fundatori datus, quam legem videmus etiam in inscriptione servatam; nam cum in aliarum coloniarum numis legatur: COL. IVL. AVG., in hac una COL. AVG. IVL.

Docemur praeterea, has statuas revere-
ra exstitisse Philippis, et jam sub Augu-
sto dedicatas, et harum typum, ut re-

vera erant, in numos translatum; nam nisi fuissent opus perpetuum, in numis sequentium imperatorum statua quoque Augusti, qui deoūm item chorū auxit, efficta fuisset seminuda. Denique verba IVSSV AVG. vel notare, easdem has statuas Augusti jussu dedicatas, haud dubie in memoriam victoriae ad Philippōs relatae, et sumptae de Julii interfectoribus vindictae, vel ejus jussu deductam coloniam. Ad monetam ea referri non possunt, cum tum scribi solitum fuerit: PERMISSV. AVG.

Videntur haec signa magno fuisse apud Philipenses in honore, et quadam religione sacra, cum in eorum moneta non compareat aliis typus dempto numero Commodi, in quo lupa gemellos lactans. (Vaill.)

AE. R.

P Y D N A.

In Pieria ad sinum Thermaicum clade Persei nobilitata.

Autonomi.

Caput Dianaæ. X Noctua. AE.III.

ΝΩΙΑ ΝΥΛΙ

(Pellerin. Suppl. III. p. 103.)

Observanda in hoc numo insolens scribendi lex, quae boustrophedon propriè dici nequit, sed parte priorē recta, altera retrograda. Multum remotae vetustatis non videtur propter literam Ω jam receptam.

2.) L. V. pag. 244.

Caput Herculis imberbe: ΧΠΤΔΝΑΙΟΝ. ΠΤΔΝΑΙΟΝ. ΠΤΔΝΑΙΩΝ. Aquila serpentem depascens. AE. III.

Numos hos eximie raros recenset Wili-
dius ^{a)}, additque, circa Thessalonicam
repertos anno Christi 1685 in suum mu-
seum migrasse. Simillimi his sunt aenei
sola inscriptione AMTNTA pro ΠΤΔ-
ΝΑΙΩΝ diversi.

AE. RRR.

S T O B I.

Vrbs mediterranea in Pelagonia, et
notum *municipium*, quod Romanorum
munus numi omnes hactenus editi pro-
fitentur.

Autonomus:

*Victoria globo infistens d. coronam, s.
tropaeum. Χ S'IOBENSIVM. Bos gra-
dens. AE. III.*

Numum hac una causa memorabilem,
quod hactenus autonomus unicus est,
olim ex museo M. Ducis vulgavi ^{b)}.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Obvii a Vespasiano usque ad Elaga-
balum.

*Epigraphe in nonnullis STOBENSIVM
tantum, subaudi: *municipium*. In reli-
quis: MVNIC. STO. STOB. STOBE.
STOBEN. STOBENS. STOBENSI. STO-
BENSIVM. STOBENVM. STOBENIVM.
Lege de hujus urbis gentili differentem
Liebeum ^{c)}.*

*Typi: in numis gentis Flaviae et Tra-
jani est templum 4. columnarum, intra
quod idolum stans. In reliquis variant,
Victoria plerumque aversum occupante.
AE. C.*

THESSALONICA.

Olim vocata *Therma*, in intimo re-
cessu sinus Thermaici. Nominis mutati
causa varie proditur, alii a victis ibi a
Philippo Amyntae Thessalis, quos inter
Julianus Aug. ^{d)}, alii a Thessalonica
Cassandra uxore Philippi II. filia repe-
tunt, in qua sententia fuit Strabo. Con-
stantinus Porphyrog. narrat, Philippum
Amyntae victis ibi Thessalis idem no-
men et filiae et urbi dedisse ^{e)}. Straboni
consentit Zonaras, addito, olim Ema-
thiam fuisse dictam ^{f)}. Fuit urbs illu-
stris, et caput Macedoniae II. Hujus
urbis historiam enarravit Belleyus ^{g)}.

Autonomi.

*Epigraphe: ΘΕ. (Pellerin.) ΘΕΣΣΑ-
ΛΟΝΙΚΗΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ.*

*KABEIPOΣ. Caput juvenile laur. Χ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. Aquila, omnia
intra quernam. AE. II. (Pellerin.)*

*ΘΕCCΑΑΔΟΝΙΚΗ. Caput muliebre vo-
latum turritum. Χ KABEIPOC. vel KA-
BIPOC. Cabirus habitu curto stans d.
clavum, aut quid simile, s. mallem at-
tollit, in nonnullis pro pedibus incus.
AE. III. (Mus. Caef.)*

*Eadem adversa. Χ KABEIPEIA. ΠΤ-
ΘΙΑ. ΦΙ. Vrna prominente palmae ramo.
AE. II. (Pellerin.)*

a) Sel. num. p. 4. b) Num. vet. p. 67.

c) Themat. L. IL §. 4. f) L. XII. c. 26.

c) Goth. num. p. 320. d) Orat. III. p. 107.

g) B. L. T. XXXVIII. hist. p. 121.

Stabilitum in hac urbe Cabirorum cultum, quem arcessitum e Phoenicia praecipua religione exercuit Samothracia, hi numi testantur, stabilitis etiam iudicis Cabireis, quos soli Thessalonicae numi memorant. Et constituti hujus hoc in oppido cultus testem habemus Firmicum Maternum^{b)}. Hunc cundem, inquit, Macedonum oolit stulta persunno. Hic est Cabirus, cui Thessalonicenses quondam cruento cruentis manibus supplicabant. Quae ad Cabiros attinuerunt, fuisius disputabuntur in numis Tripolis Phoeniciae. Typus Cabiri non absimilis illi, qualem numus alter offert, est etiam in numis Romanis Claudi Gothic adscripto: DEO. CABIRO., quem ipsum Thessalonicae causa illis insertum in hujus Augusti moneta dicemus.

Numus postremus per iudos Philadelphia sese aetate Caracallae cusum proficitur.

Caput Jani geminum barbatum. ΧΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. Duo Centauri in diversum equitantes. AE. II. (Goltz. Theup. Arigoni.)

Namen Romanum monetae Graecae illatum suspicari facit, numos hos signatos, quando urbs jam Romanis paruit. Idem typi sunt etiam in numo Amphilis.

Caput Jovis laur. ΧΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. Duo hirci coniscantes. AE. II. (Mus. Caes.)

Vide de hoc aversae typo numos Amphilis.

Pan nudus gradiens d. elata, s. pedum super humero tenet, ex quo dependet hin-nulus, in area astra solis et lunae. ΧΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. intra lauram: AE. (Arigoni.)

Typus per lepidam Panos formam eximie jucundus. In numis vicinae Pellae, cum quibus monetae Thessalonicensi spectatis typis multum convenit, Pan frequens.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. Caput muliebre volatum turritum. ΧΘΕΣΣΑΛΟΝΙ. MHT. B. NE. Apollo Actius stans d. plectrum, s. lyram columnae impositam. AE. III. (In meis Num. vet. p. 68.)

Ex addito MHT. B. NE. apparet, numum signatum circa Decii tempora, ut ex sequentibus patebit, et si numus pro ea aetate non inelegantis sit operis.

ΜΑΡΚΙΑ. Caput muliebre laureat. ΧΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. Equus gradiens ore palmae ramum tenens. AE. III. (Pellerin. Suppl. IV. p. 44.)

Aenigma partis anticae neque index hujus numi expedire tentavit.

AE. C.

Regius.

Cassandri, quem vide in hujus moneta

Imperatorii.

Magni sunt numero, et quidem primorum etiam Augustorum, et eorum familiae, quorum plerosque collectos

b) De Error. prob. relig. p. m. 456.

vide apud Wildeⁱ⁾. Incipiunt cum J. ΘΕΣΙΑ, quod hic tantum numerus memorat, lege disputantem Pellerinum¹⁾, et quae differemus in tractatu de ludis.

Epigrapha: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ.

Typus potior: *Victoria*, nimirum cum adlusione ad urbis nomen. Diffimulatis reliquis obviis commemorandi:

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. ΕΛΕΤΘΕΡΙΑC. *Caput muliebre.* Ξ M. ANT. ATT. Γ. KAI. ATT. *Victoria gradiens.* AE. I. (Pellerin. Mel. II. p. 3.) Idem est in Caesareo, sed in hoc est Σ pro C.

ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ. *Caput muliebre simile.* Ξ ANT. KAI. *intra coronam.* AE. II. (Pellerin. Rec. III. p. XXIX. Mus. Caef.)

Non mihi fatis cum Pellerinio convernit, opinante, capite muliebri utriusque numi exhiberi Octaviam Octaviani soredrem. Credo, dictum caput, quale sit, fatis nobis explicari addito ΕΛΕΤΘΕΡΙΑΣ, *Libertatis*, perinde ac in denariis Bruti et Cassii uno alterove antea anno in eodem tractu signatis simile caput muliebre esse Libertatis ex addito LIBERTAS intelligimus. Plinius Thessaloniam appellat *liberae conditionis*^{k)}. Ergo hanc suam libertatem sic jactabant in numis Thessalonicenses, ut Amiseni aliquique. Numum huic simillimum, nisi quod deest vox ΕΛΕΤΘΕΡΙΑΣ, edidit etiam Pella.

Numum alterum Pellerinus causa fabricae, et quod item M. Antonium, et Octavianum inscriptos habet, jure Thessaloniam refert. De nomine ΑΓΩΝΟ-

ΚΑΒΙΡΟC. *Cabirus stans*, ut in autonomis, in numis Caracalla, (Theup.) et Getae: (Pellerin.)

Apollo nudus stans d. lauri ramum, j. lyrae innixus, quae imposita est columellae, cui serpens obvolvitur, juxta arcus, pro pedibus urna ludorum, et malà victoris Pythii praemia, Gordiani. (Pellerin. Suppl. IV. p. 9.)

Typus memorabilis, quod pleraque Apollinis attributa sunt, de quibus vide plura apud Pellerinum. (l. c.)

Ludi:

ΑΓΩΝΟΘΕΣΙΑ. Vide supra.

ΚΑΒΕΙΡΙΑ. ΠΤΘΙΑ. ΦΙλαδελφεια in autonomo citato.

ΕΠΙΝΙΚΙΑ. ΚΑΒΕΙΡΙΑ. — ΟΔΑΤΜΠΙΑ. — ΠΤΘΙΑ., in numis Gordiani. (Mus. Caef. Vaill.) Ludos Pythia indicat etiam *tripus*, *super quo 5 mala, hinc et inde urna ludorum*, Valeriani. (Mus. Caef.) Eadem mala in numo praecedente vidimus.

Praetensum ΚΕCAPΕΙΑ in numo Gordiani apud Theupoli verisimiliter in KABIPΕΙΑ corrigendum.

ΑΚΤΙΑ. ΠΤΘΙΑ. B. Philippi sen. (Vaill.)

Neocoratus nullam certam legem sequitur.

B. N. in numis Alexandri Sev. (Vaill.)

i) Sel. num. tab. 13. 14. k) L. IV. §. 17. 1) Rec. III. p. XXIX.

In numis Gordiani aut nulla ejus mentionio, aut tantum simplicis: ΘΕΩΚΑΔΟΝΙΚΗ. ΝΕΩΚΟΡΟC. (Mus. Caes.) vel, quod singulare: ΝΕΩΚΟΡΑ. (Pellerin Mel. II. p. 202.) In numis Philipporum neocoratus quoque simplex. In numo Herennii duplex: ΜΗΤ. Β. ΝΕΩΚ. (Pellerin.) In numo Valeriani alio neocoratus nullus, (Arigoni) in alio musei Caeſarei duplex, sic: ΘΕΩΚΑΔΟΝΙΚΗ. Β. Ν. In numis Gallieni, sed coloniae nomine, partim Β. ΝΕ., partim Γ. ΝΕ., ut dicetur.

Secundum Vaillantium^{m)} Thessalonica primum neocoratum accepit a Gordiano, alterum a Valeriano. Duplex pecatum, quorum alterum viro eruditus ignoscimus, quoniam Herennii numus serius fuit detectus. Alterum minus venia dignum, cum ipse sub Alexandro numeros binos citaverit neocoratu II. notatos..

Metropolis: hanc dignitatem urbi concessam a Valeriano censuit Vaillantiusⁿ⁾. At jam sub Decio hoc fuisse honore insignem docet numus Herennii in neocoratu citatus. Metropolis mentionem etiam supra in autonomo vidimus. Metropolim Macedoniae testatus est etiam Julianus^{o)}, aliquique inferioris aevi scriptores. Quin etiam saltem honoris causa jam Augusti aetate dicta est μητηρ πατης Μακεδονης ab Antipatro Thessalicenensi^{p)}.

AE. C.

Colonia dicitur in numis Valeriani

ejusque familiae. Cum exsistat ejusdem imperatoris numi absque mentione coloniae, dubium non est, deductam eam Valeriano imperante. Refert Zosimus^{q)}, sub hoc Thessalonicam a Scythis gravi obſidione pressam periculum suorum virtute civium evasisse. Vnde verisimile est, coloniae jura sibi promeritam.

Epigraphe Graeca, qua lingua haec una colonia, et Philippopolis Thraciae usae sunt, cum reliquae Graeciae Europaeaee coloniae Latinae constanter ute- rentur.

ΘΕΩΚΑΔΟΝΙΚΗ. ΜΗΤ. ΚΟΛΩ. Valeriani. (Vail.)

ΘΕΩΚΑΔΟΝΙΚΗ. ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. Gallieni. (Vaillant. Pellerin Suppl. IV. p. 12.)

ΘΕΩΚΑΔΟΝΙΚΗ. ΜΗ. ΣΟ. Γ. ΝΕ. Gallieni. (Pellerin.)

ΘΕΩΚΑΔΟΝΙΚΗ. ΜΗ. vel ΜΗΤΡ. ΚΟ. Β. ΝΕ. vel Γ. ΝΕ. Saloninae. (Vail. Pellerin.)

Typus illustrior: *Vir nudus*, in aliis mulier capite tutulato flans d. *sigillum Cabiri tenet*. (Pellerin Suppl. IV. p. 12.)

Ludi ΠΤΘΙΑ inscripti urnae, Gallieni et Saloninae, de quo, ut et de *Metropoli* actum supra.

Litera solitaria Δ in numis Gallieni et Saloninae, (Pellerin.) nullo certo sensu, ut in numis urbium Thraciae.

AE. RR.

T O R O N E.

Ejus numus soli Goltzio cognitus.

m) Num. Graec. p. 218. n) in Colon, sub Valeriano. o) Orat. III. p. 110. p) Brunek. Anal. T. II. p. 212. q) L. I.

TRAELIVM:

Exstant numuli:

*Caput Mercurii petroso tectum. Ξ PAI-
ATNO. Balaustium. AE. III. (Pellerin,
et Hunter in numis Rhodi.)*

Primus Pellerinius numum similem Rhodum, quippe causa balaustii, vocavit, cuius deinde judicium secutus est auctor musei Hunteriani. Dubium movit cl. Cousineryus nationis Gallicae Thessalonicas procurator, qui datis ad me literis, missoque similium numorum exemplari uno testatus est, eorum complures repertos juxta Amphipolin, ceterum non sibi constare de urbe ad finis nominis per hunc tractum, cui numi hi tribui possent. Illud ipsum cum a Cousineryo edoceretur abbas Sestinus, sic statuit: epigraphen numi non esse legendam PAI-ATNO, sed TPAIAION. Jam vero d'Anvillium juxta Amphipolin constituisse oppidum *Triumnum*, quod nomen eum satis ad fine sit nomini TPAIAION in nimo expresso, videri pro Triulum scribi oportere *Traelium*, vel *Trallium*, bosque numeros huic tribuendos. Haec ille¹⁾. Quas caufas qui idoneas arbitrabitur, is sibi persuadeat quoque, stetisse in hoc tractu urbem dictam Triulkum, veteribus omnibus ignotam, si tabulam Peutingerianam demas, numerosque adeo similes huic tribuendos. Idem vir eruditus etiam numeros inscriptos TRIA. Huc refert, de quibus egimus in numis Sericae Thraciae. Mihi hactenus omnes

id genus numi in incertis, putandi videantur.

VRANOPOLIS.

In cacumine montis Athus teste Plinio²⁾, cuius conditorem Athenaeus prodit Alexandrum Cassandri fratrem³⁾, qui, quod norim, soli hujus urbis meminere.

Autonomi.

ΟΤΡΑΝΙΑΣ. ΠΟΛΕΩΣ. *Mulier capite tutulato globo infidens d. hastam. Ξ Sine epigraphe. Afrum. AE. III.*

Numum integrum edidi ex museo ill. Com. Vitzai⁴⁾. Ejus similem jam protulit Pellerinius, sed cum in eo legere sibi videretur ΛΟΚΡΩΝ, eum perperam Locris Ozolis adjudicavit. Mulierem partis anticae conjecto esse Venerem Vraniam, a qua videtur urbi nomen inditum, de quo plura differui loco laudato. Dixi, etiam afrum partis averse ad eandem Vraniam referendum, quod etiam confirmat Sozomenus, cum narrat⁵⁾, in Aphacis certo die ignem per quandam invocationem e vertice montis Libani decurrentem instar stellae in vicinum amnem sese immersisse, et hunc ignem ajebant esse Vraniam, ita enim ipsi Venerem appellant. Ceterum fieri poterat, ut urbs per situm coelo admota Vranopolis a conditore vocaretur.

AE. RRR.

1) Lettere p. 123. 2) L. IV. c. 10. 3) L. HI. p. 98. 4) Num. vet. p. 70; 5) Hist. eccl. L. II. c. 5.

(Vol. II.).

REGES MACEDONIAE.

Longam horum regum seriem a vetustissimis temporibus deductam memoriae prodiderunt scriptores veteres, ex quorum testimoniosis, et si saepe dissonis et fluctuantibus, praecipue quae ad temporum rationem pertinent, eorum historiam et successionis legem descripsere Reinerus Reineccius, Petavius, Spanhemius, Froelichius, aliquique, quorum nos insignes conatus in judicium non vocamus, quoniam non in historiam, sed numeros crisis intendimus, a numis vero neque chronologiae, neque successionis ratio, sicuti luxata est, sanari potest, quia notis epochae, aliisque indicis ferre destituntur.

Juvat Macedoniae reges ab ejus regni exordio secundum Froelichii catalogum^{y)} compendio commemorare. Horum primi aut pecunia signata caruere, aut haec ad nostram aetatem non pervenit. Alii numi huic illive perperam sunt tributi, conficti alii, ut in singulis docebimus.

* * *

CARANVS Argivus ex Herculis stirpe, et ab hoc sextus decimus ex oraculi Delphici monitu novas sedes quaerere iussus huc commigrat, occupatam Edessam Aegas appellat, quod capras domum remeantes per nebula fecutus custodes fecellit, et una cum his recep-

tus urbe potitus est^{z)}. Factum istud creditur circa annum ante V. C. 16. ante Christum 768. Moritur V. C. 14. fundata stirpe in Alexandri M. liberis desitura, quod sic in vulgo fuit creditum, ut non dubitaret Isocrates in sua ad Philippum II. oratione perpetuo huic ejus cum Hercule sanguinis nexum praedicare, ut nunc mittam testimonia alia, quae suis locis commemorabuntur. Hinc toties in regum Macedonias numis caput Herculis occurrit.

COENVS. TYRIMAS. PERDICCAS. I. fere nomine tantum cogniti.

ARGAEVS. Hujus numism **ΑΡΓΕΙΟΤ, ΒΑΣΙΛΕΩΣ**, quem ex Scaligero citat Harduin^{x)}, commentitium puta. Alium magis eruditum, nimirum magis ad leges artis numariae exactum, sed palam spurium, Constantiopoli ante annos aliquot missum servat museum Caesareum: **ΑΡΓΑΙΩΝ.** (retrograde) *Equis gradiens, infra quem clava. Ξ Quadrum incusum quadripartitum.* AR. II.

PHILIPPVS I. mortuus creditur V. C. 172. Huic Froelichius tribuendes conjicit argenteos nonnihil barbaros: *Caput Jovis. Ξ Eques adstituta barbara Philippi epigraphe^{b)}.* Perperam, nam esse Philippi II., in hoc docebimus.

AEROPAS, vel EVROPVS.

AMYNTAS I. mortuus circiter V. C. 265. Commemorandus hoc loco numus:

y) Notit. elem. p. 128. elem. pag. 128.

z) Justia. L. VII. c. 1.

a) Opp. sel. p. 27.

b) Notit.

Pagurus. Χ BAME fine typo. AE. III.

MT~~T~~T

M

De numo hoc scite differit Cl. Wise^{c)}: editum esse a Begero et Spanhemio, ab utroque tribui Amyntae I., quia tam typo, quam literarum forma differt a numis Amyntae II. Hos minus confidenter secutum Montfauconium^{d)}. Sed ab his male lectam epigraphen, nempe BAMIM-T~~T~~TM, cùm tamen in praesente numo, cuius similes duos possidet David Bosanquet mercator Londonensis, legatur sic, ut supra descripsimus. Ergo Amyntae I. tribui non posse, praeferunt cùm dubitari queat, an tunc temporis permisum fuerit Macedoniae regibus, inscribere nomen suum monetae; cum teste Polybio^{e)} Macedones ab antiquo aequalem cum regibus suis habuerint potestatem. Dubium augere praefixum B pro Βασιλεως, qui titulus ante Philippum II. in Macedoniae regum moneta non occurrit. Ipsum numi opus tam remotam aetatem non olere. Elementum O quadratae formae, quod ad demonstrandam tantam antiquitatem maximi momenti putant, etiam serius fuisse usurpatum, nam comparere in simulacris Hermaeis Phocionis, Speusippi, in numis Arsalidarum &c. Haec praeclara vir eruditus contra Begerum et Spanhemium, eti ipse denique, cui vere tribuendi fint, ignoret. Ali quanto serius idem dubium occupavit Froelichium, qui recte adserit^{f)}, numis Macedonicis aliam esse speciem, aliam epigraphen, nempe:

AMNTNTA. Vtrum vero, quod timide suspicatur, tribuendus sit Amyntae Galatae, dubitari potest.

ALEXANDER I.

Amyntae I. F. cognomento *Dives*, vir multis virtutum ornamenti praeditus. Fratrem habuit MENELAVM, qui et *Tharralos* dictus, sororem GYGAEAM. Mortuus secundum alios V. C. 309, secundum alios serius, at secundum Chironicon Parium V. C. 291.

N u m i.

Vir pileatus equos lento gressu d. binas hastas. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ intra quadratum incusum. AR. I. (Mem. B. L. T. XXIV. p. 48.)

Vir pileatus s. duo jacula gestans equum frenatum gradientem comitatur. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ. scriptum circa quadratum quadripartitum divisum. AR. m. m. et I. (Pellerin, le Bret.)

Forma literarum, terminatio plerumque in O, quadratum incusum, omnia, longum horum numerorum aevum testantur, neque cogniti alii regum Macedoniae numi his antiquiores. Nihil obstat, quo minus equitem partis anticae ipsum regem statuamus, nam pileo usus est etiam Gentius vicini Illyrici rex, nimirum nondum recepto tum diademeate, et veteres Macedonas gestasse pileos, tradit Dio Chrysostomus^{g)}. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ giganteus casus est pro ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ, ut et ΑΡΧΕΛΑΟ, de quo proxime. O positum pro OT archaismus purus putus est, cujus exempla obvia sunt in mar-

e) Mus. Bodl. p. 112. d) Paleogr. Graec. p. 121. e) L. V. c. 27. f) Not. elem. p. 139.

g) Orat. 71. de cultu corp.

moribus vetustissimis omnium Graeciae nationum, Amyclaeis Fourmontii, Sigeo, et in vetustissimis Atheniensium, quae edidere Sponius^h), Chandlerusⁱ), et Taylor^k). Ejusdem legis sunt ΜΑΤΣ-ΣΟΛΔΟ, ΠΙΞΟΔΑΡΟ in numis regum Cariae. Hanc regulam confirmat Atheneus^l), qui agens de poculo literato, in quo scriptum ΔΙΟΝΤΣΟ, addit, in hac voce desiderari elementum T, quoniam Achaei utebantur litera O non solum ea facultate, qua hunc pollet, sed etiam cum diphthongum significabat, O tantum pingentes. Eodem modo Philoxenus a Dionysio ex Italia in Siciliam revocatus rescripsit O, non, pro OT. Vide Suidam in Φιλοξενος γραμματιον, aliosque proverbiorum scriptores. Hunc, quem dixi, archaismum retinuere Dores et Aeoles, sic tamen ut OT mutarent in Ω serius inductum. Sic in marmore Creteni apud Reinesium^m): ΤΩΣ. ΚΩΡΗ-ΤΑΣ pro ΤΟΤΣ. ΚΟΤΡΗΤΑΣ, et passim Dores: μωσα, ῥεωνος, pro μωσα, σεα-νος. Alias tamen Dores etiam OT in O breve mutavere; sic obvium in numis ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ pro ΣΤΡΑΚΟΤΣΙΩΝ. Quadratum partis averiae Begerusⁿ) et Froelichius^o) temere de figura Macedoniae quadrata capiunt. Sin istud, etiam quadratae fuere Abdera, Maronea, Thasus, Amphipolis, Acanthus &c. Alia de hoc quadrato, remotae antiquitatis indice, alibi docuimus. (Prolegom. gen. Vol. I. p. LXIV.)

Ab hoc Alexandro incipiunt illustria tetradrachma regum Macedoniae. Testatur vero etiam Herodotus, eidem huic regi ex vicina Macedoniae fodina in singulos dies singula argenti talenta venisse^p). Vnde reor, *Divitis ei cognomen fuisse inditum.*

AR. RRRR.

PERDICAS II.

Alexandri F. moritur secundum Chronicon Parium V. C. 334.

N u m u s.

Eques. Ξ ΠΕΡΔΙΚ. *Galea in areola quadrata.* AR. Ex museo Cary. (Maffei Ant. Gall. p. 112.)

Rarissimum hunc numum jure huic Perdiccae tribuemus, quoniam simillimum aliud mox videbimus in moneta filii Archelai. Numos aeoneos alios, quos Froelichius eidem obtulit, esse Perdiccae III., in hoc docebo.

AR. RRRR.

ARCHELAVS I.

Perdiccae II. filius, caede fratri ad regnum designati imperat. Rebus in Macedonia praclare constitutis obit V. C. 354.

N u m i:

Eques pileatus binas hastas tenens. Ξ ΑΡΧΕΛΑΟ. (in altis fine epigraphe.) *Caper dimidiatus intra quadratum.* AR. I. (Froelich. Reg. vet. p. 1. Pembrock.)

h) Mis. pag. 315. i) Inscript. ant. pag. 37 — 42. k) Marm. Sandvie.
l) L. XI. p. m. 466. m) Syntagm. T. I. pag. 501. n) Thes. Br. T. I. p. 220.
o) Not. elem. pag. 129. p) L. V. §. 17.

Eadem aduersa. X. Sine epigrapho. Quadratum quadripartitum. AR. I. In aliis: Leo dimidiis intra quadratum. AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Equus currens. Ξ ΑΡΧΕΛΑΟ. Galea, omnia intra quadratum. AR. III. (Pellerin.)

Caput imberbe tenui filo rodimitum. Ξ ΑΡΧΕΛΑΟ. Equus gradiens pendentibus habenis. AR. I. (Mus. Caes.)

Protome barbata diademata. Ξ ΕΛΑΟΤ. Equus gradiens intra quadratum incusum. AE. III. (Haym. T. II. p. m. 11.)

Numi loco I. descripti tam typo partis anticae, quam fabrica simillimi sunt numis Alexandri I. avi. Capri rationem supra in Carano dedimus.

Quos altero loco vides anepigraphos, Pellerinius eidem Archelao tribuit propterea, quod similis antica est in certis ejus numis. At juxta hanc legem possunt etiam esse Alexandri I.

Tertio similes sunt numi alii argentei III. formae; nisi quod omnis in his epigrapho abest, quorum similem edidit Neumannus noster^q), et propter hanc typorum et fabricae concordiam eidem Archelao tribuere non dubitavit. De his redibit mentio in numis Metropolis Thessaliae.

Quartus et quintus postremus non levies objiciunt difficultates. Suntne unius ejusdemque Archelai, an diversorum? Sin illud, cur in priore est imberbis, in altero prolixe barbatus? Cur tantopere

abludunt vultus lineamenta? Atque hanc unam fuisse rationem exultimo, cur menem mutaret Froelichius, numumque Haymii cum vultu barbato tribueret Archelao I., reliquos Archelao II. Verum an satis conspirat fabrica, quam exhibet numus IV., cum aetate Archelai II., qui fuit Philippi II. frater? Jam ad barbam quod attinet, ut de typis judicari recte possit, nosse primum oportet, utrum hac aetate Macedones barbam aluerint, an eam abjecerint? Sed in hoc video discordia veterum testimonia. Ante Alexandrum M. inusitatam in Graecia rem fuisse novaculam, ac hujus primum aetate radendae barbae inolevisse consuetudinem, pluribus Chrysippi testimoniis comprobat Athenaeus^s). Suffragatur et Plutarchus, perhibens^t), Alexandrum militum suorum radi barbas jussisse, ut difficilius in praelio ab hostibus capi possent. Atqui et Synesius citat Ptolemaeum Lagi, quem, ait, quia rei gestae interfuit, rem non ignoravisse, et quia rex fuit, non mentitum, haec scilicet scribentem: Alexandrum cum viseret, suos a Persis barba comaque prehensoris retineri ac trucidari, ante paelium ad Arbela omnes Macedonas missis tonsoribus novacula radendos curasse^u). Et alio loco refert Plutarchus de Philippo Amyntae, patre Alexandri M., Antipatri quemdam amicum, inquit, in judicium collegium cooptaverat, sentiens autem, eum barbam caputque tingere, removit eum^v). Contra Plutarchus de eodem no-

q) Num. pop. T. I. p. 147. r) L. XIII. p. m. 565. s) in Theseo p. m. 3.

t) Encom. calvit. p. 79. u) Απορθεγμ. βασιλ. p. m. 178.

stro Archelao ^x): Archelaus rex garrulo tonsori, cum humeris linteum circumdat, querenti: quomodo te tondebo? ($\pi\omega\sigma\sigma\tau\kappa\tau\omega$;) respondit: tacens. Ergo ex his testimoniis habemus Graecos, et privatim Macedonas ante Alexandrum M. partim barbatos, partim imberbes, aut saltem tonsos. In numis, quos hactenus citavimus, virorum Macedonum vultus tam sunt imberbes, quam esse solent, quos novacula pervasit, in solo aeneo Haymiano Archelai caput amplam barbam promittit, ut adeo in hac barbae causa neque numi inter se, neque veterum dictata conspirent. Ad diadema quod attinet, communis est antiquorum scriptorum doctrina, quam jam attigi in numis Gelonis et Hieronis I. Syracusarum regum, ab Alexandro M. demum diadematis usum fuisse invectum. At quo patet haec vera esse potest, cum jam capita Archelai, Pausaniae, et Amyntae II., qui omnes Alexandrum M. praecessere, in numis diademata conspiciamus? Juvat animadverte, diadema, quod reges post Alexandrum M. gestare sunt soliti, latius fuisse ligamen in occipite in nodum collectum, cuius extremitates in humeros longius defluxere, a quo longe differt diadema conspicuum in numis argenteis regum Macedoniae, qui Alexandrum praecessere, quod tenue tantum filum est circulo finitum nullo in humeros exitu. At ab his rursum differt laudatus saepe aeneus Haymianus, in quo diadema est ejus formae, cuius sunt illa, quae comparent in numis regum, qui post Alexan-

drum regna tenuerunt. Adde, quod in eodem hoc numo non caput tantum regis proponitur, ceterum in argenteis horum regum aliis, sed protome. Qui tantus a tot in causis a reliquis dissensus posset de ejus numi fide dubium injicere, praincipue cum alter similis nondum promulgatus sit, nisi eum adcurati Haymii auctoritas tueretur. Ceterum proposuisse haec dubia fatis esto, relicta aliis judicandi cura, sitne filum illud, quo in argenteis caput regis redimitur, vere diadema regium putandum, et fortasse verisimile, caput sic revinctum et imberbe esse potius numinis cuiuspam, quam regis.

AR. RRR. AE. RRRR.

P A V S A N I A S.

Filius Aeropi, qui exstincta Archelai stirpe regnum occupavit. A morte patris annum unum regnat dejectus ab Amynta II., quod factum V. C. 360 tradit Diodorus^y). Amynta mortuo regnum iterum invadit ^z).

N u m u s :

Caput imberbe diadematum. ΞΠΑΤΣΑΝΙΑ. Equus gradiens intra quadratum. AR. I.

Praeflantem hunc numum in Macedonia haud ita pridem effossum in museum suum intulit eruditus, mihiique amicissimus Coulineryus vicarius Galliae consul Thessalonicae, postea museo regis Galiarum cessit.

AR. RRRA.

^x) i. e. p. 172 et de Garrulitate. ^y) L. XIV. c. 84. 89. ^z) Aeschines de fals. legat. p. 399.

AMYNTAS II.

Menelai, secundum alios Philippi Tharalei filius. Exstincta in Oreste Archelai filio linea recta, et everso Pausania, qui partem tenuit, Macedoniam totam sibi subicit. Variam primum fortunam expertus regnum subinde quiete tenuit, mortuus V. C. 385.

Numi:

Caput imberbe diadematum. Χ AMTN.
TA. *Equis gradiens defluo ad terram freno.* AR. I. (Maffei Ver. ill. P. III. p. 262.)

Caput Herculis barbatum leonis exuvii tectum. Χ AMTN TA. *Equis in quadrato.* AR. I. (Mus. Caef. Pembroke.)

Caput idem, sed imberbe. Χ AMTN TA.
Aquila stans intra quadratum. AR. I. (Beger.)

Caput idem imberbe. Χ AMTN TA.
Aquila serpentem depascens. AE. III.
(Mus. Caef.)

Constat in his numis lectio AMTN TA, nempe Dorice pro AMTN TOT. Quare jure Harduin Goltzii numum suspectum vocat, in quo posterior hic modus praetenditur^a). Quod Harduini judicium iniuste infringere tentat Spanhemius commemorando numeros varios, in quibus certa lectio ΒΑΣΙΛΕΩΣ. AMTN TOT. b) Nam numeros omnes sic inscriptos esse Amyntae Galatae, suo loco docebimus, quos in plerisque catalogis paucim cum Macedoniae regum numis temere mixtos videmus.

Quod ad typos attinet, proponitur Hercules, quia ab hoc reges genus duxere, ut diximus in Carano. Equus in quadrato typus vetus. At novus aquila serpenti inimica, quam offert etiam Chalcis Euboeae, et numi urbium Siciliae, tusa et Pydne urbis Macedonias. Eundem typum habuit annulus Arci Spartanorum regis teste Josepho^c).

AR. RR. AE. R.

Habuit Amyntas II. ex variis uxoribus filios VII.

Amyntae II. filii ex EVRYDICE.

ALEXANDER II. post patrem annum unum regnat.

PERDICCAS III.

Post fratris mortem regnat. Moritur in pugna V. C. 394.

Numi:

Caput Herculis imberbe leonis exuvii tectum. Χ ΠΕΡΔΙΚΚΑ. *Equis gradiens infra clava.* AR. I. (le Blond ex mus. Pellerin. p. 4)

Eadem adverfa. Χ ΠΕΡΔΙΚΚΑ. *Leo gradiens, rarius: Bos cornupota.* AE. III. (Pellerin., Mus. Caef.)

Numeros similes aeneos Froelichius traxit Perdiccae II. aut saltem inter hunc et tertium. anceps fuit, considerante Pellerinius tertio largitus est, quam viri praelari sententiam invicto arguento confirmo. Fuit Venetiis in museo illustris patricii Jacobi Gradenigo numerus AE. III.

a) Chron. vet. test. b) T. I. p. 377. c) Ant. L, XII. e. 5.

bis percutius. In hoc ex vetere matrice superant literae AMYNT. scriptae in orbem. Reliquum totum est opus matricis recentioris, nimirum: ΠΕΡΔΙΚ - Leo gradiens, ut in numo citato. Certum igitur, praecessisse Amyntam, secutum Perdiccam. Ergo si natus hic esset Perdiccae II., necesse foret, nomine AMYNT. intelligi Amyntam I., sed cuius non existant numi. Cum ergo nomen illud certo sit Amyntae II., posteriorem, atque adeo tertium.

Praetereo numos Goltzii inscriptos ΠΕΡΔΙΚΚΟΤ. vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΕΡΔΙΚΚΟΤ, in quibus non modo epigraphe ΠΕΡΔΙΚΚΟΤ pro ΠΕΡΔΙΚΚΑ, sed et titulus ΒΑΣΙΛΕΩΣ offendunt.

AR. RRRR. AE. R.

* * *
PHILIPPVS II. tertius Amyntae II. filius, de quo iustra.

Amyntae II. filii ex GYGAEA.

ARCHELAVS II., ARCHIDEVS, MELALAVS, omnes a fratre Philippe II. everbi.

Amyntae II. filius ex concubina.

PTOLEMAEVS dictus *Alorites*, quia apud Alorum oppidum natus. Sub Alessandro II. fratre regnum aliquamdiu administrat, illudque hoc mortuo ipsum triennium retinet. A fratre Perdicca III. e medio tollitur.

Ejus numus Goltzius, sed unicus, totum moris Macedonici, vulgavit: *Caput Heroulis. ΧΠΤΟΛΕΜΑΙΟΤ. ΑΑΩΠΙΤ.* Equus intra quadratum. AR. Esse confictum, vel inde satis patet, quia

cognomina, nisi honorifica, addi regibus nunquam consueverunt.

PHILIPPVS II.

Tertius, ut dictum, Amyntae II. filius. Obses a Thebanis juvenis detentus, sed quod ipsum illi ad futuram gloriam profuit, quod tum ab Epaminonda ad virtutes et belli scientiam informatus fuit. Mortuo fratre Perdicca regnum adit V. C. 395, illudque victis vicinis populis seu stabilit, seu amplificat. Dum incanus in Methones Thraciae obsecione versatur, oculum amittit sagitta ab Altere quodam excussum. Majora subinde agitans urbes Chalcidicas invadit, captamque Olynthum evertit. Bello sacro contra Phocenses templi Delphi praeponentes feliciter confecto magnam et pietatis et fortitudinis laudem ab omni Graecia auferit, in sanctius propterea Amphictyonum concilium admissus. Tam subita ex vicino incrementa, et Graecorum libertati inimica ut reprimarent, ad se pertinere rati Athenienses, hortatore eumprimis Demosthene arma sumunt, sed victi ad Chaeroneam gratiam tamen a victore obtinent. Consentiente Graecia dux adversum Persas Corinthi creatus praemissis jam in Asiam copiis in medio victoriarum et felicitatis cursu in nuptiis Cleopatrae filiae a Pausania satellite occiditur V. C. 418. IX. Kal. Febr. anno regni XXV. aetatis XLVII. Haec compendio ex Reineccio.

Fuit princeps omnibus belli pacisque artibus summus, tum eloquentia, artibusque elegantibus eximie praestant, atque inter omnes Macedoniae reges una

filio minor habitus. Glorie supra modum cupidus, cuius desiderio perinde habuit, sive astu et cuniculis, sive aperto Marte vinceret, jam mansuetudine, jam duretie, ut res postulare visa, in hostes aequae ac socios usus. Neque ferreis magis, quam aureis armis opportune nixus dictante nimis oraculo, quod consulenti datum refert Suidas:

Αργυρεαίς λογχαισι μάχε, καὶ πάρα κρατησεῖς.

Argenteis hastis pugna, et omnia subiges.

in eumque dictum est illud Horatii^{d)}:
diffidit urbium

*Portas vir Macedo, et subruit aemulos
Reges muneribus.*

Quare et Valerio Maximo magis Graeciae mercator, quam victor dictus^{e)}. Atque his artibus potentis regni fundamenta jecit pater, filio propediem operis totius gloriam absoluturo. Vide de hoc plura apud Justinum^{f)}.

Vxor L. OLYMPIAS Neoptolemi Molossorum regis filia, ex qua nati ALEXANDER III. MAGNVS: et Cleopatra nupta avunculo Alexandro Epiri regi, quo in Bruttiis caeso, cum Ptolemaei nuptias ambiret, jussu Antigoni Sardibus interficitur. Ipsa Olympias apud filium gratiosa, hoc mortuo a Cassandro Pydnae obsesta, et ad mortem adacta. Ejus vitia abnormia ac virtutes collectas vide a Reinero Reineccio^{g)}.

Olympiadi numum inconsulto tribuit Wildius^{h)}, in cuius utraque facie om-

nis epigraphe extrita. Videtur is verius esse Titiana Pertinacis. Praetereo ejus reginae numos alios cognitae fraudis. Tamen ejus existat numus, sed aevi multo senioris, quia contorniatus, cum epigraphe: OLIMPIAS. REGINA, quem descriptum dabimus in tractatu de numis contorniatis.

Ex concubinis proles illustriores: ARI-DAEVS, qui *Philippi* nomine succedit fratri Alejandro. Ei mater *Phelinna* sal-tatrix Larissaea. *Thessalonica* nata e Nicapoli Pheraea, subinde Cassandri matrimonio juncta, a proprio filio Antipatro caesa.

N u m i :

Praecedentium Macedoniae regum inopiae succedunt ingentes Philippi II. opes copiosis aureis argenteisque numis comprobatae, ut adeo ab his quoque affatim doceamur, Macedoniam antehac obscuram hoc demum imperante coepisse illustrari. Cum regnum adiret, tam rara fuit aurea ejus supellex, ut ea omnis constaret exigua aurea phiala, quam ipse cubans pulvinari semper subdidit, ut testatur Athenaeusⁱ⁾. Tantorum causa incrementorum non modo fuit tracta ex captis urbibus praeda, quae tum plus abundabant auro, ex quo ingentes Apollinis Delphici thesauri a Phoenicibus di-repti sunt, quam ipsam adfluentis tum largius auri causam adfert Athenaeus^{k)}, verum etiam fodinae nobilis metalli fe-races bello acquistae. Occupasse eum au-

d) Carm. L. III. Od. 16. e) L. VII. c. 2.
num. tab. II. n. 11. i) L. VI. p. m. 234.

f) L. VII. c. 8. g) Pag. 552. h) Sol.
k) l. c.

(Vol. II.)

raria in Thessalia, argenti metalla in Thracia, narrat Justinus ¹⁾. Plura ad rem opportuna memorat Diodorus ^{m)}, nimirum ad Crenidas profectum Philippum urbem habitatorum frequentia amplificatam de se *Philippos* appellasse, quin et auri fodinas, quae per regionem illam erant, perquam tenues hactenus, operum fructuris eo provexisse, ut redditum plus mille talentorum funderent. Addit continuo, cufum a Philippo ex hoc auro νομίσμα Χερσόνη, το προσωρούσθεν ἀπ' ἔκτειν Φιλιππείον, numum aureum, a se Philippicum dictum. Romani quoque numeros hos passim cognitos dixerunt *Philippos*, cuius exempla, ut alios mittam, passim habes apud Plautum.

Quanta horum Philippi numerorum olim existiterit copia, vel ex una praeda metiri licet, quam per intervalia Romani post suas in Graecia victorias collegere. Vno Livio teste Quiuctius in urbem intulit, et in triumpho ostentavit Philippeos ^{14514.} ⁿ⁾ Scipio Asiaticus ^{140000.} ^{o)} M. Fulvius ^{12422.} ^{p)} Cn. Manlius ^{16320.} ^{q)} Adde incredibilem eorum numerum, qui jam olim in alios usus fusi fuere. Refert idem Livius ^{r)}, a legatis Pamphyliae populo R. oblatam coronam auream ex viginti millibus Philippeorum factam. Ex tam immensa numerorum sic appellatorum copia suspicari jure licet, etiam aureos Alexandri M. et Philippi Aridaei Philippeorum nomine venisse, quod recentum fuit etiam in successoribus ab

institutore Philippo II., qui eos primus flavit, quae opinio firmatur eo, quod aureorum Alexandrinorum rarius fiat mentio, et si aureorum Alexandri M. ingens periude extet copia. Quare cum Horatius ineptam in Choerilum poetam Alexandri M. liberalitatem narrat, ab hoc non Alexandrinos, sed *Philippos* datos refert ^{s)}:

*Gratus Alexandro regi magno fuit ille
Choerilus, incultis qui veribus et male
natis
Rettulit acceptos, regale numisma, Phi-
lippos.*

Eodem modo hodieque in Hispania nummi quidam dicuntur Philippi a primo institutore, quounque nomine sit rex, cuius imperio feriuntur. Horum Philippeorum adhuc inclinante imperio R. sit mentio. Audi sancientem Vopianum ^{t)}: *Si autem aurum et argentum signatum legatum est, id paterfamilias videtur testamento legasse, quod ejus aliqua forma est expressum, veluti quae Philippi sunt, itemque numismata, et similia. Et fecit incredibilis haec Philippeorum copia, ut passim antiquitus quicunque aurei cujuscunque vel aevi, vel principis diceantur Philippei. Narrat Lactantius* ^{u)}; *Sybillam a Tarquinio Prisco pro libris suis petuisse C. Philippeos. Nemo tam rudem faciet Lactantium, ut ignoraret, Tarquinii aetate existere nondum potuisse numos a Philippo Amyntae cūsos. Teste Trebellio* ^{v)} *scripsit Valerianus*

l) L. VIII. c. 3.

m) L. XVI. c. 8.

n) L. XXXIV. c. 52.

o) L. XXXVII. c. 59.

p) L. XXXIX. c. 5.

q) L. XXXIX. c. 7.

r) L. XLIV. c. 14.

s) L. II. ep. 1. v. 232.

t) Digg. L. XXXIV. Tit. II. § 27.

u) de falsa relig. c. VI.

x) in Claudio.

Aug. procuratori Syriae: *dabis Claudio* bus praefigitur: Βασιλεὺς Μακεδονῶν Φίλιππος νοστρὶ *vultus annos CL.*, id εῖται, *numos aureos Valeriani imagine in signes.*

Verum in tanta numorum copia, qui **ΦΙΛΙΠΠΟΤ** vel **ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ** inscriptum offerunt, oritur duplex quaestio implicata admodum, I. suntne numi omnes sic inscripti hujus Philippi II., et an non horum pars vindicanda Philippo III. Aridaeo? II. si istud, quod habemus *χειρηγειον*, quo utriusque regis numi distinguantur? Vtraque quaestio a plerisque antiquariis in examen vocata et varie disputata, cuiusq; dissidii summa capita et nos in judicium vocabimus.

Harduinus¹⁾, eumque secutus Froelichius²⁾ censuere, numos inscriptos simplice **ΦΙΛΙΠΠΟΤ** esse tribuendos Philippo II., at inscriptos **ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ** Philippo Aridaeo, atque istud propterea, quod primus videatur suisse Alexander M., qui regis titulo propalam esset usus. Necesse non est, refutandae causae allatae immorari. Et enim Philippus II., qui angustum hactenus Macedoniae regnum in eam maiestatem evexit, quemadmodum amplificare illud novis incrementis, ita addere sibi titulum potuit a majoribus propter opum tenuitatem in monumentis publicis omnissum, praecipue cum regis appellatio ei a nemine scriptorum veterum, et ne quidem a coaevo et inimico Demosthene negaretur, ipse praeterea Philippus palam regio nomine utatur in literis publicis ad Athenienses datis, qui-

bus praefigitur: Βασιλεὺς Μακεδονῶν Φίλιππος Αθηναῖον τῷ βαλγ καὶ τῷ δημω χαιρετε^{a)}), quin et ipse Archelaus, qui annos complures Philippum nostrum praecessit, ab Euripide synchrono in epistolis, quae ei vulgo tribuuntur, dicatur *βασιλεὺς*. Verum haec quomodo cunque habebunt, productum a viris eruditis discrimen petitum ab inscriptione **ΦΙΛΙΠΠΟΤ** et **ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ** obtinere non potest propterea, quoniam utroque modo promiscue inscribuntur numi usque eo fabrica, et pondere sibi similes, ut necesse sit, eos unius ejusdemque regis numos habendos, nisi malis etiam distinguere aureos, argenteosque Alexandri M. numos, quorum alii simpliciter **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ**, alii **ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ** inscribuntur, et eadem lege binos Alexandros circumspicere.

Aliorum judicia si spectes, hi adeo fuere in Aridaeum liberales, ut, quod jure queritur Pellerinius, qui quaestionem hanc prolixius agitavit^{b)}, vix habiturus sit Philippus II. numos aureos, si numi ii omnes, quos eruditi per varias conjecturas Aridaeo viudicant, essent revera ejus regis, cum tamen, ut supra docuimus, satis confit, Philippum Amyntae ingente copia numos aureos feriundos curasse. Horum fallacia judicia satis sese ipsa evertunt.

Dum injurios in Philippum II. antiquarios queritur Pellerinius, ipse rursum injurius est in Aridaeum, cum nullum videtur agnoscere yelle numum ejus

y) in Chron. vet. test. p. 574. z) Not. elem. p. 140. a) Demosth. de Corona. b) Rois p. 7.

nomine signatum. Causam adfert, quod memoriae prodita, et supra commemo-
rata sunt. Magnas principis opes nos
imperantibus Philippo II. et Alexandro
M. tanto numero signata fuit moneta, comprobant varietas typorum, sed copia
ut necesse non fuerit eam ferire nomine numorum superstes. Erant, qui inde ab
Aridaei. Verum isthac pacto difficultatem
adito regno non variarent typos, cuius
denique effugimus, non expedimus, et
laborabit magnopere Pellerinius, si,
quod intendit, volet eruditis persuadere.
Enimvero ut certum est, fuisse Aridaeum
regem nomine magis, quam re, et om-
nem penes duces potestatem, tamen vel
ideo, quod post Alexandri mortem an-
nis sex et amplius rex agitus fuit, in
monetam jus habuit, neque istud tum
adhuc negatum, nondum aulis ducibus
palam in regium nomen involare, quod
interea animo ac spe conceperant.

Inter haec ambigua quae denique te-
venda sententia, paucis explicatum eo.
Adfirmare non dubito, ut patris, ita et
filii Aridaei nomine cusam pecuniam,
et utriusque discriminandae rationem
non esse desperatam. Hanc antequam ex-
pedio, necesse est, commemorare pri-
mum compendio numos Philippi II. cer-
tos, quibus semotis confidentius de in-
certis liceat judicare.

Caput Apollinis laur. Χ ΦΙΛΙΠΠΟΤ.
Figura in cisis bigis. AV.

Caput Jovis laur. Χ ΦΙΛΙΠΠΟΤ.
Eques vario cultu. AR. L

Aureos hos argenteosque numos abs-
que dubio esse Philippi II., patebit ex-
iis, quae infra in eorum explicatu mo-
nebo. Eorum tantus est numerus, ut,
etiam reliquos omnes demas, qui alias
typos exhibent, tamen per se soli satis
comprobent, quaecunque de ejus regis
opibus, et numis aureis, dictis *Philippis*
tutus, et retenus ab Alexandre, mirum

memoriae prodita, et supra commemo-
rata sunt. Magnas principis opes nos
comprobant varietas typorum, sed copia
numorum superstes. Erant, qui inde ab
adito regno non variarent typos, cuius
exemplum in aurea et argentea moneta
suppeditant *Lysimachus*, et *Tiberius Au-*
gustus. Sed jam ad incertos convertamus.

*Caput Palladis galeatum. Χ ΦΙΛΙΠ-
ΠΟΤ, vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ.*
Victoria stans d. lauream, s. tridentem. AV.

*Caput Herculis imberbe. Χ ΦΙΛΙΠ-
ΠΟΤ vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ.*
Jupiter aetophorus sedens, AR. L III.

En tibi, si inscriptionem demas, lucu-
lentos Alexandri M. numos. Esse unius
ejusdemque Philippi, seu το ΒΑΣΙΛΕ-
ΩΣ addatur, seu omittatur, propter
aequabilem prorsus fabricae rationem
indubitatum, ut agnovit etiam Pelleri-
nius. Sed enim utri hos Philippo lat-
giemur? Cum certa ratio defit, pugna-
dum conjecturis. Eccas! Certum est, hos
typos aut adhiberi coepitos sub Philippo
II. et deinceps sub Alexandre continuatos,
aut inductos ab Alexandre, et continuatos
sub Philippo Aridaeo. Sin primum, citati
numi erunt Philippi II., sin alterum, Ari-
daei. Huc igitur universa quaestio reddit,
fitne magis verisimile, a Philippo II., an
filio Alexandre inventos. Ajo vero, ma-
gis probabile, id ab Alexandre factum. I.
Pronum est credere, juvenem hunc re-
gem, cui patris res non magnopere ad-
risere, in moneta mutatis typos patrios,
et bigis substituisse Victoriae, qualem
descriptus modo numus aurens exhibit.
Si typus hic jam fuisset a patre confi-
tutus, et retenus ab Alexandre, mirum

fane videatur, non etiam ab eodem restentum alterum typum bigarum. At lectum semel ab Alexandro thema per severasse sub Aridaeo plane credibile, cui neque innovare multa per animi inbecillitatem libuit, neque per praepotentes duces licuit. Eodem modo verisimile etiam, ab eodem Alexandro ex moneta argentea ejectum solitum Philippi II. equitem, huic suffectum Jovem aetophorum, et eadem lego, ut de aurea moneta diximus, ab Aridaeo retentum. II. Constat de eximio Alexandri in Palladem affectu, ut in ejus numis dicitur; ex quo verisimile, Palladii caput ab hoc, non patre lectum. III. Citati Philipponami cum Jove aetophoro non modo typo, sed et nitore fabricae et pondere cum obviis Alexandrinis profus conspirant, unde manifeste argueret, monetae modum sub Alexandre inchoatum in fratre durasse. At quos supra citavi certos Philippi II. nummos, praesertibus et operis perfectione et pondere multum sunt inferiores. IV. Constat, Seleucum L. Syriae, Lysimachum Thraciae, Demetrium Macedoniae, Areum Spartae reges etc. Alexandri M. numeros aureos et argenteos proxime esse imitatos signando in his caput Palladii et Victoria, tum caput Heronis et Jovem aetophorum addito suo ipsorum nomine. Eodem ergo modo verisimile quoque est, Aridaeum monetam suam ad exemplar monetae fraternali cedere perrexisse. V. Insigne argumentum, hos nummos ad Aridaeum pertinere, proportionam infra in ejus moneta ex numo a Lyciis signato, quo loco et plura alia

producentur, quae sententiam hanc illustrant, sed quae hic brevitatis causa prætereo.

Apparet ex his, quae dixi, in numis Philippi II. certis omitti constanter titulum ΒΑΣΙΛΕΩΣ, in numis, quos esse Aridaei dixi, perinde ac in Alexandri numis jam addi, jam omitti. Ex quo patet, nomen certo constare, sitne Philippus AI. in moneta publica regio titule usus, et si, ut supra monui, rex palam dictus est. Ejus in numis dissimilat ratio obseusa, tamen non extra exemplum Hiero II. rex a suis palam agnitus regis tamen nomine in moneta sua constanter absensuit. Agathocles Siquulus regis nomen aperte in numis professus est, at diadema, quod regis est insigne, uti auctor non fuit. Contra in Macedoniae regibus usque ad Alexandrum M. major in effigie regis nomine reverentia. Ejus ratio ut nobis ignota, ita haud dubie ex variis subjectorum populorum opinione, et rabi his metu repeteenda. A vero non abhorret, siisse Philippum in jactando frequentius superbiusque regis titulo circumspetiorum, quod conciliare sibi Graecos huic nomini inimicos volerat, sive ut hos quoque incautiores oppimeret, sive ut sibi bellum in Persas meditanti promptius servirent. At captum semel ab Alexandro titulum Aridaeus, qui in fratribus jura omnia successit, nulla invidia retinuit, et si, ut diximus, fratribus exemplo non semper in summis addidit.

Secundum has conjecturas, de quibus eruditii, ut lubet, judicabunt, alias hoc loco numos Philippo II. non dabo, nisi

qui illi ex certis indiciis sunt tribuendi. Cui secus visum fuerit, numos reliquos Philippi nomine notatos ex Philippi Ari-daei moneta capiat.

Numi Philippi II. aurei.

Caput Apollinis laur. Χ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. Figura in citis bigis d. porrecta scuticam tenet, in area serpens, vel fulmen, dia-ta, galea, apis, tridens &c. AV. III. AR. II. (Mus. Cael.)

Ex aureis Philippi hi maxime obvii, argentei similes rari. Ingens eorum numerus dubitare non finit, Philippo II. tribuendos, et esse eos ipsos, quos fuisse appellatos *Philippas* supra diximus. Huc accedit insignis aueroritas Plutarchi haec docentis^c): Φιλίππος της ἐν Ολυμπίᾳ μας των αρμάτων τεχαράττε τοις νομισμα-σιν, *Philippus* *victorias* in *Olympicis cur-*ru *relatas* *numis* *insculpsit*. Quo die na-tus Alexander, eodem *Philippus* pater nuncium accepit *victoriae* certaminis *Olympici*, ad quod quadrigarum currus miserat, ut narrant *Justinus*^d), et *Plut-*archus^e). Frustra igitur sunt, qui citas aversae bigas ad *victoriā Phocensem* referunt.

Fuere, qui hos numos esse Philippi Aridaei censerent, quoniam caput anti-cae propter juventutis modum magis huic, quam patri competit. Verum non reflexere animum, *Philippum* quoque secundum annos natum fere XXII. re-gnare coepisse, et nescio, cur eo capite nolint *Apollinem* agnoscere, praecipue cum videamus, Macedoniae reges ple-

rumque deorum effigies, non suas, nu-mis intulisse. Perperam nonnullos capilli curti ab *Apolline* avertunt, cum eum hoc cultu conspiciamus in numis obviiς *Syracusarum*. Istud si apud animum suum reputasset *Begerus*, necesse non fuerat solicitare *Justinum* narrantem, *Philippo* in *Methones* obsidione oculum dexterum sagitta ejectum, idque factum saltem propter oculum dexterum in dubium vocare propterea, quod hic oculus in his numis illaeus compareat^f). Quod si daremus etiam veram in his exhibe-ri *Philippi* effigiem, an non credibile, contractum istud oculi vitium ab artifi-cibus dissimulatum potius, quam patet-factum?

Exstant etiam id genus aurei frequen-tes, sed opere barbaro, nimirum a bar-baris ad elegantium imitationem effecti, cuius mercis deinceps quoque fiet men-tio.

Si quos numos alios aureos voles huic *Philippo* applicare, eos inter numos *Phi-lippi* *Aridaei* quædere.

Numi Philippi II. argentei.

Caput Jovis laur. Χ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Vir* *pileatus* *eques* *lento gressu* *d. elata*. In aliis: *Vir diadematus eques lento gressu* *d. oblongum ramum*. In utriusque per aream varia monogrammata, et sigilla. AR. I.

Horum numorum non copia, sed elu-vies. Esse *Philippi* II., dubitare non fi-nit typus equitis. In numis praecedentium regum obvii sunt equi, et equites,

^c) In Alex. p. m. 666. ^d) L. XII. 16. ^e) l. c. ^f) Th. Br. T. I. p. 238.

et quidem etiam pileati, quos adeo typos Philippus noster illis proximus ad. huc retinuit. Ex hujus generis numis multi sunt opere nonnihil barbaro, perturbatis etiam et male consutis epigraphes literis; in quibus legas: ΦΛΠΠ. ΦΙΛΠΠ. ΙΑΠΟΤ. ΙΑΙΑ. et similia absurdia. Eos verisimile est in montatis Illyrici, et mediterraneis Thraciae urbibus Philippo obnoxii percussos. Minus commode Ptoelichius hos nummos propter opus omnis Philippo I. tribuendos censet ^{a)}). In veterissima Graeciae moneta labor nequaquam rufus est; aut barbarus, qualis appetet in his, de quibus agimus, numis, sed rigidus et ingratus. At sunt alii cum eodem utrinque typo extreme barbari, quos in eorum classem reponimus, qui a vicinis barbaris, quales fuere Daci, secundum monetae Philippeae exemplar signati haud dubie sunt.

Argenteos alias, si quos forte huic Philippo tribuendos putas, ut et aeneos, vide in moneta a me Philippo Aridaeo adjudicata.

ALEXANDER III. MAGNVS.

Regnum a patre omnibus copiis praeclare stabilitum, et exercitum longo bellorum usu ac victoriis illustrem nactus non minus virtute, confilio, felicitate, quam temeritate et hostium sordida incredibili eo pervasit, quo vix credibile videatur posse humanam conditionem pertingere. Natus V. C. 398 post annos XX. ad regnum patris morte vacuum voca-

tus quo minus statim in Persas moveret, Thebanorum et Atheniensium motibus tentus, his in gratiam revocatis, illis urbibus excidio multatis, cum modico exercitu in Asiam trajicit, et famigeratis tribus ad Granicum, Issum, Arbela victoriis Persarum imperium, et quidquid a mari Caspio ad Oceanum porrigitur, sive armis, sive nominis terrore sibi subjicit. Redux Babylonem sive intemperantia, sive propinato ab Antipatro veneno extinguitur V. C. 430, die XXVIII. Junii, aetatis anno XXXIII. regni XII. mensie VI., cum antea detractum digito annum Perdiccae, velut ex ducibus dignissimo tradidisset. Alium de anno mortis calculum vide in Corsini Agonisticis ^{b)}). Corpus eti in Ammonis templo condivus praecepsisset, delatum primum Memphis, subinde a Ptolemaeo Philadelphia Alexandriam reductum amplissimo sepulcro illatum est. Princeps erat omnibus seu naturae, seu fortunae subfidiis ad maxima quaque destinatus. Practerquam enim quod ingenium attulit maximarum rerum capax, nobilibus insuper Aristotelis praeceps ad res cognoscendas, praeflaris patris domi militiaeque exemplis ad eas perficiendas mature est imbutus. Tam praeclaram indolem et instituta incredibilis quidam felicitatis nusquam interruptae cursus evertit denique, cuius infausti partus fuere ambitio supra, quam credi potest, immoderata, qua mortalem genitiram erubuit, Jovisque se filium professus est, animus adversum sana confilia obstina-

^{a)} Not. elem. p. 128. ^{b)} Diff. III. §. 9.

tus, ira praeceps, saepe iis quoque, quos amicissimos habuit, fatalis, mores de- nique ex Macedonica duritie et frugali- tate in Persicam mollitiem luxumque versi, ut adeo et hoc in fortunae bene- ficiis putari debeat, quod citius ex hac vita migravit, quam, quod evenire pro- num fuit, alteram fortunam potuit ex- periri. Reliquit regnum ut subitis atque inconsultis incrementis tumidum, ita in exitium suapt^e praeceps, nullo certo de- signato herede, aut iis, qui heredes na- tura fuere, seu per aetatem immaturis, seu per imbecillitatem imparibus. Ergo effrenata ducum cupiditas in nobilissimae hereditatis rapinam concitata civilibus deinceps bellis tres orbis partes invol- vit, Graecbrum libertati, cuius tuendae causa arma sumpta, multo magis fune- stis, quam si Persa incolumis tetisset.

Vxores quatuor habuit, ex quarum binis factus pater, quae cum sufficere non viderentur, concubinas aluit omni- no CCCLX., si fides Curtioⁱ), et Dio- dor^k).

Vxor I. *Barfine Artabazi F.*, ex qua natus HERCVLES, qui evocatus a Po- ly sperchonte, ut repeteret paternum re- gnum, quod vi Cassander retinuerat, Macedoniam validis copiis invadit, ve- rum ipso, qui evocaverat, Polysper- chonte magnis promissis corrupto in con- vivio interficitur annos natus XVII.

Vxor II. *Roxane Oxyartae Persae F.*, mater ALEXANDRI postumi, qui cap- tus a Cassandro cum matre et avia Olympiade Ampbipolia in custodiam

datus, ejusque ibi iussu veneno subla- tus est.

Vxor III. *Parysatis* Occhi F. Vxor IV. *Statira* Darii Codomani F. In uxorum catalogo aliquantum variat Arrianus¹).

N u m i:

Vt certa historicorum fides, sic et nu- morum superstitionis copia regis hujus po- tentiam ingentes opes complexam de- praedicat. Sed enim quo vitio laborant omnes regum numi, pro tanta hujus monetae ubertate exigua varietas, et tenue ad philologiae studia emolumen- tum. Soli argentei per urbium, in qui- bus signati fuere, typos et decurtata nomina fastidium levant. Illud in Ale- xandro singulare, quod non vivi modo, verum et mortui nomine, et quidem multis ab excessu saeculis pecunia signata est, quam quidem separato articulo complectar, praemissa, quae eo vivo lucem videntur.

Numi aurei.

Caput Palladis galeatum. ΧΑΛΕΞΑΝ- ΔΠΟΤ, vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝ- ΔΠΟΤ. *Victoria stans d. lauream, s. tri- dentem, in area fulmen, serpens, tridans,* vel similiu, tum et monogrammata, et literae solitarias. AV. I. et II.

En numeros olim statuerunt Alexandri- norum nomine cognitos, et si numerus spectes, ipsis Philippi aureis viliores.

Pallas nunc primum in Macedoniae regum numis comparet. Ei Alexandrum singulari religione fuisse affectum, do-

i) L. VI. e. 6. k) L. XVII. e. 77. 1) L. VII. e. 4.

et Strabo, cum narrat, hunc regem post pugnam ad Granicum ad Minervae templum, quod apud Ilium sletit, profectum, multisque illud donariis auxisse ^m). Factum istud ante dictam pugnam perhibet Diodorus ⁿ). Et erat Macedoniae regibus causa vetus observandae Minervae, quod ad Herculem et Perseum genus suum retulere, quem utrumque in Palladis fuisse tutela constat. Quare et in regia urbe Pella ab iis aedificatum templum Minervae, cui cognomen Alcidae fuit, et cui a Perseo rege ante pugnam cum Romanis C. ho-
fliis sacrificatum narrat Livius ^o). Ipse vero Alexander, ut in ejus commentariis post mortem repetitum, bina ei templo magnis sumptibus exstruenda desti-
naverat, unum apud Ilium, alterum apud Cyrrhum Macedoniae ^p). Atque cognitus hic Alexandri in Minervam adfectus causa videtur fuisse, cur Craterus in praelio adversus Eumenem tesseram suis dederit Minervam et Alexandrum ^q). Fuere, qui caput in horum numorum antica propositum esse ipsius Alexandri putarunt, quae sententia pridem explosa hodie nonnisi apud illos perfugium re-
perit, quibus novissimorum artis nostrae magistrorum lucubrationes sunt ignotae. Potius tenendum videtur, non extare certum. Alexandri numum ejus effigie insignem, qui illius adhuc vivi aetate signatus sit, de quo agetur in sequentibus.

Palladis cultui impensiori sociasse alterum Victoriae, binis locis testatur Curtius, quae jam adverterunt eruditum Bergum, nimurum ante praelium ad Isum Jovem, Minervam, Victoriamque propitiatum ^r). Alibi victimas Minervae ac Victorias caefas refert ^s). Addo insigne testimonium aliud ex Athenaeo narrante, in celebri Ptolemaei pompa traductum currum ab elephantis tractum, in quo erat aureum Alexandri signum adstantibus utrinque Victoria et Pallade ^t). Enimvero cum inde a puero omnium primam duceret laudem bello partam, huic deae cum primis litandum fuit. At cur eadē Victoria tridentem manu gestet, cum de Victoria ejus regis maritima alicujus momenti non constet, quae situm. Opinor, nihil aliud perpetuo hoc typo indicari, quam victorias transmarinas ab Alexandro inde a regni aditu primum intentas, deinde quæfitas.

Minuta attributa, monogrammata, vocabulorum initia, quae horum numerorum aream insident, explicare atque evolvere, conjecturarum opus est a meo instituto prorsus alienum.

Vtrum cum iisdem utrinque typis ex-
stent numi argentei, quaeri potest. Re-
vera horum unus tertiae formae est in
museo Caesareo. Verum cum hic operis sit nonnihil maligni, et satis barbarae
epigraphes literae, verisimile videtur,
fuisse olim per fraudem auro obductum,

^m) L. XIII. p. m. 886. ⁿ) L. XVII. c. 17. 18. ^o) L. XLII. c. 5¹. ^p) Diodor. L. XVIII. c. 4. ^q) Plut. in Eumene cap. 6. ^r) L. IV. c. 23. ^s) L. VIII. c. 2. ^t) L. V. p. m. 202.

certe reliquis hujus typi numis omnibus aureis hic unus legem dictare non potest.

Complures hujus classis aurei sunt in museo Caesareo, operis canore barbari. Hos a finitimis barbaris signatos esse ad imitationem eorum, quos culta Graecia fudit, saepe alias dictum.

Iisdem utrinque typis habemus etiamnumos Philippi Aridaei, (ex aliorum sententia Philippi II.) et Antigoni Asiae regis, atque hos item aureos tantum. Generatim in regum numis singula metalla certos suos habuere typos.

Quos numos Plinius *Victoriatos* dicit, et ex Illyrico mercis loco Romanam advectos, esse hos ipsos Alexandri M., verisimile est, quo de argumento agam in tractatu de numis consularibus ^{u)}.

* * *

Caput Palladis galeatum. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. Arcus, clava, diota. AV. IV. (Pembrock. P. II. tab. 51. Mus. Theup.)

Similes huic sunt numi aurei Philippi nomine notati, quos Aridaeo adscribo, suntque minuti, nonnisi grana $\frac{1}{3}$ adpendentes. Rarissimi sunt numi Alexandri aurei, in quorum aversa aliis est typus quam Victoriae. Praesens numus Palladis et Herculis cultum profitetur, qui fuere amica Alexandri numina.

Numi argentei.

Caput imberbe leonis exuvii tectum. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Juppiter seminatus* ferens d. aquilam, f. hystam, in area varia attributa, monogrammata, vocum principia, notae numerales, magistratus. AR. I. III.

Longum horum humorum agmen, et fere unicus typus saltem in coaevis ex argento regis hujus numis, quemadmodum aurei, ut vidimus, fere tantum hinc caput Palladis, inde Victoriam exhibent. Et placuit idem typus nonnullis quoque posteriorum regum, ut Philippo Aridaeo, Demetrio, Lysimacho, etiam exterorum, ut Seleuco I., ejusque filio Antiocho I., quin et Mithridati Pontico ^{x)}, Areo Spartano, et Audoleonti Paëoni, quod fecere sive ex affectu adversus tantum regem, sive quod ejus vellent etiam in monetæ modo esse imitatores. Magistratus in nonnullis adduntur, sic: ΕΤΩΤ. ΔΑΜΑΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ. ΑΘΕΝΙΚΩΝ.

ΑΙΝΗΤΩΡ. ΙΑΣΩΝ. etc. cujus exempla suppeditant etiam argentei Lysimachi. Quantus eorum sit numerus, argumento esto, quod in uno museo Caesareo id genus numi existant septuaginta plures, et diversi omnes, quamque fuerint olim per omnes late terras, et intimos etiam Asiae recessus sparsi, inde patet, quod teste Pellerinio eorum plures ex Pondichery in Galliam sunt deportati ^{y)}. Artis elegantia jam et veteribus probata fuit, nam eos Zeno apud Diogenem Laertium vocavit τοφθαλμες και περιγραμμετες, pulchros aspectu et nitide circumscriptos, et rudioribus Atti-

u) Cap. III. §. 3. x) Pellerin. Mel. I. pag. 104. y) Mel. I. pag. 147.

cis opponit ^{a)}). Sintne hujus generis aurei quoque, jure potest dubitari. Ex hoc metallo unus est in museo Pembrock ^{a)}, de cuius fide non disputo. Aeneos aliquot vidi genuinos, sed eos olim argentea bractea fuisse vestitus licet suspicari.

Illustris haec numorum Alexandri classis non pauca offert animadversione digna, quae juvat in plures articulos despescere. Animadvertisit I. typi, II. urbes, in quibus hi numi signati, III. notae arithmeticae, IV. numi similes barbari.

I. Typi:

Antica, ut dixi, caput imberbe leonis rictu opertum exhibit. Eo alii Herculem, alii Alexandrum ipsum cultu Herculis propositum contendunt. Posteriori sententiae adhaesit etiam Pellerinius, sed parvum validis eam argumentis stabilivit ^{b)}. Nequaquam magnae molis eam penitus evertere, et confidenter adserere, indubitatam esse Herculis effigiem. Etenim, ut praecclare jam advertit Neumannus nosler ^{c)}, caput eodem cultu, quin et eadem plane oris lineamenta offerunt numi regum, qui praecessere, puto: Amyatae II. et Perdiecae III. Quid quod idem omnino vultus est in tetraraehmis inscriptis nomine ΦΙΔΙΠΠΟΤ, quae ipse Pellerinius patri Philippo censet tribuenda. Ergo ut eadem genis, sic et facies, licet aetate dispari, fuit avo, patri, ac filio? Huc accedit, quod non modo in his regum numis, sed et in uu-

nis urbium Macedoniae, Amphipolis, Philipporum, Pydne, ad haec in numeris urbium extra Macedoniam sitarum, ceu Coorum, Leucadis, quin et remotissimarum Gadium simillima occurrunt capita. An et in his non Herculem, sed Alexandrum nobis fingemus? Quare si in his numis caput leone tectum dicendum est Alexandri, neque in aliis insciandus erit aut Amyntas, aut Perdiccas, aut Philippus. Aut si in his, quod volunt adversarii, agnoscendus Hercules Kirpis per Caranum auctor, idem etiam agnoscendus erit propter eandem causam in numis Alexandri. Nolim mihi opponi aemos aeneos, Caracallae, ut infra statuam, aetate signatos, in quorum non nullis certum Alexandri caput rictu leonis obtegitur, nam in his, ut videbimus, certa etiam habemus ejus regis linea- mента. Non diffimulo testimonium Constantini Porphyrogenetae ^{d)}, quare, ait: *leco diadematis, vel coronae, vel purpurae regiae leonis exuvii caput amiciunt, easque coronas, vel ornamenti loco habent, et omni gemma pretiosiores putant, ταὶ μάρτυς ἀξιοπίσος*, addit, *ἀντετο γομφη τὸ Μακεδόνος Αλεξανδρεῖ ποιητὴ εἰκόνι καλλωπίζομενον, et certum ejus argumentum est. ipse numus Alexandri Macedonis simili imagino insignitus.* Si vir bonus hoc Alexandri numo intellexit aeneos sub Caracalla curos, de quibus infra, non repugno; sin argenteos, de quibus hie sermo, communem certe cum Spanhemio, Pellerinio, aliisque

^{a)} L. VII. c. 1. §. 19. ^{a)} P. I. tab. 2. ^{b)} Rois p. 59. ^{c)} Num. pop. p. 156.

^{d)} De Them. L. II. them. 2.

errorem errat. Mihi indubitatum videatur, in numis synchronis et Philippi, et Alexandri M. non horum effigies, sed suorum numinum haberi, atque istud tanto certius in Alexandro, qui teste Horatio ^e):

*Edioto vetus, ne quis se praeter Apellem
Pingeret, aut alius Lyjippo duceret aera
Fortis Alexandri vultum simulantia.*
Idem edictum prodidit Apulejus ^f).

Ex eadem causa, ex qua Herculem numis intulit, nempe ut hujus sese ἀπογονον prefiteretur, signavit in aversa Jovem, nam per heroem Perseum ipsum etiam superum regem in majoribus numeravit, de quo vide, quae infra in moneta Philippi V. monebo. Juppiter hic Nicephorus haud dubie est Bottiaeus ille, seu cultus in Bottiae Macedoniae regione, in qua sita Pella, cuius honoris Alexander aram etiam statuit apud Orontem, ubi deinde condita Antiochia, cuius etiam numi ex eadem causa eundem saepe Jovem Nicephorum sicutunt. Ceterum Alexandri affectum in utrumque hec numen comprobat, quod is victis trans Istrum Getis Δι Σωτηρι, και Ηρακλει sacra fecit ^g), item quod in Asiam appulsus mox constituit aras Διος Αποβατηριε, και Αθηνας, και Ηρακλεις ^h).

II. Vrbes, in quibus hi numi signati.

In hoc argomento post infelices aliquorum conatus, quos inter nominandus Panelius ⁱ), praecclare versatus est insi-

gnis Pellerinius ^k). Coeptam ab eo temlam prosecutus novis subinde accessionibus et animadversionibus auxi ^l), quos modo Pellerini meosque conatus in compendium contractos lectori ob oculos listo.

Id genus numi in parte aversa praeter typum principem, intelligo, Jovem aetophorum, varia minuta sigilla offerunt. Horum non pauci typos singulares, et nonnisi certis urbibus proprios offerunt, ut adeo dubitari non possit, in his eos urbibus, quarum praferunt insignia, fuisse culos, praecipue cum non raro juxta ipsarum urbium literae δεχαισσαι una, duae, tres, quin et quatuor adstuantur. At sunt in horum numero plurimi alii, qui, quod literas solitarias et monogrammata vaga, aut typos pluribus communes urbibus offerunt, non perinde possunt figi. His omisis eas solum urbes aut populos in subjecto catalogo complectar, quarum certa aut verisimilia insignia his Alexandri numis continentur.

* * *

ACE Palaestinae. Hanc indicant litterae ΠΥ Phoenicio charactere exaratae in AV. et AR. ^m) Vterque numus tam aureus, quam argenteus est etiam in museo Caesareo.

ACHAIA. Huc referri posset numus Goltzianus, in quo monogramma AX in Achaeorum numis obvium. At cum idem

e) L. II. ep. I. v. 239. f) In Florid. sub init. g.) Arrian. Exp. Alex. L. I. pag. 11.
h) Ibid. L. I. p. 24. i) Remarq. sur les prem. vers. des Maccab. k) Rois p. 13. Mel. I. p. 109.
l) Numi. vet. p. 70. m) Barthelemy Lettre aux aut. du journ. des Savans. Pellerin Rois p. 12.

in aliarum quoque urbium numis occurrat, conjecturam dubiam facit.

ALEXANDRIA TROAS. Equus pa-
scens, typus hujus urbis solitus. Si nu-
mus hic vere hoc pertinet, necesse est
casum fuisse, cum urbs adhuc Sigiae
nomen obtineret, nisi forte, quod exi-
stunt aliqui, id genus numi mortuo
etiam Alexandro signati sunt. Numum
edidi ex museo M. Ducas in meis Nu-
mis vet.

ANTIOXIA Syriae. Huic Pellerinius
tribuit numos typo lyrae, rami, cadu-
cei ^a). At sunt hi typi nimium vagi.

APAMEA Syriae. Ambigui quoque
sunt numi, quos Pellerinius propter cor-
nucopiae et thyrsūm huc vocat ^b).

ARADVS insula. In hac certe signati
sunt numi, qui literas AP. in mono-
grammate, et juxta palmam exhibent,
quos sifit Pellerinius ^c). Minus tuto
hoc pertinent, qui tantum apim, vel
acrostolium offerunt.

ASCALON Palæstinae. AZ scriptum
in area numos ei similes vindicat. Ea
urbs binis his literis plerosque fuos nu-
mos inscripsit. Sunt apud Pellerinium ^d),
et Pembrock. ^e).

CEA Cycladum una. Lopus dimi-
dius ^f). Idem typus in ejus autonomis,
quanquam cum idem sit quoque in nu-
mis Argorum, et Epidauri, judicium sit
dubium.

CHIVS insula. Sphinx diotae insi-

dens ^g). Typus in ejus, et tantum unius
moneta tritus. Adduntur varia magistra-
tuum nomina ^h).

CLAZOMENAE Ioniae. Aries, aut
aper alatus ⁱ). Vtrumque animal offre-
runt numi ejus autonomi.

COLOPHON Ioniae. Lyra addito
ΚΩΔΟ. Numus eximus, quem edidi ex
museo Caesareo in meis Num. vet.

CORINTHVS Achaiae. Pegasus vo-
lans addito ΚΩ. Numus est Goitziamus,
qui si vere existat, Corintho adimi ne-
quit.

COS insula. Forte hoc pertinet sumus
musei Caesarei, in quo scriptum lego
ΚΟΙ., ut conjeci in meis Numis vet.

CYME Aeolidia. Vas monotonum ejus
formae, quae tantum in numis hujus
urbis comparet ^j).

DARDANVS Treadis. Gallus, qui
etiam est in ejus autonomis ^k), quan-
quam et Carystii Euboeae eodem typo
usi fuerint.

EPHESVS Ioniae. Apis ejus typus
obvius ^l). Sed Aradus litem movet eo-
dem quoque typo us.

ERYTHRAE Ioniae. Clava, arcus
pharetrae junctus addito EPT. ^m) Haec
eadem omnia habentur in autonomis.
Fuere etiam aliae Erythrae Boeotiae,
at verisimile, hunc numum ad Ionias
potius referendum, quia pleraque Io-
niae urbes similes Alexandro numos de-
dicavere.

^a) Mel. I. p. 127. ^b) Ibid. pag. 129.

^c) P. II. tab. 53. ^d) Pellerin. Mel. I. p. 132.

^e) Pellerin. Mel. I. p. 132. 132. ^f) Pellerin.

Mel. I. p. 132. ^g) Pellerin. Mel. I. p. 126.

^g) Ibid. pag. 125. 126. ^h) Mel. I. pag. 115.

ⁱ) Pellerin. Mel. I. p. 111. ^u) Mus. Duane.

Rois pag. 13. Mel. I. pag. 131. ^z) Pellerin.

^b) Pellerin. Mel. I. p. 111.

REGES MACEDONIAE.

EVBOEA. Caput bovis, et ET. in Goltziano. Eadem sunt in autonomis.

LAMPSACVS Mysiae. Equus marinus^b). Idem typus regnat in autonomis. Praefontiorem alium edidi ex Mediceo, in quo praeter equum marinum lampas ardens, et Λ. Teste Mela Lamphacus Phocaeis appellantibus nomen ex eo traxit, quod consulentibus, in quasnam terras potissimum tenderent, responsum erat, ubi primum fulisset, ibi sedem capeffarent. Ergo huc etiam refero copiosos alias, qui lampadem ardentem addito Λ offerunt, sed in his Pellerinius Amphipolim Macedoniae mavult^c). Quia et testatur Cl. Cousineryus datus ad me literis, tetradrachmos similes, in quorum area est lampas, frequenter reperiri in Macedonia.

LAODICEA Syriae. Huc Pellerinium invitavit scorpius et noctua^d).

LEVCAS Acarnaniae. Acrostolium et ΛΕΤ. in Goltziano.

MAGNESIA Ioniae. Flexus Macandri, et MA.^e) In alio, iidem flexus, et caput equi^f).

METHYMNA Lesbi. Lyra et ME. In alio: Arion delphino vectus^g). Sunt hi typi in autonomis quoque.

MILETVS Ioniae. Leo retorto collo astro intentus addito monogrammate MI.^h)

MYLASA Cariae. Tridens, et MT. in monogrammateⁱ).

MYRINA Aeolidis. Diota adstituto MTP. in monogrammate, aut literis solutis MTPI.^k).

PELLA Macedoniae. Pallas d. ha. stam intorquet, f. fulmen. Numus hoc vocat Neumannus, quia hoc habitu Pallas in Macedonia et Thessalia celebris exstitit^l).

PRIAPVS Myiae. Priapus Herma^m), quanquam et Lampsaco tribui posset, quae praetereat Priapo hujus deaftri cultu infamis fuit, ut dixi in meis Numis vet. p. 76.

PRIENE Ioniae. Tridens, et ΠΙΠΙ. BI., quem edidi ex museo Caesareo additis animadversionibus, quas vide in meis Num. vet. p. 76.

RHODVS insula. Balauftium additis PO. et variis magistratum nominibusⁿ).

SELEVRIA Pieriae. Similem numus propter fulmen huc refest Pellerinius^o). Incertum.

SMYRNA Ioniae. Bos turgente gibbo Pellerinio judicium sufficit^p), verum hic typus pluribus Asiae urbis placuit. Certius est in museo Pembroke^q), in quo solitum Smyrnae monogramma.

TARSVS Ciliciae. Caput juvenile tectum galea in rostrum desinente. Numus edidi ex museo Caesareo, eumque nonnullis conjecturis, quas fuse olim exposui^r), Tarsum traduxi.

^b) Pellerin. Mel. I. p. 132. ^c) Rois p. 14. ^d) Mel. I. p. 128. ^e) Pellerin. Mel. I. p. 121.

^f) Numi vet. p. 75. ^g) Pellerin. Mel. I. p. 113. ^h) Pellerin. I. e. ⁱ) Pellerin. (ibid. p. 14.

^k) Pellerin. I. e. pag. 130. ^l) Pop. et urb. pag. 150. ^m) Pellerin. Mel. I. pag. 132. Goltz.

ⁿ) Pellerin. Mel. I. p. 111. Goltz. ^o) Mel. I. pag. 129. ^p) Mel. I. pag. 112. ^q) P. III.

tab. 53. n. 67. ^r) Num. vet. pag. 76.

TENEDVS iasula. Mus. Similem editi ex museo M. Ducis. Apud Tenedum cultus Apollo Sminthius, sic dictus a muribus, ut olim post alios paecepi^a). In alio : Securis bifida^b). Typus obvius in ejus insulae moneta.

TEOS Ioniae. Diota addito THI. Hunc certum ejus urbis numum edidi ex Cae-sareo^c). Minus certus alter, quem Pelerinius propter typum gryphi huc adigit; nam is quoque in Abderae, Phocaceae, Afii, et Smyrnae moneta repertitur.

Omitto attributa alia, qualia sunt, *lunula*, *botrus*, *enduceus*, *corona*, *aratum*, *tridens*, *galea*, et monogrammata varia, quae, quoniam cum multis urbibus fuere communia, signa sunt fallacia, nisi cum literae urbis *ἀρχαιστικαὶ* suppetias veniant, ut in nonnullis hic descriptis vidimus:

Animadversio[n]es.

Restituo eas ipsas, quas in eodem argumento olim proposui^d).

Hujus generis numum certae fidei in Graecia Europaea, aut ad eam adnumerata insula signatum fuisse, hactenus non constat. Ajebam, certae fidei; nam quos supra recensui, Corinthi, Euboeae, Leucadis, ii harum et literas *ἀρχαιστικαὶ*, et propria symbola rite paeferunt, eos tamen in nullo museo, praeterquam Goli-ziano, reperire licuit, cui tantum non tribuo, ut ejus unius paeconio definiri quidquam posse existimem. Dixi insuper: non constare certo. Nam eti dubium non

sit, complures in Macedonia cufas, et ad horum exemplum reliquos in urbisbus Asiaticis signatos, nullum tamen vidi hactenus, quem ex certis indiciis in Macedonia percussum adserere possim.

De iis tantum loquor, qui caput Herculis in una, et Jovem sedentem in altera parte exhibent, et argentei sunt. Juvat hoc loco in vulgus docere, quod me laudatus supra Cousinervus multorum in Macedonia annorum hospes, et longa adeo experientia edoctus per literas monuit, Alexandri tetradrachma, quae in Macedonia effodiuntur, crassioris esse metalli, et operis minus elegantis, at quae ex variis cauſis in Asia minore cusa constat, eorum ampliores esse orbiculos, et operis, quod Gratiae suum esse vellent.

Ii, de quorum natali solo constat, signati sunt in urbibus inde a Propontide legendo litus Asiae minoris, Palaestinae, forte et Syriæ, comprehensis insuper aliquot adjacentibus insulis, et in urbibus quidem aut maritimis, aut a mari exiguo intervallo remotis. Earum, quae Euxino adjacent, nullus compertus, et generatim, quae Ponti, Bithyniae, et Pergami regibus paruere, ut neque urbium magis mediterranearum, quantumlibet illustrium, quales fuisse Sardes, Tralles, Laodicea, et Apamea Phrygiae. In ora Asiae minoris inde ab Rhodo usque ad Tarsum id genus numi ignoti. Sed nulla regio pae Ionia Alexander observantior, nam omnium ejus urbium, quarum habemus monetam,

^a) Num. vet. p. 81. ^b) Dutens Explic. p. 104. ^c) Num. vet. p. 82. ^d) Num. vet. p. 83.

REGES MACEDONIAE.

numi hujus regis imagine insignes dete-
cti sunt, si Ephesum, et Phocaeam de-
mas; quarum numismata Alexandrina
dubia videri possint, et Lebedum, sed
quae a Lysimacho diruta fuit ^y). Sane
totum illud Asiae litus plurimis Alexan-
dro beneficiis fuit obstrictum; frequen-
tabatur enim coloniis Graecis, quae
cum finitimis Persis bello fere semper
sunt collisae, atque hae solae in causa
fuere, cur bis a Persis transmissio exer-
citu in Europa sit belligeratum. Et cum
Ionibus quidem vetus similitas, qui sae-
pe unitis viribus Lydiam adlixerunt.
Quare eae nationes, et Iones cumpri-
mis, Alexandrum tanquam servatorem
suum dei instar venerabantur, et narrat
Strabo ^z), supra Clazomenios esse lucum
Alexandro dicatum, et ludos indici com-
munitati Ionum, qui *Alexandrea* vo-
cantur. Expensus hic Strabonis locus fa-
cit, ut credam, hos Alexandri numos
a civitatibus Ioniae velut symbolam col-
latos, ut necessariis ad ea ludorum so-
lennia sumptibus servirent. Quod tamen
minime obest, quo minus in mutui com-
mercii usum venire potuerint, nam aequa-
ti pondere et forma monetae Macedo-
niae, quae tum communis erat, eundem
quoque valorem et fidem obtinebant.

Eodem exemplo et aenei extra Mace-
doniam signati sunt, quod docent aenei
cum epigraphe Phoenicia, de quibus
infra.

III. Notae arithmeticæ.

Praeter memorata sigilla in his Ale-
xandri numis obversantur etiam literæ
variae, una pluresve, quarum alias in-
dicare urbem, in qua casae sunt, modo
dixeram. Verum sunt aliae sic conjun-
ctæ, ut arithmeticarum intuentibus spe-
ciem offerant. Tales sunt in numis Asca-
lonis literæ: IA. IB. IΣ. K. ΚΓ. KE.
KH., quos citat Pellerinius ^a), et mu-
seum Pembrock. ^b). In numis Magnesiae
ΚΓ. ^c). In aliis habentur literæ ΔΔ.
ΛΘ. et ΒΣ. ^d).

De similibus literis differens Panelius
in dissertatione, cui titulus: *Remarques
sur les premiers versets du I. livre des
Maccabées*, cum non dubitaret, iis ve-
ros regni annos indicari, ac praeterea
vivo Alexandro omnes hos numos signa-
tos, vi numi literis ΔΔ notati veritus
non est adserere, Alexandrum nequaquam
annos XII., quod plerisque visum histo-
ricis, sed factem annos XXXIV. impe-
rando exegisse. At jam praeluerat viro
erudito Harduinus, qui ex ejusdem ge-
neris literis triginta annos regnantis Ale-
xandri confidenter colligit ^e), eti quod
facile fuit viro varii ingenii, aliter rur-
sum sentiat in chronologia veteris testa-
menti ^f). Panelii sententiam dum solidis
argumentis impugnat Pellerinius ^g), sic
de his literis opinatur: eas esse revera
arithmeticæ, sic tamen ut habeant na-
turam epochæ ductæ ab initio regni

y) Pausan. in Attie. z) L. XIV. pag. 644. a) Mel. I. pag. 116. b) P. II. tab. 53.

e) Pellerin. Mel. I. tab. II. n. 9. d) Pellerin. Rois pag. 19. Mus. Lefroyan. pag. 158.

e) Ad Plinii T. II. p. 673. f) p^{ag} 575 g) Mel. I. p. 115, et Rois p. 18.

Alexandri, et continuatae etiam tum, postquam in vivis esse desiit. Satis eam constare divinos ei honores habitos, ejusque memoriam aris, templis, et ludorum solennibus celebratam, in quorum sumptus hanc pecuniam feriri, et conferri solitam, atque hunc morem diu durasse, ut liquet ex numo, qui annum BΣ, seu CCII. offert.

In hoc dissidio medium lubet injri viam, sic ut utriusque sententiae partem existimem tenendam, partem minus verisimilem. Facile mihi cum Pellerinio convenit, arithmeticis his notis non indicari annos regni Alexandri. At eo nequaquam mihi cum viro erudito convenit, quod eas certum statuit esse epochae indicium, numerosque hos adeo post regis nostri excessum signatos. Tot habemus in variarum urbium numis sparsas per aream literas, quae ut arithmeticæ esse possunt, tamen, quod constat, epochæ annos non notant. Exemplo sunt numi Cyrilli, aliqui ejus tractus, in quibus plerumque notæ solitariae arithmeticæ observantur, quin tamen ad epocham exigi possint, atque ut luculentiore exemplo utar, in numis Aradi passim cognitis, tam argenteis, quam aeneis praeter certos epochæ numeros observantur alii ΘC. ΠC. ΦΣ etc. quos hactenus certe constat, ab epocha deduci non posse, et aliud nobis hactenus incompertum indicare, forte quid ad fine notis LXI. CXX. CCCVIII. etc., quales eovii sunt in numis consularibus. Quod vero plurimum persuadet, hos numeros

ab epochæ juribus arcendos, est, quod in iis comparent cum modici H, IA, IZ, tum aucti, ut BΣ. Nequaquam verisimile, aut institutum istud fериundae in Alexandri memoriam monetae in ea Graecorum levitate, et rerum apud eos conversione tot annos durasse, aut duorum omnino saeculorum intervallo in his numis fabricae modum (nam simillimi omnes sunt operis) et literarum formam nullas vices passam, quam constantiam nulla numerorum series intra tot annorum spatium potest jactare. Accedit denique, quod similes notæ arithmeticæ, ut ΔΓ, leguntur etiam in numo ejus generis apud Magnesiam Ioniae signato, quem recitat Pellerinius ^{h)}), nullo alio hactenus exemplo, urbem Ionicam epochæ annum monetae suae inscripsisse dempta forte Epheso in suis cistophoris.

Ergo cum nulla nobis lex imponatur statuendi, id genus numos ultra Alexandri mortem porrigendi, malim eorum natales ipsis ejus regni annis finire, eosque ad exemplar eorum, quales in Macedonia prodiverunt, in urbibus Asiae, quae omnes ejus imperio paruerunt, percussos opinari.

IV. Numi similes barbari.

Paucis me expedio. Ut in numos patris Philippi, et ipsos etiam aureos Alexandri barbarorum artem involuisse diximus, ita similem fortunam argentei regis nostri numi sunt experti, quorum multi extremam barbariem redolent. Non satis ad haec animum advertit Pelleri-

^{h)} Mel. I. p. 121.

(Vol. II.)

REGES MACEDONIAE.

nus, quando ejus farris unum propter literarum adsinitatem Thessalonicae vel Thespiis signatum est suspicatusⁱ). Alii habentur, in quibus eadem artis perfectio, at epigraphes literae seu barbarae, seu, ut mitius loquar, Graecae peregrinis mixtae, cuius generis duplex exemplar proposuit Pellerinius^k). Eos existimo in Pamphylia, aut vicino tractu curos, quibus in terris non quidem fuisse artis, sed linguae Graecae corruptelam, patebit ex iis, quae ad numos Aspendi et Selges differemus.

nis erat, deum induit, ut ait Callimachus: ὑπὸ δεινοῦ φυσικοῦ θεωρεῖς^l), ac propterea insignem aram musei Capitolini, quae dedicata est *Herculi Victori*, praeter alia attributa exorpat corona quer na^m).

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuvii, Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Arcus et clava*. AR. IV. (Mus. com. Vitzai.)

Similis argumenti numos in aeneis continuo videbimus.

Numi aenei.

Caput Herculis imberbe leonis exuvii tectum. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Hinc aquila cum sceptro transverso, illino clava crecta, et juxta tria mala, omnia intra coronam, cuius media pars proxima aquila est laurea, media altera juxta clavam querna*. AR. I. (Mus. Cael.)

Thema perelegantis hujus numi, ut praecedentes argentei, in Jovis et Herculis cultu occupatur. Jovis est aquila et sceptrum summi imperii insigne, Herculis clava et mala Hesperidum. Ut attributa, sic et corona in utrumque numen divisa. Jovi competere lauream, notum. Eidem ut sacra quoque quercus, sic tamen et Herculi. Sane in numis inscriptis ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΗΣ, tum et Sardium obviis aeneis Herculis clavam corona quoque querna ambit. Sacra vero et illi quercus, quod sub hac exustus flammis, positoque, quod homi-

Hi quoque per copiam viles, exigua varietate. Ex his multi ambigui, et varia eruditorum judicia experti. Neque enim omnes, qui ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ inscribuntur, necessario sunt Alexandri M., nam et Alexander IV. Cassandri F. in Macedonia regnavit, ut dicetur. Enumerabo hoc loco omnes, cum eos, qui per certas causas possunt Alexandro M. tribui, tum eos, quos eruditи alii huic ipsi, alii alteri cuiquam Macedoniae regi amant largiri, sic ut eos commemorasse contentus liberum in re incerta judicandi locum cuivis relictum velim.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuvii tectum. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ, rarius: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. *Clava, arcus, pharetra, tum per aream varia minuta sigilla, et monogramma AP, aut similia*. ΑΕ. III. (Mus. Cael.)

i) Suppl. I. pag. 11. k) Rois tab. II. n. 4. 5. l) in Dian. v. 159.

m) Mus. Cap. T. IV. tab. 61.

Hercules tritum in Alexandri numis argumeptum. Similes numos in Macedonia fuisse cufos, dubium non est, sed zona sola. Vulgavit Pellerinus horum similem, sed qui solito nomini ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Phoenicias quoque literas coniungit, quales apparent etiam in ejus aureis et argenteis, ut diximus. Qui numerus insignis docet primum, aeneos quoque in urbibus externis ad exemplar Macedoniae fuisse signatos, deinde, omnes id genus numos ad Alexandrum M. jure referri, quia alteri cuidam ejusdem nominis Macedoniae regi in Phoeniciam juris nihil fuit. S. Chrysoftomus in Cathepsi II. ad illuminandos, quae est Tomo II. p. 243, invehitur in eos, qui per superstitionem aenea Alexandri M. numismata capitibus et pedibus illigant. Si numi similes etiam in Phoenicia et Syria signati sunt, erant in vulgus parabiles.

Caput Herculis imberbe leonis exuvii tectum. Ξ ΑΛΕΞΑΝΔΡου, vel BA. ΑΛΕΞΑΝΔΡου. Clava, arcus, pharetra. AE. III. (Wilde Sel. num. tab. III.)

Eadem fabrica, et iidem typi, quales in praecedentibus, numos hos eidem Alejandro tribuendos docent. At tum mirabor, jam Alexandri aetate valuisse & pro OT, quae sigla tertio demum, quod sciam, post Christum saeculo coepit usurpari, ut patet ex numis imperatoris Moesiae et Thraciae. Jure adeo quaeritur, utrum recte viderit Wildius, qui

hosce edidit. Mihi videre similem non contigit. Vide simile compendium paullo infra in numis Alexandri ab hujus morte signatis.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuvii tectum. Ξ BA. Clava, arcus, pharetra. AE. III. (Muf. Caef.)

Cum id genus numi, quorum tres sunt in museo Caesareo, dempto epigraphes modo praecedentibus prorsus sint similes, dubitari vix potest, et hos esse Alexandri M., et divisa utraque litera legendum Βασιλεως Αλεξανδρου. Huic geminum edidit Wildius, nisi quod epigraphen conficit solum BAΣΙ. ^a). Vereor, ne reliqua epigrapha auctoris oculum fugerit; nam vix credam, genericum tantum regis nomen in numo propositum omisso proprio.

* * *

Commemorandi denique numi alii regum Macedoniae.

Caput Palladis. Ξ BA. Prora navis ad dito saepe monogrammate AP., bipenni etc. AE. III. (Muf. Caef.)

Caput Medusae inter clypeos Macedonicos. Ξ BA. Galea dependente utrinque crista. AE. III. (Haym. T. II. tab. 2. Pellerin Additions.)

Fulmen inter clypeos Macedonicos Ξ BA. Similis galea. AE. III. (Muf. Caef.)

Caput juvenile leonis exuvii tectum. Ξ BA. Eques lento gressu, infra monogramma. AE. III. (Muf. Caef.)

^a) Tab. III. num. 17.

Omnis id genus numos hoc loco collectos proposui, ut de iis omisso meo judicio arbitrii lector pro libitu possit. Literas BA. in proxime praecedentibus verisimiliter significare Βασιλεως Αλεξανδρου mox vidimus. Vtrum literae BA. significant idem in numis praesentibus, fintque hi aut Alexandri M., aut Alexandri IV., an non potius Antipatri, vel Antigoni, examen est, nonnisi in conjecturas inutiles abiturum. Existimat Neumannus, tribui eos posse Antigono Dosoni, ne hic princeps, qui decennio Macedoniae praefuit, suis fraudetur numis, quando non suppetunt alii, quos illi jure tribuamus. Illud certissimum, nullam numorum classem tot habere ambigua, quot habet ea, quae regum est.

Numi Alexandri M. ab ejus morte signati.

Argenteos plures a Pellerinio propter adstitutas notas arithmeticas in banc classem exigua veri specie repositos supra indicavimus. At sunt plures alii, quos certis indiciis ab ejus morte signatos potest evinci, alii, quos indiciis verisimilibus eodem referendos censeo. Sunt vero:

Caput Alexandri diadematum cum cornu arietis. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. Leo gradiens. AR. IV. (Haym. T. II. pag. 13. item Catalogue raisonné pag. 2. quamquam in hoc posteriore abest corpu.)

Caput Alexandri nudum sursum spectans. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Cupido in leone

eques. AR. (Schläger de numo Alexandri M.)

Numos hos operis, ut inter omnes convenit, elegantissimi Alexandro coaevos non existimo, cum quod ejus certam effigiem offerunt, quam in certis coaevis non observamus, tum quod pondere a solita ejus aetatis moneta multum differunt; nam nonnisi grana XX. aut XIII. perhibentur adpendere. Horum alter per literarum formam Z pro Σ, et ε pro OT Alexandri aetate sane indignus, et si binos aeneos cum sigla σ prodat Wildius, sed quam lectionem jure in dubium revoco, ut supra diximus. Vidi Romae in museo Christinae aureum his similem, et nitidissimae item fabricae, sed quem continuo, quod ponderis et laminae exilis est, et literarum forma recentioris aevi, ab Alexandri aetate removendum suspicabar. Parum ergo feliciter Schlägerus numum suum esse Alexandro ipsi synchronum edixit, sic ut etiam conjicere non vereatur, ejus matricem esse a Pyrgotele elaboratam ^{o).} Enimvero operis elegantia non semper amicam artibus aetatem probat, cum habeamus aureos Postumi, Victorini, Tetrici summae elegantiae. Neque felicius comprobare est adnisus, posse Alexandri aevo competere scriptum Z pro Σ, et compendium σ pro OT. ^{p).} Sed jam typos perseguamur.

Prior numus exhibit caput diadematum et arietis cornu conspicuum. Diadema obvium est in sequentibus aeneis.

^{o)} l. c. pag. 2. ^{p)} l. c. pag. 59.

Cornu arietis vix in alio certo monumen-
to adstituitur. Hujus causam expedit
Clemens Alexandrinus ^q): *Volebat autem,*
aut, et Alexander Ammonis filius vide-
ri, et corniger a sculptoribus fingi; ve-
rum teste Zonara ^r) tantum inter barba-
ros divinum suum genus est professus,
non item inter Graecos. Corruptos ab
eo Ammonis sacerdotes, ut Jovis se fi-
lium proclamarent, testantur omnes, qui
eius res gestas memoriae prodiderunt.
Narrat vero etiam Athenaeus ^s), revera
eum nonnumquam gestare solitum et ve-
stem Ammonis purpuream, et cornua
tanquam deum. At enim is, qui sese
hominem negavit, quam fuit alienus a
patris Philippi modestia, qui his se ver-
bis admoneri quotidie a puero voluit:
Φιλίππε, ἀνθρώπος εἰ, Philippe, homo es! ^t)
Etiam passos et horrentes crines sifit ci-
tatus Schlägerianus, tum et aenei, quos
infra describam, et tales eos fuisse indi-
cat Aelianus ^u): την μεν γαρ κομην ἀν-
στονεθαι αὐτῷ, arrectam ejus fuisse co-
mom. Qui ejus formam regis plenius
nolle cupiet, legat totum hunc Aelianii
locum, et adeat Solinum ^v), et Plutar-
chum ^w). Denique erecto in coelum vul-
tu fngitur passim in iisdem aeneis. Hoc
eum gestu fuisse a Lysippo in aere fictum,
docet insigne epigramma Archelai in
Analectis Brunckii ^x), cuius etiam po-
steriorem partem memorat Plutarchus ^y):

Τολμαν Αλεξανδρε καὶ δόλαν ἀπεμάζετο
μορφαν

Λυσίππος. Τιν' ὅδι χαλκος ἔχει δυνα-

μιν;

Αυδασεντε δ' ἐοίκει ὁ χαλκεος ἐς Δια-

λευσσαν.

Γαν ὑπ' ἕρος τιθέμει, Ζευ· σὺ δ' Ολυμ-

πον ἔχε.

Audaciam *Alexandri*, et totam ex-

preffit formam

Lyſippus. Quemnam aēs tūd habet
significatum?

Loquenti similis est hio aeneus Jovem
suspiciens:

Terram ego mihi subjicio, Juppiter.

Tu tibi Olympum habe.

Eodem suspicientis gestu Constantinum quoque Magnum, qui *Alexandri* similis videri voluit, fuisse in numis effictum, in ejus moneta docebimus.

Leo partis aversae *Alexandri* ab Hercule originem facile indicat. Eodem con-
filio et M. Antonius IIIvir leonem mo-
netae suae intulit, quod ab Antone Her-
culis F. trahere genus videri voluit. Po-
test etiam leo adludere ad somnium, quo
vidit Philippus pater, sese uxoris Olym-
piadis uterum ob-signare annulo, cui in-
sculptus leo ^b), quo de argumento vide
plura in citata Schlägeri dissertatione ^c).
Is, qui Cupidinis specie leone vehitur,
videtur esse genius Herculis, noto veteri-
ris superstitionis instituto, cuivis numini
suum genium, qui alatus semper fngi-
tur, adsignantis. Idem argumentum est in
celebri gemma a Protarcho scalpta, quam
vide in gemmis a Stoschio editis. Cete-

q) Protrept. pag. 47. r) L. IV. cap. 10. s) L. XII. p. m. 537. t) Aelian. V. H.
L. VIII. c. 15. u) V. H. L. XII. cap. 14. x) Cap. 14. y) De Fort. Alex. Orat. II.
z) Tom. II. pag. 58. a) de Fort. Alex. Orat. I. b) Plut. in Alex. cap. 2. c) pag. 23.

gnopere variare non poterat, et si typorum concordiam spectamus, a Caracalla rursum stare oportebit, nam Alexander Bucephalum domans, qui saepe in his Alexandri numis proponitur, tantum etiam in Caracallae numis in Macedonia signatis, non alterius imperatoris occurrit.

Ex quo patet, annum EOC in Berhaea numo, quod arbitrarie constituerat Harduinus, ad aram Pharsalicam exigi non posse. Froelichius eum cum epocha Pompejana connectit¹⁾), in qua quidem sententia annus EOC in Caracallae imperium recte incidit, verum non satis rationis reperio, cur Berhaea aeram Pompejanam usurparet. Verisimile est, eam propria epocha ex quacunque causa usum, et forte ducta ab anno V. C. 693, aut uno ex proxime consequentibus, sic ut numus, de quo agimus, signatus sit V. C. 967, quo anno constat Caracallam in Thracia Macedoniae finitima commoratum. Praefat in his incertis non magnopere esse curiosum, nam tum indagandum etiam foret exordium aerae, quam offert annus BNC in numo altero, si modo sit genuinus, sed de quo difficile est quid certi statuere.

Ad inscriptionem et typos quod attinet, ipsa literarum in his forma, Z pro Ζ, et ε pro OT in parte antica, horum numorum seros natales arguit. Ipse vero Alexander per diadema ut rex, per

exuvias leonis ut Herculis abnepos, per galeam ur heros proponitur. Alexandrum nonnunquam gestare pellem leonis, et clavam instar Herculis solitum, tradit Athenaeus^{m)}). Caulam horrentium capillorum et vultus sursum erecti paullò supra exposui.

Occasione ludorum a communi Macedonia obitorum hos fuisse signatos numeros, satis evincunt vocabulum KÖFNON, mentio neocoratas, et ipsorum ludorum OΛΤΜΗΙΑ, et qui in ejus regis honorem constituti fuere, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

Alexander cum leone ex equo pugnans, nimirum in memoriam ejus facti, quo leonem filius interemit, ut tradit Curtiusⁿ⁾), quam deinde pugnam, opus Lysippi, dedicatam Delphis refert Plutarchus^{o)}.

Rex Bucephalum domans. De singulari hoc equo haec Gellius^{p)}, et Plinius^{q)}, fuisse patria Thessalum, emptumque talentis XIII., et sortitum nomen Bucephali live ab aspectu torvo, live a siglio capitis bovinī armō impressi. Commendatur praeclara ejus in herum fides; nam Alexandrum in India in medium hostium agmen inconsultius progressum multis jam confixus telis, et paene exsanguis perrupto globo extulit, et tum demum defectus viribus concidit. Ejus ergo honori rex in iisdem locis urbem Bucephalon condidit. Vide plura de hoc equo testimonia apud Wilde^{r)}). Certior rem Bucephali effigiem teneremus ex

1) Not. clem. p. 45. m) L. XII. p. m. 537. n) L. VIII. c. 1. o) in Alex. c. 40.
p) L. V. c. 2. q) L. VIII. §. 64. r) Num. sel. p. 12.

numo, quem depictum sicut Geſſnerus in suis regum Macedoniae numis ¹⁾, in memoria. Horum bini sunt in museo quo infra equitem ipsa vox BOTKE. Caſareo, in quorum uno: ALIXAN- legitur, cuius ſimilem quoque, et pro genuino agnitu edidit Vallemontius, fed cuius fidem jure impugnavit Baude- lotius, quanquam non impune. Vide utriusque acre diſfidium in Memor. Tre- volt. Majo 1707.

In numo Berhaeae typo duarum ur- marum indicatur utrumque certamen ſu- pra memoratum, tertia vero urna colu- mella imposta opinor indicari urnam cinerariam ipius regis (nam hoc modo haec in veterum monumentis fingi sole- bant) cuius hororibus hi ludi perage- bantur.

Etiam in Contorniatis ejus duravit memoria. Horum bini ſunt in museo DER. (ſic) *Caput regis leonis exuviae tectum*. In alio: ALEXANDER. MAG. MACEDON. *Eius caput diadematum, et ſursum verſum*. Alios ſimiles vide in hac numerorum claſſe.

Denique huc etiam pertinerent numi illi, quos in ejus regis gratiam percuſſos ab Alexandro Severo memorat Lampridiuſ ²⁾: *Alexandri habitu numos pluri- mos figuravit, et quidem electreos ali- quantos*. Verum cum auctor parum idoneus, tum quod ſimiles hactenus com- perti non ſunt, orationis fidem elevant.

AV. AR. AE. C.

PHILIPPVS III. Aridaeus.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΜΕΓΑC. ΜΑΚΕΔO- NΩN. *Caput Alexandri M. radiatum*, in numo M. Aurelii. (Vaill.)

* * *

Neque in Macedonia ſolum honores ſibi poſtumos meruit Alexander, ſed et in urbibus Asiae. Exſtant numi Nicaeae Bithyniae nomine M. Aurelii et Com- modi percuſſi, in quorum averſa: ΑΛΕ- ΖΑΝΔΡΟN. NIKAIEIC. (Vaill. Muſ. Chriftinae.) — In aliis numis, quos in Apolloniae Cariae moneta enume- ro, legitur ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. KTICT. ΑΠΟΔ- ΔΩΝΙΑT., et proponitur *regis caput leonis rictu tectum*. In numo Sagalaffi Pisidia: ΑΛΕΖΑΝΔΡΟC.

Philippi II. ex Philinna faltatrice La- riſſaea filius mortuo V. C. 430 fratre Alexandro poſt varia diſfidia praefens ab exercitu rex, acclamatur adoptato tum primum *Philippi* nomine, Perdicca, cui annulum rex moriens tradiderat, re- gni procuratore deſignato, quod ipſe animi anguſtioris, et tantarum rerum incapacis eſſet. Fratris funus eximia pompa et apparatu, quem late descri- pſit Diodorus ³⁾, in Aegyptum deducit. Mortuo Perdicca in Macedonia redux in Antipatri, deinde Polyſperchontis, qui poſt hujus mortem res ibi procura- bat, et uxoris Eurydices potestate fuit. Hujus machinis cum ademptus Polyſper- chonti exercitus traderetur Caffandro

1) Tab. V. n. 21. 2) in Alex. Sev. 3) L. XVIII. c. 26. seq.

Antipatri filio, iratus ille Olympiadem Alexandri M. matrem ex Epiro, in qua hactenus latuerat, una cum Alexandro postumo Alexandri M. ex Roxane filio in Macedoniam reducit, quae conversis in se ex pristinae fortunae recordatione omnium animis facile Philippum in potestatem suam redigit, et per impotentiam muliebrem una cum uxore inter dirissimos cruciatus enecat V. C. 437^a cum regnum umbratile annos VI. menses IV. tenuisset. Haec ex Diodoro et Justinio.

N u m i:

Secundum ea, quae supra in Philippi II. moneta dixi, Aridaeo tribuendi videntur numi sequentes:

Caput Palladis galeatum. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΤ, vel: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Victoria stans d. lauream, s. tridentem.* AV.

Caput Herculis imberbe leonis exuviiis tectum. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΤ, vel ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Juppiter aetophorus sedens, per aream varia attributa, inter quae prora navis, supra quam ΔΤ.* AR. I. et III. (Mus. Caef. et alibi.)

Literis ΔΤ. in numis saepe indicari *Lycios*, in moneta urbium Lyciae docebimus. Constat praeterea, navim esse obvium. typum in numis Phaselidis Lyiae, quo verisimile fit, quemadmodum id genus Alexandri M. numos per varias urbes signatos diximus, ita praesentem Lyciis natales suos debere. Itud si verum, certum est, numnum hunc Aridaeo, non Philippo II. tribuendum, cui nihil unquam in Lyciam juris fuit, quo

argumento ea, quae supra in Philippo II. de numis ad Aridaeum pertinentibus disserui, non parum confirmantur.

* * *

Caput Herculis imberbe leonis exuviiis tectum. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Leo dimidius, infra fulmen.* AV. IV. (Pembroke P. I. tab. II. et P. II. tab. 51.)

Eadem adversa. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Clava, arcus, diota, in alio pro hac tridens.* AV. IV. (Pembroke P. II. tab. 51. Mus. Caef.)

Eadem adversa. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Tridens, juxta globulus.* AV. IV. (Mus. Caef. editus in mea Sylloge I. p. 83.)

Caput Apollinis laur. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Fulmen, et caput leonis.* AV. IV. (Pelletier Rois tab. I.)

Perpetui in rarissimis his numis typi attributa Jovis et Herculis, quae numina cum in Alexandri quoque moneta perpetuum typum faciant, et in hac quoque, ut supra indicavimus, exslet numus certus Alexandri, qui tam pondere, quam typo simillimus est secundo hic descripto, verisimile est, omnes hos numulos huic Philippo tribuendos, tentis nimirum in moneta fratris typis secundum ea, quae supra in Philippi II. numis differui.

* * *

Caput juvenile diadematum. Ξ ΦΙΛΙΠΠΟΤ, rarius: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Eques citato cursu variis per aream attributis, aut literis.* AR. III. AE. III. (Mus. Caef.)

Obvios hos nummos propter aetatem

juvenilem, quam caput anticae praefert, Aridaeo tribuendos puto, qui revera admodum juvenis diem obiit. Si essent Philippi II., saltem in horum nonnullis provector aetas indicaretur.

AV. R. AR. AE. RR.

CASSANDER.

Filius ejus Antipatri, qui ab Alexandre in Persas profecto rebus Macedoniae et Graeciae praepositus commissam sibi provinciam magna auctoritate rexit, eamque mortuo etiam rege retinuit, et cum annos natus LXXX. supremum sibi diem immoore sentiret, excluso filio Cassandro Polysperchontem Macedoniae et familiae regiae curandae praeposuit. Quod aegre ferens Cassander negatum sibi jus armis vindicare parat tanto majore fiducia, quod ab ipso Aridaeo adversus Polysperchontem evocatus fuit. Ergo impetratis ab Antigono copiis Macedoniam ingressus, cum interea caelum ab Olympiade, quam iratus Polysperchon ex Epiro accivit, cum familia Aridaeum reperiret, veris in hanc armis captam Pydnae interficit, Roxanen cum filio Alexandre postumo Amphipoli arce custodit, V. C. 438, utroque quinquennio post sublato Macedoniam securus retinet. Restabat ex Alexandri progenie unus Hercules sibi ex Barsine natus, annumque jam agens XVII., quem Pergami hactenus educatum in Macedonia, ad patris regnum recuperandum accessit Polysperchon, verum effecit ingentibus promissis

Cassander, ut juvenis ab ipso, qui evocaverat, proditus e medio tolleretur V. C. 445, cumque eo et Alexandri, et Heraclidarum stirps, quae inde a Carano Macedoniae imperavit, tumulo inferretur. Regno in hunc modum per continuatas caedes parto ac flabilito, et potentium aemulorum insidiis virtute juxta ac artibus elitis moritur ex aqua intercute V. C. 458.

Vxor *Theffalonice* Philippi II. filia, cuius miseram fortunam in proximo Antipatro intelliges. Ex ea suscepti filii Philippus IV., Antipater, Alexander IV., qui sibi ordine successere. Haec ex Diodoro, Justino, Pausania.

N u m i:

Caput Herculis imberbe leonis exuvitis tectum. Χ ΚΑΣΣΑΝΔΡΩΤ. *Leo procumbens.* AE. III. (Mus. Caes.)

— ΑΖΑΝΔΡΩΤ. *Caput Palladis galeatum.* Χ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚ. *Equus liber currens, in area clava.* AE. II. (Pembroke P. II. tab. 53.)

Videntur signati hi numi, antequam in regiam nomen involasset Cassander. Numus alter signatum se *Theffalonicae profitetur*, de qua urbe, dicta antea *Thermae*, haec Strabo ^{x)}: κτισμα δ' ἐγν Κασσάνδρες, οἵς ἐπὶ τῷ ὀνοματι της ἔστω γυναικος παιδος δὲ Φιλίππε τε Αμυντα ωνομασεν. *Opus vero est Cassandi, qui eam ex nomine uxoris suae, filiae Philippi Amyntae appellavit.* Sic et Potidaeam de nomine suo Cassandream dixit.

x) L. VII. in excerpt.

REGES MACEDONIAE.

PHILIPPVS IV.

Caput Herculis imberbe leonis exuviiis tectum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΤ.

Vir nudus lento equo vinctus. In aliis:

Lco gradiens. AE. III. (Mus. Caef.)

Galea. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ.

Pilum hastae. AE. III. (Haym.)

Galea. Χ Κ intra quadratum. AE. II. (Mus. Caef.)

Jam sese regem profitetur, nimirum ex quo Antigonus victo navalii pugna Ptolemaeo signum extulit. Tamen Cassandri moderationem collaudat Plutarchus pristino more suo libentis epistles, et si ipse rex passim scriberetur et diceretur^y). Propter typum galeae tertium quoque numum Cassandro tribuit Neumannus, sic ut το Κ partis aversae sit litera princeps vocis Κασσανδρε^z), cuius praeclaro judicio facile subscriptio.

* * *

Caput diadematum barbatum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΚΑΣΑΝΔΡΟΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Juppiter nudus stans d. fulmen intorquet, s. extenta . . AE. (Pembroke P. II. tab. 53.)

Mirus hic numus visus Froelichio, quoniam hac aetate barbam non aluere Macedones¹). Similem difficultatem supra in Archelai I. numis objectam vidi mus. Difficile est de numo non viso serre judicium.

AE. C.

Cassandri filius natu maximus. Patri succedit quidem, sed paullo post tabe absimitur^b).

N u m i.

Caput Herculis imberbe leonis exuviiis tectum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ, vel BA. ΦΙ. Vir nudus lento equo vinctus, d. elata. AE. III. (Mus. Caef. Liebo p. 104.)

Huic Philippo numos hos tribuendos puto, quia tam fabrica, quam typis cum Cassandri patris numis conspirant. Cum regnum certo capeffiverit, verisimile non est, eum numis caruisse.

AE. R.

ANTIPATER.

Alter Cassandri F. fratri mortuo succedens regnum matris Thessalonicae cae de auspicatur vitam etiam per ubera materna deprecantis. Causa parricidii fuit, quod in regni divisione plus fratri minori Alexandro, quam sibi favisse videatur. Non multo post idem Alexander scelus caelo fratre expiat^c). Ejectum ab Alexandre, occisum a Lysimachō scelus tradit Justinius^d).

N u m i :

Numos Goltzii inscriptos : ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΤ. tum denique recipiendos censeo, cum ab alio quopiam promulgatos intelligam.

y) in Demetr. p. m. 896. z) Num. pop. P. II. pag. 146. a) Not. elem. pag. 140.
b) Pausan. L. IX. p. 725. Julius. c) Pausan. d) L. XVI. e. 2.

Eidem Antipatru Liebeus W^Xdium se-
catus largitur numos, in quibus compa-
ret monogramma ANTI., sed quos re-
ctius Antigono Gonatae tribuendos suspi-
cor, ut ia hoc dicetur. Antipater ergo
certis numis caret.

ALEXANDER IV.

Ad vindicandam matris caedem De-
trium Antigoni Asiae regis filium advo-
cat, mox ipse ab eodem, quem socrum
addiverat, e medio tollitur ^{c)}).

Num i:

*Caput juvenile diadematum, Χ ΒΑΣΙ-
ΛΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡ. Eques nudus o-
tato grossu, in area bipennis. ΑΕ. III.
(Mus. Caef. Haym.)*

Quo minus hos Alexandru M. tri-
buam, causa est, quod in hujus certis
numis ejus caput non reperitur. Hoc
permisso alteri Alejandro opportunius
admodum non poterat, ut jam con-
jecit Haymus.

AE. R.

FAMILIA ANTIGONI.

Extincta Antipatri stirpe in Macedo-
niam invasit Demetrius, eamque poste-
ris transmisit, in quorum postremo Per-
seo regnum istud illustre desit. Fuit hic
Demetrius filius Antigoni Asiae regis,
cujus hoc loco numos, et si Asiae debi-
tos, habet recensere, cum quia ipse Ma-
cedo fuit, et pater stirpis regiae, tum

quia idoneum in Asiae provinciis locum
non reperio, quo ejus regis numi op-
portune figerentur. Commodo etiam sic
moneta patris jungetur monetae filii,
praecipue eam et utriusque typi con-
spirent.

ANTIGONVS Asiae rex.

Natus in Macedonia per Temenidas ab
Hercule ducere originem credebatur ^{e)},
atque ob hanc causam exissimo Alexan-
drum M. a Seneca hujus Antigoni dicti
nepotem ^{f)}. Philippo II. et Alejandro M.
in omni militia socius ^{g)} hoc mortuo in
celebri provinciarum divisione Phrygiam
majorem sortitus est ⁱ⁾. Inter varia bel-
la, quae cum Alexandri ducibus gesstis,
illud sibi ad gloriam illustre fuit, quo
Ptolemaeum cum foederatorum classe
prope Citium et Salaminem Cypri V. C.
448 vicit. Quo successu elatus regem se
filiumque Demetrium a populo appella-
ri jussit, cuius mox exemplum secuti
sunt Ptolemaeus, Seleucus, Cassander,
et Lysimachus ^{k)}. Post haec cum turba-
re non desineret, a foederatis regibus
bello petitus collatis ad Ipsum Phrygiae
signis victus caelusque est V. C. 453.

Num i:

*Caput Palladis galeatum. Χ ΒΑΣΙ-
ΛΕΩΣ. ANTIGONOT. Victoria stans d.
tridentem. AV. III. (Froelich Ann. Syri-
p. 11. ex mus. Fawkener.)*

Caput hispide comatum ac barbatum,

e) Paulan. Justinus. f) Reinecc. in regib. Maced. pag. 99. g) de ira L. III. cap. 22.

h) Juffip. L. XVI. c. 1. i) Ibid. L. XIII. c. 4. k) Ibid. L. XV. c. 2.

redimitum corona incertae rationis. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ. *inscriptum pro rae navis, cui infidet Apollo nudus d. arcum praetendens, in imo monogramma.* AR. I. (Mus. Caef. Dutenf.)

Caput simile corona hederacea redimitum. Χ Eadem aversa, sed praeterea posne Apollinem tridens navi infixus, in imo delphinus. AR. I. (Winckelmann Anmerk. in fronte operis.)

Numum primum aureum ab Antigono cusum secundum exemplar numorum aureorum Alexandri M., intuenti patet. Pluribus istud regibus placuisse, diximus in ejus regis numis.

Sequentes argentei plura offerunt observatu digna. Caput numi prioris Froehlichius esse Neptuni censuit. Facile consentio cum viro erudito propter cultum capitis horridorem, qui vulgo tribui Neptuno consuevit, nimirum apposite ad maris indomiti ferociam, cui imperavit, unde et omnis ejus soboles saeva, truculenta, inhospitalis. Rite etiam Neptunus cum aversa connectitur, cujus, ut dicitur, typus ad victoriam maritimam addidit. Confirmant istud numi filii Demetrii, similis utriusque argumenti et explicatus, nisi quod in his non caput tantum Neptuni est, sed totus ipse stans, et tridentem intorquens. Corona, qua caput redimitur, videtur esse ex herbae cuiusdam marinae genere. Dutensius contextam ex corymbis putat, verum ubi corymbi, ibi hederae folia, ut passim vide re est in numis cistophoris, et alibi;

ad haec corymborum multo alia est forma, quam quae in id genus numis exhibetur. At enim satis appetat, virum eruditum fuisse a Winckelmanno in partes tractum. Hic in suo caput Panos vidit, sed argumenta, quae adfert, aut fallunt, aut nihil probant¹⁾. Novi, coronam hederaceam Pani quoque competere, ut patet ex numis Panticapaei, sed certae Panos imagines cornu capiti adstituant; aut aures porrigunt, ut videre est in numis Arcadum, et horum urbium Megalopoleos, Antigoni I. Gonatae, Pellae Macedoniae, Panticapaei etc. Ergo cum deos sola plerumque discernant attributa, mallem dicere Bacchum propter hederam, et Indicum propter barbam, quo modo et Bacchum Indicum in numis Tarenti, et Naxi Siciliae hedera redimitum videmus. Firmat sententiam Herodianus, qui narrat^{m)}, hunc ipsum Antigonum Διονούσιον παντα μημερευον, και κωστον μεν περιτιθετα τη περαλη αντι καυσιας και διαδηματος Μακεδονικης, θυρσον δε αντι σκηνης φεροντα, Bacchum in omnibus imitatum capiti pro caufia et diademate Macedonico impo siuisse hederam, et thyrsum pro sceptro gestasse. Ergo cum tum nondum caput suum inserere numis auderet, quod ab Alexandri successoribus serius factum, Bacchi, quem praecipue observaverat, caput intulit, et quidem Indici, nam specravit, praecipue post insignem ad Cyprum victoriam navalem, se omnes socios reges debellaturum exemplo Bacchi a victoriis Indicis celebrati.

1) l. e. pag. 99. m) in Commodo.

Typus navis in parte aversa ad eandem, quam dixi, victoriam haud dubie pertinet, ut et typi similes in numis filii Demetrii. Apollinis sedentis causa obscurior. Apollinem sedentem cum arcu habemus etiam in numo Nicoclis Paphiorum regis. Et habuere Cyprii observandi Apollinis causas luculentas, ut olim disputavi ^a). Ipse modus Apollinis navi insidentis arguit, Antigonum huius quoque deo victoriam acceptam tulisse. Forte juxta in litore stetit templum Apollinis, qui Antigonum mari pugnantem sic respexit, ut idem serius Octavianum ad Actium desuper respexit.

AV. RRRR. AR. RR.

DEMETRIVS I.

Filius Antigoni. Quia acer erat in capiendis urbibus, dictus πολιορκητης, expugnator urbium, vel, ut explicat Seneca ^b), egregiam artem quassandarum urbium professus. Patri primum in bellis omnibus egregiam operam praestitit, et relata V. C. 448 de Ptolemaeo et foederatis insigni ad Cyprum victoria navalis causa fuit Antigono patri, cur is palam regium nomen usurparet, et eundem honorem filio quoque impertiret. Victor subinde una cum patre a foederatis Ptolemaeo, Seleuco, Lysimacho, Cassandro apud Ipsum Phrygiae, qua in pugna partem amiserat, perdita Syria et magna parte Asiae Athenas transmittit, evocatusque ab Alexandro Cassandri F. Ma-

cedoniae rege, ut fibi adversus fratrem Antipatrum subsidio esset, specie ferendi auxilii Alexandrum ipsum interficit, et V. C. 461 Macedoniam rege vacuam fibi subjicit. Bello idcirco a Pyrrho Epirota petitus inita cum hoc pace recuperanda Asiae causa bellum ingens molitur, verum praeventus a regibus foederatis, ejectusque e Macedonia, quam annos VI. tenuerat, cum turbare in Asia non desisteret, captus a Seleuco, et liberali in Syria custodia detentus moritur V. C. 470. Cineres ab Antigono F. apud Demetriadem Thessaliae a se nominatam conditi.

Vxor Phila, ex qua natus Antigonus, qui post varias vices Macedonia recuperata regnum Sirpi suae cum Perseo extiriae reliquit.

Vxores et familiam reliquam vide apud Plutarchum ^c). Illustrior Stratonice filia, primum Seleuci I. deinde Antiochi L. uxor. De Lamia famoso ejus scorto vide Aelianum ^d), Alciphronem ^e), ac praecipue Plutarchum in ejus vita.

N u m i :

Mulier alata navi insfflens tuba, quam d. tenet, canit, s. scipionem. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Pallas gradians pendente ex utraque manu ala d. hastam intorquet, s. clypeum praetendit, in area monogramma in formam bipennis. AV. II. (Editus in meis Num. vet. p. 84. ex museo M. Ducis.)

^a) Num. vet. p. 241. ^b) de Confl. sap. c. 5. ^c) in Demetrio. ^d) V. H. L. XII c. 17.
^e) L. II. epist. I.

REGES MACEDONIAE.

Eadem adversa. In aliis: *Victora d. coronam, s. palmam tenet.* ΧΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. *Neptunus nudus gradiens d. tridentem intorquet, et finistram praetendit strophio obvolutam, cuius duae extremitates dependent, in area A, et monogramma circulo inclusum.* AR. I. (Pembroke) AR. III. (Mus. Caes.) In area Hayniani est ΑΘΕ. AR. III. (T. II. p. m. 97.)

Caput regis diadematum, et cornū taurino horrens. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. *Neptunus seminudus faxo infidens d. acroftolum; s. tridentem.* In aliis: *Neptunus nudus d. pede faxo infidens s. tridentem, per aream varia monogrammata.* AR. I. (Mus. Caes.)

Caput regis tenui filo revinctum. Χ Αверса ut in numo II. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Herculis imberbe leonis exuvitis tectum. Χ ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. *Juppiter actophorus sedens, in area olava.* AR. I. (Pellerin.)

Generatim ad hos numos praemonendum, omnes videri signatos tum, cum Macedoniam obtineret Demetrius, quod apparebat ex monogrammatis, quae simili forma obvia sunt in numis tam urbium, quam regum Macedoniæ.

Typi Neptuni, mulieris alatae tubam animantis, et Victoriae, praecones sunt membra vatae supra victoriae maritimæ, ex qua Demetrio maximum nomen, et titulus regius accessere. A cerritis Atheniensibus fuisse dictum Neptuni filium, late narrat Athenaeus^{s)}. Ad mulierem

in his numis alatam quod attinet, video ab antiquariis passim Victoriam dici sive illam, quae lauream cum palma gerit, sive alteram, quae tubam animat. Priorum esse Victoriam, quis inficiabitur? At cur alteram, quae tuba cavit, Victoria passim dicant, ignoro. Aliae certam Victoriam non faciunt, nam secus et Nemesis, Auroramque dicere Victoriam oportebit. Quid vero Victoriae cum tuba saltem secundum certa monumenta? Si ergo Auroram a Victoria sui distinguunt equi, Nemesis frenum, rota, gryphus, nescio, cur non et tuba aliam a Victoria deam eloquatur. Evidem ex istimo, certam nobis hoc signo Famam proponi non ignobile sane illam numen, cuius meminere poetæ præstantissimi, vetustissimique. De ea Hesiodus in postremis versibus carminis, quod Opera et Dies inscribitur:

Φημη δ' εις τις παρπαν απολλυται, ηγετα πολλοι

Δαοι φημιζοσι. Θεος νυ τις εστι και αντη.
Fama vero nulla proorsus perit, quam multi

Populi divulgant, quippe dea quaedam est et ipsa.

Atqui Famae tanquam deae stetisse Athenis aram, tellis est Pausanias^{t)}, tum et Aeschines perhibens, a majoribus aram Athenis positam Famae, ut maximæ deae^{u)}). Neque vero et populo orbis victori ejus ignotum numen, quando teste Plutarchο^{x)} ejus aedes Romæ stetit ad novam viam, regione adeo urbis XII.

s) L. VI. p. m. 223. t) L. I. e. 17. u) Orat. in Timarch. p. 279, et de Fals. leg. p. 412.

x) de Fort. Rem.

Alas habuit ex eadem causa, ex qua bem strepere circumferri, nemo negave-
Mercurius et Iris; nimirum ut hi nuncii, rit. Alata quoque Siren in denario gen-
tic et nuncia Fama teste jam ipso Ho-
mero ^x).

*μετα δε σφισιν Ὀσσα δεδησει,
Οτευνες οίναι, Διος ἀγγελος.*

*interque ipsos fama ascendebatur,
Incitans ire, Jovis nuncia.*

Quo praeceunte passim a poetis et *nun-
cia*, et, quod sequitur, *pennata* dicitur.
Sic aves apud Aristophanem sese extol-
lentes inter alia crepant ^y): *Φημη γ' οὐρ
όρης ἐστι, Fama vobis avis est. Et Non-
nus* ^z):

*Ηδη δὲ έιδε και ενδα δι' αστρος ιπτατο
Φημη*

Αγγελος άυτοβοητος κ. τ. λ.

*Jam vero hinc et hinc per urbem voli-
tabat Fama*

Nuncia per se clamans.

Et Virgilius ^a):

*Interea pavida volitans PENNATA
per urbem*

NYNCLA FAMA ruit.

Nota est ejusdem Famae alatae descri-
ptio apud eundem Maronem ^b), cui ad-
de Nasonem ^c). Atque ut Famae, sic et
Infamiae alas tribuerunt poetae. Silius
Italicus ^d):

et atris

Circa te semper volitans Infamia pennis.

Famae convenire tubam, et quidem apte
in causa praesente, cum vellet Demetrius
famae laudes victoriae per universum or-

causa, haec ut delectet, Fama, ut pro-
mulget. Addo denique, Famam eodem
modo tubā canentem proponi etiam apud
Pembrock ^e). Famae complura miracula
lege apud Plutarchum ^f).

De Pallade numi I. hoc cultu ince-
dente agetur in numis Thessalorum.

Numum secundo simillimum, eumque
aureum edidit Goltzius, in quo praeter
regis nomen praetenditur inscriptum ΔΗ-
ΜΗΤΡΙΕΩΝ, qui si vere exstitit, apud
Demetriadēm Thessaliae se cusum profi-
tetur. In area numi Haymiani dixi, legi
ΑΘΕ. Constat ex Plutarcho et Athenaeo
supra laudatis, fuisse Athenienses Deme-
trio propter praeclera in se collata be-
neficia jure obstrictos, praecipue quod
eos a Cassandri ac Ptolemai jugo libe-
ravit, ac propterea immodicos illi in
communi laetitia honores decrevisse, quos
ibi enumerat Haymius, inter quos adeo
recenset etiam numum praesentem ejus
nomini dedicatum. Istud fide adcuratissi-
mi Haymii; at in simili et integerrimo
musci Caesarei legitur tantum A; juxta
quidem est O, sed intus est monogram-
ma, ut adeo pro Θ haberi non possit.
Elementum E prorsus abest.

In numis III. et IV. sifistitur caput re-
gis diadematum, et tauri cornu arma-
tum. Adoptanda videtur Spanhemii sen-

^x) Il. B. 93. ^y) in Avib. v. 721. ^z) Dionys. L. XLVI. v. 1. ^a) Aen. L. IX. 473.

^b) Aen. IV. 173 seq. ^c) ex Poeto L. IV. ep. 4. v. 12. ^d) Panie. XV. 96. ^e) P. II. tab. 58.

^f) in Aemilio cap. 24, 25.

REGES MACEDONIAE.

tentia, censentis ^g), Demetrium hujus fibi animalis cornu addidisse Bacchi causa, quem is in omnibus tam belli, quam pacis studiis proxime aemulari conatus est, ut testantur Diodorus ^h), et Plutarchus ⁱ). Quin ipsum ejus patrem Antigonum eodem modo fuisse in Baechum affectum, diserte tradit Herodianus supra in patris numis citatus. At Bacchum non minus cum cornibus arietis fuisse propositum, quemadmodum vidimus in Lysimacho, et videbimus in numis Cyrenes, sed etiam tauri, abunde dixi in dissertatione de tauro cum facie humana Campaniae numis adjecta. Quoniam Seleucus I. Demetrii gener tauri cornua in numis jactat, videri posset, sacerorum in generi praepotentis gratiam eodem cultu usum. At verisimile dixi, hos Demetrii numos signatos tum primum, cum Macedonia obtineret, sed tum jam inimico fuisse in Seleucum animo constat.

Etiam argenteum III. formae, in quo: ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ typo noctuae, hujus esse regis, et signatum Athenis conjicit Pellerinius ^k), sed hic verisimiliter aliorum pertinet, et inscriptum nomen videtur esse magistratus.

AV. RRRR. AR. R.

*PYRRHVS, LYSIMACHVS,
SELEVCVS.*

Exacto V. C. 467 Macedonia Demetrio regnum inter se partiuntur Pyrrhus Epirota et Lysimachus. Anno sequente

pulso etiam Pyrrho solus illud obtinet Lysimachus. Hoc V. C. 472 in Phrygia victo caesoque Seleucus Macedonia potitur, sed paulo post a Ptolemaeo Ceruno interficitur.

Numos Pyrri vide in *numis regum Epiri*, Lysimachi in *numis regum Thraciae*, Seleuci in *numis regum Syriæ*.

PTOLEMÆVS Ceraunus.

Ptolemaei Soteris filius, a patre succedendi spe exclusus Seleuco sese applicat, verum, ut diximus, benefactorem perfide interimit, et Macedoniam invadit. Gallis duce Belgio vicina infestantibus obvianus temere progressus conserta pugna occubit circiter V. C. 473. Propter singularem in rebus agendis celeritatem dictus Κεραυνος, Fulmen ^l).

* * *

Ei hactenus tributi fuere numi aenei, in quorum aversa: ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΤ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ typo *fulminis*, quo credebatur, ad ejus nomen adludi. Verum praecclare evicit Pellerinius, quoniam in omnium horum area comparet monogramma ΜΑΓ., eos Ptolemaeo II. Philadelpho restituendos, signatosque ejus nomine in Cyrenaica, quo tempore frater illius uterinus *Magas* eam provinciam administravit, ut dicetur.

Alius argenteus inscriptus: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΤ. ΚΕΡΑΥΝΟΣ. Η πόλη του Κέραυνου από την οποία προέρχεται η ονομασία του βασιλιά.

^g) T. II. p. 399. ^h) L. XX. cap. 92. ⁱ) in Demetr. pag. 839. ^k) Rec. I. pag. 144.
^l) Pausan. L. I. c. 16.

**MELEAGER, ANTIPATER,
SOSTHENES.**

Meleager et Antipater in his turbidis Macedoniae reges memorantur ab uno Eusebio, quorum illum menses duos, hunc mensem cum semisse regnasse perhibet.

Sosthenes unus ex regni primoribus cum Macedonum reliquiis, qui ex postrema clade evasere, patriam adversus Gallos egregie tuerit. Oblatum a suis regis titulum aspernatur, uno ducis nomine contentus. Cum biennio rempublicam sustentasset, a Brenno cum ingente Gallorum exercitu adventante facile victus regnum victori cedere cogitur ^{m)}.

* * *

Omnium horum trium, et si aut paucorum tantum dierum, aut ne Reges quidem fuere, numi tamen reperti sunt, aurei periinde, ac argentei, verum, quod caput est, ab uno tantum Goltzio, videlicet: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΕΛΕΑΓΡΟΤ — ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΤ — ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΩΣΘΕΝΟΤ.

ANTIGONUS I. Gonatas.

Demetrii Poliorcetae filius cognomen to Gonatas, quod apud Gonatas Thefaliae educatus fuerat ⁿ⁾, insignis a pie-tate in patrem nominis, quem a Seleuco captum redimere omnibus modis, semetipsum ob fidem offerens, adlaboravit. Rex in Macedonia agnitus bis a que ejus regionis urbium, ceu Pellaec,

Gallis, Pyrrho, ejusque filio Alexandro regno exactus turbatum ipsos XXXVI. annos habuit imperium, mortuus V. C. 512.

Vxor Phila, Seleuci I. filia, e qua natus Demetrius II. ^{o)}

N u m i:

Caput virile imberbe turgentibus e fronte binis cornibus, aure acuta, pone pedum; aream ambiunt septem scuta astris insignita. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΟΤ. Pal-las gradiens pendente ex utraque manu ala d. fulmen intentat, s. clypeum praetendit, in area galea dependente utrinque crista, et variae literae. AR. I.

Spanhemius ^p), et Begerus ^q) consen-tiunt, capite anticae exhiberi Antigonom ipsum, sed hoc nomine II., cumque ornatum Panos cultu. Rationem addit Begerus, data regi ejus dei attributa, quia pro Arcadibus, quibus is praesidet, ad-versus Cleomenem Spartanum pugnavit, quod late persequitur Polybius; quia non abhorre a vero, numum ipsum ab Arcadibus signatum. Haec eruditii Ilviri. At falluntur nimio. Etenim ut no-vi, addita saepe fuisse regibus, quae deorum fuere propria, tamen caput numi praesentis propter aurem maniferte acutam nequaquam regis est, sed ipsius Panos. Fuisse hujus dei cultum per Macedoniae vulgatum, docemur numis com-muni Macedonum nomine vulgatis, aliis-

^{m)} Justinus, Eusebius. ⁿ⁾ Euseb. in Chronico, Athenaeus L. IX. p. m. 400. ^{o)} Reinecaius.

^p) T. I. p. 385. ^{q)} Th. Br. T. I. p. 247.

in cuius numis coloniae nomine cisis in Opusc. mythol. Gallei p. 89. Quin et Pan sedens typus obvius, atque eodem pertinere capros coniscantes, qui sunt in numis Amphipolis et Thessaloniae. Notum etiam. Aegas, vetustam Macedoniae urbem, a capris Pani sacris traxisse nomen, notusque in mythologia Aegipan Jovis ex Aega Panos uxore filius¹). At cur Antigonus Gonatas ejus dei imaginem, quod neque hactenus, neque postea a regibus Macedoniae factum, tam magnifice jactet, certam reperio causam. Narrat Pausanias²), Brennum cum Gallorum exercitu ad diripendum Apollinis templum Delphos profectum nulla apparente causa tanto terrore perculsum, ut conversis repente vestigiis turbatisque ordinibus cum suis omnibus ne uno quidem elapso internecione caederetur. Jam vero satis constat, omnem metum nullo certo auctore immisum Panicum ἄπο τη Πανος fuisse dictum. Addit eodem loco Pausanias: τα γαρ ἄπο αἰτιας σέμειας δειπνάται ἐκ τετε (Πανος) φασι γινεσθαι, terrores enim a nulla causa ortos a Pane ajunt injici. Idem observat scholasta ad Eutripidis Πανος ὀργας³), et Cornutus⁴). Inconsultum hunc metum teste Dionysio Hal.⁵) Romani Fauno imputavere, sive cum insolitae species oculos hominum exterrant, sive voces divinae aures eorum percussent. Sed Faunus a Pane vix differt. Causam, cur timoris hujus auctor creditus fuerit Pan, vide apud Anonymum de Incredibiliib.

•

vide Incredibiliib. Commodus hic locus agendi de cornibus hircinis, quae reges Macedoniae galeae inferere consuevere. Ea non solum commemorat Plutarchus, cum narrat, Pyrrhum agnatum ex criftis illustribus et cornibus hircinis⁶), tum et Livius perhibens⁷), Philippum V. in pugna ad Sicyonem in arborem impetu equi illatum, cornu alterum galeae praefregisse, quod ab Aetolo quodam repertum, regio hoc insigni passim cognito, famam interfecti regis vulgavit, sed eadem haec cornua oculis subjicit denarius L. Marci Philippi, qui pictum sifit caput Philippi V. Macedoniae regis tectum galea ad mentum clausa, ex cujus vertice binia hircorum cornua protuberant. Adeo galeam cornu praefixam in numis Tryphonis Syriae regis, quos vide. Veri-

¹) Hygin. Astron. L. II. c. 13. ²) L. X. c. 23. ³) Medea v. 172. ⁴) de Nat. decr. c. 27. ⁵) L. V. p. 290. ⁶) Argonaut. L. III. v. 48 seq. ⁷) in Pyrro p. 389. ⁸) L. XXVII. c. 32.

mile videtur, ejus rei causam petendam ab ipso Carano, qui ducibus capris Edessam cepit, cuius tam firma deinceps fuit memoria, ut reges posteri capras in exercitu constanter alendas curarent, et fuisse adoptata a regibus horum anima- lium insignia, quibus regnum debuere. Ex quo creverit etiam in ipsum Pana Macedonum affectus, cui hirci caprique sacri fuere.

Numum hunc, ejusque similes curos in Macedonia dubitari nequit; nam Pallas hoc cultu, ut dicetur in Thessalorum numis, passim sese offert in moneta Macedoniae et Thessaliae, deinde galea hujus formae jam occurrit in area tetradrachmorum Alexandri M., frequentius vero in aeneis Antigoni nostri, de quibus mox, et Philippi postremi, ut et monogramma HP. fere Macedoniae proprium dici potest.

* * *

Caput Palladis galeatum. Ξ BA. *Vir nudus imberbis et caudatus turgentibus o fronde binis cornibus tropaeum statuit, in area monogramma literis ANT. conflatum, plerumque adiituta galea, rarius pro hoc alias literae.* AE. III. (Mus. Cael.)

BAΣΙ. *Galca dependentibus utrinque crassis.* Ξ ANT. (in monogr.) intra cly- pos Macedonicos. AE. III. (Liebe p. 104. Mus. Cael.)

Horum prior saepius editus, semper male descriptus; nam novem ejus gene-

ris, qui sunt in museo Caesareo, signum illud, quod statuendo tropaeo occupatur, per lucenta cornua et caudam certum Pana efficiunt. Monogramma ANT. ad nomen regis pertinere, eo facile colligitur, quod reliquis per arcum notis variantibus illud constanter idem est, idque tanto certius, quia monogramma similis naturae in numero secundo certum regem notat. At quaeri potest, utrum literae ligatae ANT. *Antipatrum*, an *Antigonum* intelligi velint. Antipatrum Cassandri F. maluit Liebeus^{b)}, verum praeforendum esse Antigonum Gonianam propterea dubitari nequit, quod in superiore tetradrachmo; quod totum Antigoni nomen scriptum exhibet, ejusdem Panos imago, ut in praesente, ob- jicitur, deinde quod fertur ex clypeis Macedonicis contextum in nullo certo superiorum Macedoniae regum numero comparet.

Pan tropaeum statuens, nimirum ut ego explico, de Gallis Graecia et Macedonia exactis, praclare confirmat ea, quae ad primum Antigoni numum disserueram. Incessit tamen religio a Pausania diserte testante^{c)}, neque Philip- sum, neque filium Alexandrum, neque quemquam successorum Macedoniae regum de Graecis barbarisve debellatis erexisse tropaeum. At non raro Diodes- rus statuti a Macedonibus tropaei me- minit, ut advertit Wesselius^{d)}, etsi pro Pausania stet, et Diodorum locutum existimet. Quidquid erit, typus

b) Gath. num. p. 104 seq. c) L. IX, c. 40. d) ad Diodori L. XVI. c. 4.

numi praesentis, quoniam deus istud praestare fingitur, Macedonum verum morem neque stabilit, neque evertit, et imago tantum est victorum barbarorum, quorum tanta fuit immanitas, et ad fere rendam agendumque Graeciam cupiditas, ut potuissent sibi Macedones putare permisum, in communi gentis laetitia receptam legem infringere.

Numum alterum, ut per monogramma ANT. manifestum est, esse Antigoni, ita minus certum, sitne potius primi, an secundi. Istud certum, ad postremos Macedoniae reges pertinere numos, qui lignilla, aut monogrammata regum offerunt clypeis Macedonicis inclusa.

De gálea, quam numus II. exhibit, forma aeris Campani, pendente utrinque crista, aliquid monendum. Cum ea saepe in numis regum Macedoniae occurrat, in iisque non raro typum principem faciat, necesse est, fuisse eam operimentum non ex vulgaribus unum, sed regale ac spectandum. Tamen ad illud explicandum non satis valent monumenta residua, et testimonia scriptorum. Vidi mus supra, memorari a Plutarcho galeam ex cristis illustribus et cornibus hircinis, at in hac defunt cornua. Denarii L. Marcii Philippi offerunt cornua hircina, at defunt cristae, quae galeam nostram insigniunt. In numis Tryphonis Syriae regis comparet galea in apicem definens, et hircino cornu armatum, quae conformatio ab omnibus hactenus notis

ab ludit. Vnum adhuc proditur capitis integumentum apud Macedonas usitatum, caufia, de qua haec Eustathius ^{e)}: Καυσία κατά τον Παυσανίαν πίλος ἦν πλατυς, δια τον Μακεδονικον, φησι, βασιλεις ἐφορέσιν, λευκον δύται, διαδημα περιειλυτες, caufia secundum Pausaniam pileus fuit latus, quo, ait, reges Macedonum usos, candido illud diademate ambientes. Eodem modo Plutarchus, cum narrasset, M. Antonium dedisse filio Ptolemaeo crepidas, chlamydem, et caufiam diademate redimitam, addit, hunc fuisse cultum successorum Alexandri ^{f)}. Athenaeus, cum solitum Alexandri M. habitum describit, ait, eum gestasse την καυσίαν ἵχσται το διαδημα, caufiam diademate redimitam ^{g)}. Denique et Herodianus culpat Antigonum Asiae regem, quod hedera uteretur ἀντι καυσίας και διαδηματος Μακεδονικης, pro caufia et diademate Macedonum ^{h)}. Verum non regum solum, sed et aliorum Macedonum gestamen fuisse caufiam, aliorum testimoniis docemur. Eam Pollux nullo ad reges respectu vocat πίλον Μακεδονικον ⁱ⁾. Causiae Crateri, qui fuit unus ex ducibus Alexandri, meminit Plutarchus ^{k)}, et Arrianus ^{l)}. Epigramma Antipatri Thessalonicensis caufiam generatim vocat habilem veterum Macedonum armaturam, καυση, η τοπαροθε Μακεδοσιν ευκελον σπλον ^{m)}. Quid quod Demetrius rex, ut insequenter Pyrrhum certius falleret, regium amictum caufia et humili lacernula mu-

e) Ad Odyss. A. f) in Anton. pag. 941. g) L. XII. p. m. 537. h) in Commodio. i) L. X. §. 162. k) in Eumene p. 586. l) apud Photium cod. 91. p. m. 126. m) Brunck Anal. Tom. II. p. 112.

vit¹⁾). Genium Macedoniae in notis nummis Hadriani, et in denario C. Antonii Macedoniae procoſ lato pileo, qualis a Pausania describitur, et haud dubie cauſia opertum videmus. Apud Plutarchum²⁾. Phayllus Argivus uxorem juvenem chlamyde et cauſia Macedonia induit, ut esse unus ex pueris regis Antigoni ministris putaretur. Caufiae a nautis gestari solitae meminit Plautus³⁾. Ex quibus patet, fuisse cauſiam promiscuum inter Macedonas gestamē, sic tamen, ut regium discerneret diadema. Enimvero et cauſias purpureas memorat Plutarchus, easque inter praecipua regum munera refert⁴⁾. Haec latius exposui, quoniam video, a nonnullis antiquariis varias galeas, quae in regum Macedouiae nummis occurunt, cauſias putari, ut dicemus infra in numis Philippi postremi. Ferte harum nulla ejus formae est, quae cauſiae secundum citata testimonia trubuitur.

Ad galeam nostri numi ut redeam, credo, eam aliud non fuisse, quam illustrius regum Macedoniae gestamen. Sane galea Alexandri M., quam in ejus vita describit Plutarchus⁵⁾, illi, quam hi numi offerunt, fuit ſimillima, nimirum illustris τῇ Χαρτῷ, ἣς ἐκατεραθεν εἰσηγεῖ πτερον λευκοτητι και μεγεθει θαυμαστον, crista, cuius utrinque stabant pinnae candore, et magnitudine mirabiles.

Numi: ANTIGONOT. ΓΟΝΑΤΟΤ ex Goltzii mala officina prodivere.

AR. RR. AE. C.

DEMETRIVS II.

Antigoni Gonatae ex Phila filius V. C. 512 paternum regnum adit, illudque retinet usque ad annum V. C. 523.

Vxor Pathia Alexandri Epirotac filia, e qua natus Philippus V.

N u m i :

ΒΑΣΙ. Galea crifata. Χ. Monogramma confans, ut videtur, litoris ΔΗΜΗΤΡ. intra ſcuta Macedonia. AE. II. (Wilde tab. III. n. 19. Mus. Caef. Pellerin Addit. p. 52.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. Galea crifata. Χ. Aſtrum inter ſcuta Macedonia. AE. III. (Neumann.)

Si monogramma memoratum recte in has literas resolvitur, dubium non est, similes numos huic Demetrio esse tribuendos, quoniam, ut saepe diximus, corona ex ſcutis Macedonicis contexta regum posteriorum est. Eidem succurrit numus alter plene scripto regis nomine.

AE. RR.

ANTIGONVS II. Dofon.

Judicio Reineccii natus Alejoneo, qui fuit filius Antigoni Gonatae ex concubina. Philippo Demetrii II. filio adhuc impu-

1) Plutarch. in Pyrro p. 389. 2) in Ερωτικῷ p. 760. 3) in Mil. glor. Act. IV. sc. IV. v. 42. 4) in Eumene p. 588. 5) Cap. 16.

beri datus primum tutor, subinde propter virtutis opinionem rex proclamatur. Initia cum Achaeis societate in Cleomenem Spartae regem arma movet, et quod hactenus nemini concessum, Spartam ipsam expugnat, et omissa omni vindicta libertate iterum donat. Post multa paeclare ac liberaliter facta in bello adversum barbaros ex sanguinis profluvio obit V. C. 533. Per convicium dictum Δωσωμα, tradit Plutarchus, quia, quod promiserat, non repraesentavit *).

N u m i :

Hi vix dignoscuntur, nisi forte aliqui, quos in Antigono Gonata, aut in aeneis Alexandri M. descripsieram, hic pertinent.

PHILIPPVS V.

Demetrii II. filius, quod Graecas civitates atrocius vexaverat, et cum Hannibale foedus iniverat, collisus cum Romanis a T. Quintio Flaminino ad Cynoscephalas debellatur. Moerore extinguitur, quod filium Demetrium facto crimen a fratre Perseo delatum mori jussit, V. C. 575.

N u m i :

Caput regis diadematum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Pallas gradiens d. fulmen vibrat, f. clypeum, in area monogramma.* AR. I. (Mus. Theup.)

Aversam similem mox in Antigono Gonata vidimus.

* * *

Caput regis diadematum madezie barbatum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Clava intra coronam queram.* AR. fere I. et II. (Mus. Caef. Pembroke P. II. tab. 54.) In alio: *Hercules flans d. cornu, f. clavam, et exuvias leonis.* AR. II. (Pellerin.)

Caput Jovis, pone signum incusum Hermam referens. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Hercules nudus gradiens d. clavam super humero, f. exuvias leonis.* AE. II. (Sestini Lettere P. II. p. 108.)

* * *

Caput juvenile tectum galea alata in volucris caput excunte, pone harpa, intra scuta Macedonica. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Clava intra coronam.* AR. I. (Pembroke l. c.)

Eadem aduersa. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Galea, cui immanet astrum.* AE. III. (Pellerin Additions p. 53.)

Caput juvenile tectum galea in volucris caput excunte. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. *Harpa intra coronam.* AE. III. (Mus. Caef.)

Caput juvenile tectum galea alata. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ: *Equus currans.* AE. III. (Mus. Caef.)

Caput juvenile tectum galea in volucris caput excunte, pone harpa. Χ ΒΑ. ΦΙ. *Aquila arboris trunco infiftens.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 11.)

Omnis hi numi typos offerunt, qui ad Perseum Jovis et Danaes filium, ejusque

s) in Aemil. c. 8. et in Coriolano.

historiam pertinent. In eorum antica comparet ipse tectus galea, quae est Αἰδος κυνη, Orci galea, adstitutis praeterea aliis et harpa sibi a Mercurio permis, cum in Gorgonas proficisceretur. Simillima galea tegitur Perseus in numis Iconii Lycaoniae, Aegarum Ciliciae, et Amphipolis Macedoniae. Ad haec comprobanda nolo repetere, quae olim ad numos similes apud Sinopen Paphlagoniae et Iconium Lycaoniae signatos liberaliter sum commentatus¹⁾, quae omnia ad praesentes quoque numos illustrandos valent, quibus in commentariis ostendi etiam, quam longe a scopo hactenus aberraverint ii, qui hos Philippi numos explicando sibi sumpsere. Etenim Haymius capita, quae sunt in numis III. et V., dixit esse Philippi Amyntae, galeam, qua ea teguntur, esse causiam Macedonum, de qua egi in Antigono II., harpam pro cultro victimario habuit in taurobolii sacris usitato etc.²⁾ In eadem sententia fuit Froelichius³⁾, utriusque viri erudit erori praeludente Cl. de Boze⁴⁾. Quin ipse adhuc Pellerinius in postremo suo opusculo; quod *Additions* inscripsit, caput galeatum, quod humus II. exhibit, dixit esse ipsius Philippi Demetrii II. filii. Nihil vero in his numis certius Perseum comprobat, quam harpa; ensis genus, nonnisi Perseus, atque, ut in Valeriani Aug. numis comprobabimus, Sa-

turno proprium, cuius qui volet formam ad omnes apices descriptam nosse, adeat Achillem Tatium⁵⁾). Aquila, quae in nonnullis aversam facit, ad Jovem utique Persei parentem refertur, quae omnia Persei attributa binis versibus complexus est Nosnus⁶⁾:

Καὶ κυνηγὸς Αἰδας φερων, καὶ Παλλαδὸς μέρην,

Καὶ πτερον Εεμαωνος ἔχων, καὶ Ζηνα τοκη.

Et galeam Orci gestans, et Palladis harpen,

Et alas Mercurii habens, et Jovem parentem.

At modo, quid Philippo cum Perseo heroë, expediendum. Reges Macedoniae voluisse videri per Caranum Argivum ab Argivis et Perseo descendere, multo tradidere. Eos sane facile cum Perseo connectemus, cum secundum Diodorum Hercules ipse, a quo genus duxere, Perseum in majoribus numeraverit⁷⁾). Etenim mater Herculis Alcmena, hujus pater Electryon, hujus Perseus⁸⁾). Et secundum haec jure Admetus Herculem sic appellat apud Euripidem⁹⁾:

Χαιρὲ ω Διος παι, Περσεως τ' αφ' αίματος,

Salve, o Jovis fili, et a Persei sanguine prognate.

Atque haec causa est, cur Alcmena ab Euripide vocetur νυμφα Περσης, *Virgo ex Persei genere*¹⁰⁾, et a Theocrito

t) Num. vet. p. 172. et 271. u) Thes. Brit. T. II. p. m. 11, et 18. x) Not. elem. p. 143.

y) B. L. T. II. p. 443 z) Erot. L. III. c. 7. a) Dienys. L. XXV. v. 55. b) L. IV. §. 9.

c) Diodor. l. c. Schol. Euripid. in Hecuba v. 884. d) in Alcest. v. 509. e) Herc. fur. v. 801.

REGES MACEDONIAE.

περσηίον αἷμα, Persei sanguis,^{f)} et Achilles Tatius Perseum et Herculem dicat *Aργείους δύο συγγενεῖς, Argivos duos consanguineos.*^{g)} Non igitur fallax Plinius, qui Perseum in Alexandri M. atavis putat,^{h)} nam et teste Arrianoⁱ⁾ huic Macedonum regi quaedam exstitit cum Perseo et Hercule aemulatio, quod ab utroque genus duceret. Alibi narrat idem,^{k)} Alexandrum Mallenibus Ciliciae tributum remisisse, quod hi Argivorum essent coloni, ipseque ab Heraclidis Argivis oriundum se perhiberet. Neque vero recens haec fuit Pellaei juvenis ambitio; jam enim et Alexander I. Macedoniae rex, cum certatus in Olympia prohiberetur a Graecis, quod barbarus esset, Argivum se palam professus est.^{j)} Jure igitur Philippum Amyntae sic adloquitur Isocrates:^{m)} Αργος μεν γαρ ἔστι σοι πατέρις, ὃς δικαιον τοσαντην σε ποιεισθει προνοιαν, δισην περ των φονεων των αντών. Argos quidem tibi patria est, cui eadem te curam, quam tuis ipsis parentibus, impendere aequum est. Fuisse Perseum Argivorum regem, et apud Argos eximie cultum, quis ignorat? Quare et in Argorum numo, qui est in museo Caesareo, fingitur aquila harpae insistens; nimirum, ut in numis Philippi mox descriptis, harpa refertur ad Perseum, aquila ad ejus patrem Jovem.

Sed enim, inquies, quid haec per Caranum a Perseo petita stirps ad Philippum

nostrum, quando Caranidarum genus cum Alexandri M. sobole extinctum est? Istuc ibam. Si fides Polybio,ⁿ⁾ tanta ejus fuit arrogantia, ut non contentus nobili stirpe, quae jam inde ab Antigono Asiae rege titulo regio conspicua fuit, plurimum tamen adlaboraret, ut de Alexandri et Philippi genere videretur prognatus. Istud cum persuadere voluit, ultro genus suum cum Perseo et Argivis copulavit, atque hinc factum, ut, cum idem Philippus Argos venisset, curatio Heraeorum et Nemeorum suffragiis populi ad eum deferretur, quia, ut addit Livius, qui haec perhibet,^{o)} se Macedonum reges ex ea civitate oriundos referunt, quod et Argivis creditum infra commemorat.^{p)} Ac denique ne per solam ambitionem in Caranidarum se stirpem intrusisse videatur Philippus, verisimile est, Antigoni quoque genus, et si non eadem cum Alexandro M. stirpe, ab Heraclidis Temenidis descendisse, de quo vide prolixe disputantem Reinerum Reineccium.^{q)} Ergo ne cui esset praeclarum suum genus ignotum, ceu Alexander Herculem, sic is Perseum in moneta sua proposuit, cuius nempe abnepos esset, quae insania stirpem a Perseo usque deducendi non modo hac aetate, sed multo etiam posteriore inhaesit iis, qui Argivi domo fuere. Ita enim leges in marmore, quod edidit Maffei:^{r)} &

f) Idyll. XXIV. v. 72:

g) Erot. L. III. c. 6.

h) L. XV. § 13.

i) L. III. c. 3.

k) L. II. c. 5.

l) Herodot. L. V. c. 22.

m) Orat. ad Philipp.

n) L. V. c. 10.

o) L. XXVII. c. 30.

p) L. XXXII. c. 22.

q) pag. 99.

r) Mus. Veron. p. XLIII.

πολις ἀ τῶν Αργειων Τ. Στατίλιον Δαρμπρία
ζίον Τιμοκράτη Μεμμιανον, ΠΕΡΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΔΙΟΣΚΟΤΡΩΝ ΑΙΓΩΝΟΝ κ. τ.
λ. Vrbs Argivorum T. Statilius Lampriae
filium Timocratem Memmianum, PERSEI
ET DIOSCVRORVM ABNEPOTEM
etc. quod ante Hadriani imperium non
fuisse dedicatum liquet, quia in eo men-
tio fit ludorum Αντινοειων ἐν Μαντινειᾳ,
Antinoiorum Mantinea. Denique obser-
vandum et istud, quod quemadmodum
Alexander M. filium ab Hercule gene-
ris auctore Herculem, ita suum Philippo-
pus a Perseo Perseum appellavit.

In numo II. habetur hinc caput Per-
sei, inde galea astrifera, verius pileus
Dioscurorum. Nimirum ut in citato mar-
more Maffeiano Statilius Argivus dici-
tur Persei et Dioscurorum abnepos, ita
eodem jure Philippus Dioscures in ma-
joribus ponit, et publice observat. Dios-
curos quidem apud Lacones ortos ve-
tus fama prodiit, verum fuisse Laco-
nes Argivis cognatos alias probavi.³⁾

Vidimus supra in numo hujus Philip-
pi certo epigraphen BA. ΦΙ. Videbimus
item in moneta Persei numum, qui typo
simillimus est priori ex his descripto, ad-
dito etiam solo BA. ΠΕ. Quare dubium
non est, numos omnes sic inscriptos esse
hujus Philippi.

*Caput juvenile radiatum. ♀ ΒΑΣΙΛΕ-
ΩΣ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. Fulmen intra quer-
nam, superne monogramma ΔΙ. AE. II.
(Mus. Caes.)*

Numum hunc alii Philippo Syriae re-
gi, alii huic nostro tribuunt. Auctor mu-
fei Theupoli eum Andrisco, seu Pseudo-
Philippo, qui exacto Perseο Macedo-
niā turbavit, largitur. Istud certum,
Macedoniae potius id genus nūmes tri-
buendos propter monogramma ΔΙ. in
Macedonum moneta obvium, et habeo
auctōrem gravem Cousineryum, eos fre-
quentes reperiri in Macedonia.

AR. RR. AE. C.

PERSEVS.

*Caput Herculis imberbe leonis rictu te-
ctum. ♀ BA. ΦΙ. Vir nudus èques lento
gressu d. elata. AE. III. (Mus. Caes.) In
alio: Duo oapi decumbentes. AE. II.
(Mus. Caes. Theup.)*

*Caput Herculis barbatum eodem cultu
♀ BA. ΦΙ. Pallas gradiens d. hufiam in-
torquet, s. clypeum. AE. III. (Mus. Caes.)*

Vide alios cum BA. Φ. in museo Cae-
fareo.

Philippi V. filius, patre in fratri. De-
metrii caedem inducto, in quem Mace-
donum studia inclinaverant, regnum adep-
tus, quod Romanis, eorumque sociis in-
fensum se ubique praeberet, ab his bel-
lo petitus apud Pydnam a L. Aemilio
Paullo vincitur, captusque in insula Sa-
mothrace cum filiis Philippo, et Ale-
xandro, et filia Romam. in triumphum
abducitur V. C. 586, cum regnum in

3) Num. vet. p. 79.

annum XI tenuisset. Macedonia in provinciam redigitur, rex Albae in libera custodia consenescit, de quo vide praeципue Diodorum.¹⁾ Alii inedia vitam finivisse tradunt.

Numi.

Caput diadematum modesto barbatum.
Ѣ ВАΣΙΛΕΩΣ. ΠΕΡΣΕΩΣ. *Aquila fulmini infissens intra coronam quernam, per aream varia monogrammata.* AV. I. (Mus. M. Ducis. AR. I. (Mus. Caes.)

Caput juvenile tectum galea elata in volveris caput exente, pone harpa. Ѣ ВА. ΠΕР. (posterior vox in monogrammate.)
Aquila truncu arboris infissens. AE. III. (Mus. Caes. Lieb. p. 107.)

Caput Herculis imberbe leonis rictu te-
ctum. Ѣ ВА. ΠЕ. *Vir nudus eques lente*
greffu d. elata. AE. III. (Pellerin.)

Omnis hos numos in moneta patris explicatos repieres.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

THESSALIA.

Regio, ut urbium antiquae famae, ita et numorum ferax. Ex his aureus hactenus nullus compertus. Argentei prae-aeneis frequentiores. Generatim moneta, quae ubi vis gentium ante Philippum Amyntae feriri solebat, si Italiam mediam demas, pleraque argentea fuit. Revera argentei urbium Thessaliae satis remotam aetatem redolent. Ab eodem Philippo Thessalia Macedonibus servire coacta, ejus urbes sive per impotentiam, sive amissis per mutatam reip. formam juribus cessavere signare monetam eo tempore, quo maxime monetae aeneae usus invaluit.

Typus in ejus urbium numis frequentior *equus.* Thessalorum rei equellris studium a veteribus in paucis celebratum, et tam antiqui nominis, ut cum fabulis conne-

ctatur. His docemur, primum sonipedem in Thessalia prognatum, et ab ejus incolis Lapithis edomitum: ^{a)} ex quo ortam de Centauris Thessalis fabulam conjicit Palaephatus. ^{x)} Satis confutat, Philippum Amyntae non ob aliam magis causam ejus regionis occupandae flagrasse cupiditate, quam ut exercitui suo robur Thessalorum equitum adjungeret. ^{y)} Et vero ex monitu oraculi teste scholia Homeri ^{z)} primas laudes tulere

Ιπποι Θεσσαλοι, Δακεδαιμονιαι τε γυναικες,

Ανδρες δ', δι πίνστιν ιδωρ καλης Αγε-θεσης.

Equi Thessalici, et Lacedaemoniae mu-
lieres,

Virique, qui bibunt aquam pulchrae
Arethusae.

1) L. XXXI. Eclog. 2. u) Lucan. L. VI. 396. x) de Incredib. §. 1. y) Iustin. L. VII. c. 6. z) ad fl. B. V, 763.

At proprius unus Thessalis typus est: *in adversa equus, in aversa vir nudus pileo a tergo pendente, qui ferocientem taurum cornibus retinet.* Est hic hactenus cognitus ex numis Larissae, Pelinnae, Perrhaebiae, Pharcadonis, Pherarum, Tricae. Censuit Liebeus,^{a)} eo exhiberi Herculem tauri, vel Acheloi domitorem. At pileus a tergo pendens, isque Thessalicus, ut dicetur infra in numis Larissae, hominem agrestem facit rei pastorum vacantem, quo studio longe excelluisse Thessalos, notum, nisi quis velit typum ad veterem fabulam vocare, quam prodidere Palaephatus,^{b)} et Servius,^{c)} regnante Ixione cum ferocientes tauri omnia late vastarent, adversum eos egressos juvenes Thessalos, cum urgere feras non desisterent, dictos Centauros, ὅτι ταυρούς κατεκεντεῖν, quod tauros stimulis exagitasse, unde nata Centaurorum fabula. Cum dixi, equum et taurum frequenter in Thessalorum moneta typos facere, commode occurrit, quod de iis Aegistibus apud Euripidem praedicat:^{d)}

Ἐκ τῶν καλων κομπάσι τοῖσι Θεσσαλοῖς
Εἶναι τοδέ, ὅσις ταυρού ἀρταμεῖ καλῶς,
Ιππεῖς τέ ὀχμαζεῖ.

*Inter praeclara facinora jactant apud
Thessalos*

*Hoc esse, quisquis taurum difficet recte,
Et equos regit perito.*

De Thessalorum tauros domandi, et cum sis pugnandi p. ritia, tum etiam de agone, qui ταυροκαθαψία appellabatur, vide

doctissimum Prideaux ad marmor, quod est in Oxoniensibus XXXVII., varias vero hujus exercitii imagines offerunt numi contorniati.

Imperatorii urbium, quod mirum, saltem certi non habentur, nisi communis Thessaliae nomine.

Autonomi.

Caput equi cum freno. Σ ΘΕ. Planta.
AR. IV. (Mus. Caes.)

Ex hactenus editis Thessalorum nomine numus hic videtur antiquissimus. Cum simili typo exstant numi Scotissae, ex quo efficitur, numum hunc non ad Thebas, ut visum Froelichio,^{e)} aut aliam urbem ab his literis incipientem, sed ad Thessalos pertinere. Typus item equi nequaquam Boeoticus, sed Thessalicus est.

* * *

Caput Jovis laur., in aliis querna redimitum, addito nonnunquam magistratu.
Σ ΘΕΣΣΑΛΩΝ. *Pallas gradiens pendentibus ex humero alis d. hastam intorquet, s. clypeum praetendit; adjiciuntur plorūque duo magistratus.* AR. II.

Obvii sunt id genus numi. De Pallade, hoc, quem descripsi, cultu incedente non nihil commemorandum. Ea constanter in his numis fingitur dependente utrinque a collo et humero ala. Phaenomenon istud commonefecit ejus, quod praeter plures alias grammaticos veteres refert Suidas

a) Goth. num. p. 206. b) l. c. c) ad Georg. III. 115. d) in Electra v. 815. e) C. et. Vind. p. XXXVIII.

THESSALIA.

Θετταλικαις πτερυγογεσ. Τέτο είνεται δια το πτερυγιον ἐχει τας Θετταλικαις χλαμυδας, απερ είσιν οι ἔκατερων γωνιαι, δια το ἑσπεριν πτερυξη. *Thessalicae alas.* Hoc dictum, quia *Thessalicae chlamydes utrinque angulos quosdam habent, qui aliis similes sunt, nisumque, angulos hos in his Thessalorum numis a Palladis humero pendentes revera esse illud, quod Suidas alas*

Thessalicas appellat, atque istud tanto magis, quod eodem cultu frequens est Pallas in numis urbium et regum Macedoniae, ut Demetrii I., Pyrrhi, ejusque filii Alexandri, qui ipse quoque Macedoniam aliquamdiu tenuit, aliorumque. Praeterea dubium non videtur; Palladem hanc in his Thessalorum et Macedonum numis esse *Itonidem*, sic dictam ab Itone Thessaliae urbe, ab ipsis Macedonum regibus eximie observatam, quod olim comprobavi.^{f)} Animadverte tamen hoc loco juvat, fasciam a collo ad utrumque latus dependentem non Palladi modo, sed aliis quoque diis in numis, iisque vetustissimis tribui. Simile indumentum jactat Neptunus in antiquissimis numis Posidoniae, alter item in numis Demetrii I. Macedonis, simulque obvolutam eo sinistram velut scutum objicit, quod penitus expendant ii, qui in rem vestiariam deorum inquirunt. Ceterum dum Palladem sic cultam Thessalicam appello, nequaquam intelligi volo, eam sis in solis Thessaliae numis comparere, nam et talem objiciunt numi Syracusarum, Atheniensium, et regum

Syriae, sed quod sic in Thessalorum numis est frequentius obvia. Ita et clypeos certa lege in orbem dispositos vocamus Macedonicos, quamvis hi, ut in Macedonia observavimus, etiam in aliis extra Macedoniam urbium numis compareant, et triquetram dicimus Siculam, et si haec in Suefiae, Veliae, quin et Selges numis occurrit.

* * *

OMONOIA. *Caput muliebre laur.*
ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΡΩΜ. *Equus liber currens*
AE. III. (Pellerin.)

Nexum cum Roma indicat numus hic et propositam Thessalis cum gente orbis principe concordiam. Videtur pars hujus numi antica adludere ad beneficium, quo J. Caesar post victoriam Pharsalicam Thessalis libertatem dedit. ^{g)}
AR. C. AE. RR.

Imperatorii.

Ab Augusto in familiam usque Galieni porriguntur. (Mus. Caes. Pellerin, Theup.)

Epigraphe: in numis sub Augusto et Tiberio signatis est: ΘΕΣΣΑΛΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΗΩΝ, (Pellerin Rec. III. p. 200.) nempe capto honoris vocabulo ab Augusto. Fuisse Thessalos promeritos, ut illis Augusteo nomine gloriari liceret, tanto magis miror, quod imperante Augusto grave adiverunt discrimin propter ea, quod Petraeum vivum cremaverant.^{h)} Insolentior formula: ΔΟΜΙΤΙΑ-

f) Nüm. vet. p. 104.

g) Plut. in Caes. c. 48.

h) Plut. de praecpt. reip. gerend. p. 815.

NON. ΚΑΙΣΑΡΑ, vel ΑΔΡΙΑΝΟΝ. KAI-
CAPA. ΘΕΕΚΑΛΟΙ, (Pellerin. Mus.
princ. Waldeck.) Deinceps constanter:
KΟΙΝΟΝ. ΘΕΕΚΑΛΩΝ.

*Typus potier: Pater hastam intorquens,
reliqui obvii. In numo Augusti: Apollo
Actius praegrandi lyra canans, quem ex
museo Caesareo alias edidi.*ⁱ⁾

Magistratus: praetor: ΣΤΡΑΤΗΓΟΤ.
ΑΝΤΙΓΟΝΟΤ, in numis Augusti et Li-
viae. (Mus. Caes. Pellerin l. c.) ΣΤΡΑ-
ΤΗΓΟΤ. ΑΤ.. ΚΟΤΡΟΤ, vel ΔΤΚΟΤ.
ΤΟ. B. in numis D. Augusti, et Juliae
Aug. (Pellerin l. c.) Eſſe hunc praetо-
rem proprium urbis magistratum, in
qua numi hi cuius ſunt, non propraetо,
rem Romanum, atq[ue]ut nomina Grae-
ca, quod jam vedit Pellerinus.

*Literae saltariae A. Γ. Δ. etc. jam ab
Augusto usque ad Gallienum.*

AE. C.

AENIANES.

*Autonomi exstant cum argenteis, utrum
aeneis, inscripti ΑΙΝΙΑΝΩΝ, vel ΑΙΝΑ-
ΝΙΕΩΝ plerumque typo viri seminudi
hastam ejaculantis, etiam vase, quos pro-
mulgavit Pellerinus. (Rec. I. tab. XIII.
et XXVI.) Populus Aenianum nominе,
aut quod huic adſine eft, varias Grae-
ciae plagas inhabitavit mutatis stratis
aetate fedibus, quod jam advertit Plut.
archus.^{k)} Ergo ii, aut eorum pars in
Thessalia versus Sinum Maliacum, in
Petraebia, in Molosside, et Aetolia con-
ſedisse leguntur, dicti Aenianes, Aenia-*

*nos, Aenianes. Vtrum Pellerinus numos
ſimiles recte per Aenianes Aetoliae, vel
Acarnaniae, vel Thessaliae diſtribuerit,
dubito.*

AR. RR. AE. RRR.

ΑΡΝΑ.

Medioſartus, et auctor muſei Theu-
poli huic Thessaliae urbī targiti ſunt nu-
mos Treboniani, quorum aversa inscri-
bitur ARNASI. Verum vocabulum illud
fanum interpretem nactum nondum eſt,
de quo copiosius agam in numis hujus
Augusti.

Caput equi. Χ ΤΡΑΞ.

Mediterranea ad Peneum.

Caput muliebre. Χ ΑΤΡΑΓΙΟΝ, Equus.

AR. III. (Pellerin, Pembrock.)

*Equus currens, Χ ΑΤ. (in monogrammi
mate), intra lauream. AR. II. P. (a me
editus ex mus. Savorgnan. Num. Vet. py
85.)*

AR. RRR.

Caput Jovis baur. Χ ΚΡΑΝΝΩΝ.

In Pelasgiotide.

Protome juvenilis pileata. Χ ΚΡΑΝΝΩ.

NΙΩ — Vir pileatus in citato equo. AE. I.

(Pembrock.)

*Caput Jovis baur. Χ ΚΡΑ. Similis ty-
pus. AE. III. (Maym T. II, p. 347.)*

Varius proficiens Cyprus in Thessaliām

et pastoritiam et equeſtrēm invitat. Stra-

i) Sylloge I. p. 26. k) Quaest. Graec. 13 et 26.

boni dicitur Κέασων, sed et nonnullis germinato Ν scribitur. Gentile *Cranonius* apud Livium recte cum numi scriptura conspirat.

Caput Jovis laur. Χ ΚΡΑΝΝΟΤ. ΕΦΤΡ. *Curriculum, cui impositum vas, utriusque rotae infisit avis.* AE. III. (Haym T. II. p. 147.)

Eques pilatus citato cursu. Χ ΚΡΑΝΝΟ. *Curriculum, cui imposta diota, utriusque rotae infisit avis.* AE. III. (Ibid.)

Insignes hos numos praeclare explicat Haymius ex Antigono Carystio, perhibente, ¹⁾ in tabulis Crannoniorum hospitalibus, cum insigne urbis subjicitur, pingi solitos δύο κορακις ἐφ' ἄμαξις χαλκε, *duos corvos super aereo curru*, atque istud propterea, quia duobus plures nunquam ibi conficiuntur. Addit, cum magna est siccitas, eum currum pulsari, et sic pluvias impetrari. Singulare est etiam ΚΡΑΝΝΟΤ. ΕΦΤΡ. numi prioris. Narrat Strabo, idque Homeri auctoritate confirmat, Crannonios dictos quoque fuisse *Ephyros*.

Ex his idem docent Eustathius et Stephanus.

AE. RRRR.

CTEMENAE.

Huic oppido, haesitans tamen, argenteum tribuit Pellerinus inscriptum KTH., at eum esse Sinopes Raphagoniae, suo loco docebitur. Alium inscriptum KTI. .

ΜΕΝΟC. ΑΝΙΝΗCΙΟΙC, et hoc perperam vocatum vide in Anineso Lydiae.

DEMETRIAS.

Maritima ad sinum Pagaseum. Test Strabone opus Demetrii Poliorcetae, q^{uod} Pagasarum, Iolci, aliarumque in proximo litarum incolas in hanc contraxit.

Caput Dianaæ. Χ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. Ν. vis. AR. III. (Pellerin.)

Fuit Demetrias navale, quin aliquar diu et regia regum Macedoniae, ut traditum Strabo.

AR. RRRR.

Cum nomine *regis* Demetrii num edidit Goltzius, (in Graecia.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. Neⁿus nudus tridentem intorquet. Χ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. Victoria super navi curr AV.

Simillimos ex auro et argento, quod nomen populi in his abest, si in moneta Demetrii I. recensui. Forte hoc vocabulum ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ aetatio his artibus adsueto additum fit.

DEMETRIAS SACRA.

Autonomi.

Caput muliebre turritum. Χ ΔΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. Victoria ens. In alio: *Fortuna flans.* AE. II. (Pellerin.)

Caput virile nudum. Χ ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. Mulier capite turr.

1) Higg mirab. c. 15. m) L. VII. p. m. 508, et L. IX. p. 674.

*infidens, d. extenta, subtus fluvius emer-
gens.* ΔΕ. II. (Hunter, Pellerin.)

Caput virile laur. ΣΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ.
ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ. *Vir nudus stans d. hastam.*
ΑΕ. III. (Hunter, Haym T. II. p. 124.)
His addendus

Imperatorius:

ΘΕΟC. ΣΕΒ . . *Caput Augusti nudum.*
Ξ . . . ΤΡΙΕΩΝ. ΤΗC. ΙΕΠΑC. *Victo-
ria gradiens.* (Haym T. II. p. m. 221.)

Haymius numos Demetriadis, qui ΤΗΣ.
ΙΕΡΑΣ addunt, esse Sicyonis edixit,
quae teste Diodoro causa illuftrium be-
neficiorum a rege Demetrio se Demetria-
dem vocavit. Non adrisit istud Pel-
lerinio ea potissimum de causa, quia
temporarium tantum istud nomen fuit,
ac paullo post abjectum ^{a)} neque adeo
dubitavit, eos Theſſalicae huic Demetria-
di largiri. At enim multa sunt, quae
me ab adſignanda his numis urbe Eu-
ropaea abſtinent. Nam primum epigra-
phes modus: ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ, Europaeus
non eſt. Novi, Nicopolis Epiti et Epi-
daurum in numis dictas ΙΕΡΑΣ, verum
in his legas tantum: ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ.
ΙΕΡΑ, vel ΕΠΙΔΑΤΡΟΤ. ΙΕΡΑΣ. Quod
ſi quis Larissam Theſſaliae objiciat, cu-
jus praetenditur numus inscriptus: ΔΑ-
ΡΙΣΣΑΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ, is noverit,
etiam hunc a me ex Theſſaliae finibus
extorrem fieri, ad Larissaeos Seleucidis
repedare iuſſum. Adde, scripturam ſic
ab Aquilone in meridiem tendentem, et
in plures versus parallelos divifam, qua-
leſ hi numi fiſtunt, verum eſſe monetae

Syrae, vel Ciliciae characterem. Nihil
vero luculentius, eſſe hos numos Afiae,
et quidem in Orientem vergentis, com-
probat, quam typi eorumque modi. Ca-
put muliebre hoc turrium cultu certus
iterum eſt character Syriæ et Ciliciae.
At quod me praecipue permovit, ut De-
metriadem Theſſalicaem respuerem, eſt
urbis genius ſaxo infidens emergente sub-
tus fluvio, quem modum in nullo urbis
Europaea numo reperias, at frequentiſ-
ime, in numis Syriæ late ſumptae, tum
Ciliciae, et finitimi tractus. Denique nul-
lo testimonio conſtat, Demetriadem Theſſalicae dictam fuſſe ſacram, et quodam-
plius eſt, Demetrias haec ſola eſſet Theſſalica-
rum urbiū, quae cum imperato-
ris capite numos feriſſet, eti hujus ge-
neris habeamus complures, ſed commu-
ni ΘΕΣΣΑΛΩΝ nomine inſignes. Atque
hae, familesve rationes in cauſa fuerint,
cur illuſtris Combius Demetriadem aliam
a Theſſalica diversam reſpexerit.

At vero quae haec Demetrias? Com-
bius Demetriadem adſignat in Affyria
ſitam. Sed ab hac, ut verum fatear, gra-
ves me rationes abſterrent. Praeterquam
enim quod Affyria extra cyclum numi-
maticum poſita eſt, fi Parthicorum, et
paucorum aliorum regum numos demas,
jam iſtud ſolum Demetriadem Affyriæ
excludit, quod in his numis habemus
caput Augufti, cui Affyria nunquam pa-
ruit. Certum vero Auguſtum non mo-
do habemus in citato imperatorio, ſed
eum agnoſco etiam in citatis auto-
nomis, in quorum antiqa dixi eſſe

a) Rec. I. p. 163.

(Vol. II.)

caput virile nudum. At quam, inquies, ditus. *Autonomum argenteum ΕΘΝΗΣ ΣΤΑΙΩΝ* edidit Goltzius, sed satis p se monet typus, esse Atheniensium nummum.

AE. RRRR:

AE. RRRR.

ETHNESTAE.

Populus Thessaliae uni Stephano pro-

caput adversum Medusae peffis orbibus. Ξ ΓΟΜΦΕΩΝ. Juppiter sedens fulmen, s. hastam. AE. II. (Pellerin.) AE. RRRR:

GOMPHI.

In Eftiaeotide.

Caput adversum Medusae peffis orbibus. Ξ ΓΟΜΦΕΩΝ. Juppiter sedens fulmen, s. hastam. AE. II. (Pellerin.) AE. RRRR:

GYRTON.

In Pelasgiotide.

Numi ΓΤΡΤΩΝΙΩΝ typo equi gladiantis. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.) AE. RR.

HERACLEA TRACHIN.

In Phthiotide ad finum Maliacum *Autonomos* prodidit Goltzius:

Caput Herculis. Ξ ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΤΙΧΙΝΙΩΝ. Hercules leonis exuvii dens. AE.

ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. Caput Pallas TPAX. Pegasus volans. AV.

Horum similes complures vidi in metallo et insoliti ponderis, quo spurios omnes deprehendi, quos referendum etiam censeo aureu pendentem grana 665, vel XII. no aureos, quem editum video in Catalogue raisonné edito Lipsiac pag. 62. Ejus auctor eruditus ac sius eti affabre elaboratum, et a rem modum plane exactum con non tamen audet candide antiquuu

e) Diodor. Sic. L. XX. §. 102. p) Lettere p. 49.

fiteri, reclamantibus pluribus, qui videlicet
dere. Similem se quoque vidisse testatur ΛΑΜΙΕΩΝ. *Dipta adstituto vase monoto*
Harduinus ²⁾, an genuinum?

HIPPIAS.

Vide *Phalerna* ejusdem Thessaliae.

HOMOLIVM.

In Magnesia. V. Stephanum.

Caput Vulcani pileo solito tectum. Ξ
ΟΜΟΛΙΕΩΝ. *Serpens in spiras contor-*
tus. AE. III. Sunt bini in museo Cae-
fareo.

AE. RRR.

LAMIA.

Ad fretum Euboeae et sinum Malia-
cum, pars Malienium, quin secundum
Scylacem Malienium caput, quod et
numis ipsius comprobatur, nam Malien-
ium et Lamiae numi typos habent si-
millimos. Ipsa Lamiae celebre nomen
adulta a bello Lamiaco, quod post
Alexandri M. mortem adversus Anti-
patrum Macedoniae praefectum move-
runt Graeci ad recuperandam liberta-
tem.

ΛΑ. *Diota.* Ξ *Tripus intra quadratum*
incusum. AR. III. (Mus. Caes.)

Est hic Lamiae antiquissimus mihi co-
gnitus. Diotam similis formae omnes
Lamiae argentei numi, ut et Malien-
ium exhibent.

Caput Bacchi hedera coronatum. Ξ

In aeneis eodem modo inscriptis vel
perinde est *diota*, vel: *Vir nudus flexo*
genu sagittam emitens. (Pellerin.)
AR. R. AE. RRR.

LAPITHAE.

ΑΠΟΛΛΩΝ. ΣΩΤΗΡ. *Caput Apol-*
linis laur., *juxta astrum.* Ξ ΛΑΠΠΙ-
ΘΩΝ. *Lyra intra lauream, superne va-*
riæ literæ. AR. I. (Pellerin Rec. I.
p. 167. Theupoli.) AE. II. (Mus. Caes.
Beger etc.)

Hos numos plerique tribuunt Lapithis
Thessaliae populo, qui circum Pindum
et Othrym sedes habuere, verum haec
gens magis poetis, quam historicis co-
gnita. Fuit tamen in eadem Thessalia
teste Stephano Λαππης πολις, ad quam
referri possent hi numi. Verum et haec
urbs, et populus Lapithae constanter Π
simplice scribuntur, prima etiam syllaba
a poetis correpta, at numi Π geminant.
Quae causa fuit, cur Lappam Cretæ
urbem maluerit Patinus, quod minus
verisimile. Si nomine ΛΑΠΠΙΘΩΝ, quod
vero proprius, intelligendi sunt Lapithae
Thessaliae, jure Apollinem monetae in-
seruere, quia is teste Diodoro fuit gen-
tis conditor ¹⁾). Ceterum Lapitharum nu-
mum probae antiquitatis nondum mihi
videre licuit, et ejus quoque, quem ex

2) Num. arb. ill. 1) L. IV. c. 69.

museo Caesareo citavi, parum mihi probatur fides.

L A R I S S A.

In Pelasgiotide, urbs vetusta, et cum primis nobilis ad Peneum fl.

Vir nudus pendente retrorsum pileo taurum ferocientem cornibus retinet. ΞΛΑΡΙ. ΛΑΠΙ. ΛΑΡΙΣΑΙ. ΛΑΡΙΣΑΙΑ. *Equus liber currens.* AR. II. (Mus. Caes. Pellerin, Catal. d'Ennery.)

Vtriusque partis typi obvii sunt in argenteis urbium Thessaliae, ut dixi in prolegomenis ad hujus regionis numos, quae vide. Pileus, qui viro dependet, gestamen fuit Thessalis usitatum ad arcendum solem. Narrat Dio³), concessum a Caligula in theatris usum pileorum Thessalicorum, ne solis ardore laborarent spectatores. Apud Sophoclem Ismenes caput tegit ἡλιοστέρης κυνη Θεσσαλίης, *solem arcens galerus Thessalicus*⁴), et ποιμενικον πλῆρημα, *pastoralem pileum* dicit Callimachus teste scholastia Apollonii⁵).

Caput muliebre adversum paſſis crini bus. ΞΛΑΠΙ. ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ. *Equus paſſens.* AR. II. III. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput incertum. ΞΛΑΠΙ. *Aquila harpa infiftens.* AE. (Arigoni.)

Argentei hic descripti omnium maxime obvii. Numi alterius typus, perfidius in numis Philippi V. et Persei bitur.

Macedoniae regum, ad heroem Perseum aequo referendus, ex quorum numis ejus explicationem pete. Fuit vero Larissaei observandi hujus Danaes filii iusta causa Nam is in hac urbe aliquamdiu vixit et apud hanc Acrisium avum imprudenter fecit⁶). Praeterea haec urbs vocat Argos Pelasgicum, ut pluribus dicunt in numis Pherarum, ex quo satis apparet, fuisse deductam Argis Argolidis coloniam, quae urbs Persei fuit patria, in numis suis eundem typum aquil harpae inlistentis offert. Sane communem inter utramque hanc urbem etiam illud probat, quod Pausanias templi Jovis Larissaei apud Argos Argolidis tisse adfirmat⁷). Quin et ipsam Argirum arcem fuisse dictam Larissam, Strabo⁸), et Dionysius Halic. ipsum gos Peloponnesi dictum Larissam a rit⁹). Ex quo consequitur, caput liebre paſſis crinibus, quod frequenter in argenteis Larissae occurrit, Medusae, cujus caedes Perseo v Larissae incolae tam honorifica Arigonius numum alterum perperantur Italiae revocavit.

— API. *Mulier amphoram tenante revertitur.* Ξ. *Equus gradiens.* A. (Mus. M. Ducis.)

Illustris hujus numi argumentum moneta sequentium Pherarum ex

s) L. LIX. §. 7. t) Oedip. Colen. v. 318. u) ad L. IV. v. 972. x) Pausan. C Apollodor. L. II. c. 4. §. 4. y) Corinth. L. II. c. 24. z) L. IX. p. m. 672. a) L. I

ΛΑΡΙΣΑ. *Mulier flans dexteram vulnus admoveat.* ΧΘΕΣΣΑΛΩΝ. *Figura seminuda sedens dextera super caput posita.* AE. IV. (Mus. cell. principis de Waldeck.)

Praefantissimus est hic numulus, qui, quod hactenus in Larissae moneta non observatum, Thessaliae etiam, in qua sita fuit, mentionem adjicit, qua obtinemus, ut de hujus numi natalibus dubitare non licet, pluribus per tres orbis partes Larissis cognitis. Typorum explicationem non facile tentavero, nimium confractis in parvo numo figuris, etiam totus nitidus et integer est.

* * *

Numos inscriptos ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ. ΤΗΣ. ΙΕΡΑΣ esse Larissae Seleucidis, in hac probabimus.

AR. C. AE. R.

MAGNESSIA.

Vrbs cum regione cognomine intercepta finu Thermaico et Pagaseo.

Autonomi inscripti ΜΑΓΝΗΤΩΝ plures vulgati, at urget difficultas, qui tribuendi sint huic Magnesiae, qui alteri in Ionia sitae. Ii, qui Centaurum sicutunt, ad hanc, de qua agimus, possunt pertinere, quia hic typus Thessaliae urbibus propter stabulantes in ea hos bimembres proprius est, propter quam rationem huc quoque referri possent numi cum equi imagine. At fallere potest hoc judicium, quia Magnesia Ioniae fuit hu-

jus colonia, et quod saepe factum, poterat uti iisdem cum matre typis. Magnesia Ioniae certos suos habet numos, nimirum qui Dianam Leucophrynen, vel Junonem Samiam offerunt, vel Maenardi meminere, ut ibi dicetur. Magnesia Lydiae nunquam adsitum montem Sipylum reticet. Pellerinius hue vocat argenteum, in cuius aversa figura arcum tenens navis infidet, nimirum propter militudinem humorum Demetriadis. Quod si figura haec vere est Apollo, ut visum Cl. Neumanno, verisimile est etiam, ea navi indicari navim Argo in fidera relatam, ut vir eruditus ex Hygino acute conjicit^b).

Imperatorii existant cum capitibus Maximini, Gordiani, et Gallieni inscripti: ΑΡΓΩ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Navis Argo cum vectoribus Argonautis.* Hos Harduinus huic Thessaliae Magnesiae largitur, Vailantius Ioniae. Revera ea navis in hoc Thessaliae tractu compacta fuit, et nominatim ea ab Ovidio *Magneti* dicitur^c), secundum quod valebit Harduini sententia. At altera Vailantii eo fit verisimilior, quod urbium Thessallicarum nullam hactenus habemus certam monetam cum Augustorum capite, nisi communis Thessaliae nomine. Argonautarum autem typo perinde gloriari potuit. Magnesia Ioniae, quia fuit Thessalicae filia.

MALIENSES.

Populus ad finum, qui ab hoc *Malia-*

^b) Num. pop. P. II. p. 30. ^c) Epit. Her. XII. 9.

eus dictus est, veteribus constanter dicitur *Μηλεις*, vel *Dorice Μαλεις*, unde et Livii *ager Malienfis*. Semel Pausanias *Μαλεις*^d), quod librariorum culpae tribuo; nam idem in diversis aliis locis diserte *Μαλεις*. Suspecta etiam oratio Stephani, et talis etiam ipsa visa eruditio Blondio^e sic differentis: ΜΑΛΙΕΤΣ πόλις ἐπωνυμος των Μαλειων. Raro occurrit urbis nomen Graecum in eis finiens, *Μαλεις* vero dictum populum, qui tractum illum occupabat, ex plurimis habemus testimoniorum, neque verisimile, idem fuisse nomen *Μαλεις* et urbi, et oppidano, ut adserit Stephanus. Fuisse tamen praeter populum dictum Maliensem etiam urbem nomine adfini, praeter citatum Stephani testimonium videtur innuere Diodorus^f). Etenim cum populos Graecos enumerat, qui post Alexandri M. excessum contra Antipatrum Macedoniae praesidem coivere, inter eos resert etiam: *Μηλεις πλην Μαλειων*, *Melienses demptis Malenfibus*. Sed enim est, quod suspicer, hunc Diodori locum in mendo cubare, sanandumque legendō: *Μηλεις πλην Λαμιων*, cuius plures habeo causas. Jam enim in priore vocabulo peccavere codices, cum in iis aut *Ηλεις*, aut *Μηληις* legeretur, quibus sana critica suffecit, quod oportuit, *Μηλεις*. Deinde cum confitet, Lamiam fuisse partem Malienfum, quin et horum caput, ut supra in hujus dictum, pronus fuit error scribendo *Μαλειων* pro *Λαμιων*. De-

nique si praetensa haec Malea aula fuit aliud tentare, quam universo coetui Malienfum visum fuit; necesse est, fuisse illius triorem quandam ejus gentis urbem, at tum mirum, praeteritam a Strabone Plinio, aliisque, qui minutissima ejus tractus oppida recensuere. Negligendo ergo jure puto nonnullos grammaticos sive rudes, sive incurios, sive a libris pariter corruptos, qui urbis cognominis meminere, v. g. scholiaſtē ad Schophoclis Trachinias haec monentem ε Μηλεις ἐθνος Θετταλικον, Μηλια δε η' λις καλειται, *Melienses gens Theſſalico Melia vero urbs vocatur*, et simili ad Philoctetae versum 4, in quo fons pro Μηλια legendum item Λαμια. Etiam scholiastē ad Aristophanem^g): Μηλεις Θετταλιας citato Thucydide; non advertit grammaticus, Thucydidis indicato loco agere de Melo insula. Quero rei caput est, non obscure eruex eodem Diodoro, Lamiam, quam Malienfibus sitam comprobant numeros scriptores, in eo bello a Macedonibus fuisse; nam mox infra idem narrat Antipatrum praelio victum Lamiam fugisse, ejusque se moenibus clauex quo *Lamiaci nomen huic bello* git. Quare recte dixerit Diodorus, Graecis se junxisse Malientes πλην μιων, *demptis Lamenfibus*. Haec lixius proponere placuit propter contextus quosdam Malienfum numeros quibus mox.

d) L. X. p. 816. e) B. L. T. XL. p. 88. f) L. XVIII. c. 11. g) v. 297. h)
v. 196. i) L. XVIII. §. 12.

Caput Baschi hedora redimitum. Ξ ΜΑΛΙΕΩΝ. Diota adstitut o vase minore monoto. AR. III. (Pellerin.)

Numos huic pondere, metallo, et utriusque partis typis simillimos supra in Lamia vidimus, ex quo apparet, Lamiam fuisse cum Malienibus connexam.

Caput Palladis. Ξ ΜΑΛΙΕΩΝ. Vir nudus stans sagittam emittit. AE. III. (Mus. Caes. Pembrock.)

Sagittarii quoque typus in Lamiae moneta comperitus.

Praeter certos hos Malienium numos sunt alii, de quibus inter antiquarios non convenit, sintne his, an Melo insulae tribuendi, quo in dissensu cum eorum potius adhaereum sententiae, qui eos Melo insulae adjudicant, opportunius vixum, in Meli illos moneta commemorare, quorsum lectorem remitto.

AR. AE. RR.

METROPOLIS.

In Eftiaeotide.

Autonomos binos, quorum unus aureus, argenteus alter, edidit Goltzius inscriptos ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ, et diverso magistratu; in singulis est galea intra quadratum, et in uno Pallas adversa stans, altero equus gradiens. (in Graecia tab. XX.) Harduinus eos huic Thessaliae ur-

bi adscribit, et recte istud, si vera est lectio. Pellerinius familes numos argenteos vulgavit, sed anepigraphos; eosque Macedoniae tribuit, cum in similibus legatur ΑΡΧΕΛΑΟΤ, nempe regis Macedoniae. (Rec. T. I. p. 178.) Verisimile videtur, Goltzianos quoque dempto magistratu fuisse anepigraphos, eisque, quod Goltzio familiare, adiectam epigraphen ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ.

MINYAE.

Populus pervetustus, a quo Argonautis *Minyarum* nomen factum^k). Stephanus: *Μίνυα, πόλις Θετταλιας*, et Plinius: *in Theffalia Orchomenus, Minyeus antea dictus*, quem male videtur carpere Cellarius, quod Orchomenum, qui in Boeotia est, in Theffalia constitutus; nam hic et Stephanus antiquam videntur legem sequi, juxta quam eadem haec Minya et Orchomenus fuere pars Theffaliae, aut saltem huic contigui. Orchomenum enim Bœotiae non inserit Homerus, sed seorsim sub Minyarum nomine recenset, ut binis locis Strabo testatur^l). Pausanias uno loco Minyas Orchomenis fiantimos facit^m), alio ait, *Minya filium fuisse Orchomenum, quo regnante urbs Orchomenus, et populus Orchomenit appellati, mansisse tamen Minyarum cognomen, quo ab Orchomenis Arcadiae distinguerenturⁿ*).

Autonomos binos his Minyis tribuit Pellerinius.

^k) Strabo p. m. 435. ^l) pag. m. 616. 635. ^m) L. II. p. 178. ⁿ) L. IX. p. 783.

THESSALIA.

MIN. *Equus gradiens, retro racemus.*
X *Quadratum incusum.* AR. III.

Caput Fauni barbatum hedera redimiculum. **X** MINT. *Diota, supra botrus,*
 AE. III.

AR. AE. RRRR.

MOPSIVM.

Vrbs Pelasgiotidis juxta Strabonem
 et Stephanum.

Caput adversum barbatum. **X** MO-
 ΨΕΙΩΝ. *Vir nudus d. gladium tenens*
Centaurum impedit arreptum utraque ma-
nū saxum illidere parantem. AE. II.

Narrat Strabo, urbi nomen factum a
 Mopso Lapitha, qui una cum Argonautis
 navigavit. Quare in capite adversae
 ipsum video Mopsum conditorem, et in
 aversa non Pirithoum, vel Theseum, ut
 censem Pellerinus, sed ipsum rursus Mo-
 psum, nam et hunc Ovidius inter Lapi-
 thas memorat, qui cum Centauris in
 Pirithoi, et Hippodamiae nuptiis manus
 conseruere °):

Nec tu eredideris tantum ecce nissi fu-
tura

Ampyiden Mopsum. Mopso jaculante
biformis

Occubuit.

Hunc ab expeditione Argonautica re-
 versum aedificasse Mopstia Ciliciae
 tradit Marcellinus °), nisi forte hunc
 Mopsum Ampyci F. et Argonautam con-
 fundit cum Mopso Apollinis et Mantus
 filio vate, et Mopstiae Ciliciae con-

ditore, qui duo ex plurimum aliorum sen-
 tentia diversi fuere.

Similis numus editus jam est in museo
 Theupoli, at ibi inique legitur: MO-
 ΨΕΑΤΩΝ, et propterea altero errore
 tribuitur Mopstiae.

AE. RRRR.

OETA E I.

Oeta mons Thestaliā in meridiem
 finiens, et ab ortu in occasum porrectus.
 Vrbis etiam cognominis meminit Stephanus,
 quam fuisse Malensium adserit,
 quod etiam variis locis innuit Sopho-
 cles °). Meminit et Diodorus των περι
 την Οιτην κατοικεντων, qui circum Octam
 habitant, quos Lacedaemonii V. C. 355
 sedibus suis exegere °), serius tributos
 Octaeis ἀγρος Heracleenium Trachiniae
 a Jasone Phereao °). Iterum memorat
 Octaeos, qui Alexandro M. mortuo in
 Macedonas conjuravere °). Non ignobi-
 lem fuisse gentem, eo conjicies, quod
 inter gentes Amphictyonidas recensita
 fuit teste Aeschine °).

* * *

Caput leonis pilum haftae ore tenens.
X OITAIΩN. *Hercules nudus stans ca-*
pite radiato utraque manu clavam tenet.
 AR. III.

Elegantissimum hoc numismation Neu-
 mannus noster ex museo suo vulgavit ad-
 ditis praeclaris animadversionibus. Pro-
 ponit nempe aversa Herculem, postquam

°) Metam. L. XII. 455. p) L. XIV. cap. 24. q) in Philoctete. r) L. XIV. cap. 38.
 s) L. XV. e. 57. t) L. XVIII. e. 11. u) de fall. leg.

in eodem monte Oeta flammis absemptus. *Pharetra, arcus, mandibula apri.* AE. II. est, ea specie, qualem deorum esse decet, exuto nimirum omni, quod mortale fuit, quod omne Callimachus binis vocabulis complectitur, cum illi Hercules dicitur γυνα θεωθεις ^w). Et debuit esse grata Oetaeis ejus facti memoria, quod talis surrexit ex iis cineribus, in quos maximus orbis heros apud se resolutus fuit. Telle Livio ^x) Man. Acilius cos. victo ad Thermopylas Antiocho M. ipse Octam ascendit, Herculique sacrificium fecit eo loco, quem pyram, quod ibi mortale corpus ejus dei sit crematum, appellant. Eximie hic numus illustrat Sophoclem ^y), apud quem chorus Philocteti spem facit propediem redditum πατρῷαν προς ἀδειαν Μηλιαδῶν Νυμφῶν, Σπερχεῖστε παρ' ὁχθαῖς, οὐ ό χαλκασπις ἀνηρ θεοῖς πλαδεῖ πασι ΘΕΙΩΙ ΠΤΡΙ ΠΑΜΦΑΗΣ, Οτας υπερ ὁχθῶν, patriam in terram Malienium Nympharum, et Sperchii ad ripas, ubi acreo clypeo munitus vir (Hercules) ad deos omnes transit DIVINO IGNE COLLVCENS in vertice Octae. Videtur nomine Οτας δαιμόνος, quem in proverbiosis prodidere Zenobius, et Diogenianus, idem hic Hercules in Oeta consecratus intelligendus.

* * *

Caput Apollinis laur. Χ ΟΙΤΑΙΩΝ.
Venabulum, mandibula apri, botrus, monogramma. AE. II. (Pellerin, Pembrok.)
Duo clypei, et totidem hastae. Χ ΟΙ.

Lubet causam signatae in his numis mandibulae apri Calydonii ex mythologis inquirere. Calydon Aetoli F., a quo Aetoliae nomen inditum, filiam habuit Protogeneam, ex qua et Marte nascitur Oxylus ^z). Oxyli filius Andraemon Amphissam in Locris Ozolis condit; ut testatur Aristoteles apud Harpocrationem, Dryopenque uxorem dicit, quae jam ex Apolline gravida paullo post Amphissum enixa est, qui postea ad Octam montem urbem huic cognominem aedificavit ^a). Egregie cum hac mythologorum doctrina conspirant numi Amphissium et Oetaeorum, quorum simillimae aversae apri Calydonii mandibulam et venabulum objiciunt, nimirum utraq[ue] urbe hoc typo conditorem Aetolum et mutuum inter se nexus palam consistente. Oetaei praeterea Apollinem in numis signarunt, quod is Amphissi conditoris sui pater est habitus.

AR. RRRR. AE. RRR.

O T H R Y T A E.

Autonomum edidi ex museo Caesareo (Num. vet. p. 89.):

Equus dimidius. Χ ΟΘ. Typus dubius, forte ara, ex qua flammae ad surgere videntur. AE. III.

Vt typus equi Thessaliam eloquitur, sic in hac nihil huc pertinens memorari video praeter montem Othrym, nulla

w) in Dian. v. 159. x) L. XXXVI. c. 30. y) in Philoct. v. 731. z) Apollod. L. I. c. 7. § 7. a) Antonin. Liberal. Metam. 32.

tamen adstitutae urbis cognominis facta mentione. At verisimile est, monti adstitutum fuisse oppidum, ejusque accolas dictos fuisse Othrytas, ut Getae Oetaeos, Athus Athoitas, Aetnae Aetnaeos, Tmolli Tmolitas, Massicytis Massicytenses, quod et eximius hic numus praeclare comprobat. Mox vidimus, Oetaeos quoque suum nomen binis tantum literis OI. indicasse. *Othryoneos* prodit Plinius, sed sitos in Macedonia. Scholiales Theocriti ad Idyll. III. v. 45: *Othrys*, inquit, est mons *Theffaliae*, super quo urbs *Phylace*, cui imperavit *Iphiclus*.

AE. RRRR.

PAGASAE.

Ad finum cognominem.

Autonomus ΠΑΓΑΣΑΙΩΝ scriptum intra coronam hederaceam apud solum Gołzium, qui numerus si verus est, est potius Parii Myiae. (Sestini Lettere T. III. p. 28.)

PELINNA.

Secundum Stephanum in Phthiotide, sed Cellarius Eoliaeotidi inferendam dicit.

Vir nudus gradiens pendente retrorsum pileo taurum cornibus retinet. Χ ΠΕ. *Equus liber currens.* AR. III. (Pellerin.)

Typus plane Thessalicus numerum hunc absque dubio Pelinaeum facit, praecipue cum aptior alter locus a ΠΕ. incipiens in Thessalia non reperiatur, cui hic esset numus tribuendus.

Eques citato curju. ΧΠΕΛΙΝΝΑ. Vir armatus cum hasta et clypeo irruit. AR. AE. (Haym, Hunter.)

AR. RRRR. AE. RRR.

PERRHAEBIA.

Vir nudus taurum dimidium prehensu cornibus retinet. Χ ΠΕΡΑ. Equus dimidius. AR. III.

Praeclarum hunc numum, et hactenus unicum ex museo Em. Cardinalis Borgi vulgavi^{b)}. Ex typis continuo patet, ei Thessalicum, ut supra in Prologomen ad numos Thessaliae dictum. Epigraph ΠΕΡΑ. eum esse regionis Perrhaebi indicat sic dictae ab incolis Perrhaeb quorum pars habitavit in septentrione ad Olympum montem, pars in meridi ad Pindum. Vide Strabonem et Scymn Chium^{c)}. Scriptores veteres in exādo regionis hujus vocabulo plerum geminant Ρ, quod in hoc numero sim est. At fuere etiam, quibus simplex cuit. Quid quod Homerus syllabam mam corripuit certo simplicis Ρ. mento^{d)}. Vide de hoc plura in eius meis commentariis. Compendium Π pro ΠΕΡΑΙ. ejusdem est rationis, est scriptum ΕΤΒΟ. pro ΕΤΒΟΙ.

AR. RRRR.

PHACIVM.

Circa amnem Apidanum.

Caput virile incertum. ΧΦΑΚΙ. *Eques.* AE. (Arigoni.)

AE. RRRR.

b) Sylloge I. in Patergis. c) v. 577. et 614. d) II. B. 749.

PHALLANA.

In Pelasgiotide.

Autonomi: ΦΑΛΑΝΝΑ. ΦΑΛΑΝΝΑΙΩΝ. Typi: *Caput virile nudum.* Ξ *Caput muliebre reticulo tectum.* (Mus. Cael.) *Equus gradiens.* (Beger.) *Lupus.* (Hunter.)

Ad hanc urbem Wildius diu fluctuans tandem adegit autonomum inscriptum ΠΗΠΙΔΑΣ, quia ait Stephanus, Phalannam olim Hippiae nomen tulisse ^a). At hic nūmus est Cymæ Aeolidis, ut in hac probabitar.

Nūnum alium Phalannaē nomine inscriptum vide in Phalanna Cretæ.

AE. RRR.

PHARCADON.

In Estiacotide. Straboni scribitur *Pharcadon*, Stephano *Pharcidon*, ait tamen, Theopompo dici *Pharcadon*, cum quo postremo conspirant numi.

ΦΑΡΚΑΔΟΝ. *Pallas flans.* Ξ *Equus gradiens.* AR. III.
Numum hunc vetustate insignem edidi ex museo M. Ducis. (Num. vet. p. 90.)
ΦΑΡΚΑΔΟ. *Equus dimidius saliens.* Ξ
Vir nudus pilo post tergum doctuo dimidium taurum cornibus retinet. AR. III.
(Pellerin.)

RR. RRR.

PHARSALVS.

In Phthiotide cum campis civili Romanorum sanguine foede rigatis.

Autonomi in antica constanter caput

Palladis, vel eius protomen adversum offerunt. Ξ ΦΑΡ. ΦΑΡ: ΦΑΡΣ. Typi: *Caput equi*, vel: *eques*, etiam *haustum in adstantem hostem vibrans.* AR, AE. (Mus. Cael. Haym, Pembrock, Pellerin.)

* * *

Caput Palladis, pone ΤΗΙΩ. Ξ ΦΑΡ. (retrograde.) *Equos citato cursu d. haustum super numero, in imo:* ΤΕΛΕΦΑΝΤΩ. (retrograde.) AR. III. (Haym T. II. tab. 23.)

AR. RR. AE. RRR.

PHERAE.

Vrbs perantiqua in Pelasgiotide, ab Alexandri tyranni, qui Amyntae II. aetate urbem tenuit, crudeli dominatu cognita.

Vir nudus taurum reluctantem cornibus retinet. Ξ ΦΕΡΑΙΩΝ. *Equus liber currens intra quadratum.* AR. III. (Liebe p. 206.)

Numus propter vetuflatis longae indicia insignis. Typorum explicationem perte ex prolegomenis ad hujus regionis numos.

* * *

Caput muliebre aduersum laureatum. Ξ ΦΕΡΑΙΩΝ. *Mulier equo currenti infidens praelongam faciem utraque manus tenet.* AE. II. (Hunter.)

Singularis est typus partis aversæ. Mulierem face instructam quam aliam statuemus, nisi Cérerem, cuius propter

^a) Num. sel. p. 75.

causas notas propria fax? ac tum typus commonefacit ejus, quod narrat Pausanias^f): Neptunum Cereris amore insinuantem, dum filiam amissam quaeraret, vitium deae offerre meditatum. Quod illa amantis consilium cum persenticeret, in equam fese convertit eodem cum armentis convictu usq. At deus marinus fraude intellecta, ne mulieris artibus victus videretur, equum et ipse mentitus imprudentem in retia trahit, ex quo consortio exactis mensibus natus famigeratus equus Arion. En verisimile numi argumentum, in quo exprimendo istud solum contra Pausaniae narrationem mutavit artifex, quod Cererem non equam, sed deam fixxit, eo, ut videtur, consilio, ut vis deae illata certius intelligeretur. Qua ratione fabula haec, quam in Arcadia contigisse tradit Pausanias, cum Pheris connectatur, ignoro. Idem alibi narrat, fuisse apud Philgalenses Arcadiae signum Cereris capite equino^g). Similem aversam habet numerus Antonini, quem edidit Buonarrotius, qui multum laborat, ut ex hac equite Faustinam faciat Diana specie vectam^h).

* * *

Caput muliebre. ΞΦΕΡΑΙΟΝ. Fons ex leonis rictu promanans. AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Argumenti causa conjungo numum Larissae:

ΔΑΠΙ. *Mulier stolata amphoram genui impositam tenens revertitur a fonte, qui ex leonis faucibus profluit.* Ξ *Equus gradiens, supra quem parvum caput animalis.* AR. III. (Mus. M. Ducis.)

In praecolla haec duo M. Ducis clementia late olim philologiae causa commentatus sumⁱ), ex quo tentamine haec compendio excerpto. Vterque namus fontem sifit, quem fuisse magai apud veteres nominis vel istud testimonio est, quod humorum praeconio commendari meruit. Et vero narrat Strabo^k), in media Phorarum urbe fluxisse fontem dictum *Hypeream*, celebratum quoque Pindari, et Sophoclis carminibus, quos ibi citavi. Sed et ejus meminit Homerus, Hector sic Andromachen compellante^l):

Καὶ κεὶ ἐς Αργει τέσσα προς ἀλλῆς ἵσοι ύψινοις;

Καὶ κεν ὑδωρ φορεοις Μεσσηρόδος, η Τπερεμης;

Et Argis cum eris, cum alia telum texas?

Et aquam feras ex fonte Μεσσείδε, vel Hyperea?

Argorum cum meminerit Homerus, credidere nonnulli etiam veterum, quos inter Valerius Flaccus, et Messiden et Hypeream in Peloponneso fluxisse, ne uno servitio cogeretur Andromache lanificium exercere Argis, altero haurire aquam ex diffusa in Thessalia Hyperea. Sed enim Homerus eo versu non Argos Peloponnesi, sed quod alio loco *Pelasgi-*

f) L. VIII. p. m. 649. g) L. VIII. p. 686. h) Offerv. p. 42. i) Num. vet. pag. 86.

k) L. IX. p. 439. l) Il. Z. v. 457.

aut vocat, intelligit, quod situm in Hyperea, qui Pharis? Lego etiam, quae Thessalia copiosis veterum testimoniorum comprobatur. Ex quo indubitatum, hanc Homeris Hypeream esse eandem, quae ab aliis apud Pheras constituitur.

Consequuntur etiam, alterum Homeris fontem Melideam inde procul distare non posse. Eum et Plinius in Thessalia locat ^{m)}, et Strabo ipsi Hypeream vicinum facit ⁿ⁾. Si vera sunt aliquot veterum scholiarum oracula, quae indicavi, Thessalicum illud Argos idem fuit cum Larissa, quibus insigne pondus adit. *Lucanus^{o)}:*

Atque olim Larissa poterat ubi nobile quondam

Nunc super Argis arant.

Cum ergo certum sit, Homericum illud Argos esse in Thessalia, verisimile est, a Poeta hanc Larissam notari, et fuisse Melideam celebrem ejus urbis fontem, quem adeo, perinde ac Hypeream, in coniuncto Larissae nume expressum conspicimus. Facilius Homerum explicandi ratio erit, si cum Strabone statuamus ^{p)}, Argos hoc Pelasgicum non fuisse urbem, sed Thessalorum campum Peneo, Thermopylis, Pindo interceptum, qua in regione cum et Pherae et Larissa reterint, verba Homeris prorum hunc explicatum habent: *Et cum in Argis Pelasgicis captiva sedebis, regione Thessalae, et Achilli obnoxia, a volupe tibi erit, sub alienae imperio telam texere, et ferre aquam five ex fonte Melide, qui est Larissae, five*

Hyperea, qui Pharis? Lego etiam, quae Dionysius Halic. de Pelasgis Argivis in Thessalam commigrantibus prohibet ^{q)}.

Juvat ad propositum Larissae numum advertere, cum typus mulieris a fonte cum amphora reducis tam belle cum Homeri verbis conspiret, verisimile videri, voluisse Larissacos ad hoc Hectoris vaticiniam adiudere, et signasse Andromachen istud servitium reipsa subeuntem, urbibus nimirum Graecis omnem ab Hornero de se factam mentionem honorificam putantibus.

AR. AE. RRR.

P R O E R N A.

In Phthiotide.

Autonomum argenteum obtulit Pelle- rinius: ΠΡΩΑΝΩΝ. Clava. At haec urbs scribitur Προερνα Straboni, Proerna Livio, Προερνα Stephano, ut adeo nondum liqueat, numum hoc pertinere.

P Y T H I V M.

In Pelasgiotide, aliis inter Macedonias urbes putantibus.

Autonomum aeneum produxit Pellerinius (Rec. I. tab. XXXII. n. 53.): Caput Palladis. Ξ ΠΤΘΙΕ. Pilei Dioscurorum medio cornucopiac. Simillimum ex Hunteriano edidit Combuis, nisi quod is in suo legeret ΠΤΘΙΣ, et pro cornucopiae videret caput gryphi. Eos uterque auctor huic Thessaliae Pythio largitus est. Quoniam pilei Dioscurorum, tum et gryphus

^{m)} L. IV. §. 15. ⁿ⁾ L. IX. p. m. 660. ^{o)} L. VI. 355. ^{p)} L. V. p. m. 221, et L. IX. p. 431. ^{q)} L. I. c. 17.

DALMATIA.

JADERA.

Non existimo, hujus urbis unquam existisse monetam, et si eam promulgarint sub Jadera.

Goltzius, Ligerius, Spanhemius. Vide Harduinum in Numis urbium illustr.

DALMATIA.

Communis gentis, ejusve urbium moneta non exstat. Et vero pecunia signata omnino caruisse Dalmatas, narrat Eustathius^c).

metallorum hujus regionis meminere inscripti: METAL. DELM., quos omnes recensebo et explicabo in classe monetae Romanae sub finem numerorum

Sunt tamen aenei III. formae, qui Trajani.

ILLYRIA.

AMANTIA.

Maritima versus Epirum.

Caput Jovis. Ξ ΑΜΑΝΤΩΝ. *Fulmen*, omnia intra lauream. AE. II. (Pellerin. Mus. Caes.) Alios vide in Theupoli.

AE. RR.

APOLLONIA.

Maritima, et ejus tractus nobilissima. Scriptores eam dixerunt Corinthiorum et Corcyraeorum coloniam, sed Corcyraeorum fuit proxime, quod et manifestant numi, at Corinthiorum ἀνεκάθετο, nam ipsi Corcyraei Corintho fuere oriundi.

Autonomi:

ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ. (*vel aliter*) *Bos vitulum lactans.* Ξ ΑΠΟΛ. ΦΙΛΟΚΛΕΟΣ. (*vel aliter.*) *Area quadrata in quatuor partes secta.* AR. III.

Numi hi drachmae pondere obvii sunt, quibus conjungimus Dyrrhachenos propterea, quod pondere, metallo, typis, inscripto duplice magistratu, quorum unus constanter in recto, alter in gignendi casu est, ut ovum ovo sunt simillimi. Solum discrimes, praeterquam quod in his ΑΠΟΛ., in illis ΔΤΡ. legatur, est, quod in Dyrrhachenis bos vitulum lactans corpus in Orientem convertit, et Occidentem respectat, quam legem conflanter in his video observari, demptis nonnullis didrachmis, sed qui vetustioris sunt fabricae. At Apolloniae bos vertitur in Occidentem, et respicit in Orientem, quae tamen lex Apolloniatas minus strinxit, nam sunt nonnulli, in quibus bos Dyrrhachenorū morem sequitur. In his utriusque partis typus ex Corcyrae, quae et Apolloniae, et Dyrrhachii mater extigit, ingenio est, in

a) ad Dionys. Perieg. v. 95.

cujus numis utrumque videas argumentum, quod in hujus infalac numis pertractabitur.

Differendum etiam, quam habeat significationem in utriusque urbis numis magistratus notatus hinc in recto, inde in obliquo. Erant, qui more in Graecis recepto adstitutam patris mentionem opinabantur, quos inter video Froelichium^{d)}, sic ut hinc ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ, illinc ΦΙΛΟΚΛΕΟΣ indicet Timocratem Philochis filium. At istud verisimile non est; nam in solo museo Caesareo exstant numi Dyrrhacheni VIII., in quorum antica legitur ΑΛΚΑΙΟΣ variantibus in aversa nominibus in gignendi casu, quae in hac sententia indicarent totidem patres, quorum quisvis *Alcaeon* aliquem habuisset filium reipublicae munis admotum. Idem valeat de Menisco, Xenone, Perigene, Stephano, Sofrone, Philone, quorum quisvis alia habet in aversa sociata nomina. Accedit, rara esse in numis exempla additae patris mentionis, praecipue ut filius in una facie memoretur, patre in aliad trajecto. In Patrarum Achiae, et Erythrarum Ioniae numis pater et filius eadem facie exaranfur. Sed quid externa commemoro, quando adsunt domesticata? Est in museo Theupoli argenteus hujus Apolloniae, in cuius antica: ΑΝΤΙΟΧΟΤ. ΤΟΤ. ΒΑΡΧΙΔΟΤ, (forte ΒΑΚΧΙΔΟΤ.) Repudiata igitur jure hac sententia sic ea vocabula explicanda censeo, ut utrumque notet urbis magistratum diversa auctoritate praeditum, et in

eo, qui in gignendi casu effertur, subaudire oporteat praepositionem ΕΠΙ. Nam si certum est, eandem subaudiri debere in ejusdem Apolloniae numis, in quibus unius tantum magistratus fit mentio, ceu in argenteo, proxime sequente AINEA, aut in aeneis inscriptis: ΕΤΠΟΛΕΜΟΣ. ΧΟΤ, aliisque variis Dyrrhachienis, nescio, cur istud applicari non possit, ac debeat in his, de quibus agimus, numis, et si aliud quoddam alterius viri nomen in altera numi parte existat. Pleam huic sententiae lucem adfundunt numi Smyrnae, in quorum una parte est v. c. ΕΠΙ. ΜΤΡΤΟΤ, in altera: ΚΜΤΡ. ΡΗΓΕΙΝΟC. Igitur το ΕΠΙ, quod in Smyrnae numis propalam est, in Apolloniae et Dyrrhachii numis subaudiri debet.

* * *

ΑΙΒΑΤΙΟΣ. *Bos vitulum lactans.* Ξ ΑΠΟΛ. ΧΑΙΡΗΝΟΣ. Quadratum, intra quod monticulus ignivomus, et pedum. AR. III. (Mus. Cael.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. Pedum. Ξ ΑΙΝΕΑ. Monticulus ignivomus. AR. III. (Mus. M. Ducis.)

ΔΩΡΙΟΝΟΣ (vel aliter.) Caput Apollinis laur. Ξ ΑΠΟΛ. ΑΝΔΡΟΜΑΧΟΣ. (vel aliter.) Tres virginis stolatae junctis manibus chorum ducentes medio monticulo ignivomo. AR. III. (Mus. Cael. Pelle rin.)

Mons ignivomus intra lauream. Ξ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ. Lyra. AE. (Arigoni.)

d) Not. elem. pag. 30.

Illustres duo numi priores a me primum reperti atque editi^{e)} simul, cujas esset tertius jam pridem cognitus, docuere. Ex iis, quae ibi fuse differui, pauca excerpto. Monticulum ignivomum, quem hi numi sicut sunt, esse collem Apolloniae vicinum, visum saepe flammis collucere, ac propter miraculum istud per religionem sacrum, ex copiosis certisque veterum testimoniis comprobavi. Simile prodigium observari prope Phaselidem Lyciae narrat Ctesias in Indicis teste Photio^{f)}. De Argaeo Cappadociae idem testantur numi et scriptores. Commodo in numo III. adstant tres virgines, quae quoniam chorum ducunt, certae sunt Nymphae. Et vero ex iisdem auctoribus constat, eum locum dictum *Nymphaeum*, id est: *fanum, seu delubrum Nympharum*, ut explicat Suidas^{h)}. Quam quisque aut Pellerinius numum hunc Apolloniae Thraciae adscriperit, aut Winckelmannus pro Nymphis tres Horas dixerit, abunde ibi, tum et in mea Sylogel. demonstravi. Ea, quae dixi, etiam a numis imperatoriis comprobari mox intelliges.

Male is, qui postremum Arigoniam pinxit, arbores putavit, quod re ipsa flammae sunt ex collis superficie promiscantes.

* * *

Numi Apolloniae reliqui fere omnes sunt aenei. Epigraphe constans: ΑΠΟΛ-

ΛΩΝΙΑΤΑΝ, Dorica pro more ejus tractus, et fuere Apolloniatae per Corcyraeos Corinthii, et quod sequitur, Dores. Vix aberraveris, si numos omnes sic Dorice inscriptos huic Apolloniae tribues, ut dicetur mox in imperatoriis. Typi: *Caput Apollinis, Diana, Bacchi, Jovis*, in aversa *attributa varia*. Magistratus in his quoque, sed tantum simplex, ut ΕΤΠΟΛΕΜΟΣΧΟΤ. (Mus. Caef.)

A.R. C. AE. R.

Imperatorii.

Cum plures numero Apolloniae exhibent, hoc referendos omnes censeo, qui Doricum ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ inscribunt, neque enim alias Apollonias, quotquot numos signasse constat, dialecto Dorica usas novimus, et si Vaillantius eundem Dorismum in numis Apolloniae ad Rhinadicum videat, in quibus multo adcuratior Pellerinius semper vidit ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Hac lego habemus hujus urbis numos ab Augusto usque ad Moesam, quin et Gallienum, cuius numum mox dabo.

Typi illustriores sunt:

Tres Nymphae chorum ducentes, in imo Nymphaeum ardens, in numo Caracallae. (Pembroke P. III. tab. 81, Theupoli.)

Vtriusque musei auctor illud, quod in imo est, aram aut dixit, aut in numi imagine finxit. Ex his, quae in autononis diximus, liquet esse Nymphaeum.

e) Num. vet. p. 91.

f) Cod. 72.

h) in Nymphaeis.

Magistratus: ΕΠΙ. ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΡΟΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ, in numero M. Aurelii. Vaiiantius numum Apolloniae Lyciae tribuit, causam non addit. Ex legge epigraphes hue pertinet.

ΑΤΟΡΚΑ. Scriptum infra templum 8 columnarum, in cujus editu figura militaris stans, in numero Gallieni m. m. (Mus. princ. Waldeck) Non dubito esse nomen magistratus in Dorico gignendi casu.

AE. R.

BYLLIS.

In litore infra Apolloniām.

Caput Palladis Χ ΒΤΛΛΙΟΝΩΝ. Clava intra lauream. AE. III. (Pellerin.)

Caput Jovis Χ ΒΤΛΛΙΟΝΩΝ. Cornucopiae, cui implexus serpens. AE. III. (Pembrock.)

AR. Goltzianus. AE. RRRR.

DAORSI.

Populus Illyrici dictus Plinio *Daorizi*, Straboni Δαιρζοι, Vellejo *Duorisi*, quos difficili bello perdomuit Tiberiusⁱ⁾. Lirvio in dandi casu *Daorosi*^{k)}, fors εξχαίνως pro *Daoris*, ut in numero Augusti servateis, pro *servatis*, Appiano Δαιροι.^{j)}

Caput virile imberbe pīco tectum. Χ. ΑΟΡΣΩΝ. Navis. AE. III. (Mus. Caef.)

Eximius hic numerus a me olim editus^{m)} ejusdem est fabricae et typi cum numero Gentii Illyrici regis, de quo infra, ut adeo et praesens numerus absque dubio fit Illyrici, et Daororum, .etsi non

appareat litera δεχαῖσσα Δ, quae excidit matrice nimis sinistrorum aberrante. Caput etiam anticae per oris lineamenta ipsam Gentium refert. Revera Daoros fuisse Gentio subjectos, et hoc victo immunitate donatos, tradidit Liviusⁿ⁾. Numerus simillimus nuper ab Exc. Comitif. la Bentinck editus integrum vocabulum ΔΑΟΡΣΩΝ exhibet^{o)}.

AE. RRRR.

DYRRHACHIVM.

Maritima, qua proximus in Italiam trajectus. Olim dicta *Epidamus*, serius Dyrrachii nomen praevaluit, non tamen indita a Romanis hac appellatione, quibus *Epidamni* vocabulum velut in damnum ituris omen fuisset visum, etsi in hoc conspirent Plinius, Mela, Festus, et more suo nugetur Plautus^{p)}:

Propterea hunc urbi nomen, Epidamno inditum est,

Quia nemo ferme huc sine damno di- vortitur.

Si novum dare urbi nomen placuisset Romanis, dedissent ex lingua sua, quod fecere paucim alibi, non Graeca, et si omen sinistrum fuisset causa mutandi nominis, non sufficerent nomen alterum aequem obsecnum *Dyrrachii*, quod malas cautes notat, mali sane, si portum spectes, ominis. Istud adeo verum, ut teste Appiano^{q)} e converso Corcyraei multo ante ex hac sinistri nominis causa mallent hanc urbem pro Dyrrachio vocare *Epidamnum*. Plurimum autem

ⁱ⁾ L. II. c. 115.

^{k)} L. XLV. 26.

^{l)} Illyric. c. 2.

^{m)} Num. vet. p. 95.

ⁿ⁾ l. c.

^{o)} Suppl. au Catal. p. 154.

^{p)} Menaechm. Act. II. sc. 1.

^{q)} bell. civ. L. II.

banc ipsorum veterum sententiam labefactant numi fideles, quorum multi antiquissimi operis jam inscribuntur ΔΤΡ. cuius profecto ea aetate, qua fere ignota Romanis adhuc fuit Graecia.

Epidamni nomine, quod tamen vetustius fuisse perhibetur, nullam habemus monetam; numi omnes, qui superant, etiam antiquissimi Dyrrachium vocant, cuius rationem expeditam non habeo, sed mire etiam discrepant scriptores, cum hujus urbis meminere. Plerique Epidamnum et Dyrrachium unam eandemque urbem faciunt, addito plerisque: *Epidamus, quae nunc Dyrrachium*. Strabo sic vocatam dicit a peninsula, cui Dyrrachii nomen fuit, et oui iasedit. Pausanias¹⁾ Dyrrachium ab Epidamno paullo remotum facit. Dio nutat, situe urbs una, an duae²⁾. Omnium explicatissime istud persequitur Appianus³⁾. Narrat, Epidamnum a rege cognomine prope mare aedificatam. Ejus nepotem Dyrrachum conditae urbi addidisse navale appellatum de nomine suo. Huic in bello opem tulisse Herculem, cultum propterea a Dyrrachenis tanquam alterum conditorem. Fuisse serius Dyrrachenos a finitimis barbaris urbe ipsos adscitis Corcyrenibus, a quibus ominis causa urbs dicta Epidamus, revixisse denique veterem appellationem Dyrrachii. Variantes has sententias nunc compondere non instituo; ad me tamen pertinuit comprobare ex numis, Dyrrachii nomen fuisse pervetustum, neque illud a Romanis inditum.

Autonomorum ingens copia. Spectaculi primum:

Argentei crassiores pervetusti, inscripti ΔΤΡ. rarius ΔΤΡΑ., neque alia turbis epigraphe in numis etiam serius signatis obtinet. Typus: *Bos vitulum lactans.* Ω *Horti Alcinoi*, qui typus cum sit Corcyra tractus, de eo in hujus insulae numis agam. Fuisse autem Dyrrachium Corcyrenium coloniam, abunde docent veteres, et definite Strabo, eam Κέραων κτίσμα appellans. Quin cum a finitimis barbaris gravius vexarentur Epidamni, hi matris Corcyrae operi impiorarunt, quod multis persequitur Thucydides, et Diodorus factum prodit ad annum V.C. 315. Quae causa fuit, cur metropoleos symbolis uterentur Dyrracheni.

Idem utrinque typus habetur in signis serius drachmis, quae propter copiam contemnuntur, et dempto bovis situ milliae sunt drachmis Apolloniae, quae ex eadem matre Corcyra Dyrrachiorum fuit. In his gemini quoque magistratus, unus in recto, alter in obliqui quorum centum omnino diversos solumuseum Caesareum habet. Quae de observanda sunt, jam praecepi in nus Apolloniae.

* * *

Caput Jovis. Ω ΔΤΡ. ΑΣΚΛΑΠΙΙ
(aut aliter) *Tripus intra lauream.* ΑΕ
(Mus. Caes.)

Caput virile nudum. Ω ΦΙΔΩΤΑ.

1) Eliac. II. c. 10.

2) L. XLI.

3) I. c.

Clava eaduoso junata. AE. III. (Mus. Sa-vorgnan.)

Prior obvia, posterior perratus, quem olim edidit ^{u)}: Clava, quae etiam saepe in area didrachmorum conspicitur, confirmat id, quod probabit Appianus ^{x)}, Dyrrachenos Herculem conditorem ferre, non quod Dyrrachium abnegasent, sed ut ambitio originem suam ad eum potius referrent. Telle epigrammate Christo-dori condita fuit ab Herculis filii ^{y)}.

Caput Herculis. $\Sigma \Delta T.$ addito conflat-
ter I. *Pegasus volans.* AR. IV. (Mus. Caes.)

Similem edidit Pellerinius, sed inscrip-tum $\Delta T P$ ^{z)}. In V. integerrimis musei Caesarei legitur tantum ΔT et I, sive littera istud est, sive aliud signum. Referendos tamen Dyrrachium non dubito, praeceipue cum testetur Pellerinius, suum sibi hodierna Ragusa adlatum. Typi fa-tentur Herculem conditorem, et Corint-thum metropolin.

De didrachmis, in quibus hinc: $\Delta T P$. *Caput Palladii*, illinc *Pegasus volans*, age-tur in Corintho.

AR et AE. C.

MONVNIVS REX.

BACIAEΩC. MONOTNIOT. $\Delta T P P A$.
Horti Alcinoi, in area quid olvae simile.
 Σ *Bos vitalum lactans, superne maxilla.*
AR. II.

Numum hunc edidit Pellerinius ^{z)}, sed priudem ante descripsit auctor musei Theu-

poli, quem ipsum serius depictum refi-tui ^{b)}. In eum olim commentatus Froeli-chius ^{c)} eruditus conjectit, memoratum in hoc numo regem fuisse Dardanorum prin-cipem, quem Livius et Athenaeus male videntur dicere *Menunium*, vel *Menunium*. Haec eruditus viri sententia eo magis fit verisimilis, quia non modo constat, Dyr-rachium a vicinis barbaris vexatum, ut in ejus numis diximus, sed etiam illis nonnunquam parere fuisse coactum. Sane narrat Diodorus ^{d)}, Epidamnum a Cor-cyraeis Glauciae Illyricano regi permis-sam. Potuit ergo esse tempus, quo et Mo-nunio Dardano paruit, ejusque nomine monetam insignivit. Verum cum videam, etiam memorari a Gotzio numum Dyr-rachenuis cum typis obviis, in quo re-cepto more bini leguntur magistratus, hinc **MONOTNIOΣ**, inde **ΔAMHNOΣ**, quod quidem $\pi\epsilon\mu\eta\lambda\tau\sigma$ dubiae fidei non est, cum simile alterum a se in Hungaria visum te-stetur *Neumannus noster* ^{e)}, verisimile etiam, fuisse Monunium ex popularibus Dyrrachenis unum, solito primum in sua civitate magistratu functum, sed qui subinde, ut saepe factum, tyrannidem, quin et regium nomen arripuit, quod tan-to magis est verisimile, quia narrat Aristo-teles ^{f)}, Dyrrachenos uni totius reip. ad-ministranda curam deferre solitos. Haec postquam scripsi, Cl. Schönwiesner rei antiquariae Pestini doceanda praefestus me-cum communicavit numum Dyrrache-num solitae formae et typorum, sed ac-

u) Num. vet. p. 96. x) l. c. y) Brunck Anal. T. II. p. 472. z) Lettres p. 197.
a) Reis p. 33. b) Num. vet. p. 96. c) Reg. vet. num. auecd. p. 46. d) L. XIX. c. 78.
Num. pop. p. 164. f) de Rep. L. III. c. 16.

neum, nimur ut suspicor, animam argentei, et si nullum argenti appareat vestigium. In ejus una parte est MONOT-
NIOΣ, in altera — ΑΔΙΑ ..

AR. RRRR.

SCODRA.

Hodie *Scuttari*, non nihil a mari remota. Plinio dicitur oppidum civium Romanorum, cuius et meminit Ptolemaeus nomine Σκοδρα. Livius situm prolixius describit^ε), aitque, fuisse Gentii regis velut arcem totius regni. Videtur haec urbs esse eadem cum illa, quam Appianus loco, ut conjicere licet, corrupto vocat Κοδροπολιν της. Ιλλυριδος εις μεσω της Ιονης μυχη^η); quam Octavianus et Antonius statuerunt limitem imperii inter se divisi, pro quo videtur legendum Σκοδροπολη. Sic quae Istria, eadem et Istropolis, quae Trajana, Trajanopolis, quae Soli Ciliciae, et Solopolis. In marmore Gruteri invento apud hodiernum Scuttari legitur: REIP. SCODRⁱ).

Caput Jovis. Χ ΣΚΟΔΡΕΙΝΩΝ. ΚΑΛ-
ΑΗΝΟΣ. in alio: ΣΚΟΔΡΙΝΩΝ. . . .
OPOT. *Navis.* AE. III.

Anecdotos hos numos possidet Venetiis
Ex. Jacobus Gradenigo, et similes edidit
Neumannus¹⁾. Similem aversae typum
habet numus Daorsorum, quem vidimus,
et sequentis Gentii.
AE. RRRR.

GENTIVS REX.

Gentius Illyrici rex, saevus ac stolidus

a Perseo postremo Macedoniae rege spe trecentorum talentorum ad socianda contra Romanos arma incitatus horum legatis in vincula conjectis mox violati gentium juris poenas dedit. Nam V.C. 586 victus ab Anicio praetore et ad deditio-
nem coactus bello intra XXX. dies con-
fecto cum tota familia Romam perduc-
tus est, quod unum bellum teſte Livio
prius perpetratum, quam coeptum, Ro-
mae auditum est. Haec ex Livio, Appia-
no, Plutarcho Froelichius, qui ejus nu-
mum primus protulit^η.

Numus:

Caput imberbe pileo tectum. ΞΒΑΣΙΑΕ
· · ΓΕΝΤΙΟΤ. *Navis.* AE. III. (Mus. Cael.)

Hactenus alter hujus regis numus de-
tectus non est. Supra monui, Daorsorum
Illyrici numum, qui unicus item exstat
in muleo Caesareo, fabrica, metallo, vo-
lunine, utriusque faciei typo hujus esse
simillimum. Etiam in proximae Scodrae
numis ejusdem formae navis comparet.
Quibus mutuis testimoniis praecclare om-
nium horum numorum statio compro-
batur.

AE. RRRR.

I N S V L A E I L L Y R I C I

CORCYRA PARVA

Hodie *Curzola*. De numis a Froelichio,
aliisque huic tributis vide, quae in mo-
neta Corcyrae magnae notabo.

g) L. XLIV. c. 31.

h) Bell. civ. L. V.

i) pag. 163. 3.

k) Num. pop. T. II. p. 157.

l) Reg. vet. num. p. 45.

DYSCELADVS.

Insula juxta Issam sequentem, memoria Apollonio ^{m)}:

Iscare, Δυσκελαδος τι, και ιμερη Πλινεια.
Sed vide de insulae hujus nomine, et, strum existat, dubitatem Vestium apud Cellarium. Existant autonomi:

Caput Herculis juvenis. Χ ΔΤCKΑΑ.
Victoria gradiens s. oblongum palmas ramum tenet. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Conjicit Pellerinius ⁿ⁾, scriptum in his numis ΔΤCKΑΑ pro ΔTCΚΕΔΑ. At enim mera haec est conjectura, neque ea tanti, ut ex his numis aut liceat statuere, fuisse aliquam hoc nomine insulam, aut si fuit, eos revera huc pertinere.

AE. RR.

ISSA.

Nobilis Adriatici insula propter Illyricum teste Strabone, et Hirtio ^{o)}.

Caput Palladis. Χ ΙΣ. (etiam retrogrado) vel: IC. *Caper flans*: in aliis: *Cerva flans*. AE. II. III. (Mus. Caes.)

Caput virile imberbe nudum. Χ ΙΣ. *Diota*. AE. III. (Neumann.)

Botrus. Χ ΙΣ. *Diota*. AE. III. (Neumann P. II. tab. 5.)

ΙΣΣΑ. *Caput muliebre.* Χ *Astrum*. AE. III. (Neumann, Mus. Vitzai.)

Numos hos per varias hactenus urbes ab ΙΣ incipientes pro varia antiquariorum libidine vagatos in hac tandem insula habiliare admissus sum, vix amplius;

ut reor, loco moveados ^{p)}. Capri typus potior causa fuit, cur huc applicarent. Istud animal per has insulas celebre fidem faciente Plinio ^{q)}: *Contra Tragurium Bavo, et capris laudata Brattia, Issa civium Romanorum*. Ipsum Tragurium a Graeco τραγος, caper, ei animali est synonymum, atque eadem haec insula Issae colonia fuit auctore Strabone: τραγειον Ισσων κτισμα, *Tragurium ab Issenibus conditum*, ex quo verisimile fit, nomen a metropolis Issenibus Tragurio factum, quod seu capris ea ora abundavit, seu caper ex quacunque causa Issae fuit symbolum. Vide de hos plura in citato meo opere.

Numum postremum ΙΣΣΑ Neumannus Issae Lesbi tribuendum putavit ^{r)}. At fabrica similitum numorum rudior, et plane ex natura insularum hujus tractus videtur eos potius huic insulae vindicare.

Eodem loco, tum et in Catalogo musei Caesarei huic quoque Issae tribuendos putavi sumos, in quorum antica est caput Jovis, in aversa seu caper, seu cervus, seu animal ex utroque mixtum, et qui inscriptum ΙΣ offere visi sunt, et sunt aenigi fere I. formae. Sed errore abstergit similis alter musei Neumannii, in quo distincte pro ΙΣ legitur ΔΙ. Sunt ergo hi numi, ut certe hujus tractus suadente fabrica, ita urbis a ΔΙ. incipientis. AE. R.

m) Argon. IV. v. 565. n) Suppl. I. p. 33. o) Bell. Alex. c. 47. p) Num. vet. p. 9^a.

q) L. III. c. 30. r) Nuui. pop. P. II. p. 28.

P H A R V S.

Insula Issae ad sita, hodie Liefina.

Caput nudum imberbe. ΧΦΑ. vel scriptura retrograda ΦΑΡ. Diota. AE. III. (Mus. Caes. II. Gradenigo.)

Caput juvenile spicis redimitum. ΧΦΑ. Caper stans. AE. III. (Mus. Caes. Arigoni.)

Idem, quod numis Issenibus, etiam his fatum obtigit a Froelichio Phaselidem Lyciae migrare jussis⁵⁾). Ut in Pharam propenderem, impulit barbarenum horum numorum opus a cultioris Graeciae ingenio alienum, tum vero quod a nobilissimo amico certior factus sum, frequentius eos in hodierna Liesina repetriri. Eos in Catalogo musei Caesarei jam Phari numis inserueram, cum judicium meum a viro ornatissimo Neumanno in opere suo, quod eodem tempore lucem vidit, confirmari cum voluptate vidi⁶⁾). Ergo numum alterum Arigonius iuste Psamatho Laconiae tribuit.

Cum in Issae Pharo vicinae numis saepius caper conspiciendum se pree-

beat, suspicabar aliquando, huc referri posse numos cum epigraphe ΠΑΡΙ. et capro stante. Auxit conjecturam, quod hanc Pharum Seymanus Chius Pariorum maris Aegaei opus dixit⁷⁾), tum et Strabo eam olim vocatam Parum adserit⁸⁾), de quo vide plura, quae in meis Numis veteribus p. 98 notavi. At cum videam, conjecturam hanc minus probari viris cordatis, non gravate eam omitto.

* * *

Eidem insulae Pellerinius tetradrachmum obtulit inscriptum ΦΑΙΑΛΩ-type *semivolucris, et semivirginis*. Plures id genus numi sunt etiam in museo Caesareo, et constat etiam, esse ex. eorum classe, qui copiose ex Transilvania una cum inscriptis ΒΙΑΤΕC etc: ad nos perferuntur. Alioqui et similem mercem nequam reperiri in insula Liesina, status est vir nobilissimus, qui, quae in hoc tractu longo usu didicit, benevolenter cum communicavit.

AE. RR.

E P I R V S.

Universae gentis nomine autonomi copiosi et insignes habentur.

Capita jugata, Jovis corona querna redimitum, Junonis corona fustigiata. ΧΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. Boscornupeta intra quernam. AR. I. (Mus. Caes.)

Caput Jovis corona querna redimitum, addito in nonnullis magistratu, ut: ΛΤΣΗΝ. ΦΟΡ. vel ΜΤΡΤΙΛΟΤ. etc: ΧΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. Aquila stans intra quernam. AR. II. (Mus. Caes.)

Epigraphe, ut in his, sic et in omni-

5) Not. elem. p. 85.

6) Num. pop. p. 173.

7) Vers. 425.

8) L. VII. p. m. 315.

bus aliis Dorica pro ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ. Jovis effigies et attributa propter Dodonam in Epiro sitam in hujus regionis moneta frequentior. Typus in aversa numi primi five adludit ad taurum Jovis victimam, five ad boum in Epiro excellentiam. Ovidius apri Calydonii measuram definiens ait^a): *quanto maiores herbida tauros non habet Epiros.* Mos corona numi oram claudendi generatim in Epiri urbibus valuit, propagatus etiam in adfatum Illyricum.

Duo pilei Dioscurorum, Χ ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. scriptum inter radios aſſit. AE. III. (Mus. II Bar. Bruckenthal.)

Videbatur numus commemorandus propter insolentiam typi in urbibus Epiroticis. Eum edidi in meis numis veteribus.

Caput Jovis. Χ ΑΠ, in nonnullis in monogrammate. Fulmen intra quernam. AE. II. III. (Mus. Caef. et Neumann.)

Similem numum Pellerinius perperam Patris Achaiae tribuit^b).

In reliquis aeneis: *Pilum hafiae — Fulmen — Tripus, semper corona typum ambiente.*

Huc etiam referri solent sequentes:

ΑΡΓΕΑΔΗΣ. *Caput Jovis laur. Χ ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. Protome Dianae. AE. I. (Mus. Caef.)*

ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. *Caput Jovis laur. Χ ΑΡΓΑΛΟΗΣ. Aquila stans intra quernam. AE. II. (Pellerin Suppl. II. pag. 93.)*

Prior numus cognitus jam fuit Pellerinio^c), et Khellio^d), at in utroque nomen ΑΡΓΕΑΔΗΣ male sanum, quod in Caeſareo est integerimum. Quare et numrum serius restituendum duxi^e). Vterque quo numum referret, non reperit. Alterum subinde nactus Pellerinius hunc et praecedentem Epiri numis propter typum aquilae corona clausae, quoniam is in hoc tractu obvius est, inserere non dubitavit. Gnaviter istud, at nondum liquido. Si merx Epirotica, cur haec sola Dorismo abstinet? Scribendum sane tum fuerat: ΑΡΓΕΑΔΑΣ. ΜΕΝΕΔΑΜΟΣ.

AV. Goltziani. AR. AE. H.

AMBRACIA.

Ad finum cognominem, urbs nobilis et Pyrrhi regia.

Caput muliebre velatum. Χ AM. AMBP. Meta intra lauream. AR. (Pellerin.) AE. III. (Mus. Caef.)

Meta intra lauream obvius est typus in numis urbium Epiri, quanquam ejus certam causam ignoremus. Cur maluerit Pellerinius dicere obeliscum^f), non satis video.

^{a)} Metam, VIII. 282. ^{b)} Suppl. IV. p. 40. ^{c)} Rec. III. tab CXVII. ^{d)} Adpendic. II.

^{e)} Num. vet. p. 100. ^{f)} Rec. I. p. 79.

(Vol. II.)

Caput virile barbatum cum cornu et collo tauri. Σ AMBP. Bos cornupetæ. to ^{b)};

AE. III. (Pellerin.)

Caput simile. Σ AMBP. Pagurus, in alio tridens.. AR. AE. (Goltz.)

Miratur Pellerinius, proponi in numis Ambraciae manifestum Acheloum, cum tamen urbs non huic Acarnaniae fluvio, sed alteri ad sita fuerit, qui jam Arachthus, jam Arethon veteribus dicebatur. Suspicatur istud factum propterea, quod forte, et si diffitus, tamen ex Epiro ortum dicit. Verior ratio videtur, quoniam aliquo tempore Ambracia revera Acarnaniae urbibus accensebatur. Ita Strabo ^{c)}: *Sunt et aliae urbes, Palaeus, Alyzia, Leucas, Argos Amphichium, Ambracia. Sic et Mela eam oppidis Acarnaniae miscuit* ^{f)}, ex quo appetet, quodam tempore saltem aliquam utriusque regionis urbibus fuisse communionem.

Caput Jovis. Σ AMBP. Gryphus, infra APΧΙΑΔΑΣ, aut aliter. AE. III. (Mus. Caef.)

Caput Solis radiatum. Σ AMBP. Jupiter nudus gradiens fulmen intorquet. AE. III. (Mus. Caef.)

Vterque numius et Jovis, et Apollinis cultum conjungit. Hunc numus alter aperte profitetur, sed neque in praecedente ambiguum, cum gryphum sacrum esse Apollini animal constet ex numis dum compertus. Ex autonomis editis Tejorum Ioniae, Aureliopolis Lydiae, unus est Goltzii, alterum Pellerinius hoc

Gallieni inscriptis APOLLINI CONS. AVG., tum Claudiano ^{g)}, et Philostra- to ^{h)};

Numos Ambraciae, qui una inscribunt APIΣ., vide in numis Aristae regis Epiri.

Numos inscriptos AMΒΡΑΚΙΩΤΑΝ cum symbolis Corinthi, nempe capite Palladis, et Pegasi, eosque didrachmos, vide in numis coloniarum Corinthi. In numo simili musei Borgiani Veletris legitur AMΠΡΑΚΙΩΤΑΝ, qua scriptura praeclare confirmatur oratio Stephani affirmantis, reperiri etiam scriptum Αμπρακιωτης ⁱ⁾, et sic etiam passim scribit Thucydides. Apertius Eustathius ^{k)}: το δέ Αμβραξ εἰσὶν οἱ ἀρχαιώτεροι δίαι ταὶ γεραφεῖ, καὶ διὰ τέτο καὶ τὴν Χωραν Αμπρακιαν - - πλειστὸν δὲ η διὰ ταὶ γεραφη. Sic et Κανωβος et Κανωπος Aegypti urbs.

AR. RRRR. AE. R.

A O R N V S.

Situ minus certo. Numum aeneum multilum huc vocat Pellerinius, quod in eo legere sibi visus erat ΑΟΡΝΙΩΝ.

B V T H R O T V M.

Maritima in Thesprotia.

Certus cum inscriptione Graeca non esse Apollini animal constet ex numis dum compertus. Ex autonomis editis Tejorum Ioniae, Aureliopolis Lydiae, unus est Goltzii, alterum Pellerinius hoc

e) L. X. p. m. 691. f) L. II. c. 3. g) de VI. conf. Honorii v. 30. h) Vit. Apoll. L. III. c. 48. i) in Αμβρακια. k) ad Dionys. v. 493.

invitum traxit, quod in eo scriptum apparet BOTOPPO.¹⁾ Verum hic est Thuriae Messeniae, ut ipse lapsum suum proficitur serius ^{m)}. Alium numum cum capite Pyrrhi et epigraphe BOTOPOTIΩN Goltzianum novimus.

* * *

Coloniae tamen nomine supersunt numeri, iisque partim *autonomi*, partim cum capite *Augusti*, quos, quoniam rariores sunt, operae pretium, ut editos reperio, recensere.

Antica incerta. Ξ C. PAET. QVIN. ITER. (Harduyn.)

CAESAR. AVGVST. *intra quernam.* Ξ GRAECINV. QVINQ. TERT. BVTHR. *Globus cum lituo.* (Maffei Ant. Gall. p. 117.)

BVTHR. *Tridens.* Ξ GRAECINV. QVIN. PER . . *Pes humanus.* AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 80.)

Fuit ergo hic Graecinus *quinquennalis tertium*, subinde *perpetuus*, si modo vere istud docet humus Pellerini, qui in vocabulo PER est mutilus. Male similem epigraphen explicat Harduin: QVIN. *quennalia ITERum.*

BVTHR. AVGVSTVS. *Caput Augusti.* Ξ P. POMPON. C. IVLI. IIIVIR. Q. Pons. (Morelli Impp. T. I. p. 378.)

De hoc ponte Plinius: *Annis Acheron . . . mille pedum ponte mirabilis omnia sua mirantibus.*

C. A. BVT. EX. DD. *Caput Augusti.* Ξ Q. NAEVIO. SVRA. HIP. IVL. NI-

GER. IIIVIR. *Figura militaris stans d. adstitutum B majus contingere videtur.* (Morelli Impp. T. I. p. 417.)

AE. RRR.

C A S S O P E.

Tres hoc nomine urbes in Epiro aut vicinia a geographis memorantur. Harum unam maritimam Ptolemaeus in Chao-nia, Strabo in Thesprotia constituit, Stephanus in Molossis, cuius sententiam firmat numus mox citandus. Alteram Epiri Cassopen mediterraneam conficit Ptolemaeus, sed parum cognitam. Tertia sita in propinqua Corcyra e regione Cassopes Epiroticae maritimae. Ad quam harum trium sequentes numi pertineant, mox indagabimus.

ΜΟΛΟΣΣΩΝ *intra lauream.* Ξ ΚΑΣ-ΣΩΠΑΙΩΝ. *intra lauream.* AE. III. (Mus. ill. Gradenigo.)

Dixi, Cassopen a variis auctoribus variis gentibus adjudicatam, quae geographorum discordia in pluribus Epiri urbibus observatur. Ex quo apparet, alia aetate ali genti urbes fuisse contributas. Ergo quo tempore praefens numus signatus est, Molossis accensebatur.

* * *

ΣΩΔΑΜΟΣ. *Caput Jovis.* Ξ ΚΑΣΣΩ-ΠΑΙΩΝ. *Aquila fulmini infestans, omnia intra quernam.* AR. III. (Mus. Caef.)

ΚΑΣΣΩΠ - . *Caput muliebre redimi-tum coronu fastigiata floribus distincta.* Ξ *Aquila volans intra lauream.* AE. III. (Mus. Caef.)

1) Rec. I. p. 80. m) Suppl. I. p. 47.

Caput simile. Ξ ΚΑΣΣΩ . . *Bos ir-*
ruens. AE. III. (Mus. Caef.)

Caput simile. Ξ ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ. *Ser-*
pens ab ara ad surgens intra lauream.
AR. III. (Mus. ill. Gradenigo.)

Caput juvenile incertum. Ξ ΚΑΣΣΩ-
ΠΑΙΩΝ. *Diota intra lauream.* AE. III.
(Ibid.)

Priores tres, qui ex museo Ilgneriano in Caesareum transivere, jam vulgavit ill. Comes Cristiani ^{a)}). Horum primum esse Cassopes Epiroticae, persuadet typus plane Epiroticus. De numis sequentibus minus certum, an non aequa posse fuit referri ad alteram cognominem in opposita Coreyra sitam. Epiroticam mavult nobilis antiquarius capto augurio ab aquila, inscripto magistratu, corona ambiente, quae omnia fuere Epirotis usitata. Ut hanc sententiam non impugno, quam et verisimiliorem puto, ita certum tamen est, haec omnia in Coreyra quoque numis observari.

Numum secundo similem Pellerinius perperam Lappae Cretae tribuit, cuius auctoritas et mihi imposuit, cum numum similem, qui minus integer obtigerat, in Catalogo musei Caesarei eodem referrem.

AR. RRR. AE. RR.

C H A O N I A.

Pars Epiri hoc nomine. Numi duo, argenteus, et aeneus, soli Goltzio conspecti, quorum ille inscribitur ΧΑΩΝΙΑΣ, pro quo, ut ex typo apparet, certo le-

gendum ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ; alter ΧΑΩ-
ΝΙΤΙΩΝ. Notandum, tertium elementum a veteribus nunquam per Ω, constanter per Ο scribi, quare et secunda syllaba a poetis corripitur. Vide Stephanum in Chuonia.

DAMASTIVM.

Ignoraremus, quorsum pertinēant sequentes argentei, nisi lucem accenderet Strabo, qui post recensitas varias Epiri gentes haec obiter: πλησιον δε πε και τα δεργυρια τα εν Δαμαστιω, alicubi in vicinia ετι fodinae argenti, quae sunt Dama-
stii. Ex hujus ergo metalli proventu signati fuere numi:

Caput Apollinis laur. Ξ ΔΑΜΑΣΤΙ-
ΝΩΝ. *Tripus.* AR. I. II. (Mus. Caef.
Pellerin.)

Caput muliebre. Ξ ΔΑΜΑΣΤΙΝΩΝ.
Serpens ex ara, cui insculptus caduceus,
ex surgens. AR. III. (Pellerin.)

Caput muliebre laur. Ξ ΔΑΜ. . . .
Acisculus, caduceus. AR. III. (Mus. Caef.)

Perperam numum ex descriptis primum Damasco Coelefyriae tribuerat Froelichius ^{b)}, quem errorē re malius expensa pridem absterrit ill. Comes Cristiani ^{c)}). Insignis est numus III., isque hactenus anecdatus, quia typo partis aversae comprobatur id, quod de argenti fodinis apud Damastium sitis ex Strabone docui. Offert is malleum, qui altera parte in cuspidem abit, cujusque in latomias, et metallis usus fuit. *Acisculum* dixere Latini, ut docebunt denarii

a) Adpendic. I. ad Gesn.

b) Circul. Vindob.

c) Adpendic. I. ad Gesn.

Valerii Acisculi, qui causa adlusionis ad nomen instrumentum simile offerunt. Auctor anonymous in paraphrasi ad Dionysii Periegetae v. 1107, quae est apud Hudsonum ^{q)}: παιελλα δε και δικελλα, και ομαρα, και σπακανη ορυκτικα εισιν έργα μελετη. *AR. RRR.*

H O R R E V M.

Exstant autonomi elegantis fabricae. *Caput Herculis laur., pone clava, intra coronam.* ΞΟΠΠΙ. *Centaurus citato cursu singulis manibus singulos ramos bacisferos jacat.* AE. III. (Mus. Caes. alibi.)

Pellerinius in simili legit OPPE., at ego in omnibus, quorum plures integerimos vidi, constanter OPPI. Cui urbani suus tribuendus esset, verebatur decide-re Pellerinius ^{r).} Neque ego hoc fortunatior. Conjeceram olim, cum simile numisma vulgare ^{s)}, posse competere Horreo Epi oppido bis a Livio memorato, juvante judicium istud etiam corona, quae more Epirotico numi oram ambit; et Centauro forte ex vicina patria Thessalia huc aberrante. Accepi, id genus nummos frequentius reperiri in magna Graecia. Si huc pertinent, quam in hac habemus urbem ab OPPI incipientem?

*AE. RR.**M O L O S S I.*

Hi Epiri partem constituerunt, sunt que habiti ejus gens nobilissima telle

Strabone ^{t).} Fuere enim ex illustri gente Aeacidarum, cuius auctor Pyrrhus Achille filius, et fuit apud eos Dodonae oraculum vetus, et fama late inclytum.

Autonomos cum mentione hujus gentis binos primus vulgavi, quorum unum videre est in meis Numis vet. p. 101.

ΜΟΛΟΣΣΩΝ. *Fulmen.* Ξ Fulmen intra coronam. AE. III. (Ex museo Sa-vorgnani.)

Fulmen Jovi Dodonaeo sacrum, ut modo indicavi.

Alterum numum, in quo Molosorum nomen legitur, vide supra in numis Cal-sopes.

*AE. RRRR.**NICOPOLIS.*

Condita ab Augusto ad finum Ambraciū, monumentum victoriae de M. Antonio et Cleopatra ad vicinum Actium, deductis eo vicinarum urbium fere defertarum incolis, ut testantur Strabo et Pausanias ^{u).} Eas enumerat Antipater coaevis, Leucadem, Ambraciā, Thyrēum, Anactorium, Argos Amphilo-chium ^{v).}

Autonomi:

ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. *Caput muliebre turritum.* ΞΙΕΡΑC. *Pharus, aut meta.* AE. III. (Pellerin.)

Priorem numrum alias edidi ^{w).} Sive pharus in hoc est, sive meta, utrumque Nicopoli proprium, cum quod urbs fuit

q) Georg. min. P. IV. r) Rec. III. p. 109. s) Num. vet. p. 100. t) L. VII. p. 324.
u) Eliac. I. c. 23. x) Brunck Anal. T. II. p. 117. y) Num. vet. p. 102.

maritima, tum quod in hujus suburbio singulis quinquenniis ludi Actiaci ab Augusto ejus victoriae ergo constituti magna religione acti fuere; de quibus vide Strabonem. Certius hos ludos indicat numus alter. De epitheto IEPA^C vide *numos imperatorum*.

* * *

Notandum, numum argenteum, quem Pellérinius ob monogramma NK, quod is in NIK. resolvit, ad hanc Nicopolin refert^z), esse potius Cyrenes, aut certe non hujus urbis. Praeter fabricae elegantiam in id genus numis, quorum plures exstant in museo Caesareo, obest etiam, quod paucissimae fuere Graeciae urbes, et praecipue Europaeae, quae Augustorum aetate monetam argenteam signassent. Aeneum, qui eadem tab. XII. n. 13. exhibetur, esse Epidauri Argolidis, in hac dicetur.

AE. RRR.

Imperatorii:

Copiosi sunt ab Augusto usque ad Salomoninam.

Epigrapha: ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ, vel ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, addito plerumque IEPA^C, de quo infra.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ., vel: ΑΤΓΟΤCTOC. KTICTHC. nempe: *Augustus conditor urbis saepius occurrit. ΣΕΒΑΣΤΟΤ. ΚΤΙΣΜΑ. (Augusti opus.)*

Caput Augusti nudum. Ξ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. IEPA. Victoria stans. AE. fere II. Numus integerrimus. (Mus. Caef.)

IEPA. ΝΙΚΟΠΟ. *Caput muliebre tur. ritum. Ξ ΣΕΒΑΣΤΟΤ. KTICMA. (Augusti opus.) Augustus fere nudus sedens d. Victoria, s. hastam. (Mus. Caef. Arigoni.)*

Typi: *Victoria frequentius, nimirum ex nomine urbis ΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΣ. — Triremis, ex memoria victoriae nava- lis. — Porta urbis etc. In nonnullis: Apri caput telo transfixum, quod forte mandibulam apri Calydonii notat, quam Augustus post victoriam Actiacam ex Tegea Arcadiae Romanam transtulit, ut narrat Pausanias^a). Incerti sensus est: Mulier sedens d. spicas, infra quam tres figurae nudae se complexae expansis manibus natantium more, in numis Philip- pi. (Arigoni, Theup.)*

IEPA, sic dicta propter religionem ludo- rum Actiacorum, de quibus actum. Hoc addito discernit se se ab aliis hoc nomine urbibus quatuor, quae numis- maticae fuere. Antipatro supra laudato dicitur θειη πολις.

ΝΑΤΑΡΧΙΔΟC nomine compellatur in numo Antonini (Mus. Caef.), et Alexandri Sev. (Vail.).

ΑCTΛΟT in numo Plautillae (Vail.), cui tamen lectioni diffido, nam is titulus in nullo alio hujus urbis comparet, et si horum copiosos vulgatos habeamus ex museis Theupoli et Arigoni, et ipse Vaillantius, qui numum promulgavit, eam reticet in catalogo urbium asylo gaudientium. Quod amplius est, titulum asyli nulli urbium Europaearum in nu- mis datum video.

^z) Tab. XII. n. 11. a) L. VIII. pag. 694.

Ad hanc Nicopelias videntur revocandi numi, qui sine urbis mentione inscriptum habent AKTIA intra coronam. Idem videatur significare A solitarium intra coronam in numis L. Aelii et Antonini, atque etiam hos esse hujus urbis, docent numi Treboniani et Gallieni apud Arigoniam, in quibus praeterea scriptum ΙΕΡΑC. ΝΙΚΟΠΟΛΕΩC, et si non disimilem, posse numos similes Argos pertinere; ut in hac monebo. Fuere, qui το A legerent Αυτοκρατορια. Similium numorum catalogum exhibit Neumannus^{b)}.

AE. C.

O M P H A L E.

Autonomus ΩΜΦΑΛΙΤΩΝ apud solum Goltzium.

O R I C V S.

In Chaonia ad fines Illyrici, cui a nonnullis inferitur.

Caput Apollinis. Χ ΩΡΙΚΙΩΝ. Meta, omnia intra lauream. AE. III. (Mus. Caes.)

Singularem hunc numum alias vulgavici^{c)}. Fuisse Oricum Apollini devoutam, et dictam vicum Apollinarem, praesens numus, et inscriptio Gruteri a me ibi proposita comprobant.

Froeliohius ex inscriptione dubia numi autonomi exculpere nomen Orici conabatur^{d)}, at nunc constat, numum illum esse Miletii, qui etiam est in museo Caesareo.

AE. RRRK.

PHOENICE vel PHOENICAPE.

Caput Diana. Χ ΦΟΙΝΙΚΑΠΙΕΩΝ. (contractis Π et Ε.) Pilum hastae intra lauream. AE. III. (Mus. Caes. et Grade-nigo.)

Caput Jovis. Χ Eadom epigraphe. Fulmen intra lauroam. AE. III. (Mus. Gra-denigo.)

Numi hi non solum typo sese Epirotas profitentur, verum et in eadem Epiro repertos esse satis constat. Quare et si urbis Phoenicapoς nullus veterum meminerit, tamen Livius, Strabo, Ptolemaeus, Tabula Phoenicen in Epiro locant, et quidem in Chaonia alii, alii in Thesprotia. Quare dubium non videtur, numos hos ad hanc urbem, ut appetat, binominem, pertinere.

AE. RRR.

Imperatorii:

Exstant acenei III. formae.

ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΩΝ. Bacchus d. poculum, s. thyrsum, in numis Neronis. (Vail. Theup.) In alio simili: *Caput imberbe nudum.* (Theup.)

ΦΟΙΝΕΙΚΑΙΕΩΝ.ΠΕ. in alio: ΠΕΤ, Caput virile incertum, Neronis. (Panel Mem. Trev. Octob. 1757. Catal. d'Ennery p. 585.)

ΦΟΙΝΕΙΚΕΩΝ. Trajanus in equo currente. AE. II. (Vail.)

Hos numos Vaillantius a Phoeniciis communi gentis nomine signatos dixit. At mihi nimium insolens visum gentile sive Φοινειαος, sive Φοινεκευς, quod

b) Num. pop. P. II. p. 146. c) Num. vet. pag. 102. d) Not. elem. p. 125.

utrumque in numis suis reperit vir eruditus, cum verum Phoeniciae gentile fuerit Φοινίξ, vel etiam Φοινίκιος. Accedit, numos hos nihil ostentare ex ingenio numerorum Phoeniciae. Quod si eodem referamus numos secundi loci, habebimus tertium gentile Φοινικαῖον. At vel ex his ipsis secundi loci numis videri possit, in similibus omnibus legendum ΦΟΙΝΕΙΚΑΠΕΩΝ, Π et Ε contractis, perinde atque in autonomis mox descriptis legitur. In numis non satis integris fieri fa-

cile potest, ut non facile appareat subtilis tractus lineae, quae Π et Ε conjungit. Quidquid erit, rem iis magis expendendam relinquo, quibus numi similes praesto sunt.

AE. RRR.

THESPROTIA.

Pars Epiri. Nomen ΘΕΣΠΡΩΤΙΩΝ reperitur tantum in numis regis Pyrrhi a Goltzio editis.

R E G E S E P I R I.

Vt Macedoniae reges Perseum et Herculem, ita Epiri principes Achillem, ejusque filium Pyrrhum Neoptolemum gentis suae auctorem ferebant. Ex quo ad fidua in his nomina Aeacides, Pyrrhi, Neoptolemi. Omitto vetustos illos, qui ex hac stirpe mox inde a Troiae excidio imperavere, quorum seriem videlicet apud Reineccium, persecuturus solum reges numis insignes.

Fuere regi Alcetae filii Neoptolemus et Arisbas. Neoptolemus fratrem regni confortem facit, et eundem moriens tutorem liberorum, inter quos precipui Alexander, de quo infra, et Olympias Philippi Amyntae uxor, Alexandri M. mater.

ARISBAS.

A veteribus dictus Arymbas, Arysba, Arybas. Fratri Neoptolemo partem Epiri extorquet, subinde ejus liberorum tutelam

sancte procurat, et Olympiadem Philippo Amyntae collocat.

Ex uxore Troade natus Aeacides, de quo infra.

N u m i :

Caput Herculis imberbe leonis exuvia tectum. Χ APIΣ. Clava et pharetra. AE. III. (Pellerin Rois pag. 29. Mus. Caes.)

Caput Herculis simile. Χ APIΣ. AM-BPA. Apollo nudus sedens d. arcum prætendit. AE. III. (Pellerin Rec. I. p. 79.)

Horum priorem Pellerinius, quoniam simillimus est numis Macedonicis circum Philippi II. aetatem signatis, ac praeterea ex veteri Illyrico adlatus, huic Arisbae tribuere non dubitat. Sin jure istud, habemus verum regis nomen Arisbae, quem varie a veteribus proditum diximus. Haec cum alias constitueret vir eruditus, mirum, ab eodem τῷ APIΣ. numi alterius magistratum potius, et non etiam hunc

ipsum regem agnoscit, cum nequaquam obfler addi nomen Ambraciae, in qua numerus cūsus, ut vidimus in numo Dyrrachenorū scriptum regem Monunium.

Typus numi secundi offert hinc Herculem, inde Apollinem. Antoninus Liberalis narrat^e), utroque deo inter se colliso, quod singuli Ambraciā suam vellent, judice denique Cragaleo oppidum Herculi tributum. Agnoscere ergo Ambraciatas, urbem esse Herculī, sic tamen, ut etiam Apollini, quem jam antea ob causas, quas ibidem refert, Σωτηρα dixere, sacrificia publice peragant.

AE. RRR.

ALEXANDER I.

Neoptolemi F. Mortuū tutore patruo Arisba juvenis regnum adit favente Philippo II. Macedone, qui ejus sororem Olympiam uxorem duxerat, cuius et factus est gener ducta ejus filia Cleopatra nuptiis fatalibus, inter quarum solennia sacerorum Philippum, dum ejus latus stipabat, a Pausania interimi cominus confexit. Alexandrum M. sobrinū imitari gestiens veris in Occidentem studiis ducem sese Tarentinis in bello adversum Lucanos ac Bruttios praebevit, tanto cupidius externum istud bellum amplexus, quod consulenti responderat oraculum patrium Dodonaeum, caveret Acherusiam aquam, Pandosiamque urbem, nimirum ut quam maxime procul abesset Pandosia Epiri urbe, et Acheronte amni^f). Multis praeliis

victor, factusque inde elatior plus sibi ipso Alexandro aggressus videbatur, cum adserere non dubitaret, se, qui adversum Romanos iret, quasi in ἀνδεωνιτιν ivisse^g). Barbaris bellum omni vi instaurantibus apud Acherontem fl. et Pandosiam in Bruttii caesus non quidem oraculum mendax, sed ineptum fese Oedipum comprobavit V. C. 428. Vide plura apud Froelichium dubia quaedam chronologica conciliare conantem^h), et Cl. Nicolaum hujus regis vitam copiose enarrantemⁱ).

N u m i :

Cūput Jovis corona querna redimitum.
Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΤΟΤ. ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΤ. Fulmen intra astrum et pilum hastae. AV. III. (Seguin Sel. num. p. 68.)

Caput adversum Solis radiatum crispis crinibus. **Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. -- ΟΠΤΟΦULMEN.** AR. III. (Mus. Caef.)

Caput barbatum diadematum. **Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΤΟΤ. ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΤ.** Fulmen, juxta aquila. AR. I. (Theup.)

Aquila stans, juxta tripus. **Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. ΝΕ.** Fulmen intra lauream. AE. III. (Mus. Caef.)

En numeros hujus Alexandri, omnes, quotquot innotuere. Aurei et argentei operis sunt perelegantis et delicati. Jovis Dodonaei honores eloquuntur aquila et fulmen saepe repetitum. Singularis elegantiae est caput Solis, quod fistit numus secundus, quem princeps Waldeckius studiis nostris

e) Met. c. 4. f) Livius L. VIII. c. 24.
num. p. 32. i) B. L. Mem. T. XII. p. 339.

g) Gellius L. XVII. c. 21. h) Regg. vet.

impense deditus museo Caesareo cesserat. Caput numi III., quod diadematum dicitur, ipsius regis videri potest, et tum unicum hoc esset exemplum capitis regii Epitomarum numis inserti. Morebatur sane insignis hic numus musei Theupoliani, ut plures ejus alii, aeri incisus proponi, ut certius conspecta capitis effigie possemus judicium ferre. Verisimile magis, caput illud non esse regis, sed Jovis, suadente istud aversae fulmine, cuius rationis sunt etiam typi in numo Pyrrhi sequentis.

AV. RRRR. AR. RRR. AE. R.

* * *

AEACIDES Arisbae F. post patruelis Alexandri mortem regno praeficitur, illustrius nomen ex filio Pyrrho, quam ex se adeptus. In bellis occubit.

P H T H I A.

Cononis Thessali filia, Aeacidis uxor. Liberos habuit *Pyrrhum*, et *Deidamiam* desponsatam primum Alexandro postumo Alexandri M. filio, deinde Demetrio Poliorcetae conjunctam.

N u m i :

ΦΘΙΑΣ. *Caput reginac velutum et corona revinctum.* Χ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡ. POT. Fulmen. AE. II. (Seguis Sel. num. p. 65. Mus. Caef.)

Cum nulli existent mariti Aeacidis numi, habet suos uxor Phthia tribuento honorem filio Pyrrho, ut aversae inscriptio docet. Corona querna in integerrimo musei Caesarei manifeste appetet, quam placuisse causa Jovis Dodonaei existimo.

AE. RR.

P Y R R H V S.

Mirabilis, si quis alias, fati, five initia spectes, five exitum. Bimus ab hostibus ad necem quæsitus in Illyrico educatus, post duodecanis ad patrium regnum vocatus, cum illud quinquennio teneret, Calsandri Macedonis artibus ejicitur. Quare ad Demetrium Poliorcetem, sororis suæ Deidamiae virum profectus celebri ad Ipsum praelio, quo Antigonus occubuit, interest, delatusque ad Ptolemaeum Lagi F. favente palam Berenice hujus filiam Antigonam uxorem ducit, tum milite, pecunia, elephantis adjutus V. C. 459 Epirum recuperat. Ducta Lanassa Agathoclis Siculi filia Corcyram in dotem accipit, ac paullo post amittit Lanassa ipsa Demetrium ad coniugium, et praeripiendam Corcyram evocante, quod sese a marito negligi doleret. Ergo vindictæ studio Macedoniam intrat, eamque Demetrio extorquet, mox ipse a Lysimacho Thraciae rege pellitur. Eadem tempestate orto Romanos inter ac Tarentinos bello ab his summus belli imperator electus V. C. 474 in Italiam trajicit, de Laevino consule Heracleam inter et Pandosiam elephantorum ope insignem victoriam refert. Altero deinde ad Afculum praelio incertam bellii aleam expertus Siculorum rogatu omisisse rebus praesentibus in Siciliam abit, Carthaginenses vincit, et tota insula, si Lilybaeum demas, ejicit. Paulatim urbibus a se deficientibus, quod asperius cum iis ageret, resumpta Tarentinorum causa a Curio cos. ad Maleventum victus V. C. 479 his turpiter defertis Epirum repetit, Antigono Gonatae Macedoniam eripit usus adjutoribus Gal-

lis, qui ne quidem ab ipsa regii apud Aegas mausolei rapina manus abstinuerat. Peloponneso rerum novarum spem eminus offerente hic repente profectus Spartam ipsam pene obruit, mox in mediis Argis conferta pugna, maximo elephanto ex vulnera collapso angustos aditus impeditae, a muliere lapidis dejectu graviter vulneratus, suis opem ferre non valentibus obtruncatur V. C. 482. Nihil in Pyrrho mediocre, virtutes summae, moderatio, facilitas in amicos, in referenda gratia studium, animatus in adversa etiam fortuna infractus, corporis robur incredibile. Quae fuerit in eo rei militaris peritia, experti sunt orbis victores Romani, et memorabile est dictum Hannibalis apud Plutarchum, Pyrrhum primo, Scipionem secundo, se tertio loco designantis. At idem perpetuum cupiditatis et inconstantiae argumentum, qui omissa praesente fortuna semper remotam dubiamque sectaretur, et eandem nactus accedente ejus fastidio alteri rursus intenderet. Dictum adeo verissime Ennio, ut est apud Ciceronem^t:

*Solidum genus Aacidorum,
Bellipotentes sunt magi' quam sapientiæ
potentes.*

Liberos habuit ex Antigona Bereaniæ F. Ptolemaeum in obsidione Spartæ caecum, ex Lanassa Agathoclis F. *Alostrandrum II.*, et juxta Justinum novissimum Helenum, sed juxta Plutarchum ex Bircenna Illyride.

N u m i :

Vna fere est eruditorum sententia, eos Pyrrhi numos, qui five operis elegantia, qua plerique in paucis spectabiles sunt, sese commendant, five typos in Siculis numis obvios continent, in Sicilia signatos eo biensio, quo imperium in insula obtinuit. Vnicum est, quod huic obesse sententiae videtur, quod in his Pyrrhi numis constanter scribitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ, cum tamen in regum Siciliæ moneta, five qui praecessere, five qui secuti sunt, perpetuo legatur ΒΑΣΙΛΕΟΣ, neque sit verisimile, Siculos in feriundis huic regi numis ab instituto discessisse. Numum Parutæ, in quo scriptum: ΒΑΣΙΛΕΟΣ¹), non moror, nam in simili, quem correctius edidit Pellerinius^m), obtinet ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

1. *Caput Palladis galeatum, pone aquila expansis alis.* χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡ. ΡΟΤ. *Victoria gradiens d. coronum, f. tropaeum.* AV. m. m. (Dorville. Sicula tab. 16.)

2. *Caput Dianaæ prominentे pharetra.* χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡ. ΡΟΤ. *Idem typus, in area fulmen.* AV. III. (Mus. Caef.)

3. *Caput Proserpinæ spicis coronatum.* χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΥΡΡ. ΡΟΤ. *Pallas gradiens d. hastam intorquens, f. clypeum prætendens, in nonnullorum area fulmen.* AV. III. (Pembrock. tab. I.) AR. II. III. (Mus. Caef.)

4. ΠΤΡΡ. ΡΟΤ. *Caput Proserpinæ simile.* χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. *Mulier sedens d. cornucopiae, f. hastam.* AE. II. (Dorville l. c.)

k) dc Divinat. L. II. e. 56.

l) Tab. CEV.

m) Rois Tab. III.

5. *Caput juvenile diadematum oblongis crinibus, pone sceptrum.* Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. Typus similis. AE. II. (Pellerin.)

6. *Caput barbatum diadematum.* Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. *Fulmen.* AE. II. (Theup.)

7. *Caput Palladis galeatum.* Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. *Ferrum hastae intra quernam.* AE. II. (Pellerin.)

8. ΠΤΡ. (in monogr.) *inter scuta Macedonica.* Χ ΒΑΣΙ. *Meta, infra quam monogramma, omnia intra quernam.* AE. III. (Mus. Caef.)

9. *Caput Palladis galeatum.* Χ Β. ΠΤΡ. (in monogr.) *Elephas.* AE. III. (in meis Num. vet. p. 103.)

10. *Caput Palladis galeatum.* Χ ΠΤΡ. ΡΟΤ. *Cupido delphino vectus.* AR. II. (Pembrock P. II. tab. 50.)

11. *Caput Pyrrhi diadematum.* Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΡΡΟΤ. ΗΠΕΙΡΩΤ. *Currus tractus a duobus elephanticis, super collum ductores, in curru Victoria stans d. palmam, f. coronam, pone tropaeum.* AR. m. m. (Sic numerus describitur in museo Theupoli.)

Capita Palladis, Diana, Proserpinæ, typi Syracusanis familiares, tum et labor in his delicatus persuasere viris in palaestra nostra exercitatis, ut patriam his numis Siciliam adsignarent. Enimvero caput Proserpinæ, quod numi loco III. positi exhibent, adeo secundum omnes apices simile est capiti ejusdem lēns, (nam Goltzianos aspernamur) et

deae, quod sicutum numi Agathoclis, ut fere cogant profiteri, idem utrisque esse solum natale. Si Diana et Proserpinæ cultus Pyrrho fuit exterius, Palladius fuit domesticus, nam eam præcipue si bi demereri studuit, sive cum Athena ingressus consensu arce publice Palladii sacra faceret ^a) sive cum spolia victis a se Gallis detracta Palladii Itonidi in Thessalia dedicaret addito epigrammate, quod servavit Plutarchus ^b). Eundem cultum propagatum etiam a filio Alexandro, ex hujus numis patebit. Aquila numi I. pone Palladis caput adultere videtur ad cognomen aquilæ Pyrrho inquitum, quod referunt Plutarchus ^c, et Aelianus ^d).

Numum VII. deberi Epiro, colligimus ex modo partis averiae prorsus Epirotico. At numus VIII. ex Macedonico et Epirotico participat. Nomen regis monogrammate ligatum, trajectum in aversam ΒΑΣΙ., corona ex scutis contexta Macedoniam ostent, cui et bis praefuit; meta intra quernam ad patrum Epiri regnum pertinet. Numus IX. elephantem sicut, quod animal ut saepe Pyrrho ad victorias profuit, sic et in praelio apud Argos exitii causam fuisse, supra narravimus. Quare et in monumento, quod illi statuerunt Argivi, sculpti erant elephanti ^e).

Vereor, ut omnis fides habenda sit numus XI., quem ex museo Theupoli descripsi. Caput regis in numis Epiri insolens, (nam Goltzianos aspernamur) et

^a) Plut. in Pyrrho p. 398. ^b) I. c. p. 400. ^c) in Pyrrho. ^d) de Nat. anim. L. VII. c. 45. ^e) Pausan. L. II. c. 21.

molestum est scriptum ΗΠΕΙΡΩΤ. pro ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ, praeterea typus aversae p^o Pyrrhi aevi nimirum locuples; et Romanum modum redolens.

Locus postulat, ut et de Pyrrhi effigie, si quam numi exhibent, differamus, cum de ea copiosus sermo fuit iis, qui statuas et gemmas veteres descripare. Illustre signum ex marmore Pario, quod nunc est in Capitolio, capite galeato et prolixe barbato, cetera paludatum, sinistra clypeum humi attinens, sed qui est moderni operis, ut et pedes turpiter crassi, jam ante annum a nativitate Christi MDLXII. appellationem Pyrrhi tulit. Reperio enim in opusculo Venetiis eodem anno vulgato, cui titulus: *Le antichità della città di Roma per M. Ulisse Androandi opera*: in questa quarta impressione ricorretta, jam tum Pyrro illud tributum, et a nobili viro Maximo duobus scutatorum millibus emptum (Pag. 168.) Ejus credo appellationis praecipuacausa fuérit, quod in paludamento sculpta sunt elephantorum capita; verum in eodem aliorum etiam animalium capita reperias, ut arietis etc. Non multo post grave huic sententiae monumentum attulit Goltzius edito numo, in quo: *Caput galeatum barbatum. ΧΒΑΣΙΔΕΩΣ. ΗΤΡΡΩΤ. Victoria tropaeum statuens*). Ita fieri consuevit, ut opinio semel concepta per communem ad sensum sic evadat praejudicata, ut etiam fine ratione satis per se sola valeat auctoritas, eam-

que securi posteri aut admittant facile, aut non audeant impugnare. Haec una in causa fuit, cur ne magnus quidem Spanhemius permisum sibi putaret exturbare e Campaniae numis creditum diu: Minotaurum, et si hunc certa vetera testimonia palam insciarentur. Praecepit igitur Capitolina hac statua, quae tescunque antiquarii caput galeatum barbatum, et ad finia oris lineamenta sive in marmore, sive gemma conspexere, manifestus continuo Pyrrhus evasit, ut vel ex uno Sponii judicio satis potest colligi^t). Quo factum, ut musea omnia credita hac Pyrrhi effigie abundant. Inveteratam hanc opinionem, quam non multis abhinc annis adhuc Bottarius in catalogo statuarum Capitolinearum certam tenuit, primus, ut puto, solicitare coepit Winckelmannus provocando ad ipsos numeros velut certos controversiae judices^u), et secutus argumenta, quae jam Cupero scrupulos injecere^x). Vniversaliter igitur causa cum ex numis pendeat, in hos anquishamus.

Jam primum ad definiendam Pyrrhi effigiem nihil confert numus ex Goltzio citatus, qui caput galeatum barbatum exhibit non absimile illi, quod est in statua Capitolina. Esto, numum esse genuinum, quis caput illud esse potius Pyrrhi; quam Martis poterit praestare, praecipue cum videamus, in antica numerorum ejus regis, quos descripsimus, variorum exhiberimus capita? Simile

^a) in Graecia Tab. IV. ^t) Miscell. p. 138. ^u) Descript. des pierres grav. p. 413, et Geschichte der Kunst S. 355 Dresd. Ausg. ^x) de Elephant. exerc. II. c. 1.

Martis caput frequenter conspicimus in nummis Bruttiorum, aliorumque populum, quin et in Romanis adscripto insuper MARS. VLTOR. Ad haec dubia cum adverteret Cuperus, verior Pyrrhi effigies videbatur ea, quam exhibent numi quidam argentei, in quibus hinc est caput virile imberbe laureatum, illici elephas stans. Verum hos nummos esse Punicos, et caput illud Herculis Tyrii, alio loco demonstrabimus. Denique Winckelmannus et Cuperus alium nummum respexere, in quo: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΡΡΟΤ. Caput virile imberbe diadematum. ΞΒΟΤΘΡΩΤΙΩΝ. Victoria pre-eumbentem taurum feriens. Adde binos alios cum epigraphe ΘΕΣΠΡΩΤΙΩΝ. Nummi hi uni Goltzio vidi. Si genuini, tenemus Pyrrhum Capitolinum large barbatum per duo et amplius saccula impostorem, En, quod verisimile, ficti, nihil haec tenus de Pyrrhi effigie comperimus.

Verum an inde a Cupero nihilo plus luis adfuslit? Oportebat istud aucto fiduciorum numero. Verum iterum perturbata omnia. Auctor musei Theopoli binos nummos recitat, in quorum uno, quem loco VI. proposui, est caput barbatum diadematum. En, si fideliter descriptus numerus, Pyrrhum barba iterum vestitum. Litem forte dirimeret numerus ejusdem musei, quem postremum proposui, cum feratur argenteus maximi moduli, sed generum peristaxis neglexit auctor, et monui supra, numrum hunc videri suspectum. Et ne quid, quod huc facere possit, indictum sit, ejus regis effigies

forte petenda ex nummo V., in quo habetur caput juvenile diadematum; verum crines oblongi, et uniones, quibus collum superbit, certam feminam faciunt et ut videtur, Proserpinam, qualis est in nummo IV. ceteris partibus simili. Deinde ex iis, quae disputavi, istud saltem tenemus, nihil nobis hactenus certi de Pyrrhi effigie constare, omnium vero minime capita barbata galeata, quae vulgo Pyrrhi dicuntur, ejus esse regis, praecipue cum nullus ejus aevi rex Europeus barbam usque eo promittere, ut dicta capita exhibent, consueverit. Le pidum factum, quod perhibet Lucianus ^{y)}, praesentem causam examine illustrat. Creditum, ait, Pyrrho, esse se Alexandro M. similimum, et cum forte Larissae esset, ostendisse hospitiae suae imagines Philippi, Alexandri, Perdiccae, Callandri, aliorumque regum, solicitumque ex ea, ciniam horum similis esset, plane persuasum, fore ut Alexandrum innueret. At mulierem simplicem pernegasse, horum uni eum esse similem, quin potius Batrachion coco, qui fuit Larissae. Ergo qui Pyrrhum fuisse barbatum contendunt, comprobent etiam, Alexandrum quoque barbam aliuisse.

AV. AR. AE. R.

ALEXANDER II.

Pyrrhi ex Lanassa Agathoclis filia filius. Fratre seniore Ptolemaeo apud Spartam interempto, patre Argia caelo paternum regnum adit ducta forore Olympiade. Macedoniae regno pulso Antigo-

y) advers. indect.

no Gonata potitus, cum illud aliquamdiu usurpasset, ab ejus filia Demetrio non modo ejectus inde est, sed ipsa etiam Epiro spoliatus. Apud Acarnanas exul, cum Epirotas Aeacidae stirpis desiderium teneret, ab his regno restituitur.

Ex Olympiade filium habuit Ptolemaeum, de quo infra.

N u m i:

Caput muliebre elephanti exuviiis totum. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. Pallas gaudiens d. hastam intorquet, s. scutum praetendit, in area aquila fulmini insistens, et varia monogrammata. AR. I. (Mus. Caes.) AR. III. IV. (Pembroke P. II. Tab. 54.)

Variam fortunam experti sunt hi numeri, secundum varia antiquariorum iudicia jam Alexandro M., jam ejus nominis Castandri filio, jam Alexandro Syro, jam Ptolemaeo IX. Alexandro tributi. Eos meliore consilio Pellerinius Alexandro Pyrrhi F. quanquam timide tribuit²⁾. Viri eruditii conjecturam commemoratis et refutatis aliorum sententias habiliare amplius conatus sum in meis Numis veteribus³⁾. Ajebam, praeclare Alexandro nostro competere caput muliebre elephanti spoliis tectum; adludi enim five ad partas Pyrrho patri ope ejus ferae victorias, five ad res ab Agathocle avo materno in Africa, cuius symbolum id caput haberit solet, praeclare gestas, ut sane aureum habemus Agathoclis numum, in cuius parte adversa

caput muliebre simillimo cultu compareret Pallas eodem gestu ac habitu persequebatur est in numis patris Pyrrhi, tum regum Macedoniarum, cui aliquamdiu praefuit. Suffragatur etiam aquila obvium ac tritum Epiri symbolum, nisi forte adludit ad patrem Pyrrhum; quem a popularibus suis dictum aquilam supra ex Plutarcho docuimus. Denique et monogrammata in numis similibus comparere discebamus, quae frequenter in numis regum Macedoniae, Lykimachi, Antigoni, Demetrii occurserunt. Vide istud totum latius expensum in citato meo opere.

Caput muliebre elephanti exuviiis totum. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. Victoria stans d. coronam, s. tridentem, juxta ancora. AE. III. (Pellerin Rois tab. VI.)

Caput Herculis imberbe leonis rictu teatum. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. Fulmen, infra corona. AR. IV. (Pellerin Additioes p. 12.)

Caput Herculis simile. Χ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. Aquila' fulmini insistens, et respiciens. AE. III. Mus. Caes.)

Pellerino post multas conjecturarum ambages numus ex praesentibus primus tribuendus Ptolemaeo IX. videbatur. Ejus causae utrum valere possint, examinabimus in numis hujus Aegypti regis. Cur potius Alexandro nostro tribuendum putem, in causa est, quia caput cum elephanti exuviiis etiam est in argenteis praecedente articulo descriptis. Si ergo hi vere sunt hujus Alexandri, verisimile est, etiam hunc de quo agimus, ejusdem esse

2) Rois p. 31.

3) pag. 104.

regis. Deinde idem nonnullo jure uti in numis potuit typo, quo in suis usus est Alexander M., videlicet Victoria tridentem gestante, sive quia Macedoniae aliquatndiu praefuit, sive quia idem cum Magno nomen habuit. Numum alterum Pellerinius Epiroticum quidem statuit, sed Alexandro I. largitur omissa omni judicii sui causa. Malim tribuere alteri, quia certi Alexandri I. numi patris Neoptolemi mentionem adduat. Tertio similem Vaiiantius esse Ptolemaei X. sanxit, sed causis omnino infirmis, ut dicitur in hujus moneta. Quis vero propiora dixerit, eruditii lectoris arbitrium esto.

AR. et AE. RR.

P T O L E M A E Y S.

Alexandri II. ex Olympiade filius, primum sub matris tutela, deinde sui rex arbitrii contracto non multo post per iter morbo mortuus est, relicto filio et regni haerede Pyrrho. Haec ex Justino^a, et Pausania^c.

N u m i:

Caput muliebre cum corona fastigiata floribus distincta. Χ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟ. Aquila stans, in area corona, in alto astrum. AE. III. (Mus. Caes.)

Numum hunc alias vulgavi explicuique^d). Binos huic similes edidit Pellerinius, nisi quod in suis tantum legerat ΠΤΟΛΕΜΑΙ., eosque, et si diffidenter, tribuit Ptolemaidi Cyrenaicae^e). At cum

in numo praefente viderem, epigraphen ΠΤΟΛΕΜΑΙ consequi literam O vix dubiam, procul sane habenda fuit quaecunque Ptolemais; et explenda epigrapha legendo ΠΤΟΛΕΜΑΙΟν. At cujus Ptolemaei hic erit numus putandus? Duos id genus numos olim in agmine incertorum Ptolemaeorum Aegypti regum recensui^f). Serius cum expanderem, certam Aegypti regum monetam omnibus modis a praefente differre, neque enim in illius antica unquam caput sic cultum reperias, aut nomen regis aliter, quam in orbem scriptum, cum in hoc nostro sit linea recta, aut omissum titulum ΒΑΣΙΛΕΩΣ, coepi alterius regionis Ptolemaeum investigare. Et erant causae plures, quae persuasere, ut in hoc Ptolemaeo acquiescerem. Caput muliebre cum corona hujus formae habemus in numis Cassopaeorum Epiri, aquila propter Jovem Dodonaeum perpetuus monetae Epiroticae incola, omissum semper in Epiri regibus nomen ΒΑΣΙΛΕΩΣ, si Pyrrhi numos demas, sed quos plerosque eruditii foris signatos putant, neque in his unquam^g scriptura in orbem, sed lineis rectis ducta. Haec si recte sunt disputata, numi similes haud dubie erunt hujus Ptolemaei; neque enim alias hoc nomine rex Epiro praefuit; nam filius Pyrrhi Ptolemaeus patre adhuc vivo Spartae interiit, ut in Pyrrho diximus.

AE. R.

b) L. XXVIII. c. 1. 3.)

e) L. IV. c. 35.

d) Sylloge I. p. 85.

e) Rec. III. p. 13.

f) Catal. mus. Caes. B. I. p. 264. n. 35. 36.

M O S T I S.

Capita jugata, Jovis laureatum et Junonis. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ.
Aquila fulmini infixens; in area monogramma ΠΙΑΡ. ΑΕ. III. (Mus. Caes.)

Caput barbatum galeatum. χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. *Thorax, in area famile monogramma. ΑΕ. III.* (Pellerin Rois p. 31.)

Caput regis diadematum. χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΟΣΤΙΔΟΣ. ΕΠΙ. ΣΑΔΑΛΟΤ ΕΤΟΤΣ ΔΗ. *Pallas sedens d. Palladium, s. hastam, in area monogramma KM. AR. I.* (Sestini Lettere T. IV. p. 81.)

Priorem primus vulgavit Froelichius ^{s)}, qui tamen peccavit legendo ΜΟΣΤΙΔΟΤ, cum in numo illo integerrimo, perinde ac in Pelleriniano luculentum sit ΜΟΣΤΙΔΟΣ. Cum nemo veterum regis Moftidis meminerit, ad conjecturas versus vir egregius, quoniam in numis communis Epirotarum nomine signatis similia habentur capita jugata, et aquila perpetuus est Epiri typus, verisimile vi- sum, cimelium istud in Epirum aut vicinum Hyricum vocandum. Pellerinius Froelichii quidem conjecturam collaudavit, tamen magis in Dalmatiam inclinavit animus, quia in numis inscrip- tis: METAL. DELM. thorax quoque

expressus est. Res hactenus incerta. An scalptoris factum imprudentia, ut in numero Pelletinii expressum sit caput galeatum barbatum, cum tamen auctor diserte profiteatur, in parte adverba exhiberi caput regis diadematum? Credam potius erratum ab auctore, nam thorax cum capite Martis probe componitur.

Hactenus haec unica fuere hujus regis indicia, cum nuper accessit aliud ex illustri argenteo, quem tertium posuimus. Sed neque istud indicium desiderat lucem adfert. Ait Sestinus praeco, remotissimae eum esse antiquitatis, (*della più grande antichità*) quod quidem mirum videatur, cum in eo legatur annus regni, et magistratus *Sadates*, at ex vetustissimis regum numis similia abesse soleant, quos constat cultus fuisse simplicissimi. Cum Sadalis nomen fuerit proprium nonnullis Thraciae regibus, suspicatur leviter Sestinus, fuisse hunc Moftidem partis Thraciae regem. Verum haec omnia incerta, neque suis carent difficultatibus, et mirum sane, regis, cuius imperium in annum XXXVIII. teste hoc numo porrectum fuit, nisi annus epochae potius est, omnem interisse memoriam.

AR. et AE. RRRR.

C O R C Y R A.

Dicta magna, ut discerneretur a minore altera magis intus in finu Adriatico posita, de qua infra. Insula mobilis Epirro opposita, et numismatica penitus in-

^{s)} Reg. vet. numi p. 51.
(Vol. II.)

clyta. Olim dicta *Scheria*, et habitata a Phaeacibus Homerica poesi celebratis, dicta subinde *Corcyra*, hodie *Corfu*, fuitque una ex Corinthi coloniis, ut dicetur.

Autonomi.

Bos vitulum lactans, superne astrum, prora navis etc. ☒ KOP. *Area linea transversa et globulis in quatuor partes secta, foris varia attributa.* AR. II. (Mus. Caes. alibi.)

Bos vitulum lactans. ☒ *Sine epigrafe. Astrum.* AR. II. (Pellerin. Rec. I. tab. XI. n. 8.)

Diota, in aliis juxta hanc diota minor alterius formae, et vas monotum, adscripto KI. ☒ KOP. *in aliis KOPKTPAI. scriptum intra radios astr. AR. III.* (Mus. Caes.)

KOPKTPAI. *Bos dimidiatus.* ☒ *Binae arcæ quadratae, in quarum medio astrum, in area hinc botrus, inde diota, et KI.* AR. II. (Mus. Caes.)

Primus atque alter ex citatis in antiquioribus Corcyrae numis habendi. Alterum anepigraphum Pellerinius Dyr rhachenis inseruit, sed satis apparet ex numero I., ac praecipue III. et IV., fuisse astrum quoque in solitis Corcyrae symbolis.

Typus uterque numi I. in numos quoque Apolloniae et Dyr rhachii fluxit, quas constat fuisse Corcyrae colonias. Quare in hujus insulae moneta, velut patriæ, typi sententia investiganda. Antica haud dubie laeta insulae pascua, et armentorum copiam praedicat. No-

bilior aversa, quae ex Begeri sententia celebratos ab Homero Alcinoi hortos, qui hanc insulam, olim Phaeacum dictam, celebrem reddidere, proponit, quod judicium antiquarii sequentes amplexi sunt. At Barthelemyus quadratum illud reliquias veteris et informis quadrati, in area vetuissimum numerorum hiantis putat^{b)}. Praeplacet vetus opinio, quam alibi etiam stabilire adnitus sumⁱ⁾. Nam I. quadratum illud satis commode cum hortorum imagine, quam nobis pinxit Homerus, conspirat. II. Non videtur credibile, Apolloniatas, et Dyr rhachenos, quo se colonos Corcyrae profiterentur, symbolum sterile ac jejunum, quale esset ornamentum illud nullo sensu, voluisse monetæ suæ inferre. III. Si quadratum istud demus successisse in locum veteris informis quadrati, nihil obest, quo minus idem sentiamus de quadrato, quod exstat in numis Cnossi, quod ab omnibus pro decantato labyrintho habetur. Ut ergo haec Cretæ urbs honorificum fibi duxit, vetere hoc urbis suæ monumento in publica moneta gloriari, sic et Corcyrensis decorum visum, veteris sui regis memoriam, et culta ab eo pomaria resuscitare. IV. Ex pluribus exemplis aliis satis constat, urbes Graecas summo id fibi honori duxisse, si quid rerum suarum Homeri versibus celebratum erat, atque id ipsum studiose monetæ suæ inferere ambivisse. Quod ipsum adeo placuisse Corcyrensis certum videatur, praecipue cum non semel in oculis Grae-

b) Mem. B. L. T. XXIV. p. 30.

i) Num. vet. p. 166.

Graeciae eos gloriatos norimus, se ab Alcinoo et Phaeacibus genus suum derivare, de quo pluribus agam infra in numis coloniarum Corinthi. At quadratum istud, ajunt, qui a Barthelemyo stant, in numis aliis, ceu in II. ex citatis, est formae rotundae, et instar astri, et multum ab ludens a descriptione Homerica. Ajo ego, eam imaginem non esse instar astri, sed esse astrum ipsum, unumque ex symbolis certis, quae sibi adscivere Corcyrenses, ut supra dixi, atque etiam ut forma in aliis foret rotunda, an non et Cnossilabyrinthum jam quadrata, jam rotunda, jam tortuosa in numis forma pictum habemus? At numus Apolloniae Nymphaeum ardens quadrato huic includit. Quis vero artificem tam ineptum sibi persuadeat, qui montem ignivomum Alcinoi hortis imposuerit? Nimirum, ajo, et ineptus is artifex, qui totum montem Argaeum capiti genii Caesareae Cappadociae imposuit. Si quid video, monetarius Apolloniates voluit. conjungere et symbolum urbis proprium Nymphaeum, et alterum Corcyra metropoli tractum, eodem modo, quo videmus, in uno ex citatis IV. pleraque Corcyrae symbola in unum congesta, hortos Alcinoi, astrum, botrum, diotam, quo modo monetarius ille, qui in denario M. Caeciliae Metelli caput elephanti clypeis Macedonicis clausum proposuit, duplex conjunxit gentis Caeciliae decus, elephanto victoriam de Asdrubale, clypeis vi-

ctoriam de Pseudophilippo indicantibus. In symbolorum vero compositione tam parum veritati intendit antiquitas, quam parum istud praefat nostrum aevum, cum nobilium insignia ex rebus, quae sibi saepe maxime adversantur, compónit.

Epigraphe in Corcyrae numis multum variat. Videas in his K. KO. KOP. KOPK. KOPKTPA. KOPKTPAI. KOPKTPAIΩN. In multis nomen urbis manifestat monogramma Κ, Κ aut similiter. At Graecis scriptoribus fere constanter dicitur Κερκυρα.

Illustriores numi alii sunt.

AΓΡΕΤC. *Vir togatus stans d. serpentinum tenet; nonnunquam stat inter duas columnas.* Ξ ZΕTC. KACIOC. *Juppiter sedens in templo distylo d. hastam.* AE. IL (Mus. Caef.)

KOPKTPA. *Caput Corcyrae laur.* Ξ ZΕTC. KACIOC. *Idem typus.* AE. II.

Numus prior ab antiquiorum libidine multum vexatus. Mazzochius, cum in eo legeret ATPETC, Hadriae Piceni tribuit^{b)} adplaudente Paschale Magnonio. ^{c)} Jacobus de Barry Petrae Arabiae, quae *Agra* olim vocabatur. ^{m)} Satis non hodie solum, sed jam inde ab Andrea Marmorāⁿ⁾ constat, numos hos esse Corcyrenses, et si insulae nomen non addatur, atque et si istud aliunde non constaret, docerent tum numus ex propositis alter, tum numi imperatorii inde ab Antonino, in quibus frequenter idem *Agreus* et *Jupiter Casius* recurrunt, et dubi-

b) Tab. Heracl. p. 528.

l) Diff. de Pacchi Origin.

m) Reland. Palaeogr. illustr. p. 689.

n) Hist. Corc.

o) Mise. p. 76.

tari nequit, autonomos hos eidem aetati deberi. Explicanda jam utraque numi facies.

ΑΓΡΕΤC. Sponius hoc typo exhiberi Pana arbitratus est, qui telle Hesychio ab Atheniensibus dicebatur Αγρευς.^o) Ego alibi conjectavi, hoc nomine intelligi Aristaeum Apollinis et Cyrenes filium repertorem mellificii, olei, eundemque et pharmaceuticae cum primis gnarum, qui nomine Αγρεως a Graecis colebatur, de quo vide plura in meis Numis vet.^p)

ΖΕΤC. KACIOC. *Juppiter Cæsius*, vel *Cassius*, qui in altera hujus insulae urbe Cassiope templum hoc nomine habuit teste Plinio, et Suetonio in Nerone. Idem ΖΕΤC dictus KACIOC colebatur etiam apud Seleuciam Syriae, et ejus quoque monetae inscriptus legitur, sed hic ejus appellationis alia fuit causa, et hujus imago fuit lapis informis. Tertius *Juppiter Cæsius*, sed numis indictus, fuit juxta Pelusium Aegypti.^q) Teste Achille Tatio fuit ejus statua juvenili aetate, dexteram porrigens, qua malum Punicum continet, ejus vero mali causa occulta.^r)

KOPKTPA. Fuit Corcyra, cuius in numo altero caput proponitur, Asopi Achaiae fluvii filia, Phaeacis mater, quae ab amasio Neptuno in hanc insulam translata huic nomen dedit,^{s)} cum Scheria ante vocaretur. Sed Apollonius non in hanc Corcyram, sed alteram dictam *nigrum* translatam finxit^{t)} contradicente

alibi, ejus scholia^{ta}, et cum prioribus sentiente.^v)

ΟΛΒΑÇA. BOT . . . *Caput muliebreve-latum.* Χ KO. *Caput bovis intra cornam.* AE. II. (Pellerin Suppl. III. p. 111.)

Pellerinius nomine ΟΛΒΑÇA latere urbis nomen ratus numum Olbasam Pisidiae transtulit, censuitque, vocem alteram BOT . . . legendam explendo βεροτος, vel βερεοθος. Verum cum in numis Graecis urbis nomen plerumque inscriptum sit parti averfae, et caput ve-latum, typus item capitidis bovinus exficit frequenter in numis certis Corcyrae, et hujus insulae numi inscribantur saepè solis literis KO, mallem hunc numum Corcyrae tribuere, et forte *Olba* est nomen ejus feminae, quae capite velato proponitur, ut in numo superiore το KOPKTPA referendum ad caput, cui ea vox adscripta est.

Bacchus panthera vectus d. telum intorquet. Χ KOP. *Faurus caudatus liquorem ex diota una in aliam effundit.* AE. III. (Mus. Caes. alibi.)

Hos numos Froelichius Corcyrae parvae, quae et *nigra* dicta est, magis intus in Adriatico sitae, hodie *Curzola*, tribuendos putavit, ut et alias cum ty-

p) pag. 107. q) Strabo L. XVI. r) Erotic. L. III. s) Pausan. Corinth. c. 5. Diodor. L. IV. c. 72. t) L. IV. v. 567. u) ad L. IV. v. 983.

po aquilae et Victoriae^x), at Pellerinius nius Crotoni. At monogrammatis forma huic nostrae Corcyrae. Decidetur lis, persuadet, eos Corcyrae restituendos, et cum noverimus, in utra id genus numi effodiantur frequentius. Sed et istud propter contraria indicia incertos nos reddit. Froelichius suos sibi ab eo tratu Dalmatiae, qui Corcyrae nigrae vicinior est, adlatos adserit. Suos etiam auctores habet Neumaanus, quorum testimonio in hac eos potissimum reperiri consuet, quae causa est, cur consentire ipse Froelichio cogatur^y). At diversum ab his docet ill. Jacobus Gradenigo, qui datus ad me literis testatus est, omnes hujus naturae numos, quos museum suum servat, se reperiisse in insula hodie dicta Corfu, verum adhibita omni diligentia nihil se unquam monetae veteris in Corcyra parva reperiisse. In similibus numis minus integris non satis liquido apparet nexus caudae cum ipso Fauno, sic ut, quod re ipsa cauda est, Froelichio et Pellerino piscesculus adstitutus videtur. Subinde Khellius, cum pro cauda oratorem ageret, causa ejus litis, piscesne sit, an cauda, exflitit, quam, si tanti putas, disputatam vide apud Pellerinum^z).

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. ΣΚ
Pegasus volans, per aream varia monogrammata. AR. fere II. (Mus. Caes.) In alio: *Pegasus capite palmato volans, superne monogramma APK., infra prora navis.* AR. fere II. (Mus. Caes.) His adde numeros AR. III. in quibus: *Caput Apollinis, vel Caput muliebre.* Σ Pegasis, volans. (Mus. Caes.)

Monogrammata haec in Corcyrae moneta passim obvia numos hos huic insulae facile vindicant. Praeter hoc indicium pondus etiam non leve adfert Pegasus, nam, ut dictum, fuit Corcyra certa Corinthi colonia, de quo uberioris agetur in numis coloniarum Corinthi. Confidenter etiam huc refero numum alterum, qui barbarem nonnihil fabricam olet, propterea quod paucissimis demptis praecedenti totus est similis, neque a sententia me divellit leve dubium a Pellerinio motum^a).

* * *

Caput Neptuni laur., pone tridens. Σ
KO. *Caput bovis intra coronam.* AE. III.
 (Mus. Caes.)

Id genus numos Goltzius et Harduinus permisere Macrocephalis Ponti, Pelleri-

KOP. *Bos dimidiatus.* ΣΩ. *Botrus.*
 AE. III. (Mus. Caes.)

^x) Animadv. in num. urb. p. 5. ^y) Num. pop. p. 178. ^z) Suppl. III. p. 63. ^a) Rec. III. p. 125.

ΕΤΔ. *Diota.* ΣΩ. *Botrus.* AE. III. (Pellerin Rec. III. tab. CII.)

ΣΩ. *Diota.* ΣΑΜΑ. *Prōra nāvis.* AE. III. (Pellerin Rec. III. tab. CXVII. n. 2. Neumann Num. pop. p. 193.)

Caput Herculis leonis rictu tectum. In aliis: *Caput Neptuni, pone tridens.* In aliis: *Capita jugata virile imberbe laureatum et muliebre.* ΣΩΚΡΤΡΑΙΩΝ *additio magistratu: ΦΙΛΩΤΑΣ. ΦΑΔΑΚΡΟΣ,* etc. *Navis.* AE. II. (Mus. Caes.)

Numum ex his alterum Pellerinius Solis Cypri tribuit, quod judicium non modo evertit illud, quod haec urbs constanter Σωλοι, nunquam Σωλοι scribitur, sed etiam quod diota, botrus, et ipsae hae literae ΣΩ obviae sunt in Corcyrae moneta. Sane numus ex hic descriptis primus alterum quoque Pellerinianum sibi pleno jure vindicat, et si Pellerinius veterem suam sententiam adversus ea, quae objeceram^{b)}, iterato tueatur^{c)}. Huc quoque pertinere numum III., ea quae dixeram, abunde confirmant, et τΩ ΑΜΑ. notare magistratum, non, quod leviter conjecterat Pellerinius, Amathuntem Cypri, numi consequentes palam docent. Quid literae ΣΩ toties monetam Corcyrensem insidentes sibi velint, decidere non tento. Magistratus initium putarem, sed video, idei ΣΩ saepe etiam occurtere in moneta Tarenti et Syracusarum.

Typus Bacchi, diotae, botri vini abundantiam et praestantiam eloquuntur, ut typus Neptuni, Tritonis, nāvis, acrosto-

iii potentiam maritimam, qua Coreyraeos fretos gravia cum vicinis bella suscepisse ex historicis abunde constat.

ΑΡ. et AE. C.

Imperatorii.

His feriundis non Tegnius vacavit Corcyra, quos Vaillantius a Trajano usque ad Alexandrum Sev. deducit. At his antiquiorem obtulit Marmora in sua Corcyrensiū historia:

M. ANTΩΝΙΩΣ. ΟΚΤΑΒΙΑ. *Capita jugata M. Antonii laureatum, et Octaviae ΣΩΚΡΤΡΑΙΩΝ. ΦΙΛΩΤΑΣ. Nāvis.* AE. II.

Numi hujus ab auctore non satis idoneo vulgati probitatem confirmavit cl. Gallandus, dum in numo simillimo sibi oblato secundum indicium Marmorae revera videre literas M. ANT - - sibi videretur. Quod si in suo Octaviae nōmen non comparet, in causa esse, quod exercante dextrorum matrice exclusum penitus fuit^{d)}. Idem numus integerrimus exstat in museo Caesareo, et vidi similes alios plures, in quibus non modo nulla fit seu Antonii, seu Octaviae mentione, verum etiam vultus lineamenta a cognitis Antonii longe ab ludunt. Quovis pignore certarem, nomina Antonii et Octaviae addita fuisse ab erudito quodam falsario, cui ex historia constitit, Antonium et Octaviam V. C. 717. in hac insula aliquamdiu moratos, hunc vero numum non differre ab iis, quos

b) Num. vet. p. 107. c) Additions p. 72. d) B. L. T. V. p. 193.

paragrapho praecedente inter autonomos citavi.^a

Typi fere iidem, qui in autonomis. *Juppiter Cafius, Agreus, Pegasus, Navis eum romigantibus.*

AE. C.

P Y T H I O N I A.

Insula prope Corcyram, cui *autonomum* inscriptum ΠΤΤΙ. tribuit Haymius ^b), utrum recte, jure in subjecta nota dubitat Khellius. Legendum potius ΠΑΡΙ. suspicatur cl. Seftinus, et esse Parii My. siae ^c.

A C A R N A N I A.

Vniversae regionis nomine *autonomi* cogniti, quorum praestantissimos vide apud Hunterum.

ΑΙΣΧΡΙΩΝ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ. (vel alius) *Caput virile imberbe cum cornibus taurinis in tauri collum abiens.* ΞΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Apollo nudus sedens d. arcum praetendit, ante eum cornu oopiae.* AV. III. (Hunter.) AR. I. (Mus. Caes. Pembrock.)

ΝΑΤΣΙΜΑΧΟΣ. *Caput simile, sed barbatum.* Ξ ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Jupiter nudus gradiens d. fulmen vibrat, s. extenta aquilam.* AR. II. (Pellerin.)

Monstrum biforme in his numis certus est Achelous. Ut Fluvii taurina forma p̄ssim fuere effecti, saltem si auctorum veterum testimonia audias, de quo argumento adfatum egi in dissertatione Campaniae numis subjecta, ita tauri persona Acheloum cum primis decuit, quem docet mythologia ejus animalis specie Dejanirae amasiae causa cum Hercule congressum, sed ab hoc male multatum effracto altero cornu, quod

deinde cornu copiae, vel Amaltheae nomine poetarum carminibus celebre evalit, quam fabulam vide lepide propositam ab Ovidio, tum etiam Diodoro Siculo, qui allegoricum quoque ejus sensum subjicit ^d). Praeclare secundum hos numos Dejanira ipsa Acheloum tanrum describit apud Sophoclem ^e):

Μυηγη γαρ ήν μοι ποταμος, Αχελωος λεγω,

Ος μ' ἐν τρισι μορφαισιν ἔχεται πατρος Φοιτων ἐναργης ταυρος, ἀλλοτ' ἀιολος Δρακων ἀλεπτος, ἀλλοτ' ΑΝΔΡΕΙΩ ΤΤ.

ΠΩ

ΒΟΤΚΡΑΝΟΣ, εκ δε δασκια φειδας Κρωνος διερχουντο περναις ποτε.

Procul enim erat mihi fluvius, Acheloum puta,

Qui me ter varia specie petuit a patre
Accedens manifestus taurus, alias varius
Draco tortuosus, alias VIRILI FORMA
CAPITE BOVINO, ex densa vero barba
Fontes fluxerunt potabilis aquae.

Cl. Ignarra quartum versum reddit: cum

^a) T. II. p. m. 170. ^f) Lettere P. III. p. 29. ^g) L. IV. c. 35. ^h) Trachin. lab init.

*virili facte bucerus*ⁱ⁾. Durum istud, cum
ρενγαρος certo bovinum caput notet. Istud
tamen sibi permissum putat, quoniam si
caput bovinum esset intelligendum, sub-
jicere poeta non potuisset, *ex densa bar-
ba fluxisse aquas, sed ex palearibus*. Haud
dubie ex eodem Sophoclis loco Achelou-
um suum sumpsit Philostratus, dum eum
sic describit ^{k)}: *και ἀνδρος τετε οὐμάθηρος.*
ρεπτωρα μεν γαρ ἀντω προσωπα, και γενειας
ἀμφιλαφης, πηγαι τε ναματων ἐπλημυρεσαι
τη γενεια, et viri hujus semiseri, tauriformis enim ei facies et barba hispida, fon-
tesque lympharum manantes a mento. Et
vero nisi Ignarrai sententiam amplectimur, et si secundum Sophoclem et Philo-
stratum statuimus, Acheloum totum. vi-
rum in tauri tantum caput exivisse, nul-
lum habemus discrimen Acheloum inter,
et Minotaurum, ut patet ex iis, quae ad
Campaniae praetensum Minotaurum dis-
serui. Quidquid erit, omisssis his poeta-
rum figuris si monumenta ipsa consu-
lamus, praesentes Acarnanum, tum Athe-
narum et Cnolli numi, quos ibi citave-
ram, utrique monstro oppositam plane
formam tribuunt, nimirum Acheloo ca-
put viri, cetera taurum, Minotauro ca-
put tauri, cetera hominem. Fieri tamen
poterat, ut artifices secundum vagum
hoc poetarum oraculum Acheloum quo-
que ad Minotauri modum nonnunquam
fingerent, praecipue cum ex eorundem
testimoniis constet quoque, fuisse eum
omnium formarum capacem; sin istud,

in nonnullis monumentis, ut in gemma
Marietti ^{l)} satis discerni non poterit, fit-
ne Herculis cum Acheloo, an Thesei
cum Minotauro pugna intelligenda. Ce-
terum magnam fuisse Acheloi religio-
nem non modo in Acarnania, sed extra
hanc quoque, cl. Ignarra luculente ex
Ephoro apud Macrobius probat. Ipse
Acarnanum et Aetolorum agro diviso in
finum Corinthiacum exhibat.

Vt Achelous, ita et Apollo jure in
Acarnanum moneta habitat propter ho-
nores illustres ei apud Actium habitos,
ut in hoc dicetur. Communes vero hos
Acarnanum numos signatos apud Thy-
reum, de quo mox, dubium non est,
cum hujus numis toti respondeant.

AΙΣΧΡΙΩΝ, nimirum *Aeschriōn Ae-*
schriōnis filius Acarnanum est magistratus.
Revera Polybio memoratur Aeschriōn
Acarnan, qui tempore belli adversus Per-
seum Acarnanibus suis auctor fuit reci-
piendi praesidii Romani ^{m)}.

AR. RR. AV. et AE. apud Goltzium.

A C T I V M.

A Nicopoli Ambracio finu diremptum,
celebre a victoria Octaviani, templo
Apollinis, et ludis ob victoriam consti-
tutis.

Autonomos argenteos cum capite Pal-
ladis et Pegaso, qui huc pertinent, vide
in numis coloniarum Corinthi.

Fuere huic urbi adhuc alii tributi nu-
mi: *Lyra. Ξ. AKTIΩΝ. Gryphus. AE*

i) de Pal. Neap. p. 240. k) Icon. p. 868. l) Num. LXXVI. m) Exc. leg. 75.

Huic Goltzius praeco nonnihil obest, et si argumenta Apollini propria Actium non fassidiant. Alios argenteos ab eodem Goltzio editos cum capite apri, et aquila, eosque perperam lectos AKTIΩΝ pro ΑΤΤΙΩΝ esse Lycti Cretae, jam satis constat. Alium edidit Paciaudus inscriptum AKTIEΩΝ^a), sed qui Chalcidis Euboeae totus est, ut liquet conferenti numos Pellerinianos^b.

Α L Y Z I A.

Omnibus fere geographis memorata. Addit Strabo^c), Icarium Penelopes patrem filios habuisse Alyzeum, et Leucadium, qui in Acarnania regnassent, et ab his binas urbes cognomines aedificatas, Alyziam et Leucadem.

Caput Palladis. ς ΑΛΤ. *Caput Hercules,* pone clava. AE. III. (Hunter.)

Hunc numum tutius huic Alyziae tribuerem, quam quod visum cl. Cembio, Alvonae Liburniae.

Huc etiam pertinet argenteus ΑΛΤ. typo coloniarum Corinthi, quem inter has descriptum vide.

Forte etiam hujus urbis est numus, quem vide descriptum in Alyattis Bithyniae.

AR. et AE. RRRR.

Α N A C T O R I V M.

Ad finum Ambracium.

Caput Apollinis. ς ΝΑΚΤΟΠΙΝ. *Lyra.* AE. III.

Numum hunc Geffnerus ex museo Pfau recitat^d). Sed in eo legendum videtur ANAKTOPIΩΝ, cum quod nulla urbs Nactorii nomine cognita est, tum quod typus Apollinis, cui ager Anactorii sacer fuit, huc facile pertinet.

Didrachma ANAKTOPIΩΝ videantur in numis coloniarum Corinthi.

* * *

Olim huic urbi tribueram didrachnum: AN ... ΡΙΩΝ. ς ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ. *Apollo sedens*^e). Verum redintegrato examine, et collato numo Pembrokiano^f) apparuit, residuas anticae literas aliud non esse, quam magistratum, et explendas legendo: ΑΙΣΧΡΙΩΝ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ, et pertinere numum ad communem Acarnanum.

AR. et AE. RRRR.

ΑΜΦΙΛΟΧΙΒΜ et ARGOS

ΑΜΦΙΛΟΧΙΒΜ.

Fuit Amphilochia pars Acarnaniae, quo nomine argentei *autonomi* bini editi, sed a Goltzio tantum, inscripti plene ΑΜΦΙΛΟΧΙΩΝ. In horum uno *Hercules taurum domans*. De altero cum typis *Palladis* et *Pegasi* redibit sermo in numis coloniarum Corinthi.

Ejus caput agri fuit *Argos*, dictum propterea *Amphilochium*, quo ab Argis Argolidis distingueretur. Istud Argos indicant numi inscripti ΑΡΓΙΩΝ cum ty-

^a) Animadv. phil. p. 85. ^b) Rec. III. tab. XCIL. n. 13. ^c) L. X. p. m. 450. ^d) Tab. XLVII. ^e) Num. vet. p. 109. ^f) P. II. tab. II. p. 8.

(Vel. II.)

po Corinthi, de quibus agetur in Corintho. Alii hujus urbis certi non existant. Quem Pellerinius typo diversum hoc vocavit, esse restituendum Argis Argolidis, in hujus urbis numis docebo.

AR. RR.

HERACLEA.

Vrbs Acarnaniae testibus Plinio et Stephano.

Pellerinius huic tribuit aeneos: *Caput Herculis. Χ ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. Leo gradiens vel currens, infra clava, variis monogrammatis*¹⁾. Eosdem serius rursus ademit, et revocavit Heracleam Lucaniae, sed argumentis invalidis²⁾. Omnia in tanto Heraclearum numero incerta.

LEVCAS.

Olim peninsula angusto freto Acarniae conjuncta serius perosso collo insula redditā, in qua urbs cognominis, et illustris.

Autonomi.

Diana stolata basi infistens imminentē capiti lunula d. acrostolium, pro pedibus cervus (in Pelleriniano, et alio musoi Caesarei praeterea noctuam tenet). In plurisque pone defixa hasta, cui infidet volucris, omnia intra lauream. Χ ΛΕΤΚΑΔΙΩΝ addito magistratu ΠΕΙΣΙΛΑΟΣ, vel aliter. Navis. AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Ara ignita. Χ ΛΕΤΚΑΔΙΩΝ. Columba intra coronam. AE. (Arigoni.)

Cervus, lunula, crines in nodum collecti Dianam manifestam faciunt. At quid libi velit volucris pone posita, quae eadem quoque ex numis columba appetet, perinde ac in uno sequente, ignoro.

* * *

Caput Herculis. Χ ΛΕΤΚΑΔΙΩΝ. Clava intra lauream addito Magistratu. AE. III. In aliis: Lyra. AE. II. (Mus. Caes.)

Numi, qui lyram in aversa fistunt, certum exhibent Herculem Musarum, quod confirmant denarii Pomponii Musae. Quod si quis eam Apollini velit tribui, reperiet apud hanc urbem fanum Apollinis Leucatae, et annuum ejus honori festum obitum, per quod reus suspensis avibus plumisque ex rupe, quae *Saltus Leucadius* dicebatur, averruncandi insanij amoris causa praeceps agebatur, de quo vide Strabonem³⁾. At primus, qui voluntarium istud mortis genus elegit, fuit Phobus ex Codridarum genere, ut narrat Plutarchus⁴⁾.

* * *

Bellerophon Pegaso infidens hastam intorquet. Χ ΛΕΤΚΑΔ. Chimaera. AR. III. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin Suppl. III. p. 42.)

Vtriusque faciei typus originem Corinthiacam palam eloquitur, cuius etiam fuisse coloniam, dicemus infra in Corintho. Nam exstant etiam didrachma

1) Rec. T. J. p. 90. 2) Suppl. III. p. 85. 3) L. X. p. 694. 4) de Virt. mul.

cum solito coloniarum Corinthi typo in-
cripta ΛΕΤ. vel ΛΕΤΚΑΔ.

AR: et AE. R.

Imperatorius.

Vnicus hactenus in lucem datus, isque
a Pellerinio ²⁾. Est Commodi. ΛΕΤΚΑ-
ΔΙΩΝ. Clava intra lauream.
AE. RRRR.

O E N I A D A E.

Ad ostia Acheloi.

Caput Jovis. Ξ ΟΙΝΙΑΔΑΝ. *Caput vi-*
rile barbatum duplice cornu tauri praefi-
xum, et in collum tauri abiens. AE. II.
(Mus. Caes.)

Caput Palladis. In alio: *Caput Hercu-*
lis imberbe leonis exuvii tectum. Ξ *Sinc*
epigraphe. Idem typus. AE. II. (Mus. Caes.)

Aversa in his numis Acheloum exhibe-
bet, ad cuius ostia urbs sita, quo loco
fere fixisse sedem credebatur. Nam cum
Sophocles narrat, eum in certame pro
Dejanira cum Hercule descendisse, ait,
eum venisse ἀπ' Ονιάδαν, ab Oeniadis ³⁾.
Propter argumenti concordiam etiam num-
mi alterius loci, qui inscriptione carent,
huc revocari solent.

AE. C.

S T R A T O S.

Ex illustrioribus Acarnaniae urbibus.

Caput forte Apollinis. Ξ ΣΤΠΑ. *Tripus,*
luna dimidia. AR. III.

Hunc numum Wisius commode huc
refert ^{b)}. Ejus sane judicium fulcit tripus,

Apollinis in hac regione eximie culti
attributum.

Vtrum huc pertineat etiam numus
ΣΤΠΑΤΙΟ-typo avis, qui editus est in-
ter numismata Graeca Antonii Bene-
dicti pag. 20, spondere non ausim. Est
in museo principis de Waldeck numus
simillimus certo aquilae taedae insisten-
tis typo cum verisimili epigraphe ΣΤΠΑ-
ΤΙΩΝ, tamen in hac solae literae TPAT
sunt plane certae.

AR. RRRR.

T H Y R R E V M.

Prope Leucadem.

MENANΔΡΟΣ. *Caput virile imberbe*
duplice cornu tauri praefixum, et in tauri
collum abiens. Ξ ΘΤΡΡΕΙΩΝ, vel ΘΤΡ-
ΡΗΩΝ. *Apollo nudus sedens d. arcum praes-*
tendit. AR. II. (Mus. Caes. Pellerin.)

Sunt hi numi simillimi iis, quos commu-
ni Acarnanum nomine signatos supra vi-
dimus.

* * *

Caput Palladis. Ξ ΘΤΡΡΕΩΝ. *Noctua,*
in area fax lucleanta. AE. III. (Mus. Sa-
vorgnan.)

Hic numus olim mihi probabiliter huc
referendus videbatur ^{a)}, quo tamen loco
ajebam, esse etiam pro Thyrea Argolidis
nonnullas rationes.

Huc addo didrachmum ΘΤΡ. argumen-
to coloniarum Corinthi, de quo agetur
in hujus moneta.

AR. R. AE. RRRR.

^{a)} Mel. I. p. 98. ^{a)} Trachin. v. 518. ^{b)} Mus. Bodl. p. 6. ^{c)} Num. vet. p. 110.

T A P H I A S.

Vna insularum Teleboidum Leucadi adjacentium.

Caput muliebre. Σ ΤΑΦΙΑΙ. *Pegasus dimidius.* AR. II.

Hujus hunc numum esse insulae existimat Pellerinius.^{d)} Non impugno viri praeclari sententiam, et si lubentius eam

amplecterer, si scriptum esset ΤΑΦΙΑΙ. Eidem Khellius aeneum, inscriptum, ut putabat, ΤΑΦΙΑΙ. ΔΤΟ., largitus est^{e)}, at eum esse numum Dyrrhachenum, docui in meis Numis vet.^{f)} Numum ΤΑ. hoc refert Combius, sed quem Tanagrae Boeotiae restituendum puto.
AR. RRRR.

A E T O L I A.

Vnivera gens numos suos *autonomos* in omni metallo habuit.

Caput Palladis, vel, *Caput Herculis.* Σ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Vir petaso tectus scutis infidens pendente ad latus sinistrum gladio d. hastam tenet, s. Victoriolam, per aream varia figilla, et monogrammata.* AV. III. (Mus. Caef. et M. Ducis.)

Caput virile laur. Σ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Vir nudus petaso a tergo pendente s. gladium tenens, d. nodo scipioni innititur, et dexterum pedem saxo imponit.* AR. I. (Pellerin, Beger.)

Verisimile est, signum partis aversae esse idem, et si vario situ fictum. Cujus illud numinis, vel herois sit, difficile est statuere. Spanhemius in numo, qui alteri ex citatis similis est, Meleagrum, vel Aetolum gentis auctorem, Begerus Apollinem indicari censuere, de qua lите vide plura apud Begerum.^{g)}

* * *

Caput muliebre petaso tectum. Σ ΑΙΤΩΛΩΝ. *Aper eurrens.* AR. III. (Mus. Caef.)

d) Rec. III. p. 115. e) Appendix. II. p. 145. f) Pag. 96. g) Observ. in num. ant.

b) Met. VIII. 317.

eam Augustus positi victoriam ad Actium Romam transtulit. ⁱ⁾ Postremum numum argumenti tantum causa Aetolici con junxi, nam urbis in eo nomen retice tur. Verisimile, signatum in quapiam Italiæ urbe suadente istud Jani capite, non quod istud fastidiat Graecia propria, nam contrarium docent numi Amphipolis et Thessalonicae, sed quod illud frequentius reperitur in numis Italicis. Accedit, repertum eum esse in vetere Pandataria, hodie Kentotene. Sin istud dabitur, non dubitem, in quapiam Apuliae urbe prognatum, cuius pars olim Diomedi genere Aetolo parebat. Sane ejus urbs Arpi ex eadem causa aprum Calydonium in moneta sua expressit.

AV. RR. AE. R.

A E G I T I V M.

Oppidum Thucydidi forte uni memoratum, insuper ut obsecrū nominis, sic et situs.

Vaillantius *imperatorium* Plautillae, in quo antea legit: ΑΙΓΑΙΑΤΩΝ, ⁱ⁾ sub inde ΑΙΓΕΙΑΤΩΝ, ^{j)} urbi cuidam Aetoliae tribuit; verum ab Αιγαίῳ Thucydidis neutra terminatio formari potest. Reperio eundem numum inter im ages aeri incisas illustris cujusdam, sed mihi ignoti musei, in quo legitur ΑΙΓΕΙΑΤΩΝ. Forte numi similes ad aliquas in Peloponneso Aegas pertinent, cum constet, hujus peninsulae urbes, etiam quæ maxime ignobiles fuere, per solum Severi imperium, et plerumque

typo Aesculapii, numos signasse. Strabo et Pausanias Aegas Achiae memorant, sed addunt, non amplius habitari. Sed fieri poterat, ut incolis serius iterum frequentaretur.

A P O L L O N I A.

Ex solo Livio cognita, ^{m)} cujus in Aetolia situs confirmatur numo Pellerini *autonomo*:

Caput Dianaæ. Ξ ΑΠΟΛΛΩΝ. *Mandibula apri, hasta.* AE. III.
AE. RRRR.

A T H A M A N E S.

Quos geographi alii Epiro tribuunt
Caput muliebre velatum. Ξ ΑΘΑΜΑΝ
Miles stans d. pateram, f. hastam. AE. III
(Pellerin.)
AE. RRRR.

C A L Y D O N I A.

Urbs pervetus in Graecia nominis.

Autonomus.

Caput muliebre. Ξ ΚΑΛΤΔΩΝΙΩΝ.
Lyra. AE. (Catal. d' Ennery p. 97.)
Aeneum hujus urbis: ΚΑΛΤΔΩΝΙΩΝ
typo *Apolinis lyra canentis*, et in Ξ
typo *tripodis* jam etiam vulgavit Goltzius.
AE. RRRR.

Imperatorius.

Severi: ΚΑΛΤΔΩΝΙΩΝ. *Scrapis in templo difylo.* (Panel ex le Bret Mem. Trev.)
AE. RRRR.

i) Pausan. L. VIII. p. 694. k) Num. Graec. p. 114. l) Ibid. p. 192. m) L. XXVII. c. 8.

M E D I O N.

Numum, in quo Harduinus legit **MΕΔΙΩΝ**, quemque adeo Medeoni, Aetoliae secundum Stephanum adsitae, tribuit, esse Messenes Peloponnesi, infra ostendetur.

N A V P A C T U S.

Maritima, nunc *Lepanto*. Argenteum **ΝΑΤΠΑΚΤΙΩΝ** habes in Goltzio. Di-

scriptum NAT. edidit Pellerinius, cum que huic Naupacto adseruit, ^{a)} de quo infra in numis coloniarum Corinthi non nulla dubia proponemus.

P A M P H I V M.

De numo inscripto ΠΑΜΦΑΗΣ, a Khellio huic urbi tributo, ^{b)} sed verius, ut videtur, Argos Argolidis referendo drachmum argumenti Corinthii, et in-

L O C R I S.

Locri triplex populus fuere, (de Epizephyriis actum in Graecia M.) *Opuntii* ab Opunte urbe principe, siti ad Euripum, *Epicnemidi* a Cnemide monte circa finum Maliacum, utrisque ad occasum *Ozolae*. De variis his Locris vide Polium ad Euathlum T. II. p. 574.

Quaeritur, ad quos pertineant numi, qui nullo alio vocabulo, vel monogrammate addito tantum inscribunt **ΛΟΚΡΩΝ**. Istud, loquendo de singulis, expendemus.

L O C R I O Z O L A E.

Dicti *Ozolae*, seu *graveolentes* ab ὄζω, *oleo*, quod in his esset sepulcrum Nessi et reliquorum Centaurorum, quorum de cadaveribus putrefactis traditum fluere foetidam aquam, ut perhibet Strabo, ^{c)} et Pausanias. ^{d)}

Pellerinius his tribuit didrachma inscripta ΛΟΚΡΩΝ cum typo coloniarum Corinthi, ^{e)} quae tamen potius tradenda Locris Epizephyriis Italiae in Corintho monebo. Alium aeneum, in quo hinc *caput Palladis*, illinc **ΛΟΚΡΩΝ** et *fulmen*, ea solum de causa Ozolis tribuit, quia in uno ex prioribus infra Pegasum est fulmen. At cum, ut dictum, prioris generis numi ad Ozolas vix pertineant, nihil Ozolis certi juris in cimelium istud est. Eodem loco aeneum aliud conjungit, im quo perperam legit: ΙΠΑΝΙC-ΛΟΚΡΩΝ pro ΟΤΡΑΝΙΑΣ. ΠΟΛΕΩΣ, quem esse Vranopolis Macedoniae, supra docui. Nullum adeo habemus numum, quem definite Ozolis possemus adlerere, fuere tamen in eorum agro binac urbes quarum nobis superat moneta.

n) Lettres q. 200.

o) Adpend. II. p. 105.

p) L. IX. p. m. 653.

q) L. X. c. 83

r) Res. I. p. 98.

AMPHISSA.

Ozolarum urbs princeps.

Caput Apollinis. Χ ΑΜΦΙΣΣΕΩΝ.

Venabulum, et mandibula apri medio astro. AE. III. (Mus. Caef.)

Numos sola inscriptione diversos, cetera simillimos, habuere etiam Oetaei Thessaliae. Vterque populus conditorem Aetolum ex Calydonis regis progenie habuit, ex quo habes causam typi Aetolici in utriusque numis. Confer dicta in Oetaeis. Sed et prodidit Pausanias, Amphissenses, quod Ozolarum nominis suppuaderet, inserere se in Aetolorum gentem maluisse.^{v)} Causam astri a Strabone peto, qui narrat, Ozolas, quod reliquis Locris in occasum siti fuere, suggillo publico Hesperum insculptum habuisse,^{v)} tametsi videam, Locros quoque Opuntios astro monetam suam ilustrasse. Amphissae numos hactenus ignotos primus in lucem dedit comes Crißiani.^{v)}

AE. RRR.

AXIA.

Hanc urbem unus Stephanus in Ozolis locat. Hunc igitur secuti antiquarii huc arcessunt *autonomos*:

Caput Jovis laureatum, in aliis dia- dematum. Χ ΑΞ. *Fulmen alatum.* AE. II. III. (Mus. Caef. Pellerin.) In alio: *Tripus.* AE. III. (Hunter.) In alio: *Fulmen intra coronam queroram.* AE. III. (Mus. Vitzai.)

At idem Stephanus aliam quoque Axiam

in Italia locat, cui revera numos praesentes adjudicat Combius.^{v)} Res valde incerta. Confer *numos Axi Cretae.*

AE. R.

LOCRI EPICNEMIDI.

Hujus nominis Locri, olim cum Opuntiis conjuncti, discessione facta propriam gentem constituerunt dicti *Epicnemidi* ex causa, quam mox proponam. Nimis acute Pellerinius horum monetam distinguuit, quam certius esse Opuntiorum credam, aut saltem communem utrorumque. Istud certum, utrisque Locris unum eundemque typum placuisse, ut patebit.

Caput Palladis. Χ ΛΟΚΡ. ΕΠΙΚΝΑ. *Botrus.* AE. III. (Pembrok.)

Vnicus hic numus gentis *Epicnemidiæ* mentionem facit addito ΕΠΙΚΝΑ, nimurum quod monti Cnemidi ad sita fuit, (Strabo.) qui Graecis Κυνηγις, Dorice Κυρηγις. Eodem modo et Locri Italiae, quod promontorio Zephyrio vicini fuerere, dicti sunt *Epizephyrii*. Pellerinius numum utrinque simillimum vulgavit, sed inscriptum ΟΠΟΤΝΤΙΩΝ. Ex quo perspicuum est, Epicnemidiis et Opuntiis communes fuisse typos. Quare du bii juris sunt numi sequentes:

Caput Palladis. Χ ΛΟΚΡΩΝ. *Fulmen.* AE. II. (Magnan Brutt. num. Pellerin.) In alio: *Botrus.* AE. III. (Magnan. l. c.)

Vtrumque numum perperam Magnanum Locris Epizephyriis dederat, sed reputat fabrica. At propter causas memo-

s) Phoc. p. 685. v) L. IX. p. m. 638. v) Adpendic. I. p. 24. x) Mus. Hunter.

ratas minus tuto licebit pronuntiare, utris Graeciae propriae Locris sint tribuendi. En fulmen in hoc quoque monumento Palladi tributum. Opportune istud in Locrorum moneta, bene memorum, veterem suum regem Ajacem Oilei F. ab irata dea fulmine peremptum, quod notum ex Marone, aliisque.

AE. R.

L O C R I O P V N T I I .

Sic dicti ab urbe Opunte, quam inhabitabant.

Caput muliebre spicis coronatum. ΣΩΜΑΤΙΩΝ. *Vir galeatus nudus irruens d. gladiolum intentat, f. clypeum praetendit, infra galea cum hasta, diota, etc.* AR. I. III. (Mus. Caef.)

Caput simile. ΣΩΜΑΤΙΩΝ. *Idem typus, intra pedes monogramma ΟΠΤ. vel ΟΠΟΤ.* AR. III. (Mus. Caef.)

Caput Palladis. ΣΩΜΑΤΙΩΝ. *Idem viri irruentis typus, sed capite nudo, in area tridens.* AR. III. (Mus. Caes.)

ΟΠΩΝ. *Diota.* ΣΩΜΑΤΙΩΝ. AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ΣΩΜΑΤΙΩΝ. *Sine epigraphe.* Αστρυμ. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. ΣΩΜΑΤΙΩΝ. *Bostrus.* AE. III. (Pellerin.)

Virum armatum in his numis frequenter Harduinus censet esse Ajacem Oilei, qui fuit rex Opuntiorum^{y)}, quanquam et Patroclus, Menoetii F. hic quoque bello Trojano inclitus apud Opuntios natus est testibus Homero et Ovidio.

Sunt ex his numis in museo Caesareo nonnulli insignis plane operis, qui exhibent gryphum interni clypei volumini affabre insculptum. Confer, si lubet, horum typum humorum cum pictura Theonis apud Aelianum^{z)}:

Quos secundo loco proposui, praeter epigraphen ΛΟΚΡΩΝ offerunt monogramma, constans, ut dixi, literis ΟΠΤ. vel ΟΠΟΥ., quod sine dubio explendum legendo ΟΠΟΤΥΤΩΝ. Eos nescio qua urgente causa Pellerinus Epicnemidiis tribuendos putat. Nam si cusi sunt, quando adhuc Epicnemidiis cum Opuntiis coaliere, nulla est ratio, eos his potius, quam aliis tribuendi; at si post eorum discessiōnēm, praestat eos Opuntiis mandare, quorum monogramma praeferunt. In numis III. loco descriptis, qui prioribus spectata aversa simillimi sunt, etiam hoc Opuntiorum monogramma deest scripto solo ΛΟΚΡΩΝ. Quare mallem numos solo ΛΟΚΡΩΝ insignes communem utriusque populi monetam putare, et eos, qui Opuntiorum vel aperte, vel per monogramma meminere, permittere Opuntiis, et si probabile sit, eadem quoque moneta usos Epicnemidios.

Ex numo IV. patet, non Ozolas modo Helperum, sed Opuntios quoque in symboli loco habuisse. Vide dicta in Ozolis. Caput Palladis in Locrorum numis obvium, et idem astrum sequentem quoque numum anepigraphum Locris vindicant. Diotam ejusdem numi illu-

y) Strabo L. IX. p. m. 651.

z) V. H. L. II. c. 44.

frat Plutarchus, narrans ^{a)}), Opuntios conquisitam solcite pecuniam, percussam ex argento, quod ex templo Delphico repuere Phocenses, conflasse, confectamque inde argenteam hydriam Apollini Delphico dedicasse.

Numus postremus typos offert, quos

vidimus etiam in numo, qui certo est Epicnemidiorum. Ex quo tanto magis apparet, inter Locros etiam divisos intercessisse aliquem nexum seu politicum, seu ut sese unam eandemque gentem profiterentur.

AR. R. AE. RR.

P H O C I S.

Regio ad finum Corinthium, Locris et Boeotis intercepta. Totius regionis nomine cogniti autonomi:

ΦΟΚ. *Caput Apollinis laur.* Ξ *Caput bovis aduersum.* AV. III. (Mus. Caes.)

ΦΟΚΙ. (*retrograde*) *Caput muliebre.*

Ξ *Caput bovis.* AR. III. (Mus. Caes.)

Sunt hi numi spectata literarum forma, et operis modo inter antiquissimos Phocidis. Prior causa metalli forte unus est. Videtur esse unus ex iis, quos Phocenses auctore Philomelo ex direptis Apollinis Delphici donariis aureis signaveret, de quo vide, quae plura differui in mea Sylloge I., quo loco insignem hunc numum vulgavimus.

ΦΩΚΕΩΝ. *Tria boum capita in triangulum disposita.* Ξ *T intra coronam.* AE. II.

* * *

Caput Apollinis. Ξ ΦΩ. *Equus pascens.* AE. III. (Mus. Caes.)

AV. RRRR. AR. et AE. R.

A M P H I C A E A.

Quae et Amphiclea.

Caput muliebre. Ξ ΑΜΦΙΚΑΙ. *in medio laurea.* AE. II. (Panel. Mem. Trev. Octob. 1737.)

C Y P A R I S S V S.

Ad Parnassum prope Delphos.

Caput (ut Pellerinio vixum) Apollinis cultu capillorum muliebri, prae quo lyra. Ξ ΚΤΠΑ. *Tripus intra lauream.* AE. m. m. (Pellerin.)

AE. RRRR.

D E L P H I.

Vrbs ab antiquitate, oraculi superstitione, donariorum immensa copia, quae

a) de Pyth. orac.

b). Pag. 28.

sacrificiorum *fraus*, et gentium credulitas huc derivaverant, per veterem orationem notissima. Dicta praeterea *umbilicus terrae*, quoniam in medio totius terrae defixa credebatur Jove ipso ejus experimentum capiente, ut praeter Straboem, aliosque docet Claudianus, et consentit Euripides ^c):

Ινα μετομράλοι λεγόνται μυχοί γης.

Vbi dicitur esse umbilicus terrae.

Autonomi:

Horum complures ex omni metallo edidit Goltzius, qui, si conficti sunt, ingeniose certe et erudite. Inscribuntur ΔΕΛΦΩΝ, et ΔΕΛΦΟΤ. Verum ad dictum unquam Δελφος unitatis numero? Typi: *Caper silvestris*, proprium ferre Cretae symbolum, ex qua Delphos coloni profecti. *Apis*: fuit antiquissimum Delphis templum fabricatum ex apum cera et pinnis ^d). *Vir delphino vexus*, nam Castalio coloniae duci adfuit Apollo sub delphini specie ^e). At aliqui haud dubie male sunt lecti. Sic aureus typo lyrae est Chalcidis Euboeae, cuius similem aliquando edidi ^f). Alter aeneus ΔΕΛΦΩΝ. ΔΗΜΟΣ est numus Syriæ notus, legendumque ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΗΜΩΝ.

Post Goltzianos seu veros, seu fictos nullus certus illustris hujus urbis autonomus conspectus. Argenteum edidit Fidericus Witzleben ^g): Δ. E. (in monogr.) *Capra*. Σ. *Quadratum incusum*. Eum au-

ctor cum ob monogramma, tum eburneum fatidicam Delphis tribuendum putat, quam sententiam adprobat quoque Froelichius, qui numum restituit ^h), at certius numum Aegis Macedoniae restituendum censerem.

Memorandus tamen alias, qui Delphis videtur posse tribui:

Caput Cereris velatum et spicis coronatum. Σ. AMΦΙΚΤΙΟ. *Figura laureata*, et *stolata petrae insidens d. lyrae inmixta, s. ramum.* AE. fere I. (Polleria. Rec. I. p. 105.)

Et epigraphe AMΦΙΚΤΙΟ., et typi Cereris Apollinisque sacrum Amphictyonum concilium, vetustate et sanctitate in Graecia late inclytum, et in quo caue sacrae juxta, atque profanae agebantur, respiciunt. Memorat Herodotus templum Cereris Amphicyonidos exstructum prope Thermopylas, et sedilia Amphicyonibus juxta posita ⁱ). Etiam Strabo testatum reliquit, Pylagoras, qui iidem fuere cum Amphicyonibus, sacrificasse Cereri ^k). Constat quoque, apud Delphos constitutum Amphicyonicum collegium, quod et de publicis consultaret rebus, et templi negotia procuraret. Scriptum in hoc numo ΑΜΦΙΚΤΙΟ pro sueto ΑΜΦΙΚΤΤΟ non adversatur. Nam, ut Pausanias ex Androtione testatur ^l), illi, qui ad concilium istud convenere, nomen istud adepti sunt, quod ex locis circum Delphos positis, coire sunt soliti, dicti adeo

e) in Orell. v. 331. d) Pausan. Phocic. p. 810. e) Plat. de solert. anim. f) Num. vet. p. 161. g) Num. Graec. ined. h) Not. elem. p. 22. i) L. VII. §. 200. k) L. IX. p. m. 643. l) L. X. c. 4.

ΑΜΦΙΚΤΙΟΝΕΣ. Sed de Amphictyo- occasione hic signatus sit numerus, non nibus, eorumque instituto vide, quae aufis definire.
copiose congesit Antonius Vandale dis-
sertatione VI.

Quae fit figura partis aversae, potest controverti. Pellerinio Apollo dicitur, nimirum propter lyram, lauream, et lauri ramum. Novi, Apollinem fingi stolatum, sed Actiacum; an et Delphicum, ignoro. Sane Apollo vates in copiosis numis fingitur nudus, et cortinae suae insidens, non, ut in praesente numo, petrae. Potius credam, ea exhiberi Herophilen, de qua haec lego apud Pausaniam^{m)}: *Saxum illic eminet, cui insufficientem Sibyllam Herophilen Delphi perhibent oracula cecinisse . . . Eam Graeci ferunt Jove et Lamia Neptuni filia natam.* En tibi in hoc numo saxum, et quae mulieri fatidicae, et oracula canenti probe conveniunt, laurea et lyra. Neque obest, quod Pausaniae dicatur super petra stetisse, cum tamen in numo sedens fingatur; nam Clemens Alexandrinus, qui idem tradiditⁿ⁾, ait, ostendi apud Delphos πετραν τινα, εφ οις λεγεται καθιζοσθαι την πρωτην Σιβυλλαν κ. τ. λ. petram aliquam, super qua fonsur se disse prima Sibylla, quae ex Helicone venerat, educata a Misis.

Ceterum qua sive auctoritate, sive

B O E O T I A.

Autonomi communi Boeotorum nomine signati habentur copiosi.

Observandus in his clypeus utroque

sui latere incisus ad modum anciliorum. *Boeoticus* is jure dicitur, nam hac forma clypei in numis urbium extra Boeo-

m) L. X. c. 12.

n) Strom. L. I. §. 15.

o) Voyage T. III. p. 172.

tiam sitarum non habentur, sic ut is nullis antiquariis aliorum sunt accepta. Sic τῷ ΦΙΔΟ. notare Phidonem Aeginae regem pervetustum, numum adeo esse ex vetustissimis unum, confidenter docuit Begerus ^{a)}, ejusque nepos Carolus Schottus ^{b)}, et si fabrica et literarum forma contrarium doceant, quem errorrem jam perstrinxere Cuperus ^{c)}, Bartholemeyus ^{d)}, Pellerinus, Bimardus ^{e)}. Inscriptum ETFAPA quam nobis Boeotorum urbem indicet, dubitat Harduin ^{f)}. Ad nomen FAΣΤ. adhaeret Nonnius Goltzii commentator nulla reperta per Boeotiam urbe hoc nomine praedita ^{g)}. Ab eodem τῷ ΗΙΣΜΕΝ. male Ismenae tributum. Est in museo Caesareo numulus argenteus perelegans :

* * *

ΒΟΙΩ. *Diota.* Ξ *Clypeus Boeoticus.*
AR. I. (Pellerin.)

ΕΠΑΜ. - ΑΓΛΑ. . ΨΑΡΟ. - ΦΙ. ΔΟ. - ETFAPA. - FAΣΤ. - ΗΙΚΕ. - ΗΙΣΜΕΝ. etc. *Diota.* Ξ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Mus. Caef. Pellerin, Be. ger.)

ΒΟΙ. *Diota, superne clava.* Ξ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Mus. Caef.)

Caput barbatum hedera redimitum promicante ex fronte cornu taurino. Ξ *Sine epigraphe. Clypeus Boeoticus transversa clava.* AR. I. (Pellerin, Mus. Caef.)

Numi secunda sede propositi diffimulato regionis nomine solos inscribunt magistratus, sed quorum nomina a non-

ronam spicem. Eum Froelichius tribuit *Erchia Atticae* ^{z)}, quae fuit pagus solis Xenophontis natalibus nobilitatus. Verum docentibus numis aliis dubium non videtur, in hoc quoque τῷ EPX. notare magistratum. Enimvero in simili Hunteriano est plenus EPXO., ut adeo Erchia Froelichii plane dispereat. Amplius haec confirmantur, quod nonnulla his numis inscripta nomina revera insignium in Boeotia virorum, et praetorum quidem etiam, fuere. Cui non dictus Epaminondas? quem habes sub nomine ΕΠΑΜ. Ismenias ΗΙΣΜΕΝ., et hic inter Boeotos clarus, et praetor, de quo multa Xenophon ^{u)}, quem lega-

p) Demosth. in Neaeram p. 876.

p. 93. et 59.

x) Num. urb. ill.

a) L. V. His. Graec.

q) Thes. Br. T. I. p. 279.

s) Lettres p. 10.

t) B. L. T. XXVI. Mem. p. 542.

y) in Graec. p. 97.

r) Misc. Berol. T. I.

u) ad Iobert. T. I.

z) Cimel. Vindob. p. XXXVIII.

tione ad Artaxerxem Mnemonem fundatum, et ab hoc pecunia corruptum prodit Pausanias^{b)}, et a quo eundem regem citra Graeciae contumeliam adoratum refert Aelianus^{c)}. Alii viros alios insignes, qui in his numis indicantur, evolvant. Advertebis in praesentibus numis, qui per fabricam non admodum distantis aevi videntur, retentum adhuc in Boeotis digamma F, et aspiratam H. Si ΗΙΣΜΕΝ revera est memoratus modo modo Ismenias, ejus numi aetatem satis prope tenemus, cum constet, eum exente saeculo V. C. quarto Boeotorum res procurasse. Idem nomen Ciceroni scribitur cum aspirata, nempe: *Hismenias*^{d)}.

Numi III. loco positi diotam et clavam offerunt. Vtrumque ad Bacchi et Herculis cultum referendum Boeotis domesticum, utroque deo ex Thebana muliere prognato. In numo postremo Bacchum, sed Indicum, probat corona hederaea, et cornu tauri ex fronte protuberans. Cultu non multum abludente eundem sicut numi Tarenti et Naxi Siciliae. De Baccho tauriformi vide dissertationem Campaniae numis subjectam.

Ceterum omnes hi numi Boeotorum eximii sunt laboris, neque pingue eorum ingenium olentes, adeo olim infame, ut in proverbio esset Βοιωτας ος; *Boeotie sus*, fatente id ipsum Pindaro Boeoto^{e)}, Tzetze^{f)}, Cicerone^{g)}, Plutarcho^{h)}. Verius confirmant hi numi le-

gem a Thebanis sanctam, qua cavetur, ut pictores et statuarii imagines nobilio re forma exprimerent, (*εἰς το κρείττον.*) denunciata iis multa, qui contrarium facerentⁱ⁾.

* * *

Caput Jovis corona querna redimitum
Ἐ ΒΟΙΩΤΩΝ. *Neptunus sedens d. delphinum, s. tridentem, in area clypeus Boeoticus.* AR. I. (Pellerin.)

Etiam in aeneis Neptunus frequens d. pede rupi insistens. Fuit vero Boeotus, qui populo nomen dedit, Neptuni et Arnes filius^{k)}, et Neptunum in Boeotia cultum diserte testatur Euostathius^{l)}.

* * *

Caput Herculis leonis rictu opertum.
Ἐ ΒΟΙΩΤΩΝ. *Victoria gradiens d. fulmen vibrat, in area clypeus Boeoticus.* AE. II. (Pellerin.)

Commemorandus videbatur hic numerus ob tributum Victoriae fulmen, cuius et exemplum in moneta sua dedere Bruttii.

* * *

Frequentes sunt Boeotorum numi aenei, qui manifeste videntur bis percussi. Tales binos profert Haymius, in quibus caput est duplex^{m)}. Alius est in Caereo, in quo primum signatum erat caput juvenile liniistrorum conversum, super quo serius signatum caput muliebre

b) L. III. p. 227. c) V. H. L. I. c. 21. d) in Verr. L. IV. c. 42. e) Olymp. VI.
251. f) ad Lycophr. v. 433. g) de Fato c. 4. h) de eſu carn. orat. I. i) Aelias. V.
H. L. IV. c. 4. k) Diodor. Sic. L. IV. l) ad Dionys. Perieg. v. 476. m) T. I. tab. XXII.

adversum. In ejusdem aversa expressus quidem est Neptunus uno pede saxo infissens, sed satis apparent rudera veteris matricis extrusae. Duplex etiam figura, altera similis Neptuno, altera equitis est in aversa numi Pelleriniani, qui etiam duplēcē matricē suspicari facit. At nihil insolentius in re numismatica hactenus conspectum typo ejus numeri, quem edidit Haymius ⁿ⁾). Adi typum, et simul juva auctorem quid statueret incertum, et Oedipum in ipsa Boeotia frustra quaerentem.

AR. et AE. C.

ANTHEDON.

Aeneus ΑΝΘΗΔΩΝΙΩΝ apud solum Goltzium.

CITHAERON.

Pellerinius aeneum numum edidit cum epigraphe ΚΙΘ., et typo *trium lunularum*. Ejus simillimos binos habet museum Caesareum, aliosque novi in aliis museis exstare, sed qui omnes inscribuntur KPO., quo satis mihi olim cauae videbatur, ut liceret suspicari, numerum a Pellerinio male lectum, omnesque Crotoni vindicandos, praecipue cum nullo auctore constet, Cythaeroni Boeotiae monti urbem cognominem fuisse adstitutam ^{o)}). At Pellerinius in opusculo postremo suam iterum sententiam omnibus machinis defendit, meamque, velut qui inique lacestriveram, impugnat ^{p)}.

Lubet litem amice componere. Istud certum, omnes, quotquot viderim hujusmodi, luculentum KPO. praeferre. Sin in Pelleriniano legitur ΚΙΘ., permittamus numum praetensis his Cythaeronicolis, ac tum miremur perfectam typorum ac rationis monetariae concordiam inter populos, quos longa terrarum mariumque spatia, nullo, quod constet, nexus separavere. In numo simili, qui est in museo Neumannii, distincte legitur ΦPO. At constat etiam, primum elementum hac forma fuisse Crotoniatis familiare.

COPAE.

Lacui Copaidi nomen dedere.

Imperatorium Vespasiani edidit Tri stanus ^{q)}. ΚΩΠΑΙΩΝ. *Ceres gradiens singulis manibus singulas faces gestat*. Similem, et ejusdem Vespasiani citat Patinus, sed perperam scribit ΚΟΠΑΙΩΝ ^{r)}). Fuisse Copis delubrum Cereris, docet Paulianus ^{s)}). Ceterum neque a Vaillantio, neque alio quoquam hujus urbis editum numum reperio. Suspicer, pro ΚΩΠΑΙΩΝ legendum ΠΑΓΑΙΩΝ, ac tum hi numi erunt Pagarum Atticae, quas vide.

DELIVM.

Caput Jovis laur. Ξ ΔΗ. ΤΑ. Pallas sians d. Victoriolam, s. clypeum. AE. III. (Mus. Caef.)

Fuit Delium in agro Tanagraeorum,

n) Tom. I. tab. XXII. n. 5. o) Num. vet. p. 45. p) Additions p. 63. q) Comment, hist. T. I. p. 185. r) Numi Impp. in indice. s) Boeot. p. m. 756.

de quo multa testimonia congesit Westelingus ¹⁾, ubi celebre extitit Apollinis fanum, de quo vide numos Tanagras. Epigraphe ΔΗ. ΤΑ. suspicari facit, legendum: ΔΗλαων ΤΑναγραων, numnumque huc jure vocandum.

AE. RRRR.

ERYTHRAE.

Vetus urbs, cujus in catalogo meminit quoque Homerus. Ejus rudera prope Cythaeronem montem locat Pausanias ²⁾.

Pegasus volans, pone pteus Caistoris.
Ξ EPTΘ. Afrum. AR. III. (Mus. Cael.)

Vir nudus equum freno retinens. Ξ
EPTΘ. Afrum. AR. III. (Pembrock.)

Cur numos similes huc appellam, causam aliam adferre non possum, quam quod typo et fabrica nimium abludunt a. certis numis Erythrarum Ioniae, et quod hae constanter inscribunt EPT. Secundo ex his similem edidit Pellerinius, et cum in eo legeret. ΕΦΤ., Zephyrio Ciliciae tribuere non dubitavit ³⁾. Ejus judicium citati numi corrigitur.

* * *

Ad has quoque Boeotiae Erythras antiquarii non pauci vocaverunt argenteos cum capite Herculis, ejusque in aversa attributis, verum tutius hos cum Pellerinio Erythris Ioniae permittimus, quas adi.

AR. RRR.

1) ad Diod. Sie. L. XII. c. 69.
p. 122.

2) Boeot. c. 2.

3) Rec. II. p. 162.
n. 4.) Addidit similem alium Neuman-

HARMA.

Huic a Goltzio tribuuntur argentei cum typo Palladis, et Pegasi propter adscriptum AP. vel APM., sed hi verisimilius propter argumentum Corinthium Syracusas pertinent, de qua numorum classe agetur in Corintho.

HILESIVM.

Huic Boeotiae oppido Bandurius lar- gitur numum male lectum ΔΙΔΤΜΑΙΩΝ. ΕΙΔΗΣΙΩΝ ⁴⁾, quem esse Miletioniae, in hac docebimus.

ISMENE.

Teste Stephano vicus Boeotiae, quorum olim *autonomum* adegeram: (Num. vet. p. 113.)

Clypeus Boeoticus. Ξ ΙΣΜΗΝ . . Caput capri silvestris. AE. III. (Mus. Cael.)

Fateor, ne has quidem omnes literas esse satis integras, et si per clypeum numum esse Boeoticum debitari non possit.
AE. RRRR.

Imperatorium Commodi nimium perfunctorie citat Harduinus, quin museum nominet, vel typum deficiat. Epigraphe praetenditur: ΙCMENΕΙΩΝ.

LARYMNA.

Caput muliebre. Ξ ΛΑ. *Clypeus Boeoticus.* AE. III. (Pellerin Rec. L. tab. XIX. n. 4.) Addidit similem alium Neuman-

nus, nisi quod praeterea ex altera clypeei parte leguntur literae ΣΑ. (Num. pop. p. 215.)

¶ Numum suum Pellerinius propter literas ΛΑ. cum Laconum moneta miscuit. Verum cum hactenus in certo quopiam numo extra Boeotiam signato ejus formae clypeus conspectus non sit, et habeamus certam Boeotiae urbem ab iisdem literis incipientem, jure nobis permisum putabimus, a viri praestantis opinione deflectere, et cimelium istud restituere *Larymnae*, quam Pausanias diserte Boeotorum urbem dicit, addito, fuisse olim Opuntiis contributam, sed auctis Thebanorum rebus ultro Boeotis accessisse²⁾). Vnde factum, ut Strabo non observatis rite temporibus, ut recte monet Cellarius, binas statueret Larymnas, unam in Boeotis, alteram in Locris. Etiam Plutarchus Larymnam Boeotiae oppidum facit¹⁾). Literas ΣΑ. alterius numi indicare posse Salganeum ejusdem Boeotiae, leviter suspicatur Neumannus.

Haec cum ego et Neumannus certa putaremus, vidimus nuper Pellerinii sententiam praepalacere Sestinio Lacedaemoni hos numos tribuentis prolatis numis aliis:

Caput Herculis laur. Ξ ΛΑ. ΣΑ. - ΛΑ. ΝΙ. - ΛΑ. ΤΙ. *Clava intra lauream.* ΑΕ. III.

Caput idem. Ξ ΛΑ. ΚΗ. - ΛΑ. ΝΙ. - ΛΑ. ΣΙ. ΛΑ. ΤΙ. - ΛΑ. ΦΙ. - ΛΑ. ΑΙΟ. - ΛΑ. ΕΛΤ. *Diota.* ΑΕ. III.

Caput Bacchi hedera coronatum. Ξ ΛΑ. ΣΑ. *Diota*, in area botrus. ΑΕ. III.

Cum ergo numos hos omnes non dubitet esse Lacedaemonis, necesse erit, ait, numum quoque Pellerinii et Neumanni esse ejusdem urbis^{b)}). Hanc viri eruditii conjecturam non negabo suum habere pondus. Interea tamdiu in Larymna acquiescam, donec constabit, etiam in aliarum extra Boeotiam urbium numis clypeos formae Boeoticae fuisse signatos. Et nescio, an non aequo jure liceret arguere, omnes hos Sestini numos esse potius Larymnae. Nam cum ΛΑ. addito ΣΑ. legatur in numo, quem nos esse Larymnae non dubitamus, verisimile putamus etiam, eodem pertinere numos ΛΑ. ΝΙ. - ΛΑ. ΤΙ. etc. Offerunt iidem capita, vel attributa Herculis et Bacchi, at quis ignorat, utriusque cultum, quia in Boeotia nati, fuisse hac in regione per frequentem?

ΑΕ. RRR.

MYCALESSVS.

Vrbs vetusta et Homeri versibus nobilitata, sed cuius Pausaniae aetate non nisi rudera supererant.

ΜΤ. *Fulmen.* Ξ *Clypeus Boeoticus.* AR. III. (Mus. Savorgnan.)

Varia ad hanc urbem spectantia vide in meis numis vet. (pag. 113,) quo loco insignem hunc numum vulgavi.

ΑΡ. RRRR.

2) Boeot. c. 23. a) in Sulla p. m. 468. b) Lettera IV. p. 56.

ORCHOMENVS.

Sic dictus ab Orchomeno Minyaes filio hujus tractus rege.

OPX. nullo typo. Ξ Clypeus Boeoticus.
AE. (Haym.)

Clypeus hujus formae vetat, quo minus hic numus Orchomeno Arcadioco tribui possit.

AE. RRRR.

PELECANIA.

Pellerinius *autonomum*, in quo:

Caput Palladis. Ξ ΠΕΛΕΚΑΝ. *Equus pascens*. AE. II. Pelecaniae tribuit, quam ait fuisse exiguum Boeotiae tractum. Ex quo istud geographo vetere hauserit, ignoro. Itud certum, numos Pellae Macedoniae typo utrinque simillimo esse, quamquam et illud certum fit, in hoc Pellerini numo saltem ΠΕΛΕΚ distin-
cte legi.

PLATÆAEE.

Vrbs cumprimis nobilis victoria Pau-
faniæ et Aristidis de Mardonio Persa.

ΠΛΑ. Caput muliebre adversum mar-
garitis luxurians. Ξ Clypeus Boeoticus.
AR. III. (Haym, Mus. Caef.)

Haymius caput anticae censet esse Junonis lepido astu a Jove deceptae, quae causa fuit exstructarum Plataearum, et reperti novi nominis Junonis Sponiae. Vide plura apud Haymum hanc fabu-
lam ex Plutarcho in Aristide enarrantem.
AR. RRRR.

TANAGRA.

Prope Thebas.

Autonomi:

TA. *Equus dimidius saliens*. Ξ Clypeus Boeoticus. AR. I. (Mus. Caef.)

Caput Bacchi hedera coronatum. Ξ TA.
Botrus. AE. III. (Ex museo M. Ducis editus in meis Num. vet. p. 114.) Lyra.
Ξ TA. Caduceus. AE. III. (Pembroke P. II. tab. 30.)

Numus postremus attributa Apollinis,
et Mercurii offert, quorum caufam da-
bimus in imperatoriis.

Addidere binos alios Arigonius, et
auctor musei Musellii, in utroque prae-
tenditur epigraphe ΤΑΝΑΓΡΙΤΩΝ, in
illo typus, arcus, in hoc congeries ar-
morum. At Stephano gentile est Ταρα-
γειος, cum quo consentit et sequens nu-
mus Trajanus.

AR. RR. AE. RRR.

Imperatoriis.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟC. Caput Germanici nu-
dum. Ξ TANA. Apollo nudus stans d-
ramum, s. arcum. AE. III. (Mus. Caef.)

ΤΑΝΑΓΡΑΙΩΝ. Mercurius stans, in
numo Trajani. (Pellerin.)

Vterque numus potiorem apud Ta-
nagraeos Apollinis et Mercurii cultum
profitetur, quorum attributa mox in au-
tonomo conjuncta vidimus. De Delio fa-
moso Apollinis templo, quod in Tana-
graeorum agro stetit, egimus supra in
Delio. Ablatam inde Apollinis statuam
Datis Medus Tanagracis restitui jussit,
ut docet Herodotus c) collatus cum Pau-

c) L. VI. e. 118.

(Vol. II.)

fania. d) Sed et insignes Mercurium apud Tanagram habuisse honores, docebit ad ditis causis Pausanias.^{e)}
Æ. RRR.

T H E B A E.

Vrbs si qua alia illustris famae cum ab antiquitate, nam aedificata est a Cadmo Agenoris F. ex Phoenicia profecto omni bovis procumbentis, cuius facti memoriam non quidem Thebae ipsae, sed metropolis Tyrus in sumo suo coloniae nomine signato servavit scripto juxta bovem jacentem ipso nomine ΘΗΒΕ, tum a varia, et saepe finistra fortuna, nimirum ter excisa, primum ante Troica ab Epigonis, deinde circum Troica a Pelasgis, tertium ab Alexandre M. subinde a Cassandro restituta; desique ab heroum suorum gloria, et poetarum figmentis, inter quae praecipuum nati in hac urbe Bacchus et Hercules.

-- BAIOΣ. (exple ΘΕΒΑΙΟΣ.) *Virnus ingeniculatus arcum tondit.* Ξ *Clypeus Boeoticus.* AR. I. (Hunter.)

Numus omnium, quot norim, causa antiquitatis praestantissimus. ΘΕΒΑΙΟΣ est gentile in recto, ut ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ, ΚΡΩΤΩΝΙΑΤΑΣ, et similia.

Epigraphie in argenteis aliis, qui fere antiquitate praestant, ΘΕΒΑΙΟΣ.

sterioribus aeneis: ΘΗΒΑΙ. ΘΗΒΑΙΩΝ. In horum uno Goltziano, quem mox citabo, reperio etiam ΘΕ. Mirare scripturam hybridam ΘΕΒΗ pro ΘΗΒΗ, jam inducto, ut vox ipsa inscripta docet, elemento H. Contrariam rationem sequitur ΘΗΒΕ in sumo Tyriorum supra memorato, et hanc quoque mirabilem, nisi plus veniae impertiendum esset numo coloniae, et quidem aetate Gallieni prognato.

* * *

Typi in argenteis omnino iidem, quos in argenteis communi Boeotiae nomine signatis vidimus: Caput Bacchi Indici hedera coronatum. Ξ Clypeus Boeoticus. AR. I. — Diota certae formae imminente in minoribus clava. Ξ Clypeus Boeoticus. AR. I. III. Ex quo colligere licet, numos communi Boeotorum nomine notatos in principe hac ejus gentis urbibus. In horum igitur moneta Thebanos hos typos pariter explicatos vide.

* * *

ΘΕ. *Caput imberbe Herculis. Ξ Clypeus Boeoticus, cui inferta clava.* AR. III. (Hunter.)

Proditum a scriptoribus, veteres privatim varia symbola clypeis suis inscriptisse, sive ut hostibus suis essent terrori, sive ut decus paternum ostentarent, sive quacunque alia de causa, quod quidem Carum fuisset inventum, tradit He-

d) L. X. c. 28.

e) L. IX. c. 22.

rodotus. ¹⁾ Idem variis quoque de eau-
fis factura publice. Fulmen Romanorum
clypeis insertum res cognita, Sicyonios
vero inscripsisse Σ, Lacones Λ, Argivos
Α tradit Xenophon. ²⁾ Ergo ex praesen-
te numo verisimile, Thebanos, ut sese
a reliquis Boeotis discernerent, Herculis
apud se nati clavam clypeis suis aut inscri-
psisse, aut insculpsisse, unde reor posse lucem
ad fundi orationi Xenophontis admodum
ambiguae, et hucusque perperam ab in-
terpretibus explicatae. Narrat is ³⁾, par-
tem Arcadum cum Epaminonda Theba-
no adversum Lacedaemonios junxisse ar-
ma, atque ut istud ex animo facere vi-
derentur, addit: ἐπεγεαφότο δε και των
Ἀρκάδων ὄπλιται εὐσπάλια ἔχοντες, αἱς Θη-
ραῖοι ὄντες, quam orationem sic Latine
redit Leunelavius: ac nonnulli etiam
Arcades gravis armaturae pedites no-
mina dabant gestantes clavas, perinde ac
si Thebani essent, quae quidem interpre-
tatio pridem mihi a vero maxime aber-
rare visa. Novi, omni aetate a barba-
ris clava pugnatum, et antiquitus qui-
dem ab Hercule et Theseo, re ipsa bar-
baris, sed quos Graeca elegantia he-
roes deosque effecit, et aeque hodie a
barbaris omnium nationum. At vix cre-
dam probari posse, Epaminondae aeta-
te, qua gladii, haftae, sagittae valuere,
rem clavis in praelio actam. Et quidem
si vera est Leunclavii interpretatio, se-
quetur, clavarum usum fuisse unis The-
banis proprium, quia Arcades, ut The-
banarum sese partium profiterentur, cla-
vas arripuere. Sin istud, tante magis
mirum foret, singularem hunc morem
a veteribus praeteritum, quod is pro-
batus adhuc fuit Epaminondae, qui ma-
ximus rei militaris magister aetate sua
est habitus. Praeterea cum Thebani hoc
imperante omnes Graecos armorum glo-
ria superaverint, mirum etiam, non alios
quoque Graecos ad clavas conversos,
neque etiam Philippum II. Macedonem,
qui sese in re militari Epaminondae in
disciplinam dedit, clavis milites suos in-
struxisse. Quare mihi pridem Xenophontis
verba sic capienda vila, Arcades in-
scripto clypeis suis clavae insigni sese
Thebanos professos, quoniam, ut supra
dixi, partes inscriptis variae naturae si-
gnis sese sunt discernere solitae, quam
nunc conjecturam praeclarus hic The-
banorum numus eximie confirmat. Ni-
hil aliud magis ad faciendam conjectu-
rae fidem valet, quam si alter ad idem
sentiendum, sed ex diverso impellitur.
Quod ego ex usu artis tacticae, et prae-
sentis numi praescripto conjecteram, id
ipsum Samueli Moro Lipsiensi, qui nu-
per Xenophontis historiam vulgaverat,
ex grammaticae legibus verisimile visum.
Cum enim viro eruditio non adrideret, ut
ἰπτιγεαφός dicatur *nomina dare*, pro quo
dicendum omnino fuisset ἀπογεαφώ, sen-
sum orationis Xenophontae, quamvis
timide, hunc esse conjecit: *inscribepant*
clypeos suos ita, ut si Thebani essent,

1) L. I. §. 171.

2) Hist. Graec. L. IV.

3) Hist. Graec. L. VII. sub. fin.

addo ego: *insigni clavae*. Non obstat, omittam ab historico *clypei* vocem, quia vulgo ejus aetatis usus docuerat, unis clypeis haec discrimina inscripta, et commode idem vir clarissimus Aristophanis versum ex Suida huc vocat: (in ἐπειγαρφα) Και γαρ συ μεγαλην ἐπειγαρφα την Γοργονα, *Nam et tu* (*clypeo tuo*) *magnam inscribebas Gorgonem*, in quo videmus et idem ἐπιγειφορμι captum pro *inscribo*, et omittum *clypei* vocabulum. Ceterum ut Thebani in memoriam Herculis sui clypeis inseruere clavam, sic et Parapamisadae, gens Iodica, clavam tanquam Ηρακλεος παραστην inussero bobus, ut Herculem ad se venisse indicarent, de quo vide Arrianum¹⁾, et ex eo Eustathium²⁾.

* * *

Ex aeneis, quorum plerique item Bacchi et Herculis cultu occupantur, com. memorandus unus:

ΘΕ. *Caput Bacchi Indici barbatum, et hedera redimitum.* Χ ΚΕΤΡΙΠΟΡΙΟΣ. *Diota, juxta thyrsus.* AE. III. (Goltzius in Graec. tab. XVII. 1.) Simillimum edit. Pellerinius, sed absque ΘΕ, (Suppl. III. p. 169.) Sed in aliis legitur ΚΕΤΡΙΠΟΡΙΟΣ, ut dicetur. (Mus. Caef.)

Jure Goltzius numum suum Thebano rum monetae inseruit, at suum Pellerinius Ceae insulae prope Atticam sitae, dictantibus nempe iudicium hoc literis ΚΕ., quibus plerumque ejus numi sunt insigniti, et quod in ejus numo absunt

literae ΘΕ. Videtur vir eruditus non reflexisse animum ad citatum numum Goltzianum, in quo praeterea praesertim sunt literae ΘΕ. certi monetae Thebanae indices, atque et si hae abessent, tamen in his et caput Bacchi, et vas diotum tam perfecte sunt similia iis, quae in certis Thebanorum numis comparent, ut dubitari non possit, eos horum quoque monetae accensendos. Quis vero deinde dandus sit sensu inscriptioni aversae, minus tutum decidere. Pellerinius literas KE a sequentibus punto dividit, Goltzius conjunctas proponit. Sane magistratui alicui Thebano fuisse nomen *Cetriporii*, inter ἀπωτα referendum non est. Haec scripseram, cum Vindobonam adlati sunt numi duo simillimi, siue integerimi. In utroque defunt literae ΘΕ., unde suspicari licet, eas a Goltzio more suo jam alias fatis cognito adficias, ut tanto certius evaderet Thebanorum numus. In utroque post literas KE nullum apparet punctum, quo Pellerini Cea ultro corruit. Totum denique vocabulum legitur ΚΕΤΡΙΠΟΡΙΟΣ, sexto elemento inculento Γ, non Π.

AR. R. ΑΕ. RRR.

T H E S P I A E.

Prope sinum Corinthiacum. Vrbs Cupidini maxime devota, cuius primum ex vetere more simulacrum habuit lapidem rudem, cui aeneum suffecit Lyssippus, at multo praestantiore marmoreum Praxiteles, quem ab auctore ipso reliquis

¹⁾ Exped. Alex. L. V. c. 3. et Hist. Ind. c. 5.

²⁾ ad Dionys. Per. v. 1153.

omnibus suis artefactis longe fuisse prælatum lerido astu comperit Phryne amasia¹⁾). Ejus unius videndi causa aditas fuisse Thespias, nullo alio opetae pretio, dixit Cicero²⁾). Subinde Romam translatum a Caligula, restitutum suis a Claudio, rursus ademptum a Nerone, positumque in Octaviae scholiis, denique flammis absumptum prodidere Pausanias,³⁾ et Plinius.⁴⁾

ΘΕΣΠΙΚΟΝ. *Caput muliebre, in area lunulae duae ς Clypeus Boeoticus. AR. I.* (Mus. M. Ducis.)

ΘΕΣ. *Caput muliebre, p[ro]ae quo luna bicornis. In alio: Duae lunulae. ς Clypeus Boeoticus. AR. III.* (Pellerin.)

Caput muliebre velatum. ς ΘΕΣΠΙΕΩΝ. Lyra intra labream. AE. III. (Mus. Cael.)

Isoleontior est epigraphe numi I. ΘΕΣΠΙΚΟΝ, quod esse κτητον possum pro θύραις abunde alias differui.⁵⁾ Ima-

gini Phrynes apud Delphos posita in scriptum legebatur: ΦΡΤΝΗ. ΕΠΙΚΛΕΟΤΣ. ΘΕΣΠΙΚΗ. ⁶⁾ Typi plerumque lunae cultum profitentur incerta caula.

Dedimus certos Thespientium nummos. At inter incertos ablegandos censeo eos, in quorum area est ☐, quod habitum est pro Θ quadratae formae ab Haymio⁷⁾, Froelichio⁸⁾, Pellerinio⁹⁾, Khellilio¹⁰⁾, et cuius forma occurrit etiam in binis Atheniensium apud Haymum. Ex quorum ergo judicio numi omnes simili elemento notati, nam eorum plures sunt ac variis, jam Thebis, jam Thespiis, jam Thyreae Argolidos sunt adjudicati, de qua causa vide plura in numis postremae hujus urbis.
AR. et AE. RRR.

A T T I C A.

A T H E N A E.

De celebris hujus urbis numis actum a pluribus dissertatione singulari, ab Oudineto¹⁾, Comite Winchilsea²⁾, Corsinio³⁾, quibus adde Begerum, Wise, Pellerinium, Apostolum Zeno⁴⁾, tum et locupletem thesaurem Hunterianum. Ex his fonti-

bus petam ea, quae ad explicandam Athenarum monetam pertinent, insperatis, ubi necesse duxero, propriis animadversionibus.

Autonomi.

Hos commode in tres classes particulmur, aureos, argenteos, aeneos.

1) Pausan. L. I. c. 20. et L. IX. c. 27.

2) in Verr. L. IV. c. 2.

3) L. IX. c. 27.

4) L. XXXVI. p. 726. p) Num. vet. p. 234.

q) Athenaeus p. m. 591.

r) T. I. p.

m. 231. s) Not. elem. p. 24. t) Rec. T. I. p. 158.

u) Adpendic. I. p. 41.

x) B. L. T. I.

p. 219. y) Haym, T. I. p. m. 159.

z) Fast. Attic. T. II. p. 219.

a) Lettere T. II. p. 124.

Moneta aurea.

Hujus metalli numum nullum habemus certum. Binos se possidere aliquando existimabat Pellerinius ^{b)}, an epigraphum utrumque, suadente nempe solo noctuae typo, sed quae in plurium aliarum urbium numis, ut constat, dividatur. Horum primus typo caprae et noctuae nullum certum criterium offert; alter cum capite Palladis, et noctua addito ΣΩ. haud dubie Tarentinus est, ut jam alias probavi ^{c)}. Serius ipse vir eruditus sententiae suae coepit diffidere, ^{d)} nullumque ipse agnovit aureum certum hujus urbis. Spanhemius se ejus complures aureos in variis museis vidisse testatur, at in quibus? quae eorum forma, typus? Istud nobis vir summus invidit ^{e)}. Nuper illustris Combius in catalogo musei Hunteriani aureum edidit ejus formae, cuius copiosos argenteos antiquioris formae habemus: *Caput Palladis.* § AOE. *Noctua stans, pone rumus oleae et lunula.* Addit, singulare istud numisma regis munificentia gazae Hunterianae accessisse ^{f)}, de cuius fide arbitrentur, qui viderunt. Denique et Winckelmannus Atheniensium aureum in museo Farnesiano se vidisse adfirmavit ^{g)}, sed quem virum illustrem in re numismatica auctorem minime gravem novimus.

An ergo nullos praepotens ea urbs ex hoc metallo flavit numos? Flavit sane,

si comicos et scholiafas audiamus. At vero illorum proprium est ludere in verbis, horum fallere et falli. Ex Comicis Aristophanes, quem ex veteribus fere unicum vadem citant monetae aureae patroni, in Ranis v. 372. *vetus Atheniensium numisma (ἀρχαῖον νομίσμα)* opponit novo inducto aureo. (*καὶ τὸ χρυσόν.*) Cum vero in sequentibus versibus *vetus* illud vocet probum purumque, at *novum* peccimos aeneos, (*ποτηρεὰ χαλκία*) fatis appetat, cum primo loco εἰρωγμῶς locutum, in quo judicio gaudeo mihi convenire cum erudito Wise contra Spanhemium, aliasque ^{h)}). Haec ironia magis patet collato versu 817 in Concionantibus, ubi narratur, novam monetam aeneam abolitam, et restitutam argenteam praecone diserte addente: *ἀργυρέω γαρ χρυσεθα, argento enim utimur*, nulla facta auri mentione. Aureorum quidem Atticorum meminit etiam scholiafa ad Aristophanis Equites v. 1091. Verum cum is eo loco in hoc quoque peccet, quod eos ex fodinis Laurioticas signatos adfirmet, cum tamen ex his secundum omnium veterum testimonia argentum solum effossum sit ⁱ⁾, patet, quantum ejus judicio de ipsis numis aureis deferre liceat. Post haec nemo credo vitio dabit, si auctoritatem Pollucis aureos Atticos testantis ^{k)} aspernandam puto. Auctores alii, cum monetae Atticae memi-

b) Rec. I. p. 142. c) Num. vet. p. 60. d) Suppl. III. p. 60. e) Ad Aristoph. ranas v. 735. f) In praefat. p. 9. g) Hist. art. p. 641. novae edit. h) Mus. Bodl. p. 138. i) Menrs. Fort. Athen. c. 2. { k) L. IX. §. 53.

nere, auream diffimulant. Ita Demon valuisse aureos exteros, quo de arguitatus a Scholiaista Aristophanis¹⁾ agens de vulgata paroemia γλωκ' ἐις ΑΘηνας, ait de Atheniensibus: ἐξ ἐις ἀργυρῳ μονῳ, ἄλλα και ἐτο χαλκῳ χαρασσον την γλωκα, non in argento modo, sed et in aere signant noctuam. At cur vetus hic auctor non citat etiam monetam Atheniensium auream, si quam habuere? Pericles cum thesauri five sacri, five profani copias praedicaret, quem Athenienses in belli Peloponnesiaci usus convertere possent, adfirmavit, esse in arce sex millia talentorum argenti signati, tum quinquaginta talenta auri et argenti non signati^{m)}. Satis ex hoc Periclis calculo appareat, auro signato non usos Athenienses. An enim secus neglexisset, auri quoque signati praefentem copiam commemorare? Quod si Periclis aetate, qua Atheniensium res florentissimae fuere, aurea moneta caruit respublica, minus verisimile, invectam fuisse serius attritis ejus bello Peloponnesiaco opibus. Demosthenes quoties de moneta Attica loquitur, semper argenteam innuit. Quod si de aurea agit, manifeste innuit quoque, eam fuisse peregrinam. Clare istud apparet ex oratione in Phormionemⁿ⁾, tum et Lyfia conquerente^{o)}, sibi ab Erosphene vi adempta tria talenta argenti, CCCC. Cyzicenos, C. Daricos, quibus ex testimonii colligere praeterea licet, Athenis in defectu monetae aureae

mento plura differuimus in Prolegomenis generalibus capite XVI. Fuit ergo apud Athenienses aurum merx, argentum pecunia, ut aliquamdiu apud Romanos adhuc liberos, et hodie in amplissimo Sinarum imperio.

Moneta argentea.

Ea magno numero superest. Longe vetustissimam fuisse bove insignem, testantur Plutarchus^{p)}, Pollux^{q)}, et scholiaires ad Aristophanis aves v. 1105. Vnde ajunt tractam paroemiam: βεγ ἐπι γλωσσῃ βεβηκε, bos lingua consendit, nempe cum quis argenti causa tacuit. Vide Pollucem^{r)}, et scholiastem Homeri^{s)}. Ut ut haec erunt, id genus monetae jam nunc superest non est. Qui superant argentei, fere omnes hinc caput Palladis, illinc noctuam sicutunt, de quo monetae Atheniensis typo passim loquuntur veteres. Propter Palladis caput dicta fuit etiam Koēa, Puella^{t)}, at γλωξ frequentius propter noctuam. Hinc lusus servi Gylippum herum furti arguentis apud Plutarchum^{u)}, multas noctuas in Ceramico, id est: sub tegulis latere. Habuisse triobolum utrinque insculptum Jovis caput, tradidit Pollux^{v)}, at quoniama cum hoc typo nullum habemus superflitem, verisimile est, ut saepe alias, virum bonum cespitare.

Spectato pondere varios modos me-

l) In Avib. v. 302. m) Thucyd. L. II. c. 13. n) pag. m. 943. seq. o) Orat. contra Erosph.

p) In Theseo. q) L. IX. c. VI. §. 60. r) l. c. §. 61. s) ad Iliad. (D). v. 79. t) Pollux, c. §. 75. v) In Lyfandro. x) l. e. §. 63.

netae Atticae argenteae suppeditat Pol-
lux, nempe tetradrachma, didrachma, te-
trobola, triobola, diobola, ~~ebolos~~, semiobo-
los. Horum tabulam ponderum dedit Hay-
mianus^y), pondus vero singulorum numorum
in catalogo Hunteri accurate habes indica-
tum, quod cum Haymianis calculis exi-
mie conspirat. Quin existant in museo
Caesareo, Hunteriano, et alibi numuli,
qui sunt semiobolorum dimidii, seu qui
quartam oboli partem constituunt, duo
nimirum grana adpendentes, quorum
non meminit Pollux, et tamen in mi-
nutissimo volumine luculentos offerunt
typos Atticos, et inscriptionem, quos
non magis mirere in pecuniae usum po-
tuisse servire, quam ad nostram usque
aetatem pervenire. Haec monetae Athe-
nienis pondera docet experientia bilan-
cis ope instituta. Mira adeo visa oratio Li-
vii, qui, quo loco Flaminini de Philippo
Macedone triumphum, captamque prae-
dam enarrat^z), sic ait: *signati argen-
ti octoginta quatuor millia fuere Atti-
corum; tetradrachma vocant, trium fere
denariorum in singulis argenti pondus
est.* Locus hic criticorum ingenia, ut de-
cuit, misere vexavit, quoniam ex vete-
rum consensu drachma et denarius idem
fere censebantur. Dicere, ignorasse Li-
vium rei monetariae negotium, quo uno
Gordius hic nodus planissime resecaba-
tur, religio fuit. Ergo aliis visum, de-
narium illo tempore fuisse drachmae et
trientis pondere, alii, pro *trium* legen-
dum *quatuor fere denariorum* censuere.

Verum ab utrisque male defensa causa,
quia modum peccatum excessit. Denar-
ium tum (intelligo Augusti aevum) ad-
pendisse drachmam cum triente, quod
ex hoc loco collegerat Priscianus, cer-
tae experientiae ex ejus aetatis nu-
mis captae repugnat. Esto, locum lu-
xatum, etsi in verbo *trium* non ap-
pareat dissensus codicum, et is non ali-
ter legatur apud Priscianum^a), sed et
tum major excessus, quam qui histoi-
ricum adcuratum fugere debuerat. Se-
cundum oraculum Livii, si lectionem
quatuor fere denariorum recipiamus, nu-
mus Atticus tetradrachmus ne quatuor
quidem denarios plene adpendit. Verum
instituto examine cum integerimis te-
tradrachmis Atticis musei Caesarei et
denariis Augusteis reperi, tetradrachmum
super quatuor denarios adpendere quasi
semissem, seu quinarium. Recte istud ex
tradita alibi doctrina de ratione drach-
mae et denarii, secundum quam dena-
rius se habet ad drachmam Atticam fe-
re ut 8. ad 9. Nam cum tetradrachmum
Atticum adpendat denarios 4⁴, seu qui-
narios 9, ex hoc etiam in tetradrach-
mo partis nonae excessu egregie confir-
matur memorata ratio denarii ad drach-
mam ut 8 ad 9. Vtrum Livianam le-
ctionem apte defendat cl. Dupuy^b), ma-
gnopere dubito, sed quod nunc expedire
non vacat. Sed quae ad accuratius hujus
monetae pondus pertinent, vide ex cl. Bar-
thelemyi doctrina proposita in Prolegome-
nis ad hoc opus generalibus Vol. I. cap. IX.

y) T. I. p. m. 214. z) L. XXXIV. c. 52. a) Putsch. p. 1349. b) B. L. T. XXVIII. p. 698.

Numi argentei antiquiores:

Caput Palladis simplice galca tectum. Σ ΑΘΕ. (*scriptura in aliis recta, in aliis retrograda.*) *Noctua stans, juxta oleae ramus et lunula.* AR. I.

Numi obvii, sed qui ex globo et informi metallo, et si argenti purissimi, et literarum forma antiquitatem remotam eloquantur. Serione, an per jocum, ut saepe alias, locutus videatur Hardinus, dum antiquissimos Athenarum numos non excedere primos Philippi Amyntae annos constituit^b? Discimus ex Ranas Aristophanis v. 732, non modo tum, cum fabula haec in scenam data est, fuisse usum monetae argenteae, sed etiam eandem jam tum fuisse νομίσμα δεκτανόν, numum veterem. Nam vero actas Ranas constat V. C. 348, at Philippus Macedoniae regnum adiit V. C. 395. Verum ne solum ex ranarum paleo haufisse argumentum videar, confer, quae oso, horum fabricam numerorum, si non rudem, certe rigidam cum ea, quam elegantissimam exhibent Philippi numi, ac tum aude utrorumque opus coaeulum existimare. Quamdiu duraverit vetustus hic argenteae hujus monetae modus, dicetur infra in numis recentioribus. De Pallade urbis praeside, a qua eidem et nomen inditum, ejusque attributis noctua, et oleae ramo dicere non attinet re in vulgus nota.

Caput Palladis galcatum. Σ ΑΘΕ. (recte vel retrograde.) A^c E. ΑΘΕ. *Noctua stans inter duos oleae ramos.* In aliis: *Noctuae duae.* In aliis: *Noctuae in unum caput coentes.* In aliis: *Lunula una, vel tres.* AR. III. inter quos minutissimi aliqui, ut supra dixi. (Mus. Caes. Haym.)

Refert Pollux, in Atheniensium tetrobolis binas fuisse noctuas^d). Sed duplex noctua occurrit etiam in parvis aeneis. Quae fuerit causa insertae his numis lunae, quam saepe solitariam in area monetae Atticae videmus, nonnunquam unam, aut tres conjunctas solum numi typum facere, ignorare se profitetur Haymius. Verum istud quoque astrum vindicare sibi Palladem, docuit me Vopianus adserens^e), ab Atheniensibus *Apollinem dici solem, την δε ΑΣηταν σεληνην, Minervam vero lunam.* Secundum Plutarchum quoque luna Minerva dicitur, atque est^f).

In uno ex numis propofitis observandum Θ formae insolitae.

ΑΘΕ. *Caput Palladis intra quadratum.* Σ Capita viri ac feminae in morem Ianini gemini conjuncta. AR. III. (Haym.)

Comes Winchilsea apud Haymum^g) capite gemino aversae Cecropem regai conditorem videt, qui iusti matrimonii

^a) ad Plin. T. I. p. 412. ^b) L. IX. c. VI. §. 63. ^c) ad Demosth. contra Midiam p. m. 691. ^d) de facie in luna p. m. 938. ^e) T. I. p. m. 164.

apud Athenienses auctor exstitit. Ferri potest haec conjectura, et si Pausanias, qui multas se Athenis Cecropis statuas vidisse testatur ^{b)}, nihil de geminato ejus vultu prodat. At quod idem nequaquam alienus sit ab eorum sententia, qui nummum hunc sub Erichthonio, qui tertius a Cecrope annis circiter ante Christum 1500 regnavit, signatum conjectere, istud inquam, quis ferat? Ex communai sententia literae primum a Cadmo, uno adeo et dimidio saeculo post Erichthonium in Graeciam sunt inventae, litera vero Θ multo recentioris aevi est partus repertore sive Palamede, sive Epicharmo, ut taceam alios anachronismos numismaticos.

* * *

Numi recentiores.

Caput Palladis. Χ ΑΘΕ. addito plurimque magistratu vel simplice, ut: ΑΜΩΔΙΟ., vel binis, ut: ΣΩΤΑΔΗΣ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ. — ΑΙΕΛΛΙΚΩΝ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, vel tribus, ut: ΑΝΤΙΟΧΟΣ. ΚΑΡΑΙΧΟΣ. ΣΚΤΜΝΟΣ. *Noctua diotae insilens*, per aream varia sigilla: gallus cum palmae ramo, lampas, elephas, caput solis radiatum, flos loti, Triptolemus junctis draconibus arans, varia item monogrammata, inter quae ☈, item literae solitariae ipsi etiam diotae impressae, omnia coronae oleaginue includuntur. AR. I. III. (Obvii, praecipue apud Hunterum.)

Plerique hi numi sunt tetradrachma, et insigni copia, et aovo recentiore communis moneta Atheniensium. Quo anno novus hic modus coepit, decidi quidem nequit, sed ex ornatiore Palladis in his numis galea, quae in vetustioribus simplex fuit, non obscure conjici. Eam exornant incubans superne Sphinx, et gryphi, capto cultu a celebri Palladiis statua, opere Phidiae, Athenis in Acropoli posita, cujus galea utroque hoc animali decorata fuit teste Pausania ⁱ⁾. Vide, quae de consensu galæae, quae est in his numis, cum ea, quae est in insigni gemma musei Caesarei, opere Aspasii, nuper differui ^{k)}. Verisimile igitur est, hos numos Phidiae et Periclis tempora non praecedere, sed consequi. Durasse vero hujus generis numos saltem usque ad V. C. 668, docet numus similis, isque singularis, quem Athenienses Mithridati VI. dedicavere, et quem infra sistemus.

Sunt hi numi fabricae, si cum veteribus contendas, elegantioris, et si numquam elegantissimæ, et ejus, quam in aliarum Graecarum urbium numis miramur, praestantissima quaeque nobis sperantibus ex urbe artium magistra. Atqui jam et veteribus pecuniae Atticae argenteae ruditas fuit agnita, et improbata. Auctore Diogene Laertio ^{l)} Zeno philosophus numis Alexandrinis, seu Alexandri M., nitidis fane et eleganter scalptis opponit Attica tetradrach-

b) L. I. p. 13. i) L. I. c. 24. k) Choix de pierr. grav. p. 45. l) in Zenone L. VII. c. 1. n. 19.

ma, quae ait quasi ἵπη μεν πεκομψανς, και σολοκης, temere signata et soloeca. Causam neglectae in moneta Attica elegantiae difficile est divinare. Spanhemius cum videret, ab Aristophane numeros Atticos a pulchritudine commendari, eos vero, quos fortuna nobis reliquit superstites, laudem hanc non promereri, jure dubitari posse existimat, utrum elegantes hi ejus reip. numi ad nos pervenerint^{m)}). At enim non satis intelligo, quae causa fuerit, cur longa aetas, quae aliarum rerump. elegantibus numis pepertit, in solos Atheniensum elegantes numos saeviret, et tantum eorum monetae rudiori indulgentem sese praeberet. Quod si poeta comicus eo loco numos patrios vocat καλλιγες, non hercle respexit artem, sed potius probitatem metalli internam, ut ex versibus connexis liquido appareat. Cl. Pauw hunc perfectioris artis defectum in parsimoniam rebusp. familiarem conjicit, quaestoribus aerarii tam tenuerunt operae pretium flatuentibus, ut meliores artifices detectarent operi manum adhibereⁿ⁾). Haec cum scriberet vir, quod libenter profiteor, praeclare eruditus, exemplum et ipse dedit, quam periculosem sit tractare argumentum sine rerum omnium eo pertinentium solidam scientia. Si novisset numos aliarum Graeciae civitatum, vidisset utique, in numis monetae Atticae coaevis etiam tenuissimorum oppidorum non modo M.

Graeciae et Siciliae, sed et reliquae Europae, Asiae, Africæ, ne quidem exceptis Acarnanibus, Epirotis, Locris, Boeotis, Thracibus, Siphniis, Seriphis, Cyrenaeis etc. summam deprehendi artis perfectionem. Ergo civitates omnes, quantumcunque modicae, et vix nomine cognitae, qualis fuit v. g. Sybritia Crete, adeo fuere elegantiae studiosae, ut eas non absterrent sumptus in peritos artifices faciendi, illae vero Athenæ ab operum magnificentia, et cujuscunque artis studiis adeo laudatae cogitaeque in una rei monetariae causa tam fuere omni aetate parcae et illiberales? Istud ut credam, nunquam in animum induxero, et ne tum quidem, si nulla alia superesset reperiundae causæ via. Forte non erravero, si artis defectum in moneta principis Graeciae populi non a fôrdida parsimonia, sed certo consilio repetendum existimo. Minores alias civitates, quarumque imperium agri sui finibus circumscripsum fuit, pro artium apud se progressu etiam elegantiae monetæ suæ studuisse, nequaquam mirum, quia ejus usus in rerum venalium foro a magistratu imperari potuit, ad exteris autem nationes se non porrexit. Alia fuit monetæ Atticae ratio, quae propter copiam et argenti probitatem non modo communis Graeciae moneta habita fuit, ut diximus in Prolegomenis generalibus capite XVI., sed apud barbaras etiam gentes causa late

Dd 2

m) ad Ranas v. 735.

n) Recherches phil. sur les Grecs T. I. P. II. Sect. V. §. 2.

orrecti Athenienium commercii valuit. Quare eam Aristophanes longe praestantissimam vocat *τε τοις Ελλησι τοις βαρβαροις πανταχοις, non inter Graecos solum, sed et barbaros undique*^o). Ergo ad commercii usum intererat, ne minimum quidem a vetere, et jam cognito monetae modo discedere, non vano metu, ne vel in levissimis causis mutata possit a populo rudi, barbarisque non Attica putari. Enimvero ea nihil in re monetaria innovandi religio tanta Atheniensibus fuit, ut etiam vetere suo AΘΕ. pro AΘΗ. in argenteis suis numis uti pergerent etiam tum, cum elementi H usus jam esset inductus, ut dicetur continuo.

Notanda in recentioribus his numis retenta vetus inscriptio AΘΕ. pro AΘΗ., etsi conslet, jam anno IV. Olympiadis XCIV., qui est V. C. 353. vocales longas H et Ω Athenis usurpari coeptas^p), et satis appareat ex scriptura ΘΗΣΕΤΣ apud Athenaeum^q), literam H pro E longo jam Euripidis aetate fuisse Atheniensibus familiarem, et quod amplius est, etsi in iisdem numis magistratum nomina utrumque novicium characterem jam admittant, ut appareat ex nominibus ΣΩΤΑΔΗΣ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ. Haec literarum inconstantia in uno eodemque numo cum nullo pacto verisimilis videretur Harduino, negabat, litteris AΘΕ. notari urbem, sed Αθηνη ΘΕα^r). At quem deinde nobis vir eruditus dabit verbi ΘΕΒΗ scripti pro

ΘΕΒΗ explicatum in numo Thebanorum? quae inconstantia tanto magis ferit, quod eadem literae in uno eodemque vocabulo variant. Ex numo, quem Athenienses Demetrio Poliorcetas dedicavere, apparet, scripturam AΘΕ valuisse adhuc circa annum V. C. 461, quin valuisse adhuc in numo Mithridatis VI. nomine inscripto, qui, ut infra dicemus, ante V. C. 667. feriri non potuit.

Qui fuit magistratus numis his inscripti, varie sentiunt antiquarii, aliis praefectos monetae, aliis viros illustres, aliis archontes annuos opinantibus, quorum hic judicia referre piget, cum conjecturis omnino nitantur, et videre possis apud Corsinium^s). Omnibus curate expensis video nihil probabile adferri posse. Neque pluris facienda conjecturae, quibus Corsinius per literas solitarias in aversae area constitutas varios Atticae populos indicari putat^t).

Causa noctuae cognita; propterea vero insistere diotae creditum plerisque, quod Athenis praestantissima fictilia considerentur, et Athenienses ipsi artis figliae velut inventores haberentur, de quo vide plura apud Corsinium^u). Minus placet haec opinio, et credam potius, quemadmodum in moneta Corcyrae, Thasi, Chii typo diotae indicantur largi ex vino proventus, ita eodem typo in numis Athenarum significari olei in Attica abundantiam regioni cum primis quaestuofsam, et a mul-

o) Ranae v. 736. p) Enseb. in Canon.
s) Faft. Att. T. II. p. 245. t) L. c. p. 242.

q) L. X. p. 454. r) ad Plin. T. I. p. 412.
u) l. c. p. 236.

tis scriptoribus celebratam, quod adeo beneficium Palladi oleae inventrici acceptum tulere Athenienses. Res magis patet ex numis aeneis. Occurrit, hanc quoque dictam ad religionem vocari posse, ut alia omnia in numis Atticis. Fuit Athenis festum congiorum, ἔορη τῷ Χῶ, quod fuit pars Anteriorum. Ejus causa instituendi fuit Orestes, quem materna caede pollutum, et Athenas delatum cum neque admittere ad convivium vellet Demophon, ne ipse, atque convivae polluerentur, neque tamen arcere, singulis singulis praeter morem vini congios apposuit, quod subinde factum annua religione consecratum fuit ^{x).} Festum istud insignis fuisse apud Athenienses nominis, justumque adeo monetae publicae argumentum, vel eo liquet, quod dignum illud judicavit Euripides, quod suis etiam versibus celebraret ^{y).} Postquam enim induxerat Orestem novum hunc convivandi morem Iphigeniae narrantem sua causa Athenis constitutum, haec eum praeterea animadvertere facit:

Κλυν δ' Αθηναιοῖσι τὸν αἷμα δυστυχῆ
Τελετὴ γενεσθαι, κατὰ τὸν γομόν μετεν,
Χορεὺς ἀγγος Παλλαδὸς τίμαν λέων.
Audio autem, Athenienibus meas calamitates
Festi instituendi causam fuisse, et ad-
huc morem manere,
Congiarium vas ut Palladis honoret po-
plus.

Sigilla, quae aream numi obfident, videntur ad Athenienium festa, ritusque cum sacros, tum profanos pertinere. Sane dubium non est, gallo palma-to adumbrari ἄγρα πλευρῶν, gallorum cortumes Athenis celebrari quotannis solitum, de cuius origine olim latius differui ^{z).}

* * *

Summae antiquitatis argenteum se nobis exhibere putant Guarnaccius ¹⁾, et Maffei ^{b)}, qui tamen aliud non est, quam barbarus quidam abortus, ut literae barbarae adfatum docent.

Moneta aenea.

Censent aliqui, hanc primum fuisse inductam a Dionysio rhetore, qui propterea Χαλκες, aeneus, appellatus est teste Athenaeo ^{c)}. Cum Plutarchus memoret ^{d)}, hunc Dionysium fuisse ducem Athenienium, qui Thurios in Lucania aedificarunt, hoc autem teste Diodoro Siculo contigerit circa annum V. C. 308, aut saltem biennio post, (V. numos Thurii.) hinc conficitur, monetam aeneam saltem ineunte jam saeculo IV. urbis conditae Athenis valuisse. Verum Atheneus non dicit, monetam aeneam tum fuisse invectam, sed tantum, Dionysium istud fuisse, (συμβάλεισαι,) quod unum jam per se satis causae fuit ad impingendum Dionysio Chalci scomma. Certiora indicia habemus apud Aristophan-

^{x)} Athenaeus L. X. p. 437. Scholast. Aristoph. ad Acharn. v. 960. et Equit. v. 95. ^{y)} Iphig. in Taur. v. 943. seq. ^{z)} Num. vet. p. 161. ^{a)} Orig. Ital. T. II. tab. 8. ^{b)} Offerv. lett. T. V. p. 273. et in Veron. id. p. 259. ^{c)} L. XV. p. 669. ^{d)} in Nicia p. 526.

nem^{e)}), quo loco querela inducitur monetae aeneae pro vetere argentea constitutae. Ranas esse actas anno III. Olympiadis XCIII. conficiunt eruditii, qui respondet anno V. C. 348, ergo aliquo saltem ante tempore ea monetae innovatio peracta. Non diu tamen eam legem constitisse, ex ejusdem Concionantibus v. 816 docemur; ubi narratur, aes praeconis voce fuisse abolitum. Haec autem fabula annis serius XIII. acta fuit. Sintne numi aliqui aenei ex Atheniensium moneta nobis superflites ejus aetatis, tuto definiri nequit, de quo mox pauca monebimus.

Spectata epigraphe singulares sunt:

Caput galeatum. ☩ A□. *Tripus inter malum Punicum et fulmen.* AE. In alio: A◇H. *Diota.* AE. (Haym.)

Caput Medusae serpentibus horrens. ☩ A□E. *Pallas gradiens d. hafiam.* AE. III. (Haym, Mus. Neumann.)

Numos similes propter Θ quadratum ipsis Miltiadis temporibus admovet comes Winchilsea, sed argumenta, quibus istud comprobare ntitur, insirmiora sunt, quam ut refutari mereantur. Si ab arte, cuius cognitio minus fallit, velimus capere augurium, remotam omnino aetatem non produnt, quin cum statis ex ejusdem artis praescripto apparet, numeros argenteos, quos supra inter antiquiores proposuimus, hos aeneos aetate multum anteire, mirari omnino oporteret, in his quadratam hanc literam non comparere, si ea tantae vetustatis est argumentum. Istud certum, Θ

similis formae saepe observari in inscriptionibus protomarum virorum illustrium, quae sunt certa aevi sequioris artefacta, et quadratum Θ adhuc serius valuisse apud Athenienses invento jam elemento H, numus mox citatus cum inscripto A◇H. satis comprobatur. ☗ pro Θ in numo neque hoc multum antiquo infra intuebimur.

Cujus sit caput anticae numi alterius, Herculisne, an Thesei, dubitat comes Winchilsea, et poterat dubitare, quia caput illud sibi leonis exuvias tectum videbatur. At dubium istud eximit numerus Neumannianus, qui certum offert Medusae caput, perpetuum Palladis solum.

* * *

AΘ. AΘΕ. AΘΗ. AΘΗΝΑΙ. AΘΗΝΑΙΩΝ, AΘΗΝΑΙΩΝ.

Sunt hae solitae aeneorum inscriptiones. Antiquiores sunt plerumque, qui AΘΕ. inscripsere. Reliqui posterioris sunt aevi, et multi per rudem fabricam ipsius Gallieni aevum non inficiantur.

* * *

Typi plerumque Palladem praesidem aut tributos ei honores jactant, quos adeo jure praemittimus.

Caput Palladis. ☩ AΘΗΝΑΣ. NIKH-ΦΟΡΤ. *Tropaeum.* In aliis: *Noctua expansis alis lauri ramo infistens.* AE. III. (Mus. Caef.)

Palladem *Victoriam*, ΑΘηνας Νικη, liberaliter Athenis cultam copiose de-

e) in Ranas v. 732.

monstrat Meursius^f). Apposite huc Mo-schopulus: Νίκω, το περιγνωμα, ἀφ' εί-Νίκη, ή τροπαιεχία, και ξουσος Αθηνας πα-ρετα τοις Αθηναῖοις. *Vinco, superior sum,*
a quo Victoria, possessio tropaei, et signum
Palladis apud Athenienses. En causam
 tropaei in hoc numo. Aristides loquens
 de Pallade^g): *haec sola omnium deorum*
dearumque non cognomen habet Victoriae,
sed ipsa dicitur Victoria. Vnde et
 Euripidi dicitur: ω ποντια Νίκα, et Νίκη
 Αθηνα^h). Etiam noctua volans alterius
 numi ad idem argumentum pertinet,
 nam ut ait scholiastes Aristophanis, (ad
 Equit. v. 1091.) *noctuae volatus symbo-*
lum victoriae putabatur; et quidem Athe-niensibus, ut distete notavit Diogenianusⁱ). Quae causa fuit, cur Agathocles,
 ut animos militum erigeret, noctuas
 per castra dimitteret. Eandem etiam Mi-nervam Nicephoram video in aeneis
 obviis C. Clovii, in quorum una parte
 protome Victoriae, in altera Minerva
 tropaeum gestans. Pellerinus in numo
 simili pro tropaeo vidit duas mulieres
 fulciendo aedificio destinatas, quas esse
 Caryatidas censet, easque in numo ex-
 pressas in memoriam Caryae expugna-tae, ejusque mulierum in servitutem
 abstractarum^k), cum quo consentit et
 Comes Caylus^l). At enim in omnibus
 iis, quos hactenus conspexi, et alii pro-
 diderunt, luculentum est tropaeum. Ad
 eandem Palladem Nicen ab Atheniensi-
 bus cultam referendum est festum ab

iisdem constitutum, dictumque Νίκηγένει
 Αθηνας, cuius causam expedit Meursius,
 ex Procli in Timaeum commentariis:
 ergo nunc quoque *sefia Victoriae Miner-vae* apud Athenienses celebrantur, fa-ciuntque illud solenne, tanquam Neptu-no a Minerva victo^m). Ceterum Miner-vae Nicephorae nomine potest ipsa Phi-diae Minerva in Acropoli posita intelli-gi. Eam enim sic describit Epictetus
 apud Arrianumⁿ): Και ή Αθηνα ή Φεδίδια
 σκεπασσα την Χειρα, και την Νίκην επ' αντην
 δεξαμενη κ. τ. λ. et *Minerva Phidiae por-recta manu, et ea Victoria gestans etc.*
 Ea, quae hactenus dixi, Minervam qui-dem Victoriam recte explicant, at non
 evincunt, numos hos, in quibus Athe-narum inscriptio abest, Athenas perti-nere. Praeterquam enim, quod delica-tioris sunt laboris, quam quem praefert moneta Atheniensis, narrat etiam Sestinus, in vicinia Smyrnae esse obvios,
 et videri Pergamenos, quia in horum uno observavit monogramma ΠΕΡΓ^o).

* * *

Caput Palladis. Ξ ΑΘΗΝΑΣ. ΑΠΕΙΑΣ.
Noctua stans. AE. III. (Pellerin.)

Aversam plene explicat Pausanias
 narrans^p), in Areopago stetisse βωμός
 Αθηνας Αρειας, ὁν (Ορεστης) ἀνεθηκεν απο-
 φυγων την δικην, aram Minervae Areas,
 quam Orestes absolutus dedicavit. Vocem
 Αρειας Amasaeus male vertit *doprecatri-eis*, cum potius sic ara dicta videatur

f) Attic. lect. L. I. c. 20. g) Orat. in Pallad. h) Ion. v. 457 et 1529. i) Proverb.
 Cent. III. §. 72. k) Rec. I. p. 145. l) Rec. d'Ant. T. IV. p. 145. m) Graec. fer.
 n) L. II. c. 8. o) Lettere p. 135. p) L. I. p. m. 68.

a loco, in quo stetit, ἡπο τε Αρειος πάγος,
a Martis colle.

* * *

Caput Palladis ☰ ΑΘΗΝ. *Rupes*, *super qua templum*, *juxta statua Palladis*, *et porta*, *ad quam gradus per rupem du-*
eunt. AE. II. (Pellerin.)

Habes in insigni hoc numo Acropo-
lin celebrem Athenarum arcem, de qua
vide multa apud Pausaniam, aliosque.

* * *

Caput Palladis. ☰ ΑΘΕ. *Neptunus tri-*
dentem intorquens, *et Pallas stantes*, *in*
coru[m] medio olea, *cui insidet noctua*,
et obvolvitur serpens. AE. (Haym. T. II.
p. 97.)

Caput Palladis. ☰ ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *No-*
ctua, *olea*, *diota*, *infra palmae ramus*.
AE. III. (Haym. T. I. tab. 15.) In simili
musei Caesarei est *noctua*, *olea*,
diota, *palma arbor*.

Prior sifit decantatam Neptunum in-
ter ac Palladem contentionem, ab utro
urbis appellationem caperet, de qua abun-
de actum a mythologis. Ad idem argu-
mentum pertinet numus alter, vase pro-
ventus ex olea indicante, et palma
ipsam victoriam, qua de causa institu-
ta fuisse Νηπτηνία supra diximus.

* * *

Caput Palladis. ☰ ΑΘΗ. *Mensa*, *su-*
pra quam caput Palladis inter noctuam,
et coronam oleaginam, *infra vas*. AE. III.
(Mus. Caef.)

Thema partis aversae referendum ad
certamina Panathenaica, quorum victo-
res donabantur corona oleagina, et va-
se oleo referto. De hoc vide Meursium,
qui de Panathenacis librum singularem
scripsit, qui exstat in ejus operum To-
mo II.

* * *

Caput Palladis. ☰ ΑΘΕ. *Sphinx intra*
coronam oleaginam. AE. (Haym, Mus.
Caef.)

In celeberrimo Palladis simulacro,
quod in Parthenone stetit, opus Phi-
diae a Pericle imperatum, galea, qua
deae caput tegebatur, Sphinx et gry-
phis ornata fuit, quae copiose descripta
vide apud Pausaniam. Ab hoc velut ar-
chetypo videntur urbes aliae, ac prae-
cipue M. Graeciae eadem ornamenta
Palladi suae quaevisisse, ut earum nu-
mi ostendunt.

* * *

Caput Vulcani laureatum, *pone for-*
ceps. ☰ ΑΘΗ. *Binae faces accensae*. AE.
III. (Pellerin.)

Caput Palladis. ☰ ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Vul-*
canus fons d. malleum, *pro pedibus in-*
cus, *et forcipes*. AE. II. (Haym T. I.
p. 184.)

Mirum, Pellerinum in iconismo talem
sifere Vulcaniluculentam imaginem, qua-
leum descripsi, et tamen, quo loco numuna
hunc explicat, caput Herculis cum cla-
va statuere ^{q)}). Numum hunc insigniter
explicat historia Attica. Erichthonium ve-

q) Res. I. p. 147.

terem gentis regem fuisse filium Vulca-
ni et Minervae, plures prodidere, cu-
jus testimonia vide apud Meursium ¹⁾,
quae causa videtur, cur Aeschylus Athe-
nienses Vulcani filios dicat ²⁾. Cicero ex
Vulcano et Minerva praedicat natura
eum Apollinem, quem custodem Athe-
narum antiqui historici sanxerunt ³⁾. Ejus
honori Athenis constituti fuere ludi Ηφαι-
στεια, *Vulcanalia*, qui lampadum cursu
peragebantur, de quibus copiose Meur-
sius ⁴⁾, quorsum adludunt faces aocen-
sae partis aversae, quae ex eadem cau-
sa sunt etiam in numis Hephaestiae Lem-
ni. Adde et testimonium Nonni ⁵⁾:

Ἐπεὶ ἐπὶ Παλλας ὅρνε, καὶ ἡκάχεν Αμφιγυνεῖς,
Φειροπιστοῦ Χνοοί φερανηγεα δαλον ἀναψις,
Μαργαμας ἀμφοτεροις, καὶ Ηφαιστος καὶ
Αθηνη.

Si vero ipsam Pallas agitat, aut do-
lore affectit Vulcanus,
Cecropii lychni lucidam lampadem ac-
cendens,
Pugno cum utroque, et Vulcano et
Pallade.

Aliam etiam ob causam Vulcano lam-
padem tribuit Euripides ⁶⁾.

Ηφαιστε, δαδεχεις μεν ἐν γαμοις βροτων.
Υυλκανε, faceni quidem fers in nuptiis
mortalioum.

* * *

Caput Cereris. Ξ ΑΘΕ. *Serofa.* AE.
(Haym.)

Caput Palladis. Ξ ΑΘΗ. *Ceres vecta in*
bigis draconum alatorum d. spicas ostentat.
AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Ceneris velatum. Ξ ΑΘΕ. *Tri-*
ptolemus in simili currus vectus d. spicas
ostentat. AE. (Haym.)

Typi, quos offerunt partes aversae
utriusque numi prioris, obvii sunt in
numis Eleusinis, ad cuius mysteria ibi
celebrata etiam pertinent, ut tum dice-
tur. Ad haec narrat Aelianus ²⁾, Athe-
nienses in mysteriis sues immolare pro-
pter perniciem, quam segetibus moluntur.
Pellerinius numum secundo ex hic
descriptis simillimum, quod in eo ΙΛΗΑ
legeret, Hilejae Mesopotamiae tribuit ⁴⁾,
quem errorem in hac notabo. Fabula
Cereris et Triptolemi agriculturae ma-
gistrorum in vulgus cognita.

* * *

Caput Palladis. Ξ ΑΘΗ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ.
Theseus cum Minotauro pugnans. AE. II.
(Pellerin.)

Caput juvenile, pone clava. Ξ ΑΘΗ.
Caput bovinum detracta pelle. AE. (Haym.)
Caput Palladis. Ξ ΑΘΗΝΑΙΩΝ. *Vir-*
nudus toto nisu praegrandem lapidem ori-
git. AE. II.

Thesei, qui Minotaurum percussit, tur-
pique Athenas tributo liberavit, notior
fabula, quam ut ei enarrandae immo-
rer. In capite juvenili numi alterius
comes Winchilsea Herculem juvenem vi-

r) De regib. Athen. L. II. c. 1. s) Eumenid. v. 13. t) De Nat. deor. L. III. c. 22. 23.
u) Graec. fer. sub Λαμπας. x) Dionys. L. XXXIII. v. 123. y) Troad. v. 343. z) Nat.
anom. L. X. c. 16. a) Suppl. III. p. 113.

det. Verum cum non satis addicant oris lineamenta huic tribui solita, et constet, Theseum quoque clava usum, in hujus quoque effigiem propendo, quem novimus, et Minotauri, et tauri Marathoni habitum victorem. Numus III. super demum innotuit vulgante eum cl. Müntero^{b)}). Praeclarum istud cimelium argumentum continet in re quidem numismatica novum, sed ex aliis monumentis satis jam cognitum, nimirum Theseum matris Aethrae jussu calceos, et gladium, quos pater Aegeus sub petra absconderat, investigantem. Vide facti hujus causas omnes adcurate expostas Winckelmannum^{c)}.

* * *

ctum in memoriam victoriae a Themistocle apud hanc partae, et esse ibi templum Cythreai. In ea enim maritima Atheniensium cum Medis pugna serpens in navibus dicitur conspectus, quem ex oraculi monitu esse heroem Cythreum didicere Athenenses. Compone haec Pausaniae verba cum numi typo. Additur miles heros, ut facilius intelligatur, sub serpente Cythreum latere. Adverte etiam ad scripturam AΘH. Recte ad suum hunc numum observat eruditus Neumannus, literam Theta hujus formae, et si in vetustissimis monumentis appareat, in hoc non esse indicium vetustatis, sed archaismi affectati.

Alterius numi explicationem non teneto, neque probantur, quae conjectit Haymius.

* * *

Apis. Χ AΘE. *Typi varii.* AE. IV.
(Haym, mus. Caes.)

Apis. Χ AΘE. *Diota.* AE. IV. Mus. Caes.)

Videtur adludere apis ad praestantiam mellis, quo nomine vicinus mons Hymettus secundum omnia veterum testimonia celebratus fuit. Narrat praeterea Philostratus^{c)}, cum Athenenses colonos in Ioniam ducerent, Musas sub apum specie cursum rexisse.

Numuū alterum propter insoleq; Theta, quod magis ad Θ accedit, proponendum duxi, qua forma illud etiam in marmore

Caput Palladis. Χ AΘH. *Navis,* super qua miles gradiens d. coronam, s. tropaeum super humero, prorae infixit noctua, et serpens. AE. II. (Mus. Caes.)

In simili alio scriptum AΘH. (Mus. Neumann.)

Caput Palladis. Χ AΘE. *Tropaeum,* prae quo figura nuda pileo Phrygio tecta manibus retro ligatis, quas miles pones stans retinet. AE. (Haym. T. II. p. 95.)

Priore numo exhiberi Theseum a perfecta Minotauri caede e Creta reducem conjectit Oudinetus. Sed enim quid tropaeum ad Minotaurum? Praefiat sequi silum, quod porrigit Pausanias. Narrat is^{d)}, in Salamine insula Atticae vicina, esse templum Dianaë, et tropaeum ere-

b) Heeren. Bibl. der alten Litterat. IX. Stück S. 48. c) Monum. ined. pag. 130. d) L. I. c. 36 e) In imag. Meletis.

Athenis reperto comparet, quod edidit Pac-
ciaudus ^f). Numum similem, sed non satis
integrum, cum in eo ΕΦΕ. legendum puta-
rem, olim Ephesum perperam adegi ^g).

* * *

Comes Winchilsea in variis capitibus
galeatis sui musei Periclem, Aspasiam,
Aristidem, Cimonem, Themistoclem,
Phaedram, Callisthenem vidit, quam sen-
tentiam jam improbabit Corsinius ^h). Ple-
riique hi numi exstant etiam in museo
Caesareo, at in his indubitatum est ca-
put Palladis. Vidimus hactenus, Athe-
nienses pleraque numorum suorum ar-
gumenta ex mythologia; vel ritibus sa-
cris haussisse. Quare vereor etiam, ut in
nummo Haymiano ⁱ), in quo juxta ca-
put barbatum et hedera coronatum le-
gitur ΑΘ. ΘΕ., revera propositus sit Thes-
pis, poeta tragicus, ut opinatus est co-
mes laudatus, quem olympiade LXI.
docuisse fabulas testatur Suidas. Fateor,
judicio huic non nihil suffragari coronam
hederaceam, sed mirum tamen videa-
tur, Athenienses istud honoris habuisse
tragoedo, quod non concessere viris
praefantissimis, qui remp. five belli, si-
ve pacis ornamenti ad summum glo-
riae apicem promoverunt. At omnis haec
controvergia suapte corruit, si suspicemur,
male lectum ΑΘ. ΘΕ. pro ΑΘΕ. pro-
pterea, quod in simili altero Hunteria-
no posterior haec scriptura obtinet, at

tum caput illud haud dubie erit Bacchi
Indici.

AR. et AE. C.

Regii.

Numos Demetrio Poliorcetae ab Athe-
niensibus dedicatos vide in moneta hu-
jus Macedoniae regis.

* * *

Numus Mithridatis VI., aliquique syn-
chroni:

Caput Palladis. ς ΑΘΕ. ΒΑΣΙΛΕ. ΜΙ-
ΘΡΑΔΑΤΗΣ, *infra APIΣΤΙΩΝ.* *Noctua*
diotae infestans, *in area atra solis et lu-*
nac. AR. I. (Combe Catal. mus. Hun-
ter p. 49. in nota.)

Caput Palladis. ς ΑΘΕ. APIΣΤΙΩΝ.
ΦΙΛΩΝ. ΗΓΙ. *Noctua diotae infestans*,
in area Pegasus pascaens. AR. I. (Catal.
Hunter. p. 49.)

Caput Palladis. ς ΑΘΕ. ΑΠΕΛΛΙΚΩΝ.
ΓΟΡΓΙΑΣ. ΔΙΟΣΙΟ. *Noctua diotae in-*
festans. AR. I. (Ibid.)

Priores duo numi praefantissimi hi-
storiam egregie illustrant. Docet haec,
Archelaum pro Mithridate VI. ducem tra-
jecto in Graeciam exercitu V. C. 667 Athe-
nas et Piraeum occupasse juvante ejus
confilia Arisitione, qui antea dictus Athe-
nion, sed in civitatem adscriptus nomen
mutavit, ex philosopho peripatetico fa-
ctus Athenarum tyrannus, cuius ortum
ac progressum late describuit Athenaeus ^j).

f) Mon. Pelep. p. 207.
p. m. 205.

g) Num. vet. p. 204.

k) L. VL

h) Fast. Att. T. II. p. 247.

i) T. L.

Plutarchus¹⁾, Appianus^{m)}). Verum anno sequente captae a L. Sulla Athenae, sumptumque de Aristione supplicium. Ergo Atheniensium numis illatus REX MITHRIDATES, ut olim Demetrius Poliorcetes, atque una ARISTION, neque satis visum, regis solum nomen monetae inferre, nisi et junxissent astra solis et lunae, sueta regum Ponticorum symbola. Numus alter iterum Aristionem sifit. Ne vero dubitari possit, esse eum ipsum tyrannum, quem prior numus offerat, vetat Pegasus in area pascens, qui obvius est in Mithridatis VI. moneta typus, quemque is in ejus regis gratiam huc adegit. Ex his numis apparat, quod supra indicavi, Athenis tetradrachma hujus generis in haec usque tempora fuisse signata, retenta adhucdum vetere orthographia AΘE.

Addidi numum tertium forte praecedentibus synchronum, si modo inscriptus *Apellicon* idem est cum illo, qui Aristionis partes secutus est, et de literis praecclare meritus hac una causa, quod Aristotelis scripta a blattis tineisque vindicavit.

Imperatori.

Horum nullum indubitatee fidei editum reperi ne quidem cum Hadriahimagine, qui profusis officiis urbem sibi devinxit. Tamen sub Augustis pertexisse Athenenses, et quidem in extrema usque tempora ferire monetam autonomam, milerum

in compluribus opus Gallieni aevo non indignum satis eloquitur. Ejus vera ratio ignota, et si varias alii attulere, sed quae non satisfaciunt. Pauci tamen illi in examen vocandi, qui imperatoria Atheniensium moneta habiti sunt.

Cum capite *Liviae* numum edidit Corfinius ex museo rev. Trombellii Bononiaeⁿ⁾, sed eum numum vidi ipse, et in eo fraudem recentem facile agnovi, et vidi ejus similes, eosque argenteos, in pluribus museis Italicis, unde fraus certior. Accedit, quod in his ad caput muliebre nulla addatur epigraphe; quare et si hi numi essent genuini, difficile foret continuo statuere, proponi in ius *Liviae* caput.

Cum capite *Vespasiani* numum edidit Vaillantius: ΕΠΙ. ΑΤΕΛΙΑΝΟΤ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ. Caput *Palladis*. Hic praecomen citat Franciscum Camelum. Sitne hujus virti testimonio standum, tum quis deciderit, cum ejus catalogum musei reginae Christinae pervolverit.

Qui adiuc citantur cum capite Aurelii, et Commodi, nempe sumi concordiae Athenenses inter, et Smyrnaceos, eos certum est Smyrnae percussos, ut in hac dicetur.

Singulare est, quod adserit Winkelmannus^{o)}, Athenenses sub Vespasiano perdidisse jus, nummos sine imperatoris imagine feriundi. Ergo deinceps aut nummos autonomos non cuderunt, aut tantum cum capite imperatoris, quod

1) In Sulla. m) In Mithridat. n) Epist. ad Trombell. o) Hist. art. p. 397. edit. Dresd.

utrumque esse falsum ex dictis patet. Citat vades sententiae suae Vailantium, et Wisium, sed qui viri locis laudatis longe aliud dicunt.

*Numi aliarum urbium
ad exemplar monetae Athentensis signati.*

. Operae pretium, numos sequentes cū-
ratius describere.

Caput Palladis. Χ ΓΟΡΤΤΝΙΩΝ. *No-*
ctua diotae infīstens, cui insculptum B,
in area bos cornupeta, omnia intra co-
ronam oleaginam. AR. I. (Pembrock
P. II. tab. 8.)

Caput Palladis. Χ ΙΕΡΑΠΤ. ΖΗΝΟΦΙ.
Noctua diotae infīstens, in area aquila,
omnia intra oleaginam. AR. I. (in meis
Numis vet. p. 149.) Alius, sed *cum ma-*
gistratu ΚΤΡΑΝΝΙΣ. AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis, juxta ΑΙΘΩΝ. Χ ΚΤ-
ΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Noctua diotae infīstens, in*
area Hercules nudus gradiens, et clava
ictum intentans. AR. I. (le Blond ex mu-
seo Pellerin. p. 12. Dutens Explic. de
quelq. med.)

In singulares hos numos, quod mere-
ri videbantur, uberius olim sum com-
mentatus ^p). Eorum primum esse Gorty-
nae, alterum Hierapytnae, tertium Cy-
doniae, quae illustres omnes Cretae ur-
bes fuere, ipsa epigraphe eloquitur. Mirum
enim vero illud visum, non, quod ea-
rum oppidani Palladem, noctuamque in
his, ut Athenienses, signavere, nam ejus
deae cultus late patuit, sed quod tam

anxie typum, pondus, metallum, volu-
men, omnia, quae in obviis Athenien-
sium tetradrachmis observantur, adfecta-
verunt. Contende, si lubet, hos numos,
et fatebere, neque in levissimo apice
ab archetypo discessum. Unum discrimen
faciunt pro ΑΘΕ. epigraphe urbium pro-
pria, et figilla areae adfixa, quae do-
mesticos esse earum typos, suis locis
videbimus. Ex quo efficitur, has Cre-
tae urbes certo quodam consilio typis
Atticis in moneta sua usas, sed cujus
veram reperire causam difficile. Aliquid
lucis suppeditavit Plutarchus, cum nar-
rat ^q), quo tempore Lysander cum Athe-
niensibus bellum gessit, plurimos numos
aliarum quoque urbium propter Athe-
nienses fuisse noctua insignes. Verum non
addit, utrum hanc legem causa com-
mercii, an alia quaepiam ratio publica
fuerit. Initam quandam ab Atheniensi-
bus in re monetaria concordiam cum
aliis urbibus, persuadent numi argentei
fere II. formae, in quibus hinc: *Caput*
Palladis, illinc: TAP. ΑΘΗ. *Noctua olea-*
ramum pedibus stringens. Hos numos ef-
fe Tarentinos, et nequaquam cum Athe-
niensibus miscendos, ut placuit comiti
Winchilsea ^r), inde patet, quod in aliis
similibus, plene scribitur ΤΑΠΑΝΤΙΩΝ,
et in certis Atheniensibus alia sunt in
Palladis galea ornamenta; denique si
Athenis essent signati, scriptum foret
ΑΘΕ., non ΑΘΗ. lege constante in ea-
rum moneta argentea. Vide super hoc
argumento plura in citato meo opere.

p) Num. vet. p. 149.

q) In Lysandro.

r) Haym, T. I. tab. 20. num. 1. et 3.

ΑΝΑΠΗΛΥΣΤΙΚΟΣ.

Vrbs modica prope Athenas.

Autonomum aeneum edidit Goltzius ¹⁾:

ΑΝΑΦΛΤΣ. *Caput Apollinis.* Ξ *Pegasus volans.* Hic si exsilit, haud dubie
huc est vocandus. Alter argenteus, quem
ibi conjungit, et cuius similis etiam a
comite Winchilsea huc fertur ²⁾, cum
capite Palladis, et Pegaso addito **ΑΝΑ.**,
hic, inquam, Syracusarum numus est
cum mentione Apactorii, de quo nu-
morum genere agemus infra in numis
coloniarum Corinthi.

ΑΖΕΤΙΝΙ.

Habentur *autonomi*:

Caput Palladis. Ξ **ΑΖΕΤΙΝΩΝ.** *No-
etua infistens capitulo ordinis Ionici.*
ΑΕ. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Aquila fulmini infistens. Ξ **ΑΖΕΤΙΝ.**
Spica. **ΑΕ.** III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Typus prioris numi suaserit Froelichio,
ut eum *Azettinenibus Atticae* tribueret ³⁾,
qui tamen veterum nulli memorantur.
Hi igitur numi lucem adhuc desiderant.
Nam Froelichius, qui alibi ⁴⁾ *Azeniam*
exsculpit, quae fuit pagus Atticae tri-
bui Hippothontidi subjecta, jure repre-
henditur a Pellerinio ⁵⁾

ΑΕ. RR.

ΔΕΚΕΛΙΑ.

Ad mare Eubocae, quae a Spartani
fudente Alcibiade praefidio munita diu
Atheniensium res adflxit. Vide Thucy-
didem.

Caput.galeatum. Ξ **ΔΕ. ΔΕΚΕΛΙΕΩΝ.**
Caduceus. (Froelich Not. elem. p. 81 ex
le Bret.)

ΑΕ. RRRR.

ΕΛΕΒΙΣΙΣ.

A Cereris mysteriis famigerata.

*Ceres vecta bigis draconum alatorum d.
spicas praeferit.* Ξ **ΕΛΕΤΣΙ.** *Scro-
ja.* **ΑΕ.** III.

Ejus generis complures edidit comes
Winchilsea apud Haymum ²⁾. Partem
anticam jam in numis Atheniensium vi-
dimus sacram Cereri, cui et ipsa urbs
et acta ibi mysteria sacra, unde et Eu-
ripides ³⁾:

Δημητηρ ἐστις Χ' Ελευσίνος χθονος.

O Ceres! tutelaris Eleufinis terrae.

Huc servit, quod ait Minucius ⁴⁾: Ce-
res facibus accensis, et serpente circum-
data errore subreptam, et corruptam Li-
beram anxia et solicita vestigat. Haec
sunt Eleufinia. Recte etiam huic deae
jungitur scrofa, quia συες ἔργα, συες
φύτα λυμανονται, συες opera uigertia, συες
plantas adfigunt, ut canit Callimachus ⁵⁾.
Ergo jure

prima putatur
Hofia sus meruisse mori, quia semina
pando

Eruerit rostro; spemque interceperat
anni,

judice quidem Pythagora apud Ovi-
diūm ⁶⁾. Ergo Cereri nulla sue gravior
victima teste iterum Ovidio ⁷⁾:

*Prima Ceres avidae gavisa est Janguine
porcas*

¹⁾ In Graec. tab. XV.

²⁾ Haym. T. I. p. m. 218.

³⁾ Cimel. Vindob. p. LXXXI.

⁴⁾ Notit. elem. p. 77.

⁵⁾ Rec. I. p. 148.

⁶⁾ T. I. tab. 21.

⁷⁾ Supplic. v. 1.

⁸⁾ 21.

⁹⁾ Hymn. in Diana. v. 156.

¹⁰⁾ Met. L. XV.

¹¹⁾ Faſt. L. I.

Vita suas meritae caede nocentis opes. cte , ut videtur, arguit Sestius , pro Num sata vero novo teneris lactentia ΛΑΤΡΕΩΝ legendum ΜΤΡΕΩΝ, et esse numos Myrae Lyciae ^{k).}

*Exuta setigerae comperit ore suis.
Secundum Gellium ^{t)} porca etiam prae-
cidanca appellata , quam piaculi gra-
ta ante fruges novas captas immolari
Cereri mos fuit. Vide etiam Aelianum ^{s).}
In denariis quoque Vibii Pansaee Ceres
comitem habet porcum.
AE. RR.*

E R A D A E.

*Caput Apollinis. Χ ΕΡΑΔ. Noctua oleae-
ramo infestens. AE. III.*

De hoc numo haec Pellerinius editor:
*est oppidi, quod dicebuntur Eradae, cuius
Suidas facit mentionem ^{b)}. Hic locus Suidae
mihi ignotus. At Hesychius, Harpocration,
et Stephanus memorant Atticae popu-
lum dictum *Eroeadae*, sed cum quo non
conspirat epigraphe numi. Videtur igit-
ter hactenus inter incertos seponendus,
periade ac numi inscripti AZETINΩΝ,
de quibus supra egimus.*

L A V R I V M.

In solo museo Theupoli produntur nu-
mi duo Gordiani Pii: ΛΑΤΡΕΩΝ. Dea-
stans cum velo a capite usque pedes ^{i).}. Fuit Laurium mons argenti metallis di-
ves, at oppidi huic impositi veteres non
meminere. Scribendum item fuerat ΛΑΤ-
ΡΙΩΝ, non ΛΑΤΡΕΩΝ. Quid quod dictae
fodinae jam Strabonis aetate defecere. Re-

Nobilis a victoria de Persis duce Mil-
tiade relata. *Autonomum: ΜΑΡΑΘΩΝ.*
ΔΗΜΟΣ, cum capite hinc Palladis, il-
linc Mercurii vulgavit Harduinus, sed
neque museum citat, neque quod sciam,
ab alio hic numus conspectus est.

M E G A R A.

Sita in Megaride, quae secundum ali-
quos geographos Atticae partem con-
stituit.

Autonomi.

*Caput Apollinis. Χ ΜΕΓΑΡΕΩΝ. Ma-
lier gradiens utraque manu facem jactat.
AE. III. (Neumann.)*

*ΜΕΓΑΡΕΩΝ. Caput Apollinis. Χ Ly-
ra. AR. III. (Sestini Lettere T. IV. 98.)
AE. II. (Pellerin.)*

*Caput Apollinis. Χ ΜΕΓΑΡΕΩΝ. ΕΠΙ.
ΓΡΑΜΜΑ - Lyra. AE. II. (Pellerin.)
In alio: ΕΠΙ. ΔΙΟΝΤΣΙΟΤ. AE. III.
(Sestini l. c.)*

Praeter haec Atticae Megara fuere
etiam alia Siciliae. Numos, quos coram
descripsi, huc pertinere non dubito cau-
fa Apollinis. Constat ex Pausania ^{l),}
Apollinem Alcathoo in aedificandis Me-
garorum moenibus operam locasse, ejus-

f) L. IV. c. 6. g) De Nat. anim. L. X. c. 16. h) Rec. I. p. 149. i) Pag. 1047.

k) Lettere T. III. p. 86. l) Attic. c. 42.

que facti testimonium sua adhuc aetate praestare lapidem, in quo ferunt Apollinem lyram deposuisse. Eum namque percussum cytharae sonum imitari. Idem perhibetur in poemate, quod *Ciris* inscribitur, et Virgilio tribuitur^m), tum et ab Ovidioⁿ). Numus primus tanto certius horum erit Megarorum, quia similis Cereris gradientis typus est etiam in imperatorio, et in numis sequentium Paragrum. Vocabula numi postremi ΕΠΙ. ΙΠΑΜΜΑ . . non videntur aliud, quam scribam eponymum indicare, et si hic magistratus hactenus in nullo numo Graeciae Europaeae comparuerit. Ea Burmanno suspecta visa sunt, sed ex causa infirma^o).

* * *

Sunt apud Pellerinium aliosque numi inscripti: ΜΕΓ. ΜΕΓΑ. ΜΕΓΑΡΑ, de quibus jure dubitatur, sintne Megarorum Siciliae, an Atticae, typis *navis* vel *delphini* non satis ad judicium validibus.

AE. RR.

Imperatorii.

Inscripti ΜΕΓΑΡΕΩΝ sunt Megarorum Atticorum, quia, ut alias dictum, Italicas et Siculis urbibus mature ademptum fuit jus feriundae monetae.

Exstant hujus urbis numi cusi sub Antonino, Aurelio, Vero, Commodo, et in

Severi^r familia, quos vide apud Vailantium, Pellerinium^s), in museo Caesario, Theupoli, Arigoni.

Typus plerumque est *Ceres* utraque manu faciem gestans, de quo agetur mox in Pagis. Ante Cererem non raro adstituitur aliquid, quod in Theupoli dicitur fax oblonga; apud Arigonum in star aerae luculentae pingitur, sed Pellerinio Herma est.

AE. RR.

NISSEA E A.

Megarorum navale.

Caput Jovis. Ξ ΝΙΣΑΙΩΝ. *Aquila* insitens taedae ardenti, in area spica.

AE. III.

Princeps Turris Mutiae numos similes tribuit Nisae Siculae, sed non satisfacit, ut in hac dictum. Praeplacet sententia Goltzii et Harduini, similes numeros huc ferentium, quam sententiam juvant certe fax et spica, attributa propter Cereris cultum Megaridi propria. Praeterea hujus Nisaeae gentile fuisse *Nisauoi*, abunde in Nisa Sicula ex veteribus comprobavi.

AE. RR.

PAGAE.

Megaridis. Latinis dicuntur *Pegae* et *Pagae*, ut et Graecis Πηγαί, sed Παγας facit dialectus Dorica *Megarenibus* familiaris.

^m) Vers. 105.

ⁿ) Met. VIII. 14. seq.

^o) Dorville Sicula p. 612. H.

^p) Rec. III. p. 199.

Imperatorii.

Binos possidet gaza Caesarea, Commodi unum, alterum Severi. Singulos Commodi adjecere Pellerinius, (Rec. III. p. 253.) Arigonius, Neumannus.

Epigraphe ΠΑΓΑΙΩΝ, sed etiam ΠΑ. ΓΕΩΝ.

Typus: *Ceres utraque manu faciem jactans, in und^o musei Caesarei insuper praecedit aries.*

Froelichius, qui horum unum primus edidit^q), scite conjecit, esse Cererem Μαλοφορον, ovisoram, aut si malis, laniferam, quae teste Pausania prope Megara hoc nomine templum habuit, quam conjecturam opportune firmat aries juxta positus. Magnum fuisse in hoc tractu lanae parandae studium, docet lepidum Diogenis Cynici dictum, qui cum apud Megara videret oves pellibus probe teatas, at eorum filios nudos, praestare ajebat, esse Megarenis civis arietem, quam filium^r.

AE. RR.

AEGINA insula.

Atticae subjecta.

Autonomi.

Caput arietis. ♀ Quadratum incusum.
AR. III. (Hunter.)

Arietis caput, quod in sequente certo hujus insulae numo typum facit, numeri hujus referendi causa fuit. Verum hoc typo aliae quoque urbes usae

fuere. Mirum, non magis abundare argenteam Aeginae monetam, cum Thucydides et obolos, et drachmas Aeginas memoret^s). Insignis est locus apud Athenaeum^t), ubi quidam de improbi piscarii insidiis conquestus ait:

Illum si roges, quanti lupus hic? obolis Decem, respondet, nec quibus, ad. jicit.

Deinde illam pecuniam argenteam si repraesentes, Aeginensem inquit se postulasse. At ipso, numi si dandi Sunt minutiores, eos reddit Atticos, Commutans utrobique lucro suo.

Quo ex testimonio colligimus primum, numos Aeginensis fuisse argenteos, eosque obvios, quod ad quotidianum mercatum suppeditabant, deinde fuisse graviores Atticis, quod quidem aliorum jam constabat, denique extra Aeginam quoque eorum usum valuisse.

* * *

Caput arietis, infra ΑΓΛΑ. ♀ ΑΙΓΙ. NH. Navis. AE. III. (Mus. Caef. Pellerin.) AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii.

Severi et Caracallae, (Arigoni.) Plantillae, (Theup. Pellerin.) Elagabali. (Vaill.)

Epigraphe: ΑΙΓΕΙΝΗΤΩΝ. Vaillantii ΑΙΓΕΝΗΤΩΝ fallit, nam numum, quem citat, vidi ipse in museo Christi.

q) IV. Tent, p. 243. r) Diog. Laert. in vita Diog. et Aelian. V. H. L. XII. c. 56.
s) L. V. c. 47. t) L. VI. p. m. 225.
(Vol. II.)

nae, in quo prior inscriptio obtinet. Dubitare etiam jure liceat de epigraphae ΑΙΓΑΙΝΕΙΤΩΝ apud Theupoli.

Typi: *Vir nudus utraque manu arietem super humero portans*, Plautillae. (Theup.)

Hujus typi causa obscura, nisi forte ad Mercurii cultum est referendus. Illud saltem inde eruimus, capite arietis, quod in autonomis exhibetur, aliud indicari, quam lanae proventus, ut conjectit Haymius. Reliqui typi vobvii.

AE. RR.

HELENA insula, quae et CRANAE.

Promontorio Sunio contra polita, quam et dictam fuisse *Cranaen*, propterea quod Paris hac primum in insula raptæ Helenæ amore est fruitus, testatur Strabo^{a)}. Quare idem vocem *Κερανη* versus Homerici^{b)} Νησω δ' εν Κερανη ἐμιγη φιλοτητι και εὐη, de hac Helena insula capit, ut et scholiaста ad eundem hunc Homeri versum ait: δοκει δε η νησος της

Αττικης ειναι, οδεν και έτως προτερον εκαλειτο απο Κερανας βασιλεως της Αττικης, γυν απο τοιαυτης μιξεως Ελευη καλειται.

Videtur vero (haec Cranae) esse insula Atticae, sic enim antea vocata fuit a Cranao. Atticas rege, nunc vero propter dictum concubitum Helena dicitur. Cum Strabone sentit et Mela^{c)}: in Attide

Helena est nota stupro Helenae. Et Euripides fingit, Helenam, ne a Paride raperetur, a Mercurio translatam παρ' Αχτην ησον, Acte autem anti-

quitus vocabatur Attica. At Pausanias hoc Paridis scelus fuisse admissum in insula Cranae ante Gytheum Laconiae sita docet^{d)}. In eadem sententia est Stephanus^{e)}, addito, eandem hanc Laconiae Cranaen vocari etiam Helenæ, in quo utroque diverfissimus abit a Strabone, quamvis non diffiteatur, ab aliis dictam Homeri Cranaen pro ipsa regione Attica poni sic vocata a Craneo Atticae rege Cecropis successore. Eustathius ad dictum versum Homeri notat, ab aliis nomine Κερανη intelligi Cranaen Atticae, ab aliis Cythera insulam. Illud certum, hanc Atticae insulam duplex habuisse nomen, unum antiquius Cranaes a Craneo Atheniensium rege secundum Stephanum, et laudatum Homeri enarratorem, alterum Helenes, tractum ab Helena adultera, seu quod illuc cum Paride appulit, seu quod capta Troja ibi consenuit^{f)}. Haec propter sequentes numos fusius expondere necesse fuit.

* * * * * *Autonomi.*

Horum argenteos tres edidit Goltzius. (Insul. tab. VIII.)

Caput muliebre nudum. Χ ΗΕΛΕΝΙΤΩΝ. Diota.

Caput simile. Χ ΗΕΛΕΝΙΤΩΝ. Vespertilio.

KPANAATΩΝ. Vespertilio Χ KP. Caput arietis.

Hos omnes in una eademque urbe sognatos, si modo genuini sunt, omnia

a) L. IX.

x) Il. Γ. v. 445.

y) L. II. c. 3.

z) in Helena.

a) L. III. c. 22.

b) in Κερανη.

c) Stephanus in Ελευη, Eustath. ad Dionys. v. 524.

arguunt. Nonnius hos Cranaen Laco- niae referendos censet. Harduinus tan- tum commemorat, quod alioqui con- stabat, fuisse binas insulas Cranaes no- mine. Elegans caput muliebre in his nu- mis dubium non est, esse Helenae. Cum utraque Cranae, ut ex discordibus au- torum sententiis arguere licet, pro via- dicando sibi hoc stupri honore certave- rit, possunt hi numi utrique Cranae competere. At cum in aliis unius ejus- demque urbis numis sit ΗΕΛΕΝΙΤΩΝ, in aliis ΚΡΑΝΑΑΤΩΝ, neque constet, Cranaen Laconiae dictam quoque fuisse Helenen dempto unius Stephani te- stimonio, quod cum aliis collatum asper- namur, hi numi certe Cranaen Atticae sunt vocandi. Si non fallit Harduini te- stimonium affirmantis, a viris summae eruditionis conspectos numos inscriptos: ΕΛΕΝΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΚΑΙ. ΚΡΑΝΑΑ- ΤΩΝ⁴⁾, rationem habemus, cur in nu- mis uno alterove vocabulo promiscue- us fuerint Helenitae.

Si igitur genuinos putemus hos nu- mos, nescio, an non quartus Goltzii numus, in quo: *Caput arietis addito K. Ξ KPA. Pes bovis*, recte quoque hujus Cranaes numis sit additus, et si tum ego, cum eundem restituerem⁵⁾, potius in Cranaen Cephalleniae propenderem. Idem dubium urget alium argenteum III. formae musei Caesarei a Froelichio editum⁶⁾, in quo: KPAN. *Aries stans. Ξ Δ, vel arcus*, de quo difficile erit fla-

tuere, fitne hujus Cranaes Helenae, an Cranii Cephalleniae. Ajebam, si genuini sunt capti a Goltzio numi; nam praeterquam quod ejus multi suspecti jure sunt, etiam dubium movet aspirata + vocabulo ΕΛΕΝΙΤΩΝ praefixa, quae hactenus tantum in numis Heracleae et Tarenti observata est.

Imperatorii:

Inscripti constanter ΚΡΑΝΑΙΩΝ re- censemur a Vaillantio cum capite Ma- ximini, Philippi sen., et Otaciliae. Au- tor Theupoli alium Domnae addidit. Vaillantius, Harduinus, aliqui hos nu- mos Cranio Cephalleniae confidenter tribuerunt, at nullam adferunt rationem, cur non ad hanc Cranaen referri pos- sint. Gentile Cranii Thucyiddi et Stra- boni est Κρανιος, ex quo et Livii *Cra- nius*. Istud Crapii gentile ultro ex Grae- co urbis nomine Κρανιος fluit. Quod si etiam admittamus Stephani suspectum Cranii gentile Κρανιας ignotum gravio- ribus aliis scriptoribus, ex hoc ΚΡΑ- ΝΑΙΩΝ formari non posset, sed ΚΡΑ- ΝΑΕΩΝ, ut a ΝΙΚΑΙΕΙΣ ΝΙΚΑΙΕΩΝ. De Cranae definite Stephanus: *Laconi- cae Κρανιατης, Atticae Κρανιος ut ΑΘη- ναιος*. Vtrumque gentile habemus in his numis, in autonomis Goltzianis ΚΡΑ- ΝΑΑΤΩΝ, in imperatoriis ΚΡΑΝΑΙ- ΩΝ. Spectatis ergo his gentilibus, quod unum ad figendos hos numos valere potest typis nihil docentibus, referendi

d) Num. illustr. in Ελευθερω.

e) Num. vet. n. 111.

f) Not. elem. p. 24.

hi numi potius sunt ad Cranaen aliquam. At cum in nuno Otaciliae apud Vailantium legatur KPANAIΩN. AΘH. typο. capitinis Minervae, hi numi Cranae Atticae competent, quomodocunque το AΘH. explicare voles; nam non audio Vaillantium docentem: *in hoc AΘH. Αθηναιων, quod Cranii Cephelleniae effsent Atheniensium coloniς*). Oportuerat sententiae hujus aliquem ex veteribus auctorem citare. Si ergo hi numi revere ad Helenen, vel Cranaen spectant, videtur incolis vetustius Cranaes nomen prae recentiore Helenes Augustorum aetate placuisse, ut Edesseni Macedoniae nomine Edessae a Carano in Aegas comitatae sub Augustis resuscitavere.

AΕ. R&R.

SALAMIS.

E regione Eleusinis, Aeacidarum, atque inter hos illustrissimi Ajaxis Telamonii patria, mater Salaminis Cypriae a Teucro Ajax fratre aedificatae, at longe celeberrima Themistoclis de Persis victoria navalii.

Autonomum huc refert Combios: Caput bovis cum infulis. ΣΑ. nullo alio typo. AE. II. (Hunter.) judicio, ut reor, incerto, cum tot urbium nomina ab his literis incipient.

Saepe hortabatur animus huc vocare autonomos binos argenteos perantiqui operis, inscriptos ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ, typis navis, capitis vel cornu bovini, arietis, quos a se vulgatos Pellerinus Salamini Cyprī donavit, et ipse in hac largius describam. Et fuere praefato caue complures, insulae nostrae antiquitas, et illustre nomen, adumbrata typo ~~το~~ res nautica, qua sic excelluere Salaminii, ut, cum Bacchus apud Aristophanem se vellet αὐλαττωτος, maris ignoramus, profiteri, ασαλαμινος sese diceret^b). Ad haec typum arietis offert etiam vicina Aegina. Accedit, si hanc Salaminem demas, in nulla alia urbium Cyprī, quod hactenus constet, numeros autonomos fuisse signatos. Tamen cogor adsentiri Pellerino vel ob hanc unam causam, quod utrumque hunc numum sibi Cypro adlatum tellatur.

P E L O P O N N E S U S.

Peninsula in plures regiones divisa, il- lustrum populorum patria, quos non minus fides historica, quam fabularum inclyta memoria commendavere.

Peloponnesis in genere propriam fuisse monetam, et quidem testudinis ima-

gine insignem, testatum reliquere veteres, et quidem Pollux ejus gentis numeros dictos χελωνας, testudines, ex impressa ejus animalis figura docet, ex quo ortum adagium: *virtutem et sapientiam vincunt testudines*ⁱ). Sic et Hely-

^{a)} Num. Graec. p. 199.

^{b)} in Rani. v. 206.

ⁱ⁾ L. IX. §. 74.

chius ^{k)}): Χελωνη και γορισμα Πελοποννησιακου. Revera didrachma, et drachmae pervetustae fabricae non paucae supersunt cum testudinibus typo, et informi in aversa quadrato, et anepigraphae, quae certe Peloponnesia moneta sunt, praecipue cum similiūm numorum nonnulli ΑΙΓ. vel ΑΙΓΙ. inscriptum habent, nempe *Aegii Achaiae urbis*, unde argui potest, etiam similes reliquos, sed anepigraphos, in eadem urbe cūsos. Videri potest ad obviam hanc Achaeorum monetam respexisse T. Flaminium, dum Achaeos Zacyntho inhiantes avertere a proposito perficit addito: κανδυνεσειν, ον ασπερ μεχελωνα πορρωτερω την κεφαλην της Πελοπονησου προτεινωσιν, peri-culosum iρis fore, si testudinum insfar extra Peloponnesum caput exsererent ^{l)}). Idem facete commemorat Livius ^{m)}). Οβολον καλλιχελωνον, obolum pulchra testu-

dine signalatum, ex Eupolide citat Polux ⁿ⁾). Revera testudo in numis his, etiū operis pervetusti, summa elegantia solet esse elaborata.

Harduinus similiūm numorum unum ex gaza regia dedit inscriptum, ut verba ejus accipio, ΧΕΔΩΝΗ, quem urbi Chelonaē, promontorio Chelonati in Eliade imposita, tribuit ^{o)}). Verum urbis cognominis nullus veterum meminit, neque numi hujus antiquariorum alter quispiam.

Froelichius ^{p)}, Barthelemyus ^{q)}, et Pellerinius ^{r)} huic quoque peninsulae tribuerunt argenteos, in quorum antica fingitur folium, in aversa quadratum informe incusum, atque id propterea, quod veteres Peloponnesum folio platanī esse similem dixere. At nunc constat, hos numos esse Selinuntiorum Siciliae, ut in horum moneta dictum.

A C H A I A.

Achaim hoc nomine propriam intelligimus, nimirum partem Peloponnesi in septentriones vergentem.

Numos Achaeorum nomine inscriptos in duas classes dispesco, I. in monetam Achaiae propriam, II. in numos foederis Achaici.

I. Numi Achiae proprii. Autonomi.

Caput Jovis, in nonnullis juxta ma-

gisfratus, ut ΕΠΙΝΙΚΟΣ, etc. ΧΑ intra lauream, (in solo simili Goltziano est idem monogramma, et infra ΙΩΝ, quod junctum cum monogrammate efficit ΑΧΑΙΩΝ) per numi arcā vagantur litterae solitariae, monogrammata, sigilla. AR. III.

Non laboramus in monogrammate Χ quod certum est notare Achaeos. Fuit illud praecipue Peloponnesii in more

k) in Χελωνη. l) Plut. in Flamin. m) L. XXXVI. c. 32. n) L. IX. §. 74.
o) Num. illutr. p. m. 182. p) Not. elem. p. 21. q) B. L. T. XXIV. p. 46. r) Rec. I. p. 106.

positum, ut monogrammatis nomen suum in moneta indicarent, quod docebunt praeter Achaeos etiam Patrae, Arcades, Epidaurus etc. In aliquibus primum gentis elementum sufficere videbatur, ut in Eleis, et Argivis, qui mos extra monetam quoque valuit; nam refert Xenophon^{s)}, Sicyonios clypeis suis inscribere solitos literam Σ, Argivos Α, Lacedaemonios Δ. At multo implicatior ratio literarum et monogrammatum, quibus praeter princeps Achaeorum monogramma horum numorum aversefa oneratur. Horum explicatio cum hactenus antiquariis minime tentanda videretur, erat Sigfridus Bayerus, qui eas literas esse earum urbium $\alpha\epsilon\chi\alpha\sigma\alpha\gamma$ adfirmaret in quibus, tanquam foederis Achaici sociis, illi essent eusi numi^{t)}. At sententiam hanc conjecturis omnino infirmis, et nullo pacto probabilibus niti, alibi dixi^{u)}. Ergo non pertinuerint hae drachmae ad dictum foedus? Pertinuerint, verum ipsi numi istud non docent, et aspernamur conjecturas, quae nullam omnino veri speciem praebent, in quarum numero etiam putamus illum, qua ex literis ΕΒ in simili numero expressis epochae annum elicit^{v)}. Fuerre ergo hi numi communis Achaiae moneta ea ratione, qua tot alii populi, seu Macedones, Thessali, Boeoti etc. et quidem in Peloponneso quoque Argivi et Arcades communem habuere monetam. In paucissimis produntur ur-

bes, quae eos signaverunt. Harum certam habemus Aegium per nomen ΑΙΓΕΩΝ. Etiam το ΦΟΡ., quod in aversefa offert numus Haymianus, commode Corinthum notat. Observandi in sumis his, qui remotae antiquitatis certe non sunt, nonnulli archaismi retentis literis Φ et Ψ in ANFA. et ΦΟΡ.

Aureum his similem ex museo Caesareo edidit Froelichius^{w)}, sed quem, ut apertis indicis spurium, inter adulterinos sepposui.

* * *

Caput Jovis. Χ ΑΧΑΙΩΝ. Multe capite tutulato stans dextera extenta. AE. III. (Pellerin.)

En unicum certum Achaeorum numum aeneum, nam de altero, quem Pellerinius ibi addit, in quo *Caput Palladii. Χ Χ Botrus*, dubitari potest, utrum huc pertineat, et non potius sit Locrorum, quorum aenei eosdem habent typos; quin et saepe monogramma quodpiam ita est uni urbi proprium, ut tamen etiam nonnunquam in alterius urbis moneta observetur. Sic in tribus Tegeatarum numis est monogramma ΜΙ, quod proprium esse Miletii solet, in argenteo Achaeorum apud Haymum^{x)} sigla Tyriorum. Quid quod idem monogramma Χ est in numo certo Lacedae-monis musei Caesarei.

AR. C. AE. RRRR.

^{s)} Hist. Graec. L. IV. ^{t)} Comment. Aead. Petrop. T. V. p. 372. ^{u)} Num. vet. p. 115.
^{x)} I. c. p. 373. ^{y)} Cimel. Vindob. p. CLIII. ^{z)} T. II. p. m. 114.

Imperatorii.

Hujus classis numum unus nobis exhibuit Vaillantius cum capite L. Veri, inscriptum: CTP. M. ATP. ΔΙΟΔΩ-
ΠΟΤ. MHNOΦ. AXALΩΝ. Haec scri-
bendi ratio Asiam plane sapit, et in-
scriptum praetorem in Graeciae Euro-
paeae numis, si Thessalicos demas, non
reperias. Ceterum numus hic, et si ve-
ram demus hanc lectionem, huc pro-
prie non pertinet, cum post subjugatam
a Romanis Graeciam Achaia latius pa-
tuerit.

Numos Antinoi inscriptos TOIC.
AXALOIC. vide in hujus numis in clas-
se imperatorum.

II. Numi foederis Achaei.

Tyrannos ac factiones, quibus ple-
raeque Peloponnesi urbes faventibus
postremis Macedoniae regibus misere ve-
xabantur, pertesa tandem major ejus
pars in foedus denique ad liberandas
civitates coaluit consilio potissimum Ara-
ti Sicyonii viri summo ingenio ac vir-
tute praediti. Foedus vero illud *Achaei-*
cum dictum, quod ejus auctores fuere
Achaei, qui tum propter virtutis op-
inionem, ac praeclaras leges magnam
sunt laudem adepti. Quod nobile institutum Polybius, qui circa annum V. C.
551 natus statuitur, aetate sua adeo
fuisse perfectum scribit, ut urbes non
solum ad amicitiam sociali foedere in-
ter se jungendam coiverint, sed etiam

νομοις Χερσαῖς τοῖς δύοις, καὶ σταθμοῖς,
καὶ μετροῖς, καὶ NOMΙΣΜΑΣΙ, iisdem
legibus, ponderibus, mensuris, PECH-
NIA sint usi, et sic universa propemo-
dum Peloponnesus urbs una potuerit
cenferi ^{a)}). Praeclari hujus foederis testes
habemus numos non paucos in variis
Peloponnesi urbibus signatos, quibus
insigniter comprobatur, urbes, quae ei-
dem se applicuere, eadem pecunia esse
usas. Operae pretium, numos id genus
omnes in unum collectos ob oculos po-
nere. Sunt hi aenei omnes III, formae.
Vtrum memoratae supra drachmae Achai-
cae etiam fuerint communis hujus fo-
cietatis moneta, non satis constat, et si
fuerit, qui istud censeret, ut ibi dictum.

In horum numerorum una parte est Ju-
piter stans d. Victoriolam, f. hastam,
addito magistratu, ut IEPΩN. Parte al-
tera: Mulier sedens f. hastam, d. in aliis
coronam, in aliis spicis, additur nomen
urbis, et huic constanter AXALΩN, tan-
quam nimurum ejus cives per foederis
leges Achaeos se profiteantur. Iuppiter
hic secundum verisimilem Bayeri sen-
tentiam ^{b)} est is, qui prope Aegium no-
mine Οὐαγγεις, id est: Congregantis in
unum, colebatur, ut narrat Pausanias ^{c)},
qui adeo typus egregie juvat monetam
ex communi foederatorum concilio cu-
sam. Et cum idem Pausanias paullo post
subjiciat, proximum Homagyrio Jovi
esse PANACHAEAE CERERIS fanum,
omnino certum videtur, mulierem par-

a) Hist. L. II. c. 37.
m. 564.

b) Comment. acad. Petrop. T. V. p. 364.

c) in Achaeis, p.

partis aversae sedentem esse hanc ipsam Cererem, nempe quae faveret *omnibus Achaeis* foederis sociis, ut nomen ipsum indicat. Sane cum in nonnullis ea luculentas dextera spicas gestet, de Cerere dubitari nequit. En promissum horum numorum catalogum :

ACHAEI.

ΑΝΤΑΝΔΡΟΣ. *Juppiter stans d. Vicitoriolam, f. hnftam.* Χ ΑΧΑΙΩΝ.
ΚΑΛΛΙΣΤΑΤΑ. *Mulier sedens d. coronam, f. haftam.* AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Egregium hoc cimelium, quod olim edidi^d), id habet peculiare, quod gentem Achaeorum solum edifferat nulla urbis mentione, deinde quod duplum prodat magistratum, unum in recto, alterum in dignandi casu Dorico, more Apolloniatarum, et Dyrrhachenorūm.

ALEA Arcadiae.

ΙΕΡΩΝ. *Juppiter stans etc.* Χ ΑΛΕΙΩΝ.
ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Mus. Savorgnan.)

Hic item a me olim vulgatus^e). Arcadas p̄ae Peloponnesiis aliis Achaeorum foederi animosius accessisse testatur Pausanias^f), quod et confirmant numi hujus argumenti, quorum plerique urbium sunt Arcadiae.

ANTIGONIA Arcadiae.

XI. *Juppitsr stans etc.* Χ ΑΝΤΙΓΟΝΕΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 114.)

Hic numus aetatem hujus generis nu-

morum multum illustrat. Nam cum Antigonia, quae prius Mantinea dicta est, posterius iltud nomen adoptaverit in honorem Antigoni Dosonis Macedoniae regis^g), isque regnum tutorio nomine administrare cooperit V. C. 523, numus hio ante hunc annum signari non potuit, et cum hujus generis numi eandem omnes fabricam, et formam p̄aeferant, verisimile est, eos omnes circum istud aevi signatos, neque posterius anno V. C. 608, quo excisa Corintho foedus Achaeum ruptum fuit.

ARGOS Argolidis.

Juppiter stans etc. Χ ΑΡΓΕΙΑΣ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Haym T. II. p. 115.)

Haymius voce ΑΡΓΕΙΑΣ indicari Argivos opinabatur. Habet haec conjectura quandam veri speciem eo, quod vocem ΑΧΑΙΩΝ in his numis fere constanter nomen urbis praecedat, et constat etiam, Argivos lese foederi Achaeo junxisse. Verum cum in numo Mefseniorum, quem mox producam, pro magistratu eadem vox ΑΡΓΕΙΑΣ legitur, et more consueto scribendum potius fuisset ΑΡΓΕΙΩΝ, ad haec in uno Achaeorum, quem primum citavi, juxta idem nomen ΑΧΑΙΩΝ adstitutus sit magistratus, verisimilius videtur, nomine ΑΡΓΕΙΑΣ notari magistratum, non Argos urbem.

ASEA Arcadiae.

Juppiter stans etc. Χ ΑΞΕΑΤΩΝ.

d) Num. vet. p. 116. e) Num. vet. p. 138. f) L. VIII. c. 6. g) Pausan. L. VIII. p. 615.

ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Haym. T. II. p. 114.)

CARINOEA situs incerti.

ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ. *Juppiter stans etc.* Σ
ΚΑΡΙΝΟΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Haym. T. II. p. 114.)

Primus *Cares* Asiae minoris respexit Haynius, mox *Caryam* Arcadiae, νονιανum quoniam tum scribendum fuisse KAPTATΩΝ, Khellius in nota subiecta in *Caryenses* Achaeae inclinat, quos Polybius narrat in foedus Achaicum restitutos^g). At neque hi cum gentili in numero expresso componi possunt, cum scribi oportuisse KAPTNEΩΝ obserante etiam istud Khellio. Accedit, quod nullus hactenus conspectus est numerum mentione urbis cuiuspiam Achaeae propriae, qui ad istud genus, de quo agimus, referri posset, si Sicyonem de mas, de qua tamen certum non est, utrum το ΑΧΑΙΩΝ addiderint, ut infra dicetur. Nam cur Achaei sese in numis scriberent *Achaeos*, quod alioqui constabat, aut cuderent nūmos, quibus se foederis Achaici pārticipes testarentur, eujus ipse fuere auctores? At pertinuit ad urbes extra Achaiam propriam stas, cum primum ad hanc foederis communem accessere, sese Achaeos profiteri, quo testarentur, se omnia ad ejus foederis legem moderari. Dubium igitur adhuc manet, quae urbs nomine ΚΑΡΙΝΟΙΩΝ notetur, nisi forte eadem est cum sequente nominis adfinis.

CORONE Messeniae.

ΚΛΕΑΡΧΟΣ. *Juppiter stans etc.* Σ

ΚΟΡΩΝΑΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Mus. Caef.)

Numum integerimum hactenus ignotum alias edidi et explicavi^h). Coroneam Sicyonem inter et Corinthum prodidit Stephanus. Haec urbs a clarioribus aliis geographis ignoratur, qui tamen celebriorem aliam *Coronen* in Messeniorum agro sitam passim prodidere, cujus cives Strabo vocat Κορωνεῖς, at Stephanus etiam alterum Κορωναῖς iis tribuit. Posteriori huic propositum numerum tribuo, tum quod altera fere ignota fuit, tum quod ex numero sequente videbimus, Messenios omnino foederi Achaeo adhaefisse. Fuisse etiam huic urbi aliquem cum Achaeorum rebus nemum, indicat ejus portus, dictus ληγή Αχαιῶνⁱ).

MESSENE regio et urbs.

ΑΡΓΕΙΑΣ, in alio ΔΕΞΙΑΣ. *Juppiter stans etc.* Σ ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III. (Haym. T. II. p. m. 114. Gelsner ex museo Pfau Tab. 26.)

PSOPHIS Arcadiae.

ΠΑΣΩΝ. *Juppiter stans etc.* Σ ΨΩΦΙΣΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III.

Numum hunc, qui nunc est in museo Caesareo, olim edidi ex museo Iligneiano^k). Alterum ejus exemplar habetur apud nos in museo Neumann, sed, ut ingenuo fatear, in neutro urbis nomen distincte legitur. In imperatoriis hujus urbis legitur ΨΩΦΙΔΙΩΝ, ut scribi debet, ductum a gignendi casu Ψωφίδος.

g) Hist. L. II. c. 41.

h) Num. vet. p. 131.

i) Paulan. L. IV. p. 365.

k) Num. vet. p. 140.

SICYON Achiae.

Juppiter stans etc. ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ.
ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* AE. III.
(Pembrock P. II. tab. 28. Sestini Lette-
re p. 153. Wheler Voyage num. 128.)
TEGEA Arcadiae.

ΙΜΣΑΣ. *Juppiter stans etc.* ΤΕ-
ΓΕΑΤΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.*
AE. III. (Pellerin Rec. I. p. 110 et 139.

Fuisse apud Tegeam saepius celebra-
tum communem Achaeorum conventum,
testatur Livius ^m).

THISSOA Arcadiae.

Juppiter sedens etc. ΘΙΣΟΑΙΩΝ.
ΑΧΑΙΩΝ. *Mulier sedens etc.* (Sestini
Lettere T. III. p. 136.)

De hac Thissoa agemus in urbibus
Arcadiae.

AEGIALIS.

Binos imperatorios reperio hoc nomi-
ne editos:

ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΠΡΤΤΑΝΕΙ. ΕΠΙΚΡΑ-
ΤΟΤ. Β. ΕΠΙΑΛΕΩΝ. Juno Pronuba
et Apollo nudus stantes cum attributis,
in nummo Caracallae. AE. m. m. (Numi
max. mod. reg. Gall. tab. 20. et Vail-
lant.)

ΕΠΙΑΛΕΩΝ. Quadrigae decurrentes
aurigante imperatore, in nummo Domnae.
(Theupoli.)

Advertit ad numum suum Vaillantius:
*Egialos urbs Peloponnesi prope Sicyonem
apud Strabonem*ⁿ). At Strabo nequa-
quam urbem hoc nomine prope Sicyo-

nem sitam docuit, sed Sicyonem ipsam
remotissimo tempore Αιγαλεων. Numus
ergo Achiae esse nequit, primum, quod
urbem hoc aeo in Achaea sic dictam non
habemus; at neque Sicyoni tribui potest,
quod hujus moneta eadem hac aetate in-
scribitur ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ, ut dicetur. Dein-
de quod totius epigraphes ratio, tum
et modulus a Peloponnesi urbibus alieni
sunt, et Asiam potius respectant. De-
nique scriptum ΕΠΙΑΛΕΩΝ, contra
quam oportuit, ΑΙΓΑΙΑΛΕΩΝ, eti si-
mile peccatum non sit sine exemplo,
cum et in quibusdam numis Aegarum
Ciliciae magis barbaris legamus ΕΠΕΩΝ
pro ΑΙΓΑΙΩΝ. His credo motum ra-
tionibus Harduinum, cum numum hunc
promulgaret, addidisse, urbem, ad quam
is pertineret, sibi esse ignotam. Numum
male a Vaillantio esse lectum, adserere
non possum, cum eandem lectionem
tueatur quoque Spanhemius *άντορης*^o. Idem
dubium urget numum alterum
Theupolianum.

AEGIRAS.

Aegium inter et Sicyonem.

ΑΙΓΙΡΑΤ - *Caput muliebre velatum.*
Ξ Capra stans, juxta ΛΑ., omnia intra
lauream. AE. III. (Mus. Caef.)

Alius similis, sed juxta capram AP.
AE. III. (Mus. Caef.).

ΑΙΓΙΡΑΤΑΝ. *Caput Aesculapii lan-
reatum.* Ξ Eadem avrora una cum AP.
in area. AE. III. (Mus. Caef.)

Tribus his numis rem numismaticam

m) L. XXXV. c. 27 et L. XXXVIII. c. 34.

n) Nüm. Græc. p. 100.

o) T. I. p. 702.

ditamus nullo adhuc ab antiquariis proposito hujus urbis numo. Ejus tamen meminere auctores veteres plerique. Scribitur Αιγαία, vel Αιγεία, et gentile Αιγαίατης. Typus caprae ad urbis nōmen adludit, et narrat Strabo, Aegas Aegiram fuisse translatas^{p)}. Antea dictam fuisse Hypereiam, deinde Aegiram, ex quo Hypereienses caprarum ope Sicyonios hostes fugere coegere, tradit Pausanias^{q)}. AA. et AP. haud dubie magistratum sunt initia, neque enim satis appetet rationis, ut ex AA. Lacedaemonios, ex AP. Argivos efficiam. Etiam in Tegeae Arcadiae numis aliis legitur AA., in aliis IE.

AE. RRRR.

A E G I V M.

Nobilis Achaiae vrbs.

Autonomi:

Antiquissimi:

Tetudo alte extans. ☈ AI. AΙΓ. AΙΓΙ.

Quadratum in quinque partes divisum.

AR. II. III.

Hoc typo veterem fuisse Peloponnesi monetam, supra in Peloponneso docuimus. Quare verisimile est, reliquos similes, qui inscriptione carent, quique huic peninsulae ab omnibus tribui solent, hac in urbe signatos.

Recentioris aevi.

ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput Jovis.* ☈ X API-
ΣΤΟΔΑΜΟΣ, *omnia intra lauream.*
AR. III. (Mus. Caef.)

Praeeunte hoc nōmo verisimile rursum videtur, frequētes illas drachmas cum eodem monogrammate, quae fuere communis Achaeorum moneta, quarumque supra in Achaia nemini, haec in urbe signatas. Fuere autem jam a principio Aegium conventus Achaeorum vocati, ut testatur Livius^{r)}. Ergo dubium non videtur, hunc similesque numos alios eos fuisse constante adhuc Achaeorum republica. Quod si non fallit, videmus ex integerrimo hoc numero, literas C, €, ω mature invaluisse, quod quidem jam ex aliis numis urbium secundum litus maris Adriatici litterarum constabat. Ceterum Aristodermum aliquem nobis prodit Diodorus^{s)}, qui copiarum dux pro Antigono Asiae rege Aegium aliquamdiu tenuit. Signatum in Aegiensium moneta Iovis caput mirum videri possit, quando hi teste Luciano^{t)} Jovem nequaquam genuinum, sed υποβολματος credidere.

* * *

ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ. *Caput barbatum laur.*
X AΙΓΙΕΩΝ. *Fluvius decumbens d. ur-*
nam, ex qua aqua majore arcu proficit,
s. arundinem. AR. III. (Mus. Caef. et a
me editus in Num. vet. p. 118.)

ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ. *Puella velo supra ca-*
put fluitante manibus porrectis avem re-
spicientem persequens. ☈ AΙΓΙΕΩΝ. *Ca-*
put laur. multum promissa barba. AE.

p) L. VIII. p. m.592.

q) L. VII. c. 26.

r) L. XXXVIII. c. 30.

s) L. XIX.

ε. 66.

γ in Concil. deoz.

III. (ex Mus. Savorgnan a me editus ΚΛΗΤΑΙΟΣ. *Juppiter nudus stans d. fulmen intentat, s. extenta aquilam.* AE. in Num. vet. l. c.)

HMIOBΕΛΙΝ. *Caput promissa barba.* Σ ΑΙΓΙΩΝ. *Caput muliebre turratum.* AE. II. (Khell Adpendic. II. p. 14, ex museo Savorgnan.)

HMIOBΕΛΙΝ. *Juppiter fulminans.* Σ ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput barbatum laur.* AE. III. (Hunter.)

Vocabulum HMIOBΕΛΙΝ eruditè jam explicavit Khellius ^{u)}). Ait positum esse pro solito HMIOBOΛΙΟΝ, et indicare dimidium obolum, eti causam insolitae hujus terminationis in IN adferre non possimus. Sed habemus etiam in Chiorum moneta ACCAPION et ACCAPIN. Illi, qui in veterum pondera inquirere amant, habent praeparatam a Khellio materiam, qui singulorum pondus exploravit. Praeclare etiam idem advertit, το ΑΙΓΙΩΝ numi tertii non esse εὑρίσκον, sed κτητικόν, jugendumque cum HMΙΟΛΕΛΙΝ alterius partis, sic ut sit semiobolus Aegius.

Aversa numi I. notat fluvium Selinuntem, qui teste Strabone per Aegiensium urbem fluxit. At insignius argumentum, quod offert pars adversa numi alterius, nimirum Phthiam puellam Aegensem, quam a Jove in columbum mutato fuisse adamatam testibus Aeliano, et Athenaeo, et indicio Khellii luctuente ostendi ^{v)}).

II. In aliis: *Eudem utrinque epigraphe. Caput Bacchi hedera coronatum.* Σ Aquila. AE. II.

Similis numi jam meminit Spanhemius ^{w)}, sed qui pro ΚΛΗΤΑΙΟΣ legit ΚΡΗΤΑΙΟΣ, ac mire se se torquet, ut ex inscripto utroque nomine Jovis epitheta extenderet. Spanhemii lectionem confirmat quoque Pellerinius ex numo suo. At numi similes musei Caesarei, Nob. Iacobi Gradenigo, Khellii ^{x)} luculentum habent ΚΛΗΤΑΙΟΣ, et vix permittunt dubitare, vocabulis his notari magistratum.

AE. et AE. RR.

Imperatorii:

Ab Antonino usque ad Getam.

Epigraphe: ΑΙΓΙΩΝ, at insolentior in numo Plautillae: ΑΙΓΙΕΩΝ ^{y)}. Author musei Theupoli numos sic inscriptos perperam tribuit Aegis Ciliæ, quarum epigraphe multum differt. Ad haec typus *Jovis siantis, et d. fulmen, s. aquilam tenantis*, qui in imperatoriis hujus urbis numis saepius occurrit, eos docentibus autonomis Aegio vindicat. Reliqui typi obvii. Hos numos reperias in Theupoli, apud Pellerinum, copiosius Arigonum.

AE. RR.

B V R A.

ΑΙΓΙΕΩΝ. *Caput Jovis Σ ΘΕΟΞΙΟΣ.*

Ex veterum testimoniis in Achia fita,

u) l. c. x) Num. vet. l. c. y) Beger Observ. p. 132. z) Adpendic. II. p. 12.
w) Pellerin. Mel. I. p. 102.

nescio, cur a Vaillantio Arcadiae inseratur. Absorpta terrae motu et maris eluvione V. C. 381, ut perhibet Diudorus^{b)}, surrexit iterum.

Imperatorii.

Binos, Domnae et Caracallae recitant Vaillantius, et Harduinus: BOTPAIΩN typis obviis. Saepe deinceps videbimus, multas Peloponnesi urbes, quarum nulli alias cogniti numi, tamen cuditse nummos cum capite Severi, ejusque familiæ.

AE. RRRR.

C E N C H R E A E.

Vide infra in Corintho.

C E R A V N I A.

A Polybio, et Aeliano^{c)} Achaicis urbibus accensetur, de ejus tamen sede nihil certi confiat.

Autonomus aeneus KEPATNIEΩN a solo Goltzio vulgatus, quem Harduinus tribuit huic Achaiae Cerauniae, at Goltzii commentator Nonnus Cypriae.

C O R I N T H Y S.

Doctrinam numismaticam nobilissimae hujus urbis ad lthmum politae, cum sui adhuc juris esset, multa sunt, quae impeditam reddunt. Sin hos audias, abundant opibus nostri argumenti, fin illos, vix unum alterumve numum aeneum opulentissima urbs potest ostentare. Ante omnia numi certi ab incertis separandi.

Autonomi certi.

Caput Palladis. Χ KOPINΘΙΩΝ. Trident. AE. II. (Pellerin.)

Solus hic, quod mirere, certus est Corinthi nummus autonomous; nam reliqui, quos eadem tabula proponit Pellerinius, autonomi quidem sunt etiam, sed Corinthi jam coloniae, de quibus infra, quanquam neque hunc Graecum esse totum sanum ex Cl. Blondii literis intelleximus.

Autonomi incerti.

Numos cum inscriptione plena KOPINΘΙΩΝ complures in omni metallo vulgavit Goltzius, sed quorum fidem ipse praeco elevat.

Pellerinius argenteos IV. Corintho tribui posse putat, quos in suo Recueil I. tab XVII. proponit. Horum is, qui est num. 12, et hinc habet *caput Palladis addito KOP,* illinc *Pegasus,* verisimilius referendus est Corcyram, ut dicetur infra in numis coloniarum Corinthi, neque ipso invito Pellerinio. Alter num. 13 nullum certum offert indicium, Syracusanis obviis eodem utrinque typo praeditis. Tertius num. 14 cum addito ΛΛΕΞΑΝΔΡΟΣ hic item inter Syracusas et Corinthas dubius, ut dicetur infra. Quartus num. 15 typo Chimaerae criterium idoneum non sufficit; hanc enim offerunt quoque numi Leucadis, Siphni, Seriphi, Crotonis, etc. ut animadvertis ipse. Is, quem serius edidit^{d)} typo equi marii, ut ipse censet, verius Pegasi dimidii, per additam

b) L. XV. c. 48.

c) V. H. L. XIII. c. 6.

d) Suppl. II. p. 95.

literam ♀ dubium non solvit, cum haec omnia insint in certis numis Syracularum.

Huc etiam a multis vocantur didrachma, in quibus hinc *caput Palladis*, inde *Pegasus*, et litera ♀, sed de quibus infra post numos Corinthi coloniae separato articulo agam.

In museo Theupoli proditur numus inscriptus KOPIN. typo una parte Neptuni, altera Pegasi. Verum in similibus aliis, qualis est Hunterianus, legitur vel CORIN., vel COL. COR. Est adeo Corinthi coloniae.

Imperatorii.

Imperatorios Graecos absque coloniae nomine frustra quaeras, quia jam a J. Caesare deducta fuit colonia. Neque huc duci possunt numi Antinoi, in quorum averfa legitur: ANΕΩΗΚΕ. KOPIN. ΘΙΩΝ, et quos in ejus catamiti numis recensēbimus, primum quod is ad Caesaream domum non pertinuit, deinde quod hi numi, ut facile periti intelligent, monetae rationem certe non habuere. Spanhemius post alios huc vocavit numum Britannici cum mentione Min-dii Balbi proconsulis^e), sed quem jam constat esse Nicomediae Bithyniae.

Numi coloniae Corinthi.

Colonia deducta, ut Dio perhibet, V. C. 710, eodem anno quo Carthago, utraque a Caesare dictatore, a quo et nomen abfluit dicta *Laus Julia*.

Autonomi coloniae Corinthi.

Eorum complures edidit Pellerinius.
(Rec. I. tab. 17.)

Epigraphe: COR.—CORINT.—COL. COR.—COL. L. I. COR. — quin et CORINTHVM. typis obviis. Ex his memorabiles tamen:

SENATV. P. Q. R. *Caput senatus velatum*, vel ROMAE. ET. IMPERIO. *Caput muliebre turritum*. & L. CAN. AGRIPPAE. II VIR. COR. *Victoria gradiens*, vel: *Duae dexteræ junctæ tenentes spicas et papaver*, vel: *Templum*. AE. III. (Mus. Caes. Theup. Liebe Goth. num. p. 190.)

Auctor musei Theupoli hos numos post mortem Neronis cuīos censet f). Verisimilius puto, post mortem Galbae, suspensis nimirum provinciis, an Othoni, an Vitellio adhaerendum sit. Istud certum, L. Caninium Agrippam memorari Ii-virum Corinthi in frequentibus numis Galbae, qui adeo, donec de certo principe constaret, interea senatui et Romae coloniae suae monetam dedicandam curavit. Eodem modo exercitus Germaniae superioris, cum obsequium in Galbam exueret, in *senatus populique R. nomen juravit* g).

* * *

P. TADI. CH . . C. IVLI. NIGER. II VIR. *Neptunus faxo insidens f. tridentem*. & CORINTHVM. *Bellerophon Pe-*

e) T. I. p. 592.

f) Pag. 673.

g) Tacit. Hist. I. c. 55.

*gafum domans ante portam Corinthi. AE. II.
(Mus. Caes. Morelli in fam. Tadia.)*

Typi caula commemorare hunc num-
mum placuit. De Bellerophonte plura
infra.

COR. *Pegasus volans. Σε. Vir nu-
dus stans d. gubernaculum unum, s. alto-
rum tenet. AE. III.* (Mus. ill. Jac. Gra-
denigo.)

*Caput Solis radiatum addito nomine
Hviri. Σε. COR. SE. Neptunus stans d.
delphinum, s. tridentem. AE. III.* (Pelle-
rin. Suppl. III. p. 102 et Suppl. IV.
p. 37.)

Similem priori vulgavit quoque Pelle-
rinus^{b)}, verum cum in eo legeret CE.
pro SE., secus quam descripti hic numi
exhibent, perperam conjectit, notari his
literis portum Corinthiorum dictum *Cen-
chreæ*. Interea, quem habeant explicata
litterae SE., nemo hactenus est adse-
catus. Vir duplice instructus gubernacu-
lo duplicem Corinthiorum ab utraque
Isthmi parte portum belle indicat. At
nobilius argumentum Solis et Neptuni.
Narrat Pausanias binis locisⁱ⁾, Neptuno
et Sole de Corintho, utrius esset, litigan-
tibus Briareum arbitrum sic statuisse, ut
Isthmus Neptuno, at mons urbi immi-
nens, dictus Acrocorinthus, Soli cederet.
*Corinthi Apollonium Tyanensem Solisa-
crificasse*, narrat Philostratus^{l)}.

* * *

*Caput muliebre ligatis retro capilli,
Σε. COL. L. IVL. COR. Leuena stans
super arietem in basi prostratum. AE. II.
(Mus. Caes. Mus. Christinae, Catal. rai-
son. pag. 59.)*

Caput anticae esse Laidos famosae
apud Corinthios meretricis, et in aver-
sa ejus sepulcrum, dubium non erit ex-
pendenti verba Pausaniae, qui inter pu-
blica Corinthi monumenta refert etiam¹⁾
ταφες Λαιδος, ω δη λειψα επιθημα εστι,
κριον εχεστα εν τοις προτεροις ποσιν, sepul-
crum Laidis, cui imposita leaena prior-
ribus pedibus arietem stringens. Est haec
famigerata illa Lais, quae in noctem
drachmarum millia decem pepigit, quam
summam cum a Demosthene quoque rhe-
thore peteret, is aversus dixisse fertur:
σε ανταπαι μυριων δεαχμων μεταμελειαν, tan-
ti poenitere non emo, tot scilicet, quot
dixi, drachmarum sumptu. Ab his sum-
ptibus creditur natum proverbium: Ου
παντας ανδρος εσ Κορινθος εσθ' ο πλησ, Non
civis homini contingit adire Corinthum.
Vide haec apud Gellium^{m)}, Macrobiusⁿ⁾
et Schol. Aristoph. ad Plut. v. 149. 175.
Quod si cui mirum videatur, feminam
publica infamia notatam fuisse in numi
argumentum lectam, is reputet, non
tam, summos ejus aetatis viros, Demo-
sthenem, Aristippum, Diogenem Cyni-
cum cum ea consuevit^{o)}, quam quod
loco citato mox addit Pausanias: θαυ-

b) Rec. I. p. 113.

i) Corinth. pag. 112 et 121.

k) Vit. Apoll. L. VII. c. 16.

l) L. II. c. 2.

m) L. I. c. 8.

n) Sat. L. II. c. 2.

o) Athenaeus L. XIII. p. m. 583.

μασθηται τι θτως παρα Κορινθίοις, ὡς ἀμ-
φιερητειν σφυς και νυν ἐτι Δαιδος φυΐσσε eam sic
Corinthii admirationi, ut nunc etiam de
Laide certent. Enim vero non modo de Lai-
de nata, sed et sepulta disceptatum. Sicut
lam plerique dixerunt, captis a Nicia Athe-
niensi Hyccaris, vel Catana pueram ad-
modum in Peloponnesum missam^p), alii
Corinthiam adsfirmarunt^q). Sepultam alii
tradidere in Thessalia ab invidis mulie-
ribus imperfectam, et monstrari ejus se-
pulcrum ad Peneum addito epigramma-
te, quod recitat Athenaeus^r). Ergo Co-
rinthii moti ejus mulieris fama, *ad cu-*
jus iacuit Graecia tota fores, ut ait Pro-
pertius^s), non indecorum putabant fa-
mosam suam civem inserere numis, quam
alii alibi natam sepultamque contende-
runt, perinde atque Smyrnaei et Jetae
Homerum, quod hunc illi apud se na-
tum, hi praeterea apud se sepultum cre-
diderunt. Et poterant Corinthii^tis, qui-
bus facinus istud indignum visum, re-
spondere idem, quod olim Theon Se-
rapioni, cui magnum intemperantiae
Graecorum argumentum est visa imago
aurea Phrynes meretricis in templo Del-
phico dedicata; ita tu, inquietabat, plane
mihi videris a templo arcere muliercu-
lam non liberaliter forma et aetate sua
usam; cum autem videoas caedium, bel-
lorum, rapinarumque primitiis ac deci-
mis in orbem cingi Apollinem, non in-
dignari, non miserari Graecos, pulcher-
rimorum donariorum turpissimas legens

inscriptions : *Braſidas*, et *Acanthii de Athenienſibus*, *Athenienses de Corinthiis etc.*^u)? Typum leaenae arietem doman-
tis non explicavit Pausanias. Iſtud veri-
simile, hujus signum monumenti ad Lai-
dis ingenium adludere. Sic canis tumu-
lo Diogenis impositus mores ejus cani-
nos expressit^v). Siren in tumulo Illocre-
atis arieti incuībens suavem ejus elo-
quentiam notavit^w). Faustuli uxer pro-
pter vulgati corporis vilitatem lupa in-
ter pastores dicta lupae etiam imagine fuit
proposita, quod quidem simulacrum fuit
non corporis, sed mentis ac morum, ut
ait Lactantius^y). Et Leaena Harmodii
Athenienſium tyranni concubina, secun-
dum alios Aristogitonis, quod caeli ty-
ranni causa fuit, leaenae animalis ima-
gine ab Athenienſibus fuit honorata,
quia nefas putabatur, simulacrum me-
retricis in templo constitui^x), eti Pau-
sanias doceat, aeneam ejus ipius fuisse
in templo statuam^y). Leaena etiam di-
cta Demetrii Poliorcetae celebris ami-
ca, de qua vide Athenaeum^z). Teste
Aeliano^c) Lais dicebatur *άγη*, *securis*,
cognomen inventum ad indicandam ejus
ingenii feritatem, et saevitiam.

FUNDATOR. *Diota*. ^g CORIN. *intr*
lauream. AE. III. (Sestini Lett. T. IV.
p. 99.

Numerus mirus tam parum concorde
typo cum inscriptione. Fundator intelli-
gi non potest, nisi J. Caesar.

p) Athenaeus l. c. Pausan. l. c. Plutarch. in Nicia et Alcibiad. q) Athen. l. c. r) l. c.
s) L. II. e leg. 2. t) Plutarchi de Pyth. orac. u) Laert. in Diog. x) Plutarch. in X. rhet. y) De
fals. relig. L. I. c. 20. z) Lactant. l. c. a) L. I. c. 23. b) L. VI. p. m. 253. e.) V. H. XII. 5.

Similes autonomi cujus sint aetatis, non raro ex adjectis IIviris potest intelligi. Est in museo Caesareo numus perelegans:

CORINT. *Caput muliebre ligatis retro crinibus.* X Q. CAECIL. NIGR. C. HEIO. PM. IIIVIR. *Bellerophon ex Pegaso cum Chimaera dimicans.* AE. II.

Vaillantius in suo de Coloniis opere inter numos Julii Caesaris numum vulgavit, in cuius aversa. Q. CAECIL. NIG. C. HEIO. POL. *Caput Augusti nudum.* Ergo praesens autonomus, qui eosdem IIviros exhibit, sine dubio imperante Augusto signatus est. Quid in eodem numero significant literae PM plane luculentiae, mihi ignotum.

AE. R.

Imperatorii coloniae Corinthi.

Sunt hi numero infiniti. Habentur primum cum capite J. Caesaris conditoris, et porrigitur usque ad Gordianum, sed post Getam rarissimi. Insignes sunt numi Agrippae Postumi, et Antoniae Drusi senioris, quos descriptos et explicatos vide in utriusque moneta.

Epigraphe initio fuit: CORINT. vel LAVS. IVL. CORINT. Vocabulum *Coloniae* non adjecit usque ad Domitianum, si unius generis numos demas sub Nerone signatos: GEN. COL. COR. A Domitiano per omnes deinceps Caesa-

res: C. L. I. COR. vel: COL. LAVS. IVL. COR. Sub Domitiano placuit: COL. IVL. AVG. COR. vel: COL. IVL. FLAVIA. AVG. COR.

Typi illustriores:

POPVL. COL. COR. *Vir togatus sedens d. elata*, in numo Veri.

Eruditus de Boze, qui numum edit^{d)}, virum sedentem Diogenem Cynicum putat, quia sedile dolii formam praeferre videatur. At malim dicere imaginem POPVLI: COLoniae CORinthi, ut saepe in numis Graecis ΔHMOC *populus* specie viri proponitur. Eodem modo in numis inscriptis GEN. COL. COR. typus est genius coloniae.

Bellerophon Pegasum domans, vel ex Pegaso cum Chimaera dimicans, typus obvius. In numo Getae tota haec pugna imposita est capiti ordinis Corinthii. (Vaill.) Heros hic domo Corinthius, et miris factis suis late conspicuus non modo Corintho suae, sed hujus etiam coloniis, in monetae argumentum cessit, ut alias vidimus.

Melicerta etiam perfreqens, nam hujus quoque fabula domestica. Ino Cadmi filia mariti Athamantis Boeotiae reguli infidias veritas fese cum puero filio Melicerta ex petra in mare abjecit, quam deinde Neptunus una cum filio in marinorum deorum conlegium cooptavit indito huic

d) B. L. T. XIX. p. 476.

(Vol. II.)

Palaemonis nomine, secundum Latinos Portumni, de quo vide praeter mythologos alios Ovidium^e). Fabulae hujus jucunda in Corinthi numis varietas. In numo Domitiani est *Neptunus sedens, cui adstant Ino Melicertam offert*^f). In numis Severi est *Ino sese ex rupe in flumine cum filio praecepitem uenit adfinito delphino*. (Mus. Caes.) Saepe singitur *Melicerta dorso delphini vectus, nam ab hoc pisce exceptum fuisse a lapsu, et in Isthmum delatum narrat Pausanias*^g). Saepe *juxta puerum cubantem est pinus, aut puer, delphinus, et ipsa pinus super aram, secundum id, quod narrat Pausanias*^h), *juxta pinum fuisse Melicertae aram, ad quem locum puer in mare abjectus a delphino exportatus est, quem cum ibi expositum invenisset Sisyphus, eum humavit institutis in ejus memoriam ludis Isthmiis. Saepius proponitur in templo delphinis forinsecus ornato. In numo Severi adstat taurus ante templum, nempe ad sacrificium paratus.*

* * *

Templum 6 columnarum, cuius epistyllo inscriptum: GEN. IVL. in numis Augusti et Liviae. (Pellerin Mel. I. Theup. Arigoni.)

Docent hi numi, stetisse Coriathi templum GEN*i* IVL*iae* dicatum. Liebeus in similibus suis pro GEN. IVL. perpetram legit LENTVL., et si clarissime illud adparere adseratⁱ).

* * *

Venus stans, et utraque manu speculum tenens, nonnunquam sic stat in templo rupi imposito.

In ipso ad Acrocorinthum aditu stetisse templum Veneris, quin et narrantibus Corinthiis ipsum Acrocorinthum a Sole Veneri dono datum scribit Pausanias^k), unde et Euripidi dicta πολις Αρεσδίτης^l). Hanc amoris praesidem in magno fuisse apud Corinthum pretio, non modo repetita toties in Corinthi moneta ejus imagine, sed etiam veterum ἐρωτικῶν abunde testantur. Dio Chrysostomus eam appellat πόλιν τῶν δών τε καὶ γερενηρέων ἐπαφεδιστατην, urbem omnium, quae sunt, quaeque fuerunt, maxime Veneri addictam, ac propterea sunt, qui citatam supra paroemiam: *Nor cuivis homini contingit adire Corinthum, ad meretrum et illecebras et rapacitatem referant. Vide Erasmi adagia.*

* * *

ADVENTVS. AVG. in alio: ADV. AVG. P. M. CLEANDRO. QV. COR. Triremis cum vectoribus, in numis Neronis. (Vaill. Mus. Caes.)

ADLO. AVG. P. MEM. CLEANDRO. IIIV. QV. Nero togatus stans in cippo adloquitur. (Mus. Caes. Theup.)

Neronem profectum in Achaiam, ut currus agitaret, in theatris caneret, in ejus moneta docebimus. Vide similes numeros in moneta Patrarum ejusdem Achaiæ.

e) Met. IV. 530. f) Vaill. Morelli Imp. g) Attic. cap. ult. h) Corinth. c. 1.
i) Goth. num. p. 41c. k) L. II. p. m. 121. l) Belleroph. v. 3.

IVPPITER LIBERATOR. *Juppiter nudus stans d. aquilam,* Neronis. (Arigoni.)

Juppiter Liberator satis ex Syracusarum numis cognitus, in quibus dicitur ΖΕΤΣ· ΕΛΕΤΘΕΡΙΟΣ. Cur eum Corinthii, atque etiam, ut infra videbimus, Patrenses, utrique Achaei, in moneta sua extulerint, causam certam tenemus. Datam enim Achaiae a Nerone libertatem copiosa docent veterum testimonia, quae collecta vide apud Spanhemium^m), tum et numi Patrarum, quos vide. At idem Nero ex causa diffimili Sencae et Thraseae, cum eos ad mortem adigeret, occasionem dedit libandi *Iovi Liberatori*, ut scripsit Tacitusⁿ).

PERM. IMP. *Imperator paludatus in lentis quadrigis, in numis Domitiani.* (Vail.)

Libertatem, quam a Nerone Achaiae concessam mox dixi, post iterum admittit Vespasianus. Vide hujus facti testes copiosos apud Spanhemium^o). Quisquis fuit rei monetariae cum libertate nexus, istud certum, nullum hactenus consterit five Corinthi five Patrarum numum Vespasiano et Tito imperantibus signatum. Succedit praesens Domitianus, qui per epigraphen PERMISSU IMPeratoris invicte probat, ademptum Corinthon feriundae monetae jus Domitiano redditum, ut revera copiosos ite-

rum utriusque coloniae habemus numos eo imperante percussos. Quod quidem benevolentiae argumentum in causa fuisse existimo, cur in ejus Augusti gratiam Corinthus *Flavio cognomen* sibi adscrivit, ut dictum.

Magistratus Ilviri jam inde a principio inscripti leguntur, postremi comparent in numis Galbae. Insignis est numus:

TI. CAESARE. II VIR. COR. Caput Tiberii nudum. ¶ **M. AIMILIO. LABEO-NE. II V. Δ. Δ. Caput Augusti nudum.** (Morelli in Fam. Aemil. Tab. II. C. et D.)

Ergo Tiberius honoris causa fuit Ilvir coloniae Corinthi. In numis cum capite J. Caesaris et Augusti memoratur M. ANTONIUS. HIPPARCVS. II VIR. Videtur hic esse idem ille, quem Plutarillus narrat libertum maxima fuisse apud patronum M. Antonium gratia, et tamen primum ad Octavianum defecisse, ac domicilium postea apud Corinthum fixisse^p). In moneta Augusti unus idemque numus nonnunquam continet IV. Ilviros addito etiam in horum uno PRAEF. II VIR. (Vail.) Numos, in quibus memorantur Ilviri *M. Bellius Proculus*, et *P. Vipsanius Agrippa*, signatos fuisse imperante Caligula, probatur a me in numis Antoniae Drusi senioris. Exstant etiam numi:

^m) Orb. Rom. p. 252.
M. Ant. p. m. 947.

ⁿ) Ann. XV. 64, et XVI. 35.

^o) L. c. p. 259.

^p) In

CORINT. AVGVSTVS. *Caput Augu-*
sti nudum. & P. AEBVTIO. C. IVL. HE-
 RAC IIIVIR. QVIN. IIER. *intra lau-*
ream. (Mus. Caes. Vaill.)

Numi hi docent, aliquo tempore pro
 Ilviris ordinariis Ilviros quinquenna-
 les coloniae praefuisse. Sane Apuleius
 Tbyasum quendam memorat quinquen-
 nali apud Corinthum magistratui desti-
 natum^{q).} Et Quinquennales memoran-
 rantur etiam in numis Neronis supra de-
 scriptis. Alium huic geminum, nili quod
 pro capite Augusti impressum dicatur ca-
 put M. Antonii, inter hujus IIIviri nu-
 mos vulgavit Vaillantius in suis colo-
 niarum numis. Mirum mihi jure visum,
 utrumque Ilvirum, eumque *quinquen-*
nalem iterum, compare in numis et
 M. Antonii, et Augusti, quorum ille V.
 C. 723. ad Actium attritus fuit, hic non-
 nisi V. C. 727 Augusti nomine honoratus.
 At enim consulo Patino, quem Vail-
 lantius hujus numi indicem ex ejus Fa-
 miliis pag. 5 citat, continuo vidi, ca-
 put, quod est Augusti, a Vaillantio per-
 peram pro M. Antonii capite acceptum.

* * *

Ludi ISTHMIA scripti intra coronam
 ex apio, vel pinu, obvii in numis Co-
 rinthi, apud quam urbem primum con-
 tituti fuere, ut docebitur alibi. Prae-
 mium victorum primum fuisse ex pinu,
 serius ex apio arido, tradit scholastes
 Apollonii Rhodii^{r)}

AE. C.

ANIMADVERSIONES
in numos argumenti Corinthii.

Exstat numorum veterum quoddam ge-
 nus, quod propter ea, quae differemus,
 necesse est liberalius describere.

Pars antica exhibet *Caput Palladis,*
 pone quod sunt *sigilla infinite varia, deo-*
rum, dearum, hominum, animalium, ar-
tesfactorum, aut cuiuscunque rei ex quo-
cunque naturae regno petitae. Pars aver-
 sa suum perpetuo habet *Pegasum volan-*
tem. Omnes hi numi, tanto in hunc
 diem numero superstites, ut omnia iis
 musea referta sint, praeterquam quod
 memoratis Palladis et Pegali typis con-
 spirant, eodem etiam sunt metallo, nem-
 pe argento, pondere, quod duas drach-
 mas aliquantum excedit, fabrica, quae
 in omnibus est singularis artificii. Ty-
 pum hunc ad ipsam Corinthum pertine-
 re, nemo dubitat. Nimirum in hac ur-
 be Pallas templum habuit nomine Χα-
 λωνιτός, *Frenatricis*, quia Pegasum fre-
 no subactum Bellerophonti donum de-
 dit, ut in Syracusis docuimus.

Dixi, in quibus totum istud numorum
 agmen conspirat, demptis minutis signis,
 quae omnino videntur fuisse arbitraria.
 Memorandum nunc etiam, in quibus
 discrepant.

Alli, quorum maxima est copia, ha-
 bent in aversa literam Ω infra Pegatum,
 in antica literam unam, aut duas, ra-
 rō tres pluresve, ut: ΕΤΘ. ΕΤΤΤ., in
 uno, quod sciam, plene ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΣ,
 de quo infra.

q) Metam. L. X. p. m. 209.

r) Ad L. III. v. 1239.

Alii variarum urbium nomina sive plena, sive decurtata inscribunt, ut : ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ, ΑΜΒΡΑΚΙΩΝ, ΛΟΚΡΩΝ, ΑΓΙΛΩΝ, vel: ΔΤΡ. ΚΟΡ. ΑΔΤ. ΑΕΤ. etc. At in his constanter omittitur litera Φ, et si literis aliis in utraque numi facie suus permittatur locus.

Alii sine certo urbis nomine, aut elemento Φ literas tantum solitarias, aut monogrammata continent, ut : Λ. Α. ΑΝ. etc.

Commemorata hac horum numorum varietate inquirendum ante omnia, qua in urbe verisimile sit percussos numos, quos primo loco recitavi, nempe eos, qui literam Φ exhibent. Eam esse vetus Phoenicum Koph, in cuius locum successit K, et illa indicari Corinthum, inter omnes convenit. At variant deinde sententiae, dum alii signatos eos apud ipsam Corinthum statuunt, alii Syracusis, tanquam nimirum hae literam metropolis Corinthi ἀρχαιοτητας sumis suis imprimendo tractam ab hac originem propalam voluissent profiteri. De tota hac lite, quae in hodierum diem eruditorum sententias distrahit, nō recte arbitrari possit lector, lubet universam causam in plura capita dispescere.

C A P V T I.

*quo proponuntur momenta eorum, quibus
numos similes elemento Φ notatos*

Corintho tribuunt.

Hujus patroui sententiae validis aliquot argumentis vituntur. I. Testimonium luculentum est Pollucis, cujus verba sunt ^{s)}:

πωλον δε το νομισμα το Κορινθιον, οτι Πυγασον ειχεν εντετυπωμενον, Pullum vero vocat numum Corinthium, quia Pegasum insculptum habuit. Cum numus hic Corinthius certam ab imagine appellacionem habuerit, necesse est fuisse obvium, ut obvia fuit pecunia Atheniensis, quae ejusdem Pollucis, aliorumque testimonio dicta est Κορη et γλαυξ. Ergo nisi numos, de quibus agimus, eos esse ipsos statuamus, quos hic indicat Pollux, necesse est, aut hunc fallere, aut alias Corintho circumspicere numos Pegasi imagine insignes, at unde hos petes? Drachmarum Corinthiarum meminit etiam Thucydides, tempore, quod bellum Peloponnesiacum praecessit ^{t)}. II. Constat inter scriptores omnes de veteris Corinthi potentia, magnificencia, factis in via bella, colonias, subtractiones, certamina Isthmia, omnis generis, etiam ex nobilissimis metallis, artefacta immensis sumptibus, sic ut post Athenas omnium Graeciae propriae urbium facile princeps haberetur. Constat etiam inter nos, veterum urbium Graecarum facultates sive amplas sive modicas ex superstitionis earum monetae sive copia sive inopia plerumque comprobari. Demus Corintho numerosum hoc didrachmorum agmen, et conspirabunt facile residuae hae opes cum concordibus scriptorum omnium de ejus potentia testimoniis. Auferamus, et quid tum habebimus ejus Corinthi omnium linguis ac praeconiis jactatae? aut an numulus unus aeneus, quem supra citavimus, is-

s) L. IX. c. VI. §. 76. t) L. I. c. 27.

que ambiguus, conceptam de ejus reip. praestantia opinionem satis poterit flabilire? III. In numis, qui per inscriptum ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ certo sunt Syracusarum, illud ♀ constanter abest, quod verum esse patebit intuenti omnes hujus generis hactenus editos. Mirum autem videretur, monetarios Syracusanos non etiam in his, aut faltem horum aliquibus adstituisse illud elementum, quod iam frequenter fecere in aliis, in quibus urbis inscriptio abest. Nam si ea littera confessio est coloniae Corintho ductae, cur illa dissimulanda fuerat in numis ejus urbis certis, inscriptis ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ? Monendum iterum, me hic intelligere tantum numos cum capite Palladis et Pegaso, nam novi, editos nonnullos a principe Turris Muciae, in quibus hinc ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ, inde ♀ et Pegasus, verum in horum antica non est caput Palladis, sed Arethusae. IV. Neque minus in omnibus id genus numis, qui per inscriptionem ΑΡΓΙΩΝ, ΑΜΒΡΑΚΙΩΝ, ΛΕΤΚΑΔ. etc. videri possunt in variis Corinthi coloniis cusi, de quibus agetur infra, abest elementum ♀. Ex quo colligi potest, literam hanc solitarie positam in his numis uni Corinthon fuisse propriam, quo signatae monetae locus indicaretur. V. In horum nonnullis, quos edidere Pellerinius^u), aliique, juxta caput Palladis plene scriptum legitur: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Censet Pellerinius, hoc nomine intelligendum. ipsum Alexandrum M.,

eumque numo inscriptum tanquam constitutum honoris causa urbis magistratum; nam constat ex Seneca^v), eum regem jam Orientis victorem a Corinthiis missis legatis civitate donatum. Haec Pellerinius; at si numi hi vere sunt Corinthii, tum potius crederem, eo vocabulo notari Alexandrum Polysperchonis F., qui aliquandiu Corinthum praesidio occupatum tenuit, ut scripsit Diodorus^w), quo modo et supra in Aegii numis verisimile diximus, in his signatum Aristodemum, aut notari Alexandrum alium, qui Corinthi item arcem in potestate habuit, veneno sublatum ab Antigono Gonata^x). Quare cum ex hoc satis apparet, numos hos esse Corinthios, verisimile etiam, numos alias ejusdem argumenti et eodem ♀ insignes Corinthum pertinere.

CAPUT II.

quo proponuntur momenta eorum, qui numos similes elemento ♀ notatos Syracuseis tribuunt.

Pauca, sed gravissima hujus amici sententiae commemorant. Adferunt argumentum, quod in re numismatica plurimum semper valuit, ab ipso petitum loco, quo copiosius ea merx solet repertiri. Quanta vero copia id genus numorum reperiatur in Sicilia, docebit tefis omni exceptione major princeps Turris Muciae, qui in haec verba consulenti mihi rescriperat: *scire te velim, in solo numophylacio collegii Panormitan*

^u) Rec. I. p. 112. ^v) De Benefic. L. I. c. 13. ^w) L. XIX. c. 74. ^x) Plata.

patrum S. J. olim servatam fuisse, et a me conspectam similium numorum fere myriadem. Tercentis plures servantur in monasterio S. Martini prope Panormum, privata per insulam musea iis abundant, plures ducentis ipse possedeo. Denique ab hinc annos XX. apud aurifabrum nostratem vidi id genus numos pondere CC. librarum, quos ille testabatur Syracusis se se emisse a villico quopiam, qui cum ruri opus ficeret, ens eodem loco reperit omnes, quos inter fuere etiam aurei non nulli Agathoclis. At praeter illustre hoc viri nobilissimi testimonium praelato habeo exemplum domesticum. Reperio in catalogo MS. Caroli Gustavi Haerei, Caroli VI. Aug. antiquarii, trecentos similes solis sigillis, literisque solitariis diversos missos imperatori ex ea insula, quo tempore is utramque Siciliam regio nomine tenuit. II. Exstat in Sicilia numismatica principis T. M. numus argenteus: ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ. Caput Arethusa. ♀ Pegasus, infra quem ♀ inversum. (Tab. LXXIX. n. 2.) Cum ergo ex hoc numo certum sit, literam hanc tanquam Coriuthi δέχαισον fuisse a Syracusanis revera usurpatam, poterunt etiam Syracusas pertinere numi alii hoc elemento insignes, etsi urbis ipsius inscriptio absit. III. Est in museo Caesareo numus hujus argumenti, in cuius antica scriptum ETΘ., in aversa ♀. Idem ETΘ. vero etiam exaratum reperitur in quatuor certis Syracularum, qui sunt in Sicilia principis T. M. (Tab. LXXII.

n. 8—11.) qui adeo videtur fuisse unius ejusdemque urbis magistratus. Vide etiam Neumannum de hoc argumento copiose et eruditè differentem^{a)}.)

CAPUT III.

quo verisimile statuitur, numos ele-
mento ♀ notatos pertinere Syra-
cusal.

Propositis utriusque sententiae rationibus arbitrandum denique, utrae alteris videantur praestare. Series ac graves esse eas, quae pro Corintho pugnant, nemo erit, qui inficiabitur, quibus olim persuasus ipse, antequam amicæ principis T. M. literæ judicium meum sollicitassent, Corinthum sibi numos similes habere jussi^{b)}, praeceuntem fecutus magnum in arte nostra magistrum Pelleriniū eandem sententiam iterato docentem^{c)}. Juvabat sententiam meam ill. Jacobus Gradenigo, qui datis ad me literis testatus est, triginta hujus argumenti numos in gaza sua servari, repertos omnes per insulas ditioni Venetae obnoxias, et per tractum sinus Ambraciī, cum has terras reip. causa obiret. Addit, si statuatur, numos similes ex foedere Corinthum inter ac filias colonias inito commercii causa fuisse signatos, nequaquam mirum videri, multa eorum exemplaria reperi etiam in Sicilia, quorum necesse fuit magnum numerum propter commercium cum praepotentibus Syracusis derivari. Tamen quocunque quis loco haec velit argumenta putare,

a) Num. pop. P. I. p. 54.
et Supp. II. p. 95.]

b) Num. vet. p. 121.

c) Rec. I. p. 112. Rec. III. p. 110.

tam prodigiosus, tantusque numerus, quanto eos indies per Siciliam reperiri supra demonstravi, domesticam hanc fuisse Syracusarum monetam plane persuadet. Ut factum tenemus, ita tamen minus esse facile intelligo, certa quadam ratione conciliare cum hac sententia rationes, quas capite I. Corintho favere diximus.

C A P V T . IV.

Verisimile etiam, numos coloniarum Corinthi nomine insignes Syracusis signatos.

Dixi supra, complures existare numos, illis, de quibus ago, numis tam typo, quam metallo, ac pondere simillimos, sed in quibus pro elemento ο comparent variarum urbium nomina, Leucadis, Ambraciae, Dyrrachii etc., quas fuisse Corinthi colonias constat, et quarum accuratum catalogum sequente capite dabimus. Eos signatos in urbibus, quarum praefrerunt nomina, vetus omnium fert opinio, cui nuper accessit etiam princeps Turris Muciae^{d)}. Censueram ipse olim, quo loco in hujus generis numos prolixe commentabar^{e)}, Corinthiorum colonos communis inter se consensu in suis quosque urbibus cum metropolis eos typo cudisse, non tam ut ejus sese colonos profiterentur, (nam si haec una causa placuisset, poterat idem obtineri, quin tam anxie in pondere, metallo, et omnibus typorum apicibus conspirarent) quam ut ii, aut saltē aliqua eo-

rum portio cederent in primitias, quas metropoli coloniae mittere consueverunt, aut caerimonias sacras in metropoli obiri solitas, de quibus metropoleos in colonias suas juribus eodem loco latius egi. Sed enim hos quoque ipsos numos frequentius reperiri in Sicilia, perinde ac numos litera ο notatos, eo non obscure potest colligi, quod inter id genus numos, quos magno numero Carolo VI. Aug. ex Sicilia adlatos supra dixi, fere etiam inscripti ΑΚΤΙΟΤ, ΑΔΤ.ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ, ΑΡΓΙΩΝ, ΛΕΤΚΑΔ. ΔΟΚΡΩΝ, ut taceam eos, qui literas Λ, Α, ΑΝ etc.: quas plerique primas similium coloniarum literas putant, exhibent. Ex quo conjici potest, fuisse aliquod tempus, quo Syracusani quaque ex causa, quam ut multa alia nobis inviderunt scriptores veteres, tam matris Corinthi, quam sororum coloniarum nomine feriundos numos curare. Licebit non injuria conjicere, praeflitum hunc a filiis Syracusanis matris Corintho honorem tum, cum a Corinthiis duce Timoleonte, ejecto tyranno Dionysio juniori, in libertatem adseriti fuere, ac praeterea Syracusis alias coloniarum nomine signatos numos, ut matris gloria ostentatis tot conspicuis ejus prolibus augeretur. Factum istud anno V. C. 411, cum qua aetate elegans hujus monetae opus probe convenit. Haec, quae dixi, si ad rideant eruditis, facilis dabitur ratio, cur numis his omnibus, tam variarum, ac diffitarum urbium no-

d) Aggiunte p. 197.

e) Num. vet. p. 128.

mine inscriptis, tam adcurate ad minimas quasque peristases conveniat, quod fieri facile potuit, si ex una omnes officina prodivere; at quam difficile ad consensum vocare tot urbes inter se plerumque dissidentes, et ipsi etiam metropoli palam infensas, cujus in Corcyra exemplum mox videbimus. Nolim mihi objici tot urbium exempla, quae uno eodemque confilio tetradrachma Alexandri M. inter se simillima signavere. Etenim in his certa alia habemus indicia, fuisse diversis locis percussa, v. g. additas literas Phoenicias, quae Phoeniciam eorum patriam eloquuntur, vel in numis Aradi notas arithmeticas huic urbi familiares, ac plura alia; deinde poterat in urbibus unius imperio obnoxii facile monetaria aliqua lex statuir, ad quam sese omnes accommodarent, non item in iis, quae nullis legibus, nisi suis, tenebantur.

hunc ipsum consensum Corinthum metropolin confitentur.

Horum alii urbem plane eloquuntur, ut ΛΟΚΡΩΝ, alii compendio, ut ΔΤΡ. Parcius alii unicum tantum literam, ut Α. Α., aut duas, ut ΑΝ., et saepe monogrammate ligatas indulgent. Sintne hae literae principia similium urbium coloniarium, an aliud notent, nequaquam proclive decidere; nullo enim pacto ad senfero Havercampo, quiis indicari amphiopolos, Jovis apud Syracusas ministros, conjicit^f), ad similia commenta necessario adactus, cum per opus illud frequentius magno hiatu promitteret, se abscondita quaque rimaturum, et quae alii modestius ignorare sese profitentur, explicaturum. Harum catalogum coloniarium jam olim edidi^g), qnem hic, sed compendio, restituo, in nonnullis tam auctiorem.

C A P V T V.

*continens catalogum urbium cum typis
Corinthiis.*

Praemonendum hoc loco iterum, me in hunc censum admittere solum eos numeros, qui sunt didrachma, et hinc caput Palladis, illinc Pegasum, et pro Phoenicio Q urbis nomen sunt, verbo ut absolvam, qui toti ejusdem plane sunt rationis, qualis sunt ii, de quibus hactenus agere institueram, quique per

Actium.

AKTIOT. *Caput Palladis.* ♀ *Pegasus,* infra ANA. in monogrammate. AR. II. (Mul. Cael. Pellerin.)

Numos similes recte Actium ab Apollinis templo inclytum indicare statuit Pellerinius^h). Literae ANA. videntur notare agrum *Anactorium*, in quo secundum Thucydidem situm Actium. Teste Strabone totus hic tractus colonos Co-

^f) in Parutam p. 372.

^g) Num. vet. p. 121.

^h) Rec. I. p. 86.

rinthios recepit ducibus Cypselo et Car-

ne agitum. Σ Pegasus. AR. II. (Pelle-

rin).

Alyzia.

ΑΛΤ. *Caput Palladis.* Σ Pegasus. AR.

II. (Mus. Cael.)

Vrbs Acarnaniae testibus veteribus,
quos alias citavi. Majorem Acarnaniae
partem a Corinthiis habitatam mox di-

ximus.

Ambracia.

ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Caput Palladis.* Σ
Pegasus. AR. II. (Mus. Cael.)

ΑΜΠΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Caput Palladis,*
pone fax ardens. Σ Pegasus, *infra A.*
AR. II. (Mus. Card. Borgia.)

Fuisse Ambraciā Epri certam Corinthi coloniam, multi veteres prodide-
re, quorum testimonia vide in meis Nu-
mis vet. p: 123. De scriptura ΑΜΠΡΑ-
ΚΙΩΤΑΝ egimus in numis Ambraciæ.
Amphilochia, Argos Amphilochium.

ΑΜΦΙ. vel: ΑΡΓΕΙ. vel: ΑΡΓΙΩΝ.
Caput Palladis. Σ Pegasus, *juxta variae*
literae, vel sigilla. AR. II. (Mus. Cael.
Pellerin.)

Acarnaniae portio *Amphilochia* voca-
batur, cuius caput erat Argos Amphi-
lochium sic dictum ab Amphiloco Am-
phiarai F. Argivo, qui post bellum Tro-
janum in sinu Ambracio urbem condi-
dit, et de patriae nomine Argos appellavit ^{k)}. In simili Goltzii numo est ple-
ne ΑΜΦΙΔΟΧΙΩΝ.

Anactorium.

ΑΝΑΚΤΟΡΙΩΝ. *Caput Palladis, po-*

ne agitum. Σ Pegasus. AR. II. (Pelle-

rin.)

Fuit Anactorium et portio Acarna-
niae, in qua situm Actium, et eodem
nomine urbs. Eodem etiam revocando
conjeci numos similes, qui literas AN
vel solutas, vel sigla *nexas* offerunt,
motus praecipue eo, quod in his ple-
rumque aliquod Apollinis attributum,
tripus, lyra, cortina conspicitur. Fuit
autem Anactorius ager Apollini sacer.
Corecyra.

KOP. *Caput Palladis, pone vas.* Σ
Pegasus. AR. II. (Pellerin.)

Haec, etsi certa Corinthi colonia, suam
tamen metropoljn, quod perpetuis cum
hac bellis collidebatur, aperte est infi-
ciata, obtenu, ab antiquis se Phaeac-
ibus esse oriundam. Quare neglexit etiam
consueta sacra aliarum coloniarum mo-
re Corinthum mittere. Vide de hoc ar-
gumento Thucydidem ⁱ⁾, et Diodorum^{m)}.
Pellerinus adlatum numum Corinthum
refert, utrum recte, ambigere. Nam Cor-
inthum matrem satis puto indicatam in
numis iis, qui elementum Ω offerunt,
obvios vero habemus autonomos Cor-
cyrae, in quibus haec iisdem literis
KOP. utilit. Ceterum illi sententiae,
quae numus hunc Coreyram refert,
non obest, quod ea coloniam Corin-
thum palam est dedicata. Nam si, ut
dixi, numi similes signati sunt Syracu-
sis, penes has stetit judicium, utrum
haec quoque Corinthi coloniis sit accen-

i) L. X. p. 452.
c. 30.

k) Thucyd. L. II. p. 141.

l) L. I. c. 25.

m) L. XII.

senda. Sed docemur etiam copiosis Corcyrae numis autonomis, in quibus Pegasus frequens typus, fuisse tempus, quo, ut lubrica fuerunt Graecorum ingenia, placuit Corinthum matrem agnoscere.

Dyrrachium.

ΔΤΡ. *Caput Palladis, pone clava.* Ξ *Pegasus. In aliis pone caput Palladis Δ tantum, et clava.* AR. II. (Mus. Caes.)

Fuit Dyrrachium Corcyrensum quidem colonia, sed ejus deducendae auctorem habuit Phalium genere Corinthium et ab Hercule'oriundum, cumque Dyrracheni a finitimis vexati metropolis Corcyrae opem frustra implorassent, ad Corinthum sese, tanquam suam *ἀναστρέψας* metropolin verterunt, ut auctor est Thucydidesⁿ). Clava ad Phalium ab Hercule, ut dixi, oriundum adludit. Quin et Herculem ab oppidanis pro conditore cultum scriptit Appianus. (Bell. civ. L. II. c. 39.)

Leucas.

ΔΕΤ. ΛΕΤΚΑΔ. *Caput Palladis. Ξ Pegasus.* AR. II. (Mus. Caes.)

Insula Acarnaniae fere adhaerens, et certa Corinthi colonia teste Thucydide^o), et Plutarcho^p).

Locri.

ΛΟΚΡΩΝ. *Caput Palladis. Ξ Pegasus.* AR. II. AE. II. (Mus. Caes.)

Cum in Graecia propria essent Locri Opuntii, Epicnemidii, Ozolae, in Italia Epizephyrii, implexa quaestio, qui-

nam ex tot diversis populis communis hoc ΛΟΚΡΩΝ nomine intelligentur. Pelerinius in Locros Ozolas inclinabat^q), neque alienum me ab hac sententia olim sum professus^r). Novissime cl. Neumanus placissime sese demonstrasse existimat, Epizephyriis hos tribuendos esse numeros capto argumento ex narratio-ne III. Cononis, quem citat Photius^s). Cononis verba sunt agentis de Scheria insula subinde Corcyra dicta: *Mortuo Phaeace insulue rege filii Alcinous et Locrus inter se dissidentes in has tandem conditiones consensere: regnum in Phaeacide obtineret Alcinous, Locrus cum pretiosa supellectile et parte gentis insula excederet. Ei in Italiā delato Latinus Italorum rex non modo hospitium praebuit, sed filiam quoque Laurinam uxorem dedit. Quare Phaeaces hos Italiae Locros cognatione secum conjunctos profitebantur.* Ex his ita concludit Neumanus: erant igitur Locrenses genere Corcyraei, Corcyraei omnium confessione Corinthii, ergo manibus tenemus rationem, cur Locrenses ita Corinthios in numis natales fuerint professi^t). Sed enim juvat inquirere, quantum momenti huic insit argumento, quem in finem necesse est duo capita in examen vocare, I. utrum haec Cononis narratio aliquid habeat probabilitatis, II. an etiam hac admissa illud, quod vir eruditus intendit, possit adfirmari.

I. Quoscunque habemus scriptores

ⁿ) L. XII. c. 30. ^o) L. I. c. 30. ^p) in Themistocle. ^q) Rec. I. p. 97. ^r) Num. vs. p. 97. ^s) Cod. 186. ^t) Num. pop. p. 36.

gravissimos, in eo consentiunt omnes, eundem Photium ^{b)}, Epizephyrios, quoties bella gerunt, semper Ajaci locum in acie relinquere, tanquam ipse in acie pugnaret. A Locris Ozolis exstissee Epizephyrios, dilerte Strabo addito etiam duce Evanthe, factumque istud paulo post Crotonem, et Syracusas conditas. Idem confirmat Dionysius Periegetes, ejusque commentator Eustathius ^{c)}. Denique Scymnus, quem jam supra pro Opuntiis stetisse diximus, mox versu sequente sic: Ενοι δέ Λοκρων φασι των Οποντίων Λοχών, Sunt vero coloni Opuntiorum Locrorum. Virgilius de iisdem Epizephyriis agens ait ^{d)}: Hic et Naryci posuerunt moenia Locri. Dicti Naryci, quia profecti a Locris sive Opuntiis, sive Epicnemidiis, quorum urbs Naryx Ajacis Oilei patria. Secundum ea et Solinus hanc urbem a Naryciis conditam dixit, quin adeo certum illud visum Ovidio, ut confidenter eam Naryciam appellaret ^{e)}, eodem nimirum nomine, quo ipsam Opuntiorum urbem, a qua Epizephyrii profecti. Et Servius ad citatum Virgilii versum: Cnemis promontorium, in quo Opuntii Locri positi sunt, a quibus originem trahunt, qui in Italia sunt. Scholia ad Pindari Olymp. XI. 13. Ab his (Epicnemidiis) sunt Loci Epizephyrii Italiae. At omnium maxime illustris locus Pausaniae narrantis, hos Italiae Locros in praelio adversum Crotoniatas invocasse Ajacem Oilei καταδίκειοντα προς Οποντίους, ab eam, quae ipsis erat cum Opuntiis, cognationem ^{f)}, quod testimonium eo praefstat, quod ipsius gentis confessionem exprimit, a quibus illa majoribus sese profectam crederet. Similia narrat Conon apud

u) L. VI. p. m. 397.

x) v. 315. y) Aén. III. v. 399. z) Metam. L. XV. v. 705.

a) L. III. c. 19.

b) Narrat. XVIII. e) ad vers. 365. d) Hist. L. XII. c. 3. e) Ex-

cerpt. de Virt. L. XII. sub init.

f) ad Dionys. v. 365.

Zephyrium fixisse. Haec utut genti indecora ut ausi non sunt plane insiciari, ita non dubitaverunt adserere, ex centrum iis familiis, ex quibus oraculi monitu virgines Ilium mittendae forte legabantur, mulieres nonnullas secum in novam hanc coloniam profectas, quarum posteri in praecipuo apud Epizephyrios honore censebantur. At constat, ferale illud virginum tributum in mille annos porrigendum Locrensis Graecis fuisse imperatum ad placandam Miner- vani, cuius sacerdotem Cassandram eorum dux Ajax apud Ilium vitiaverat, ut obiter narrant Plutarchus^g), Strabo^b), et copiosius Tzetzes^j). Ergo cum tot, tamque gravia habeamus testimonia, et insuper, quod maximi putandum, ipsam indigenarum confessio- nem de hujus ortu coloniae, quis ferat Cononem, Locris his originem ex Phaeacide reliquis omnibus ignotam tribuen- tem, et, ut vidimus, narrato honore Ajaci ab his ipsis habitu sibi ipsis con- tradicentem? Neque vero etiam audien- dus Pausanias, qui forte unus Epize- phyrios Laconiae colonos facit^k), et si ut dictum, alibi eorum cum Opuntiis adfinitatem profiteretur.

II. At demus aliquid Cononi gram- matico, secutumque famam obscuri zo- minis, et undecunque haustam. Tamen si vera, tantum abest, ut Locrensum cum Corinthiis per Corcyraeos nexum stabilitat, ut etiam rectissime evertat.

Ipsa Conone teste Locri a Phaeacibus oriundi, et cum his fuere cognati. At quid Phaeacibus cum adventitiis Corinthiis, novo populo, fero admodum, ex quo praeterea haec Locri migratio con- tigit, ex Isthmo in Scheriam delato, et quidem teste Timaeo sexto demum post Troica saeculo^l)? Quia ergo prolepsos licentia dici potest aut Phaeax rex Corcyrae, aut Locrenses Corcyraei? Si istud, permisum etiam nobis putabi- mus, Gallograecos appellare Francos, quoniam hi Gallis successere, quorum Gallograeci fuere coloni, quo modo le- pide dixit Constantinus Porphyrogeni- tus: δις δε Γαλαται απονοι εισι τωι Φρεγ- γων. (de Themat. L. I. them. 6.) Ipse Conon paullo altius veras appellationes recte secundum tempora digerit. Ait, insulam dictam Scheriam, incolas Phaeaces, αυτοχθονας, et sic dictos ex nomi- ne regis veteris, νοτερον, continuo sub- jicit, επωκησαν αυτην μοιρα Κορινθιων, και TOTE διομα εις Κερκυραν μετεβαλε, serius incoluit eam pars Corinthiorum, et TVM Corcyra dici coepit. Igitur ex quo Sche- riam ingressi sunt Corinthii, cessavit omnis Locrorum cum novis incolis ne- xus, Phaeacibus, per quos cognatio ste- tit, aut deletis, aut extrusis. Quia si fi- des Plutarcho, quo tempore hostili ani- mo in Corcyram ingressi sunt Corinthii, eam non amplius Phaeaces, sed Ere- trienses Euboeae tenuerunt^m). Perperam Neumannus Dyrrachenos in exemplum

g) T. II. p. m. 557. h) L. XIII. p. m. 896. i) ad Lycophr. v. 1141. k) L. III.
c. 3. l) Schol. Apollonii ad L. IV. v. 1216. m) Quaest. Graec.

vocat. At horum causa quam immane dispar! Dyrrhacheni matrem agnovere Corcyram, et per hanc aviam Corinthum. Locri, si Cononi fides, matrem Phaeaciam, verum per hanc an et aviam Corinthum?

Ex his efficitur, hanc Cononis narrationem, ut principio dixi, non modo non probare, sed inficiari etiam Epizephyrios Corinthi colonos. Non tamen negavero, posse nummos sic inscriptos ad hos Italiae Locros pertinere, et si de nexu hos inter, et Corinthios nihil aperire constet. Sed eundem etiam in Tauromenitarum numis ignoramus. Favet Epizephyriis, quod, ut recte advertit Neumannus, in numis similibus, sed aeneis, comparet monogramma ΑΓ., quod idem non raro in certis aliis eorum numis conspicitur. Ajebam aeneis, nam argentei hujus classis ΕΩ carent, et recte istud secundum conjecturam meam, qua verisimile dicebam, didrachma omnia hujus argumenti apud Syracusas signata. Quare numis aeneis, qui apud ipsos Locros malleum subiere, potuit haec nota domestica imprimi, sed ejus expertes fuere argentei, qui fuere opus officinae Syracusanae.

Lysimachia.

ΑΤΣΙ. *Caput Palladis, pone AN. et candelabrum. Ξ Pegasus, et AN. in monogrammate.* AR. (Hunter.)

Lysimachiam Aetoliae hunc numerum refert Combius.

Naupactus.

NAT. *Caput Palladis, pone AN. Ξ Pegasus, infra AN. AR. II. (Pellerin. Lettres p. 200.)*

Dubitabam olim propter insertum bis monogramma AN., quo verisimilius Aetolianum indicari censebam, tum quod in similissimo altero musei Caesarei pro NAT. luculentum ΝΤΣ. legitur, utrum vere, quod Pellerinius volebat, Naupactus Aetoliae hac inscriptione notetur ^{a)}). Neque vero etiam constat, fuisse Naupactum a Corinthiis habitatam. Quare compendia NAT. et ΝΤΣ. aliorum videntur accipienda.

Syracuse.

ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ *typis solitis.* AR. II.
De hac Corinthi colonia post ea, quae jam dicta sunt, nihil attinet monere. Apud Theocritum mulier Syracusana molesto cuiquam peregrino sic respondet ^{b)}:
Ως ἵδης και τέτο, Κορινθίας εἵμες ἀναθει,
Ως καὶ δὲ Βελλερόφων. Πελοποννασιτι
λαλευμεις.

*Ut noveris et iſlud, Corinthiae sumis
ex vetere stirpe,
Aequē ac Bellerophon. Peloponnesic lo-
quimur.*

Tauromenium.

ΤΑΤΠΟΜΕΝΙΤΑΝ. *Caput Palladis. Ξ Pegasus.* AR. II. AE. II. (Torremuzza)

Quis fuerit Tauromenio Siciliae cum Corintho nexus, ignoro. Forte peractus est per Syracusanos. Quid veteres de Tauromenii ortu, et progressu prodiderint, in ejus moneta differimus.

a) Num. vet. p. 127.

b) Id. XV. v. 91

Thyreum.

Caput Palladis. Χ ΘΤΡ. in alio ΘΤ.
Pegasus. AR. II. (Mus. Caes.)

Acarmaniae urbes passim fuisse a Corinthiis frequentatas, satis in praecedentibus vidimus.

P A T R A E.

Vrbs nobilis, et numorum dives.

Autonomi.

Epigraphe aut ΠΑΤΡΕΩΝ, aut pro hoc monogramma ΡΩ quod resolvitur commode in literas ΠΑΤΡΕ., atque idem monogramma etiam, quando urbis nomen jam inscriptum est, aream tamen aversae occupat.

Caput Jovis laur. Χ ΑΓΤC. AICXPIΩΝC. ΠΑΤΡΕ. in monogrammate, omnia intra coronam. AR. III. (Mus. Caes.)

Hae drachmae similes sunt iis, quas communii Achiae nomine magno numero signatos supra diximus. Similem tam fabrica, quam literarum forma descripsimus etiam in moneta Aegii, ex quo appareat, utriusque aetatem convenire.

* * *

Caput Herculis laur. Χ ΜΗΤΡΟΔΩΡΟC. ΜΕΝΕΚΛΕΟC. ΠΑΤΡΕΩΝ. *Palas* gradiens d. hastam, s. clypeum, in area noctua, et dictum monogramma. AE. II. (Mus. Caes.)

Frequentiores sunt numi similes variante tantum magistratu.

ΠΑΤΡΕΩΝ. *Monticulus inter duas spicas, omnia intra coronam hederaeum.* Χ ΞΕΝΟΦΑΝΤΟC. ΣΩCΙCTΡΑΤΟT. *Vir habitu curto stans d. clatu - s. - in area solitum monogramma.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Narrat Polybius^{p)}, Patrenium urbi immixtisse montem, dictum Παναχαικον. Nomen ipsum docet, cum toti Achaeorum conventui sacrum fuisse, ut supra Homagyrium Jovem, et Panachaean Cererem vidimus, quae adeo causa existit ejus in moneta domestica celebrandi.

* * *

Begerus huc vocavit numos argenteos inscriptos ΠΑΤΡΑΟΤ, quo nomine indicari Patrem Patrarum conditorem credidit^{q)}, quam sententiam impugnatam vide in meis Numis vet. p. 221., suntque hi numi adhuc incertae patriae.
AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

Numi Graeci hujus classis cum capite Claudi, et inscripti ΠΑΤΡ. vel ΠΑΤΡΩΝ a Vaillantio, aliisque justo numero sunt editi, et his Patris tributi; verum has literas esse principium vocabuli ΠΑΤΡΩΝΟΣ, hosque numos restituendos Nicaeae, vel Nicomediae Bithyniae, in harum urbium numis docebuntur.

p) His. V. c. 30.

q) Thes. Br. T. I. p. 283.

Alium inscriptum: ΝΕΡΩΝΙ. ΠΑΤΡΕΩΝ vide mox infra.

* * *

Coloniae numi frequentissimi habentur ab Augusto coloniae parente usque ad Gordianum. Vrbs primum condita ab Eumelo, qui arandi modum a Triptolemo edoctus urbem vocavit *Aρον*, nimirum επι τη ἐργασίᾳ της γης. Nomen immutavit Patreus Agenoris nepos, qui deturbatis ex hoc tractu Ionibus Aroen amplificavit, tique de se *Patrarum* nomen indidit. Post Actiacam victoriam Augustus copias militares, tum et vicinarum urbium incolas Patras deduxit additis coloniae iuribus. Haec ex Pausania¹⁾, et Strabone²⁾. Eusebius in Chronico deductam coloniam definit anno III. Olympiadis CXCI. seu V. C. 740. Ex his indiciis Seguinus sensum epigraphes in his numis passim obviae: COL. A. A. P. affecutus est, nempe primum A. *Augusta* a conditore Augusto, alterum A. priorem urbis appellationem *Aroen*, P. nomen recentius *Patras* notat³⁾.

Epigraphe: COL. A. A. P. quae ab Augusto ad Claudiū valuit, sub hoc aucta est, et deinceps scribi coepit: COL. A. A. PA. PAT. PATR. PATRAE. PATRENS. In numis Nerois frequenter C. P., quos hoc pertinere arguunt numi: ADVENTVS. AVGVSTI. typo triremis, et IVPPITER. LIBERATOR typo Jovis stantis d. aquilam tenentis,

de quo mox, quae inscriptiones et typi sunt etiam in Neronianis vicinae Corinthi numis. Pro C. P. a nonnullis olim lectum G. P. et explicatum: *Gracia Peragrata*⁴⁾, quod jam nemo credit. In numo Nerois est: GEN. COL. NER. PAT. typo Genii sacrificantis, exemplo ab eadem Corintho sumpto.

Augustorum inscriptiones saepe ad modum monetae Romanae sunt. Sic Augustus dicitur: PATER. PATRIAE. In numis Domitianī additur numerus trib. potestatis.

Typi illustriores:

IVPPITER. LIBERATOR. *Juppiter nudus* stans d. *aquilam*, s. *hastam*, Neronis. (Vaill.)

Eadem aversa exstat etiam in Neronianis coloniae Corinthi, ad quos observavimus, Jovem hunc Liberatorem illatum Achaiāe urbium numis sub Neronē signatis, quod hic Achaiam liberate donavit. Ad idem argumentum pertinet unus:

ΝΕΡΩΝΙ. ΠΑΤΡΕΩΝ. *Nero togatus* stans in templo distylo d. clata. Χ ΝΕΡΩΝΙ. ΠΑΤΡΕΩΝ. *Libertas* stans d. pileum. AE. II.

Sic numum restituendum duxi collatis exemplis tribus hactenus editis, quorum singula aliquam labem traxere. Ea vide apud Vaillantium⁵⁾, Theupoli⁶⁾, et Morellium⁷⁾. Proponitur in antica Nero gestu libertatem palam dispensans, ac insignis hujus causa beneficij in templo numinis instar collocatus.

1) in Achaic. 2) L. VI. 3) Sel. num. p. 114. 4) Mem. Trev. in Apr. 1703.
art. 72. 5) Num. Graec. p. 17. 6) pag. 848. 7) Imp. T. II. p. 120.

Averfa concessum ipsam libertatem de-
praedicat. Neque adeo mirum, Patren-
ses, qui inde ab Augusto nonnisi colo-
niae nomine numos signavere, modo ab
lege ordinaria discessisse, et in commu-
ni laetitia heterogeneum hunc numum
emissee, qui veteris libertatis postlimi-
nio reducis argumentum contineret.

* * *

DIANA. LAPHRIA. *Diana vonatrix*
stans, in numis Neronis, et Domitiani.
(Vaill.)

Etsi in his coloniae hujus nomen ab-
fit, tamen jure huc referuntur. Diana
hoc nomine templum Patris habuit, in
quo servabatur ejus signum, quod ad-
emptum Aetolis Augustus Patrenibus
concessit, reipla venaticis habitu effi-
ctum, ut narrat Pausanias^{a)}. Ad ejus-
dem Diana Laphriae cultum pertinet
typus in numo M. Aurelii, quem exhibuit
Vaillantius. Siftit is *Mulierem cer-*
torum bigis vectam. Eum vir eruditus
praeclare ex Paulania explicat docente,
in quodam Diana festo apud Patren-
ses virginem ejus sacerdotem in cervo-
rum bigis vehi^{b)}.

* * *

HERCVLI. AVGVSTO. *Hercules stans*,
in numo Neronis. (Morelli Impp.)

Erudite ad hunc numum observat Ha-
vercampus ex Suetonio^{c)}, voluisse Ne-
ronem etiam imitari Herculis facta. Qua-

re eidem adclamatum quoque fuisse:
Νέφων τῷ Ἡρακλεῖ^{d)}. Vide de hoc plura
in numis Neronis. Cum M. Antonius
Patris ageret, arsit templum Herculis,
malo istud omne, quod is Herculis ab-
nepos fuit^{e)}.

* * *

PORTVS. FRVCTIF. P. R. C. P.
Vir seminudus stans d. gubernaculam, s.
cornucopiae, Neronis. (Liebe Goth. p. 420)

Numus insignis propter singularem in-
scriptionem, qua Patrenium portus,
nullo, si Strabonem audias, merito il-
lustris, *portus fructifer* P. R. appella-
tur. Imaginem ejus portus insuper of-
fert numus Commodi apud Sponium^{f)}.

* * *

LIBERIS. AVG. *Capita tria, quorum*
medium Britannici, alterum Octaviae,
tertium Antoniae, infra duplex cornu
copiae, Claudi. (Vaill.)

Fuere hi tres liberi Claudi, de qui-
bus vide numos hujus Auguli.

* * *

XXII. scriptum juxta aquilam legio-
nariam inter duo signa militaria, in nu-
mis variorum Augg. (Muſ. Caſ. Vaill.)

Docent hi numi, Augustum veterans
legionis XXII. Patras deduxisse.

* * *

INDVLGENTIAE. AVG. MONETA.

a) in Achaeis. b) L. VII. c. 18. c) Cap. 53. d) Dio L. LXIII. e) Plutarch.
in Ant. f) Voyage T. III. p. 172.
(Vol. II.)

IMPETRATA. *Caput muliebre velatum.* **X CAESARI.** AVG. COL. A. A. P. *Augustus in quadrigis triumphalibus.* (Seguin Sel. num. p. 114. Vaill.)

De capite anticae Seguinus nihil pronuntiat. Vaillantius in eo certum Liviae caput videt ^a). Credam verius, esse caput ipsius *Indulgentiae*, perinde ac *Clementiam*, *Moderationem*, *Libertatem* etc. typo capitis muliebris, et quidem etiam plerumque velati circum Augusti aetatem proponi videamus. Omnino istud persuadet formula INDVLGENTIAE. AVG., quae votiva est, ut CLEMENTIAE, MODERATIONI in numis Tiburii Romanis, CONSTANTIAE. AVGVSTI in numis Antoniae.

* * *

Silenus stans, in numo Hadriani.
(Arigoni.)

Typus obvius in coloniarum numis, de quo agemus alibi.

* * *

Magistratum colonia haec uon inscriptit. Cleandrum IIvirum quidem nobis sifit Vaillantius in numo Neronis, sed hic certe est Corinthi, ut colligi potest ex numis similibus musei Caesarei, Liebei ^b), et Theupoli.

* * *

Nomen ab imperatoribus. Ab *Augusto* conditore, ut dictum. A *Nerone* NERo-niana. Patrae fese Neronis honori per-

quam addictas professae sunt, quod praeterea docent copiosi numi adhuc superstites cum Neronis effigie, quos plerosque collectos vide apud Morellum. Causa affectus haud dubia, quod Nero Achaiam libertate donavit, de quo vide, quae diximus in moneta Carinthi coloniae.

AE. C.

P E I R A.

Obscurae huic urbi Combius tribudos putavit argenteos Hunterianos inscriptos ΠΕΙΡΑ, sed de quibus judicabimus in moneta Sinopes Paphlagoniae.

P E L L E N E.

Ad sinum Corinthiacum.

Imperatorium

Caracallae edidit Haymius: (T. II. p. m. 323.)

ΠΕΛΛΗΝΕΩΝ. Diana venatrix.

Haec epigraphe conspicitur cum scriptoribus Graecis, quibus haec vrbs Πελληνη dicitur. Quod monere necesse fuit, nam Pellerinius Domnae numum edidit: ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ typo Palladis, eumque eidem Achiae urbi tribuit ⁱ). Praeterquam quod verisimile non est, Pellenenses in numis una eademque aetate signatis sic variasse, ut alios ΠΕΛΛΗΝΕΩΝ, alios ΠΑΛΛΗΝΑΙΩΝ inscriberent, ad haec nulla sit ratio, nummum cum posteriore hac epigraphe Pellene Achiae tribuendi, cum Plinius

^a) Colon. p. 52.

^b) pag. 419.

ⁱ) Rec. III. p. 192.

Pullenē memoret in Arcadia sitam, cum quo nomine το ΠΑΛΔΗΝΑΙΩΝ recte componitur, animadvertisit etiam scholiastes Apollonii^{b)}: ή Αχαιη Πελληνη δια της Ε, ή δε ἔτερη ή της Αρκαδιας δια της Α γραφεται Παλληνη, ut adeo numus Pellerianus jure in Arcadiam revocandus sit, aut, si malis, in Laconiam, nam Pallenes Laconiae meminit Diodorus^{c)}, nisi una eademque est urbs, finibus, ut saepe factum, confusis. At misere peccat idem scholiaста, dum continuo addit: Αχαις δε μερος της Θεσπαλιας, ής ή Πελληνη, Achais vero pars est Thessaliae, in qua sita Pellene. Vrbs haec Thessalica non Pellene, sed Pelinna vocabatur testibus etiam numis. Enimvero Apollonius ipse hoc loco non aliam Pullenen, quam hanc ipsam Achaicam intelligit.

AE. RRR.

P H L I V S.

Phliuntis nomine duae fuere in Peloponneso urbes, illustrior una Achaiae, tenuior altera Argolidis. Ad priorem adeo pertinere numos, quos citabo, verisimile.

Imperatorii.

In familia Severi, quos vide apud Vaillantium, Theupoli, Pellerium. (Rec. III. p. 197.)

Epigraphē: ΦΛΙΑΣΙΩΝ. Errasse se aliquando putabat Cicero, cum deceputus analogia nominum Οντες, Σπιτες, a Patras traductos scripsit Pausanias^{d)}.

quibus flectitur Οντες, Σπιτες, ipse a Φλις flecteret Φλιαντοι, pro Φλιασιοι, ut fatetur ipse^{e)}. Et vero a veteribus constanter scribitur Φλιασιος. Tamen Stephanus Ciceronem absolvit, qui alterum quoque gentile Φλιαντος valuisse docet.

Typus in Pelleriniano: *Aesculapius imberbis flans.* Narrat Pausanias^{f)}, stetisse apud Phliarios Aesculapii imberbis signum. Si ergo in hoc numo hic deus revera praeter morem imberbis est, neque Pellerium, ut tales videret, occupavit oratio Pausaniae, ambiguum non est, numum huic, atque etiam alias Phliunti deberi.

AE. RRR.

R H Y P A E.

Straboni Ρυπες, Stephano Ρυπαι, Pausaniae Ρυπων τα ἐρεπια.

Autonomi.

Caput virile laureatum incertum. Ξ
PTΨ. *Clava, pharetra, arcus intra coronam.* AE. III. (Pellerin Suppl. I. p. 31.)

Caput Jovis, in area lunula et Θ. Ξ
PTΨ. *Aquila fulmini infissens, in area lunula.* AE. III. (Pembrock, et in meis Num. vet. p. 129.)

Numos hos hic pertinere dubium non est, cum ejus gentile Stephano sit Ρυψ. Non exstare imperatorios, nequaquam mirum, cum ejus incolas ab Augusto

scripsit Pausanias^{g)}.

k) ad L. I. v. 177.

l) L. XV. c. 67.

m) ad Attie. L. VI. ep. 2.

n) L. II. p.

m. 141.

o) Achaiae. p. 569.

Huc etiam Combius referit Hunteria-
um:

ΓΡΟΣΣΟΣ. *Caput Iovis. ς PT. Mu-*
litor stans d. pateram, f. cornucopiae.
AE. III.

Verum hic forte tutius Rubastinis Apu-
liae tribuetur, quos vide.
AE. RR.

S I C Y O N.

Vrbs vetustate, et antiqua artium glo-
ria insignis famae.

Autonomi.

ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ. etc.

Hunc numum supra in moneta foe-
deris Achaici descriptum vide.

* * *

Haynius huc vocandos putavit nu-
mos inscriptos: ΔΗΜΗΤΡΙΕΩΝ. ΤΗΣ.
ΙΕΡΑΣ, sed quos esse alterius Deme-
triadis, in Demetriade Thessaliae monui.

* * *

Alli hactenus urbis hujus autonomi
editi non sunt, ut adeo is, quem prio-
re loco descripsi, isque tantum foede-
ris Achaici, totam illustris hujus urbis
monetam constitueret. Haud ita pridem
patronos est antiquarios nacta, ac pri-
mum quidem ego certum quoddam drach-
marum genus huc vocavi, sic tamen,
ut Sicyonem inter et Siphnum pende-
rem animi; nuper vero abbas Sestinus
rem Sicyonis numismaticam amplis ac-

cessione auxit, obtato numerorum em-
nium, quoq; huc pertinere existimavit,
adcurato catalogo ^{p)}). Operae pretium,
universam hanc caulam in examen vo-
care, ut pateat denique, qui numi qua-
dam veri specie huc vocari possint, qui
bus negandum civitatis jus. Ab illis or-
diamur.

Columba volans, per aream variantes
literac, et minuta figilla. ς In medio Σ
magnum, scripto circum magistratus ne-
mine, v. g. ΑΛΕΞΙΩΝ, ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ,
ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ, etc. omnia intra qua-
dratum. AR. III. (Pellerin, Hunter, Muſ.
Cael. etc.)

Primus fuit Begerus, qui numum si-
milem Maleam Laconiae adegit, reli-
quis deinde omnibus ejus oraculum se-
quentibus. Illud statuendi Begero ansam
dedit numus sic inscriptus: (Theſ. Br.
T. I. p. 439.)

Jungendo igitur M magnum cum reli-
qua epigraphe ΑΛΕΩΝ, en tibi lucu-
lentum *Malea*, vel *Malenium* vocabu-
lum. Verum sunt multa, quae ab hac
me sententia avertunt. L Sicut in pra-
fente numo penes M legitur ΑΛΕΩΝ,
sic in aliis juxta legitur ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ,
vel ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ etc. Nemo certe cen-
sebit, cum his quoque nominibus, quae
sunt certa magistratum, jugendum M.
Si ergo in his nullus est, neque esse
potest το M cum reliqua scriptura nexus,
cur is in numo priore exigitur, et an

p) Lettere p. 149.

non το ΑΛΕΩΝ perinde esse potest magistratus nomen, atque ΑΝΔΡΩΝΙΔΑΣ etc.? Offendit ad similem scopulum Harduinus, qui cum literas ΜΕ, nempe Messeniae αξιωσας cum magistratu ΔΙΩΝ conjungeret, inde *Medion* Aetoliae parturivit. II. Malea promontorium tantum fuit naufragis iufame, cui adstitutum fuisse oppidum, nullus omnino veterum dixit, ne Pausanias quidem, qui pagos Laconiae singulos liberaliter descripsit, et quamvis habeamus monticolarum nummos, quorum oppida retinuerunt scriptores, ut supra in Othrye Thessaliae vidimus, tamen si hi numerent oppidi Maleae impositi, necesse est, non ignobile illud fuisse, quod tanto numero nummos, et quidem argenteos feriisset. III. Rara est in Laconum rep. moneta argentea, et rara esse debuit, quia lege vetita, neque dempta Lace. daemone, cujus quoque argentei admodum rari, alterius urbis Laconiae monetam habemus argenteam; an ergo verisimile, Maleam, oppidum, si tamen exstittit, sane obscurum a communi hac lege exemptum?

Propositis his adversus receptam hactenus opinionem dubiis aliam lubet proponere, quam opportunitis argumentis stabilire admittat. Numi hi, prout vertas, aeque offerunt Σ ac M, ac propterea perinde est, seu legas

ΣM seu $\Sigma \Omega N$

Quod si conferamus nummos argenteos

aliarum Peloponnesi regionum, quartum pleraequae numis suis literam nominis sui ἀρχαιοσην, eamque majore forma inscripsere, videbimus in iis, reliquam scripturam majori huic literae adstitutam esse horizontalem, non in perpendiculam vergentem. Sic in numis Achaeorum:

Ex quo primum est inferre, numos, de quibus agimus, situm exigere, ut sit Σ, non M, atque adeo tribuendos urbi a Σ incipienti. Non in solis his numis peccatum ab antiquariis suspicor. Numus Pellerimii, quem is sic proponit, M *intra coronam*, cumque propterea Miletio tribuit ^{q)}, videtur vertendus sic, ut sit Σ, ac tribuendus Siphno, quod similes alii hujus insulae numi persuadent.

Etsi litera Σ, et typus avis volantis videantur in insulam Siphnum, vel Seriphum invitare, tamen cum videamus, elementum istud totam nunni aversam occupare, qui fuit mos Peloponneso proprius, non patior me ab hac peninsula dimoveri, ac tum nullam aliam urbem praes Sicione mallem. Nam primum credibile non est, urbem tam nobilis, et omnibus copiis abundantem non habuisse propriam monetam tum, cum sui adhuc juris esset; vidimus autem supra, nullum hactenus repertum ejus numum, praeter unius generis aeneos, sed qui non tam ad urbem, quam fo-

q) Rec. II. p. 77.

dus Achaicum pertinent, quod temporarium tantum fuit. Sunt vero numi praesentes tam metallo, quam pondere et fabrica simillimi iis, qui in Achaia cuisi fuere, cuius pars fuit Sicyon cum agro. Cum igitur in his expressum sit Σ urbis litera princeps, nulli alteri urbi prae Sicyone opportunius poterunt accommodari. Ad haec narrat Xenophon¹⁾, Sicyonios consueuisse clypeis suis inscribere literam Σ. Ergo quo charactere usi sunt ad suos in praeliorum tumultu discernendos, eodem etiam vindicentur fuisse usi ad discriminandam monetam suam ab alia aliorum Peloponnesi populorum. Haec li eruditis probabantur, nobilissimae Sicyoni suos vindicavimus numos usque in hunc diem patrio solo extores.

Haec ante annos minimum XII. scriperam, neque dubitaveram, hanc inventari erroris suspicionem in vulgato a me catalogo musei Caesarei obiter indicare²⁾, cum me cl. Neumannus serius Sicyone in Siphnum abstraxit. Etenim cum in numo aeneo Hunteriano, quem non dubitabat esse Siphni insulae, legeret magistratum ΑΛΕΞΙΩΝ, atque idem legatur in similibus argenteis, de quibus nunc agimus, jure putabat hos quoque Siphno restituendos³⁾. Quod quidem argumentum satis mihi validum visum, ut ego quoque ad hanc insulam animum adverterem, quod et serius ipse professus sum⁴⁾.

Postremo cl. Sestinus collaudato Neumann, meoque judicio, quod a Malea hos numos avertimus, acriter contendit, nihil Siphno in eos esse juris, omnes sibi Sicyonem vindicare. Super argumenta pleraque, quorum causa supra preferendam Sicyonem dixi, commemorat etiam, certis sibi indicis constare, istud monetae argenteae genus non reperiri, nisi in vicinia veteris Sicyonis, quae hodie *Basilica* dicitur. Validum fane in dubiis numismaticis argumentum. Rationem Neumann ab inscripto magistratu ΑΛΕΞΙΩΝ petitam elevat statuendo, hunc quoque aeneum Hunterianum esse Sicyonis, suamque adeo potius causam confirmari; etenim si hic Sicyonem patriam habet, etiam argentei eodem magistratu notati ad eandem erunt urbem vocandi.

Quod meum fit in universa hac causa judicium, paucis expediam. Nullus jam dubito, quod pridem conjecteram, omnes hos argenteos majore Σ notatos Sicyonem revocando. Praeter argumenta, quae attuli, eaque, ut reor, omnino solida, etiam locus, in quo eos reperiri testatur Sestinus, magnum ad fert momentum. Atque haec omnia simul sumpta tam mihi videntur valida, ut argumentum a vocabulo ΑΛΕΞΙΩΝ captum, quod Neumann fortissimum est, omnem videatur amittere auctoritatem. Etenim si aenei hi numi ex Sestini sententia sunt Sicyonis, Siphnus

¹⁾ Hist. L. IV. p. m. 523.
²⁾ Sylloge L. p. 30.

³⁾ P. I. p. 121.

⁴⁾ Num. pop. P. II. p. 221.

⁵⁾ Syl-

omne in hos numos jus amisit. Quod si permittamus etiam in Siphni eum moneta censendum, non video, cur non etiam Sicyon magistratum habere potuerit, cui nomen esset ΑΛΕΞΙΩΝ. Denique haec scribenti occurrit pro Sicyone argumentum alterum a dialecto petitum. Video enim, magistratum in his argenteis nomina scripta esse Dorice, ut: AN. ΔΡΩΝΙΔΑΣ, - ΛΤΠΑΔΑΣ etc. Sicyonios, quia Achaei, fuisse Dores, constat, verum hactenus neque ex scriptoribus, neque monumentis aliis constat, Siphnios ex Dorum fuisse prosapia.

Ex iisdem causis Sicyonis erit numus sequens:

Columba volans. Σ intra quadratum.
AR. II. (Mus. Caes.)

Numum hunc olim edidi, sed, ut dixi, Siphno tum tribuendum putavi^{x)}. Est ergo Sicyonis nostrae, idque habet meriti, quod numes hujus argumenti hactenus cognitos antiquitate praefstat.

* * *

Hactenus cum mihi cum cl. Sestini dictatis convenerit, non mihi idem cum reliquis ejus praeceptis judicium. Etenim huc numos adigit, quos sibi Siphnii vindicant jure, quam qui optimo, atque item alios, de quibus dubitari adhuc potest, utrum Sicyoni p[ro]e Siphno po-

tiora sint jura. Sed haec opportunius in Siphni moneta disputabuntur.

AR. R. AE. RRR.

Imperatorii.

Inscripti ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ tuis sub Domitiano, et per Severi imperium. Eos hactenus cognitos ex Vaillantio aliisque collegit et descripsit cl. Sestinius.

Typi plerumque sunt variorum numerum, *Bacchi, Apollinis Actii, Aesculapii, Palladis, Sarapidis, Cupidinis, qui alatus stat, d. facem inversam tenens, s. brachio caput sustentans etc.*

* * *

Goltzius in Thesauro suo, opere, [¶] quod aliud, exiguae fidei, Tiberii numerum edidit: ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ. THΣ. IE. PAΣ. KAL. ΑΣΤΑΟΤ, cuius fidem elevavit Harduin^{y)}, sed defendit Paciapus^{z)}. Verum meminisse oportet, vix unam alteramve Europae urbem sese in numis scripsisse Ιερας, nullam Ασυλον. Cum tamen testetur Paciapus, similem sibi omnino numum alias conspectum, ejus sane viri testimonium continuo non repudiabimus, propter tamen rei insolentiam novo is examini esset subjiciendus, praecipue cum per totum eum tractum non constet ex adeutatis catalogis Tiberio dedicatum numum.

AE. RR.

E L I S.

Habuisse Eleos propriam universae genti monetam, nisi ea ad urbem ejusdem

nominis pertinuit, testantur numi certi imperatorii. Vtrum existent ejus regionis

x) Sylloge I. p. 30.

y) Num. urb. illustr.

z) Mon. Pelop. p. 160.

autonomi, continuo inquiretur. Ceterum nequaquam mirum, paucos extare numeros certos oppidorum in Elide sitorum, quando ex Polybio constat, Eleos ex vetere suo instituto non facile in civitates coivisse, sed ruri suo fere adfixos vitam agrestem et pastoritiam praehabuisse, contentos opibus, quas culti ad fiducie agri obtulere^a).

Autonomi.

Aeneum III. formae, in quo hinc *Caput bovis*, illinc H. nullo alio typo visitur, Khellius huc vocandum censuit^b). Conjecturam firmat mos in Peloponnesi populis receptus, quo nomen suum una alterave solum litera eos notasse conflat. Istud si verum, tanto magis huc ducendus erit aeneus item III. formae, in quo hinc *Caput Iovis*, illinc idem H intra coronam, quem Pellerinius nulla certa ratione Heracleae Bithyniae tribuit^c). Jovis Olympii in Elide cultus notissimus, cuius item caput in certo Eleorum numo Severi cernitur, averlam vero juvat numus Hadriani editus a Patino ex Thesauro Mauroceno^d), in quo plenum ΗΛΕΙΩΝ intra coronam, quo numo praeecunte etiam alter Antonini Pii musei Caesarei, in quo item solum H intra coronam, eandem Elidem videtur respicere. Corona facile ludos Olympios in his numis notat.

Autonomum cum pliore epigraphae edidit Pellerinius^e): *Caput Cereris ve-*

latum, et spicis coronatum. Χ ΕΛΕΙΩΝ.
Lyra. AE. III. Hunc Elidi tribui posse timide conjectat; nam et si prima Elidis litera soleat esse H, poterat tamen numerus signari tum, cum id elementum nondum fuit ab Eleis receptum; deinde teste Stephano Elidis gentile etiam fuit Ηλιδιος. Sed enim numerus tam remoti aevi non videtur esse, ut τῷ H locus effe nondum potuerit, ut revera utrumque Ε finuatum recentius opus arguit; fin operis vetustioris, tum verisimiliter neque Ω adhuc fuisse inductum, et legeremus scriptum ΕΛΕΙΔΙΟΝ. Dein constat, secundam syllabam in Ηλιδιος semper corripi; quare hoc loco diphthongus EI stare nequit, secundum quam legem et a Stephano scribitur Ηλιδιος, non Ηλιδιος. His motus rationibus coepi dubitare de numi lectione, et eum iam mensis Italicis numos cetera simillimos reperisem, sed iascriptos ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ, olim suspicabar, eandem epigraphen in numo Pelleriniano contineri^f). Graviter istud judicium tulit Pellerinius, et in postremo suo opere lectionem suam confirmavit, testatus iterum, numum suum esse integrimum^g). Quod si revera ita habet, videant eruditii, an tamen Elidi tribui possit hic numerus spectata insolente regionis inscriptions.

Inter haec exstitit vir quidam eruditus, qui monetae Eleae inopiam illustriorum numorum accessione posse levavi existimavit. In volumine I. pra-

a) Hist. IV. c. 73. b) Appendix. I. p. 33. c) Rec. II. p. 23. d) Pag. 56.
e) Suppl. I. p. 23. f) Num. vet. p. 129. g) Addit. p. 28.

sensis operis pag. 90 vulgavi numos inscriptos FA., vel plenius ΦΑΛΕΙΩΝ, quos hactenus omnes fere artis nostrae magistri Faleriae Etruriae urbi, aut Faliscis, in quibus ea sita fuit, inde a Goltzio tribuendos putavere. Atque horum ego sententiam in hunc diem secutus sum, non quod plane ignorarem difficultates, quae ei videntur adversari, sed partim, quod typi in his numis obvii ex Faliscorum historia commode possunt explicari, partim quod hactenus it, qui alias iis patrem adsignavere, nihil idoneum attulerunt, quod ad adsensum per moveret. Prodiit nuper Londini opus inscriptum: *An analytical Essay on the Greek Alphabet*, in quo ejus auctor Richardus Payne adserit, numos etiam epigraphes FA., vel ΦΑΑΕΙΩΝ nequaquam Faliscis, sed Eleis-Peloponnesi tribuendos esse. Quibus vir eruditus argumentis usus fuerit, equidem ignoro; nam ex ea lucubratione, quam videre hucusque non licuit, aliud mihi non constat, nisi quantum ex Indiciis literariis Gottingensibus anni 1792 pag. 1962 intellexi. Digna res visa, in quam inquirerem, quod cum agerem, duplex mihi examen vidi esse propositum, I. utrum epigraphē ΦΑΛΕΙΩΝ possit Faliscos indicare, II. si minus, ad quam verisimilius urbem numi sic inscripti sint revocandi, quae nunc dubia, quam breviter potero, expedire conabor.

In enucleando dubio priore quaeritur cum primis, fueritne elementum F vetustissimo Graecorum aeo sic adhibitum, ut aequivaleret elemento Φ serius reperto, quo modo serius scriptum Ω pro ΟΟ, H pro ΕΕ, Ζ pro ΚΣ, Ψ pro

(Vol. II.)

ΠΣ, Θ pro ΤΗ. Si quid valet analogia, vix videatur posse dubitari. Certum est, Latinorum alphabetum aliud non esse, quare vetustissimum Graecum, servatumque ab illis literarum ordinem, quem hoc praescripsit. Ergo character F Latinorum idem suit cum illo, qui in Graecorum alphabeto sexto loco stetit. Fuit Latinorum F ejus naturae, ut Graeci omnis aevi, ex quo vocabula eorum propria Graece scribere coeperunt, illud scripto Φ compensarent. Sic stante adhuc rep. Macedones Fulcinium, hominem Romanum, in numis scripsero ΦΟΛΚΙΝΝΙΟΝ, cuius subinde exempla alia sunt innumerā. E converso Graecorum φερο fuit Latinorum fero, φυη fuga etc. quin et literae F non raro usus fuit in iis quoque vocabulis, quae ex lege ordinaria aspiratam PH, quae eadem est cum Φ Graecorum, postulabant. In numis Constantii II. est TRIVMFATOR pro TRIVMPHATOR, in numis Phocae FOCAS, pro quo Graeci Φωκας, in numis Nicephori II. NICHFOR. dictus Graecis Νικηφορος, et si Latine quoque Phocas et Nicephorus recte scriberetur. Ergo cum viderem, elementum F, quia captum ex alphabeto Graeco, non modo Graecae esse prosapia, sed etiam ejusdem cum Φ potentiae, non dubitabam, factum nonnunquam, ut in Graecis pro Φ antique scriberetur F, quemadmodum antique pro Kappa positum fuit Koph, et in numis pro ΚΡΟΤΩΝ scriptum legitur Φ ΠΟΤΟΝ; et quemadmodum Graeci antiquato Koph in solo Kappa acchievere, sic et antiquato F solo deinceps Φ fuisse contentos ve-

L 1

risimile est visum. Noveram, posse mihi ta, et a Phoeniciis haud dubie inventa, objici Quintilianum, qui Ciceronem ipsum auctorem citat, (Inst. L. I. c. 4) sed quod argumentum latius exponam adserentem, talem quempiam Graecum volumine IV. in tractatu de notis chronologicis. Atque hanc ego doctrinam ne primam quidem literam, quae est in manifesto exemplo scripti ΦΑΛΕΙΩΝ manifesto exemplo scripti ΦΑΛΕΙΩΝ vocabulo *Fundanius*, enunciare potuisse. At novi etiam, inter Φ Graecorum, et Φ Latinorum exiguum fuisse spectata pronunciatione discrimen. Ait Priscianus^{b)}: Φ Acolicum digamma, quod apud antiquissimos Latinorum sandom vim, quam apud Aeoles habuit Φ, cum autem PROPE sonum, quem nunc habet F, significabat P cum aspiratione, sic ut etiam apud veteres Graecos pro Φ, P et H. Vnde nunc quoque in Gracis nominibus antiquam scripturam servamus pro Φ, P et H ponentes, ut: ORPHEVS, PHAETHON. In quo constiterit ea differentia a Prisciano vocabulo PROPE indicata, idem explicat alibiⁱ⁾: Hoc tamen sciro debemus, quod non tam fixis labris est pronunciationanda F, quomodo Φ, atque hoc solum interest inter F et Φ. Et infra: (Pag. 549.) Est aliqua in pronunciatione eius literae differentia F cum sono PH, ut ostendit ipfius palati pulsus, linguae, laborum. Lege etiam Quintilianum utriusque literae sonum discriminantem^{b)}. Ex quo arguo, soni discrimen, atque istud peregrinum, nequaquam obstare, quo minus credi possit, Latinorum F perinde ac quascunque alias literas ex vetustissimo Graecorum alphabeto deponeretur fuisse. Idem suadere mihi videbatur eadem litera, quia sexto loco posita, et a Phoeniciis haud dubie inventa, tum et Φ. in drachmis Achaeorum, FAΣΤ. ΕΤΦΑΡΑ in argenteis Boeotorum, ΕΣΤΦΕΔΗΤΣ in numis Aspendi plane confirmatam conjecti, in quibus nimirum δεχαλκως F pro Φ positum esset, neque eam loco moveri posse, nisi quis numis ΦΑΛΕΙΩΝ certiorem aliam patriam prae Faliscis possit adsignare. Atque et si veteres artis grammaticae magistrorum in eo consiperent omnes, in primaevi Graecorum alphabeto non existisse elementum F, sed pro hoc usurpatum Π addita aspiratio ne H, antequam litera Φ recepta esset, ac praeterea etiā in vetustissimis quibusque marmoribus, quotiescumque Φ exarandum fuit, nunquam pro hoc reperitum scriptum F, sed semper aut Φ antiquae formae, aut dictum ΙΗ, tamen tanti mihi ponderis viva sunt publica haec humorum monumenta, ut non dubitarem, eorum oracula quibuscumque grammaticorum praecepsis anteferre, neque desperarem, marmora aliquando Graeca in lucem proditura, quae scripto F pro Φ sententiam meam confirmarent.

At enim universa haec lis unius verbi ΦΑΛΕΙΩΝ ergo suscepta, fueritne olim F in Graecorum alphabeto, et quam alio loco curatius disceptabo, in causa

^{b)} Ap. Putsch p. 542.

ⁱ⁾ Ibid. p. 543.

^{k)} Inst. L. XII. c. 14.

praesente suapte cessat, ex quo certior rem ejus vocabuli explicandi modum reperi, secutus nempe judicium Richar-di Payne, numos ΦΑΛΕΙΩΝ Elidi tribuentis, in cuius ego meritum cum in- quirerem, facile perspexi, nihil illo esse verius, nihil praefiantius. Enim vero si singamus, pro ΦΑΛΕΙΩΝ in his numis scriptum esse ΑΛΕΙΩΝ, nemo dubita- verit, quin continuo patriam iis Elidem adsignet. Nimirum Elidis gentile est Ηλειος, quod non modo statuunt scriptores, sed et numi hujus gentis imperatorii inscrip-ti ΗΛΕΙΩΝ. A pro H nemo mirabi-tur, qui novit, dialectum Doricam per Peloponnesum valuisse. Ait Stephanus ¹⁾: ἐφ' ἡ Αλειος ἡ Ζευς, a quo (nempe ab Ηλειος) est Iuppiter Alens, id est, secun-dum dialectum communem Eleus ²⁾) Vnum igitur supereft F prae-fixum, sed et istud explicatus plani, facilisque. Est enim di-gamma Aeolicum, frequenter testibus grammaticis, et marmoribus magis ve-tustis positum aut ante verbum a vocali incipiens, aut inter duas vocales, cujusmo-di sunt in inscriptionibus Graecis peranti quis FOIKIAN, AFVTO pro OIKIAN, AT-TO, tum in numis Axi Cretae ΦΑΞΙΩΝ, atque secundum hanc legem explicanda sunt vocabula supra memorata FA. FAΣΤ. ETFAPA. Sed de hujus digamma Aeolici natura, et usu plura differemus volumine IV. in tractatu de notis chronologicis.

Addita vero Aeolica hac nota hi populi nonnunquam indulgere archaismo, quo modo Athenienses in numis suis scripsi-se ΑΘΕ. pro ΑΘΗ. diximus etiam tum, cum literam H jam recepere. Ad typos horum numorum quod attinet, ex iis quoque Elidem facile agnoscas. Typus potior est Iuppiter, aut quae ad eum pertinent, aquila, et fulmen. At cui igno-tus Iuppiter Olympius summae per Eli-dem religionis? Ergo etiam jure illi in numis aliis sociata Iuno soror, et con-jux. Iuppiter et aquila saepe sunt etiam in imperatoriis, qui certe sunt Elidis. In autonomo aeneo est ΦΑΛΕΙΩΝ in-tra coronam; eadem aversa est in numo Hadriani, nisi quod omissis archaismis egitur ΗΑΕΙΩΝ; hac enim jam aetate urbes Graecae omissis dialectis commu-nem scribendi modum sunt secutae. Sic in vetustioribus Meli insulae numis est ΜΑΛΙΩΝ, in posterioribus ΜΗΛΙΩΝ.

Ex his, quae disputavimus, sequitur I. Si hi numi etiam propterea Elidi sunt tribuendi, quia inscriptum gentile Eleos rite enunciat, tanto magis arcendi erunt a Faliscis, qui a nemine dicti fuere Φα-λειοι, semper Φαλσχοι. Quae quidem causa me pridem a Faliscis reddidit alie-num, sed quia melius quid non occur-rit, secutus sum sententiam plurium. II. Si in his numis F positum esset pro Φ, mirum sane foret, non occurrere saltem

1) In Ηλιος.

2) Itud cum suapte clarum sit, mirabimur sane, Berkellum Stephani editorem hoc loco pro Αλειος reposuisse Ηλειος, atque istud tanto magis, quod ipse adserit, in Αλειος codices omnes conspirare. Thomas Pinedo alter Stephani editor sive cauter, sive eruditier, locum intactum reliquit.

interdum in numis Pherarum, Pharsali, Phocidis, quorum multos habemus per antiquos, scriptum FERAION, FARΣ., FOKI. etc. Quae etiam causa fuerit, cur jam olim eruditii a Faliscis averterint animum, et ad Aeolicum digamma conversi urbem ab A incipientem respexerint. Hos inter Havercampus Αλεξανδρειανον vel Αλεξανδρειανην Arcadiae, et Thessaliae oppida præhabuit^m), cuius deinde judicium amplexus est cl. Dutensⁿ). Si sumos hos restitui-
mus Elidi, nulla amplius supererit ratio inquirendi in causam, cur nobilis hujus provinciae, siue olim semper juris, nulli supererent numi ante Romanorum tempora signati. Utinam eadem fortuna aliquando adfulgeret nobilissimae Corintho, cuius hactenus monetam veterem, antequam in coloniam abiret, incalsum quaelevimus. IV. Elidi quoque eximie sicut indicium abbatis Sestini testantis^o), numos limiles ex Peloponnesi vicinia si-
bi fuisse adlatos. Ipse etiam expertus non sum, hujus argumenti numos in mu-
feis Italicas magis abundare, quod evenire necesse foret, si essent Faliscorum Etruriae; neque etiam memini, cum ex Italia numerorum supplementa nactus sum, numum in horum consertio similem se mihi unquam obtulisse.

Imperatorii.

Sunt Hadriani, Aurelii, Severi, Ca-
racallae, alium Gallieni adjecit Ari-
gonius.

Epigraphe in omnibus ΗΔΕΙΩΝ. In citato supra Antonini numo solum est H, si modo certo huc pertinet.

*Typus solitus est: Sola epigraphe in-
tra coronam, vel: aquila intra coronam,
vel: caput Iovis Olympii.* Illustrior alias:

*Vir nudus undis infidens d. coronam,
s. arundinem, pro pedibus urna prominente
palmae ramo, in aumo Hadriani.
(Mus. Caes.)*

Hujus praeco Froelichius^p) dum illum Elidi urbi tribueret, figuram jacentem Peneum fluvium dixit, qui eam permeabat; verum cum adstituta ludorum urna, et corona victoriae praemium, quam fluvius decumbens ostentat, manifesto ad certamen Olympicum sint referenda, il- lud vero non ad ipsam urbem Elidem, sed ad Olympiam juxta Alpheum flu- vium perageretur, mallem fluvium in numo propositum dicere Alpheum, ex qua item causa tuis est statuere, nu- mos inscriptos ΗΔΕΙΩΝ esse monetam regionis universae, non urbis cognominis.

In numo Gallieni, quem Arigonius edi-
dit, videtur Satyrus sedens adstituta avi, in cuius insolentis typi explicatum in-
quirere operae pretium foret, si ecty-
pis Arigonianis satis fidi posset.

AЕ RR.

ALESII.

Memorati Stephano. Numum Hadria-
ni his permisit Vaillantius inscriptum
ΑΛΗΣΙΤΩΝ, sed jure Pellerinius hanc

m) Diff. de lit. Graec. p. 275.
II. p. 10. p) IV. Test. p. 180.

n) Explic. de quelq. med. p. 187.

o) Lettere T.

lectionem in dubium vocat, cum numerus viatiatus sit, (Mel. II. p. 69) et conjectat alibi, (Rec. III. p. 208.) legendum fons esse AMACEITΩΝ.

CHELONATES.

Promontorium cum urbe cognomine ab Harduino adiecta, de cuius nume vide supra in Peloponneso in genere.

EVRIDICIVM.

Exstant autonomi:

Caput muliebre velatum. Χ ΕΤΡΤΔΙΚΕΩΝ. *Tripus.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin, Pembrock.)

Cum ratio alia magis idonea non suppetat, geographorum veterum nemine urbis Eurydicii mentionem faciente, Pellerinius eos interea luco Elidis *Eurydice* dicto tribuit, cuius meminit Strabo^q). At vero, ut jam advertit Pellerinius ipse, in MSS. Strabonis est Εὐρυδίδας, sed quod nomen ex sola Xylandri correctione evasit Εὐρυδίκης. Quid quod Pausanias in principio Eliacorum^r) mulierem prodat vocatam Εὐρυδίδας, a qua verisimile est luco huic Straboniano nomen inditum, sed hoc nomen rursum a nomine in numero signato aberrat. Nihil igitur certi hactenus statui potest.

OLYMPIA.

A ludis Olympiis spectata. Nonnius^s), et Begeras^t) huic impertivere numeros argenteos, in quorum antica: *Caput Pal-*

latis, in Χ *Noctua*, *adscripto in aliis ΟΑΤΜΗΙΑΣ, in aliis ΟΑΤΜΗΣ.* Verum hos Tarento vindicandos ex similibus aliis, qui praeterea TAP. additum habent, docui alibi^u), et supra in Tarento. Alius ibidem cum inscripto ΟΑΤΜ. et Pace sedente est Arcadum; ut dicitur.

PHEA.

Autonomum ΦΕΑ typo arictis minus integrum Pellerinius huc timide vocat.

PYLVS.

ΠΤΑΙΩΝ. *Bos gradiens, infra delphinus.* Χ *Quadratum incusum.* AR. III. (Goltz. Graecia tab. X.)

Alius, sed pro ΠΤΑΙΩΝ scriptum ΨΤ. AR. III. (Mus. Caes. Pellerin. Rec. I. tab. XVIII.)

Caput muliebre. Χ *ΠΤΑΙΩΝ.* *Bos gradiens, superne ramus.* AR. III. (Goltz. I. c.)

Caput muliebre. Χ *ΠΤΔ.* *Caper stans.* AE. III. (Hunter.)

Soli Goltziani plenum ΠΤΑΙΩΝ inscripere, verum justus metus, ne, quod alias saepe ab erudito hoc viro factum, reliquas literas de suo ingenio adjecerit. Certa ergo argenteae hujus monetae epigrapha est ΨΤ. litera priore singulari modo formata, atque, si lubeat Goltz testimonium negligere, necesse non est eam Pylo tribuere, sed aliqui ex urbis a binis his literis incipientibus, quae-

q) L. VIII. p. m. 532. r) Pag. 375.
p. 432. u) Num. vet. p. 35.

s) Goltz. T. III. p. 45. t) Th. Br. T. I

cunque ea sit. Neque eam Pellerinius ponneso, una in Elide propria, altera Pyli signatam dixisset, nisi sequendam in Triphylia, quae fuit Elidis pars, ter. Goltzii auctoritatem putasset. Tamen etiā certi essemus, literis ΠΤ. intelligendam etiam, cui ex his tribus permittendus Pylum, tamen nondum constaret, quae postremus inscriptus ΠΤΔ. ex pluribus hoc nomine oppidis illam sibi vindicet. Fuere Pyli tres in Pelo.

C E P H A L L E N I A.

Incola juxta Elidem. Ejus incolas in numis signasse equum, tradit Pollux ^{x)}, sed certus cum hoc typo repertus nondum est. Id quidem Pollucis testimonium movit Liebeum, ut numum aeneum, in quo: *Caput Iovis. Ξ Equus, supra KE., infra TEP,* huic insulae largiretur indicatae literis KE ^{y)}. Verum in aliis similibus, quorum plures edidit Pellerinius ^{z)}, pro KE. legitur A. IA. KA., quae sunt certae notae arithmeticæ, et cum in iisdem Pellerinianis constanter retineatur το TEP., certum est, his literis notari urbem horum numorum patriam, quam esse Termessum Pisidiae conjectat Pellerinius ^{a)}.

Aeneum alium huc arcetit Pellerinius, in quo KE., et *caput arietis*, propterea maxime, quod in Sames quoque numis, quae est hujus insulae urbs, aries conspicitur. At si veri sunt numi Goltziani cum nomine Helenes et Cranaes, de quibus egi in insulis Atticae, in quorum uno simile caput arietis conspicitur, mallem numisma illud Ceae insulae, quae Helenae fere fuit contigua, tribuere, in museo ill. Com. Vitzai. Horum simi-

ponneso, una in Elide propria, altera in Messenia, quam vide. Dubium etiam, cui ex his tribus permittendus postremus inscriptus ΠΤΔ. AR. RRR. AE. RRRR.

quam certo constat fuisse fere semper in moneta sua usam inscriptione KE., quod de Cephallenia non constat. Quid quod et nob. Iacobus Gradenigo datis ad me literis testatus est, sibi per annos XXX., quibus in eo tractu morabatur, similem nunquam fuisse objectum.

* * *

Cephallenibus tamen tribuendi sequentes :

Caput Cereris spicis coronatum, justa ΠΑ. Ξ ΚΕΦΑΛΟΣ. Vir nudus saxo infidens s. sagittam tenet. AR. III.

ΚΕΦΑ. *Caput juvenile pileo testum. Ξ Caput muliebre, pone arcus, ut videatur. AR. III. (Pembroke P. II. tab. 42.)*

Binos similes illi, quem primum descriperam, possidet laudatus patricius Venetus Jac. Gradenigo, quorum duo ectypa amice mecum communicavit. Eos testatur repertos in ipsa Cephallenia inter rudera veteris Sames. Alium similem, in quo nitidae literae ΠΑ., vidi

x) L. IX. c. VI. §. 84.

y) Goth. num. p. 178.

z) Rec. T. II. p. 150.

a) L. c.

lem princeps Turris Muciae in moneta Cephaloeditanorum Siciliae, nempe re tum nondum satis explorata, recenset^{b)}. Ut locus, quo ejus similes effossi sunt, palam faveat Cephallenibus, ita eos invicte vindicat nomen ΚΕΦΑΛΟC in horum uno plene scriptum, ex quo omne Cephaloedio in hos numos jus sublatum. Ea ergo vox virum faxo insidentem certum Cephalum facit telum illud manu tractantem, quod tanquam donum nequaquam aspernandum (nunquam enim sefellerat) ab uxore Procride abstulit. Constat autem ex Pausania^{c)}, Cephalum occisa eodem telo imprudenter Procride Athenis exulem in hanc insulam commigrasse, eique de se Cephalleniae nomen dedisse. Neu vero dubitari amplius possit, numos similes Cephallenum esse monetam, efficient litterae ΠΙΑ., quae sunt certae ἀξιωσα; Pallensium hujus insulae oppidanorum, et in quorum etiam numis, quos mox recensebimus, simile comparet Cereris caput, in nonnullorum etiam aversa granum hordei. Mirari subit, principem Turris Muciae in Sicilia sua pro certis hos Cephaloedii numis venditare, cum tam nihil praefecto haberet, quod opponeret illos, qui Cephallenibus eos triduendos censerent, ut appareat ex ejus Auctario III. p. 165. Accedit, fateri ipsum in Sicilia sua, nullum sibi hactenus argenteum Cephaloedii in museis patriis conspectum.

Alterum quem sociavi, nolim confi-

dentius tueri, esse Cephallenum potius, quam Cephaloedii. Huic faveat, quod Sicula haec urbs constanter ΚΕΦΑ., ut in numo praesente, inscribitur. At quoniam, ut dixi, nullus adhuc certus Cephaloedii argenteus cognitus est, et nihil obstat, quo minus et Cephallenae insulam suam primoribus quatuor elementis indicare potuerint, jus huic in cimelium istud adimi non poterit, nisi aliud dies doceat. Auctor musei Pembroke capite anticae effectum Vlyssen existimat, quod minus verisimile, cum hic barbatus semper singatur. Si vere est Cephallenum, mallem in antica Cephalum, in aversa Procris propositos credere.

AR. RRR.

Habuit Cephallenia urbes quatuor, *Cranios, Pallenjes, Pronaeos, Samacos*^{d)}, quarum modo numos profereimus.

C R A N I V M.

Autonomi:

Caput arietis, in area K. Ξ KPA. Pes bovis. AR. III. (Mus. Caes.)

KPAN. *Aries gradiens.* Ξ Δ, vel *arcus intra quadratum incusum.* AR. III. (Mus. Caes.)

Alius similis, sed fine urbis nomine. AE. III. (Hunter. Neumann.)

Caput arietis. Ξ Δ *intra quadratum.* AR. IV. (Hunter.)

Horum priorem jam edidit Goltzius^{e)}, serius ipse restitui^{f)}. Eum Goltzius in-

b) Tab. XXVI.

c) Attic. p. vii. 91.

d) Thacyd. L. II.

e) In Inf. tab. VIII.

f) Nov. vet. p. 111.

CEPHALLENI A.

fulae Helenae, quae et *Cranae* dicebatur, et fuit Atticae oppolita, largitus est, ego huic Crano Cephalleniae. Fato tamen, cum in certis Cranaes Helenae numis, si modo certi dici possunt numi Goltziani, sit caput arietis, in utramque posse partem disputari, utrum Cranium, an Cranae numum hunc, atque etiam secundum sibi possit vindicare, ut patet ex iis, quae ad Helenae insulae monetam differui. Pro Crano nostro momentum, quod aries comparet quoque in numis Sames ejusdem Cephalleniae, quod animal facile cum hac insula connectitur, quoniam ei nomen dedit Cephalus secundum Apollodorum Mercurii filius, cui deo aries sacer.

* * *

Quos numos aeneos Goltzius, eumque secutus Neumannus huic Crano tribuerunt, esse potius Cragi Lyciae, in hujus numis disputabitur.

AR. AE. RRR.

Imperatorii:

Nonnullos inscriptos ΚΡΑΝΑΙΩΝ antiquarii hactenus omnes huc adegere. Re magis expensa videntur eidem Helenae restituendi, ut in hujus moneta probare conatus sum.

P A L L E N S E S.

Horum nomen varie scriptum reperitur apud Cellarium. Eos vetere nomine fuisse dictos Dulychios, testatur Pausanias ^{ε)}, qui eos vocat Παλλεῖς, recte se-

cundum marmor Reinesii ^{b)} in quo Πόλις Παλεων της Κεφαλαιας. Sed variat gentile.

Caput Cereris spicis coronatum, juxta ΠΑ. Ξ ΚΕΦΑΛΟC. Vir nudus faxo infidens s. sagittam tenet. AR. III.

Caput Cereris simile. Ξ Π, qui inclusum A, nullo alio typο. AE. III. (Mus. Caes.)

Delphinus super fluctibus maris. Ξ Π inclusō huic literae hordei grano. AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. Ξ Typus similis. AR. III. (Hunter.)

Delphinus. Ξ Π inclusō hordei grano, in area ΠΑ. AE. III. (Hunter.)

Numūm ex his primum esse Cephallenem, et a Pallenisbus signatum, in ipsa Cephallenia dixi, quo loco et numi argumentum explicatum habes. Binis, qui sequuntur, similes jam edidere Burmannus ⁱ⁾, et Pellerinius ^{k)}, quorum uterque Panormum respexit. Alium videre est in Khellii Adpendicula H. p. 167, qui quo vocandum putet, anceps haefit. Eorum veros natales feliciter reperit Iacobus Gradenigo patricius Venetus, qui id genus numos non infrequenter reperiri ad me scriperat eo praeципue loco, quo Pallensium urbs stetit, quae in hunc diem nomen *Pallichi* veteri adfine retinet. Typi urbem marinam, et laeta Cereris praemia testantur.

AR. RRR. AE. RR.

P R O N I.

Caput Iovis. Ξ ΠΡ. in monogrammate,

g) L. VI. c. 15.

b) Inscr. T. I. p. 335.

i) Dorville Sicula p. 469.

k) Rec. III. p. 109.

ex quo pendet betrus. AE. III. (Neumann Num. pop. P. II. p. 157.)

Contentis Pallenium numis max. ciatatis jure verisimile visum Neumanno, numum hunc ad Pronaeos hos pertinere.

* * *

Alium aeneum hoc vocavit Pellerius inscriptum ΠΡΟ. ob quandam typi conformitatem cum numo alio, quem Cephalleniac propter additum ΚΕ. tribuit, at sunt nonnulla dubia, an non posterior hic numerus vindicandus sit potius Ceae insulae, quae copiosius proposui supra in numis Helenae insulae ad Atticam.

AE. RR.

S A M E.

Vrbs insulae princeps, quo nomine et universa Cephallenia ab Homero appellatur¹⁾.

Caput aduersum galatum. Χ ΣΑΜΑΙΩΝ. *Aries.* AR. AE. III. (Pellerin, Haym.)

Caput Apollinis laur. Χ ΣΑΜΑΙ. vel ΣΑΜΑΙΩΝ. *Canis terrae inhians.* AR. AE. III. (Savorgnan, Mus. Caes.)

Caput Palladis Χ ΣΑΜ. AKHP. *Aries dimidiatus.* AE. III. (Hunter.)

Haymius caput numi primi esse ipsius Cephali conjicit. Sin istud, jure aversam obtinet aries, quod hic Mercurio facer est, quem Cephali patrem dixit Apollodorus. Numum alterum alias edidit^m), dixique, canem in eo excubantem esse Laelapem, quem cursu valentissimum a Procride una cum telo fallore nescio donatum Cephalo prodidit Ovidius, sacrum etiam religione, nam eundem esse cum Sirio astro creditum nonnullisⁿ).

AR. et AE. RR.

Z A C Y N T H V S.

Insula Elidi opposita.

Autonomi.

Caput Apollinis. Χ ΖΑΚΤΝΘΟΤ. *Vir imberbis seminudus sedens d. serpentem adprehendit.* AR. I. (Pellerin.)

Epigraphe utrum insulam ipsam, aut urbem cognominem indicet, an referenda sit ad figuram sedentem, perinde ac ΚΕΦΑΛΟΣ in numis vicinae Cephalleniae, incertum. Sin istud, haberi pos-

set Zacynthus Dardani F. civis Psophidius, qui huc commigrans insulae nomen dedit^o), aut Zacynthus Dardani Trojanorum regis F., de quo idem narrat Dionysius Halic.^p) Sed obstante videtur serpens, quem manu tractat. Quare potest putari aut Aesculapius, quem absque barba nonnunquam fictum supra in Phliuntis Achiae moneta diximus, aut Aristaeus in hoc quoque traxt observatus, secundum ea, quae olim

1) Odys. A. 246.

m) Num. vet. p. 111.

n) Schol. ad Apollon. L. II. v. 519.

o) Pausan. Arcad. p. 644.

p) L. l. c. 50.

(Vol. II.)

de hoc Apollinis et Cyrenes filio copiose differunt.

Tripus intra quadratum. Χ ZA. *Luna.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Apollinis. Χ ZA. ΔΙΩΝΟΣ. *Tripus.* AR. II. (Pembroke P. II. tab. 78.)

Numus prior per causas longae antiquitatis insignis est. Ad alterum quod attinet, testatur Plutarchus¹⁾, non modo Apollinis templum fuisse Zacynthi, quorum adludit repetitus toties in ejus numis Apollo, aut ejus attributa, sed etiam Dionem Syracusanum, cum exul bellum contra Dionysium juniores pararet, Zacynthus belli sede delecta, antequam exercet, magnificentum in Apollinis templo sacrificium adornasse. Verisimile est, hac occasione signatos hos numos, opulento Dione forte sumptus suppeditante, ac propter ea ejus quoque nomine numis inserto.

In reliquis epigraphe: Ξ ZA. A. ZA. KTN. Typi: *Caput Apollinis*, vel *Dianae*, in aversa: *Apollo nudus sedens s. lyram*, aut *utriusque numinis attributa*, in aliis: *diota*, *Pegasus dianidius*. Numi sunt apud Pellerinum, Hunterum, in museo Caesareo, Theupoli, in meis Numis vet. p. 130.
AR. et AE. R.

Imperatorii.

Sat frequentes enumerant Vaillantius, Arigonius, catalogus Theupoli ab Antonino usque ad Elagabalum. Epigrafe: ZAKTNΘΙΩΝ, at in numo Aurelii: ZAKTNΘΟC. (Neumann). Typi obvii. Is, quem cum capite Alexandri Sev. edidit Tristanus, est Perinthi Thraciae.

AE. R.

I T H A C A.

Insula prope Cephalleniam ab Vlysse suo nobilitata.

Caput Vlyssis barbatum et pileo tectum. Χ ΙΘΑΚΩΝ, *Gallus.* AE. III. (Neumann Num. pop. p. 200.)

ΙΘΑ. *Caput simile.* Χ *Caput Palladis.* AE. III. (Hunter, Mus. Caes.)

Primus insulae hujus antiqua fama cognitae numum edidit Neumannus nosfer, et erudite explicavit. Vlyssem par-

tis adversae pileus sui moris facile comprobatur. At praecipuus labor fuit, gallum partis aversae cum Vlysse compondere. Verisimile visum, gallum in hoc numo vicarium pro Pallade munus obire. Constat ex Pausania²⁾, gallum Palladi sacrum propter pugnandi studium, ac propterea eum in pluribus Campaniae urbium numis cum Pallade sociatum. Constat vero etiam, Palladem omni-

1) Num. vet. p. 108.

2) In Dion. cap. 22. 23.

3) Eliac. II. p. 518.

bus in rebus Vlyffi operam suam addixisse, sic ut de se ipse apud Sophoclem profiteatur: Ναη τ' Αθηνα πολιας, η σωζει μ' αισ, et Victoria Minerva urbium eustos, quae me semper tuerit, quare et a bello Trojano redux fertur Αθηνα Σωτειξ, Minervae Sospitae, templum aedificasse¹⁾, quo de argumento vide plur. AE. RRRR.

ra apud Apuleium²⁾). Cui quidem conjectuae praecclare succurrit numus alter Hunterianus, qui ipsum Palladis caput sifist, sic ut plane appareat, gallum eam stationem pro dea sua obtinere, ut saepe aquilam pro Jove ipso positam videmus.

A S T E R I A.

Insula modica inter Cephalleniam et Ithacam, jam enarrata Homero, et possintne huic Atabyrio plerisque geographis. Vide Cellarium.

A. nullo alio typo. ☰ Astrum. AE. III. Hunterianum hunc numum cl. Combius tribuit accolis montis Siculi Atabyrii, si qui unquam fuere. At dnbium numi fidenter tribui. Quare permisum mihi, aliam huic cimelio patriam circumspicere. Et occurrit, quam dixi, insula Asteria, quam facile indicat hinc elementum princeps A, illinc astrum cum adlusione ad nomen Asteriae.

AE. RRRR.

M E S S E N I A.

Regio cum urbe cognomine.

Autonomia.

Caput Jovis, rarius Ceroris. ☰ MΕΣ. utraque litera colligata. *Tripus, adscripto in nonnullis magistratu, ut: ΑΠΟΛΔΩΝΙΔΑΣ, omnia intra lauream.* AR. III. (Pellerin, Mus. Caes.)

Caput muliebre. ☰ ME in monogrammate. *Juppiter stans d. fulmen intorquet, f. extenta aequilam; addito fore semper magistratu, ut: ΔΙΩΝ, in area constanter tripus et corona.* AE. III. (Ibid.)

Juppiter in Messeniorum numis frequens est Ithomates, qui magno honore in vicino monte Ithome colebatur. In simili numo Harduin ex nomine urbis ME., et magistratu ΔΙΩΝ unam vocem composuit, cumque adeo legeret ΜΕΔΙΩΝ, numum hunc Medionis Aetoliae adfittae tribuere non dubitavit.

MΕCCHNIΩΝ. *Caput muliebre velatum turritum.* ☰ Juppiter similis stans,

1) Paulas. L. VIII. c. 44.

2) De deo Socrate in Socr.

in aliis : *Aesculapius stans, juxta corona.* AE. III. (*Ibid.*)

Numos hos in posterius aevum locandos patet cum ex forma literarum, tum obliterato jam Dorismo.

* * *

De numis Messeniae, testibus foederis Achaici, et inscriptis: ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ, actum supra in Achaia.

AR. RR. AE. C.

Imperatorii:

Hactenus editi Severi et familiae.

Epigraphe: ΜΕΣΣΗΝΙΩΝ, typis ob. viis. (Vaill. Pellerin.)

AE. RRR.

A E P E A.

Numus ΑΙΠΕΑΙΩΝ huic Messeniae oppido in museo Hunteriano tributus est Aegarum Ciliciae, quas vide.

A M P H E A.

Ad fines Laconiae autore Pausania²⁾, et Stephano, Graecis dicta Αμφεια.

Autonomum huic tribuit Pellerinius: (Suppl. I. p. 31.)

Caput Apollinis laur. Χ ΑΜΦΙΤΟΝ.
Juppiter sedens d. fulmen, s. hastam. AE. III.

Existimat sic scriptum pro ΑΜΦΙΤΩΝ.
Sed enim gentile Stephano est Αμφειος.
Res ambigua.

A N D A N I A.

Perperam Panelius hoc vocat autonomo-

mum: ΙΕΡΟΣ. ΔΗΜΟΣ. Χ ΑΝΔΑΝΕΙΤΩΝ. *Juppiter stans d. aquilam.* Haec numi forma provinciam Afiam sapit, tum et Jupiter, qui certus est Lao-dicensus. Vix dubitem, in aversa legendum: ΑΙΖΑΝΕΙΤΩΝ, et esse nummum Aezanitarum Phrygiae.

C O L O N E.

A Ptolemaeo dicitur Κολωνη, a Pausania multitudinis numero Κολωνδες¹⁾, quorsum autonomum refert Pellerinius: (Suppl. III. p. 103.)

Caput Palladis. Χ ΚΟΛΩΝΑΩΝ, scriptum intra radios astri. AE. III.

Epigraphe Dorica confirmat id, quod eodem loco recitat Pausanias, urbis incolas huc ex Attica profectos tempore dialectum Doricam imbibisse.

AE. RRRR.

C O R O N E.

Autonomum ΚΟΡΩΝΑΙΩΝ vide supra in Achaia inter numos foederis Achaici, qui unicus est hujus urbis hucusque cognitus.

C Y P A R I S S I A.

Ad fines Elidis, cui etiam a Diodoro Siculo inseritur²⁾.

Imperatorii.

Exstant eusi in honorem familiae Severi. (Vaill. Pellerin, Arigoni, Theopoli.)

Epigraphe: ΚΤΠΑΡΙΚΚΙΕΩΝ, typis obviis.

2) Messen. c. 5.

y) L. IV. p. m. 365.

2) L. XV. c. 77.

Singularis omnino esset numus cum capite Drusillae, et inscriptus: ΔΡΟΤ-
ΣΙΛΛΑ. ΖΕΒ. vulgatus ab Arigonio,
nisi pro praetensa hac inscriptione legendum ΠΛΑΤΤΙΛΛΑ. ΖΕΒ. jure liceret
fuspicari.

AE. RR.

M O T H O N E.

Haec urbs varie scripta in codicibus reperitur, sed vere dictam *Mothonen* probant numi, aliaque argumenta, quae uberius proposui in meis Numis vet. p. 133.

Autonomis caret, et si aliquando horum unum vulgatum a Corfinio memoriae lapsu adfirmaveram. (*Ibid.*)

Imperatorii.

ΜΟΘΩΝΑΙΩΝ in sola Severi familia exstant apud Pellerinum, et in meis Numis vet. (l. c.) typis tritis.

AE. RRR.

P Y L V S.

Autonomi.

Caput Neptuni. Ξ IV. ΕΠΙ. ΔΙΟΣΚΟΤΡ. *Tridens.* AE. II. (Pellerin Rec. I. p. 120.)

Literas colligatas Pellerinius interpretatur ΠΤλος, conjicitque, ex pluribus hujus nominis urbibus, quarum duae fuere in Elide, hos numos huic Messeniae Pylo tribuendos. Vide etiam Pylum Elidis.

AE. R.

Imperatorii.

ΠΤΑΙΩΝ in familia Severi. Typi: *Pallas stans, Aesculapius stans.* (Vaill. Theup. Pellerin.)
AE. RR.

T H V R I A.

Graecis Θερια, Ipopulus Θεριαται secundum Pausaniam, olim dicta Αρπεα teste Strabone.

Autonomi.

Caput Jovis diadematum. Ξ ΘΟΤΡ. ΝΙΚΩΝΤΜΟΣ. *Pallas stans d. hastam, s. clypeum humi attinet, in area corona spicata.* AE. II. (Mus. Caef.)

Khellium, qui numum hunc ediderat^{a)}, absteruit fabrica, quo minus numum hunc daret Thurio Lucaniae, cum quo si conferantur alii Messeniae numi, videmus conspirare omnia, fabricam, typi et inscriptionis modum, et magistratum. Eundem numum vulgarit quoque Pellerinus, sed quoniam in eo legerat ΒΟΤΘΟΠΟ., eum Buthroto Epiri adscriptis^{b)}. Serius lapsum suum ingenuo confessus est^{c)}, quo etiam loco profitetur, sepe inique huic Messeniae Thuriae adjudicasse numum inscriptum ΘΟΠΙΑ^{d)}, qui est Thyriae Argolidis.
AE. RRR.

Imperatorii.

Exstant in familia Severi.

a) Adpedie. I. p. 36.
p. 120.

b) Rec. I. p. 80.

c) Suppl. I. p. 47.

d) Rec.

Epigraphe: ΘΟΤΠΙΑΤΩΝ, quod fuisse proprium hujus urbis Ἰθυρίου, supra ex Pausania monuimus, eti hoc Stephanus etiam Thurio Italiae tribuat^{c)}, qui omnia hoc loco confundit, eaque, quae Pausanias de Thuria Messeniae prodit, Thurio Italiae adscribit. Areae

numi constanter inscribitur ΛΑ. ut ad-
vertit Pellerinius^{d)}. Constat autem ex
Pausania, Augustum ademptam Messen-
iis Thuriam, quod hi a M. Antonio
fletissent, subjecisse Lacedaemoniis^{e)}.
AE. RRR.

L A C O N I A.

L A C E D A E M O N.

Secundum divinas humanasque leges exulare debuit Lacedaemone pecunia omnis praeter ferream^{f)}, ex quo tamen ignobili metallo nullae ad nos reliquiae pervenere. Idem puta de numis scorteis, quibus in commercio usos Spartanos diferte tradit Seneca^{g)}. At enim reperit avaritia causas, quae praeclarum istud Lycurgi institutum infringerent. Narrat Pausanias^{h)}, ex omni antiquitatis memoria primos omnium Lacedaemonios hollem muneribus solicitasse, et venalem fecisse bellum eventum, adlati ibi ejus exemplo, quod septem fere ante Christum natum saeculis contigit. Teste Thucydide volebant Spartani multate regem suum Agin centum drachmarum millibus, quod factum V. C. 336.ⁱ⁾ Potissimum subinde Lysander auro argentoque per crebras victorias il-

lato avaritiam simul et corruptelam intendit obnitentibus frustra ephoris. Sane Platonis aetate, ut testatur ipse^{j)}, plus erat Spartae argenti et auri, quam in tota reliqua Graecia. Quare passim apud citatos supra auctores, et Thucydidem, Xenophonem, Diodorum legitur de Spartanis vel auro corruptis, vel corruptentibus. Neque alienam solum pecuniam nobilioris metalli invexere Spartani. de quo lepidam propter Gylippi noctuas Atticas historiam narrat Plutarchus^{k)}, sed successu temporis argenteam ipsi quoque monetam (de aurea non constat) signavere, cuius exempla cum ignota adhuc essent Ouidineto, qui in Lacedaemonis numos singulari dissertatione commentatus est^{l)}, credit, hunc ipsum pecuniae ex nobili metallo defectum legi domesticae tribendum. Arei regis Spartani numisma argenteum habemus, qui regnum adiit V.

e) in Θεριστοις. f) Rec. III. p. 189. g) L. IV. c. 31. h) Aelian. V. H. L. XIV. e. 29. Plutarch. in Lycurgo, Sulla, Lysandro, de Lacon, infinit. p. m. 239. Xenophon de rep. Laced. Polyb. Hist. VI. c. 47. Porphyri. de abstin. ab esu carn. L. IV. §. 3. Plato in Eryxia. p. 400. Rollux L. IX. §. 79. i) de Benefic. L. V. c. 14. k) L. IV. c. 17. l) L. V. c. 3. m) Alcibiad. I. p. 122. n) in Lysandro. o) B. L. T. I. p. 227.

C. 445, et mortuus est V. C. 489. Autonomis ejusdem metalli ex fabrica et picturae modo non possumus remotum magnopere aevum largiri. Ceterum causam innecti nobilis metalli prodidit Polybius ^p), et varia eodem pertinentia dictavit eruditus Dutens ^q.

Autonomi.

Caput Palladis. Σ ΛΑ. *Hercules nudus petrae leonis exuvii cooperatae infidens, & clavam.* AR. m. m.

Eximium istud cimelium quavis gemma praefantius edidit idem eruditus Dutens, et Lacedaemoni vindicavit ^r). Illud ipsum aliquanto post restituit insignis Blondius, at Lamiam Thessaliae vocabulum censuit ^s). Verum novis iterum argumentis, quae Blondianis subiecta reperies, antiquarius Anglus veterem suam sententiam tueri perrexit, inter quae praecipuum, repertum fuisse in ipsa Peloponneso. Quod vero objectat Blondius, elegantiorem hujus numi esse fabricam, quam quae dari facile possit Lacedaemoni artibus nunquam amicace, respondet Anglus, exflare alium Lacedaemonis numum paris elegantiae, metalli, ac ponderis, quem infra in regnum Laconiae numis proponam, qui adeo dubium omne de artis peristalsi motum dispellit. Facile ego Dutensi partibus accedo, et si minus probetur, quod regnante Agesilao signatum eum putat. Mortuus est Agesilaus V. C. 396,

artis perfectione tum beque adhuc in reliqua cultiore Graecia, nedum Lacedaemoni satis matura. Herculis cultus apud Spartam praecipuus, atque esse debuit, quod ejus reges per Proclem et Eurylythenem ab Hercule descenderunt, qui propterea etiam Laconum ἀρχηγός dicitur. apud Xenophontem ^t). Quare in Lacedaemonis numis clava frequens est typus, nempe Herculis princeps attributum.

* * *

Caput Herculis hedera redimitum. Σ ΛΑ. *Diota inter binos astriferos Dirosorum pilos, in area — A, extra numeri marginem punctatum legitur: ΜΑΣΑΝΙΣΣΟΤ.* AR. III. (Haym. T. II. p. 157.)

Caput Herculis lirur. Σ ΛΑ. *Idem typus, in area magistratus ΓΕΙCΠ. vol KIII. etc. omnia intra lauream.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Prior ex his primus erat Lacedaemonis numus argenteus orbi literato cognitus. Mirum Haymio vilum est vocabulum ΜΑΣΑΝΙΣΣΟΤ numi sui. Si, inquit, Massinissa Numidia rex illo natus, quid huic cum Laconibus commune? Si nomen magistratus, quid barbarum istud nomen inter Graecorum nominum elegantias? Sed enim, quoniam, ut ex iconismo apparet, nomen istud extra puneta, quibus finitur typus Laconicus, conspicitur, satis eo liquet, numum bis esse percussum, cumque adeo

p) l. e.

q) Explic. de quelq. Med. p. 27.

r) l. e.

s) B. L. T. XL. His. p. 89.

t) His. L. VI. p. m. 591.

certi esse non possumus, utrum primae-
vus typus revera ad hanc urbem perti-
nuerit, inutile est etiam, in scrutando
Laconum cum Numida nexu esse curio-
sum. Quare et parvi facienda conjectu-
ra erudit de Cleve, pro hac epigrapha
legendum potius censentis MAXANIΔOT,
qui Philopoemenis aetate Spartae ty-
rannus fuit ¹⁾), neque etiam ea, quae
ad numum hunc in subjecta Haymiano
textui nota differit Khellius, plus quam
tenuis conjectuae nomen merentur. De
Dioscuris mox.

* * *

ΣΠΑΡΤΗ. *Caput juvenile.* ρ ΔΑ. ΕΠΙ.
ΕΤΡΤΚΛΕΟΣ. *Dioscuri equis citatis
vecti.* AE. II. (Arigoni.)

Idem numus exstat etiam in museo
Caesareo, sed adrosus est locus capien-
do ΣΠΑΡΤΗ destinatus. Istud si vere
legitur, habemus in antica Spartam,
quae fuit Eurotae filia, Lacedaemonis
uxor, a qua urbi nomen datum testa-
tur Pausanias ²⁾). Dioscuri, aut eorum
symbola obvius sunt typus in numis La-
conicis omnis aetatis. Satis rationis,
quod hinc prognati fuere. Et fuit Spar-
tanis solita jurandi formula: *ναι τω Σιω,*
per Dioſcuros, nam hos vocabant Σιες,
de quo vide plura apud Meursium ³⁾.
De inscripto *Euryele* infra.

* * *

ΑΤΚΟΤΡΓΟС. *Caput virile barba-
tum.* ρ ΔΑ. *Clava caduceo juncta, in*

area NI. vel TI. etc. AE. III. (Muf
Caef.)

Lycurgi legislatoris sacrum Spartae
nomen, et grata memoria. Ceterum cum
caput in his numis omnia praferat Jo-
vis lineamenta, dubitari forte potest,
et dubitat ipse Oudinetus, Lycurgi sit,
an Jovis imago. Sin Jovis, erit ΑΤ-
ΚΟΤΡΓΟС nomen magistratus.

* * *

ΑΙΧΑΣ. *Caput juvenile.* ρ ΔΑ. Pro-
tome Diana, in area ΔΙ., *omnia intra
coronam.* AE. II. (Muf. Caef.)

TIMANΔΡΟC. *Caput juvenile.* ρ ΔΑ.
*Diana succincta stans d. extenta, s. ha-
stiam, pro pedibus canis, in area mono-
grammata, omnia intra lauream.* AE. II.
(Muf. Caef., Savorgnan, Neumann.)

Videntur Spartani viros etiam civita-
tis suae illustres numis nonnumquam in-
tulisse, quos inter judicio Neumannii ¹⁾
est etiam Lichas numi prioris, qui te-
stibus Herodoto ⁴⁾, et Pausania ⁵⁾ reperi-
tis Tegeae Orestis reliquiis, iisque at-
Spartam translatis civitati suae salutem
attulit. Licham quoque memorat Xeno-
phon, cuius insignis fuit in hospites li-
beralitas ⁶⁾.

Alterum numum olim edidi ex ecty-
po mihi ab illustri Savorgnano misso,
sed cuius prototypon ab aevi injuriis
misere habitum fuit, in quo cum aliud
non legerem, quam TIMANΔΡ--, pu-
tabam, ea effigie exhiberi Timandram
Helenae sororem ⁷⁾). Verum numus, quem

u) Jobert. T. II. p. 343.
pop. p. 237. a) L. I. c. 67.
vet. p. 134!

x) in Lacon. c. 1.
b) Lacon. c. 3.

y) Mis. Lac. L. II. c. 8.
c) Mem. Socrat. L. I. p. m. 721.

z) Num.
d) Num.

coram descripsi, veram lectionem nos edocet, atque hoc loco, quae ibi cum de Timandra, tum de Philonoe altera Helenae sorore conjecetam, retracto.

Caput juvenile laureatum. §. AA. *Diana gradiens comite cano faciem gestat, in area duo pilei Diiscurorum, et TIMO. omnia intra lauream.* AE. II. In alio simillimo musei principis de Waldeck pro TIMO. legitur: TIMAPICTOC.

Vnicus hic est hujus urbis numus, qui ipsum hunc magistratum diserte exprimat. Ephorum vedit etiam Vaillantius in numo Ancyrae Phrygiae, sed quam lectionem valde videri suspectam, dicitur in ejus urbis moneta. Sintne etiam habendi ephori ΔΙΟΚΛΗΣ, ΚΑΙCΘΩΤΑ etc. qui in aliis Lacedaemonis numis memorantur, incertum.

Magistratus: ΕΠΙ. ΕΤΡΤΚΛΕΟΣ. (Mus. Caef.) Dubium non est, memoratum in hoc nummo Euryolem esse eum ipsum, quem per Augusti gratiam fuisse apud Spartanos facile principem narrat Strabo, sed quae ipsa viro importanti male vertit solum subinde vertere jussio, de quo vide plura apud Meursium^e). Quod dixeram, confirmatur nummo Augusti, in cuius item aversa scriptum: ΕΠΙ. ΕΤΡΤΚΛ - . In alio apud Haymum est: ΕΠΙ. ΛΑΚΩΝΟC, qui in tempora Claudi differendus, nam eandem epigraphen continet aversa nummi ejusdem imperatoris. (Mus. Caef.) Sed de hoe Lacone nihil aliud dicere habeo. Singularis alias apud Pelleriniūm^f): ΕΦΟΡΟ - TIMAPACTOC. (forte melius TIMAPICTOC praeente nummo Waldeckiano mox laudato). Noti apud Lacones Ephori, quorum erat, utriusque regis sui potentiam moderari.

Vt nomen urbis plerumque solo ΑΑ. inscribi solet, (plenum ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ perraro) ita non sola Lacedaemon binis his literis uti consuevit, quod non satis animadversum in fraudem induxit. Sic in binis peccavit Pellerinius, in uno, cuius typus clypeum Boeoticum offert, quem haud dubie esse Larymnae Boeotiae, supra monuimus; in altero, qui lyram fistit, qui est Lappae Cretae.

AR. RR. AE. C.

Reg i.i.

Agesilai et Polydori, qui Spartae regnum tenuere, nummos jam edidit Goltzius^g), sed quos nemo alias vidi. Ea tibi certum alium:

AREVS.

Caput Herculis imberbe iconis exuviiis tectum. §. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΕΟΣ. Jup.

e) de regno Laced. p. m. 75.

f) Suppl. IV. p. 43.

g) in Graec. tab. VI.

piter sedens d. aquilam, s. hastam. AR. I. (Mus. Savorgnan.)

Egregium hunc numum primus vulgavit Froelichius, ejusque regis histriam amplis, et pereruditis commentariis illustravit^{b)}. Areus Acrotati F. circa annum V. C. 445. Spartae regnum adit. Ejus nota est epistola data ad Oniam I. Iudeorum pontificem, qua cognitionem cum Iudeis aperit, et amicitiam cum his renovatⁱ⁾). Eo in Creta absente Pyrrhus Epiri rex Spartam omni vi obsidet, sed adventante cum auxiliis rege discedere cogitur. Ipse ad Corinthum occumbit V. C. 489.

Numus hic praecclare confirmat, quae veteres de prolapso Laconum institutis, et regum domesticorum ambitione, qui exteris pares videri volebant, tradita reliquere. De hac morum corruptela non paucia memorat Plutarchus^{k)}, nimirum cum morti antea fuisse adjudicatus, qui pecunias Spartae collegerat, tamen quando Lysander captis Athenis magnam auri argentique vim intulerat, probatum istud domi fuisse, de quo etiam argumento praecepi nonnulla paullo altius. Et quod maxime hoc pertinet, ipsum hunc Area scribit Athenaeus primum fuisse, qui regios animos ac mores sumeret^{l)}). Idem docet numus, quem proposui. Nam cum ii, qui tum fuere reges, Seleucus, Lysimachus, Demetrius ejus rationis monetam feriundam curarent, cuius nuper Alexander

M., nimirum caput Herculis, et Jovem aetophorum in ea signando, et numos his simillimos imperaret Areus noster, satis appareat, eum coaevorum regum instituta proxime imitanda sibi proposuisse. Ad numi epigraphen adverto, eam, ut a Froelichio proditur, suspectam videri. Nam cum utraque ejus vox ejusdem sit naturae, singulis in *av* excentibus, necesse etiam est, utramque in gignendi casu eodem modo exire, sive in ΕΩΣ, quod est Atticum, sive in ΕΟΣ, quod est commune, et constanter adhibitum in numis regum Siciliae.

* * *

Caput regis imberbe diadematum. §
ΛΑ. *Pallas flans d. elata hastam inten-
tat, s. - - - pro pedibus caper, in aro-
corona.* AR. I. (Bell. lett. Hist. T. XL,
p. 93.)

Hoc quoque tetradrachmum ad eandem urbem pertinere certum est non tam propter epigraphen ΛΑ., quam quod juxta Lacedaemonem inventus est a Fourmontio, et in museum regis Galiliarum illatus. Cujus regis illud sit caput, quoniam inscriptio abest, decidi nequit. Non improbabile putat cl. Duntens, cuius ibi commentarii adjiciuntur, esse posse alicujus regis Macedoniae, qui Spartam sibi subjecit. Quod confit, unicus fuit ex Macedoniae regibus Antigonus Doson ea fortuna, ut Spartam antehac inexpugnabilem subjugaret, sed

b) ad Reg. vet. access. p. 1. i) Maechab. L. I. c. 12. v. 20. Joseph. Antiq. L. XII, p. 606. et L. 13. p. 648. k) de Lacon. instit. sub fin. l) L. IV. p. m. 141.

confiat etiam, libertatem victis mox visionem Graecia accessit, Laconiae fuisse reddidisse. Narrat etiam Plutarchus ^{m)}, se praefectus, aut forte universae orae Spartanos nulli Macedoniae regi socios maritimae per eum tractum. sese praebuisse, aut in commune confitum, quod a reliquis saepe Peloponnesiis factum, adjunxisse, aut tributum contulisse. Ut adeo dubitari non possit, domesticum eo regem, quisquis is est, proponi. Caper, vel hircus Minervae comes res insolens, nullo forte alio exemplo. Pausanias nihil lucis suppeditat, qui complura ejus simulacula recitat, quae Lacedaemonie stetere. Forte adludit animal istud ad monstrum Aegida a Pallade devictum, cuius deinde pelle pro scuto utebatur. Vide Diodorum ⁿ⁾.

Imperatorii.

Complures cogniti a M. Antonio usque ad Saloninam. (Vaill. Arigoni, Theup.)

Epigrapha: ΛΑ. ΛΑΚΕ. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ, quod postremum plerunque obtinet in numis posteriorum Caesarum.

Singularis est numus:

ATPATINOC. Caput M. Antonii numerum. X ΛΑ. ΦΙ. Aquila stans. (Arigoni)

Atratinus nomen Romanum est, et quidem gentis Semproniae, fuitque L. Sempronius Atratinus praefectus classis M. Antonii, et plura numismata aenea cum hujus capite extra urbem signari curavit, de quibus agetur fusi in nummis hujus IIIvirii. Videtur ergo hic a M. Antonio, cui secundum postremam di-

Typi: *Aquila, Dioscuri, clava etc.* Insolentior est, quo fingitur *Mercurius puellum Bacchum ulnis suis asportans*, in numo Saloninae (Arigoni) quod factum etiam exstebat insculptum sellae dei Amyclaei, quae stetit Spartae, quamque late describit Pausanias ^{o)}. Aliud etiam simile signum publice Spartae stetisse, idem docet ^{p)}. Idem obsequium, et simillimo modo effectum Mercurius impendit Arcadi Jovis et Callistus filio in numo Phenei Arcadiae.

Magistratus: ΕΠΙ. ΕΤΡΤΚΛΕΟΣ, in numo Augusti. (Muſ. Caſeſ.) ΕΠΙ. ΛΑΚΩΝΟΣ, in numo Claudii. (Muſ. Caſeſ.) De utroque magistratu egi in autonomis.

Nescio, qua fide adserat Vaillantius, Laconum nummos cum magistratu CTP. id est. *praetoris*, cufos esse ^{q)}. Ipſe sane nullum cum hoc magistratu profert, praeterquam numum concordiae cum Smyrna sub Commodo. At numus hic certe signatus est Smyrnæ, et exprefſus in hoc Στρατηγος ad Smyrnam, non Lacedaemonem pertinet.

Concordia cum Sagalasso et Selge Pifidiae urbibus, de qua vide, quae in his notabuntur. Cum Smyrna in numo Commodi, qui ex magistratu Aelio Heraclide praetore signatus Smyrnæ agnoscitur, ut et similis Atheniensium

^{m)} Lacen. infit. sub ſe: ⁿ⁾ L. III. c. 69. ^{o)} L. III. c. 18. ^{p)} L. III. c. 11.
^{q)} Num. Graec. p. 199.

numus. Vide praeter Vaillantium etiam Museum Pisani sub Commodo.

AE. RR.

A S I N E.

Tres fuere urbes hoc nomine praeditae, una Messeniae, altera Laconiae, tertia Argolidos.

Caput Herculis. Χ ΑΣΙΝ. *Clava, et arcus.* AE. III.

Ad hanc Laconiae Asinen numum hunc fert Pellerinius, quod, ut ait, fabrica cum aliis Laconicis conspiratum propter typum Herculis, cuius cultus cumprimis in Laconia valuit.

AE. RRR.

De *imperatoriis* difficilius statuere, quorum complures in honorem familiae Severi signati fuere, inscripti ACINAIΩN, quam difficultatem fusius commemorat Pellerinius¹⁾.

AE. RRR.

A S O P V S.

Imperatorii habentur tantum, iisque in familia Severi.

Epigraphe: ACΩΠΕΙΤΩΝ. Typi ob. vii.

Primus hujus urbis numum prodidit Haymius²⁾, verum Asopo Sicyoniae trubuit, quae tamen urbs non fuit, sed fluvius, et modica regio ab hoc flumine nomen adepta teste Strabone; quare merito ibi castigatur a Khellio. Non pauca de hac urbe commemorat Pausa-

nias³⁾). Praeter Haymum ejus utbis numi proditi sunt ex museo Caesareo, a Pellerinio, et Arigonio.

AE. RR.

B O E A.

Prope Maleam. *Imperatorit* in familia Severi apud Vaillantium, et Pellerinium. Memorabilis est numus Getae propter epigraphen: ΙΟΤΛΙΟC. ΣΕΠΤΙΜΙΟC. ΓΕΤΑC⁴⁾. Causam vide in numis Getae.

AE. RRR.

D Y R R H A C H I V M.

Autonomum dedit Pellerinius: *Caput Apollinis.* ΧΔΤΡ. ΛΑΚΟ. *Ceres gradiens utraque manu facem gestat.* AE. fere II. Iudicio capto ex Stephano, qui omnium unicus Dyrrachium aliud ab Illyriciano in Lacouia constituit, auctor vocem separat, sic ut legendum putet: ΔΤΡεαχηνων ΛΑΚΟνων. Verum in numo alio, cuius mihi ectypon misit nob. Jacobus Gradenigo, legitur ΦΑΚΟ. In aliis similibus luculenta epigraphe ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ, quibus hos numos deberi, non dubito. Vide Toremuzza tab. LXXXII. n. 4. Vidi numum similem musei Vitzaiani, cuius epigraphe spectatis literis distortis revera ad Pellerianum ΔΤΡ. ΛΑΚΟ. accedit, sed probe explorata certum deinde ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ constituit.

1) Rec. III. p. 192.

2) T. II. p. 384.

3) in Lacon.

4) Rec. III. p. 194.

G P T H I V M.

Fuit celebre Spartae navale.

Autonomus.

Exstat tantum in Goltzii Graecia.

Imperatorii

In familia Severi. *Epigraphe: ΓΤΘΕΑΤΩΝ.* Typi: *Hercules et Apollo*, qui fuere urbis conditores habiti, ut dixi in meis Numis veteribus^{x)}.

AE. RR.

L A S.

Imperatorii tantum. Horum tres unus Pellerinius protulit, Caracallae, Getae, et quod mirere, Maximini Pii, paucis Peloponnesi urbibus ultra Severi imperium numos ferentibus^{y)}.

Epigraphe: ΛΑΩΝ.

Typus: *Caput muliebre velatum turritum, prae quo sceptrum, infra tres monticuli, in numo Maximini.* Teste Pausania urbs sita erat intra tres montes, qui adeo in numo hoc indicantur.

AE. RRR.

LONGOSTALETES.

Vide infra in Taletum.

M A L E A.

Notum Laconiae promontorium. De numis argenteis hactenus hic perperam vocatis egimus supra in Sicyone Achaiae.

PRASIAE.

Huic Laconiae urbi Haymius *autonomum* tribuit inscriptum ΠΡ^{z)}) at eum ΑΣ

pertinere Ascalonem, et ΠΡ esse notas epochae, docuit Pellerinius^{a)}). Alium aeneum ex museo Granelliano huc adegit Froelichius: ΠΡΑΣΙΩΝ. ΠΟ.^{b)} sed legendum ΠΡΑΙCΙΩΝ. ΠΟ., alias similis musei Caesarei rite comprobat. Est hic numus Praefi Cretae, et hactenus non constat, has Laconiae Prarias honores monetarios nactas esse.

PSAMATHVS.

Autonomum vulgavit Arigonius: ΨΑ. *Caper stans*, in quo primum elementum sic formatum est, ut aequae Φ et Ψ haberi possit. Ibi, ut titulus praefert, huic Laconiae urbi tribuitur, sed qui haud dubie restituendus Pharo Adriatici insulae. Alius cum capite Tiberii citatus in Thesauro Goltzii tuto negligendus.

T A L E T V M.

Impositum vertici montis Taygeti auctore Pausania, cui scribitur Ταλετος^{c)}.

Exstant autonomi.

Caput virile jam diadematum, jam nudum, cui in nonnullis additur epigraphe ambigua. Χ ΛΟΓΓΟΣΤΑΛΗΤΩΝ. Tripus. AE. II. (Pellerin, Mus. Caef.)

Hos Pellerinius huc derivat argumentis ejus generis, quae utut parum valida, impugnare tamen animus non est;

x) pag. 135.

y) Rec. III. p. 190.

z) Tom. II. p. m. 170.

a) Rec. II. p. 437.

b) Notit. elem. p. 107.

c) L. III. c. 20.

cum, cui alteri urbi tribui possent, non satis videam. Similem jam edidit Harduinus, sed neque is, cui nihil invium erat, aut esse videbatur, superare has difficultates potuit. Non dissimulanda nonnulla indicia, quae suppeditat Bartholemyus apud Pellerinum^{d)}, plures hujus generis numos ante annos non multos repertos esse in finibus Tolosatiū, horum aliquibus inscripta esse nomina parum Graeca: βασιος vel βοχρος, ΛΟΤΚΟΤΙΩΝ, unde leviter suspicatur, eos ad hunc veteris Galliae tractum pertinere. Istud certum, numos binos ejus generis, qui sunt in museo Caesareo, fabricam barbaram praeferre.

AE. RR.

Non reticendus numus singularis, quem edidit cl. Sestinius: (Lettere T. IV. p. 99.)

M. ANTONIOC. ATTOC. ΟΙΩΝΙCT. ΤΡΙΩΝ. ΑΝΔP. Caput M. Antonii nadum. Ξ ΛΟΓΓΟΣΤΑΛΗΤΩN. Tripus AE. I.

Numum esse genuinum non dubito, sed neque dubito etiam, partem ejus anticam esse opus falsarii. Titulus Τρίων Ανδρῶν nonnisi in paucissimis Antonii nummis Graecis legitur, διωνιστες, auguris, nonnisi in Goltzianis, ut dicetur in his IIIviri moneta, ut taceam dubia alia, quae insolens hic numus offert.

CYTHERA.

Insula Laconiae vicina, cuius autonomus argenteus ΚΤΘΗΠΑΙΩΝ apud unum Goltzium. Ei tamen minutos aeneos KT., typo columbae volantis permittendos conjicit Sestinius, sed argumentis minus validis. (Lettere T. II. p. 12.)

A R G O L I S.

A R G O S.

Autonomi.

Lupus dimidiatus. Ξ A. magnum additis magistratum nominibus plerumque in compendium redactis, et sigillis admodum variis, ut: pilcis Dioscurorum, noctua, triquetrae quadam specie, aquila Persei harpae insidente etc. AR. III.

Lupi, quem obviae hae drachmae offerunt, hanc causam suppeditat Pausa-

nias^{e)}). Corinthiorum agro a lupis infestato ostendisse Apollinem lignum, cuius cortice carnibus mixta cum vescentur lupi, hanc illis coenam fuisse lethalem, cuius gratia beneficij huic deo Lycaeī cognomento facillum fuisse possum. Eodem libro^{f)} haec scribit: nobilissimum templorum omnium, quae sunt Argis, esse templum Apollinis Lycei hac occasione erectum: cum ex Aegypto Argos venisset Danaus, et cum Ge-

d) Suppl. IV. p. 91.

e) L. II. c. 9:

f) cap. 19.

lanore de regno disceptaret, pendente lite lupum ad ipsa urbis moenia cum tauro congressum victorem discessisse, cumque fervente inter utrumque animal pugna Argivi Danaum lupo, Gelanorem tauro comparassent; capto hinc augurio regnum Danao obtulisse. Similia refert Plutarchus ^a). Ex utraque Pausaniae historia antiquarii seu unam, seu alteram ad explicandum lupi argumentum amplexi sunt, pro prima, nempe Apollinis Δικόντος, stetit scholastes ad Sophoclis Electram v. 6. ὅτες καὶ τῷ νομοσκατι τῷ Αργείῳ ἐγχαρακτοῦσι φάσι λυκές, ὡς καὶ τας γλαυκας Αθηνησι. Unde ajunt monetas Argivorum insculptos lupos, ut Athenienfi noctuas. Pollucis testimoniūm cum numis hactenus notis non cohaeret, qui Argivos signasse numerum perhibet ^b). De causa harpae Persoi, cui Argos patria fuit, plura disseverui in meis Numis vet. p. 78. Pilei Dioccurorum illati, quia hi etiam Argivi agniti sunt, ut dictum in numis Philippi V. Macedonis.

* * *

Caput muliebre cum corona fastigiata, et intus ornata. Ξ ΑΡΓΕΙΩΝ. Vir nudus defluo post torgum pallio d. gladium; f. Palladium. AR. III. (Mus. M. Ducis.)

Insignem hunc numum jam olim eruditorum oculis subjeci ^c). Sistit aversa Diomedem Palladium ostentantem, quod clam Trojanis ex arce extulit. Praeciarum ejus facti memoriam copiosae veter-

rum gemmae servavere a peritissimis Graecae elegantiae artificibus incisae, numi vix unquam. Habitus ab Argivis hic honos Diomedi, quia Argivus ipse fuit. Capite anticae exhiberi Junonem Αὐθεῖαν, Floridam, quo nomine ejus deae templum Argis sicut, eodem loco verisimile dixi.

Pellerinius numum edidit: *Caput juvenile corona fastigiata, cui inscriptum: ΑΡΓΕΙ. Ξ Pallas gradens, et jaculum vibrans. AE. III.* Hunc auctor aliquando Argis Argolidis tribuerat, et recte quidem, ut opinor ^d). Alium, in quo similis antica, in Ξ ΠΑΜΦΑΝΗΣ. Pharetra, tridens, prora navis, AE. III., quem perperam primum Panticapaeo Bospori Cimmerii ^e), serius Argis Amphilochicas una cum priore largitus est ^f). Posteriorem, qui nunc est in museo Caeareo, Khellius infirma sane conjectura Pamphium Aetoliae revocavit ^g). Verius credam, ad hoc Argos utrumque pertinere, nam caput simile cum corona eminente exstat in numo praecedente, qui certus est hujus urbis. Quod in iis tridens, et prora conspiciuntur, non probat, indicari urbem maritimam, qualis erat Argos Amphilochium, nam poterant hoc typo notari vires Argivorum maritimae, ac praeterea, et si maritimum non erat Argos Argolidis; non tamen a mari longe distabat.

AR. C. AE. RR.

g) in Pyrro sub fin. h) L. IX. c. VI. §. 84. i) Num. vet. p. 135. k) Rec. I.
p. 139. l) Rec. I. p. 206. m) Suppl. I. p. 48. n) Appendix. II. p. 105.

Imperatorii.

Sunt ab Hadriano usque ad Alexandrum. His tamen priorem cum capitibus Neronis et Agrippinae, et typo gryphi in aversa editum reperio in Memo riis Trevoltiensibus ^{e)}). Vide hujus classis numos diligenter collectos a cl. Sellino ^{f)}.

Epigraphe constans APIΓΕΙΩΝ.

Typi illustriores:

Caput muliebre alatum, ante quod unius, quibus verbis Vaillantius describit numum Antonini. At dubium non est, esse hoc caput Persei Argivi cum harpa, qui typus obvius est in numis postremorum Macedoniae regum.

Vir militaris in erectum serpentem hastam intorquens viro alio humi prostrato jacente, in numo Severi. (Arigoni.)

Hoc typo aut exhibetur Cadmus peremptos a dracone ad fontem socios ulciscens, aut quoniam difficilis est, argumentum Thebanum Argos revocare, Archemorus puerus, quem a serpente peremptum septem duces egregie ulti sunt caeso dracone, et institutis ludis Nemeis; de quibus mox.

* * *

Ludi.

Mensa quatuor columnis susta, supra quam hinc pavo, juxta quem HPAIA, inde aquila, juxta NEMEIA, in numo Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 154.)

Etsi urbis nomen non addatur, tamen certum est, hunc numum Argis cusum.

Narrat Pausanias ^{g)}, Argis prope arcem esse stadium, in quo' Jovi Nemeo, et Junoni ludi peraguntur. Satis constat, Junonem Argis summa religione cultam, unde et in numo Hadriani apud Vailantium: APIΓΕΙΩΝ. HPA, typo pavonis; constat etiam de ludis Heraeis Argis in Junonis, Ήεας, honorem celebrari solitis, quorum praemium fuit clypeus; quare frequenter apud auctores, tum et in marmoribus pro Heraeis legas: THN. ΑΣΠΙΔΑ. ΗΡΑΣ, vel: THN. ΕΞ. ΑΡΓΟΤΣ. ΑΣΠΙΔΑ. Vide de hoc plura in Meursii Graecia feriata sub HPAIA. Nemea certamina obita plures Argorum alii testantur numi. Insignis est in Theupoli: ΑΔΡΙΑΝΟC. ΚΤΙCΤΗC. *Caput Hadriani.* Ξ APIΓΕΙΩΝ in ambitu coronae, intra quam NEMEIA. Vtramque numai faciem eleganter explicat Pausanias ^{h)}, Hadrianum certum currendi morem Argivis restituisse, quo in Nemeis ludis uterentur. Nemei quidem laidi apud Nemeam Cleonas inter et Phli untem sitam edebantur, praefidibus Corintho, Argis, et Cleone accitis, at etiam ad ipsum Argos Nemeo Jovi fuisse ludos constitutos supra ex Pausania vidi mus, et cum apud auctores varient caueae instituti certaminis Nemei, aliis in honorem Archemori, Jovis aliis perhidentibus, citatus supra numus Pellerianus cum typo aquilae docet, saltem Hadriani aetate intentos fuisse honores Jovis, nisi forte NEMEIA in Argivorum numis expressa indicent ludes Argis cē.

e) April. 1701. p. 123.

f) Lettere T. III. p. 111.

g) L. II. c. 24.

h) L. VI. c. 16.

lebratos, diversos ab iis, qui ad Ne-
meam edi solebant, de quibus supra.

Huc refer etiam: ΑΡΓΕΙΩΝ. *Corona*
apii, in qua A, in numo Elagabali.
Vaillantius A istud explet legendō *Ax̄tia*.
Praeeunte ergo hoc' numo etiam numi
Aelii, Antonini, et Faustinae junioris
vulgati ab Arigonio, in quibus suppres-
so urbis nomine exhibetur corona, in-
tas A. AKTI. AKTIA, huc pertinere
possunt. Sed litem intentat Nicopolis
Epiri, in cuius aliquot numis insuper
additur ΙΕΠΑ. ΝΙΚΟΠΟΛΙC, ut hic AP.
ΓΕΙΩΝ, ut in hujus urbis numis dictum.

* * *

Cum Argorum Argolidis numis hacte-
bus permixti fuere ii, qui ad Argos Ci-
liciae haud dubie pertinent, et quorum
complures Valeriani, et Gallieni aetate
signati sunt. Neque certum est, non etiam
complures cum capite praecedentium im-
peratorum Argis Ciliciae restituendos,
nam utraque urbs una eademque usa
est inscriptione ΑΡΓΕΙΩΝ. Neque ad dis-
crimen aliquid conferunt typi, nam ex
iis ipsis, quos in numis Argorum Cili-
ciae reperias, plerique in Argorum quo-
que Peloponnesi moneta habentur, cu-
jus concordiae ratio est, quod verisi-
mire est, hanc Ciliciae urbem fuisse al-
terius coloniam, quo factum, ut origi-
nis suae decus in moneta affectaret. No-
vi, cl. Septimum nullum Argorum Cili-
ciae numum agnoscere, omnesque Ar-
golidi velle restitui, qua de lice vide
Argos Ciliciae.

AE. R.

(Vol. II.)

C L E O N E.

Autonomus.

Caput *Herculis imberbe leonis pelle te-*
ctum. Χ ΚΛΕΩ. intra coronam. AE. III.
(Pellerin.)

Jure in Cleones moneta habitat Her-
cules, cuius prima aerumna fuit domi-
tus leo, qui in saltu urbi vicino cubile
habuit, ac propterea poetis quoque di-
ctus *Cleonaeus*.

AE. RRRR.

I m p e r a t o r i i .

In familia Severi, Commodi etiam
unum adfert Vaillantius. Epigraphe:
ΚΛΕΩΝΑΙΩΝ.

AE. RRR.

E P I D A V R V S.

Ab Aesculapii cultu inclyta, quem
numi quoque comprobant.

Autonomi.

In iis, qui antiquitate praefstant, epi-
graphe est ΕΠ. in monogrammate, ra-
ro literis solutis. Illustriores sunt:

Caput *Aesculapii*. Χ ΕΠ. *Hygia stans*
cum serpente. AE. III. (Pellerin.)

Caput idem. Χ ΕΠ. *Lupus jacens*. AE.
III. (Pellerin.)

Caper stans. Χ ΕΠ. *Gallus vescens*.
AE. III. (Pellerin Suppl. II. p. 97.)

De Hygia Aesculapii comite conflat,
ut et de gallo alite eidem sacro. Caper
ad dei historiam pertinet, nam tradit

Oo

Pausanias¹⁾, Coronidem natum recens Aesculapium filium, quem ex Apolline conceperat, in monte Epidauro vicino exposuisse, infantem interea a capra lacte nutritum, et a cane custoditum. Forte animal numi II., quod Pellerinio lupus dicitur, reipsa est major quidam canis ad praeslitam deo custodiam aduldens, ut revera propter pedes simulacri ejus dei, quod apud Epidaurum stetit, excubabat canis²⁾. Sin lupus est, solitum is est Argivorum symbolum, de quo vide dicta in Argis.

* * *

integralm proteatur, præterea capitis lineamenta certum Aesculapium prodant, dubium non est, docente nome Savorgnani mox citato legendum esse juxta caput anticae ΕΠΙΔΑΤΡΟΤ. In simili-
mo alio musei Hunteriani Combius le-
git: ΙΠ. ΤΤΡΟΤ. ΙΕΡΑΣ, eumque adeo
Tyrum amandavit. At ego autem adfir-
mare, numum esse nautilus, legendum
que, ut in Savorgnaniano: ΕΠΙΔΑΤ-
ΡΟΤ. ΙΕΡΑΣ, quod propterea sidea-
tius adsero, quia numus sic, si falla-
cem epigraphen demas, totas abridit
ab ingenio monetae Tyriæ.

AE. RR.

Imperatorii.

Hactenus comperti sunt Antonini, et
descripti a Pellerinio³⁾, et Neumanno⁴⁾.
Epigraphe in his: ΙΕΡΑΣ. ΕΠΙΔΑΤΡΟΤ
Alius max. mod. Alexandri Sev. ΕΠΙ-
ΔΑΤΡΙΩΝ. *Serpens in spiras eructus iux-
ta aram.* b).

Epitheton ΙΕΡΑΣ rarum est in urbibus
Europæ, datumque fuit propter religio-
num Aesculapii.

AE. RRR.

HERMIONE.

Imperatorii tantum, iisque in familia
Severi.

Epigrapha ΕΡΜΙΩΝΕΩΝ. typis ob-
viis. (Vall. Mus. Caes.)

AE. RRR.

METHANA.

In codicibus varie scripta reperitur,

Notanda variorum in definiendis ur-
bis hujus autonomis admissa sphalmata.
Edidit Haynius numum¹⁾: *Caput bar-
batum. ΙΕΡΑΣ. intra coronam.* Auctor
hac inscriptione notari Hieran German
Myssiae existimavit; at Khellius in nota
ibi subjecta Hieram Aegatum insularum
unam respexit. In alio simillimo juxta
caput anticae Pellerinius legit ΝΙΚΟ-
ΠΟΛΕΩΣ²⁾, inductus haud dubie in-
scriptione ayersae ΙΕΡΑΣ. Cum uterque
auctor numi sui partem anticam minus

s) L. II. c. 26. t) Pausan. l. c. c. 27. u) Graec. fer. x) T. II. p. m. 138. y) Rec. I.
p. 62. z) Suppl. II. p. 96. a) P. II. tab. V. b) Catal. d'Eanery.

at veram scripturam esse Mycanae, alibi docui e).

Imperatorii etiam hi tantum in familia Severi, quorum binos, Domnae unum, Caracalla alterum protulit Pellerinius. Epigraphe ΜΕΘΑΝΑΙΩΝ.

AE. RRRR.

MYCENAE.

Vrbs antiqui nominis, Persei opus, sed numorum sterilis. Achaeorum quidem argenteum edidit Haynius ^{d)}, in cuius area figla, quam in ΜΤΦΥΑΙ exsolvit Bayerus ^{e)}, cumque fecutus Froelichius ^{f)}. At supra, cum de similibus signis in Achaeorum moneta contentis agerem, adfatum ostendi, iis urbium nomina contineri vix posse. Ad haec Mycenae circa annum V. C. 286 in ruderā consedere eversae ab Argivis, ut docet Diodorus ^{g)}, sic ut Strabonis aevō harum ne vestigium quidem supereisset. Ignoti igitur in hunc diem hujus urbis numi.

THYREA.

Vrbs cum regione Thyreatide, ob quam cruentae saepe Spartanis cum Argivis dimicaciones.

Caput Palladis. Ξ ΘΟΡΙΑ. *Noctua.* AE. III. (Pellerin.)

Caput lupi. Ξ Φ Pharetra, galea, caput lupi, et monogramma. AE. III. (Mus. Caes.)

Numum priorem Pellerinius olim Thuriæ Messeniae tribuit ^{h)}, at mutata se-rius mente rectius huic Thyreac Argolidis ⁱ⁾. Alterum huc vocavit Khelliū suadente elemento Φ posito nonnunquam pro Θ, ut diximus ad Athenarum nummos, atque eadem occasione alias quoque numos simili elemento inscriptos ab Hayniō et Pellerinio vulgatos, et Thebis vel Thespiai tributos huic Thyreac vindicare contendit ^{k)}, obnitente acriter Pellerinio ^{l)}. Vix operae pretium, in causam tam levem pertinacibus conjecturis inquirere.

AE. RRR.

TROEZEN.

Autonomi.

Caput Neptuni. Ξ TPO. *Tridens.* AE. III. (Pellerin, Hunter.)

Caput imberbe comis revinctis. Ξ TPO. *Tridens.* AR. III. (Wise Mus. Bodl. p. 6.)

Nimirum teste Strabone, et Plutarcho ^{m)} haec urbs Neptuno sacra fuit, cuius caulam mox dabimus. Numum alterum Wisius Troadem primum ablegavit, agnito subinde errore Trozenem respexit ⁿ⁾. Trozenios se scripsisse etiam Trozenios, docet marmor apud Chishull ^{o)}.

Commemorandi adhuc bini alii:

ΣΔΕΤΣ. ΕΛΕΤΘΕΡΙΟΣ. *Caput Jovis laur. imberbe.* Ξ TPOIZHN. *Fulmen.* AE. (Goltz.)

e) Nam, vet. p. 133. d) T. II. p. m. 114. e) Comment. acad. Petrop. T. V. f) Annal. Syr. p. 158, et Not. elem. p. 101. g) L. XI. c. 65. h) Rec. I. p. 120. i) Suppl. I. p. 47. k) Ad-
pendic. I. p. 41, et Adpendic. II. p. 158. l) Suppl. I. p. 60. m) In Theseo. n) Pag. 132.
o) Ant. Afiat. p. 164.

ΠΟΛΙΑΣ. *Caput Palladis.* Ξ TPOI-
ΖΗΝΙΩΝ. (Vaill. Arigoni, Theupoli).
ΖΗΝΙΩΝ. *Tridens.* AE. (Goltz.)

Horum priorem non moror, quem ex
numis Syracusanis ejusdem argumenti
confictum ut credam, facile inducor. Al-
ter si fictus, totus ex Pausania con-
fictus est perhibente^{p)}, Minervam et Ne-
ptunum de loci praesidio disceptasse, at
Jovem sic composuisse litem, ut com-
munis utriusque is honos esset; quare,
addit, Trozenios venerari Minervam
Poliadem, et Neptunum coguomine re-
gem, quin et vetustum ejus gentis nu-
mum tridentis et Minervae imagine in-
signem suisse. Tridentem eorum numis
impressum prodit etiam Plutarchus^{q)}.
AB et AE. RRRR.

Imperatorii.

Cum capite Commodi, et in familia
Severi.

Epigraphe: TPOIZHNΩΝ, TPOI-

ZHNIΩN. (Vaill. Arigoni, Theupoli).
AE. RR.

I R E N E.

Insula juxta Trozenem, exulis De-
mosthenis violenta morte cognita, di-
cta etiam *Calauria*, et si diversam utram-
que insulam faciat Plinius.

Autonomos binos huc refert Pelle-
rius:

Caput Palladis. Ξ IP. *Tridens.* AE. III.

Caput muliebre spicis coronatum. Ξ IP.
Fax ardens intra coronam. AE. III.

Similem priori, nisi quod pro IP. le-
gitur PI., olim ex museo Caesareo vul-
gavi, eumque propterea Rhithymnae
Cretae, tribui^{r)}. Similis alteri, nisi quod
pro IP. legitur EP., editus est in museo
Hunteriano, ac propterea a Combio tri-
butus Ereso Lesbi. Difficile est, numis
tam parcae inscriptionis veram adsigna-
re patriam.

A R C A D I A.

Communi gentis nomine ligati copiosi
Autonomi.

*Caput imberbe nudum, cornu uno, aut
binis e fronte turgentibus.* Ξ Λ, infra
fistula paistoritia, per aream literae variae.
AR. IV. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Caput Jovis laur. Ξ Idem monogram-
ma. Fistula paistoritia, omnia intra quer-
nam. AE. II. (Pellerin.)

Caput Jovis laur. Ξ Idem monogram-

ma. (etiam sine hoc) *Pan imberbis nu-
dus sedens exstante ex fronte cornu d-
elata, f. pedum, in area plerumque equi-
la, tum variae literae, et monogramma-
ta.* AR. III. (Numi obvii). Insignior al-
ter non multum absimilis, sed scripto
praeterea infra ΟΛΤΜ. AR. I. (Hunter.)

Caput Panos. Ξ ΑΡΚΑΔΟΝ. *Pallas
stans.* AR. max. mod. (Panel Mem. Trev.
Octob. 1737.)

p) L. II. c. 30.

q) In Theseo cap. 6.

r) Num. vet. p. 155.

Pan deus Arcadiae res in vulgus notissima. Eum Arcadum numi nequaquam forma horridum, sed speciosi adolescentis ritu proponunt, qualem diximus extare etiam in insigni nummo Messanae Siciliae, ubi praeterea adscriptum ΠΑΝ legitur. Fistula et pedum certa sunt Panos attributa, quanquam quod fistulam dixi, Pellerinius censet esse cistam mysticam ad Panos sacrum ritum pertinenterem. Causam adfert, quod calamis aequales coibem potius vimineum notant, fistula calamis disparibus constante. At sunt etiam in monumentis veterum propositae fistulae compactae cicutis aquilibus, ut apud Caylus Rec. T. I. tab. 51, et T. II. tab. 47. Adde, quae nuper cl. Frid. Münterus ad numum Syracusanum de fistula Panos cum cicutis aequalibus crudite disputavit ²⁾). Caput anticae videtur esse Jovis nomine Lycae in Arcadia culti, de quo ferebat fabula, quisquis in ejus templo humana viscera cum aliarum victimarum visceribus mixta gustasset, lupum fieri ³⁾). Vocabulum ΟΛΤΜ. numi Hunteriaui inscriptum monticulo, cui Pan insidet, videtur designare nomen ipsius montis, nempe Olympi. Nullus quidem mons hujus nominis a geographis in Arcadia memoratur. Sed narrat Pausanias ⁴⁾, monti Arcadiae Lycae Olympi etiam nomina fuisse, atque idem paullo infra perhibet, in monte Lycae fuisse Panos templum. Epigraphe in his numis mo-

nogrammate, quod litteras APK. complectitur, plerunque flatur.

* * *

Caput muliebre ligatis filo crinibus intra quadratum, in area A. Ξ. Juppiter sedens dexterum extendit, ex qua evolat aquila, s. hastam. AR. III. (Mus. Caef.)

Alius, sed in area AK. (Pellerin.)

Alii, sed in area APKA., vel disiectis literis ARK. (Hunter tab. 7. n. I. II. III.)

APKAΔΙΚΟΝ. *Caput simile. Ξ. Eadem uersa. AR. III. (Mus. reg. Daniae, Catal. d'Ennery p. 67.)*

Numi hi perantiquae fabricae varias sunt vices pastae. Similem jam a Paruta editum video, cui cum legendum videatur APK., eum Agrigentinis dicavit ⁵⁾). Pellerinius litteras numi sui A. K. expletiv legendo: Αρδηρες Κορας, secutus nempe Goltzium, in cuius numo simili plene scriptum ΑΒΔΗΡΑΣ. ΚΟΡΑΣ praeditur ⁶⁾), quo factum, ut in id genus numis aliis solitarium A esse princeps τα Αρδηρες elementum crederetur. At palam testatur cl. Combius, in integerim musei Hunteriani numo distincte legi APKA., et cum praeterea in postremo numo legatur plene APKAΔΙΚΟΝ, certum jam est, omnes hos numos Arcadiae restituendos. Qua in causa cum libenter Combii praeconium amplector, tum illud minus adridet, quod eos non Arciae Peloponnesi regioni, sed Ar-

¹⁾ Heeren Bibl. der alten Litterat. IX. Stück, S. 37. ⁵⁾ Plato de rep. L. VIII. p. 565.
²⁾ In Arcad. c. 38. ³⁾ Sic. num. tab. 79. ⁶⁾ In Graec. tab. 25.

cadiæ Cretæ urbi tribuit, cuius certum nullum hactenus numum habemus. Epigraphe Pellerinii A. K. haud dubie manca est evanido medio P. Adverte rursum Goltzii malam mentem, inscriptum numero suo ΑΒΔΗΡΑΣ. ΚΟΡΑΣ profitten-
tis, quando in numis id genus certis aliud non legimus, quam A, vel ΑΡ-
ΚΑ, vel ΑΡΚΑΔΙΚΟΝ. Postrema haec scriptura possessivum indicat pro gentili, cuius jam exempla dedimus, et dabimus adhuc.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Totius gentis non extant, nisi hic revocare velis numos Antinoi, quos vide in hujus herois moneta.

A L E A.

Autonomi.

Aeneum ΑΛΕΩΝ typo Jovis *actophorii sedentis* huc vocandum putat Pellerinius, dubitat tamen, an non aliud forte elementum numo suo exclusum praecedat.

Certiorem ΑΛΕΙΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ, qui ad foedus Achaicum pertinet, protulit supra in numis dicti foederis.

AE. RRRR.

Imperatorius.

Vnicus, isque Marcianae, est apud Arigonum, si modo epigraphe rite lecta . . . KIANA. CEBAC. *Caput Mar.*

oianas. ρ ΑΛΕΩΝ. Mulier humili docum-
bens d. arundinem, s. urnae innixa.
AE. RRRR.

A N T I G O N I A.

Vide infra in Mantinea.

A S E A.

Apud quam urbem rursum emergit Alpheus.

Numum ΑΣΕΑΤΩΝ. ΑΧΑΙΩΝ dedi-
supra in numis foederis Achaici.

C A P H Y A.

Imperatorii tantum, iisque in familia Severi.

Singularis est capitinis inscriptio in nummo Caracallae apud V allantium: ΑΝΤΟΝΙΝΟΝ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ Αγαπη ΣΙΓΩ, Antonium alma diligit Ceres²⁾). Nugae, quando in numis Commodi, Nicaeae, Caesareae, Cappadociae, et Cii scribi potuit: ΚΟΜΟΔΟΤ. ΒΑΣΙΛΕΤΟΝΤΟC etc. Vide lites de hujus lectione vocabuli agitatas in Memoriis Trevolt. anni 1701.

Epigraphe: ΚΑΦΤΙΑΤΩΝ typis ob-
viis.

AE. RRR.

E V A.

Numos aureos et argenteos inscriptos

2) Num. urb. ill.

ETA esse potius Cyrenaicæ, dicetur in hic moneta vide, quæ in Antinoi numis observabimus.

AE. RRR.

H E R A E A.

Ad Alpheum sita.

*Imperatorium unicum vulgavit Pelle-
rinus cum capite Caracallæ, et HPAE.
ΩN. Fluvius decumbens, cui adstet bos.*
(Lettres p. 168.)

AE. RRRR.

MANTINEA, quæ et ANTIGONIA.

A u t o n o m u s.

*Caput Palladis. Ξ MANTINEΩΝ. Vir
pilatus succinto habitu gradiens, s. ha-
ftam, vel scipionem. AE. III. (Pellerin.)*
AE. RRRR.

Eadem urbs in Antigoni Dosonis gra-
tiam, quod is Achaeorum studiosus ef-
set, sece *Antigoniam* Arato sic volente
nominavit, ut narrat Pausanias ^{a)}, et
Plutarchus ^{b)}, atque hoc nomine supra
in moneta foederis Achaici numum AN-
TΙFONEΩΝ. AXAIΩΝ vidimus. Serius
Hadrianus adscititium illud Macedoniae
nomen sustulit revocato vetere Mantin-
nae teste eodem Pausania ^{c)}, et com-
probant istud sequentes

I m p e r a t o r i i :

In familia Severi. *Epigraphe: MAN-
TINΕΩΝ.* (Vaill. Theup. Mus. Caes.)

De honoribus Antinoe hoc in oppi-
do habitis, ejusque causis, et signata-

M E G A L O P O L I S.

Patria Polybii, paullo post pugnam
Leuctricam Epaminondæ consilio explu-
ribus aliis circumstis oppidis coaluit,
ut fortius resisteret Spartanis; quare
Graecarum urbium πολιτης dicebatur ^{d)}.
Chronicon Parium ejus annum natalem
statuit V. C. 384.

A u t o n o m i :

*Caput Jovis laur. Ξ ΜΕΓ. Pan nudus
rupi infidens d. clata, s. podum, in area
aquila. AR: III. AE. II. (Pellerin).*

Simillimi his sunt argentei, quos su-
pra recitavimus, communi Arcadum no-
mine signati, unde verisimile, etiam hos
hoc in oppido signatos. Similes Goltzius
perperam Zephyrio Ciliciae tribuit.

Numi alii inscripti ΜΕΓ. incertum,
utrum huc, an Megara sint avocandi.

AB. et AE. RRR.

I m p e r a t o r i i .

Tantum in familia Severi. Hujus, et
Caracallæ numos tres dedit Pellerinus ^{e)}.
Domnae unum addidit Arigonus. In mu-
seo Theupoli memoratur unus Elagaba-
li, at verius etiam hic est Caracallæ.
Notandum enim, plerasque Peloponnesi
urbes familiae solum Severi dedicasse
monetam, atque id vivo Severo, quod

a) L. VIII. p. 615.

b) In Arato cap. 45.

c) L. c.

d) Pausanias L. IX. c. 14.

e) Rec. III. p. 189.

colligo primum ex capite Caracallae, quod adhuc juvenile, ac plane imberbe proponitur, ex quo fit, ut facile Elagabalus haberi possit, qui re ipsa est Caracalla, deinde quod in his summis Geta nunquam dicitur Augustus, sed Caesar tantum.

*Epigrapha est: ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.
AE. RR.*

N O N A C R I S.

Harduin in Plinio suo ¹⁾ autonomum vulgavit, in quo legit: ΔΗ. ΝΩΝ., quod solvit in ΔΗμας ΝΩΝαχειων, typus: *Protome Diana*. Σ Aquila intra tauream. Dubium non est, numrum hunc per aetatem fuisse attritum, legendumque: ΑΒΤΔΗΝΩΝ, ut collati Abydi numi docent.

O R C H O M E N V S.

Fuit praeter Orchomenum Boeoticum hujus nominis urbs alia in Arcadia.

I m p e r a t o r i i .

In familia tantum Severi signati, et quidem eadem fabrica et forma, qua passim in aliis Peloponnesi urbibus hac aetate signatos videmus; ut adeo jure huic nostro Arcadiae Orchomeno sint vindicandi.

*Epigrapha: ΟΡΧΟΜΕΝΙΩΝ. Sunt apud Vaillantium, Pellerinum, Theupoli, at majore numero apud Arigonium.
AE. RR.*

P H E N E V S.

A u t o n o m i :

Caput Cereris spicis coronatum. Σ ΦΕΝΕΩΝ. Mercurius gradiens d. caduceum, s. puellum gestat, juxta quem scriptum: ΑΡΚΑΣ. AR. m. m. (Pellerin). Eundem exhibet etiam Pembrock, (P. II. tab. 9). in quo tria signa incusa conspicuntur, quorum unum conficit epigraphen ΔΕΛΦ. Item AE. II. (Mus. Caes.)

Fuit Arcas Jovis et Callistus filius, quem Juppiter matre in ursam mutata in Arcadiam a Maja educandum misit ¹⁾. Eo ministerio functum Mercurium hic numus docet, et jure, quod et ipse Majae filius fuit. Audi et Ciceronem ²⁾: Quintus (Mercurius) quem colunt Pheneatae, qui et Argum dicitur interemisse. Deorum omnium maxime Mercurium veneratos Pheneatas, eique ludos Hermaea fecisse tradit Pausanias ³⁾, et Lactantius ⁴⁾.

* * *

Caput Cereris spicis coronatum. Σ ΦΕΝΕΩΝ. Bos gradiens. AR. III. (Mus. Caes.)

En iterum possessivum ΦΕΝΕΩΝ pro gentili ΦΕΝΕΩΝ, ut supra in Arcadia quoque vidimus.

* * *

Caput Diana Σ ΦΕΝΕΩΝ. Equus pa-scens, intra cuius crura monogramma. AE. III. (Mus. Caes.).

1) T. l. p. 196. 2) Apollod. L. III. c. 8. §. ult. 3) Nat. deor. L. III. c. 22
2) L. VIII. c. 14. 4) De fals. relig. c. 6.

Vlysses cum perditas equas apud Phenaeum reperisset, Diana inde Εὐριππας, equarum inventricem, coluisse erecto apud eam urbem templo narrat Pausanias¹⁾. Vide praeterea, quae de hoc numo alibi docui^{m)}.

AR. et AE. RR.

Imperatorii:

Aurelii, Caracallae, et Plautillae. (Vail.
Teup.)

Epigraphe ΦΕΝΕΑΤΩΝ.

Singularis est numus Plautillae in museo Theupoli citatus: ΕΠΙ. ΧΑΠΙΔΗΜΟΤ. ΦΕΝΕΑΤΩΝ. *Mulier utraque manu facem tenens.* AE. m. m. Nolim de viri eruditio adcuratione dubitare: mirum tamen videtur primo maximi moduli numisma, cum vix hac forma in Peloponnesi urbibus nummi signati sint demptis iis, qui ab Achaeis et Arcadiis in Antinoi honorem cusi sunt, qui tamen proprie moneta non fuere, deinde nomen magistratus, quem numis urbium Peloponnesi sub Augustis vix solitum fuisse inscribi constat.

AE. RRR.

P H I A L E A.

Antea dicta Phigalia.

Imperatorii tantum in una Severi familia complures editi, et majore numero a Vaillantio.

Epigraphe ΦΙΑΛΕΩΝ typis obviis.
AE. RR.

P S O P H I S.

Autonomum

Dubium hujus urbis produxi supra in moneta foederis Achaici.

Imperatorii.

ΨΩΦΕΙΔΙΩΝ Caracallae apud Pellerinum, Getae apud Vaillantium.

AE. RRRR.

S T Y M P H A L V S.

Ad cujus adsitum lacum habitabant aves Stymphalides.

Caput muliebre laur. ΣΤΥΜΦΑΛΙΩΝ. Hercules gradiens d. clavam attollit, s. exuvias leonis, in area ΣΟ. AR. m. m. (Pellerin).

Caput Herculis imberbe leonis polle coopertum. ΣΤΥΜΦΑΛΙΩΝ (retrograde). *Caput avis cum collo.* AR. III. (Pellerin.)

Herculem apud Stymphalum majore opere cuktum, non mirum ob praefitum caede Stymphalidum beneficium. Harum imaginem in numo altero proponi existimat Pellerinus, quae tamen multum diversa sunt forma in numo Nicæae, et monumentis aliis, quibus Herulis aerumnae proponuntur.

AR. RRR.

T E G E A.

Diu ignoti fuere urbis hujus numi,

1) L. VIII. p. 628.

m) Num. vet. p. 140.

dum eorum complures nostra aetate va-
riorum antiquariorum ope lucem vi-
derent.

Autonomia.

Caput Palladis. Χ ΤΕΓΕΑ. *Noctua.* AR.
III. (Mus. Caes). In alio solum TE. AE.
III. (Pellerin.)

Constat ex Pausania, Palladem *Aeac*e cognomine ab his Tegeatis magno in honore habitam. Pellerinius aeneos suos, quos citavi, Tegeatis Cretae proprios esse voluit, qua id veri specie, magis patebit ex iis, quae mox dicentur.

* * *

Caput Palladis. Χ ΤΕΓΕΑ. *Cerva puer-
lum lactans, in nonnullorum area bina
monogrammata.* AE. III. (Mus. Caes.
Khell Adpendic. I. et II. Pellerin).

Numi argumentum jam alias praeclarre explicavit Khelliusⁿ). Narrat Pausanias^o), Apollodorus^p), et Diodorus Siculus^q), Augen Alei Tegeae regis filiam ab Hercule vitiatam natum puerulum primo in Palladis, cuius ea facerdos fuit, luco deposuisse, at vulgato crimine infantem Alei jussu in monte Parthenio expositum, sed cui mox prae-
fio fuit cerva, quae praebito lacte ma-
ternam abjecto opem tulit, ex quo facto Telephus est appellatus. Alibi nar-
rat Pausanias^r), in Helicone Boeotiae cervam Telepho infanti lac praebentem effectam retulisse. In hunc fere sensum

Khellius. At Pellerinius aliorum argu-
mentum traduxit. Nam cum animal par-
tis aversae nequaquam cervam, sed lu-
pam putaret, et contaret ex Cretenium
historia, simile beneficium Miletu suo,
Apollinis filio, ab hac impensum, numum
Tegeae Cretae adjudicavit, cum idem
argumentum in Cydoniae quoque nu-
mis compareat^s). Verum sine dubio prae-
ferenda Khelli sententia, primum quod
integerrimus numus musei Caesarei nul-
lum de cerva dubium relinquit, deinde
quod in nonnullis numis hujus thema-
tis bina comparent monogrammata, quae
eadem sunt in numis aliis certis hujus
Tegeae Arcadiae, de quibus mox, quod
manifeste patet collatis binis ejus numis
a Khellio in Adpendicula II. productis.
Accedit, quod in horum antica est Pal-
las multum a Tegeatis Arcadiae, ut di-
xi, observata, et cujus Auge Telephi
mater facerdos fuit; denique quod Te-
gea Cretae perobscrum fuit Cretae op-
pidum. Numos alios et monumenta, quae
hanc Telephi fabulam multo illustrius
sistunt, indicabo in numis Pergami Myliae.

* * *

*Caput Dianae prominente retro phare-
tra et arcu.* Χ ΤΕΓΕΑ. *Pallas stans f.
hastam, d. aliquid impenit urnae, quam
adstant puella offert, in area ΔΑ. AE.*
II. (Pellerin). *In alterius area IE. (Khell
Adpendic. II). In alterius area due mo-
nogrammata.* (Khell I. c.).

n) Ll. ec. o) L. VIII. c. 48. p) L. III. c. 9. q) L. IV. c. 33. r) L. IX.
o. 31. s) Rec. III. p. 73. Suppl. I. p. 52.

ΑΛΕΟΣ. *Caput barbatum diadema-tum. Ξ ΤΕΓΕΑΤΑΝ.* *Horus galeatus, o-ctera nudus stans, s. hastam et clypeum tonens, dextera aliquid acceptat a Pallade, quod adstant puer oblate vase ex-cepit, per aream eadem monogrammata.* **ΑΕ. II.** Numi hujus praecones mox ci-tabo.

Caput Palladii. Ξ ΤΕΓΕΑ. *Horus ga-leatus, oetra nudus, gradions d. onfum, s. clypeum opponit.* **ΑΕ. III.** (Pelleria).

In solo numo II. morabor, qui rite explicatus reliquis lucem impertit. Eum primum edidere, sed, ut appareat, mi-nus integrum Harduinus ¹⁾, et Haymius ²⁾. Adcuratius restituerunt Wachterus ³⁾, ac praecipue Pellerinius ⁴⁾. Anticae explicatus planus. Sistit ea Aleum Aphidanis F, Arcadis nepotem, Jovis et Calli-stus abnepotem, Lycaonis adnepotem. Alei regia adhuc Pausaniae acetate Tegeae monstrabatur, ut et fanum Miner-vae Aleae ab eo aedificatum, de quo vide plura apud Haymum ²⁾. At aver-sae explicatum nemo omnium, qui nu-mum ritere, est adsecutus. Eum latius exposui in meis Numis vet. ¹⁾ secutus Apollodorum ⁵⁾, et Pausaniam ⁶⁾, qui perhibent, Cepheum Alei filium et Tegeae regem invitatum ab Hercole, ut se ad bellum sequeretur, sed conditio-nes detrectantem, quod se absente Ar-givorum incursionem metuebat, tum de-nique persuasum, cum ei Pallas deton-sum Medusae crinem in amphora obtu-

lit, quem Sterope Cephei filia, si forte hostes ingruerent, ostentare e moenibus jubebatur. Monere non attinet, numum hunc Aleo synchronous non esse, qui annis circiter 1400 ante Christum Tegeae regnaverit. Numus III. ipsum ite-rum Cepheum fistit, ut colligitur ex cul-tu, quem is in binis praecedentibus ob-tinet.

In area numi I. legitur ΛΑ., quo Pe-lerinius indicari censem aut concordiam cum Lacedaemoniis, aut Tegeatas fe-prosterni his subjectos. Verum cum in simili alio pro hoc legatur ΙΕ., videtur το ΛΑ. aliud significare, perinde atque in Aegira Achiae vidimus.

* * *

Numus ΤΕΓΕΑΤΩΝ ΑΧΑΙΩΝ de-scripsi supra in numis feederis Achaici.
ΑΕ. ΒΒΒΒ. ΑΕ. ΒΒ.

Imperatorii.

In sola Severi familia. (Theupoli, Pe-lerini).

Epigraphe: ΤΕΓΕΑΤΩΝ.

Typus illustrior: Atalanta Tegeaca aprum Calydonium hasta feriens, in nume Dom-nae. (Mus. Caes.) Vide, quae hic per-tinentia supra in Aetolia notavi.

ΑΕ. ΒΒ.

THELPPVS A.

Autonomi,

Caput radiatum. Ξ ΘΕΔ. intra lan-ream. ΑΕ. III.

1) Num. ill. in Trypha. 2) T. M. p. 4. 3) Archaeol. num. p. 82. 4) Reis p. 33.
2) L. c. 5) Pag. 142. 6) L. I. c. 7. 7) In Arcad. c. 47.

Similem edidit Neumannus^d), sed in quo prior litera Θ deficit. At testatur idem, sese a cl. Wackero, qui praesentem numum vulgavit, edoctum, literas ΘΕΛ. in eo esse luculentas. Idem quoque integer est Veletris in museo Em. Card. Borgia.

AE. RRR.

Imperatorii

In Severi tantum familia.

Epigrapha: ΘΕΛΠΟΤΣΙΩΝ. (Vaill. Theup.)

AE. RRR.

THISSOA.

Dicta Pausaniae: Θεισσανή προς Ορχομενό, et fuit una ex oppidis, ex quibus conflata fuit Megalopolis^e).

Numum: ΑΧΑΙΩΝ. ΘΙΣΟΑΙΩΝ vide supra inter numos foederis Achaei.

AE. RRRR.

C R E T A.

Insularum hujus tractus maxima et nobilissima, Jovisque natalibus, Labyrintho, Minotauro, aliisque fabularum prodigiis inclyta, quorum haud dubie causa meritorum in antiquo lapide jactantius dicitur ab indigenis ΒΑΣΙΛΕΤΟΤΣΑ. ΤΩΝ. ΝΗΣΩΝ, *regina insularum*^f). Olim centum digestam per urbes fama ferebat, quarum non paucas numi hodieque superstites nobilitant. Sunt hi argentei aeneique, aurei nondum reperti, habentque tam certum ac peculiarem characterem, ut natales suos celare non possint oculum tractandis numis adsuetum. In argenteis discri- men illud omnium maxime elucet, quod plerique praeter certa remotae antiquitatis indicia duriorem quandam picturae modum offerunt, qui neque in numeris serius signatis facile mitescit, raro visis Gratiis in hanc insulam pedem intulisse.

Autonomi:

Nomine totius insulae, iisque argentei sunt apud solum Goltzium, inscripti KPH. KPHTAIΩΝ, suntque cistophoriorum, quod genus, ut alibi docebatur, verisimile non est in Creta signatum, unde de vera eorum lectione ju- re dubitatur.

In numo Haymii^g), et musei Pembrock^h) cum capite Homeri male le- ctum KPHTΩΝ pro ΗΤΩΝ, qui adeo ad insulam Ion pertinent.

Imperatorii.

Horum primus est cum capite Tib- rii, (Vaill.) reliqui porrigitur usque ad M. Aurelium. Major eorum numerus est cum capite Trajani, quos vide- lis in museo Farnesiano.

Epigrapha continens: KOINON. KPH. ΤΩΝ.

Typi: Hi fabulis domesticis plerum-

d) Num. pop. P. II. p. 261.
p. m. 72. h) P. II. tab. 80.

e) in Accadic. c. 27.

f) Grater p. 1090. 11.

g) T. II.

que inhaerent, sic: *Europa tauro vecta. Nympha Jovem puellum ulnis complexa, in area hinc cornu Amaltheae, inde aquila. Juppiter infans globo infidens inter septem astra adstante capra. Hic rex deorum in Creta natus educatusque res nota, unde et dictus Cretagenes, de quo infra separato articulo agam. Saepe etiam occurrit Diana, nomine Dictynnae, aut Britomartis late in hac insula culta, de qua infra quoque recurret sermo.*

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗ. ΛΙΟΤ. ΛΤΠΟΤ. *Caput Augusti radiatum.* Ξ. ΤΑΝ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. ΠΟΛΤΡ. *Caput Jovis lauratum, infra quod fulmen.* AR. m. m. (Barthelemy B. L. T. XXVI. p. 546.)

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΡΗΤΩΝ. ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗΛΙΟΤ. *Caput Augusti radiatum.* Ξ. ΤΑΝ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. ΙΕΡΑ . . . *Caput Jovis diadematum, infra fulmen.* AR. m. m. (Liebe Goth. num. p. 364)

ATTO. TITO. *Caput Titi laur.* Ξ. ΖΕΤΣ. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ. *Juppiter nudus stans inter septem astra d. fulmen intorquet, s. sirophio involuta.* ΑΕ. L. Hunc numrum post Trillianum et Harduinum (Num. Ill. in Γαζα.) adcuratius edidit Pellerinius. (Mel. I. p. 341.) Est etiam in Museo Caes.)

Sunt aenei non pauci minimae formae cum capite Hadriani et Antonini, quorum sola inscriptio in aversa est K. K. Typi sunt: *Ara, super qua globus. — Miles galateus, cetera nudus gradiens cum hasta et clypeo. — Diana venatrix.* (Mus. Caes. Arigoni.) In his primum K notare Καρον, dubium non est; de altero ambigi potest, utrum Κλινιας, an Κεγτω, an Κυπριω, an Καρω indicit. Pro Cilicibus stetit Harduinus. Actor musei Theupoli eos Alexandrinis accensuitⁱ), ad quos eos pertinere nulla ratio suadet. Verisimilius legeandum Κεγτω, nam fabrica Cretenis potius est, et typus Dianaen venatricis in Cretam potius videtur invitare, et miles similis gradiens obvius est in numis Apteræ.

* * * * * *Juppiter Cretagenes. Eum eloquuntur numi sequentes:*

Priores duos numos erudite explicat Barthelemyus. (l. c.) Signatus uterque in Creta, et prior quidem Polyrrhenii, alter Hierapytnae, in quo Liebei lapsum jure obelo notat. Nomen TAN Doricum est pro ZAN, vel ZHN, pro quo in numo III. multo serius signato est solitum ΖΕΤΣ. Verbum ΚΡΗΤΑΓΕΝΗΣ significavit Jovem in Creta genitum, cuius alioqui natales a plerisque in Creta constituantur. Jovem hoc nomine cultum in Creta docet foedus Olontiorum, et Latiorum, in quo: OMNEΩ . . . TON. ZHNA. TON. ΚΡΗΤΟΓΕΝΕΑ^k). Ex his numis habemus etiam imaginem Jovis Cretagenis, nempe cuius attributum princeps est fulmen. Astris cingitur, quia, ut ait Nonius^l):

i) pag. 1134.

k) Reines. T. I. p. 501.

l) Dionys. XXXI. v. 56.

*Zευς μὲν ἀράξ τις Ολυμπού ἔχει δόμον,
εὐπλέον αἰστρῶν.*

*Juppitor rex in Olympo tenet domum
plenam auras.*

Infra in numis Gazae Judaeae ex Marco Diaceno docebo, eundem Jovem Cretagenem ante omnes deos a Gazeis cultum, sed nomine *Mrrnas*, et quidem velut *dominum imbrium*, quorsum fulmen apte refertur. In numis Ephesi videbimus etiam Iovem Pluvium fulmine armatum. Ad idem argumentum pertinerent etiam numi Aegii Achaiae inscripti **KPHTAIOΣ**, et typo Jovis fulminantis, quos edidere Spanhemius, Pellerinius, aliique, sed in his non legi **KPHTAIOΣ**, sed **ΚΛΗΤΑΙΟΣ** in hujus numis dictum. Numum III. Harduinus obdictas causas Gazae tribuit, verisimilius tamen est, hunc quoque in Creta flatum.

* * *

Cum hic Cornelii Lupi proconsulis Cretae facta sit mentio, juvat alios quoque numos ejus nomine inscriptos, et in variis Cretae urbibus signatos commemorare. Sunt omnes argentei, et cum capite Tiberii, et depicti exstant apud Morellium in Familia Corn. Tab. VII.

TIBERIΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΕΠΙ. ΚΟΡ. ΛΤ. Caput laur. ς ΣΤΝ-ΚΛΗΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. ΚΤΔ. Caput Se-
natus barbatum velatum. AR. m. m.

*Alius, sed in aversa plene scriptum:
ΚΤΔΩΝΕΑΤΑΝ.*

ΤΙ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΤΔ.

*Caput laur. ς ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ
Κ. ΚΡΗΤΩΝ. Ε. ΚΟΡ. Δ. Caput Augu-
stisi laur. AR. III.*

**ΤΙ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ε. ΚΟΡ. Δ.
Caput laur. ς ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ
ΕΛΕΤΘ. Caput Augusti radiatum. AR. III.**

**TIBERIΩ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ.
ΓΟΡΤΤΝΙΩΝ. Caput laur. ς ΚΑΙΣΑ-
ΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΡΗΤΕΣ. Ε. ΚΟΡ.
ΛΤ. Caput Augusti radiatum. AR. III.**

Fuit Cornelius Lupus proconsul Cretae, ut hi numi docent, et fuisse ex familia Lentulorum, probant marmora Capitolina, in quibus ad annum V C. 697. memoratur consul *L. Cornelius Cn. F. L. N. Lentul. Lupus*^m). Eum sub Claudio insidiis Suillii appetitum, interemptumque docet Tacitus; nam objectum fuisse tum inter alia Suillio: *Valerium Asiaticum, Lupum Saturninum, CORNELIVM LVPVM circumventos*ⁿ). Et Seneca hunc quoque Lupum inter amicos, et quidem consulares a Claudio caecos narrat^o). Haec pleraque jam observavit Havercampus. Nomina igitur decurtata sic explenda: ΕΠΙ. ΚΟΡΝΗΛΙΟΤ. ΛΤ-ΠΟΤ, ut plene comprobat numus Jovis Cretagenis paullo altius citatus. Habeamus in numo I. caput Senatus eo cultu, qui grave hoc conlegium decuit, non facie juvenili, ut saepe in numis Asiae. Tres priores numi signati sunt apud Cydoniam, quartus apud Eleuthernas, quintus Gortynam. Hi quoque numi quae situm Cretensum in Augustum

^m) Grut. p. 293.

ⁿ) Annal. XIII. c. 43.

^o) Αποκόλοκ. sub. fn.

adfectum nos edocent, qui tantus fuit, Strabonem. Infantem manibus tenet, ut a Tiberio, sub quo hi numi signati sunt, asyli jus simulacro D. Augusti petere auderent^p). Senatum colvere, quia Creta fuit Senatus provincia, cuius exempla passim offerunt numi Asiae proconsularis.

His addendus numus similis rationis:
ΤΙΒΕΡΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ.
ΕΠΙ. ΔΑΧΗΤ. Caput laur. Χ ΣΤΝ.
ΚΛΗΤΩΝ. ΚΡΗΤΕΣ. ΚΤΔΩΝΕΑΤΩΝ.
Caput Senatus barbatum rotatum. AR.
 m. m.

Numum edidere Harduin^q, et Morellius^r). Differt a numo II. supra descripto solo magistratu. Quis fuerit hic Laches, an proconsul, an, quod verius, magistratus Cydoniae proprius, (nam Laches nomen Graecum est) decidere nequeo.

Addendus et numus alter bilinguis:
IMP. CAES. NER. TRAIAN. OPTIM.
AVG. GER. DAC. PART. Caput laur.
χ ΔΙΚΤΥΝΝΑ. ΚΡΗΤ. Diana venatrix
habitū rupi infidens d. telum, s. inventam tenet, adfīat hinc et illinc vir armatus. AR. III. (Tristan. in Traj. Se-
 guin. p. 126. Theup. Vaill.)

Ex mente Tristani proponitur in hoc numo Diana, quae Graecis et *Dictynna* dicta est, infidetque monti Tityro regionis Cydoniatis, in quo ejus templum retinet appellatum *Δικτυννον* secundum

Strabonem. Infantem manibus tenet, quoniam Diana eadem est cum Lucina partuum praefide. Adfīans uterque vir armatus Seguino in mentem revocat enopliam, seu pyrrhicam saltationem inventam a Cretensibus, nimirum Rhea Jovis recens natī vagitum edito a Corybantibus armorum fragore obtundente. Vide plura apud Spanhemium^s).

* * *

Dubium est, utrum Creteis moneta sint numi Titi et Domitiani, in quorum postica: ΔΙΟΣ. ΙΔΑΙΟΤ. *Aquila stans.* AE. II. (Morelli in Tito tab. XIV. 1.) Nam et in Myisia fuit mons Ida, et hic Jovi facer.

AR. RRR. AE. C.

ALLARIA.

Hujus Cretae urbis nulla uspiam mentione, praeterquam in vetere epigrammate, quod post alios edidit Chishull^t), in quo dicitur: Αλλαριανά πολις.

Caput Palladis. χ ΑΛΛΑΡΙΩΤΑΝ.
Hercules stans. AR. m. m. (Pellerin Suppl. III. p. 106.) AR. III. (Mus. M. Duc.)
 AR. RRR.

APOLLONIA.

Huc cl. Combius vocat argenteum Hunterianum: A. *Tripus.* Credam verius, extritam literam Z το A praecedentem, numumque esse Zacynthi.

p) Tacit. Ann. L. III. c. 63^r. q) Num. ill. sub Cydonia; r) Impp. in Tiber. tab. IV. n. 25. s) ad Callim. in Dian. v. 205. t) Ant. Afiat. p. 137.

A P T E R A.

Mediterranea in occidentem.

ΑΠΤΕΡΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Ξ *Vir sians d. quid tenet.* AR. I. (Mus. M. Ducis.)

Eadem adversa. Ξ ΠΤΟΛΟΣΤΟ. *Miles armatus sians, juxta arbutum.* AR. I. (Hunter.)

Caput Jovis. Ξ ΑΠΤΑΡΕΩΝ. *Mercurius sians d. caduceum.* AR. III. (Mus. Caef.)

Caput muliebre. Ξ ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. *Miles gradiens cum hasta et clypeo.* AE. III. (Mus. Caef.)

Horum prior fabricae est perantiquae, et recte inscribit ΑΠΤΕΡΑΙΩΝ, cum in reliquis aevi recentioris sit ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. Haec enim urbs teste Stephano, et Suida nomen traxit ἀπὸ τῶν πτερῶν, quod apud hanc urbem Sirenes cantu a Mulis superatae alas abjecere, de quo vide plura in meis Numis vet. ^{u)} quo loco numum priorem edidi, et in numis gentis Pettoniae, quibus adde Tzetzem ^{x)}, et monumentum vetus apud Winckelmannum ^{y)}. Serius E in A veritatem receptus in Creta Dorismus. Vetus scholiares Euripidis: ἀτέρος δὲ ἄτερος Δωριστὶ ^{z)}, et secundum enarratorem Theocriti: Αγταμις Dorice pro Αρτεμις ^{z)}.

* * *

Caput muliebre. Ξ ΑΠΤΑΡΑΙΩΝ. *Apollo nudus sedens d. pateram, s. lyra innixus.* AR. III. (Pellerin.)

^{u)} pag. 143. ^{x)} ad Lycophr. v. 653.
Iyt. v. 894. ^{a)} ad Idyll. I. v. 4. ^{b)} Pausan. in Phœacic. p. 810. Philostrat. Vit. Apoll. L. VI. c. 10.

ΑΠΤΑ. *Apis.* (Harduin.)

Videntur hi numi aliam sequi famam, nimirum urbem nomen traxisse a Pteru quopiam, qui vetustissimum Delphis Apollinis templum struxit, unde natam fabulam, fabricatum ab apibus templum ex apum cera, et pinnis ^{b)}.
AR. RR. AE. R.

A R C A D I A.

Hujus insulae urbs secundum veterum testimonia, et maritima in ortum. Arcadum Peloponnesi coloniam fecit Pellerinius, sed auctorem reticuit. Eidem is numum tribuit: *Caput Ammonis.* Ξ ΑΡΚΑΔΩΝ. *Pallas sians d. hastam, s. clypeum huni attinet.* AR. II. Tamen eausam non adfert, cur huic Cretae urbi potius prae Arcadibus Peloponnesi tribuendus sit. Ipse discriminis hujus rationem probabilem non video. Addit: huic quoque urbi ab Harduino tributum numum, qui tamē saltem in ejus numis illustratis, non reperitur. Videatur ergo dubium, an propria huic opido hactenus extet moneta.

A R S I N O E.

Caput Palladis. Ξ ΑΡΣΙΛ. *Duo Delphi ni.* AE. III. (Mus. Caef.)

In hoc et fabrica et typus plane ex Cretae sunt ingenio, et est Stephano Arsinoe ἐννατη Δυντε, quo docemur, urbem Lycto Cretae urbi paruisse. Vide, quae de hoc in meis Num. vet. p. 144. differni-

^{y)} Monum. ant. num. 42. 46. ^{z)} Hippo-

Similem edidit Arigonius, quem Froelichius dubitantis more Graeciae, vel Cypro tribuit ^{c)}. Serius alium addidit Combius:

Caput muliebre. Ξ ΑΡΣΙ. Miles nudus stans. AE. II. (Mus. Hunter.)

AE. RRR.

A X V S.

Caput Jovis, in aliis Apollinis. Ξ ΣΑΞΙΩΝ. Tripus, per aream monogrammatum, aut etiam fine his. AE. II. III. (Mus. Caef.)

Alii similes, sed scriptum: ΦΑΞΙΩΝ. (Liebe Goth. num. p. 163. Hunter pag. 65. Dutens Explic. de quelq. Méd. p. 186. 195. 228.)

Quatuor produntur in Creta urbes nomine adfini, *Axus, Oaxus, Saxus, Naxus*. Primae meminit Stephanus: AXVS urbs Cretae, ut Herodotus libro IV. sc. cap. 154. Verum in hoc Herodoti loco alia MSS. habent Αξος, alia Οαξος, ut sene etiam apud Suidam, qui idem factum ex Herodoto exscripsit, legitur Οαξος ^{d)}. Sed et alibi Stephanus: OA-XVS urbs Cretae. Et consentiunt scriptores alii. Virgilius ^{e)}: et rapidum Cretae veniemus Oaxen, ad quem versum Servius, quid statueret, incertus inter alia prodit etiam, Oaxen Apollinis silium Oaxen in Creta oppidum condidisse. Etiam Vibio Sequestro est Oaxes Cretae, a quo civitas Oaxia ^{f)}. Denique

Hierocles in Synecdemo: Οαξιος, Ελευθερηνa etc. Sed videtur Axus, et Oaxus eadem fuisse civitas, de quo mox iterum. Saxum oppidum Cretae intulit, non quidem scriptorum veterum quispiam, sed Chishullius fide veteris marmoris in Creta reperti, in quo legitur ΣΑΞΙΟΙ et ΣΑΤΕΞΙΟΙ ^{g)}. At enim haec Cretae Saxus suspecta est. Nam Chandlerus, qui marmor illud post Chishulum inspexit, pro ΣΑΞΙΩΝ legendum ΝΑΞΙΩΝ testatur ^{h)}. Sin istud, nomine ΝΑΞΙΩΝ intelligenda est *Naxus* civitas, quam in Creta constituant complures inferioris aevi grammatici, quos dabunt Stephanus Byzantii interpretes Holstenius, et Pinedus ⁱ⁾, a qua urbe nomen habuit celebrata a veteribus, et ipso Pandaro Ναξια ἀκοη, *Naxia cos*.

Ad numos ut revertar, eos Haynius Saxo Cretae tribuendos censuit ^{k)}. Revera in numis copiosa sunt exempla Σιν ^{j)} instar Σ formati. Et confirmata haec conjectura videbatur marmore Chishulli, quod nobis Saxum Cretae prodidit. At enim, cum hanc ex marmore lectio nem, ut diximus, secundae Chandlieri curae suspectam reddiderint, ad haec reperti sint numi alii, qui certam epigraphen ΦΑΞΙΩΝ sicutunt, cuius primum elementum pro Σ haberi nequit, omitenda sine dubio est *Saxus*, numique tribuendi Axo, cuius gentile Stephano est Αξιος, scripto adeo in numis ΑΞΙΩΝ,

c) Not. elem. p. 76. d) in Barros. e) Eclog. I. v. 66. f) de Flumin. g) Ant. Afiat. p. 114. h) Inscript. ant. in nota ad marm. XVIII. i) sub Ναξος. k) Thes. Br. T. II. p. 181.

sed praefixo digamma Aeolico ΦΑΞΙΩΝ, quo modo in numis Elidis vidimus scriptum ΦΑΛΕΙΩΝ pro ΑΛΕΙΩΝ. Atqui jam alibi vidimus, et differemus copiosius in tractatu de notis chronologicis, digamma illud promiscue jam forma Λ, jam F expressum fuisse, quo modo in numis Capuae jam legitimus ΚΑΠΙ, jam ΚΑΠΛ. Cum igitur haec Cretae urbs, ut ex his numis discimus, spiritum aliquem nomini suo certe praefixerit, fieri poterat, ut hic a Cretensibus pronunciaretur sono, qui ad literam Ο accederet, unde exterorum Oaxus nasci facile potuit, cum interim Axus, et Oaxus una eademque urbs esset.

Combius numos cum epigraphe seu ΑΞ., quos vulgo Axiae Locrorum tribuimus, seu ΦΑΞΙΩΝ, de quibus modo agimus, Axiae Italiae largitur¹⁾. Numos ΑΞ. hoc loco non moror. Cur vero numos ΦΑΞΙΩΝ Cretenses malim in causa est, quia Stephanus Axo Cretae gentile Αξιος adsignat, diversum vero Axiae seu Italicae, seu Locrorum.

AE. R.

C A M A R A.

Autonomum argenteum ΚΑΜΑΡΑΣ typo insolito edidit Goltzius, (in Insul. tab. IV.) quem cum' is, tum Nonnius et Harduinus huic Cretae urbi Stephano memoratae donum dederunt.

CERAITAE.

Populus Cretae, ut mox probabimus. *Caput Dianaæ.* Ξ KEPAITAN. *Du-*

plex hastilis ferrum, sed forma varium intra coronam. AR. II. (Hunter.)

Jure singulari huic numo patriam Cretam dedit eruditus Combius; nam Cretensem faciunt fabrica, typi, dialectus. At nunc proprius urbs ipsa investiganda. Nomen ad sine suppeditat Polybius, cum narrat, Polythenios, CERETAS (Κεραται) Lampaeos, Orios, Arcades a Cnossis ad Lyttios defecisse^{m)}. Stephanus agens de poeta Rhiano: Πιανος γαρ ὁ παιητης Βηρνιος ήν, η Κερευτης, η Κρης. Rhianus enim poeta Benaeus fuit, vel Cereates, vel Cretensis. Ex binis ergo his testimentiis habemus et Ceretas, et Cereatas Cretae. Sed magis apte ad numi epigraphen Suidas, qui eundem Rhianum laudans sic fatur: Πιανος δ και Κρης αι, Βηρνιος (Βηνη δε πολις Κερητης) την δε ΚΕΠΑΙΤΗΝ. Rhianus Cretensis Benaeus (est autem Bene urbs Cretae) alii vero CERAITEM praedicantⁿ⁾. Eodem modo Eudocia Augusta, quae idem perhibet, Rhianum appellat Cretensem, et quidem Κερευτην, ut Suidas^{o)}. Quocirca nequaquam, quod visum Meursio, aliisque, Suidas ex Polybio corrigendus, sed Polybius ex Suida, cuius Κερευτης praecclare cum epigraphe numi KEPAITAN conspirat. Satis etiam apparet, postrema Stephani verba: η Κρης ex marginali glossa in textum recepta; nam non nisi insanus diceret: Rhianum fuisse Benaeum, vel Ceraiten, vel Cretensem, quando et Benaei et Ceraite populus fuere Cretensis.

1) Mus: Hunter. p. 65.

m) Hist. L. IV. c. 53.

n) in Πιανος.

o) in Ionia sub

Πιανος.

Ad situm urbis quod attinet, ex ciatatis Polybii verbis colligo, eam prope Polyrhenios stetisse; qui fuere populus in occidentem positus. Eandem viciniam arguit etiam typus; nam hastilis ferrum, quale in hoc Ceraitarum numo videmus, frequenter in Polyrheniorum moneta occurrit.

AR. RRRR.

C H E R S O N E S V S.

Ex Chersonesis pluribus, quos antiquus orbis cognitus memorat, Chersoneso Cretae numi sequentes vindicandi.

Caput Diana. Σ XΕΡΣΟ. Hercules d. clavam attollens, f. leonis exuvias. AR.

1. (Mus. Caef.)

Caput Diana laureatum. Σ XΕΡΟΝΑΣΙΟΝ, in alio: XΕΡΣΟΝΗΣΙΟΝ, etiam XΕΡΣΩΝΑ., vel XΕΡΣΩΝΑΣΙΟΝ.

Apollo nudus cortinae infidens d. plectrum, f. lyram. AR. I. (Pellerin Rec. III. p. 75. et Additions p. 24. Pembrook, Hunter.)

Horum priorem, qui per fabricam, et literarum formam remotissimi est aevi, a me editum vide in meis Numis vet. p. 145. Ipsa vero fabrica et typi utrumque numum huic Cretae Chersoneso invicte tribuunt. Verum cum binae fuerint in Creta Chersonesi, una in occidentali litore juxta promontorium Crumetopon, altera versus Orientem prope Lyttum, dubitari nonnihil potest, ad utram pertineant. Lucem aliquam adserit Strabo, qui de Lytti Chersoneso

ait, in ea esse Britomartis templum ^{p).} Fuit autem Cretenium Britomartis Diana. Narrat praeterea Plutarchus ^{q),} Tyrhenos ejus Chersonesi, quae juxta Lyctum est, conditores, huc detulisse signum Diana a majoribus acceptum. Cum igitur in singulis his numis compareat hujus deae caput, videntur alterius hujus esse Chersonesi. Animadvertenda in Diana capite corona laurea, quae in utroque numo Pelleriniano comparet, insolitum hujus deae ornamentum. Herculis gestus ictum clava minitantis indicat singulare beneficium, quo a malignis feris totam insulam purgavit ^{r).}

Caput Palladis. Σ XΕΡ. Navis. AE.

III. (Mus. Caef.)

Hunc etiam huc pertinere alibi ostendi ^{s).} Ejus rationem non tam ex typo navis peto, quod Chersonesum hanc fuisse Lytti navale prodidit Strabo, quam quod hic numus utriusque faciei typo simillimus est alteri, quem signatum fuisse Lytti inscriptio ΛΤΤ. manifestat, quemque infra reperies.

AR. RR. AE. RRRR.

C N O S S V S.

Vrbs mediterranea, Minois regia, et Labyrintho celebrata, cujus extant numeri copiosi, et insignes.

^{p)} L. X. p. 479. ^{q)} de Virt. mul. p. m. 247. ^{r)} Diodor. L. IV. p. 263. ^{s)} Num. et. p. 145.

Autonomi.

Minotaurus flexo genū sinistro d. clata globum tenet. Σ Quadratum incusum, intra quod Labyrinthus in crucis formam. AR. m. m. (Pellerin.)

ΠΟΛΧΟΣ. *Caput Apollinis Inur. Σ ΚΝΩΣΙΩΝ. Labyrinthus rotundus.* AR. m. m. (Chishull. Ant. As. p. 127. Pellerin.)

Caput Jovis. Σ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Labyrinthus quadratus.* AR. m. m. (Mus. Cael.)

Labyrinthus, opus Daedali a Minoe imperatum, subinde cum Minotauri, tum artificis ipsius carcer, res notior, quam ut commemorando immorer. Eum jactant numi Cnossi, quia prope hanc sitet, et quidem frequentes, ab iis, quos hic descripsi, non nihil discrepantes, sed quos omnes recitare non attinet. Ex his numus primus omnium maxime insignis cum propter indicia certa longae vetustatis, propter quam et catus, et propositus est a Bartholemyo¹⁾, tum propter ipsum Minotauri typum.

ΠΟΛΧΟΣ numi II. esse nomen magistratus, quis dubitat post tot alia exempla, quae sufficiunt numi urbium Creticarum? Verum non ita visum Chishullo, cuius lepidam interpretationem ex etymologiae penu petitat, neque improbatam Pellerinio legisse non potuissebit²⁾.

NIKA. (etiam sine hoc.) *Caput barba-*

tum diadematum. Σ ΚΝΩΣΙΩΝ. Labyrinthus. AR. m. m. (Pellerin Rois tab. III.)

Existimat Pellerinus, hoc capite propone veterem Cnossi regem Minoem, et sic ejus in his numis memoriam a grata posteritate renovatam.

* * *

Caput Jovis. Σ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Aquila stans explicatis alis.* AE. II. (Mus. Cael.)

ΚΝΩΣΙΩΝ. Caput Jovis. Σ ΜΝΑΣΙΘΕΟΣ. *Aquila stans explicatis alis.* AE. II. (Hunter.)

Caput Jovis. Σ ΚΤΔΑΣ. *Aquila stans explicatis alis.* AE. II. (Mus. Cael.)

Caput Jovis. Σ ΑΡΙΣΤΙΩΝ. *Aquila stans explicatis alis.* AE. II. (Mus. Cael.)

Horum duo priores sequentium veram patriam edocent, nam fuere olim, qui numum tertium Cydoniae tribuerent, quantumvis ΚΤΔΑΣ multum differat a ΚΤΔΩΝΙΑ vero urbis nomine. Ergo ΚΤΔΑΣ aliud non est, quam magistratus nomen, nam et Cicero memorat

CYDAM Cretensem, portentum insulae, hominem audacissimum, et perditissimum³⁾. Quin et Livius binis locis Cydantes Cretenses aetate postremorum Macedoniae regum florentes prodidit⁴⁾. Idem sentiendum de vocabulo numi ΑΡΙΣΤΙΩΝ. Similes Pellerinus Aristae ignobili Thraciae urbi adjudicavit⁵⁾. Khellius, cum scriptum sibi videretur

ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ, quae epigraphe etiam in

1) Mem. B. L. T. XXIV. p. 30.
3, et XLIV. 24.

v) I. c.

z) Rec. I. 1. 195. Suppl. I. p. 52.

x) Philipp. V. c. 5.

y) L. XXXIII.

numo Arigonii prae*tenditur*^{a)}, eum Cari^{b)} Ligurum dedit^{b)}. Verum istud API-
ΣΤΙΩΝ non notare urbem, sed magi-
fratum *Aristionem*, alibi luculente com-
probavi^{c)}, ipso Pellerinio serius mecum
sentiente^{d)}.

* * *

Caput Dianaæ. Χ ΚΝΩΣΙΩΝ. *Phare-*
tra pendentibus loris. AE. II. (Mus. Cael.)
Caput Dianaæ. Χ ΘΑΡΣΤΔΙΚΑΣ, vel:
ΑΤΡΙΑΔΑΒ. *Pharetra pendentibus loris.*
AE. II. (Mus. Cael.).

In numis loci II. literae per aream
saepe miro modo confusae apparent.
Ceterum dubitari nequit, esse magistra-
tu*m* nominia.

* * *

In numis aliis valet etiam epigraphe
ΚΝΩ. ΚΝΩΣΙ.

AR. B. AE. C.

Imperatorii:

Bini hactenus comperti, Augusti:
ΓΝΩΣΣΙΩΝ. *Labyrinthus.* Tibetii:
ΓΝΩΣΙΩΝ. *Minotaurus.*
AE. RRRR.

C Y D O N I A.

Ex clarissimis Cretae urbis una,
maritima in ora septentrionali versus oc-
cimum.

Autonomi.

NETANTΟΣ. ΕΠΟΕΙ. *Caput mulie-*
bre floribus redimitum. Χ ΚΤΔΩΝ. *Vir*

nudus utraque manu arcum tenens. AR.
I. (Mus. Cael.)

Caput simile. Χ ΚΤΔΩΝ. *Vir nudus*
arcum ad subjectum ignem parans, cui
praeterea in nonnullis ad blanditur canis.
AR. I. (Mus. Cael. le Blond.)

Numus prior propter anticae epigra-
phen est unum ex illustrioribus musci Cae-
farei cimeliis. Ejus sensus: *Novantus se-*
cit. Ea si ad ipsum numi opus adludit,
ut dubium non videtur, unicum istud ha-
bemus exemplum artificis nomen suum
in moneta professi, quod in gemmis mi-
nus rarum. Froelichius pro NETAN-
TOΣ legit ΗΠΙΚΑΝΤΟΣ, at quam pro-
posui lectionem, duo alii ejusdem mu-
sici numi confirmant.

Typo partis aversae indicari videtur
Cretensium, ac privatim Cydoniatarum
solertia in aptandis arcubus, quam pre-
cipue celebrat Claudianus^{e)}:

Quis labor humanus tantum ratione sa-
gaci
Profit? Eripiunt trucibus Gortynia
capris
Cornua, subjectis eadem lentescere co-
gunt
Ignibus, intendunt taurino viscere ner-
vos, — —

Et mox infra:

— — — *morem hinc traxisse Cydonas*
Bellandi.

Similem etiam parandi arcus morem
jam commemoravit Homerus^{f)}:

Αγρει δη πυρ κειον ενι μεγαρωσι, Μελανθεν,

a) Num. urbb. tab. V. b) Adpendic. II. p. 90. c) Num. vet. p. 446. d) Ads.
dit. p. 73. e) in Idyll. Hiftrix. f) Odyss. (P). v. 176.

Παρ δε τιθει διφρεν τε μεγαν, και κωας
επ' αυτος,
Εχ δε στεατος ένεικε μεγαν τροχον έιδον
έοντος,
Οφρα νει θαλποντες, επιχιουντες μλοιρη
Τοξε πειρωμεσθα, και έκτελεσωμεν μεθλον.
Age, ignem accende in domibus, M-
lantheu,
Et appone sedemque magnam, et pel-
lem super ipsum,
Et profer sevi magnam maffam, quod
intus est,
Vt juvenes calefacientes, inungentes
unguine,
Sic demum arcum tentemus, et perficia-
mus certamen.

* * *

ΠΑΣΙΩΝ. *Caput Diana cum pharetrā et arcu.* Σ. ΚΤΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Figura suc-*
cincta stans dexteram versus adstantem
canem extendit, s. praegrandem lampadēm,
omnia intra lauream. AR. m. m.
(Pellerin.)

Numus mole spectabilis, et si argu-
menti, si conjecturas excludas, mihi
ignoti.

* * *

Caput Bacchae hedera et corymbis re-
dimitum. Σ. ΚΤΔΩΝ. *Lupa puellum la-*
etans. AR. I. (Hunter.)

Caput Palladis. Σ. ΚΤΔΩΝ. *Idem ty-*
pus. AR. III. (Pellerin.)

Argumentum istud frequentius in im-
peratoriis, quam autonomis conspici-

tur. Exhibit Miletum filium Apollinis et Acacallidis Minois filiae, quae patrem verita natum puerum in silva exposuit, ubi eum lupae jussu Apollinis custodiverunt, et lac praebuerunt, qui adultus in Cariam profectus urbem sibi cognominem aedificavit. Haec Antoninus Liberalis ^{g)}. At secundum Pausaniam Acacallidis Minois filiae, et Mercurii filius fuit Cydon, sed utrum hic a lupa nutritus sit, non addit ^{h)}.

* * *

In numis aliis aeneis III. formae:
ΚΤ. ΚΤΔΩ. *Canis excubans — No-*
ctua — Astrum et luna. Inscriptos ΚΤ-
ΔΑΣ esse Cnossi, supra in hac diximus.

* * *

Memorandum denique numus insignis argumenti:

ΑΙΘΩΝ. *Caput Palladis.* Σ. ΚΤΔΩ-
ΝΙΑΤΑΝ. *Noctua diotae insſens, in*
area Hercules nudus gradiens, et clava
ictum intentans. AR. I.

De hoc numo cum typo utrinque At-
tico vide, quae in moneta Athenien-
sium differui.

* * *

Magistratus. Hunc nonnunquam Cy-
doniae monetae fuisse inscriptum, pro-
bat numus supra citatus adstituto ΠΑ-
ΣΙΩΝ. Ejus alterum meo arbitratu ex-
emplum offert nomen ΑΙΘΩΝ, scriptum
juxta caput Palladis in numo argumen-

g) Cap. 30. h) L. VIII. c. 53.

ti Attici, quem continuo obtuli. Novi, visum aliquando eruditio Dutens, posse illud vocabulum significare epitheton Palladis, quod interpretari liceret *flava* saepe huic deae tribui solitumⁱ⁾, neque alienum fuisse ab hac sententia praeclarum Villoisonium, qui binis literis eidem operi subjectis^{k)} comprobat, posse τῷ ΑΙΘΩΝ etiam in genere feminino usurpari. Sed enim cur illud verbum violentius cogamus induere naturam cognominis, cum se se magistratus appellationi ultiro adcommodet? Si ΑΙΘΩΝ facimus cognomen Palladis, faciamus et ΠΑΣΙΩΝ cognomen Dianaē, aut si hoc est nomen certum magistratus, cur non et illud? Neque vero Αἴθω nomen veteribus ignotum. Teste Homero Aethonem se dixit Vlysses, cum in Ithacam rediret, et teste Dutensio^{l)} ΑΙΘΩΝ inscribitur etiam nummo Lysimachi, in cuius moneta non raro scripta magistratum nomina occurunt.

AR. RR. AE. R.

Imperator i.

Horum non paucos reperias ab Augusto ad Antoninum.

Epigrafe solita: ΚΤΔΩΝ. ΚΤΔΩΝIATAN.

Typi potiores: *Miletus lactens*, de quo in autonomis.

Juppiter puer caprae infidens.

Singularis est numus aeneus I. formae in museo Caesareo cum capite Claudiī, in quo tam inscriptio capitī: TI. ΚΛΑΤ. Pellerin.)

KAICAP, quam aversae ΚΤΔΩΝIATAN retrograda est, quo docemur, epigraphen retrogradam non semper altæ vetustatis, sed etiam nonnunquam ingruentis barbarie esse indicum, ut revera typus quoque in hoc numo informis est.

* * *

Magistratus in numo Tiberii ex catalogo Theupoli proditur ΕΠΙ. ΣΤΡΑ... ex eo indicati praetoris nomine. Fuerintne in Cretae urbibus strategi, cum *cosmi* passim memorentur, dubitandum videtur. — ΕΠΙ. CABINOT. in numero Domitianī. (Morelli Imp.)

* * *

Insignes sunt numi argentei, etiam max. mod., cum capite Tiberii, Augusti, Senatus, et mentione lupi procos. et Lachetis, et Communis Cretenium, quos supra in numis Cretae in genere produxi.

AR. RRR. AE. RR.

ELEVTHERNAE.

Mediterraneae Lappam inter, et Gortynam. Earum *autonomi* alii sunt formae antiquissimae, alii recentioris.

Antiquiores:

Caput muliebre. Χ ΕΛΕΤ. ΕΛΕΤΘΕ. ΕΛΕΤΘΕΡΝΑΙΩΝ. (*scriptura recta, vel retrograda.*) *Apollo nudus stans d. malum, s. arcum.* AR. I. (Mus. Caef. Pellerin.)

i) *Explic. de quelq. Méd.* p. 65.

k) pag. 229.

l) l. c.

Omnia in his numis remota tempora spirant, ac praecipue literarum modus, quem cape live a numis ipsis, live eorum iconismis.

Recentiores.

Caput Apollinis laur. Ξ ΕΛΕΤΘΕΡΝΑΙΩΝ. Apollo nudus cortinae infidens d. pomum gesuat adiuitata lyra. AE. III. (Mus. Caef.)

Hujus generis unum, inscriptum ΘΕΡΝΑΙΩΝ, admirabilo nempe epigraphes principio Goltzius Thernae Thraciae tribuit, inique illud, et si Harduinus similem ex museo regio produxerit, sed, ut certum est, aequi vitiatum. Pauci sunt typi alii, iisque vulgares.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii.

Tiberii cum mentione Lupi procos., isque argenteus descriptus est supra inter numos Cretae in genere.

AR. RRRR.

E L Y R V S.

Mediterranea in occasum.

MI. Apis. Ξ ΕΛΤΠΙΟΝ. Caput caprae silvestris, infra venabulum. AR. III. (Mus. Caef. Pellerin.) In simili additur magistratus ΤΠΙΑΚΙΝΙΩΝ. (Hunter.) In alio: Capra silvestris stans, et arbutum adrodens. AR. III. (Beger.) Sunt etiam scre similes aenei.

Capra silvestris in numis Elyri typus fere perpetuus, seu quod eo animali prae ceteris abundabat Creta, seu quod

secundum Elyriorum paeconium Phylacidi et Phylandro Apollinis filiis lac praebuit, ob quam causam et capellam aeneam Apollini Delphico donum misere, ut narrat Pausanias ^{m).} Frutex numi Begeriani videtur esse decantatus dictamus, cuius pastu capras Cretenses sagittis ictas ejecisse ferrum veteres complures meminere.

AR. et AE. RR.

G O R T Y N A.

Vrbs mediterranea illustris famae, quam et copiosa numismata non insciantur. Fuisse coloniam Gortynis Peloponnesiae, testatur Plato ^{n).}

Autonomi:

Virgo infidens trunco arboris ramosae, ouj saepius et aquila infidet. Ξ ΓΟΡΤΙΝΙΟΝ. (retrograde) etiam sine omni epigraph. Taurus. AR. I. In alio: ΓΟΡΤΙΝ. Europa taurō vecta. AE. III. (Mus. Caef. Pellerin.)^{o)}

Virgo in commercio cum aquila expansionis alis. Ξ Bos stans et respiciens. AR. I (Hunter.)

Numi sunt fabricae perantiquae. Argumentum explicat Plinius ^{p).}: Est Gortynae platanus - - statimque ei Graeciae fabulositas superfuit, Jovem sub ea cum Europa concubisse. Ejusdem scenae fictius est taurus partis posticae, nempe quem ad fallendam puellam mentitus est rex deorum.

^{m)} in Phocic. p. 835.

ⁿ⁾ de Legib. L. IV. p. 768.

^{o)} L. XII. §. 5.

HIERAPYTNÄ.

Caput Jovis diadematum. Σ ΓΟΡΤΤ.
ΝΙΩΝ. Miles nudus gradiens d. scutum
humum attinet, s. hastam. In aliis: Vir ru-
pi infidens s. arcum tenet, per aream li-
terae solitariae A vel B. AR. III. (Mus.
Caes.)

Adde aeneos alios typis raptus Euro-
pae, tauri cornupetae etc.

* * *

De Gortyniorum numo cum typo At-
tico vide, quae in moneta Atheniensium
advertisimus.

AR. R. AE. C.

Imperatorii.

Obvii sunt cum capite hinc Germani-
ci, inde Caligulae, addito ΕΙΙΙ. ΑΤΓΟΤ-
ΡΕΙΝΩ. ΓΟΡΤ. Est Augurinus cogno-
mē gentis Minuciae, videturque pro
consule rexisse Cretam, unde eum Cre-
tiae urbes, (nam et Hierapytnae et Po-
lyrhenii numi ejus meminere) monetae
suae inseruere. Alios citat Vaillantius,
nummum Trajani inscriptum ΓΟΡΤΤC. In
alio Hadriani: ΓΟΡΤΤC. KOINON. KPH-
ΤΩΝ, et testatur Stephanus, eam ferius
Γερτης dictam fuisse.

* * *

Insignem argenteum cum mentione Lupi
proconsulis vide descriptum supra in nu-
mis Cretae in genere.

AR. RRRR. AE. R.

In litore meridionali versus orientem:

Autonomi.

Caput muliebre turritum. Σ ΙΕΡΑΠΤ.
ΙΕΡΑΠΤΤΝΙ. Aquila exensis alis stans
juxta palmam, in area ΜΕΝΕΣΘΕ. vel
ΙΜΕΡΑΙΟΣ, vel ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ etc.
AR. I. (Theupoli, Pellerin).

Typus aquilae cultum Jovis, palma
uberem in Creta ejus arboris proventum
videtur spectare. Nomen urbis duci a
Cretico πυτνα, quod idem esset cum πε-
την, probat Chishull p.).

* * *

Astrum. Σ ΙΕΡΑ. ΚΑΛΛ. Palma. AE.
III. (Mus. Caes.)

* * *

Singulare tetradrachmum cum typis
utrinque Atticis a me olim editum vide su-
pra in moneta Atheniensium. Legitur in
hoc magistratus ΖΗΝΟΦΙ. id est: Ζε-
nophilus, quod nomen exstat quoque in
lapide vetere apud Hierapytnam reper-
to, quem descriptum edidit Donius q).

ΤΑΝ. ΔΑΜΑΤΡΑ. ΚΑΙ. ΤΑΝ.

ΚΟΡΑΝ. ΑΡΧΕΔΙΚΑ. ΖΗΝΟ-

ΦΟΙΛΩ. ΜΕΤΑ. ΤΑΝ. ΠΕΡΙ-

ΣΤΑΣΙΝ. ΤΠΕΡ. ΤΑΣ. ΠΟΛΕΟΣ.

ΙΔΡΤΣΑΤΟ.

Patet ex ipso hoc numo, male in hoc
marmore aut scriptum, aut ex eo le-
ctum ΖΗΝΟΦΟΙΛΩ pro ΖΗΝΟΦΙΛΩ.

AR. RR. AE. RRR.

p) Ant. Afiat. p. 132.

q) Infer. Cl. I. n. 56.

(Vol. II.)

Imperatorii.

Argenteum cum capite Divi Augusti, et nomine Lupi procos, et in aversa typo Jovis Cretagenis vide supra in Creta descriptum.

Caligulae bini citantur apud Vaillantium: ΙΕΡΑΠΙΤΤΝΙΩΝ. Neronis est in Theupoli.

Magistratus: ΕΠΙ. ΑΤΓΟΤΡ., quietiam est in numo Gortynae. In alio: ΕΠΙ. ΦΛΑΟΤΙΟΤ. Vterque in citatis Caligulae numis.

AR RRRR. AE. RRR.

ITANVS.

Maritima in ortum.

Caput Palladis. Χ ITANIΩΝ. *Aquila* stans, in area nonnunquam mulier in pīscem definens, et s. tridentem tenens. AR. I. II. III. (Mus. Caes.)

Monstrum in area positum Amphitriten censet Pellerinius. Sed eam in pīscem exivisse, vix probaverit. Videtur verius esse una ex Tritonum choro.

* * *

Huc etiam pertinet numus similis TANIΩΤ, quem auctor musei Theupoli ad Cretae urbem Tanum adegit¹⁾, sed ex cedit litera δεχαιρεια I.

AR. R.

LAMPA, LAPPA.

A veteribus *Lampa*, et *Lappa* in Creta memorantur. *Lampen* habet Polybius,

cujus incolas vocat Λαμπαις²⁾, et Dio Cassius³⁾. Stephano est Λαμπη, Λαμπαι-νος κτισμα, Λαμπαιος. In Notitia ecclies. Λαμπαι. Apud Scylacem: Λαμπαι. Plinius quoque *Lampen* citat, sed Arca-diae oppidum. *Lappen* in eadem Creta constituant Ptolemaeus, Dio⁴⁾, Theophraustus: ει, τη Λαππαι⁵⁾). Denique in marmoribus habemus ΛΑΠΠΑΙΟΝ⁶⁾, et ΛΑΜΠΑΙΩΝ⁷⁾.

Quæstio a nonnullis agitata, fitne una eademque urbs haec Cretæ Lampa, et Lappa. Adfirmant istud, qui Stephanum sequuntur, cuius verba sunt in Λαμπη: Ξε-νιω δε ει Κρητη διαδυο παγκραιει την πολι την Κερτικην. Spanhemius, quod in numis constanter ΛΑΠΠΑΙΩΝ scribi animad-vertit, omnem *Lampes* mentionem fasili-dit, et Stephanum ipsum culpat, cui numerorum fidem longe præfert. Dionis vero duplē lectionem scribarum in-juria intrusam adserit, ut adeo unica il-li sit Cretæ urbs dicta *Lappa*⁸⁾. At praeter Dionis et marmorū testimoniūm credo posse ex Polybio argui, et Lampen et Lappen in Creta existisse. Cum Lyttii, ait⁹⁾, suscepito adversus Cno-sios bello omnes suas copias in horum agrum deduxissent, conversos repente Cno-sios Lyttum praesidio vacuam occu-passe, et incendisse, liberis conjugibus, que Lyttiorum Cno-sium missis. Rever-fos mox Lytties conspecta urbis sua-e fortuna in Lampæorum urbem conce-fisse, atqne adeo unius diei spatio fuisse ex-

1) Pag. 1301. 2) Hist. L. IV. 3) L. LI. 4) L. XXXVI. 5) Hist. plant. 6) Gra-ter p. 1091, 9. Chishull Ant. Afiat. p. 122. Doui inscr. pag. 206. 7) Mabillon Mus. Ital. p. 33. 8) T. I. p. 342, et Orb. Rom. p. 243. 9) L. IV. c. 54.

torres urbe sua, et hospites in aliena, ἀπολόδες ἐν γῆσαι μια καὶ ξενοί. Necesse ergo est, hanc Lampen fuisse Lytto vicinam, ut una eademque die se videre potuerint excidisse patria, et facta alio discessione hospites alterius urbis, et cum Lyttus a Ptolemaeo dicatur ultima mediterranearum in ortum, et Lappa inter primas in occidentem, haec Lappam commigratio unius diei angustiis concludi non poterat cum ob unius ab altera distantiā, tum quod per hostium fuerat eundem, si Lappam meditarentur, quod morae et periculis obnoxium fuerat. Ex quo patet, esse verisimilius, Lampen et Lappen binas fuisse distinctas Cretae urbes. Idem discrimen numorum quoque testimonio videbatur posse confirmari, sed aliter fors cecidit, ut mox dicetur.

Autonomi.

Caput muliebre laur. ΣΤ. ΔΩΚΟΣ. *Apollo nudus stans cum lyra.* AR. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput Apollinis laur. ΣΤ. ΔΩΚΟΣ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes.).

Caput multeble laur. ΣΤ. ΔΩΚΟΣ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput virile. ΣΤ. ΔΩΚΟΣ. *Tres spicae.* AE. III. (Pembrock).

Spanhemius numum similem illi, quem primum dedi, ex museo Christinae civitatis inscriptum ΑΣΤΑ. ΔΩΚΠΑΣ., quo probat, habuisse Lappam aſyli jura^{c)}.

Sed aliud docent numi integerrimi, quos descripsi.

Numum III. solo AA. notatum editum quoque Pellerinius, sed perperam Lacedaemonem revocavit. Non modo typi Lappae favent, sed et fabrica, quae in hoc numo Cretica tota est.

Idem Pellerinius huc vocavit numum: ΛΑΜΠΑΙΩΝ. *Caput muliebre turritum.* ΣΤ. *Aquila volans intra lauream.* AE. III. Cum nullum ipse de numi lectione dubium moveret, effecit, ut alteri simili, sed in quo adroſa fuit epigraphe, in urbis hujus moneta stationem adsignarem^{d)}. At serius numos similes integriores nactus facile vidi, nequaquam ΛΑΜΠΑΙΩΝ, sed ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ legendum, et esse utrumque Cassopes Epiri. AR. et AE. RR.

Imperatorii.

In adcuratioribus catalogis recensentur Augusti, Domitiani, Domitiae, Commodi. (Vaill. Theup).

Epigraphe. ΛΑΜΠΑΙΩΝ.

Typus in Augusti numis: *Apollo cum lyra*, ut in autonomis, reliqui variant. AE. RRR.

L A S O S.

Hujus urbis unus Plinius meminit, cui numum hactenus unicum olim vindicavī: (Catal. mus. Caes.)

Caput Dianae. ΣΤ. ΔΑΤΙΩΝ. *Mercurius gradiens cum caduceo.* AE. III. (Mus. Caes.)

c) T. I. p. 662. d) Catal. mus. Caes.

ΛΑΤΙΩΝ pro ΛΑΣΙΩΝ Doricum est, ut ΘΑΤΙΩΝ pro ΘΑΣΙΩΝ. In marmoreis saepe Λατιων απολις^a), quae docent, fuisse Lasius Oluntiis finitimos, qui ipli siti fuere in littore septentrionali versus ortum.

AE. RRRR.

L I S S V S.

A Ptolemaeo in litore meridionali locatur, aliis fere ignota.

Caput muliebre. Χ ΛΙΣΙΩΝ. (βαστροφηδον). *Delphinus*, cui insculptae literae ΑΔ. AE. III.

Singularem hunc numum, et hactenus unicum olim ex museo Caesareo vulgavi. (Num. vet. p. 152.)

AE. RRRR.

L Y T T V S.

Mediterranea in ortum, urbs perantiqua, et jam Homero Hesiodoque memorata, et credita Spartanorum colonia, de quo vide plura apud Meursum^f). Dicta a scriptoribus *Lyctus*, et *Lyttus*. Numi posteriorem modum sequuntur.

Aquila volans. Χ ΑΤ. ΑΤΤ. ΑΤΤ. TION, etiam retrograde. *Caput apri.* AR. I. III. (Mus. Caes. Pellerin). *Alii typi fere simili.* AE. III. (Mus. Caes.)

Argentei, quos citavi, vetustissimae sunt fabricae, quorum similes Goltzius, quod AKTIΩN in iis legeret, Actio tribuit. Aenei plerique recentius opus arguunt, et forte omnino numus desit

anno V. C. 534; quo excisa fuit a Cnosfisi, ejusque se oppidani cum Lampacis miscuere, de quo vide dicta in *Lampa*. Polybius, qui haec prodidit, tamen serius attributi Lyttiis agri meminit^g).

* * *

Caput Mercurii. Χ ΑΤ. *Caduceus.* AE. III. (Mus. Caes.)

Caput Palladis. Χ ΑΤΤ. *Navis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Altero numo usus sum ad stabilendam Chersonesi Cretae monetam^h).

AR. et AE. R.

O A X V S.

Vide supra *Axus*.

O L V S.

In litore septentrionali in ortum.

Caput Diana. Χ ΟΔΟΝΤΙΩΝ. *Jupiter aetophorus sedens.* AR. I. (Liebe p. 191. Hunter).

Caput anticae esse Dianae Britomartidos censet Liebeus, cuius signum a Daedalo elaboratum Olunte fuisse Pausanias traditⁱ). Olontii frequenter memorantur in marmoribus Cretenibus, quae recitat Chishull.

AR. RRRR.

P H A E S T V S.

Maritima fere in medio litoris Africam respicientis. Urbs antiqui nominis, condita secundum aliquos a Minoe, se-

e) Chishull Ant. Asia.

f) In Creta L. I.

g) Excerpt. leg. c. 45.

h) Num. vet. p. 152.

i) Boeot. p. 314.

secundum alios a Phaesto Herculis progenie, ut dicetur.

ἙΛΧΑΝ. (retrograde) *Vir nudus sōdens d. gallum tenet, inde porta, ut videtur, pone arbor, et superne virgulta dependentia.* ΣΦΑΙΣΤΙ. (retrograde) *Bos gradiens.* AR. I. (Mus. Caes. et M. Ducis).

Hercules nudus stans d. clavam, s. exuvias leonis, hinc draco se erigens, inde arbor Hesperia. Σ. Sine epigraphe. *Bos gradiens pedibus laxe colligatis.* AR. I. (Mus. M. Ducis).

Herculis cum hydra pugna, ad ejus pedem humi cancer marinus. Σ. Sine epigraphe. *Bos cornupeta.* AR. I. (Mus. Caes.)

Hercules stans d. clavam, s. arcum, in area exuviae leonis. ΣΦΑΙΜΤΙΑΟΝ (retrograde) *Bos pedibus colligatis.* AR. I. (Pellerin.)

ΦΑΙΣΤΙΩΝ. *Hercules nudus leonis exuvii insidens, pone praegrandis diota.* Σ. *Bos gradiens.* AR. I. (Pellerin).

Ea Phaesti numos maxime illustres, et plerosque remotae antiquitatis. In numo I. censebam aliquando forte exhiberi Idomeneum Minois nepotem, qui revera a Cretenibus pro deo cultus est, et in cuius scuto, quod ejus signum manu tenebat, pro insigni fuisse gallum gallinaceum ex Pausania docui¹⁾. Herculem in Phaesti moneta saepe proponi, nequaquam mirum, quod, ut dixi, condita ferebatur a Phaesto Herculis nepote auctoriibus Stephano, et Eustathio.

At Pausanias Herculis filium facit, qui omisso Sicyonis regno in Cretam navigavit²⁾). Herculis cum hydra pugna res est in veterum artefactis obvia, at non perinde adstitutus Herculis pedi cancer marinus, quem praeterea sifit numus III., et cujus causam suppeditat Apollodorus, narrans³⁾), cancrum eo in certamine hydrae admorsō Herculis pede operi tulisse. ΕΛΧΑΝ et ΣΦΑΙΜΤΙΑΟΝ, et si vocabula peregrinae Graecitatis, esse nomina magistratum, mihi facile persuadeo. Bos partis aversae haud dubie laeta pascua indicat, praecipue quod frequenter ejus pedes laxius colligati comparent, quod factum, ne a grege latius aberret. Revera Festus Avienus Phaeustum sola propter pinguia commendat⁴⁾.

* * *

Vir nudus prægrandibus alis instrutus gradiens utraque manu globum jactat. ΣΦΑΙΤΙΩΝ. *Lupus gradiens.* AE. II. (Pellerin, Theupoli).

Quem utriusque faciei typus sensum includat, libenter ab alio edoceri me patiar.

* * *

Sunt in museo Caesareo, et apud Pellerinum complures argentei inscripti ΦΑ, et typo tridentis. Hos ut jubente fabrica certum est esse Cretenses, sic aequem decidi nequit, an non ad aliam aliquam Cretae urbem sic incipientem pertineant?

i) Boqot. p. 314. k) Num. vet. p. 154. l) L. II. c. 6. m) Bibl. L. II. c. 4. §. 2.
n) Descript. orb. v. 133.

et forte ad Phalasarnam, cui etiam si-
miles tribuit Combius, aut ad sequen-
tem Phalannam, aut aliam hujus initii.
Quo magis dubitari potest, utrum ad
hanc urbem pertineant aenei, in quorum
aversa praeter solum Φ nulla alia legi-
tur litera, quorum binos offert Pelleri-
nius.

AR. R. AE. RRR.

P H A L A N N A.

Abbas Sestinus vulgantis numis anec-
dotis musei Ainslieani praeclare de ar-
te nostra meritus sequentem etiam nu-
mum insignem nobis obtulit. (Lettere
T. III. p. 145).

*Caput imberbe tectum corona fastigia-
ta. ς ΦΑΛΑΝΝΑΙΩΝ. Duo pisces ma-
rini situ parallelo, quos inter dimidium
animal mihi ignotum. AR. I.*

Oblatus oculis meis numi hujus ico-
nismus me continuo Cretae admonuit.
Corona fastigiata ceu in numis Tylissi,
pisces situ parallelo dispositi, et quae
alia modum monetae Cretenis eloquun-
tur, qui magis oculis percipitur, quam
verbis potest explicari. At enim frusta
sic ratiocinabar, nisi praeter notam Thes-
saliae Phalannam etiam de altera Cre-
tae constaret. Haec animo versantem
sublevavit testimonium Stephani, qui
laudata Thessaliae Phalanna continuo
subjicit: *Est etiam altera Cretae, addita
etiam altera peristasi, ex qua fuit Pha-
niades peripateticus.* Fuit ergo in ultra-
que regione urbs ejusdem nominis, quem-
admodum fuit Phaeustus et Thessaliae et
Cretae urbs. Adversus Phalannam Thes-
saliac et illud pugnat, quod pars aver-

sa exhibet pisces maris incolas, cum ta-
men mediterranea fuerit, et satis a ma-
ri remota.

AR. RRRR.

P O L Y R H E N I V M.

Versus litus occidentale.

A u t o n o m i .

*Caput Jovis laur. ς ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ.
ΧΑΡΙΣ . . Caput bovis cum insula. AR.
I. (Mus. Caes. Pellerin, Pembroke).*

Videtur typus eo adiudere, quod nar-
rat Suidas, Cretenses apud hanc urbem
sacra facere esse solitos.

* * *
*ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ. Caput bovis cum
insula. ς ΠΟΛΤΡΗΝΙ. Pilum hastae.
AR. II. (Mus. Caes.)*

Sunt etiam in museo Caesareo aenei
cum iisdem typis, quos inter unus tam
fabrica, quam literarum forma adeo
iusigniter barbarus, ut mirum videri pos-
sit, artem unquam in Creta tam turpi-
ter prolapsam.

* * *
*Protome Diana aduersa. ς ΠΟΛΤ-
ΡΗΝΙΩΝ. Vir nudus gradiens d. extenta,
f. hastam transversam gestat. AR. III. (Mus.
Caes.)*

Apud Polyrhenium stetisse Dictynnae
fanum narrat Strabo.

AR. AE. R.

I m p o r a t o r i i .

Insignem argenteum cum capite D. Au-
gusti, Jove Cretagene, et Cornelio Lupo

procos. vide supra in numis Cretae in genere.

ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΓΕΡΜΑ . . . Ca-
put Caligulae laur. Σ ΓΕΡΜΑΝΙ . . .
ΟΤΡΙΝΩ. ΠΟΛΔενησιοι. Caput Germanici
laur. AE. III. (Mus. Com. Vitzai).

Explendum: επι αυγΟΤΡΙΝΩ, nimi-
rum Minucio Augurino, quem habent
quoque numi Gortynae, et Hierapytne.

ΠΟΛΤΡΗΝΙΩΝ. Fluvius decumbens,
in numo Trajani. (Pellerin).

AR. et AE. RRRR.

P R A E S V S.

Mediterranea in ortum. Straboni dici-
tur *Praefus*, sed quod corrigendum cum
ex auctoribus aliis, tum numis.

Neptunus sedens d. delphinum, s. tri-
dentem. Σ ΠΡΑΙ. Bos cornupeta. AR. I.
(Pellerin).

Caput muliebre. Σ ΠΡΑΙΣΙΩΝ. Bos
cornupeta, suporne flos. AR. I. (Mus. M.
Ducis a me editus Num. vet.)

Caput Apollinis. Σ ΠΡΑΙΣΙΣ. (sic)
Dimidius caper silvestris, et pilum hafiae.
AR. (Pembroke).

* * *

Caput Apollinis. Σ ΠΡΑΙΣΙΩΝ. Π.
vel ΠΟ. Fulmen. AE. III.

Hujus similem primus edidit Liebeus ^o)
at Pellerinius binis locis cum Poema-
nenis Myiae restituendum monet ^p). Per-
peram, nam ejusdem numi bina exem-
pla integerrima extant in museo Cae-
fareo, et Liebeum absolvunt. In similli-

mo, sed minus integro, Froelichius le-
git ΠΡΑΙΣΙΩΝ, cumque adeo Praefus
Laconicae tribuit ^q), sed restituendus no-
brae Praefo. Huic similem editum etiam
vide in Pembrock ^r).

AR. RRR. AE. RR.

P R I A N S V S.

Autonomi:

ΠΡΙΑΝΣΙΕΩΝ. Neptunus stans d. tri-
dentem tenet, vel d. delphinum, s. triden-
tem. Σ Mulier sedens dexteram versus fer-
pentem extendit, pone palma. AR. I. (Mus.
Caes. Pellerin).

Caput muliebre. Σ ΠΡΙΑΝΣΙΕΩΝ. ΠΡΙ-
ΑΝΣΙΩΝ. Palma inter gubernaculum et
delphinum. AR. III. (Mus. Caes. Pel-
lerin).

Vrbem hanc scriptorum nullus diserte
memorat. Ejus tamen vestigia reperio
apud Stephanum: Πραιασιών πόλις Κερτης,
pro quo certe legendum Πραιασιών. Enim
vero numös, quos citavi, ad Cretam
pertinere, fabrica Cretensis, quae adsue-
tum oculum vix fallit, aperte monet.
Sed neque numi soli Priansum in Cre-
ta stabilunt, nam et in marmoribus,
quae restituit Chishull ^s), ejus luculenta
fit mentio: Πραιασιών τοις κοσμοις — εν
Πραιασιώ — Πραιασιέν — Πραιασιών praecla-
re secundum numos. Fuisse vicinam Hie-
rapytne, colligitur ex foedere inter
hanc et Priansum constituto, quod legi-
tur locis citatis, tum et inter marmora
Oxonienia num. III.

In collocandis his numis varie ab eru-

— o) Goth. num. p. 194. p) Rec. II. p. 57, et III. p. 71. q) Not. elem. p. 107
x) P. II. tab. 25. s) Ant. Afrat. p. 122, 129.

ditis erratum. Priorem Froelichius Priesenibus Ioniae tribuere non dubitavit ¹⁾. Wildius, et Panelius, cum in similibus legerent vel ΠΡΙΑΠΕΙΩΝ, vel ΠΡΙΑΝΕΙΩΝ, eos vel Priapum Helleponi, vel Prienen Ioniae extores fecere, ut jam monuit Pellerinius ²⁾.

AR. RR.

In *imperiori* Hadriani, quem citant Vaillantius et Harduinus, promulgatur epigraphe ΠΡΙΑΠΕΙΩΝ typo delphini et gubernaculi, quem etiam in autonominis existere dictum. Jure epigraphen in dubium vocat Pellerinius ³⁾, videturque hic numus aequa lege Priansum revocandus.

R H A V C V S.

Mediterranea, secundum Stephanum in medio insulae.

Neptunus nudus stans f. equum retinet, d. tridentem. ΞPATKION. (βαστροφηδον) *Tridens.* AR. I. (Mus. Caes.)

PAT. PATK. Tridens, vel navis. (Mus. Caes.)

AR. RRR. AE. RR.

R H I T H Y M N A.

Maritima in latere insulae septentrionali, olim parum cognita, hodie illius prior nomine *Retimo*.

Caput Palladis. Ξ PI. *Tridens*, vel: PIΘT. *Duo delphini.* AE. III. (Mus. Caes.)

Numis his hactenus ignotis certam olim in hac insula stationem adsignavi ^y AE. RR.

S A X V S.

Numi huic Saxo tributi, sunt verius Axi ejusdem Cretae, quam vide.
AE. R.

S Y B R I T I A.

Hujus oppidi nomen varie a veteribus proditur, at exarandum esse *Sybritia*, docet monumentum a Chishullio productum, in quo ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. A. ΠΟΔΙΣ, et infra: ΕΞΤΒΡΙΤΙΑΣ ^{z)}, quod postremum positum est pro: ΕΚ. ΣΤΒΡΙΤΙΑΣ, qui contrahendi modus, etiā non obvius, tamen et alibi occurrit. Sic in marmore Prienes Joniae, quod exhibet Chandlerus ^{x)}, legas:

Τπνωδης Φιλιός, Κυπριως γενεος, εξαλαμινος
Τιος κ. τ. λ.

Dormitans Philius, Cyprius genere, ex Salamine Filius etc.
ubi habes εξαλαμινος pro εξ Σαλαμινος, nempe ex Salamine Cypri urbe. Commonere istud necesse visum, quod hanc contrahendi rationem non satis video eruditis cognitam; nam et Chandlerus, vir fane eximius, vertit: *Hexalaminis filius.* Eadem lex numis quoque stabilitur. Ptolemaeo est mediterranea circa Lappam.

ΣΤΒΡΙΤΙΟΝ. *Mercurius nudus stans d. pateram, f. caduceum.* Ξ *Bacchus Indicus seminudus sedens d. diotam, f. thyrsum.* AR. I. (Pellerin Additions p. 22).

Bacchus panthera vectus f. thyrsum.
Ξ *ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ.* *Mercurius pedem saxo impositum calceat, in area caduceus.* AR. I. (Hunter).

1) Cim. Vindob. p. XXXIV.
2) Aut. Asiat. p. 113.

3) Nec. III. p. 72.
a) Inscr. ant. p. 13.

x) L. c.

y) Num. ret. p. 155.

Caput Bacchi hedora coronatum, pone botrus. ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. Mercurius nudus fons d. oblongum caducum. AR. I. (Hunter).

Caput Bacchi Indici barbatum et hedera redimitum. Σ Sine epigraphe. Caput Mercurii pileatum, prae quo caducus. AR. L (Hunter in incertis tab. 66. n. 28.)

Dubitare possis, utrum Creta perfrui quidquam ab artis commendatione dederit. Adeo in his numis eximia omnia, et si numerus primus sit remoti aevi, et opidum ipsum parum cognitum. Omnes Bacchi et Mercurii cultu occupantur. Postremum, et si anepigraphum, huc pertinere, collati alii invicte docent.

* * *

Caput Jovis, in aliis: Mercurii. ΣΤΒΡΙΤΙΩΝ. Delphinus. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Similem primus vulgavit Maffei⁹, addidit alium Pellerinius, tertium ego ex gaza Caesarea ⁿ).

AR. RRR. AE. RR.

T A N O S.

Vrbs praeter Stephanum a nemine laudata.

Caput Jovis. ΤΑΝΟΣ. Aquila fons. AE. III.

Nisi Pellerino hujus numi praecogniti accedit, quod auctori musei Theopoli, quem legisse ΤΑΝΙΩΝ pro ΙΤΑΝΙΩΝ supra diximus, habemus numum Stephanitestimonium confirmantem, quan-

quam illud et Holstenio suspectum vi- sum est, qui pro Τανος legendum Τανος existimat.

AE. RRRR.

T E G E A.

Autonomos varios Pellerinius huic Cretae Tegeas muneras est. Ego verisimilis hos omnes Tegeae Arcadiae restituendos supra in hujus urbis numis dixi.

T H E N A E.

Vrbs Stephano et Callimacho inter Creticas urbes memorata.

Numi inscripti ΘΕΝΕΩΝ nimis obiter meminit Holstenius ad Stephanum p. 134.

T Y L I S S V S.

Caput muliebre cinctum corona floribus distincta. ΤΤΛΙΣΙΩΝ (retrograde) Vir nudus fons d. caput caprae silvestris, s. arcum. AR. L (Mus. Caes.)

Numum hunc post Liebeum alii omnes Tylis Thraciae urbi obscurae dederunt. At cum numos similes omnes, quotquot in variis museis viderim, Cretensis esse fabricae facile agnoscerem, malui eos Tyliffo Cretae vindicare, cuius nomen in Plinio et Solino valde corruptum multo olim labore integrum, sanumque refitum ^{d)}). Nonnullos hujus urbis numos vidi de fraude omnia suspectos, ac praecipue aeneos, quorum unus etiam existat in gaza Caesarea, et suspectos similes in utroque metallo fibi oblatis

b) Ant: Gall. p. 116.

c) Num. vet. p. 156.

d) Num. vet. p. 156.

testatur Pellerinius ^e). Adverte praeterea, minatio in OM propria fit urbium Italicarum, numeros similes Teleiae CAMALION, et deceptum videri Liebeum, paniae tribuendos putavit ^f). qui unus in suo vidit TTALION, quo AR. RR. praeconio inductus Minervinus, cum ter-

E V B O E A.

Secundum Cretam in hoc mari insula *vitulum lactans*. AR. I. (Mus. Savorgnan).

Communi insulae nomine sunt:

ET. ETBO. ETBOIEΩN, in Pelleriniano etiam ETBOT. Typi: *Caput bovis cum, vel sine insulis, bos gradiens, vel cornu petra*, qui typi ad nomen insulae adludunt; etiam *navis etc.* Sunt in museo Caelareo, apud Pellerinum, aliosque.

* * *

Numos aeneos III. formae, in quorum antica est: *Columba addito nonnumquam ΣI.* Χ ET. intra lauream, quos alii Euboeae, alii Siphno largiti sunt, esse Sicyonis Peloponnesi mavult Sedlinus ^g.

AR. AE. R.

A E D E P S Y S.

Autonomus ΑΙΔΗΨΙΩΝ apud unum Goltzium. (in Graecia).

C A R Y S T Y S.

Autonomi.

KAPΤΣΤΙΩΝ. *Gallus stans.* Χ *Bos*

exuvias toctum. Χ KAPT. *Bos jakers, in area tridens, vel cluva.* AV. III. (Mus. Caes.) AR. III. (Mus. Savorgnan). In alio: *Caput bovis cum insulis.* AE. III. (Mus. Caes.).

Caput bovis. Χ KAP. *Duae palmas.* AR. III. (Mus. Gradenigo).

Caput Neptuni. Χ KAPTΣΤΙΩΝ. *Tridens, cui implexus delphinus.* AE. III. (Hunter).

Caput bovis. Χ K. *tantum.* AE. III. (Mus. Caes. Hunter).

Priores tres olim edidi, et animadverzionibus illustravi ^h), erantque hi primi certi hujus urbis numi, nisi velis et certis adnumerare aureum Goltzii, qui hinc *caput Mercurii*, illinc *gallum* offert, praecipue cum gallus quoquenum ex citatis primum insideat.

Eodem loco typos numi I. liberaliter explicavi. En compendio: Carypios bovem aeneum dedicasse Apollini ob viotoriam Medicam, nimurum quod propter hanc permissum paterna rura libere bobus suis exercere, narrat Pausanias).

e) Additions p. 74. f) De monte Vulture p. 201. g) Lettere T. l. p. 49, et p. 151.

h) Num. vet. p. 160, et Sylloge I. p. 30. i) L. X. p. 835.

Atque eodem confilio Plataeensles quoque dedicasse Apollini buculam, idem perhibet ¹⁾. Galli typus videtur allegoricus; nempe pugnax est istud animal, ac cum primis cum de sterquilinio suo agitur, quo Carystiorum virtus in pellendis Persis, qui laribus suis imminuere, videtur innui, qua de causa etiam constitutus apud Athenienses ἀγωναλεκτρυονες, gallorum certamen. Adde, creditum gallum in ipsos olim Persas exercuisse imperium, quapropter et dictus fuit Περσικὸς δέρνις, *Perficus ales*¹⁾. Ad ludere etiam potest ad vetus adagium, cuius meminit Plutarohus ^{m)}: ὅτι τας ἐν ἐρηνῃ καθευδοντας εἰσαλπιγγες, ἀλλ' αλεκτρυονες εἰρυζόσσι, in pace dormientes non a tubis, sed gallis e somno excitari.

* * *

Numum Arigonii cum praetensa epigraphae KΑΡΙΣΤΙΩΝ esse Cnossi Crete, in hujus numis monui.

AV. RRRR. AR. et AE. RR.

Imperatorii

Prodi sunt cum capite Trajani, et Antonini. (Mus. Caes. Vaill.)

Epigrapha: KΑΡΤΣΤΙΩΝ.

In Antonini quoque numo typus est gallus.

* * *

Mamaeae numum inscriptum KΑΡΤΣΤΙΩΝ. NATAPXI. unus Harduinus,

et perfunctorie citat, quin typum, aut museum manifestaret.

AE. RRR.

C E R I N T H V S.

Autonomus ΚΗΠΙΝΘΙΩΝ apud Goltzium.

C H A L C I S.

Insulae totius facile princeps, sita ad Euripum.

Autonomi.

Caput Apollinis. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. addito magistratu, ut: ΑΣΚΛΗΠΙΟΔΩΡΟΤ etc. Lyra. AV. (ex museo M. Duis a me editus in Num. vet. p. 161). AR. I. II. III. (Mus. Caes. Pellerin).

Caput muliebre. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. Aquila serpentem, rarius leporum depascens. AR. III. (Mus. Caes.)

Caput muliebre adversum margaritis profusa ornatum. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. ΣΩΣΙΠΑ. Prora navis. AR. III. (Mus. Caes.)

Sunt hi nobiliores hujus urbis numi, ex quibus maxime obviis, quos secundo loco descripsi. Caput numi III. esse Junonis, patebit ex iis, quae in imperatoriis dicentur.

* * *

Caput Neptuni cum tridente. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. Templum distylum, intra quod lapis conoidicus. AE. III.

1) L. X. p. 833. 1) Aristoph. in Avib. v. 483. m) in Nicia exp. 9.

Nulla satis probabili ratione Pellerinius numum hunc Chalcidi Syriae traxit^a). Observandi Neptuni plus rationis habuit haec Euboeae urbs ad Euri-
pum posita, tremoribus et procellis, ut testatur Strabo, misere obnoxium.

AV. RRRR. AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Huc vocandi videntur sequentes:

ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Caput Augusti.* ☒ *Ca-*
put muliebre turritum. (Pellerin).

ΕΠΙ. ΚΛΑΤ. **ΕΤΘΤΚΑΙ.** **ΧΑΔ.** *Ca-*
put muliebre turritum, in numo Nero-
nis. (Pellerin).

ΗΡΑ. **ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ.** *Juno rupi insi-*
dens d. pateram, f. hastam, L. Veri.
(Mus. ill. com. Vitzai in meis Num.
vet. p. 162. Neumann).

ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ. *Caput muliebre orna-*
tum, Severi, (Theup).

Pellerinius et auctor musei Theupoli
numos suos, quos hic descripsimus, Chal-
cidi Syriae sunt largiti. Sed enim aut
nulla est ratio; cur haic Chalcidi sint
adimendi, aut sunt variae, cur illi per-
mittendi. Numos Augusti, et Neronis
vix esse posse Chalcidis Syriae, argu-
mento est etiam, quod eorum aetate,
et usque ad Vespasianum satis constet,
Chalcidenen variis regibus paruisse, ut
videre est apud Norisium^b). Numos duos
postremos huc pertinere, eo etiam pro-
batur maxime, quod ex iis abest το
ΨΑ. seu praenomen *Flaviae*, quo Chal-

cis Syriae inde a Vespasiano in numis
uti consuevit.

Ιανο in **numo Veri** diserte notatur
addito HPA. Et fuisse Junonem magnis
apud hanc urbem affectam honoribus, ipso
etiam autonomi probant, in quibus ex mar-
garitarum luxu haec deorum regina facile
agnoscitur, praecipue cum eundem cultum
in numis Plataearum quoque non longe
trans fretum dissipitarum praefferat. Nescio,
utrum satis evincat el. Neumannus, hos Ve-
ri numos inscriptos HPA potius Chalcidi
Syriae esse tribuenda^c).

AE. RR.

E R E T R I A.

Haec quoque nobilis hujus insulae urbs.
Caput Dianaē cum pharetra. ☒ **ΕΡΕ-**
ΤΡΙΕΩΝ. ΦΑΝΙΑΣ. *vel:* **ΧΑΡΙΔΑΜΟΣ**
etc. *Bos jaccns.* **AR.** **L.** **II.** (Mus. Caes.
Pellerin, Hunter.)

Caput simile. ☒ **ΕΡΕΤΡΙΕΩΝ. ΑΜ-**
ΦΙΝΙΚΟΣ *vel cum aliis magistratus no-*
minibus. *Duo botri pendentes.* **AR.** **III.**
(Mus. Caes.)

Caput Palladis. ☒ **ΕΡΕ.** *Diana gra-*
diente arcum tendit. **AE.** **III.** (Hunter.)

Offert antica caput Dianaē Amaryn-
thidis apud Eretrientes celebratae, et sic
dictae a vicino pago Amaryntho, de quo
vide Strabonem^d), et Livium^e). Etiam
Aelianus Eretrientium Dianam citat, sed
eam vocat Εμβούηθος^f), pro quo legen-
dum item videtur Αμαρνθιον.

Eretrientes Jovi Olympio dedicasse bo-

^{a)} Rec. II. p. 210. ^{b)} Epoch. Syrom. p. 272. ^{c)} Num. pop. P. II. p. 79. ^{d)} L. X.
p. m. 448. ^{e)} L. XXXV. c. 38. ^{f)} Nat. anima. L. XII. c. 34.

vem aeneum auctor est Pausanias. Vide, quae de similibus donariis in numis Carysti mox notavimus.

AR. RR. AE. RRRR.

H I S T I A E A.

Fuisse urbem *ινδαιμονα*, comprobant numi insignes.

Caput Bacchae racemis redimitum. ΣΤΙΑΙΕΩΝ. Mulier praeceps navis insens. s. velum explicatum tenet. AR. m. m. AR. III. In his nonnumquam epigrapha retrograda. (Pellerin. Mus. Caes.)

Caput ferale. ΣΤΙ. Bos stans, retro vitis. AR. III. AE. III. (Mus. Caes.)

Typum Bacchae et vitis explicat Homerus, tam urbem vocat: πολυσταφύλον οὐ Ιστιακαν, et uvis abundantem Histicam. At mulierem partis aversae eam puto, de qua Euftathius ad citatum verum Homeri¹⁾: καὶ ἐπερι δὲ Ιστιακαν ἀγχαίας θυγατηρές Τειως, ἀφ' οἷς οὐ πολὺς αι-

ρομέται, et alia quadam Histicas vetus heroina Hyriei filia, a qua urbs nomen accepit. Confirmare istud videtur velum latius, et ad ostentationem extentum, nam velum Graecis ιστιον tam ad heroinam, quam nomen urbis adludit.

Exstant etiam aenei typo non multum absimili.

Huc etiam Pellerinius, aliquique traxere aeneos ΣΤ. typo capri, quos esse Isiae insulae Adriatici, in hac demonstravi.
AR. C. AE. RR.

S T Y R A.

Conechà. ΣΤΤ. *Aquila infissus fulmini.* AE. III. (Hunter.)

Sunt bini similes in museo Caesareo, sed quos ex fabrica et typis Graeciae M. partus potius agnosco.

INSVLAE AEGAEI MINORES EVROPAEAE.

Hoc titulo comprehendimus parvas Aegei maris insulas, quas geographi Eutopae adhuc accensent, et quarum pleraque inter Cyclades et Sporades referuntur.

A M O R G V S.

Sporadum una, Naxo vicina.

Caput Apollinis laur. ΣΤΙ. *Sphaera tripodi imposita.* AE.

Numum hunc ex museo suo promulgavit Pellerinius, addito, a Goltzio jam suisse editum²⁾. Verum in Goltziano pleiae scribitur ΑΜΟΡΓΙΝΩΝ³⁾, quanquam juxta addatur alter inscriptus item AM.. sed typo sphaerae et circini. Praeterea Goltzius ex binis suis numis unum aureum, alterum argenteum profitetur, at suum Pellerinius aeneum⁴⁾. Verius istud, nam minorum Archipelagi insularum paucos

¹⁾ Il. B. v. 537.

²⁾ Rec. III. p. 27.

³⁾ Insul. tab. XXII.

⁴⁾ Rec. III. p. 266.

habemus argenteos, aureum certum ha-
ctenus nullum. Sed satis constat, non
defuisse Goltzio artem multis anxie quae-
sitam, vile aes in nobile metallo con-
vertendi.

AE. RRRR.

AN D R V S.

Cycladum una, Bacchi cultu celebris.

Autonomi.

Caput Bacchi hedera coronatum. ☒
ANΔP. **ANΔPI.** *Thyrsus, vel panthera.*
AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Mulier stans d. . . . f. hastam. ☒ **AN-**
ΔPI. *Diota.* **AE. III.** (Mus. princ. de Wal-
deck).

Sunt hi insulae hujus numi certi. Ve-
rum ab eruditis variis ei numi tributi
sunt, qui aliorum fine dubio sunt vo-
candi. Chiffletius, ut est apud Spanhe-
mum²⁾, binos vulgavit, quorum unum
cum epigraphe ANΔPIΩN jure sibi vin-
dicat Apollonia Illyrici, ut jam obser-
vavit Spanhemius ipse. Alter neque ty-
pi causa, neque inscriptionis, qua ca-
ret, hoc referri potest. Aeneum edidit
Pellerinius, quem huic Andro largitur:
ANΔPΩN. *Fulmen.* Ejus gentile *confans*
fuit Αὐδεῖος juxta scriptores omnes, at-
que etiam, ut vidimus, numos. Videtur
ergo τὸ **ANΔPΩN** esse magistratus, ut
Αὐδεῖος Tejus memoratur scholia³⁾ Apol-
lonii Rhodii⁴⁾. Aureus **ANΔPIΩN** ty-
po hinc Palladis, illinc bovis ad aram

stantis uni, quod sciam, notus fuit Gol-
tzio.

Typi Bacchum prædicant, cui sacra
insula. In ejus templo quetannis Nonis
Januariis fontem vini sapore fluxisse,
narrat Plinius^{b)}.

AE. RR.

Imperatorium.

Antonini obiter recitat Hardainus si-
ne mentione typi. *Epigraphæ: ANΔPIΩN.*

C E O S vel C E A.

Versus Sunium Atticæ promontorium.
Numos habemus non modo nomine in-
fulae, sed etiam duorum oppidorum in
hac sitorum *Carthæas* et *Juliædis*, quos
continuo subjiciam.

Autonomi.

Caput barbatum laureatum, in aliis
quasi radiatum, in aliis: *Caput imberbe.* ☒ **KE.** **KEΩN.** **KEI.** **KEΙΩN.** *Canis*
dimidius imtra radios. In aliis videtur
esse *Equus dimidius.* **AE. III.** (Pellerin,
Khell Adpendic. II. Mus. Caes.)

Communem typum mox in Carthæa
videbimus. Eum Khelliū erudite ac ap-
posite ad Ariftæum Apollinis et Cyre-
nes filium refert, de quo copiosa, quæ
huc valere possunt, jam dedi in meis
Numis vet. (Pag. 108.) Quod vero pro-
pius hoc pertinet, est, quod narrat Dio-
dorus^{c)}, Ariftæum, cum in Cea dege-
ret, Græciam peste laborantem liberali-

2) Tom. I. p. 209.

a) Ad L. II. v. 354.

b) L. II. §. 106, et L. XXXI. §. 13.

c) L. IV. p. 324.

Le. Ampliorem lucem adfundit Apollonius perhibens⁴⁾, Aristaeum in communione illa lue in Cea insula sacra fecisse Jovi et Sirio astro, ut Etesiarum operae salubritas restitueretur; addit interjectis aliquibus, hodie quoque Ceos sacerdotes ante Canis, nempe Sirii, exortum vota concipere, quod et confirmat Cicero⁵⁾. Igitur caput seu barbatum seu imberbe haud dubie est ipsius Aristaei, neque haec varietas officit, nam idem Aristaeus jam Juppiter, jam Apollo habitus est, ut docet Athenagoras⁶⁾, et jam alias ex Pindaro ostendit⁷⁾, uti quoque, fuisse eum per Graeciae urbes instar dei cultum, et quidem Αγρεως nomine, et huic hoc nomine signatos in Corcyra numos. In cane autem posticae possumus intueri ipsum Sironium, seu Caniculam, qui radiis ambitur, nimirum quia astrum est, secundum quod explicari etiam debet astrum, quod occupat aversam numorum Carthaeae. Caput Sirii radiatum habes etiam in gemma, opere Caji, quam sicut Natterus⁸⁾, et Worlidge⁹⁾.

* * *

Numum ΚΕ. ΤΡΙΠΟΡΙΟΣ a Pellerino inique huc vocatum vide in Thebis Boeotiae.

AE. RR.*Imperatorii.*

Huic insulae in museo Theupoli tributi sunt Cii Bithyniae.

d) Argon. L. II. v. 500.

h) Traité p. 27.

c) De Divinat. L. I. c. 57.

i) Num. i.

f) Legat. pro Christ.

k) Num. vet. p. 108.

g) Num. vet. l. c.

l) Tom. II. p. m. 141.

C A R T H A E A.

Ejusdem insulae Ceae urbs.

Caput laureatum barbatum, in aliis imberbe. ς KAP. KAPΘΑ. KAPΘΑΙ. *Canis dimidius intra radios, in aliquibus juxta apis.* AE. III. (Khell Adpendic. II. Pellerin.)

Caput juvenile laur. ς KAPΘΑΙ. ASTRUM. AE. III. (Ibid.)

Caput Baechi hedera redimitum. ς KAPΘΑ. BOTRUS, juxta astrum. AE. III. (Ibid.)

Horum explicatio numorum ex prioribus petenda. Notanda praeterea in his apis. Praeclare istud ad Aristaeum, qui passim auctor mellificii est habitus, ut alibi ostendi¹⁰⁾.

Pellerinius et Khelli primi huic Carthaeorum monetae lucem adfundere, quae hactenus non quidem ignota fuit, sed aliorum injusteaversa; nam binos editid Haymius¹¹⁾, at cum in iis legeret ΚΑΡΠΑΣ, eos Carrhas in Mesopotamiam traduxit. Alium cum botro et astro protulit Arigonius lecto ΑΡΠΑ. quo errore eum Harpasae Cariae urbi proprium dedit.

AE. RR.**J V L I S.**

Haec quoque Ceae urbs.

Autonomi:

Caput laureatum barbatum. ς ΙΩΤΑ. *Apis.* AE. III. (Mus. Caes.)

Dubium non est, caput hujus numi esse Aristaei, ad quem refertur apis po-

ficae, nam cum in Cœa reperisse mellis usum, jam ante ad numos Carthaeacem monui. Similis huic, sed in cuius antica est caput nudum imberbe, est apud Pellerinium ^{m)}, item aliud apud Hunterum cum capite Herculis.

AE. RR.

Imperatorium.

M. Aurelii inscriptum ΙΟΤΛΙΕΩΝ typō Neptuni, editum a Froelichio ⁿ⁾ Pellerinius putat hujus esse urbis ^{o)}, sed quem esseJuliae Phrygiae, in hac dicetur.

C I M O L I S.

Cycladum una.

Caput Palladis. Ξ ΚΙΜΩΛΙ. *Tridens.*

AE. III.

Vnicus hic ex Pellerinio cognitus. Sed forte etiam hoc pertinet sequens:
Caput Merourii. Ξ ΚΙΣΩ. *Delphinus.*
AE. IV. (Pembrock P. II. tab. 14.) Nimirum scripto forte ΚΙΣΩ pro ΚΙΜΩΛΙ.
AE. RRRR.

C Y T H N V S.

Cycladum una.

Caput Apollinis. Ξ ΚΤΘΝΙ. *Lyra.* AE. III. (Pellerin, Hunter.)

Caput muliebre. Ξ ΚΤΘΝ. *Balaustium.* AE. III. (Pembrock.)

Goltzius cum argenteos, tum aeneos prodidit, in quibus epigraphe ΚΤΘΝ. KTΘNISLN. In horum omnium aversa

est canis flans, et in uno supra canem quiddam rotundum, quod Begerus caſum Cythnium summe laudatum cenſet ^{p)}, quam ſententiam ſuo calculo adprobat Winekelmannus ^{q)}. At aliud dicunt numeri alii a variis editi. In argenteo Pelleriniū juxta canem flantem, ſupra quem ſimilis clypeolus, legitur ΗΑΙΕΙΕ., et dubitat ipſe vir eruditus, an non Cydoniae potius fit refituendus. In aeneo muſei Caesarei fit canis intra IV. annulos eadem linea fitu omnes perpendiculare collocatos, ſed nulla adſtituta epi- grappe. Princeps Turris Muciae id genus numos, eti anepigraphos, in Segftanis Siciliae numerat, jure, nam in horum aliis adſcriptum urbis nomen.

AE. RRR.

D E L F S.

Cycladum notiffima ob Apollinis et Dianaē natales. Ejus historiam et monumenta late deſcripſit Dorvilius in Observationibus Crit. mox citandis.

Autonemī.

Caput Apollinis. Ξ ΔΗ. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.) AE. III. (Mus. Caes.) adſtituto etiam cycno. AE. III. (Hunter.)

Sunt hi ſoli certi hujus iſulac numi. Aliorum eſto judicium, utrum parem fidem mereantur Goltziani: ΔΗΔΙΟΤ. ΔΗΔΙΑΣ. ΔΗΔΙΩΝ. typis *Apollinis* ſolis, et *Dianæ lunæ*. Aenei cum tribus altris et totidem lunulis, quos Goltzius

m) Suppl. II. tab. VIII. n. 9. n) IV. Tent. o) Rec. III. p. 49. p) Spicil. antiqu. p. 29. q) Pierr. grav. de M. Stosch p. 73.

et Arigonius Delum comportant, sunt Velliae Lucaniae, et esse Deli non posse, ipsi globuli adstituti abunde loquuntur.

AR. et AE. RRRR.

Imperatorii.

Horum cum nullus cognitus esset, erat Pyrrhus Ligorius, ut nos docet Holstenius¹⁾, qui horum plures possedit, et quidem Antonini cum lepida capitis epigraphe: ΑΝΤΩΝ. ΡΟΜΤΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ς KOINON. ΔΗΛΙΑΤΩΝ. *Romulus et Remus lactentes.* Alium Aurelii et Commodi, in quorum aversa: MANTEION ΔΗΛΙΑΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Templum monti impositum etc.* At nimio cognitum, nullam in re numismatica esse Ligorii fidem, quam et ipsa ejus numerorum descriptio elevat, et satis inculta Holstenius ex his prebat; etiam Δῆλιατης fuisse Deliorum gentile, quod ignoraverit Stephanus. Vide ineptos hos nummos laxius, quam meruerunt, reprobatos in Mifcell. Observat. critic. Amstelod. 1736 p. 36.

I O S.

Sporadum una.

Autonomi.

Caput muliebre laureatum. ς IH. Ancora. AE. III. (Pellerin.)

Simillimum aversae typum habes in nummis Abydi.

Caput Bacchi Indici. ς IHT. Palma. AE. III. (Pellerin.)

Apposite ad hunc typum Plinius et Stephanus, adfirmantes, hanc insulam et Phoenicen fuisse vocatam.

ΟΜΗΡΟC. *Caput laureatum, in aliis diadematum* ς IHTΩN. Pallas flans d. pateram, sc. hastam, pro pedibus hinc araignita, illinc clypeus. In aliis: Pallas hastam vibrans. In aliis: IHTΩN intra lauream. (Mus. Caef. Pellerin.)

Fuit Ictis Homeri in numis signandi gravis ratio; nam teste Strabone sepultus erat in hac insula, et secundum Stephanum, et Pausaniam²⁾ ejus mater hinc fuit oriunda. Plutarchus in fortunae causibus putat³⁾, δυνει ἐμωμον τοις ἐνωδεσταῖς φυτοῖς πολεων, Ισ και Σμυρνης, τοις ποιητην Ομηρου ἐν γηις γενεσθαι λεγοντοι, εν γηι δ' ἀποθανεν. Cum duae essent urbes ejusdem cum plantis fragrantissimis nominis, Ios et Smyrna, (viola et myrrha) in harum una ajunt natum poetam Homerum, in altera mortuum. Sed et alii natum eum in hac insula praedicant, ut docet notus versiculus apud Gellium⁴⁾, etsi in hoc alii pro Ios legendum Χιος putent, tamen eodem loco Gellius, tum et auctor vetus vitae Homeri eum Iestam domo faciunt citato teste gravi Aristotele⁵⁾. In nummo simili musei Pembrock

1) Ad Steph. in Δηλος.
2) Sub init.

3) L. X. c. 24.

4) In Sertor. sub init.

5) L. III. c. 21.

pro IHTΩΝ perperam legitur KPH.
TΩΝ²), erroris utique auctore Hay-
mio¹).

AE. RR.

Imperatorii.

Bini hactenus comperti, IHTAN. *Palma*, Faustinae jun.¹). Alter: IHTΩΝ. *Pallas stans, et jaculum vibrans, humi serpens*, est Lucillae, editus ab Haver-
campo²), quem numum vidi ipse Ko-
mae in museo Christinae, eumque inte-
gerrimum, at quem Vaillantius porperam
Bargyliae Cariae tribuit.

AE. RRRR.

M E L O S.

Ex illustrioribus Cycladum.

Autonomi.

Malum Punicum. Ξ M. scriptum in
area quadripartita. AR. II. Est fabricae
perantiquae. (Hunter).

MA. *Malum Punicum.* Ξ Area qua-
dripartita. AR. II. Est fabricae item per-
antiquae. (Hunter).

Malum Punicum. Ξ MA. *Diota*, ex
cujus ansis pendet botrus. AE. III. (Pel-
lerin Rec. III. tab. CIII. num. 12.).

Caput Palladis. Ξ ΜΑΛΙΩΝ. ΛΤΣΑ-
ΝΙΑΣ. *Malum Punicum, omnia intra*
coronam. AE. III. (Harduin. Num. urbb.
sub Melos, le Blond. B. L. T. XL. p. 90).

Caput Palladis Ξ ΜΑΛΙΩΝ. ΣΩ-
ΣΑΡΧΟ. *Iuvenis curto habitu indutus*

saxo infidens s. lyram tenet. AR. m. m.
(Pellerin Rec. I. tab. 27.).

Numi hic descripti quorundam pertineant,
disputatum ab eruditis. Harduin et
Barthelemyus numos IV. et V. (ab his
disputationem ordiri juvat) insulae Melo,
Pellerinus et Blondius Malienibus Thef-
saliae proprios dixerunt. Blondii argu-
menta sunt, I. hactenus cognitos non
esse argenteos Meli numos. II. omnes
hujus insulae numos inscribi constanter
ΜΑΛΙΩΝ. III. Herodotum, Thucydi-
dem etc. eam constanter appellare Μυ-
λον, nunquam Μαλον. Sed enim multo
mihi videtur verisimilis, utrumque nu-
num Melo restituendum, quod ut com-
probem, mollienda primum difficulta-
tes a Blondio objectae. Ait primum,
ignotos Meli numos argenteos. At non
longum tempus, quo adhuc legis instar
fuit creditum, non modo non existere
argenteos Lacedaemonis numos, sed
etiam per severum Spartanorum institu-
tum ne existare quidem posse. Adfirmat
deinde, omnes Meli numos inscribi ΜΗ-
ΛΙΩΝ, non ΜΑΛΙΩΝ. Verum hoc
ipsum est, quod quaeritur. Esto, Hero-
dotum, aliosque, quorum bene multos
ordine recenset, dixisse semper Μυλον,
at iidem hi auctores constanter quoque
dixerunt Θεσσαλον, Μεσημβρια, Μηδυρια,
Κυρηνη, Ηπειρος, et tamen in numis legitur
ΘΑΤΙΩΝ, ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ, ΜΑ-
ΘΥΜΝΑΙΩΝ, ΚΤΡΑΝΑΙΩΝ, ΑΠΕΙ-
ΡΩΤΑΝ. Si auctores hi scripsissent Dori-

y) Part. II. tab. go.
Christine Tab. LXI.

z) Tom. IL p. 72.

a) Panel. Mem. Trey.

b) Med. de

ce, pro Μῆλος dixissent quoque Μαλος, cumquic insula nostra nomen traxerit από τη μῆλο, a malo, cuius per rotunditatem speciem referebat, (nam omnium insularum rotundissimam dixit Plinius) recte Dorice dicebatur Μαλος, et sic constanter Doricus Theocritus dixit μαλον, unde Latinorum malum. Non nego, in aliis Meli numis, quos continuo describam, legi ΜΗΛΙΩΝ, nimirum etiam urbium, quas modo recensui, numi alii inscribuntur Dorice, alii dialecto communi ΘΑΣΙΩΝ, ΜΕΣΗΜΠΙΑΝΩΝ, ΜΕΘΩΤΜΝΑΙΩΝ etc.: qui mos varius pendebat a varia aetate, et variis incolis.

At quod caput est, epigraphe ΜΑΛΙΩΝ Maliensibus Thessaliae competere nullo pacto potest. Horum gentile, ut in eorum moneta diximus, perpetuum fuit Μῆλισσ, vel Μαλισσ, a quo recte deducitur Μαλισσ, quod praferunt quoque numi; verum an et Μαλισσ formari inde potest? Atqui gentile Meli fuit Μῆλος, secundum quod in numis ΜΗΛΙΩΝ, et quod sequitur, Dorice ΜΑΛΙΩΝ. Quod ad typos attinet, caput Palladis sicut sit etiam in agnitis Meli numis, quos videbimus, et in iisdem est etiam malum Punicum, aut, si mavelis, pepo, nempe cum adiunctione ad vocem μῆλον, vel μαλον, ut diximus. Offerunt hi numi nomina magistratum, ut et numi Meli alii, quos citabimus, nullo hactenus in certis Maliensium numis comperto magistratu. Quod numos ea argenteos signavit, cum tamen Aegaei insulae mino-

res rarissimos ex hoc metallo offerant, in causa esse puto, quod teste Strabone vicinarum insularum fuit ἀξιολογωτερα, cumque constet ex Thucydide^{c)}, fuisse Melios Spartanorum colosos, tum ex Conone apud Photium^{d)}, Melum a Spartanis exulibus conditam, sic ut propter ea Sparta et Melus foedare semper junctae essent, causam etiam dialecti Doricae manifestam habemus.

His constitutis cum malum Punicum frequens fit in Meli numis typus, et ipsa insula Dorismi patiens, habemus quamdam velut impositam legem, ut numeros tres, quos primo loco descripsi, huc avocemus. Novi, numum tertia sede possum a Pellerinio tribui Methymnae, nimirum suadente MA., et diota ejus formae, qua eam in certis aliis Methymnae numis fictam videmus. Verum hujus formae diota minus tutum judicium conslituit; simillimam enim offerunt numi Corcyrae, Boeotorum, Minyaes Thessaliae, Naxi vicinae, aliarumque urbium, atque si pertinacius a Meli quaque omissis ejusmodi diotam exigas, habebis eam etiam in numero imperatorio, quem infra citabo. At certius discriminem suppeditat malum Punicum, rarum in numis symbolum, quod in certis Methymnae numis nonquam, in certis Meli frequenter conspicitur, sic ut etiam, cum alium inferre typum principem placuit, tamen in nonnullorum area, ut videbimus, minoris formae aliud expressum fit, qui mos apud Sidetes quoque valuit. Nihil ergo amplius

c) L. V. c. 84.

d) Narrat. 37.

dubii reliquum, quin malum Punicum cum litteris ΜΑ. conjunctum certam constitueret Meli monetam existimemus.*

Commemorandum adhuc, numum V. a Panelio ex museo le Bret fuisse editum, at cum in eo legeret ΙΔΑΛΙΩΝ, eum Idalium Cypri perperam ablegavit.

* * *

trogradam, nullo vetustatis argumento, ut jam ad numos Cydoniae observavi. Similem illis, quos primos proposui, edidit auctor musei Theupoli, verum cum literas ΤΟΓ incautius conjungeret, in iis epochae annum vidit, cum tamen aliud non notent, quam *Tiberium Panclea* fuisse *tertium* magistratu functionem.

Numi postremi typus puerperam sifit, sed quam, incertum. Quidquid erit, signum sic propositum fuisse Fortunam urbis habitum, docet scriptum *juxta TTXH*, nam sic legendum illud vocabulum, non NIKH, ut habet numus Pellerianus, jam advertit Neumannus *).

AR. RRR. AE. C.

Imperatorii.

Horum binos reperio vulgatos, unum Nervae: ΜΗΛΙΩΝ, *Pallas stans*, (Pellerin Rec. III. p. 224.) alterum Elagabali: ΜΗΛΗΩΝ. (corrige ΜΗΛΙΩΝ.) *Duo hirci coniscantes media divita ejus formae, quam offert argenteus supra descriptus.* (Arigoni.)

AE. RRRR.

M Y C O N Y S.

In Cycladum numero.

Autonomi.

Caput Jovis. Ξ ΜΤΚΟ. *Botrus.* AR. (Wheler Voyage L. I. p. 100.)

Caput Bacchi adversum. Ξ ΜΤΚΟ. ΜΤΚΟΝΙΩΝ. *Botrus et hordei granum.*

e) Num. pop. P. II : p. 234.

In alio: *Duae spicæ junctæ.* AE. III. quoque diceretur¹⁾, et Solinus eam hospitam Libero patri adfirmaret, et Mardon²⁾: *Bacchata magne jugis Naxum.*

Minus certum, utrum hujus sit insulae numus Pelleriananus: *Caput Bacchi,* Ξ ΚΩΝ. ΕΚΑΤΑΙΟΣ. *Botrus.* AE. I. In urbis hujus nomine Ω pro O permutari nequit, ex quo verisimile, alter explendam epigraphen.

AR. AE. RR.

Imperatorius.

Cum capite Augusti apud unum Pellerinum. (Rec. III. p. 224.) ΜΤΚΟΝΙΩΝ.

Bacchus stans.

Frequens Bacchi, ejusque attributorum in Myconi numis typus Plinii testimoniūm confirmat vinum Myconium eximie laudantis, quod hodieque in hac insula copia et bonitate praestat teste Tournefortio.

AE. RRRR.

NAXVS.

Cycladum una.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera redimitum, jam barbatum, jam imberbe. Ξ NA. ΝΑΞΙ. *Diota, adstituto etiam thyro, vel amboente eam hedera, rarus magistratus, ut:* ΛΕΩΚΡ. AE. I. II. III. (Pellerin. Mus. Caes.)

Jure Bacchum in moneta sua praedicit insula. Nam tanta fuit in ea vine, insulae numus, reliquis argentei aeneis- arum fertilitas, ut propterea *Dionysias* que, quos hactenus justo numero hic

Sunt hi certi Naxi autonomi, quos etiam per ipsam fabricam, quae tota est ex insularum hujus tractus ingenio, facile hoc vocaveris. Argenteos omnes Naxi nomine insignes pertinere ad Naxum Siciliae, ut aeneos ad Naxum insulam, fatis in Naxi Siculae moneta dis- putavi.

AE. RR.

Imperatorii.

Sunt in familia Severi, edete horum aliquot Vaillantio.

Epigraphe ΝΑΞΙΩΝ. Typi: *Bacchus stans, vel: Tres Gratiae se mutuo complexae.*

AE. RRR.

PARS.

Cyclas, marmoris praefantia commendata.

Autonomi:

Caput Bacchi hedera coronatum. Ξ ΠΑΡΙΩΝ. ΣΙΛΗΝΟΣ. *Mulier cistæ infidens d. duplex folium, s. thyrsum tenet.*

AR. m. m. (Hunter.)

Aversa praeciali hujus numi exhibet Baccham mysticae Dei sui cistæ insidentem. Ad haec ejus augetur pretium propterea, quia unicus est certus hujus- insulae numus, reliquis argentei aeneis- arum fertilitas, que, quos hactenus justo numero hic

1) Plinius L. IV. §. 22;

2) L. III.

vocare consuevimus, tutius Pario Myiae restituendis ut in hac dicetur.

* * *

Pariis drachmis insculptam suisse effigiem Arati, ex vetere epigrammate docet Diogenes Laertius ^b), sed ejusmodi numus nondum in conspectum venit, et mihi plane videtur verisimile, vocabulum Αράτος hujus epigrammatis in mendo cubare, quod jam ante me a viris eruditis ad hunc Diogenis locum fuit observatum. Brunckius in Analectis suis Vol. I. p. 141. n. 80 pro Αράτος legit ἀχυτός, quod est poculi, vel navigii genus. Verum mutatae lectionis in observationibus suis causam non addit.

AR. RRRR.

Imperatorii.

Vnicus hujus classis compertus, isque M. Aurelii: ΠΙΑΠΙΩΝ. *Protome calcata*. (Theupoli.)

AE. RRRR.

R H E N E.

Modica insula Delo vicina.

Imperatorium PHNIΩN cum capite Maximi dedit Triflanus, aliosque in fraudem induxit ⁱ). Legendum in hoc THNIΩN, et est Tene insulae.

S C Y R V S.

Ad Euboeam. Argenteus ΣΚΤΡΙΩΝ apud unum Goltzium.

S E R I P H V S.

Cycladum una et ignobilis, autem mos tamen illustres habet.

ΣE. Chimaera. Ξ *Columba volans in tra lauream.* AR. I. III. (Mus. Caef.)

Mirum videatur, tam obscuri nomis insulam, quae Tacito per contempnum *saxum Seriphium* dicitur ^k), quam et ignobilitatem ei palam imputant Cicero ^l), et Origenes ^m), tam illustres, neque infrequentes numos feriisse, cum tamen multo insigniores aliae ejus tractus numis argenteis fere desituantur. Occurrit, quoniam Siphnus insula locuples, ac Seripho fere contigua simillimostam metallo et fabrica, quam utriusque faciei typis numos signavit, hujus egestatem illius opibus sublevatam, et utramque insulam felici inter se concordia et bonorum communione vixisse ea aetate, qua hi Seriphiorum numi eius sunt. Ceterum quando, ut saepe factum videmus, in numis similibus solum Σ inscribitur, discerni nequit, ad utros hi pertineant, et si certum sit, ad alterutros pertinere. Vide, quae de his alia ad proximam Siphnum notabuntur.

* * *

Caput juvenile tectum calcata in ro lucris caput excante. Ξ *ΣEPI. Harpa. AE.* III. (Hunter.)

Praeclarum numus hic continet argumentum. Capite anticae quis negabit exhiberi heroem Persea tectis iis, quae

b) L. IV. c. VI. in fine.

i) Tom. II. p. 455.

k) Annaal. IV. c. 21.

l) De Senect.

e. 3.

m) *Contra Celsum* L. I.

ad numos Philippi V. Macedoniae regis, Larissae Thessaliae, Iconii Lycaoniae, aliarumque urbium adfatum differuimus? quibus locis egimus etiam de harpa, quam averla silit, cultro unifere Perseo proprio. At quid Perseo cum Seripho commune, expediendum. Narrant Hyginus^{a)}, Apollodorus^{b)}, et Lucianus^{c)}, Perseum ex Danae recens natum ab avo Acrisio, qui oraculi monitu nepotis se manu caesum iri cognoverat, arcae inclusum, et in mare dejectum Seriphum forte delatum, repertumque a piscatoribus ad insulae regem Polydectem delatum, ac liberaliter in templo Myrtae fuisse educatum. Serius etiam reversum in insulam tradit Apollodorus^{d)}, regemque Polydectem, quod asperius matrem tractaverat, objecta Gorgone infaxum vertisse. Praeclare secundum hunc numum Pausanias, qui cum narrasset, Perseo prope Mycenae honores haberi, addit, multo vero maximos in Seripho^{e)}, nimirum ob dictas causas, atque etiam hoc suo civi gloriatos scribit Aelianus^{f)}.

AR. R. AE. RRRR.

S I C I N V S.

Inter Cycladas exigui nominis.

Caput virile nudum. Ξ ΣΙ. *Apis.* In aliis: ΣΙΚΙ. *Botrus.* AE. HI. (Pellerin, Hunter.)

AE. RRR.

S I P H N V S.

Cycladum una, quae teste Herodoto ejus viciniae insularum ditissima habita fuit propter auri, argentique fodinas, quibus opulentiam suam debuit, et quas testantur quoque Pausanias^{g)}, et Eustathius^{h)}. Has opes confirmant residui magna copia argentei etiam tetradrachmi.

A u t o n o m i :

ΣΙ. *Chimæra.* Ξ *Aquila, vel columba volans intra lauream, adduntur saepe variarum vocum principia.* AR. I. III. (Muſ. Caſt.)

Numos simillimos a vicina Seripho fuisse signatos, in hac vidimus, sed causam illatae utrisque Chimaerae nondum divinare licuit. Qui utrumque populum Corintho-oriundum dixere, ii potius conjectaram a typo Chimaerae petitam, quam certam auctoritatem secuti sunt, quos inter Begerusⁱ⁾. Atqui hoc pacto Chios quoque statuemus aut Aegypto, aut Boeotia oriundos, quia Sphingem in moneta sua signavere.

Hactenus illustres hi numi in sua tuti statione videri poterant, cum litem iis nuper intendit cl. abbas Sestinus, dejerans, eos injuria in Siphnum fugitivos herae Sicyoni restituendos. Causas ad fert, I. quia hodie frequentius in vicinia veteris Sicyonis effodiuntur. II. quia ejusdem sunt fabricae cum certis Sicyonis numis. III. quia typum habent

a) Fab. LXIII.

b) L. II. c. 4.

p) Dial. mar. 12.

q) L. II. c. 4. §. 3.

r) L. II. c. 18.

s) De Nat. anim. L. III. c. 37.

t) L. III. c. 57.

u) L. X. c. 16.

x) Ad. Dionys. Perieg. v. 525.

y) Theſl. Brand. T. I. p. 436.

Chimaeram proprium Corinthi symbo-
lum, cui Sicyon vicina fuit²⁾). Verum,
pace viri clarissimi dixero, non possunt
omnes hae causae persuadere; ut novae
huic sententiae subscribam, praevalente
ex causis solidioribus vetere, cuius ar-
gumentum princeps est perfecta horum
numorum similitudo cum numis Seriphi
quos profecto non distingueres, nisi epi-
graphe in illis ΣΙ., in his ΣΕ. discrimen
faceret. Non negat Sestinus, numos in-
scriptos ΣΕ. esse Seriphi, quo ergo pa-
cto negare potest, numos cum epigra-
phe ΣΙ. esse Siphni, quando non nisi
utriusque vicinia, et politicus inter utram-
que nexus tam anxiā monetae concor-
diam imperare potuit? Abstineo in re,
ut opinor, evidente argumentis aliis.

* * *

formae offerat. Simile ingruentis bar-
bariae exemplum in Meli moneta vi-
dimus.

Peractis numis hujus insulae ad in-
certos progrediamur, quos quidem cl.
Sestini censura ad unum omnes, tan-
quam certos Sicyonis, Siphno eripi-
dos adserit. Juvat eorum illustriores
commemorare, nam omnium adcura-
tum catalogum idem vir eruditus com-
posuit.

Caput Apollinis laur. ς ΣΙ. *Columba*
volans. AR. IV. (Hunter.) AE. III. (Mus.
Caes.) addito in nonnullis magistratu,
ut: ΑΙΝΕΑΣ — ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΤ —
ΚΛΕΑΝΔΡΟΤ etc. AE. III. (Mus. Caes.
Hunter.)

Columba stans, in area ΑΝΔΡΟΓΙ-
ΜΟΣ. ς ΣΙ. *Tripus intra lauream.* AE.
III. (Hunter.)

ς ΣΙ. *Planta incerta.* (Sestino *Columba*
stans.) ς ET. *Tripus intra lauream.* AE.
III. (Neumann, et in meis Numis vet.
p. 159, sed quem ibi perperam causa
τε ET., et extrito ΣΙ. Euboeae tribue-
ram. Sed et similem Pellerinius, cum
juxta ΣΙ. scriptum videret ΔΗ., Sidi-
bus Pamphyliae inique tribuit.)

Caput Apollinis laur. ς Σ intra lau-
ream. AE. III. (Pelleria in numis Mi-
leti.)

Hos humos esse Sicyonis, diserte ad-
firmat Sestinus. Causa illi una, quod in
eo tractu sunt obvii testimoniis eo com-
meantibus. Sit sua huic testimonio re-

2) Lettre T. I. p. 142.

verentia. Hoc misso magis in Siphnum *Pallas stans jaculum vibrat.* (Arigoni.) inclinat' animus. Columbam volantem in certis Siphniorum argenteis vidimus, et in certo eorum aeneo vidimus caput

Apollinis, quod nunc in praesentibus quoque recurrit, aut pro hoc ejus attributum tripodem. Auctore Stephano^{a)} fuit in Siphno oppidum dictum *Apollo-nia*, ex quo liberalior ejus dei in hac insula cultus potest adfirmari. Sin parum validum quis putaverit hoc argumentum, is validius aliud pro Sicyone adferat. In numo postremo a Pellerinio lectum M pro Σ, eumque propterea perperam donatum Mileto, diximus in numis Sicyonis.

* * *

Σ. Columba volans. Χ *Columba volans.* AR. III. IV. (Mus. Caes. Sestini.)

AE. III. (Neumann.)

Columba volans, in area ΑΛΕΞΙΩΝ, vel ΟΛΤΜΠ. etc. Χ *ΣΙ. intra lauream.*

AE. III. (Hunter. Pellerin.)

ΣΙ. Columba stans. Χ *ET. intra lauream.* AE. III. (Sestini).

Columba volans. Χ ET. vel ΘΕΤΦ. intra lauream. AE. III. (Pellerin, Neumann.)

Omnis item hos numos Sicyoni largitur Sestinus. Ut non nego, eos Sicyonis esse posse, ita exclusa Siphno Sicyoni debere tribui, certam rationem non video. Causas pete ex iis, quae jam dicta sunt.

AR. RR. AE. C.

Imperatorii.

Vulgatis sunt: Balbini unus: *ΣΙΦΝΙΩΝ.*

a) In *Απολλωνια.*

Tom. II.

AE. RR.

S Y R V S.

Cycladum una.

Dimidius bos cornupeta. Χ **ΣΤΡΙΩΝ.**
Spica. AV. VI. (Theupoli.)

Moneta aurea e minoribus his infulis nondum prodiit. Advero, bovem cornupetam et spicam occurrere etiam in numis Syracusarum. An non forte in orbiculo minuto fugientibus reliquis litteris legendum **ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ?**

* * *

Caput barbatum turgente e fronte uno vel duplice cornu. Χ **ΣΤΡΙ. ΣΤΡΙΩΝ,**
Caper stans propter arbustum, vel spicam.

AE. III. (Pellerin.)

Mirum in numo altero gentile **ΣΤΡΙΩΝ**, cum **ΣΤΡΙΩΝ** et analogia, et Stephanus exigant. Antica exhibit Pana, ejusque comitem caprum aversa.
AV. RRRR. siquidem esti *Syri.* AE. RRR.

T E N V S.

Inter Cyclades.

Autonomi.

Epigraphe. TH. THNI. THNIΩN. In argenteo Hunteri, si modo huc pertinet, est solum T.

Typi: *Caput cum cornu arietis, in aliis barbatum, in aliis imberbe.* Χ *Neptunus stans vel sedens d. delphinum, s. tridentem, in area saepè balaustium.* AR.

V v

(II. Hunter.) AE. II. III. (Pellerin, Mus. Cael.) In aliis: *Neptunus, aut ejus attributa etc.*

In parte antica videntur expressa capita Jovis Ammonis, ejusque filii Bacchi. Vide, quae de his observabimus in moneta Cyrenaicae.

AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii.

Inscripti THNIΩN proditi sunt Sabinae, (Pellerin.) Antonini, Alexandri, et Maximi. (Vaillant.)

Typi obvii praeter sequentem: *Tridens, cui implicatus serpens, in numo Alexandri.* (Vaill.) Narrat ex Philochoro Clemens Alexandrinus^{b)}, Neptunum in hac insula pro medico habitum. Quae causa est juneti tridenti serpentis.

AE. RR.

T H E R A.

In mari Cretico, Cyrenenium metropolis.

Autonomi:

Caput juvenile adversum. Ξ ΘH. Tres delphini. AE. III. (Pellerin.)

Vnicum hunc certum habemus hujus insulae numum, quem enim alterum conjungit Pellerinius scripto supra navim ΘHPA, certus est Corcyrae numerus, ut manifestant non modo typi, sed et numus alter geminus, cuius ectypion mihi miserat nobil. Jacobus Grade-nigo, qui practerea literas luculentas KO. exhibet.

AE. RRRR.

Imperatorii.

ΘHPAIΩN, ΘPΕΩN memorantur cum capite Aurelii, Veri, et Commodo, (Vaill. Theup.) typo plerumque Hermae.

AE. RRR.

b) Admonit, ad gent.

A S I A.

BOSPORVS CIMMERIVS.

Regnum Bosporanum a Bosporo Cimmerio, quod nomen est angusto freto, quo palus Maeotis cum Ponto Euxino committitur, in Bosporanos Europaeos, et Asiaticos secatur. Europaeos, quatenus numismatici sunt, lustravimus in Taurica. Restant Asiaticorum urbes binae ex nummis quoque cognitae.

GORGIPPIA.

Vrbs memorata Straboni. Apud Demostenem queritur Dinarchus rhetor, Athenis in foro erectas fuisse statuas aeneas Paerisadi, Satyro, Gorgippo, dirissimis tyraonis^{a)}). Fuit Paerisades rex Bospori, Satyrus tyrannus Heracleae, uterque aequalis Demostenis. Videtur ergo circum eadem tempora fuisse Gorgippus rex Bospori, saltem in ejus parte, atque ab hoc Gorgippia nomen traxisse.

Autonomi:

Caput Apollinis. ρ ΓΟΡΓΙΠΠΕΩΝ: *Caput Tripus inter duo monogrammata.* AE. II. Numos REGVM BOSPORI vide in regibus Ponti.

C O L C H I.

Euxino et regno Bosporano in orientem ad sita. Argenteos binos prodiit Goltzius inscriptos ΚΟΛΧΩΝ et ΚΟΛ-

χΩΙΣ^{b)}, quos esse hujus gentis est ar-

a) Contra Demosth. p. 178. B.

b) In Aha. tab. I.

bitratus. Eos altero errore Harduinus scurorum veneratio. Sed Milesiorum Golgo Cypri dedit. Satis nunc constat, numeros similes pertinere Miletum Ioniae, quod docent typus leonis astrum respectantis et adstitutum monogramma MI. Vnicam urbem numismaticam habet Colchis, nempe Dioseuriadem, de qua continuo.

D I O S C U R I A S.

Maritima.

Autonomia.

Duo pilei Dioseuriorum. Ξ ΔΙΟΣΚΟΤ-
ΠΙΑΔΟΣ. *Meta*, vel *pharus*. AE. II.
(Haym, Pellerin, Arigoni.)

Pilei ad urbis nomen, et Dioseuriorum cultum, a quibus urbs nomen traxit, adludunt, ut revera ab his condita fuit telle Melia, aut si fides Ammiano^c), et Plinio^d), ab Amphito et Telchio Spartanis, penes quos nota Dio-

fuisse coloniam, seriusque dictam Sebastopolin scripsit Arrianus^e). Secundum Strabonem^f), et Iustinum^g) post expeditionem Argonauticam huic orae prae-fuerunt Rhecas, et Amphistratus Diosecurorum aurigae, unde populus dicti *Heniochi*, *aurigae*. Ad haec Pontus Euxinus a Dioseuriis, qui zodiaci partem geminorum nomine constituant, regitur teste Manilio^h):

*Euxinus Scythicos Pontus sinuatus
in arcus*

Sub Geminis te, Phoebe, colit.

Ex quibus omnibus causis tenemus, cur adsitae Euxino urbes, ac praecipue Dioseurias frequenter Dioseuriorum pilos in numis jacent. De typo averbae minus confidenter possum arbitrari, quod in eo definiendo variant auctores. Haynius metam dixit, Pellerinius pharum. AE. RRR.

P O N T V S.

P R O L E G O M E N A.

Quod factum in Campania, et Creta vidimus, et videbimus iterum in Lycia, ut unius regionis tractusve urbes conspirarent non typis solum, sed toto numerum modo, id ab urbibus Ponti, et nonnullis finitimae Paphlagoniae multo duculentius, multoque certiore consilio factum videmus. Atque haec in typis,

metallo, volumine concordia tanta est, atque haec omnia sic uni Ponto, et Paphlagoniae propria, ut numum hoc ingenio praeditum, et si epigraphe vietum fecit, continuo pronunciemus Ponticum, et si forte urbs numero inscripta hoc nomine nulla in hoc tractu a geographis memoretur, non dubitemus tam ex ipsis his typis dicere Ponticam, et a veteribus omissam statuere. Posse-

c) L. XXII. cap. 8.

d) L. VI. § 5.

e) Peripl. Ponti.

f) L. XI. p. m. 753.

g) L. XLII. c. 3.

h) L. IV. v. 753.

enus in nonnullis causam typorum solidis conjecturis eruere, in aliis non item. En tibi eorum catalogum additis nonnullis observationibus.

a Ponti urribus observatus fuerit. Gravium nempe scriptorum auctoritate constare, quos inter eminent Herodotus ¹⁾, et Plato ¹⁾, creditum Persis, genus sese nomenque ipsum ducere ab hero^g Persefo. At non minus constat, Ponti reges

a Persis, et nobilissima Achaemenidarum stirpe descendisse, quam prosapia manifestant numi quoque, non modo horum Ponti, sed et Cappadociae regum (nam et hos a Persis ortos consentiunt veteres) in quorum area solis lunaeque astra plerumque colludent, tracta nimis a Persis religione, apud quos utrumque fidus magno in honore, et praesentium numinum loco fuit. Placuit ergo urribus Ponti, et Paphlagoniae, quae Ponti regibus paruere, non modo illustrare hoc Persei factum, sed et solis lunaeque astra, (nam et haec frequenter aream numorum, quos Ponti urbes percussere, occupant) monetae inferre, ut hoc pacto illustrem, et a priscis regibus deductam regum suorum originem praedicarent.

Caput Palladis. Ξ Vir juvenis galeatus, ala nonnunquam galeae adfixa, vestitus stans d. porrecta gladium, plerumque unco munitum, s. caput resectum, jacente pro pedibus trunco, hoc quoque in nonnullis alato. AE. I. In numis Amisi, Cabirorum, Comanorum Ponti, Amastrios et Sinopes Paphlagoniae.

Caput juvenile tectum galea recurvamentum includente Ξ Pegasus passens sublatu pede dextero anteriore. AE. II. In numis Amisi et Chabactorum.

Argumentum numorum, quos priore loco stiti, late olim explicavi ⁱ⁾, cuius epitome est: ab omnibus causis invicte argui, proponi in iis Perseum Medusae percussorem, has vero causas constitutre galeam in nonnullis alatam, gladii modum, nempe harpam, et quod se- rius compertum, ipsum etiam Medusae corpus in nonnullis penna instructum, quae omnia ad unum hujus caedis argumentum possunt referri. Praeclare etiam cum hoc facto in parte antica conjungi Palladem, cuius consilio Perseum istud aulsum constat. Denique et in numis alterius loci, quos infra in Amiso magis illustrabo, ex galea et conjuncto Pegaso agnosceandum Perseum. Attuli etiam causam, cur hic Danaes filius majore studio

Haec ordine atque nitide comprobata credideram, neque de eruditorum consensu dubitaveram, cum repente cum admiratione viderem, sententiam meam a viro summo Pellerinio in postremo suo opere, quod *Additions aux recueils des Médailles* inscripsit, acriter impugnari stabilita nova sua, quam paucis lectori proponere lubet ^{m)}). Ait, hoc typū in suo Amastrios numo exhiberi Tiridatem percussorem Phereclis sive Agathoclis,

i) Num. vet. p. 172.

k) L. VII. c. 50.

l) in Alcibiad. I. p. 120.

m) Pag. 54.

qui pro Antiocho II. Syriae rege provincias omnes trans Tigrim sitas rexit, et propter crudelitatem fuit exosus omnibus, ac privatim Tiridati, quod ejus pudicitiam tentaverat. Ergo Amastrianos origine Persas veteris patriae amore Persis hoc numo Phereclis caedem gratulatos, quod ea perpetrata vetus majorum suorum regnum recuperavere. Satis appareat, scripsisse haec Pellerinium, quando oppressus senectute cum oculorum acie memoriae etiam jacturam coepit experiri. Adeo inconsulta omnis haec est oratio, et invitatis Musis prolata, et praetereunda potius videtur, quam refutanda, nisi metus esset, ne cui minus attento imponat praestantis ejus viri auctoritas. Nam primum istud ignoro, cur is in numo Tiridatem potius videat, quam Arsacem fratrem, quando historia, quae Phereclis caedem refert, in genere memorat, Arsacem cum fratre minore et conjuratis eam caedem peregit? Sed esto levius istud. Quod ait, Amastrianos origine Persas laetatos eo, quod Phereclis caede majorum hi regnum receperere, numeros hujus facti testes feriundos curasse, bis gravissime offendit. Nam primum non reflexit animum vir eruditus, eundem typum non in unis haberi Amastrios numis, sed et Amisi, Cabirorum, Comanorum, Sinopes. An vero et harum cives origine Persae? An non ex hac typi concordia palam sit, eo contineri argumentum, quod ad omnes

Ponti urbes aequa petineat? Deinde quo pacto Amastriani poterant Persis suis receptum regnum gratulari, quando per Phereclis caedem non hi, sed Parthi adepti sunt imperium, Persae vero eo facto non libertate servitum, sed dominos tantum mutavere? Denique meminisse oportuerat Pellerinium, quod ipse omnium optime noverat, in numos Graecos veteris ejus aevi, quo similes numi malleum experti sunt, vix vocata fuisse argumenta historica, aut si forte admissa sunt, symbolis potius fuisse involuta, neque tam manifeste proposita. Abstineo pluribus argumentis aliis, quae qui volet, adeat cl. Neumannum, male confutam hanc Pellerini doctrinam praeclare ac solide impugnantem^{a)}.

* * *

Caput juvenile galeatum. Ξ Pharetra.
AE. II. In numis Amaiae, Amisi, Chabactorum, Gaziurae, Laodiceae, Pimoliforum, Amastrios, Sinopes.

Dixi: caput juvenile galeatum, quod alii definite Palladis dicunt. At in multis, quos vidi, non ambigua sunt linea menta viri, quae Martem potius facient. Accedit, in numo Pimoliforum, quem edidit Pellerinus, galeatum illud caput revera esse barbatum. At conflat a Graecis Martem jam barbatum, jam imberbem fictum.

* * *

Aegis Palladis inserto Medusae capite.

a) Num. pop. Part. II. p. 1.

X Victoria gradieis elato super humerum palmae ramo. AE. II. In numis Amisi, Cabirorum, Comanorum, Lao-diceae, Amastris, Sinopes.

Caput Jovis. **X** Aquila infissens fulmini. AE. I. II. In numis Amasiae, Amisi, Cabirorum, Gaziurae, Amastris, Sinope-s.

Caput juvenile diadematum, in aliquibus alatum. **X** Cornu copiae inter binos Dioscurorum pileos. AE. III. In numis Amasiae, Amisi, Sinopes.

Caput Cupidinis **X** Pharetra et arcus. AE. III. In numis Amisi et Sinopes.

Horum rationem typorum velte expedi-re inutilis videatur opera, et in me-ras denique conjecturas exitura. Satis esto, hoc catalogo concordiam numero-rum Ponticorum, fortasse in commercii commodum constitutam, ob oculos po-suisse.

A M A S I A.

Mediterranea ad Irin fl., urbs celebris, et Strabonis nostri patria. Videtur Amazoni originem suam debuisse; nam in numo concordiae cum Nicomedensi-bus Amasea proponitur Amazonis cul-tu. (Vaill. sub Commodo).

A u t o n o m i .

Caput juvenile galeatum. **X** AMAΣΣΕΙΑ Pharetra. AE. III. (Mus. Caes.).

Caput Jovis. **X** AMAΣΣΕΙΑΣ. Aquila fulmini infissens. AE. I I. (Mus. Caes.)

Caput imberbe diadematum. **X** AMAΣ-

ΣEI. **Cornucopiae** inter Dioscurorum pi-leos. AE. II. (Wilde).

Omnis hi typi in moneta Pontica sunt obvii, de quibus vide, quae mox supra dixi in prolegomenis ad nummos Ponticos.

AE. RR.

I m p e r a t o r i i .

Majore numero extant a Domitiano usque ad Maiaeam. De numo Claudi dubio vide infra sub *Concordia*.

Epigraphe : AMA. AMAC. AMACEIA. AMACIAC. In numo Trajani musei Cae-sarei AMACEΩN. quod verum est urbis gentile ipsi Straboni familiare; sed in numo Commodi AMACEIT. (Pellerin Rec. III. p. 208).

T y p i i l l u t r i o r e s .

Substructio quadrata, juxta constanter minuta arbor. Substructioni suepe impo-stum est templi 4. columnarum, vel pro hoc est aquila, tum praeterea in numis Commodi et Alexandri superne Sol quadrigis vectus. (Mus. Caes. Pellerin.)

Hujus typi in Amaseae numis obvii explicatum me ignorare profiteor.]

* * *

Fluvius unus vel duo decumbentes, Faustinae jun: Commodi. (Vaill.)

Cum unus est, Irin haud dubie notat, qui urbem praeterlabitur. Cum duo, alter videtur Halys, ad quem Amasen-um ager se porrexit teste ipso Strabo-ne ^{a)}.

^{a)} L. XII. p. m. 840.

Serapis sedens cum calatho in capite d. extenta, s. hastam, pro pedibus animal triceps, Caracallae. (Vaill.)

Serapis jure in numum Ponticum vocatur, cum conflet, numen istud ex Ponto in Aegyptum evocatum. Tamen animal adstitutum minus recte Cerberum dixit Vaillantius, ut dicemus in prolegomenis ad numos Alexandrinos.

Conditor:

ΕΡΜΗC. ΚΤΙΚΑC. ΤΗΝ. ΠΟΛΙN.
Aquila rostro coronam stringens truncus arboris inficit, Severi. (Haym.)

Sensus epigraphes est: *Mercurius, qui urbem condidit. At enim tacentibus mythologis ignoramus, quae causa fuerit, cur pennatus hic deus, ut Apollo et Neptunus Trojam, sic ille Amaseam muniret.*

Nomina ab Imp.

Nomen *Hadrianae* primum comparet in numis Commodo, et conplanter retinetur in numis sequentium imperatorum. Sub Severo dicitur *Hadriana, Severiana, Antoniniana*, sub Alexandre: *Hadriana, Severiana, Alexandrina*.

Metropolis Ponti. ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΤ. Hic titulus occurrit primum in numo Trajani, (Arigoni.) et Plotinae, (Vaill.) cumque existet numus aliis Tra-

jani cum simplice ΑΜΑΣΕΩΝ, (Mus. Caef.) verisimile est, Amasiae metropoleos Ponti honorem a Trajano tributum. Vaillantius id factum contendit ab Hadriano^{p)} immemor numi Plotinae, quem ipse citat. Harduinus cum in numo Aurelii legeret: ΜΗΤ. ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤ., arguit, Amasiam fuisse primam Ponti metropolin^{q)}, verum το ΠΡΩΤ. referri non posse ad ΜΗΤ., docent numi Severi inscripti: ΜΗ. ΝΕ. ΠΡ. Π., in quibus metropoleos et primatus tituli a neocoratu dirimuntur. Metropoles Pontise scripsere etiam Neocaesarea vicina, et Tomi Moesiae, fuitque et Amasiae et Neocaesareae metropoleos dignitas iterum confirmata a Justiniano^{r)}.

Prima Ponti. Π. Π.—ΠΡ. Π.—ΠΡΩ. ΠΟ. — ΠΡ. ΠΟΝΤΟΤ. — ΠΡΩΤ. ΠΟΝΤΟΤ. Haec obvia. In numo Commodi: ΠΡ. Τ. ΠΟΝ. nempe: ΠΡωτη Τε ΠΟΝτε. (Pellerin Rec. III. p. 208.) Rursum perstringendus Vaillantius, qui concessum a Commodo primatus Ponti honorem adserit^{s)}, cum tamen ipse Faustinae jun. numum cum hoc epitheto promulgaverit. Harduinus M. Aurelii numum jam cum ejus honoris mentione citat. Videtur ergo ab hoc ad hunc apicem evecta.

Neocoratus honorem videtur adepta a M. Aurelio; nam in numo M. Aurelii,

p) Num. Graec. p. 207.
s. 2. s) Num. Graec. p. 210.

q) Num. ill. sub. Amasa.

r) Novell. XXVIII. tit. IV.

quem refert Harduinus, et in paece. dentibus ejus mentio non fit. Occurrit autem primum in numo Faustinae jun. (Vaill.) et in sequentibus omnibus. Non igitur ex numis probari potest, neocoratum urbi tributum ab Hadriano, quod sanxit Vaillantius).

* * *

Concordia memoratur in numo Claudi, si fides Harduius eum prodenti, ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΑΜΑΣΕΙΑΣ. At verior ejus lectio: ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. ΜΝΑΣΕΑΣ., ut dicetur in Sardibus. Concordia cum Nicomedia est in numo Commodi.

* * *

Epocham sedulo monetae suae inscribere Amasenses praefixo plerumque ΕΤ. vel ΕΤΟΤC.

BIP. Trajani. (Mus. Caef.)

PNC. PNH. Antonini. (Haym, Pellerin.)

ΘΞP. Faustinae jun. (Vaill.)

ΡΠΘ. Faustinae jun. (Harduius ex museo regio, Num. ill. sub *Amasea*, et Hist. Aug. p. 789).

ΡΠΘ. Commodi. (Pellerin Rec. III. p. 208).

ΡΘΟ. Commodi. (Vaill.)

CH. Severi, Domnae, Caracallae, Getae. (Vaill. Mus. Caef.)

CΘ. Severi, Caracallae. (Mus. Caef. Vaill.)

CIΓ. Getae. (Catal. d'Ennery.)

CKH. Alexandri. (Mus. Caef. Pisani, Theupoli.)

СΔΔ. ejusdem. (Vaill.)

CMB. Mamaeae. (Vaill.)

In figendo aerae Amasensis principio variarunt eruditi, divisi inter annos V. C. 743. 744. 746., de quo vide plura apud Belleyum ^{a)}). At demonstravit Mazzolenus, alium ab anno V. C. 747. esse non posse ^{b)}). Non posse incipere hoc anno serius, minus quidem tuto probat ex anno Mamaeae CMB. Etenim hoe admissa mors Alexandri longius differatur, quam ut istud cum rationibus chronologicis consistere possit, quod quidem luculente me probatur spero in moneta ejus imperatoris. Forte igitur rectius in hoc numo legendum СΔВ. At vero habeo numum alium, qui idem præstat officium, eumque certae fidei, intelligo numum Commodum anno РΘО. 199. Hunc si addas ad 747., intelliges, numum signari debuisse ab autumno V. C. 945., cuius ipius anni die ultimo caesus est Commodus. Ergo aera Amasensis serius anno V. C. 747. initium ducere non potuit. Non potuisse incipere citius, conficit nrumus integrerrimus Alexandri, isque maxima formae musi Caesarei cum anno CKH., 228., qui, si addatur ad 747., prodibit annus V C. 974, a cuius anni autumno usque ad autumnum 975. supponitur signatus numerus. Jam vero Alexander, qui in hoc numo Augusti et titulo et ornamentis omnibus condecoratur, mense Martio anni

^{a)} Num. Graec. p. 227.

^{a)} Mem. B. L. T. XXX. p. 230.

^{x)} Mus. Pis. Part.

Juliani 975. caeso Elagabalo imperium auspicatus est. Ergo hoc anno maturius numus hic feriri non potuit, neque adeo epocha in annum anteriorem promoveri. Turbat quidem hanc legem citatus Faustinae jun. numus cum anno ΡΠΘ, qui adeo signatum se profitetur V. C. 935., cum tamen haec Faustina jam V. C. 928. diem obiverit. Verum aut Amasenses impreante Commodo hujus matrem eti mor tuam memoriae causa restituerunt, aut annus ab Harduino, qui solus hactenus hunc numum promulgavit, male est lectus. Manet ergo pro initio aerae Amasensis immotus annus V. C. 747.

Idem aerae initium habuere etiam Germanicopolis, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae urbes, ut in his probabitur. Quam aerae concordiam in numis urbium Ponti cum videret Belleyus, conjectit, Augustum hoc anno V. C. 747. ex Bithynia, Paphlagonia, et Ponti parte unam constituisse provinciam, quod refert Strabo, eti hic annum dissimulet, atque hinc urbes instituendae novae epochae ansam ce pisse.

AE. RR.

A M I S V S.

Maritima Halyn inter et Irin fluvios, urbs celebris, Atheniensium et Milesiorum colonia secundum Strabonem, et Arrianum ^{y)}, neque opibus numismaticis minus clara.

Autonomi.

Caput juvenile tectum galea recurvamen.

y) Peripl. Eux. z) Hesiod. Theog. v. 280. Apollodor. L. II. c. 4. §. 2.
leg. Manil. b) Sel. num. p. 57.

a) Pro

tum includente. Ξ AMΙΣΟΤ. Pegasus pascens sublato pede dextero anteriore.
AE. II. (Mus. Caef.)

Caput juvenile nudum alatum. Ξ AMΙΣΟΤ. Cornucopiae inter binos Διοσκουρum pileos. AE. III. (Mus. Caef. Wilde, Pembroke Part. II. tab. 35).

Caput juvenile numi prioris esse herois Persei, abunde docuimus in prolegomenis ad numos Ponticos. Cum eo jungitur Pegasus ex causa certa. Secundum enim mythologorum doctrinam natus ex defluo Medusae sanguine, cum ejus collum demeteret Perseus, hujus beneficio ortum suum debuit ^{z)}. Aliud praeter ea docet haec averfa, nimirum tetradrachma Mithridatis VI. Ponti regis, in quorum averfa est Pegasus, in eadem hac Amisi signata, quod opinari facit non quidem sola causa Pegasi, sed quod hic eodem prorsus modo, quo in dicto Amisi numo, et pascit, et dexterum crus attollit. At constat etiam teste Cicerone ^{y)}, fuisse Amisi ejus regis domicilia. Similes utrinque typos vide infra in numo Chabactorum. Sitne caput numi alterius Persei quoque, decidere vereor. Confindentior Wildius propter adpositam alam Calaidem Boreae F. statuit, a quo ait conditam Amisum, nullo tamen prodipto auctore ^{b)}. Ex Amazone, quam habet numus Concordiae, arguendum, creditum Amisenis, urbem suam ab Amazone conditam.

Caput muliebre turritum. Χ AMI-
ΣΟΤ. *Noctua intra coronam.* AE. II.
(Pellerin.)

Caput Bacchi hedera coronatum. Χ
ΑΜΙΣΟΤ. *Cista mystica, cui incumbit*
thyrsus, per aream varia monogramma-
ta. AE. III. (Mus. Caef.)

Habes in numo I. noctuam, quia, ut
diximus, condita ab Atheniensibus Ami-
sus ferebatur.

* * *
Caput Palladis Χ *Perseus stans d. har-*
pam, s. caput Medusae resectum, trunco
pro pedibus jacente. AE. I. (Hunter).

Caput Jovis Χ *Aquila fulmini insis-*
tens. AE I. (Mus. Caef.)

Caput juvenile galeatum. Χ *Pharetra.*
AE. III. (Mus. Caef.)

Aegis Palladis inserto Medusae capite.
Χ *Victoria gradiens palmae ramum super*
numero effert. AE. III. (Mus. Caef.)

Protome Cupidinis alata. Χ *Pharetra*
et arcus. AE. III. (Pellerin.)

Horum aream numorum saepe insident
astra solis et lunae, Pontica item sym-
bola, quae, ut et numismata hoc loco
descripta habes explicata in prolegomenis
ad Ponti numos.

* * *
De numis argenteis inscriptis ΠΕΙΡΑ
huc forte vocandis vide, quae docebi-
mus in numis Sinopes Paphlagoniae.

* * *
Nexum cum Roma adhuc libera profi-
tentur sequentes:

ΑΜΙΣΟΤ. *Protome Palladis.* Χ ΕΠΙ.
ΓΑΙΟΤ. ΠΑΠΕΙΡΙΟΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ.
Roma galeata sedens d. Victoriolam, s.
clypeum, infra: ΡΩΜΗ. AE. II. (Pelle-
rin Suppl. II. p. 24).

Alius, sed cum magistratu: ΕΠΙ.
ΓΑΙΟΤ. ΚΑΙΚΙΛΙΟΤ. ΚΟΡΝΟΤΤΟΤ.
AE. II. (Vaill. in fam. Caecil.)

Non pauci exstant numi urbium Bithy-
niae, Paphlagoniae, Ponti, qui *C. Papi-*
rium Carbonem offerunt, qui eas provin-
cias exeunte saeculo VII. urbis conditae
rexit, de qua numorum classe agam co-
piosius in prolegomenis ad nummos Bi-
thyniae. Numus alter *C. Caecilium Cor-*
nutum memorat. Eo Vaillantius intelli-
gendum putat *Caecilium Cornutum* prae-
torium, qui sub Tiberio accusatus sibi
ipsi mortem concivit^{c)}. At cum numerus
hic, si magistratum demas, praecedenti, ut
gutta guttae, similis sit, nolim utrum-
que intervallo centum fere annorum di-
rimere, et magis verisimile puto, *Cornu-*
num circum eadem Papirii tempora eas
provincias rexisse.

* * *
Imperatorum aetate signati sunt:
ΕΓ. ΣΞΗ. *Caput Bacchi.* Χ ΑΜΙΚΟΤ.
ΕΛΕΤ. *Cista Bacchi et thyrsus.* AE. III.
(Pellerin.)

ΑΜΙΚΟΤ. ΕΛΕΤΘΕΡΑΚ. *Protome Pal-*
ladis. Χ ΕΤΟΤC. . . . *Fluvius decum-*
bens s. urnae innixus. AE. III. (Mus.
Caef.)

Prior per annum epochae, de qua in-

c) Tnejt. Ann. IV. 28.

fra, in imperium Maximini cadit. De COC. AMACTPIC. *Duae Amazones stantes*, in numo Antonini. (Vaill.) In altero Maximini praeter solitum AMICOT. ΕΛΕΤΘΕΠΑC. ΕΤ. ΣΕH. additur: AMICHNΩN. ΜΙΛΗCIΩN. *Serapis stans*, qui *Amisum respicit*, (ducto mempe ex Ponto ejus dei cultu) et *Apollo sedens*, qui Miletum jure pertinet. (Vaill.)

AE. C.

Imperatorii.

Primorum imperantium aetate Amiseni aut nullam signavere pecuniam, aut nonnisi autonomos. Caput extulere Hadriano demum imperante, monetam suam imperatoriam ab elegantibus drachmis auspicati, paucis urbibus Graecis permisso, ex argento ferire numos. Sed et hic five mos, five privilegium paullo post Hadrianum sub Antonino exspiravit, reliqua inde ejus moneta usque ad Salonianum tota aenea.

Epigrapha: AMICOT. rarius AMICOC., at AMICHNΩN. in numo Concordiae, de quo mox, et alias rarius.

Typi: qui sunt in moneta argentea, eos infra in epocha memorabo. Qui sunt in aenea, idoneum nihil offerunt.

* * *

ΕΛΕΤΘΕΠΑC. *liberae* constanter amabant addere, ut et Plinius senior eam dixit *Amisum liberam*, et Plinius junior scribens ad Trajanum^{d)}: *Amisenorum civitas et libera et foederata beneficio indulgentiae tuae legibus suis utitur*. De hoc argumento vide plura infra in epocha.

* * *

Concordia in binis celebratur: AMI-

* * *

Epochae annum Amisi numi omnes, modo integri sint, ostentant praefixo vocabulo ΕΤΟΤC. En eorum catalogum praemissis argenteis, alioquin et tempore prioribus.

Argentei Amisi cum epocha.

PΞΓ. *Pallas stans d. Victoriolam*, *f. clypeum*, Hadriani. (Mus. Caef.)

PΞΔ. *Capricornus cum globo et cornucopiae*, Hadriani. (Vaill.)

PΞΕ. *Ceres stans*, Hadriani. (Mus. Caef.)

PΞΣ. *Mercurius stans*, Hadriani, Sabinae. (Vaill. Mus. Caef.)

PΞΖ. *Mulier stans d. extenta*, *f. hastam*, Hadriani, Sabinae. (Mus. Caef.)

PΞΗ. *Mulier stans d. pateram*, *f. hastam*, Sabinae. (Vaill.)

PΞΗ. *Ceres stans*, Hadriani. (Mus. Caef.)

PΞΘ. *Venus genuflexa d. speculum*, Sabinae. (Vaill.)

PΞΘ. *Aequitas stans*, Adii Caef (Vaill.)

PΞΘ. *Fortuna stans*, Antonini. (Mus.

Caef.)

d) L. X. ep. 93.

Aenei Amisi cum epocha.

CME. Caracallae. (Mus. Caes. Vaill. Liebe.)

CMH. Caracallae. (Mus. Caes.)

CMΘ. Diadumeniani. (Vaill.)

CΣH. Maximini, (Vaill.) et in auto-
mo supra citato.

Aerae Amisenae initium antiquarii hac-
tenus fere omnes duxerunt ab anno V.
C. 721. Rationem repetunt a Strabone,
cujus verba sunt: *liberatam a D. Caesare*
(nempe victo Pharnace, ut ad annum V.
C. 707. refert Dio). *Antonius regibus*
subjecit; deinde vexata est a Stratone ty- ranno, liberata rursum ab Augusto post
victoriam Actiacam. Cum igitur definite
Strabo tempus liberatae ab Augusto ur-
bis pronunciet, fieri potuit, quod opina-
tur etiam Vaillaptius ^e), ut Amiseni se
ipsos antea a Stratonis violentia libera-
rent adjuvante fors M. Antonio, eamque
libertatem serius Augustus confirmaret.

Ducendam aeram ab anno V. C. 721
ex numis Diadumeniani et L. Aelii con-
sociunt eruditii. Annus CMΘ. in numo
Diadumeniani rite comprobatur, non po-
tuisse incipere citius, ut patebit ducenti
calculum. At non perinde firmum argu-
mentum captum ex numo Aelii cum anno
PΣΘ., non potuisse epocham incipere
serius, quod verum esse potest tantum
in eorum sententia, qui Aelium Kal.
Ian. V. C. 890. vita fuctum statuerunt.
Nam si pro aerae principio sumas annum
sequentem 722., annus PΣΘ. incipiet in
autumno V. C. 890., Aelio jam Kalendis

Ian. ejusdem anni e vivis sublato. At
vero cum certum sit, Aelium mortuum
non Kal. Ian. 890., sed 891., ut probabi-
mus in moneta hujus Caesaris, vi hujus
numi poterit initium hujus aerae differri
in annum V. C. 722., non refragantibus
huic calculo reliquis Amisi numis hacte-
nus cognitis. Certiora docebit dies.

Pro simplice hac Amisi aera tripli-
cem varia aetate usitatam ex numis sta-
bilire aggressus est Abbas Mazzolenus ^f),
unam ab anno V. C. 707. teste numo
Caracallae cum anno CNE., quem citat
Holstenius ^g), alteram, quae eadem est
cum nostra, ab anno V. C. 721., tertiam
ab V. C. 723. jubente istud numo Aelii
cum anno PΣΘ., quem ex regia Gallo-
rum gaza vulgavit Pagius. Nihil agit vir
eruditus, cum vero proprius sit, utrum-
que numum male lectum. Quod ad Ca-
racallae numum attinet, est in museo
Caesareo numus similis illi, quem citat
Holstenius, typo etiam Victoriae in bi-
gis, sed in quo luculentus est annus CME.
non CNE. Male igitur novam aeram sta-
bilimus ex prono errore seu Holstenii
inconsultius legentis, aut hypothetae M
in N mutantis. Simile peccatum agnosco
in anno PΣΘ Aelii, pro quo haud dubie
reponendum PΣΘ. Elementum Θ, si cir-
culi pars dexterior aevo eroſa est, facile
potest elementi Ε speciem praebere, quod
Hadriani jam aetate in ipsis etiam Amisi
numis arcuatum fuit. Et vero numus hic,
quem Pagius ex regia gaza citat, Vail-
lantio, qui eam solcite excusſit, ignotus

e) Num. Graec. p. 249.

f) Mus. Pisani. Part. II. p. 162.

g) Ad Stephan. in Apollon.

tamen fuit, at bene cognitus alter Aelii cum anno PΞΘ. ex eodem museo. Taceo absurdia alia, quae ex hac triplicis aerae doctrina consequuntur, et quae jam alibi prolixius exposui ^{b)}.

AR. et AE. RR.

A S I B A.

Mediterranea in Ponto Cappadocico, cuius meminit Ptolemaeus.

Imperatorius.

Gordiani: ACIBAIΩN. *Juppiter se-dens.* (Vall. Harduin.)
AE. RRRR.

C A B I R A.

In Ponto Cappadocico versus Armeniam minorem.

Autonomi.

Caput Palladis. Ξ KABHPΩN. *Perseus stans caede Medusae occupatus.* AE. I. (Haym.)

Aegis Palladis inserto Medusae capite. Ξ KABHPΩN. *Victoria gradiens palmarum super humero effert.* AE. II. (Pelletier.)

Caput imberbe galeatum. Ξ KABH-ΡΩN. *Aquila fulmini insisteret.* AE. fere I. (Hunter.)

Sunt hi typi omnes Pontici, quos explicavi in prolegomenis ad numos Ponti. Spectata orthographia differunt numi a scriptoribus, Strabone, Plutarcho, Appiano, qui urbem τα Καβειρα appellant, ut et Latini *Cabtra*.

AE. RRR.

C E R A S V S.

Maritima in Ponto Polemoniaco, unde arborem cognominem pomis suis nobilis, Hygiae donum, advexit Lucullus teste Ammiano ^{i).}

Imperatorii.

KΕPACOTNTΙΩN. .. COΔ. *Jupiter stans*, Hadriani. (Panel ex le Bret Mem. Trev.)

KΕPACOTNTΙΩN. ΕΤ. H. *Satyrus stans d. taedam, s. pedum*, M. Aurelii. (Vall.)

Posteriorem hunc numum mendose promulgavit Spanhemius, cum pro dicta epigraphe legeret: KΕPACOTN. TΙΑ-ΝΕΩN ^{k).}

Arrianus in Periplo ex Pharnacia, de qua infra, et Cerasunte unam eandemque urbem facit, cum ait: *haec Pharnacia olim Cerasus vocata fuit.* Huic orationi jam contradixit Cellarius teste usus Strabone multo aliud adserente, et utrumque oppidum disjungente. At Arriannum adfligunt etiam numi praesentes ei ipsi coaevi, qui diserte docent, valuisse adhuc tum Cerasuntis nomen, neque adventitio Pharnaciae fuisse extrusum.

Epochae annum utrum significant litterae COΔ. in citato Hadriani numo, incertum.

Annus imperii M. Aurelii τῷ ΕΤ. H. expressus.
AE. RRRR.

C H A B A C T A.

Vnus Strabo urbis hujus meminit Irin

^{b)} Num. vet. p. 166.

ⁱ⁾ L. XXII c. 13.

^{k)} Caess. Julian. p. 45.

inter et Halyn sitae, sed quam *χαβάνα* appellat, vocabulo utique per librarios luxato, ut numi docent.

Autonomi.

Caput imberbe galeatum. Ξ XABA^KTΩN. *Pharetra, in area astra solis et lunae.* AE. II. (Haym, Pembrok.)

Aegis Palladis inserto Medusae capite. Ξ XABA^KTΩN. *Victoria gradiens elato super humerum palmae ramo, in area ea- dem astra.* AE. II. (Haym. Hunter.)

Caput juvenile tectum gulea recurva raeatum includente. Ξ XABA^KT. (retro-grade) *Pegasus pascens sublatto pede dextero anteriore.* AE. II. (Pellerin Suppl. I. p. 32.

De numis binis prioribus cum typis Ponticis vide prolegomena ad numos Ponti. Tertio simillimum jam vidimus in moneta Amisi, unde explicationem pete. Confirmatur adeo ab his numis id, quod tradit Strabo, fuisse Chabacta Amiso vicina.

*AE. RR.**C O M A N A.*

Mediterranea in Ponto Galatico ad Irin FL., ubi vetustissimum et sanctissimum Bellonae templum stetit, ut refert Hirtius¹⁾, aliisque.

Autonomi.

Caput Palladis. Ξ KOMANΩN. *Per- seus stat Medusae caede occupatus* AE. I. (Theupoli.)

Aegis Palladis inserto Medusae capite. Ξ KOMANΩ. *Victoria gradiens elato super humerum palmae ramo.* AE. III. (Mus. Caes.)

Hos Pontici argumenti numos explicavimus in prolegomenis Ponti. Numi prioris aversam aeo fuisse attritam, patet ex verbis auctoris, qui catalogum Theopolianum concinnavit. Sed recte eam restituunt numi Ponticarum urbium analogi.

AE. RR.

Numi coloniae, et imperatorii Graeci. COL. IVL. AVG. Felix COMANO-RVM. *Templum difylum, in quo mulier stans diducto pallio instar Junonis Pronubae, in numo Caracallae.* (Vaillant, Harduin.)

Tria fuere Comana in Asia minore, una in Ponto, de quibus hic agitur, altera in Cappadocia magna, tertia in Pisidia. Quibus tribuendus sit hic numus, jure dubitatur. Vaillantius in haec Ponti Comana propendet, Harduinus in altera Cappadociae. Historici nihil opis conferunt, qui Comana quaepiam fuisse coloniam dicere neglexerunt. Verum ante omnia investigandum, quorsum pertineant imperatorii Graeci, inscripti KOMANΩN. Eccos:

KONANΩN. (sic) *Juppiter stans*, M. Aurelii, (Vaill.) *Dioscuri stantes*. M. Aurelii, (Catal d'Ennery p. 596.) *Bacchus stans*, Philippi. (Panel ex le Bret. Mem. Trev.)

1) Bell. Alex.

ΙΕΡΟΚΑΙCAΡΕΩΝ. ΚΟΜΑΝΕΩΝ.
ΕΤ. BOP. *Templum, in quo Victoria cippo
inflans. Severi.* (Vaill.)

ΙΕΡΟΚΑΙ. ΚΟΜΑΝΕΩ. ΕΤ. BOP.
Idem typus, Caracallae laureati barbati.
(Pellerin Rec. III. p. 215.)

ΚΟΜΑΝΕΩΝ. *Mensis stans, Ale-
xandri.* (Vaill.)

Hos numos Comanis Pisidiae confiden-
ter tribuit Vaillantius. In numo Severi
concordiam inter Hierocaesarienses Ly-
diae et Comanenses initam videt, et an-
num BOP. esse Hierocaesareae, cuius
initium duceretur ab anno V. C. 779.
grata nempe hac Lydiae urbe adversus
Tiberii beneficia, quibus eam terrae
motu aliquot ante annis concussam, ut
revera eo malo collabefactatam refert
Tacitus, recreavit ^{m)}). In eadem senten-
tia est Harduinus, nisi quod aerae ini-
tium figat ad autumnum V. C. 775. Vtrius-
que sententiam de epochae principio ever-
tit numus Caracallae; nam si anno Vail-
lantii 779. addatur annus numi 172., hunc
Caracallae numum signari oportuit ab
autumno V. C. 950., quo anno novennis
erat Caracalla, quam aetatem prodit
etiam in omnibus numis Romanis hoc
anno cuius; sed dictus numus Caracal-
lam liberaliter barbatum fitit. Multo mi-
nus, ut ex dictis patet, valere potest
principium epochae ab Harduino anno
775. illigatum.

Diverso ab his tramite incessit Cl.
Wise ⁿ⁾, qui Hierocaesarienses Lydiae,
ac praetensam illam hos inter et Co-

manenses Pisidiae φυροις penitus ex-
cludit, Comanenses vero Ponti honoris
causa dictos Hierocaesarienses putat, iis-
que hunc Severinum largiendum. Epo-
cham autem ducendam ab V. C. 788.,
aut circiter, quo tempore Pythodoride
mortua Comana ad Romanos pervenere.
Haec ille conjicientis more, et argumen-
tis aliis abstinet.

Audacior primum haec Cl. viri con-
jectura visa, continuo magis expensa
prae altera priorum antiquiorum sen-
tentia adrisit. Tot habemus per Asiam
minorem Caesareas, Neocaesareas, Dio-
caesareas, Hierocaesareas, Sebastes, Se-
bastopoles, Claudiopoles, Neoclaudiop-
oles, Germanicopoles, quarum vetera
nomina imperatorum nominebus permu-
tata fuere, ut idem honos ad nostra
quoque Comana derivari facile potue-
rit, atque ut alia Caesarea ob stabili-
tum apud se Jovis cultum dicta est Dio-
caesarea, alia Ponti, ut se ab aliis Cae-
sareis distingueret, Neocaesarea, sic no-
stra Comana se dixerint Hierocaesarea,
idque cum primis apposite, nam cir-
cumfitus ager, et Comanis obnoxius
passim a Strabone dicitur Λεψα Χωρα, et
τη Λεψα propter templi religionem, et
quod sacerdoti paruit. Refert idem Stra-
bo, Cabira, haec quoque Ponti oppi-
dum, a Pompejo dicta Diopolis. Ergo
si existaret numus ΚΑΒΗΡΩΝ. ΔΙΟΠΟ-
ΛΙΤΩΝ., male perinde argueremus,
Cabira et Diopolis esse urbes diversas,
et utriusque in eo notari concordiam.

^{m)} Num. Graec. p. 273.

ⁿ⁾ Mus. Bodl. p. 205.

Ceterum opus non est commemorare, urbes saepe abjecta appellatio sua vetera deinceps adventitio constanter nomine usas, ut factum a Caesarienibus Cappadociae, aut abjecto adventitio respexisse vetus, cuius exemplum praebent Mantinea, Edessa Macedoniae, et Ancyra, aut vetus junxisse cum adventitio honoris vocabulo, cuius, quod nota sunt, exempla adferre piget. Ut concordiam inter utramque urbem initam opinemur, nulla certa ratio suadet, et fieri antiquarii priores nimium saepe liberales in ea ex numis statuenda¹, quorum praecips judicium jam perfrinxit Pellerinius, et supersunt adhuc, quae censore egent. Sane in his, de quibus agimus, numis abest vox OMONOIA, et cum in numis Concordiae utriusque urbis, cuius in iis fit mentio, expressus plerumque sit typus, in his simplex tantum est. Novi per utriusque criterii absentiam evidenter argui non posse, non notari in his numis concordiam, at cum utrumque absit, absunt etiam certi concordiae characteres, et non cogimur eam profiteri, cum aptiorem aliud habemus explicatum. Eodem confilio Vaillantius epigraphen ΙΕΡΟΠΟ. ΚΑΚΤΑΒΑ. non de binis diversis urbibus cepit, sed de Castabalis solis, quae Hieropolis quoque nomen habuisse conjectit ²). Accedit denique, raros esse urbium Lydiae numos epocha insigues, cum tamen haec frequenter Ponticarum urbium monetae

inscribatur. Quare eti hanc meam, et Cl. Wise sententiam non tantis putem argumentis confirmatam, ut veterem aliorum continuo loco motam existimem, verisimiliorem tamen prae hac censeo, et hos numos Comanis Penti tribuendos.

In Epochae jam etiam exordium inquirendum. Illud, quod dictavere Vailiantius et Harduinus, jam refutavi. Eruditus Wise placuit annus V. C. 788. Additis huic annis 171. habemus annum V. C. 959. in cujus autumno coepit annus Comanorum 171. At tum Caracalla annum circiter XVIII. agebat, cum qua aetate liberalior barba, quam numus offert, composi non potest. Hanc Caracalla primum adpendit, cum trib. postestate XII. numeraret, ut istud inspecta locupletiora musea luculente ostendunt. Ea illi obtigit V. C. 962., igitur annus Comanensium 172. anteriori V. C. anno respondere nequit; neque respondere potest alteri, qui fit posterior anno 964., nam hoc anno mensie Februario mortuus est Severus, in cujus quoque numo legitur idem annus 172. Igitur initium epochae ducendum est ab autumno V. C. 791. vel 792., qui respondent annis Christi 38. 39. Refert Dio, Caligulam Polemoni Polemonis F. paternum imperium, Pontum nempe, ex S. C. tribuisse V. C. 791 ³). Forte tum beneficiorum aliquid in Comanenses fluxit, quod instituendae epochae causam suffecit, ac etiam tum fieri poterat,

c) Num. Graec. p. 124.

p) L. LIX. §. 12.

ut Hierocæsareæ honorificum titulum simul caperent.

An etiam alii duo supra citati numi Graeci ad haec Comana pertineant, difficilior quæstio. Suadere istud videatur typus in numo Alexandri, qui proponit deum Mensem, cum Strabo testetur, hunc deum inter primos a Comannibus cultum. Verum ejus deaſtri honores per totam præcipue Asiam minorē late patuere. Minus habeo, quod de numis ΚΟΝΑΝΕΩΝ statuam, fintne tribuendi his nostris Comanis, an referendi ad urbem Pisidiae, quam Notiae vocant Κορανη.

Denique ut ad citatum supra coloniae numum redeam, si numi Graeci Severi, Caracallæ, et Alexandri revera sunt horum Comanorum Ponti, hic illis coloniae numus vix competit. Nam quae urbs se coloniam professa est in numo Caracallæ, ejus mentionem non diffimulasset in numo Alexandri. Vocandus igitur videretur hic numus ad alia Comana seu Pisidiae, seu Cappadociae. At ex omnibus his satis appetet, Comanorum monetam sub imperatoribus signatam copiosiorem adhuc lucem postulare.

AE. RRR.

G A Z I V R A.

Mediterranea ad Irin fl., inclyta olim, sed Strabonis aetate deserta. *Autonomi.*

Caput Jovis. Σταύρος. *Aquila infans fulmini.* AE. I. (Pellerin).

Caput juvenile galeatum. Σταύρος. Φαρετρα. AE. II. (Haym, Theopolis).

Vide de his typis prolegomena Pontica.

AE. RRR.

L A O D I C E A.

Nemo veterum Laodiceæ cujusdam Ponticae meminit. Verum cum numi, quos mox recitabimus, typos habeant uni Ponto proprios, necesse est, fuisse in eo oppidum aliquod sic dictum, cui numi hi debeantur. Testatur tamen Pelleinius, in geographia Turcica MS. memorari urbem *Ludit* inter Amasiam et Osmandgik.

A u t o n o m i.

Aegis Palladis inserto Medusæ capite. Σταύρος. *Victoria gradiens palma ramum super humero gestat.* AE. II. (Haym.)

Caput juvenile galeatum. Σταύρος. Φαρετρα. AE. II. (Pellerin.)
AE. RRRR.

L I V I O P O L I S.

Vix attinebat meminisse obscuri hujus Ponti oppidi ex autonomo Arigonii: ΛΙΒΩΝ. type botri, nisi viderem, illud a Frölichio in urbium catalogum receputum ^{q)}). Epigraphe haud dubie manum medicam postulat, ut plures aliae per Arigonii opus.

q) Not. elem.

MACROCEPHALI.

Horum solus Plinius meminit, quos in Themiscyra Irin inter et Thermodontem collocat. His tamen Goltzius autonomos tribuit: *Caput Neptuni.* Ξ MAKPO. vel MAKPOKEΦΑΛ. *Caput bovis intra lauram.* Sed hos referendos Corcyram, in hujus insulae numis docui.

NEOCAESAREA.

Mediterranea ad Lycum Fl., urbs Ponti Polemoniaci nobilissima teste Ammiano. Catalogum ejus numerorum omnium dedit cl. Sestinus¹⁾.

Autonomus.

Caput Herculis laureatum, ad humeros clava, in area ΚΘ. Ξ NEOKAICA: PEIAC. intra lauream. AE. II.

Numum hunc a Cl. Iacobo Biancano Bononiensi mecum communicatum olim vulgavi²⁾. Per annum epochae, in quam mox inquiram, signatus est V. C. 844: imperante Domitiano.
AE. RRRR.

Imperatorii.

Exstant a Tiberio usque ad Gallienum. Epigraphe: NEOKAIΣAPEΛΣ, in numero Tiberii. (Vaill. Theup.) ΝΕΟΚΑΙ-CAPEΩΝ, Caligulae, Domitiani, Faustinae jun. (Pellerin.) ΝΕΟΚΑΙCAPIAC. Valeriani, Gallieni. (Pellerin., Arigoni.) In aliis.) ΝΕΟΚ. ΝΕΟΚΑΙC.

Typi obvii, plerumque templum 4 columnarum. Singularem alium vide mox in Metropoli.

Metropolis honore claruisse testantur numi, quem urbi accessisse a Neronē V. C. 815. censet Vaillantius, quo Pontus Polemoniacus ab eo in provinciam fuit. redactus. Hunc honorem jactare incipit numus M. Aurelii, (Vaill.) neque is deinceps omittitur, inscripto MHT. MHTPO. At in numo Alexandri: MHT. ΠΟΝ. ΤΟΤ. (Vaill.) Ad hanc metropoleos dignitatem videtur adulere typus singularis, qui est in numo Severi apud Haymum: *Sex mulieres tutulatas stantes, quarum media gubernaculum tenet*, quibus verisimile est indicari totidem Ponti illustiores urbes Neocaesareae metropoli subjectas. Simile exemplum videbis infra in numo coloniae Laodiceae Syriae, et Damasci.

Neocoratus in numero unico Valeriani ΔΙC. ΝΕΩ. (Sestini Lettere P. III. p. 10.)

* * *

Commune saepe inscripsit inde a M. Aurelio, solito KOINON. In numero Getae: KOINον ΠΟΡΤ¹⁾ (sic), quo docemur, totius Ponti nomine hic constitutos fuisse ludos.

* * *

Hadrianam se scripsit in numero Faustinac jun. ΔΔΠΙΑΝΩΝ. ΝΕΟΚΕCAPEΩΝ. (sic) (Pellerin.) et in alio Getae. (Muf. Caef.)

* * *

Magistratus urbis proprii observantur in binis numis Caligulae, in quorum

1) Lettere P. III. p. 5.

2) Num. vet. p. 167.

1) Pellerin. Mel. I. p. 165.

Yy 2

aversa: ΑΓΡΙΠΠΙΝΑΝ, typo Agrippinae matris sedentis. Notantur autem nude: APTΕΜΩΝΟC. vel: ΕPMΟΓΕΝΟTC. (Pelleriu Mel. II.)

Epochae anni plerumque inscripti praefixo ΕT. En eorum catalogum:

KΘ. in autonomo supra citato.

QH. M. Aurelii. (Vail.)

PMB. Getae. (Vail.) Severi. (Sestini.)

Caracallae. (Sestini.)

PMR. Severi. (Mus. M. Ducis, com. Vitzai, Haym.) Getae Caesaris. (Haym.)

PMH. Domnae. (Vail. Theup.) Getae Caesaris. (Sestini.)

PΞ. Alexandri. (Vaillant Num. Graec. in iconismo.)

PΞB. Alexandri. (Vail.)

PGH. Gordiani. (Panel. num Trebon. p. 18.)

PЧB. Valeriani. (Pellerin.)

Pqθ. Gallieni. (Arigoni.)

Antequam stabilire epocham aggredior, expediendum, quem valorem habeat annus PMR, qui sic exaratus comparet in numis Severi et Getae. Eum Haymius pro PMB. habet ^{a)}. At mihi elementum R habere valorem epissimi, seu videtur, nam hoc modo effictum senarium in Syriae urbium numis intuemur. At quod dixi, multo certius probant synchronae Caesareae Cappadociae drachmae, quarum binas cum capite Severi, et luculento ΕT. R. habet museum Cae- sareum, quae adeo nota ex Haymii lege indicabit Severi annum II., quod nullo

pacto verisimile, quia certum est, Cappadociam nonnisi adulto anno II. Severi juxta domesticum annorum suorum calculum victo Pescennio in partes Severi concessisse. Quocirca verisimile, eandem notam in synchroño Neocaesareae numerosarii quoque potestatem habere. Constat, Graecorum epifemon formarum fuisse omnium patiens, at nullius fere litterae formam minus variatam, quam r^s B. Legendum ergo PMR, 146.

Epochae Neocaesariensis exordium ad annum V. C. 815. fixit Vaillantius, quod judicium jure impugnat Harduinus ex numo Aurelii Aug. cum anno QH., qui additus ad 815. coepit in autumno V. C. 912. exiturus in autumno anni sequentis. At Aurelius nonnisi V. C. 914. mortuo Pio Augustus dictus est. Sed Harduinus, qui Vaillantii Scyllam vitaverat, suam tamen Charybdis reperit, dum aerae principium statuit annum 817. Recitavit ipse numum Severi cum anno PMH., qui ex calculi lege incipit in autumno V. C. 964. At Severus jam mense Februario ejusdem anni diem obivit. At his incommodis liber est annus V. C. 816., quo coepisse aeram suffragantibus numis statuo. Non potuisse incipere citius, ex numo Aurelii mox vidimus. Non serius, recte quidem probaret citatus Severinus cum anno PMH., nam signatus esset ab autumno V. C. 963 nullo in sequentem autumnum effugio, quia hic imperator proximo Februario mortuus est. At enim numum hunc, quem ex museo Mediceo citat Vajllantius, vidi ipse, qui

a) Tom. II, p. m. 315.

tamen non PMH., quod is adseverat, sed solitum PNR inscriptum offert. Ejus tamen vicem supplet numus Getae adhuc Caesaris cum eodem anno, seu, ut paullo supra explicui, 146., qui si addatur ad 816., docebit numum signatum ab autumno V. C. 961., quo anno fabente Geta Augusti titulum abstulit, ut copiose in ejus moneta docebitur.

Vaillantio judice, qui epocham ab anno V. C. 815. inchoavit, ejus instituenda causa fuit, quod hoc anno Polemo II. Pontum a se dictum Polemoniacum Neroni cessit. Probabimus infra in moneta regum Ponti ex numo ejus regis cum anno KΔ., eum adhuc ab autumno V. C. 814. Ponto praefuisse. Ergo ante annum 815. Pontus in Romahorum potestate esse non potuit, atque consultis nummis, qui epochae initium ad annum 816. constituunt, verisimile fit, hoc demum anno Pontum Romanis accessisse, quo factum, ut hos demerendi causa non Neocaesarienses modo, sed et vicini Trapezuntii et Zelitae ab hoc tempore epocham novam ducerent.

AE. RR.

PHARNACIA.

Maritima, ex vetere Cotyoro condita teste Strabone.

Autonomus.

Caput Jovis. ΣΦΑΡΝΑΚΕΩΝ. *Bos gradiens.* AE. II. (Pellerin.)

AE. RRR.

P H I N E V M.

Ab uno Stephano obiter τονος τα Ποντα dicitur. Neglecto eo, quem Goltzius in Thesauro proponit, alium nobis exhibet Arigonius inscriptum ΦΙΝΕ. typo tripondis, quem Frölichius in urbium catalogo Notitiae suae elementaris huic Stephani Phineo tribuit. Sed forte fallit Arigonii lectio nimium saepe intuta.

PIMOLISA:

Hujus oppidi, siti in agro Pimoliseno, meminit Strabo, et ex eo Stephanus.

A u t o n o m i .

Caput galeatum barbatum. ΣΠΙΜΩΛΙΣ - Pharetra. AE. III. (Pellerin.)

Caput galeatum juvenile. ΣΤΙΜΩΛΙΣΩΝ. Pharetra. AE. II. (Pembroke P. II. tab. 31.)

Suapte patet, in altero hoc numo legendum ΣΠΙΜΩΛΙΣΩΝ confirmante hanc lectionem etiam simili Hunteriano. De typis his Ponticis vide prolegomena ad Pontum.

AE. RRR.

S E B A S T O P O L I S.

Mediterranea, memorata Ptolemaeo et Plinio, et marmori, quod recitat Corfinius ¹⁾: ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. EN. ΠΟΝΤΩ.

A u t o n o m u s.

Caput Bacchi hedera redimitum. ΣΕ-

1) Differt. agor. p. 32.

ΒΑΣΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. *Cista*, ex qua pro-
spectat serpens. AE. III. (Pellerin.)
AE. RRRR.

Aυτονομι.

Hos praeter Goltaium nemo vidit.

Imperatorii.

Imperatorii.

Reperti duo cum eadem epigraphe:
Diana Ephesia, Antonini. (Arigoni).
Juno Pronuba, Domnae. (Pellerin Rec.
III. p. 256.)

Putabat aliquando Pellerinus, numum
suum tribuendum *Myrhinae Aegolidis*,
quae teste Plinio *Sebastopolis* vocaba-
tur ^{y)}, sed idem serius in eandem hanc
Ponti Sebastopolia consensit ^{z)}.

AE. RRRR.

S M A E T A.

Domnae numum edidit Harduinus
ΣΜΑΙΤΩΝ. ET. PMB. typo templi.
Ex nonnullis indicis numum ad ali-
quam Ponti urbem pertinere recte opi-
natus est, et si Smaetae geographorum
nemo meminerit. At indubitatum vide-
tur tam ratione typi, quam epochae,
numum Zelam ejusdem Ponti pertinere,
et pro vero ΖΗΛΙΤΩΝ lectum ΣΜΑΙ-
ΤΩΝ. Non desunt exempla, M pro H,
et A pro Δ. lecta esse. Si dubitas, con-
fer numos Zelae Ponti.

T R A P E Z V S.

Maritima versus Colchidem, usque no-
bilis, Sinopenium colonia telle Xenon-
phonte ^{y)}, et Diodoro Siculo, qui eam
jam Colchidi inserit ^{z)}.

Horum tres primus edidit Frölichius ^{a)},
addidere deinde suos Theupolius, et Pel-
lerinus. Hactenus a Trajano usque ad
Gordianum procedunt.

Epigraphe constans: ΤΡΑΠΕΖΟΤΝ-
ΤΙΩΝ.

En hujus urbis numos hucusque cog-
nitos:

ΕΓ. I. *nomen urbis intra lauream*, Tra-
jani (Theupoli.)

ΕΔP. *Monsis eques medio suo et equi*
corpo, Severi. (Muſ. Caſeſ.) In alio fi-
mili, sed Caracallae, praefigitur ΕΤΟΤC.
(Muſ. prine. Waldeck.)

ΟΔP. *Serapis stans*, Caracallae. (Muſ.
Caſeſ.)

ΕT. PN€. *Mensis equas*, *juxta ara*,
Elagabali. (Pellerin Rec. III. p. 204.)

ΓΞP. *idem typus*, Alexandri. (Pelle-
rin ibid.)

— *Fortuna stans*, Gordiani. (Muſ.
Caſeſ.)

Epochae principium jam Frölichius ad
annum V. C. 816. fixit, cum quo om-
nes anni his numis inscripti componi
possunt. Ex anno Elagabali tenemus,
non posse principium epochae in ante-
riorem aliquem annum cadere. Fuit ergo
Trapezuntiis *idem epochae initium*,
quod Neocaſarienſibus et Zelitis, et ea-
dem haud dubie ejus stabiliendae cau-

y) l. c.

z) Suppl. I. p. 50.

o) IV. Tent.

a) Expca. Cyri.

b) L. XIV. c. 30.

sa, quam vide supra in numis Neocae- legit: KOINON. ΖΗΛΙΤΩΝ. (Num. fareae.

Annos imperii sub praecedentibus im- peratoribus fuisse aeri insertos, probat citatus numus Trajani.

Ex mente Frölichii numi Commodi et Severi, inscripti ΤΡΑΠΕΖΟΤΠΟΛΕΩΣ, quos Vaillantius Trapezopoli Cariae tribuit, huc quoque revocandi sunt, cum quo sentit et Pellerinius ⁴⁾. Verum injus- tam hanc esse rapinam, in hac Cariae urbe docebo.

AE. RRR.

T R I P O L I S.

Castellum et locus obscurus ad mare, cui insignes quosdam Trajani numos lar- gitur Pellerinius ⁵⁾, sed quos verisimi- lius esse Tripolis Cariae, in hujus nu- mis statuemus.

Z E L A.

Mediterranea versus Armeniam, Tria- ri clade, et I. Caesaris de Pharnace victoria illustris.

Imperatorii.

Oppido pauci cum capite Domnae, et Caracallae, suntque apud Vaillan- tium, et in museo Caesareo.

Epigrapha: ΖΗΛΙΤΩΝ. ΤΟΤ. ΠΟΝΤ. in numo integrissimo Caracallae. (Mus. Caef.) At Vaillantius in binis Domnae

legit: KOINON. ΖΗΛΙΤΩΝ. (Num. Graec. p. 272.)

Typi: *Templum 6. columnarum — Jup. piter sedens.*

Epochae annum omnibus his inscrip- fit praefixo ΕΤ. Quam varius et incon- stans fuerit Vaillantius, et quam insig- niter in definita hac aera peccave- rit, jam observavit Pellerinius ⁶⁾, et ipse ad similem musei Caesarei numum comprobavi ⁷⁾. Tam in Domnae, quam Caracallae numis est: ΕΤ. PMB., qui adeo ab anno V. C. 707., anno nempe victoriae J. Caesaris, deduci nequit, ut opinabatur Vaillantius. Neque valere po- test annus 706. Frölichii ⁸⁾, neque 708. Harduini, quorum uterque inconsulto Vaillantii praetorino deceptus est. Est ergo haud dubium epochae exordium annus V. C. 816. exemplo Neocaesareae, et Trapezuntis, cui addendo annum PMB, seu 142., qui est in his numis, prodit annus V. C. 957., quo peradole- scens adhuc fuit Caracalla, qualem eum re ipsa numus musei Caesarei sicut. Cau- sum probabilem constitutae ad hunc an- num epochae vide supra in numis Neo- caesareae.

Praeter hos nullus hactenus Zelae nu- mus editus est. Quem cum capite Tra- jani obtulit Haymius ⁹⁾, ipse sub finem praefationis ad Tomum II. pertinere Smyrnam docuit.

AE. RRR.

d) Mel. II. p. 112 et 130.

e) Rec. III. p. 206.

f) Mel. II. p. 320.

g) Catdl.

Mus. Caef. P. I. p. 139.

h) IV. Tent. p. 257.

i) T. II. p. m. 266.

R E G E S

PONTI ET BOSPORI CIMMERII.

Placuit utriusque regni principes conjungere, quia major pars regum Ponti, quorum habemus numos, Bosporum una tenuit, et quod verisimile est, ejusdem epochae annos utrique numis suis inscripsere, ut dicetur.

Vtiusque regni numi praeclaros nacti sunt enarratores, quorum lucubrationes eo ordine, quo prodivere, lubet commemorare. Diffimulatis veterioribus, quorum non aequae felices fuere conatus, quoniam carebant subsidiis, quae serius accessere, eruditus de Boze anno 1725. praeclaram de regibus Bospori usque ad Mithridatis VI. Pontici tempora dissertationem edidit, quae exstat in Memoriis inscriptionum Tomo VI. p. 549. Eodem anno prodivit Lutetiae opus postumum Vaillantii, quod inscribitur: *Achaemenidarum imperium, sive regum Ponti, Bospori, et Bithyniae historia ad fidem numismatum accommodata.* Vt sunt pleraque Vaillantii festinantius, et minus ἀρεβως scripta, ita opus istud tanto peccat frequentius, quod auctore morte praevento limae beneficio caruit. Proximus ad explicandos regum Bosporanorum numos accessit P. Stephanus Souciet S. I. edito insigni commentario, cui titulus: *Histoire chronologique des Rois du Bosphore Cimmerien*, qui insertus est ejus operum Tomo III. typis dato Parisis 1736. in 4to. Successit eru-

ditus Cary, jam in regum Thraciae numis cum laude commemoratus, cuius perelegans habemus opus: *Histoire de Rois de Thrace, et de ceux du Bosphore Cimmerien éclaircie par les Médailles*, à Paris 1752. in 4to. Eodem ipso anno prodivit Vindobonae opus insignis: *Regum veterum numismata anecdota aut perrara notis illustrata.* Frons auctorem praefert Franciscum Comitem de Khevenhüller, sed manum duxit P. Erasmus Frölich, ut de omnium fere regum numis, sic de Ponticis et Bosporanis in hoc commentario praecclare meritus, ut ex his nostris patebit. Idem triennio post numos Bosporanos nondum cognitos protulit, novisque observationibus illustravit in opere: *Ad numismata regum veterum anecdota, aut rariora accessio nova.* Per insignes ergo tantorum virorum conatus nihil jam aliud restat, quam ut pro instituti mei brevitate summa eorum capita proponam, inseritis ubique numis, qui serius detecti sunt.

Epocham Bosporanam, de qua agemus post productos omnes numos, nunc περιηγήσομεν figimus ad annum V. C. 457. ante Christum 297.

REGES BOSPORI CIMMERII.

Regnum dictum Cimmerium ab urbe pervetus Cimmerico, posita olim in peninsula, Ponto et palude Macotide intercepta^{b)}, quae hodieque vetus no-

b) Strabe L. XI. p. m. 756.

men in *Crimea* detortum obtinet. Dictum *Bosporus* a fretō ejusdem nominis, hodie *Caffa*, quod Pontum cum Macotide conjungit, et regnum ipsum in duas partes secat, quarum una *Europaea*, et ipsa peninsula est, cuius caput *Panticapaeum*, altera *Asiatica*, cuius caput *Phanagoria*. Inde a tertio urbis conditae saeculo Bosporum suos habuisse reges constat, eosque durasse usque in tempora Constantini M., numi pālam docent, quoisque nulli regum veterum aliorum numi porrigitur, si forte numeros regum *Sasanidarum* demas, sed quorum certa aetas figi nequit, cum notis chronologicis desituantur.

Bosporanorum regum numi haec habent sibi propria, I. quod epocham, aut regis sui annos plerique inscribunt. II. quod saepe altera parte imperatoris R. effigiem fistunt, quae primis duobus Romae imperantis saeculis, quando artes nondum plane collapsae fuere, satis commode discernitur, deinceps vero vix discerni potest, nisi cum annus epochae suppetias venit, nam imperatorum nomina adscripta non sunt. III. quod numeros eorum habemus aureos, argenteos, et aeneos, et aureos quidom magno numero, et ex auri genere, quod electrum dixerunt veteres, admixta nempe argenti portione, de quo egimus alibi.

Primam regum stirpem fuisse Archaeamactidarum, docet Diodorus Siculus, quae coepit V. C. 267. et defivit 309. Alterius, quae succedit, caput fuit Spartacus I. Hunc post aliquot ex ea gente principes, quos vide apud Cl. Bozium exceptit.

Tom. II.

PAERISADES I. rex Bospori

Propter praeclara in remp. merita suis post mortem pro deo cultus telle Strabone. Regnavit inde ab V. C. 405. usque 443. Vide Bozium.

N u m u s.

Caput regis diadematum. Χ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΑΙΡΙΣΑΔΟΤ. *Pallas sedens d. Victoriolum, f. clypeo iannixa, intra sellae fulcra monogramma ΠΑΝΤ., inimo tridens.* AV. (Boze ex mus. reg. Gall.) Similem alium se vidisse Vindobonae testatur Frölichius. (Not. elem. p. 154.)

In praeclaro hoc numo pars aversa adeo similis est parti aversae, quae est in numis Lysimachi regis Thraciae, ut nisi Bosporani regis inscriptum nomen legeretur, cum nullo erroris metu numerum Thracium diceres. Etenim non modo conspirat metallum, et typus princeps Palladis, sed etiam modus inscriptionis, tridens, et monogramma eandem in hoc quoque numo statuem occupans. In numis Lysimachi eodem loco, observamus varias literas, plerumque BT. ΚΑΛ. ΙΣ. ΤΟ., quibus verisimile diximus indicari *Byzantium*, *Chalcedonem*, *Ystrum*, *Topirum*, quibus in oppidis habentur numiculi. Ex eadem ergo lege το ΠΑΝΤ. numi, de quo agimus, indicabit *Panticapaeum*, quae fuit Bospori Europaei urbs praecipua. Pleuna haec cum moneta Lysimachi concordia dubitare non finit, fuisse certam aliquam causam, cur rex Bosporanus monetam suam cum moneta vicini regis tam exacte conformaret. Constat vero etiam, postremos XI. Paerisadis annos incidere in tempora Lysimachi. Soucie-

Z z

tus numum hunc tribuit Paerisadi III., quae facile refutaveris¹⁾. Eum tamen, quod mirum, sequitur Frölichius. Cimelium istud veram nominis lectionem comprobat, cum ab auctori- bus varie exaretur, Παιρισαδης, Παιρισαδης, Παιρισαδης, Βερισαδης. Vide Bo- zium²⁾.

AV. RRRR.

* * *

genus ducere professi sunt, Achaeme- sed argumentis, quae facile refutaveris¹⁾. nidas se professi sunt, ut dicetur infra in Mithridate Bospori rege. Cum Da- rius Hystraspis regnum Persicum in sa- trapias divisiisset, Artabazen Ponto prae- fecit, a quo reges successores genus du- xere, quorum illos, qui proxime secuti sunt, quoniam numis carent, obiter enu- mero. Qui plura volet, adeat Reinerum Reineccium, et Vaillantii historiam Achae- menidarum.

ARTABAZEN regni auctorem secu- tus forte est RHODOBATES, hunc fi- lius MITHRIDATES I., qui cum Cyro minore contra Artaxerkem Mnemonem conspiravit, et imaginem Platonis in aca- demia ponendam curavit, de quo aucto- res varii a Reineccio citati. Succedit filius ARIOBARZANES I. adhuc patre vivo Lydiae, Ioniae, Phrygiae satrapia ab Artaxerxe Mnemone donatus. Se- quitur

MITHRIDATES II rex Ponti.

REGES PONTI.

Regnum Ponti a Ponto Euxino no- men traxit, et erat portio Asiae mino- ris Colchide, Cappadocia, Paphlago- nia, mari Euxino intercepta. Ejus pri- mus rex, aut satrapa fuit Artabazes, ut nonnullis visum, a septem Persis ori- undus, certe ex stirpe Achaemenida- rum, ex qua ipsi Persiae reges fuere teste Herodoto³⁾. Enim vero adhuc et illi, qui se a Mithridate VI. Eupatore

Ariobarzani F. Regnavit per Alexan- dri M. bella Persica, post cujus mortem ab Antigono exagitatur. Habuit cogno- men Κτις, conditoris, sed quod alii filio tribuunt.

N u m u s:

Caput regis diadematum. Ξ ΒΑΣΙ- ΛΕΩΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. Jupiter se- dens d. Victoriolam, f. hastam, in are- astra solis, et lunae, juxta monogram- ma. AR. I. (Pellerin Mel. I. p. 104.

1) l. c. p. 67.

2) l. c. p. 552.

3) pag. 564.

4) L. VII. c. 11.

Tota praestantissimi hujus numi aversa capta est ex nota Alexandri M. moneta argentea, quod ipsum ab aliis quoque regibus fuit observatum, quos in magni ejus regis numis enumeravi. Pellerinius eum Mithridati III. tribuendum putavit. Non repugno. Malui Mithridatem II., quia hic per ipsum Alexandri regnum, et aliquanto etiam post regnavit. De utroque astro Ponticis regibus familiari agemus proxime.

In numis perpetuo scriptum reperitur ΜΙΘΡΑΔΑΤΗΣ, non ΜΙΘΡΙΔΑΤΗΣ, eamque scripturam Graeca etiam marinora confirmant. Ac jure istud, cum duatur a vetustissimo Indorum *mitra*, quod *solem et amicum* significat, ex quo Persae, et Graeci inferta aspirata fecerunt (*Mithra p.*). Jure igitur carpendi auctores Graeci non pauci, qui Μιθριδατην eum appellant mutato perperam A. in I. Non item, ut recte observat Spanhemius ^{q)}, auctores Latini, in quorum lingua saepius A nominum priorum in I abiit. Sic ex Αλεξανδρε, Κατανα, Μασσαλια ducta sunt *Agrigentum*, *Catina*, *Massilia*. Addo, dixisse Graecos Μασσανισσα, quin et Appianum Μασσανισσα, et Latinos *Massinissa*.

AR. RRR.

MITHRIDATES III. nonnullis Κτισης, ut diximus in numis patris Mithridatis II. Hic Cappadociae, et Paphlagoniae partem sibi subjicit. Sequitur secundum aliquos MITHRIDATES IV. ficer Antiochi M., quem exceptit filius

PHARNACES I. rex Ponti.

Sisopen V. C. 572. expugnat, et regni sedem constituit. Multa per Asiam minorem turbat. Moritur exeunte saeculo VI. urbis conditae. Praeter Mithridatem V. habuit Laodicens nuptam Achaeo Asiae minoris tyranno.

N u m i.

Caput regis diadematum modeste barbatum. Ξ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΑΡΝΑΚΟΤ. *Vir curto habitu induitus stans capite et pedibus alatis d. demissa racemum pantherisco adstanti porrigit, s. caduceum et cornucopiae, vertici imminet fulmen, in area astra solis et lunae, inde ΠΣ. AV. m. m.* (Mus. M. Ducis) AR. m. m. (Pembrock, Wilde.)

Aureum ex cimeliis M. Ducis post alios adcuratius olim edidi. Miram partis aversae figuram causa variorum attributorum Pantheon dixi, Mercurium, Bacchum, Jovem, Abundantiam complexum ^{r)}. Vaillantio Bacchus, Frölichio Mercurius creditur. Eruditus le Blond adfirmat, esse imaginem dei Menfis, qui teste Strabone apud Cabira Ponti urbem nomine Pharnacis templum habuit, sed absinet argumentis, quae sententiam hanc verisimilem efficiant ^{s)}). Sane prae omnibus probandum fuerat, deum Mensem hoc etiam cultu fuisse propolitum. Enimvero nimio hic diversus est ab eo, quo in variis Asiae minoris urbium numis proponitur.

Observanda etiam astra solis et lunae,

p) Paullini Syntagma Brahman. p. 1.

s) Descri. des pierres grav. T. I. p. 82.

q) T. I. p. 125.

r) Num. vet p. 168.

quae in his numis, tum praecipue Mithridatis VI. nepotis, et urbium Ponti, tum etiam nonnullis regum Cappadociae obvia sunt. Dixeram olim, eo indicari derivatam a Persis religionem, ex quorum sanguine Ponti reges fuere ¹⁾, nam teste Herodoto ²⁾ Persae sacrificant Soli et Lunae. Belleyus utroque astro indi- cari cultum Mensis Pharnacis a Persis inductum censet ³⁾. Vtrum rectius, arbitrentur eruditii. Vtrumque hoc sidus sic regum Ponticorum proprium habebatur, ut Athenienses, cum numos Mithridatis VI. nomine ferirent, illud adstituere non negligenter.

AR. RRRR.

MITHRIDATES V. EVERGETES
rex Ponti.

Pharnacis I. filius. Romanos cum observare studeret, eis auxilia bello Punico III. et adversus Aristonicum, qui Attali Pergameni haeredem sese ferebat, misit, quo factum, ut socius et amicus P. R. diceretur. Mortuus est fraude suorum circa annum V. C. 630.

N u m u s.

Caput regis dindematum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΤ ΕΤΕΡΙΤΟΤ. *Figura barbuta sians capite modio insignito, et divinitatis pallio amicta, d. aquilum, s. sceptrum transversum, in area ΓΟΡ. et monogramma. AR.*

Eu ipfa verba Vaillantii numum ex chuseo Card. Maximi deseribentis, sed

quae ab ipso iconismo multum ab ludunt. Nam in hujus antica exhibetur caput regis laureatum, figura aversae tegitur pileo crucigero, manu sinistra pro sceptro tenet palmae ramum, ut adeo de typis hujus numi, qui aliter describitur, aliter pingitur, nihil audeam statuere. Ait Vailiantius, neminem in deorum historia tantisper versatum esse, qui figuram aversae statim ad Serapin non revocaret. At cuperem in certo aliquo antiquitatis monumento Serapin hoc culto proposum videre.

Mithridates hic Straboni passim dicitur Εὐεργέτης ¹⁾, ut et Appiano ²⁾.

Annus ΓΟΡ. 173. incipit ab autumno V. C. 629., qui circiter fuit Mithridatis penultimus.

* * *

Numum ΒΑΣΙΛΕΑ.. ΜΙΘΡΙΔΑ.. ΦΙΛΑΟ.. quem eruditii huic Mithridati tribuunt, quaere in moneta regum Armeniae, quorundam is haud dubie pertinet.

AR. RRRR.

MITHRIDATES VI. EVPATOR DIONYSVS.

Ponti primum, deinde et Bospori rex.

Patrem puer amisit, vitatisque caute tutorum insidiis, cum per aetatem licuit, regnare aggressus, auctus deinde etiam Bospori regno, quod sibi ejus rex Paerisades. III. cesserat, domitis bello Scythis aliisque barbaris juventutem ad graviora, quae animo conceperat, bella

¹⁾ Nom. vet. p. 176.
²⁾ Bell. Mithr. c. 10.

³⁾ L. I. c. 131.

⁴⁾ B. L. T. XL hist. p. 130.

⁵⁾ L. X.

eruditivit. Collisus deinde cum Romanis, quod Paphlagoniam invaseret, Nicomedem Bithynia, Ariobarzanem Cappadocia ejecisset, Man. Aquillium legatum inter ludibria et cruciatus enecasset, omnes per Asiam Italici generis uno die interficiendos curasset, universam Asiam seu Romanam, seu regiam, seu liberam cum parte insularum fibi subjecisset, in dicto bello, et in XXVI. annos porrecto, gravissimis cladibus a Sulla, Lucullo, ac denique Pompejo M. adfectus, deinde in Bosporum profugus, sed a suis proditus, desperatis omnibus caput militi Gallo amputandum dedit V. C. 69^a. Ejus hanc habe imaginem ex Velleio^a): *Vir neque filendus, neque dicendus sine cura, bello acerrimus, virtute eximius, aliquando fortuna, semper animo maximus, confiliis dux, miles manu, odio in Romanos Hannibal.* Ejus historiam latius descriptam vide apud Appianum, Plutarchum, Iustinum, aliosque.

Ex agmine uxorum et pellicum numerolam habuit sobolem, cuius majorem partem dirus ipse generis sui carnifex seu metu infidiarum, seu furore actus interemit. Ex filiis memorandi MACHARES, quem ipse primum Bospori regem dixit, sed quia pacem cum Lucullo fecit, ad mortem adegit. PHARNACES II. post patrem rex Bospori, de quo infra. Filia CLEOPATRA nupta Tigrani Armeniae regi.

N u m i.

Caput regis diadematum. ς ΒΑΣΙ-

ΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. ΕΤΠΑΤΟ-
ΡΟΣ. *Cervus pascaens in area Δ, et astra
solis et lunae, omnia intra coronam hè-
deraceam.* AV. (Cary, Pellerin.) In alio
præterea monogramma ΠΕΡ. AV. (Mus.
M. Duci.)

Caput regis diadematum. ς ΒΑΣΙ-
ΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. ΕΤΠΑΤΟ-
ΡΟΣ. *Cervus pascaens, vel Pegasus pa-
scens, in area varians annus epochas,
astra solis et lunae, et varians litera Ιο-
τια, omnia intra hederaceam.* AR. I.
(Mus. Caef.)

.ΕΤΠΑΤΟΡΟΣ cognomen omnes hi-
numi offerunt, quod Mithridati VI. indi-
tum Strabo, Appianus, aliisque testan-
tur, sed ejus causa incerta. Ex hoc no-
mine Mithridates urbem in Ponto a se
condi coeptam appellavit Eupatoriam,
quam cum Pompejus M. imperfectam
reperisset, de se *Magnopolin* vocavit^b).
Vtriusque animalis pascentis veram cau-
sam nemo hactenus reperit. Tamen eos,
qui Pegasum pascentem sicutunt, videri
signatos Amisi hujus iplius causa typi,
dixi supra in moneta Ponticae hujus
urbis. Vtriusque astri causam verisimi-
lem in numis Pharnacis expedivi. Mo-
nogramma ΠΕΡ. indicat Pergamum My-
siae, in qua cufus numus, testibus Ci-
stophoris, in quibus ea urbs eodem mo-
nogrammate notatur. Constat autem,
Mithridatem confessisse Pergami, quo
tempore ejus dux Archelaus in Graecia
cum Sulla bellum gerit^c). Constat etiam,
Pergamenos benevolentia in Mithrida-

a) L. II. c. 18.

b) Strabo L. XII.

c) Plut. iu Sulla p. 458.

tem, et in Romanos odio, qui ex his in Aesculapii templum confugerant, statuis haerentes sagittis consecisse^{d)}.

Corona hederacea ad cognomen *Dionysi* seu *Bacchi* aperte adulit. Ita enim diceret Appianus de hoc Mithridate^{e)}: καὶ διὰδέχεται Μιθριδάτης νῖος, φ. Διονυσός καὶ Εὐπατωρ ἐπωνύμα ἦ. Ei succedit Mithridates filius, cui *Dionysi* et *Eupatoris* cognomina fuere. Et Cicero de *Asiatis*^{f)}: *Mithridatem*, *deum illum patrem*, *illum conservatorem Asiae*, *illum Eviūm*, *Nyfium*, *Bacchum*, *Liberum* nominabant. Repertum istud cognomen credidere aliqui teste Plutarcho^{g)}, quod in compositionibus palmam semper abstulit, aut verius eo etiam judice, quod perinde atque olim Bacchus illaeus a fulminibus fuit. Serius iidem Asiani in Cistophoris suis M. Antonio quoque, nam et hunc Bacchum dixerunt, coronam hederae sunt largiti, de quo vide ejus *Illiviri numos*.

Anni epochae in his numis assidui. Comerti hactenus sunt: ΘΣ. ΒΙΣ. (Mus. Caef.) ΘΙΣ. (Theup.) ΑΚΣ. (Spanheim epist. III.) ΒΚΣ. (Mus. Caef.) ΓΚΣ. (Mus. M. Ducis.) ΔΚΣ. (Apost. Zeno.) Fixo ad annum V. C. 457. aerae initio annus primus ΘΣ. ducitur ab autumno V. C. 665. postremus ΔΚΣ. ab anno 680.

* * *

Numum Mithridatis VI. nomine ab Atheniensibus signatum vide in horum moneta.

ΑΒ. RRR. AR. RR.

d) Appian. Mithr. c. 23.
E. I. p. 624.

e) Mithr. c. 10.

f) pro Flacco c. 25.

g) Sympos.

PHARNACES II. rex Bospori, subinde et Ponti.

Mithridatis VI. hic filius, cum vide-ret patris res perditas, et ab hoc sibi insidias strui, conciliata sibi militum voluntae passus est patrem jam omnia desperantem violentas sibi manus inferre V. C. 691., ejusque ad Pompejum missio cadavere regnum Bospori in paricidii praemium abstulit, dictus præterea amicus populi R. Quietus tantisper, donec metus aderat, cum imperium R. Caesaris et Pompeji dissidiis turbatum intelligeret, spe recuperandi regni aviti illectus, relictio in Bosporanis Asandro Pontum invadit, et extruso Romanorum praesidio patris ditionem omnem sibi subjicit. Ea re audita Caesar ex Aegypto advolat, commissoque ad Zelam Ponti urbem praelio Pharnacem fundit, fugatque, quem deinde a clade in Bosporum profugum Asander interimi justit V. C. 707.

N u m i:

Caput regis diadematum. ρ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΝ. ΜΕΓΑΛΟΤ. ΦΑΡΝΑΚΟΤ. *Apollo sedens ante tripedem d. ramum, s. lyrae innixus, in area anni hactenus comperti EMΣ. ΣΜΣ. ΖΜΣ.* in area monogramma, vel litera Δ. AV. AR. (Mus. Caef.)

En in his numis turgidos titulos *regis regum*, et *magni*. Regem regum se se ambitiose appellaverit post subactos vicinos regulos, quo etiam titulo intu-

muit coaevus Tigranes Armeniae et Syriae rex. Ex eadem causa adsciverit nomen magni, quod Mithridati quoque patri tributum a scriptoribus novimus, sed quo ipse, saltem quod ex numis constet, usus non est. At consultius hoc elogio abstinuisset, si apud animum reputasset, Magnum patrem a cognomine Magno Pompejo internecione victimum, et se ipsum ab eodem Magno precarium Bospori regnum accepisse.

Anni his numis inscripti respondent annis V. C. 701. 702. 703. nimirum turbidis tum Romanorum rebus ob Crassum recenter a Parthis caesum coepit se esse efferre homo impotens, et altiora animo concipere. Solitarium Δ indicare annum IV. regni Pharnacis contendit Vaillantius, sed quam sententiam jam evertit Frölichius. Enimvero eadem litera Δ et variae aliae occurunt etiam in numis Mithridatis patris, quas tamen, quoniam secundum epochae annos non consequuntur, ne ipse quidem Vaillantius annos regni notare poterit adserere. Igitur in utrisque perinde ac monogrammata erunt notae monetariorum. Neque obest, successorem Asandrum, ut continuo videbimus, regni annos numis suis inscripsisse, nam hic annis epochae plane abstinuit, substituendo his annos regni. Ruit ergo princeps Vaillantii argumentum, quo is ex litera Δ initium aerae Ponticae anno V. C. 448. adfixit ^{b)}.

In numo simili Patinus pro ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ legit ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΟΣΣΑΝ ⁱ⁾, sed deceptum fuisse virum eximum jam ostendit Bozios ^{k)}.

AV. AR. RR.

A S A N D E R.
Archon primum, dein rex Bospori.

Eum Pharnaces, ut diximus, Bosporo praefecit, dum is Pontum, erexitasque patri provincias recuperare intentebatur. Victim a Caesare, et ad suos ē clade reducem interficiendum curat V. C. 707., et Bosporum retinet. At Caesar hominis in regem suum perfidiam detestatus Mithridati Pergameno, de quo infra, bellum in Asandrum mandat, et ipsum Bospori regnum addit ^{j)}, sed Bosporum ingressum evertit Asander, ut docet Strabo a Casaubono praecclare correctus ^{m)}. Firmata sic potentia primum ethiarchae nomine secundum Lucianum ⁿ⁾, sed archontis secundum numos, accedente subinde Augusti auctoritate regis nomine Bosporo praefuit. Mortuus est V. C. 740. regno uxori Dynamis Pharnacis F. relicto ^{o)}. Lucianus, qui eum morte voluntaria extinctum tradit, quod militum animos in Scribonium, de quo infra, inclinare videret, addit, vixisse eum annos XCIII., et adhuc extrema senecta equestri et pedestri pugna nemine inferiorem habitum ^{p)}.

N u m i:
Caput Asandi imberbe nudum. X AP-

h) Reg. Bosp. p. 205.

i) Ad Sueton. p. 25.

k) Hist. B. L. T. XII. p. 292.

l) Dio L. XLII. §. 48. Hist. Bell. Alex. cap. ult.

m) L. XIII. p. m. 927.

n) In Macrob.

o) Dio L. LIV. §. 24. p) l. e.

ΧΟΝΤΟΣ. ΑΣΑΝΔΡΟΤ. ΒΟΣΠΟΡΟΤ.
Victoria prorae navis insitens, in area H. AV. (Vaill.) in area XH. AR. (Cary.)

Caput Asandri diadematum. Ξ ΒΑΣΙ-
 ΛΕΩΣ. ΑΣΑΝΔΡΟΤ. *Idem typus, in*
area: Δ. Σ. Ζ. Η. ΙΔ. ΙΣ. ΙΖ. ΚΓ. (Mus.
Caef. Frölich, Cary, Pelleria Suppl. III.
p. 3. Seltini Lettere p. 35.)

Asandrum, quem, antequam regium nomen obtineret, ethnarcham a Luciano dici vidimus, numi priores ἀρχόρρη, principem, posteriores regem appellant, et diadema addunt. Verum quid de notis arithmeticis sentiendum sit, dubius haeret Frölichius. Verisimile quidem est, indicari annos principatus, deinde regni. Sed creat difficultatem annus ΚΓ. Constat ex Luciano, Asandrum ab Augusto regem pro ethnarcha appellatum. Fieri istud non potuit ante aonum V. C. 723., quo demum Octavianus victo ad Actium Antonio jus in orientis regna obtinuit. Si ergo ad annum 723. addas annum numi 23., habebis annum V. C. 746., sed Asander, ut supra vidi-mus, jam anno V. C. 740. diem obivit. Ergo aut fallit Lucianus, aut numus, aut hae notae aliud indicant. Non temere suspicor, Asandrum jam ante a M. Antonio, qui plures reges per Pontum, Armeniam, aliasque provincias constituit, regem appellatum, ut eo amico reddito auxilia sibi in futuros casus pararet, et in ea subinde dignitate ab Octaviano confirmatum, quod idem in Polemone Ponti rege factum novimus. Istud

si ita habet, nolim adfirmare, errasse Lucianum, sed minus fuisse in oratione adcuratum.

AV. RR. AR. RRRR.

MITHRIDATES PERGAMENVS
rex Bospori.

Mithridatis VI. ex pellice filius. Ei Caesar dictator propter collatam infigem in bello Alexandrino opem primum tetrarchiam Galatiae regis nomine tribuit. Ab eodem deinde Bospori rex, cum regnum adire pararet, ab Asandro e medio tollitur, ut mox supra dictum.

Hujus Mithridatis Pergameni binos numeros edidit Seguinus ^{q)}, sed eorum prior est Mithridatis ejus, qui Polemoni II. in Bospero successit, alter est autonus Pergami, ut suis locis decemus.

P O L E M O I.
rex Ponti, subinde et Bospori.

Scribonius quidam, Mithridatis sese nepotem ferens, seque ab Augusto post Asandri mortem regem Bospori constitutum, regnum occupat ducta Dynamie Asandri vidua. Qua re audita M. Agrippa, qui tum orientis res procurabat, Polemenem regem ejus Ponti, qui ab eo, aut secundum Victorem ^{r)} a filio Polemone *Polemoniacus* dictus est, misit, ut Scribonio bellum inferret, qui tamen hominem superflitem amplius non reperit, nam cognita fraude caelus est ab ipsis Bosporanis. Urgente deinde Agrippa ipse genti rex praeficitur. Haec

q) Num. sel. p. 62. r) In Neron.

Dio ad V. C. 740^a). Habuit hic Polemo patrem Zenonem rhetorem Laodicenum Phrygiae, cuius illustria fuere in Antonium IIIvirum merita cum primis in bello contra Labienum, quae praecipua causa fuerit, cur is filio Polemoni partem Ponti regio titulo subjecerit. Quo id anno factum, ignoratur, sed Dio eum jam anno V. C. 718. Ponti regem appellat^b). Triennio post ab eodem IIIviro Armeniam quoque minorem abstulit^c). V. C. 728. ab Augusto dictus socius et amicus P. R.^d) ac denique V. C. 740. Agrippae, et Augusti voluntate regnum Bosporanum obtinuit, ut diximus. Interisse in bello cum finitimis barbaris, binis locis perhibet Strabo.

Vxor I. *Dynamis* filia Pharnacis, nepitis Mithridatis VI., Asandri primum, deinde Scribonii vidua^e), nullis ex ea natis liberis.

Vxor II. *Pythodoris*, de qua, nataque ex ea liberis infra.

N u m i:

BACΙΛΕΩC. ΠΟΛΕΜΩΝΟC. *Caput regis diadematum.* Χ M. ANTΩΝΙΟC. ATT. TΡΙΩΝ. ΑΝΔΡΩΝ. *Caput Antonii IIIviri nudum.* AR. (Patin ad Sueton. p. 298.)

Confirmat hic numus ea, quae de Polemone Ponti rege ab Antonio constituto supra diximus. Eadem Polemoni Frölichius tribuit numum inscriptum: MAPK.

ΑΝΤΩΝΙΟT. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ ΑΡΧΙE. ΡΕΩΣ^f). Sed eum esse in Ciliciam referendum, dicetur in numis Olbae Ciliciae.

* * *

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput regis diadematum.* Χ IMP. CAESAR. AVG. *Caput Augusti nudum.* AE. (Vail.). Similis adversa. Χ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕ. ΒΑΣΤΟT. *Caput Augusti nudum.* AE. (Seguin Num. sel. p. 317.)

Hos numos Polemoni I. tribuendos arguunt aversae cum capite Augusti. Nam Polemo II. nonnisi post ejus mortem in Ponto regnavit. Praeclare hi numi confirmant, quod refert Strabo^g), Polemonem ob res praecclare gentes regia dignitate primum ab Antonio, deinde Augusto fuisse ornatum.

* * *

Placet coronidis loco commemorare insigne marmor repertum apud Cymen Aeolidis, et ab illustri Peyssonello Lutetiam missum. Ejus partem, quae Polemonis I. nomen continet, jam recitavit Caryus, et ex eo Frölichius, sed integrum deinde edidit Com. Caylus addito insigni commentario eximii in nostris studiis Belleyi^h). Verba, quae hoc pertinent, sunt:

ΕΠΙ. ΙΕΡΕΟΣ. ΤΑΣ. ΡΩΜΑΣ. ΚΑL. ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΘΕΩ.

^{a)} L. LIV. §. 24. ^{b)} L. XLIX. §. 25. ^{c)} Dio L. XLIX. §. 44. ^{d)} Dio L. LIII. §. 25. ^{e)} Dio. L. LIV. §. 24. ^{f)} Ad Num. reg. accessio p. 88. et Not. elem. p. 205. ^{g)} L. XII. p. m. 367. ^{h)} Rec. d'Antiq. Tom. II. p. 170.

ΤΙΩ. ΘΕΩ. ΣΕΒΑΣΤΩ. ΑΡΧΙΕΡΕΟΣ.
ΜΕΓΙΣΤΩ. ΚΑΙ. ΠΑΤΡΟΣ. ΤΑΣ.
ΠΑΤΡΙΔΟΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. ΤΩ.
ΖΗΝΩΝΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΟΣ.

Marmor illud docet, Polemonem V. C. 752. fuisse adhuc in vivis, nam hoc demum anno Augustus dictus est *pater patriae*. Fuisse etiam, quamvis absensem, honoris causa sacerdotem in templo, quod Cymaei Aeolidis Romae et Augusto dedicavere. Credo, reverentiae causa omissum nomen ΒΑΣΙΛΕΟΣ, eis tamen, cum marmor illud positum esset, regna Ponti, et Bospori teneret.

AR. et AE. RRRR.

PYTHODORIS regina Ponti.

Eius vitam ac numos prolixa dissertatione chronologica illustravit Soucietus, quae est in ejus dissertationum Tomo III. In simili argumento subinde multo adcuratius versatus est insignis Belleyus ^{c)}). Nos summa capita perstringemus. Partem habuit Pythodorum natum apud Nysam Cariae, ^{*)} sed qui reicta propter ignobilitatem patria vicinas et magis illustres Tralles Lydiae commigravit, ubi et Asiarcha fuit. Ejus viri immensas opes, et cum Pompejo M. amicitiam depraedicat Strabo ^{d)}). Pythodoridae sibi Polemo I. mortua Dynamie, quam V. C. 740. factus rex Bospori uxo-

rem duxerat, matrimonio junxit. Hoc a barbaris Aspurgitanis in acie caelo Pythodoris in regno Ponti, at non Bospori, ut dicetur infra post Polemonis II. numos, sucoessit, subinde altero matrimonio Archelao' Cappadociae regi nupta, cum hic V. C. 770. fraude Tiburii Romanum evocatus mortem opperetur; in suum Ponti regnum rediit, cumque ibi plures adhuc annos magna prudentiae et moderationis laude regnasset, mortua est, ut visum Soucieta, anno V. C. 791. Haec ex variis Strabenis locis.

Proles habuit ex Polemone marito I. Polemonem, qui in Ponti regno successit, II. Zenonem dictum ex nomine avi paterni. Eum Armeniae majoris populi ad se accitum regem dixerunt, sed nomine Artaxine ex nomine urbis Artaxatae, Germanico ejus capiti insigne regium imponente V. C. 771 ^{e)}). III. Filiam *anonymam*, nuptiam Cotyi V. Thraciae regi, quo a patruo Rhascuporide caelo vidua permanuit relieto filio, qui successit ^{f)}.

N u m i:

Caput Augusti, secundum alios Tiburii laureatum. Χ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΠΤΘΩ. ΔΩΡΙΣ. ΕΤΟΥΣ. Ξ. Capricornus. AR. III. (ex Mus. Rothelin.)

c) B. L. T. XXIV. p. 67.

*) Gravem errorem errat Soucietus, qui ejus patriam facit Nisaeam navale Megarorum juxta Atticam. Straboni dicitur Νυσασος, quod est gentile Nysae Cariae Trallibus vicinæ; at urbs Megaridis fuit Νισαια, et gentile Νισαιος, quod utrumque comprobant et historici et numi.

d) L XIV. p. m. 960.

e) Tacit. Ann. II. 56.

f) Strabo.

Caput Tiberii laur. Ξ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. ΠΤΘΟΔΩΡΙΣ. ΕΤΟΤΣ. Σ. Bilanx. AR. III. (Seguin Num. sel. p. 45).

Seguinus et Vaillantius, cum in numo II. non satis integro pro ETOTΣ. legendum putarent KÖTTOΣ, non dubitavere eum tribuere filiae Pythodoridos anonymae, quam mox supra Cetyl Thraciae regi nuptam dixi, censueruntque, patere ex hoc numo, filiae perinde ac matri fuisse nomen Pythodoridos. Serius collatus prior integerrimus ex mu- feo Rothelinii, qui luculentum ETOTΣ exhibit, alterius quoque lectionem sanavit. Certum igitur, numum hunc esse Pythodoridos Ponticae. Vide de hoc plura apud Bimardum ^{g)}.

At pertinacius disputationum, cuius sit caput numi prioris, an Augusti, an Tiberii, de quo vide differentem Soucietum ^{h)}; qui tamen mayult perinde ac in altero Tiberium agnoscere. Verum secundum iconismos, quos Belleyus suae de Pythodoridos numis dissertationi praefixit ⁱ⁾, numus prior indubitatum fuisse caput Augusti, alter Tiberii. Addit idem infra ^{k)}, a viris multo in re numismatica usu exercitatis Augustum in numo praecedente agnitum. Ea lis otiosa non est, nam magnum momentum confert ad explicandum annum Ξ numis his inscriptum, ad quem modo aggredior.

Ad annum ergo Ξ, 60., quod attinet, eum Soucietus ab anno V. C. 713. deducit, quo Polemonem I. post praelium Philippense a M. Antonio dictum Ponti

regem conatur evincere. Hanc deinde aeram ab uxore Pythodoride continuatam, sic ut annus Ξ exeat in autumno V. C. 773. Ejus sententiae accessit etiam Baro Bimardus ^{l)}). Causam suam eis magnis conatibus, et per longas ambages tueatur Soucietus, tamen eruditos omnes nondum nactus est consentientes. Nam quod ille, Reineccium, ut videtur, scutus, Polemonis I. regnum ab anno 713. orditur, una conjectura nititur. Alii istud serius factum putant propter merita patris Zenonis in bello Labieni, qui V. C. 714. Asiae provincias vexavit. Et vero Frölichius, cui ignota non fuere, quae Soucietus disputaverat, tamen fatetur, se definire non posse, an hic annus Ξ sit regni, vel vitae Pythodoridos, vel alterius epochae ^{m)}. Si verum est, quod confidenter adserit Belleyus, in numo priore esse caput Augusti, in altero Tiberii, omnis continuo difficultas evanescit. Nam cum utriusque numo idem annus Ξ inscribatur, patet, eundem annum fuisse postremum Augusti, primum Tiberii, quem constat fuisse V. C. 767., et praeterea utriusque numi, de quo agimus, natalem, a quo si auferamus annos 60., erimus in anno V. C. 707., quod justum sane erat constitutae in Ponto novae epochae tempus; nam eodem anno vixit est a L. Caesare Pharnaces II., qui inde ab aliquot annis Ponti regnum usurpaverat, et crudeli imperio exercuerat.

Sed neque typi capricorni, et bilan-

g) Ad Iobert. T. II. p. 345.

h) Pag. 29. et 38.

i) B. L. T. XXIV. p. 67.

k) Pag. 78.

l) Ad Iobert. T. II. p. 345.

m) Reg. Bosp. p. 151.

cis praetereundi. Cum Societas in utroque nummo caput Tiberii viderit, non poterat capricornum ad notum Augusti horoscopum revocare. Alium igitur, eumque ingeniosum modum excogitavit, quo capricornum et bilancem, zodiaci, mensiumque signa ad deum Mensem singulari in Ponto religione observatum refertⁿ). Si in numo priore ex Belleyi sententia est caput Augusti, rursus in proclivi res erit; habebit enim Augustus capricordum suum sibi ex causa cognita amicum. Tametsi fieri poterat, ut existimat Belleyus^o), ut ex eadem causa in Ponto zodiaci signa monetae inferrentur, ex qua in regionibus aliis, ac praecipue in Aegypto, Syria, Mesopotamia monetae illata sunt, et si haec eadem causa nondum satis perspecta sit. Sane in numis, qui regum Parthorum capita offerunt, pro signis mensium ipsa mensium nomina fuisse scripta novimus.

AE. RRRR.

*P O L E M O II.
rex Ponti, et Bospori.*

Polemonis I. et Pythodoridos F. Fratre Zenone, ut Armeniae majoris scupta capefferet, evocato, ipse apud matrem pro caelo patre Ponti reginam reflit. Matre mortua Caligulae beneficio paterna regna Pontum et Bosporum obtinuit V. C. 791^p). At Claudius illi V. C. 794. pro Bosporo, quem Mithridati largitus est, partem Ciliciae dedit^q). Ut erat vir folidi ingenii, facile persuaderi

se passus est a Berenice Agrippae I. Iudaorum regis filia, subinde famigerata Titi amica, ut Iudaico ritu circumcisus sese uxorem duceret. At non diu duravit conjugium. Nam Berenice vagis amoribus inhians non multo post Polemoni, atque hic vicissim Iudaicae religioni valedixit^r). Idem postea Neroni, incertum, qua de causa, Pontum sponte cessit, qui deinde in provinciam redactus est, ut perhibent Suetonius^s), Aur. Victor, qui addit, ab eo partem Ponti dictam Pontum Polemoniacum, et Eutropius^t). Quid eo deinceps factum, incertum. Cum hoc Polemone desinunt reges Ponti.

N u m i:

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput diadematum.*

ΕΤΟΤΣ. IA. *Caput Claudii laur. AR.* (Vaill. Num. praest. in Claudio.)

ΕΤΟΤΣ. IE. *Caput diadematum Agripinae jun. AR.* (Pellerin Rois. p. 187)

ΕΤΟΤΣ. IH. *Caput Neronis radiatum. AR.* (Vaillant.)

ΕΤΟΤΣ. IO. *Caput Neronis radiatum. AR.* (Frölich ex Mus. Rothelin.)

ΕΤΟΤΣ. K. *Caput Neronis laur. AR.* (Pellerin Rois. p. 187. Khell Suppl. ad Vaill. p. 24.)

ΕΤΟΤΣ. ΚΓ. *Caput Neronis laur. AR.* (Patin ad Suet. p. 298. sed qui in hoc perperam Augustum pro Nerone vidit.)

ΒΑΣ. ΙΙ. ΚΔ. *Caput diadematum. Ξ*

ΙΜΠ. NERO. CAES. AVG. *Caput radiatum. AR.* (Vaill.)

n) Pag. 40. o) Pag. 86. p) Dio L. LIX. §. 12. q) Dio L. LX. §. 8. r) Ioseph. Ant. Iud. L. XX. c. 7. s) In Ner. c. 18. t) In Nerone.

Ex hoc numorum catalogo patet, Polemonem II. non continuaisse aeram a Polemone I. coeptam, cuius annum 3 in Pythodoridos numis vidimus, sed inscriptisse monetae annos regni sui, inserto etiam observantiae causa capite tum imperantium. Cum ergo regnum auspiciatus sit V. C. 791., annus IA. incipiet ab autumno V. C. 801., annus IE., qui est in insigni numo Agrippinae junioris, ab autumno V. C. 805. Mulierem Polemo observandam duxit, non modo praevalidam per mariti Claudiis foscordiam, sed etiam per spem futurae potentiae, ejus filio Domitio jam tum in familiam Claudiam, et nomen Neronis adoptato, et jam non obscure ad imperium destinato. Anni reliqui in tempora Neronis cadunt, quorum primus IH. dicitur ab autumno V. C. 808., postremus KΔ. ab autumno 814. Factum anno sequente 815. vel 816., ut rex Neroni Ponti regnum cederet; nam non alias ob causam Ponti urbes novam auspicatae fuerint epocham, quam exhibent numi Neocaesareae, Trapezuntis, et Zelae, et quae certe ab anno V. C. 816. dicitur, ut in his diximus. Singularis est numus postremus bilinguis, ad quem juvat observare, ejusdem rationis numos aureos et argenteos eadem aetate cum capite Neronis apud vicinam Caesaream Cappadociae signatos fuisse.

Omnis hi Polemonis II. numi in Ponto signati sunt. Ex Bosporo, quem folido triennio tenuit, nullum habemus. Nu-

mi Pontici et Bospori facile suis se modis distinguunt.

AR. RR.

RELIQVI SOLIVS BOSPORI REGES.

Supra in Pythodoridos vita leviter attigimus, caelo Polemone I. uxorem Pythodorida Ponti quidem, at non una Bospori regnum tenuisse. Vaillantio, et Soucioto, qui eam Bospori quoque reginam dixerunt, litem intenderunt Frölichius, Belleyus, et Caryus cum ex silentio coaevi et Pontici Strabonis, qui cum subjectas ei ditiones enumerat, nosquam Bospori meminit, tum ex testimonio numerorum, qui, quo tempore Pythodoris Pontum rexit, reges Bosporanos memorant. Ad comprobandum istud Belleyus eximium adfert Strabonis testimonium, qui agens de Chersoneso Taurica, haec addit^u): καὶ νῦν ὑπὸ τοῖς τῶν Βοσποραρων βασιλεύσιν, ἡς Ρωμαιοι κατασησωσιν, ἀπαντα ἐστιν, et nunc Bosporanorum regibus, quos Romani constituerint, haec omnia parent. At quo tempore haec scripsit Strabo, Pythodoris in Ponto regnauit, ut ait alibi^v): νῦν δὲ Χηρευει, τα τε λεχθευτα ἐχεσσα χωρια - - nunc vidua est, et posfidelit, quae diximus, loca. Regum Bosporanorum nomina, qui inter Polemonem I. et II. intercessere, reticet Strabo, at eos produnt numi, Sauromaten I. et Rhescuporida I., de quibus continuo.

*Tl. IVLIVS SAVROMATES. I.
ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΣ. Ca-*

^u) L. VII. p. m. 480.

^v) L. XII. p. m. 834.

put regis diadematum. Χ Caput Augusti. AE. III. (Vaill. Num. Graec. p. 6.)

Caput regis diadematum, hinc monogrammā ΠΑΝ., inde IB. Χ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Caput Tiberii laur. AE. III. (Sestini Lettere p. 35.)

TI. ΙΩΤΑΙΟΤ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΚΑΤΠΟΜΑΤΟΤ. *Caput in berbe diadematum.* Χ Victoria gradiens, in area MH. AE. II. (Cary.)

T. ΙΩΤΑΙΟΤ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΚΑΤΠΟΜΑΤΟΤ. *Sella curulis, super qua laurea, hinc hasta cum clypeo, inde fax ardens.* Χ Corona querua, intra quam HM. AE. II. (Cary.)

... MATOT. ΑΣΠΟΤΡΓΟΤ. *Hasta cum clypeo, in area ΚΔ.* Χ ΤΕΙΜΑΙ. B.

... *Sella curulis, super qua laurea.* AE. III. (Cary ex mus. reg.)

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΤΡΟΝΙΑΤΟΤ. *Caput regis diadematum.* Χ Clypeus cum tripode, in area MH. AE. II. (Citatus a Cary ex mus. reg. p. 45.)

Caput regis diadematum barbatum. Χ ΡΑ. C. *Vir nudus citis quadrigis vectus s. clata, superne ΚΔ. et clava.* AE. II. (Pellerin Rois. p. 36.)

Alium Sauromatae I. vide in Pepaepirie sequente.

Frölichius omnes hos nummos Sauromatae nomine insignes tribuit Sauromatae partis Thraciae regi, quem arbitratur fuisse fratrem Cotyos VI. Thraciae regis. Vna illi causa, (nam Thraciae rex hoc nomine nullus proditur) quod numi hisimiles sunt ejus Cotyos numis ^{y)}. Ve-

rum et hos nummos esse Cotyos Bosporanū, non Thracii, dicetur infra in ejus nummis. Generatim numi omnes, qui notas arithmeticas IB. ΚΔ. MH. exhibent, quas omnes in his Sauromatae numis et sequente Pepaepireos videmus, et videbimus ēhinc quoque, Bosporani sunt. Eorum explicatum non tentavit Caryus ^{z)}, et si mirum ei videretur, hos tantum, neque aliquos numeros (de epochae annis non hic sermo) in his regum Bospori numis reperiri, eosque aequidistantes, nempe 12. 24. 48., sic ut videri possit, aliquem cycli modum apud Bosporanos valuisse.

Statuto ergo, hos nummos esse Bosporanos, ab iis docemur, ejus gentis reges, qui jam inde a Pharnace II. coepere Romanis esse obnoxii, deinceps quoque perrexisse Romanos principes palam observare, sive quod ab iis ad regnum suere promoti, sive illud confirmatum. Sauromates hic qua ratione illud obtinuerit, non conflat. Tamen ex numero I. patet, eum imperante Augusto, et forte mox post caesum Polemonem I. Bosporo praefuisse. In numero II. dixi esse caput Tiberii, idque fide Cl. Sestini, et si epigraphe Augustum potius iadicet. Numi III. ac IIII. cōprobant, ejus regnum in Tiberii adhuc imperium porrectum, nam ob servantiae ergo ejus adoptavit nomina Tiberii ac Julii, quod et a successore Rhescuporide factum.

Numi III. et V. offerunt sellam curvam et lauream, nempe honores, et mu-

y) Reg. Bosp. p. 159.

z) Pag. 44.

nera, quae a principibus R. tanquam locii et amici P. R. consecuti sunt. Istud ne ambiguum haberetur, in numo IV. additur ΤΕΙΜΑΙ. honores. Vide similia exempla in numis regum Thraciae, et Ptolemaei Numidiae regis. Harduinus edidit numum, quem ipse a se visum testatur^{a)}: ΙΩΤ. ΑΣΠΟΤΡΓΟΤ. *Clypeus*, infra ΚΔ. Ξ. ΤΕΙΜΑΛ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΚΟΤΤΟC. *Sella curulis*, *supra quam laurea*. ΑΕ. III. Satis certum, numum huic esse eundem cum illo, quem loco V. descripsi, et forte mancam in utroque inscriptionem ex utroque integrandam. Nomen ΑΣΠΟΤΡΓΟΤ dubium non videtur ex gente Bosporana captum, cui nomen *Aspurgiani*, quos habitaſſe juxta paludem Maeotidem, et a quibus imperfectum Polemonem I., testatur Strabo, et ex eo Stephanus.

ΑΕ. RR.

PEPAEPIRIS REGINA.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΠΗΠΑΙΠΡΕΩΣ.
Caput reginae diadematum, in area IB.
 Ξ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΣΑΤΡΟΜΑΤΟΤ. *Caput diadematum*. ΑΕ. II. (Theupoli. Seſtini Lettere p. 36.)

Eximius hic numus reginam Pepaepirin, Sauromatae uxorem, et omnibus hactenus ignotam sifit.

ΑΕ. RRRR.

RHESCPORIS. I.

ΤΙΒΕΡΙΟC. ΙΟΤΑΙΟC. ΒΑΣΙΛΕΤC.
 ΡΗΣΚΟΤΠΟΡΙC. *Caput diadematum bar-*

batum. Ξ. Caput muliebre diadematum, in area ΚΔ. ΑΕ. II: (Cary.)

BA. P. *Caput regis nudum, infra quod σΚΤ. in alio: ΑΔΤ. Ξ. Caput Tiberii nudum. ΑΒ.* (Cary, Vaill. Num. praef. T. II. p. 43.)

BA. P. *Caput regis diadematum, juxta ΙΒ. Ξ. ΓΑΙΟΤ. ΚΑΙΣΑΡΟ* - - *Caput Caligulae nudum. ΑΕ. III.* (Cary.)

En alium adhuc regem, qui, quo tempore Pythodoris in Ponto regnavit, Bospori rex fuit. Numus I. eo est insignis, quod et sequentes praecellare illustrat. Et enim cum in eo Rhescuporis sese appellat *Tiberium Julium*, certum est, fuisse eum regem imperante Tiberio. At cum numi sequentes per annos epochae in ejusdem Tiberii aetatem incident, certum est etiam, in illis litteram P non indicare *Rhoemetalcem*, aut regem alio nomine ab P incipiente, sed *Rhescuporida*, quoniam certum hoc nomine sub Tiberio Bospori regem numus I. prodit. Bal dinus, qui numum cum anno ΑΔΤ. novae editioni Vaillantii inferuit, monogrammate BA. P. *Rhoemetalcem* Thracias regem intelligendum censuit, at non advertit animum, reges Thraciae nunquam epocham humiſtis inscripsisse, quem lapsum jam perstrinxit Caryus. Anni σΚΤ. 326. et ΑΔΤ. 331. ducti a capite epochae, nempe V. C. 457, incident in annos V. C. 782. 787. Numus postremus docet, Rhescuporin regem adhuc fuisse sub initium imperantis *Caligulae*, sed non multo post aut mortuum, aut ex-

a) Opp. Tel. P. 141.

trusum, inde probatur, quod Caligula, qui V. C. 790. imperium adiit, anno sequente in Bosporum induxit Polemonem II., cuius numos jam descripsimus supra.

AV. RRR. AE. RR.

MITHRIDATES.

Regno Bosporano, quod a Caligula V.C. 791. Polemoni II datum diximus, Claudius V. C. 794. praefecit Mithridatem data Polemoni parte Ciliciae ^{c)}). Hic Mithridates genus a magno Mithridate duxit teste Dione ^{c)}). Iure adeo se ipse professus est *prolem magni Achaemenis* ^{d)}). Eum auditis fratriis Cotyos criminacionibus iterum dejecit Claudius circa annum V. C. 800. translato in fratrem proditorem regno. At Mithridates amissa recuperare satagens exercitum colligit, sed Romanis armis inferior, se suisque omoibus, retentu uno Achaemenidarum fasiu, victorum arbitrio peruiissis, Romam ducitur. Haec prolike Tacitus ^{e)}.

Frölichius hunc Mithridatem fratremque Cotyen filios Cotyos V. Thraciae regis statuit, et Claudii beneficio regno Bosporano donatos ^{f)}). Sed praeterquam quod sententiam hanc nullo arguento stabilis, illud obstat, quod uterque, ut mox vidimus, fuit ex Achaemenidarum genere, quos aliquando in Thraciam derivatos non constat. At certum est praeterea, Cotyen V. Thraciae regem, praetensum utriusque patrem, ab indigenis Sapaeis genus duxisse teste Strabone ^{g)}.

N u m i.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ. *Caput regis imberbe diadematum. ς IB. Clava, ex qua pendent exuviae leonis, hinc pharetra, inde tridens.* AE. II. (Cary.)

Numus hic a Seguino perperam trubuit Mithridati Pergamenob^h), ut supra in hoc notavimus.

* * *

Numum aeneum: **ΝΕΡΩΝΑ. ΚΑΙΣΑΡΑ.** . . . *Caput Neronis. ς ΕΠΙ. ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ.* *Bilanx, non esse hujus Mithridatis, jam enim ante Neronem regnum amisiit, sed inscriptum Claudium Mithridatem esse verisimilius magistratum urbis cuiuspiam Asiaticae, jam probavit Caryus ⁱ⁾.*

AE. RRRR.

C O T Y S I.

Fratriis Mithridatis primum proditem, deinde pro eo Bospori regem mox vidimus. Ejus reliqua ignorantur.

N u m i.

ΒΑ. Κ. *Caput regis, in area BNT. ς Caput Agrippinae jun.* AV. (Baldin. ad Vaill. T. II).

ΒΑ. ΚΟ. (*in monogrammate*) *Caput laur. infra 5NT. ς Caput Neronis laur.* AV. (Mus. Caes.)

ΝΕΡΚ. (*in monogrammate*) *Caput laur., infra ΘΝΤ. ς Caput laureatum,* AV. (Cary.)

Numus prior signatus est ab autumno

b) Dio. L. LX. §. 8.

c) I. c.

d) Tacit. Ann. L. XII. c. 18.

e) Ann. XIII. 15. seq.

f) Reg. Bosp. p. 153.

g) L. XII. p. 833.

h) Num. sel. p. 69.

i) Pag. 53.

V. C. 808 sub initia imperantis Neronis, quo adhuc tempore praepotens fuit Agrippina. Ejus Augustae etiam numum, sed Ponticum, vidimus in Polemone II. Numus alter, quem edidi, pictumque sili in mea Sylloge I.^{k)} cufus est ab autumno V. C. 812. Dux ibidem, caput laureatum anticae esse ipsius regis Co-tyos. At cum verisimile jam non videatur, voluisse regem pro diademe usurpare gestamen imperatorum lauream, malim in una numi parte expressam dicere effigiem Neronis tum imperantis, in alia Claudii jam tum quidem mortui, sed cuius beneficio regnum debuit. Motum a Cl. Sestino dubium me impulit, ut in veritatem adcuratius inquirerem. In anno tertio το NEPK. Caryus legit ΝΕΡΩΝ. ΚΟΤΤΣ, quod non improbabile.

BA. KO. (*in monogr.*) *Caput regis numum, infra EΞT. Χ Caput laureatum.*
 AV. III. (Sestini Lettere p. 37.)

Sestinus caput aversae statuit esse Vespaniani, quod repugnat historiae chronologicae. Additis enim ad annum V. C. 457. annis Bosporanis 365, emergit annus V. C. 822, in cuius autumno exivit dictus Bosporanorum annus 365. At Vespanianus non nisi Kalendis Julii ejus anni, et quidem in remotissima adhuc tantum Aegypto agnoscit imperator coepit, Roma usque ad exitum Decembrio Vitellio adhaerente. Ergo caput laureatum praecedentis est imperatoris, et quantum ex dubiis lineamentis conjicere licet, vel Galbae, vel Vitellii.

AV. RRR.

RHESCVPORIS II.

Hujus regis memoriam cetera desperdi tam conservavit monumentum artis no-
riae.

N u m u s:

BACΙΔΕΩC. ΡΗΣΚΟΤΠΟΡΙΔΟC.

Caput diadematum. Χ Caput Domitianī laur., infra ΠΤ. AV. (Baldinus l. c.)

Annus ΠΤ. incipit ab autumno V. C. 836., qui fuit tertius Domitiani impe-
rantis.

AV. RRRR.

SAVROMATES II.

Aetate Trajani fuisse in Bosporo re-
gem Sauromatem, sequentes numi doce-
bunt, ac praeterea Plinius junior, qui
meminit legati a rege Bospori Sauromata
missi ^{l)}).

N u m i.

BACΙΔΕΩC. CATPOMATOT. Caput regis diad. Χ Caput Trajani laur., infra ΕΨT. AV. (Pellerin Rois. p. 37.)

Eadem adversa. Χ Caput Trajani laur. infra ΔΤ. AV. (Baldin. l. c.)

BACΙΔΕΩC. CATPOMATOT. Caput diad., iuxta sceptrum. Χ Caput Trajani laur., infra ΗΤ. AV. (Cary.)

BACΙΔΕΩC. CATPOMATOT. Caput diad. Χ Caput Trajani laur., infra ΓΙΤ. AV. (Pellerin Suppl. III. p. 1.)

Eadem adversa. Χ Caput Hadriani laur., infra ΓΙΤ. AV. (Haym. T. II. p. m. 68.)

Alius cum anno ΣΙΤ. AV. (Sestini Let-
tere.)

k) Pag. 86. i) L. X. epist. 13. frq.

REGES BOSPORI.

Alius cum anno HIT. AV. (Cary.)

Alius cum anno KT. AV. (Sestini l. c.)

*Eadem adversa. Χ BKT. Aquila coro-
num rostro fīringens. AE. II. (Cary.)*

*Eudem aduersa. Χ MH. intra quernam.
AE. II. (Cary.)*

Numi hi partem imperii Trajani, par-
tem Hadriani occupant. Horum primus
per annum ΕΠΤ. 395. signatus est ab au-
tumno V. C. 851., quo eodem anno,
exeunte Januario, Trajanus mortuo Ner-
vae successit. Eximius prae omnibus an-
nus ΓΙΤ. 413. postremus Trajani, et pri-
mus Hadriani, qui in utriusque impera-
toris numis comparet, et plurimum valet
ad stabiliendum aerae Bosporanae ini-
tium, ut dicetur.

Numum postremum Caryus propter
vultus lineamenta Sauromatae II. pro I.
tribuendum putat, si modo haec satis
tutum criterium suppeditant.

AV. et AE. RR.

C O T Y S II.

Imperante Hadriano fuisse in Bosporo
regem nomine Cotyos, docet Arrianus
in periplo. Ejus testimonium numis rite
stabilitur.

N u m i :

BACΙΔΕΩC. KOTTOC. *Caput diade-
matum, prae quo sceptrum. Χ Caput Ha-
driani laur., infra ΣΚΤ. et HKT. AV.* (Cary, Mus. Caef.)

BACΙΔΕΩC. KOTTOC. *Caput diade-
matum, prae quo tridens. Χ MH. intra
quernam. AE. II. (Cary.)*

BAK. (*in monogrammate*) *infra ΚΔ.
omnia intra lauream. Χ ΚΑΠΕ. Frons
templi. AE. II. (Cary.)*

*Anni ΣΚΤ. 426. et HKT. 428. respon-
dent annis V. C. 882. et 884. Vterque
imperio Hadriani illigatur. Annus HKT.
reperitur etiam in numo successoris Rhoe-
metalcis, quo docemur, eundem annum
fuisse Cotyos II. postremum, et Rhoe-
metalcis primum.*

*In numo postremo το ΚΑΠΕ. cum typo
templi haud dubie indicat templum Jovis
Capitolini honori in Bosporo fuisse ere-
ctum, ut recte conjicit Caryus. Sed con-
ferendus hic numus cum numo regis Eu-
patoris.*

AV. et AE. RRR.

RHOEMETALCES.

N u m i :

BACΙΔΕΩC. POIMΗΤΑΛΚΟΤ. *Ca-
put diadematum, ante quod in nonnullis
sceptrum. Χ Cuput Hadriani laur., infra:
HKT. ΘΚΤ. ΑΛΤ. ΓΛΤ. AV. (Cary,
Mus. Caef. Sestini.)*

Eadem aduersa. Χ Caput Antonini
laur., infra ΜΤ. ΒΜΤ. ΔΜΤ. ΕΜΤ.
ΖΜΤ. ΝΤ. AV. (Cary, Sestini.)

BACΙΔΕΩC. POIMΗΤΑΛ - - *Caput
diadematum, prae quo tridens. Χ MH.
Victoria gradiens. AE. II. (Cary.)*

Diximus in numis Cotyos II., ex anno
HKT. certo constare, hoc aerae Bospo-
ranae anno Rhoemetalces regnare coe-
pisse. Opportune Caryus Capitolinum
citat, quo testante aetate Antonini rever-
ra Rhoemetalces in Bosporo regnavit,
de quo testimonio agemus etiam in se-
quentे Eupatore.

AV. RR. AE. RRR.

E V P A T O R.

Hujus Eupatoris meminit Lucianus,

cum narrat, (in Pseudomantie) venisse in Bithyniam legatos Eupatoris regis Bosporani, qui annum tributum reprecentarent, quod factum imperante M. Aurelio, quae aetas numis quoque confirmatur. Eum etiam Caryus ex Capitolino felici conjectura eruit, cujus verba sunt ^{m)}: *Rimetalcem in regnum Bosporanum auditio inter ipsum et curatorem negotio remisit. Quo loco pro curatorem legendum Eupatorrem recte existimat. Patet inde, Rhoemetalcem, qui praecessit, ab Eupatore regno pulsum, restitutum ab Antonino, eique forte mortuo successisse Eupatorem.*

N u m i:

BACIAΕΩC. ΕΤΠΑΤΟΡΟC. *Caput diadematum, juxta sceptrum. Ξ Caput Antonini laur., infra: BNT. ΓΝΤ. ΕΝΤ. ΣΝΤ. In aliis: Capita adversa M. Aurelii, et L. Veri, infra: ΘΝΤ. ΣΤ. ΓΞΤ. ΣΣΤ. ΖΞΣ. AV. (Sestini, Cary, Mus. Caef.)*

BACIAΕΩC. ΕΤΠΑΤΟΡΟC. *Capita duo adversa, alterum nudum, velatum tutulatum alterum. Ξ BNT. Mulier sedens d. globum. AE. II. (Pellerin Rois. p. 37.)*

Perperam hunc numum Caryus Sauro-matae III. tribuit.

BA. ΣΤ. supra NO. infra ΚΔ. omnia intra lauream. Ξ ΚΑΠΕ. Frons templi. AE. II. (Mus. Caef.)

BA. E. Caput equi. Ξ Protome barbata et galeata cum clypeo. AE. III. (Sestini Lettere p. 40.)

Priorem Frölichius olim Eumeni regi Pergameno tribuit, sed notavit errorem Caryus collato altero simili, quem supra in Cote II. recitavimus. Idem de literis NO. dubitavit, utrum revera in numo existant. Sed testari possum, Frölichium recte vidisse, numumque esse integerimum, et si de harum sensu literarum nihil aequi certi possit adfirmari.

AV. RR. AE. RRR.

SAVROMATES III.

Ex solis numis cognitus.

N u m i:

Pellerinius hujus regis numum ex museo suo citat cum anno 472. Reliqua dissimilat ⁿ⁾. Signatus adeo est inde ab autumno V. C. 928. et cadit in tempora M. Aurelii.

BACΙΑΕΩC. ΣΑΤΡΟΜΑΤΟT. *Caput diadematum. Ξ Caput Commodi laur. infra ΖΟΤ. ΕΠΤ. ΣΠΤ. ΖΠΤ. ΘΗΤ. AV. (Pellerin Addit. p. 1. Mus. Caef. Cary.)*

Eadem adversa. Ξ Caput Severi laur. ante quod astrum, vel globulus, vel lunula, infra ΖΤ. ΒΖΤ. (posterior hic est etiam aeneus III. in museo Caesareo, et Pellerini.) ΔΤ. AV. (Cary. Mus. Caef.)

Eadem adversa. Ξ Capita adversa laur. Severi et Caracallae, infra ΕΨΤ. ΣΨΤ. ΗΨΤ. Φ. ΑΦ. ΕΦ. AV. (Pellerin Rois. p. 37. 38. Sestini Tom. III. p. 169. Cary.)

Eadem adversa. Ξ Caput Severi laur., in area aquila, infra ΣΦ. AR. III. (Sestini.)

^{m)} In Antonino.

ⁿ⁾ Rois. p. 38.

REGES BOSPORI.

Eudem adversa. Ξ Eques pacificatoris habitu, in area astrum, et B. AE. II. (Cary.)

Eadem adversa. Ξ Mulier sedens d. globum, s. hastam, in area caput Severi laureatum, et BM. AE. II. (Cary.) Vide plures aeneos alias apud Sestini.

Numum aeneum cum binis in antica capitibus adversis, quem Caryus tabula III. n. 8. siflit, et huic Sauromatae tribuit, esse Eupatoris, ex verbis Pelle-rinii colligitur ^{o)}

AV. R. AR. RRRR. AE. RR.

RHESCVPORIS III.

Regnasse sub Caracalla, durasse in ipsum Alexandri imperium, ex solis nummis constat.

N u m i;

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΡΗΣΚΟΤΠΟΡΙΔΟΣ. *Caput diadematum. Ξ Caput Caracallae laur., infra ΗΦ. ΑΙΦ. ΒΙΦ. AV (Cary. Sestini.)*

Eadem adversa. Ξ Caput Elagabali laur., infra ΕΙΦ. ΕL. (Sestini.)

Eadem adversa. Ξ Caput Alexandri Sev. laur., infra ΑΚΦ. AR. (Cary ex Spanhemio.) Alius cum anno ΕΚΦ. AR. (Sestini.) AV. et AR. RRR.

C O T Y S III.

Regem hunc numi in Alexandri Sev. tempora vocant.

N u m i:

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΚΟΤΤΟC. *Caput diadematum. Ξ Caput Alexandri laur., infra: ΕΚΦ. ΖΚΦ. ΗΚΦ. ΘΚΦ. ΑΦ. AR. AE. III. (Mus. Caef. Cary. Sestini.)*

Postremum numum edidit Patinus, sed in eo legit ΑΦ. Verum recte observat Caryus, annum Bosporanum 501. cadere in ea tempora, quibus regnavit Sauro-mates III., cuius habemus nummos cum annis ΣΦΤ. ΑΦ. ΕΦ. Verius igitur legendum ΛΦ., praecipue cum ejusdem Cotyos habeamus numum cum anno proxime praecedente ΘΚΦ., et cum proxime sequente ΑΛΦ. in successore Ininthimevo. Addo, in numis circa annum ΑΦ. signatis comparare duorum imperatorum capita, Severi et Caracallae. AR. et AE. RRR.

ININTHIMEVVS.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΙΝΙΝΘΙΜΗΤΟΣ. *Caput diadematum, juxta scoptrum. Ξ Caput Alexandri laur., infra ΑΛΦ. AR. (Cary ex Seguino.) AR. forte unicus.*

RHESCVPORIS IV.

N u m i:

ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΡΗΣΚΟΤΠΟΡΙΔΟΣ. *Caput diadematum. Ξ Capita Maximini, Gordiani III. Philippi, Decii, Valeriani, Gallieni, infra: ΑΛΦ. ΣΛΦ. ΘΛΦ. ΑΜΦ. ΒΜΦ. ΓΜΦ. ΕΜΦ. ΣΜΦ. ΖΜΦ. ΗΜΦ. ΘΜΦ. ΞΦ. ΓΞΦ. AR. mixti. AE. Horum similem edidit Khellius cum*

^{o)} Rois. p. 37.

anno nondum cognito ΔΗΦ. p) verum in hoc legendum haud dubie ΑΜΦ., nam observo, in numis Bosporanis constante lege praecedere monades, sequi decades, denique centenarios. Non raro in literarum lectione perperam captum Α pro A, et H pro M, et vicissim, satiis constat.

Inde a Caracalla numorum Bosporanorum fabrica in pejus semper ruere coepit, sic ut deinceps ab his vera imperatorum effigies discerni non possit. Deinceps ergo nequaquam, quod antehac factum, ex vultu imperantis annos epochae, sed ex annis epochae vultum imperantis definimus.

AR. AE. RR.

TEIRANES.

BACΙΛΕΩC. ΤΕΙΡΑΝΟT. *Caput diadematum, Σ Caput Probi laur., infra ΓΟΦ. AE. (Cary.) AE. forte unicus.*

THOTHORSES.

BACΙΛΕΩC. ΘΟΘΟΡΠΟT. *Caput diadematum. Σ Caput Diocletiani, vel Maximiani laur., infra: ΗΠΦ. ΒφΦ. ΓφΦ. ΔφΦ. ζφΦ. ΗφΦ. ΘφΦ. AE. III. (Cary, Frölich, Pellerin.) AE. RR.*

SAVROMATES IV et V.

Caryus ex Constantini Porphyrogeniti libro de administrando imperio tres sub Diocletiano Bosporanos principes eruit,

Rhescuporidem, ejusque filium Sauromatem, et nepotem Sauromatem. Sed hactenus eorum numos nacti non sumus.

RHESCVPORIS V.

BACΙΛΕΩC. PH - - - *Caput diadematum, juxta tridens. Σ Caput Constantini M. laureatum infra ΓIX. AE. III. (Mus. Caes)*

BACΙΛΕΤC. ΦΗΚΟΤΠΟΡΙC. *Caput diadematum, juxta tridens. Σ Caput Constantini M., infra ΣIX. HIX. KX. AKX. BKX. ΓKX. ΔKX. AE III. (Cary, Pellerin Rois. p. 38.)*

SAVROMATES VI.

Hunc quoque ex Constantino Porphyrogenito eruit Caryus, sed et hunc certis suis numis destitutum,

* * *

De aerae Bosporanae et Ponticae exordio.

Verum aerae Bosporanae et Ponticae exordium diu eruditos varias in sententias distraxit, quas, ne vetera, et jam inutilia recoquam, videre potes in commentariis Frölichii, et Caryi. Eruditi hi Ilviri exordium istud explicare aggressi editis anno 1752. suis lucubrationibus, quin alteri de alterius proposito constaret, in eo ambo consensere, epocham Bosporanam ducendam ab autumno V. C. 457 Sententiam suam stabilivere sensu numorum plurium, qui Vaillantio aliisque ignoti fuere, et quorum deni-

p) Subplem. ad Vaill. p. 160.

que judicio exordium istud revocari amplius in dubium non potest. Numi post horum conatus detecti tantum abeſt, ut oraculi veritatem elevent, ut eam etiam p̄aeclare confirment.

Exordium istud ab anno V. C. 457. invicte stabilit annus ΗΙΤ. 413., qui idem est in numo pridem cognito Sauromatae II. cum capite Hadriani, et idem in numero ejusdem Sauromatae II. cum capite Trajani recens reperto a Pellerinio ^{q)}. Ex utriusque hujus numi testimonio liquet, annum Bosporanum 413. fuisse eum ipsum, quo mortuus est Trajanus, et successit Hadrianus. Factum istud circa medium Augustum V. C. 870. P. X. 117. Ab hoc si auferamus annos 413., remanebit pro aerae exordio annus V. C. 457. Finge, epocham incipere ab anno 456. Additus huic annus Bosporanus 413. effluxisset in autumno V. C. 869. At Hadrianus nonnisi anno sequente inde ab Augusto imperare coepit. Finge iterum initium epochae ab anno 458. Additus annus numi 413. coepisset in autumno 870. Verum Trajanus jam praecedente Augusto diem obivit. Eodem modo ex anno ΟΠΤ., qui est in numo Commodi, et Sauromatae III., probatur, aeram incipere non potuisse V. C. 458.; nam tum annus ΟΠΤ. coepisset in autumno V. C. 946., at Commodus die ultimo Decembbris V. C. 945. caelus jam est.

Iudem viri p̄aestantes Caryus et Frölichius in eo etiam conspiravere, quod verisimile iis visum, eandem esse aeram Bosporanam cum Pontica, seu ea, quam reges Ponti Mithridates V. et VI. numis suis inscripsere. Vaillantius initium aerae Ponticae deduxit ab anno V. C. 448., quam sententiam p̄aeclare refutatam vide apud Caryum ^{r)}. Istud certum, easdem difficultates non occurtere in ea sententia, quae utriusque aerae idem exordium, nempe ab anno V. C. 457, constituit. Horum virorum judicio si stare lubet, quaeri rursum potest, utrum Bosporani a Ponto, an Pontici a Bosporo aeram sint mutuati? Verisimilius censem Caryus ^{s)}, a Mithridate VI. Ponti rege in Bosporum recens acquisitum aeram Ponticam illatam, et a magno hoc rege ibi stabilitam a succcessoribus retentam fuisse. Quae fuerit causa constitutae in Ponto V. C. 457. epochae, deficientibus ejus aetatis monumentis non constat. Varia conjecterunt Frölichius et Caryus, quin tamen ipſi suis sibi conjecturis satisfacerent.

Praeter communem hanc utriusque regno epocham alia comparet in numis Pythodoridos ducta verisimiliter ab V. C. 707., ut in ejus reginae moneta diximus. Asander et Polemo II. regni annos in numis suis signavere.

q) Suppl. III. p. 1.

r) Pag. 18.

s) Pag. 16.

P A P H L A G O N I A.

Quae de Paphlagoniae numis in genere dici possunt, jam praecepta sunt supra in prolegomenis ad numos Ponti.

ABONI TICHOS, quod et IO-NOPOLIS.

Maritima, σμικρα πολις Arriano ¹⁾, et Stephano, et Straboni πολιχνιον, celebris tamen evasit aetate Antonini, et M. Aurelii fraude Alexandri impostoris, quem Lucianus opere singulari, cui titulus *Pseudomantis*, perstringit, qui ope serpensis cicuris, quem impune manibus traxit, cuique Glyconis nomen indidit, novum sese Aesculapium ferebat, constituto etiam hac in urbe oraculo, ad quod Paphlagones, gentesque finitimae ingente numero confluxere, ipsis etiam Romanis fraudi involutis.

Autonomus.

Caput Jovis. Σ ΑΒΩΝΟΤ. ΤΕΙΧΟΤ.
Aquila expansis alis, in area monogramma. AE. III. (Wise mus. Bodl. p. 257. num. 1.)

Non satis haec rarissimi numi epigrafe conspirat cum testimonio scriptorum, qui oppidum hoc constanter dixerunt Αβωνότειχος, Aboni moenia, unde cognoscendus esse non potest TEIXOT, sed TEIXEOΣ, vel contracte TEIXOTΣ, quem posteriorem modum revera forte habuerit numerus, sed litera postrema aevo extirta. Apparet ex forma literarum, aliis-

que caulis, cimelium istud antiquitate multum anteire imperatorios, de quibus continuo.

AE. RRER.

Imperatorii.

Hujus oppidi existant nomine *Abonitichos* et *Ionopoleos*. Praecedant illi vetustioris nominis.

Aboni tichos nomine existant cum capite Antonini, et M. Aurelii.

Epigraphe ABΩΝΟΤΕΙΧΕΙΤΩΝ.

Typus: Serpens in spiras erectus capite humano, infra quem in nonnullis scriptum: ΓΑΤΚΩΝ.

Numos hos prolixe illustravit Spanheimius ²⁾. Goltzius, et Sponius ³⁾ in suis pro ΓΑΤΚΩΝ legerunt ΓΛΑΤΚΟΝ, quod est contra fidem γυμorum aliorum rite inspectorum, contra fidem Luciani mox laudati, contra fidem metri, quod idem Lucianus conservavit:

Εἰπε ΓΛΑΤΚΩΝ, τρίτον αἴμα Διος, φυσικὸν θρωποῖσι.

Sun GLYCON, tertia soboles Jovis, lumen mortalibus. Compositum istud erat ab Alexandro in Glyconis serpentis sui gratiam, ut attonito populo fidem faceret. Persona capitis humani serpenti addita apposite ad testimonium Luciani, qui illud e pictis linteis confectum fuisse ab impostore narrat. Quando coepit hae praestigiae, et quamdiu duraverint, idem non edixit. Sed satis appa-

1) In periplo.

2) Tom. I. p. 213.

3) Recherch. p. 496.

ret ex his numis, eas jam coepisse sub Antonino, et sub ipsum L. Verum, cuius numum nomine *Ionopolis* mox producam, continuatas. Si fides Harduino adserenti, in numo Antonini musei Foucault legi

Epochae annum: ET.PA., et praeter ea de hujus exordio certum quid definiri posset, tempus propius teneremus. At numus hic nemini alteri conspectus fuit, atque ut exiliaret, annus numi PA. per omnes Antonini annos vagatur. Interea Harduini periculo sigatur aera ad V. C. 803.

AE. RRR.

Ionopoleos nomine. Addit Lucianus in eodem opere^{y)}, ausum Alexandrum postulare ab imperatore, ut Aboni tichos deinceps *Ionopolis* appellaretur. Et istud illum impetrasse, docet numus musei regii cum capite L. Veri:

ΙΩΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΓΑΤΚΩΝ. *Serpens cum capite humano inter spiras ad surgens.* (Patin, Vaillant.)

Et quod magis mirum, etiam comperta fraude mansit tamen deinceps Iono. polis nomen. Sic Marcius Heracleota^{z)} εἰς πόλιν Αβοὺς τείχος, τῷ νῦν Ιωνοπόλιν λεγομένῳ, in urbem Aboni tichos, nunc dictam *Ionopolin*, quod et testantur aevi posterioris monumenta, ut in *Novella* XXIX. tit. 3.

Subjicit continuo Lucianus: ejusdem Alexandri jussu νομισμα καινον ἐγκεχαραγμένου, τῇ μεν τῷ Γλυκώνος, κατὰ θαυμα δε, Αλεξανδρε, σεμνατα δε τῷ παππῷ Ασκληπιῳ

καὶ τῷ ἀρπη ἐκενῷ τῷ πατροφόρος τῷ Περσεως ἔχοντος, νυνum novi generis figuratum, hinc Glyconis imagine, inde vero *Alexandri*, coronum avi *Aesculapii*, et harpen illam proavi materni *Persei* gestantis, nimirum ut supra dixerat, processit in publicum ἄρπην ἔχων κατα τον Περσεων, αφ' οὗ ἐντον ἐγενεαλογει μητροθεαν, harpen preferens instar *Persei*, ad quem per matrem genus suum vocavit. At hujus generis numus nondum vilus. AE. RRR.

A M A S T R I S.

Ab Amastrie, Oxyathrae fratris Darii filia, cuius numos post Heracleam Bithyniae recensemus, nomen traxit, cum antea teste Plinio Sesamum vocaretur. Stephanus fuisse eandem cum veteri Cromna perperam adseruit.

Autonomi.

Horum vetustiores Ponticos habent typos.

Caput Palladis Ξ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Perseus* θεατ *Medusae* caede occupatus. AE. I. (Pellerin.)

Caput juvenile galactum. Ξ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Pharetra.* AE. III. (Mus. Caef.)

Caput Jovis. Ξ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Aquila* insitens fulmini. AE. II. (Pellerin.)

Aegis Palladis inserto *Medusae* capite. Ξ ΑΜΑΣΤΡΕ. *Victoria* gradiens palam super humero effert. AE. II. (Haym.)

De his typis vide, quae notavimus in prolegomenis ad numos Ponti.

y) Sub fin.

z) Sub fin. Peripli,

Caput muliebre turratum. Ξ ΑΜΑΣΤΡΕΩΣ. Γ.Μ. *Thyrus, omnia intra coronam.* ΑΕ. III. (Haym. T. II. p. 172.)

Dubium non videtur, literas Γ.Μ. indicare annum epochae. At quae ista? Ejus principium Haymius nimium sedulus conjectura sane infirma ab anno V. C. 473. opinatur posse deduci. Verum ex numo unico, eoque autonomo frustra in ejus exordium inquirimus.

Caput muliebre galeatum laureatum et stella insignitum. Ξ ΑΜΑΣΤΡΙΕΩΝ. *Juppiter sedens d. aquilam, s. hastam.* AR. I.

Illustris cum volumine, tum metallo. Eum Cl. abbas Sestinus vulgavit ex museo Ainslieano. (Lettere T. IV. p. 101.)

Autonomi recentiores, et ex Augusto rum aevo.

ΑΜΑΣΤΡΙΚΟΣ. *Caput muliebre velatum turratum.* Ξ ΚΕΒΑΚΤΗ. *Victoria stans AE. II.* (Pellerin.)

En honorificum *Sebastes* titulum huic urbi datum. Paucae sunt urbes, quae istud honoris nomen in moneta jactant, et si fuerint non paucae, quae *Sebastes* nomen abolito vetere sumperunt.

ΖΕΤΚ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. *Caput Jovis.* (Pellerin.)

In solis forte Amastrios numis Jupi-
ter Στρατηγός, *imperatoris*, aut *exerci-
tus ducis* nomine occurrit. Idem et in
imperatoriis redit.

ΟΜΗΡΟΣ. *Caput Homeri diadematum.*
Vol. II.

Ξ ΑΜΑΣΤΡΙΑΝΩΝ. ΜΕΛΗΣ. *Fluvius Meles decumbens d. lyram.* ΑΕ. II. (Patin. Num. Impp. p. 2.)

Eadem adversa. Ξ ΑΜΑΣΤΡΙΚΟΣ. *Ca-
put muliebre velatum turratum.* ΑΕ. III. (Hunter.)

Eadem adversa. Ξ ΑΜΑΣΤΡΙΑΝΩΝ. *Victoria gradiens.* ΑΕ. III. (Mus. Caef.)

Vulgo notum, Homerum propter Meletem Smyrnae fluvium natum. Verum ardua quaestio, cur is in Amastrionrum monetam vocatus sit. Patinus aenigma facile expedit adserendo, certum esse, fuisse Amastrin Smyrnæorum coloniam, sed auctorem non citat, et si verisimile omnino sit, vetus Sesamum, ut plerasque Ponti urbes, colonis Ioni- bus constitisse. Cum vero hi Homerum apud se natum gloriarentur, horum etiam coloni Amastræ constituti domesticum istud suum decus ostentaverint in numis. Vide Homerum etiam in imperatoriis.
ΑΕ. RR.

Imperatoriis.

Exstant copiosi a Domitia usque ad Gordianum.

Epigraphe: ΑΜΑΣΤΡΙΑΝΩΝ.

Typi variorum deorum, heroumque effigies additis nominibus offerunt, sic:

ΖΕΤΚ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. *Juppiter stans d. hastam, pro pedibus aquila,* Antonini. (Mus. Caef.) Vide autonomos.

ΗΠΑ. *Juno stans socio pavone,* Antonini, et Faustinae sen. (Vail.)

ΗΠΑ. ΖΕΤΚ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. *Juno et Juppiter Strategus hastati stantes,* Antonini. (Mus. Caef.)

ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ. vel: ΤΓΕΙΑ. *Aescula-*
C c c

pius, vel Hygia stantes, Antonini, Faustinae jun. (Vaill.)

ΟΜΗΡΟC. *Caput Homeri*, M. Aurelii. (Vaill.) Vide *autonomos*.

M. ΑΤΡΗΑΙΟΝ. ΚΑΙΚΑΠΑ. *M. Aurelius eques*, Antonini. (Vaill.)

ΙΩΤΛΙΑΝ. ΜΑΙΚΑΝ. ΖΕΒΑC. *Protonome Maeiae sub Cereris specie d. spicas, s. papaver praetendentis*. Χ. ΑΜΑC-

ΤΡΙΑΝΩΝ. *Juppiter et Juno hastati stantes intra zodiacum*. ΑΕ. I. (Haym. T. II. p. 346).

* * *

Metropolis. ΑΜΑΚΤΡΙΑΝΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, in numo Trajani, et Plotinae. (Mus. Caef.) Plotinae numum cum hoc titulo jam vulgavit Patinus, sed videtur suspectus habitus Vaillantio et Pellerinio, nam neuter Amastrien inter urbes metropoles nominavit.

Concordia notatur in numo Antonini: ΑΜΙΚΟC. ΑΜΑΚΤΠΙC. *Duae Amazones turritae stantes jungunt dexteras media inter has ara*. (Vaill.) Videntur ergo Amastriani binas agnoscisse urbis suae auctores, unam historicam, nempe Amastrien reginam, alteram mythologicam, nempe Amazonem exemplo multarum aliarum Asiae minoris urbium. Refert Stephanus, Amastrien nomen abstulisse ab Amazone cognomine, idque ex testimonio Demosthenis. At hic intellexerit haud dubie, Sesamum, quod fuit vetus Amastrios nomen, ab Amazone suisse conditam. Harduinus etiam ex inscripto ΟΜΗΡΟC. et ΜΕΛΗC. concordiam cum Smyrnaeis capit, sed utriusque nominis in Amastrianorum mone-

tam vocati causam magis probabilem in *autonomis* dedi.

Magistratus in unico numo: ΕΦΙ. ΑC. ΚΛΗΠΙΑΔΟΤ. (Vaill.)

Situs ad Parthenium fl. ΠΑΡΘΕΝΙΟC. Fluvius decumbens, M. Aurelii. (Vaill.)

De epocha dubia, et nomine *Sebastas* egi in *autonomis*.

ΑΕ. C.

CROMNA.

Maritima prope Amastrien, cui et incolas suppeditavit, regina Amastrie ex vicinis oppidis colonos in novam suam urbem evocante.

Autonomi.

Caput Jovis. Χ. ΚΡΩΜΝΑ. Caput muliere cinctum corona eminentiore. AR. (Pembrok, Pellerin, Hunter.)

ΑΕ. RRR.

CYTORVS.

Autonomos aeneos maritimae hujus urbis unus prodidit Goltzius: ΚΤΤΟΠΙΩΝ. (in Insul.. tab. II.)

GERMANICOPOLIS.

Imperatorli cum urbis hujus nomine signati complures, sed in familia Severi tantum. Cum plures fuerint per Asiam minorem Germanicopoles, una haec nostra, olim dicta *Gangra*, sed quae in gratiam Claudii nomen mutaverit, ut conjectat Belleyus, altera in Bithynia, tertia in Isauria, huic postremae Vellantius numos hoc nomine inscriptos est largitus. Sed Belleyus dissertatione fin-

gulari eos Paphlagoniae vindicavit ^{a)} Domnae, quem olim edidi ex museo his motus argumentis, I. quod in nummo Com. Festetics ^{c).}
 regio et Arigoniano scribatur: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Ε . . . ΕΤ.
 ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΕΚΤΙΑ. ΘΕΩΝ. ΠΑ. quas postremas literas legit ΠΑφλαγονας. At in nummo Arigonii cum capite Severi mira est haec epigraphe: ΑΡΧΙΠΑΘΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙΣΕΚΤΙΑ-ΘΕΩΝ., in qua difficile sane est decidere, an το ΑΡΧ. notet ΑΡΧοντα, an ΑΡΧιερεα, an ΠΑΦ. sit hujus ipsius magistratus nomen, ut ordo postulat, an ΠΑΦλαγονας indicet. Sed neque lubet immorari, quia parum fideles novimus Arigonii iconismos, II. Argumentum capit ex annis epochae, de qua infra Harduinus in nummo musei regii legit: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΕΛΓ. Quare eum Germanicopoli Bithyniae vindicat, quae teste Plinio antea *Helgas* dicta fuit. At singularem hunc numum alibi laudatum non video, et forte deceptus est legendο ΕΛΓ. pro anno epochae ΣΔΙ., qui revera in aliquibus hujus urbis numis exstat.

Epigraphe: ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. vel ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ., cui plerumque additur: ΕΚΤΙΑ. vel ΕΚΤΙΑC. Θ. vel plene ΘΕΩΝ. Censet Belleyus, eam sic vocatam propter plura templa urbis moenibus inclusa. Atque hoc sensu video a Virgilio Trojam item vocari *deorum domum* ^{b)}: *O patria! o divum domus Ilium!*

Typi varias offerunt deorum effigies. At singularem aversam habet numus

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. Ε . . . ΕΤ. ΣΔΙ. *Figura fluvii barbata decumbens d. Palladium, s. arundinem, infra ΞΑΝΘΟC. ΑΕ. I.*

Xanthus ad Trojam fluxit, ergo hoc typo et hac epigraphe Germanicopolis nostrae situs indicari non potest. Nisque potest hoc Xantho intelligi fluvius Paphlagoniae fors neglectus a geographis ob ignobilitatem, nam quod Palladium d. tenet, istud Trojae Xanthum manifesto arguit. Videntur ergo Germanicopolitae, ut pluribus ibi verisimile dixi, Xanthum, qui a veteribus passim deus habitus est, suo quoque larario, tanquam ἔγα θεων intulisse, aut fuere coloni ex Troade profecti, et Xanthum eadem ratione signavere in moneta, qua Amastriani Meletem, ut in his dimicimus.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ. *Taurus gradiens*, in nummo Domnae musei M. Ducus, quem ibidem edidi.

Forte unicus hic numus est, qui quadam veri specie Germanicopoli Bithyniae tribui possit; nam abest epochae annus et Εγια θεων, et secundum Plinium haec urbs dicebatur *Bous coete*, id est: *bovis stabulum*.

Epocham nonnulli inscripsere praefixo

a) B. L. T. XXX. p. 324.

b) Aen. II. 241.

c) Num. vet. p. 170.

ΕΓ. Annos varios quatuor reperit Belleyus: C. CIA. CIΔ. CI€. At in binis, quos edidi, annus scribitur hac lege: ΕΙ. CIΔ. Belleyus ducendam aeram putat ab anno V. C. 747. exemplo Amasiac Ponti, et Neoclaudiopolis Paphlagoniae, cuius causam supra in Amasia exposui.

AE. RR.

IONOPOLIS.

Vide supra in *Aboni tichos*.

MASTIA.

In Paphlagoniae urbibus memoratur Plinio *Mastya Milesiorum*, qui locus in mendo cubare visus est Harduino, alisque, quod ejus urbis aliorum nemo meminit. At Pellerinius *autonomum citat*^{d)}, qui exstat in cimelii curiae Lugdunensis Galliae, in cuius averſa: ΕΠΙ.ΓΑΙΟΤ. ΠΑΠΕΙΡΙΟΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. ΡΩΜΗ. *Roma sedens*, qui typus est etiam in numo Amisi, obvius autem in moneta urbium Bithyniae. Constat vero, Bithyniam, tum Ponti et Paphlagoniae partem exeunte rei Romanae saeculo VII. unam provinciam effecisse, ut late disputabitur in prolegomenis ad numos Bithyniae. Vrbis epigraphen Pellerinius ait esse *Mastia*, sed qualis re ipsa in numero sit, non prodit. Vindicatur igitur Paphlagoniae sua Mastia, corrigendumque Plinii *Mastya*. Tabulae *Mastrum* videntur idem esse cum Mastia.

AE. RRR.

NEOCLAVDIOPOLIS.

Ptolemaeus *vetus et novum urbis nomen conjungit: Ανδραπα, η και Νεοκλαυδιοπολις.*

Imperatorium M. Aurelii nuper vulgavit Sestius: (Lettere T. IV. p. 101.) NEOKΛΑΤΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Ara cum serpente ad surgente. Sed jam olim numum Severi edidit Belleyus ex museo de Cotte e), in cuius aversa (urbis epigraphen dissimilat) aquila coronam rostro stringens super ura inter duo signa militarta addito epoche anno CΘ. Numum hunc esse unicum hactenus cognitum censet Belleyus. At Trifstanus numum Caracallae edidit typo serpentis arae insidentis. Epigraphe in numi ambitu exteriore: ΚΛΑΤΔΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, in interiore: ΝΕΟ f). Dubium hic est, an το ΝΕΟ. praecedere debeat urbis nomen, an sequi. In priori sententia fuit Trifstanus, numunque propterea Neoclaudiopoli tribuit. In altera Harduinus, et cum το ΝΕΟ. legeret ΝΕΟκορων, numum Claudiopolis Bithyniae transtulit z). Quod Harduini opinionem videtur refellere, est, non tam, quod scribendum fuerat ΝΕΩ. ad indicandum ΝΕωκορων, (nam passim in numis Cyzicenis et Pergamenis legas ΝΕΟΚΟΡΩΝ pro ΝΕΩΚΟΡΩΝ) quam quod Caracallae aetate, cuius caput offert numus, ac jam multo ante haec Bithyniae urbs non amplius Claudiopolis, sed vetere Bithynii nomine monetam suam inscriptis, ut infra videbimus, neque ex numis, saltem certis, constet, hanc urbem,

d) Suppl. II. p. 24.
g) Num. ill. p. 83.

e) B. L. T. XXX. p. 334.

f) Comment. his. T. II. p. 814.

utrovis nomine numos suos inscriperit, neocoratus honore gavisam. Claudiopolis Isauriae, et alterius praetensae in Lycaonia quillos esse numos, probabimus in numis Claudiopolis Bithyniae. Ex quo sequitur, numum hunc potius esse Neoclaudiopolis, si modo rite est lecta epigraphe; nam in hac rei numismaticae luce diffidere Tristano licet insigniter quidem eruditio, sed nondum his subsidii instructo. Eodem loco alium Severi citat Harduinus similem Tristani numo, addito €T. C. Hic si unquam exstitit, haud dubie est Neoclaudiopoleos; nam exactus hic annus ad epocham hujus urbis, quam mox statuimus, incidit in ipsum Severi imperium. Claudiopolis Bithyniae aliud secuta est aerae exordium.

Epocha, quantum ex uno certo hujus urbis numo, et uno anno C. O. colligere licet, coepit sub autumnum V. C. 747. exemplo Amasiae et Germanicopolis, ut definiuit Belleyus, et exposui supra in Amasia Ponti.

AE. RRRR.

POMPEIOPOLIS.

Mediterranea Gangram inter et Sinopen secundum tabulam Peutingeri. Harduinus hoc nomine latere veterem Amisum putat, quae testante Plinio dicta fuit Pompejopolis una cum adjuncta Europatoria a Mithridate condita^{b)}. At Amisus, cuius copiosos habemus imperatorios, nunquam vetus suum nomen obli-

teravit, et haud scio, an unquam Paphlagoniae contributa fuerit, in qua nostram Pompejopolin sitam ipsi numi eloquentur.

Imperatorii.

M. Aurelii et uxoris apud unum hactenus Vaillantium.

Epigraphe ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΣ. addito ΜΗΤΡ. vel ΜΗΤΡΟ. ΠΑΦΛΑΓΩΝΙΑΣ, atque his titulis hujus sese urbis numi satis a numis Pompejopolis Ciliciae discernunt, quae insuper epocham inscripti, qua caret nostra. A quo tempore metropolis dici cooperit, tuto adfirmari nequit.

Typi sunt obvii.
AE. RRR.

SESAMVS.

Vtbs Paphlagoniae jam memorata Homeroⁱ⁾. Fuit vicina Amastris, aut ipsa Amastris mutato nomine. Vide-Celarium.

Caput burbatum laur. ς ΣΗΣΑ. *Caput muliebre.* AE. III.

Praeter hunc nullus alius urbis hujus numus cognitus, quem nuper Sestinus ex insigni museo Ainslieano vulgavit.

AE. RRRR.

SINOPĒ.

Hujus tractus urbiū clarissima, Milesiorum colonia, sed V. C. 572. a Pharnace I. capta Ponti regum sedes fuit. Expugnata a Lucullo coloniam Romanam recepit serius, ut dicetur.

b) L. VI. §. 2.

i) In Catal. v. 360.

Autonomi:

ΦΛΕΙΑ. (*retrograde*) *Bos cornupeta.*
 Χ ΣΙΝΩ. *Rota intra quadratum incusum*
 AR. II. (*Sestini Lettere tab. IV. n. 23.*)

Caput muliebre. Χ ΣΙΝΩ. *Aquila pi-*
scem depascens, in area: KPH. — ΔΙΟ-
ΝΤΣ. — ΕΚ. etc. AR. II. III. (*Muf.*
Caef. Pellerin.)

* * *

Caput muliebre cinctum corona emi-
nentiore. Χ ΣΙΝΩ. *Aquila adversa ex-*
plicatis alis. AR. III. (*Pembrock. Pel-*
lerin.)

Exstant argentei non pauci huic non
 multum absimiles, nisi quod in aversa
 parte pro aquila est noctua simili cultu,
 nimirum adversa explicatis alis, et jux-
 ta pro ΣΙΝΩ. legitur ΗΕ. infra ΠΕΙΡΑ.
 (*Pembrock P. II. tab. 11.*) vel. ΑΙΙΤ.
 infra ΠΕΙΡΑ. vel: ΣΙΙΔ (retrograde)
 infra ΠΕΙ . . (*Hunter tab. 41. n. 22.*
23.) In aliis aversae epigraphen facit
 ΜΝΑΣ. (*Muf. Caef.*) vel. ΚΤΗ. (*Pel-*
lerin.) ΣΩΧΑ. (*Dutens Explic. de quelq.*
méd. p. 51.) ΔΙΑΝ. vel ΟΝΖΙΚΟΤ.
 (*Sestini Lettere p. 91.*) Habent hi nu-
 mi remotae vetustatis indicia omnia.
 Pellerinius suum cum ΚΤΗ. tribuit *Cte-*
menis Thessaliae, quod vix cuiquam pro-
 babitur. Cl. *Dutens* suum cum ΣΩΧΑ.
 ad hanc *Sinopen* vocat, quia, ut dixi,
 cum praesente certo *Sinopeni* similis
 naturae. (*i. c.*) In simili musei
 Caesarci, et apud Pellerinum legitur
 ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. Eum Pellerinius Athe-

nis in honorem Demetrii Poliorcetas
 cusum est sufficatus, (*i. c.*) quod qui-
 den aegre persuaserit. Cl. *Combuis* eos,
 quos supra ex Hunteriano citavi, prop-
 ter adscriptum ΠΕΙΡΑ. *Petrae Achaias*
 tribuit, hoc quoque judicio fallace, nam
 satis constat, id genus numos in ora
 Ponti Euxini reperiri. Denique Abbas
 Sestinus, cum in ΠΕΙΡΑ quoque urbis
 nomen videret, eos *Amiso* Ponti tri-
 buendos censem, *de qua Strabo*¹⁾: *eam*
 a Milesiis suisse aedificatam, ab Athe-
 niensibus subinde colonis frequentatam,
 vocatamque ab his Piraeum. Fuerit
 causa appellationis portus patrius Pirae-
 eus. Judicium istud satis videtur proba-
 bile, suffragante etiam typo noctuae,
 ac tum certum etiam, oppidanos abjec-
 to Piraei nomine subinde vetus Amisi
 revocasse. At vero si ob dictam caulam
 numi ΠΕΙΡΑ Amisum pertinebunt, quor-
 sum ablegabimus eos, qui pro ΠΕΙΡΑ
 habent ΜΝΑΣ. vel ΣΩΧΑ vel aliud?
 An et hos dahimus *Amiso*? sed cur?
 Res valde incerta.

* * *

Caput Persei heros tectum galca ala-
ta et incurva. Χ ΣΙΝΩΠ - *Harpa su-*
per cippo. AE. III. (*Muf. Caef.*)

Illustris hic numus, et si mole, fabri-
 ca, metallo ignobitis liberalem mihi
 olim materiem ad stabiliendum in Pon-
 to *Persei* cultum obtulit¹⁾, de quo ar-
 gumento vide etiam prolegomena ad
 numos Ponticos.

1) L. XII. p. m. 823.

1) Num. vet. p. 172.

Caput Palladis. * ΣΙΝΩΠΗΣ. *Perseus stans Medusae caede occupatus.* AE. I. (Hunter.)

Caput Jovis. ΣΙΝΩΠΗ. *Aquila insistens fulmini.* AE. II. III. (Hunter, Mus. Caes.)

Aegis Palladis inserto Medusae capite. ΣΙΝΩΠΗΣ. *Victoria gradiens palma super kumerum elata.* AE. II. (Mus. Caes.)

Caput juvenile galeatum. ΣΙΝΩΠΗΣ. *Pharetra.* AE. II. (Theupoli. Hunter.)

Caput juvenile nudum. ΣΙΝΩΠΗΣ. *Cornucopiae inter duos pileos Dioscurorum.* AE. III. (Pellerin.)

Protome Cupidinis alata. ΣΙΝΩΠΗΣ. *Pharetra et arcus.* AE. III. (Pellerin.)

De typis his Ponticis vide, quae praecipimus in prolegomenis ad nummos Ponti.
AR. RR. AE. R.

Colonia a I. Caesare deducta non infrequentes signavit numos etiam cum capite conditoris, sed eo jam vita functo, causa nimirum benevolentiae, porrigunturque numi cum imperantium capite, usque in Gallieni tempora. Cl. Belleyus Sinopes coloniae numos omnes collegit, et eruditis praecēptis illustravit ^{m)}), cuius laboris partem jam occupavit Frölicheius in Appendiculis II. novis anno 1744. in 8vo editis, subinde anno 1762. a Khellio in 4to recusis. Multa etiam de Sinopes numis praecēlate differuit Abbas Fontenu ⁿ⁾. Ex his, quae cum

primis ad plenam numerum coloniae Sinopes intelligentiam pertinent, excerpam, correctis, quae ab his peccata videbantur.

Epigraphe: Colonia Iulia Caesarea Felix Sinope, vel plenius SIN. SINOPE. SINOPES. mixtis nonnunquam barbare literis Graecis CINO. CINOPE; ipso etiam in multis opere perquam barbaro. Dicitur Iulia et Caesarea, quod posterius rarius occurrit, a I. Caesare coloniae auctore. In nonnullis additur A. vel AV., quod AVreliam aliqui interpretati sunt, cum AVgustam notet; nam dictum AV. jam occurrit ante Aurelios in numo Aelii. Inde a Maximino plerumque scribitur: C. R. I. F. S., ubi et R. notat Romana.

Magistratus IIVir, sed cuius nomen exesum, notatur in unico numo Augusti, (Belley.) ut etiam EX. D. D. in foliis numis Augusti et Caligulae.

Typi illustriores:

Caput Serapidis, aut is stans, adfidente nonnunquam animali tricipite; non raro in lectisternio decumbit.

Serapidis cultus hic domesticus; nam hinc ejus signum a Ptolemaeo Alexandriam importatum, ut dicetur in prolegomenis ad nummos Alexandrinos.

Dioscuri stantes cum equis suis. Typus Ponticus. (Seltini Lett. T. IV. p. 101.)

Nemesis typus non infrequens. Reliqui obvii.

* * *
Epochae Sinopenses, quoniam permul-

^{m)} B. L. T. XXVI. p. 456.

ⁿ⁾ B. L. T. X. Mem. p. 465.

tum ad rationes chronologicas valent, adcuratius tractandae. Harum annus aliquis numis Sinopes, sed coloniae, plerumque inscribitur hoc modo: A. vel AN. CCLV. etc. Epochā Sinopenses usi fuere duplici, quam numi invicte habiliunt. Eccas:

Epocha I. ab anno V. C. 684., cuius stabilitae causa fuit, quod hoc anno Lucullus Sinopen, quae Mithridati paruit, expugnavit, eamque, ut Appianus tradit, statim liberam edixit^{o)}), non vero ut Vaillantio visum, tum continuo colonia deducta est, nemine istud veterum dictante. Aliud ejus deductae tempus mox dabimus.

Epocha II. ab anno V. C. 709. Haec antea ab eruditis illigata fuit annis V. C. 705. 706. 707., et praeslo illis fuit titulus speciosus. Pharnaces Mithridatis VI. filius Romanis bello civili Caesaris et Pompeji dissentis Pontum invasit, et expugnatas ejus urbes, quas inter Sinope, omni immanitate vexavit. At iis libertatem restituit Caesar dictator victo V. C. 707. ad Zelam Pharnace, unde iis visum, novam tum a Sinopenibus coeptam aeram. At numi alii serius comperti novae hujus aerae exordium ab autumno V. C. 709. dimoveri non patiuntur, ut demonstrabimus. Non ergo victoria Caesaris de Pharnace, et impetrata altera haec libertas causa fuit instituenda alterius epochae, sed quod Sinope hoc anno, ut verisimile est, coloniam recepit, et deducente quidem I. Caesar, quod non modo titulus *luliae* compro-

bat, et quod eo mortuo cum ejus adhuc capite tanquam conditoris signavit monetam, sed quod satis constat, multas ab eo urbes colonis frequentatas.

Lubet a numis epochae II. ordiri, quod hanc Sinopenses numis priorum imperatorum inscripsere. Sunt omnes ex Belleyo capti, nisi cum aliter notatur.

Anni epochae II. ab anno V. C. 709. AN. XXIII. *Caput I. Caesaris.* ¶ *Caput Augusti.* (Mus. Caef.)

AN. XXXI. *Caput Augusti.* ¶ *Capita Caii et Lucii Caef.* (Mus. Caef.) De hoc numo male explicato vide infra.

A. XXXVI. *Caput Augusti.* ¶ *Capita Caii et Lucii Caef.* (Pellerin Mel. I. p. 250.) Et hic male explicatus, ut dicitur.

AN. LXXXIII. *Caligulae.*

AN. CII. *Neronis.* ¶ *Agrippinae matris.* In alio: *Octaviae.* (Pellerin, Mus. Caef.)

AN. CIII. *Neronis.* ¶ *Octaviae.*

AN. CXIII. *Neronis.* (Sestini Lettere T. IV. p. 101.) Vide de hoc numo mox infra.

CXX. *Titi adhuc Caesaris.*

CXLI. *Nervae.*

AN. CLXXVIII. *Hadriani.*

ANN. CLXXXII. *Aelii.*

AN. CCIII. M. AVR. VERO. CAES.

M. Aurelii adhuc Caesaris. In alio: *Fauflinae jun.*

AN. CCVII. *Fauflinae jun.*

ANN. CCLI. *Caracallae.*

ANN. CCLV. *Getae Aug.*

CCLXI. *Diadumeniani.*

o) In Mithridatic.

Calculo subducto ex annis, qui sunt in numis Nervae et Diadumeniani, patet, epocham non potuisse maturius anno V. C. 709. incipere, et non potuisse serius, docet annus Aelii Caes., qui praeterea confirmat, Aelium non Kal. Jan. V. C. 890. diem obivisse, quod visum aliquibus, sed iisdem Kalendis anni sequentis. Docet item annus CXIII. in numo Neronis cum epigrapha manca . . . CLAVD. AVG. GER . . . Eum Sestinius perperam Claudio tribuit; nam tum annus CXIII. neutri se epochae accommodaret. Legendum ergo: NERO. CLAVD. etc. Additus ergo annus 113 ad 709. coepit anno V. C. 821, quo anno caesus est Nero mense, ut creditur, Junio. Praecipiente ergo hoc numo necesse aut Neronis caedem aliquanto serius patratam, aut Sinopensium annum aliquanto maturius occoepisse. Anni reliqui facile se huic calculo subjiciunt, si rationem sequare, quam in describendis his numis tenui. At magnum malum intulit Frölichius, Belleyo quoque, Mazzoleno, et Pellerinio fallacie suo indicio in partes tractis. Nam is, cum numum II. cum anno XXXI. promulgaret ^{p)}, in aversa edixit exhibiri capita jugata M. Antonii et Cleopatrae. (Cautius in locum Cleopatrae Octaviam suffecere Belleyus et Mazzolenus ^{q)}. Constituto ergo Antonii capite cum non posset annum XXXI. deducere ab epocha II., seu V. C. 709., (nam tum signatus esset numus anno V. C. 739. pridem mor-

tuo Antonio) necesse fuit ad epocham I. Luculleam, seu V. C. 684. recurrere, numumque adeo V. C. 714. cufum profiteri. Seriushic lapsus suapte Frölichium advertit. Etenim in margine exemplaris, quo ipse usus est, et quod nunc penes me est, sic errorem suum correxit, ut adsereret mecum, in ejus numi aversa proponi capita Caesari et Lucii, annumque XXXI. non ducendum ab anno 684. aerae vetustioris, sed ab autumno 709. aerae recentioris, ut adeo numum, de quo agimus, signari oportuerit ab autumno anni 739. biennio postea, quam uterque ab Augusto adoptaretur. Revera Khellius novum istud Frölichii praeceptum minime aspernandum ratus, cum eas Appendiculas anno 1762. novis typis restituendas curaret, illud novae huic editioni inferere non neglexit. Et vero, qui hunc Frölichii numum ob oculos habeo, adfirmare ipse possum, utrumque caput nihil habere Antonii vel Octaviae, sed esse puerilia, qualia tum Cajum et Lucium decebant.

Hoc Frölichii oraculo deceptus Pellerinius, et ipse in numo ex propositis III. cum anno XXXVI. hinc caput Augusti, inde M. Antonii et Octaviae vident. Quo adferto coactus et ipse fuit, annum inscriptum ab epocha priore 684. ducere. At enim sic numus signatus esset ab autumno V. C. 719., quo tempore latis constat, non quidem, quod Pellerinius docet, repudiatam ab Antonio Octaviam, (nam esset numus anno V. C. 722.) sed aperte ne-

p) Appendic. II. novae 1744. p. 3.

q) In num. Mus. Pis. P. II. p. 171.

glectam, effugium sibi quaerit auctor necessarium magis, quam verisimile, tum Sinopensibus de averso Antonii amore nihil adhuc fuisse compertum. Sed enim in hoc quoque numo capita Caii et Lucii agnosco, annumque XXXVI. perinde ab epocha 709. derivandum. Denique vi- guisse sub Augusto apud Sinenses epocham II., invicte comprobat numus Au- gusti a me recens museo Caesareo illatus cum anno XXIII., qui si duceretur ab epocha I. 684., necesse esset numum signatum ab autumno V. C. 706., quod aperte repugnare, nemo est, qui non in- telligat.

Anni epochae I. ab anno V. C. 684.

AN. CCXCIII. Alexandri Sev. (Mus. Cael.)

AN. CCCV. Maximini, (Mus. Cael.) et Maximi.

AN. CCCVIII. CCCX. CCCXI. Gor- diani.

AN. CCCXV. CCCXVIII. Philippi sen.

AN. CCCXIX. Philippi Cael. (Mus. Cael.)

AN. CCCXXX. Gallieni (Mus. Cael.)

Per numum Gordiani cum anno

CCCVIII. et Philipporum cum anno CCCXIX. manet haec aera fixa ad annum V. C. 683. vel 684. Interim cum ex melioris notae historicis constet, Si- nopen V. C. 684. a Lucullo fuisse cap- tam, Belleyus aliisque ipsum hunc annum pro aerae initio seposuere.

Ab his ergo numis docemur I., Sino- penses, cum primum deducti sunt co- loni, mox aeram novam invexisse, ea- que ob recentis beneficij memoriam con- tinuo in numis usos, sic tamen, ut prop- terea non oblitterarent veterem, quam serius resuscitavere. Poterant sane uno eodemque tempore uti duplice aera, ut usi fuere Antiocheni Syriae, Ascaloni- tae, aliique pauci, quos constat, dupli- cem variam epocham in uno eodemque numo signasse. At Sinenses eam tan- tum aeri intulere, quae principe apud eos loco fuit, et videtur verisimile, utramque illos conjunxisse in actis pu- blicis, quae utriusque notandae spatium dedere. II. Quaecunque causa fuit, praetulere serius aeram veterem, atque istud forte jam sub Elagabalo, cuius desunt numi, certe sub Alejandro Severo.

AE. RR.

REGES PAPHLAGONIAE.

PYLAEMENES.

Habemus numos perpaucos Graecos re- gis, Pylaemenis nomine insignes. Fuit quidam Pylaemenes Paphlagonum rex jam Homero cognitus¹⁾, ex eorum ille

numero, qui Trojanis adversum Grae- cos auxilia misere:

Παφλαγονων διγεντο Πυλαιμενος λα- σιος κηρ.

Paphlagonibus vero praeerat Pylaeme-

¹⁾ Il. B. v. 851.

nis animosum cor. Sed memorantur etiam reges Pylaemenes aetate Alexandri M., et ex eundem reip. Romanae, quos vide apud Reineccium, cui quidem verisimile visum, Paphlagonum reges omnes dictos fuisse Pylaemenes addito nonnunquam alio nomine, quod idem in Ptolemaicis Aegypti regibus factum. Sane non alia de causa ea regio videtur dicta *Pylaemenia*^{s)}. Enimvero Nicomedes Bithyniae rex, ut haberet speciosum aliquem titulum, quo filium in Paphlagoniae regnum intruderet, eum, inquit Iustinus^{t)}, *Pylaemenem Paphlagonum regum nomine appellat, et quasi stirpi regiae reddidisset regnum, falso nomine tenet.* Idem hic Jüflii Pylaemenes a Mithridate VI. direxagitatus, et regno pulsus, restitutus deinde a Pompejo, moriens regnum Romanis legavit. Sed altior adhuc Pylaemenes ab Eutropio proditur, qui Romanis adversus Aristonicum auxilia misit.

Horum posteriorum alicui sequentes numi vindicandi.

N u m i:

Caput bovis adversum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.
ΠΤΛΑΙΜΕΝΟΤ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ. *Caduceus.* AE. III. (Spon. Recherch. p. 307.)

Caput regis imberbe nudum prominente retro clava. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΠΤΛΑΙΜΕΝΟΤ. ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ. *Victoria gradiens.* AE. III. (Haym Tom. II. p. m. 57.)

Conjecturas de typis, et nomine ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ vide apud Sponium et qui integrum de numo ex propositis primo dissertationem scripsit, Seb. Faeschium, quae exstat etiam in Graecis Gronovii Tomo IX. Pylaemenen Amyntae Galatiae regis F. habemus ex marmore Graeco Ancyrano, sed ad quem numi hi pertinere non possunt, cum hunc constet, regnum nunquam adivisse, ut dicetur in ejusdem Amyntae numis.

AE. RRR.

s) Plin. L. VI. §. 2.

t) L. XXXVII. c. 4.

B I T H Y N I A.

PROLEGOMENA.

Bithyniae historia numismatica propter ejus numorum, ac potissimum epochae cognitionem accuratius tractanda. Eam principio reges tenuere, de quibus agetur in regum numis. Horum postremus Nicomedes IV. diem obivit V. C. 679., vel 680, aut secundum Appianum 678.^{a)}, qui populum Romanum regni haeredem ex testamento reliquit. Coepit tum Bithynia a viro vel consulari, vel praetorio gubernari.

Primus magistratus Romanus, quem Bithyniae numi produnt, est *C. Papirius Carbo*. Sunt hi autonomi, et praeter urbis nomen inscribunt: ΓΑΙΟΤ. ΠΑΠΙΡΙΟΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. Typus potior: *Roma ga-leata sedens d. Victoriolam, s. hastam, inferne scriptum: ΡΩΜΗ*. Cum hoc magistratu sunt numi urbium *Bithynii, Nicaeae, Nicomediae, Prusae*, et extra Bithyniam *Amisi Ponti, et Mastiae Pa-phlagoniae*, de quibus suo loco agitur. Horum nonnullis epocha inscribitur, quae fuit Bithynica, et quidem numis Nicaeae: ΒΚΣ. ΔΚΣ., Nicomediae et Prusae ΔΚΣ. Amisus et Mastia ea abstinent, quoniam extra Bithyniam sitae, atque adeo ejus epocha ad has non pertinuit. Hunc *C. Papirium Carbonem* prae-

fuisse Bithyniae, prodidit Dio ad annum V. C. 689. Hic cum prolixo narraret, magnam fuisse ea aetate (*κατα την χρονον ἐξεινον*) Romanis inditam curam, ne quis largitionibus pervium se praebaret, ejus adfert exemplum luculentum: *M. Cottam e provincia Bithynia redi- cem a C. Carbone repetundarum fuisse accusatum, quod adeo placuit Romanis, ut hunc, et si tribunio tantum munere functum, consularibus honoribus exornaret*. At vero hunc ipsum Carbonem *serius* (*ὑστερον*) eidem Bithyniae regendae admotum, cum nihilo moderatius se gereret, vicissim a Cottae filio fuisse ius vocatum, et reum peractum. His Dionis verbis docemur quidem, *C. Carbonem fuisse in Bithynia, verum cum verbis vagis utatur: ea aetate, serius, quae plures annos possunt complecti, de anno definite non constat*. Novimus, *M. Cottam fuisse consulem V. C. 680.*, et anno sequente rexisse Bithyniam. (Pigh. Sigan.) *Ex annis ΒΚΣ. et ΔΚΣ. appa-ret, Carboni saltem in biennium prorogatam provinciam*.

Alter est *C. Vibius Pansa* in numis *Apa-meae Myrleas*, et *Nicomediae*: ΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΟΤΙΒΙΟΤ. ΠΑΝΣΑ. Inscrubun-tur anni ΕΛΣ. ΖΛΣ. In uno Nicomediae Morellius legit ΒΛΣ., at recte con-

a) Bell. civ. L. I. c. 111.

tendit Liebeus, male lectum B pro E^b), suis adhuc paruit Bithynia, ut argumentis aliis abstineam, quae vide apud Frölichium^d). Spanhemio aptiorvisus annus V. C. 466., quem ope Syncelli statuere nititur^e). Eum sequitur Frölichius^f) propter numum Nicomedis IV. cum anno ZΣ., qui citatur in museo Theupoli, quique adeo, ut videbimus, Haymiano et Morelliano calculo repugnat. Ceterum huic exordio indicia hactenus cognita non obstant, demptis numis Vibii Pansae cum capite I. Caesaris, quos paullo altius recitavimus.

Liebeo placuit annus V. C. 473. propterea, quia quivis annus hoc posterior componi non potest cum anno Bithynico ΕΛΣ., qui est in numo Pansae^g). Nam si, ut placuit Morellio, exordium hujus epochae esset annus 476., dictus Pansae numus signatus fuisset anno V. C. 710., quo anno Tullium Cimbrum rexisse Bithyniam docet Pighius. Admisso igitur Liebei anno 473 Pansa vi annorum ΕΛΣ. ΖΔΣ. fuisset praetor Bithyniae annis V. C. 707. 708., tum 709. praetor Galliae Cisalpinae. Notandum hic Havercampi lapsus, qui a Liebeo epochae exordium statui annum V. C. 476. contendit^h), quemtamen ipsum annum Liebeus solide impugnat statuto suo 473.

Epocha igitur Bithynica ope paucorum horum numerorum, adhibitis etiam in consilium numis regum, definienda, expensis simul variis eruditorum judicii.

Harduinus eam fixit ad annum V. C. 442., qui fuit item exordium aerae Se-leucidarumⁱ). Solus Papirii Carbonis numus cum anno BKΣ. hanc sententiam evertit. Nam hic annus Bithynicus responderet anno V. C. 663., quo regibus

Haymius adoptavit annum V. C. 474^j). Nam cum ex Justino colligeret, Nicomedem II. mortuum circa annum V. C. 660. et postremum annum in hujus numis reperiret 187., coepit ab anno V. C. 660.

b) Goth. num. p. 238. c) Chronic. vet. test. d) Animadv. in num. vet. urb. p. 72.
edit. Florent. e) Tom. I. p. 515. f) I. c. et Not. elem. p. 196. g) Goth. num. p. 238.
h) Fam. Morelli. p. 448. i) Tom. II. p. m. 515.

annis 187. retrorsum progredi, atque incipere priore aliquo anno, probat annita ad annum 474. adhaesit, quem adeo in epochae exordium se legit. Verum reperit Pellerinius numum Nicomedis II. cum anno 188. Quare aut epochae exordium uno anno est anticipandum, et tum congruet cum Liebeano, aut mors Nicomedis II. serius figenda.

Morellius annum V. C. 476. maluit, quem secutus est Perizonius, ut testatur Havercampus^{k)}. Sed annum hunc valere non posse, patebit ex iis, quae infra docebimus.

Quae in hac causa fuerit sententia Vaillantii, non satis intelligo. In suis Familiarum numis^{l)} praeoptavit eundem cum Morellio annum, nempe V. C. 476., saltem ut ex calculo appetet, nam typographi lapsu statuitur ibi annus 466. Alibi maluit annum V. C. 473^{m)}.

Postremus Belleyus olim annum V. C. 473. adoptavit, saltem ut ex ejus calculo colligitur. (B. L. T. XXX. p. 332. in nota). Adhaesit ergo sententiae Liebei. Serius in dissertatione singulari, qua Eithynicam hanc aeram in examen vocavit, maluit annum V. C. 472. (B. L. T. XLII. Hist. p. 44.) Argumenta, quibus causam suam probat, haec sunt. Mortuus est Nicomedes IV. anno V. C. 680. circa autumnum. Exstat in museo regio numus ejus regis cum anno ΘΣ., 209. Hic additus ad 472 coepit in autumno V. C. 680. Ergo aera Bithynica serius anno 472 collocari nequit, ne numus cum anno 209 a nobis fiat uatur post regis mortem signatus. Non potuisse aeram

incipere priore aliquo anno, probat anno ΕΛΣ, 435, quem supra numis C. Vibii Panuae inscriptum vidimus. Atqui constat, inquit, Pansem fuisse praetorem Bithyniae inde a dimidio anni V. C. 707 usque ad dimidium anni 708, quo exacto tempore abivit recturus Galliam Cisalpinam. Ergo si annum 235 addamus ad 472, necesse erit hunc Panuae numum V. C. 707. cūsum profiteri, neque posse valere annum praecedentem, quia tum Panus in Bithynia nondum fuit. Ex quo arguit denique, caput epochae sine dubio illigandum esse anno V. C. 472, illumque esse eum ipsum, quo Nicomedes I. regnum auspicatus est, dignam aerae constituendae causam.

At vero totum hoc Belleyi ratioinum evertit numus Nicomedis IV., nuper in lucem protractus a Sestiniō, (Lettere T. III. p. 146). cui inscriptus est annus ΑΙΣ. 211, binis adeo annis auctior suo ΘΣ., 209. Quare hoc numo imperante epochae exordium saltem toto biennio anticipandum erit. Accedit, a viro praeclaro nonnulla tanquam certa adferri, quae tamen ut probaret, non laboravit, v. c. mortuum esse Nicomedem IV. anno V. C. 680, aliis id factum V. C. 678, vel 679 adserentibus. Item Nicomedem I. regnum adivisse V. C. 472. Sed et præterea alia nascitur difficultas definiendi tempus, quo præturam in Bithynia obiverit Vibius Panus, quod jam, ut patet, ex incerto adhuc aerae Bithyniae principio definiri nequit.

Ex hoc ergo Nicomedis IV. numo

^{k)} In Fam. Morell. p. 313.

^{l)} In Fam. Papiria p. 208.

^{m)} Reg. Bithyn. p. 363.

cum anno 211 docemur, epochae hujus initium non posse posterius anno V. C. 469, vel 470 constitui, ac vel ideo suante corruere sententias Liebei, Haymii, Morellii, et Belleyi, quo vitio haec- nus sola Spanhemii conjectura caret, quemadmodum ex posuimus. Neque ta- men vel haechucusque secura est, et ex- spectanda subsidia alia, quae tot incer- ta, quibus Bithyniae historia laborat, e medio tollat.

Quod ad regimen politicum Romano- rum in hoc tractu attinet, docent lau- dati Papirii numi, cujus nomen etiam numis Amasiae Paphlagoniae, et Amisi Ponti inscriptum est, Pontum et Pa- phlagoniae partem jam exeunte saeculo VII. urbis conditae Bithyniae praetori fuisse attributam, fugato nempe a Pompejo Mithridate, et Pharnace filio intra Bospo- rum concluso. Nam circa hoc tempus, ut inscripti epochae anni comprobant, Papi- riuss Bithyniam rexit. Altera Paphlagoniae pars tunc huc non pertinuit, quae proprios habuit reges. His extinctis Augustus eo- rum ditionem cum Amasia conjunxit, ac tum vocabatur Ἑπαρχία Ποντική, ut docet Strabo. Factum istud haud dubie anno V. C. 747., nam ab hoc anno Amasia Ponti, Germanicopolis, et Neo- claudiopolis Paphlagoniae aeram suam testibus numis iachoarunt. Idem Augu- stus partem Ponti Polemoni I. cessit, qui ab hoc dictus est *Polemoniacus*. At Polemo II. totum eum tractum Neroni restituit, qui eum cum reliquo Ponto

conjunxit V. C. 815. vel 816., ex quo memorabili eventu Ponti urbes Neocae- sarea, Trapezus, et Zela epocham in- choarunt ducto principio ab anno V. C. 816. Exinde Pontum subjectum fuisse Bithyniae proconsulibus, numi affatim comprobant signati Nicomediae, in qui- bus ea urbs dicitur ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΚΑΙ. ΠΡΩΤΗ. ΒΙΘΥΝΙΑΣ. ΚΑΙ. ΠΟΝ- ΤΟΤ., atque istud circum tempora Do- mitiani et Trajani. Non multo post mu- tatos provinciae status. Nam cum ex prima Augusti divisione V. C. 727. esset provincia senatus, quam ob causam eti- am legimus numis inscriptos proconsu- les, de quibus mox, Augustis subinde fuit attributa, ac tum vice proconsulum missi in hanc provinciam legati Augusti pro praetore marmoribus passim id do- centibus. Factum istud sub Trajano, vel adhuc antea (putat Norissiusⁿ), quia in marmore Gruteri^o) C. Plinius legatus pro praetore consulari potestate huic a Trajano missus dicitur. Verum negat istud Spanhemius^p), cum propter alias causas, tum etiam quia teste Dion^q) Bithynia ab Hadriano demum Caesaris provincia facta est. Ad marmor vero Gruteri quod attinet, ait, Plinium non ordinaria, sed extraordinaria potestate in Bithyniam ad inspiciendum civitatum statum missum. De varia hac Bithyniae et Ponti conditione lege copiose dis- rentem Belleyum^r).

PROCONSULES Bithyniae primo Ro- mae imperantis saeculo saepissime inscrip-

ⁿ) Cenot. Pis. diff. II. c. 11.

^o) Pag. 291.

^p) Tom. II. p. 593. seq.

^q) L. LXIX.

^s 14.

^r) B. L. T. XXX. p. 331.

ti fuere numis urbium hujus provinciae. Factum istud, quamvis rarius, in aliis quoque provinciis, at quod uni Bithyniae proprium est, proconsulis nomini addidere nomen ΠΑΤΡΩΝΟΣ, patroni, nempe, qui proconsules fuere, eosdem et patronos suos agnovere Bithyni. Ipsum istud confirmant eximia epigrammata, quae conservavit Muratorius ¹⁾, secundum quae variae Bithyniae urbes proconsuli suo, addito ΠΑΤΡΩΝΙ. ΚΑΙ. ΕΤΕΡΓΕΤΗΙ. grati animi monumenta dedicavere. Istud vocabulum ΠΑΤΡΩΝ a principibus antiquariis aliorum fuit acceptum, et in eo latere nomen urbis Patrarum Achiae paßim creditum, quo factum, ut proconsules omnes, qui illud adjectum habent, Achiae proconsules ex numis, quamvis et his repugnantibus, ad hanc usque aetatem haberentur. Haec clientelae professio non simplex tantummodo fuit, sed, ut continuo videbimus, iterata etiam fuit, v. g. B.ΠΑΤΡΩΝΟΣ eo modo, quo archontes, praetores etc. suam iterasse dignitatem paßim in numis conspicimus. Ab fine pluribus, quia hoc argumentum fuse alibi tractavi ²⁾. Tamen hoc loco in historiae subsidium omnia proconsulum nomina, ut ea sub singulis imperatoriis in numis produntur, restituta, ubi necesse est, vera lectione, recitabo.

ΕΠΙ. ΑΝΘΡΑΚΟΤ. ΘΩΡΙΟΤ. ΦΛΑΚΚΟΤ. ΕΙΡΗΝΗ. Pax flans d. caeruleum. Ξ ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. Caput Augusti. (Pellerin Mel. II.)

ΕΠΙ. ΑΝΘΡΑΚΟΤ. ΘΩΡΙΟΤ. *Aper* Ξ . . . ΝΟΙΑ. ΝΙΚΟΜΗ. Caput juvencile diadematum turgentibus e fronte binis cornibus. (Morelli in Fam. Thoria).

Dubium non est, autonomum hunc ab eodem Thorio procos. signatum. Haver-campus, cui praecedens Pellerianus ignotus fuit, eum L. Thorio Balbo tribuit, et quoniam in hujus denariis caput Iunonis Sispitae comparet, etiam in praesente hujus deae caput proponi credidit. Verum cum dicto capiti adscriptum sit ΟΜΟΝΟΙΑ, ex analogia ab aliis numis ducta est caput *Concordiae*, ut in praecedente ΕΙΡΗΝΗ Pax proponitur. Eadem manus medica admovenda Vaillantii de hoc numo judicio ³⁾. Fuisse genti Thoriae cognomen *Flacci*, ab hoc primum numo docemur.

ΕΠΙ. ΠΟΠΛΙΟΤ. ΟΤΙΤΕΛΛΙΟΤ. ΑΝΘΡΑΚΟΤ. Μ. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. in numo Germanici. (Mus. Cael. Vaill. Morelli. in Fam. Vitell.)

Fuit hic P. Vitellius patruus Vitellii Aug., cuius opera Germanicus in bello Germanico multum usus est, ejusdem etiam comes, cum in Orientem proficeretur, effecitque eloquentia, ut Cn. Piso Germanici parricida condemnaretur. Ipse V. C. 784., tanquam qui cum Sejanu collusisset, peremptus est ⁴⁾. Docet ergo hic numus, eundem hunc Vitellium rexisse Bithyniam, quo id anno, non constat. Verismile est, quod censet Vaillantius ⁵⁾, eum a bello Germanorum cum Germanico reducem destinatum in-

s) Thes. inscr. p. 1073. seq.
Tacit. y) In Fam. Vitell.

t) Num. vet. p. 185.

u) In Fam. Thoria.

x) Sueton.

Bithyniam V. C. 770., cumque eodem salem L. Mindium Pollionem, de quo mox, pertineat. Conjecturam de typo eodem loco proposui.

ΕΠΙ. Λ. ΜΙΝΔΙΟΤ. ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ.
ΑΝΘΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. *Caput Palladis*, in numo Claudii. (Morelli in Mindia, Haym. T. II. p. 230).

Γ. ΚΩΛΙΟΣ. ΒΑΛΒΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΣ. in area monogramma, incertum, an Nicaeam, an Nicomediam notet, in numo Claudii. (Morelli in Fam. Coel.) Sed Vaillantius legit: ΚΩΛΙΟΣ. (Num. Graec. p. 13).

Quis fuerit hic C. Coelius Balbus, incomptum.

Λ. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΒΑΛΒΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΣ. *Porticus*, cuius epistyllo iuscriptum: ΝΙΚΑΙΕΩΝ., in numo Claudii. (Morelli in Fam. Mind. Vaillant. Num. Graec.) In aliis Claudii et Britannici apud utrumque: ΜΗΤΡΟ. ΝΕΙΚΟ.

Vaillantius, qui numos tres cum hujus proconsulis nomine produxit, ei praenomen A. nempe *Auli* tribuit, fors typographi lapsu. Ignotus in historia est hic L. Mindius Balbus. Similem Spanheimius post alios perperam tribuit Corintho²⁾.

Λ. ΜΙΝΔΙΟΣ. ΑΝΘΠΑΤΟΣ. ΠΑΤΡΩΝ. *Mulier gradiens et respiciens dextera*, in numo Claudii. (Morelli; et in meis Num. vet. p. 185).

Hactenus hic numus ab omnibus tributus fuit Patris Achaiae, ut ibidem docui. Incertum tamen, in qua Bithyniae urbe sit sicutius, et an ad procon-

sulam L. Mindium Pollionem, de quo mox, pertineat. Conjecturam de typo eodem loco proposui.

ΕΠΙ. Λ. ΜΙΝΔΙΟΤ. ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ.
ΑΝΘΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. *Caput Palladis*, in numo Claudii. (Morelli in Mindia, Haym. T. II. p. 230).

Vaillantius sub eodem imperatore binos dedit, sed inscriptos: ΕΠ. Λ. ΜΙΝΔΙΟΤ. ΒΩΛΑΝΟΤ. ΑΝΘΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. Dubium non videtur, pro ΒΩΛΑΝΟΤ legendum ΠΟΛΛΙΩΝΟΣ., quod postremum legunt accuratissimi Haynius, et Morellius. Ignotus hic etiam L. Mindius Pollio. Hi quoque numi paucim tributi Patris Achaiae.

ΕΠΙ. ΦΙΡΜΟΤ. ΑΝΘΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΝΕΙΚΟ. in numo Claudii. (Vaill.)

ΕΠΙ. ΦΡ. ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΤ. ΦΙΡΜΟΤ. ΑΝΘΠΑΤΟΤ. Β. ΠΑΤΡΩΝΟΣ. ΤΗΣ. ΜΗΤΡ., sequitur ΜΗΝΙΚΟ. in monogrammate, id est: ΜΗτροπόλις ΝΙΚΟμηδεία, in numo Claudii. (Pellerin Mel. II. p. 26).

ΠΑΣΙΔΙΗΝΟΣ. ΦΙΡΜΟΣ. ΠΑΤ . . . in medio ΑΝΘΠΑΓΟΣ. et monogramma, quod lego: ΕΝ. ΝΙΚαια, vel ΝΙΚΟμηδεία, in numo Claudii. (Mus. Caef.)

ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΡΟΤΦΟΤ. ΑΝΘΠΑΤΟΤ. ΠΑΤΡ. *sine urbis mentione*, in numo Claudii. (Vaill.) In ejusdem Augusti numo apud Arigonum legitur, quanquam mendose, ΚΛΑΤΔΙΟΣ. ΡΟΤΦΟΣ. ΑΝΘΤ. ΠΑΤΡΟΣ.

2) T. I. p. 592.

Γ'. ΚΑΔΙΟΣ. ΡΟΤΦΟΣ. ΑΝΘΠΑ-
ΤΟΣ. ΝΙΚΑΙΕΩΝ. *Porticus*, *ut in nu-*
mis Mindii Balbi, *in insignibus duobus*
numis, *in quorum uno caput Claudii*,
prae quo duae spicae, *in altero caput*
Messalinae cum totidem spicis, *et epigra-*
phe: ΜΕΣΣΑΛΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. ΝΕΑ.
ΗΡΑ. (Pellerin. Rec. III. p. 227).

Hunc Cadium Rufum fuisse proconsulem Bithyniae, docet Tacitus^{a)}: *Dam-natus et lege repetundarum Cadius Ru-fus accusantibus Bithynis*, quod factum refert ad annum V. C. 802. Eundem in senatorium honorem post longum XX. annorum intervallum restitutum ab Othonne, idem Tacitus narrat^{b)}). Numi Mes-salinae simillimi proponuntur a Vaillan-tio^{c)}, et Morellio^{d)}, nisi quod ab utro-que pro Γ'. ΚΑΔΙΟΣ, legitur ΓΕΛΛΙΟΣ, quae lectio ex utroque integerrimo Pel-leriniano corrigenda est, ut Pellerinius ipse binis locis monet^{e)}.

Μ. ΤΑΡΚΤΙΤΙΟΤ. ΠΡΕΙΣΚΟΤ.
ΑΝΘΠΑΤΟ. ΝΕΙΚ. *Ara*, *cui inscrip-*
tum: ΠΑΤΡΩΝΟΣ. in numo Neronis.
(Mus. Caef.)

Numi huic similes a variis sunt vul-gati, sed cum haud dubie vitiati fuerint omnes, eorum fallax lectio ingentia in rem numismaticam monstra invexit, quae prolixe olim recensui, et perfirxi^{f)}. Praetensus igitur Tarquitius Pretanicus Harduini^{g)}, et mirabilis formula: ΕΞ&-σιαν ΑΝΘΠΑΤΟ_{εικη} ΠΡΑΤΤΩΝΤΟΣ. Ut est apud Vaillantium, et Morellium^{h)},

deinceps exulabunt, docente istud intē-
gerimmo hoc musei Caesarei numo. Hu-jus Tarquitii meminit Tacitusⁱ⁾: *Dam-natus iisdem consulibus Tarquitius Prif-eus repetundarum Bithynis interrogatis-*
bus. Id factum V. C. 814., justa poena,
ut qui VIII. ante annis Statilium Taurum
Africæ proconsulem instigante Agrip-pina postulavit atque evertit^{k)}. Ambi-guum hactenus, sintne hi numi percussi
Nicaeae, an Nicomediae.

ΕΠΙ. ΑΤΤΙΟΤ. ΔΑΚΩΝΟΣ. ΑΝΘ-
ΠΑΤΟΤ. ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. *Capricornus*,
cornucopiae, thyrsus super ara, *cui in-*
scriptum: ΝΕΡΩΝΟΣ. in numo Nero-nis. (Morelli in Fam. Attia, Hist. B. L. Tom. III. p. 197).

Idem hic numus laudatur a Vaillan-tio, sed sine mentione τς ΝΕΡΩΝΟΣ. Ex analogia numorum Tarquitii plane persuasum mihi est, etiam in hoc prō praetenso ΝΕΡΩΝΟΣ. legendum ΠΑ-
ΤΡΩΝΟΣ. Hujus Attii Laconis nullam usquam reperio mentionem.

ΕΠΙ. Μ. ΠΛΑΝΚΙΟΤ ΟΤΑΡΟΤ.
ΑΝΘΠΑΤΟΤ. in numis Vespasiani.

M. Plancius Varus proconsul in plu-
rium Bithyniae urbium numis legitur;
qui omnes Vespasiani caput offerunt,
suntque collecti apud Morellium in fa-milia Plancia. Id praeterea habent pecu-piare, quod in plerisque urbis nomen
juxta Vespasiani caput ponatur. Suūt ve-ro ΚΛΑΤΔΙ, in aversa: *Caput multi-ebre*. (Morelli l. c.) ΚΛΑΤΔΙΟ. *Aquila*

a) Ann. XII. 22. b) Hist. I. 77. c) Num. Graec. d) In Gellia. e) Rec.
III. p. 277. et Mel. II. p. 27. f) Num. vet. p. 187. g) Num. urb. p. 124. h) in Fam
Tarquit. i) Ann. L. XIV. 46. k) Tacit. Ann. XII. 59.

fians. (Ibid.) Pertinent hi *Claudiopolis*, probat Perizonius apud Havercampum^m). quae et *Bithynium* dicta fuit. NEKA. (*sic*) NEIKAEI. *typis variis.* (Morelli, Palleria.) ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. Ara. (Haym T. II. p. m. 248). Videtur pertinere Prusia- dem ad mare. ΗΡΑΚΑΕΩΤΑΝ. *Caput Herculis.* (Sestini Lettere T. IV. p. 104). Hic Plancius Varus legitur etiam in numo Apameae Phrygiae cum capite Vespasiani.

Vaiiantius hujus M. Plancit. Vari nummos adhuc sub Tito et Domitiano recitat, et Morellius dedit numum, cuius antica dissimulatur, inscriptum: M. ΠΛΑΝΚΙΟΤ. ΟΤΑΡΟΤ. ΑΝΘΤΠΑ- ΤΟΤ. Β. ΤΗΣ. ΜΗΤΡΟΠΩΛΕΩΣ. ΜΗ. ΝΙΚΟΜ. (in Fam. Planc. num. 9), sed cum videatur verisimile, in antica et Titum et Domitianum Caesaris nomine proponi, reipsa ad Vespasiani imperium pertinent.

ΕΠΙ. M. ΜΑΙΚΙΟΤ. ΡΟΤΦΟΤ. ΑΝ- ΘΤΠΑΤΟΤ. ΒΙΘTNIA. *Genius Bithy- niae fians cum gubernaculo*, in numo Vespasiani, (Morelli in Fam. Maecia, Catal. d'Ennery.) et Titi. (in eod. Ca- tal.)

Idem Maecius Rufus memoratur in numo Domitiani, sed adhuc Caesaris, (Morelli, Catal. d'Ennery.) qui adeo sub Vespasiano item signatus est, typo *clypei cum hasta*. Eundem citat etiam Vaillantius, sed perperam legit ΜΑ- ΠΙΟΤ. pro ΜΑΙΚΙΟΤ. (Numr. Graec. p. 25). Ex his numis corrigendae Suetonii editiones, in quibus scribitur *Mettius Rufus Africae praefectus*^l), quod late

probat Perizonius apud Havercampum^m). In Catalogo d'Ennery p. 528. laudatur numus Hadriani cum eodem M. Maecio Rufo procos., sed cui praeconio vereor, ut sit habenda fides.

ΕΠΙ. M. ΣΟΤΑΠΙΚΙΟΤ. ΠΡΟΚΛΟΤ. ΑΝΘΤΠΑΤ. NEIK. in numo Titi. (Vaill. et Morelli in Fam. Sulpic.)

* * *

Imperante Vespasiano aliquid videtur in Bithynia immutatum, et aliquamdiu saltem ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ, *procuator*, reip. praefuisse, docente istud numo, quem mox dabimus.

* * *

Numi cum BITHYNIAE mentione;
Imperatorios tantum hujus classis ha- bemus. Horum alii offerunt KOINON, seu *Commune* totius provinciae, omnes imperante Hadriano signati, alii ad politicum regimen pertinent. En tibi utrumque genus:

IMP. CAES. TRA. HADRIANO. AVG.
P. P *Caput Hadriani laur.* Ξ COM. BIT.
Templum 8 col., cuius epistylia inscrip-
tum: ROMSPAVG. AR. m. m. (Vaill.
Mus. Caef.)

ATT. KAIC. TPA. ΑΔΡΙΑ. CEB. Ca-
put laur, vel stndum. Ξ KOINON. BEL.
ΘTNIAC. *Templum 8 col.* AE. m. m.
(Mus. Caef. et alibi).

Vide similes alios, sed cum capite An-
tinoi in hujus numis.

CABEINA. CEBACTH. *Caput Sabinae*

^l In Domitiano.

^m Ad Morellii fam. Macciam.

spieis coronatum. ¶ *Eadem aversa.* AE. m. m. (Mus. Farn. et Pisan.) In alto: *Caput Sabinae solito cultu.* AE. II. (Mus. Caes.)

Alius, sed: *Templum 2. col., intra quod tria simulacra muliebria stantia.* AE. m. m. (Triflan T. I. p. 414).

Sub unius Hadriani imperio signati sunt numi *Communis* conventus totius provinciae. Testes ergo haud dubie sunt singularis cuiuspiam beneficii, quod Bithyni ab hoc Caesare abstulere. Constat, Hadrianum fuisse Bithynis causa quoque Antinoi sui in hac provincia natus. Docet praeterea Dio ⁿ⁾, eum tradita senatui Pamphylia sibi Bithyniam servasse. Cujus honori erectum videatur templum in his numis conspicuum, difficile est divinare. Buonarrotus ^{o)}, et Mazzolenus ^{p)} existimant, esse templum ipsius Hadriani honori consecratum. Verum hanc sententiam saltem quadam sui parte fallere, arguit numus I., qui docet, ROMAM etiam in honoris societatem adscitam. Vaillantius in suo ad numum I. commentario docet, templum hoc esse *Romas et Augusto dedicatum* ^{q)}. Revera indulgente Octaviano etiam Nicomediae erectum fuisse templum Romae, et sibi, tradit Dio ^{r)}. Darem istud, si numi epigraphe esset ROMETAVG., qualis est in numis obviis argenteis Pergami, et aeneis Lugduni, ut creditur, signatis. Verum pro literis ET est luculentum SP non modo in numo Vaillantii, sed etiam in integerrimo musei Caesarei, quam is

difficultatem plene intactam relinquit, perinde quasi utrumque promiscue posset usurpari. Sed enim, ut has sententias evertere facile fuit, ita verisimilem literis SP dare significationem, arduum. Si tres figurae muliebres numi postremi essent integrae, aliquid forte posset erui. Tritanus in iis tres mulieres videt, Palladem, Sabinam, et forte Pudicitiam. Abstineo a conjecturis.

* * *

Numum *M. Maecii Rufi procos.* cum capite Vespasiani et addito BIOTNIA vide supra in numis proconsulium.

ΕΠΙ. Λ. ΑΝΤΩΝΙΟΤ. ΝΑΣΩΝΟΣ.
ΕΠΙΤΡΟΠΟΤ. BIOTNIA. *Mulier s. gubernaculum tenens*, in numo Vespasiani. (Haym. T. II. p. 247.)

Ἐπίτροπος, procuratoris, in nullo alio certo numo vetere fit mentio, de cuius munere agemus alibi. Typus non Fortunam, ut Haymio placuit, sed genium, vel symbolum Bithyniae indicat; nam similis mulier etiam comparet in numis Hadriani inscriptis ADVENTVL.BITHTNIAE. Ex hoc numo videtur corrigenda mira epigraphe, quam ex numo Domitiani sic proponit Vaillantius ^{s)}. ΕΠΙ. ΠΡΟ. ΕΜΠΛΙΟΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΤ. ΝΑΖΩΝΟΣ. Istud tanto magis certum, quia typum dicit esse *clypeum cum spiculo*, seu hasta, qui typus etiam est in numo Maecii Rifi proconsulis Bithyniae, ut vidimus supra. Undem numum aliter

n) L. LXIX. §. 14. o) Offerv. p. 22. p) Mus. Pis. p. 39. q) Num. praecl. T. II. p. 138. r) L. LI. §. 20. s) Num. Graec. p. 25.

legit Harduinus, at non minus inique, et Rhodum transfert^{t).}

ΕΠΙ. ANT. ΝΙΚΩΝΟC. ΠΡ. ΣΕΒ. ANTI. B. KL. (sic) ΠΟΝΤΟΤ. *Diana venatrix*, in numo Faustinae sen. (Haym. T. II. p. m. 284.)

Nimis mihi suspecta lectio. *Nisi* nec Graecum nomen est, nec Romanum saltem cognitum facile. Deinde B solitarium, quo notaretur Βιθυνία, et KL pro KAL monetarii scilicet errore, quae quidem minus mihi probantur, et si ceterum constet, Bithyniam et Pontum sub uno rectore stetisse, de quo egimus paullo altius. Ea epigraphes male lectae suspicio tanto ingravescit magis, quod numos habemus Antonini Pii: **ΕΠΙ. ANT. ΖΗΝΩΝΟC. ΠΡ. ΣΕΒ. ANT. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤ.** (Mus. Caes. Pellerin Mel. II. p. 357.) Si conferamus geminam inscriptionem, facile deprehendemus, esse unam eandemque, Haymianum vero numum minus fuisse integrum. Statuendo igitur, praesentem Faustinae sen. numum, qui alioquin imperante item Antonino signatus est, Philippopolin Thraciae pertinere, omnis tollitur ambiguitas.

ΑΛΥΑΤΤΑ.

Oppidum Bithyniae parum cognitum.

Autonomi.

Caput galeatum. Ξ ΑΔΤ. vel ΑΔΤΑΤ. ΤΗΝΩΝ. *Lyra.* AE. III.

Numum hunc Panelius olim ex museo le Bret edidit, sed solo ΑΔΤ. notatum,

cumque Alyattis Bithyniae tribuit^{u).} Aliquot post annis ipsum hunc numum restituit, sed in eo legit plenius: ΑΔΤ. ΑΤΤΗΝΩΝ^{v).} Posterior haec lectio si vera, dubitari non poterit de numo hoc his Bithyniae Alyattis tribuendo. Quod si lectio ΑΔΤ. valet, mallem eum Alyziae Aegarnaniae propter lyrae typum tribuere, quia is tractus Apollini peculiari modo sacer fuit, ut in hac diximus.

ΑΡΑΜΕΑ.

Ad Propontidem post Rhydacum fl.

Autonomi.

ΑΙΑΜΕΩΝ. *Caput Apollinis laur.* r. ΤΩΝ. ΜΤΡΑΕΑΝΩΝ. *Lyra, infra annus ΖΛΣ.* AE. II. (Pellerin.)

ΑΙΑΜΕΩΝ. ΜΤΡΑΕΑΝ . . *Caput juvenile laur.* Ξ ΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΟΤΙΒΙΟΤ. ΠΑΝΣΑ. *Lyra, infra annus ΕΔΣ.* AE. III. (Liebe p. 238.)

Fuit haec urbs teste Strabone aliisque dicta antea *Myrlea* a Myrlo Colophoniorum duce, ut refert Stephanus, sed everfa fuit a Philippo V. Macedoniae rege, et data Prusiae Bithyniae regi, qui eam instauratam ab uxoris nomine *Apamean* vocavit, quod praesentes numi praeclare confirmant. Eustathius eam sic dictam contendit ab uxore Nicomedis Epiphonis^{w).}

AE. RRRR.

Coloniae Apameae numi extant a Neroni usque ad Valerianum, et Gallie-

t) Num. urb. in *Rhodus.*

u) Num. Cistoph. p. 39.

x) Mem. Trov. 1737. Octob.

y) Ad. Dionys. v. 918.

epochae intra annos 691. et 706. Videntur Claudiopolitae usi aera Caesariana, nisi aliam privatam suam habuere.

AE. RR.

Imperatorii.

Nomine Bithynii.

Bithynii nomen vetus resuscitatum est abolito, saltem in numis, Claudiopolis vocabulo, inscripto ΒΕΙΘΝΙΕΩΝ. ΒΙΘΝΙΕΩΝ. Ejus causa videtur fuisse Hadrianus, qui hos Bithynienses propter natum apud eos Antinoum suum impennis dilexit derivato etiam affectu in Mantinenses Arcadiae, quia ab his Bithynienses oriundi fuere, ut supra in *Arcadia ex Paulania docuimus*. Atque ut idem Hadrianus Mantinenibus, qui in Antigoni regis gratiam Antigonenses se vocavere, auctor exstitit, veteris Mantinea nominis restituendi, sic idem Bithynienibus cognatis videtur persuasisse. Sane primi numi epigraphen Bithynii praferentes sunt cum capite Antinoi. At quaeri potest, fueritne deinceps in moneta plane abolitum Claudiopolis nomen? Causam dubii facit numus Antonini cum nomine Claudiopolis, et typo botri, quem vulgavit Vaillantius. At videtur hic perpetram Antoninum pro Hadriano vidisse. Sane in numo simili musei regii Harduinus Hadriani caput agnoscit. Deinde ipse olim numum Antonini ex museo Caesareo edidi inscriptum ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΒΙΘΝΙΕΩΝ., quo deinceps nomine numi hujus urbis omnes usque ad Gallie num, eti rati, signati sunt. Desivit ergo

deinceps inde ab Hadriano in numis appellatio Claudiopolis, et si serius iterum ipsum hoc nomen praevaluerit; ut docent Notitiae, Itineraria, et Constitutio Justiniani*).

Antinoi numi inscribuntur: Η. ΠΑ. ΤΡΙC. ΑΝΤΙΝΟΟΝ. ΘΕΟΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΒΙΘΝΙΕΩΝ. Nimirum, ut diximus, haec urbs Antinoi patria. Vide de his numos Antinoi. Memorabilis esset numus, quem Vaillantius ex museo Christinae citat, in quo: *Caput Commodi.* ☰ *Caput Antinoi.* In hoc numo, quem accurate ipse Romae exploravi, aut caput Herculis juvenis, quod in aliis quoque hujus urbis numis sub *Commodo* percussis exstat, in caput Antinoi refectum est, aut Antinous prorsus non est, sed ipse Hercules. Opus enim valde rude est.

* * *
Hadrianam se urbs vocavit ob beneficia, quae ab Hadriano Antinoi sui gratia abstulit. Sic adhuc inscribitur in anno Gallieni.

AE. RR.

CAESAREA.

Mediterranea inter Rhindacum fl. et Olympum montem, antea dicta *Smyra*, aut *Smyrdiana*.

Autonomus.

ΘΕΟΝ ΚΤΝΚΛΗ. *Caput muliebre turnum.* ☰ *ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ.* *Sagitta intro coronam.* *AE. II.* (Pellerin.)

*) Novell. XXIX. tit. 3.

Caput muliebre velatum turritum Χ nuda stans d. paternam, s. caduceum. ΑΕ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Sagitta*, in area monogramma. ΑΕ. III. (Sestini Lett. T. IV. p. 102.)

Huic Caesareae suum numum tribuendum putat Pellerinus. Observandum in eodem numo una parte Ε et Ζ, altera Ε et Σ.
ΔΕ. RRRR.

Imperatorii.

Sunt cum capite Augusti, Lucii Caes. Claudii, et Neronis. Magnum huic urbi malum intentavit cl. Sestinus, cum edicto sanxit, omnes ejus numos restituendos Trallibus ^{f)}. Sed mitius cum ea agendum censui ex causis, quas in moneta Trallium dabimus. Numos ergo hujus Caesareae statuimus sequentes:

ΟΤΗΙΔΙΟΣ. ΠΩΛΛΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Augusti nudum*. Χ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΑΣΙΟΤ. *Templum 8. col.*, in area capricornus, et caduceus. Editus a Goltzio, (Num. Aug. Tab. 74.) eumque esse genuinum, probat similis sequens.

ΠΟΛΛΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Augusti nudum*. Χ Eadem aversa. ΑΕ. II. (Morelli Num. Aug. Tab. 41. n. 21.)

ΟΤΗΙΔΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Caput Augusti nudum*, rōne ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Χ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. ΠΑΡΡΑΣΙΟΤ. *Caput Jovis*. ΑΕ. III. (in meis Num. vet. p. 176. Pembrock P. II. Tab. 83.)

ΠΑΡΡΑΣΙΟΣ ΜΕΝΑΝΔΡΟΤ. *Caput Augusti laur.* Χ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Figura*

De his numis fusius disputavi in opere citato, ex quo compendio nonnulla excerpam.

Memoratur in illis famosus ille *Veidius Pollio*, a scriptoribus passim dictus *Vedius Pollio libertinus*, et secundum Plinium *ex amicis Divi Augusti*. Ejus quoque meminit marmor laudatum a Grutero ^{g)}, et marmor Athenense recens editum a Chandlero ^{h)}. Ο.ΔΗΜΟΣ. ΠΟΠΛΙΟΝ. ΟΤΗΔΙΟΝ. ΠΟΠΛΙΟΤ. ΤΙΟΝ. ΠΟΛΛΙΩΝΑ. Fuit oriundus ex hac Bithyniae Caesarea, neque dubium est, ab eo impetratum, ut quae *Smyraea* antea vocabatur, subinde *Caesareae* nomine fulgeret. Sic et Bithynio per Antinoi gratiam *Hadriani* nomen additum. Sane haec urbs neque antea, neque post incola fuit, quod ipsum et numorum egestas docet; argumento, se temporum splendorem uni *Vedio* debuisse, quem adeo instar patroni sui, ut fere foli amabant Bithyni, in numis suis propositum. Imperante Hadriano terrae motu graviter sulisse afflictam, docet Eusebius ⁱ⁾. Serius in Notitiis hujus Caesareae nomen recurrat.

Perstringendi etiam copiosi lapsus in explicandis his numis admissi. Spanheimius το ΟΤΗΙΔΙΟΣ interpretatus est *Ovidius*, et adstitutum caput dixit esse ejus poetae, quod re ipsa Augusti est, ut patet ex addito ΣΕΒΑΣΤΟΣ numi II. Erroris causa fuit nu-

f) Lettere T. IV. p. 59.

g) Pag 224. 3.

h) Inscr. ant. p. 52.

i) In Chronit.

mus alias similis, qui ferebatur inscriptus: ΟΤΗΙΔΙΟΣ. ΝΑΣΩΝ^{k)}. At fraudem detexit Massonius singulari dissertatione inserta Tomo IV. oper. Ovid. edit. Amitael. p. 121. Advertit enim, posteaquam numum bovo examini subjicit, a falsario vocabulum ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ in ΝΑΣΩΝ scite translatum esse, quo etiam loco pag. 127. testatur, parum exercitatum fuisse magnum Spanhemium in discernendis numis genuinis ab adulterinis. Prono altero errore idem Spanhemius caput numi III., quod Jovis dixi, propter vocabulum ΠΙΟΛΛΙΩΝ in aliis hujus generis numis scriptum esse *Afinii Pollio*nis Augusto item perchari putat, cum tamen utrumque nomen ejusdem sit Veidii Pollio*nis*. Nullam igitur ex his numis habemus aut Ovidii, aut Pollio*nis* effigiem.

In numo simili Vaillantius et Harduinus pro ΟΤΗΙΔΙΟΣ perperam legerunt ΚΟΤΠΕΔΙΟΤ.

Idem Vaillantius, ac post eum Haver-campus^{l)} hos numos Caesareae Palaestinae lignatos adseruere, quem lapsum jam notarunt Harduinus^{m)} et Pelleriusⁿ⁾. Iam solum illud, quod in his numis mentio fiat Veidii Pollio*nis*, eos huic Bithyniae Caesareae vindicat.

* * *

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Capricornus*, in numo Lucii Caef. (Vaill.)

ΛΕΤΚΙΟΤ. **ΚΑΙΣΑΡΟΣ.** *Victoria*. ☰

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Aquila* (Pellerin Suppl. II. p. 46).

Dubium non videtur, numum hunc esse hujus Caesareae. In primo Augilli numo, quem supra descripsi, est item capricornus. Numum alterum Pellerius dedit Caesareae Palaestinae, cuius tamen nullam certam video causam. Typus aquilae cultum Jovis eloquitur, quem praecipue fuisse observatum apud Caesaream Bithyniae, laudatus Augusti numus docet.

* * *

Capita Claudi et Messalinae *fr* *reptientia*. ☰ **ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ.** **ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ.** *Ipse togatus stans* AE. II. (Morelli Imp. T. II. p. 57.)

Indicavit etiam Vaillantius, sed cum perperam in Palaestinam amolitur. (in num. Messalinae.)

* * *

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. **ΛΑΡΑΣΙΟΣ.** *Juppiter stans*, in numo Neronis Caesaris. (Pellerin.)

Est hujus Caesareae causa inscripti magistratus, quem aliae Caesareae in monetam non vocaverunt. Sed Sestius nomine **ΛΑΡΑΣΙΟΣ**. intelligendum Iovem Larasium censuit, sed quod minus certum, ut dicetur in Trallibus. Huc etiam haud dubie pertinebunt numis **ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ**. *Fasoculus 4 spicarum*: vel: *Pallas telum vibrans*, quos rursum Vaillantius Palaestinae largitur. Alius typus

k) T. I. p. 53. 54. et in Addend. p. 719.
pop. p. 38. m) Mel. II. p. 12.

l) Imp. Morell. T. I. p. 408.

m) Nss.

equi gradientis apud eundem certe est
Cymes Aeolidis, ut in hac monebo.

Cum Nerone desinunt certi hujus urbis
numi hactenus cogniti. Addidit tamen
unum Vaillantius cum capite Caracallae:
KAICAPΕΩΝ. KIBTPATΩΝ, quo in-
dicari concordiam inter Caesarienses istos,
et Cibyratas Phrygiae adseruit. At hoc
loco το KAICAPΕΩΝ est honoris appellatio,
ut in Cibyrtarum numis dicemus.

* * *

Magistratum, ut vidimus, monetae
inscripſere. In numis Auguſti: MENAN-
ΔΡΟΣ addito ΠΑΡΑΣΙΟΤ, nempe pa-
tris nomine. In numo Neronis ΛΑΡΑ-
ΣΙΟΣ. At *Veidius Pollio* magistratus
non est, sed verius patronus, ut supra
diximus.

AE. RR.

CHALCEDON.

Vrbs illuſtris ad Bosporum Thracium,
dicta *urbs caecorum*, quia Megarenses,
qui urbem condidere, p̄ejorem hunc fi-
tum elegerunt prae commodiore trans
Bosporum alie, ubi postea Byzantium
conditum. Vide praeter alios Tacitum ^{o)}.

Autonomi.

Inſcribuntur ΚΑΛ. ΚΑΛΧ., sed recen-
tiores, ut et imperatorii plenius: ΚΑΛ-
ΧΑΔΩΝΙΩΝ. Apud scriptores est me-
tathesis literarum K et X, scribunt enim
Χαλκηδων. Dialectus Dorica H in A con-
vertit. Numorum modum servat etiam

marmor Latium, quod Luculli res ge-
ftas laudat, in quo est CALCHADONA ^{p)}.
Goltzii ΧΑΛΚΕΔΩΝ certe fallit, nam
in ſimilibus Arigonianis est ſolitum ΚΑΔ-
ΧΑΔΩΝΙΩΝ. Fallit etiam Begeri ΧΑΛ-
ΚΗΔΩΝ, ut dicetur.

* * *

Caput barbatum nudum. Χ Quadratū
informe. AV. III. (Pellerin.)

Caput simile. Χ ΚΑΛΧ. Rota. AR. III.
(Pellerin.)

ΚΑΛ. *Bos fians* Χ Quadratum incu-
ſum. AR. III. (Mus. Caef.)

ΚΑΛΧ. *Bos spicas infilens.* Χ Qua-
dratum incusum. AR. fere II. (Pellerin.)

Horum primum Pellerinius nulla alia
cauſa, niſi quod ſimile caput habeat
illi, quod est in numo II., Chalcedonium
putat. Reliqui tres, qui fine dubio hujus
ſunt urbis, longam praefuerunt vetuſla-
tem. In numo III. litera K formae est
inſolentioris, quam habes in mea Sylo-
ge I. p. 33.

In autonominis reliquis typi obvii.

* * *

Concordiam cum Byzantio e regione
poſito indicant numi inscripti. BTZAN.
ΚΑΛΧΑ., de quibus egi in numis By-
zantii.

* * *

Vulgavit Begerus numum cum praet-
tentia epigraphe ΧΑΛΚΗΔΩΝ, et typo
lyrae intra quadratum ^{q)}. Sed eum eſſe
Chalcidis Euboeae, jam vidit Pelleri-
nius.

AV. dubius, AR. RRR. AE. RR.

^{o)} Ann. XII. 63.

^{p)} Gori Inscript. T. II. p. 255.

^{q)} Thes. Br. T. I. p. 489.

R e g i u s.

De argenteo max. mod. cum capite et epigraphe Lysimachi Thraciae regis, quem edidi ex museo Savorgnan¹⁾), egimus in numis hujus regis.

Imperatorii.

A Trajano ad Tranquillinam usque.

Epigraphe constans ΚΑΛΧΑΔΩΝΙΩΝ., sed Vaillantius plerumque obtrudit ΚΑΛΧΑΔΩΝΙΩΝ.

Typi in Apollinis cultu plerumque occupantur. Et vero antiquissimum Chalcedone stetisse ejus dei templum testatur Lucianus²⁾). Quare in his numis frequens *lyra, tripus obvoluto serpente, gryphus*. Saepe ipse *cycno sublime effertur*, nimirum fuisse cycnos Apollinis adfessores, et canoros homines, antequam³⁾ in aves mutarentur, narrat idem Lucianus⁴⁾, et ab Apolline junctis cycnis Cyrenen Hypsei filiam in Libyam avectam, refert Pherecydes⁵⁾). Teste Nonno⁶⁾.

λυρην δὲ ἐξέτισεν Απολλων,
Και πτεροεις πεπογητο λικων πτεροεντας
δίσες

Εἰδος ἔχων κυκναο.

lyram proiecit Apollo,
Et alatus avolavit relinquens alatas
fugittas

Formam habens cycni.

Denique Socrate auctore⁷⁾ cycni sunt Apollinis ministri, et vaticinandi arte praediti, canuntque suavius instantे morte, quia laetantur, sc̄ brevi cum Apollini suo conjunctum iri.

Magistratus ΙΠΠΙΩΝ sine mentione dignitatis in numo Antinoi. (Seguin.)
AE. R.

CIEROS.

Autonomum inscriptum KIEPE. Pelleinius Prufiadi ad Hypium tribuit, quam sententiam infra in humis *Prufiadis ad mare* refutabimus.

CIVS.

Numos hoc nomine inscriptos vide infra in *Prufiadis ad mare*.

CLAVDIOPOLIS.

Vide altius *Bithynium*.

CRATLA.

Vide mox in *Flaviopoli*.

EREBOEA.

Imperatorius Commodi: EPEBOIΩΝ.
Hercules flans. At Ptolemaeus, qui unus obscure hujus urbis inter mediterraneas Bithyniae meminit, eam vocat Ερεβους. Ceterum hic numus a nemine alio laudatur, praeterquam a Vaillantio et Harduino.

AE. RRRR.

FLAVIOPOLIS.

Mediterranea, olim dicta *Cratia*, Κρατεια, sed numi Κερτιεων scribunt, forte Ionice. Appellata serius *Flaviopolis*, in

1) Num. vet. p. 62. 2) In Pseudoment. 3) De Electro. 4) Schol. A pollonii ad L. II. v. 500. 5) Dionys. L. II. v. 218. 6) Apud Platon. in Phaedon
y) Apud Platon. in Phaedon

rumis tamen novo nomini vetus fere
constanter additur. Aevo inferiore sola
appellatio prisca videtur in usu fuisse,
ut appareat ex Constitutionibus et No-
titiis.

IΕΡΟC. ΔΗΜΟC. *Caput juvenile laur.*
Χ ΑΔΡΙΑΝΕΩN. *Fortuna flans.* AE. II.
(Pellerin.)
AE. RRR.

Imperatorii.

A Severo usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΚΡΗΤΙΕΩN. ΦΛΑΟΤΙΟ-
ΠΟΛΕΙΤΩN.—ΚΡΗΤΙΑ. ΦΛΑΟΤΙΟ-
ΠΟΛΙC., in unico Caracallae numo
apud Vaillantium ΚΡΗΤΙΕΩN tantum.

Typi obvii. Apud Liebeum ^{a)}: *Satyrus capripes, vel ipse Pan cornutus flans d. adfidentem hinnulum arripit, s. pedum et hinnuli exuvias.*

AE. RR.

GERMANICOPOLIS.

Sintne huic Bithyniae urbi aliqui numi
tribuendi, disputatum supra in Germa-
nicopoli Paphlagoniae.

HADRIANI.

Mediterranea ad Olympum M. quod
docent numi, situ tamen minus certo,
quae causa fuit, cur a quibusdam My-
siiae urbibus accenseretur, nam Olympi
jugum saltem Australie in Mysiam perti-
git. De hoc vide plura in meis Numis
vet. p. 179., et apud Massonum in vita
Ariolidis §. III.

Autonomi.

Protome Aesculapii. Χ ΑΔΡΙΑΝΕΩN.
Telephorus flans. AE. III. (Mul. Caef.)

Imperatorii.

Ab Hadriano ad Salonicam usque.

Epigraphe: ΑΔΡΙΑΝΩN. ΑΔΡΙΑ-
ΝΕΩN. Varius hic scribendi modus non-
nullos adhaerere fecit, cui ex pluribus
hujus tractus oppidis ab Hadriano no-
men fortis recte adscribendi sint hi nu-
mi. At enim numi utroque modo in-
scripti conspirant in magistratu archonte
et nonnunquam etiam typis, ut adeo
dubium non videatur, utrosque ad hos
Olympi Hadrianos pertinere. Diversitas
scripturae ΑΔΡΙΑΝΩN, et ΑΔΡΙΑ-
ΝΕΩN diversas urbes non arguit, nam
periinde legitur ΤΤΑΝΩN, et ΤΤΑ-
ΝΕΩN, tum ΝΙΚΑΕΩN, et ΝΙΚΑΙΕΩN.
Vide huc spectantia etiam in proxima
Hadrianopoli.

Typi admodum varii, sed argumenti
obvii.

ΑΔΡΙΑΝΩN. ΤΤΧΗ. *Caput muliebre*
turritum, in numo M. Aurelii. (Vail-
lant.)

Similem Lucillae Vaillantius Adram-
nis Coelesyriae, nescio quibus, tribuit.
Forte in utroque legendum ΑΔΡΑΗ-
ΝΩN, sic ut numi hi sint Adrae Ara-
biae. Sane in vicina Bolstra eadem occur-
rit epigraphe, idem typus.

a) Pag. 318.

Magistratus.

Archon ΑΡΧ., etiam *A.* ΤΟ. *B.* legitur in numis Aurelii, Valeriani, Saloninae. (Vaill. Arigoni.)

Praetor: ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΔΙΟΔ. ΦΙΛΑΞ. ΤΟΤΚ. (sic) Γ. ΙΟΤΔ. ΑΔΡΙΑΝΟΝ. (sic) Antoniai. (Pellerin.) ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΑΤΡ. ΔΟΔ. ΠΡΟΚΛΟΤ. ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. Elagabali. (Mus. Albani.)

* * *

Mentio filius: ΑΔΡΙΑΝΩΝ. ΠΡΟΣ. ΟΛΤ. ΟΛΤΜ. ΟΛΤΜΠΟΝ, insolentius: ΑΔΡΙΑΝΕΩΝ. ΕΝ. ΟΛΤΜΠΩ, in numo Hadriani. (Sestini Lett. T. IV. p. 103.)

* * *

Coneordia cum vicinis Nicaeensibus, et Cianis.

AE. RR.

HADRIANOPOLIS.

Vaillantius et Harduinus numos omnes hoc nomine inscriptos Hadrianopoli Thraciae adjudicavere. At cognitos hactenus habemus numos aliquot, qui ex certis indiciis ejus monetae detrahendi sunt, ut continuo patebit.

Autonomus:

Caput Palladis. Χ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙ. ΤΩΝ. *Deus Merfis* stans d. . . . f. *hastam.* AE. II. (Hunter.)

Menfis effigies in moneta urbium Europearum insolens, at obvius in numis urbium Asiae minoris.

Imperatorii.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΕΤ. ΒΞ. *Diatropa vonatrix*, in numo Severi. (Vaill.)

In Thraciam pertinere hunc numum recte negarunt Wilsus, et Pellerinius, nam hujus urbes monetae suae inscripte sive annos epochae, non constat. Accedit, mirum omnino videri, ex tot Hadrianopolis Thraciae numis, quibus moneta omnia abundant, unicum hunc esse numum epocha insigem. Quare cum aliae fuerint extra Thraciam Hadrianopolis, harum una manifesto respienda.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. CANAΙΔΟΤ. *Imperator stans adstante hinc Pallade, inde muliere stolata d. amphoram gestante, in numo Hadriani.* (Pellerin. Rec. III. p. 210).

Praetores Hadrianopolis Thraciae in numis non habuit, sed praefides, νηγονομας.

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛ. ΑΡΧ. ΔΙΟΦΑΝΤΟΤ. ΑΛΞ. *Victoria gradiens, in area ΚΕ.* in numo Alexandri Sev. (Pellerin. l. c.)

Rursum Hadrianopoli Thraciae obflat magistratus archon, atque etiam literae ΚΕ., si modo hae epochae annum notant.

Ad quam ergo Hadrianopolin citatis hic numi pertineant; inquirendum. Ex nonnullis, quae hoc nomine extra Europam memorantur, Hadrianopolis illa, quae ab Hierocle et Notitiis Bithyniae accensetur, unum alterumve saltem ex citatis hic numis sibi videtur vindicare. Bithyniae urbes nonnullae epocham et magistratus varios in numis proposuere. Tamen ad unam eandemque urbem vix pertinebunt numi loco II. et III. laudati, quia illius magistratus dicitur praetor, hujus archon, nisi forte eadem urbs

tempore Hadriani habuit praetorem, aetate Alexandri archontem, quod idem mox supra vidimus in Hadrianis, et vi-debimus infra in Hadrianotheris et Nicomedia. Neque ejusdem urbis esse pos-sunt numi I et III., si modo ^{a)} C E . nu-mi III. epocham notat. Dificile est, de his numis certi quid statuere, cum quod exiguum adhuc est eorum numerus, et pauci nullum certum criterium offerunt: tum quod plures fuere Hadrianopolis. Quinduibum non est, fuisse urbes plures, quae adscititum ab imperatore quopiam no-men tulere, quin de eo nobis constet. Quis nostrum sciret, Stratoniceam Cariac Hadrianopolin quoque dictam, nisi istud adsereret Stephanus, et numus nu-per repertus confirmaret? Ut adeo ab-sonum non sit conjicere, posse unum al-terum ex his numis ad urbem ali-quam pertinere, quae dissimulato yetere suo nomine aliquamdiu adscititio novo usa fuerit. Quare, ut veritas certius eru-atur, exspectandae adhuc aliae numo-rum suppetiae.

tur testari. Que pacto alteram habemus Hadrianopolin; nam una eademque urbs, quae in Severi numo signavit annum B Ξ ., in numo Alexandri C E . scribere non potuit.

Erant, qui Hadrianos et Hadriano-polia unam urbem putarent. Hos inter-fuit Carolus a S. Paulo, sed quem in subiecta nota jure correxit Lucas Hol-stenius ^{b)}, in quo et erravit Fabricius. (Bibl. Graec. L. IV. c. 30. p. 376). At-que ut aliis argumentis abstineam, in Notitiis manifeste inter utramque distin-guitur. Pellerinius conjicit, Hadrianos ad Olympum etiam Hadrianopolis no-mine signasse monetam ^{c)}. At non vide-tur verisimile, Hadrianos altero hoc no-mine usos, quo nomine in vicinia urbs alia praedita fuit.

HADRIANOTHERAE.

Vrbs mediterranea, et, ut ex Notitiis arguitur, in vicinia Hadrianorum versus Mysiam, nisi in hac reipsa sita fuit, nam auctores plerique eam huic infe-runt. Condita fuit ab Hadriano, ut no-men arguit, et testatur Spartanus in ejus vita: *Oppidum Hadrianotheras in quodam loco, quod illuc feliciter esset venatus, et ursam occidisset, aliquando constituit*: Et Dio ^{c)}: και πολιν ἐν τῇ Μυσίᾳ ὀνόματις Ἀδριανὸς θηρας ἀντηρούσατο, et conditam in Myria urbem Hadriani venationes vocavit. Quibus adde Cedrenum.

Autonomi.

Caput Herculis cum clava. Ξ ΑΔΡΙΑ-

a) Geogr. Sacr. p. 252.

b) Rec. II. p. 20.

c) L. LXIX. 10.

ΝΟΘΗΡΙΤΩΝ. *Leo.* AE. III. (Pem-
brock).

ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΑΛΗΤΟC. *Caput juvenile.*
Ξ *Endem epigraphe. Aesculapius flans.*
AE. II. (Pellerin.)
AE. RRRR.

Imperatorii.

Ab Hadriano usque ad Philippum.

Epigraphe, ut in autonomis. In numo
Severi max. mod. apud Arigonium men-
dose urbis nomen scribitur ΑΔΡΙΑΝΟ-
ΘΤΠΤΩΝ, geminato errore; rectius in
numo simillimo musei Albani, ejusdem-
que Severi: ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΕΤΤΩΝ, ut
adeo duplex habeamus urbis gentile,
Αδριανοθητης, ut passim, et Αδριανοθη-
της, et recte illud, nam Αδριανοθητης
est *Hadriani venatio*, et Αδριανοθητης,
Hadriani venator.

Typi illustriores: *Caput ursi*, quod re-
fertur ad ursam ab Hadriano in venati-
one peremptam, ut diximus. *Caput apri*
in numo Antinoi, scripto juxta: ΑΔΡΙΑ-
ΝΟΤ. ΘΗΤΑ. *Hadriani servus*, ut legit,
et interpretatur auctor musei Theupoli.
Quis non videt, legendum hic esse ΑΔ-
ΡΙΑΝΟΤΘΗΡΑ, atque adeo lepidam
ejus interpretationem penitus elusam?

* * *

Magistratus Vaillantius in numo Dom-
nae legit: ΕΠΙ. ΔΙΟΓΕΝΟΤC. AP. Vnde
doceremur, suis archontem hujus urbis
magistratum. At Pellerinius in binis suis
ejusdem Domnae, et cum eodem aver-
sae typo Severi equitis legit: ΚΤΡ. ΔΙΟ-
ΓΕΝΟΤC. (Mel. II. p. 139.) Pellerini

judicium confirmat citatus ex Arigonio
Severi numus, in quo: ΕΠΙ. C. ΠΑΝ-
ΚΡΑΤΙΟΤ. ΔΙΟΓΕΝΟΤC. Ergo praeto-
res habuit ea urbs saltem Severi aetate,
nam habuisse eam serius archontem,
docet numus Vaillantii cum capite Phi-
lippi sen., nisi forte et hic dormitet vir
praefectus. in quo: ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΣΩΚΡΑ-
ΤΟΤC. APX. A.

AE. RR.

HERACLEA.

Maritima in Maryandinis, colonia
Megarenium et Tanagraeorum, unde
in numis dialectus Dorica, quanquam
ea non constanter valuit, ut videbimus.
Aedificatam a Bœotis oraculi monitu
prolixe narrat Iustinus ^{d)}). Fuit urbs ali-
quando potens, quae proprios etiam ty-
rannos habuit, quorum numos infra pro-
demus. De hujus fortuna urbis vide Mem-
nonem ^{e)} et Buonarrotium ^{f)}.

Autonomi:

ΤΟΝ. ΚΤΙCTAN. *Protome Herculis*
capite diademato addita clava. Ξ HPA-
ΚΛΕΩΤΑΝ. ΠΟΝΤΩ. *Hercules Cer-
berum fune trahens, juxta signum Cere-
ris super basi.* AE. m. m. (Pellerin Suppl.
III. p. 81.)

Alius sed cum epigraphe ΗΡΑΚΛΕ-
ΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ. (Harduin.
Num. urb. p. 67).

Numi hi docent, Hercolem ab Hera-
cleis conditorem habitum, typum vero
explicat Mela de haç Heraclea diffe-
rens ^{g)}: *juxta specus est Acherusia*, ad

d) L. XVI. c. 3.
e) B. L. T. XIV. p. 279
c. 10.

f) Oserv. ist. p. 275.

g) L. I.

manes, ut ajunt, pervius, atque inde ex tractum Cerberum existimant. In eandem sententiam Xenophon^{b)}, et Eustathiusⁱ⁾. Epigraphe reliqua explicabitur in imperatoriis.

neque usam fuisse dialecto Dorica, quia opus Ionum fuit, alibi dixi.

* * *

Pellerinius argenteum inscriptum ΤΕΡ-ΣΙΚΟΝ, ut olim Hercules Cerberum, ad hanc urbem vi adegit, qui Tarsi Ciliiae est, ut in hujus numis dicetur.

Idem aeneum, in quo hinc *Caput Jovis*, inde H *intra coronam*, hujus esse Heracleae conjectit, sed quem potius permittendum Elidi, in hujus regionis numis verisimile diximus.

AR. RR. AE. RR.

Imperatorit.

Incipiunt sub Trajano, ab hoc usque ad Severi tempora nullus cognitus; inde usque ad Gordianum porrigitur saltem certi; nam quos cum capite Gallieni et Saloninae obtulit Pellerinius, utrum huc pertineant, non satis expeditum.

Epigraphe sub Trajano: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ. A Severo usque ad Gordianum multa inconstans: ΗΡΑΚΛΕΙΑC. ΗΡΑΚΛΗΑC., quin etiam (si modo bene legit Vaillantius) ΗΡΑΚΛΕΩΝ. ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ, addito in omnibus his constanter ΕΝ ΠΟΝΤΩ. Sub Gordiano: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ., aut, ut sub Trajano: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ. Ex quo colligimus, usque ad Severi tempora valuisse dialectum Doricam, ab hoc Ionicam, priorem retractam sub Gordiano, forte quia civitas promiscue

^{b)} Exped. Cyri L. VI.

ⁱ⁾ Ad Dionys. v. 791.

ex Doribus et Ionibus constiterit. Dores conditores supra narravimus. Per dialeatum Ionicam juvari posset Strabo, qui dilerte binis locis Heracleam Milefiorum coloniam profitetur ^{k)}, nisi eam omnium veterum consensus Dorum faceret, et iis locis erudit pro Μιλησίω legendum censerent Μεγαρών. At haec utriusque gentis permixtio accidere facile potuit multis Milefiorum coloniis in eo tractu potitis.

Typos Hercules conditor plerumque suppeditavit; aut *Hesperidum poma tenens*, aut *taurum*, aut, ut est in insigni musei Caeli numo, *equum Diomedis domans*; aut *aprum Erymanthium humeris gerens*, aut *Amazonem fugientem insequens*, aut, ut in numis Gordiani, *Cerberum catena trahens*. Illustrior est sequens:

ΗΡΑΚΑΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟΣ. ΑΠΟΙΚΩΝ. ΠΟΛΙΩΝ. *Theatrum turba refertum, intra quod templum, statua Herculis sedentis, juxta vixor stans cum palmae ramo, in numo Gordiani.* (Buonarroti Osserv. ist. p. 275).

Singularis hujus epigraphes explicatio continuo dabitur.

* * *

Metropolis. Vaillantius binis locis numeros inscriptos ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ. Heracleae Thraciae tribuit ^{l)}). Fuit haec eadem cum Perintho,

at haec multo serius Heracleae appellationem accepit, ut constat ex ejus numis, in quibus usque ad Gallienum Perinthi nomen durat. Quare hi numi Heracleae nomine inscripti Perinthum Heracleam revocari non possunt. Agnovit ipse eodem in opere difficultatem ^{m)}, quare aliam Heracleam respexit. Exclusit tamen etiam hanc Bithyniae ob metropolis titulum, quia in Ponto duae jam fuerint metropoles, Amasea et Neocaesarea. Rem primum in medio reliquit Pellerinius ⁿ⁾, at serius ipse agnovit, numos cum hac inscriptione esse hujus Heracleae, titulum autem metropolis esse potius honoris epitheton ^{o)}). At vero hanc litem optime componunt citati supra autonomi duo, unus Pellerini, qui inscribitur: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΕΝ. ΠΟΝΤΩ., Harduini alter: ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ. ΜΑΤΡΟΠΟΛΕΙΤΑΝ., qui cum certe sint unius ejusdemque urbis, patet, eam Heracleam, quae in Ponto fuit, fuisse etiam metropolin.

Nequaquam huic sententiae officit, quod adversus eam adfert Vaillantius, fuisse jam binas in Ponto metropoles, neque cum Pellerinio confugiendum ad titulum mere honorificum, aut quod exiguae saltē Bithyniae partis cum jurisdictione fuerit metropolis. Etenim vocabuli metropoleos non una fuit significatio, ut late explicabitur in Tractatu de Metropolibus. Alia enim est *urbis matris*, nimirum quae colonias eduxit, alia, at sensu minus proprio, capitis provin-

k) L. XII. p. m. 816. 817.
n) Mel. II. p. 254.

l) Num. Graec. p. 150. et 196.
o) Suppl. III. p. 83.

m) pag. 203.

iae. Ut Augustorum ævo urbes omnes, quae metropoles se dixere, fuere tantum metropoles in altera hac significatione, sic una fuit Heraclea, quae se metropolin, matrem urbium dixit, nimurum ut in citato supra Gordiani nummo ipsa de se jactat: ΜΑΤΡΟΣ. ΑΠΟΙΚΩΝ. ΠΟΛΙΩΝ., matris coloniarum urbium. Et vero colonias aliorum deduxisse Heracleotas, innuit Aristoteles ^{p)}, quas inter fuere Chersonnesus Taurica, et Callatia Moesiae, de quo vide Bonnarotium hujus numi eruditum interpretem ^{q)}. Fallitur igitur Harduinus, qui prima hac significatione ausquam vocabulum metropolis in numis occurseret adferuit ^{r)}.

Mentio situs EN. ΠΟΝΤΩ., quod in numis hujus urbis certis semper additur, nisi quando pro hoc scriptum est ΜΑΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ., ut adeo alterutro epitheto satis se ab aliis Heracleis putaverit discretam. Scripsit autem se Ponti, non quod in Ponto proprio sita esset, sed quod Ponto Euxino adjaceret, qua ratione etiam Tomitae Moesiae se scripsere ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. ΠΟΝΤΩΤ. Sic etiam nostram hanc Heracleam his verbis laudat Stephanus: πολις Θρακης ἐπ τῷ Πόντῳ, quo loco eo sensu videtur Heracleam dicere Thraciae, quia Mætyandinos, in quibus posita fuit, revera fuisse Thracas conjectat Strabo, con-

sentiente etiam Xenophonte ^{s)}, et Arriano ^{t)}.

Concordiam inter hos Heraclæotas et Sebastenos seu Phrygiae, seu Galatiae vidi Pellerinius in numo Severi: ΚΕΒΑΤ. ΗΡΑΚΛΕΩΝ. (Mel. II. p. 123. et 308.) Ait vir eruditus, fabricam hujus numi esse similem fabricæ aliorum hujus urbis numerorum, de quo ipse viderit. At qua ratione ipse serius potuit adserere, hujus urbis nomen non scribi, nisi ΗΡΑΚΛΕΙΑC. vel ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ ^{u)}? Revera hoc dempto in nullo alio scriptum reperio ΗΡΑΚΛΕΩΝ., nisi in nummo Maesae, quem citat Vaillantius. Cujuscunque Heracleæ numus est, vix credam indicari concordiam, nam neque hujus Heracleæ, neque utriusque Sebastes conspectus hactenus concordiae numus, et τὸ ΚΕΒΑΤ. videtur potius nomen urbis honorificum.

Noecoratum etiam huic urbi unus latur Pellerinius, commemorando I. numum Gallieni ΗΡΑΚΛΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. typo urnæ ludorum, ex cuius numi fabrica rursum conjectat, numum hunc hujus esse urbis. (Mel. II. p. 222.) II. ex numo Saloninae: ΗΡΑΚΛΗΑC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. typo Veneris stantis, et d. pomum ostentantis. (Suppl. I. p. XI.) Intentat rursus fabricam, et quod nulla alia Heraclea in numis scripsit ΗΡΑ-

p) Politic. L. V. c. 5.

q) L. c.

r) Num. pep. in Amasia.

s) Exped. Cyri. L. VI.

¶ In Periplo.

u) Suppl. III. p. 83.

ΚΑΗΑС. Observa, rursum hoc loco sibi contradicentem Pellerinum, qui aliam hujus urbis epigraphae serius non agnoscit, quam ΗΡΑΚΛΗΙΑC. vel ΗΡΑΚΛΕΩΤΑN., ut mox diximus. Vocabulum quidem ΗΡΑΚΛΗΑС in certo hujus urbis numo musei Caesarei cum capite Caracallae observatur; interea Pellerinii argumenta, numos hos cum mentione neocoratus huc pertinere, tanta non videntur, ut non aliis Heracleis per Asiam positis tribui queant.

Magistratus proconsul: ΕΠΙ. ΜΑΡ. ΚΟΤ. ΠΔΑΝΚΙΟΤ. ΟΤΑΡΟΤ. ΑΝΘ. ΠΑΤΟΤ. in numo Vespasiani, de quo vide prolegomena ad Bithyniam.

AE. R.

REGES HERACLEAE.

Historiam tyrannorum Heracleae conscripsit Memnon, quam ad summa capita redactam servavit Photius^{x)}, Gallice deinde redditam illustravit Gedoyenus^{y)}. Is primum Heracleae tyrannum vocat CLEARCHVM Isocratis et Platonis discipulum, crudelem tamen, et sanguinarium. Tyrannidem addit teste Diodoro Siculo V. C. 390., fuitque aequalis Artaxerxis Mnemonis. Caesar est a conjuratis anno XII. tyrannidis. Successit frater SATYRVS, idemque tutor liberorum Clearchi, crudelitate ante omnes tyrannos infamis, una tutela raro sanctimoniae exemplo obita illustris. Ei post septennium vita functo successere nepotes ex fratre

TIMOTHEVS et DIONYSIVS.

Timotheus fratre Dionysio in tyrannidis collegium adscito, magna humanitatis ac prudentiae laude remp. administravit. Annis XV. secundum Diodorum in imperio exactis inter publicum ac sacerum suorum luctum elatus est.

Successit frater DIONYSIVS, qui pericula, quae sibi ab Alexandro M. vicit Persis Asiae imperante, eoque mortuo ab ejus ducibus impendebant, prudenter ac sagacitate elusit. Duxta deinde uxore Amaltrie ex Persiae regum sanguine, de qua infra, amplas nactus opes, et nomen illustrius paullo post in nomen quoque regium invasit, et conciliata sibi ducum Alexandri amicitia sui jam securus, empta pretiola Dionysii II. Syracusani supellectile, quem sui tyrannide dejecerant, coepit magnificen-tiam et mollitiem regiis curis anteferre, sed aucta inter haec supra quam credi potest corporis pinguedine, cum annos XXX. magna moderationis laude regnasset, relictis ex Amaltrie liberis, de quibus infra, decepsit. De hominis sera incontinentia, et ab domine vide elegan-tia duo veterum epigrammata^{z)}.

N u m i:

Caput Apollinis, ut aliis visum, Bacchi. Ξ TIMΟΘΕΟΤ. ΔΙΟΝΤΣΙΟΤ. Hercules stans elata clava tropaeum consti-tuit. AR. III. (Haym, Pellerin.)

Caput Bacchi hedera coronatum, retro thyrsus. Ξ ΔΙΟΝΤΣΙΟΤ. Hercules stans

x) Cod. 224.

y) B. L. Mem. T. XIV. p. 279.

z) Analect. Brunck. T. II. p. 72. et 434.

d. clata, s. tropaeum contingit, cui inclinatur clava. AR. III. (Mus. Caes.)

AR. RRR.

AMASTRIS.

Patrem habuit Oxathrem Darii Codomanni fratrem. Volente Alexandro M. nupta Cratero, quem inter principes isduces habuit, sed ab hoc post Alexandri mortem repudiata Dionysio Heracleae tyranno sese uxorem, et una amplas suas facultates obtulit. A mariti excessu tutrix liberorum, ac postea Lyfimacho Thraciae regi matrimonio juncta, insigni aliquamdiu apud novum maritum gratia valuit, donec hic novis nuptiis Arsimoes Ptolemaei Philadelphi sororis sece illigasset. Heracleam redux urbem in Paphlagonia aedificat de suo nomine dictam Amastriam, post a filiis in mare abjecta teterrimo parricidio sublata est, non impune, nam a Lyfimacho, qui Amastriem eti facta discessione semper tamen amaverat, pertracti in retia, captique matris manibus immolati sunt.

Fili ex Dionysio: *Clearchus et Ora-thres*, par impium, merito caesi a Lyfimacho, ut diximus, filia *Amastris*. Filium *Alexandrum* eruit Gedoyrus ex Polyaeno ^{a)}, sed natum Amastrii ex Lyfimacho.

N u m u s:

Caput forte Amastrios cultu peregrino.
¶ **ΑΜΑΣΤΡΙΟ. ΒΑΣΙΛΙΣΣ. Mulier**

scdens capite turrito d. Victoriolam tenet. AR. III.

Ediderunt ex museo reginae Christiae Spanhemius ^{b)}, et Holsteinius ^{c)}. Similiter etiam, sed aeneum, dedit Exc. Comitis de Bentinck cum epigraphe **ΑΜΑΣΤΡΙΟΙ. ΒΑΣΙΛΙΣΣ.**, in quo, si genuinus est, legendum certe **ΑΜΑΣΤΡΙΟΣ**.

AE. RRRR.

IVLIOPOLIS.

Strabo, Ptolemaeus, aliique Iuliopolin in Bithynia collocant, at Plinius diversis verbis binas hoc nomine, non tamen satis prope earum situm definit. Vnam Olympo M. et Myrsiae admovet: *nunc sunt XII. civitates, inter quas Gordiu-come, quae IVLIOPOLIS vocatur* ^{d)}. Hanc etiam nominat Strabo, quam narrat fuisse patriam Cleonis latronum ducis, qui eam in Augusti gratiam *Iulopolin* appellavit. De altera Plinius sic: *intus in Bithynia colonia Apamena, Agrippenses, IVLIOPOLITAE, Bithynion. Flumina: Syrium . . Scopius* ^{e)}. De his vide plura apud Cellarium. Numi hoc nomine inscripti non infrequentes existant, quos antiquarii Bithyniae quidem tribuunt, non tamen facto utriusque Iuliopolis discrimine, credo, quod certi nihil ea in re definiri possit. Commemorabo hic numos sic inscriptos additis levibus conjecturis.

Imperatorii.

Editi a Trajano usque ad Valerianum.

a) L. c. p. 286.

b) Tom. I. p. 494.

c) Not. ad Steph. sub *Αμαστρις*.

d) L. V. §. 40.

e) L. V. §. 43.

*Epigraphe: ΙΩΤΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. in
numo Commodi, in quo hic, ut in nu-
mis Romanis, ΗΡΑΚΛΗΣ dicitur; etiam
ΙΩΤΛΙΟΠΟΛΙΣ.* (Vaillant.)

*Typi variant; potiores sunt: deus Men-
fis vario cultu, tria signa militaria.*

* * *

*Mentio fitus exstat in binis numis:
СКОПІАС. Fluvius decumbens d. arun-
dinem, in numo Getae. (Vaill.)*

*Duo fluvii decumbentes, quorum is,
cui adscriptum: САНГАРІОС, remum
manu tenet, alter, juxta quem СКО-
ПІАС, ramum vel arundinem, in numo
Severi.*

*Alterum hunc, eumque illustrem au-
num olim edidi ex museo Comitis Fe-
stetits¹⁾. Alium similem serius vidi in
museo ill. Com. Vitzai. Scopas fluvius
idem est, quem supra vidimus a Plinie
dici Scopium. Sangarius, vel Sagaris le-
gitur etiam in numis vicinae Nicaeae,
quam vide. De utroque flumine pluri-
bus egi in citato opere.*

Neocoratus.

ΙΩΤΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.
*Pallas stans d. hastam, s. Victoriam,
ex adverso Mercurius d. crumenam, s.
caduceum, in utriusque medio fluvius
decumbens, in numo Caracallae max.
mod. (Mus. princ. Waldeck.)*

*Vnicus hic est Iuliopolis numus, in
quo scriptum neocoratum viderim.*

*Video, complures numos Iuliopolis
nomine notatos tam fabrica, quam typo,
nempe *trium signorum militarium*, simi-
les esse numis Nicaeae, in quibus hic
typus inde a Caracalla obvius. Quid
quod et Sangarius fluvius numo Dom-
nae a Nicaeensibus signato inscriptus est.
Quare videntur hi numi tribuendi Iuli-
poli illi, quae prae altera Nicaeae vici-
nior fuit. Alterius Iuliopolis videntur
esse illi, quibus typus est Mensis, qui
Galaticum quid, et Phrygium sapit, et
vix in interioris Bityniae moneta ob-
servatur. Sane Ptolemaeus Iuliopolin ali-
quam ultra Dadastanam ad fines Galatiae
promulgat, cui etiam eandem ob-
casam tribuendum crederem numum
Valeriani cum Cybele sedente. (Arigo-
ni.) De reliquis numis, qui alias typos
objiciunt, multo incertius est judicium.
AE. R.*

M E T R O F M.

*Autonomi:
Capita duo jugata incerta. χ ΜΗ-
ΤΡΟΣ. Leo inter duos pileos Diiscuro-
rum. AF. III.*

*Hunc olim numum ex museo Savorg-
nan vulgavi, et copiose illustravi²⁾.
Videtur vocabulo ΜΗΤΡΟΣ indicari
Cybele, quae κατέξοχη dicebatur Μη-
τρη. Et vero Arrianus Μητρῶν mariti-
num facit prope Heracleam³⁾, et Μη-
τρῶν Graecis Magnae Matris fanum no-
nat, quale etiam fuit Athenis⁴⁾. Suffra-
gantur praeterea huic sententiae pilei*

¹⁾ Num. vet. p. 181.

²⁾ Num. vet. p. 181.

³⁾ In Periplo.

⁴⁾ Pollux L. III. §. 11.

Dioscurorum, qui typus frequens est in moneta urbium Euxino ad sitarum.

reliquis omnibus legatur NIKAIEΩN, NIKAΕΩN. Fabrica et typus numi III. satis monent, eum vix ante Gordianum signatum esse.

Similis numerus editus est ab Arigonio, sed cum auctor epigraphen legeret ΚΙΠΡΟΣ, numum esse Cypri insulae adseruit.

AE. RRRR.

MYRLEA.

Vide supra in *Apamea Bithyniae.*

NICAEA.

Mediterranea, urbs illustris ad lacum Ascanium. Nomen traxit a Nicaea Antipatri filia, Lysimachi uxore, cum antea varia per vices tulisset, quae enarrata vide apud Cellarium. Sed fabulae appellatam volunt a Nicaea Bacchi amafia, de qua infra.

Autonomi.

Satis rari, atque hi vix praeconio digni.

NIKAIΩN. Caput muliebre laureatum. Ξ ΕCA - - Hercules stans. AE. II. (Pellerin.)

Caput muliebre. Ξ NIKEΩN. Victoria gradiens. AE. III. (Arigoni.)

Caput juvenile cum corona fastigiata, prae quo' signum militare et literae IE. Ξ NIKAIEΩN. Tria signa militaria. AE. III. (Mus. Caef.)

In binis praecedentibus epigrapha aberrat a recepto scribendi more, cum in

Sunt adhuc autonomi argumenti magis eruditii.

NIKAIEΩN. Diota. Ξ ΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΠΑΠΠΙΡΙΟΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. Caduceus clavae junctus, et annus BKΣ. AE. II. (Morelli in fam. Papiria.)

NIKAIEΩN. Caput Bacchi, infra annus ΔΚΣ. Ξ. Idem magistratus. Roma sedens, infra quam PΩΜΗ. AE. II. (Ibid.)

De C. Papirio Carbone, et annis epochae egimus altius in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Numos cum magistratu ΠΟΤΠΙΟC a Spanhemio Nicaeae tributos ^{k)} esse potius Cyrenaicae, dicetur in hujus numis. AE. RR.

Imperatorii.

Autonomorum defectum supplent, qui porriguntur ab Augusto usque ad Gallienum, quin et duorum tyrannorum, qui Gallieno imperante Asiam vexavere, Macriani junioris, et fratriss Quietis. Illus numum edidit Haymius ^{l)}, et Pellegrinius ^{m)}, qui etiam est in museo Caesareo, hujus Arigonius, atque iterum Pellerinius ⁿ⁾. In utroque castra praetoria typum faciunt.

k) Tom. II. p. 163.

l) T. II. p. m. 393.

m) Mel. II. p. 23.

n) L. c.

Epigraphe: ΝΙΚΑΙΕΩΝ. .ΝΕΙΚΑΙ-
ΕΩΝ., item in recto: ΝΙΚΑΙΕΙΣ. Apud
Vaillantium nonnunquam scriptum repe-
rio ΝΙΚΑΕΩΝ, ΝΙΚΑΕΙΣ, quod gentile
probat etiam Stephanus. Qui numi fo-
lum ΝΕΙΚ. inscriptum habent, dubium
faciunt, an Nicaeam, an Nicomediam
referendi sunt, nisi adhuc alia indicia.

* * *

Typi, ut in tanto numero, varii ar-
gumenti. Inde a Caracalla nihil iis vi-
lius, qui *tria signa militaria* exhibent,
quos Frölichius nonnulla conjectura Ni-
cen Thraciae referendos censuit, ut in
hac dictum.

Herculis quoque cultus in hac urbe
cum primis viguit, cuius aerumnae variae
proponuntur, ut cum *Antaeum sublimem*
suffocat, *Diomedis equos abigit*, *taurum*
domat, aut cum, ut est in numo singu-
lari Maximi Cael., *aves Stymphalidas*
sagittis petit, (Mus. Cael.) qui typus est
etiam in numo Perinthi.

Singulare etiam istud in Nicaeensium
moneta, quod non deos modo additis
eorum nominibus in numis proposuere,
sed etiam heroas, aliasque antiquitatis
viros illustres, quorum hic catalogum
texo.

ZETΣ. ΜΗΔΙΟΣ. *Caput Jovis.* (Vaill.
in Domit.)

Harduinus interpretatur: *pecorum cu-*
stos, *καὶ μηλῶν*, *οὐαῖς*, *pecus*.

ΔΙΟΣ. ΑΓΟΡΑΙΟΤ. *inscriptum arae*,
in aliquibus neque urbis nomen additur,
in numo Domitiani. (Morelli Impp.) Cum
solo ΔΙΟΣ, Trajani. (Mus. Cael.)

De hoc *Jove Forensi* vide Harduinum.^{a)}
ΔΙΟΝΤΣΟΤ. ΚΤΙΣΤΟΤ. ΝΙΚΑΙΑΣ.
Ara ignita, cui *inscriptum K incertae*
significationis, Neronis. (Morelli. Impp.)
ΔΙΟΝΤΣΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. *vel tantum*
ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΝΙΚΑΙΕΙC. *Bacchus*
stans, Antonini, Aurelii, Veri.

Bacchus variis etiam aliis modis, etiam
cum inscriptio abeat, in Nicaeae numis
proponitur, in consortio Ariadnes, coro-
natus a Satyro, vectus in quadrigis ele-
phantorum. Narrat Plinius P., Liberum
victa India triumphantem curru elephan-
tis juncto invectum. Memoratur ergo
Bacchus in his numis Nicaeae conditor.
Ille nimurum, cum ejus loci nympham
Nicaeam deperiret, sed ad amoris ne-
gotium morosam, quod sese Diana et
venatui sacraverat, quoniam puellam
ficciam persuadere non potuit, vitiavit
ebriam digno sese astu, fluminis aquis
in vinum versis, quae omnia lepide de-
scribit Nonnus. Panopolites totis fere li-
bris XV. et XVI., quorum postremum sic
claudit:

Και πτολιν ἐνλαϊγγα φίλακρητῷ πάρε
λιμνῃ

Τευξε θεος Νικαιαν ἐπωνυμον, τῷ ἀπὸ^{b)}
νυμφῃ

Αγακηης ἐκαλεσσε, και Ινδιφονον μετα
γικηγ.

Et urbem bonis lapidibus structam
vinum amans prope stagnum
Aedificavit deus Nicaeam nomine,
quam a nymphā
Astacia vocavit, et Indos occidentem
post victoriam.

a) Num. urb. p. 121.

b) L. VIII. §. 2.

Eandem fabulam recitat etiam Mem-
non apud Photium. Vide praeterea, quae
mox in Hercule dicentur.

TON. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΕΡΚΟΛ. *Caput*
Herculis, in numo Domitiani. (Catal.
d'Ennery p. 529).

TON. ΚΤΙСТН. НИКАΙЕΩΝ. *Her-*
cules nudus stans clavae innixus, d. fo-
mori admota, Aurelii. (Mus. Cael.)

Dio Chrysostomus vocat Baechum Ni-
caeaе περοπαρογа, et Herculem κτισην ⁹⁾.

ΑΣΚΛΗΠΙΩ. ΣΩΤΗΡΙ. НИКАΙЕΙC.
vel: **TON. СΩΤΗРА. НИКАΙЕΩΝ.** Jun-
gitur etiam cum Hygia: ΤΓΕΙΑ. ΚΑΙ.
ΑΣΚΛΗΠΙΩ. Vterque stans, in numis
Antoninorum. (Vaill.)

ΘΕΑ. ΤΓΕΙΑ. НИКАΙЕΙC. *Hygia cultu*
solito, in numis Antoninorum. (Vaill.)
Iungitur etiam cum Aesculapio, ut mox
vidimus.

ΘΕΩ. ΤΕΛΕΦΟΡΩ. НИКАΙЕΙC. *Te-*
lesphorus stans, Antonini. (Vaill.)

ΘΕΑ. ΔΗΜΗΤ. ΝΕΙΚΑΙΕΙC. *Ceres in*
bigis, Antonini. (Vaill.)

ΘΗϹΕΑ. НИКАΙЕΙC. *Caput Thesei le-*
onis exuvii tectum, Commodo. (Vaill.)
ΘΗϹΕΑ. НИКАΙЕΩΝ. *Theseus stans Her-*
culis imberbis cultu, et clavae innixus,
Caracallae. (Vaill.)

De Theseo Herculis facta et cultum
imitato vide Plutarchum ¹⁰⁾, et Aristi-
dem ¹¹⁾.

ΟΜΗΡΟC. НИКАΙЕΩΝ. *Homerus fo-*
dens d. chartam, Commodo. (Vaill.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟN. НИКАΙЕΙC. *Caput*

Alexandri M., Aurelii. (Vaill.) In alio:
Ipsa nudus stans d. . . . s. hastam, Com-
modi. (Mus. Christinae)

САГАРИC. НИКАΙЕΩΝ. *Fluvius do-*
cumbens, Domnae. (Vaill.)

Sagarin fluvium laudat Plinius, ait
que, fuisse unum ex inclytis, dictum-
que a plerisque Sangarium ¹²⁾, quo po-
steriore nomine eum vidimus compella-
tum in numo Iuliopolis Bithyniae. Sa-
garis in hoc numo situm non indicat,
nam urbis latera non alluit, pervaserit
tamen ejus agrum. Analogia docet, eum
instar numinis monetae insertum, forte
propterea, quod Nicaea nympha, quae
a se urbi nomen dedit, fuit Sangarii et
Cybeles filia, ut alibi ex Memnone do-
cui ¹³⁾. Sic et Xanthum velut deum vidi-
mus in numo Germanicopolis Paphla-
goniae.

ΡΩΜΑΙΩΝ. НИКHN. ΝΕΙΚΑΙΕΙC. *Vi-*
ctoria inscribens clypeo, in numo L. Veri.
(Gesner ex museo Pfau tab. CXVIII. n.
21). In alio: *Imperator eques hastam ha-*
sta impedit, ejusdem Veri. (Pellerin.)

Celebrant nimis Nicaeenses Aurelii
et Veri victorias de Parthis relatas.
De numis similis argumenti agamus nu-
mis M. Aurelii commatis peregrini.

ΗΠОН. ВРОТОПОДА. *Vir in equo,*
cuius pes sinistior humano similis, dex-
terior manum humanam refert, qua bacu-
lum Aesculapii complectitur, Gordiani.
(Mus. Christinae.)

Singularem hunc numum ex eodem

q) Orat. 39.
vet. p. 188.

r) In Theseo.

s) Orat. T. I. p. 486.

t) L. VI. §. 1.

u) Num.

museo descripsere Vaillantius, et Spanhemius ^{x)}, et vidi ipse ibidem Romae. Significat epigraphe *equum cum pede humano*. Exstisit id genus monstra, veteres prodidere. De I. Caesare Suetonius ^{y)}: *Viebatur equo insigni pedibus prope humanis, et in modum digitorum unguis fuisse*. In eadem fere verba Plinius ^{z)}. Quid vero in praesente nummo monstrum istud indicet, difficile est adsequi. Connectendum cum Aesculapio arguit hujus baculus, quem manu praefert.

ΠΤΘΑΙΓΟΡΗC. *Pythagoras sedens d. globum contingit*, Gallieni. (Vaill.)

Eodem cultu is proponitur in numis Samiorum.

NIKAIA. *Caput mulicbre turritum hedera coronatum, pone quodpharetra, Antonini.* (Vaillant.)

Caput istud est Nicaeae nymphae. Corona turrita eam decet, quae urbi nomen dedit, hederacea eam, quam Bacchus suam esse voluit, pharetra eam, quae vitam in venatibus exegit. Vide, quae de hac nympha plura alibi dixi ^{a)}.

ΑΓΑΘΗ ΤΤΧΗ. *Mulier turrita rupi insidens d. spicas, pro pedibus fluvius emergens*, Faustinae jun. (Mus. M. Ducis, et reg. Christinae.)

Hic Bonae fortunae typus frequens est in numis Ciliciae, Syriae, Mesopotamiae, at in Asia minore cis Taurum vix obvius. De hac urbium Fortuna vide, quae olim observavi, quo loco numum hunc edidi ^{b)},

Inter Nicaenensis monetae aetas me-
moranda etiam:

ΚΟΜΟΔΟΤ. ΒΑΣΙΛΕΤΟΝΤΟC. Ο.
ΚΟCMOC. ΕΤΤTXEI. ΝΙΚΑΙΕΩN. scrip-
tum intra lauream, in numo Commodo.
(Vaill.)

Eadem formula est etiam in numis Cii Bithyniae, et Caesareae Cappadociae.

* * *

Magistratus:

Romanos totius provinciae jam vidi-
mus in autonomis. Frequenter in impe-
ratoriis leguntur nomina *proconsulum*, si-
mul et *patronorum*. Sed de variis his-
totius provinciae magistratibus abunde
egimus in prolegomenis ad numos Bi-
thyniae.

An etiam magistratus civitatis suae
proprios soliti sint monetae inscribere,
dubitare liceat, et nescio, an istud cer-
to evincat numus Etruscillae: ΕΠΙ. ΑΠΙCTΕΟΤ., quem unus citat Vaillan-
tius. Alter Severi ab eodem productus:
ΕΠΙ. ΣTPA. - - - ΝΙΚΑΙΕΩN. ΚΤΖΙ-
ΚΗΝΩN. nihil probat, quia idem sig-
nari etiam potuit Cyzici. Tertius Ale-
xandri ΕΠΙ. C. M. ΑΝΤΙΟΧΟΤ. ΝΙ-
ΚΑΙΕΩN. videtur male lectus pro ΒΤ-
ΖΑΝΤΙΩN. ΝΙΚΑΙΕΩN. Typus duorum
pharorum, vel lampadum medio vexillo,
ut eum describit Vaillantius, uni Byzan-
tio proprius est, similemque infra sub
Treboniano recenset: ΝΙΚΑΙΕΩN. ΒΤ-
ΖΑΝΤΙΩN. OMONOIA. *Arula inter*
duos pharos vel lampades. Est ergo ve-

x) T. I. p. 288.

y) Cap. 61.

z) L. VIII. §. 64.

a) Num. vet. p. 188.

b) Num. vet. p. 183.

rius numus concordiae inter utramque urbem.

* * *

Honorum vocabula leguntur varia, atque ambitionis.

Primatus:

ΝΙΚΑΙΕΙΣ. ΠΡΩΤΟΙ. ΤΗΣ. ΕΠΑΡΧΕΙΑΣ. *Ara*, in qua scriptum: ΔΙΟΣ. ΑΓΟΡΑΙΟΤ. vel: *Caduceus*, vel: *Imperator paludatus stans d. extenta, s. haftam*, in numis Domitiani. (Vaill. Morelli Imp. Mus. Christinae, Theup.)

ΠΡΩΤΟΙ. ΤΗΣ. ΕΠΑΡΧ. ΤΩΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΕΡΚΟΔ. *Caput Herculis bartatum laur.*, Domitiani. (Mus. d'Ennery p. 523).

ΤΟΝ. ΚΤΙΣ. ΝΕΙΚΑΕΙΣ. ΠΡΩΤ. ΠΙΟΝΤ. ΑΜΒ. *Hercules stans d. femori adnota, s. clavae innexus*, Domitiani. (Ari-goni.)

Nicaeenses ergo se scripsere *primos provinciae*, deinde et *Ponti*. Constat ex Dione Chrysostomo^{c)}, contentionem de primatus honore fuisse Nicaeenses inter et Nicomedenses, tum metropolis honorum uni fuisse Nicomediae proprium, at primatum utrique communem. Hunc igitur in numis his jactant Nicaeenses. At videtur is illis serius ademptus, nam in numis post Domitianum cufis nulla amplius ejus fit mentio. Dicere vero etiam se primos Ponti poterant, quia Domitianus aetate Pontus cum Bithynia conjunctus fuit, atque etiam Nicomedenses in suis se numis dixerunt *primos Bithyniae et Ponti*.

Literarum AMB., quae sunt in numero III., impeditior est explicatio. Belleyus eas legit: A; id est: πρωτη Μητροπολις Βιθυνιας^{d)}. Non animum advertit vir eruditus ad id, quod refert Dio Chrysostomus^{e)}, Nicaeam primatus quidem titulum cum Nicomedia habuisse communem, at non metropoleos, ut mox dicimus. Quod Dionis oraculum magnie^f ad rem praesentem momenti, nam I. ea vixit aetate, qua numus signatus est. II. Dixit istud ad ipsos Nicaeenses et Nicomedenses oratione publica, ergo utriusque jura penitus nosse debuit. Verum quidem est, Nicaeam Straboni dictam fuisse metropolin^f), at enim a Strabonis aetate usque ad Domitianum multa poterant in urbium juribus permutari, et verum scripsisse Strabo, ut tamen propterea non falsum dixerit Dio coaevus, et in Bithynia praesens, et publice orator. Si, ut censet Belleyus, Nicaeenses urbem suam dixere metropolin, ut pares se esse Nicomedensibus adfarent, cuius exempla analoga praestant Anazarbus et Tarsus, quaeri jure potest, fuicitne positum in arbitrio urbium, ut sese palam metropoles profiterentur nulla senatus R. auctoritate? Sin hujus permissu fuit metropolis, cur in unicō numo eam profitetur dignitatem, in reliquis omnibus abstinet, praecipue si gliebat aequalia habere cum Nicomedensibus jura? Cur velut metuentis more siglis tantum utitur, cum Nicomedia se plerumque metropolin plena scriptu-

e) Orat. 38.

d) B. L. T. XXXI. hist. p. 284.

ma. 848.

e) Orat. 33.

f) L. XII: p.

ra profiteatur? Quam igitur significati-
onem his dabimus literis? Fateor, rem
a quaelitore difficultem, ac impeditam
imperari, et nescio, sitne operae pre-
mium, huic multum examini inhaerere,
antequam de vera harum literarum lec-
tione plane certi simus. Solus Arigonius
hunc nobis nummum dedit, cujus iconis-
mi quam saepe a vero aberrent, satis cog-
nitum perspectumque. Quod si quam li-
cet tentare conjecturam, legi forte poten-
tit: ΝΕΙΚΑΕΙΣ. ΠΡΩΤΟΙ. ΠΙΟΝΤες Ἀρι-
γοις Μεγιστοις Βιθυνιας, cuius lectionis in-
solentiam excusare possunt numi conti-
nuo sequentes, tum et quae in Tarsi
Ciliciae numis ad literas AMK iis pas-
sim inscriptas observabimus.

Optimi Maximi.

ΜΕΓΙΣΤΩΝ. ΑΡΙΓΟΝΙΩΝ. ΝΙΚΑΙΩΝ.
Tres urnae cum palmis, in antica capi-
ta Valeriani, Gallieni, Salonini. (Vaill.
Theup.)

Varii sunt apud antiquarios horum epi-
thetorum explicatus. Vaillantius putat,
subaudiri *principum*, nimirum trium,
qui in antica nominantur ^{g)}. At cur idem
inscribitur numo Gallieni, quem infra
cit ^{h)}, in quo unicum tantum Gallieni
caput proponitur, et in aversa ΑΡΙ-
ΓΟΝΩΝ. ΜΕΓΙΣΤΩΝ. ΝΙΚΑΙΩΝ.? Har-
duinus censet, subaudiri: *ludorum*, nem-
pe in honorem Iovis *Optimi Maximi*,
cui quidem sententiae suffragatur typus
urnarum; verum cur in solis his numis
ludi exprimerentur in gignendi casu, cum
in copiosis aliis hujus urbis, etiam Gal-

lieni aetate *cufis*, vigeat *rectus*, ut con-
tinuo videbimus? Frölichius ⁱ⁾, et au-
tor catalogi Theupoli hos titulos defe-
runt ipsis Nicæenibus. Istud si verum,
nihil ad Nicæenium insaniam addi pos-
se videtur, qui, quae erant Iovis epi-
theta, sibi tribuerunt. De Tarsoñibus,
forte etiam Αριγοις, Μεγισοις, vide ho-
rum numos.

* * *

Ludorum mentio in hujus urbis numis
frequens.

ΙΕΡΟC. ΑΓΩΝ. *Urna*, *Commodi*.
(Vaill.)

ΑΓΩΝΕC. ΙΕΡΟI. *Tres urnae*, *Gallieni*.
(Pellerin.)

ΙΕΡΟC. ΑΓΩΝ. ΠΤΘΙΑ. *Tres urnae*,
Valeriani. (Arigoni.)

ΚΟΜΟΔΕΙΑ. *Vrna*, *Commodi*. Vaill.
ΣΕΟΤΗΡΙΑ. *Severus togatus stans d.*
pateram, f. haftam, *Severi*. (Vail.)

ΣΕΟΤΗΡΙΑ. ΑΤΓΟΤCTΕΙΑ. *Duae*
urnae, *Philippi sen.* (Vaill.) quod mi-
rum, nisi forte, quem Philippum puta-
vit, Severus est.

ΣΕΟΤΗΡΙΑ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. ΜΕ-
ΓΑΛΑ. *Vrna*, *hinc et inde caput Car-
acallæ et Getae*, *Severi*. (Mus. Caef.)

ΑΤΓΟΤCΙΙΑ. ΚΑΙ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ.
Capita Caracallæ, et Getae, Domnae.
(Vaill.)

ΣΕΤΗΡΕΙΑ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ. *Duae*
urnae, *Getae*. Vaill.)

ΔΙΟΝΤCΙΑ. ΠΤΘΙΑ. *Tres urnae*, *Va-
leriani jun.* (Pellerin.)

g) Num. Graec. p. 178.

b) Pag. 182.

i) Not. elem. p. 28)

I COM. ΠΤΘ. *Mensacum tribus urnis, caecenses, inscripto constanter magistratu Romano, et quidem*

Valeriani. (Vaill.)

* * *

Concordiae duplex modus in Nicæae moneta habetur.

I. Concordia inter ipsos oppidanos inita, quam probat numus **L.** Veri, quem ex museo M. Ducas edidi: **ΟΜΟΝΟΙΑ. NIKAΙΕΩΝ.** *Mulier stans ante aram d. pateram*, quo indicari solam inter cives concordiam, pluribus tum probavi^{b)}. Similis, sed Plautillæ exstat in Theupoli.

II. Concordia cum exteris populis inita: **NIKAΙΕΩΝ. ΑΔΡΙΑΝΩΝ.** — **ΒΤΖΑΝΤΙΩΝ** — **ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ.** nulla in his causa digna, cui immoremur.

Numos **NIKAΙΕΩΝ. ΚΛΑΒΙΑΝΩΝ.** vide in Cilbianis Lydiae.

* * *

Situs definitur in numo Commodi: **ΝΙΚΑΙΕΩΝ. ΒΙΘ.** *Commodus eques, praecone uno Vaillantio.*

Fluvius *Sagaris* Domnae numo inscriptus situm non indicat, ut supra dictum.
AE. C.

NICOMEDIA.

Ad Propontidem, caput provinciae sub imperatoribus. Nomen traxit a rege Nicomede I.

Autonomi:

Sunt hi ejusdem rationis, cuius Ni-

caceenses, inscripto constanter magistratu Romano, et quidem

C. Papirii Carbonis: ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. **ΕΠΙ. ΓΑΙΟΤ. ΠΑΠΙΡΙΟΤ. ΚΑΡΒΩ-**

ΝΟΣ. Typi: Diota. Ξ Clava aduceo juncta.

— **Caput Palladis.** Ξ Victoria. — **Ca-**
pita jugata Bacchi Indici et Herculis. Ξ
ΡΩΜΗ. Roma sedens. — **Caput mulie-**
bre. Ξ Diana stans cum face et arcu.
Sunt omnes AE. II. et apud Morellium in Fam. Papiria.

C. Vibii Panis: ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΕΠΙ.

ΓΑΙΟΤ. ΟΤΙΒΙΟΤ. ΠΑΝΣΑ. **Caput mu-**
liebre turritum. Ξ Aquila insistens ful-
mini. AE. II. — **Eadem epigrapho.** **Ca-**
put nudum, secundum aliquos I. **Caesari-**
(Vide dicta in Prolegomenis Bithy-)
niae. Ξ Victoria. AE. II. Morelli in Fam.
Vibia.)

Thorii Flacci procos. Hujus numos bi-
nos attulimus in prolegomenis ad Bi-
thyniam.

* * *

● **Epochæ anni leguntur in numis Pa-**
pirii: ΔΚΣ., Vibii: ΒΔΣ. De hujus ini-
tio agitur in Prolegomenis iisdem.

AE. R.

Imparatorii.

Majore numero exstant ab Augusto ad Gallieni aetatem.

Epigraphæ: ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. ΝΙΚΟ-
ΜΗΔΕΙΑ. ΝΙΚΟΜΗΔΙΑC. prima syl-
laba saepe diphthongo EI. scripta.

Typi variæ generis.

^{a)} Num. vet. p. 184.

Saepe comparet *Aquila cum serpente*, quin et *Serpens erectus instar Glyconis Aboni ticheos*. In numo Gordiani singularis est typus: *Vir sacrificans adstante altero, advolante de super aquila, et serpente subitus emergente*. (Beger T. II. p. 726.)

Aquilae et serpentis explicatum suppeditat Libanius. Narrat is¹⁾, conditoris incertis, quo loco urbem statuerent, repente apparuisse aquilam et draconem, illam caput victimae ex igne unguibus eripuisse, utrumque mox contulisse se ad collem, quo fundari urbem divinus fuit constitutum.

Numos inscriptos EIPHNH, — OMONOIA, vide in Prolegomenis Bithyniae inter numos proconsulium.

ΤΓΕΙΑ, *Hygia stans*, in numo Commodi, (Vail.) nisi forte est Nicaeae.

ΣΤΟΛΟC. *Figura nuda stans d. extenta, s. gubernaculum inversum, pro pedibus prora navis*, Antonini. (Pellerin Rec. III. p. 228.)

Potest hic typus notare expeditionem maritimam, quam et vocabulum CTO. ΔΟC significat. Et fuit gubernaculum, et inversum quidem, symbolum Bithyniae, ac privatum Nicomediae, ut docent numi Hadriani: RESTITVTORI BITHYNIAE. vel NICOMEDIAE. et infra numi concordiae, quo adeo Nicomedia propter situs opportunitatem urbem se navarchida voluerit profiteri. Sed potest nomine γολς etiam annona mari advecta notari. Sane in utroque Codice

promiscue ponuntur *Alexandrinus stolus*, *Alexandrinum frumentum*, *commeatus frumentarii*. Verius ergo credam, Nicomedis ab Antonino decretam certam annonae mensuram, de qua principum in illustiores urbes liberalitate vide, quae dicentur in numis coloniae Laodiceae Syriae inscriptis AETERNVM. BENEFICIVM. Ex simili causa numis Tarassenium inscriptum legitur ΚΕΙΤΟC, anno na, typo item navis.

Cereris et Proserpinæ honores in his numis obvii, sed et teste Arriano in Bithynicis Nicomedia utrique deae sacrata fuit.

Honorum tituli.

Metropolis: M. ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ. in numo Germanici, quem descripsimus in Prolegomenis Bithyniae inter numos proconsulium. Non ergo hunc honorem Nicomedia primum sub Claudio nacta est, ut visum Vaillantio^{m)}.

Metropolis et Primatus.

H. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. ΚΑΙ. ΠΡΩΤΗ. BEΙΘΥΝΙΑΣ. jam inde a Domitiano, et primatus adhuc mentio fit in numis Antonini, post hunc *metropolin* se tantum scripsit, et hujus quoque mentio inde a Severo definit. Supra in Nicaeae moneta observavi ex Dione Chrysostomo, Nicomediam utroque honore et *metropolis et primatus* gavisam.

H. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. NIKO. ΚΑΙ. ΠΡΩΤΗ. BEΙΘΥΝΙΑΣ. ΚΑΙ. ΠΟΝΤΟΓ.

1) Tom. II. orat. VI. p. 203.

m) Num. Græc. p. 208.

in numo Domitiani, (ex Pellerinio Belleyus B. L. T. XXX. p. 332.) item Trajani. (Hauiduin.)

Bithyniam cum Ponto fuisse conjunctam, docui in Prolegomenis Bithyniae.

Addendus hoc loco numus singularis:

ΡΩΜΗΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ. ΝΕΙΚ. ΠΡΩ. ΒΙΘ. ΚΑΙ. Π. *Roma galeata thoraci insidens*, in numo Domitiani (Haym T. II. p. m. 254. Theupoli.)

Honoris et adulatioonis causa Nicomedenses in his numis Romam vocant *metropolin*, quo sensu etiam Dionysius Periegetes eam dixit *μητρεα πασων πολεων, matrem omnium urbium*^{a)}. Ergo Nicomedenses, qui privatum suum metropoleos honorem nunquam addere neglexerunt, quotiescumque se *πρωτες* scripsero, eum tamen in praesentibus numis caute omisere, ne aequales se dignitate ipsi Romae ferrent, quam in eodem monumento *metropolin* appellavere.

bris produxit inscriptos TPIC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., (Mel. II. p. 288.) neque soli hi sunt ante Valerianum cum hac epigrapha noti, nam et binos Elagabali (nisi forte et hi Caracallae sunt) sic inscriptos, et binos Alexandri reperias in museo Theupoli, quibus unum Alexandri addidit Arigonius. Sub Valeriano et Gallieno, eorumque familia jam ΔΙC. jam TPIC. comparet. In reliquis imperatorum omnium numis hactenus cognitis inde a Commodo constanter ΔΙC. tantum. Quod propter neocoratus implementam rationem latius exponere placuit, sed quoad fieri poterit, explicabitur in tractatu de neocoratu. Alterum neocoratum videntur adepti Nicomedenses favente Saotero et ipso Nicomedensi, et Commodo in paucis chro. Sane per hunc eos impetravisse a senatu, ut certamina celebrarent, et templum Commodo facerent, tradit Dio^{b)}.

Neocoratus mentio frequenter occurrit.

Eius prima fit in numis Antonini: ΝΕΙΚΟΜΗΔΕΙΑC. ΜΗΤΡΟΠΟ ΝΕΩΚΟΡ. (Vaill. Theup.) Iteratur primum sub Commodo: ΔΙC. ΝΕΩΚ. (Vaill.) idque constanter, ut ait Vaillantius, sub Severo, Caracalla, et sequentibus usque ad Valerianum, sub quo tandem in ejus doctrina incipit TPIC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, a quo ergo Nicomedenses tertium neocoratum adeptos censem. At Pellerinius integerrimos tres cum capite Caracallae e tene-

Magistratus.

Numos, in quibus exarata sunt proconsulum nomina, vide in Prolegomenis Bithyniae.

Magistratus privati: ΕΠΙ ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΤ, in numo Veri. Dignitas non additur. Videntur primum civitatem rexisse *archontes*, nam in numo Commodi apud Pellerinium (Mel. II. p. 243.) legitur: ΕΠ. Α. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΤ. APX. *Prætores* inscribuntur inde a Marcinio: ΕΠΙ. ΣΤΡ. Μ. ΛΟΝΓΙΝΟΤ. et

a) Deser. orb. v. 355.

b) L. LXXII. §. 12.

similiter in numis Etruscillae, et Vale-
riani. (Vaill.)

Ludi.

ΣΕΤΗΡΕΙΑ. ΜΕΓΑΛΑ. *Duae urnae,*

Severi. (Vaill.)

ΑΚΤΙΑ. ΠΤΘΙΑ. *Vrna*, Caracallae.

(Vaill.)

ΔΗΜΗΤΡΙΑ. *Vrna*, Caracallae. (Vaill.)

ΑΝΤΩΝΙΝΙΑΝΑ, *Vrna*, Elagabali.

(Vaill.)

ΑΕ. C.

PRVSIA AD OLYMPVM.

Olymbo M. adfita, quam Strabo esse
opus pervetus cuiusdam Prubiae dixit,
qui cum Croeso bellum gessit, at Plinius
ab Hannibale aedificatam iub Olympo
adseruit. Gentile hujus urbis est Περσαντς, quo se reipsa ab aliis Bithyniae
urbibus cum nomine adfini distinguit,
nempe inscripto ΠΡΟΤΣΑΕΩΝ., ut et
in insigni epigrammate apud Muratorium
legitur: ΠΡΟΤΣΑΕΙΣ. ΑΠΟ. ΟΛΤΜΠΟΤ ^{p).}

Autonomi.

ΠΡΟΤΣΑΕΩ - *Caput juvenile, infra*
quod annus ΔΚΣ. ρ ΕΠΙ. ΓΑΙ. ΠΑΠΙΛΙΟΤ. ΚΑΡΒΩΝΟΣ. *Roma sedens.*
AE. II. (Pellerin.)

Caput muliebre turritum addito in aliis
ΠΡΟΤΣΑ. ρ ΠΡΟΤΣΑΕΩΝ. *Cupido*
stans columnae innititur. AE. III. (Pembrock,
Selli Lettere T. IV. p. 105.

Epochae annus ΔΚΣ. exigendus ad
aeram Bithynicam, de qua egimus in
Prolegomenis.

ΑΕ. RRR.

Imperatorii.

Vulgati a Trajano usque ad Saloni-
nam, cuius numum vulgavit Sestinius.
(l. c.)

Epigraphe confans ΠΡΟΤΣΑΕΩΝ.
ΠΡΟΤΣΑΕΙC.

Inter *typos* frequentius occurrit: *Vir
nudus galeatus ingeniculatus d. pugio-
nem.* Eo plerique existimant proponi
Ajacem violentas sibi manus inferentem.
Frölichius Gallum Cybeles sacerdotem
sibi ipse pessime consulentem putat⁴⁾.

ΠΡΟΤΣΑΕΩΝ. ΔΙΑ. ΟΔΤΜΠΙΩΝ.
Juppiter sedens d. hastam, s. Victoriolam;
Trajani. (Pellerin.)

Dubium non videtur, hunc Iovem a
monte Olympo, cui ad sita Prusa, no-
men tulisse.

AE. R.

PRVSIAS AD HYPIVM.

Mediterranea ad Hypium fluvium, sic
vocatum, quod ab Hypiis montibus de-
currit, ut testatur scholastica Apollonii⁵⁾.
Antiquitus dictam fuisse Ciceron dixit
Pellerinus, atque hoc nomine autono-
mum edidit inscriptum KIEPE, sed
iudicem refutabimus in sequente Prusiade
ad mare. Nomen certe tulit a rege Prusia,
incertum, quo. Ptolemaeo perperam dici-
tur *Prusa*, cui repugnat confans in numis
gentile ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ.

Autonomus.

ΒΟΤΛΗ. *Caput muliebre territum.* Χ
ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΠΙΩ. *Nemesis*

flans d. ori admota. AE. III. (Pellerin.
Suppl. I. p. 14.)
AE. RRRR.

Imperatorii.

Ab Antonino usque ad Gallienum.

Epigraphe: ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ.
ΤΠΙΩ., nempe ad Hypium fl., de quo
continuo, cuius mentionem raro omittit.

Mentio situs, ut diximus. Omnia prae-
stantissimus est numerus: ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ.
ΤΠΙΩC. *Fluvius decumbens*, M. Aurelii.
(Haym T. II. p. 4. 287.) quo typo et
epigraphe docemur, Prusiadem non ad-
stitutam fuisse monti hujus nominis,
quod aliqui opinati sunt, sed fluvio. In
marmore Muratorii supra citato legitur:
ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. ΑΠΟ. ΤΠΙΩT⁶⁾.

Numum Augusti, inscriptum, ut vide-
batur, ΠΡΟΤΣΙΑC. ΤΠΙΩ., quemque
propterea olim huic Prusiadi tribuen-
dum putavi⁷⁾; esse Temni Aeolidis, in
hac dicetur.

Metropolis dicitur in numio Macrisi
apud Tristianum: (T. II. p. 299.) ΜΗΤΡ.
ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΠΙΩ., verum
non jam facile unius Tristani judicio
acquiescimus.

AE. R.

PRVSIAS AD MARE, quae et CIVS.

Ad Propontidem, olim vocata *Cius*,

q) Appendix. II. novae.

5) Argon. L. II.

6) Pag. 1074.

7) Num. vet. p. 190.

verum, ut narrant Strabo et Stephanus, Philippus V. Macedo eam expugnatam Prufiae Zelae F. dono dedit, qui eam de se *Prusiadem* appellavit. Idein factum refert Memnon apud Photium, sed his verbis: *Prusiam cepisse Cieron Κιερον*, Heracleae obnoxiam, eamque *Prusiadem* nominasse; cepisse item Tium etiam *Heracleotis* obnoxiam, ut sic *Heracleam* utrinque a mari ad mare clauderet. Hoc Memnonis testimonio nixus Pellerinius *Cieri* nomine numum edidit: *Caput nudum incertum.* ☈ KIEPE. *Figura nuda gradiens d. — AE. II. eumque Prufiadi ad Hypium tribuere non dubitavit,* (Rec. II. p. 24. Suppl. 1. p. 15.) cusum, ut opinabatur, tum, cum adhuc pro *Prusiade* *Cieri* nomen teneret. At enim Memnonem hac *Ciero* nostram hanc *Cion* indicasse, non modo ex collato, quem antea citavi, Strabonis loco palam fit, sed etiam ex iis, quae ibidem de eadem *Cio* addit: *ad hanc et appulisse Argonautas, sublatumque ex oculis Hylum, et circumerrasse Herculem ad eum quaerendum, fama est.* Iam vero haec omnia ad hanc *Cion* contigisse, et insuper annua a *Cianis* *Hylae* gratia constituta sacra testantur auctores locupletes, Strabo ^{u)}, Apollonius ^{x)}, Solinus ^{y)}, Dionysius Alexandrinus. Ergo manifeste erravit Memnon pro *Cio* scribendo *Cieron*, quem alioqui saepe in re geographicā incepire arguit Hollenius ^{z)}, et quod sequitur, si numerus hic ad aliquam *Prusiadem* pertineret, pertineret

certe juxta ejusdem Memnonis verba ad hanc nostram Propontidi adlitam, omnium vero minime ad alteram ad *Hypium*, quam in mediterraneis numerat Ptolemaeus, et ipse Memnon, cum tam Cieron fuisse maritimam idem Memnon cum per clausos a mari ad mare Heracleotas, tum per appulsum της Αργείας profiteatur. Nihil ergo huic nummo inscripto KIEPE cum *Prusiade* qualicunque, alioqui spectatis etiam aliis causis nihil habet Bithynici.

Fuit ergo haec Gius serius vocata *Prufias*, atque ut ab altera cognomine ad *Hypium* distingueretur, dicta *ad mare*, quod non modo numi docent inscripti: ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ.ΘΑΛΑΣΣΗΣ., sed etiam epigramma Muratorianum in utraque urbe praecedente citatum: ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. ΑΙΓΑΙΟ. ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

Autonomi nomine Cii.

Caput Apollinis laureatum, infra quod KI. ☈ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Pellerin Rec. II. tab. LXVII. n. 33.)

Caput Apollinis laureatum ☈ KNIAK-PO. *Prora navis.* AE. III. (Pellerin l. c. n. 34.)

Caput Apollinis laureatum. ☈ ΑΘΗ-ΝΟΔΩΡΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Pellerin Rec. tab. XXVI. n. 9.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod K. ☈ BAK. ΜΕΓΑ. *Prora navis.* AR. III. (Hunter tab. 36. n. 19.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod

u) L. XII. p. m. 845.

x) Argon. L. I. v. 1321.

y) Cap. 42.

z) Ad Steph. in Πρεσβ.

ΚΙ. ς ΠΡΟΞΕΝΟΣ. *Prora navis.* AR. III. (Mus. Gradenigo.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod KIA. ς ΠΡΟΞΕΝΟΣ. Prora navis. AR. III. IV. (Sestini Letters p. 86.)

Caput Apollinis laureatum, infra quod KIA. ς ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ. Prora navis. AR. III. IV. (Sestini l. c.)

Caput idem ς ΜΙΑΗΤΟΣ. Prora navi- AR. III. (Ibid.)

Pellerinius numum ex descriptis pri-
mum, et si in eo legatur KI., Cnido ta-
men tribuere non dubitavit. Causa illi
haud dubie, quia in numo altero ce-
tera simili legit KNIAKPO, in cuius li-
teris prioribus KNI. Cnidum, in sequen-
tibus AKPO initium magistratus videre
sibi viſus est. Numum tertium esse Deme-
triadis Theſſaliae conjectit. Numum IV.
Combıus propter inscriptum ΜΕΓΑ. Me-
garis Atticae dedit, (Mus. Hunt. p. 194.)
consentiente etiam Neumanno. (Num.
pop. P. II. p. 225.) Mihi pridem verifi-
mille viſum, quia in his numis conſtan-
ter infra caput Apollinis K vel KI. con-
ſpexi, nomen urbis ab his literis peten-
dum, et conjecti adeo, eos omnes Cifa-
mo Cretae restituendos. At cum nuper
in opere a cl. Sestinio vulgato viderem,
in aliis similibus magis integris legi
KIA., non amplius dubitavi sequi sen-
tentiam viri eruditii, eos omnes Cianis
Bithyniae adjudicantis, quidcunque dein-
de significabunt vocabula KNIAKPO,
vel BAK. ΜΕΓΑ., quae exemplo alio-
rum videntur esse nomina magistratum

forte ex numis exēſis male excepta. Sunt
ergo numi hi Cianorum antiquissimi, et
signati, antequam urbs, ut dictum, pro
Cio Prusias appellari coepit, quam etiam
aetatem universus eorum modus palam
profitetur. Apollinis cultus tractus vide-
tur a Miletō Cii noſtræ metropoli; ut
auctor est Plinius^{a)}, neque dubitem,
matrem Miletum notari vocabulo MI-
ΛΗΤΟΣ, quod inscriptum est numo po-
ſtremo, signatumque illum tunc, cum
materna adhuc jura in filiam praeva-
luere.

* * * * *

Autonomos alios resuſcitato Cii nomi-
ne vide infra.

AR. RR.

Autonomi nomine Prusiadis.

*Caput Herculis barbatum diadematum. ς ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑС-
CAN. Arcus et clava.* AE. II. (Goltzius
in Asia tab. 5.) Sed in alio fere simili
scriptum: ΘΑΛΑСCH. (Pembrock.)

Caput Herculis leonis exuviis tectum.
ς ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. *Clava, clypeus, arcus.*
AE. III. (Goltz. I. c.)

Caput Apollinis. ς ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ.
ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑСC - - *Tripus.* AE.
III. (Panel Cistoph. p. 41.) Alius, sed:
Caput Diana. (Sestini Lett. T. IV.
p. 108.)

De his autonomis mox in imperato-
riis redibit mentio.

AR. RRR.

a) L. V. §. 40. sub fin.

R e g i i.

Numos cum mentione reginarum Muses et Oradaltidos in hac urbe signatos vide infra in numis regum Bithyniae.

Imperatorii Prusiadis nomine.

Prusiadis nomine signatum unicum novi, qui certe hujus sit urbis.

ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. ΠΡΟΤΣΙΕΙΣ. *Hercules nudus stans d. clavam, f. spolia leonis, in numo Domitiani. (Theupoli.)*

Explicatus causa hujus urbis autonomos, sed Cii nomine, advoco: alium que imperatorium:

ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. *Caput nudum barbatum Herculis specie. Χ KIANΩΝ. Tr. remis. AE. II. (Mus. Caef.)*

ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΚΤΙΣΤΟΤ. KIA- ΝΩΝ. *Pharetracum arcu, in numo Claudi. (Sestini Lett. T. IV. p. 103.)*

Cii conditores varii a veteribus produntur. Secundum Strabonem Cius Herculis socius a Colchis reversus eam de suo nomine statuit ^{b)}. Apollonius nomen traxisse a Cio fluvio, et conditam a Polyphemo ^{c)}. Ejus scholiares Aristotelem citat adserentem, eam appellatam a Cio Milefio coloniae duce ^{d)}. Scholiaста Theocriti a Cio Olympi F. conditam refert ^{e)}. At ego in autonomo hoc indubitatum Herculis caput video, et secundum citationes supra Goltzii et Pembrockii autonomos Herculis arma in aversa proposita istud plane persuadent. Constat, Herculem, ut Hylam quaereret, diutius huic plagae immoratum. Quare facile credi-

tum Cianis, ab eodem suam constitutam urbem, ut amabat Graecorum vanitas, ad deos referre urbis suae originem, et dubium adeo non est, numum Domitiani, de quo agimus, qui Herculem ΚΤΙΣΤΗΝ aperte profitetur, ad hanc Prusiadem pertinere. Hanc sententiam ipsa omessa situs mentio non obscure confirmat, nam cum in aliis utriusque Prusiadis numis fere constanter addatur vel ad Hypium, vel ad mare, in hoc istud diffimilatur, quia Prusiadem ad mare satis conditor Hercules indicat.

Eidem Prusiadi videtur tribuendus numerus:

ΑΤΤ. ΚΑΙ. ΟΤΕΣΠΑΣΙΑΝΩΝ. ΠΡΟΤ- ΣΙΕΙΣ. *Caput Vespasiani. Χ Nomen Plan- cii procos. et typus arae, quem numus jam dedimus in Prolegomenis ad Bithyniam sub proconsulibus.*

ΑΕ. RRRR.

Nomine CII resuscitate.

Cianos vetus suum nomen Cii abolito adventitio Prusiadis ad mare respexit, numi luculente docent, et factum istud crederem sub Domitiano, nam, ut vidi- mus, cum hujus capite exsistat numus inscriptus ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ, et exstant alii, ut videbimus, inscripti KIANΩΝ. sed jam unum Claudi vulgavit Sestinus. Posteriorem hanc epigraphen reliquorum imperatorum numi omnes praeferunt.

Autonomi.

ΤΟΝ. ΚΤΙΣΤΗΝ. KIANΩΝ. etc. qui numus mox supra in imperatoriis descrip-

b) L. XII. p. 345.

c) Argon. L. I. et IV.

d) L. I.

e) Ad Idyll. XIII. v. 30.

tes est. Videtur figuraatus post Domitium, nam qui hujus urbis sub hoc figurati sunt, Σ pro C offerunt.

Caput juvenile pileo incurvo tectum. Ξ KIANΩΝ. Clava. AE. III. (Neumann Num. pop.) AE. RRR.

Imperatorii.

Sunt a Claudio ad Saloninam usque.

Epigraphe : KIANΩΝ.

Typi praeter obvios alios :

Hylas puer s. vas (καλπίδα) tenens aquatum abit, Alexandri Sev. (Arigoni.)

Nimirum is submersus in Cio fl., aut raptus a Nymphis Hercule illacrumante.

ΗΡΑΚΛΕΟΤΣ. ΚΤΙΣΤΟΤ. KIANΩΝ, in numo Claudii supra indicato.

ΖΕΤΣ. T. KIANΩΝ. Iuppiter stans ad. Viotoriolam, s. hastam, Domitiani. (Pellerin.)

An in hoc numo T. positum pro ΤΩΝ?

ΣΕΤΗΡΟΤ. ΒΑΣΙΛΕΤΟΝΤΟC. O. ΧΟCΜΟC. ΕΤΤΤΧΕI. ΗΛΚΑΝΟΤ. KIANOL fine typo, nisi parva corona in smo posita, Severi. (Haym. T. II. tab. 39.)

Vide similem inscriptionis modum in numis Nicæae, et Caesareæ Cappadociae. Ceterum quid de vocabulo ΗΛΚΑΝΟΤ statuendum sit, hucusque ignoro. Pro eo Harduinus legit: ΗΑΦΑΡΓΟΤ, (ad Plin. Tom. I. p. 289.) et more suo explicat.

Magistratus inscriptos reperio sequentes:

ΕΠΙ. ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ. ΚΛΑΤ. ΒΙΑΝΤΟΣ. KIANΩΝ. Iuppiter sedens, in numero Domitiani et Domitiae. (Vaill. Mus. Christinae.)

ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΚΡΑΤΥΠΠΟΤ. Alexandri. (Vaill.)

Nomen ab Hadriano : ΑΔΡΙΑΝΩΝ. KIANΩΝ. in numero Hadriani, quem olim ex museo Caesareo vulgavi¹⁾, et in numero M. Aurelii (Arigoni.)

AE. R.

PYTHOPOLIS.

Hoc nomine tres urbes memorantur, ignobiles omnes. Una, quam in Bithynia a Theseo conditam refert Plutarchus²⁾, et cuius meminit quoque Plinius. Altera, nisi eadem est cum priore, quam in Mysia collocat Stephanus, et cum quo conspirat Aristoteles de Mirabil. auscult. saltem secundum MS. bibliothecæ Caef. Vindob., nam in libris editis legitur *Mythopolis*, quo modo eadem quoque urbs perperam scribitur in Antigono Carystio³⁾. Tertia teste iterum Stephano Cariae, sed quae serius dicta est Nysa; at idem parum sibi constans alibi Antiochiam Cariae dictam Pythopolia adfirmat⁴⁾.

Pythopoli Bithyniae *autonomum* tribuit Pellerinus, sed quem esse insulae Samothraciae, in hujus numis dictum.

f) Sylloge I. p. 34.

g) In Thes. p. 12.

h) Hist. mir. c. 178.

i) In Antiechia.

TIVM.

Maritima ad Billaeum fl. ad fines Paphlagoniae, ex quo oppido fuit Philetærus regum Pergami caput.

Autonomi.

ΤΕΙΟC. *Caput juvenile diadematum.* Ξ **ΤΙΑΝΩΝ.** *Mulier stans juxta aram d. rotam super cippo tenet, s. cornucopiae.* AE. I. (Pellerin Rois p. 206).

ΤΕΙΟC. *Caput simile.* Ξ **ΤΙΑΝΩΝ.** *Neptunus d. pede rupi insilens d. delphinum, s. hastam.* AE. II. (Ibid.)

Pars antica sicut Tium sacerdotem gener Milesium, a quo urbs nomen cepit, ut refert Stephanus. Mulier partis averfae est Nemesis, cuius etiam ipsum nomen nonnullis imperatoriis inscriptum legitur.

AE. RRR.

Imperatorii.

A Domitiano usque ad Gordianum.
Epigrapha: **ΤΙΑΝΩΝ.** **ΤΕΙΑΝΩΝ.**, in numis Antonioi: **ΤΙΑΝΟΙ.**

ΖΕTC. **ΣΤΡΓΑΣΤΗC.** *Iuppiter stans d. pateram, in aliis fulmen, s. hastam, pro pedibus aquila,* Domitiani, Trajanii, Antoninorum.

Pro **ΣΤΡΓΑΣΤΗC** Vaillantius conplanter iis locis, quibus numos ipsos describit, legit **ΣΤΡΓΑΣΤΗC**, at ubi de hoc Tianorum Iove privatum loquitur^{k)}, scribit **ΖΤΡΓΑΣΤΗC.** et **ΣΤΡΓΑΣΤΗΣ**. Quare et Frölichius de vera lectione dubitavit^{l)}. At in numis Domitiani, Tra-

jani, Antonini, qui sunt in museo Cæsareo, manifestum est **ΣΤΡΓΑΣΤΗC**. Non satisficit, quidquid Vaillantius ad explicandum istud vocabulum adfert, aut quod Harduinus, qui enixe vult legendum **ΕΤΡΓΑΣΤΗΣ**, quod idem esse putat cum contracto **ΕΡΓΑΣΤΗΣ**. *ορίσθεντος.* Forte non inique dixeris, per synaloephen dictum **ΣΤΡΓΑΣΤΗC** pro **CTN. ΕΡΓΑΣΤΗC**, quasi *cooperator*, et hoc pro **CTNΕΡΓΑΣΤΗP**, vel **CTNΕΡΓΑΣΤΗC**, perinde atque dicitur πρόσθετος πρόπερος ἐργος, tum δικιης et δικιης, ut adeo Tiani Iovem coluerint tanquam operum suorum socium et adjutorem, qualem Vlyssi se addixit Pallas. Eodem sensu Antiochus I. in celebri Sigeorum plesphismate dicitur sibi adscivisse τοδαιμονος εύνη καὶ **ΣΤΝΕΡΓΟΝ**, *deum benevolum*, et *OPERIS SOCIVM^{m)}*. Huic pertinet Gruteri SVRGASTEO. MAGNOⁿ⁾. sed quale fuerit istud numen, lapis in incerto relinquunt.

ΔΙΟΝΤCOC. ΚΤΙCΤΗC. *Bacchus stans solito cultu,* Aurelii. (Vaill.) Tranquillinae (Sestini Lettere T. IV. p. 108.)

Fuisse Tium Milesiorum coloniam, tradit Mela, nomen accepisse a Tio sacerdote Milesio narrat Stephanus ex Philone, atque idem ex Demosthene, Patrum fuisse urbis conditorem. Graecula vanitas Bacchum urbis auctorem maluit. **ΑΣΚΔΗΠΙΟC.** **ΤΙΑΝΩΝ**, Antonini. (Vaill.)

ΤΟΝ. ΣΩΤΗΡΑ. **ΤΙΑΝΟ.** *Aesculapius stans*, Severi. (Pellerin.)

k) Pag. 295.

l) Not. elem. pag. 57.

307. 3.

m) Chishull Ant. Afrat. p. 50.

n) Pag.

NEMECIC. TIANΩΝ. Antonini et Aurelii. (Vall.)

Situs definitur a fluviiis:

ΒΙΛΛΑΙΟC. CAPΔΩ. *Fluvius decum-bens*, Aurelii. (Haym T. II. p. m. 286.)

ΒΙΛΛΑΙΟC. CAPΔΩ. *Duo fluvii de-cumbentes medio Bacchi stolati signo*, Antonini. (Mus. Caef.)

Billacus Tianorum ex geographis no-tus, Plinio scribitur *Billis*. At *Sardo* ve-

teribus omnibus ignotus. Hardoinus in eodem numo pro CAPΔΩ legit ΣΑΓΑ-PIC, quic est *Sagaris* vel *Sangarius*, quem etiam habent numi Iuliopolis et Nicaea. Ab hoc adlui Tium dicit, quod certe falsum. At Vaillantius testatur, CAPΔΩ in numo regio probe legi, atque idem docet numus musei Caesarei. Videtur ergo Sardo ignobilis esse rivus prope Tium in mare, vel Billaeum exiens.

AE. R.

REGES BITHYNIAE.

Reges Bithyniae vetustiores Dydalsus, Botiras, Bas, Zipoetes I. quia numis ca-rent, ad praesens institutum non per-tinent. Eorum seriem et res gestas enarrat-
tas videoas apud Reinerum Reineccium, et Sevinum eruditum Gallum, qui regum Bithyniae historiam scribere aggressus est, cujus partes extant in Actis Parisinis T. XII. Mem. p. 316. Tom XV. p. 21. et Tom. XVI. Mem. p. 141., sed eam morte prae-
ventus cum Prusia I. finivit. Eorundem regum historiam scripsit Vaillantius re-
gum Ponti et Bospori historiae adjec-tam. Haymius eorum, quot potuit, nu-mos collegit et illustravit ^{o)}.

NICOMEDES I.

Zipoete mortuo, qui prudentia ac sci-
entia militari clarus regni sui res egre-gie promovit, circa annum V. C. 476.

successit filius Nicomedes I. Ut bella in-testina averteret, mox ab adito regno fratres e medio tollit, atque eodem tem-pore, ut adversum bella externa tutum se se praestaret, quae sibi Antiochus I. Cyrus minabatur, Gallos e Thracia trans Helleponum certis legibus in armorum societatem vocat. Quod consilium ut temerarium videri poterat, eorum tamen ope bellum pericolosum depulit. Nico-mediam deinde aedificat, illustre olim Bithyniae decus futurum. Regno magna cum laude administrato moritur circa annum V. C. 503.

Reliquit liberos *Zelam*, *Prujam*, *Ly-sandram*.

NUMI:

Caput diadematum imberbe. ✡ BA.
ΣΙΛΕΩΣ. NIKOMΗΔΟΤ. Diana alte

^{o)} Thes. Brit. T. II. p. m. 51.

succincta truncō infidens d. duas hastas, sc. quid parazonio simile, pro pedibus scutum perelegans, retro arbor decisis ramis, in area Victoriola, et monogramma. AR. I. (Mus. Cael.)

Praeclarum hunc numum pridem edit Frölichius^{p)}, eumque ex tribus hoc nomine Bithyniae regibus huic primo vindicavit, quia in hoc lineamentorum conformatio multum diversa est ab iis, quae Nicomedem II. ac IV. in numis distinguunt. Addit vir praeclarus, sequentes hujus nominis reges addidisse titulum ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ, et epochae annos, quorum utrumque in hoc numo desideratur. Mulierem sedentem partis aversae Diannam Thraciam putat, (fuisse autem Nicomedis majores domo Thracas) secundum Hesychium vocabulo Thracio dictam *Bendin*, et Διλογχον, quod binas hastas gereret. Numus hic, quod unicus forte est, et operis praetantissimi, inflatus est meriti.

Numi NICOMEDIS inceſti.

Caput imberbe diadematum. ς ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΤ. Mulier sedens d. ramum attollit, sc. hastum. AE. III. (Pellerin.)

In alio: *Equus gradiens. AE. II. (in meis Num. vet. p. 192).*

Cum in numis his solum legatur ΒΑΣΙΛΕΩΣ, videri possunt eodem, quo praecedens, jure Nicomedi I. tribuendi. Verum constat, reges non semper omnes suos titulos in numis proposuisse. Ad haec

facies regis in iis multum abluditab ea, quae est in praecedente. Sed enim critica a lineamentis petita in numis regum, et si affabre factis, nimium saepe in vado defititunt, quod malum cum in his Bithyniae regibus, tum aliis quoque molestum experimur.

* * *

ZELAS Nicomedis I. filius cognitis nevercae insidiis in Cappadociam fugit. Patre mortuo Bithyniae regnum testamento in fratres collatum repetitur reddit, illudque sibi variam expertus fortunam Gallorum denique ope vindicat. Horum proceribus cum insidias strueret, his detectis ab iis ipsis in convivio obtruncatur incertum, quo anno.

Reliquit filium Prusiam, sed numis ipse caret.

P R U S I A S . I.

Zelae filius, varia cum Byzantiis et regibus Pergamenis bella gerit. Philippi V. Macedoniae regis auxilio adjutus, cuius sororem sibi matrimonio junxit, ut dicetur infra, urbes Cium et Myrleam sibi subjicit, illam de se Prusiadem, hanc de uxore Apameam vocat. In Heracleae obsidione adflicto ex lapsu femore Claudius deinceps appellatus est. Per Romanorum in Asia bellum ipse tantisper quietus, verum cum illo finito decedere Phrygia a senatu juberetur, quam occupaverat, vindictam meditans Hannibalem in Armenia exulem evocat, sed paullo post ipse moritur circa annum V. C. 566^{q)}.

p) Reg. vet. num. p. 40.

q) Sevinus l. c. in Prusia J. Vaillant.

Numos Prusiae I. vide infra in Prusiae II.

P R V S I A S II.

Prusiae I. filius. Fuerunt, qui unum tantum agnoscerent Prusiam, quos inter Reinerus ¹⁾, et Sigonius ²⁾. Sed prae-terquam quod historici Prusiam unum cognomento *Claudum*, alterum Κυνηγον, venatorem memorant, binos Prusias invicte statuunt numi. De altero hoc Prusia haec Appianus ¹⁾, Polybius ²⁾, et Livius ³⁾, capto Perseo ultimo Macedo-num rege, cuius sororem duxerat, du-cibus Romanis pileatum et raso capite occurrisse, seque populi R. libertum pa-lam appellasse. Ab his missum Romam, cum et hic ridiculus et minime metuen-dus compertus esset, facile in regnum remissum. Cum sese suis propter saevitiam exosum, et Bithynorum studia in filium Nicomedem inclinare intelligeret, eum Romam abire jussisse, sed qui sub-inde reversus inita cum Attalo Pergami-rege conspiratione, oppresso repente cae-soque patre Bithyniae regnum occupa-vit. Obiit circa annum V. C. 604.

Numi PRVSIAE I.

Caput diadematum barbatum. Χ ΒΑΣΙ-ΛΕΩΣ. ΠΡΟΤΣΙΟΤ. *Iuppiter seminu-dus stans d. protenta corona, s. hastam, per aream varia monogrammata, ple-rumque TA. AV. II. AR. I. III.* (Mus. Caef. Pellerin.)

Numi PRVSIAE II.

Caput regis diadematum adfilituta ala-cum barbae tantum indicio. Χ ΒΑΣΙ-

ΛΕΩΣ. ΠΡΟΤΣΙΟΤ. *Typus similis.* AR. I. (Mus. Caef.)

Caput juv. diadem. cum ala. Χ *Ead. epi-graphie. Hercules stans AE. III.* (Mus. Caef.)

Numi PRVSIAE alterutrius.

Caput Bacchi. Χ *Centaurus lyra ca-nens.* — *Caput Iovis.* Χ *Victoria stans d. lauream, vel: Tropaeum.* — *Caput Apol-linis.* Χ *Lyra.* — *Caput Mercurii.* Χ *Ca-duceus.* Sunt omnes AE. III. et inscripti: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΟΤΣΙΟΤ. (Mus. Caef. Neumann.)

Numos ΠΡΟΤΣΙΟΤ nomine insignes in tres classes distribui, quarum I. sicut caput regis diadematum barbatum, II. caput regis diadematum alatum, III. ali-quod in antica caput divinitatis.

Caput regium, quod est in numis clas-sis I., adeo sive lineamentis oris, sive cultu abludit ab eo, quod sicutum numi classis II., ut dubitari non possit, binos in iis varios Prusias esse propositos. Quare falluntur ii, qui, ut dixi, unum tan-tum in Bithynia hoc nomine regem agnovere. At molestum criterium, quinam utrique regi numi sint tribuendi. Vaillan-tius et Pellerinius numos cum capite re-gis barbato omnes Prusiae I. adjudicant, alias cum imberbi Prusiae II., sed ejus rationem discriminis non exposuere. Spanhemius et Frölichius statutum ab iis ordinem inverterunt. Atque ille quidem numos classis II. propter ipsam alam tri-buit Prusiae I., persuasus, eo attributo indicari hominem δραγηριον, seu in ge-

1) In regib. Bith.

2) De ant. jure prov.

3) Bell. Mithr. c. 2. seq.

4) Leg. 97.

2) L. XLV. c. 44.

Vol. II.

rendo celerem et efficacem, quo ingenio fuit Prulias I., omnium vero minime Prusias II^y). Frölichius caput barbatum tribuit Prusiae II. Vna illi ratio, quod hic rex ab Appiano deformi fuisse vultu, et dictus *Venator* perhibetur^z). At num eum deformem non slistunt, sed facie potius liberali, una vero barba turpitudinis indicium non facit. Begerus, sed aper-to is peccato, utriusque classis numos Prusiae II. largitur^z). Quae sententia sit praeftabilior, inquirendum.

Ala, quae in classis II. numis diadematii conjungitur, in hoc examine cum primis observanda. Begerus ea censet indicari magnitudinem, vel gloriam regiam^b). Spanhemii sensum mox exposui, cum quo et consentit Frölichius^c). His ergo viris eruditis explicatus allegoricus placuit. Verum ego aliam subesse adscititii hujus cultus causam suspicor. Diximus in numis Alexandri M., hunc regem Ammonis cornu sibi adplicuisse, quia Ammonis filius credi voluit; diximus in nummis Lysimachi Thraciae regis, et Demetrii I. Macedoniae regis, illum arietis, hunc tauri cornu, Bacchi certis insignibus, usum, quia ille genus suum a Baccho derivavit, hic Bacchum omni observantia coluit. His ergo praeeuentibus exemplis tantum abest, ut ad allegoriam advertendum animum putem, ut plane exissimem, similis modi insaniam

Prusiae quoque placuisse, et seu Mercurium, seu Perseum in majoribus suis numerasse. In utrumque deum speciosum quodam jus habuit Prusias. Constat, Arcades Mantinenses Bithynium Bithyniae oppidum deduxisse coloniam. Hi ergo Bithynienses domo fuere Arcades, apud quos natus Mercurius, et quod sequitur, ejus fuere dei abnepotes eodem modo, quo T. Statilius in marmore Hadriani aetate posito, quod recitavi in numis Philippi V. Macedonis, se dixit Persei et Dioscurorum abnepotem, quod hi dii Argivi, et ipse quoque Argivus esset. Habuit igitur Prusias homo Bithynus causam honestam, (nam quae causa honesta non videatur arrogantiae et vanitati?) genus suum a Mercurio ducendi. At multo certius Prusiae II. in Perseum jus. Natus is est ex Prusia I., atque haud dubie Apame Philippi V. Macedonis sorore, quam Prusias I. uxorem duxit. Copiose in numis hujus Philippi comprobavi, eum ab heroe Perseo voluisse oriundum videri, qua de causa toties in ejus moneta caput Persei alatum recurrit, indito etiam propterea filio suo ab hoc heroe nomine. Ex quo sequitur, Perseum Prusiae II. in majoribus maternis fuisse, atque illius cultum jure ab hoc advocatum. Accedit, Prusiae II. teste Appiano collocatam fuisse ipsam Persei Macedonis sororem, ut diximus^a). Posterior haec adscitae alae

y) Tom. I. p. 513.

z) Not. elem. p. 193. 194.

a) Thes. Br. T. I. p. 267.

b) Thes. Br. T. I. p. 270.

c) Not. elem. p. 124.

*) Mira apud scriptores veteres confusio in definiendis utriusque Prusiae uxoribus, cuius posterior causa, quod in explicandis adfinitatibus adhibuere vocabula nimium communia ac vaga, ex quo enasci debuit auctorum nostrae aetatis diffensus. Secundum Vaillantium Prusias I. Philippi V.

causa si verisimilis videbitur eruditis, habemus promptum iu utriusque Prusiae nummis argenteis discrimen, sic ut ii, qui exhibent caput barbatum, tribuendi sint Prusiae I., qui imberbe alatum, Prusiae II. Sane hac una causa suadente, reliquis oppido vagis ac incertis, hanc

mihi in iis definiendis legem praefixi. Ex simili causa Seleucum I. Syrum, ejusque filium Antiochum in jus alarum involasse, dicemus in utriusque numis.

Propter eandem causam eidem Prusiae II. dedi numos aeneos, in quorum antiqua est caput imberbe alatum diadema-

Macedonis filiam Apamen uxorem duxit. (in Proflia I. p. 317.) Dicti sui vadem non citat, sed videtur illud haufisse ex Polybio, qui Prusiam I. hujus Philippi οὐδεῖςγενις vocat, (Hist. L. XV. c. 22.) quod generum fuerit interpretatus. Verum Appianus diserte narrat, Prusiam II. Venatorem matrimonio junctam habuisse Persei sororem, id est, Philippi V. filiam. (In Mithridat.) Ex quo sequeretur, Philippum filiarum unam elocasse Prusiae patri, alteram Prusiae filio. Quod cum vix sit verisimile, primum est credere, Prusiae I. uxorem fuisse Philippi V. sororem, non filiam, nam οὐδεῖςγενις jam generum, jam sacerum, jam quemque ad finem notat, quod multis exemplis comprobavit Spanheimius. (ad Orat. I. Juliani p. 287.) Quod ipsum impulerit eruditum Sevinum, ut eam Philippi sororem confidenter adsereret. (B. L. T. XVI. Mem. p. 146.) Quod fuerit huic Prusiae I. uxori nomen, et istud disputatur. Sevinus Apamen vocat. Fuisse Prusiae I. uxorem dictam Apamen, tenemus ex Strabone, cum refert, eum acceptam Philippum beneficio Myrleam ab uxoris nomine Apameam vocasse. (L. XII. p. m. 845.) Quae quidem peristasis facile me adducit, ut credam, hanc ipsam Apamen fuisse Philippi sororem; nam cum narret Polybius, (l. c.) Philippum in capiendis urbibus Cio et Myrlea auxilio fuisse Prusiae, suo tum adlini, et Strabo, Myrleam vocalam Apameam ex nomine suae uxor, patet sane, Prusiae uxorem tum fuisse sororem Philippi, eamque vocatam Apamen. Frölichius Apamen filiam Attali I. Pergameni facit, nescio, quo auctore. (Not. elem. p. 193.) At Reineccius: *Habuit Prusias in matrimonio Apamen Diagyllis Thracis filiam, et N. filiam Philippi regis Macedonius.* Lapsum in his verbis manifestus. Nam eti demus, unicum tantum fuisse Bithyniae regem nomine Prusiae, quod ille seuserat, tamen certum est ex ipso rerum gestarum ordine, ut eas enarrant Appianus, et Strabo, (l. cc.) praecellisse matrimonium cum Philippi sorore, secutum alterum cum Diagyllis filia, nam illud perfectum Philippo vivo, alterum capto jam Perseo. Accedit, Apamen nomen fuisse Graecum; at scut Diagyllis nomen est Thracium barbarum, sic dubium non est, filiae quoque appellationem ejusdem fuisse indolis. Sane Numalizinthin Diagyllis filiam prodit Valerius Max. (L. IX. c. 2.) Secundum haec ergo argumenta habemus probabilem Prusiae I. uxorem Apamen Philippi V. filiam. Prusiae II. duas fuisse uxores, certum est, priorem anonymam, sororem Persei ex Appiano, (l. c.) et Livio, (L. XLII. 12.) alteram idem Appianus paullo infra obscure indicat, cum Diagylli Thraciae regem Prusiae οὐδεῖςγενις appellat. Sed hoc vocabulum iterum molestum, et incertum, an sacerum dicas, an generum. Interpres editionis Henrici Stephani, (pag. 174) tum et postremus ejus interpres Schweighaeuserus (Vol. I. P. II. p. 649.) vertunt sacerum, H. Valefius generum. (ad Diodori exc. T. II. p. 595. ed. Wessel.) Secunda tamen nuptias aperte indicat Iustinus: (L. XXXIV. c. v.) *Eodem fere tempore Prusias confilium capit interficiendi Nicomedis filii, dum consulere studet minoribus filiis, quos ex noverca ejus suscepserat.* Ex his colligo, Prusiam II. matutum ex Apame Philippi sorore, ut avunculum tam potentem impensus observaret, addidisse.

tum. Videtur Pellerinius in his caput Mercurii vidisse ^{d)}). Verum ut Mercurio competunt alae, sic nequaquam diadema, quod in tribus illaeis musei Caesarei luctulentum est.

Numi aenei, quos loco III. descripsi, cuius sint Prusiae, quia criteria, quae fidem facere queant, penitus absunt, affirmare non audeo.

Numi Prusiae I. aurei et argentei summae sunt elegantiae. Begerus Iovem partis aversae putat esse Tarantaeum, teste Stephano sic dictum a Tarento Bithyniae oppido, faventibus huic opinioni literis TA. plerumque adstitutis ^{e)}).

NICOMEDES II. EPIPHANES.

Regnum, ut diximus, parricidio a spicatur. Romanos^{*} in bello Aristonici juvat. Multis cum Mithridate VI. Ponti rege Cappadociae causa turbis collisus a Socrate filio occiditur circa annum V. C. 660, cum imperium ultra annos L. porrexisset. Alii hoc parricidium in Nicomede III. patratum censem.

N u m i:

Caput regis diadematum. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΤ.

Iuppiter seminudus stans d. elata coronam, s. hastam, in area aquila fulmini insistens, et anni: NP. ΒΞΡ. ΕΞΡ. ΘΞΡ. ΕΟΡ. ΗΟΡ. ΠΠΡ. ΑΠΡ. ΓΠΡ. ΖΠΡ. ΗΠΡ. AR. I. (Haym T. II. p. m. 55. Pellerin Rois, Mus. Caes. Belley B. L. T. XLII. p. 46.

Sola oris lineamenta numos Nicomedis II. et IV. distinguunt. Nam etsi utriusque moneta annos inscriptos habeat, cum non conflet, quo anno mortuus sit Nicomedes II., certi esse ex solis his annis non possumus, utrum anni ΗΠΡ. ΗQP. sint ultimi Nicomedis II., an primi Nicomedis IV. At cum caput, quod est in numis ab anno NP. usque ΗΠΡ. multum differat ab eo, quale cernitur in numis ab anno ΗQP. et sequentibus, evidens est, illos esse Nicomedis II., hos Nicomedis IV.

De epochae, ad quam hi anni referuntur, exordio adhuc vago, actum in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Numi regi huic cognomen Epiphanis tribuunt, sed eodem praeditum quoque fuisse Nicomedem IV., continuo videbimus.

NICOMEDES III. Philopator.

A nonnullis eruditis hic rex plane omit-

capiti suo alas, sibi per Philippi sanguinem a Perseo heroe tractum debitas, quod jus firmatum amplius subinde est juncta sibi matrimonio ejusdem Philippi filia. Duraverit haec observantia, quamdiu res successoris Persei integræ steterunt; at hoc a Romanis capto constat ex auctoribus, quos supra in ejus vita citavi, eum adcurrisse Romam, et servilem in modum senati victoriam de Perseo gratulatum, atque tum, ut quo esset affectus animo, palam testaretur, repudiata Persei sorore verisimile est inductam filio Nicomedi novercam, cujuscunque ea filia fuerit. Haec omnis adcuratius in judicium vocanda videbatur, ut aguito Prusiae cum Macedoniæ regibus sexu etiam alarum causa a me constituta stabiliretur.

d) Rois p. 183. e) Tom. I. p. 269.

titur, ut dicetur in Nicomedē sequente. Non valde gravate istud ferimus, cum etiā extitisset, numis careat.

NICOMEDES IV. EPIPHANES.

Pulso propter parricidii infamiam Socrate malebant Bithyni alterum ejus filium Nicomedem sibi praeficere secundum Memnonem apud Photium natum ex Nyſa, quam per ludibrium *saltatricem* appellavit Mithridates VI¹⁾. Ejecitus a Mithridate, restitutus a Romanis valde turbidum habuit regnum. Apud hunc commoratum Iulium Caesarem juvenem non sine ignominia prostratae regi pudicitiae, fama tulit. (Suet. in Iulio c. 2. et 49.) Legato Romanis regno, quia rapiendum praeviderat, mortuus est V. C. 679. vel secundum Appianum 678²⁾. Bithynia subinde in provinciam redacta, ut diximus in prolegomenis ad numos Bithyniae.

Postremorum Bithyniae regum, Nicomedis nomine, mire confusa est historia, sic ut, quem auctorem sequi oporteat, in incerto haereas. Reinerus Reineccius Nicomedes tres post Prusiam II. Bithyniae reges memorat, nimirum Nicomedem II. III. IV., atque ab hoc postremo Bithyniam Romanis legatam. Idem Nicomedis III. regnum, quem *Philopatora* vocat, longius producit³⁾. Spanhemius quoque Nicomedes tres Prusiae II. successores intulit, sed Nicomedi III. breve regnum dedit⁴⁾. At Vaillantius in sua regum Bithyniae historia hunc Nicomedem III.

ignorat, illique adeo Nicomedes III. est is, qui populum R. regni sui haeredem instituit, dictusque simul *Epiphanes*, simul *Philopator*, quod alterum illi nomen ab Appiano⁵⁾ datum comperit. Vaillantium fecutus est Frölichius⁶⁾. Diffidium istud componant historici. Ex numis istud tantum constat, fuisse post Prusiam II. reges duos Nicomedis nomine, an praeterea tertium aliquem, non produnt.

N u m i:

Caput regis diadematum. ς ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΕΠΙΦΑΝΟΤΣ. ΝΙΚΟΜΗΔΟΤ. *Juppiter seminudus stans d. elata coronum, s. hastam, in area aquila fulmini infestans, et anni: ΗΩΡ. ΘΩΡ. Σ. ΕΣ. ΣΣ. ΖΣ. ΘΣ. ΑΡ. Ι. (Haym. l. c. Mus. Theup. Pellerin. Belley. B. L. T. XLII. p. 47). Alius cum anno ΑΙΣ. (Sestini Lettere T. III. p. 146).*

Numus postremus cum anno ΑΙΣ. multum valet ad illustrandam epocham Bithynicam. Vide dicta in prolegomenis ad Bithyniae numos.

M V S A et O R A D A L T I S reginae Bithyniae.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. ΜΟΤΣΗΣ. ΟΡΣΟΒΑΡΙΟΣ. *Caput muliebre.* ς ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣ. *in alio plenius: ΠΡΟΣ. ΘΑΛΑΣΣΗΙ. Caput Herculis. ΑΞ. III.*

ΟΡΑΔΑΛΤΙΔΟΣ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΤΚΟΜΗΔΟΤ. ΘΤΓΑΤΡΟΣ. *Caput reginae diadematum.* ς ΠΡΟΤΣΙΕΩΝ. ΤΩΝ

f) Iustin. L. XXXVIII. c. 5. g) Bell. civ. L. I. c. 111. edit Schweigh. h) Part. III.
p. 176. i) Tom. I. p. 516. k) De Bello Mithrid. l) Notit. elem. p. 194.

ΠΡΟΣ. ΟΑΛΑΣΣΗ. *Fulmen, omnia in tra coronam.* AE. III.

Insignes hi numi binas reginas sunt a scriptoribus omnibus neglectas, certe Bithynicas, nam signati sunt, ut aversae epigraphe eloquitur, apud Prusiadem maritimam, notam Bithyniae urbem.

MVSAE numum primus edidit Scipio Maffejus ^{m)}). Secutus est alias similis me olim vulgante ex gaza Marchionis Sa vorgnan Veneti ⁿ⁾). Ad eum explicandum Maffejus profert fragmentum Sallustii agens de Nicomedie Bithyniae rege, in quo legitur: *cum filius NVSA, quem regem appellaverat, genitus haud dubie esset, quae lectio in variis codicibus varie effertur, et in binis quidem: cum filius MVSA etc.* deinde Memnonem apud Photium, qui sic habet: *τον ἐκ Νικομηδεώς καὶ Νυστρίς; denique Suetonium narrat: Iulium Caesarem in senatu defendisse NYSAE causam, filiae Nicomedis.* Sed varia haec testimonia magis adhuc impediunt virum eruditum, ambiguum, an NVSA vel NYSA dictante hoc numo in MVSA sit restituendum. Difficile enimvero, haec testimonia cum numo conciliare, et expectandum plus lucis. In nomine ΟΡΣΟΒΑΡΙΟΣ. Frölichius monetarii, aut artificis nomen latere suspicatur ^{o)}). At nemo non videt, esse Orsobarin Musae patrem, suppresso ΘΕΓΑΤΡΟΣ, quod in sequente numo aperte ponitur. Memoratur Appiano Or-

sabaris Mithridatis VI. filia, a Pompejo M. in triumpho traducta ^{p)}), quae forte per matrem ad eundem Orsobarin genus retulit.

* * *

ORADALTIDOS numum primus protuli ex eadem illustri gaza M. Savorgnan ^{q)}). Ejus nullum in veterum monumentis vestigium. Neque mirum videatur, obscuriorum esse reginarum Bithyniae historiam, quando ipsos ejus reges nox atra premit, sic ut maxima ingenia in scribenda eorum historia non uno loco adhaereant. Ea difficultas in reginis tanto implicatior, quod raro a scriptoribus, etiam cum earum fit mentio, ipsa exprimuntur nomina, unde nata diffidia, quorum exempla supra in regibus deditus. Huc accedit regum ejus aevi levitas in ducendis, ac mox repudiandis uxoribus, quo fit, ut haec nostra Oradaltis, vel quae proditur in marmore apud Chishul ^{r)}, regina Camasarta ex nullis Bithyniae regis toro possit excludi, quia sive ipsa repudiata alteri locum fecit, aut sibi factus locus repudiata altera. Dicitur in numo *regis Lycomedis filia*, sed neque hujus regis historia in aprico est. Quos Lycomedes prodiderunt Strabo ^{s)}, Hirtius ^{t)}, Dio Caius ^{u)}, aut reges non fuere, et si regii generis, aut si reges, fuerunt tempore posteriores, quam ut eorum filia esse potuerit Oradaltis no-

^{m)} Ant. Gall. epist. 2.)

ⁿ⁾ Num. vet. p. 193.

^{o)} Not. elem. p. 38. et 195.

^{p)} Mithrid. c. 117.

^{q)} Num. vet. p. 192.

^{r)} Ant. Afat. p. 92.

^{s)} L. XII. p. m. 538.

et 560.

^{t)} Bell. Alex. c. 66.

^{u)} L. LI. c. 2.

Ara, ut tum probaveram. Observandum denique, simillimum alterum Oradaltijos numum serius a Neumanno nostro ex praeclarо suo museo editum ^x), sed qui pro elemento tertio A potius O videtur offerre, sic ut forte verum ejus nomen sit *Orodaltis*. Differt etiam, quod in eo manifeste legitur ΛΤΚΟΜΗΔΩΤΣ, cum in meo sit ΛΤΚΟΜΗΔΩΤ, sed utrovis modo scribas, ex grammaticae Graecae legibus perinde est. Sane in numis perpetuum est ΝΙΚΟΜΗΔΩΤ, et si scriptores legem ordinariam scribendo Νικομηδες, nonnulli, ceu Appianus, utramque sequerentur. Serius Excell. Comitissa Bentinck alium Oradaltidos meo simillimum edidit ^y).

x) Num. pop. P. II. p. 17.

y) Supplement au Catalogue p. 46.

M Y S I A.

Regio ad Propontidem et Hellespontum. Vaillantius et Harduinus prodidere nummum Domitiani inscriptum ΜΤΣΙΑ typo *provinciae lugentis*. Eum Harduinus diceret huic Myliae largitur. At ego nomine ΜΤΣΙΑ certius existimo intelligentiam Daciam Cisdanubianam in Moesia positam, ut probavi in numis Moesiae.

*ABBAETI MYSI.**Autonomi.*

Caput Iovis. ΧΜΤΣΩΝ. ΑΒΒΑΙΤΩΝ. *Fulmen intra coronam.* AE. III. (Mus. Caef. Haym, Pellerin.)

Populi cujuspiam hoc nomine veterum nemo meminit, videnturque dicti in his numis Abbaeti constituta extra Myliam sede patrium *Myforum* nomen addidisse, ut, unde essent profecti, sciatur, quas conjecturas copiosius propositas vide apud Haymum et Pellerinum.

*AE. RR.**ADRAMYTIVM.*

E regione Lesbi ad finum cognominem. Scriptores veteres T geminant, at in numis simplex est, saltem secundum Pellerinum, et aliorum adcuratorum catalogos, nam Vaillantius ejus quoque numos cum duplice T proposuit. Sed et Stephanus utrumque modum probavit.

Autonomi.

Epigraphe constans : ΑΔΡΑΜΥΤΗ ΝΩΝ.

Typi: in antica: *Protome Palladis*, vel *caput muliebre laureatum*, vel: *caput barbatum diadematum*, quod Pellerinius recte adserit esse Adramyti conditoris, qui fuit filius Alyattae, Croei frater, ut Stephanus ex Aristotele refert. In aversa: *Iuppiter aetophorus stans*, (Pellerin.) qui videtur Adramytenorum princeps fuisse numen, nam eo usi sunt in numo Concordiae cum Epheso ad notandam urbem suam. In aliis: *Cornucopiae inter pileos Dioescororum*. (Pellerin.) vel: *Pallas stans d. Victoriolam*. (Pembrock.)

Magistratus: ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΛΟΤΚΙΟΤ. - - (Pembrock.) In Pelleriniano mira epigraphe explicatu mihi ignoto: *ΣΤΡΑΤΩΝ ΙΙΕΠΙ. Α ΚΑΙ ΚΑΠΙΤΩΝ. Α. AE. RR.*

Imperatorii sunt a Domitiano usque ad Gallienum.

Typi obvii. In numo Alexandri max. mod. sifstitur *Neptunus togatus stans s. tridentem, et dexteram extendens versus mulierem ingeniculatam, et velum per caput sinuantem*. Eum edidi ex museo Caesareo ^{a)}). Quas hic Neptuni delicias

a) Syllog. I. p. 35.

narret numus, incertum; enimvero his appetendis fratrem Iovem aequavit.

Magistratus praetor jam inde a Domitiano, inscriptus v. g. ΕΠ. СТРА. КТИНТИЛIANOT. vel ΠΑΚΙΑΝΟΤ. TO. B. — *Scriba* in numo Domnae, et si in aliis ejusdem Augustae numis pro more inscrabantur praetores, de qua inconstantia agam pluribus in tractatu de archontibus.

Neocorus fuisse Adramytenos arguit Vailiantius ex unico numo Alexandri: ΕΠ. СТР. АТР. ΓАРОТ. В. НЕ. verum hoc loco το B. НЕ. non refertur ad Adramytenos, verum ad praetorem iterum *neocorum*, ut jam advertit Pellerinius^{b)}, et nos docebimus in tractatu de urbibus *neocoris*.

Concordia cum Mytilenaeis in numo Veri, (Pellerin Suppl. II. p. 72.) Laodicensis Phrygiae M. Aurelii, (Vaiill.) Ephesiis Caracallae. (Theupoli.)

Non praetereundus lapsus auctoris musei Theupoli, qui Commodi numus sic describit: ΑΔΡΑΜ. ΜΗΤΡ. ΝΕΟΚ. ΠΡ. ΠΟΝΤ. ΕΤ. ΡΠΘ., cumque ex singulis his titulis nullus Adramytes competit, ei tamen ibi tribuitur. Legendum in hoc numo: ΑΔΡ. ΑΜ. et est numus Hadrianae *Anafiae*.

Numum Antinoi in hoc oppido signatum däbimus in hujus herois numis post numeros Hadriani commatis Romani.

AE. RR.

ANDERA.

Gordiani numum inscriptum ΑΝΔΕΙ-ΡΗΝΩΝ. citat Harduinus ex Ligorio non optimae auctore fidei.

ANTANDRVS.

Ad sinum Adramytenum, ab aliis Aeolidi inseritur.

Autonomum editum video in museo Pembroke. ANTAN. *Capra stans*. (Part. II. tab. 4.) Verum acute vidit Neumannus noster, legendum ΑΙΝΙΩΝ. eumque restituendum Aeno Thraciae.

Aeneus huic oppido tributus a Cl. Oderico^{c)} certus est Apameae Phrygiae. Ut adeo autonomum haec urbs neandum possideat.

* * *

Imperatorii a Tito usque ad Paulatm. Epigraphe ΑΝΤΑΝΔΡΙΩΝ. typis *Dianae Ephesiae*, vel *Aesculapii*. Sunt apud Vailantium et Pellerinium.

AE. RRR.

APOLLONIA.

Ad Rhindacum fl., a quibusdam geographis Phrygiae accensetur.

Autonomi hactenus proditi non sunt.

Imperatorii a M. Aurelio usque ad Gordianum.

Epigraphe ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. addita mentione Rhindaci, de qua mox Vailiantius constanter in iis legit ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ., at prior inscriptio non modo existat in binis accuratissimi Pel-

b) Mel. II. p. 280.

c) Num. Graec. p. 1.

lerinii, sed etiam in numero max. moduli musei Caesarei, neque puto Apolloniam aliam praeter illam in Illyrico sitam Dorice locutam. *Typus: plerumque Apollo stans intra templum, aut Rhyndacus decumbens, aut natus.*

Mentio situs per Rhyndacum fl. PTN-ΔΑΚΟC. vel ΠΙΡΟC. PTNΔ. vel PTN-ΔΑΚΩ. quo se ab aliis urbibus cognoscibus distinguit.

AE. RR.

A S S V S.

Ad sinum Adramytenum; Aeolidi ab aliis tributa.

Autonomi:

Caput Palladis. ς ΑΣΣΙ. Gryphus. AE. III. (Mus. Caes. Pellerin.) In alio: *Caput bovis superimposta diota.* AE. III. (Hunter.).

Gryphum haec urbs forte Apollinis causa exhibuit, nam dicta quoque fuit Apollonia teste Plinio. Typo numi Hunteriani haud dubie vini frumentique praestantia praedicatur. Diota vini symbolum res nota. Bos, quia aratro junctus, agriculturam facile indicat. Testatur Strabo⁴⁾, a Persarum regibus triticum in coenam usque Allo petitum.

AE. RR.

Imperatorii rari item a Claudio usque ad Alexandrum.

Insignis numus Pellerinii:

ΑΓΡΙΠΠΙ. ΚΛΑΤΔΙΟΣ. *Capita se responsive Agrippinae jun. et Claudi. ς ΑΣΣΙΩΝ. Gryphus jacens.*

In aliis potior typus: *Ara cum serpente.*

Magistratus KPINAKΙΔΗC. absolute in numero Commodi; at praetor dicitur in numero Alexandri: ΕΠΙ. CTP. ATP. ΜΗΤΡΩΝΙΚΤΟT. apud Vaillantum, pre quo Harduinus legit ΜΗΤΡΩΝΙC. TOT.

Concordia cum Pionia vicina, quam vide.

AE. RRR.

A S T Y R A.

Imperatorii bini citantur, uterque Ant. Pii.

ACTTPHNEΩΝ. KPINAKΙΔΗC. Diana Ephesia cum adminiculis. Citatur a Vaillantio ex museo reginae Christinae, sed quem, cum Romae esset, ibi non reperi. Alium similem dedit Patinus, sed ex eo magistratu.

Ex pluribus Astyris, quas citat Stephanus, hi numi videntur tribuendi illi, quam is prope Adramytium locat, et de qua narrat Strabo, ibi esse lucum Astyrenae Dianaee sacrum, cum quo testimonio conspirat typus.

AE. RRR.

ATARNEA.

Prope Adramytium.

Autonomi editi sunt ab Haymio et Pellerinio.

Caput Apollinis laur. ς ATAP. Equus dimidiatus saliens, in area variantes lirae solitariae. AE. III. In simili Hunteriano legitur tantum ATA.

d) L. XV. p. m. 1068.

CYZICVS.

Ad Propontidem urbs illuſtris, ſita in insula orae adjacente.

Autonomos aureos pervetusſtos, in quorum una facie: caput leonis, in altera: caput forte vituli, vel: quadrata incuſa, huic urbi tribuere non dubitavit Pelle-rinius, at cum abſit epigraphe omnis, et leo typus fit pluribus urbibus familiariſ, vereret, mox pro Cyzico ferre ſuffragium. Abbas Sestinus eos Samios putat, ut dicetur in Samo.

Neque certiores ſunt bini argentei ab eodem propositi: *Caput muliere. Ξ Caput leonis cum pede anteriore, aut fine hoc. Posteriori horum additur K. Pellerinius in his caput Proſerpinae videt, cumque, ut mox dicetur, ſolitus mone-tae Cyzicenae typus fuerit ejus deae caput, et leo, non dubitat argenteos hos numos, ſuffragante praeterea ele-mento K, huic urbi largiri. Sed enim certum non eſt, caput anticae eſſe Proſerpinae, nam abeſt corona ſpicea, pro-prium ejus attributum, et collatis Cnidi Cariae numis patebit forte, plus huic juris in hos numos eſſe, quam Cyzico. Sunt tamen numi illuſtres alii argentei, quos ſibi vindicat Cyzicus:*

ΣΩΤΕΙPA. *Caput Proſerpinae ſpicis coronatum. Ξ KTZIKHNΩN. Caput leo-nis hiante rictu. AR. I. (Beger Thes. Br. T. I. p. 490. Hunter.)*

Haec tetradrachma eximia ſunt; nam confirmant id, quod refert Suidas ^{e)}, *Cyziceni ſlatere's celebres fuere, quod ele-*

ganter eſſent ſignati. Nota autem eorum fuit una parte facies muliebris, parte altera protome leonis. Pari fama fuerunt ſtateres Cyziceni aurei, ſed veriſimiliter imaginarii tantum, de quibus actum alibi. (Proleg. gen. cap. IX.) De Proſerpina et typo leonis continuo.

Autonomi aenei frequentiores, inſcrip-ti: KTZI. KTZIKHNΩN. Qui neocora-tus addunt, ſub imperatoribus ſignati ſunt.

Proſerpinae in hac urbe cumprimis ſtabilitum cultum praeter copioſa ſcrip-torum teſtimonia comprobant etiam nu-mi cum autonomi, tum, quos argumen-ti cauſa huic refe-ro, imperatorii:

Caput Proſerpinae ſpicis coronatum intra coronam ex ſpicis et papavera con-textum. Ξ KTZI. Cornucopiae, ex quo ſpicae et papavera protuberant. AE. II. (Hunter.)

KOPH. ΣΩΤΕΙPA. KTZIKHNΩN.
Caput Proſerpinae ſpicis coronatum. Ξ CTPA. KAMOT. CEBHPOT. KTZI-KHNΩN. Bacchus tigride vectus d. thyr-sum. In alio: Vir nudus decumbens d. pateram, f. prorae navis innixus. AE. m. m. (Mus. Caef.) Alios ſimiles cum variis averfis vide apud Vaillantium in numis Graecis Impp. ſub Faufina jun.

Eadem adverſa. Ξ CTPAT. NAIB. KTINTOT. ΕΠΙ. OMONOIA. KTZIK. CMTPNAI. Bacchus ſtolatus facem te-nens in bigis Centaurorum cum ſolito co-mitatu. AE. m. m. (Mus. Albani tab. 33.)

e) In Κυζικηνοις γατηρες.

ΔΟΜΝΑ. ΣΩΤΙΠΑ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *dit.* Proserpinam eandem cum Hecate habitat constat. Sed forte certius leonis erigit, *s. Victoriolam*, in numo Trajani typus Cybelen respicit, ut dicetur in AE. I. (Pellerin. Rec. III. p. 231. et imperatoriis.

Additions p. 5.)

KOPH ΣΩΤΕΙΠΑ usitata sunt Proserpinae nomina non apud Cyzicenos modo, sed et Lacones ^f), et Arcadas ^g), et KOPAΣ nomine eadem ornatur in numis Agathoclis Siculi. Causa impensis ejus in hac urbe cultus fuit, quod ea huic deae a Jove in dotem tradita ferebatur ^h), ac propterea ejus honores praedicant non modo citati hoc loco numi, sed et alii passim, cum typos offerunt ad hanc deam prorsus pertinentes, *ceu faces duas, quibus obvoluti serpentes intermedia aia,* (Hunter.) nam mater Ceres amissam Proserpinam curru serpentibus juncto, et accensis facibus inquisivit. Possunt etiam faces nocturna Proserpinae vel Hecates sacra respicere, ut monebimus in numis Stratoniceae Carriae, tum: *caput bovis, aut bos integer.* (Mus. Caef.) Fuit hoc animal Proserpinae immolatum, et quod proprius hoc spectat, cum Cyziceni obsidione a Mithridate premerentur, et imminentibus Proserpinae sacris deesset bos atra sacrificio destinata, per prodigium earum una urbi adnatavit, ut narrat Appianus ⁱ), et Plutarchus ^k) tum: *caput leonis in descriptis supra tetradrachmis. Porphyrius* ^l): *η δέκατη ταυρος, κυων, λεωνα ἀκεστα μαλλον ύπακει, at Hecate, si taurus, canis, leaena vocetur, magis exau-*

At enim quem sensum dabimus inscriptioni ΔΟΜΝΑ. ΣΩΤΙΠΑ numi postremi? Existimat Pellerinius, *το ΔΟΜΝΑ esse ex Latino captum, et ex DOMINA contractum, et hoc vocabulo compellatam a Cyzicenis Proserpinam suam.* At sunt non pauca, quae sententiam hanc impendiunt. Ac primum quidem nescio, cur Graeci ad exprimendam Proserpinam *Dominam* alienae linguae vocabulo ute- rentur, cum scribere potuissent ΚΤΠΑ. ΣΩΤΙΠΑ., perinde atque scripsere alias: ΚΤΠΑ ΝΕΜΕCIC. Numus praeterea est Trajani, cuius aetate nondum facile Graeci linguam suam passi sunt contami- nari. Deinde satis constat, nomen ΔΟΜ- ΝΑ esse Syriacum, et hoc compella- tam uxorem Severi, ut a me latius pro- babitur in hujus Augustae numis. Deni- que ut nomen videtur peregrinum, sic et adstitutus deae typus, qua forma vix credam Proserpinam ex ullius Grae- cae urbis monumento cognitam. An in- credibile videatur, hanc Cyzicenorum Domnam fuisse ex alieno solo petitam, cum alii alienos Ammones, Sarapides, Anubies arcessiverint? aut Cyziceni obser- vare non potuerint binas varias Sotiras, quando iidem binos varios conditores observavere, ut mox docebimus? Cete- rum in his tenebris offensionis metu ni- hil confidentius statuo. Quod si ea figu-

f) Pausan. L. III. c. 13.

g) Ibid. L. VIII. c. 31.

h) Appian. bell. Mithr. c. 75.

i) l. c.

k) In Lucullo p. 497.

l) De abstinent. L. III. §. 17.

ra vere Proserpinam refert, et vere etiam vocabulum ΔΟΜΝΑ ex Latino *Dominna* petitum est, hanc Cyziceni inferorum deam dixere *dominam* capto a Latinis exemplo, nam hoc eam honoravit quoque Virgilius ^{m)}: *hi DOMINAM Ditis thalamo deducere adorti.*

Putavit Vaillantius, et ego quoque olim, capite anticae numorum loci II. et III. exhiberi Faustinam juniores sub Proserpinæ specie. Hoc ut verum sit, necesse est, securos nos esse, id genus numos omnes imperante M. Aurelio signatos. At dubium movet numus III. praetorem *Naevium Quintum* indicans, sed quem sub Commodo fuisse Cyzicenorum praetorem comprobat numus a Vaillantio promulgatus ⁿ⁾. Quod si Commodo imperante iterum hunc magistratum obivisset, vix rear omnissimum fuisse *το B.* Vide, quae huc pertinentia in autonomis Smyrnae notabuntur.

KΤΖΙΚΟC. *Caput Cyzici juvenile dia-de-matum.* Χ. **KΤΖΙΚΗΝΩN.** ΝΕΟΚΟ-ΡΩN. variis typis. AE. omnis formae. (Mus. Caes. ac praecipue Hunter.)

KOPH. **CΩΤΕΙΠA.** **KΤΖΙΚΗΝΩN.** *Caput Proserpinæ.* Χ. ΕΠΙ. CTPAT. ΝΑΙB. **KΤΖΙΚΗΝΩN.** *Cyzicus stans s. hastans adscripto juxta KΤΖΙΚΟC. dex-teram jungit cum Amazone bipennem et peltam gefiante, scripto juxta CMTPNH., in imo: OMONOIA.* AE. m. m. (Pembrock P. II. tab. 41.)

Offerunt hi numi Cyzicum hujus insulae regem, qui appulso斯 huc Argonautas comiter exceperit, at per imprudentiam a Iasone occisus est, de quo vide mythologos passim. Caesum ab Hercule refert *Orpheus* ^{o)}, a Cybele Valerius Flaccus, ut dicetur mox in imperatoriis. In numis cultu regio proponitur, Nimirum et Flaccus dixit: *Rex divitis agri Cyzicus* ^{p)}. Eum ergo ut heroem, a quo urbs nomen cepit, atque etiam ut κτζης venerati sunt Cyziceni, quod vocabulum etiā omittatur in numis, additur tamen in vetere marmore, ut dicetur infra in Κτζης. Partes aversae in his numis admodum variant, ut videri potest apud Hunterum, et Pellerinum. Rariores sunt in Pelleriniano *ſtruthioeamelus*. In binis Hunterianis *capricornus*, aut *gemini pisces*, typi ex zodiaco petiti, incerta causa. Numi hi imperatorum aetate signati sunt, nam plerumque neocoratus additur.

AV. dubii, AR. RRRR. AE. C.

Imperatorii incipiunt cum Augusto, et definitur cum Claudio Gothicō.

Typi fere conspirant cum iis, qui sunt in autonomis, praedicaturque frequenter *Proserpinæ* et matris *Cereris* cultus, quin et

Rheas seu *Cybeles*, cujus honoribus Argonautae huc advecti in monte Dindymo, qui urbi imminebat, simulacrum statuerunt, subinde a Constantino Constantinopolia translatum, ut refert Zosimus ^{q)}, de quo vide plura apud Com-

^{m)} Aen. VI. 397.
ⁿ⁾ Num. Graec. p. 74.
ε36. q) L. II.

^{o)} Argon. v. 520.

^{p)} Argon. L. II.

Caylus.¹⁾ quin et Cyzicus rex peremptus a Cybele fertur, quod leonem, qui ejus currum subiit, interfecit²⁾, unde forte petenda ratio capitis leonini in autonomis.

Opilio saxo infidens, et capram mulgens. Forte hoc typo aduluditur ad tribum Cyzicenorum, quae ex vetere Atheniensis tribus nomine Αἰγυκορεῖς vocabatur, ut docet marmor Peyssonelii apud Caylus³⁾, quamvis auctore Euripide ea tribus nomen habuit ab Aegicoreo Ionis filio, et hic a Palladis aegide⁴⁾. Sed constat, aegidem quoque dictam ἀπὸ τῆς ἀργος.

Aedificia splendida hujus urbis, quae Strabo magnis laudibus effert, passim in numis occurunt. Insolitae formae est, quod exhibetur in autonomo apud Haymum⁵⁾, et Pellerinium⁶⁾.

ΕΤΤΤΧΕΣΤΑΤΟΤ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Navis cum vectoribus, in area hinc ΣΕ.* inde B, in numo Hadriani max. mod. (Catal. d'Ennery p. 405.) Epigraphe mira sane, et cuius ego elicere sensum non ausim. Neque enim satis video, qua fiducia auctor ejus catalogi interpretari eam potuerit: *felicissimo Augusti adventu.*

Neocoratus primum in Hadriani numis comparet, a quo hunc honorem abstulisse verisimile est, quem ex iisdem Peysfonelii marmoribus urbi impense favisse constat exstructo ibi in suum ipsius honorem templo magnifico, constitutis in singula quinquennia certaminibus, quae *Hadriana Olympia* dicebantur, et *Had-*

rianae nomine urbi ipfi concessso. Alter neocoratus haud dubie per Caracallam accessit; nam sub hoc is honos repetitur addito ΔΙC vel B. In sequentium imperatorum numis nulla certa lege jam simplex, jam repetitus notaſur. Neocoratum III. in unico numo Hunteriano, qui autonomus est, reperi: ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. Γ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. Neocoratus B adhuc notatur in numo Claudii Gothic. Id in hujus urbis numis observandum, fere consilanter scribi ΝΕΟΚΟΡΩΝ pro ΝΕΩΚΟΡΩΝ, vicinis Pergamenis eadem scribendi lege non raro usis.

Magistratus et dignitates.

Praetor. Hic memoratur in copiosis numis a Trajano usque ad Claudium, v. g. ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΓΛΑΤΚΟΤ. In autonomis supra descriptis legitur: ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΚΑΜΟΤ. ΣΕΒΗΡΟΤ. Frölichius pro KAMOT perperam legit ΚΛΙΓΤΟΤ⁷⁾, mendose item Vaillantius in numo Faustinae jun. ΚΑ. ΣΕΒΗΡΟΤ. et in numo M. Aurelii ΚΑ. ΒΤΡΡΟΤ. pro KA. ΣΕΒΗΡΟΤ. in utroque. Corrigendum item Vaillantii ΠΟΝΤΙΑΝΟΤ in Haymianum ΠΟΝΤΙΚΟΤ in numo Claudii Gothic.

Archon in unico numo Caracallae comparet apud Vaillantium: ΑΡΧ. ΑΙΑ. ΟΝΗΣΙΦΟΡΟΤ. Decebat Cyzicum archon, nam fuit colonia Miletii, haec Athenarum, ejusque tribus iisdem nominibus fuisse insignes, quibus Athenenses. Nominantur etiam bini archontes in lapide Cyziceno apud Caylus⁸⁾, nulla unquam in aliis ibi adlati marmoribus praetoris facta men-

1) Rec. T. II. p. 198.

2) Val. Flaccus L. III. 20.

3) Rec. II. p. 207.

4) Ion.

v. 1580.

5) Tom. II. p. m. 7.

6) Suppl. III. p. 136.

7) 4. Tent. p. 211.

8) Rec.

II. p. 261.

tione. Adverte iterum hoc loco ad Vaillantii inconstantiam, qui cum in suis numis Graecis τῷ ΑΡΧ. hujus numi legisset *Archontem*^{b)}, subinde infra^{c)} legendum putat ΑΡΧΙΣΙΓΕΩΣ, addita causa: *Cyzici erant praetores.*

Afiarcha in numis Commodi: CTPA.
Δ. ΑΤΡΗΛΙΟΤ. ΑCIAPXOT. (Vaill.)
CTP. ATP. ΜΕΙΔΙΟΤ. ACIAPXOT.
 (Mus. Caef.)

Conditores plures venerati sunt Cyziceni, I. Cyzicum suum, de quo supra egi, et si $\pi\tau\alpha\varsigma$ titulum non addiderunt; conditorem tamen fuisse agnatum, docet marmor Muratorii^{d)}, in quo legitur: ΚΤΖΙΚΟΝ. ΚΤΙΣΘΝ. II. Herculem teste numo Tiberii, (Morelli Impp. tab. XII.) et Domitiani, (Vaill. Morelli in numis Domit.) in quibus; TON. ΚΤΙΣΘΝ. ΚΤΖΙΚΗΝΩΝ. *Hercules* stans. A Thessalis aedificatam contendit Ovidius: *Cyzicon Haemoniae nobile gentis opus*^{e)}, cui consentit Conon^{f)}. IV. Apollinem Cyzici conditorem praedicat Ariades^{g)}.

Antoniniunam se dixit Cyzicus in honorem Caracallae in hujus numo. (Vaill. Pellerin Suppl. III. p. 136.) In alio numero Caracallae est: ATP. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝΩΝ. (Mus. Albani, Spon Recherch. p. 407.)

Concordia cum variis Asiae minoris urbibus.

Certamina ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ cum typo insolito octo figurarum circum duo vasa quadrata palmis referta ludentium, in

numo Caracallae max. mod. (Num. max. mod. reg. Gall.)

AE. C.

GARGARA.

Ad sinum Adramytenum, secundum aliquos Aeolidis, a messis abundantia apud veteres in proverbium abiere.

Autonomus.

Protome Palladis cum binis serpenti- bus. Σ. ΓΑΡΓΑΡΕΩΝ. *Telesphorus.* AE. III. (le Blond. ex mus. Pellerinii pag. 12.)
 AE. RRRR.

Imperatorium Commodi vulgavit Mafieuş ex museo Rothelin: (Antiq. Gall. p. 115.) ΓΑΡΓΑΡΕΩΝ. typo *Aesculapii* AE. III. cuius similis etiam proditus in catalogo d'Ennery.

AE. RRR.

GERME.

Binae fuere hujus nominis urbes in Myisia, una Ptolemaeo dicta Ιερα Γερμη, quam is in Hellesponto locat, et mediterraneam dicit. Ejus etiam meminit Stephanus: Γερμη πόλις Ελλησποντία, πλησίον Κυζίκου. Alteram itinerarium Antonini Pergamum inter et Thyatira locat. Fuit etiam tertia sita in Galatia, cuius habemus numos coloniae nomine. Alteri ignobiliori vix tribuendi videntur numi, quosque habemus superstites cum autonomis, tum imperatorios, ad priorem magis illustrem potius vocandi.

Autonomi in antica offerunt: ΙΕΠΑ. ΓΕΡΜΗ. vel: ΤΤΧΗ. ΠΟΛΕΩΝ. typo

b) Pag. 103.

c) Pag. 310.

d) Pag. 1042. 5.

e) Trif. L. I. El. 10. v. 30.

f) Ap. Photium narrat. 41.

g) Orat. Tom. I. p. 237.

*capitis muliebris turrati, vel ΙΕΠΑΝ. legas in numo Gordiani: ΕΠΙ. ATP
ΣΤΝΚΛΗΤΟΝ. Caput virile senatus, vel: ΔΗΜΟC. vel ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. Ca-
put virile laureatum. In aversa: ΓΕΡΜΗ-
ΝΩΝ. Hercules, Aesculapius, Pallas.
Sunt in museo Caesareo, Pembroke,
Arigoni, Pellerin.*

ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput laurea-
tum imberbe senatus. Χ ΕΠΙ. ΑΙΔ.
ΑΠΙCTΟΝΙΚΟΤ. ΓΕΡΜΗΝΩΝ. Apol-
lo stans cum lyra, ex adverso figura alia
dubia juxta arborem. AE. m. m. (Mus.
Com. de Sternberg.)*

Signatus sub Gordiano, in cuius nu-
mis apud Vaillantium idem magistratus
occurrit.

Abstergendi etiam errores ab Haymio
in recensendis hujus urbis numis admissi.

*Caput Iovis laur. Χ ΙΕΡΑΣ. in coro-
na oleagina (T. II. p. m. 138.) Hunc nu-
num esse Epidauri Argolidis, in hujus
numis docui.*

Numus inscriptus hinc ΣΕΛΕΤΚΟΤ.
inde ΓΕΡΜΗΝΩΝ. ab eodem primum
Germae huic, et Seleuco I. Syriae regi
tributus est. (T. I. p. 30.) Advertit lap-
sum ipse vir eruditus, numumque Per-
gamo restituit in prooemio ad Tomum II.
AE. RR.

*Imperatorii editi existant a Trajano usque
ad Philippos. Epigraphe ΓΕΡΜΗΝΩΝ.
Typi Herculis fere cultum persequuntur.*

*Magistratus praetor non paucis numis
inscribitur. Vocabulum ΣΤΡΑ. inde a
Gordiano non amplius additur. Videtur
serius numis inscriptus archon; nam sic*

legas in numo Gordiani: ΕΠΙ. ATP
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΤ. A. APX. quod ex-
plico: *primi archontis*, non ut doctissi-
mo Buonarrotio visum, qui numum edi-
dit ^h), *primi pontificis*.

Coloniae numos a variis huic Germae
tributos pertinere Germen Galatiae, in
hac videbimus.

AE. R.

LAMPSACVS:

Ad Hellespontum, Themistocli a Xer-
xe permissa, unde vinum peteret. Do-
cente Mela condita a Phocaenibus,
et sic appellata, quod oraculi monitu
ibi aedificare urbem jussi sunt, ubi pri-
mum fulsisset. At secundum Plutarchum
sic dicta urbs a Lampsace illustri ejus tra-
tus femina, cui sua adhuc aetate a Lam-
psacenis sacrificia fieri testatur ⁱ). Cata-
logum plenum numorum hujus urbis ad-
ditis Ainslieanis nondum cognitis debe-
mus industriae cl. Sestini ^k),

Autonomi..

*Caput Bacchi hedera redimitum. In
alio: Caput barbatum galea peregrinae
formae tectum. Χ Sing epigraphe. Equus
marinus alatus saliens. AV. (Hunter,
Pellerin, Pembrok P. II. tab. 4 Sestini.)*

*Equus marinus alatus saliens. Χ Quad-
rata informia incusa. AV. AR. III. (Se-
stini, Pellerin, Hunter.)*

*Equus similis. Χ fine epigraphe. La-
coo genu flexo a binis serpentibus con-
strictus. AR. II. (Pellerin.)*

Numi hi cum propter metallum, tum

^h) Offerv. p. 285.

ⁱ) De virt. mul.

^k) Lettere. T. IV. p. 67..

aevi pervetusti indicia omnia, insignis sunt pretii, atque eti inscriptio carent, Lampsaceni tamen causa equi marini alati certe sunt, quia in numis eorum aliis ipsum populi nomen juxta scriptum legitur. Et quod amplius est, etiam tum, cum aliis in moneta sua typis sunt usi, ejus tamen sigillum juxta adstituerunt, ceu Sidetes malum granatum, Selinuntii folium apii etc. ex quo satis appareat, Lampsacenos fictitium istud animal velut fibi proprium adseruisse. Quis five calus, five deus Pegasum in pisces verterit, mihi ignotum. Res tamen esse debuit in vulgus nota, nam aliae quoque urbes, ut Syracusae, praeter Pegasum terrestrem marino saepe in numis usae sunt. Forte adulsum ad fabulam, qua docente Pegasus fuit Neptuni filius habitus ¹⁾). Plato in fabulo suo templo effectum nobis Neptunum narrat εξ ὑποπτερων ἵππων ἡγούμονος, sex alatorum equorum aurigam ^{m)}. Laocoön numi postremi insignis est typus, eti non constet, qua de causa eum Lampsaceni advocaverint, forte causa viciniae, quae atrox istud spectaculum vidi.

Caput Bacchi. Χ ΛΑΜΨΑΚΗΝΩΝ. Apollo stolatus sians d. plectrum, f. lyram, in area hinc monogramma, illino palmae ramus, infra ΚΩΚΡΑΤΟΤ. ΤΟΤ. ΞΕ. ΝΟΦΑΝΟΤ. AR. I. (Sestini.)

Videtur illustris hic numus paulo post victoriam Actiacam signatus, atque ea hoc numi typo celebrata. Apollo enim hoc cultu certus est Actius, et potest adstituta palma ad victoriam aduldere.

In numis aliis *epigraphie* ΛΑ. ΛΑΜ. ΛΑΜΨ. ΛΑΜΨΑ. ΛΑΜΨΑΚΗΝΩΝ. In quibus solum ΛΑ. legitur, minus tuto hoc pertinent, cum plurimum urbium nomina ab his literis incipient.

Typi praeter jam dictos: *Caput juvenile biceps* significatione incerta, *Apollo cum lyra*, *Bacchus cum thyrsō*, *vel diuota*, *Caput Ammonis*.

AV. RRR. AR. RR. AE. R.

Cum Alexandri M. *epigraphie* in hac urbe signata sunt insignia tetradrachma, quae vide in numis hujus regis.

* * *

Imperatorii ab Augusto usque ad Gallienum. Augusti sunt apud Pellerium et Theupoli, Gallieni bini apud Arigonium.

Typi:

Pegasus marinus, ut in autonomis.

Priapus sians, *vel ejus caput*, typus obvius. — *Templum 4. col.*, *in cuius aditu Priapus ad aram ignitam*, *in imosus*, in numo Caracallae (Vail.).

Vulgatum fuisse Priapi apud Lampsacenos cultum, obvia veterum testimonia fidem faciunt, quae referre supervacaneum. Insigne marmor apud Gruterum ⁿ⁾: ΙΘΥΦΑΛΛΩΙ. ΚΟΡΤΝΗΦΟΡΩΙ. ΚΗΠΟΦΤΛΑΚΙ. ΚΛΕΠΤΟΜΑΣΤΙΓΙ. - - - ΛΑΜΨΑΚΙΩΝ. KOINΩNIA. Sus in Caracallae numo haud dubie Priapo se in victimam offert deo suo dignam. Apud Ovidium ex causa ridenda afinus Priapi hostia dicitur ^{o)}.

1) Cornut. Natur. deor. c. 22.

m) In Critia p. 116.

n) Pag. 95. 3.

o) Faß. I. 391.

СТНКЛНТОС. *Caput Senatus*, in omisso *praetoris* vocabulo. In numo Ve-
numo Augusti. (Sestini.)

Metropolis titulum jactat in unico nu-
mo Caracallae: (Pellerin. Rec. III. p. 232.)
ΛΑΝ. ΜΗΤΡΟΠ. ΛΑΜΨ. neque ex
alio quopiam monumento constat, Lam-
psaco eum honorem tributum. Quid pre-
fixum ΛΑΝ. significet, necdum assequi-
licuit.

Magistratus praetor: ΕΠΙ. СТР. Λ
СЕВИРОТ. in numo Elagabali. (Sestini.)
ΕΠΙ. ΑΠΟΔΔΩΝΙΔΟΤ., Decii. (Pelle-
rin.) ΕΠΙ. СТРА. ΦΙΛΙΠΠΟΝ. ut scrip-
tum fertur, in numo Etruscillae. (Ari-
goni.)

AE. R.

Coloniam Lampsacum deduxit Julius
Caesar, et talis fuit adhuc anno V. C.
719. docente istud Appiano ^{p).} Videtur
ergo paullo post coloniae jura amisisse,
quia jam sub Augusto numos signavit nul-
la coloniae mentione.

MILETOPOLIS.

Mediterranea prope Cyzicum.

Autonomi tres hactenus editi:

Caput Palladis. χ ΜΙΛΗΤΟ. vel MI-
ΛΗΤΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Noctua una*, vel *duae*,
vel *utraque in unum caput coalescens*. AE.
II. (Haym, Muffeli, Pellerin.)

AE. RRR.

*Imperatorii a Vespasiano usque ad Gor-
dianum.*

Epigraphe: ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΙΤΩΝ. Ty-
pi obvii.

Magistratus inscribitur jam addito, jam

omisso *praetoris* vocabulo. In numo Ve-
spasiani: ΤΙ. ΟΤΟΛΟΤ. In numis Au-
relii, Lucillae, Commodi, Crispinae:
ΕΠΙ. СТРА. ΕΤΤΤХОТС. ΑΛΕΞΑΝ.
ΔΡΟΤ. Testatur Holstenius ^{q)}, extare lu-
cernam aeneam apud Petrum Bellorium,
cujus ansae insculptum: АРТЕМИС. ΕΦΕ-
СΙΩΝ. ΕΤΤΤХОТС. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ.
ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

AE. RR.

PAESVS.

Huic Myliae urbi numos ΠΑΙΣ tribue-
runt Harduinus et Haymius, (T. II. p.
m. 168.) quos esse Paesti Lucaniae in
hac rei numismaticae luce indicasse suf-
ficiat, probare supervacaneum.

PARIVM.

Ad Propontidem, colonia Erythram
Ioniae ^{r)}, sed Strabo conditum ab inco-
lis Pari insulae dixit ^{s)}, Euthathius a Tha-
sis ^{t)}, sed qui ipsi fuere Pariorum co-
loni.

Vrbis hujus numi hactenus aut magno
numero editi non fuere, aut si editi,
aliis urbibus inique sunt tributi. Magno
nuper beneficio cl. Sestinus sibi obstrin-
xit eruditos, cum numos thesauri in Parii
vicinia reperti, et in museum Aislinea-
num inlati vulgaret ^{u)}, eorumque nume-
rum iis, quos repertus serius alter conti-
nuerat, augeret ^{v)}, qua fortuna factum,
ut jam auctiorem, certioremq; habeam-
us Parianorum rem numismaticam.
Eadem occasione vir eruditus catalogum

p) Bell. civ. L. V. cap. 137. q) In notis ad hanc urbem.

s) L. XII. p. m. 745.

t) Ad Dionys. 517.

u) Lettere P. I. p. 96.

v) Lettere P. III. p. 18.

amplum construxit numorum hujus urbis omnium hucusque cognitorum, unde eos, qui aliquid observatu dignum offerunt, excerptam.

Autonomi:

Caput Cereris spicis coronatum Χ ΠΑΡ. *intra coronam hederaceam.* AV. III. AR. III. (Mus. Cael.)

Alius, sed inscriptus: ΠΑΡΙ. AR. III. (Hunter. tab. 41. n. XVIII.)

Caput juvenile nudum. Χ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *intra coronam hederaceam.* AE. III. (Pellerin.)

Illiustris est numus prior aureus musei Caesarei, et hactenus, quod norim, unicus. *Esse eum hujus Parii, et non alterius urbis ab his literis incipientis, evincit numus III., qui inscriptum plene ΠΑΡΙΑΝΩΝ exhibet, quod fuisse Parii gentile, docuit Stephanus, eoque usus est etiam Paulianias* ^{y)}. Sunt hi numi Cereum, quia haec Parii conditoris mater fuit credita, de quo plura infra. Vide, quae alia ad hos numos alibi observavi ^{z)} Corrigendus ergo Paruta, ejusque commentatores, qui similem argenteum inscriptum ΠΑΡ. esse Paropi Siciliae sanxerunt ^{1).}

Bos stans et respioiens. Χ *Quadratum incusum.* AR. IV. (Sestini l. c.)

Larva ejecta lingua serpentibus horrens. Χ ΠΑΡΙ. *Bos stans et respioiens, inferne apis, astrum etc.* AR. III. (Mus. Cael. Sestini l. c.)

Eadem adverfa. Χ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Victoria gradiens.* AR. I. (Dutens Explie. de quelq. méd. Hunter.)

Numi secundo loco descripti ab antiquariis olim Paro insulae tributi fuere. Primus dubium movit Pellerinius, qui, cum videret, numos Abydi Troadis, quae huic Paro fuit vicina, similes larvas praeferre, coepit suspicari, eos Parium forte vocandos ^{b)}. Non vanum fuisse vatem, docuere numi serius editi, quos loco tertio descripsi.

* * *

Caput muliebre. Χ ΠΑΡΙ. ΑΝΑΣΙΚ.

Caper stans. AR. I. (Sestini l. c.)

Caput varians. Χ ΠΑΡΙ. *Caper stans vel currans, vel cornupeta.* AE. III. (Mus. Cael. Pellerin, Sestini.)

Similes numos ipse ego, Pellerinium aliquosque secutus, Paro insulae tribueram, sed quos modo auctoritate cl. Sestini Pario restituimus.

* * *

Caput muliebre, vel: Bos cornupeta, vel: Bos stans vel: Caput bovis. Χ ΠΑΡΙ. ΠΑΡΙΑΝΩΝ. *Ara ignita, adstituta in nonnullis infra diota.* AE. II. III. IV. (Sestini.)

Arae typum praeclare vir eruditus ex Strabone explicat laudante aram in hac urbe aedificatam, opus Hermocreontis, mole et pulchritudine conspicuam ^{c)}. Addo, jam altius eundem Strabonem hanc Parii aram dixisse dignam visu, cuius

y) l. c.

z) Num. vet. p. 199.

e) L. XIII. p. m. 879.

a) Ad Parutae tab. 34.

b) Rec. III. p. 39.

latera stadii longitudinem aequent^d), ad quem locum Casaubonus citat verba Eustathii: ἀδεται γεν και Πιεράνος βωμος ἐπι μεγεθει, και Εφεσιος δε κερατινος, celebratur ara Pariana propter magnitudinem, et Ephesiorum cornea.

* * *

Caput Bacchi hedera coronatum. Χ ΠΑΡΙ. intra coronam spicem. AE. III. (Mus. Caes.)

Botrus. Χ ΠΑΡΙ. Spica. AE. III. (Sestini.)

Parium a vini largo proventu praecipue laudat Strabo^e).

* * *

Bos cornupeta. Χ ΠΑΡΙ. Taeda, omnia intra coronam spicem. In alio: Apis. AE. III. (Sestini.)

Lyra. Χ ΠΑΡΙΑΝΩΝ. Spica. AE. III. (Sestini.)

Caput adversum Medusae. Χ ΠΑΡΙ. Aquila adversa stans explicatis alis. AE. III. (Pellerin sub Paro, Sestini.)

Caput Iovis. Χ ΠΑΡΙ. Fulmen alatum. AE. III. (Sestini.)

Numi similes jam ab aliis fuere vulgaritati, sed paucim Paro insulae adjudicati.

AV. RRRR. AR. RR. AE. R.

Coloniam fuisse Parium jam constabat cum ex scriptoribus, tum inscriptionibus, quae documenta vide apud Cellarium, jam vero numis quoque invicte stabilitur, in quos erudite et eleganter commentatus est Belleyus^f). Inscribuntur hic plenius.

rumque: C. G. I. H. P. quos adeo Hadrius primum Hadrumeto, mox Herae Siciliae, demum Germae Myiae mira inconstantia tribuit. Vailantius eos omnes Hippone regium Africæ transluit. At Belleyus ex numis, qui plenius inscribuntur PA. PAR. PARIA, feliciter eruit, literam P legendam Pariana, quam ejus sententiam subinde ex numero, qui insuper Parium conditorem memorat, plene confirmavi, quem mox producam. Infra in imperatoriis probabimus, epigraphen legendam: *Colonia Gemella Iulia Hadriana Pariana. Habet colonia Pariana cum autonomos, tum imperatorios.*

Autonomi.

PARIO. CONDIT. Caput nudum. Χ C. G. I. H. P. Mulier stolata stans ante aram luculentam d. pateram, s. cornucopiae. AE. II. In alio: Lupa cum gemellis, supra aquila ramo inficiens. AE. III.

Numum priorem olim edidi ex museo reverendiss. abbatis Trombellii Bononiae^g). Alterum addidit cl. Sestinus. Fuit hic Parius Iasionis Cereris cumpromis dilecti filius, quem condidisse Parium, nomenque suum huic urbi indisse prodidere veteres, quorum ibi testimonia citavi.

* * *
RIOSSH. (retrograde) Caput imberbe nudum. Χ DEO. AESC, C. G. I. H. P.

d) L. XII. p. m. 746.
vet. p. 200.

e) L. XIII. p. m. 879.

f) B. L. T. XXV, p. 94.

g) Num.

Vir imberbis sedens, cui bōs adstans an-
teriorem pedem porrigit. AE. II. (Pelle-
rin Rec. II. p. 54.)

Adde similes alios:

Caput Commodi, in alio Gallioni. Σ
DEO. AESC. SVB. C. G. I. H. P. *Idem*
typus (Pellerin Additions p. 29. et Mel.
I. p. 331.)

Censem Belleyus, qui hos numos reci-
tavit ^{b)}, το SVB. explendum SVBve-
nienti, tanquam Aesculapius subveniret
pecudi quoque morbis afflictæ. Pelleri-
nius SVBurbano legendum mavult ⁱ⁾,
cujus conjectura præ Belleyana vide-
tur infirmior. Neumannus hoc Aescula-
pii nomine et typo latere putat Alexan-
drum Paridem, qui Parianis teste Athe-
nagora ἐπηκούς θεος, exaudientis dei instar
fuit ^{k)}. Selige lector. Epigraphe anticae
numi prioris barbariem jam sapit.

* * *

C. G.

P. I. *Aratrum, et spica.* Σ T. ANI-
CIO. C. MATVIN. AED. *fine typo.* AE.
III. (Sestini. l. c.)

C. G.

P. I. *Caput muliebre.* Σ C. MATVI-
NO. T. ANICIO. AED. *Vas monotum.*
AE. III. (Ibid.)

Eadem adversa. Σ MVC. PIC. II VIR.
DD. *Vas monotum.* AE. III. (Ibid.)

Eadem adversa. Σ DD. *Vas monotum.*
AE. III. (Ibid.)

Numos hos omnes primo aspectu de-
jerasse in Hispania signatos, nisi obsta-

ret cl. Sestini auctoritas. Sane Hispani-
enses arguere poterant aratrum et
spica, et haec quidem situ horizontali-
tum et mentio magistratus, ac praeci-
pue aedilium, qui, si Leptin Syrticae
demas, hactenus in unis coloniarum Hi-
spanicarum numis leguntur. At enim cum
excuso solerter universo Florezii opere
nullum horum numorum reperirem ve-
stigium, neque ullo modo verisimile vi-
deretur, si Hispaniam patriam haberent,
eorum nullum tot annis attentissimo Flo-
rezio in manus venisse, cum tamen Se-
stinus in opposito, ac tantis intervallis
disjuncto Oriente varios quatuor repe-
rerit, et quidem numi postremi exem-
pla omnino septem, cogebat dare ma-
nus victas, eosque cum Sestino pro-
prios coloniae Parianae profiteri, praeci-
pue cum is profiteretur, eos una cum
aliis certis hujus coloniae numis, et
quidem prope Parium, in eodem the-
sauro repertos. In aliis omnibus hujus
coloniae numis epigraphes literæ hoc
ordine ponuntur: C. G. I. P., at in
praesentibus est: C. G. P. I. Ergo in his
epitheton *Iuliae* aut nomen Parii con-
sequitur, quod hactenus tantum in nu-
mis Calagurris et Ilici Hispaniae urbium
observatum, aut literæ legendæ sunt
βαρζοφηδον.

AE. RR.

Imperatorii.

Horum primus hactenus fuit Nervae,
quem edidit Neumannus, verum hoc

b) L. c.

i) L. o.

k) Num. pop. P. II. p. 22.

priores vulgavit Seftinus ex museo Ainslieano, in quod insignes duo thesauri, de quibus nobis supra sermo fuit, migravere. Horum primus est cum capitibus Augusti et Agrippae, quem mox describam, sequuntur Tiberius, Drusus jun., Claudius, Vespasianus, Nerva etc. et porrigitur in imperium Gallieni. Illustriores sunt:

M. AGRIPPA. *Caput nudum.* ♀ IMP. CAES. DIVI. F. C. G. I. P. *Caput Augusti nudum.* AE. I.

Alium similem cl. Seftinus se vidisse testatur Theffalonicae in museo Cousinerii erudit Galli¹⁾. Reperti feliciter hi numi variorum errata corrigunt. Pellerinius, cum in simili suo legeret: C. C. I. P., eum primum Carthaginem, sevius Paradam Zeugitanae migrare jussit^{m)}. Auctor musei Theupoli, cum et hic in suo legeret C. C. I. P., eum inter incertos reposuit. Morellius, quia in suo scriptum C. C. I. B. viderat, eum Babbam Mauretaniae adegit. Hos ergo omnes esse coloniae Pariana, reperti recens hi numi testantur.

Illustris est etiam numus Corneliae Superae apud Pellerinum, (Rec. I. p. XXI) de quo agemus in numis hujus Augustae.

Epigraphe in his numis ante Hadriani tempora est: *Colonia Gemella Iulia Pariana.* Inde ab hoc additur H. vel HA. id est: *Hadriana*, in numis Gallieni HAD. (Seftini.) Belleyus in numo Antonini legit: C. PAR. IVL. AVG., unde

arguit, coloniam fuisse deductam ab Augusto, praecipue cum in citato Trajanum compareat capricornus Augusti symbolum. Verum hic numus haud dubie restituendus est coloniae Paralaidi Lycaoniae, quam vide.

OPTIMO PRINCIPI. in numo Trajani. (Pellerin.)

SALVS. C. P. legendum, ut videtur, Coloniae Pariana, typo *gemellorum lactentium*, in numo Gallieni. (Pellerin.)

Lupa gemellos lactans, infra II. VII. in numo Gallieni. (Pellerin.)

Additi numeri indicare videntur, partem legionum II. et VII. apud Parium stetisse. Etiam in numis Romanis Gallieni legio II. lupam cum geminis habet, et belle geminorum lactentium typus ad nomen *Gemellae* huic coloniae inditum adludit.

Typi reliqui:

Capricornus, qui etiam frequenter in numis superiorum imperatorum signum incusum facit, ex quo verisimile, quia typus Augusteus est, coloniam ab Augusto deductam.

Silenus utrem super humero gestans, in numo Gallieni. (Seftini.)

AE. R.

PERGAMVS.

Mediterranea ad Caicum fl., urbs clara et regum Pergamenorum sedes.

Autonomi:

1) Lettere P. I. p. 103.

m) Rec. I. p. XXII. et Lettres p. 152.

Caput Herculis juvenis. χ ΠΕΡΓΑΜ. *Pallas in Hermæ forma hastam intorquet.* AR. III. (Pellerin, Hunter.)

Vnicus hic est certus Pergami argenteus praeter cistophorus.

Aenei copiosi supersunt.

Epigraphæ: ΠΕΡΓΑ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ.

Pallas stans, Victoria, aquila fulmini infliens, baculus Aesculapii, serpens, Teste phorus, caput bovis, etiam duplex.

ΙΕΡΑ. ΚΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile senatus.* (Pellerin.)

Conditor.

ΠΕΡΓΑΜΟC. *Caput barbatum diadematum.* χ ΕΠΙ. ΣΓΡΑ. ΚΛ. ΚΕΦΑΛΙΩΝΟC. *Baculus Aesculapii.* ΑΕ. III. (Haym.)

ΠΕΡΓΑΜΟC. ΚΤΙΣΤΗC. Harduinus ex museo reg. Gall., reliqua reticet.

Fuit Pergamus teste Paulanias^{a)} Pyrrhi Aeacidae et Andromaches filius, frater Molosso et Pieli, transgressus subinde in Afiam cum matre accitu Eurypyli, de quo mox, Pergamo nomen dedit, quorsum jam antea Telephus ex Arcadia coloniam deduxit, ut narrant Ari- stides^{b)}, et Paulanias^{c)}.

Magistratus *Cephalion* in numis Pergamenis et sub Augusto et Hadriano notatur. Sed videtur hic numus sub posteriori signatus.

Heros Eurypylus.

ΕΤΡΤΠΤΛΟC. ΗΡΩC. *Caput juv- nile nudum.* χ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΕΠΙ.

ΣΤΡΑ. I. ΠΟΛΛΙΩΝΟC. ΠΑΦΙΑ. *Templum Veneris Paphiaæ.* ΑΕ. (Spanheim T. I. p. 505.)

Eurypylus filius Telephi et Astyoches Priami filiae, vel secundum Q. Calabrum^{d)} sororis, patre mortuo Myiae rex, cuius ditio circa Caicum fl. fuit teste Strabone^{e)}, atque adeo Pergamenum agrum complexa. Idem et urbem ipsam in Pergami gratiam condidisse dicitur a Servio^{f)}. Ceterum ejus historia varie a veteribus refertur. Haec igitur Pergamenis ratio ejus in numis proponendi. Numum Spanhemius loco citato ex Homeri Odyss. Λ. v. 518. eleganter explicat, ubi poeta inducit Vlysem haec de Neoptolemo memorantem.

Αλλ' οὐος τοις Τελεφιδην κατευγεωτο Χαλκοῖ Ήρωῖ Ευρυπυλοι, πολλοι δάμφαντος ἔταιροι.

Κύτεοι κτεινοντο, γυγαιων ἐινεκα δωρων. Κενοι δη καλλισοι ίδοι μετα Μαριονα δίοι.

*Sed ut Telephidem interficerit ferro
Heroa Eurypylum, multi autem circa
eum socii*

*Cetet trucidabantur muliebria propter
dona.*

*Illum sane pulcherrimum vidi post Mem-
nona divinum.*

Dicitur hic Eurypylus heros, ut in nupio, memorantur socii Cetei, quod idem esse ac Pergameni, infra ad fluvium Ceteum docebo. Laudatur a pulchritudine, quam idem singularem in numo praeferat. Habes similia apud Q. Calabrum^{g)}. Cur

a) L. I. c. 11.

o) Orat. de concord.

p) L. I. c. 4.

q) L. VI. v. 135.

r) L. XIII. p. m. 915.

e) Ad Virgil. eclog. VI.

t) L. VI. 119. seq.

Veneris Paphiae templum in hoc numero jungatur, difficile est divinare. Forte ejus cultus viguit Pergami, ut Diana Ephesiae in multis praeter Ephesum urbibus. Numus signatus est circa Trajanii, Hadriani, vel Antoninorum aetatem, nam hac plures numi cum mentione Polliostrati percussi sunt. Exstat hic numus in museo reginae Christinae et Mediceo, et male lectum est a nonnullis ΣΑΛΑΜΙΝΙΩΝ pro ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ, ut abunde docuerunt Spanheimius, (l. c.) et Harduin. (in *Salamina*.)

* * *

ΕΠΙ. ΠΕΡΓΑΜΟΤ. *Caput Palladis* Ξ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Victoria stans.* AE. II. (Mus. Cael. Pellerin.)

ΣΕΛΕΤΚΟΤ. *Caput Iovis.* Ξ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Aquila infixens fulmini.* AE. II. (Mus. Cael.)

ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΤ. *Protome Palladis.* Ξ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Aesculapius stans.* AE. II. (Seguin Num. sel. p. 62.)

ΧΟΡΕΙΟΤ. *Caput Palladis.* Ξ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Victoria stans.* AE. II. (Hunter.)

Numus Secundo similem Haynius Germanae Mystra cūsum primum censuit ^{u)}, sed agnito serius errore Pergamum revocavit ^{v)}. In eo tamen ipse cum Frölichio ^{w)} errasse visus, quod nomine ΣΕΛΕΤΚΟΤ indicari Syriae regem hoc nomine opinabatur. Videmus in hac serie pro Seleuco alia inscripta nomina. Ut ergo haec aliud non sunt, quam magistratum varia vocabula, sic et Seleucus

habendus urbis magistratus. Ad eundem lapidem offendit Seguinus, qui, cum in numero suo, quem citavi, legeret ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΤ, eum erudite quidem, verum, ut ex dictis appareret, non satis certa fide Mithridati Pergameno tribuit, de quo egimus in numis Asandri regis Bosphori.

Autonomi Pergami incerti.

Aureum anepigraphum : *Caput juvenile nudum.* Ξ *Caput bovis*, hoc posse vocari opinatus est Pellerinius, sed conjectura valde infirma.

Caput barbatum nudum. Ξ ΜΩΔΑΙΩΝ. *Caput bovis adversum.* AR. I. (Pellerin, Mus. M. Ducas, Hunter.)

Cum populum non reperiret Pellerinius, quem numi epigraphe enunciat, Pergamum respexit causa numi alterius Pergameni, quem continuo adjecit, in cuius aversa legitur magistratus: ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΜΩΔΑΙΩΝ. TO. B. Vnde arguit, τὸ ΜΩΔΑΙΩΝ numi argentei perinde esse posse magistratum, et eundem quidem, qui in altero numero ΣΤΡΑτηγος dicitur. At vero spectata fabrica numi prioris facile eritur, utriusque aetatem multum divergere, cum prior argentens certe signatus sit ante imperatorum aetatem, posterior autem non minus certe sub imperatoribus.

* * *

De cistophoris Pergami cūsis agetur in horum tractatu.

AV. dubii. AR. RRRR. AE. C.

u) T. I. p. m. 30.

v) T. II. in prooemio.

y) In Annal. Syr.

Imperatorii magno numero exstant ab Augusto usque ad Salonianam. In uno Vaillantius eaput Iulii Caesaris videre sibi visus est, at eum esse Nicomediae, monui supra^a). Insignis est Corn. Superbae. (Sestini Lettere T. IV. p. 109.)

Typi pro tanto numero variant. De Aesculapio, principe Pergamenorum numine, infra. Sed habuere et deos, quorum ipsa nomina numis inscripsere. Eccos:

ZΕΤC. ΦΙΛΙΟC. *Caput Iovis, vel: Iuppiter sedens d. pateram, f. hastam, in numis Trajani. (Mus. Caes.)*

Iuppiter dictus est Φιλιος et Εταιρειος, amicitiae praeses, quod omnes homines in unum cogit, et vult esse inter se amicos, ut explicat Dio Chrysostomus^b). Cultus etiam fuit ab Arcadibus^b), pas- simque per eum veteres, praecipue in sermone familiari, jurare sunt soliti. Le- pide Diodorus Sinopeus apud Athe- naeum^c) Iovem hunc Philium parasiti, eae auctorem statuit, nempe qui omnium demos ingreditur, et sicubi lectum bene stratum viderit, mensamque admotam, ocyus aceumbit, expletusque cibo exit parum de symbolis anxius. Eadem imperante adhuc Gal. Maximino Theotecnū quendam praeftigiatorem Antiochiae posuisse simulacrum, narrat Euse- bius^d).

ZΕΤC. ΠΕΙΙΟC. *Iuppiter Pius, eodem cultu, quo Iuppiter Φιλιος, in numo Trajani. (Vaill.) De hoc love Pio nu- mos Ephesi consule.*

ΚΩΡΩΝΙC. *Mulier volata stans in volutis manibus, in numo Sabinae. (Vaill.) Fuit Coronis mater Aesculapii Pergame- norum tutelaris.*

Augustus. *Huic non mortuo modo, sed vivo quoque honores divinos ha- buere Pergameni, quod in utramque par- tem eorum testantur numi.*

Deus Augustus vivus.

ΣΕΒΑΣΤΟN. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩN. *Caput Augusti laur. addito capricorno. Ξ AT. TOKPATOPA. KAICAPA. Augustus paludatus stans in templo 4. col. d. ha- stam. AE. III. (Morelli, Vaillant.)*

ΣΕΒΑΣΤΟN. ΚΕΦΑΛΙΩN. ΓΡΑΜ- ΜΑΤΕΤΩN. vel. ΣΕΒΑΣΤΟN. ΔΗΜΟ- ΦΩN. *Augustus stans in templo, ut in praecedente. AE. III. (Mus. Caes. Morelli.)*

ΘΕΟN. *ΣΕΒΑΣΤΟN. ΠΕΡΓΑΜΗ- NOI.* *Augustus stans in templo, ut in praecedente. AE. III. (Vaill.)*

ΣΕΒΑΣΤΩ. ΚΑΙΣΑΡI. ΒΟΤΛΑΙΩ. *Caput Augusti. AE. III. (Vaillant.) — Adde argenteum, quem infra in Augu- sto mortuo citabimus.*

Numos hos signatos fuisse vivo adhuc Augusto, arguit inscriptus horum non nullis magistratus ΚΕΦΑΛΙΩN, qui idem occurrit in numo cum capitibus. Caii et Lucii^e). Neque istud mirum, cum certis auctoribus constet, quos in numis Auguilli ad V. C. 735. adducam,

a) Proleg. ad Histyn,

d) Hist. eccl. L. IX. c. 3.

a) Orat. I.

b) Pausan. L. VIII. c. 31.

c) Pellerin Rec. III. p. 253.

e) L. VI. p. m. 239.

Augusto adhuc vivo Pergami dedicatum fuisse templum, ejusque et Romae nomine numos ibi argenteos signatos eodem templi typo, de quibus agemus mox. In numo postremo dicitur BOT. ΛΑΙΟΣ, consilii praeses, quod est certum Iovis epitheton, ut docebimus ad numum Mytilenes inscriptum ΖΕΤC. BOTΛΑΙΟC.

Deus Augustus mortuus.

ΑΤΓΟΤCTOC. ΗΕΡΓΑ. *Templum 4. col.*, in cuius fronte capricornus, intus Augustus paludatus, et hastatus stans. ΞTPAIANOC. CTP. I. ΠΟΛΛΙΩΝΟC. *Templum 4. col.*, in quo Trajanus paludatus hastatus stans. AE. (Haym T. II. p. m. 269.

ATT. - - - ΣΕΒ. Π. Π. ΦΙΛΙΟC. ΖΕΤC. *Templum 4. col.*, intra quod Iuppiter Philius sedens, et juxta, ut videatur, stans imperator. Ξ ΡΩΜΗ. KAI. ΣΕΒΑCTΩ. - - - *Templum 4. col.*, intra quod Augustus sedens, quem adstans mulier s. cornucopiae tenens coronat, in area signum incusum. AE. II. (Mus. Caef. et a me editus in Sylloge I. p. 36.

His adde insignes argenteos:

COM. ASIAE. *Templum 6. col.*, cuius epistylion inscriptum: ROM. ET. AVGVST., in numo Augusti, addito: IMP. IX. TR. PCT. V. AR. I. et III. (Mus. Caef. Morelli Impp. Vaill. num. praefit.)

Numum hunc, et si, quod patet, Augusto vivo signatum, propter seriem huc distuli.

COM. ASI. *Templum 2. col.*, in quo Augustus paludatus hastatus stans, quem

adstans mulier s. cornucopiae tenens coronat, epistylion inscriptum ROM. ET. AVG. in numo Claudii. AR I. (Morelli Impp. Vaill. Num. praefit.) Nervae et Trajani, AR. I. (Vaill. l. c.)

Ex descriptis hic numis primus aeneus propter additum ΗΕΡΓΑ. Pergami certe est. In aeneo altero Pergami quidem nomen non comparet, quia a signo incuso absorptum fuit, hujus tamen urbis causa Iovis Philii sine dubio est. Atqui et hunc et sequentes argenteos mentio ROMAE et AVGVSTI, tum et COMMUNIS ASIAE, typusque templi Pergamo invicte vindicant, cum conflet ex Tacito et Dione, permisisse Augustum, ut sibi et Romae ab Asianis apud Pergamum templum aedificaretur, quod paucis hic commemorasse sufficerit, quia de hoc prolixius agam in numis Augusti ad annum V. C. 735.

Trajanus. Huic quoque vivo Pergamus honores divinos maturavit testibus numis:

ΘΕΩ. ΣΩΤΗΡΙ. KAI. TΩ. ΘΕΩ. ΣΕΒΑCTΩ. *Templum 4. col.*, in quo Victoria coronat Trajanum stantem, in numo Trajani. AE. II. (Vaillant.)

ΞTPAIANOC. etc. Trajanus stans in templo, in citato paullo supra Haymii numo.

Apparet ex his numis, Pergamenos Trajano majorem in modum fuisse votos, quin et Augusto aequiparasse. Enimvero hac in urbe ejus honori constitutos fuisse ludos Trajanus, qui saltem adhuc Severi aetate acti sunt, docet marmor Oxoniense^f).

f) Pag. 18. n. 7.

ΘΕΑΝ. ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae turritum, in numo Augusti.* (Vaill.)

De dea Roma Pergami aris templisque culta, et plerumque Augusto sociata continuo egimus.

ΣΙΛΒΑΝΟΝ. Numus Augusti haec loquitur:

ΣΕΒΑΣΤΟΝ. *Templum 4. col., in quo Augustus paludatus et hastatus stans, infra ΔΗΜΟΦΩΝ.* ς ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΙ. **ΣΙΛΒΑΝΟΝ.** *Figura velata et togata stans et d. pateram tenens coronatur ab adstante figura habitu succincto induita.*

AE. (Haym. T. II. p. m. 219.)

Sunt, qui in similibus numis pro ΣΙΛΒΑΝΟΝ legunt ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ε), decepti numis in speciem similibus, in quibus legitur magistratus ΚΕΦΑΛΙΩΝ, de quibus infra. Apud Arigonium pro dicto vocabulo multo iniquius legitur ΑΡΑΙΑΝΩΝ. At Haymii lectionem approbat numus simillimus musei Caesarei, et alter musei Christinae ^{b)}, sed qui ibi injuria Commodo tribuitur, quoniam in eo editor perperam legit ΚΟΜΟΔΟΝ pro certo ΔΗΜΟΦΩΝ. Quaeritur, quis sit hic Silvanus? Haymius deum Silvum in hoc numero propositum praepropere putavit. Silvanus Latinorum numen fuit; atque et si demus a Pergamenis receptum, non videtur verisimile, eum fuisse effictum capite velato. Silvani veram imaginem habemus in numo, quem proposuit Morellius inter nummos incertos familiarum ^{i).} Propius vero statuit in subjecta ibi nota Khellius, fuisse Sil-

vanum virum inter suos illustrem, quem Pergameni ob sua in remp. merita statua honoraverint. Quid si statuamus, fuisse Silvanum magistratum Romanum, et forte Asiae proconsulem, ut revera Plautius Silvanus sub Augusto consul fuit V. C. 752., cui, quod rebus suis faveret impensis, hunc sionorem habuissent Pergameni? praecipue cum referat Suetonius ^{k)}, templo etiam in provinciis proconsulibus decerni solita fuisse. A. Plautium proconsulem offert numus Augusti in Cypro signatus.

Huic propter adsinitatem argumenti conjungo sequentem:

ΣΕΒΑΚΤΟΝ. *Templum, in quo Augustus paludatus stans, in area: ΚΕΦΑΛΙΩΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΩΝ. ς ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ.* Vir togatus barbatus stans coronat adstantem virum alium togatum item et barbatum. AE. III. (Mus. Cæf.)

Etsi desunt attributa, videtur horum unus esse Aesculapius Pergamenorum, qui Iovem Sardianorum causa concordiae inter utramque urbem stabilitas coronat.

* * *

Aesculapii cultum apud Pergamenos fuisse praecipuum, supra ως ἐπιγραφη indicavi. Epidauro huic accitum, refert Paulianus ^{l).} Imperante Tiberio cum asylorum jura examinarentur, consulti consules, apud Pergamum Aesculapii compertum asylum retulerant ^{m).} Memorabi-

g) Morelli Imp. T. II. p. 434.
a. 52. l) L. II. c. 26.

b) Tab. LXII.
m) Tacit. Ann. III. c. 63.

i) Tab. I. lit. K.

k) In Aug.

les sunt numi Pergameni Caracallae, in quibus hic fingitur paludatus et eques pacificatoris habitu, aut juxta Aesculapii templum sacrificans, aut imperator eques dexteram extendens versus mulierem turritam d. Aesculapii sigillum tenentem. AE. m. m. (Vaillant.) Nimirum ipse valetudinis causa V. C. 968. Pergamum adivit, et in Aesculapii templo somnia captavit ⁿ⁾, de quo ritu vide plura apud Aristidem rhetorem. Quare eximis urbem privilegiis ornavit, de quibus vide infra in *Prima*.

Hygia et Telesphorus, Aesculapii comites, propter hanc ipsam causam Pergamini numos frequenter occupaverunt. Narrat Pausanias ^{o)}, Evamerionem a Pergamenis ex quodam oraculo Telephorum vocari.

Aesculapius saepe proponitur a Centauris daduchis vel sustentatus ^{p)}, vel vectus, de quo typo vide Spanhemii epistolam in Specimine Morellii p. 225. et de Praest. num. T. I. p. 282.

* * *

Herculis quoque labores; aut si quia alia ad eum pertinent, in Pergami numis saepe proponuntur. Insigniores typi sunt:

Hercules aprim Erymanthium gestans Eurystheo rege prae metu in dolium profugo. L. Veri. AE. m. m. (Mus. Caes.)

Idem argumentum jam dedimus ex numo Perinthi Thraciae.

Hercules stans d. clavam, s. arcum, contemplatur puellum a cerva super monte lactatum; in apice montis aquila expansa alis, in imo lacerta, Commodo. AE. m. m. (Mus. Albani, et Com. Vitzai.)

Illustre numi hujus argumentum Hercules ad Aleum Tegeae Arcadiae regem divertens hujus filiae Auge vitium obtulit. Pater comperto crimine filiam gravidam Nauplio familiari tradit mari mergendam, quorsum profecta misera per iter in monte Parthenio masculum infantem emititur, quem ibi solum relictum adcurrentes cerva lacte nutrit, quo prodigo conspecto pastores puerum acceptum ad regem Corythum tulere, qui puer filii instar habito educatoque ab eventu *Telephi* nomen, ἀπὸ τῆς τρεφεσῆς ἐλαφού, indidit. Interim mater a Caribus peregrinis, quibus eam vendidit Nauplius, delata in Mysiam ab ejus rege Teuthrante uxor adsciscitur. Telephus adulitus et ab oraculo matris fatum edocitus, profectusque in Mysiam ab ejus rege Teuthrante adoptatur, et in regno succedit. Haec Diodorus ^{q)}, Apollodorus ^{r)}, Hyginus ^{s)}, Pausanias ^{t)}, Tzetzes ^{u)}. Et vero ab hoc Telepho primum Pergamum deductam coloniam ex Arcadibus conflatain creditum Pergamenis teste Aristide ^{v)}. Quare illi tanquam heroi apud Pergamum de cantati hymni, et sacra publice facta, ut docet Pausanias ^{w)}.

Fuit haec fabula non raro a veteribus in artis materiem lecta. Ejus simulacrum

n) Herodian. in Carac.

o) L. II. c. 11.

p) Beger. Thes. Br. T. III. p. 135.

q) L. IV. c. 33.

r) L. II. c. 7. §. 4. et L. III. c. 9. §. 1.

s) Fab. 99.

c. 48.

u) Ad Lycophr. v. 206.

t) L. VIII.

L. V. c. 13.

x) Orat. T. I. p. 520.

y) L. III. c. 26. sub fin. c.

unum memorat Pausanias, nempe cervam Telepho Herculis F. mammam praebentem^{a)}. Ejusdem argumenti sunt alia inter picturas Herculaneses^{b)}, apud Winckelmannum^{b)}, et in binis gemmis musei Caesarei. Horum numerum auget insignis numus praesens, in quo stat Hercules miraculo velut attonitus. Eodem modo is stat etiam in pictura Herculanesi adstituta hic quoque aquila. In gemma Caesarea Hercules sedens Telephum in ulvis gestat adstante cerva. In aeneo Tarsensi max. mod. cum capite Maximini, quem edidit Cl. Venutus^{c)}, et Liebeus^{d)}, Hercules stat cum suis attributis s. gestans Telephum cum cerva colludentem, pone arbor, cui insisit avis, sed cuius typi significationem uterque vir eruditus adleucus non est. Idem Telephus a cerva nutritus obvius est typus in numis Tegeae Arcadiae, prope quam haec fabula acta, quibus adde numos Midaei Phrygiae, unum Alexandri Sev. (Pellerin.) alterum Domnae. (de Camps.) Causam positae superne aquilae cum diu investigarem, suppeditavit tandem Q. Calaber, qui cum ex furtivo Herculis cum Auge congressum natum Telephum narrasset, addit^{c)}:

Θερψε θεη ποτε κερμας, ιωδ' ισα φιλα-
το νεβζω,

Μαζον ύποσχομενη ΒΟΤΛΑΗΙ ΔΙΟΣ, &
γαρ ἐφει

Εκγονη Ηρακληος διζυρεως ἀπολεσθαι.

Nutrivit velox olim corva, et siuum
tanquam hinnulum amavit,

*Vbera praebens DECRETO IOVIS,
nec enim fas erat*

Prognatum Hercule misere interire.

En tibi missam a Iove aquilam, quae expositum infanteim custodiret. Causam adpositae lacertae non aequem intelligo.

Copiosior fui in hujus numi explicatione, quia argumentum istud aliorum ab eruditis averti video, et si, ut ex dictis patet, certissimum sit stat Telephum, et causa fuerit Pergamenis, cur eum monetae inferrent. Rodulphinus Venutus musei Albani eruditus interpres hoc typo intelligi Romulum a lupa nutritum existimat. Sed video virum praestantem paullo antea in eodem argumento lapsum, quo loco proposuit numen Antonini Pii, sed commatis Romani, typo in utroque ita simili, ut, si conferre lubeat, confiteare necesse sit, ad idem utrumque argumentum pertinere. Magis venia dignus Venutus, si in numero Romano propter typi adfinitatem fabulam Romanam videre sibi visus est. At multa sunt in eodem hoc Antonini numero, quae hanc montis Palatini fabulam evertunt. Quid enim Herculi cum geminis? cur, quod in nullo alio monumento videmus, unus tantum geminorum animali subjicitur? cur animal et infans editorem montis locum occupant, quando ipsa ratio dictat, geminos in fluvii vado destitutos infimo montis Palatini loco adhaesisse? Quas in hoc actu partes agit aquila, eaque luculenta, quando picum geminis adst-

a) L. IX. c. 31.

a) Tom. I. tab. 6.

b) Monum. ant. num. 71.

c) Mus. Albani.

d) Goth. num. p. 381.

e) Paralip. L. VI. v. 140.

tisse scriptores omnes et monumenta docent? An vero satis exploravit animalis naturam, cum lupam dixit, quod per curtae caudae modum aliud quam cerva esse nequit? Novi, Vaillantium quoque in numo simili Antonini vidisse Romulum et Remum^{f)}, novi etiam, revera in pictura ejusdem numi, quae exstat in numis max. moduli regis Galliarum tab. 8., binos geminos quadrupedi subdi, at verisimile est, eum, qui picturam imperavit, alterum geminorum de suo addidisse. Sane eorum alter fatente ipso Venuto abest in numo numi Albani, qui certe idem est cum numero regis Galliarum. At, inquires, quid fabula Telephi in numo Romano? Idem nimirum, quod in alio ejusdem Antonini numo Romano fabula Prometheus hominem fingentis. Pius hic imperator, quem conflat, ut in ejus moneta docebimus, antiqua urbis decora in numis celebrare solitum, videtur argumentum Telephi propter ejus cum geminorum fato ad infinitatem selegisse. Moverit etiam imperatorem privatus in Arcadiam affectus, qua ex regione profectum Ewandrum cum sociis fama erat eodem loco consedit, quo deinde Roma aedificata est; quae causa fuit, cur Pallantium Arcadiae vicum et Ewandri patriam in justae urbis formam redegerit teste Paulania^{g)}. Ex quo magis patet, Telephum non minus propter fati cum geminis communionem, quam propter patriam Arcadiam cum rebus Romanis componi.

Bacchus basi insitens, juxta quem poppa taurum feriens, Severi. AE. m. m. (Pelleria. Suppl. IV. p. 7.)

Non novi alterum exemplum caeli Baccho tauri. Forte grata deo hostia est habitus, quod is puerum Ampelum, cuius amore insaniebat Bacchus, intermit, de quo fuse Nonnus toto libro XL ac praecipue inde a. v. 264:

* * *

Magistratus et dignitates variae in Per-gami numis memorantur.

Proconsulē Aviolam, et magistratum Menophanem, qui leguntur in Pergamenis Caligulae numis, vide infra in moneta Smyrnae.

Proconsulē Augustū reperio apud Vaillantium, sed etiam solum: ΑΤΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡΙ. ΑΝΘυπατω, utrum vera lectio, dubitem.

Archon. M. Furius IEPETΣ. ΚΑΙ. ΑΡΧΩΝ. in numo Augusti, (Pellerin. Mel. II. p. 13.) sed de quo vide, quae dicentur infra in Gymnasiarcha.

Praetor obvius inde a Domitiano per reliquos omnes, sic: ΣΤΡΑ. ΚΕΦΑΛΙΩΝΟC. ΤΟ. Β. in numo Hadriani.

Scirba. ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΩΝ. dicitur ΚΕΦΑΛΙΩΝ. in nūmo Augulti, quem supra produxi.

Quaestor. ΕΠΙ. ΤΑΜ. ΑΙΔ. ΘΕΟΦΙΛΙΑΝΟΤ. Ant. Pii. (Beger Th. Br. T. III. p. 123.)

Epistles: Vaillantius in Severi numo

f) Numi. præf. Tom. III. p. 126. ed. Rom.

g) L. VIII. c. 43.

legit: ΕΠΙΣΤΑΤΟΤ. ΤΕΜ. ΑΝΝΙΟΤ. quod explicat: ἵπισατε τεμένος, praefecto templi. (Num. Graec. p. 314.) Sed Bellleyo est praefectus sacri luci ^{b)}). Varias ἵπισατε significaciones, qui et magistratus loco fuit, vide apud Suidam, ac praecipue Spanhemium in hujus numi explicatione facundum.

Sacerdos. In numo Augusti: M. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. de quo infra in *Gymnasiarcha*. — ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΚΕΔ. ΙΕΡΕΩΣ. ΔΙΑ. ΒΙΟΤ. ΤΩΝ. ΣΕΒ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. id est: *Sacerdotis perpetuo*, in numo Commodi. (Vaillant.)

Aiarcha. ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΠΟΛΛΙΩΝ. ΝΟΣ. ΑΣΙΑΡΧΟΤ. Ant. Pii. (Vaill.) ΕΠΙ. Σ. ΑΤΡ. ΔΑΜΑ. ΑΣΙΑΡΧ. (Pellerin. Suppl. II. p. 86.) Vide et titulum sequentem.

Gymnasiarcha. Numum Augusti III. formae aeneum ex museo Foucault protulere Vaillantius et Harduinus, in cuius aversa: M. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. ΚΑΙ. ΑΣΙΑΡΧΗΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. *Vas patulum trapezæ impositum.* Impugnat hanc lectionem Gallandus ἀντοπτης, et talem esse Foucaultiani hujus cimelii epigraphen contendit: M. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. ΚΑΙ. ΑΣΙΑΡΧΗΣΑΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ., ut videre est in ejus ad Morellium epistola, quae est in Electis Woltereckii pag. 74. Non adrisit Pellerinio hic ΙΕΡΕΤΣ et simul Aiarcha, adjecta causa, infirma pol, quamque refutare piget, quod verisimile non sit, simplicem legem tuisse satis opulentum,

ut praestare potuisse sumptus, qui Asiaris faciendi fuere. Legendum igitur ex simili suo suadet: M. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. ΚΑΙ. ΑΡΧΩΝ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ⁱ⁾). Habeatur fides viro illustri hanc lectionem confidenter statuenti. Verum si ea est tam certa, qualem spondere videtur, quo pacto is eodem in volumine adserere potuit, non reperiri γραμματεως, scribae nomen in ullo numero earum urbium, quae ab archontibus regebantur ^{k)}? Nam paullo altius scribam in numo Pergameno vidimus. Istud certum, nullum hactenus repertum alium Pergami numum cum archontis mentione. Quidquid erit, haud ita prius numum similem museo Caesareo instali, qui demptis nonnullis literis exesis has tamen offert luculentas: . . . ΙΕΡΕΤΣ. ΓΤΜΝΑΣΙΑΡΧ. . . ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Dubium non est, numum hunc esse eundem cum Foucaultiano, atque adeo collato hoc utroque veram plenamque ejus epigraphen esse: M. ΦΟΤΡΙΟΣ. ΙΕΡΕΤΣ. ΓΤΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΣ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Est hic numus unicus, qui magistratum gymnasiarchann memoret, et si in marmoribus non infrequentem, de cuius munere vide quae differam in tractatu de Gymnasiarchis.

Theologus. ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΤΙΒ. ΚΛ. ΑΛΕΖΑΝΔΡΟΤ. ΘΕΟΔ. in numo Caracallae. (Vaill.) ΕΠ. Σ. ΚΟΜ. Φ. ΓΛΤΚΩΝΟΣ. ΘΕΟΔΟΓΟΤ. Heronii. (Vaill.) sed quem magistratum aliter legit Pellerinius in numo Etruscillae: ΕΠΙ. ΓΟΜΦ. ΓΛΤ.

b) B. L. T. XXXVII. hist. p. 161.

i) Mel. II. p. 13.

k) L. c. p. 353.

ΚΩΝΟC. neque in hoc *Theologi* dignitas additur. ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΓΛΤΚΩΝΟC. ΘΕΟΛΟΓΟT etiam meminit Harduinus in numo Decii. De hac dignitate vide tractatum de *Theologis*.

Metropolis. Hunc titulum in unico, quod sciām numo sibi arrogat, et qui-dem *metropolis primae*, ut continuo vi-debimus. Neque Vaillantius, neque Pelerinius ejus meminere.

Prima. Talem se frequenter profitetur inde a Caracalla. Inusitati saftus argumen-tum continet epigraphe in numo sin-gulari Caracallae max. mod., qui est in museo Caesareo: Η. ΠΡΩΤΗ. ΤΗC. ΑCIAC. ΚΑI. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. ΠΡΩ-TH. ΚΑI. ΤΡΙC. ΝΕΩΚΟΡΟC. ΠΡΩ-TH. ΤΩN. ΣΕΒΑСΤΩN. ΠΕΡΓΑΜΗ-ΝΩN. ΠΟΛΙC. In hoc numismate pri-matum tergeminum sibi adrogat, I. Asiae provinciae, more aliarum ejus urbium. II. omnium μητροπόλεων, haud dubie, quod fuit sedes regum Pergamenorum, et caput adeo ejus regionis, quae dein-de provincia Asia dicta est. III. videtur esse obvius ille, quo in numis aliis pas-sim utitur, sed consueta formula: ΠΕΡ-ΓΑΜΗΝΩN. ΠΡΩΤΩN. Hos tantos honores civitas a Caracalla Aesculapii sui causa abstulit, ut dixi supra. At non modo iis a successore Macrino exuti sunt, sed etiam, quoniam eum hac de causa acerbis dictis infectati sunt, infamia publica notati, ut narrat Dio¹⁾. Egregie utrumque factum confirmant du-mi, quorum vis ingens, et maximi qui-dem moduli, imperante Caracalla emer-

sit, additis, ut vidimus, novis et mag-nificis titulis; at post hunc rarior eorum moneta, et magis secundum veterem modestiam. Ceterum jam Trajani aetate Pergamenos se dixisse *primos*, docet marmor Pergamenum editum a Sponio^{m)}.

Neocora. Qui honos incipit sub Ant-Pio, scripto primum simpliciter ΝΕΩ-ΚΟΡΩN, et adhuc sub hoc legitur ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩN. Geminatus hic honos me-moratur in sequentibus, at sub Caracal-la et Domna triplicari incipit. In non-nullis scribitur ΝΕΟΚΟΡΩN pro ΝΕΩ-ΚΟΡΩN.

Nomen ab imperatore. ΣΕΒΑСΤΩN. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩN. Vide, quae dixi in *Prima*, et *Sacerdos*, nempe in honorem Auguſti, a quo multis beneficiis fuit ornata, ut dictum.

Mentio fitus a fluvii Scelino et Cetio. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩN. ΣΕΛΙΝΟC. *Fluvius decumbens d. cymbam contingit*, in nu-mo Aelii. (Vaill.)

ΣΕΛΙΝΟC. ΚΗΤΙΟC. *Scelinus et Ce-tius decumbentes intermedio Aesculapii signo*, in numo Aurelii, (Vaill.) at in Pelleriniano pro Aesculapio est *Fortuna stans*. (Suppl. II. p. 69.) — *Juppiter nu-dus stans inter duos fluvios muliebres hu-mi decumbentes*, in numo Commodi. (Spanh. ad Morell. ep. II.) In simili re-ginae Christinae Spanhemius legit ΚΗ-ΤΕΙΟC, (Tom. I. p. 508.) non inique, nam utroque modo scriptum hoc flu-men habemus. Vaillantii ΚΕΤΙΟC an-recte scriptum ex numo Aurelii, dubi-tem.

1) L. LXXVIII. §. 20.

m) Voyage T. III. p. 140.

De utroque flumine Plinius ^{a)}: *longe scura firpe oriundum, et quod vilius, que clarissimum Asiae Pergamum, quod intermeat Selinus, praefluit Cetius, quamquam nec Caicus multo illustrior longe distabat. A Cetio urbis incolae, antequam Pergamus vocaretur, dicti sunt Ceteii, quos innuit Homerus versibus supra citatis: ἔταιροι Κητεῖοι, quod mirum fugisse Strabonem, cum de his Ceteis differens addit: non constare, quos Ceteios intelligere debeamus. Pellerinius in suo numo juxta figuram Selini videt folia apii, quod Graecis σέλινον dicitur, quo indicatur, fluvium sic vocatum ab ejus herbae copia propter ejus oram enascentis. Ex his, quae modo dixi, sequitur, quam insulte Massonius Cetium ex similibus numis extrusum velit ^{b)}.*

Certamina indicantur: ΟΛΤΜΠΙΑ.ΠΤ.ΘΙΑ, in numo Caracallae. — ΟΛΤΜΠΙΑ. A. interprete Vaillantio: ΟΛΤΜΠΙΑ. Αχτια, in numo Valeriani.

Concordiae frequens mentio mitiae cum variis Asiae et Bithyniae urbibus addito vel suppresso δρυονις vocabulo. Eam mature admodum in numis testati sunt; jam enim in Augusti numis, quos supra citavimus, legitur ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. de quibus vide etiam sumos Sardium.

AE. C.

REGES PERGAMI.

Regnum Pergamenum conditorem habuit Philetaerum Tio Paphlagoniae ob-

scura firpe oriundum, et quod vilius, spadonem. Ei Lysimachus Thraciae rex thesaurum regium, qui Pergami servabatur, credidit. Lysimacho in acie a Seleuco caelio ejus quidem gazam Philetaerus victori obtulit, at cum hic non multo post Ptolemaei Cerauni insidiis occubuisse, ipse in Lysimachi opes successit, regnumque V. C. 473. A. X. 281. fundavit nonnisi cum gente sua desitum. Mortuus est circiter V. C. 493.

Commemorato regni Pergameni exordio enarrandis successorum rebus gestis non immorabor, quod ad eas explicandas numi nihil conferunt. Etenim, ut recte advertit Pellerinius ^{c)}, successores, et si alii Eumenis, alii Attali nomine insignes fuerint, in numis tamen tantum Philetaeri fundatoris nomine usi sunt, ut reges Aegypti omnes se dixerit Ptolemaeos, Parthiae Arsaces; tamen numeros omnes Philetaeri nomine inscriptos non esse uni omnes Philetaero conditori tribuendos, ex ipsis numis satis apparet, qui nimium variantia oris linearimenta offerunt. At enim desperata ratio, varia haec capita singulis rite successoribus tribuendi. Ceterum Philetaerum exceptit Eumenes I. ex fratre nepos, hunc Attalus I., hunc Eumenes II., quem secuti sunt Attali II. et III. Fuere in historia per bella Gallica, Syria, Bithynica, et quaestuosam rebus suis erga Romanos observantiam cogniti. Attalus III. moriens regnum Romanis legavit V. C. 623., quod cum non ferret Ari-

^{a)} L. V. c. 30.

^{b)} In Collect. histor. ad Arisid.

^{c)} Rois p. 175.

sionicus Attali II. filius, sed non legitimus, vi occupare regnum adortus, caeso primum Licinio Crasso Romanorum duce superior, deinde a Perpenna victus caputque in carcere strangulatur V. C. 625. Regum Pergami historiam adcurate scripsit Sevinus ^{q).}

Numi regum Pergami.

Caput regis laureatum, rarius diadematum. ΧΦΙΔΕΤΑΙΡΟΤ. Pallas sedens d. clypeum humi attinet, rarius coronam attollit, s. hastam, per aream litterae solitariae, in nonnullis ΑΣΚ. saepe arcus AV. II. (Mus. Theupoli.) AR. I. apud varios, praecipue Pellerinum.)

Caput Palladis galeatum. ΧΦΙΔΕΤΑΙΡΟΤ. Serpens. AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

Caput Apollinis. ΧΦΙΔΕΤΑΙΡΟΤ. Tripus. AE. III. (Haym.)

Caput regis. ΧΦΙΔΕΤΑΙ . . Folium hederae. AE. IV. (Mus. princ. de Waldeck.)

In nullo hactenus id genus numo, si Gotzianum demas, repertum est additum ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Omissum illud a Philettaero, et Eumene I., nequaquam mirum, quod ipsi in nomen regium nondum invasere. Eo tandem uti coepit Attalus I. victis magna gloria Gallis, docentibus istud Strabone, Livio, Polybio. Forte propterea huic et successoribus tribuendi illi, qui caput diadematum sicutunt.

Palladis effigies in argenteis perpetua,

quam forte iis intulerit propterea, quia eam proposuit in moneta sua etiam Ly simachus, cui ad extremum fidus per mansit Philettaerus. Attalum solennes ludos in ejus deae honorem celebrasse ex Polybio constat ^{r).} Serpens ad veterem apud Pergamum Aesculapii cultum adludit, de quo actum proxime. Tri pus Apollinem, folium hederae Bacchum respiciunt.

AV. RRRR. AR. RR. AE. R.

PERPERENE.

Versus Adramytium, ab aliis Aeolidi tributa.

Autonomis caret.

Imperaterii a Nerone usque ad Ora ciliam. Singularis est sequens:

ΝΕΡΩΝΟΣ. ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΗΓΕΜΟ ΝΙΑ. Caput muliebre laureatum. ΧΠΕΡ ΠΕΡΗΝΩΝ Botrus. AE. III.

Hunc numum ex museo collegii sui primus vulgavit Harduinus ^{s),} restitutus Morellius ^{t).} Solae Thraciae urbes in numis ἡγεμονας, *praefides*, memorant, eoque nomine intellectus fuit magistratus Romanus, qui provinciae praefuit. At in hoc numo nomine ΗΓΕΜΟΝΙΑ intelligitur *principatus Neronis*, nam et ipsos imperatores saepe a Graecis dictos fuisse ἡγεμονας, ostendam in tractatu de *Praefidibus*. Caput muliebre laureatum est caput symbolicum ipsius ἡγεμονιας, ut alibi senatus, populi, Γερσιας etc.

^{q)} B. L. T. XII. Mem. p. 204.

^{r)} Hist. L. IV. q. 49.

^{s)} Num. arb. illastr.

^{t)} Specim. tab. XXI. et Imp. Tom. II. p. 134.

ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. ΕΠΙ ΑΝΤΗΠΑΝΟΤC. ΕΤΟΤC. *Idem typus.* M. Aurelii. (Holstenius ex MS. Ligorii in Not. ad Steph. p. 246.)

Multi existant numi imperantibus M. Aurelio, L. Vero et Commodo signati, qui ΤΠΕΡ. ΝΙΚΗC. inscriptum offerunt, quos olim collegi in mea Sylloge I. p. 63. seq..

ΕΠΙ. ΑΓΩΝΟΘΕΤ. ΙΕΡΕΟC. ΔΙA. ΒΙΟT: ΤΩ. ΣΕB. ΓΑΤΚΩΝΟC. Β. ΔΗΜΕ. ΠΕΡΠΕΡΗ. *Cybele* (verius Ceres.) *canistro infidens d. spicas, f. facem.* M. Aurelii. AE. m. m. (Catalogue d'Ennery p. 408.)

Satis appareat, epigraphen in omnibus his numis esse eandem, sed quia singuli corrupti, a viris eruditis male exceptam. Non ergo videbantur promeriti tot conjecturas, quas ad evolvendam epigraphen attulerunt, ac praecipue Abbas Mazzolenus, qui binis locis praepropera, et incredibilia de proposito in his numis deo Glycone, et epocha, quam in literis ΕΤ. — ΗΠ. vidit, nobis propinavit^{a)}).

Mugistratus praetor in numis Severi,
Caracallae, Otaciliae.

ΑΕ. R.R.

PIONIA.

Versus finum Adramyteenum prope Gargara, memorata Straboni et Plinio.

Imperatorius Domnae : ΕΠΙ. ΚΙP. ΑΤP. ΑCCΙΩN. ΠΙONITΩN. Templum 4. col., in cuius aditu mulier stans cum calatho f. hastam tenet. (Vaillant.)

Exhibit hic numus concordiam Pioniam inter, Assunque vicinam.

ΑE. RRRR.

PITANE.

Versus Aeolidem. *Autonomi.*

a) Mus. Pisani, T. I. p. 55. et T. II. Animadversione XII.

ΠΙΤΑΝΕΩΝ *Caput Ammonis.* ς ΕΠΙ.
ΜΕΛΕΑΓΡΟΤ. *Iuppiter stans d. aquilam, s. ha/iam.* ΑΕ. III. (Mus. Theup.)

Caput Palladis. ς **ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ.** *Telesphorus.* ΑΕ. III. (Pellerin.)

Caput Ammonis. ς **ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ.** *Pentagonum.* ΑΕ. III. (Pellerin.)

ΘΕΑΝ. **ΡΩΜΗΝ.** *Caput Romae.* ς **ΠΙΣΑΝΑΙΩΝ.** *Pentagonum.* ΑΕ. III. (Pembrock.)

Nomen urbis secundum scriptores et numos fuit *Pitane*, et, si non fallit ectypion Pembrockianum, dicta quoque fuit *Pisanæ*. Sin istud, videtur *Pisanæ* in Pitane mutatum ex dialecto vicinae Aeolidos. Sic legimus in numis ΘΑΣΙΩΝ et ΘΑΤΙΩΝ, tum: **ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝΩΝ** et **ΜΕΤΑΜΒΡΙΑΝΩΝ**.

Cum pentagonum in his numis totum aversae typum constituat, lubet in ejus sensum hoc loco inquirere. Refert Lucianus ^{x)}, Pythagoricis familiare fuisse το τριπλου τριγωνου, το διαλληλου, το πενταγευμου, *triplex triangulus inter se junctus, quinquelinear is*, atque istud symbolum, ait, ΤΓΕΙΑ προς αυτων ωρμαζετο, *SALVS ab ipsis appellabatur*. Nullus dubito, pentagono huic in Pitane quoque numis eandem esse significationem, propterea quod in alio ejus numo, quem citavimus, Telesphorus fingitur Hygiae comes. Eodem certe etiam sensu accipendum pentagonum simile, quod saepe videre est in amuletis, quae ad Gnosticorum superstitionem vulgo referimus, et in quibus ple-

rumque res et virtus medica agitur. Et videtur idem symbolum in area numerorum Nolae, Nuceriae, Ptolomaei incerti, tum et urbium Galliae obvium eandem habere significationem.

AE. RR.

Imperatoris tres cogniti, Faustinae jun.
ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ. *Figura stans d. pateram s. bipennem.* (Pellerin.) Alexandri Sev., in quo magistratus: ΕΠΙ. ΣΓ. Μ. ATP. ΠΟΒΛΙΟΤ. ΤΟ. Β. (Vaillant.) Idem amus, sed praegrandis moduli, est in museo princ. Waldeck, sed cum epigraphe. ΕΠΙ. ΣΤΡ. ATP. ΠΟΠΛΙΟΤ. ΤΟ. Β. ΠΙΤΑΝΑΙΩΝ.

AE. RRR.

POEMANENI.

Prope Cyzicum. Eorum meminere Plinius, Aristides rhetor, et Stephanus.

Autonomus editus a Pellerinio:

Caput barbatum. ς **ΠΟΙΜΑΝΗΝΩΝ.** *Fulmen infra BH.* ΑΕ. II.

Alium huic similem jam ante Pellerinum citavit Cl. Masson in Collectan. hist. ad Aristid. §. 3.

Perperam Pellerinus his Poemanenis tribuit numum inscriptum **ΠΡΑΙCΙΩΝ**, qui est Praesi Cretæ, quam vide.

AE. RRRR.

Imperatorius unicus, isque Trajani, editus a Pellerinio: (Suppl. I. p. 35.) ΕΠΙ. ΕΓ. AP . . ΤΩΝΟΣ. ΠΟΙΜΑ.

Aesculapius stans. Ejus dei illustre apud Poemanenos templum stetisse, testatur Aristides ^{y)}.

AE. RRRR.

x) De laplo inter salut.

y) Orat. IV. Sac.

PRIARVS.

Versus Hellespontum et Lampasacum, a deastro cognomine appellationem adepta.

Autonomi:

Caput muliebre velatum. Χ ΠΡΙΑΠΗΝΩΝ. Caput bovis, juxta monogramma, onnia intra coronam spicem. AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. Χ ΠΡΙΑΠΗΝΩΝ. Cancer marinus oblongior. AE. II. III. (Sestini Lettere T. II. p. 79.)

Inique Wildius et Frölichius huc vocaverunt numos, qui sunt Prians Cretae, ut in hac dictum.

AE. RRRR.

PROCONNESVS.

Insula, quae vicinae Cyzico nobile marmor dedit.

Autonomi:

— ΑΣΙΓΕΝΗΣ. *Caput laureatum. Χ ΠΡΟΚΟΝ.* *Cervus dimidiata respiciens, juxta vas. AR. III. (Hunter.)*

Plinius ^{a)}: *Insulae in Propontide ante Cycicum: Elaphonnesus, unde Cyzicenum marmor, eadem Neuris, et Proconnesus dicta.* Advertit ad haec Harduin ^{b)}, Scylaci Proconnesum et Elaphonnesum binas distinctas esse insulas, sed hoc ipsum conciliari a Strabone, Proconnesum novam et veterem agnoscere, appellationis vero rationem utriusque esse parem; nam προξενος et ἐλαφος cervini esse generis animalia, et ab his utriusque insulae nomen factum. Sane teste scholiaste Apollonii ^{b)} ἐν ταις κυησεσι τας

ἐλαφος λεγεσθαι προκας, σέδεν και προκονηη σος, cervas, cum uterum gestant, dici προκας, unde et Proconnesus. Et infra: ὅπο τινων δε προκονηησος και Ελαφονηησος ἐληθη, ab aliquibus vero Proconnesus et Elaphonnesus dicta est. Eodem etiam pertinere appellationem tertiam Neuris Plinianam, haud dubie ductam a γερεος, hinnulus. Ab his ergo testimonitis explicatur typus cervi in hoc numo propositi.

* * *

Caput Iovis. Χ ΠΡΟ - - ΑΦΟΝΗ. Fulmen alatum. AE. III. (Pellerin. Rec. III. tab. CVI).

Alium similem sic describit Sestinus (Lettere T. IV. p. 109.)

ΠΡΟΚΟΝ. ΑΦΟΝΗ. Caput Iovis. Χ ΠΡΟΚΟΝ. ΑΦΟΝΗ. Fulmen alatum. AE. III.

Conjectit Pellerinius, alterum numi sui vocabulum, idque mancum exsplendum esse legendο ΕΛΑΦΟΝΗ, ut adeo illi utrumque insulae nomen, *Proconnesi*, et *Elaphonnesi*, de quo continuo egimus, videatur inscriptum. Verum cum in utraque numi Sestiniani parte aliud perinde non legatur, quam ΑΦΟΝΗ., conjectura haec locum jam habere nequit, et vocabulum illud vel magistratum, vel aliud notat.

AE. RRRR.

SCEPSIS.

Vide Scepsin Troadis.

^{a)} L. V. §. 44.

^{a)} Nota 99.

^{b)} Ad Argon. L. II. 279.

T R O A S.

ABYDV.S.

Ad Hellespontum, qua is maxime attatur, Milesiorum colonia teste Thucydide^a).

Autonomi.

Persona adversa exserta lingua. ☰ *Siznum incusum in crucis formam.* AE. III. (Pellerin.)

Personu similis. ☰ *Caput Palladis.* AV. AR. III. (Pellerin.)

Persona similis. ☰ *Sine epigraphe, vel solo adstituto A. Ancora.* AR. III. (Pellerin.)

Persona similis. ☰ ABT. *Aquila stans.* AR. III. (Pellerin.)

Facundior numus positemus praecedentibus aut anepigraphis aut parcius loquentibus patriam Abydum jure adfignat. Personae, ancorae, aquilae causa incerta. Simills formae personam offrunt etiam numi vicini Parii Myiae. Aureus, quem loco II. citavi, eximiae est raritatis. Teste Xenophonte^b) Abydeni fodinas auri possederunt. Numus loco I. descriptus, quia incusus in parte aversa est, in antiquissimis est putandus.

Caput Apollinis laur. ☰ ABT. МОΛΠΑΣ. *Aquila stans.* AR. I. (Pellerin.)

Protome Diana cum arcu et pharetra. ☰ ABTΔΗΝΩΝ. *Aquila stans expansis alis, in area delphinus tridenti implexus, omnia intra coronam.* AR. I. (Pellerin.)

Protome adversa Diana capite turrito, cum arcu et pharetra. ☰ ABT. *Cervus stans intra coronam.* AE. II. (Pellerin.)

Protome adversa Apollinis. ☰ ABTΔΗ. *Lyra.* AE. III. (Pellerin.)

En tibi illustriores reliquos Abydi autonimos. Docent, Apollinis et Diana cultum in hac urbe fuisse potiorem. De Diana cultu constat ex Polybio, qui refert^c), Abydenos a Philippo V. Macedoniae rege obsidione pressos, in ejus templo congregasse uxores filiasque, quas deinde rebus desperatis occiderent ipsi.

Magistratus domesticus nonnullis, ut vidimus, inscribitur. Talis sine dubio est etiam ANTIFONOT: inscriptus numo Abydeno, quem edidit Panelius, creditique, eo nomine intelligendum Antigonum Macedoniae regem^d). Similia eruditorum sphalmata vidimus supra in numis Pergami Myiae.

Arigonius Aryciae, Pellerinius Ary-

a) L. VIII. c. 61.
d) Catalog. le Bret.

b) Hist. Graec. L. IV. sub fin.

c) Hist. L. XVI. c. 16.

tandae tribuerunt numos, qui huc pertinenter, ut suis locis observatum.

AV. RRRR. AR. R. AE. RR.

Imperatorii ab Augusto usque ad Maaeam.

Epigraphe ABT. ABTΔHNΩN.

Typi insigniores:

HPQ. ΛΕΑΝΔΡΟC. *Leander natans versus turrim, in qua stat Hero lampadem prætendens, superne volitat Cupido faciem prægestans, Severi et Caracallae, (Vail.) Alexandri Sev. (Morelli Specim. tab. XVIII.)*

Idem argumentum vidimus in nummo Septi Thraciae, freto ibi perangusto utramque urbem, Leandrique et Herus amores dirimente, quae fabula in vulgus nota. Quod in his numis Cupido facit, ipse etiam de se confessus est apud Statuum^{e)}:

*Vidi et Abydeni juvenis certantia remis
Brachia, laudavique manus, et saepē
natanti*

Praeluxi.

Ia numo Morelliano scribitur ΔΗΑΝΔΡΟC, quod perinde habendum. Musaeus in carmine de Herus et Leandri amoribus scriptit Λεανδρος, aut cum primam produci metri ratio jussit, Λειανδρος.

* * *

Naves binae, in quarum una tres milites confligentes, in litore specula, super qua figura tuba canens, Severi, Caracallae. AE. m. m. (Mus. Albani et Caef.)

Causam hujus typi nondum reperi. Videlur heroicum aliquod domi factum nobis ignotum continere.

*Magistratus archon frequenter memoratur, ut: ΕΠΙ. APX. ΑΙΔ. ΖΩΙΑ.
AE. RR.*

ALEXANDRIA TROAS.

E regione Tenedi maritima, olim dicta *Sigia* ab Antigono Asiae rege nomen *Antigonia* tulit; at Lysimachus Thraciae rex eam in Alexandri M. honorem nominavit *Alexandriam*, diciturque *Troas* a regione ad aliarum discriminem. A Romanis, qui huic tractui incunabula sua se debere crediderunt, serius multum amplificata et deducta colonia ejus viciniae urbs princeps evasit. Vide Mem. B. I. T. XXVIII. p. 325.

Autonomi:

Caput Apollinis adversum laur. ΞΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. Lyra intra lauream. AE. fere I. (Pellerin.)

Hunc numum ad hanc Alexandriam pertinere, docet numus vicinae Abydi cum simillimo utrinque typō.

* * *

Caput Apollinis. Ξ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. Equus pascaens, intra ejus pedes aquila stans. AE. II. (Pellerin.)

Caput Apollinis. Ξ ΛΤΚΚΕΙΟΤ. Equus pascaens. AR. III. (Mus. Caef.)

Equus pascaens obvius subinde fuit typus in numis Alexandriae coloniae. Causa typi alterum quoque numum, et si urbis

e) Silv. L. I. Carm. 2. v. 87.

nomen non addat, hoc referendum puto. Est adeo vocabulum ΛΤΚΚΕΙΟΤ māgistratus domestici nomen. Hunc numum olim edidi pictumque stiti in meis Nūmis vet. p. 194. Contra aliorum sententias equum cum Apolline conjungi censeo propterea, quod hoc animal apud barbaros aequē ac Graecos fuit Solis hostia, ut pluribus testimoniis in opere citato probavi.

* * *

De numo aureo, qui verisimiliter hoc referri potest, agam infra in numis coloniae.

AV. dubius, AR. RRRR. AE. RR.

Numi Apollinis Sminthii.

Caput Apollinis laur. Χ ΑΠΟΛ. ΛΩΝΟΣ. ΞΜΙΘΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕ. ΩΝ. . . ΜΑΝΔΡΟ ΣΛΕ. *Apollo stola-tus gradiens pendente ex humeris pha-retra, s. arcum cum sagitta, in area monogramma.* AR. I. (Cuperus in Har-pocrate.)

In alio simili postremum vocabulum legitur: . . . ΑΜΑΝΔΡΟΝ. (Maffei Veron. ill. P. III. p. 240.)

In alio simili epigraphe est: ΑΠΟΛ. ΛΩΝΟΣ. ΞΜΙΘΕΩΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕ. ΩΝ. ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΤ. ΣΛ. (Pembroke P. II. tab. 35.)

In alio epigraphe est: ΞΜΙΘΕΩΣ ΑΠΟΑΛΩΝΟΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. - ΤΣΑΓΟΡΟΤ. ΡΠΓ. (Catal. d'Ennery p. 66.)

Praeclari hi numi copiose illustrantur cum a Cupero ^{f)}, tum a Spanhemio in adjecta epistola. Apollinis Sminthii magnus fuit in hoc tractu honos, sic dicti a muribus, nam, ut narrat Aelianus ^{g)}, Aeolibus et Trojanis mus dicebatur *Sminthius*. Cultus origo varie a veteribus narratur. Alii referunt, Apollinem sagitta mures interemisse, qui frugibus in eo tractu perniciem attulere; alii, Cretenibus a Pythio datum responsum, ibi considerent, ubi terrigenae bellum iis inferrent; ad hanc subinde oram cum apulissent, mures clypeorum lora adrofisse, quo impletum credidere oraculi monitum, et mox ibi Apollini Sminthio templum statuisse ^{h)}. Alias origines vide apud auctores a Cupero citatos.

In epigraphe notandum ΞΜΙΘΕΩΣ extruso N, et terminatio secundum Homerum ⁱ⁾: Τευδοίο δε ἵψι ἀναστεις, Σμυρνε, cum auctores alii passim scribant Σμυνθιος. Notandum item primum elementum Ξ pro Σ, quod et in Smyrnaeorum numis observatur scripto frequenter ΞΜΤΡΝΑΙΩΝ pro ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ.

Typus in his numis non quidem conspirat cum simulacro Apollinis Sminthii, quod stetisse Chrysae, quae fuit Alexandriae vicina, refert Strabo ^{k)}, nimis sub ejus pede fuisse murem, opus Scopae Parii, consentiente etiam Eustathio ad citatum Homeri versum. Facilius conspirat cum ea fabula, qua mures sagittis a deo confixi feruntur. Veris-

f) L. c. g) Hist. anim. L. XII. c. 5.
Aen. III. 103. Tzetzes ad Lycophr. v. 1802.

h) Aelian. l. c. Strabo L. XIII. Servius ad i) Il. A. 38. k) L. XIII. p. m. 301.

sum mihi videtur, Alexandrenses in singendo horum numorum Apolline respxisse aureos illos Homeri versus, quibus is describit paratum ad ultionem Apollinem, quem Sminthii nomine invocavit offensus ejus sacerdos Chryses¹⁾:

Βῆ δε κατ' Οὐλυμποῖο καρηνων χωμενος
κηρ,

Τοξίσθιοισιν ἔχων, ἀμφηρεφει τε φαρετην,

Εὐλαγχάν δάέ δίσοι ἐπ' ὄμων χωμενοιο

Αυτοις κινηθεντος. ὁ δήμειοι πυκτι εστωσι:

Descenditque de Olympi verticibus iratus animo.

Arcus humeris gestans, et undique tecum pharetram,

Clangorem vero dederunt sagittae in humeris irati

Eo incedente; ipse vero ibat nooti similes.

Confer fodes hos versus cum praesentium typo numorum.

Mentio situs ad Scamandrum fluvium dubia non est, sed Cuperus legendum censet ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΤ, Spanhemius ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ. Si fidelis est Maffei lectio, quam proposui, dubium non est, legendum ΠΡΟΣ. ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΝ. Ejus mentio omittitur in Pembrockiano.

Epochae annus in omnibus quatuor comparet, sed tribus tantum annis diversis: ΡΠΓ. ΣΛ. ΣΛΕ. Eam Spanhemius in citata ad Cuperum epistola ducendam censet a tempore, quo urbs auctore Ly- simacho pro Antigonia dicta fuit Ale-

xandria. Factum istud ex Spanhemii sententia V. C. 454 A. X. 300. Signati ergo essent hi numi annis V. C. 636. 683. 688. Non dissentit huic opinioni Pellerinus²⁾, quamquam non minus verisimile censeat, adhibitam ab Alexandrensis epocham Alexandri M. Cum epocha his tantum autonomis inscripta sit, vix sperandum, nos certius aliquid aliquando comperturos.

AR. RRR.

Colonia deducta ab Augusto, et coloniae nomine signati numi abundant; et sunt etiam hujus generis

Autonomi copiosi, qui eadem epigraphen et typos offerunt, quos numi cum capite Imperatorum.

Imperatorii reperiuntur a Trajano usque ad Saloninam.

Epigrapha: COL. TROA. TROAS: TROAD: addito saepe AVG. vel ALEX: ALEXAN. ALEXAND. Non raro luxatis literis barbara jam tempora olet.

Typi:

Equus pascaens, obvius in hujus coloniae numis. Vaillantius indicari immunitatem a tributis constanter et confidenter afferit; at ignoravit tum adhuc vir eruditus, eum jam exhiberi in numis hujus urbis, cum colonia nondum esset. Explicatum alium magis verisimilem dedi supra in autonomis Alexandriae liberae:

Aquila volans bovis caput unguibus stringit, in numis Commodi, aliorumque (Vaill.)

1) Il. A. 44. 2) Mel. II. p. 322.

Statua Apollinis cippo imposita, juxta figura militaris ad aram sacrificans, superne aquila volans bovis caput unguibus defert, Crispinae. (Vaill.)

Ioannes Malala, cum conditas a Seleuco per Syriam urbes refert, eas capto semper augurio aedificatas memorat, nempe ad volante aquila abreptam victimae portionem, aut ipsum etiam tauri caput in eum locum deferente, ubi dei iussu nova urbs statuenda esset^{a)}). Praemonuit jam istud Vaillantius ad similem numum Antonini Pii. Idem in condenda Antiochia ad Orontem accidisse ante Mallalam docuit Libanius^{b)}). Simile quid in condenda Alexandria Troade contigisse, docuerint fabulae domesticae. Argumentum aquilae bovis caput complexae exstat etiam in aureo anepigrapho pervetutu*li operis* (nam postica quadratum informe offert) quem Pellerinius inter incertos recenset. (Rec. T. III. tab. CXV. n. 3.) Quare verisimile est, eum in hac urbe, sed cum Sigiae adhuc nomen teneret, fuisse signatum; praesertim cum videamus, Alexandrenses, etiam cum coloni essent, veteribus suae urbis typis, ut Corinthios, sedulo inhaesisse.

* * *

Alii typi sunt: *Apollo volanti grypho infidens*, *Silenus*, *lupa gemellos lactans*, inferiore aeo potissimum *caput mulicbre turritum*, pone vexillum, cui saepe inscriptae literae, sed plerumque dubiae. In uno musei Caesarei lego AV. TP. sunt-

que fabricae satis barbae. In Pelleriniis legitur CO. AV. (Mel. II. p. 61.) Plures etiam ex memoratis hic typis saepe in uno eodemque numro junguntur.

Aureliam Antoninianam se vocat in numis Caracallae.

Mentio fitus, a fluvio Scamandro in autonomis, et regione Troade in coloniae numis.

AE. C.

ARISBA.

Hujus urbis numum *imperatorium* cum capite Trajani Vaillantius ex museo suo citat inscriptum APICBEΩN. typo *Herculis leonem suffocantis*. Citatur item similis AE. II. formae in museo Christiae. Fuit etiam Arisba Lesbi.

AE. RRRR.

DARDANVS.

Ad Hellespontum, urbs antiqua, aedificata a Dardano Trojano secundum Diodorum, et hodiernis Dardanellis nomen fecit.

Autonomi:

Mulier stolata equo gradienti infidens d. frenum, s. lateri admota. Ξ ΔΑΡ. Gallus stans. AR. I.

Insignem hunc numum Pellerinius in postremo suo opere, quoq *Additions* inscribitur, edidit^{c)}, explicavitque pagina ultima. Typus mulieris in equo non equitantis, sed sedentis, quo ritu Cybele leoni suo, Isidem cani infidere conspicimus, vix alias in numis occurrit. Simili

a) Chrenogr. L. VIII.

b) In Antiochico.

c) Pag. 1.

modo in n^o Celenderis Ciliciae virum equo suo vehi videbimus. Quae sit equestris haec mulier, in veterum commentariis non reperi. Verisimile est, quod existimat Pellerinius, esse domesticam quandam veteris aevi heroidem inclito quopiam facto illustrem.

In numis reliquis, quos vide apud Pellerinium et Haymum, *epigraphe*: ΔΑ. ΔΑΡ. ΔΑΡΔ. *Typi* potiores: *Equos armatus* Σ Gallus. Quo typo confirmatur, quod refert Pollux, Dardanos in numis signasse ἀλεκτρουνών μαχην, gallorum pugnam ^{q).} — *Caput Aesculapii.* Σ Serpens adiungens. (Pellerin.) Sunt hi numi aenei omnes.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatoris reperti ab Augusto usque ad Getam.

Augulti unus proditur solum in museo Theupoli: ΔΑΡΔ. *Victoria*. Reliqui ab Ant. Pio procedunt.

Epigraphe: ΔΑΡΔΑΝΙΩΝ. *Typi* infigniores: *Aeneas humeris Anchisen portans*, d. *Ascanium ducens*, Domnae et Getae. *Ganymedes nudus pileo Phrygio tectus ab aquila sursum effertur*, Getae. Sunt haec argumenta domestica.

Magistratus urbis fuit *archon*, qui legitur in n^o Severi: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΦΙΛΙΠΠΟΤ. (Vaill. Pilani.)

Mentio situs a Rhodio fl. ΔΑΡΔΑΝΙΩΝ. ΡΟΔΙΟΣ. *Fluvius decumbens*, in n^o Domnae. (Vaill.) Hunc Rho-

dium Strabo inter Abydum et Dardanum in mare exire dicit ^{s).}

AE. RR.

ILIVM.

Hoc nomine intelligimus non veterem illam Trojam, Ilium quoque dictam, sed Ilium novum XXX. Itadiis a vetere versus mare remotum. Fuit olim pagus cum fano Minervae Iliados, de qua mox plura, cai Alexander post victoriā ad Granicum ornamenta addi jussit addita urbis appellatione. Abstulit tamē deae arma, quae deinde praegeritari in praeliis jussit ^{t).} Mortuo Alexandro opus perfecit Lykimachus. Temporum injuriis rursum desertum a Romanis nonnulla incrementa accepit, quod hinc se profectos aut scirent, aut putarent. Quare iis imperator Claudius tributa in perpetuum remisit oratore Neronne Caesare ^{u).}

Aetonomi:

Caput Palladii. Σ ΙΔΙ. *Mulier gradiens capite velato d. hastam super humero, s. taedam.* ΑΕ. III. (Pellerin.)

Partis aversae mulierem Pellerinius Isidem putavit; at patebit ex sequentiibus Minervae Iliadis numis, in hoc quoque Minervam, qualis nempe Ilii colebatur, exhiberi; nimirum dempto velo nullum in utroque appetat discrimen.

* * *

^{q)} L. IX. §. 84. ^{r)} L. XIII. p. m. 889. ^{s)} Arrian. de exp. Alex. L. I. c. 21.
et L. VI. c. 9. ^{t)} Suet. in Claud. c. 25. Tacit. Ann. XII. c. 58. Digg. L. XXVII.
lit. 1. §. 17.

Caput Palladis. Χ ΙΛΙΕΩΝ. Apollo *stolatus stans d. pateram, s. lyram.* AE. III. (Pellerin.)

ΙΛΙΕΩΝ. *Caput Palladis.* Χ ΙΛΙΕΩΝ. Aeneas cum Anchise et Iulo profugus. AE. III. (Pellerin.)

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput muliebre turritum.* Χ ΙΛΙ. Aquila Ganymedem nudum crinibus ex rostro pendulum tenet. AE. III. (Arigoni.)

Merebantur hi numi ob typorum elegantiam, sed qui explicatione non egent, plene describi.

AE. RR.

Numi Minervae Iliadis.

Caput Palladis. Χ ΑΘΗΝΑΣ. ΙΛΙΑΔΟΣ. Pallas tutulata gradiens d. hastam super humero, s. taedam, pro pedibus noctua, vel apis, vel corona, vel palmae ramus, pone monogramma, in imo: ΑΙΓΗΜΑΝΤΟΤ, vel: ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ. TOT. ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΤ. vel: ΣΩΣΤΡΑΤΟΤ, vel: ΑΓΑΘΟΤ. TOT. ΜΗΝΟΦΙΛΟΤ. vel: ΞΑΝΘΙΠΠΙΟΤ. AR. m. m. (Pellerin. Rec. II. p. 63. et Mel. I. p. 136. Hunter.)

Fuit Minerva nomine *Iliadis* variis in urbibus religiose culta, quas enumerat Abbas Fontenu, qui in numum similem copiose commentatus est ^{a)}, fueruntque illae, quae Palladium se tenere jactabant, praeter nostrum Ilium et Romam Liris Lucaniae, Lavinium, Liceria, Argos, Sparta etc. Romae tanta fuit ejus deae veneratio, ut, quod paucis diis fuit con-

cessum, haeres potuerit institui ^{b)}. Habe-
mus ergo in his numis Minervam Ilia-
dem, qua forma saltem apud Ilienses,
aut per vicinum tractum coelebatur. Ni-
mis forte acute Fontenu illud, quod Mi-
nerva manu tenet, et quod ex omnibus
his numis manifesta taeda videtur, co-
lum esse dixit, nempe quia Apollodorus
muliebre hoc attributum Palladio fuisse
additum dixit. Quae infra scribuntur no-
mina, magistratum sunt, quod monere
necesse, quia laudatus Fontenu το ΑΙΓΗ-
ΜΑΝΤΟΤ esse Minervae epitheton pu-
tavit. Pellerinianum ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΤ
pro ΜΕΝΕΦΡΟΝΟΣ videtur chalcogra-
phi vitio irreplisse.

Expendendum adhuc supereft, qua in
urbe hi videantur numi signati. Corfi-
nius, qui similem citat, eum Athenis
cusum putat ^{c)}. Verum ut argumentis
aliis abstineam, vel sola fabrica perele-
gans numos hos Atheniensibus eripit.
Abbas Fontenu eos his nostris Iliensisibus
tribuit ^{d)}. Cum hoc primum conspiravit
Pellerinius ^{e)}, serius Sigeum tutius re-
ferendos censuit ^{f)}, propterea quod in
inscriptione Sigea, quae exstat apud
Chishul ^{g)}, et Muratorium ^{h)}, mentio fit
templi Minervae Iliadis, quod Sigei flet-
tit, et peractorum ibi sacrificiorum, et
institutorum item ludorum in honorem
Antiochi I. Horum igitur solemnum oc-
casione verisimile censet hos percussos
Sigei numos. Sed enim ut facile dem,
tetradrachma haec illustria non fuisse

a) Mem. B. L. T. V. p. 263.
p. 280. z) L. c.
d) Thes. Inscript. p. 2118.

x) Fragm. Vlpiani XXV. 6.
a) Rec. II. p. 63.

b) Mel. I. p. 136.

y) Far. Attic. T. II.
c) Ant. Attic. p. 49.

Iliensis monetam ordinariam, nam ho-
rum res tenuiores fuere, quam ut licuis-
set tam splendida uti moneta, constat
tamen, non modo Minervae templum
stetisse apud Ilienses, quod ipse Alexan-
der M. et Lysimachus summa religione
prosecuti sunt, ut testatur Strabo ^{a)}, at-
que illud quidem magnificum teste epi-
grammate Agathiae ^{b)}, sed etiam festa
et certamina ibi in ejus honorem con-
stituta. Nam sic Eustathius ^{c)}: Ιλισια,
εορτη δε ταυτα ησαν εις Ιλιον, et Hesychius
Ιλισια, εις Ιλιον Αθηνας Ιλιαδος και πομπη
και αγων. Ergo ut per inscriptionem Si-
geam constat, Sigei stetisse templum Mi-
nervae Iliados, et celebratos ibi ludos,
sic etiam istud de Ilio constat, atque
adeo hi numi periude apud Ilienses,
quam Sigeos collata plurium urbium
symbola in ejus celebritatis usum feriri
potuerunt. Quin lego apud Strabonem ^{d)},
Sigeum fuisse dirutum ab Iliensibus,
quod oppidanis non satis fiderent, et sub
Iliensibus fuisse oram maritimam omnem
usque Dardanum, idque adhuc Strabo-
nis aetate. Quare satis spectatum fuit
Ilium, ubi solemnia certamina potuerint
obiri, et insignia adeo haec tetradrach-
ma signari.

AR. RR.

Imperatorii non infrequentes a Cali-
gula usque ad Salonianam. Augusti caput
etiam post ejus mortem signarunt Ilien-
ses conjunctum cum capite jam Caligu-
lae, jam Claudii. Neque mirum, id ho-
noris illi habitum, cui Ilium tanto in

pretio fuit, quod ab eo ob cognationem
sibi cum Iliensibus communem multis
fuit beneficiis auctum, quae recenset
Strabo ^{e)}. Numum Caligulae, in quo hic
dicitur ΓΑΙΟC. ΚΛΑΤΔΙΟC, vulgatum
a Seftino in examen vocabimus in mo-
neta hujus Augusti. Singularis est numerus
inscriptus: Π. ΣΕΠΤ. ΑΔP. ΓΕΤΑC.
KA. quem edidit Pellerinius ^{f)}, quia in
hoc Geta Hadrianus dicitur, de quo no-
mine vide, quae notabo in numis Getae
commatis Romani.

Epigraphe: ΙΛΙ. ΙΛΙΕΩΝ.

Aversae illustriores:

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΛΗΤΟΣ.
ΙΛΙ. *Pallas in cippo inter capita Romae
et senatus. Caligulae.* (Vaill. Arigoni.)

ΘΕΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΙΛΙ. *Caput Au-
gusti radiatum, juxta signum Palladis,
Claudii* (Morelli Impp. T. II. p. 32.)

ΙΛΙΟΝ. ΡΩΜΗ. *Duae mulieres stan-
tes prior cum Palladio, altera cum vexili-
lo, Caracallae.* (Vaill.)

ΔΙΑ. ΙΔΑΙΟΝ. ΙΑΙΕΙC. *Juppiter se-
dens d. hastam, s. Palladium, Domnae.*
(Pellerin.)

ΔΑΡΔΑΝΟC. ΙΛΙΕΩΝ. *Vir seminu-
dus sedens loquitur cum adstante malicie,
Crispinae.* (Pellerin.)

Dardanus Trojae heros notus. In nu-
mo simillimo Swintonus legit ΔΑΡΔΑ-
ΝΟCCHΝΩΝ., eumque tribuit Daranis-
sae Ptolemaei sitae in Sophene majoris
Armeniae ^{g)}, perperam, ut nemo non
videt.

Ganymedes. Ejus nomen in numis non

e) L. XIII.
g) Ad Iliad. Λ.
p. m. 896.

f) Analcet. Brunck. T. III. p. 54.

h) L. XIII.

i) L. XIII,

k) Rec. III. p. XIII.

l) Philos. Transact. Vol. LVI. p. 27.

Scribitur, cum satis ex typo, quis sit, intelligatur. Iam supra in autonomis expressum vidiinus. In numis hujus classis: *Ipse sedens tectus pileo Phrygio super rupe, juxta aquila fallaciter ad blandiens, Commodi.* — *Ipse ab aquila sursum fertur, Getae.* (Vaill.)

ANXΕΙCHC. ΑΦΡΟΔΕΙΤΗ, ΙΛΙΕΩΝ.
Anchises et Venus stantes jungunt dexteras, insignis numus Domnae. (Pellerin. Rec. III. p. 243.)

ΕΚΤΩΡ. ΙΛΙΕΩΝ. *Hector horridus in armis vectus in citis quadrigis, numi obvii per varios impp.* In alio: *Hector pro caesi Patrocli cadavere dimicans, Macrini.* (Mus. Albani.) Typum Hectoris diversum vide infra in epocha.

Tesle Maximo Tyrio creditum Iliensis, Hectorem esti vita functum in patria sua constanter permanere, eumque conspicui salientem per campos, et fulgurantem^{m)}.

Fluvius Scamander inscribitur numis Neronis, Britannici, Aurelii, Caracallae, Getae. ΣΚΑΜΑΝΔΡΟΣ. ΙΛΙΕΩΝ. Fluvius decumbens. Scamandrum propter Ilium fluxisse constat, non tamen infertus est numis ad indicandum situm, cuius ratio non fuit, sed quod dei instar non ab indigenis modo, sed et ab exterris habitus est, et ab Homero μεγας θεος, ἀθανατος θεος dicitur^{n).} Idem etiam in numis Germanicopolis Paphlagoniae et Cymes Aeolidis proponitur, sed nomine Xanthi, quod ei fluvio quoque indi-

tum fuit, de quo pluribus egi in meis numis veterib. p. 170.

Epocham sibi videre visus est Vaillantius in numo Domnae: ΙΛΙΕΩΝ. ΔΟC. at primus eam impugnavit eruditus Wiſe^{o)}, testatus, a celebri Massonio numum, qui in gaza regis Galliarum exstat, ad examen vocatum, ab eoque distincte lectum ΑΘΕ pro ΔΟC Vaillantii. Iuxta examen alterum a Pellerinio institutum legitur ΙΛΙΕΩΝ. I -- ΔΟC. quod conjicit legendum ΙΟΤΛΟC, qui fuit Aeneae filius^p). Alius ejusdem Domnae nuper museo Caesareo illatus est, in cuius aversa ΕΚΤΩΡ. ΙΑΙ -- ΔΩΝ. *Hector galeatus, cetera nudas, s. clypeum praetendens, d. hastam vibrans irritus.* Literae mediae non distinguuntur, sed reliquæ, ac praecipue ΔΩΝ. luculentæ sunt. In numo Getae catalogi d'Emery p. 546. legitur ΙΛΙΗΩΝ. ΑΑΙ. Harum ego literarum explicationem non tento, quia veri aenigmatis modum habent. At istud saltem certum, ut epocham notare non possunt, ita eam neque in altero Vaillantii opinandam.

AE. R.

OPHRYNIVM

Prope Dardanum.

Autonomi:

Caput adversum galeatum barbatum. ξ
ΟΦΡΤ. *Vir nudus genugflexus d. botrum praetendit.* AE. III. (Haym. Pellerin.)

Recte Haymius statuit, capite anti-

m) Dissert. m. XV. sub. fin.
p) Mel. II. p. 321.

n) It. Φ. 248. et 380.

o) Mus. Bodl. p. 205.

cae proponi Hectora monente Strabone ¹⁾: non procul inde Ophrynum, ibi lucus Hectoris est loco conspicuo. Typus posticae incerti est explicatus.

AE. RRRR.

SCEPSIS.

Versus sinum Adramytenum secundum Strabonem et Plinium. Aliam cognominem in Myisia minore collocat unus Ptolemaeus. Non pauci numi ex imperatoriis, qui ΣΚΗΨΙΩΝ inscriptum habent, addunt alterum vocabulum ΔΑΡΔΑΝΙΩΝ. Ex quo conjectit Pellerinius, numeros, qui illud addunt, esse Scepsis Troadis vel Dardaniae, qui omittunt, esse ejus, quam in Myisia ponit Ptolemaeus; nam ut ait, similia cognomina addi non solent, niū causa discriminis inter urbes eodem nomine praeditas. Fuit autem in ipsa Troade ager, qui *Dardanii* nomen habuit, cuius meminit Strabo ²⁾, et si aperte non definiat, Scepsin in ea fuisse possum. Ea sententia tantum valeat, quantum valere conjectura potest; nam multae aliae esse causae poterant, cur Dardanios se scriperint Scepsi nobis hactenus ignotae. Alteram in Myisia Scepsin geographi in dubium vocant.

Autonomi:

ΣΚΗΨΙΩΝ. *Pegasus marinus. ξ Arbor, juxta N intra quadratum. AR. II.* (Pellerin.) In alio simili ΣΚΑΨΙΩΝ, semper Aeolice. AR. III. (Sestini Lettere T, IV. p. 111.)

Aquila stans explicatis aliis. ξ ΣΚΗΨ. Arbor. AE. III. (Pellerin.)

Horum priorem commendant omnia remotae antiquitatis indicia. Typorum ratio mihi ignota. Secundum Pellerinii conjecturam sunt hi numi Scepsis Myiae.

AR. et AE. RRRR.

Imperatorios Vaillantius binos edidit, Domnae et Caracallae, addidit Pellerinius Commodi, Caracallae, Alexandri, Maximini. Priores inscripsere tantum ΣΚΗΨΙΩΝ addito epochae anno, de quo mox, Pelleriniani omnes: ΣΚΗΨΙΩΝ. ΔΑΡ. vel ΔΑΡΔΑ. vel ΔΑΡΔΑΝΙΩΝ. *Typi* in Bacchi cultu fere versantur.

ΙΔΗ. ΣΚΗΨΙΩΝ. ΔΑΡΔΑ. *Pallas, Venus, Iuno stantes, juxta Cupido sub arbore; et mulier, Caracallae, AE. m. m.* (Catal. d'Ennery p. 420.)

Tres deae in Ida monte pulchritudinis judicium subeuntes, notum argumentum.

Epocham in utroque suo numo vidit Vaillantius, et in uno quidem ΑΛΣ. in altero ΒΑΣ., eamque conjectavit procedere ab anno V. C. 734 ³⁾. Harduinus annum 723. maluit, Frölichius annum 727 ⁴⁾. Pellerinius binis locis contendit, erratum a Vaillantio, et pro praetensis epochae notis legendum ΔΑΡ. ⁵⁾. Attamen auctor musei Theupoli in suo Domnae numo, qui per typum Aeneae patrem cum filio Troja edacentis idem est eum Vaillantiano, itidem legit ΣΚΗΨΙΩΝ. ΑΛΣ., nisi forte, quod saepè fit, dubias numi sui literas ex Vaillan-

q) L. XIII.

r) L. XIII. p. m. 89t.

s) Num. Graec. p. 94.

t) Not. elem. p. 51.

*) Rec. II. p. 59. et Mel. II. p. 140.

tio explevit, quod inquirendum utique foret, ut de epocha judicium ferri possit.

AE. RR.

SIGEVM.

Oppidum promontorio cognomini impositum, de quo Plinius: *in promontorio quondam Sigeum oppidum.* Et Strabo: *post Rhacteum est Sigeum urbs diruta,* quo loco tellatur etiam fuisse Achil- lis templum et monumentum ^{x)}, et infra ^{y)}: urbem exstructam ex lapidibus veteris Troiae. Observandum, diversam esse hanc urbem a Sigia, quae serius Alexandria Troas vocata est, ut in hac diximus.

Autonomi:

Caput Palladis adversum. ΣΙΓΕ. *Noctua cum lunula.* AE. II. (Pembroke P. II. tab. 28. Hunter.) vel: *Noctuae binae communi eodem capite.* AE. III. (Mus. Caes.)

Typus plane Atticus me commone- facit ejus, quod narrat Strabo, Sigeum, et ejus tractus partem aliquando Atheniensibus paruisse ^{z)}. Sane remotissimo aevo dimicatum fuisse ab Atheniensibus et Mytilenaeis, utrorum esset Sigeum, victore pro his Pittaco, refert scholia- nes ad Aeschyli Eumenides v. 401. Mi- nime mirandum, non extare plures hu- jus urbis numos, nam refert idem Strabo ^{z)}, eam ab Iliensibus fuisse diru- tam, et ex Strabonis et Plinii verbis supra citatis colligitur, eorum illam abstulit, cuius celebrata lex, qua adul-

aetate non amplius existisset. Stetisse ta- men hic templum Minervae Iliados, ejusque festa magnifice obita docet in- scriptio Sigea, cuius supra in illo me- mini.

AE. RRR.

TROAS.

Vide supra Alexandria Troas.

TENEDVS.

Insula prope Troadem.

Autonomi argentei varia magnitudine: abunde cogniti.

Epigraphe: ΤΕΝΕΔΙΩΝ., in peranti- quo Pellerinii βασιζοφηδον: ΤΕΝΕΔΙ—ΝΟ.

Typus:

Capita bina instar Ianis, quorum unum barbatum laureatum, alterum muliebre. Σecuris bifida, adstitutis Pallade, vel noctua, etc. saepissime botro vel hyra. AR. I. II. III.

De typo partis aversae egerunt com- plures scriptores veteres. Fertur Cycnus Colonarum Troadis rex filium Tennem a roverca falso insimulatum, tanquam incestum sibi obtulisset, una cum sorore Hemithea arcae inclusum in mare dejeciisse, utramque vero prolem servatam avi Neptuni beneficio, et innoxie in in- sulam Leucophrym appulsam, cuius in- colae cognito facto Tennem regem appellarent, a quo subinde Tenedo nomen factum. Propter justitiam magni a suis habitus, heroicos post obitum honores supra citatis colligitur, eorum illam abstulit, cuius celebrata lex, qua adul-

x) L. XIII. p. m. 891.

y) Pag. 895.

z) L. XIII. p. m. 895. 896.

a) L. e.

teros securi feriri iustit. Haec Pausanias, aliquie.

Typi mentionem fecerunt I. Aristoteles in libro: Τενεδίων πολιτεία, quod fragmentum conservavit Stephanus: legem narrat a Tenedi rege sancitam, quae deprehensos in adulterio securi percuti jubet, cumque ejus criminis reus perageretur filius ipse regis, in eo ipso voluisse servari legem, ac propterea, addit, *in Tenediorum moneta sculptam esse una parte securim, altera duo capita in memoriam ejus, quod filio accedit*^{b)}. II. Suidas, cum idem narrasset^{c)}, addit: *Quapropter et in numismate ab una parte securis, ab altera duo vultus ex eadem cervice comparent. Idem refert Heraclides*^{d)}, qui insuper regis nomen Tennem prodit. IV. In alia omnia abit Plutarchus^{e)}, nam cum narrasset, securim esse signum Tenedi, rationem addit, quia nati ibi cancri soli sunt, qui expressam in testa securim offerunt. De securi haec adhuc Conon, qui Tennis quoque historiam descripsit^{f)}: Cum pater Cycnus Tenedum navi transmitteret, filium Tennem, ne pater ad insulam appellere posset, arrepta securi navis retinacula dissecuisse, unde proverbium in omni re praecipite: *Tennae securis. Sed hujus proverbii alias praeterea causas dictant Suidas et Stephanus.*

Secundum haec testimonia ratio secu-

ris in his numis propositae aperta quidem est, sed non aequa expedita duplicati in antica capit. Alii moechum cum adultera proponi credunt, quod minus verisimile, cum alii Graeciae populi deos aut heroas spectandos in moneta exhiberent, Tenedios voluisse infamis criminis convictis hunc honorem haberi. Alii fidei maritalis symbolum opinantur, ad quam Tenedii hoc typo suos vellent hortari, nisi aversae partis securim malint. Rectissime ii videntur sentire, qui Tennem et sororem Hemitheam notari putant, quos sanguis, amor, et idem periculum junxere, ab oppidanis adeo ut heroes cultos.

* * *

Caput Apollinis. 3 TEN. Securis inter duos botros. AE. IV. (Pellerin.)

Apollinis, sed Sminthii, apud Tenedios stetisse templum, et insignem ejus ibi fuisse cultum, satis constat, ipso etiam Homero istud testante: Τενέδοιο δε ipsi ἀναστεις, Σμινθεν. et Tenedo fortiter imperas; Sminthie^{g)}! De Apolline Sminthio, eique sacris muribus vide quae latius supra differui in numis Alexandriæ Troadis. Mures gemini, qui in area similis numi Goltziani representant, si modo genuinus est hic numus, et non a Goltzio, ut saepe alias, eruditè confictus, ad hunc Sminthium jure pertinent. Quae causa fuit, cur nu-

b) Stephan. in Τενέδος.
c) In Τενέδιος ξυνηγορος.
e) De Pyth. orac. p. 399.

f) Ap. Phot. narrat. 28.
g) Π. A. 38.

d) Περι πολιτειων.

mum Alexandri M., in cuius area partis posticae mus habitat, Tenedi verisimiliter signatum aliquando probaverim^{b)}.

Ceterum de rep. Tenediorum, eo-

rumque numis eleganter scripsit Ludo-vicus Hemmerus, in quo praecipue, quae ad numos pertinent, legatur caput V.

AR. R. AE. RRRR.

b) Num. vet. p. 81.

A E O L I S.

AEGAE.

Jam in Aegarum Macedoniae numis indicavi, admodum esse difficile, quin et rem desperandam, rite disponere numeros urbium, quae ἀπό τε ἄργος, a capro nomen fortitiae sunt, quarum illustriores fuere Aegae Macedoniae, Aegae Aeolidis, Aegae Ciliciae, Aegium Achiae, ut mittam alias eodem, vel adfini nomine. Habet tamen haec Aeolidis urbs numeros suos certos, quos priore loco recensebo.

Autonomi:

ΑΙΓΗ. *Protome muliebris capite turrito et cum bipenne super humero.* Ξ ΑΙΓΑΕΩΝ. *Fortuna stans.* ΑΕ. III. (Pellerin.)

Protome muliebris capite turrito. Ξ ΑΙΓΑΕΩΝ. *Pallas stans d. pateram, s. hastam cum clypeo.* ΑΕ. II. (ibid.)

Pleraque hujus tractus urbes ab Amazonibus se conditas professa Amazone in moneta sua proposuere, cuius frequentia deinceps occurunt exempla. Idem cum sibi persuaderent Aegaenses nostri, Aegen Amazonem numis suis intulerunt, docente istud utroque hoc numero. Quocirca certi sumus, numeros hos his, in quibus sumus, Aegis deberi.

Caput Apollinis. Ξ ΑΙΓΑΕΩΝ. *Caper stans, in alio: caput capri.* ΑΕ. III.

Hos numos Pellerinus Aegis Macedoniae tribuit^{a)}. At enim, cum eandem habeant epigraphen, quam praecedentes, forte tutius ad has Aegas transferimus, et si levius haec sit conjectura, ut dicetur.

* * *

Caput Apollinis pone prominente pharetra et sagitta. Ξ ΑΙΓΑΙΕΩΝ. *Iuppiter nudus stans d. extenta aquilam, s. hastam, in area monogramma, omnia intra coronam quernam.* AR. m. m. (Pellerin.)

Hunc etiam numum per volumen et elegantiam praestantissimum Pellerinus Aegas Macedoniae avocavit. At jam monui in harum numis, eum praeter alias causas etiam propterea tutius in Aeolidem traducendum, quia plures hujus tractus urbes, ut Cyme, Lebedus Myrhina, et Smyrna numeros maximi moduli argenteos, et plerosque cum corona in parte averla signaverunt.

Ceterum et variantia ιδία discriben urbium eodem nomine praeditarum impediunt. Sane harum Aeolidis Aegarum oppidani, qui in citatis numis Αγαρις

a) Rec. I. p. 178.

vocantur, Xenophonti sunt *Aigies*^{b)}, quod idem fuit gentile Aegienium *Achaiae*.

AR. RRRR. AE. RRR.

Imperatorii certi harum Aegarum sunt, qui magistratum γεαρηγον, praetorem sunt, *quorum unus est Veri,* (Haym.) *alius Commodi,* (Catal. d'Ennery p. 538.) *alius Alexandri,* (Mus. Caes.) *alius Decii,* (Vaill.) atque omnes hi inscribuntur ΑΙΓΑΕΩΝ, ut earum certi autonomi.

Magistratus praetor, ut dictum.

Mentio situs a fluvio, qui decumbens humi singitur, sed adscriptum nomen varie legitur, ab Haymio in numo Veri ΤΙΤΝΑΙΟC, (T. II. p. m. 292.) a Vaillantio in numo Decii ΠΙΓΝΑΙΟC. Fluvius hujus nominis in hoc tractu ignotus est, in quo extricando, vide, quam misere semetipsum vexet Vaillantius^{c)}. Videtur esse fons urbi vicinus, isque religione sacer. Vide, quae in tractatu de fluminibus, et fontibus notabo.

AE. RR.

CYME.

Vrbs illustris, ab elegantibus et copiosis etiam numis nobilitata.

*Epigraphe: KT. KTMA. KTMAΙΩΝ.
KTMAΙΟIC.*

Typos habet haec urbs sibi uni proprios, primum, equum gradientem sublato altius pede anteriore, deinde vas monotonum ea forma, qua aliud nullum aliis in numis conspicitur. Saepe etiam

aquila stans comparet. In aversa elegantis tetradrachmi Medicei, quod aliquando vulgavi^{d)}, omnia haec tria Cymaeis propria videre licet. Tamen nullius ex his tribus expeditam habemus rationem.

Autonomi illustiores.

Caput juvenile rovinctis filo crinibus. Χ KTMAΙΩΝ. Equus gradiens suspensio altius pede anteriore, humi vas monotonum, infra ΣΕΤΘΗΣ, vel ΚΑΛΛΙΑΣ, vel ΦΙΛΟΔΟΞΟΣ etc: omnia intra lauram. AR. L (Pellerin, Mus. Caes. alibi.)

* * *
KTMH. Caput muliebre turratum. Χ KTMAΙΩΝ. Ifis stans d. fistrum, f. stylam. AE. III. (Mus. Caes. Haym.)

Exhibit antica Cymen Amazonem, a qua urbi nomen factum prodidere Mela et Stephanus.

* * *
KT. Equus dimidiatus falciens, infra ΔΙΟΝΤCΙΟC. Χ Vas monotonum. AE. III. (Pellerin.)

ΦΙΛΟΔΟΞΟΣ. Aquila stans. Χ KT. Vas monotonum. AE III. (Mus. Caes. Pellerin.)

* * *
ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΛΗΤΟC. Caput juvenile nudum senatus. Χ ΑΙΔ. ΕΡΜΕΙΑC. ΠΡΥΤ. KTMAΙΟIC. Fortuna stans. AE. II. (Pellerin.)

De inscripto Prytane et epigraphe KTMAΙΟIC. agetur mox in imperatoriis.

b) Hist. Graec. L. IV. p. m. 536.

c) Num. Graec. p. 348.

d) Num. vet. p. 202.

Mentio fitus ab Hermo fl.

IΕΡΑ. CTNΚΛΗΤΟC. *Caput, ut in praeoedente.* Ξ KTMAΙΩΝ. ΕPMOC. *Fluvius huni decumbens.* AE. II. (Pellein.)

Hermus hic in aliarum quoque urbium per Aeolidem et Lydiam numis memoratur, creditus ipse Jovis filius, ut est in vita Homeri Herodoto tributa ^{a)}. Ipse quidem Cymaeorum maenia non alluit, forte tamen eorum agrum; nam secundum Phocaeanam in mare exivit.

Proconsul:

ΘΕON. CTNΚΛΗΤΟN. *Caput juvenile diadematum senatus.* Ξ ANΘT. ΕΠΡΙΩ. ΜΑΡΚΕΔΔΩ. Γ. KT. *Mulier succincta habitu stans d. globum, s. hastam.* AE. III. (Seguin sel. num. p. 103).

ΕΠΙ ΜΑΡΚΕΔΔΩ. ΑΝΘΤΠΑΤΩ. KT. *Figura succincta stans d. vexillum, in numo Vespasiani.* (Vaill.).

Seguinus ⁱ⁾, Vaillantius ^{j)}, Harduin ^{b)}, Begerus ⁱ⁾, Havercampus ^{k)}, unanimi consensu hos numos propter additum KT. in Cypro signatos censerunt, quin idoneam aliam causam possent adferre. At enim tutius eos Cymaeis nostris tribuendos existime. Nullus enim hactenus repertus Cypri numerus, in quo ejus nomen solis literis KT. desiniretur, at his foliis saepe contenti fuere Cymaei. Neque vocabula ΘΕON. CTNΚΛΗΤΟN. Cypriae favent; et si enim Cyprus fuit senatus publicae provincia, tamen senatus R. mentionem, obviam in numis provinciae Asiae,

atque, ut vidimus, Cymaeorum, vix in Cypri, et finitimi tractus moneta repetrias. Ad solvendum dubium nihil confert mentio Epri Marcelli; neque enim constat, cum aut Asiam, aut Cyprum pro consule rexisse. Auctore Tacito ^{l)} Eprius Marcellus imperante Nerone praefuit Lyciis, a quibus repetundarum accusatus evasit tamen. Rexit ergo tum Pamphiliam, cui inde a Claudio Lycia libertate multata conjuncta fuit. Ab eodem Tacito dictus acer eloquentia, at una infamis Thraseae Paeti accusator ^{m)}.

* * *

Notandi denique varii eruditorum lapsus, cum urbi huic numos suos inique aut ademerunt, aut largiti sunt alienos.

Frölichius numum musei Granelliani, qui hinc aquilam habet, et magistratum ΠΤΘΙΣ, inde vas monatum addito KT. exhibet, Pythio et Chytro Cretae uribus tribuere non dubitavit ⁿ⁾, qui tamen, ut ex modo praecepsit patet, certe est hujus Cymes.

Alium inscripto magistratu ΗΠΠΙΑΣ Wildius, cum diu fluctuaret, tandem Phalannae Thestaliae permisit, quae aliquando Hippias quoque vocabatur ^{o)}.

Vulgavit Goltzius numum typo hinc equi dimidii salientis, inde vas monoti, et cum praetenta epigraphe ΚΑΡΑΔΙΤΩΝ, Caralis adeo Sardiniae. Ateum esse Cymaeum quoque, docet numerus similis supra descriptus.

e) Cap. IX.

f) L. c.

g) Num. Graec. sub Vesp.

h) Num. illustr. sub *Cyprus*.

i) Thes. Br. T. 1. p. 408.

k) In fam. Epria.

l) Ann. XIII. 33,

m) Ann. XVI. 22.

Leq.

n) Not. elem. p. 108.

o) Sel. num. p. 75.

Huc etiam Combius vocavit numum Hunterianum inscriptum, ut videbatur, KVM. et typo equitis ^{p)}, at hic idem est cum eo, quem idem vir eruditus edidit infra Tab. XXXI. n. 3. et in quo legitur: HISPANORVM.

AR. RR. AE. R.

Imperatorios sicut Vaillantius ab Ant. Pio usque ad Saloninam, sed museum Theupoli unum Sabinae offert. Hoc priorem Neronis olim edidi, de quo mox.

Epigraphe KTMAΙΩΝ. *Typi* obvii. ΙΕΡΩΝΤΜΟC. ΑΝΕΘΗΚΕ. KTMAΙOIC. *Iffis supra triremem velum explicat.* Ant. Pii. (Vaill.)

Formula solita circa hoc tempus, de qua ex instituto agemus alibi.

Magistratus dicitur *praetor* inde a *Commodo*, at in numis Valeriani senioris et Gallieni apud Vaillantium, Theupoli, et in citato supra autonomo Pellerini, saepe legitur: ΑΙΔ. ΕΡΜΕΙΑC. ΠΡΤΤ. KTMAΙOIC. Vaillantius το ΠΡΤΤ. constanter explicat *Prytanidis F.* quod judicium propagatum videtur ex numo Valeriani, in quo is legit: CTPA. ΕΡΜΕΙΑC. ΠΡΤΤ. At suspicor, cum plures citentur numi cum hujus Hermiae nomine, et in nullo alio, praeterquam hoc, praefixum CTPA. legatur, Vaillantium in eolegenden lapsum, et pro hoc substituendum ΑΙΔ. solitum. Est igitur hic Hermias

Prytanis, qui magistratus in ejus tractus urbibus, ut docent numi, et marmora, saepius occurrit. In marmore apud Com. Caylus ^{q)} inter alios hujus urbis ma-

gistratus inscribitur etiam *Prytanis*: ΠΡΤΤ. ΤΑΝΙΟΣΔΕ. ΛΕΤΚΙΩ. ΟΤΑΚΚΙΩ.

Proconsul Eprius Marcellus, cuius nomen vide supra in *autonomia*.

Nomen ab imperatore. KAICAPΕΩΝ. KTMAΙΩΝ. *Equus gradiens elato pede anteriore.* Neronis. AE. III. (Edidi ex mus. Medic. Num. vet. p. 202).

Numus hic Vaillantio ignotus non fuit, sed cum in suo, ut verisimile est, alterum vocabulum KTMAΙΩΝ exesum fuerit, numum perperam Caesaream Palaestinas migrare jussit ^{r)}.

Annum imperii Vaillantius ex numero Maximi colligit, cui inscriptum ΕΤ. B. nullo altero in moneta hujus urbis exemplo.

AE. RR.

E L A E A.

Ad finum cognominem.

Autonomi ante Pellerinium vix cogniti.

Epigraphe: ΕΔΑΙ. ΕΔΑΙΤΩΝ.

Typi: *corona oleagina*, nempe cum adulione ad urbis nomen. — *Navis*, nimirum fuit navale regum Attalorum testis Strabone. — *Pallas stans d. globum, s. hastam.* — *Ceres ejusque attributa.* (Pellerin.)

ΜΕΝΕCΘΕΤ. KTICTH. *Caput juvenile nudum, pone ramus olivae.* Χ. ΕΠΙ. CTP. ΠΕΛΛΩΝΙΟΤ. ΝΕ. ΕΔΑΙΤΩΝ. *Aesculapius stans.* AE. II.

Illustrissimum hunc numum vulgavi ex museo Mediceo ^{s)}. Docet, Menestheum fuisse

p) Tab. XXII. n. 18.
vet. p. 203.

q) T. II. tab. LVIII.

r) Num. Graec. p. 16.

s) Num.

Elaeae conditorem, quod docuere etiam Strabo et Stephanus. Fuit hic Atheniensium rex, et insignis Graecorum apud Trojam dux, de cuius varia fortuna cito loco pluribus egi. Numus hic signatus est aetate M. Aurelii, ut docebit mox similis aversae inscriptio in numo Faustinae jun.

Neocorus Pellonius, de quo mox.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorios Vaillantius prodidit ab Hadriano usque ad Herennium. At Lucii Caesaris numum addidit Pellerinius: (Rec III. p. 23). ΛΟΤΚΙΟC. KAICAP. *Caput nudum.* Sed in alio simili est: Λ. KAICAP., et in χ ΕΠΙ. CTP. ΔΗΜΗΤΡΙΟΤ. (Sestini T. IV. p. 111).

Epigraphe: ΕΛΑΙΤΩΝ. Typi obvii.

ΕΠΙ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΤ. ΛΙΡΡΙΟΤ. ΤΕΙΜΩΝΟC. ΕΛΑΙΤΩΝ. Severus eques pacificatoris habitu, in numo Severi praegrandis moduli. (Mus. princ. de Waldeck). In numo simili Vaillantius legit: ΕΠ. CTP. Μ. ΛΟΤΡΙΟΤ. ΤΕΙΜΩΝΟC.

Magistratus Praetor. ΕΠΙ. CTP. ΠΕΛΔΩΣΙΟΤ. ΝΕ. Aesculapius stans, in numo Faustinae jun. (Pellerin.) Eandem aversam vidimus supra in autonomo. In hac epigraphe το ΝΕ. non indicat, Elaitas fuisse neocoros, sed praetorem Pellonium, ut jam advertit Pellerinius¹⁾. Praetor jam legitur in nummo Lucii Caef., quem citavimus.

Archon forte. Pellerinius binis locis post Harduinum contendit, in numis Caracallae et Herennii male fuisse lectum

a Vaillantio ΣΑΛΙΤΩΝ, vel ΣΑΛΕΙΤΩΝ pro ΕΛΑΙΤΩΝ²⁾. Illud verum, certos Salae Phrygiae numos inscribi ΣΑΛΗΝΩΝ. Obstare forte posset, in numo Caracallae apud Vaillantium praedicari magistratum archontem, cum tamen numeri Elitarum ante et post Caracallam semper praetorem profieantur. Extant tamen hujus variationis alia quoque exempla in aliarum urbium numis, ut docebimus alibi.

AE. RR.

M Y R H I N A.

Vrbs maritima.

Autonomi, ψώς inter illustria tetradrachma:

Caput Apollinis laureatum diadematum. χ ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ. Mulier seminuda, in aliis vir seminudus gradiens capite laureato s. ramum tenet, ex quo vittae dependent, d., ut videtur, pateram, humi diota, et aliud quid, quod cortinae speciem praebet, omnia includuntur coronae oleaginace. AV. m. m. adpendens grana Anglic. 464. (Pembrock tab. V.) AR. I. (Pellerin. Mus. Caef.)

Incensus est singularis hujus typi explicatus. Praferenda videtur Pellerinii sententia, qui in hoc partis aversae signo sacerdotem Apollinis, jam marem, jam feminam videt, et attributa reliqua ad sacrificium, deique cultum pertinentia censem. Apollinis illustre nomen fuit in vicino Grynio, quod fuisse obnoxium Myrhinae refert Strabo, unde hic deus bis apud Maxonem *Grynaeus* dicitur.

¹⁾ Mel. II. p. 280.

²⁾ Rec. III. p. 213. et Mel. II. p. 214.

ΑΡΚΟΜΗΛΙΟΤ. *Caput juvenile laureatum, prae cuiuspectore ramus.* Χ ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ. *Lyra et ramus lauri.* AE. III. (Pellerin.)

De capite anticae difficile est ferre sententiam, fitne Apollo ipse cum suis in aversa attributis, an Caesarum aliquis sub Apollinis cultu, an heros domesticus, dictus *Arcemelius*.

ΜΤΡΕΙΝΑ. *Caput muliebre turritum.* ζ; **ΜΤΡΕΙΝΑΙΩΝ.** *Fortuna stans.* AE. III. (Mus. Caef. Pembrock. Harduin.)

Antica offert Myrhinam Amazonam, quae urbi nomen dedit. Vide testimonia apud Harduinum. Proponitur capite turrito, ut Cyme Amazon, aliaeque innomines urbium cognominum.

Caput Apollinis. Χ ΜΤΡΙ. *Diota, in area lyra.* AE. III. (Mus. Caef. Pellerin.)

ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ. *Caput muliebre.* Χ ΕΠΙ. ΚΤΡΑ. ΚΑΛΛΙ. *Lyra.* AE. III. (Wise. Mus. Bodl. p. 9.)

Edidit Panelius numum: *Neptunus delphino vectus.* Χ ΜΤΡΙΝ. *Eques.* AR. m. m. (Mem. Trevoux Octobr. 1737). sed quem potius Tarentinum puto, et το ΜΤΡΙΝ. magistratus nomen, qualia in Tarenti moneta obvia sunt.

ΑΥ. *RRRR.* *AR. et AE. RR.*

Imperatorii citantur a Sabina usque ad Tranquillinam.

Epigraphe ΜΤΡΙΝΑ, in posterioribus ΜΤΡΕΙΝΑΙΩΝ. Typi obvii dempto sequente:

ΕΠΙ. ΜΗΤΡΟΔΟ. **ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ.** *Eques galeatus lento gressu, infra quem ΔΑΜΝΕΤC. Ant. Pii. AE. I. (Seguin p. 18. Vaill. Harduin.)*

Vocabulum ΔΑΜΝΕΤC. Vaillantius interpretatur *domitor*. Consentit Harduinus, cumque certum putet, equitem hunc esse ipsum imperatorem, ait, cum dictum δαμνειται, tanquam gentium domitorem.

Esse autem δαμνειται a δαμηται, ut δαμνειται a δαμνω. At enim nusquam reperio, dominorem Graecis unquam dictum δαμνειται vel δαμνειται, neque usquam reperio, inter sexcentos titulos imperatoribus a Graeca adulatione datos sive usquam titulum *domitoris*, neque Antoninus jure dici potuit *domitor gentium*, cuius totum imperium sive pacatum fuit, neque imperatores equites ea aetate galeati, sed laureati preponi sunt soliti. Est ergo ΔΑΜΝΕΤC. potius magistratus, aut aliud, quod ignoramus. Seguini Δαμνειται contractum, pro Δαμνασειται, quod fuit Corybantis nomen, libenter cum Harduino rejicio.

Magistratum praetorem reperio tantum in citato autonomo, et in nummo Elagabali apud Pellerinum. (Mel. II.)

Teste Harduino legitur in nummo Nero: OMHPOC. ΜΤΡΙΝΑΙΩΝ., sed vereor, ne legendum potius sit OMHPOC. ΚΜΤΡΙΝΑΙΩΝ. noto apud Smyrnaeot Homeri cultu.

ΑΕ. RR.

T E M N V S.
Mediterranea modicae fortunae.

*Autonomi omnes haud dubie imperato-
rum aetate sunt signati.*

ZΕΤC. ΑΚΡΑΙΟC. *Caput Iovis.* Ξ ΤΗΜ-
ΝΕΙΤΩΝ. *Vir superne nudus sedens.* AE.
II. (Pellerin.)

De Iove Acræo vide numos Smyrnae.

* * *

ΤΗΜΝΟC. *Caput muliebre turritum.*
Ξ ΤΗΜΝΕΙΤΩΝ. *Fortuna stans.* AE. II.
(Mus. Cael. Arigoni, Theupoli.)

Analogia numorum Cymes, Myrhinae,
Smyrnae suadet, capite anticae exhiberi
Temnum Amazonem, a qua crediderint
Temnitae suam conditam urbem, et si
Strabo aliquique, qui conditas ab his ur-
bes procidere, Temni non meminerint.
Frigidam originem, ut saepe alias, ad-
fert Stephanus, datum nempe Homallo
oraculum, ibi urbem conderet, ubi con-
tingeret, currus axim τεμνεσθαι.

* * *

ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput juvenile
frenatus.* Ξ ΣΤΡ. ΣΜΑΡΑΓΔΟT. ΤΗΜ-
ΝΕΙΤΩΝ. *Duae Nemesis stantes.* AE. I.
(Pellerin.)

Patet ex hoc numo, Temnitas Smyr-
naeorum Nemesis in oppidum suum re-
cepisse.

Plures exstant autonomi alii inscripti
ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΛΗΤΟC, de quorum aetate
saepe conflat; nam exhibent praetores,
qui in imperatoriis quoque exarantur.
Sic: ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΗΡΩΔΟT. qui est in
numis Elagabali et Maeiae, ΝΙΚΟC.

x) Numi Imp. p. 34.

y) Ad Parutae Sicil. p. 684.

Hoc modo Vaillantius huic thesauri regii numum proponit, et explicat: *Caejar Augustus Plufiae consul in Sicilia. Apellas Phanii F. forsan anno 141^a*. Quod quidem jure fastidit Pellerinius, non modo, quod verisimile non sit, urbem ignobilem uni Ciceroni semel nominatam Augustum consulem suum dicere, sed multo magis, quod epocha urbis Sicaliae numo adsingitur^b).

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Δ. ΕΞΩΤ-ΣΙΑΣ. ΤΠΑΤ. *Caput Augusti nudum.* . . . ΑΜΕ. . . ΑΠΕΛΛΑΣ. ΦΑΝΙΟΤ. *Typus idem.*

His verbis eundem Thesauri regii numum describit Harduibus^b), tanquam Augustus diceretur *trib. potestatis consul*, numum autem cusum adserit Apameae Phrygiae.

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΠΛΟΤΣΙΑC. ΤΠΑΤ. *Caput Augusti nudum.* ΑΠΟΛΛΑ. ΦΤΝΙΟΤ. ΤΑΜΑΤΑΝ. *Idem typus.* ΑΕ. III.

Hoc modo Morellius numum eundem thesauri regii aeri incidit^c). Havercampus hujus iterum numi interpres in suo iterum *Plufia Hypato*, tanquam magistratus nomine proprio, acquiescit, sed aversae epigraphen sicclegendam conjicit: ΑΠΟΛ-ΛΩΝΙΑΤΑΝ. ΦΑΝΝΙΟΤ. vel ΦΑΤ-ΝΙΟΤ. ΤΑΜΑΤΑΝ. At nunc Apolloniae Epri signatum numum mavult.

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Π—ΟΤΣΙΑC ΤΠΙΩ. *Caput Augusti nudum.* ΑΠΟΛΛΑC. - NIOT. TAM - TA - *Idem typus.* ΑΕ. III.

Sic mihi hujus epigraphe numi, qui est in Museo M. Ducis, olim legenda videbatur^d), posseque eum adeo referri Prusiam ad Hypium Bithyniae dubitantis more conjeci, nondum tibi cognitis summis, quos continuo subjiciam.

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΠΛΟΤΣΙΑC. ΤΠΑΤ . . . *Caput Augusti nudum.*

ΑΠΟΛΛΑC. ΦΑ NIOT. ΤΑΜΝΙΤΑΝ. *Typus idem, in area botrus.*

ΑCΙΝΙΟC. ΓΑΛΛΟC. . . . (reliquam epigraphen numi area non recepit). *Caput juvenile forte Augusti.* . . . ΛΑC, ΦΑΙΝΙΟΤ. ΤΑΜΝΙΤ. *Caput Apollinis laureatum.*

Vtriusque hujus numi modum mecum amice communicavit illustris Cousinryus Gallus, qui regis sui, nationisque Thessalonicae Macedoniae procurat, studiorum nostrorum non cultor solum indefessus, sed et insigniter peritus. Ab his jam sine dubio docemur, omnes hos numos cudos Temni Aeolidis, scripto Aeolice ΤΑΜΝΙΤΑΝ pro solito serius ΤΗΜΝΙΤΩΝ, suffragante altera adhuc causa, quod uterque hic numus cum pluribus aliis ejusdem Temni sibi vicina Smyrna missus est. Atqui et omnes hi numi, quos modo descripseram, certa offerunt indicia inscripti ΤΑΜΝΙΤΑΝ, sed vitiata, vel exclusa literarum parte. Irrita ergo fuit omnis conjectura de eorum patria a variis viris eruditis tentata. Necdum tamen quae sit epigraphes ΠΛΟΤΣΙΑC. ΤΠΑΤ. sententia, divinare potui. Vocabulum ΤΠΑΤ. in

^{a)} Num. Graec. p. 5.

^{a)} Mel. II. p. 14.

^{b)} Num. illustr. p. 24.

^{c)} Num. Inff.

Tab. XLVII. n. 19. 20.

^{d)} Num. vet. p. 190.

numo Cousinerii , quem integrum ipse clusas constituere vocabulum ΑΝΘΠΑ-
profitetur, novam objicit difficultatem. ΤΟC.

ACINIOC. ΓΑΛΛΟC. non mediocre
numo postremo pretium constituit. C.
Asinium Gallum Illvirum monetalem sub
Augusto videbimus in numis gentis Af-
niae, ubi et ejus stirpem obitosque ho-
nores persequemur. Processit consul V.
C. 746., ac videtur postea Asiam pro
consule rexisse, quod quidem reticent
historici, sed numus praesens haud du-
bie docet; admodum enim verisimile,
literas sequentes, verum, ut dixi, ex-

Magistratus praetor, ut vidimus in
autonomis.

Mentio situs ab Hermo fl., sic: ΤΗΜ-
ΝΕΙΤΟΝ, ΕΡΜΟC. *Ipsa decumbens more*
solito, in numis Otaciliae, (Vaill.) et
Philippi jun. (Theupoli.) Hermum Tem-
nitarum agrum adluere, testatur Strabo.
AE. RR.

L E S B V S.

Nobilis famae insula Aeolidi opposita. scriptum est ΛΕΣΒΙΟΝ. Bono isthaec

Autonomos annoso Goltzii beneficio, et communi eruditorum consensu habet sequentes, jurene, an injuria, mox disceptabimus.

Centaurus, in aliis Satyrus nudus flexo uno geno, mulierem brachiis constrictam tenet. Χ Quadratum incusum vetusti modi. AR. II. III. (Mus. Cael. alibi.)

Similis adversa. Χ Quadratum incusum, intra quod galea. AR. II. (Hunter tab. 33. 3.)

ΩΡΝΙΚΙΩΝ. (*retrograde.*) *Similis adversa. Χ Quadratum incusum. AR. II. (Pellerin Suppl. III. p. 107.)*

ΛΕΣΒΟΤ. (*retrograde.*) *Similis adversa. Χ Quadratum incusum. AR. II. (Goltz. Ins. Tab. XIV.)*

Centaurus solus utraque manu extensa, s. globum. Χ Quadratum incusum. AR. II. (Hunter tab. 33. 4.)

Satyrus solus flexo uno l'geno. Χ Quadratum incusum. AR. III. (Hunter tab. 33. 2.)

Omnis hos numos unius esse ejusdemque urbis, typi et fabrica abunde docent. Neque vero dubitatum est, ex quo numerus Goltzianus cum addito ΛΕΣΒΟΤ. apparuit, eos omnes, et si plerosque anepigraphos, Lesbo tribuendos. Addidit Goltzio fidem Pellerinius, testatus, (l. c.) existare numum similem in museo regis Galliarum, in quo vetustis literis

animo credideram, cum ad me pereruntur Cl. Cousinerii, quem in proxima Temno laudaveram, literae, quibus significavit, hujus argumenti numos frequentes effodi in Macedonia, et reperiri propter oppidum *Drame*, non procul veteribus Philippis. Orto igitur de horum patria humorum dubio consultus a Neumanno nostro Abbas Blondius, sitne vere, quod tam confidenter affirmabat Pellerinius, simili musei regii numo inscriptum ΛΕΣΒΙΟΝ, respondit, hanc, quae praetenditur, epigraphen nequaquam satis apparere. Nihil erat amplius, quod desiderarem. Continuo enim vetus Goltzii institutum patuit, qui cum in numero simili aut nullam reperiret epigraphen, aut vitiatam, inscriptum ΛΕΣΒΟΤ more suo adfixit, quo indicio occupatus Pellerinius oculus idem sibi in numero regio videre est visus, cum tamen in hoc forte aliud non sit, quam ΩΡΝΙΚΙΩΝ, aut simile quid. Esse numeros Macedonicos, confirmat etiam typus galeae in citate Hunteriano, qui obvius est in moneta urbium Macedoniae. Interea hoc eos loco recensere libuit, partim quia, et si Macedonicos statuamus, tamen de urbe non conflat, partim quia vulgo in Lesbi moneta quaeri solent. Inscriptum Pelleriniano ΩΡΝΙΚΙΩΝ, vel ΩΡΝΙΚΙΩΝ lucem non suppeditat.

Typus raptum mulieris jam a Centauro, jam Satyro patratum sicut, pictura vero et fabrica remotissimi esse aevi opus testantur.

AR. R.

Imperatorii recententur sub M. Aurelio et Commodo, inscripti omnes KOI. vel KOINON. ΑΕCΒΙΩΝ. typo plerumque templi octo columnarum.

ΕΠΙ. CTP. CΕΠΤ. APIANOT. KOI. ΑΕCΒΙΩΝ. *Bacchus nudus stans ab adstante muliere aram ignitam acceptat, facet infra vir barbatus inter undas, si remum tenens.* Commodo. (Liebe p. 281.)

Sunt hi numai plerique maximi moduli.
AE. RR.

ANTISSA.

Autonomi:

Caput juvenile diadematum, in aliis laureatum. Χ ANTΙΣ. *Caput promissa barba in cuspidem abeunte, ceterum perigrino cultu.* AE. III. (Haym, Wise, Liebe, Pellerin.)

Haymii sententia, qui inscripto AN. TΙΣ. notari *Antisthenem*, et propositum caput hujus esse philosophi censuit, pri- dem est repudiata, et correcta a Liebeo, qui numum ad hanc Antissam re- vocavit ¹⁾), quem nunc sequuntur omnes. An caput anticae Sapphus poetriae fit, dubium videatur. Invitavit analogia Liebeum, ut caput posticae Alcaeae poetae, Lesbii item, crederet. Verisimilius multo est, quod eleganter Wifus ex Aristide, Philostrato, aliisque conficit, esse

caput Orphei, quod a Thraciis mulieri- bus resectum et in Hebrum abjectum in Lesbum appulit, ubi et oracula fudit, de quo vide Lucianum ²⁾, et carmen Phanoclis ³⁾. Quid quod ejus lyram in mare item abjectam ad Antissam emer- fuisse tradit laudatus a Wifio Nicoma- chus ⁴⁾.

AE. RR.

ERESVS.

Autonomi:

Caput juvenile placo piano tectum. Χ ΕΡΕΣΙ Spica. AE. III. (Pellerin.)

Caput virile diadematum. Χ ΕΡΕΣΙΩΝ. Tripus. AE. III. (Arigoni.)

Numi dubii.

Caput Ceroris spicis coronatum. Χ Φ. intra coronam spicream. AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Sunt hi numuli operis insigniter nitidi ac delicati, solentque huic Ereso tribui, quia Goltzius simillimos complures pro- tulit inscriptos ΕΡΕΣΙ, cuius adeo vo- cabuli literae ἀρχαισται sunt EP., in quas citatum monogramma potest re- solvi. Verum numi similes post Goltzium nemini, quod norim, sunt conspecti. Ce- terum negat Sestinus, istud numorum genus in Lesbo reperiri, et revocandos potius Eretriam Euboeae judicat. (Let- tere p. 126.)

Qua fiducia Pellerinius aeneum alium inscriptum EIP. typo botri huc potue- rit vocare, ignoro.

AR. inserti R. AE. RRR.

a) Pag. 162. Bodl. p. 120.

b) Προς ἄπαιδευτον.

c) Brunck Anal. Vol. I. p. 414.

d) Mus.

ISSA.

Numos huic urbi tributos melius Issae
Illyrici insulae restituendos, in hac dixi.

METHYMNA.

Inter clariores Lesbi urbes.

Autonomi:

ΜΑΘΩΜΝΑΙΟΣ. *Caput Palladis intra quadratum.* Χ ΜΑΘΩΜΝΑΙΟΣ.

Aper. AR. II. (Mus. Caef.)

Caput Palladis intra quadratum. Χ ΜΕΘΩΜΝΑΙΩΝ. *Aper.* AR. II. (Pellerin.)

Sunt hi numi propter remotae vetustatis characteres omnes inter praestantes hujus urbis habendi. De orthographiae lege advertendum, in numero priore scribi ΜΑΘυμνα, in altero ΜΕΘυμνα, in sequentibus imperatoriis ΜΗΘυμνα. Elementum E in Methymna fuit natura longum, sic Ovidius in Arte: *quot habet Methymna racemos.* Ergo aequivalebat το H. Istud per dialectum Aeolicam huic insulae familiarem in A longum abiit. Serius abolita hac dialecto valuit oratio communis. Inscripti apri causam nondum reperi.

* * *

Caput Apollinis. Χ ΜΑΘΤ: *Arion delphino vectus d. extenta plectrum, s. lyram.* AE. II. (Pellerin.)

Elegans numi typus, quemque Methymna jure sibi vindicat; nam Arionem domo fuisse Methymnaeum, testatur Gellius ^{e)}). Decantata est ejus a nautarum insidiis ope delphini servati fabula, quam auctor citatus ibidem late persegitur.

Caput Palladis. Χ ΜΑΘΤ. *Lyra.* AR. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. Χ ΜΑΘΤ. vel ΜΑΔΙΩΤΑ. AE. III. IV. (Mus. Caef.)

Caput Bacchi adversum. Χ ΜΑΘΤ. *juxta. ΔΩΝ. intra coronam hederaeum.* AE. II. (Pellerin.)

Lyra Arionem haud dubie respicit Bacchus, ejusque attributa intulit vini Methymnaei praestantia veteribus magno opere commendati, et forte hystipi adulunt ad nomen urbis, cuius prior pars μεδυ, *vinum*, significat, unde et Bacchum dictum Μεθυμναίος πάρα την μεδυ: *propter vinolentiam* ait auctor Etymologici magni ^{f)}, Plutarchus ^{g)}, et Athenaeus ^{h)}.

* * *

Numum a Pellerinio huic vocatum typο mali Punici, et diota addito ΜΑΔΙΩΤΑ Meli insulae, in hujus numis probavimus.

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii ab Augusto usque ad Alexandrum, quos inter eximius est:

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΜΑΘΤ. *Caput Augusti ΣΘΕΑ. ΛΙΒΙΑ.* *Caput Liviae.* (Pellerin.)

Similem Vaillantius perperam Magy-dum Pamphyliae abstraxit, cum pro ΜΑΘΤ. legeret ΜΑΓΤ ⁱ⁾.

Epigrapho: ΜΑΘΤ. serius invaluit ΜΗΘΩΜΝΑΙΩΝ.

Typi potiores: *Pallas, Bacchus, Arion,* ut in autonomis.

e) L. XVI. c. 19. f) In Μεθυμναίος. g) Sympoſt L. III, probl. 2. h) L. IX.
p. m. 363. i) Num. Graec. p. 6.

Magistratus praetor inde a Faustina
juniore.

AE. RR.

MYTILENE.

Insulae longe clarissima, ab literarum studiis nobilitata, patria Pittaci, Alcaei, et Sapphus.

Autonomi, in quibus

Epigraphe: ΜΤ. ΜΤΤΙ. ΜΤΤΙΑΗΝΑΙΩΝ. quae scribendi ratio in numis, etiam imperatoriis, constans est, cum tamen in libris constanter legatur ΜΙΤΤΑΗΝΗ, ut et in inscriptione Gruteriana MITTLEENIS^{k)}.

Numi illustriores hujus classis sunt:

Caput Apollinis. Σ ΜΤΤΙ. vel ΜΤ. *Lyra intra quadratum.* AR. I. III. (Mus. Caef. Pellerin.)

Hi numi vix differunt a numis Chalcidis Euboeae.

Caput Ammonis. Σ ΜΤΤΙ. *Herma navis infistens capite barbato, ex quo, ut videtur, hederae dependent.* AE. II. III. (Mus. Caef. Pellerin.)

Caput imberbe diadematum et cum cornu arietino. Σ ΜΤΤΙ. *Herma.* AE. III. (Hunter.)

Nrum Ammonis alium mox videbimus. In parte aversa videtur propositus Bacchus, qualis a Mytilenaeis colebatur, junctus cum Ammone, quia hujus quoque filius fuit creditus, ut docetur in numis Cyrenaicae. Caput

numi alterius Bacchi quoque haud dubie est, cui jure competere diadema dixi in moneta Tarenti. Herma navi infistens proprius est urbis hujus typus probantibus istud tribus max. mod. numis sub Veri et Commodi imperio in hac urbe signatis, qui omnes signum incusum habent Hermam, animal capite fere canino, navis item prorae infistem^{l)}. Generatim numi Mytilenes non pauca cultus peregrini argumenta ostentant.

* * *

Caput muliebre peregrino cultu. Σ ΜΤΤΙ. *Lyra.* AE. III. (Mus. Caef. et aeri incisus in ejus Catal. Tab. III. n. 13.)

Videtur hic numus fistere poetram Sappho. Sin illud, vere dixit Pollux^{m)}: eam Mytilenaeos numis suis insculpsisse. Quanquam certiorem ejus imaginem continuo sumus visuri.

Numi reliqui multi sunt in Apollinis et Dianaee cultu praedicando.

Ad imperatorum tempora referendi sunt sequentes:

ΘΕΟC. ΑΜΜΩΝ. *Caput Ammonis.* Σ ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΒΑΛ. ΑΡΙCTOMAXΟΤ. ΜΤΤΙΑΗΝΑΙΩΝ. *Mulier capite turrito sedens d. pateram, j. oblongum quidam,* AE. m. m. (Pellerin.)

Magistratus Aristomachus suadet, numum hunc imperante Gallieno cusum. Quod mulier partis aversae s. tenet, magis patebit ex imperatoriis.

* * *

k) Pag. 474. 8.

l) Pellerin Suppl. II. p. 74.

m) L. IX. §. 84.

ISSA.

Numos huic urbi tributos melius Issae
Illyrici insulae restituendos, in hac dixi.

METHYMNA.

Inter clariores Lesbi urbes.

Autonomi:

ΜΑΘΥΜΝΑΙΟΣ. *Caput Palladis intra quadratum.* Χ **ΜΑΘΥΜΝΑΙΟΣ.**

Aper. AR. II. (Mus. Cael.)

Caput Palladis intra quadratum. Χ **ΜΕΘΥΜΝΑΙΩΝ.** *Aper.* AR. II. (Pellerin.)

Sunt hi numi propter remotae vetustatis characteres omnes inter praestantes hujsus urbis habendi. De orthographiae lege advertendum, in numero priore scribi **ΜΑΘΥΜΝΑ**, in altero **ΜΕΘΥΜΝΑ**, in sequentibus imperatoris **ΜΗΘΥΜΝΑ**. Elementum **E** in Methymna fuit natura longum, sic Ovidius in Arte: *quot habet Methymna racemos.* Ergo aequivalerebat τῷ H. Istud per dialectum Aeolicam huic insulae familiarem in A longum abiit. Serius abolita hac dialecto valuit oratio communis. Inscripti apri causam nondum reperi.

Caput Apollinis. Χ **ΜΑΘΥ:** *Arion* φθινο vectus d. extenta plectrum, f. ram. AE. II. (Pellerin.)

Elegans numi typus, quemque thymna jure sibi vindicat; nam nem domo fuisse Methymnaeum tur Gellius e). Decantata est eius tarum insidiis ope delphini ferula, quam auctor citatus ibide persequitur.

Caput Palladis. Χ

III. (Pellerin.)

Caput Palladis. Χ

Diota. AE. III. IV.

Caput Bacchi

juxta. ΔΩΝ. int.

AE. II. (Pellerin.)

Lyra Arionis

Bacchus, ejus

Methymnaeum

gnopere co.

ludunt ad i.

μεθυ, i.....

chum etiam Graeci difficiles

Σηγ: μεθυ etiam feminis, etiam

mole, etiam effent, hoc titulo

Atica et Stratoniceae Cariae

legas: η βαλη και δ

TATIAN NEAN

Caput Pittaci. Χ ΑΛ-

Caput Alcaci.

Hofstadius ad Ste-

λανθράνθρα, et ex eodem

ca qui legit ΠΙΤΤΑΚΟΣ.

et Lanfrancus hujus numi

Perque vir illustris,

et Alcaeus

Strabone, teneat teste Strabone,

et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Strabone, et Lanfrancus

Pergamenis, Ephesis, Smyrnatis,
nomina absint.

E. R.

is frequentes. Spectatis

albus illustriores sunt:

CEBACTOC. Caput Tib-

erata MTTI. Χ IOT. ΘΕΑC.

AC. Caput Juliae, juxta-MTTI.

(Spec. tab. 20.)

ΙΝ. Ι ΕΡΜΑΝ MTTI. Ca-

Germanici nudum. Χ ΘΕΑN. AIO-

Ν. ΑΓΡΙΠΗΝΑN. MTTI. Caput

Agrippinae senioris. AE. I. (Pellerin Rec.

III. p. 229.)

Praeclari hujus nummi explicationem
dabimus in moneta hujus Agrippinae
commatis Romani.

MATT. CEB. ΠΛΩΤΤ. CEB. (sic)
Capita adversa Matidiae et Plotinae. Χ
APTΕMIC. ΠΕΡΓΑΙΑ. MTTI. Diana
venatrix comite cane. AE. I. (Pellerin
l. c.)

MATIDIA. MTTI. Caput Matidiae,
Χ ΠΑΝΚΡΑΤΙΔΗC. Aesculapius stans.
AE. II. (Piovene Mus. Farn. T. X.)

TITIANH. CEBACTH. Caput Titi-
anae. Χ MTTIΛΗΝΑΙΩN. Maritus Per-
tinax eques. AE. I. (Haym. Mus. Caef.)

* * *
Typi illustriores:

Ex his cumprimis memorandus, qui
huic urbi velut proprius habendus: Mu-
lier capite turrito d. pateram, s. infan-
tem fasciis involutum tenens. Infantem
hoc cultu distincte in suis viderunt Pel-

^{t)} Num. pop. P. II. p. 32.

^{u)} Ann. L. VI. 18.

ΖΕΤC. ΒΟΤΛΑΙΟC. *Caput Iovis.* ρ
ΘΕΟI. ΑΚΡΑΙΟI. ΜΤΤΙΑΗΝΑΙΩΝ. *Iuppiter, Neptunus, Pluto stantes.*

Citatur hic numus ex Mediceo ab Holstenio ^{b)}. Iovis Βελαις, confiliarii, Athenis fuisse simulacrum, tradit Pausanias ^{c)}). Βελαιος dicitur quoque Augustus in numis Pergami. Deos Acræus eleganter explicat Pollux ^{d)}: *Tu δε δημοσια, ἀκροπόλις, ην και ἀκρας ἀν ἐποις, και πόλιν, και της ἐν ἀντη θεας, ἀκραιες και πολιεις. Publica vero sunt, acropolis, quam et arcem et urbem dicere possis, et deos, qui in ea sunt, arcis et urbis praefides.* Vide de his plura in numis Smynae sub **ΖΕΤC. ΑΚΡΑΙΟC.**

et heroidibus dicemus olim plura in tractatu singulari Vol. IV.

NATCIKAAN. ΗΡΩΙΔΑ. *Caput Nauficae velut reticulo tectum.* ρ **ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΗΡΟΚΛ. ΜΤΤΙΔ.** *Sappho sedens lyra canit.* (Spon Misc. p. 130. Pellerin Rois p. 208.)

Fuit Nauficae nota ex Homero Alcinoi filia, sed quae causa Mytilenaeis fuerit, ut eam in numis suis proponeant, non satis video. Quare credam potius, fuisse eam urbis hujus illustrirem quandam civem, qualis fuerit etiam Procla. Neque enim Graeci difficiles fuere in conferendo etiam feminis, etiam cum in vivis adhuc essent, hoc titule Sic in marmore Stratoniceae Cariae apud Chandlerum legas: η φαλη και δημος επειψησαν **TATIAN** ... **ΝΕΑΝ. ΗΡΩΙΔΑ** ^{e)} .

ΙΟΤ. ΠΡΟΚΛΑΝ. ΗΡΩΙΔΑ. *Caput muliebre comptum fere more Faustinae sen.* ρ **ΕΠΙ. ΣΓΡΑ. ΑΠΟΔΔΩΝ. ΜΤΤΙ. Σappho sedens lyra canit.** ΑΕ. II. (Seguin p. 74. Wilde p. 66.) In alio: *Mulier stans utraque manu quid lapidi prægrandi simile gestat, s. pede globo insitit.* ΑΕ. I. (Pellerin Rois p. 207.)

Quae fuerit haec Julia Procla herois, nondam a viris eruditis, qui hos numeros ediderunt, reperiri potuit, quos, si lubet, consule. Spanheimius, cum in epigraphe Thyatirenorum videret memorari ΚΔΩΔΙΟΝ. ATP. ΠΡΟΚΛΟΝ. ΗΡΩΑ., ejus hanc esse filiam tenuiter conjicit ^{f)}. Sed et ΙΟΤΛΙΑ. ΠΡΟΚΛΗ memoratur in marmore Smyrnaeo apud Sponium ^{g)}. De trivialibus his heroibus

ΠΙΤΤΑΚΟC. *Caput Pittaci.* ρ **ΑΛΚΑΙΟC. ΜΤΤΙΔ.** *Caput Alcaei.*

Nymum hunc citat Holstenius ad Stephanum ex Gottifredo, et ex eodem Harduinus, sed qui legit ΠΙΤΤΑΚΟC. Vnicum ergo Gottifredum hujus numividem habemus. Vterque vir illustris, et Pittacus philosophus, et Alcaeus poeta Mytilenaei fuerunt teste Strabone, aliisque.

ΘΕΟC. ΘΕΟΦΑΝΗC. ΜΤΤ. *Caput*

^{a)} Not. in Steph. sub Μιττληνη.
 et pryt. sub fin. ^{b)} Misc. p. 351.

^{c)} L. I. c. 3.
^{d)} Inscri. ant. p. 31.

^{e)} L. IX. §. 40.

^{f)} De Ver.

nudum. Ξ APXΕΔΑΜ . . Caput muliebre volatum. AE. II.

Numum edidit auctor musei Theupoli, sed perperam esse caput I. Caesaris editum. Melius et erudite sane numum hunc collato simili alio musei sui explicavit Neumannus noster¹⁾). Nimirum propositus in hoc numo *deus Theophanes* idem ille est Theophanes Mytilenaeus, quem Strabo scriptorem rei politicae peritum, et aetatis sua omnium Graecorum facile illustrissimum appellat. Fuit aequalis Pompeji M., atque inter intimos ejus amicos. Quam praeclare vero patriae consuluerit, vide testimonia alia apud CL. Neumannum, inter quae ad praesentis numi explicatum praestantissimum est, quod suppeditat Tacitus, M. Pompeii sub Tiberio exitum perhibens²⁾: *Datum erat criminis, quod Theophanem Mytilenaeum proavum Cn. Magnus inter intimos habuisset, quodque defuncto Theophani COELESTES HONORES Graeca adulatio tribuerat.*

* * *

ΠΡΩΤΗ. ΔΕΣΒΟΤ. ΜΤΤΙΛΗΝΗ. *Caput muliebre turritum. Ξ OMONOIA. ΜΤΤΙΛΗΝΑΙΩΝ.* Mulier adversa capite tutulato sedens d. pateram, s. quid oblongum, ei a dextris adstat Aesculapius, a sinistris Diana Ephesia, sequitur a dexteris Nemesis, a sinistris Nemesis alia. AE. I. (Seguin Sel. num. p. 24.)

Facile ex partis aversae typis erimus, notari concordiam Mytilenaeorum

cum Pergamenis, Ephesiis, Smyrnæis, et si horum nomina absint.

AR. RR. AE. R.

Imperatorii satis frequentes. Spectatis Augustorum capitibus illustriores sunt:

ΤΙ. ΘΕΟC. ΣΕΒΑCTOC. *Caput Tibérii nudum* juxta MTTI. Ξ IOT. ΘΕAC. ΣΕΒΑCTHC. *Caput Julianæ, juxta MTTI.* (Morelli Spec. tab. 20.)

ΘΕON. ΓΕΡΜΑN . . . MTTI. *Caput Germanici nudum. Ξ ΘΕAN. AIO-AIN. ΑΓΡΙΠΠΙNAN.* MTTI. *Caput Agrippinae senioris.* AE. I. (Pellerin Rec. III. p. 229.)

Praeclari hujus numi explicationem dabimus in moneta hujus Agrippinae commatis Romani.

MATT. ΣΕB. ΠΛΩTT. ΣΕB. (sic) *Capita adversa Matidiæ et Plotinae. Ξ ΑΡΤΕMIC. ΠΕΡΓΑIA. MTTI. Diana venatrix comite cane.* AE. I. (Pellerin l. c.)

ΜΑΤΙΔΙA. MTTI. *Caput Matidiæ, Ξ ΠΑΝΚΡΑΤΙΔHC. Aesculapius stans.* AE. II. (Piovene Mus. Farn. T. X.)

TITIANH. ΣΕΒΑCTH. *Caput Titianæ. Ξ ΜΤΤΙΛΗΝΑΙΩΝ. Maritus Pertinax equos.* AE. I. (Haym. Mus. Caef.)

* * * *Typi illustriores:*

Ex his cumprimis memorandus, qui huic urbi velut proprius habendus: *Mulier capite turrito d. pateram, s. infantem fasciis involutum tenens.* Infantem hoc cultu distincte in suis viderunt Pel-

1) Num. pop. P. II. p. 32.

2) Ann. L. VI. 18.

Ierinius ^x), et Theupoli ^y), tametsi in aliis ea figura sit dubia, ut vidimus in descriptis supra binis autonomis.

ΑΡΤΕΜΙC. ΠΕΡΓΑΛΑ. in numo Matidiae citato.

Magistratus nomen in primorum impp. numis sine dignitatis mentione positum, ex sequentibus *praetor* intelligitur. Illud singulare, quod in numo Domnae promulgante Vaillantio bini in eodem numero praedicantur *praetores*: ΕΠΙ. CTP. ΠΟ. ΠΟΣΙΔ. ΒΑΛ. APICTOMAXOT., in alio ejusdem Domnae musei Pisani perhibetur scriptum: ΕΠΙ. CTP. ATP. ΔΟΡΙΑ. ΒΑΛ. APICTOMAXOT. Atqui *Bal. Aristomachus* frequenter etiam occurrit in numis Gallieni.

Primam Lesbi, ΠΡΩΤΗ. ΛΕΣΒΟΤ se profitetur Mytilene in citato supra autonomo.

Vlpiam, Severianam se dicit in numo Mediceo:

ΟΤΛΠΙΑC. ΣΕΟΤ. ΜΤΤΙΛΗΝΗC.
Caput muliebre turritum. ς ΕΠΙ. CTP. ΒΑΛ. APICTOMAXOT. ΠΕΡΓ. ΟΜΟΝΟΙΑ. *Fortuna* cum *Victoriola quadrigis vecta*. (Holsten. ad Steph. sub Μυτλην.)

Concordia cum *Adramytenis* in numo Veri. (Pellerin Suppl. II. p. 72.) *Pergamenis* frequenter aetate Valeriani, *Ephesii*, *Pergamenis*, *Smyrnaeis* in illius autonomo, quem descripsimus.

AE. R.

x) Suppl. II. p. 72. y) Pag. 1080.

I O N I A.

Graeciae populi, ac Athenienses maxime, antiquissimis temporibus coloniis et conditis urbibus Ioniam frequentarunt. Hae communi quodam vinculo et societate inter se cohaesere, quo factum, ut et conventus et festa communiter constituerent, quae *Panionia* vocabantur. Diodorus Siculus ad annum V. C. 381. eam societatem ex IX. urbibus constituisse scribit^{a)}, quas tamen non nominat. Duo-decim enumerat Aelianus^{b)}: Miletum, Ephesum, Erythras, Clazomenas, Prienen, Lebedum, Teon, Colophonem, Myuntem, Phocaeam, adjectis binis insulis Samo et Chio. Easdem persequitur Herodotus^{c)}, et Strabo^{d)}, qui et addit, posse ea temporis adsumptam in eum conventum Smyrnam, cuius incolae antea vacuum Ephesiis habitavere, sic ut Ephe-sus etiam Smyrnae nomen gesserit. Habemus ergo foederis Ionici urbes XIII. Porro conventus hi acti fuere ad Mycalem prope Prienen, qui fuit locus Neptuno Heliconio sacer, dictusque *Panionium*, et festa *Panionia*^{e)}. Sacrificatur tum in Neptuni honorem bos, qui si remugiat, boni ominus loco habebatur^{f)}. Tamen etiam alibi hi sunt conven-

tus celebrati, ut innuit Diodorus^{g)}, et sub imperatoribus actos variis in urbibus, mox videbimus. En numeros hujus Panionii festes:

KOINON. Η. ΠΟΛΕΩΝ. ΠΡΟΔΙ. ΟΝ.
ΚΛ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΑCΙΑΡΧΟT. ΚΑΙ.
ΑΡΧΙΕΡΕΩC. Η. ΠΟΛΕΩN. *Pluto Proserpinam rapiens*, in alio: *Hercules sedens ab blanditur adstanti mulieri*, in alio: *Ceres in serpentum bigis*, in numis Ant. Pii. AE. m. m. (Vajill. Num. Gr. p. 47. de Camps.)

Eadem epigraphe. Juno Pronuba in templo 6 columnarum, in alio: *Fortuna stans*, in numis M. Aurelii adhuc Caesaris. AE. m. m. (Vajill. Num. Graec. p. 59.)

Vaillantius vocabula ΠΡΟΔΙ. ΟΝ. explicat: ΠΡΟΔΙ_Ι ΟΝ_{ΤΟΣ}, *curatore existente*. Verum obturbat rarissimum per Helladem vocabulum προδίκος, *patronus, curator*, quod judiciis exercendis aptius, quam festis munus nescio quid sibi ad communes Ioniae conventus velit. Illud etiam mirum, eundem Frontonem simul patronum nescio quem, simul Asiaracham, et summum sacerdotem dici. Accedit, quod horum numorum epigraphe ab omnibus, qui illorum meminere, aliter proditur. Sic Spanhemius legit:

a) L. XXV. c. 49. b) V. H. L. VIII. c. 5. c) L. I. c. 142. seq. d) L. XIV.
p. m. 339. e) Herodot. L. I. c. 148. f) Strabo L. VIII. Eustath. ad ll. T. Diodor. Sic.
l. c. g) L. XV. c. 49.

ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΑCΙΑΡΧΟT. ΚΑI. ΑP-
ΧΙΕΡΕΩC. KOINON. GI. ΠΟΛΕΩN^{b)}.
Harduinus: KOINON. GI. ΠΟΛΕΩN.
Π. ΡΟΔΙΩN. ΚΑI. ΦΡΟΝΤΩΝΟC.
ΑCΙΑΡΧΟT. ΚΑI. ΑPΧΙE. GI. ΠΟΛΕ-
**ΩNⁱ⁾, qui cum in Rhodo hos signatos
 esse numos putat, in alia omnia, atque
 ab Ionia prorsus abit. Similis exstat in
 museo Caesareo, editus in Cimelio Vin-
 dob. Part. II. p. VII. his verbis: ΗΓ.
ΚΛ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ACIAPX8 ΚΑI.
ΑPΧΙE. (ut apparet) Δ. ΠΟΛΕΩN. KOI-
NON. GI. ΠΟΛΕΩN., in quo jam illud
 offendit, in Ionia statui ΗΓεμονα. Numus
 idem a me adcurato examini subditus
 hanc tantum certam epigraphen offert;
ΚΛ. ΦΡΟΝΤΩΝΟC. ΚΑI. A . .
ΙE . . . ΠΟΛΕΩN. KOINON. GI. ΠΟΛΕ-
ΩN. Ex quo satis apparet, numos hu-
 jus argumenti omnes hactenus editos
 epigraphen vitiatam offerre, neque adeq-
 certi quid statui posse, et vacillare ad-
 modum, quae de magistratu prodico,
 Rhodiis, terrae motu urbium Asiae, a
 variis copiose disputata sunt, quam li-
 tem vide apud Cl. Vandale^{k)}. Id unum
 tuto eruimus, pertinere eos ad XIII. ur-
 bium Ioniae conventum, ut ex sequen-
 tibus magis patebit.**

* * *

ΕΠΙ. СТР. ΚΛ. ΚΑΛΙСΤΟT. ΙΕΡΕΩC.
IΩΝΩN. ΚΟΛΟΦΩNΙΩ. per medium
 numi: ΤΟ. KOINON. IΩΝΩN, *Templum*
quatuor columnarum, in quo protome Apol-
linis lyram tenentis, foris taurus stans

ante aram, circumstant in semircirculum
XIII. figurae togatae manum ad concipien-
da vota attollentes, in numis Treboniani.
ΑE. m. m. (Mus. Caef. Vail.).

Ergo quod in prioribus numis epigra-
 phe GI. ΠΟΛΕΩN., hoc in praesente
 figure XIII., nempe totidem urbium le-
 gati, praestant. Docet item, hos conven-
 tus non solum ad Mycalen, sed etiam
 Colophone ad celebre, ut in hujus urbis
 numis videbimus, Apollinis templum fu-
 isse actos, denique victimam fuisse tau-
 rum, ut supra vidimus. Strabo agens de
 templo Apollinis Delphinii, quod stetit
 Massiliae Galliae Ionom coloniae, addit:
 τέτο μεν κοινον Ιωνων ἀπαγτων, hoc quidem
 Ionom omnium communio est^{l)}.

* * *

ΜΙΛΗΣΙΩN. ΠΑΝΙΩNIA. ΠΤΘΙA.
Vrna mensae imposta, Saloninae. (Vail.)
ΕΦΕCΙΩN. KOINON. ΠΑΝΙΩNION.
Templum, Otaciliae. (Vail.)

KOINON. ΠΑΝΙΩNΙΩN (legendum
 reor: ΠΑΝΙΩNION). *Templum Iovis (ut*
editor ait) Philalethae. Herennii. (Vail.)

* * *

ΣΕTC. ΑΚΡΑΙΟC. Caput Iovis. Σ
ΣΜΤΡ. ΗΑΝΙΩNΙOC. Apollo stans
d. ramum, f. arcum et sagittam. ΑE. II.
(Mus. Caef. Pellerin Rec. II. p. 92).

ΠΑΝΙΩNΙOC, subaudi Απολλων. In exi-
 mio marmore operis prominentis, quod
 pictum exstat in opere: *the Antiquities*
of Athens p. 25. stat Apollo nudus d. pe-

b) Tom. I. p. 643.
 l) L. IV. p. m. 276.

i) Nūm. ill. sub Ρεδος.

k) Dissert. III. c. 3. p. m. 281.

etinem, s. lyram columellae impositam tenens, juxta scriptum: ΑΓΑΘΗΙ. ΤΤ. ΧΗΙ. ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ. ΑΓΤΙΕΩΣ. ΠΡΟΣΤΑΤΕΡΙ . . ΠΑΤΡΩΩΝ. ΠΤ. ΘΙΟΤ. ΚΛΑΡΙΟΤ. ΠΑΝΙΩΝΙΟΤ. Cum ex hoc numo, tum ex Philostrato^{m)} constat, conventus Panionios etiam Smyrnae celebratos.

Similiter enim inscribitur numus certus imperatorius, qui sequitur.

Imperatorios Vaillantius cum capite Augusti, Tiberii, Caligulae, Commodi hoc revocat nulla mixta certa ratione, quin ex terminatione in ΤΑΝ satis apparet, sic inscriptos Doricae in Illyrico Apolloniae esse. Certus igitur, qui huc pertineat, unicus est sequens:

ΕΠ. ΣΤΡ. ΑΤΡ. ΤΕΡΤΤΑΛΟΤ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. *Hygia et Aesculapius*, Alexandri Sev. (Vaih.)

Auctor musei Theupoli huc refert numum Augusti inscriptum ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. ΚΑΛΙΠΟΣ. ΑΡΤΕΜΙ . . . cur istud, ignoro.

AE. RRRR.

CLARVS.

Prope Colophonem, cultu Apollinis, qui inde *Clarius* dictus est, insignis, de quo in numis Colophonis redibit mentio. Vetustioribus scriptoribus sacer tandem lucus et mons dicitur, sequioribus etiam oppidum, de quo vide Cellarium.

Faustinae jun. numum promulgavit Vaillantius: ΚΛΑΡΗΝΩΝ typo *Apollinis stantis*. Liceat hanc epigraphen vocare in dubium, nam a Κλαρος flexum fuisse Κλαριος et Κλαρια, videbimus in Colophone. Sic et dubitem de numo Trajani, in quo Harduinus so-

APOLLONIA.

Ex scriptoribus unicum habemus Stephanum, qui Apolloniam inter Ioniae urbes refert: Δεκατη, κατα Θυατειρα και Εφεσον.

Autonomus nullus certus existat, nisi forte ex his, quos infra in Apollonia Cariae recensebo, quispiam huc pertinet. Videtur tamen hujus esse Apolloniae numus:

ΙΕΡΑ: ΣΤΝΚΑΗΤΟC. *Caput Senatus.* ς ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΩΝ. *Caput muliebre incertum.* AE. (Arigoni.)

^{m)} Vit. Apoll. L. IV. c. 5. et 6.

ⁿ⁾ T. II. p. m. 288.

^{o)} Tab. LIX. n. 16.

lus legit: ΚΛΑΡΙΩΝ. ΚΟΔΟΦΩΝΙ· ΩΝ^ρ).

CLAZOMENE.

In peninsula.

Autonomi magno numero exstant, quos dabit Pellerinius, Hunterus, museum Caesareum. Illustriores sunt:

Aper alatus. ς Caput leonis. AV. III. (Hunter tab. 66. n. V.)

Caput leonis aduersum intra quadratum. ς Sine epigraphe. *Aper alatus.* AR. III. (Mus. Cael., ex quo numum hunc pictum sicut in ejus Catalogo Tab. III. n. 14.)

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ. *Aper alatus.* ς ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. intra quadratum quadripartitum. AE. II. in alio ΚΛΑ. AE. III. (Pellerin.)

Numis prioribus anepigraphis, et operis pervetulii, tertius locum natalem facile adsignat. Aprum alatum, et sui generis Pegasum a Graecis excogitatum, nequaquam mirum, quando in eptum Trimachionis ingenium leporem etiam Pegasum reperit^q). Sed habet etiam insolens hic typus idoneum ex veteribus interpretem. Refert Aelianus^r: ἐν Κλαζομενοῖς συγγενεῖς πτηνοι, ἡπερ ἐν διλυμαντο την χοραν τοις Κλαζομενοῖς, ερπιδι Clazomenios suam alatam exortam, quae Clazomeniorum agrum vastabat. Addit, locum ibi decantatum esse, qui nomen traxit ἀπὸ της νόσ πτερωτης, a sue alata. Est adeo hic typus unus Clazomenis proprius. Quare jure huc revocavi argenteum Alexandri M., quod simile animal in ejus area comparet. Vide numeros ejus regis. Inter incertos musei

Hunteriani tab. 66. num. XVIII. est numerus cum typo similis apri, sed inscriptus ΑΛΤΣΙΩΝ. Cum urbem hujus nominis non noverim, erit forte nomen magistratus, et numerus hujus urbis. Opus hoc est aevi satis remoti.

* * *
Caput Palladis vel aduersum, vel in alterutram partem conversum. ς ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. *Aries gradiens*, vel procumbens, vel dimidius. AE. II. III. Pellerin.)

Typus hic in Clazomeniorum moneta maxime obvius, sed ignoro ejus sic adamat causam.

* * *
Caput muliebre aduersum laureatum. ς ΛΕΤΚΑΙΟΣ. addito monogrammate ΠΑΡ. infra: ΚΛΑ. *Cycnus*. AV. II. (Pellerin.)

Caput muliebre aduersum. ς ΚΛΑΞ. vel: ΚΛΑΞΟ. *Cycnus explicatis alis*, superne: ΕΛΙΚΩΝΙΟΣ. vel: ΠΑΡΜΙΣ. vel ΧΙΟΣ. AR. III. (Hunter, Pellerin.)

Elegantibus his numis etiam a metallo pretium accedit. Cycni quoque causa mihi ignota.

* * *
ΘΕΑ. ΚΛΑΣΩΜΕΝΗ. Caput muliebre turratum. ς ΚΛΑΣΩΜΕΝΙΩΝ. Figura stolata stans sinistram extendit versus animal adflitum. AE. III. (Mus. Cael.)

Dea Clazomene memoratur etiam in nuno Valeriani. Haud dubie Amazon credita fuerit, et simul urbis auctor, proinde divinos honores nacta. Certe Myrhina, Cyme, Temnus, Smyrna Amazones eodem modo in numis proponuntur.

p) Num. ill. in Κλαρος.

q) Petron. Satyr. cap. 36.

r) Nat. anim. L. XII. c. 38.

COLOPHON.

Vrbs clara et pervetusta.

Autonomi illustriores:

Caput muliebre. Χ ΚΟΛΦΩΝΙΟΝ.

(βυζαντινος) *Lyra.* AR. III. (Mus. Caes.)

Alius similis, sed ΚΟΛΟΦΩΝΙΟΝ,
et scriptura recta. (Pellerin.)

Singulare est in numo priore, qui antiquissimi est operis, expunctum O secundum. In utroque numo possessivum est pro gentili, ut ΘΕΣΠΙΚΟΝ. ΦΕΝΙΚΟΝ. etc. nam vocabulum pro ΩΝ in ΟΝ exit, et si in eodem jam praestit Ω. Numus precedens editus jam fuit in Cimelio Vindobonensi, sed Frölichius ibi *Cupham* Babyloniae suspicatus est, cum legeret ΚΟΤΦΩΝΙΟΝ.

Lyra ad Apollinis cultum refertur, qui in vicina Claro, unde et *Clarius* dictus fuit, famigeratum templum habuit. Quare plerique hujus urbis autonomi aliquid habent, quod ad Apollinem refertur, sed cum primis lyra Colophoniis placuit, testante etiam Himerio sophilla Oratione XXI. §. 8. Κολοφων μεν γαρ ἔχει την λυραν, *Colophon habet lyram.*

* * *
ΑΠΟΛΛΑΣ. in aliis ΠΤΘΙΟΣ. *Vir togatus sedens prae se volumen tonet.* Χ ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ. *Apollo stolatus gradiens d. plectrum, s. lyram.* AE. III. (Mus. Caes. Pellerin, Pembrok P. I. tab. 15. et P. II. tab. 80.)

Vir sedens partis anticae certus est Homerus, quem Colophonios apud se natum praedicalisse conflat, quod magis infra patebit collatis Smyrnaeorum et Chiorum numis. Scriptum juxta vocabulum, quia variat, certum est magi-

ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΑΛΤΟC. *Caput juvenile.*
Χ ΕΠ. ΣΤ. ΖΩ. ΣΙΜΟΤ. Τ. Ε. ΚΛΑ-
ΖΟΜΕΝΙΩΝ. *Fortuna stans.* AE. II.
(Mus. Caes. et ex hoc editus in mea
Sylloge I. p. 37.)

Observandae literae T. E. quas ex-
plico: TO. E. id est: *quintum*, quo au-
ctiorem iteratae praeturae numerum non
habemus.

ΑΥ. RRRR. AR. RRR. AE. R.

Imperatorii sunt ab Augusto usque ad
Gallienum.

ΚΑΑΖΟ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput Augusti.*
Χ ΘΕΑ. ΛΙΒΙΑ. *Caput Liviae.* (Pelle-
rin Rec. III. p. 232.) In alio apud Morel-
lium: (Specim. p. 201.) ΣΕΒΑΣΤΟΣ.
ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput laureatum.*

Docent hi numi, Augustum a Clazio.
menis *conditoris* honores abstulisse.

Magistratus praetor, docente istud nu-
mo Demnae, (Vaill.) et autonomo ci-
tato. *Praefidem* vidit Harduinus in numo
Claudii: ΕΠΙ. ΗΓΕΜΟΝΟΣ. ΑΣΚΛΗ-
ΠΙΑΔΟΤ. Hujus generis magistratum
videre extra Thraciam, mirum sane,
sed neque Vaillantius, aut alter insoliti
hujus numi meminit. Similis, sed vitia-
tis literis, est apud Morelrium in numis
Claudii Tab. IX. n. 10.

ΕΙΡΗΝΗ. ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. *Pax*
stans d. spicas, s. caduceum, Vespasiani.
(Sestini Lettere V. IV. p. 113.)

Concordia cum Smyrna: ΕΠ. ΔΙΟΝΤ.
ΣΙΟΤ. ΣΜΤΡ. ΚΛΑΖΟΜΕΝΙΩΝ. *Cy-
bèle sedens,* Valeriani. (Gusseme in Cla-
zomenis.

ΑΕ. RR.

stratus domestici nomen. Perperam igitur numo Aesculapius Pergamenorum, et auctor musei Pembrockiani, et Gronovius, qui similem ex Vrsino edidit¹), propter lcriptum juxta ΠΤΘΕΟΣ, vel ΠΤΘΙΟΣ exhiberi hoc typo Pytheum poetam quemdam Colophonium crediderunt.

AR. RRR. AE. RR.

Tetradrachmum *Alexandri M.* in hac urbe signatum, in cuius area est ΚΟΔΟ. et lyra, vide in numis hujus regis.

Imperatorii sunt a Domitiano usque ad Gallienum.

ΑΡΤΕΜΙC. ΚΟΔΟΦΩΝΙΑ. *Diana polymictos cum adminiculis et cervis, Domitiani.* (Vaill.)

ΑΡΤΕΜΙC. ΚΛΑΡΙΑ. *Typus idem, Domitiani et Trajani.* (Vaill. Morelli in num. Domit.)

Habiti hi honores Diana, quia Apollinis soror.

Apollo stolatus vel stans, vel sedens, Caracallae, Gordiani, Decii. (Vaill.)

Variorum etiam animalium comparent typi apud Vaillantium, *tigridis* in Aurelio, *ursi* in Commodo, *canis* in Geta, quem Harduinus signatum putat propterea, quod veteres Colophonii teste Plinio canes in aciem eduxere.

Magistratus: Praetor, legitur inde a Caracalla.

Sacerdos: ΙΕΡΕΤC. ΙΩΝΩΝ. dicitur Claudius Callistus, qui idem praetor fuit, in numo eximio Treboniani Panionium referente, de quo egimus supra in prolegomenis ad numos Ioniae.

Concordia cum Pergamenis, in quo

numo Aesculapius Pergamenorum, et Apollo Clarius stolatus Colophoniorum stantes exhibentur. Est Caracallae. (Vaill.)
AE. RR.

EPHESVS.

Vrbs inter Asiae praecipuas.

Autonomi neque admodum aut frequentes, aut varii. Illustriores sunt:

Caput Diana cum arcu et pharetra. Χ ΕΦΕΣΙΩΝ. Diana Ephesia stans cum adminiculis, in area cervus, et apis. AV. II. (Pellerin Suppl. III. p. 41.)

ΕΦΕΣΙΟΝ. Apis. Χ Quadratum cum quadripartitum. AR. III. (Pellerin.)

ΕΦ. Apis. Χ ΧΑΙΡΙΤΗΣ. Cervus dimidius respiciens, et palma. AR. I. (Mus. Caes.)

Numus ex his primus cum causa metalli, nam aureus prasterea alius compertus non est, tum elegantia operis, denique quod omnes in Ephesia moneta obvios typos, Dianam, apim, cervum complectitur, insignis putandus. Sicut antica caput Diana eo cultu, quo ea a Graecis passim proponi est solita, at aversa eam, quae propria fuit Ephesiorum, de qua insignis est locus D. Hieronymi¹): scribebat (Paulus) *ad Ephesios* Dianam colentes, non hanc venatricem, quae arcum tenet et succincta est, sed illam multimembriam, quam Graeci πολυμικον vocant, ut scilicet ex ipsa quoque effigie mentirentur ornamen casellarum et viventium esse nutricem. De Diana apud Ephesum cultu ac insigni

religione jam ab aliis copiose tractata,

1) Thes. ant. Graec. Vol. III.

i) In processu in Epist. Pauli ad Ephes.

nihil est, quod memorem. Ejus ibi tempus, cuius perfectio saecula occupavit, in orbis prodigiis est habitum. Ceterum ut olim miraculi in star fuit, potuisse tam enormis ponderis lapides aut comportari, aut deinde attolli, ita sequiorē aevo alterius miraculi loco habitum, potuisse tantas moles sic loco moveri ac disperdi, ut hodie nulla amplius existent tanti operis aut rudera, aut reliquiae, quae omnia late descripta vide apud Chanderium autoptam¹⁾.

Apis, alter Ephesiorum typus. Lectus creditur, quod, cum Athenienses in hanc oram colonos deducerent, Musae sub apum specie classis cursum regerent, ut narrat Philostratus²⁾, et Himerius sophista Oratione X. Fuisse Ephesum Atheniensium coloniam, memorant etiam Platon³⁾, et Velleius⁴⁾.

Cervus unus, vel duo, integri vel dimidi, tertius Ephesiorum typus, quia Diana suae comes. Hujus typi meminit quoque Libanius⁵⁾: Εφεσοις δὲ καὶ τὸ νομίσμα την ἔλαφον ἴρεται. **Ephesorum etiam numus cervam habuit.**

Palmae in populi hujus moneta frequentis certam rationem nondum reperi-

tione peragebantur, ut dicetur ad numeros Stratonicæ Cariae.

EΦ. Apis, *infra* ΠΕ. χ. - ΣΤΝ.
Hercules puer angues elidens. AR. I. (Hunter.)

Numus hic ob typi in averta insolentiam dissimulandus non fuit.

ΕΦΕΣΙΩΝ. ΕΠΙ. ΚΕΡΡΕΑ. *Protome Palladis*. χ. ΚΑΤΟΤΡΟΣ. *Fluvius humi decumbens*. AE. II. (Pellerin.)

De Caystro Ephesum adluente vide imperatorios.

Cistophorus Ephesi signatos recensemus in peculiari de his dissertatione, numulos vero aeneos, inscriptos ΕΦ. ΣΚΩΠΙ., quia verae monetae rationem palam inficiantur, in commentatione de Pseudomoneta, ad quam jure pertinent.

Numus inscriptus MA., typo capitis Diana, et cervi, quem Pellerinus Ephesum putavit, verisimilius reddendus est Massiliae Galliae, in cuius numis iidem typi comparent.

Α. V. R. R. R. AR. et AE. R.

Imperatorii ad Gallienum usque per frequentes, quin et unica haec est urbs, quae Illyrios omnes in eadem moneta proposuit in numo sequente:

1) Iter Asiat. cap. 39.

2) In imag. Melet.

3) In long. sub. fin.

4) L. I. c. 4.

5) Tom. II. orat. 32 p. 666.

Vol. II.

Capita jugata et nuda IIIvirorum. Σ.
Epigraphe dubia, ut dicatur. Diana Ephesia. AE. III.

Vaillantius, tum et Morellius (Impp. T. I. p. 426.) legunt: ΕΦ. ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ. ΓΡΑΜ. ΓΛΑΤΚΩΝ. ΕΤΘΤΚΡΑΤΗΣ. At Haynius postremum vocabulum legit: ΔΕΚΗΠΑΔΗΣ. (T. II. p. m. 312.) Vnde sequitur, aut numos re ipsa varie inscriptos, aut non omnes rite conservatos, ut revera exigui sunt numuli, et characteres. Similis est in museo Caesareo, sed et hic male ab aevi injuriis vexatus.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. Caput Augusti, quem *conditorem* suum per adulationem utique appellant Ephesi. Frequenter Augusti et Liviae capita jugata in numis hujus urbis III. formae resperiuntur.

Μ. ΑΓΡΙΠΠΑ. ΙΟΤΛΙΑ. *Capita M. Agrippae, etJuliae uxoris.* (Sestini Lett. T. IV. p. 112.) sed qui numerus nimio videtur suspectus. Vide quae dicam sub primatu.

ΟΛΤΜΠΙΟC dicitur Hadrianus, (Mus. Pisani.) et Commodus. (Harduin.)

* * *

Argenteos inscriptos ΔΡΑΧΜΗ. ΕΦΕ. cum capite Neronis dederunt Vaillantius et museum Pembrockianum, sed legendum in his verisimilius ET. E., dicemus in numis Neronis commatis peregrini. De drachmis Latiné inscriptis Vespasiani et filiorum, in quorum area legitur ΕΡΗΕ., agemus in moneta Vespasiani.

Numina:

ΑΡΤΕΜΙC. ΕΦΕCΙΩΝ. vel ΕΦΕCΙA. frequenter in numis imperatorum, quamvis certum non sit, numos omnes sic inscriptos Ephesi signatos, nam Diana Ephesiae cultus late patuit. Sane copiose aliarum urbium numos habemus, qui typum habent Dianam Ephesiam. Fecit hoc ejus deae celebritas, qua de causa Mytilenae quoque Dianam Pergaeam, Pergameni et Sardiani Venerem Paphiam numis intulerunt. De Diana Ephesia haec Pausanias^{b)}: urbes prope cunctas Dianam nominare Ephesiam, eamque privatum a viris maximo in honore haberit. In causa esse Amazonum celebritatem, a quibus ajunt ejus signum fuisse dedicatum, tum et ejus templi antiquitatem. Tria praeterea alia ejus famam auxisse, magnitudinem templi, quod. omnium hominum opera alia superat, Ephesiorum urbis florentem statum, et praesens in ea Diana numen.

ΖΕTC. ΕΦΕCΙOC. ΠΡΩΤΟC. ΑCΙAC. Juppiter stans d. Dianae sigillum, Seven. (Vaill.)

Ephesi, qui se, ut videbimus, Αστας dixerit, nunc etiam Iovem suum, tanquam inter omnes alios aliis in urbibus cultos primatum teneret, primum Asia compellant, quanquam Harduinus legit, ΠΡΩΤΟC. ΑΓΩΝ., sed typus ludorum solennia non indicat.

ΠΕΙΩN. (*in alio ΠΕΙΩ.*) ΕΦΕCΙΩN. Juppitor rupi infidens et d. cornucopiae iuxta sum tenens, ex quo imber ia subjectum figu-

b) L. IV. c. 31.

*ram humi jacentem defluit, s. fulmen tenet,
in area templum, et cypessus, Ant. Pii.
AE. m. m. (Seguin: pag. 154. Harduin.)*

*Elegans est numi hujus imago, qua
veterum five allegoria, five figmentum
de Iove uxorem Terram pluviarum ope
fecundante paeclare exprimitur. Non
pigebit praefantissimorum poetarum ora-
cula audire hujus typum numi insigniter
illustrantia, ac primum cum illo conferre
aureos Maronis versus ^{c)}.*

*Tum pater omnipotens fecundis im-
bribus aether*

*Conjugis in gremium laetae descen-
dit, et omnes*

*Magnus alit, magno commixtus cor-
pore, fetus.*

*Similiter auctor Pervigilii Veneris:
(Vers. 60.)*

*Vi pater totis crearet vernus annum
nubibus,*

*In finum maritus imber fluxit almae
conjugis,*

*Unde fetus mixtus omnes aleret magno
corpo.*

*Analogus est locus Euripidis, qui est in
fragmentis fabulae, cui nomen Chrysip-
pus:*

*Γαῖα μηγίσῃ, καὶ Διὸς ἀδηνε,
Ο μεν αὐθεωπων ται θεων γειτωρε,
Ηδύ ύγροβολες γαγονας γοτινε,
Παραδέξαμεν τικτει θνατες,
Τικτει δε βοραν, φυλα δε θηγων.
Terra maxima et Jovis aether,*

*Hic quidem hominum deorumque pa-
ter,*

At illa humentes guttas australes

Recipiens parit mortales,

Parit alimenta, et genera poculum.

Vide similia exempla alia, quae ex Eu-
ripide et Aeschyllo recitat Athenaeus ^{d)},
tum et Plutarchum ^{e)}. Et vero passim ve-
teribus Iuppiter pluviarum auctor fuit
creditus. Teste Luciano ^{f)} apud vicina
Pergamo Gargara fuit ara Διος νόστος,
βροτώρος, και ἀρχατας ποιευτος, Iovis
pluvii, tonantis, fulgeratoris, et constat
ex Tertulliano ^{g)}, a Romanis cessante
coelo aquilicia Iovi immolata, nimirum
quibus aqua eliceretur. M. Aurelius Aug.
laudat Atheniensium preces, quibus plu-
vias desuper flagitavere: νόσος, νόσος, φίλε
Zeus ^{h)}. Et testatur Paulianus ⁱ⁾ fuisse apud
Athenenses Telluris imbre a Iove im-
plorantis simulacrum, ex quo forte numi
hujus imago est petita. Est etiam Iovis
Pluvii imago superetes in columna cochli-
de M. Aurelii, nisi forte ea imago est Noti
imbris advehentis secundum descrip-
tionem Ovidii ^{k)}. Et vero insignis haec alle-
goria non tantum Graecis placuit, sed
et Scythis, quibus teste Herodoto ^{l)} pri-
dem creditum, Tellurem esse Iovis con-
jugem. Liceat concinnae huic veterum
de Iove Pluvio doctrinæ lepidam aliam
opponere, quam apud Aristophanem tra-
didit Strepsiades ^{m)}, qui Iovem quidem
pluviarum auctorem non negavit, sed

^{e)} Georg. II. 325.

^{d)} L. XII. p. 599. seq.

^{e)} De placit. philos. L. I. cap. 6.

^{f)} Dial. deor. IV.

^{g)} Apolog. c. 40.

^{h)} Libr. V. προς θαυτον. c. 7.

ⁱ⁾ In Attic. p.

^{m)} 57.

^{k)} Met. I. 264. seq.

^{l)} L. IV. c. 59.

ⁿ⁾ In Nub. v. 372.

modum multo diversum praescripsit, καὶ τοι προτερον, inquietabat, τον Δι οὐδηδως φύμη δια κοσκινού ἔλειν.

Harduinus ejusdem Antonini nummum citat cum epigraphe: ΠΕΙΟC. ΕΦΕCIΩN. typο Apollinis et Dianaе flantum. Is si miles inscriptiones omnes ad Iovem quoque Pluvium refert, qui quod pluvias benigne indulget, dictus est ΠΕΙΟC. quod ex Aeolum vel Ionum lingua idem esset, ac ΦΙΛΙΟC Pergami cultus. Vix credam, sententiam hanc eruditis probatum iri. Multo magis verisimile, legendum ΠΕΙΩN ex Seguini citati telamonio, et Ephesios se dixisse Πλάς ex nomine imperantis tum Antonini III.

ΑΠΟΛΛΩΝ. ΕΜΒΑCΙΟC. ΕΦΕCIΩN. Apollo flans columnas innexus d. telum, ex adverso Diana venatrix, Antonini. (Vaill. Num. Graec. p. 291).

Apollonius L. I. Argonauticorum saepe meminit Απολλωνος Εμβασις et Ερυθραιas, quem venerati sunt Argonautae, velut qui tueretur eos, qui ad iter maritimum accincti ingrediuntur navim, praefaretque salvos egredi. Numen urbi opportunum, cuius amplum fuit mari commercium.

ΘΕAN. ΡΩΜΗN. Caput Romae, Nero-nis. (Vaill.)

Ephesi permisso Augusti fuisse aedicatum templum deae Romae, prodidit Dio ²⁾.

ΤΟ. ΑΓΑΘΟN. ΕΦΕCIΩN. Vir nudas flans d. spicas, Saloninae. (Vaill.)

Recte docuit Vaillantius, virum in hoc nummo propositum esse bonum genium Epheliorum, et ejusdem naturae cum eo, quā in numis Romanis Boni Eventus nomine sifititur.

ΕΦΕCIΩN. ΤΤΧΗ. Decii, Valeriani, Gallieni.

Conditores:

ΕΦΕ. CMTP. Due Amazones jungunt dexteras, Domitiani. (Vaill.)

Ephesum urbem fuisse cognominem Amazoni, docuerunt Eustathius ¹⁾, et Strabo ²⁾, sed posterior hic ait alibi ³⁾, fuisse conditam ab Androclo Codri Atheniensium regis filio. Sed idem adserit alibi ⁴⁾, urbem ante hujus invasionem jam fuisse habitatam. Ceterum ipsis Ephelis creditum, urbem suam antiquitus Amazonibus paruisse ⁵⁾, et ipsi Plinio dicitur *Amazonum opus* ⁶⁾ Verum Melala ⁷⁾, et Avienus ⁸⁾ nonnisi templum, intellige vetustum illud, ab Amazone conditum dixerit.

ΕΠ. ΠΑΙΤΟT. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩC ΟΜΟΝΟΙA. Duo heroes barba ti nudī hastati stantes dexteras jungunt; juxta horum unum scriptum: ΚΤΖΙΚΟC. juxta alterum: ΕΦΕCOC. Ant. Pii. (Morelli Spec. tab. X.)

¹⁾ L. LI. §. 22.

²⁾ Ad Dionys. Perieg. v. 328.

³⁾ L. XII. p. m. 827.

⁴⁾ L. XIV. p. 938.

⁵⁾ L. XIV. p. 14.

⁶⁾ Tacit. Ann. III. 61.

⁷⁾

⁷⁾ L. I. e. 23.

⁸⁾ Descrip. orb. v. 992.

Existimat Morellius, utraque hac figura exhiberi Cyzici et Ephesi conditores. Inter varios, qui a veteribus Epheso tribuantur, et quorum nonnullos mox dedi, refert Pausanias Ephesum Caystros fluvii filium, a quo urbs nomen accepit ¹⁾. De Cyzico rege egimus in moneta Cyzici. Hanc sententiam id unum vellit, quod Cyzicus in Cyzici numis imberbis semper fingitur. Sed poterant in hoc aberrare Ephesi, apud quos signatum hunc numum ex magistratu scriba certum est. Vaillantius exhiberi duos doves censem, Cyzicenum et Ephesum ²⁾.

Augustum honoris causa dictum Ephesi conditorem, supra diximus.

Nomi reliqui illustiores:

ΑΠΙΗΝΗ. ΕΦΕΣΙΩΝ. *Thenfa a equis vecta*, Ant. Pii. (Vaill.)
ΑΠΙΗΝΗ. ΙΕΡΑ. ΕΦΕΣΙΩΝ. *Carpentum a 2 mulis tractum*, Commodi, Domnae etc. (Vaill. Theupoli.)

Fuit Graecis ἀπηγη, quod Romanis thenfa, qua deorum simulacra in sacro processu vehebantur, ut ex numis Romanis notum. Sed haud dubie muli quoque sunt, quos equos dixit Vaillantius. Nam teste scholia Pindari ³⁾ ἀπηγη ἵστη αἴρα εἰς ἡμερῶν ζευχθεῖ, ei teste Athenaeo ⁴⁾ in celebri Ptolemaei pompa Bacchica spectatae erant ἀπηγηαι ὑφ' ἡμερῶν ἀγομέναι, thenfae a mulis tractae.

ΔΟΓΜΑΤΙ. ΣΤΝΚΛΗΤΟΥ. ΕΦΕΣΙΩΝ. ΗΛΙΟΙ. ΝΕΟΙ. *Quatuor templorum* Severi, Domnae, Caracallae, Getae, in numo Caracallae.

Sic sumi hujus epigraphen legit, tamen pumque explicat Vaillantius. At major fides adcurati Haymii, qui in numo similissimo pro ΗΛΙΟΙ. ΝΕΟΙ. *Soles novi*, legit: ΟΤΤΟΙ. ΝΑΟΙ. id est: *Senatus Romani consulto Ephesorum haec tempora* ⁵⁾. Et constat mihi, idem legi in numo simili musei Christinae. Erudite in subjecta explicationi Haymiana nota observat Khelliush ex Tacito ⁶⁾, ipsorum Ephesorum confessione fuisse apud eos tempora Diana, Apollinis, Liberi, et Herculis, cumque Tiberius asylorum per Graecas urbes licentiam intenderet reprimere, jussisse, senatusconsulto, quod subinde aeneis tabulis incideretur, eorum modum statui, ad quod adludere proditam in numero epigraphen censem Khelliush. Existare tamen etiam in numero Ephesio epigraphen ΗΛΙΟΙ. ΝΕΟΙ., dicetur intra in Neocoratus numis.

ΕΦΕΣΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑΙΙΑΚ. *iaimo*: ΒΩΤΑ. *Multas figurae causa sacrificii stantes ante templum, manusque atlollentes, in numo Maximi Caes.*, (Vaill.) et Macrini. (Spanheim Césars de Julien Preuves p. 7.)

ΒΩΤΑ vocabulum Latinum in instrumento Graeco, quo indicantur VOTA ab Ephesiis haud dubie pro novi princi-

y) L. VII. c. 2.

z) Num. Graec.

a) Ad Olymp. V. 6.

b) L. V. p. m. 201.

c) Thes. Br. T. II. p. m. 204.

d) Ans. L. III. c. 61.

pis incolumitate suscepta. Quod dixeram, confirmatur non modo ab ipso typo, sed etiam, quod multa Latinorum vocabula, praecipue quae ad ritus, et dignitates pertinent, a Graecis civitate sunt donata. Idem vocabulum legitur etiam in canone LXXI. concilii, quod in Trullo dicitur, qui cessare jubet τας ἑτα λεγομένας Καλανδας, και τα λεγομενα ΒΩΤΑ, sic dictas Kalendas, et sic dicta VOTA, tanquam veteris superstitionis reliquias.

ΕΦΕΣΙΩΝ. Α. ΚΑΤΑΠΛΟΤC. *Navis præatoria*, in numo Philippi. (Vaill.)

Ad explicandam hanc aversam insignia funt, quae refert Vlpianus, cum de magistratuum Rom. in provincias perfectionibus agit^{a)}: *Ingressum etiam (proconsulem) hoc eum observare oportet, ut per eam partem provinciam ingrediatur, per quam ingredi moris est, et quas Graeci εἰπιδημιας, id est: accessus ad urbem, appollant, sive ΚΑΤΑΠΛΟΤN, id est: adnavigationem, observare, in quam primum civitatem veniat, vel applicet; magni enim faciunt provinciales servari fibi consuetudinem istam, et ejusmodi praerogativas. Quaedam provincias etiam hoc habent, ut per mare in eam provinciam proconsul veniat, ut Asia scilicet, usque adeo, ut imperator noster Augustus ad defideria Asiarum rescriperit, proconsuli necessitatem impositum per mare Asiam applicare, και μητροπολεων Ephesorum, id est: inter matrices urbes Ephesum primam at-*

tingere. Quibus ex verbis tota præclari hujus numi explicatio pendet. Discimus enim, adnavigationem in portum vocari καταπλων, iussos proconsules applicare Ephesum, et quidem ad hanc præ reliquis Asiae urbibus primam, ex quibus omnibus coaluit numi epigraphe ΕΦΕΣΙΩΝ. Α. ΚΑΤΑΠΛΟΤC., id est: prima adnavigatione ad Ephesianum urbem, qui honor cum iis ab imperatoris rescripto concessus sit, pro Graecorum ambitione dignus videbatur, quo se in moneta publica efferent. Haec pridem sic præclare et late exposita vide apud eruditissimum Spanhemium 3).

Magistratus sacri.

Summus sacerdos, ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ. His memoratur in numis IIIviorum, quos supra citavi, sic tamen, ut dubium sit, utrum Glaucon, an Euthyrate, qui uterque in hoc numo legitur, summi sacerdotii munere praeditus fuerit. In numis Augusti apud Vaillantium: ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ ΑΣΚΛΗΠΙ. ΤΡΥΦΩΝ., sed apud Morellium^{b)} et Haymium pro ΑΣΚΛΗΠ. legitur ΑΣΚΛΑΣ. In ejusdem Augusti numo apud Vaillantium legitur etiam; ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ. ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ, sed hic numerus a Morellio Caligulae tribuitur^{b)}. Item ΑΡΧ. ΚΟΤΣΙΝΙΟΣ. et ΑΡΧ. ΗΠΑΣΑΙΟΣ, Augusti. (Vaill.) In numo Cusinii additur Δ, quo se quartum hoc munere functum profitetur.

Sacerdos, ΙΕΡΕΤΣ. In numo Domi-

^{a)} L. I. Digg. tit. XVI. de offic. process. p. 485. ^{b)} Impp. T. I. p. 690.

^{a)} T. I. p. 608. et 615.

^{a)} Impp. T. L.

τιαι: ΙΕΡΕΤΣ. ΑΤΡ. ΜΟΤΣΩΝΙΟΣ.
ΔΣΤΛΟΤ. ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΕΦΕΣΙΩΝ.
(Vaill.)

Templum Dianaæ, quod fuit Ephesi, habuisse jus alyli, idque varie fuisse immutatum, refert Strabo ⁱ⁾, et Tacitus ^{k)}. Vnde etiam in numo Otaciliae apud Vailantium: ΑΡΤΕΜΙC. ΕΦΕCIA. ΑΣΤΛΟC.

* * *

Magistratus profani.

Scriba, ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΣ. In numo Augusti apud Vaillantium: ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΤΣ. (melius ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ.) ΑΡΙΣΤΩΝΟΣ. ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΤ., melius iterum ΑΡΙΣΤΙΩΝΟΣ, nam idem mox alium memorat cum epigraphe: ΓΡΑΜΜΑΤΕΤΣ. ΑΡΙΣΤΙΩΝ. ΜΗΝΟΦΑΝΤΟΤ. In alio ejusdem Augusti: ΕΠΙ. ΓΡ. ΑΝΤΑΝΔΡΟΤ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΤ. in numo Trajani: ΚΟΤΣΙΝΙΟΣ. ΓΡΑ. ΤΟ. Δ. ⁴⁾. Idem munus postremum comparet in numis Ant. Pii: ΕΠΙ. ΠΑΙΤΟΤ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩC. (Vaill. Arigoni.) Hujus apud Ephesios magistratus mentio fit in Actis Apost. cap. XIX. 35.

Praetor, ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. in unico numo M. Aurelii: ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΙΟΤΛΙΑ. ΝΟΤ. Nam numum Domitiani: ΕΠΙ. ΣΤΡΑ. ΟΨΕΩΝΟC. ΕΦΕ. ΣΜΤΡ. ΟΜΟΝΟΙΑ. verius credam percußum Smyrnae. In numo Elagabali apud Vaillantium est: ΕΠΙ. ΣΤΡ. Μ. ΑΤΡ. ΓΑΡΟΤ. et concordia cum Laodicea Phrygiae, sed incertum est, in ultra urbe sit signatus.

* * *

Proconsul:

ΝΕΡΩΝ. ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Neronis.* χ. ΑΙΧΜΟΚΛΗ. ΑΟΤΙΟΛΑ. ΑΝΘΤΠΑΤΩ. ΕΦΕ. ΝΕΩΚΟΒΩΝ. *Templum Dianaæ.* (Morelli in Nerone.)

ΝΕΡΩΝ. ΠΟΠΠΑΙΑ. *Viriusque caput.* χ. ΑΟΤΙΟΛΑ. ΑΝΘΤΠΑΤΩ. ΑΙΧΜΟ. - ΕΦΕ. *Cervus.* (Haym. T. II. p. 242.)

ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ. *Caput Messalinae Neronis.* χ. ΑΟΤΙΟΛΑ. ΜΗ. - ΑΙΧΜΟΚΛΗ. ΕΦΕ. *Mulier turrita flans d. sigillum Dianaæ Ephesiae, s. hastam.* (Ibid. p. 244.)

Fuisse *Aviolam* cognomen gentis Aciliæ, liquet ex Valerio Maximo, qui narrat ^{m)}, *Acilium Aviolam*, quod mortuus credebatur, rogo impositum revixisse, at superantibus flammis servari non potuisse, quod factum etiam refert Plinius ⁿ⁾. *Acilius Aviola* legatus Galliae sub Tiberio ad annum V. C. 774. memoratur Tacito ^{o)}. *Aviola* proconsul in his numis proditus videtur esse is, qui V. C. 807. consul fuit. Etiam in numis Smyrnae et Pergami sub Caligula signatis proditur *Aviola*.

ΕΠΙ. ΚΑΙCΕΝΝΙΟΤ. ΠΑΙΤΟΤ. ΑΝΘ in numis Domitiani. (Vaill.)

ΑΝΘ. Μ. ΤΙΒ. (sic) ΠΑΝCA. in numo Domitiae. (Mus. Farnes. T. IX. tab. 9.)

Epoche.

Hanc nonnulli ex M. Aurelii numo collegerunt, quem edidit Patinus ^{p)}, in quo scriptum praetenditur: ΕΦΕCΙΩΝ. PN.

i) L. XIV. p. m. 950.

k) Ann. III. 60. 61.

l) Sestini Lettere. T. IV. p. 113.

m) L. I. c. 8. §. 12.

n) L. VII. c. 53.

o) Ann. III. 41.

p) Num. Imp. p. 194.

At jam vidit Panelius, perperam sic lectum pro ΕΦΕCΙΩΝ. B. ΝΕ. ¹⁾). Tamen in Cistophoris Ephesii notae arithmeticæ occurunt, quæ aliud quam epochæ annos notare vix possunt, sed cuius principium incertum, de quo vide, quæ observabo in commentatione de numis Cistophorit.

Neocoratus.

Ejus primum meminit numus Neronis, quem supra sub *proconsule* citavimus. ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. incipit in numis Hadriani et Aelii, et sic continuatur usque ad Caracallam. In hujus numis legitur ΔΙC. et ΤΡΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Sub Elagabalo epigraphe arrogantior: ΕΦΕCΙΩΝ. ΜΟΝΩΝ. ΑΠΑCΩΝ. ΤΕΤΡΑKΙ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. (Vaill. Arigoni.) Quid notet vocabulum ΑΠΑCΩΝ, vide infra in primatu. In aliis, Elagabali quoque, ΕΦΕCΙΩΝ. ΤΕΤΡΑKIC. vel Δ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Hic numerus adhuc observatur in numis Alexandri. At sub Maximino fedit numerus Γ. In numis Valeriani et Gallieni jam Γ. jam Δ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

Alius exstat numus insignis:

Capita laureata Caracallæ et Getae, infra quæ ΝΕΟΙ. ΗΑΙΟΙ. ς ΕΦΕCΙΩΝ. ΤΡΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΚΑΙ. ΤΗC. ΑΡΤΕΜΙΔΟC. Diana Ephesia inter Dioscuros equites ianthinente singulis astro. ΑΕ. m. m.

Numum proposuit Morellius addito iconismo ¹⁾, et Vaillantius ²⁾. In utriusque indicio est aliquid, quod reprehendatur. Morellius in antica legit: ΝΕΟΙH-

ΔΙΟΙ, ejusque adeo adornavit explicationem inconcinnam sane. Melius Vaillantius: ΝΕΟΙ. ΗΑΙΟΙ. *Novi soles*, nempe Caracalla et Geta exorientes. Vaillantius in lectione *aversae* non sibi confitat; nam loco, quem citavi, legit ΔΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., at infra pag. 218. ΤΡΙC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. quæ posterior lectio vera videtur Morellii quoque calculo approbata. Exhibit praeterea insignis hic numus Ephesios Dianae suae neocoros, quod jam ex sacris quoque literis constabat. Nam legimus in actis Apostolorum ³⁾: Τις γαρ εἰς ἀθεωπος, δις εἰ γηνωσι της Εφεσίων πόλιν νεκρούς θάται της μεγαλης θας Αρτεμίδος και τε Διοπτετος; quis enim εἴ homo, qui ignoret Ephesiorum urbem neocoram magnæ deae Dianae et signi de coelo delapsi? Eorum in hanc deam observantia pervetus. Nam teste Herodoto ⁴⁾ a Croeso obsecsti urbem Dianae dedicaverunt fune ex ejus aede ad murum adligato. Praeeunte hoc numo passim inculcat Vaillantius cum in numis Graecis ⁵⁾, tum in sua de Neocoris dissertatione ⁶⁾, Ephesios, quotiescumque numis suis inscribunt ΤΕΤΡΑKIC. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., semper intelligere tres neocoratus Augaflorum addito quarto Dianae suae. Negat istud Cuperus ⁷⁾. Sin istud, inquit, non video, quomodo sese Ephesii in aliis numis dicere potuerint ΜΟΝΟTC. ΑΠΑCΩN. ΤΕΤΡΑKIC. ΝΕΩΚΟΡΟTC. Nam haec loquendi ratio excellentiam præaliis urbibus designat; at sic Smyrnæi

1) De Cistoph. p. 57.
v. 35. u) L. I. c. 26.
p. 491.

2) Spec. tab. II.
x) Pag. 218.

3) Num. Graec. p. 100.
y) B. L. T. II. p. 507.

4) Cap XIX.
z) Leitr. de Citt.

quoque, Sardiani, et Pergameni se potuerint profiteri τεργανις νεωκοες, si tribus suis neocoratibus adjecissent quartum domestici sui numinis. Quod quidem Cuperi argumentum non parum videtur validum.

Primatus.

Hic primum proditur in numo M. Agrippae et Iuliae: ΕΦΕΣΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑΣΙΑΣ, quem initio ex Sestinio citavimus; sed propter hanc ipsam etiam primatus mentionem suspectum, quem ante M. Aurelium fuisse monetae Ephesiae insertum, hactenus non confit, in quo legitur: ΕΦΕΣΙΩΝ. ΔΙC. ΝΕΩΚΟ. ΠΡΩΤΩΝ. ΑCIAC. In numis Maximini et successorum saepe scribitur: ΕΦΕΣΙΩΝ. A. ACIAC. (Vaill.) in quibus το Α pro ΠΡΩΤΩΝ. ponitur. Vanitatis indicium est in numo Macrini epigraphe: ΕΦΕΣΙΩΝ. ΜΟΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. A. CIAC. (Vaill.) at multo arrogantior in numo eximio Elagabali apud Pellerium^{a)}: ΕΦΕΣΙΩΝ. Δ. ΝΕΩΚΟΡ. Η. ΠΡΩΤΗ. ΠΑΣΩΝ. ΚΑΙ. ΜΕΓΙСτη. Quatuor tempa cum suo quodque idolo.

Apparet ex hac epigraphe, sub gignendi casu, quo plerumque populorum nomina exprimuntur, intelligendum esse πολις; praeterea ut in hoc numo sub ΠΑ. ΣΩΝ intelligitur πολεων, ita etiam in numo, quem supra sub Neocoratu prodidi, sub ΑΠΑΣΩΝ intelligi quoque debere πολεων. Iosepho Ephesus adhuc ante Augustorum tempora dicitur πρωτευσατης Ασιας.

Magnitudo:

Maximam se vocat Ephesus in numero Elagabali mox citato: ΜΕΓΙC.

Commune:

I. Inter se ipsos. KOINON. ΕΦΕΣΙΩΝ. Diana venatrix, Hadriani. (Vaill.)

II. omnium Ionum: ΕΦΕΣΙΩΝ. KOINON. ΠΑΝΙΩΝΙΟΝ. Templum., Otaciliae. (Vaill.) De hoc actum in prolegomenis ad nummos Ioniae.

III. totius Asiae: ΕΦΕΣΙΩΝ. KOINON. ACIAC. Diana Ephesia inter Viatoriam et mulierem turritam, Ant. Pii. (Vaill.)

IV. cum Alexandria Aegypti, cum qua junxisse quoque concordiam mox videbimus: KOINON. ΕΦΕΣΙΩΝ. ΚΑΙ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ. Mensa cum urna, Caracallae. (Vaill.)

Ludi:

ΕΦΕΣΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΟΛΤΜΠΙΑ. ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚΑ. Elagabali. (Vaill.)

ΕΦΕΣΙΑ. inscriptum urnac, Gallieni. (Vaill.)

De ludis his Ephesii agemus in comminatione de ludis.

Aylum:

De hoc vide, quae diximus altius in Sacerdos.

Nomen ab imperatore:

ΠΕΙΩΝ. ΕΦΕΣΙΩΝ. in numo Ant. Pii, a quo adoptasse nomen videtur. Vide dicta sub *Numina*.

Concordia:

Hanc initiam cum plerisque illustribus provinciae Asiae urbibus, quas re-

a) Suppl. II. p. 78.
Vol. II.

confere inutile, testantur numi. Extra Asiam concordiam junxit cum Perintho Thraciae teste numo Gordiani, (Vaill.) et Alexandria Aegypti, teste numo Ant. Pii, in quo *Serapis et Ihs flantes juxta Dianam Ephesiam.* (Vaill.)

Mentio situs:

A fluiis. I. *Caystro*, qui Ephesum adluebat. Ejus mentionem jam vidimus in autonomo. Recurrit etiam in numis Commodi et Valeriani typo viri decumbentis more solito, quin et conjungitur cum altero fluvio II. *Cenckrio* in numis Ant. Pii, et Severi: KATCTPOC. KENXPIOC. *Diana Ephesia inter duos fluvios humi jucentes.* (Vaill. Morelli Specim. tab. X.) Cenckrius prope Ephesum fluens per religionem sacer fuit. Pervasit lucum Ortygiam, ubi Latona geminos enixa ferebatur ^{b)}. Eo se a partu Latonam abluisse narrat Strabo ^{c)}. III. *Marnas: ΕΙΒΕΙΩΝ.* MAPNAC. *Fluvius decumbens, Domitiani,* (Vaill. Theup. Wise p. 208.) Antonini Pii. (Mus. Albani.) Marnas a nemine veterum, quod confllet, memoratur, quin et Vaillantius, qui tamen numum ipse vulgavit, eo loco, quo de fluminibus in numis ex proposito agit, ejus mentionem negligit. Harduinus lovem *Marnam a Gazensisbus cultum* indicari putat. At verius nomine MAPNAC intelligendum fontem urbi vicinum, ignobilem quidem, sed Ephesis sacrum, comprobat typus numi ex museo Albano citati, qui exhibet flumen barbatum humi sedentem, qui haud dubius Cay-

ster est, at in area figura puellaris sedens, et d. urnam tenens, ex qua aqua profluit, adscripto MAPNAC, non dubio adeo fontis nomine, quod fontes plerumque puellaris forma fuerunt propositi, quippe quibus Najades praefuerere. Sic et alium certum fontem habuere Ephesii, qui *Hypelaeus* dicebatur, obscurum eum quidem, sed tamen oppidanis sacrum ex causa, quam prodidit Athenaeus ^{d)}. Vide de similibus ignotis fontibus mox plura in numis Phocaee.

AR. dubii, ut dictum iactio imperatorum, AE. C.

ERYTHRAE.

In peninsula e regione Chii.

Autonomi:

Caput Herculis imberbe leonis exuvilis tectum ΞΕΡΤ. addito magistratu: ΑΠΕΛΛΑΣ. vel ΔΙΟΠΕΙΘΗΣ, etc. Clava, arcus pharetræ junctus, noctua. AR. III. (Mus. Caes. Pellerin.)

Harduinus cum noctuam partis aversae perdicem crederet, legeretque in Plinio, perdices non transvolare Boeotiae fines in Atticam, hos numos Erythris Boeotiae tribuit, cumque praeterea certum sibi videretur, caput anticae esse Alexandri M., suspicatus est, ab hoc rege excisis Thebis officinam monetariam Thebis fuisse Erythras translatam. Spanhemius et Liebeus eos Eryci Siciliæ tribuerunt, quod dictam avim columbam credidere, et constaret ex Athe-

b) Tacit. Ann. L. III. c. 61.

c) L. XIV. p. m. 948.

d) L. VIII. p. 364.

naeo et Aeliano, festo quodam tempore non comparere columbas circa templum Veneris Erycinae, et si alias ibi frequentes. At enim eam avim neque perdicem esse, neque columbam, satis typi ipsi arguunt, in quibus, ut jam observavit Pellerinius, et inspecti similes musei Caeſarei numi arguunt, indubitata comparet noctua, et sic corrunt omnia, quae cunque de perdice et columba acutius quam verius a viris eruditis sunt tradita. Verum Erythras Ioniae invitat Herculis in hac urbe praecipuis cultus, cuius simulacrum e Phoenice adiectum praeceps ejus ubi fuit numen, ut narrat Pausanias ^{e)}, quod et comprobant numiconcordiae, quos mox citabimus, et imperatorii, qui certe sunt Erythrarum Ioniae, et in quibus fere constans typus est Hercules.

Caput Herculis imberbe leonis exuvia testum. Χ EPT. addito magistratu ΜΗΤΡΟΔΩΡ. vel: ΣΙΜΟΣ. ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΤ. etc. *Clava, arcus pharetræ junctus.* AE. III. (Mus. Cael. Pellerin.)

Caput simile. Χ EPT. ΓΝΩΤΟΣ. ΕΚΑΤΩΝΤΜΟΤ. vel: ΠΟΛΤΚΡΙΤΟΣ. ΠΟΛΤΚΡΙΤΟΤ. fine typo. AE. III. (Mus. Cael. Pellerin.)

Caput simile, sed barbatum. Χ ΕΠΙ. ΚΟΡΘΕΩΣΙΩΝΟΣ. EPT. *Apis.* AE. III. (Pellerin.)

Descriptos hic aeneos ad easdem Erythras pertinere, facile arguunt numi praecedentes argentei. Magistribus plurimque additur patris nomen, in simili

musei Musellii etiam avi: ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ. ΗΡΑΚΛΕΟΤ. ΤΟΤ. ΕΠΙΚΟΤΡΟΤ.

ΕΠΤΘΡΑ. vel ΕΠΤΘΡΑΙ. *Caput muliebre turritum.* Χ ΕΠΤΘΡΑΙΩΝ. variis typis. AE. (Arigoni, Theup.)

Analogia a numis aliarum Ioniae et Aeolidis urbium petita suadet, capite anticae exhiberi Amazonem, a qua crediderint Erythraei suam conditam urbem.

ΕΠΤΘΡΑΙΩΝ. *Protome muliebris vestata d. spicas, f. cornucopiae.* Χ ΕΠ. ΣΤ. ΑΙΔ. ΠΑ. ΔΙΟΓΕΝΙΑΝΟΤ. ΤΟ. Β. *Hercules* fīans d. clavam alte attollit, f. porrecta leonis exuvias. AE. I. (Pellerin.)

Videtur Pellerinio caput anticas esse Tranquillinae, Cereris specie propositae. Verum monebimus in numis autonomis Smyrnæ (nam in his quoque simillimas habentur protomæ) signum istud ad unam Cererem referendum, nullo ad Augustam quampiam respectu. Eundem numum memorat etiam museum Theupoli, sed epigraphe sus deque versa.

ΔΗΜΟΣ. ΧΙΩΝ. *Caput muliebre.* Χ ΟΜΟΝΟΙΑ. ΧΙΩΝ. ΕΠΤΘΡΑΙΩΝ. *Typus Herculis,* ut in praecedente. AE. II. (Hunter in Chio.)

Ex hoc numo corrigendus alter similis argumenti, qui est apud Theupoli pag. 1262. ΕΠΤΘΡΑΙΩΝ. *Sphinx peda*

e) L. VII. c. 5.

dextero vafi imposito. Χ OMONOI. A-
ΧΕΩΝ. ΕΠΤΘΡΑΙΩΝ. typo *Herculis*,
ut in prioribus, qua ex lectione auctor
perperam concordiam Achaeorum et Ery-
thræorum conficit, cum tamen epigra-
phe aversæ legenda sit, ut in citato
Hunteriano.

AR. et AE. vix R.

*Imperatorii ab Augusto usque ad Va-
lerianum.*

Augusti numum exhibet unus Peñeri-
nius, in cuius aversa: ΕΡΤ. ΕΚΑΤΩ-
ΝΤΜΟΣ. ΑΛΣΧΡΙΩΝΟΣ. sine typo,
cujus similes vidimus autonomos.

Ab Augusto usque ad Trajanum am-
plus hiatus. Deinceps epigraphe ΕΡΤ-
ΘΡΑΙΩΝ. Typus fere constans, *Horcu-*
sules d. clavam jactans, s. leonis exu-
vias pruetendens.

Magistratus praetor.

*Concordiam cum Chio vidimus in au-
tonomis.*

AE. RR.

HERACLEA.

Maritima prope Miletum ad Latmum
montem, a quo etiam cognomen abstu-
lit. Numi varii huic urbi tribuuntur, et
forte hic pertinent, quos infra in He-
raclea Cariæ recensebo.

LEBEDVS.

In Isthmo peninsulæ, urbs inclyta, sed
aversa fuit a Lysimacho incolis Ephe-
sum traductis, quo ex casu vix amplius
surrexit, sic ut Horatii aeo *Gabiis de-*

*sertior fuerit*¹⁾, cui utique ejus numero
raritas tribuenda. Memorantur ta-
men

Autonomi bini illustres, iisque IV. drach-
marum.

Caput Palladis. Χ ΛΕΒΕΔΙΩΝ. ΞΗ-
ΝΩΝ. *Noctua stans intra duplex cornu-*
copiae, oram ambit corona. AR. I. (Pen-
brock, Pellerin.)

AR. RRRR.

Imperatorii item perpauci. Bini Cara-
callæ: ΛΕΒΕΔΙΩΝ. typo *Palladis*, in
altero *noctuae*. (Vaill.) Addidi alium ex
Mediceo, typo *Fortunæ*²⁾. In alio Ge-
tæ *Bacchus stans*. (Vaill.) Bacchi hono-
ri habitos Lebedi conventus testatur
Strabo.

AE. RRR.

MAGNESIA.

Dicta ad Maeandrum, eti amnis Le-
thæus esset propior, ut afferit Strabo.
Plinio a Thessalica Magnesia orta dici-
tur, et fuit una ex tribus urbibus, quas
Artaxerxes Themistocli dono dedit
Apud Athenæum Delphorum colonia di-
citur³⁾; sed ut Strabo ait, Delphorum
Thessaliae⁴⁾, quamquam idem paullo
supra hanc Magnesiam dixerit urbem Ae-
olicam, ac rursum alibi⁵⁾ coloniam Ma-
gnetum Thessalicorum et Cretenium. Ni-
mirum Aeoles quoque Thessalam inco-
luerunt. Etiam scholiaста Apollonii eam
Cretenium coloniam facit⁶⁾.

Autonomi certi, neque infrequentes
exstant; at cautione opus, cum tres fue-

1) L. I. epist. XI. g) Num. vet. p. 204. h) L. IV. p. m. 173. i) L. XIV. p.
m. 958. k) L. XIV. p. 943. l) Ad L. I. v. 584.

rint Magnesiae, Thessaliae una, altera haec nostra, tertia Lyiae, numismatice omnes, ne temere permutentur numeri, qui singulis debentur. Magnesia Lyiae difficultatem non parit, cum haec mentionem Sipyli montis, cui imposita fuit, vix omittat. Difficilius discrimen inter Magnesiam nostram, et alteram Thessaliae, cujus cum prior illa filia fuerit, poterat utraque iisdem typis utili. Sequens catalogus dabit numeros, qui ex certis causis, quas proferemus, ad Magnesiam praesentem certe pertinent.

Caput Dianaæ. Χ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΡΑΣΙΠΠΟΣ. ΑΡΙΣΤΕΟΤ. in alio: ΑΠΟΛΔΩΔΩΡΟΣ. ΚΑΔΔΙΚΡΑΤΟΤ. *Apollo nudus d. ramum, s. tripodi innixus Maeandri flexibus insitit, omnia intra lau-*

ream. AR. I. (Goltz. Hunter.)

Eques armatus citato cursu. Χ ΜΑΓΝ. ΔΙΟΠΕΙΘΗΣ. *Bos cornupeta, omnia intra coronam ex Maeandri flexibus compositam.* AR. III. (Beger Thes. Br. T. I. p. 499.)

Eques similis. Χ ΜΑΓΝ. ΜΑΙΑΝΔΡ. *Bos cornupeta.* AE. II. (Pellerin.)

Caput Palladis. Χ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΛΕΤΚΟΦΡ . . . *Eques armatus citato cursu.* AE. II. (Mus. Caef.)

ΑΤΛΑΙΤΗΣ. *Apollo stolatus stans s. lyram.* Χ. ΑΔΤΡΟΦΡΤΝΗ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Diana πολυμαῖς stans cum adminiculis, volitante circa caput utrinque Victoria.* AE. II. (Hunter.)

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Caput Solis radiatum.* Χ ΕΤΚΛΗ. ΑΙΣΧΡΙΩΝΟΣ. *Iuno Proaura stans.* AE. III. (Pellerin.)

Caput Palladis. Χ ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΤ-

ΚΛΗ. ΚΡΑΤΙΝΟ. *Eques armatus citato cursu.* AE. II. (Pellerin.)

Certa singuli hi numi habent criteria, quae nostrae eos Magnesiae vindicant. In numis I. et II. expressos habes flexus linearum inter se recurrentium, quibus, tanquam signo pro re, Maeander indicatur, nota ejus fluminis natura tortuosis ambagibus per terras oberrantibus, de quo vide, quae notabimus in commentatione de fluminibus in numis. Similes flexus sicut etiam numi Apolloniae Cariae, et Apameae Phrygiae, quae utraque Maeandro ad sita fuit. Nontram vero Magnesiam prope Maeandrum sita, et ab hoc cognomen traxisse, jam diximus supra, et dicemus mox iterum. Horum natura flexuum cum ignota esset Goltzio et Begero, suos, quos citavi, numeros tribuerunt Magnesiae Thessaliae. Quod in his numis Maeandri imagine peragitur, numus III. inscripto ipso Maeandri nomine praestat. Numus IV. inscriptam Dianam Leucophrynen offert hoc cognomine in hac Magnesia praecipuo cultu erectam, ut dicetur in imperatoriis. Numus V. veram hujus Dianaem imaginem sicut, qualis saepe etiam in imperatorum numis occurrit. In numo VI. est Iuno Pronuba a vicina Samo facile huc vocata. Praeterea in hoc, ut et in numo VII. notatur magistratus addita patris mentione, cuius exemplum jam vidimus in numo I., et frequenter in numis urbium Ioniae occurrit. Haec explicatus proponere placuit, ut in disponendis triplicis Magnesiae numis minus laboremus. Qui enim similes, quales descripimus, offerunt typos, vel modos, tuto huic, in qua sumus, Magnesiae munera bimur.

Ad nonnullos aliqua singillatim sunt observanda. Numi I. loco descripti sunt insignia tetradrachma, et valde rari, si modo genuini, nam arte moderna restitutos multos vidi argenteos aeneosque. Eorum vero argumentum erudite explicavit Liebeus ^{m)}). Numus III. mentionem Maeandri addit, et sic passim haec urbs ab altera Magnesia ad Sipylum distinguitur. Sic in foedere inter hos Magnetas et Smyrnaeos: εἰ Μαγνησίᾳ τῷ προστῷ Μαεάδῃ ⁿ⁾). Numus V. utraque sui parte aliquid offert, quod negotium facessit. Vocabulum ΑΤΛΑΙΤΗΣ esse nomen magistratus, etsi insolens, dubium non videtur. Apollinis cognomen esse nequit; nam etsi quis opinari vellet, scriptum esse ΑΤΛΑΙΤΗΣ pro ΑΤΛΗΤΗΣ, quoniam vocabulum istud *tibicinem* notat, Latonae filio competere nequit, qui *tibicen* nunquam, citharoedus semper fuit, et citharoedus in hoc ipso numero proponitur. Forte *Aulaetes* magistratus propter nominis cum *Aulete* ad finitatem deum aliquem musicum sibi in typum legit, eumque Apollinem Colophonium. Partis averfae ΑΔΤΡΟΦΡΤΝΗ mylerium ingens, dignumque hierophanta, nisi quod suspicor, pro eo vocabulo legendum potius ΛΕΤΚΟΦΡΤΝΗ, praecipue cum adstitutus typus certam sifat Diannam Leucophrynen, de qua mox in imperatoriis. Lectio cl. Sestinii, qui τῷ ΑΔΤΡΟΦΡΤΝΗ in ΛΕΤΚΟΦΡΟΣΤΝΗ corrigit, admittenda non est.

* * *

СЕРАПИС. *Caput Serapidis.* ρ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Iris stans d. fistrum, s. flumen.* ΑΕ. II. (Hunter.)

Vtriusque partis typus admissam Aegypti superstitionem testatur, non raro in hoc tractu exemplo.

AV. Goltz. AR. RRR. AE. R.

Imperatorii exstant ab Augusto usque ad Gallienum. Ex Augusdeo aeo memorandus hoc loco numus sane agmaticus:

ГАЮС. КАИКАР. *Caput nudum Caii Agrippae F.* ρ. ΕΠΙΛ. ΣΙΑΟΤΑΝΟΤ. ΚΙΟΤΚΤΙΝΟΤ. ΣΙΦΑΝΙΩΝ. in area negr. ΜΑΓ. *Aquila stans.* (Pelleria Rec. III. p. 23g.)

Pellerinio dictum monogramma causam sufficit, cur numum hunc huic Magnesiae tribuendum putaret. In vocabulo ΣΙΦΑΝΙΩΝ. adhaeret, ac jure quidem. Nam A et N conjunctum, qui literarum nexus etiam in AN vocabuli ΣΙΑΟΤΑΝΟΤ observatur, vetant, quo minus legi possit ΣΙΦΝΙΩΝ, et haberi Siphni insulae numus, a qua typus aquilae alienus non esset. Praefstat indiciis non satis certis differre judicium.

Epigrapha *contans: ΜΑΓΝΗΤΩΝ,* *polja* situs mentione, cum tamen altera Lydiae Sipylum suum sedulo jactet. Verum illiusrior haec nostra solo urbis nomine contenta fuit.

ΛΕΤΚΟΦΡΤΣ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Diese πολυμαχος stans cum adminiculis, utrinque Victoriae circa caput volitantes, pro pedibus columbae, ut ait Vaillantius, (Num. Graec. p. 35.) sed ut idem alibi, (ibid. p. 152.)*

^{m)} Goth. num. p. 183.

ⁿ⁾ Marm. Oxon. II. v. 34.

equilae, in numo Hadriani. (Vaill. Morelli Spec. tab. XVI.)

Numus hic Dianam sifit,¹ quae **Διάνη**.
Θευνης nomine tētibūs Strabone, Pausania, aliisque in hac Magnesia insignes honores nacta est. Ejus templi magnificentiam eodem loco depraedata Strabo, magnitudine solo per Asiam Ephesio, et illo, quod in Didymis est, inferioris²). Ipsa deae forma vix ab Ephesia differt, nisi quod hujus nostrae caput constanter duae Victoriae stitant. Sed quae alia ad Dianam hanc Leucophrynen, tum et generatim ad Magnesiae historiam spectant, ex veteribus copiose et praedclare collecta reperies apud Buonarrotium³).

claritate illarum, quae se περιτας της Ασιας dixerit, tamen satis sibi videbatur nobilitata, si inter tot illustres alias Asiae urbes septimum videatur sibi locum posse vindicare, neque istud injuria, cum in sola hac Asia quingentas fuisse civitates apud Josephum memoret rex Agrippa⁴), consentiente etiam Philostrato⁵). Quo in tanto numero nequaquam exiguae laudis est, septimum se haberi, quo modo satis etiam clara habita Lesbus, quod inter maiores insulas septimum ipsa locum obtinuit⁶), aut sicut vinum Trifolinum, et si non optimum, tamen se jactavit apud Martiale: (L. XIII. ep. 114.)

Non sum de primo, fateor, Trifolina Lyaeo,

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΗC. ΑΡΤΕΜΙΔΟC. Diana Leucophryne, ut supra, vel Apollo stans, Mamaeae, Gordiani. (Vaill.)

In his numis Magnetes se Dianaee suae neocoros profitentur.

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΕΒΔΟΜΗ ΤΗC. ΑCΙΑC. Bacchus nudus manibus elutis infidens ciftac mysticæ, cui serpens implicatur, omnia intra coronam hederaceam, in alio: Aquila expansis alis intra coronam, in numis Gordiani. (Mus. Caes. Vaill.)

Magnesia se in hoc numo *septimum* Asiae jactat, nempe quae proconsularis fuit, atque etiæ adeo hoc pacto longe abesset a

Inter vina tamen *septima* vīls ero.
Plura alia sunt exempla excellentiae urbium numeris definitae. Apud Suidam dicit oraculum de Aegienisibus Achæiae⁷):

Τρεις δ' Αγιεις ετε τριτοι, ετε τετρατοι,

Ουτε δυωδεκατοι, ετε εν λογῳ, ετε εν αριθμῳ.

*Vos vero Αεγιεις neque tertii estis,
neque quarti,*

*Neque duodecimi, neque in ullo pre-
cio, aut numero.*

Quamquam sunt, qui malignum hoc oraculum Megarenisibus datum velint. Vide Erasmi adagia⁸). Sed quaeri potest, utrum Magnesia vel septimum hunc locum sine interpellatione obtinuerit, nam verisimile plane videtur, hanc stationem

o) L. XIV. p. m. 958.

p) Offerv. 12. p. 87.

q) Bell. Iud. L. II. c. 16. §. 4.

r) In

vita Herod. Attic.

s) Eustath. ad. Dionys. Perieg. v. 568.

t) in Τρεις, οι Μεγαλεις.

u) Chil.

II. cent. s. §. 79.

non auctoritate publica, sed ambitione Lambecium ad XI. Kal. Mart. notatur: privata adsignatam. Quas sex urbes proxime secuta sit, quas alias post se reliquerit, cuiusvis arbitrio libenter permitto. *Arbor intrat. Non absimilem typum videre est in numo Metaponti, quem edidi in mea Sylloge I. p. 5.*

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΚΟΛΠΟΙ. *Tres Nymphae humi decumbentes, etc. in numo Maximi Caef. AE. m. m (Theupoli.)*

Reliqua typi descriptio valde confusa. Quare cum ob hanc causam, tum ob insolitam epigraphen novo numus hic examini meretur subjici.

ΜΑΓΝΗΤΩΝ. ΑΡΓΩ. *Navis Argo cum remigantibus, Maximi, Gordiani, Gallieni. (Vaill.)*

Celebris haec cymba apud Magnesiam Thessaliae fabricata fuit. Quare Harduinus hos numos Thessalicae huic urbi tribuit, at verius ad nostram hanc referendos, quae illius fuit colonia, monui in numis Magnesiae Thessaliae.

ΕΠΙ. Γ. ΔΗΜΟΝΕΙΚΟΤ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Vir succinctus gradens arborem s. super humero gestat, Gordiani. (Mus. Christin. tab. 34.)*

Videtur singularis hic typus respicere sacra Magnae Matris, in quibus gestata pinus aequinoctii verni initio succisa, de quo ritu vide Julianum Aug.^{x)}, Firmicum Maternum^{y)}, et Arnobium^{z)}. Huc spectat, quod in vetere Kalendario apud

ΕΠΙ. Γ. ΑΝΤΙΟΧΟΤ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. *Quatuor viri succincti ferculum gestant, super quo vir sedens d. clata malleum intentat in massam, quam finifera tenet, Gordiani. (Ibid.)*

Vulcanus fit, an Cabirus, difficile est decidere. Ceterum commemorandus hic numus visus propterea, quod non facile videoas in veterum monumentis numinis simulacrum thenis vehi solitum in fercula ab hominibus gestari.

Typi reliqui: *Ceres, vel Triptolemus draconum bigis vecti. Apollo etiam frequens. In numo Caracallae apud Pelletrinum (Suppl. II. p. 78.) sedet, d. plectrum, s. lyrae innexus, propedibus Sphinx. Insolens est, animal istud Apollini adstitutum. Quare, cum in numero Commodi spectata aversa simillimo pro pedibus sit gryphus^{a)}, suspicor, in priore pro Sphinge gryphum reponendum. De Apolline Gryneo, et alio ΕΜΠΑΝΔΟΙΣ, id est: in Pandis a Maguetibus culto, ejusque ibi templo vide marmor Oxoniense II. vers. 61. et 85. ubi et alia ejus urbis numina juramento adhibita recensentur.*

Magistratus. In numero Antonioi similipecter: **ΕΠΙ. ΔΙΟΚΚΟΤΡΙΔΟΤ.**

x) Orat. V.

y) De err. prof. rel. p. m. 457.

z) L. V.

a) Le Blond pag. 37.

Scriba inde ab Aurelio usque ad Galienum constanter memoratur. Notatur etiam saepe solo Γ, ut vidimus. Dictante Vailantio in numo Elagabali bini memorantur scribae: ΕΠΙ. ΓΡ. ΦΔΑΚΚΟΤ. ΚΑΙ. ΠΑΤΛΕΙΝΟΤ.

Neocoros, sed suae tantum Dianaefuisse Magnetes, testantur numi supra allati. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΗC. ΑΡΤΕΜΙΔΟC. Alterius generis neocoratus in ejus numis non exstat. In numo Otaciliae apud Vailantium est.: ΕΠΙ. ΓΡ. ΤΤΧΙΚΟT. B. ΝΕ. nimirum: *Scriba Tychicus bis aedituus.*

Metropolis. ΕΠΙ. ΔΙΟΣΚΟΤΡΙΔΟT. ΦΡΑΤΟT. ΜΗΤΡ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ. in numis Ant. Pii, quos edidit Spanhemius^{b)}, et museum Albani. Vtrum literae ΜΗΤΡ. in his indicent metropolim, jam dubitavit Spanhemius. Certe in nullo alio numino hunc honorem jactat Magnesia. Quin in numo Gordiani, ut vidimus, dicitur *septima Afiae*.

Mentio situs a Maeandro, ut vidimus in autonomis. In numo Veri apud Buonarrotium^{c)}, stat Diana Leucophryne inter duos fluvios humi jacentes, nempe Maeandrum et Lethaeum, Magnetum, ut initio diximus, fluvios.

AE. vix R.

METROPOLIS.

Geographi veteres binas in hoc tractu Metropoles recensent, Lydiae unam, alteram Phrygiae, aperte nullam in Ionia,

quam tamen praedicant numi. Tamen satis ex iisdem auctoribus colligitur, illam, quam Lydiae adserunt, referri aequi in Ioniam posse. Sic Ptolemaeus eandem, quam in Lydia statuit, dicit sitam prope Caystrum inter Prienam et Colophonem. Plinius hos Metropolis conventui Ephesi subjicit, quae fuit Ioniae. Strabo, quo loco narrat, Samum vino non excellere, addit, quanquam positae juxta insulae, et vicina continens generosum fundant, ut Chius, Lesbus, Cos, quin et praestantia vina esse Ephesium et Metropolitanum.

Autonomi:

ΣΟΛΩΝΟC. *Caput virile nudum imberbe.* ΞΚΟΙΝΟΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. *Juppiter seminudus stans, ex adverso Diana Ephesia inter duos cervos.* (Spon. Miscell. p. 140. Bell. Lettr. Hist. T. III. p. 268.)

Non absimilem citat Holstenius ex Franc. Angelonio^{d)}, sed addit, fictitium videri peritioribus antiquariis vocabulum ΣΟΛΩΝΟC., vel male sic lectum pro imperatoris alicujus nomine. Addo, facile fuisse, τα ΣΑΛΩΝΙΝΑ in ΣΟΛΩΝΟC. convertere, et ipsum caput per artem mutare, cuius similem cetera numum infra sub *Communi* citabo.

* * *

Caput Palladis, ξ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ.
Fulmen. AE. III. (Pellerin Rec. II. p. 42.)

Hunc numum Pellerinius in numis Metropolis Phrygiae recenset. Verum cum plures fuerint Metropoles etiam extra

b) T. I. p. 627.

e) Offerv. ist. Tab. VI.

d) Not. ad Steph. p. 202.

Aīam, vix decidi potest, ad quam is sit referendus.

De certo ergo hujus Metropolis autono^mo non constat.

* * *

Imperatorii illi certo huc spectant, qui non pauci numero inscribuntur: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. suntque a Trajano usque ad Gallienum.

Typi frequentiores:

Cybele capite turrito sedens inter duos leones. Ex repetito hoc typo verisimile videtur, nomen urbi inditum a cultu της Μητρος, nempe Cybeles, quod saltem de Metropoli Phrygiae dilerte tradit Stephanus.

Mulier capite turrito stans ad aram d. Martis signum.

Imperator paludatus stans dexteram porrigit mulieri turritae.

Figura militaris, vel Mars ipse stans d. hastam, s. clypeum.

Adcuratior fui in describendis his typis, quoniam video eosdem typos passim etiam occurtere in numis inscriptis tantum ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, quos tamen antiquarii passim Metropoli Phrygiae ascribunt. Mirum autem, nisi ejusdem sunt urbis, tam proxime typos conspирare. Quare verisimilius videri possit, numeros etiam sic inscriptos, cum typos offerunt, qui in certis Metropolis Ioniae numis exstant, huic esse tribuendos. Quod in his omittatur ΕΝ. ΙΩΝΙΑ., non officit, nam et Heraclea Ponti non semper addit ΕΝ. ΠΙΟΝΤΩ. etc.

Magistratus in numis Ioniae mentionem addentibus non produntur, reperitur tamen praetor frequenter in numis inscriptis tantum ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ cum typis Metropoli Ioniae propriis; quare et ex his complures huc pertinere censeo.

Commune: KOINON. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΤΩΝ. ΕΝ. ΙΩΝΙΑ. Jupiter et Diana Ephesia, Saloninae. (Harduin.) AE. R.

M I L E T V S.

Maritima et Cariae contermina, urbs insignis famae, Thaleitis patria, sed multo celebrior copiolis per Propontidem et Pontum ductis coloniis, quibus ex causis sese in marmore apud Chandlerum jactat primam in Ionia fundatam, et matrem multarum et magnarum urbium in Ponto et Aegypto, et undique per orbem ^{e)}, profitente etiam Seneca: *Miletus LXXV. urbium populum in diversa effudit* ^{f)}. Ipsa colonia Atheniensium conditore Neleo ^{g)}.

Autonomi:

Caput Apollinis laureatum. Ξ MI. (ia monogr.) Leo astrum respictens, in imo: ΕΠΙΚΟΤΡΟΣ. vel MNΗΣΙΘΕΟΣ. εε. AR. I. (Pellerin.) AR. II. III. (Mus. Caef.)

Caput juvenile adversum. Ξ Sine urbis epigraphe. Leo astrum respiciens, in imo: T. ΔΑΜΑΣ. AE. II. (Pellerin.)

Apollo nudus stans d. cervulum s. arcum. Ξ ΜΙΛΗΣΙ. Leo jacens, et astrum respiciens. AE. II. (Mus. Caef. Pellerin.)

Antiquarii priores non observato monogrammate MI., quod Miletii literas

e) Inscript. ant. p. 17.
Diog. Laert. in Thalete p. XVI.

f) Confol. ad Helv. c. 6.

g) Conon apud Phot. Cod. 186.

ἀεχαιοστας connectit, nonnunquam inscriptum magistratum in urbis nomen vertunt. Sic in ΚΟΛΧΩΝ. Goltzius Colchos, Harduin Golgos Cyperi viderunt. Sunt etiam aenei, in quibus dictum monogramma abest, sed quos ex leone astrum respiciente certum est Miletum pertinere, idque confirmatur numo ex citatis altero eum magistratu T. ΔΑΜΑΣ., qui legitur etiam in numo Neronis inscripto: ΕΠΙ. ΤΙ. ΔΑΜΑ. ΜΙΛΗΣΙΩΝ. (Pellerin.) Typus leonis astrum respectantis astrologicus haud dubie est, ut arietis in numis Antiochiae Syriae, aliorumque Zodiaci signorum in aliarum urbium numis, de quibus vide, quae monebimus in numis ejusdem Antiochiae.

De Apolline cervulum tenente agetur mox in imperatoriis.

Caput Apollinis Ξ. ΜΙΛΗΤΟΣ. *Prora navis.* AR. III.

De numo hoc, quem verisimiliter Cius Bithyniae Miletii colonia signavit, vide numos hujus urbis.

Memorandi adhuc varii lapsus antiquariorum.

In numo aeneo musei Caesarei, qui similis est numo ex citatis secundo, scriptum inferne legitur — ΩΠΤΙΩΝ. Legit Frölichius ΟΡΙΚΙΩΝ, eumque Orico Epipi tribuit ^{b)}, cum sit certus Milesius inscripto solo magistratus nomine.

Male huc Arigonius vocavit autonomenum typo pharetrae, et inscripto, ut putabat, ΜΙΛΕΣΕΙΩΝ, cum legendum sit ΑΜΑΣΕΙΑΣ, et numus sit Amasiae Ponti.

Alium inter Miletii numos vulgavit Pellerinius, in cuius aversa est M. intra coronam. Hunc numum potius sic vertendum, ut sit Σ, non M, et verisimilius esse insulae Siphni, jam supra in numis Malae Laconiae, et Siphni monui.

AR. R. AE. RR.

Regii.

Numos cum capite *Antiochi I. et II.* Syriae regum Miletii signatos vide in numis horum regum.

* * *

Imperatorii copiosi ab Augusto usque ad Gallienum. Etiam Drusillae ut deae, et Balbino a Milesiis dedicati numi. At prae omnibus insignis numus max. mod. apud Pellerinum: (Rec. III. p. 237.) ATT. K. M. ΚΛ. ΠΟΤΠΙΗΝΟC. K. AN. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. KAICAP. K. ATT. K. KAI. ΒΑΛΒΕΙΝΟC. *Caput Papioni laureatum imberbe, medio Gordiani Pii capite nudo.*

Epigraphe in his Miletii numis: ΜΙΛΗΣΙΩΝ. ΜΕΙΛΗΣΙΩΝ.

ΔΙΔΤΜΕΤC. ΜΙΛΗΣΙΩΝ. *Apollo nudus* sians d. cervum, s. arcum, in numis Caligulae et Claudi.

Idem Apollo etiam in sequentium imperatorum numis comparet, sed absque addito ΔΙΔΤΜΕΤC. In numo Balbini caput habet radiatum, et pro pedibus est arula, et in numo maximi moduli, quem mox ex Pellerinio citavi, tota haec figura una cum arula est in templo tetrastylo, extra templum utrinque adstat vir

b) Notit. elem. p. 105.

nudus pallio solum ab humeris retro volitante tectus, qui facem extimae columnae admovet. De hoc Strabo ¹⁾: post Posideum Milesiorum ἐξ το μαυτειον τω Διδυμεως Απολλωνος το ἐν Βεργχιδαις, εστ oraculum Didymei Apollinis in Branchidis; addit, exustum esse a Xerxe, ei tum regi Branchidas thesauros dei tradidisse, et ne sacrilegii poenas dare cogerentur, una cum iis abiisse. Milesios subinde omnium maximum templum aedificasse, quod ob magnitudinem sine culmine mansit, ornatum omnium gentium donis. Haec Strabo. Coronidem templo imponere parabat Caligula referente Suetonio ²⁾: Deslinabat Miletii Didymeum peragere. Quare in ejus numis Didymeum hunc Apollinem proposuere. De hoc quoque Plinius ³⁾: Posideum promontorium et oppidum, oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymei Apollinis, et in eandem sententiam Melia. Ablatum a Xerxe aeneum Apollinis simulacrum, restitutum multis post annis a Seleuco refert Paulianas ⁴⁾. Vide praeterea, quae de Branchidis a Xerxe in Sogdianam translatis, eorumque adversus Didymeum maleficio ab Alexander adhuc in posteris graviter punito narrat Curtius ⁵⁾. Dictus vero videtur Didymus, quod Apollo et Diana eodem partu editi passim a Graecis Διδυμοι, gemini, vocabantur, et quod teste Clemente Alexandrino a Milesiis in consuetis lustrationibus cani solebat:

Μελπετε, ω παιδες, Εκαεργος και Εκαεργα.

Canite, o pueri, longe jaculantem deum et deam.

Aut secundum Macrobius ⁶⁾, quod geminam speciem sui luminis praesert ipse illuminando formandoque lunam; etenim ex uno fonte lucis gemino fidere spatia dici et noctis illustrant, unde et Romani solem sub nomine et specie Iani Didymei Apollinis appellatione venerantur. Aut verius, quod istud Miletii Didymeum sacrum fuit Iovi et Apollini. Eius testis Stephanus: Διδυμα, εδετερως, τοπος και μαυτειον Μιλητα, αριερωμενον Δαι και Απολλωνι. Didyma, genere neutro, locus et oraculum Miletii, sacrum Iovi et Apollini. Quare et utrumque conjungit Callimachus ⁷⁾: Δαιπορες ένυμνοτατοι, Φοιβε τε και Ζευ, Διδυμων γενε αεχαι. Dii hymnis aptissimi, Phoebe et Iuppiter, Didymorum auctores. Acute observat Pellerinius, binos viros, qui in numero suo facem admovere videntur, signatos propterea, ut renovaretur memoria prioris templi a Xerxe incensi; quamquam et Milesios ipsos deorum templa incendisse arguat Apollonius Tyannensis in epistola, quae est ordine LXVIII editionis Olearii. Hunc Apollinem Didymeum observarunt quoque Romani; nam licebat eum instituere haeredem, ut testatur Vlpianus ⁸⁾. Ejus cultus diu valuit, nam ab hoc Apolline adhuc Licinium Aug. responsa petivisse tradit Socomenus ⁹⁾. De Brancho Apollinis ama-

i) L. XIV. p. m. 941.

k) Cap. 21.

l) L. V. §. 31.

m) L. VIII. c. 16.

n) L. VII. c. 5.

o) Sat. L. I. c. 17.

p) Fragm. Bentl. n. 36.

q) Fragm. XXV. 6.

r) Hist. Ecel. L. I. c. 7.

sio et Didymei hujus oraculi auctore legē, quae refert Conon apud Photium^{3).}
De ludis Didymieis mox.

Magistratus nullo primum muneris indicio, deinde

Archontes inde a M. Aurelio usque ad Gallienum observantur.

Neocoratus: ΜΙΛΗΣΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. in solis Balbini et ejus collegarum numis, quos citant Vaillantius et Pellerinius. In his est effigies Apollinis Didymei; quare censeo, hujus tantum neocoros esse voluisse Milesios, ut Magnetas Ioniae suae tantum Dianaes Leucophrynes.

Ludi: ΔΙΔΤΜΕΙΩΝ. ΜΕΙΛΗΣΙΩΝ. intra coronam, in numo cum capitibus Valeriani et Gallieni apud Haym. (T. II. p. 383.) Verum in simillimis aliis Arigonius legit ΔΙΔΤΜΕΙΑ., quae lectio sana et vera, et significat ludos in Didymei Apollinis honorem actos, quos nominat etiam marmor Oxoniense: ΜΕΙΛΗΤΟΝ. ΔΙΔΤΜΕΙΑ.⁴⁾ Male igitur numi sui epigraphen vertit Haymius: *Didymio-Milesiorum*. At multo gravius aberravit Bandurius in lectione numi similis, nimirum: ΔΙΔΤΜΑΙΩΝ. ΕΙΛΗΣΙΩΝ, unde concordiam inter Didymas Ciliciae, et Ilesium Boetiae urbem efficit⁵⁾.

ΜΙΛΗΣΙΩΝ. ΠΑΝΙΩΝΙΑ. ΠΤΘΙΑ. in numo Saloninae, urna mensae impo-
στα. Vide Prolegomena ad numos Ioniae.

Concordia cum Epheso, Smyrna, Co.
Vide Vaillantium.

AE. C.

PHOCAEA.

Ad fines Aeolidis, cui etiam a nonnullis veteribus inseritur. Ejus incolae Massiliam Galliae condiderunt, ut in hujus numis dictum.

Autonomi. In his

Epigraphe: ΦΩ. ΦΩΚΑΙ. ΦΩΚΑΙΕΩΝ. etiam ΦΩΚΑΕΩΝ., de quo variante ethnico vide plura apud Spanheim⁶⁾. Typi, quos memorabo, ve- tant, quo minus numi inscripti ΦΩ. possint in Phocidem Graeciae propriae avocari.

Caput Palladis. ρ. ΦΩΚΑΙΕΩΝ. Gryphus gradiens, superne pileus Diocure- rum. AE. III. (Mus. Caef.)

ΙΕΠΑ. ΣΤΝΚΛΗΤΟC. Caput senatus juvenile nudum. ρ. ΕΠ. Σ. Μ. ATP. ΘΕΟ-ΔΟCIANOT. ΦΩΚΑΙ. *Pallas stans d. pateram, s. hastam cum clypeo*. AE. II. (Pellerin.)

Palladis cultus in hac urbe vetus; nam hujus templum exustum fuisse ab Harpago Medo, narrat Pausanias⁷⁾. Gryphus obvius in Phocaeae numis typus, incertum, qua causa. Obvius est etiam in numis Smyrnae et Tei ejusdem Ioniae urbiuum.

* * *
Caput muliebre turritum. ρ. ΦΩ. Duo pilei Diocurorum. AE. III. (Pellerin.)

ΦΩΚΕΑ. *Caput muliebre turritum*. ρ. ΦΩΚΑΙΕΩΝ. Navis, supra quam duo pilei Diocurorum. AE. II. (Pellerin.)

Vterque hic anticae typus frequens

s) Narrat. 33. t) Pag. 18. n. VII.
v. 24 y) L. II. c. 31.

u) T. I. p. 122. z) Ad Callim. in *Pallad.*

est variantibus in parte aversa typis. ΦΩΚΑΙ. *Mulier capite turrito stans d. pateram, adstat Cybele capite turrito inter duos leones d. pateram, s. tympanum.* AE. II. (Pellerin.)
 Phoceanam igitur Amazonem urbis suae conditorem somniaabant, quod confirmat numus Maximini, in quo *Amazon turrita stans d. pateram, s. bipennem coronatur a Victoria.* Sed Pausanias Phocaenenses ante Ionum adventum urbem nullam habuisse adserit, ducere vero genus a Phocide ad Parnassum, ducentibus coloniam Philogene et Damone Atheniensibus^{a)}, cum quo consentit et Strabo^{b)}.

Dioscuris magnos in hac urbe suisse impensos honores, testantur numi, credo, quod teste Herodoto^{b)} primi ex Graecis fuere Phocaenenses, qui longinquas navigationes susciperent, quarum praefites dii sunt Dioscuri. Firmat hanc sententiam numus alter, in quo eorum picti cum ipsa navi sociantur.

* * *

ΦΩΚΕΑ. *Caput muliebre turritum.* ΣΦΩΚΑΕΩΝ. *Canis pisces depascens.* AE. III. (Mus. Cael.)

Exstimat Harduinus, pisces hunc esse phocam, et phocae sic similem, ut ovm ovo, quod viderint historiae halieuticae periti. Si igitur vere phoca est, habemus adlusionem ad urbis nomen. Iam vero notavit et Stephanus, urbem sic dictam, quod multae phocae conditores sequentur.

* * *

ΙΕΠΑ. ΣΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput senatus juvenile nudum.* ΣΠ. Σ. ΑΦΦΙΑΝΟT.

pateram, adstat Cybele capite turrito inter duos leones d. pateram, s. tympanum. AE. II. (Pellerin.)

Prior mulier haud dubie est Phocaenium Amazon, et Cybele tutelare numen vicinae Metropolis, qua forma haec in ejus urbis numis saepe occurrit, et videatur indicare hic typus concordiam inter utramque urbem.

* * *

Caput Palladis. ΣΦΩ. *Gryphus dimidius volans, infra: ΙΣΙΔΩΡΟΣ.* AE. III. (Mus. Cael.)

Caput Palladis. ΣΦΩ. *Sine epigraphe. Caput gryphi inter duos pileos Dioscurorum, infra: ΠΤΘΙΣ.* AE. III. (Hunter.)

Satis appareat, alterum quoque hunc numum esse Phocaee nostrae, et si hujus nomen reticeatur, nullatenus vero tribendum Pythio Thessaliae, ut visum eruditio Combio catalogi Hunteriani auctori. Vide plura in Pythio Thessaliae.

* * *

Magistratum nomina in partibus aversis frequenter leguntur, quorum ope variorum autonomorum aetas facile definitur. Sic: CTPA. ΗΡΑΚΛΕΙΔΟT. ΑC. ΚΑH. legitur etiam in numis Commodi, CTP. M. ATP. ΕΤΤΧΟΤC. in numis Caracallae et Gordiani, C. M. ANT. ΘΕΟΔΟCΙΑΝΟT. in νυμα Alexandri apud Vaillantium, sed Pellerinius in autonomo suo pro ANT. legit ATP., deni-

a) L. VII. c. 3.

b) L. XIV. p. m. 939.

b) L. I. c. 163.

que ΕΠ. C. ΑΦΦΙΑΝΟΤ. in numis Maximis.

sitos reperias. Quae illos causa in Phocaeenium monetam vocaverit, in autonomis diximus.

Staterum Phocaeenium nobiles scriptores meminere. Thucydides ^{c)}: καὶ λαβούτες δισχιλίς σατηρας Φωκαῖτας κ. τ. λ. Demosthenes loquens de coacta, et expensa in milites pecunia ait ^{d)}: καὶ παρὰ τῶν φίλων τῆς πολεως λαβών τριακοσίους σατηρας Φωκαῖς κ. τ. λ. Pollux Thucydideum testimonium citat, additque, fuisse hos stateres numismatis genus sic vocatum ^{e)}. Fuisse aureos, sed pessimae notae, colligo ex Hesychii verbis: Φωκαῖς, δύομα ἔθνες, καὶ το κακίστον χρυσίον. Tamen cum hactenus nondum hujus generis stater in conspectum venerit, verisimile videtur, veram monetam non fuisse, sed parvas massas ad pondus Phocaeenium exactas et expensas, aut verius numos imaginarios, quo de genere pluribus egi alibi. (Proleg. gen. Vol. I. c. 9.) Sane hactenus hujus populi numerus aureus vel argenteus visus non est. AE. C.

Imperatorii a Vespasiano usque ad Philippos.

Epigrapho ΦΩΚΑΕΩΝ. frequentius *ΦΩΚΑΙΕΩΝ.*

Typi illustriores:

Duo viri nudi gradientes d. hastam intentant, s. clypeum, hinc et inde asperum, Aurelii Caesaris. AE. m. m. (Mus. Caes. Haym.) et Maximini. (Mus. Albani.)

Vix alibi Dioscuros hoc cultu propo-

Fluvius humi decumbens saepe conspicitur, quem esse Hermum, cui urbs vicina fuit, dubium non videtur. In numo Lucillae musei Caesarei, et Gordiani apud Vaillantium juxta fluvium est avicula incerti explicatus. Ad idem argumentum pertinent numi sequentes:

ΕΠΙ. СТР. М. АТР. ΕΤΤΤХОТС. ΦΩΚΑΕΩΝ. *Mulier humi et super aquas sedens, juxta scriptum ТЕРН. Caracallae AE. m. m. (Vaillant. Arigoni.)*

ΦΩΚΑΕΩΝ. Mulier humi sedens d. ramum, in imo: СМАРД. Maximi Cael. AE. III. (Mus. Cael. et editus in mea Syloge I. p. 38.)

Vaillantius ad numum suum observat: *ΤЕРА nomen esse fontis, alicubi legitimus.* Forte alicubi legit Teriam Leontinorum in Sicilia amnem, sed qui huc non pertinet. Dubium non videtur, *Teram*, et alterius numi *Smard* - - nomina esse fontium Phocaeae vicinorum, et per religionem sacrorum, qualis fuit, ut copiosos alios praeteream, sua Syracusanis Arethusa, Myrenibus Lyciae Curium fons Apollinis ab augurio clarus ^{f)}. Confirmat istud etiam typus, nempe figura humi sedens, et quidem, ut in numo priore, super aquas fluitantes, ac praecipue quod illa muliebris sit specie, nimurum quia fontium praefides fuere Na-

c) L. IV. c. 52.

d) Adv. Boeotum orat. II, p. 1013.

e) L. IX. §. 93.

f) Plin.

L. XXXII. §. 8.

jades. Eodem modo Aphrodisenses Cariæ in numis suis suum jactarunt Corycium, Midaenses Phrygiae Elaten, Blaundenses Lydiae Hippurium, alii alios, quos enumerabo in commentatione de fluviis et fontibus, in moneta vetere memoratis. Praeteriti hi sunt ab historicis et geographis, quia publice ignobiles fuerunt habiti, at privatim a vicinis urbibus celebritatem nacti. Quod si Phocaenenses in fontium nominibus varia- runt, in causa haud dubie fuerit, quod plures in agro suo habuerint fontes sive sibi utiles, sive sacros. Eodem modo Syracusani non unam habuere in finibus suis Arethusam, sed et Temeniten, Archidemiam, Magaeam, Cyanen, et Milichien ^{g)}). Non vero praetereundum, quod ad praelens argumentum proxime pertinet, illud, quod narrat Eustathius ^{h)}), Amazones, inquit, multa olim in Asia tenuisse loca, comprobant et fontes aliqui Amazonibus cognomines. Si igitur quis fons hac fuit fortuna, mirum non est, ejus nomen numis fuisse insertum.

Magistratus praetor inde a Vespasiano legitur, et usque ad finem continuatur. Aliorum nomina in autonomis dedimus.

Æ. R.

PRIENE.

Maritima prope Mycalen, ubi Panionium celebratum est, ut diximus in prolegomenis ad Joniae numos. Biantis philosophi fuit patria, sed cuius velut tius ⁱ⁾).

extinctae vestigia tantum exflare dixit Val. Maximus ^{j)}.

Autonomi:

Caput Palladis. Χ ΠΡΙΗ. ΔΙΟΝΤ. in alio: ΠΡΙΗ. ΑΡΣΑΓ. in alio: ΠΡΙΗ. ΜΕΝΕΚ. *scriptum intra coronam ex Macandri flexibus compositam.* ΑΕ. III. (Pembroke P. II. tab. 25. Pellerin, Hunter.)

Palladis delubrum, et insigne simulacrum, quod apud hanc urbem fuit, multum commendat Paulianus ^{k)}). Etiam Vitruvius ejus templi meminit ^{l)}). Combustum a Xerxe, ut reliqua Ioniae omnia dempto Ephesio, restitutum fuisse ab Alexandro M., docet lapis ibi repertus: ΒΑΣΙΛΕΤΣ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΑΝΕΘΗΚΕ. ΤΟΝ. ΝΑΟΝ. ΑΘΗΝΑΙΗΠΟΔΙΑΔΙ. sed quae postrema sic haud dubie corrigenda: ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΙ. ΠΟΔΙΑΔΙ. ^{m)}), ex quo discimus etiam, hanc Palladem Poliadis nomine a Prienebus fuisse cultam.

Flexus Macandri his numis inserti sunt, quia Priene ad ejus fluminis ofia sita fuit.

* * *

ΤΟΝ. ΚΤΙCΤΗΝ. *Caput Hercules.* Χ ΠΡΙΗΝΕΩΝ. *Taurus.* (Harduin.)

Hercules fuit domo Boeotus, et Priene dicta quoque fuit Cadme a Cadmo Boeotiae incola, quia Philotas, qui eam condidit, Boeotus fuit, quod jam ex Strabone docuit Harduinus. Thebanorum etiam coloniam dixit Diogenes Laerophilosophi fuit patria, sed cuius velut tius ⁿ⁾).

g) Plin. L. III. §. 14. h) Ad Dionys. v. 828. i) L. VII. c. 3. k) Achaeor. cap. 5.
l) Praef. ad. L. VII. m) Chandler Ionian antiquit. p. 15. n) In Biante. n. 2.

Numi inscripti, ut credebatur, ΠΡΙΑΝΕΙΩΝ, qui ab Harduino et Frölichio huic urbi tribuuntur, sunt Priensis Cretae, ut dictum in hujus urbis numis.

AE. RR.

Numum Alexandri M: inscriptum ΠΡΙΑΝΗΣ in hac urbe percussum vide in nummis hujus regis. Literae BI. videntur indicare magistratum *Biantem*, non infrequens, ut conjicio, inter Prienenses nomen, arcessitum haud dubie causa Biantis philosophi, qui patriam Prienam nobilitavit. Noverit istud insignis Chariton, a quo apposite admodum in fabulam suam illatus fuit Bias ὁ σεαρηγος Ηλευθερος^o). A Plutarcho proditur Bias clarus Prienensis ad Samios legatus^p).

Imperatorii bini tantum memorantur a Vaillantio, sed quorum prior aliorum pertinet.

ΕΠΙ. APX. . . . ΦΙΛΟΠΑ. ΤΟ. Β.
ΠΡΙΗΝΕΩΝ. *Mulier dexteram attollens, s. quid ignotum*, Tiberii. AE. II.

Numum hunc Vaillantius ex museo Gottifredi citat, qui nunc est in museo Ducis Bracciani, olim reginae Christinae, sed adeo vitiatus, ut neque urbis nomen, neque typus, ut ipse vidi, tuto ex illo colligi possit. Idem sumus serius ex pictura Bartoli restitutus est in museo reginae Christinae^q), et a Morelio ex eodem museo^r). Eruditus utroque loco conjicit Havercampus collato altero

Prymnessi Phrygiae, quem edidit Haynius, legendum in hoc numo ΠΡΤΜ-ΝΗΣΕΩΝ, non ΠΡΙΗΝΕΩΝ.

ΕΠΙ. APX. IOT. CATOPNEINOT.

Valeriani sen.

Magistratus ergo archon Prienam rexit. Chariton, ut modo vidimus, praetorem urbi praefecit.

AE. RRRR.

SMYRNA.

Vrbs inter praecipuas non Ioniae solum, sed totius Asiae, cuius cum copiosi, tum maxime varii extant numi. Condita a Theseo Theffalo Admeti nepote, et ab uxor. nomine appellata, ut refert Herodotus aucto*r* vita Homeri, sed Strabo a Smyrna Amazonem conditam ait, ut dicetur. Tripli-
cem ejus originem vide apud Aristidem rhetorem^s), cum quo confer Tacitum^t).

Autonomi:

Cuput muliebre turritum. ς ΣΜΤΡ-ΝΑΙΩΝ. ΠΡΤΤΑΝΙΣ. *Mulier capite velato et tutulato stans s. simul Victoriolam tenet, simul columnae innititur.* AV. didrachm. (Seguin Num. sel. p. 32.)

Hic numus Spanhemio prolixae differentiationis materiam praebuit, quam inscripsit: *de Vespa et Prytanibus Graecorum diatriba*, cuius haec est summa. Caput anticae censet esse Amazonis, de qua pluribus agemus infra. Vocabulum ΠΡΤΤΑΝΕΙΣ, quo indicantur prya-

o) Amator, narrat. L. IV. c. 5. et L. V. c. 6.
XLVIII. r) Numi Tiberii T. XII. n. 11.

p) Quaest. Graec. p. m. 296. q) Tab.
s) Tom. I. p. 270. t) Ann. IV. c. 56.

nes, notus Graecorum magistratus, viro erudito persuasit, ut in signo proposito Vestam videret, quia apud Athenaeum Εγιαν Περτανιτιδη legerat, et passim constat, in Graecorum ptytaneis ignem Vestae arsisse, et per eum jurari solitum. Perperam sensisse philologos plerosque, qui decepti ab Ovidio variis locis adserente in Fastis, Vestam non esse, nisi ignem, nullumque ejus simulacrum, non existuisse unquam ejus signa autumabant, cum ejus simulaci meminerit Pausanias in Atticis, alitque, quorum copiosa testimonia elicit, ac praeterea ejus signum obvius sit in numis Romanis typus. Quod ad figurae attributa attinet, velum ex iisdem Romanorum numis tuetur, tutulum vel calathum, quod hic proprius fuerit Cereri, huic autem cum Vesta multum conveniat, Victoriam, quia Vesta in nonnullorum sententia eadem cum Venere, quam dictam fuisse Victricem, nemini non notum, columnam, quia Vesta eadem est cum terra, et a stanno Graecis perinde ac Romanis dicta, unde Ovidius^{u)}: *Stat vi terra sua, vi stando Vesta vocatur.* Denique gravissimum ei argumentum sufficit numus maximi moduli Faustinae senioris ex mule reginae Christinae: VESTA. *Mulier flans ante aram d. pateram, s. Palladium, supra aram columna cum Victoria.* Haec Spanhemius, sed, ut verum fatear, multum video in universa hac dissertatione tribui conjecturis, et multa defunt, quae plane persuadeant, esse omnino Vestae imaginem. Eadem occurrit in aeneis

quoque, quos mox commemorabo, solo fere discrimine, quod pro ΠΡΤΑΝΕΙΣ varia magistratum nomina in iis legitur, quorum occasione aliam proponam ejus typi explicandi viam. Ceterum argumentum e Faustinae numo petitum minus firmum est propterea, quod numerum hunc nuquam alibi citari video, et constat, saepius Spanhemium in describendis, approbandisque numis lapsum.

Aureum adhuc unum Pellerinus, eumque anepigraphum, ob typum leopardi, qui in certis Smyrnaeorum argenteis limillimus exstat, *huc verisimiliter vocandum censet.*

Caput muliebre turritum. Χ ΞΜΠΡΝΑΙΩΝ. *Leo gradiens, in aliis: Leo-pardus gradiens, in forne ΜΗΤΡΟΒΙΟΣ. vel ΗΡΑΚΛΙΔΗΣ, etc. omnia intra coronom quernam.* AE. I. (Pellerin, Mus van Damme.)

Caput muliebre turritam. Χ ΞΜΠΡΝΑΙΩΝ. *Subjecto monogrammate intra coronam quernam, nullo alio typo.* AR. I. (Mus. Cael.)

Vt pertari sunt illustres hi tam a metallo, quam pondere numi, praecipue, quos priore loco descripsi, ita ad eruditas observationes nihil conferunt, neque idonea hactenus ratio insculpti five leonis, five leopardi reperta est. Subjectum in numeris loci II. monogramma saepe in certis hujus urbis numis comparet. Ejus formam Pellerinus exhibet in Supplemen-

u) Fast. VI.

to II, tab. X. n. 64., monuitque, (pag. 158.) eo contineri literas ἑχαιστας νονιας ειαβουλη Smyrna. At enim spectata hujus monogrammatis forma hae literae non nisi violente elicuntur, et multo illud proclivius patem in ΗΠΥΤ, quam ΣΜΤΡ. posse resolvi, ac tum indicarentur Prytanes, quos jam explicato supra numero aureo inscriptos vidimus. Itud certum, hoc monogramma, quemunque exigat explicatum, fuisse Smyrnæis proprium, atque hac de causa, tetradrachmum Alexandri M., quia illo notatum est, Smyrnæ signatum conjectimus. Vide numos hujus regis.

Caput juvenile laureatum. Χ ΣΜΤΡ. ΝΑΙΩΝ. Manus loris obligata, juxta palmae ramus, additur nomen, ut: ΙΑΤΡΟΔΩΡΟΣ. AE. III.

Omnes hi numi per fabricam, literarum formam, inscriptorum magistratum modum unam aetatem loquuntur, atque ut appareat, eam, quæ Augustorum aetatem praecessit. Omnes hos collegit et in lucem protulit Richardus Meadius magni in Britaunia nominis medicus in erudita dissertatione *de numis quibusdam a Smyrnæis in medicorum honorem percussis*. Auctor in eo totus est, ut comprobet, hos numes omnino in medicorum honorem Smyrnæe fuisse signatos, neque adeo medicos, quod illustres nostri aevi auctores censuerent, olim in servorum numero habitos, quam injuriam olim Sponius quoque, et ipse medicus, amare conquestus est^{x)}). Facem Meadio praetulit Strabo, qui refert^{y)}, prope Laodiceam Phrygiae scholam magnam medicorum Herophileorum sua aetate exstitisse sub Zeuxide, ac subinde Alexandre Philaletha, sicut, addit, patrum nostrorum aetate Smyrnæe schola Erasistratea fuit sub Hicesio, nunc vero, nihil simile eyenire. Revera Hicesius in numeris a me supra numeris. I. et III. de scriptis memoratur.

Caput juvenile laureatum. Χ ΣΜΤΡ. ΝΑΙΩΝ. Vir palliatus sedens cum transverso scipione dextera mento adnotata, si volumen, in area nonnunquam asperum, additur nomen unum, vel duo, ut: ΙΕΣΙΟΣ. vel ΕΡΜΟΙΕΝΗΣ. ΤΡΙΚΚΑΣ. vel ΙΑΣΩΝ. ΙΑΣΟΝΟΣ. etc. AE. III. Similium, sed AR. fere II. edidit Pellegrinius, qui propterea rarissimus est.

x) Mis. p. 144.

y) L. XII.

ubjiciat. Ergo caput juvenile numi III. et IV. deae Hygiae facit, idque confirmat ex numis gentis Aciliae, in quibus deae SALVTIS caput laureatum est. In horum postica videt Aesculapium sedentem, qui s. gladiolum chirurgicum tenet, et dexteram versus labia admovet, quo significet arcana scientiae medicae, et juratum ab ejus candidatis silentium. In aversa numorum I. et II. simulacrum Isidis videt, quae cum magna Matre et Aesculapio eandem potentiam Smyrnae fortita est. Avim adstitutam anserem putat Isidi, ut constat, sacrum. In aversa numi IV. sacra Isiaca proponi credit ab antistitibus in pompa Isidis gestari solita, nempe palmae ramum, et ex cavo aere manum sinistram deformatam porrecta palmula, ad quod probandum violente omnino locum Apuleji in aur. asin. L. XI. torquet, quanquam et alios hujus typi explicatus non fastidiat, modo cum Ilide, aut Aesculapio connectantur.

Miram hanc et plane singularem Meadii opinionem admitti non posse, jam alias comprobavi^{a)}, ac serius cum in Cl. Wise lucubrationes inciderem, qui eam in rigidum examen vocavit^{b)}, lacabar vehementer, eruditum hunc vitum eadem plane mecum sentire. Neque ego, quod Meadius in hac causa scriperat, serio scriptum ab eruditissimo hoc viro exillimo, verum leporis festivi, atque eruditae elegantiae causa, ut censuere et alii. Missò igitur hoc ingenii lusu verum, aut verisimilem saltem horum

numorum explicatum proponam, commemoratis plerumque iis argumentis, quibus ad eos explicandos Wilius usus est.

Quod ad viros numis his inscriptos attinet, demus, fuisse ex his nonnullos re ipsa medicos, at istud negavero, fuisse inscriptos, quia fuere medici, sed quia simul fuere medici, simul magistratu in rep. functi. Cur enim in ea claritate, qua schola Erasistratea Smyrnae fuit, atque iis opibus, quae Aesculapii filios vulgo confectantur, medicis permisum non fuisset ad magistratus eponimi honores eniti? Egregie huc servit marmo a Grutero vulgatum^{b)}:

TΙΒΕΡΙΩΝ. ΚΛΑΤΑΙΩΝ.
ΚΟΤΙΡΕΙΝΑΙ.

ΜΕΝΕΚΡΑΤΕΛ ΙΑΤΡΩΝ.
ΚΑΙΣΑΡΩΝ. ΚΑΛΙΔΙΑΣ.
ΛΟΓΙΚΗΣ. ΕΝΑΡΓΟΤΣ.
ΙΑΤΡΙΚΗΣ. ΚΤΙΣΤΗΙ. ΕΝ.
ΒΙΒΛΙΟΙΣ. ΡΝ. ΔΙ. ΩΝ.
ΕΤΕΙΜΗΘΗ. ΤΠΟ. ΤΩΝ. ΕΝ.
ΛΟΓΙΜΩΝ. ΠΟΛΕΩΝ.
ΕΝ. ΤΕΛΕΣΙ. ΟΙ. ΓΝΩΡΙΜΟΛ
ΤΩΙ. ΕΑΤΤΩΝ. ΑΙΡΕΣΙΑΡΧΗ. ΤΟ.
ΗΡΩΩΝ.

Tiberio Claudio Quirina Menecrates, medico Caesarum, et propriae rationalis practicae artis medicae auctori in libris CLVI. propter quos honoratus fuit ab illis lustribus urbibus magistratum munium, discipuli haeresiarchae suo monumentum. Item in marmore apud Chandlerum (Inscr: ant. p. 19. n. 54.) Menecrates archia-

^{a)} Num. vet. p. 256.

^{a)} Mus. Bodl. p. 145.

^{b)} Pag. 581. 9.

ter dicitur *Stephanophorus*, quae dignitas inter prima sacra urbiū munia fuit. Apud Reinesium (Synt. T. II. p. 608.) Asclepiades medicus STVDIORVM. ET. MORVM. CAVSA. PROBATVS. A. VI. RIS. CLARISS. ADSESTIT. MAGISTRA-TIBVS. POP. R. At multo apertius ac certius videbimus medicos signatos in numis Laodiceae Phrygiae, verum et hos tanquam urbis magistratus. Ceterum verum est, ut erudite observat Wiese^{c)}, eadem nomina fuisse etiam variis antiqui aevi pictoribus aut poetis indita, sic ut eodem jure adseri posset, apud Smyrnæos non minus pictores atque poetas jus habuisse monetae, quo istud de medicis adserit Meadius. Ad haec obser-vandum, multos medicos, qui viris in hac moneta signatis synonymi sunt, vi-xisse multo ante, aut multo postea, quam hi numi, ut certa istud criteria evincunt, signati fuere.

Jam igitur ad probabiliorem horum typorum explicatum accedamus.

Caput muliebre turritum esse magnæ matris deorum Sipylenes, de qua infra, dubium non videtur. Caput juvenile lau-reatum, quod Meadius esse Hygiae conjectat, esse verius Apollinis censet Wi-sius. Nihil decido. Illud tantum addo, mulieris mihi verius lineamenta ex nu-mis integerimis musei Caesaraei videri.

Vir togatus in aversa sedens, ut Aesculapius censeri possit cum Meadio, ni-hil persuadet; quin abest serpens, qui ejus dei certissimum indicium est, et numi docent, ab aliis passim populis

eruditæ probat Wi-sius ex Pausania, Ari-stide, aliisque, ante Hadriani ætatem, qua primum Smyrnae Aesculapii tem-plum condi coepit, ejus cultum apud Smyrnæos réceptum nondum fuisse. Est ergo signum, quod supra in numo III. descripsi, indubitatus

HOMERVS. Constat ex noto Gellii carmine: Σμύρνα, Ρόδος, Κολοφων, Σα-λαμίς, Χιος, Αργος, Αθηναι, Smyrnam fuisse unam ex iis urbibus, quae natum apud se poetam praedicabant. Quare Smyrnæi tanti civis memoriam non sta-tuis modo, sed etiam templis prosecuti sunt, quod docet non Cicero modo^{d)}: *Smyrnæi vero suum esse confirmant, (Homericum,) itaque etiam delubrum ejus in oppido dedicaverunt, sed et praecclare ad causam nostram refert Strabo^{e)}, effe Smyrnæ bibliothecam, et Homericum, porticum quadratam cum templo et simu-lacro Homeri, Smyrnæos enim ceteris pertinacius poetam sibi vindicare, aeneor-um etiam numorum quoddam genus ab iis Homericum vocari. En Homeri apud Smyrnæos templum, simulacrum, op-pidanorum acrem contentionem ad vin-dicandum sibi Homericum, ipsam adeo monetam dictam Homericam, quamque opportune aeneam vocat, qualis haec nostra est, quae certe alia non est, quam cujusmodi eam loco III. descripsi, nam numi, qui adscriptum OMHPOC ha-bent, quos mox producam, haud dubie post Strabonem signati sunt. Quin et*

c) L. c. p. 147.

d) Pro Archia.

e) L. XIV.

creditum, Homerum apud Smyrnam natum; nam in Amastrianorum Paphlagoniae numis una parte est caput Homeri scripto juxta OMHPOC, ab altera ΜΕΛΙΑ, typus: *Meles Smyrnaeorum fluvius decumbens d. lyram tenens, a quo constat, Homerum dictum fuisse Meligenem.* Ejus memoriam etiam post Strabonem in Smyrnaeorum numis conservatam videbimus infra in imperatoriis, et docet sequens autonomus, et hic sub imperatoribus signatus:

OMHPOC. *Homerus sedens s. volumen tenens. Ξ CΜΤΡΝΑΙΩΝ intra coronam quernam.* AE. III. (Wise pag. 4. et 149. Pembroke P. II. tab. 80. Theupoli.)

Et vero ipsa species viri gravis sedentis, scipionem seu hastam manu una, altera volumen tenentis Homerum aperite loquitur. Teste Aeliano^{f)} Ptolemaeus Philopator, cum templum Homero dedicaret, eum decore sedentem singi voluit, quod forte simulacrum illud ipsum fuerit, quod auctor encomii Demosthenis, quod vulgo Luciano tribuitur, ait fuisse in templo Ptolemaei καθειμένος ράς κρας, promissis capillis^{g)}). Sedet etiam hastam et volumen tenens in tabula marmorea ejus apotheosin exhibente, quam notis illustravit Cuperus. Non absimili habitu est in numo mox citato Smyrnae, in quo OMHPOC. additur, et in imperatoriis, qui infra dabuntur. Denique simili forma singitur in numis Colophonis, quin et in numo Chii (nam utraque haec civitas nati

apud se Homerū gloriam captavit) tenet volumen, cui inscriptum ΙΛΙΑΣ. Videatur hic solitus fuisse illustres poetas fingendi modus. Nam Aeschines in epistola, quaē exflat in operibus Demosthenis^{h)}, sic aeneam Pindari statuam Athenis positam describit: *καθημένος ἔδυ πάτη καὶ λυρα ὁ Παδίας, διάδημα ἔχων καὶ ἐπὶ των γυναικῶν ἀνελγμένος βιβλίον, Pindarus cum vestie et lyra sedens, habens diadema, et in genibus complicatum volumen.*

Sequitur simulacrum deae in aversestantis, quae demptis nonnullis attributis, quae addere vel omittere in monetarii fuerit arbitrio, eadem est in aureo Seguiniano, quem primo loco produxi, et in aeneis loco I. et II. allatis. Hanc Spanhemius Vestam, Meadius Idem dixit, at Cl. Wise deum matrem Sipylenen, cuius perpetuum fuisse Smyrnae cultum, et in seram aetatem continuatum, mox infra intuebimur. Quod in aureo Seguini additum sit ΠΙΠΤΑΝΕΙΣ, censet, Prytanum jussu eam erectam statuam, ejusque memoriam tanquam deae apud ipso principis in numis conservatam: Istud si verum, ipso Wisco judice bis habebimus Sipylenen in uno eodemque numo Seguiniano, et in citatis aeneis; jam enim in capite turrito, quod est in horum antica, ipse agnovit Sipylenen. Vaillantius simili typō in numis Augusti notari Vestam, in alio Lucii Caes. Astarten solita inllantia adserit. Fateamur potius, de

f) V. H. L. XIII. c. 22.

g) Sub init.

h) Pag. 207.

hujus numinis vero nomine nondum satis nobis constare.

Insculptam nume II. avim Meadius anferem putat. Verum esse potius columbam, satis probant inspecti numi non modo autonomi, de quibus hic sermo, sed etiam numi cum capite Augusti, qui eundem omnino typum exhibent, quoque videre est apud Vaillantium, et in Imp. Morellii.

Postremam animadversionem postulat manus sinistra caerulea armata, quae est loco IV. Dixi speciosam Meadii explanationem, re ipsa autem hic typus ad pugilatus causas videtur referendus, quod non obscure adstitutus palmae ramus innuit, qui victori in praemium cessit.

* * *

Autonomi reliqui illustriores:

ZΕΤC. AKPAIOC. *Caput Iovis nudum variantibus in aversa typis.* AE. II. III. (Mus. Caef.)

Est hic Iuppiter arconis etiam ex numero Temni Aeolidis cognitus. De eo Callimachus: (in Jov. v. 81.)

Ιχεο δ' ἄντος

*Ακρας ἐν πτολεσσιν, ἐποψιος, οι τε δικησι
Δαιος ὑπο σκολιης, δι τ' ἐμπαλιοι θυντοι.*

sedes vero ipse

*In celsis arcibus, inspiciens, qui jure
Populum iniquo, et qui contra gubernant.
Quod explicat vetus enarrator: ή τωις
ἀκροπολεσι ναθεζη, δέων τα δικαια. Alios
deos Ακραις vidimus supra in numis My-
tilenes. Sed et Iuno dicta *Acraea* a pro-
montorio, quod Corintho imminet ⁱ⁾.*

* * *

ΟΠΛΟΦΤΔΑΞ. *Ca put Herculis nudum variantibus in aversa typis.* AE. III. (Mus. Caef.)

Herculem Smyrnae nomine ὁπλοφύλακος, *armorum custodis*, cultum fuisse, egregie confirmat marmor Oxoniense XXX. ΓΕΣΣΙΟΣ. ΦΛΑΚΚΟΣ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. ΕΠΙ.ΤΩΝ.ΟΠΛΩΝ.ΗΡΑΚΛΕΙ.ΟΠΛΟΦΤΔΑΚΙ. Existimat Cl. Vandale, nomine ὁπλων hoc loco non indicari arma bellica, sed instrumenta gymnaistica ^{k).}

* * *

ΣΙΠΤΔΗΝΗ. *Caput muliebre turritum variantibus in aversa typis.* AE. III. (Mus. Caef. Theup. Wise p. 9.)

Fuit Sipylene eadem cum matre deorum, seu Cybele, sic dicta a monte Lydiae Sipylo, cuius accolae Magnetes longe antiquissimum habuisse ejus deae signum refert Pausanias ^{l).} Per eam jurasse non Magnetes modo Ioniae, sed et Smyrnæos, constat ex foedere inter utrosque inito, quod conservavit marmor Oxoniense II., cuius verba sunt ^{m)}: ὁμνυω Δια, Γη, Ήλιον, Αρη, Αθηναν Αρειαν, και την Ταυροπόλον, και ΤΗΜΜΗΤΕΡΑ ΤΗΝ ΣΙΠΤΔΗΝΗΝ. *juro per Iovem, Tellurem, Solem, Martem, Minervam Martialem, et Tauropon, et MATREM SIPYLENEN.* Etiam Strabo ejus conservavit memoriam, sed locum esse lusatum jam viderunt eruditii, cum narrat ⁿ⁾, Rheam a locis dictam fuisse Ιδαιαν, και Διαδυμηνην, και ΠΤΔΗΝΗΝ, και Πεσ-

i) Liv. L. XXXII. 23. 60. et 70. k) Diff. V. c. 3. p. m. 413.

l) L. III. c. 22. m) Verf.

n) L. X. p. m. 719.

σιναντίδα, καὶ Κυβελῆν, ubi magnus Caſaubonus jure reponuit ΣΙΠΤΛΗΝΗΝ pro ΠΤΛΗΝΗΝ. Ejus deae cultum traductum Smyrnam, docet quoque Vlpianus, cum refert^o), etiam deum matri Sipylenae, quae Smyrnae colitur, a Romanis fuisse permisum, ut haeres posset inſlitui. Appellationis hujus cauſa iuſtum est; nam prima et vetuſtissima Smyrna ſub Sipylo monte condita fuit, de quo vide Arifidem^p). Ceterum, quod dixeram, hanc Sipylenen eſte eandem cum Matre deorum Cybele, egregie conſirmat ejus imago in numo Iuliae Titi F., quem edidit Morellius, in cujus aversa eſt: ΣΙΠΤΛΗΝΗ. CMTPNAIΩN. Dea ſedens capite turrito d. pateram, ſ. tympano innixa, juxta cubans leo, quae ſunt ſolita Cybeles attributa. Adde numum Pembrockianum^q): ΣΙΠΤΛΗΝΗ. Caput muliebre turritum. Χ CMTPNAIΩN. Leo pede anteriore tympanum tenens.

BOPEITHNH. De hac agetur in numis Thyatirae Lydiae.

CMTPNA. Caput muliebre turritum cum bipenne. Χ CMTPNAIΩN. Prora navis aliive typi. AE. III. (Mus. Caef.)

Caput anticae Amazonem Smyrnam ſiftit, a qua conditam Smyrnam definite dixere Strabo, Plinius, aliquis. Diviſus hic typus unitus exſtat in numis auto-

nomis sub Gordiano, ut inſcriptus Ter-tius Afiaſcha teſtatur, ſignatis, in quibus Amazon turrita ſtans d. pateram, ſ. clypeum et bipennem, pro pedibus prora navis. De hac navi vide iſtra in imperatoriis. Numum ipſe eruditè expli-cat Cl. de Boze^r), et mox iterum producam.

AΔPIANH. CMTPNA. Caput muliebre turritum. AE. II. (Pellerin.)

Hadrianae nomen ſumpſit Smyrna, quia ab Hadriano multis beneficiis ornata fuī teſtante iſtud Philoſtrato^s). In marmore Smyrnaeo, quod editum eſt inter Oxonienſia^t), et apud Sponium^u) legitur: ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΙ. ΑΔΡΙΑΝΩ. ΟΔΤΜ-ΠΙΩ. ΣΩΤΗΡΙ. ΚΑΙ. ΚΤΙΣΤΗ.

CMTPNAIΩN. ΠΙΡΩΤΩN. ACIAC. Protome muliebris velata d. clata ſpicas, ſ. cornucopiae. Χ ΕΠ. C. M. ATP. TEP. TIOT. ACIAPXOT. Amazon turrita ſtans d. pateram, ſ. bipennem et peltam, pro pedibus navis. AE. I. (Pellerin. Mel. L p. 64.)

Eudem adverſa. Χ ΕΠΙ. ΦΙΛΑΝΤΟΤ. ΙΠΠΙΚ. CMTP. Iuppiter Nicephorus ſedens. AE. I. (Ibid.)

Cl. Boze, qui, ut paullo altius dixeram, numum ex his binis priorem edidit, cum videret, Tertium Afiaſcham Gordiani numis inſcriptum, adſerere non dubitavit,

^o) Fragm. XXV. 6. XVII. p. 1. P. II. p. 44.

^p) Orat. T. I. p. 229. Vit. Polemon, Soph.

^q) P. IL tab. 39.

^r) Num. CLXVIII.

^s) B. L. T.

^u) Voyage. T. III.

protomen partis anticae esse uxoris Tranquillinae sub Cereris specie propolitam. Sin istud, jure arguit Pellerinius ¹⁾, neceesse erit, quia *Philetas Hippicus* reperitur in numis Valeriani, protomen partis adversae, quae est in numo altero, esse Marinianae Valeriani uxor. At enim spectatis vultus lineamentis utriusque hujus numi protomae adeo sunt similes, ut diversas Augustas indicare non possint. Certius ergo sicutur Cererem hac forma a Smyrnæis cultam. Haec cum recte scriberet Pellerinius, non occurrebat, se similem protomen, quae est in autonomo Erythrarum Ioniae, eidem Tranquillinae largitum ^{y)}. Periculosum est, deorum dearumve effigies ad Augustos Augustasve transferre, nisi cum certa istud ratio suadet. Fuerunt etiam, qui in Cyzicenis maximi moduli numis Faustinam jun. Proserpinæ ritu proposi- tam viderent, sed et hoc judicium esse dubium, dixi in moneta Cycici Myiae.

* * *

ΜΕΛΗΣ. *Meles fluvius decumbens.*
Vide numos Imperatorios.

* * *

Caput muliebre laureatum. ΣΜΤΡ. *lyra*, *juxta ATTA.* vel: PPT. AE. IV.
(Mus. Caes. Hunter, Mus. Neumann.)

Perperam Pellerinius numulum similem tribuit Antiochiae Syriae.

ΤΙΧΗ. ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Fortuna stans.*
AE. III. (Mus. Caes.)

* * *

ΣΜΤΡ. ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ. De hoc actum supra in prolegomenis ad numos Ioniae.

Typi reliqui.

Apis, obvius typus in moneta Ephesi, at constat etiam ex Strabone, Ephelios et Smyrnaeos aliquando una habitasse, sic ut Ephesus etiam Smyrna dicetur ²⁾. — *Nemesis una, vel duae, earumque attributa gryphus, rota etc.* de quibus agetur in imperatoriis.

* * *

Magistratus, Fluvii, aliaque, quae adhuc in autonomis exstant, proferentur infra in Imperatoriis.

* * *

Magna autonomorum pars fabricam præfert admodum hiulcam, sed ex certis indiciis constat etiam, eos jam declinante Augustorum aevo signatos.

Prima urbis litera varie in numis scribitur: Σ, vel C, quae quidem vocabulo Smyrnae propria. Sed pro sigmate se intrusit etiam Zeta varie formatum, Ξ, Ζ, Δ. Nota querela sigmatis adversus Zeta apud Lucianum ³⁾: ὅτι ἀνεξικακού ἐμι γραμμα, μαρτυρεῖτε μοι καὶ ἀυτοὶ μηδεποτε ἐγκαλεσαντι τῷ Ζητα, σμιλεγόδον ἀπο- σκασαντι καὶ πασχη ἀφελομετε την Σμυρνα,

x) L. e.
Vol. II.

y) Rec. IJ. p. 71.

z) L. XIV. p. m. 939.

a) Iudic. vocal.

Z z

quod vero litera sum malorum patiens, decorata non fuit. Numi tam parvi voluminis rarissime literas satis nitidas offerunt, aut etiam certa oris lineamenta, quorum ope certum possit judicium ferri. Quare in explicandis numis variis circum haec tempora Smyrnae signatis erudit in diversas abivere sententias. Confer numos inscriptos: ΕΠΙ. ΦΙΛ. ΣΤΟΤ. ΕΙΚΑΔΙΟΣ. in Liebei Gotha numaria pag. 333. et 334. et in Haymii Thes. Brit. Tom. II. p. 225. edit. Vindob.

AV. RRRR. AR. RR. AE. C.

Numus regius.

Caput regis diadematum. Χ ZΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ. ΦΡΙΞΟΣ. Victoria gradiens. AE. fere I.

Existimat Pellerinius, qui numum hunc edidit^{c)}, eum esse Seleuci II. propter ad finia oris lineamenta, ipso etiam typo Victoriae adludente ad ejus cognomen *Callinici*. Sed de hoc agetur in regibus Syriae.

* * *

Imperatoriis, si qua urbs alia, Smyrna abundat ab Augusto usque ad Galienum. Lubet primorum imperatorum nonnullos recitare:

ΣΜΤΡΝΑΙΟΙ. ΣΕΒΑΣΤΟΙΣ. (lege ΣΕΒΑΣΤΩΙ.) Capita duo jugata, virile laureatum, et muliebre. Χ ΔΙΟΝΤΣΙΟΣ. ΚΟΛΑΤΒΑΣΙΟΤ. in alio: ΛΕΟΝΤΙΣΚΟΣ. ΙΠΠΟΜΕΔΟΝΤΟΣ. Mulier tutulata stans d. hastam, s. Victoriolam, et simul columnae innixa, humi avis. AE. III. (Vaillant. in num. Augusti, Morelli in num. Liviae.)

Si vera est epigraphe ΣΕΒΑΣΤΟΙΣ, capita partis adversae esse non possunt Augusti et Liviae, sed Tiberii, et Liviae. Haec enim vivo marito Σεβαστης titulo

decorata non fuit. Numi tam parvi voluminis rarissime literas satis nitidas offerunt, aut etiam certa oris lineamenta, quorum ope certum possit judicium ferri. Quare in explicandis numis variis circum haec tempora Smyrnae signatis erudit in diversas abivere sententias. Confer numos inscriptos: ΕΠΙ. ΦΙΛ. ΣΤΟΤ. ΕΙΚΑΔΙΟΣ. in Liebei Gotha numaria pag. 333. et 334. et in Haymii Thes. Brit. Tom. II. p. 225. edit. Vindob. tum etiam, quae super hoc argumento olim in numis Liviae monebo. Haec pridem dictaveram, cum nuper in numum simillimum, totumque integrum musei principis de Waldeck incidi, in quo certa est epigraphe: ΣΜΤΡΝΑΙΟΙ. ΣΕΒΑΣΤΩΙ. et certum caput Augusti. Ergo cum ΣΕΒΑΣΤΩΙ sit in unitatis numero dandi casu, vocabulum istud solum Augustum tangit, nullo ad Liviae caput respectu.

Sunt et numi Caligulae et Drusillae, Neronis et Poppeae, qui infra describentur, et Vespasiani junioris, de cuius numis cum epigraphe: ΟΤΕCΠΑCΙΑΝΟC. ΝΕΩΤΕΡΟC. agetur in numis Imp., et interea videri possunt Pellerinius, Harduinus, Haymius.

* * *

Typi illustriores:

ΗΡΑΚΛΗ. ΣΩΤ. Hercules stans tria poma tenet, in numo Domitiani et Domitiae. (Vaillant.)

b) Grut. pag. 225. c) Rec. II. p. 79.

ΘΕΑ. ΡΩ. vel ΘΕΑC. ΡΩΜΗC. Ro-
ma sedens; Domnae. (Vaillant.)

CEBACTH. CTNKAHTOC. ZMTP-
ΝΑΙΩΝ. ΙΕΡΩΝΤΜΟC. Capita adverfa
Liviae et Senatus. X CEBACTOC. TI-
BEPIOC. ΕΠΙ. ΠΕΤΡΩΝΙΟT. *Signum*
Tiberii in medio templi. (Spanheim.
T. I. p. 139. Pellerin, Mus. Caef.)

ΘΕON. CTNKAHTON. *Templum 4.*
col., in cuius medio mulier stans d. ha-
stam, Plotinae. (Pellerin.)

Tres hi numi docent, Romam, Se-
natum, Tiberium a Smyrnaeis deos ha-
bitos. Praeclare istud confirmat Tacit-
tus, cum narrat ^{d)}, decrevisse *Afiae ur-*
bes templum TIBERIO, MATRIQUE
EIVS, ac SENATVI, quod idem paulo
infra repetit ^{e)}. At cum singulae il-
lud apud se statui contenderent, praela-
tos Smyrnaeos, quia inter alia in popu-
lum R. officia etiam commemoraverant,
se primos templum urbis Romae statuisse
M. Porcio cos. (V. C. 559.) magnis qui-
dem jam R. populi rebus, nondum tamen
ad summum elatis, stante adhuc Punica
urbe, et validis per Asiam regibus ^{f)}.
Haec igitur templo cum sponte, tum an-
nuentibus Romanis apud ipsos statuta
in moneta sua jure praedicant. Insignis,
qui ad idem argumentum pertinet, est
numus Caracallae max. mod. in museo
Caesareo, in cuius aversa comparent
tria templo in eo, quod medium est,
conspicitur Roma galeata sedens, ejusque
epitylio inscriptum ΡΩ., in eo,

stans, in epitylio: TI. id est: *Tiberius*,
in sinistriore figura gradiens, sed neque
quae illa sit, aut literae epitylio inscri-
ptae distingui possunt. Habemus ergo
in hoc numo certa templo Romae et
Tiberii. Singularis hic numus parum
adcurate in Cimelio Vindobonensi effi-
ctus est. Non dissimulo, in numo simili
max. mod. regis Galliarum pro ΡΩ. TI.—
legi, saltem ut iconismus exhibet, ATP.
AN. C. per tria haec templo disposita,
atque idem legi etiam in numo similli-
mo ejusdem Caracallae Pergami signato,
quem edidit Patinus ^{g)}, quae decurtata
vocabula Spanhemius explicat: 'ΑΝτω-
νιος, ΑΤεγλαρη, ΚΕυηζω, tanquam Anto-
nino Pio, M. Aurelio, et Severo tria haec
fuissent dicata templo, at Patinus: AN-
τωνιος ATεγλαρη CEBαζω, tanquam om-
nia haec nomina ad unum essent Cara-
callam referenda. Quos quidem varios
explicatus numorum, quos ipse non vi-
di, nequaquam moror, satisque a me
praestitum puto, si teste, literas ΡΩ. TI.—
in meo esse luculentas. Observandum
denique, existare copiosos aeneos III.
formae, in quorum una parte: ΘΕΑΝ.
ΡΩΜΗΝ. *Caput Romae turritum*, altera:
ΘΕΟΝ. CTNKAHTON. *Caput Senatus*.
Hos ut certum est in provincia Asia esse
signatos, tamen quia plures fuere urbes,
quibus Roma et Senatus idola fuere, ut
istud de Mylasa et Alabanda Cariae con-
stat, minus tutum est, veram eorum pa-
triā definire. Verisimile tamen est, eos
Smyrnæ signatos, cum quod certe con-

d) Ann. IV. 15.

e) C. 37.

f) Ann. IV. 56.

g) Thes. num. p. 118.

stet, hac in urbe utriusque stetisse tem-
plum, tum quod testetur Cl. Wise ^{b)}),
plurimos id genus hodieque apud Smyr-
nam reperiri. De inscripto *Petronio* age-
tur infra sub *Proconsulibus*.

* * *

ΟΜΗΡΟΣ. ΖΗΝΩΝΟΣ. ΖΗΝΩΝ.
ΤΙΟΣ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. ΖΜΤΡΝΑΙΩΝ.
*Homerus togatus barbatus stans cum ha-
sia dexteram jungit cum muliere adstante
s. hastam tenente, in numo Neronis.*
(Haym. T. II. p. 237. Morelli Imp. T. II.
p. 119.)

Numum hunc propter inscriptum Ze-
nonem Laodiceae Phrygiae, signatum
censeo. Ceterum Homerus sedens fingi-
tur in numis Neronis apud Vaillantium
et Pellerinum eodem modo, ut supra
in autonomis vidimus.

* * *

ΣΙΠΤΑΗΝΗ. in numo Iuliae Titi,
quem citavimus supra in autonomis sub
ΣΙΠΤΑΗΝΗ.

* * *

*Mulier capite tutulato stans d. sceptrum,
s. Victoriam, et simul columnae inniti-
tur, in area avis.*

Hic typus frequens est in numis Au-
gusti ejusque familiae, et frequens in
numis autonomis, de quo satis supra,
ubi de numis Meadianis egi, differui.

* * *

Nemesis, una, plerumque duae in Smyr-

nae numis. Stant folatae dextera ori
admodum; harum una s. frenum tenet, ad
alterius pedes saepe rota, aut nonnun-
quam gryphus, qui dexterum pedem ro-
tae imponit, et haec nonnunquam sce-
pirum vel ramum s. tenet. Rarius in
Smyrnae numis finguntur alatae. Ve-
hentur etiam in bigis gryphorum, ut in
numo musei Pisani ⁱ⁾. Typos luculen-
tos vide apud Arigonum inter numos
maximi moduli. Insignis fuit Nemeshum
apud Smyraeos cultus, quod non co-
pioli modo numi, sed et marmor Smyr-
naeum, inter Oxonienſia XXV., testatur,
quod Onesimum vocat ΝΕΛΚΟΡΟΝ.
ΤΩΝ. ΜΕΓΑΛΩΝ. ΘΕΩΝ. ΝΕΜΕ-
ΣΕΩΝ. Causam tanti affectus suppedi-
tant numi sequentes:

*Vir dormiens sub arbore, cui binas
Nemeses adstant. M. Aurelii, Gordiani, etc.
AE. m. m. (Mus. Caſ. Vaill.)*

Elegantem hunc typum explicat Pan-
fanias ^{k)}. Nimirum Alexandrum M. ve-
natui in monte Pago intentum accessisse
ad templum Nemeshum, et procumber-
tem sub platano secundum quietem vi-
disse Nemeses, quae monebant, ut eo lo-
co conderet urbem et Smyraeos eo tra-
duceret. Consultum super hoc Apollinem
Clarium respondisse:

*Τρισμαχαρες κενοι και τετραχις αδηρες
σπονται,
Οι Παγοι δικησυσι περηνη θεοιο Μελητος.
Terque quaterque boati viri illi erunt,
Qui collem habitabunt trans secrum
Meletem.*

b) Mus. Bodl. p. 145.

i) Tab. XXIX.

k) Achaic. c. 5.

Facile igitur Smyrnæos passos sese ex vetere statione eo deduci. Factum istud leviter etiam perstringit Aristides¹⁾. Addit Pausanias, a Smyrnæis pro una Nemæes plures coli. Binas saepe offerunt numi, una plures recitat etiam citatum marmor Oxoniense. Quam fuerint hujus causa beneficii diligentes Smyrnæi in iis observandis, patet ex numo Severi, in quo *sedens Cybela cultu solito dextera extenta utramque Nemæin sustinet*, (Ari-goni.) tum ex frequentibus numis, quos *Concordiae* dicimus, in quibus una vel binae Nemæes sic Smyrnam significant, ut Iuppiter aetophorus Laodiceam Phrygiae, Aesculapius Pergamum, Diana Ephesum etc.

Cum Nemæis, ejusve attributa frequentissime in Smyrnæ moneta typum faciant, neque etiam infrequenter in aliarum urbium numis, opportunum visum, hoc maxime loco naturam variorum attributorum, quae allegoria huic deae commodavit, explicare.

Alae ex Nemæis attributis unum sunt, non tamen sic necessariae, ut non frequenter sine iis fingatur. Sic et perveritus ejus signum apud Rhamnuntem prope Athenas, opus Phidiae, alis caruit teste Pausania^{m)}, sed addit idem, serius se comperisse, Nemæes Smyrnæas esse alis instructas. Hic cultus in Smyrnæ numis variat, nam sunt, qui alatas, at plures, qui implumes fistunt. Alatas Nemæis habent praeterea numi Sides Pamphyliæ, et pervetusti Camarinae Si-

ciliae. Quare et *πτεροσσα*, *pennata* dicitur in elegante epigrammate Melomedis, plerasque ejus functiones complexo, quod exflat in Analectis Brunckianis Tom. II. p. 292. et a Burettio explicatur in Memoriis Parisinisⁿ⁾. Montfauconius deam hanc alatam in Smyrnæ numis se nunquam vidisse ait; sed talem fistit autonomus musei Caesarei, et alter Claudi et Agrippinae, de quo agemus infra. Additæ alae adludunt ad perniciatem, qua, cum vult, hominum insolentiam reprimit, ut explicat Ammianus^{o)}. Sed aliam causam adfert Pausanias^{p)}, quod illa periude atque Cupido amantibus adeat, nisi forte alae reliquiae sunt ex cycno, in quem sese transformavit Nemæis, ut Iovis amores falleret, ut refert Eratosthenes^{q)}.

Manus ori admota, obvius ejus gestus in Smyrnæ numis, quo indicatur celebratus in veterum carminibus Nemæeos πηχυς, cubitus, mensura scilicet, qua reorum crimina metitur, quamque adeo in terrorem ostentat. Quare de Nemæi praedicat queque citatum epigramma:

Τῷ πηχυῖ οὐδὲ βιοτὸν μετέρεις,

Cubito semper vitam hominum metiris.

Elegantius istud in epigrammate altero^{r)}:

Η Νεμεσίς πηχυν κατεχώ τινος ἔνεκα;
λεξεῖς.

Πασι παραγγελλω; μηδεν ὑπερ το μετρον.

Nemesis ego cubitum praetendo. Cur

istud? inquieris,

Omnes adhortor, ut ne quid nimis.

1) Orat. T. I. p. 265.

m) L. I. c. 33.

n) Tom. V. p. 187.

o) L. XIV. c. 11.

p) L. c.

p) Cataster. 25.

r) Brunck. Annal. T. III. p. 203.

Vnde et auctor tractatus mundi inter Aristotelis opera relati Nemesis dictam putat ἀπὸ τῆς ἵκεσφ θιανερητεως, quod unicuique suum partiatur. In numis Smyrnensibus Claudii et Agrippinae inscriptis: **A. ΓΕΣΣΙΟΣ. ΦΙΔΟΠΑΤΡΙΣ.**, et quos proxime imitantur numi Claudii Latini cum aurei, tum argentei, inscripti PACI. AVGVSTAE., ut et gemma musei Ode schalchi ¹⁾), praeterquam quod cubitum rursum ostentat, simul extremis digitis vellel a pectore diducit, et in suummet ipsa finum intuetur. Hic Nemesis habitus eximie illustrat versum Mesomedis in citato epigrammate:

Nemesis δὲ πολὺπον ἀει κατω ὄφευ,
Supercilium vero semper deorsum in fi-
num inclinas.

Burettius hunc versum patria lingua vertit: *Sans cesse vous froncez le sourcil,* quod sane verba Graeca non dicunt. Et vero habitus hic illustrem complectitur allegoriam, cuius explicatus sensus est: Nemesis etiam, quae tecta sunt, suo jure inspicere et rimari.

Funda, aut verius *frenum*. Eadem Nemesis saepe in numis manu tenet lorum, vel funem duplicatum dependentem, sed quem plerumque in numorum ectypis ad fistri formam fictum videas, ceu apud Arigonium in numis max. mod. tab. III. et VI. et apud Montfauconium ²⁾, quo factum, ut Vaillantius ipse in numis suis Graecis non raro Isidem diceret, quae vera Nemesis est. Montfauconius incertus, quid statueret, jam quiddam turibulo

non absimile dixit, jam rhomboicum quid, quod, ut agit, vix distinguas. Philippus Buonarrotius, quem propter perspicaciam et eruditionis copiam maximi semper facio, esse fundam erudite conjectit, nimirum, quod Nemesis eminus quoque feriat, et quam evadere nemo possit, quae de causa citatus supra auctor tractatus mundi Nemesis *Ἄδεστιας* dictam adserit, nempe: *ἀναποδεσμον ἀντιαν ἐστι καταφυση,* quod noxa ejus fit naturae, ut effugere non possit, et secundum Apulejum ³⁾ dictam *Ἄδεστιας, quasi fit ineffugibilis ne-*cessitas ultiōnis. Jure igitur Nemesi existimat tribui fundam, velut bellam imaginem vindictae non modo certae, sed et longe ferientis, quam is sententiam praeclare confirmat ex Justo Lipsio, qui in Poliorceticis ectypion proponit glandis plumbeae ex funda mitti solitae, cui haec inscripta sententia: **FVGITIVI.PERISTIS.** Haec vir eruditus ⁴⁾). Ut praeclare ac oītide haec sunt exposita, tamen potius adducor, ut credam, *ἄμφισβήτησμον* illud instrumentum esse frenum, quo Nemesis immoderatos hominum spiritus coercet. Etenim si funda esset, non neglexissent poetae, hanc quoque in reliquo ultiōnis apparatu, quo se se Nemesis instruxit, commemorare, atque istud tanto minus, quod funda ad lusus poeticos commodam suppeditasset materiam. At vero freni a Rhamnūgia ostentati frequens apud eos mentio. Sic saepe laudatus Mesomedes de Nemesi:

Α κέρα φρεναγμάτα Θνατων

¹⁾ Tom. II tab. 15.
²⁾ *Offic.* p. 222.

³⁾ Suppl. Tom. I. tab. 74.

⁴⁾ *De Cosmogr.*

⁵⁾ *Offic.*

Επεχεις ἀδαμαντί ΧΑΛΙΝΩΙ.

Quae inanem fasum mortaliū

Cohibes adamantino FRENO.

Tum apud Nonnum ^{y)}:

Ανερας ὑψιλοφες ἀλυτῷ σφιγγυσα ΧΑΛΙ-

ΝΩΙ.

Viros insolentes insolubili stringens

FRENO.

At omnium nitidissime epigramma, quod est in Analectis Brunck: ^{z)}.

Η Νεμεσις προλεγει τῷ πηχεῖ, τῷ τε

ΧΑΛΙΝΩΙ,

·Μη ἀμετέρον τι ποιειν, μητ' ΑΧΑΛΙΝΑ

λεγειν.

Nemesis praedicit cubito et FRENO,

Neu quid fiat immoderatum, aut di-

catur EFFRENE.

Quo lecto quis dubitabit, cum in numis plerumque videamus, Nemesis manum dexteram in cubitum flectere, quod deinde sinistra praefert, esse frenum? Huc accedit, Nemesis non tam fuisse proprium moliri perniciem, quam reprimere audaciam, atque, ut diximus, providere, ne quid nimis; at funda interimit, frenum cohibet.

Ramus fraxini. Hunc in compluribus Smyrnae numis Nemelum una praefert. Dux ramum fraxini, secutus indicium Pausaniae, quo teste Nemesis Phidiae ejus arboris ramum manu sinistra praegeltavit.

Rota. Obvium in numis attributum Nemesis, et semper pro deae pedibus collatum. De hac item Mesomedes:

Τπο σον τροχον ἀστον, ἀσιβη,

Χαροκα μεροπων σκεφται τυχα.

Sub tua rota instabili, nullum relin-

quente vestigium,

Laeta hominum convertitur fortuna.

Nemesi adstitui rotam Ammianus dixit propterea, ut universitatem regere per elementa discurrens omnia non ignoretur ^{y)}.

Adde, ut Fortunae adjungitur rota ad notandam inconstantiam teste ipso Cicerone ^{b)}, sic et Nemesi, quam eandem fuisse cum Fortuna mox dicetur. Quo sensu Claudianus quoque dixit ^{c)}:

Sed dea, quae nimis obstat Rhamnusia

votis,

Ingenuit, flexitque rotam.

Nimirum ut conversam Alarici fortunam indicaret. Verum Nonnus eam in ultinis instrumentum vertit ^{d)}:

Και τροχος ἀντοκυλιδος ἐη παρα ποσσι

ἀνασσης,

Σημανων, δτι παντας ἀγηνορας δις πεδον

έλκει

Τροδου εἰλυφωσα δικης ποιητοι κυκλω,

Δαιμων πανδιματειρα βια σκοφωσι πο-

ρειην.

Et rota sponte voluta erat pro pedibus

reginae,

Indicans, quod omnes superbos versus

humum trahat

Ex alto involvens iustitiae ultiore cir-

culo,

Dea omnium domitrix vitae versans se-

mitam.

Nimirum Nemesis ab Haliartiis ex hac

y) Donyf. L. XLVIII. v. 386.

z) Tom. III. p. 202.

a) L. XIV. c. 11.

b) In Pison. c. 10.

c) Carm. XXVI. v. 631.

d) Dion. L. XLVIII. c. 378.

causa dictae περιδίκας, actionum ulterius^e). Fuit vero rota non modo instrumentum τιμωρητικον in scelerum poenas destinatum, quali Ixionem adligatum fabula docet, sed et βασανιστηριον ad extorquendam veritatem, ut est apud Aristophanem^f):

Ἐπι τῷ τρόχῳ γαρ δει σέκει γρεζεμενον
Εἰτειν, ἀ πεπαυργυγκας.

Rota enim oportet te ibi volutum
Prosterni facinora, quae admiseras.

Gryphus. Binos expertus dominos, et Apollinem et Nemesis. Hanc avim perdissequam nemo Nonno luculentius Nemeli vindicat^g).

Αμρι δε οἱ πετογητο παρα θεον δερις
ἀλισωρ

Γρυψ πτεροεις, πισυφων δε ποδων κεφαλητο
παλμω

Δαιμονος ἵπταμενης ἀνταγγελος, κ. τ. λ.
Circum vero eam prope thronum volabat
ales exitialis

Gryphus alatus, quatuor vero pedum
elevabatur agitatione

Deas volantis nuncius etc.

Neminem turbet, quod in nonnullis Nonni editis libris, qualis est meus interprete Eilhardo Lubino, qui prodidit Hanoviae 1605., pro γρυψ πτεροεις legatur Γρυψ πτεροεις, vultur alatus. Nam adcuratores alii codices cum typis expressi, tum manuscripti bibliothecae Caesareae, quos mei causa mihi amicissimus, ac literis Graecis impense deditus Baro Locella insperxit, luculentum γρυψ offerunt, et restituendum hoc vocabulum fuerat, et si

codices omnes in γρυψ conspirassent, propterea quod continuo Nonnus huic animali quatuor pedes largitur, quem numerum vulturi negavit natura. At qua ratione Lubinus suum γρυψ πτεροεις potuerit interpretari *aquila alata*, jure mecum mirabuntur vel ipsi linguae Graecae tirones, et quibus hactenus videre aquilam quadrupedem vix licuerit. Simile mendum occurrit in libris Hesychii, in quibus legitur γυπονέμεση, (in voce Γρυψ,) quae verba apte in γενπα Nemesis convertit eruditissimus Viscontus^h). Numi verba Nonni praecclare stabiunt, ac praecipue Sides Pamphyliae, adstituto saepe Nemesi grypho. In numis Smyrnae frequenter videoas, etiam cum Nemesis abest, ejus famulum gryphum, qui pedem rotac imponit, utroque nimirum attributo, quod saepe in numis factum, numerinis ipsis vicem obeunte. Causam, cur is Nemesis sectetur, indigitat Macrobiusⁱ). Nemesis, inquit, quae contra superbiā colitur, quid aliud est, quam solis potestas? Atrox diximus etiam, fuisse gryphum Apollinis quoque, id est, solis comitem.

Istud postremum ad explicandos numerorum typos monendum, mulierem stan tem capite tutulato, d. gubernaculum, s. cornucopiae tenentem, quae omnia esse Fortunae propria novimus, aequo et Nemesis posse putari. Invicte istud comprobat gemma vetus musei Caesarei, quae exhibet mulierem cum omni Fortunae apparatu stantem, et ab accidente Vi-

e) Pausan. L. IX. c. 33.
T. IV. p. 46. i) Sat. L. I. c. 22.

f) In Pluto v. 876.

g) L. c.

h) Mus. Pio-Clem.

ctoria coronatam, addita epigraphe: nae numis. Adluditur hac ad victoriam KTPIA. ΝΕΜΕCI. ΕΛΕΗCON. domina Nemesis miserere. Hujus causae explicatus pronus. Etenim secundum veteres quae Fortunae, eadem et Nemesi fuere munia, ut copiose explicabimus in numis Diocletianī: FATIS. VICTRICIBVS., et Galerii Maximiani: FORTI. FORTVNAE, in quibus videas, et Fata, et Fortem Fortunam Fortunae attributis instructam, et Forti Fortunae praeterea, perinde ac Nemesi, commodatam rotam, quae quidem tribuitur etiam Fatis in insigni monumento sepulcrali saepius edito, cum epigraphe: FATIS. CAECI-LIVS. FELIX. FILIVS.^{k)} Quare et marmori inscriptum legas: DEAE. NF.MESI. SIVE. FORTVNAE.^{l)} Atque ex simili causa Nemesis Hygiae quoque ritu in veteri gemma proponitur serpentem ex patera pascens^{m)}, et Hesychius Αγαθη Τυχη interpretatur Nemesis, nimirum quod in hujus potestate situm erat, si modo vindictam cohiberet, salvum esse et fortusatum. De Victoria Nemesi vide, quae indicabo ad numos Claudiū cum epigraphe: PACI. AVGVSTAE. Praetereo alia, quae ad Nemesis pertinent, et quae ex mythologis petas; nam hoc loco aliud propolitum non fuit, quam explicare Nemesis imagines in numis propositas.

Prora navis, typus frequens in Smyr-

k) Montfaucon T. V. tab. 38. Gruter. p. 304.
Offerv. p. 225. n) Arisid. T. I. p. m. 270.
T. I. p. 230.

l) Gruter. p. 80. m) Buonarroti;
o) Philofrat. vit. Polemon. §. I. Arisid.

Vol. II.

Aaaa

naeorum cum Seleuco Callinico. Primus praetorem fislit numus sequens:

ΕΠΙ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΤ. ΣΤΡΑ. ΣΚΡΙΒΩΝΙΟΤ. ΚΛΑΡΟΣ. ΖΜΤ. Homerus sc̄dens. Ξ Capita se respicentia Neronis et Popaene. AE. II. (Pellerin. Mel. II. p. 37.) At in simili Arigoniano legitur: ΕΠΙ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΤ. ΣΤΡΑ. ΣΚΡΙΒΟΝΙΟC. ΖΜΤ.

ΕΠΙ. ΔΗΜΟΣΤΡΑΤΟΤ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΤ. ΣΕΜΝΟΤ. in numo Domitiani et Domitiae. Vaillantius sic reddit Latine: *Sub Demostrato praetore venerabili*^{p)}. In solens saepe, praetorem se dicere venerabilem, aut quodcunque aliud laudis epitheton sibi addere. Offert autem epigrapha binos magistratus, Demostratum, cuius munus, ut saepe, non additur, et praetorem, cui nomen Semni fuit. Quo adeo exemplo omnis difficultas tollitur, quae in hujus vocabuli explicatione Spanhemium vexavit^{q)}.

ΠΟΛΕΜΩΝ. ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ. De hoc Polemone Laodiceno, cuius ingens fuit nomen Hadriani et Antonini Pii aetate, plura dicemus in numis Laodiceae Phrygiae.

Praetores inscripti fuere usque ad extrema tempora, additis nonnunquam Sophistae titulis, ut dicetur.

* * *

Quaestor.

ΙΕΡΑ. ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ. *Caput juvenile nudum Senatus.* Ξ ΓΑ. ΚΛ. ΒΙΩΝΟC.

TAMIOT. ΣΜΤΡ. *Duae mulieres stan tes videntur dexteras jungere.* AE. II. (Pellerin. Theupoli.)

Magistratus Bion saepius in Smyrnaeorum moneta legitur. Ταμις Καλλινος Smyrnae proditur in celebri decreto Smyrnaeorum^{r)}, et mox infra^{s)}: ὁ ταμις των δσιων προσοδων, quaestor sacram reddituum.

Sophistae:

Hi inde ab Hadriano frequenter in Smyrnae moneta memorantur.

ΕΠΙ. ΚΛ. ΠΡΟΚΛΟΤ. ΣΟΦΙΣΤΟΤ. in numis Hadriani, (Vaill.) M. Aurelii et Faustinae jun.^{t)} Clodius Aurelius Proclus memoratur etiam in marmore Thyatireno, ubi praeterea herois titulo insignitur^{u)}, qui forte idem ille est, cuius in his numis sit mentio. Certe Aurelii nomen huic aetati addicit.

ΑΤΤΑΛΟΣ. ΣΟΦΙΣΤΗC. ΤΑΙC. ΠΑΤΡΙC. ΣΜΤΡ. ΛΑΟ. Hunc numum Attali, Polemonis Laodiceni filii, explicatum vide in numis Laodiceae Phrygiae.

ΕΠΙ. ΣΤΡ. ΚΛ. ΡΟΤΦΙΝΟΤ. ΣΟΦI in numis Severi, ejusque familiae, quos depictos vide in vita Hermocratis apud Philostratos edit. Olearii p. 608., nam hic Hermocrates ibi dicitur audivisse Rufinum Smyrnaeum. Exstat etiam decretum Severi et Caracallae^{v)}, quo permititur postulantibus Smyrnæis, ut hic Claudius Rufinus praeturam apud eos

p) Num. Graec. p. 26.

q) T. I. p. 699.

r) Marm. Oxon. II. v. 31.

s) Vers. 58.

t) Spanheim. de Vest. et Pryt. Oxon. n. 179.

u) Spanheim l. c.

v) Spon Voyage T. I. p. 403. Marm.

ineat, sic tamen, ut vacationem ab aliis muneribus retineat. Ejusdem nominis sophista est etiam in numis Gordiani et Tranquillinae: ΕΠΙ. СТР. КД. РОТΦΙ-ΝΟΤ. СΟΦ. (Vaill. Theup.) et fuere, qui posteriorem hunc eundem cum priore censerent.

Romanos magistratus ac dignitates offerunt numi sequentes:

Proconsules: Horum dignitas addito ΑΝΘΡΑΚΩΝ. saepe manifesta est, at etiam saepe supprimitur, sic tamen, ut evidentibus indiciis certi esse possimus, proconsulum iis nomina contineri, quod ex sequentibus observatis patebit.

ΣΕΒΑΣΤΟC. ΤΙΒΕΡΙΟC. ΕΠΙ. ΠΕ. ΤΡΙΩΝΙΟT. Numum plenius descripsi supra in his ipsis imperatoriis sub initium.

P. Petronium fuisse legatum Syriae initio principatus Claudi, docent numi Antiocheni, quos vide. Sed et Asiae fuisse praepositum, tenemus ex Philone, qui eum praefecturam adeptum provinciarum Asiae Syriaeque refert^{y)}.

ΓΑΙΟN. ΚΑΙCAPA. ΓΕΡΜΑNIKON. ΕΠΙ. ΑΟΤΙΟΛΑ. *Caput Caligulae.* Ξ ΔΡΟΤΣΙΛΛΑ. СМTPNAΙΩN. МHНОΦАНHC. *Druilla sedens d. spicas, s. hastam.* AE. II. (Vaillant. num. graec. p. 11. Morelli in Impp. T. I. p. 692. et in Fam. Acilia, Haym. T. II. p. m. 230.)

Eadem adversa. Ξ ΓΕΡΜΑNIKON. ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΑN. СМTPNAΙΩN. МH-

ΝOΦАНHC. *Capita se respicientia Germanici nudum et Agrippinae.* AE. II. (Morelli in Fam. Acilia.)

De Aviola, qui fuit gentis Aciliae, vide, quae diximus in numis Ephesi, cujus etiam numis imperante Nerone signatis inscriptus legitur proconsul Aviola, qui tamen, et si ex eadem gente, diversus forte est ab Aviola numorum praesentium. In his Smyrnaei Caligulae cum in sororem Druillam, tum in parentes vita functos pietatem praedicarunt. Commorandus hic omnino numus alter, quem totum describere operaे pretium videatur.

ΓΑΙΟN. ΚΑΙCAPA. ΓΕΡΜΑNIKON. ΕΠΙ. ΑΟΤΙΟΛΑ. *Caput Caligulae.* Ξ ΔΡΟΤС. МHНОΦАНHC. ΠΕΡΓΑM. *Druilla sedens d. spicas.*

Mirum omnino, ac plane singulare, et peculiari examine dignum videtur, numeros urbium diversarum, Smyrnae ac Pergami usque adeo conspirare tam inscriptione dempto urbis nomine, quam typis. Deceptos crederem in iis legendis autores, et in hoc quoque posteriore pro ΠΕΡΓΑM. restituendum СМTPNAΙΩN. Sed vetant illud viri graves, qui in Pergami quoque lectione conspirant, Vailiantius ^{z)}, Morellius in numis Impp. ^{a)}, qui tamen hunc Pergamenorum numum in gente Acilia praetermisit, quo loco addit Schlegelius testimonium Havercampi, eundem numum adservari apud Gerardum Schaakium, et Wildium, quamquam Wildii numus perperam citetur, in quo urbis nomen adeo est vitiatum, ut

y) Legat. ad Caium.

z) Num. Graec. p. II.

a) T. I. p. 698.

ipse eum Epheso tribuendum conjecta-
ret^{b)}). Ego ut decidere litem non ausim,
probabilius tamen esse existimo, lapsos
antiquarios legendi in numis non nihil
vitiatis Pergami nomen pro certiore
Smyrnae. Quod si existunt, indaganda
non modo ratio tantae numorum concor-
diae, sed etiam, an certae rationi, an
casui sit tribuendum, quod magistratus
utriusque urbis sit *Menophanes*. Simile
exemplum, atque etiam perinde insolens
vide in autonomis Philadelphiae Lydiae.

Perstringenda hic lectio Vaillantii in
simili numo: ΓΑΙΟΝ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΕΠΙ.
ΔΟΤ. ΘΑΛ. quod sic explicat: *Sub Lu-*
cio Thallo. Petroniae gentis cognomen
est^{c)}. Ipsae literae inquam lectionem
confirmant, legendumque in hoc quoque
esse: ΕΠΙ. ΔΟΤΙΟΔΑ., neque ausus est
ipse hunc numum in suo familiarum ope-
re serius edito profiteri, et reticet eum
Morellius quoque.

* * *

ΕΠΙ. Μ. ΣΤΙΛΛΙΟΤ. ΝΕΡΟΤΑΙΝΟΤ.
ΑΝΘΙΤΙΑΤΟΤ. in numo Vespasiani.
(Vaillant, Morelli in Fam. Suillia.)

P. Suillus Germanici quondam qua-
stor a Tiberio, quod venalia haberet
judicia, relegatus est in insulam V. C.
777., paullo post revocatus^{d)}. Idem im-
perante Claudio Messalinae studiis ni-
xus praepotens et acer accusationibus,
denique sub Nerone in extrema senecta
artibus Senecie eversus in Baleares eji-
citur V. C. 811^{e)}. Hic Suillus esse ne-

quit idem cum Suillio nostri numi, quia
ille, et si rexisse quoque Asiam a Tacito
feratur^{f)}, tamen constanter *Publius*, no-
ster diserte *Marcus* vocatur, et ante Ve-
spasiani tempora in Balearibus consenuit.
At teste eodem Tacito imperante Clau-
dio fuit M. Suillus Nerulinus P. Suillii,
quem diximus, filius. Nam refertidem^{g)},
everso Publio filium *Nerulinum* ab accu-
satoribus petitum Neronis voluntate inco-
lumem evasisse. Rursum Tacitus annum
V. C. 803. signat *C. Antifio*, *M. Suillio*
cos.^{h)}, sed cognomina reticet. Viri eru-
diti, qui consulum collegia stabilitare sunt
conati, variis hunc M. Suillium cogno-
minibus distinxere, cum illis jam esset
Rufus, jam *Servilianus*, jam *Rufus Ser-*
vilianus, at plerisque *Nervilianus* pla-
cuit, quia in saltis Idacii, *Anonymi* apud
Cuspinianum, *Prosperi*, et *Cassiodori* le-
gitur: *Vetus et Nervilianus*, ut adeo con-
sules ejus anni essent *C. Antifius Vetus*,
et *M. Suillus Nervilianus*. At jam ex ci-
tato Taciti loco suspicatus est *Cuspinia-*
nus, pro *Nervilianus* restituendum Ne-
rulinus. Vide haec latius exposta apud
*Norismum*ⁱ⁾. Credo, si quod superesset
dubium, illud omne praesentium ope nu-
morum tolli, in quibus diserte memora-
tur *M. Suillus Nerulinus* proconsul, quan-
quam, utrum hic sit idem cum illo, qui
V. C. 803. consulatum gessit, an hujus
consulis filius imperante Vespasiano ad
regendam Asiam missus, decidere non
possim.

In numis Hierapolis, quos omnes in

b) Sel. num. p. 130. c) Num. Graec. p. 11. d) Tacit. Ann. IV. 31. e) Ibid.
Ann. XIII. 48. 43. f) Ann. XIII. 48. g) Ann. XIII. 13. b) L. XII. c. 25.
i) Epist. Cons. ad au. V. C. 803.

moneta hujus Phrygiae urbis plene describam, memoratur M. ΣΤΙΛΛΙΟΣ. ANTIOXO. Cum omnes hi numi signati fuerint sub Claudio, quo imperante dixi M. Suillium processisse consulem, censu-re erudit non pauci, eum gesto consulatu provinciam Asiam sortitum. At enim hunc Suillium esse potius hominem Grae-cum, ac domesticum Hierapolis magi-stratum, in hujus moneta dicemus.

* * *

**ΑΝΘ. ΙΤΑΛΙΚΩ. ΕΠΙ. . . ΕΤCΕ.
ΒΗC. ΖΜΤΡ. in νυμo Vespasiani. (Pellerin Mel. II. p. 40.)**

Vaillantius ex numo simili luxatam de-dit epigraphen: ΣΤΡΑΩΓΙΩΝ. ΕΤCΕ.
ΒΗC. ΑΝΘ.

**ΕΠΙ. ΙΤΑΛΙΚΟΤ. ΖΜΤΡ. ΜΑΓΡΩ.
ΝΟC. in numis Titi. (Pellerin.)**
Et hic C. Silius *Italicus* non modo poesi, Punicisque suis clarus, sed et gestis maximis magistratibus. Extremo Ne-ronis anno consul, ex Asiae deinde pro-consulatu gloriam reportavit. Vide has, aliasque ejus laudes apud Plinium ju-niorem ^{k).}

* * *
**ΕΠΙ. ΒΩΛΑΝΟΤ. ΑΚΡΑΙΟΣ. vel
ΕΡΜΟΣ. in numis Vespasiani, et Titi et
Domitianus adhuc Caesarum. (Vaill. Mus.
Caef.)**

Bolanus nomen est Romanum, atque et si proconsulis nomen non addatur, ta-men secundum exempla praecedentia, et

quae sequentur, proconsulem notat, et constat ex Statio ^{l)}, Vettium Bolanum hac aetate fuisse Asiae proconsulem:

quantusque potentes

*Mille urbes Asiae fortito rexerit anno
Imperium mulcente toga.*

Hujus Vettii Bolani saepe meminit Tacitus.

* * *
**ΕΠΙ. ΦΔΟΡΟΤ. ΑΝΘ. in numo
Iuliae Titi. AE. III. (Catal. d'Ennery p.
587.)**

Videtur hic Florus idem esse cum Me-
trio Floro consulari, quem, quod *plau-
strum* diceret, non *plestrum*, Vespasianus per jocum *Flaurum* salutavit ^{m).}

* * *
ΕΠΙ. ΚΑΙCΕΝΝΙΟΤ. ΠΑΙΤΟΤ. ΑΝΘ.
in numis Domitiani et Domitiae, quos vide apud Morellium in Familia Caesennia.

De Caesennio Paeto Asiae proconsule nihil reperio.

* * *
**ΑΝΘ. ΦΡΩΝΤΕΙΝΩ. ut legit Pelle-
rinus ^{n),} sed Sponius: ΦΡΟΝΤΙΝΟC.
ΑΝΘ ^{o),} et Wise: ΦΡΟΝΤΕΙΝΟT.
ΑΝΘ ^{p),} ΦΡΟΝΤΕΙΝΙΑΝΟT. ut legi-
tur apud Arigonium, quam lectionem videtur adprobare similis musei Caesarei.
Sed tenenda potius priorum auctorum lectio. Sunt hi omnes autonomi, et offe-runt caput Herculis. Numi hi in Trajani**

k) L. III. ep. 7. l) Silv. L. V. carm. II. v. 56.
II. p. 84. o) Mis. p. 140. p) Mus. Bodl. p. 10.

m) Suet. in Vesp. c. 22.

n) Rec.

aetatem removendi; nam Sex. Julius Frontinus consul proditur cum Trajano V. C. 853., ipse illustris famae, et saepe cum honore nominatus coaevis scriptoribus Tacito, Plinio juniori, Martiali, praeterea auctor operis noti de Aqueductibus urbis. De proconsulatu Asiae nihil proditum reperio.

* * *

ZM. ACI. ΦΟΤΣΚΩ. ΑΝΘΤ. ΣΤΡΑ.
ΡΟΤΦΟΤ. in numo Trajani apud Pellerinium^{q)}, et Haymium^{r)}, sed qui eum Zelam Ponti vocavit primum, serius agnito errore Smyrnae restituit^{s)}. In hoc numo, ut typus Haymianus docet, syllaba ΦΟΤ. sic scripta est, ut et initium vocabuli ΦΟΤΣΚΩ constitutat, et finem vocabuli ΡΟΤΦΟΤ. At jure ibi in subjecta nota querit Khellius, quomodo ΡΟΤΦΟΤ. in gignendi casu esse possit, cum ΦΟΤΣΚΩ sit in dandi casu? Tametsi videam, alias quoque proconsulum nomina dedicandi formula expressa. Sic paullo supra vidimus: ΑΝΘΤ. ΙΤΑΛΙΚΩ. — ΑΝΘΤ. ΦΡΩΝΤΙΝΩ. et in numo Hierocaesareae Lydiae: ΑΝΘΤΠΑΤΩ. ΨΕΡΟΚΙ. Quis sit hic Fuscus, quod cognomen cum multis gentibus Romanis commune fuit, dicere non habeo. De ZM. ACI. agam infra in numis concordiae.

* * *

ΕΠΙ. ΑΝΘΤΠΑΤΩΤ. ΑΠΡΟΝΙΑΝΩΤ.
in numo Antonini Pii. (Vaill.)

C. Ventidius Apronianus in fastis consul dicitur sub Hadriano ad annum V. C. 876.

* * *

ΕΠΙ. ΕΞ. ΕΧΟΝ. ΤΠΑΤΟΡ. ΑΤΡ.
ΑΝΤΩΝ. ΕΤΤΤΧΟΤ. ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ.
Sub potestatem habente consularem Aurelio Antonino Eutyche, ut proponit, et reddit Vaillantius ex numo Caracallae musei Medicei. Quam haec lectio, explicatioque sit ἀμεσος, jam alias exposui^{t)}. Alioqui Mediceum hoc cimelium labem contraxisse, patet ex Gorio, qui in museo Florentino numum hunc edidit addito iconismo. Quare hactenus de vera ejus numi lectione incerti sumus.

* * *

ΠΟΛΛΙ. ΑΝΘΤ. perperam lectum ab Harduino in autonomo pro ΠΟΛΛΙΑΝΩΤ, qui magistratus frequens in Smyrnæ numis sub Gordiano.

* * *

Hippicus.

ΕΠΙ. ΣΤΡ. Μ. ΑΤΡ. ΦΙΛΗΤΩΤ.
ΙΠΠΙΚΟΤ. in numis Valeriani. (Vaill. Theup.) Item in autonomo Pellerinii: (Mel. I. p. 64.) ΕΠΙ. ΦΙΛΗΤΩΤ. ΙΠΠΙΚΟΤ.

De significatione vocabuli ΙΠΠΙΚΟΤ, quod inscriptum etiam reperitur numis Cotiae Phrygiae, et Gordi Lydiae, et equitem Romanum notat, vide quae dicentur Vol. IV. in tractatu de his appellationibus.

q) Mel. II.
p. 187. seq.

r) T. II. p. m. 266.

s) In praef. ad Tom. II.

t) Num. ret.

Neocoratus. Hic primum simplex obser-vatur in numis Trajani. (Vaill.) Alter in-cipit sub Commodo, collatum tamen ab Hadriano, colligitur ex marmore Oxoniensi ^u), in quo narrant Smyrnaei, se ab Hadriano ope Polemonis sophistae ade-ptos διετερον δογμα Συγχλητες, καιδ' ο Νεωκρος γεγοναμεν, secundum senatus con-sultum, quo neocori facti sumus, quibus verbis intelligendus certe neocoratus al-ter, cunct ex numis priorem jam sub Tra-jano habuerit. In Severi numis apud Vail-lantium neocoratus omnis plane dissimu-latur. Quare cum subinde in Caracallae et Domnae numis incipiat neocoratus III., censet is, hunc Smyrnæis collatum a Caracalla. Sed ejus fuisse auctorem Se-verum, docet numus Pellerinii cum ejus Augūsti capite, inscriptus ΚΜΤΡΝΔΙΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ^v), qui honos, si fides nu-mo Commodi apud Arigonum ^w), in quo Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ., magis adhuc erit anti-cipandus, cumque adeo legamus in aliis Commodi numis numerum B, certum erit, hoc eos imperante dictos tertium neocoros. De addito ΤΩΝ. ΚΕΒΑΣΤΩΝ. vide, quae continuo dicentur.

gnitate observabimus in tractatu de pri-matu.

ΚΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. (addito in aliis ACIAC.) Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. ΚΕΒΑΣΤΩΝ. in numis Caracallæ et Alexandri Sev.

ΚΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ACIAC. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. ΚΕΒΑΣΤΩΝ. ΚΑΛΛΕΙ. KAI. ΜΕΓΕΘΕΙ. in numis Ca-racallæ. (Vaill. Spanheim. T. I. p. 648. Haym. T. II. p. m. 330.)

In explicatione ambitionis epigraphes, quam continet postremus hic numus, ad-modum variant eruditæ, quorum senten-tias brevitatis causa omitto, contentus proponere eam, quae omnium maxime videtur verisimilis. Eam sic Latine reddo: *Smyrnæorum*, qui sunt primi *Asiae*, ter-tium *neocori Augustorum*, primi *pulchritudine et magnitudine*. En rationem eo-rum, quae controversia videri possint se-cundum aliorum opinionem.

ΤΩΝ. ΚΕΒΑΣΤΩΝ. ad neocoratum pertinere nullus dubito, omnium vero minime ad sequens ΚΑΛΛΕΙ. KAI. ΜΕ-ΓΕΘΕΙ. Istud luculenter probatur I. ex numis proxime citatis, in quibus absolu-te scribitur: ΚΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ACIAC. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. ΤΩΝ. ΚΕ-ΒΑΣΤΩΝ. nulla mentione alterius elo-gii. II. ex insigni marmore Oxoniensi ^z), cuius initium ob multiplicem usum hic appono: ή πρωτη της Ασιας καλλει και μεγεθει, και λαμπροτατη και μητροπολις, και Γ. νεωκρος των Σεβαστων κατα τα δογ-ματα της ιερωτατης συνχλητε, και κρσμος

Primatus, Pulchritudo, Magnitudo.

ΚΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. ACIAC. in numis Commodi et sequentium, etiam omisso ACIAC.

Primum Asiae jactarunt etiam Ephesus et Pergamus. Vide, quae de hac di-

u) Num. X.

x) Mel. II. p. 291.

y) Tab. VI. n. 96.

z) Num. V.

της Ιωνίας Σμυρναίων πολις. Ergo in hac inscriptione se Smyrna neocoram Augustorum aperte profitetur, et quidem secundum decreta sacrissimi senatus. At quorum Augustorum? Repetenda hic sunt ea, quae supra in numis Tiberii et Iuliae ex Tacito docui, nimirum Smyrnæis permisum fuisse, ut Tiberii et Liviae templo apud eos aedificantur, atque illud decreto senatus, nam in haec verba Tacitus: *ita rogati sententiam patres Smyrnæos practulere.* Haec templo in ejusdem Caracallæ numo, quem eodem loco ex museo Caesareo adduxi, conspicuntur. Haec ergo causa fuit, cur sele Smyrnæi in hoc numo neocoros Augustorum praedicarent, et in marmore quidem etiam jactando honorificum patrum de se factum judicium. III. Cum certum sit, apud eos fuisse templo Augustorum, eodem modo se horum neocoros dixere, ut Ephesii et Magnetæ Ioniae se dixere *εὐωχορες της Αρτεμίδος*, quod celebria Dianaæ templo apud se habuere.

ΚΑΛΛΕΙ. ΚΑΙ. ΜΕΓΕΘΕΙ. Haec vocabula solitarie quidem sunt posita, at certum est ex allato marmore, subintelligi ΠΡΩΤΩΝ. De pulchritudine et magnitudine Smyrnæe vide complura testimonia apud Spanhemium ^{a)}.

Nomen ab imperatore Hadriano: ΑΔΠΙΑΝΗ. CMTPNA. in autonomo supra citato.

Certamina.

ΠΡΩΤΑ. KOINA. ACIAC. in numis Severi, vel: ΠΡΩΤΑ. KOINA. ACIAC. EN. CMTPNH. vel: ΠΡΩΤΑ. KOINA. THC. ACIAC. EN. CMTPNH. in numis Maximini, Gordiani, Gallieni.

Mentio situs.

ΜΕΛΗC. *Meles fluvius decumbens*, in autonomo, (Pellerin.) et in numo Sabinae. (Vaill.)

De hoc Plinius: *Smyrna amne Melete gaudens non procul orto.* Et Pausanias ^{b)}: *Apud Smyrnæos longe pulcherrimus est amnis Meles, ad ejus fontes antrum, in quo Homerum aiunt carmina Jua scripsisse.* Vide alias amabilis hujus rivi peristases indicatas ab Himerio sophista ^{c)}. Ab hoc fluvio poeta dictus est *Meleogenes*, tanquam apud eum natus, quin et nonnullis creditum, ipsum hunc fluvium Homeri patrem extitisse ^{d)}. Notus numerus Amalrios Paphlagoniae: OMN-POC. *Caput Homeri.* Χ ΑΜΑCTPI-ANΩΝ. ΜΕΛΗC. *Fluvius decumbens.*

Fuere, qui alios quoque fluvios in Smyrnæe numis signatos censerent. Sic Spanhemius *Clarum fluvium collegit ex numero Neronis: ΕΠΙ. ΕΡΜΟΓΕΝΟΤC. ΚΛΑΡΟC. CMTPNAΙΩΝ. Fluvius jacens*, ut testatur Vaillantius ^{e)}. Numus hic pictus exstat apud Morellium ^{f)}. *Clarum fuisse magistratus nomen, et quidem praetoris, aperte docent numi alii.*

a) T. I. p. 650. b) L. VII. c. 5. c) Eclog. XIII. §. 31. d) Philofr. in dedic.
vit. Soph. e) Num. Graec. p. 347. f) In Neron. tab. XVII. n. 25.

Sic: ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ. ΚΛΑΡΟΣ. in auctonomo, (Pellerin.) et: ΕΠΙ. ΕΡΜΟΓΕ-
ΝΟΤ. ΣΤΡΑ. ΣΚΡΙΒΟΝΙΟΤ. ΚΛΑΡΟΣ.
Homerus sedens, in numo Neronis et
Poppaeae. (Pellerin.) Fluvii humi de-
cumbentis typus non probat, adstitu-
tum vocabulum ΚΛΑΡΟC esse nomen
fluvii, nam tum haberemus etiam fluvium
Rheginum ex numo autonomi Pelleri-
ni: ΕΠΙ ΜΤΡΤΟΤ. ΣΤΡΑ. ΡΗΓΕΙ-
ΝΟC. *Fluvius decumbens*.

Exstant numi Titi et Domitian: ΕΠΙ.
ΒΩΛΑΝΟΤ. ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΕΡΜΟC.
Fluvius decumbens. (Mus. Caef.) Hardui-
nus, (Opp. sel. p. 158) et Pellerinius
(Mel. II. p. 366.) in hoc typo causa
adscripti EPMOC *Hermum* fluvium vi-
derunt, tanto certiore fiducia, quia di-
xit Plinius^{b)}: *a Smyrna Hermus campos*
facit, et nomini suo adoptat. At enim
in Smyrnæ numis certum habemus na-
magistratum dictum *Hermus*. In numo Ne-
ronis apud Morelliumⁱ⁾ est: ΣΤΡΑΤΗ-
ΓΟC. ΕΡΜΟC. ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ. *Fluvius*
decumbens, fuitque adeo Smyrnæis praet-
tor dictus *Hermus*. Ergo in numo, de
quo agimus, sic scriptum est ΕΠΙ. ΒΩ-
ΛΑΝΟΤ. ΕΡΜΟC., ut in numo Vespa-
sianni apud Vaillantium: ΕΠΙ. ΒΩΛΑ-
ΝΟΤ. ΑΚΡΑΙΟC. vel, ut in autonomo
Pellerini: ΕΠΙ. ΜΤΡΤΟΤ. ΡΗΓΕΙΝΟC.
Quare indubitatum videtur, in numis si-
milibus imagine fluyii jacentis Meletem
intelligendum. Tametsi negare nolim,
praetorem *Hermum*, quod ejusdem esset
cum fluvio nominis, ponenda fluvii ima-

gine ad *Hermum* fluvium voluisse adlu-
dere. Verum epigraphes ratio istud aper-
te non docet. Tunc enim inscriptum no-
men fluvium manifeste arguit, quando
infra imaginem jacentem scribitur, aut
certe sic solitarie in ejus vicinia, ut com-
mode ad reliquam inscriptionem referri
non possit. At vero in numis praesenti-
bus vocabula ΚΛΑΡΟC et ΕΡΜΟC in
orbem, et continue scribuntur nulla ora-
tionis interruptione. Quare analogiae
causa numum Vespasianni, quem vulgavit
Tristanus: ΣΜΤΡΝΑΙΩΝ. ΕΠΙ. ΒΩΛΑ-
ΝΟΤ. ΑΚΡΑΙΟΣ. *Iuppiter sedens d. Vic-
toriolam*, quemque edidere etiam Vail-
lantius et Harduin, sic explico, ut exi-
stimem, ΑΚΡΑΙΟΣ esse nomen magistra-
tus, atque hunc Iovis *Anguis* insculpta
imagine ad nomen suum adluisse.

Ad situs mentionem pertineret etiam
numus inscriptus ZM. ACI., quod Hay-
mius explicat: *Smyrnæorum Asiae*, (in
præfat. ad Tom. II.) quasi Smyrna se in
Asia sitam testaretur. Sed hanc epigra-
phen aliter legendam videri, mox di-
cetur.

* * *

Concordiae frequens in Smyrnæ mon-
ta mentio. Omissis obviis memorabilio-
res tantum attingam.

CMTP. ΑΘΗΝΑΙ. ΟΜΟ. CTP. AI.
ΗΡΚΛΕΙΔΟΤ. *Nemesis alata, et Pallas*
stantes, in numo Commodi, AE. I. (Mus.
Caef. Vaill.)

Alius similis, nisi quod in antica est: IEPĀ.

g) Rec. II. p. 84.

b) L. V., p. 230.

i). in Neron, Tab. XVII. n. 26.

СТНКАНТОС. *Caput Senatus. AE. II.* ut ipse vertit: *Zmyrnaeorum Asiae*, quasi vero alia extra Asiam ejus nominis urbs exstitisset.

Fuit et aliorum Smyrnae cum Athenis nexus. Ea Aristidi dicitur Athenarum *colonia*^{k)}, et Smyrnaeus rhetor Athenas Smyrnae metropolin appellat^{l)}). Num hi certe signati sunt Smyrnae, quia praetor Heraclides in aliis quoque ejus nummis occurrit, ut et in proximo.

CMTP. ΛΑΚΕΔΑΙ. ОМО. СTPA. HPA. ΚΑΕΙΔΟΤ. *Cybele sedens, ex adverso vir habitu militari stans, in numis Commodo.* (Mus. Pisani, Vaill.)

Hos quoque Concordiae cum Lacedae-mone numos signatos Smyrnae, **ex magistratu Heraclide patet.**

ACIA. CMTPNA. OMONOIA. Amazōn dexteram jungit cum muliere turrita, in numo Gordiani. (Vaillant.)

Vaillantius nomine **ACIA** Asiam pro-consularem intelligendam putat^{m)}, minus recte, ut opinor. Asiae enim, quae fuit Lydiae urbs, habemus autonomum apud Haymum inscriptum **ΑΣΙΕΩΝ.**, et in cuius antica est caput muliebre turritumⁿ⁾, apposite ad numi nostri typum. Et hic Smyrnae signatus est; nam inscriptus magistratus Polianus: **ΕΠΙ. С. ΠΟΛΛΙΑ-ΝΟΤ.** saepe in Gordaneis Smyrnae numis legitur. Eadem cum Asia Lydiae concordia indicata videri possit in numo Trajani apud Pellerinum: **ZM. ACI. ΦΟΤΣΚΩ. ANΘΤ. СTPA. POTΦΟΤ.** quem edidit Haymius quoque^{o)}, sed per- peram Zelae Ponti tribuit, quem serius errorem agnovit ipse^{p)}, at non placet,

Formula ANΕΘΗΚΕ.

Habemus Smyrnae numos cum formula: **ΠΟΛΕΜΩΝ**, vel **ΙΕΡΩΝΤΜΟΣ**, vel **ΘΕΤΔΙΑΝΟC. ANΕΘΗΚΕ. CMTP-NAIOIC.** vel **CMTPNAΙΩΝ.** in numis Hadriani, Antinoi, M. Aurelii, autono-mis, sed quos numos in dissertatione singulari describam, et explicabo.

AE. C.

TEOS.

In peninsula, Anacreontis patria.

Autonomi non infrequentes, quorum plurimos congesse Pellerinius et Hunterus. Ex his eminent nonnulli antiquissimi operis, qui parte una gryphum, altera quadratum exhibent. Cum in his epigraphe aut omnis absit, aut, si qua est, in magistratibus tantum occupetur, decidi facile non potest, utrum numi similes huic Teo, an hujus coloniae Abdereae Thraciae, quae et ipsa metropolis suae gryphum retinuit, sint adjudicandi. Dixi in numis Abdereae, id genus numos anepigraphos magis esse ex ingenio monetae vetustissimae urbium Thraciae signatos, deinde ex certis utriusque urbis numis apparere, raris exemplis contrariis, gryphum Tejorum in ortum, Abdereae in occasum spectare. Ex qua lege numi non pauci, quos vi-

^{k)} Orat. de Concordia T. I. p. m. 523.
ⁿ⁾ T. II. p. m. 105. ^{o)} T. II. p. m. 266.

^{l)} Gratul. in Smyrn. ^{m)} Num. Graec p. 223.
^{p)} In praefat ad Tom. II.

eruditii, ac proxime Cl. Combii in catalogo musei Hunteriani, Teum avocant, Abderae erunt restituendi.

Ceterum cur gryphus in Tejorum monetam involaverit, certam causam nondum reperi, uti neque, cur eundem in numeros suos receperint vicini Phocaenenses. In Smyrnaeis hospitium datum causa Nemelis, cuius is notus affecta. Forte Apollinis cultum indicat, cuius is etiam lateri adhaesit; nam in aliquibus Tei numis cum lyra jungitur. (Pellerin, Hunter, Mus. Cael.)

humero gestans. Χ ΤΗΙΩΝ. Gryphus. AE. (Catal. d'Ennery.)

Pro ingenio urbium hujus tractus propinatur in antica Amazon Teos, a qua urbem suam conditam jaetabant Teji.

* * *

ΑΝΑΚΡΕΩΝ. ΤΗΙΩΝ. *Anacreon nudus stans s. lyram. Χ ΣΤ. ΒΕΡΗΚΟΤΝΔΟΤ. Figura incerta stans. AE. III. (Pembroke P. II. tab. 80.)*

Caput Neptuni, pae quo delphinus tridenti involutus. Χ ΣΤ. ΤΙ. ΠΕΠΩΝΕ. ΤΗΙΩΝ. Vir togatus barbatus sedens lyra canit. AE. II. (Pellerin Suppl. III. p. 104.)

Vt Smyrnaei et Colophonii Homerum suum, sic Teji Anacreontem suum numis intulerunt. De ejus statua Athenis posita Pausanias ¹⁾: καὶ ὅτο σχῆμα ἐστιν οἷον ἀδόντος ἀνθρώπης μεδῆ γενούτο ἀνθρώπου. habitus ejus est tanquam hominis, cum ebrius est, cantantis.

* * *

Auctor musei Theupoli vulgavit nūmum: ΟΜΗΡΟC. *Caput Homeri. Χ ΤΗΙΩΝ. Pallas stans. Numos Ietarum insulanorum cum hoc contendenti facile patebit, pro ΤΗΙΩΝ legendum ΙΗΤΩΝ.*

AR. RR. AE. R.

Imperatorii ab Augusto usque ad Galienum:

Epigraphe: ΤΗΙΩΝ. Typus potior Bacchus stans, de cuius apud Tejos cultu quid galcae simile, (forte bipennem) egimus in autonomis,

^q Ant. Afiat.

^r) L. III. c. 65.

^s) In praef. ad L. VII.

^t) L. 1. c. 25.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΚΤΙΣΤΗΣ. *Caput Augusti in templo tetrastylo.* (Morelli Specim. p. 201.)

Augustus dicitur *Conditor*, ut a vicinis Clazomeniis.

* * *

Magistratus praetor obvius, etiam in autonomia.

Neocoratus proditur primum in nume M. Aurelii: ΤΗΙΩΝ. ΝΕΩΚ. (Vaill.) at in aliis M. Aurelii et Faustinae un. ΤΗΙΩΝ. Β. ΝΕ. (Pellerin. Mus. Christinae.) Videntur neocoratum I. nacti causa templi Augusti, quod ibi stetisse numus citatus docet.

AE. RR.

I N S V L A E I O N I A E.

ARGENNOS.

Insula ignobilis juxta Maeandri ostia. *Autonomum* dedit Arigonius: *Caput Palладis.* Ξ ΑΡΓΕ. *Figura stans d. pateram, f. - . Ejus judicii rationem nullam video, et verius censeo, tribuendum hunc numum Argis Argolidis, cui similem olim vulgavi* ^u).

CHIOS.

Inter insulas ejus tractus nobiliores numeranda.

Autonomi:

Sphinx alata. Ξ *Leo dimidiatus alatus.* AV. III. (Pellerin.)

Similem dedit Sestinius, sed pro leone alato dixit aprum marinum alatum ^v). Aper alatus est Clazomeniorum.

Sphinx alata, additis juxta variis mitutis figillis. Ξ ΧΙΟΣ. *addito magistratu, ut: ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ. etc.: Dieta in cu-*

spidem definens, variantibus juxta figillis. AR. III. AE. III.

Obvii sunt hi numi ex aere, ex argento rariores. Sphinx fere proprius Chiorum typus, sic ut non dubitaverit Pelle-rinius, aureum, quem mox descripsoram, hoc referre. Hujus causa typi hactenus ignoratur, non tamen perinde causa diota; nam ad ludere videtur ad vinum Chium magni apud veteres nominis, et credo similem diotam intelligi a Plauto, cum ait, *quasi tu lagenam dicas, ubi vi-num solet Chium esse* ^y). Quod re ipsa diota est, Frölichius *gyrgillum sorico evol-vendo dixit* ^x), fors propterea, quod ejus pars una in cuspidem definat, quae diotae, cui, ut stare possit, basi opus est, convenire non possit. Verum vasa in cuspidem exeuntia in veterum monumentis saepissime conspicuntur, quae hic citare necesse non est, cum ejus formae diotae fictiles frequentissime Romae effodiuntur.

u) Num. vet. p. 156.

x) Lettere T. IV. 115.

y) Cercul. Act. I. Sc. 1. v. 78.

z) Not. elem. p. 65.

In numis autem binis Pellerinianis hae diotae revera basin habent, eique insistunt. Frölichio, qui gyrgillum putat, probandum adhuc fuerat, sericum tam mature in Graecia fuisse cognitum, (nam antiquissimi cum hoc typo sunt numi apud Pellerinium) aut saltem sic jam vulgatum, ut ejus commercium proficuum esse Chiis potuerit, quod utique proposito in numis gyrgillo notaretur. Satis ex Lampridio constat, adhuc Elagabali aetate rarissimum fuisse sericum, quin ejus veram genesis Graecis adhuc Plinii et Pausaniae aetate fuisse incomptam, docebit M. Hudelius ^{a)}, et d'Anvillius ^{b)}, Romanis vero nonnisi sub Iustiniano innotuisse, docent Theophanes apud Photium ^{c)}, et adcurate Zonaras ^{d)}, et Procopius ^{e)}. Epigraphe ΧΙΟΣ in his numis *constans* est ἐθνικού in recto, ut ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ, ΡΗΓΙΝΟΣ etc.

Jam vero et Pollux testatur, Chios Hemerum in moneta sua signavisse ^{f)}.

ACCAPIA. TPIA: *Sphinx pedem antiorem proraē navis imponens.* ☈ XIΩΝ. *Bacchus seminudus stans d. cantharum, f. thyrsum, juxta Apollo d. paterum, f. demissa ramum, media inter utrumque araignita.* AE. I. (Mus. Caef. Pellerin.) Horum nonnullis inscribitur archon (Hunter.)

Eadem adversa. ☈ XIΩΝ. *Diota, intra laureum.* AE. I. II. (Mus. Caef. Pellerin.) Horum quoque nonnullis additus archon.

ACCAPIA. ΔΤΟ. vel ΔΤΩ. *Sphinx similis.* ☈ XIΩΝ. *Hercules stans ad aram,* in aliis: *Diota.* AE. I. II. (Pellerin, Hunter.) addito nonnunquam archonte.

ACCAPION. *Diota inter duo astra.* *Sphinx similis.* AE. II. (Mus. Caef. Hunter.)

ACCAPION. HMICT. (in numo musei Caef. HMTCT.) *Duae taedae ardentes in decussim positae, omnia intra coronam hederaceam.* ☈ XIΩΝ. *Sphinx sedens anteriore pede diotae imposito.* AE. fere I. II. III. (Pellerin, Hunter.)

ACCAPIN. HMTCT. *reliqua, ut in praecedente.* AE. III. (Theupoli.)

ΟΒΟΔΑΟΣ. *Sphinx pede anteriore proraē imposito.* ☈ *Hercules stans.* AE. I. (Hunter, Theupoli.)

ΔΙΧΑΛΚΩΝ. *Diota inter duo astra.* ☈ XIΩΝ. *Sphinx, ut in praecedente.* AE. III. (Mus. Caef. Pellerin.)

a) B. L. T. V. Mem. p. 218.
XIV. c. 9.

b) Ibid. T. XXXII. p. 599.
e) Bell. Goth. L. IV. c. 17.

c) Cod. 64

f) L. IX. c. 6. §. 84.

d) L.

En tibi catalogum numorum Chiorum, qui valorem, sive pondus difertis verbis exprimunt raro in aliorum populorum numis exemplo. Eos secundum omnes suas causas hic descripsisse satis habeo; nam quod ad inscripta haec valoris vocabula attinet, de iis jam egi in prolegomenis generalibus capite IX., quo loco conjunxi ea omnia, quae se in diversis numis aliis offerunt.

* * *
ΔΗΜΟC. ΧΙΩΝ. in numo concordiae cum Erythris Ioniae, quem in harum moneta descripsi.

ΑV. RRRR. AR. R. AE. C.

R e g i u s.

Sphinx, *infra* quam: ΦΗΣ .. Ξ ΒΑ-ΣΙΛΕΩΣ. ANTIOXOT. *Diota*, *infra*: ΔΩΡΟ - *intra lauream*. AR. III. (Mus. reg. Gall.)

Singularem hunc numum pictum dedit Comes Caylus ^{b)}. Barthelemyus, qui sua illi observata addidit, jure cenlet, memoratum in hoc numo Antiochum esse unum ex tribus primis hoc nomine Syriae regibus, reliquis post Antiochi III. ad Magnesiam cladem dominatu Asiae cis Taurum submotis. Tum in Antiochum III. propendet, quem confat, circa annum V. C. 557. Ioniae urbes, quibus praecedentes Syriae reges libertatem permisere, ad imperata facienda vi comulisse. At vereor, ut Antiochus I. et II. excludi jure possint. Antiochus I. de Iobibus praeclare est meritus relata insigni de Gallograecis victoria, qui Asiae, ac cum primis Ioniae imminebant, in cuius memoriam ei Milesii dedicavere numum, quem alibi vulgavi ⁱ⁾. Antiochus II. Milesios a Timarchi tyrannide liberavit, quam ob causam cum hujus quoque capite Milesii numos signavere ^{b)}. Quod seu per adulacionem, seu grati animi causa fecere Milesii, poterat placuisse etiam Chiis aliquo affectis beneficio a prae-

Magistratus frequenter inscripti, et quidem in antiquioribus, quos primo loco recensui, simpliciter: ΛΑΜΠΡΟΣ, vel IKEΣΙΟΣ, etc. In argenteo musei Caesarei est ΘΕΟΠΟΜΠΟΣ forte celebris hoc nomine historicus in hac insula natus, cuius varia fortuna enarratur apud Photium ^{s)}. In numis serius signatis, qualis est cum mentione *trium affariorum*: ΕΠΙ. XPTCOI'ONOT. ΤΟΥ. ΕΠΑ. ΦΡΟΔΙΤΟΤ. (Mus. Caef.) addito etiam non infrequenter nomine

Archontis, sic in simili: ΕΠΙ. APX. XPTCOI'ONOT. (Hunter) vel: ΕΠΙ. AP. AT. XPTCOI'ONOT. (Pembroke P. II. tab. 82.) Item: ΕΠΙ. APX. ΠΡΕΙΜΟΤ. (Pembroke l. c.) vel: ΕΠΙ. APX. ΠΡΕΙ. MOT. ΔΙC. (Pembroke l. c.) vel: ΕΠΙ. APX. KO. OTA. ΠΡΕΙΜΟΤ. (Pembroke l. c. Hunter.) quod interpretor: *archon-te Q. Valerio Primo*, quorum ope numorum corrigendam censeo lectionem Pellerini: ΕΠΙ. APX. ΣΟΟΤΔ. ΠΡΕΙ. MOT.

g) Cod. 176.
Reis. p. 66.

h) Rec. Tom. II. p. 144.

i) Num. vet. p. 277.

k) Pellerini

potentibus his regibus, perinde ac Athenienses vidimus dedicasse monetam Demetrio Poliorcetae, et Mithridati VI. propter varia ab his in se derivata officia.

Imperatorii.

Vnicum Augusti habemus hujus classis, neque hunc cum ejus principis imagine:

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Sphinx. Χ ΕΤΔΗΜΟΣ. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. Diota. AR. III. (Pellerin Rec. III. p. 224. Hunter.)

Commode in Augustei capitinis locum succedit Sphinx Augusto usque eo amica, ut eam annulo insculptam gestaret testibus Suetonio, Plinio, Dione.

Numus Philippi senioris, quem Vailantius proponit, signatus est Smyrnae, ut mox monebo. Videntur ergo Chii sub imperatoribus non signasse numos alios, quam autonomos.

Concordiam cokuit Chius cum *Smyrnæis*: CTP. ΚΑΠΙΤΟΛΕΙΝΟΤ. XIΩΝ. CMTPNAIΩΝ. OMONOIA. in numo Philippi senioris, sed hic signatus est Smyrnae, nam haec praetores habuit, Chius archontes, ut in autonomis vidimus. — Cum *Erythraeis* Ioniae, ut diximus in postremo autonomo.

AR. RRRR.

ICARIA.

Proxima ad Samum, nomen traxit ab Icaro desuper illapso, et ab hoc mare Icarium.

Autonomi.

Hujus classis numum dedit Pellerinius:

*Caput muliebre nudum. Χ IKAP. Caput bovis. AR. III. Numum hunc tanto minus huc referri posse dubitavit, quod typus ipse ad id adludit, quod narrat Strabo, stetiisse in hac insula templum Dianaæ, cui nomen *Tauropolium* fuit. Verum non satis istud expeditum, nam consultus a Neumanno nostro Blondius respondit, in hoc numo legendum vide ri IKAI. Ceterum et Goltzius autono mum edidit: IKAPIΩN. Raptus Proserpinæ. Χ Diana venatrix.*

Imperatorius.

Vnicus cum capite Commodi vulgaris exstat in Catalogo d'Ennery: (pag. 539) IKAPIΩN. *Caput muliebre turritum.* Stephano gentile est Ικαριος. Si ergo numus hic est genuinus, ejusque epigraphe rite excepta, habemus alterum ejus Ικαριος, Ικαριους.

AE. RRRR.

PATMOS.

Prope Samum, S. Ioannis exilio celebris.

Autonomus.

Caput juvenile hedera coronatum. Χ ΠΙΑΤΜΟΤ. Diota. AE. III. (Catal. Mus. Bentinck Suppl. p. 221.)

AE. RRRR.

Imperatorius.

Severi editus a Vaillantio: EN. ΠΑΘ. ΜΩ. ΔΑ., sed quem esse Rhahbath. monae Arabiae, in hujus numis docebitur.

SAMOS.

Ephelo objecta, insula celebris praecipue a Iunonis cultu, et Pythagorae natalibus.

Autonomi.

Praemonendum, cl. Sestinum locupletem et operosum catalogum edidisse autonomorum, quos hujus esse insulae monetam profitetur, quorumque magna pars ab antiquariis aut urbi alienae fuit ad judicata, aut in incertis habita. Tales sunt: *Caput leonis ore hiante.* Σ. *Quadratum incusum.* AV. AR. — *Caput leonis ore hiante.* Σ. *Caput bovis.* AV. pluresque similes alii, quos Cyzicenos, Salaminios Cypri, aut incertos putavere Pellerinius et Combius. Succedunt alii solo Σ notati, de quibus item varium fuit eruditorum judicium. Vide longum horum numorum agmen apud auctorem ipsum¹⁾. Si ne his viri eruditi dictatis generatim subscribendum, omnino ambigo. Causa illi praecipua, quod in ipsa Samo reperiantur. Verum istud nimium perfunctorie adserit, dicere contentus, che si ritrovano in Samos, cum tamen, praecipue in nonnullis, quia insolentiores offerunt typos, majorem dictis fidem facere oportuisset. Ut ergo non negavero, vera esse posse, quaecunque proposuit, sic mihi animus non est, incertis his multum immorandi, quia haec et si magis explorata, philologiae causas non magnopere juvarent, cuius unius commodis ars nostra servire debet. Ab AE. III. (Mul. Cael. Pellerin.)

incertis ergo hujus insulae numis ad certos progrediamur.

Caput adversum leonis. Σ ΗΓΗΣΙΑΝΑΞ.

Σ. vel ΣΑ. *Bos dimidius, pone ramus.* AR. I. (Hunter, Pembrock.) In aliis: BATTOΣ. ΣΑ. — ΜΗΤΡΟΦΩΝ. ΣΑ. vel ΣΑ. *solum.* AR. I. II. III. (Hunter.) NANIΣΚΟΣ. ΣΑ. (Spanheim T. I. p. 298.)

Caput adversum leonis. Σ ΣΑΜΙΩΝ. *Bos dimidius, juxta arbutum, et pedum.* AR. II. (Hunter.)

Numi priore sede recitati variam sunt fortunam experti. Similem illi, qui inscribitur BATTOΣ. ΣΑ., Vossius Battō Cyrenaico tribuit^{a)}. Spanhemius Sardes. aut Samum respexit^{a)}. Postremus Pellerinius Salamina Cypri maluit, cuius et ipse serius judicium sum secutus edito simili ex museo Christinae^{b)}. At numerus alter inscripto plene ΣΑΜΙΩΝ. dubium omne tollit, numerosque hujus naturae omnes illustri nostrae Samo restituendos docet, relictis Salamini solis illis, qui ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΝ inscripsere, et alioqui typis quoque differunt, ut patet Hunterianos et Pellerianos numeros conferenti. Ex hac Samiorum moneta fluxisse typos in monetam Messanae Siciliae et Rhegii, in Messanae moneta diximus.

Caput muliebre. Σ ΣΑΜΙΩΝ. *Pavo.* AE. III. (Mul. Cael. Pellerin.)

1) Lettere T. III. p. 219.

m) Observat. ad Melam.

n) L. e.

o) Num. vet.

Iunonis insignem apud Samios cultum hic numus profitetur. Refert Athenaeus ^p , in Iunonis Samiae templo esse pavones huic deae facros, ac propterea Samiorum monetam payone signari.

* * *

Agrippina junior dicitur ΘΕΟΜΗΤΩΡ, *mater dei*, nempe Neronis, in numo insigni musei Caesarei, quem olim edidi ^q). Vide hunc titulum explicatum in numis hujus Augustae commatis Romani.

Epigraphe constans: ΣΑΜΙΩΝ.

Typi:

Iuno Pronubo stans, saepe cum adnicalis, pallio retro a summo ad imum defluo tecta.

Graphice hanc Sami Pronubam descripsit Lactantius ^r): *Insulam Samum scribit Varro prius Pattheniam nominatam, quod ibi Iuno adoleverit, ibique etiam Iovi nupsorit. Itaque nobilissimum et antiquissimum templum ejus est Sami, et simulacrum in habitu nubentis figuratum, et sacra ejus anniversaria nuptiarum ritu celebrantur.*

* * *

Fluvius humi decumbens, typus obvius.
— *Meleager aprum venabulo excipiens.*
— *Vulcanus super incude arma fabricans.* — Insolentior typus in numis Gordiani et Gallieni: *Vir nudus stans ambabus manibus lapidom praegrandem in arrectum serpentem conjicit.* (Vaill.) Videatur heros is esse Cadmus, a quo serpentem, qui socios peremit, faxo impletum narrat Ovidius ^s), et Euripides ^t), cuius facti memoriam videntur in moneta conservasse Samii, ut Meleagri. At in numo Saloninae musei Caesarei, et Gallieni apud Arigonum luculenta est mulier a summo ad medium corpus nu-

p) L. XIV. p. m. 655.

q) Voyage T. II. epit. 10.

r) De Civ. dei L. IV. c. 11.

s) Sylloge I. p. 39.

t) De falsi. relig. c. 17.

u) Met. L. III. sub init.

x) In Phoeniss.

v. 667.

da, quae saxum ingens utraque manu proiec^tit, et in his abest serpens. — *Athleta stans d. laurcam, s. palmae ramum.* Samios prae ceteris Ionibus excelluisse in certaminibus athleticis, narrat Pausanias ^{y)}. — *Vir galeatus nudus stans ensem in prostratae mulieris jugulum demittit*, in numo Gallieni. (de Camps.) Nisi domestica quaedam historia proponitur, erit Polyxena a Pyrrho matata.

quorsum haud dubie horum typus numorum adludit.

ΠΡΩΤΩΝ. ΙΩΝΙΑC. in numis Gordiani et Decii. Apposite ad hanc epigraphen dixit Pericles pro concione ad populum, a se devictos Samios τας ΠΡΩΤΩΣ κας δινατοταρες των Ιωνων ^{a)}.

Concordia cum Alexandria Aegypti: CAMIΩN. KAI. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩN. OMONOIA. Ihs stans cum velo, in numo Gordiani. (Pellerin Mel. II. p. 308.)

Ceterum pro tanta monetae Samiae copia vix aliquid observatu dignum in hac occurrit, nulla magistratus mentio, sola fere tantum epigraphe CAMIΩN.

ΠΤΘΑΓΟΡΗC. CAMIΩN. *Pythagoras pallio indutus sedens sphaeram tri-podi impositam radio contingit*, in numis copiosis inde a Commodo.

In his numis Pythagora suo olim civi gloriantur Samii. Is teste Plinio ^{z)} naturam astri Veneris primus explicavit, *AE. C.*

y) L. V. c. 2.

z) L. II. §. 6.

a) Plutarch. in Pericle. p. 167.

C A R I A.

A B A.

Imperatorios binos, unum M. Aurelii, alterum Alexandri Sev. inscriptos ΑΒΕΩΝ obtulit Pellerinius ^{a)}, *in horum uno Mercurius, in altero Mensis stans. Abae Cariae meminit Stephanus ex Herodiano, ejusque gentile flatuit Abeus recte secundum numi epigraphen. Abas in Lycia flatuit triplex scholiafestes Sophoclis, addito, esse ibi templum Apollinis* ^{b)}. *Vt istud non impugno, sic certum tamen, a Sophocle hoc loco non intelligi Abas Lyiae, quod volunt hi grammatici, sed vetus Apollinis oraculum apud Abas Phocidis, de quo vide Stephanum, et notas Pinedi. Fuit etiam Messeniae Abea, at Pellerinius Cariae hos nummos infert, quoniam, ut ait, nulla Peloponesi urbs alteri, quam Severo ejusque familiae, nummos dedicavit. Dicere debuerat, ejus rariora esse exempla, nam ipse non paucos aliis imperatoribus dicatos promulgavit. Sed tamen vel haec ratio satis pro Cariae urbe pugnat, ac praecipue dei Mensis imago in numis Caricis obvia, numis Europaeis ignota.*

AE. RRRR.

ALABANDA.

Caricarum urbium felicissima habita. Condita a Care, qui ei nomen Alabandi filii indidit, quem lubinde velut conditorem indigenae sanctius coluere, quam quemcunque alium deum teste Cicerone ^{c)},

Autonomi:

ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. Roma armis infidens d. Victoriolam, s. hastam. Ξ ΑΤΕΛΕΙΑC. ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. intra lūroam. ΑΕ. III. (Sestini Lettere T. IV. p. 116.)

Cum vocabulum ΑΤΕΛΕΙΑC verisimile non videatur esse nomen proprium magistratus, dubitari non potest, eo significari ἀτελεῖαC, seu immunitatem a tributis. Eam a Romanis non raro concessam fuisse urbibus de se bene meritis; multa in historicis habemus exempla, quorum plura dābimus in diatriba de urbibus autonomis, liberis, immunibus. De Alabandensium in Romanos adfectu stante adhuc rep. insigne habemus testimoniūm Livii ^{d)}, cum eorum legati in senatu commemorarunt, *templum urbis Romae se fecisse, ludosque anniversarios ei divae instituisse etc.* Propter haec eorum merita verisimile est permittam iis immu-

a) Suppl. III. p. 133. 134.
d) L. XLIII. c. 6.

b) Ad Oedip. tyr. v. 918.

c) De nat. deor. c. 15. et 19.

nitatem, quam adeo palam in hoc numo profitentur objecta etiam in ejus antica imagine Romae, cuius honori templum statuerunt.

Typi in reliquis ejus numis: *Pegasus*, *Aquila*, aliisque obvii. AE. II. III. (Pembroke. Pellerin.)

Caput Apollinis laureatum. Χ ΑΔΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Pegasus volans*, in imo variantia nomina: ΜΕΝΕΚΛΗΣ. ΔΙΟΓΕΝΗΣ. ΜΗΝΟΔΟΤΟΣ. ΣΩΚΡΑΤΗΣ. ΤΙΜΟΚΛΗΣ. AR. m. m. (Pellerin. Mel. I. p. 137.)

Caput Apollinis laureatum. Χ ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. *Pegasus volans in imo:* ΜΕΝΕΚΛΗΣ. AR. m. m. (Ibid.) In alio simili in imo ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Frölich Annal. Syr. p. 63. In alio: ΜΕΝΕΤΘΕΤΣ. (Sestini Lett. T. IV. p. 116.)

Cum prioris loci numi argentei, iisque volumine suo insignes antea non essent cogniti, eorum quinque solus Pellerinus, unus magistratum nominibus diversos museo suo intulit. Cum numos altero loco propositos sola epigraphe ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ a praecedentibus distinguat, ceterum, ut gutta guttae est, simillimos, omnigena haec concordia persualit Pellerino, ut Alabandenses, et qui in alteris memorantur, Antiochenes unum eundemque populum putaret, nixus illustri Stephani testimonio: Αλαβανδα, ἡ πόλις Αντιοχεία, qui tamen auctor eo videtur pecare, quod hanc Alabandam ad Maean-

drum fl. constituit, et, ut appareat, cum urbe Antiochia eidem flumini adfita, cuius etiam habemus numos, confundat, nisi forte duae fuere Alabandae, ut ipse unus silentibus reliquis scriptoribus omnibus affirmat. Si *Meneclès*, qui in utrisque numis proditur, idem est cum illo, quem domo Alabandensem, clarumque oratorem dixere Strabo et Cicero, horum numerorum aetatem satis prope teneremus, nam eum sibi puero auditum testatur Cicero^{e)}. Ex hoc item constaret, satis diu Alabandam Antiochiae nomen tulisse. Argumenta haec satis quidem videntur persuadere, numos hos vario nomine inscriptos ad eandem Alabandam pertinere, at mirum tamen, variare urbis nomen in numis uno eodemque tempore, aut saltem vicino, ut omnia persuadent, signatis. Sane in numis jam inde ab Augusto usis constanter Alabandae nomen valuit. Conjectura occurrit perinde probabilis, Antiochenes ad Maeandrum et Alabandenses certo quodam consilio, quod, ut plura alia, ignoramus, iisdem in uno hoc numerorum genere typis usos, ut usas fuisse constat varias Cretae urbes in imitandis monetae Atticae typis, tum Asiae urbes in signandis cistophoris, et cuius exemplum magis insolens suppeditant nummi Smyrnae et Philadelphiae, quin tamen adserere quis possit, Smyrnae etiam fuisse Philadelphiae nomen. Ad haec magistratus, dictus Meneclès, perinde esse potuit tam Alabandae, quam Antiochiae, aut unus idemque Meneclès, seu sacer, seu profanus magistratus ex-

e) In Bruto c. 95.

fitit, ad illud negotium valere potuit, ΔΕΩΝ. *Alabandus heros d. lapidem Alabandicum gestat, s. baculum, addito ad dexteram equo.*

Notandum adhuc, numum supra citatum ANTIOXEΩΝ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ini-
quie a Begero Antiochiae Syriae in hono-
rem regis Demetrii I. signatum creditum,
atque eundem deinde etiam errorem er-
rasse Frölichum ^f).

AR. RRR. AE. RR.

Imperatorii.

Alabandenses dudum Romanis devoti,
ut supra diximus, continuatis deinde ob-
sequiis frequenter cum primorum ex
gente Augūstea capitibus numos signa-
runt, quorum mox illustiores citabo.
Postremum vidi cum capite Maximi
Caesaris.

ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Au-
gusti.* ς ΛΙΟΤΙΑ. ΑΔΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Ca-
put Liviae.* (Morelli Impp. T. I. p. 424.)

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Capita adversa, laurea-
tum Augusti, et alterum Liviae, media
Luna.* ς ΑΔΑΒΑΝΔΕΩΝ. *Caput Agrip-
pae cum corona rostrata, eique adversa
capita jugata Caji et Lucii, quibus astra
imminent.* (Mus. Christinae apud Noris.
Cenot. Pil. diss. II. c. 1.)

Alterius hujus numi capita ex eodem
Christinae numo aliter depicta et descripta
exhibit Vaillantius ^g), et Morellius ^h), ex
quo apparet, numum esse adrosum, neque
satis constare, quorum ea sint capita.

* * *
ΚΛΑΤΔΙΟΣ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ. ΚΑΙ-
ΣΑΡ. *Caput Britannici.* ς ΑΔΑΒΑΝ-

ΔΕΩΝ. *Alabandus heros d. lapidem Alabandicum gestat, s. baculum, addito ad dexteram equo.*

His verbis Harduinus numum musei
regii describit. De Alabando heroe prin-
cipio egimus. Lapidem, quem is manu
gerit, ait esse carbunculum Alabandi-
cum, de quo Plinius ⁱ). Equum expli-
cat secundum Stephanum, qui ait, *Ala*
in Carum lingua significare equum.

* * *
Vaillantius in Antonino Pio numum
edidit inscriptum ΛΑΡΑΝΔΕΩΝ., quem
verisimiliter huc revoçandum in Laranda
Lycaoniae monebo.

AE. R.

ALINDA.

Mediterranea.

Autonomi:

Caput Herculis. ς ΑΛΙΝΔΕΩΝ. Leo-
nis exuviae ex clava suspensae, omnia in-
tra lauream. *AE. III.* (Pellerin.)

Noti sunt hi Alindae numi, at minus
certum, utrum huc quoque pertineat nu-
mus alter ΑΛΙΝΔΕΩΝ., quem eodem lo-
co obtulit Pellerinus.

Caput imberbe. ς ΑΛΙΝΔΕΩΝ. Bi-
pennis. *AE. III.* (Sestini. Lettere T. III.
p. 145.)

AE. R.

Imperatorii.

Tres solum hactenus vulgati, inscri-
ptique ΑΛΙΝΔΕΩΝ. Vnus Augūsti cum
attributis Herculis, (Vaill.) alter *Plau-
tillae*, in quo haec dicitur ΝΕΑ. ΘΕΑ.
ΗΠΑ. typo Herculis stantis, quem core-

^f L. c.

^g Num. Graec. p. 7.

^h In num. Liviae.

ⁱ L. XXXVII. §. 26.

nat Victoria, (Haym. T. II. p. m. 333.) tertius *Anniae Faustinae*. (Theupoli.)

Archon magistratus in citato Haymia-
no: APX. MOT. ΔΟΤΛΙΑΔΟΤ.

AR. RRR.

ANTIOXIA,
quae et Alabanda.

Vide supra in *Alabanda*.

ANTIOXIA.

ad Maeandrum.

Mediterranea, aedificata ab Antio-
cho I. Syro a tribus adstantibus mulie-
ribus commonito referente Stephano.

Autonomi:

ΔΗΜΟC. *Caput juvenile.* Ξ ANTIO-
ΧΕΩΝ. MAIANΔΡΟC. *Maeander humi-*
jacens. AE. III. (Mus. Caef.)

Mentionem a situ ad Maeandrum da-
hunt etiam imperatori.

Epigraphe ANTIOXEΩN. et fors AN-
TIOXEIA, ut in Domitiani numo legit
Vaillantius.

ZΕTC. ΚΑΠΙΤΟΛΙΕΤC. ANTIO-
ΧΕΩN. *Iuppiter sedens d. hastam, s. Vi-*
cториолам, in numo M. Aurelii, (Vайл.)
at in numo Antonini Pii musei Caesa-
rei: ZΕTC. ΚΑΠΕΤ - C. *Idem Iuppiter,*
sed in templo tetrastylo.

* * *

Typi alii plerumque Maeander decum-
bens, Hecate tergemina etc.

Magistratus.

ΣΤΝΑΡΞΙΑ. Vocabulum istud in unius-
Antiochiae numis observatur hoc modo:
ΑΤΓΑΔΟΤ. ΣΤΝΑΡΞΙΑ. *Caput Li-*
viae. Ξ *Augusτi.* (Vайл. Morelli.)
ΠΑΙΩΝΙΟΤ. ΣΤΝΑΡΞΙΑ. *Pallas gra-*
diens, in numo Augusti. (Haym. T. II.
p. m. 215.).

ΜΤΩΝΟΣ. ΣΤΝΑΡΞΙΑ. *Victoria;*
in numo Claudi. (Vайл. Morelli.)

Variae sunt antiquariorum de voca-
buli hujus sententia opinones, quas
commemorare suprvananeum. Mihi vi-
detur ΣΤΝΑΡΞΙΑ ANTIOXEΩN signi-
ficare totum magistratum collegium, qui
Antiochenorum remp. rexere, et quo-
rum decreto signati sunt id genus numi.
Constat, in urbibus Graecis potestatem
fuisse divisam inter βελην, δημον, γερε-
σιαν, νεας. etc. testantibus istud cum nu-
mis, tum longo marmorum agmine. Ho-
rum ergo loco separatorum in his nu-
mis ponitur Συναρχια, seu collegia om-
nia uno hoc nomine comprehensa, ac
tum additi *Attalus*, *Paconius*, *Myon*.
aliud non sunt, quam magistratus epi-

Imperatorii:

Ab Augusto ad Saloninam, ex quibus
rarissimus Gordiani Africani apud Ari-
gonium, si modo non illucere oculi

nymi. Idem ergo significabit vocabulum Συναρχία, quod in numis Tarsi et Anazarbi KOINOBOΤΑΙΟΝ. Exiguo diffensu existimat Spanhemius, indicari hac epigraphe totum archontum collegium ^{k)}. Eleganter utramque sententiam confirmant marmora, quorum bina tantum lubet recitare. Est apud Muratorium ^{l)}: ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ. ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΤ. ΠενταΝΕΤΣΑΣ. ΚΑΙ. ΟΙ. ΣΤΝΑΡΧΟΙ. ΦΙΛΩΤΑΣ. ΙΑΚΧΟΣ. κ. τ. λ. *Apollodorus Apollodori F. prytanis et synarchi Philotas, Inochus etc.* In alio apud Chandlerum ^{m)}: ΕΠΙΜΕΛΗ. ΘΕΝΤΟΣ. ΤΟΤ. ΑΡΧΙΠΡΤΤΑΝΙΔΟΣ. ΚΤΗΣΙΟΤ. ΤΟΤ. ΚΤΗΣΙΟΤ. ΚΑΙ. ΤΩΝ. ΣΤΝΑΡΧΩΝ. ΤΩΝ. ΑΤΤΟΤ. ΕΣΤΙΑΙΟΤ. κ. τ. λ. *Curante archiprytani-de Ctesiae F. et synarchorum ejus Hestiae etc.* Habes in utroque marmore summum prytanem cum suis collegis, ut in numis praesentibus Attalum etc. cum collegis suis, qui una συναρχιαν constituerunt. Cum dixisset interlocutor apud Platonem ⁿ⁾, eos, qui civitatibus prae-sunt, vocari ἀρχοντας, interrogatus sub-inde, Τι δι' αρχοντας ἀλληλες; Συναρχοντας, ἐφη. Quomodo vero archontes se mutuo vocant? respondit: synarchontas.

Scriba: in numo Domitian: ΕΠΙ.ΓΡ. Μ. ΑΤΡ. ΓΛΑΤΚΟΤ. (Vaill.)

Curatores, Επιμεληται. ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ. ΕΠΙΜΕΛΗ. ΚΛ. ΑΓΛΑΟΤ. ΦΡΟΝΤΩΝΟΣ. in numo Domitian. (Vaill.) — ΤΙ. ΚΛ. ΑΓΛΑΟΤ. ΕΠΙΜΕΛΗΝΑΝΤΟΣ. ΑΝΤΙΟΧΕ. *Bacchus stans cum attributis,*

in numo Domitian. (Pellerin Mel. II. p. 354.)

Epimeletas hactenus habemus tantum in numis urbium Cariae, nimirum Antiochiae, et Stratoniceae. Horum varia munia dabimus in peculiari diatriba.

Concordia cum Laodicenis Phrygiae in numo Commodi. (Vail.)

Mentio fitus: ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΜΑΙΑΝΔΡΟС. *Maeander decumbens*, Gordiani et Decii. (Vail.) In simili Haymianos ΜΕΑΝΔΡΟС. (Tom. II. tab. 47.) In alioz *Pons elegans arcuatus*, Decii. (Vail.) AE. R.

APHRODISIAS.

Ad fines Lydiae.

Autonomi:

*Caput muliebre velatum. Χ . . ΟΔΙ-
ΣΙΕΩΝ. ΠΛΑΡΑΣΕΙΩΝ. scriptum in
orbem, in area: Α.ΤΨΙΚΛΗ.ΑΔΡΑΣΤΟΤ.
Aquila fulmini infilens. AR. III. (Pelle-
rin Rec. II. p. 130.) Alius similis, sed
cum magistratibus: ΑΠΟΛΛΩΝΙΩΣ.
ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ. (Pellerin Additions
p. 45.)*

Numi hi binos populos continent, Aphrodisenses et Plarasenses. Ex geographis unus Stephanus Plarasae meminit, eamque in Caria statuit. Verum utriusque etiam fit mentio in epistola M. Antonii Illviri, et in psephismate senatus Romani apud Chishull ^{o)}, quo decernitur, ut templum Veneris, quod est in urbe ΠΛΑΡΑΣΕΩΝ ΧΑΙ ΑΦΡΟΔΙΣΙ-
ΕΩΝ, eo jure sit sacrum, quo Dianae

k) Tom. II. p. 695. l) Pag. 547. 2. p. 463. o) Ant. Abbat. p. 149.

m) Inscript. ant. p. 17.

n) De rep. L. V.

apud Ephesum. Cum bini in his numis ejusque comitum recentioris elegantiae, proponantur magistratus, dubium non videtur, unum fuisse Aphrodisiadis, alterum Plarasae, quae alioqui fuere vicinae, et sic concordia junctae, et secundum certas leges eadem moneta usae videntur.

Hi numi propter societatem cum Plarasibus haud dubie ad hanc Cariam Aphrodisiadem pertinent, at minus certe ii, qui sequuntur, nam Stephanus decem hoc nomine urbes enumerat. Probabile tamen est, hujus Cariæ urbis esse eos, qui, in antica offerunt capita addito ΒΟΤΑΗ, vel ΔΗΜΟC, vel CTN-ΚΑΗΤΟC, obvia in numis provinciae Asiae, aut qui certamina Attalea inscripsere.

Typi sunt:

Mulier stans finistrorum conversa capite tutuluto et velato, manibus nonnihil pretensis, superne hinc astrum solis, inde lunae, humi infans sellae infidens, inde vas.

Veneris in hac urbe cultum fuisse existimatum, jam ipsum nomen arguit a Veneri, ἀπὸ τῆς Αφροδίτης, inditum, et testantur etiam auctores validi Tacitus p), et Appianus q). Muliebris haec figura, quemadmodum descriptus hic numerus sifit, saepet tam in autonomis, quam imperatoriis hujus urbis numis occurrit, videturque esse vetus ipsius Veneris simulacrum ab antiquo in hac urbe cultum, et mysteriis, cœu vetus illud Dianaë Ephesiae, circum undique septum, quae explicare non teneto. Non tamen defunctæ effigies Veneris,

v. g. *Venus stans d. pomum, s. hastam.* — *Venus nuda stans spinam fibi e pede eximere visa subserviente Cupidine.* — *Cupido stans arcum intendit.* — *Hymenaeus stans cum face.* — *Insolentior typus est: Corallia, ut videntur, tria velut ex basi quadrata excrescentia.* Sunt hi numi omnes apud Pellerinum.

* * *

Figura fluvii humi decumbens, infra KOPCTMOC. (Haym.) in alio: TIMΕ-ΔΗC. (Pellerin.)

Si *Corfymus*, et *Timeles* fluvii fuere, mirum, neutrius apud scriptores veteres occurrere mentionem. Magistratus his nominibus certe non indicatur, cum in autonomis aliis circa hoc aevum signatis constanter omittatur, neque etiam omisum fuisse archontis epitheton, quod inde a M. Aurelio magistratus nomini in imperatoriis semper additur. Ex quo sequitur, fuisse sacros in vicinia fontes a. geographis neglectos, de quo vide, quæ disputavi in numis Phocæae Ioniae.

* * *

Ludi *Attalea* notantur etiam in autonomis, de quibus agimus in imperatoriis.

AR. RRRR. AE. R.

Imperatorii.

Habentur ab Augusto ad Salonianam usque. Insignis est numus Did. Iuliani; quem dedit Seftinius, (Lettere T. IV. p. 117.) sed, ut mihi videatur, suspectus.

p) Ann. III. 62.

q) Bell. civ. L. I. c. 97.

Epigrapho: ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ, vel Α-ΦΡΟΔΕΙΣΙΕΩΝ. Typi: Mulier stolata stans etc. ut supra in autonomis, aliquae obvii.

Magistratus praeter citatos supra ex argenteis autonomis sine mentione dignitatis:

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟC. TIOC. ΑΦΡΟΔΙ-ΣΙΕΩΝ. *Diana πολυμαχος, in numo Augsti. (Haym. T. II. p. 217.)*

Epigraphes hujus binos explicatus ad fert Haymus, I. interpretatur: *Apollo-nius filius Aphrodisiensium, quasi Apollo-nium Aphrodisiensem, celebrem histori-um et sacerdotem, cuius meminit Sui-das, velut suum olim civem in moneta Aphrodisienses voluissent praedicare.* II. *Apollonius filius, nempe cognominis ak-terius. Vtraque explicatio reprobanda, quia insolentior, et longius quae sita, et adeo planior, simpliciorque altera, quae docet, intelligendum *Apollonium filium Aphrodisiensium*, nimurum ab his jure ci-vitatis donatum, et quodammodo adop-tatum, de quo urbium adoptionis more plura monebimus in numis Cotiae Phry-giae.*

Archon notatur inde a M. Aurelio: **ΤΙ. ΖΗΔΟΤ. ΠΡΩΤΟΤ. ΑΡΧ. vel: ΕΠΙ. ΑΡΧ. ΙΟΤΛΙΑΝΟΤ.** in numo Va-leriani. In marmore, quod ex Sherardo citat Massonius¹⁾, legitur: **ΑΦΡΟΔΙ-ΣΙΕΩΝ, ΑΡΧΟΤΚΙ. ΒΟΤΛΗ. ΔΗΜΩ. ΧΑΙΡΕΙΝ.** *

ΜΕΝΗΠΠΟC. ΚΑΙ. ΖΗΝΩΝ. ΑΝΕ-ΘΕC. ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΝ. in numo Dom-nae. (Haym. T. II. p. 316.)

De formula **ΑΝΕΘΗΚΕ** agemus in dia-triba singulari.

Ludi:

ΑΤΤΑΛΗΑ. *urna ludorum, in auto-nomo.* (Pellerin.)

ΑΤΤΑΛΗΑ. ΓΟΡΔΙΑΝΗΑ. in simili autonomo. (Ibid.)

ΑΤΤΑΛΗΑ. ΓΟΡΔΙΑΝΗΑ. ΚΑΠΕ-ΤΩΛΙΑ. in numo Gordiani. (Vaill.)

ΟΤΑΛΕΡ. idest: *Valeriana*, inscri-ptum urnae, in numo Valeriani. (Whe-ler Voyage num. 87.)

Concordia.

Cum Plarasa vicina vidimus in auto-nomis.

Cum Hierapoli Phrygiae, in numo Commodi (Pellerin Suppl. II. p. 76.)

ΑΕ. RR.

APOLLONIA.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi.

Caput Iovis. Ξ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. *Statua equestris supra flexus Maeandri.* AE. III. (Pellerin.)

Flexus Maeandri Apolloniam huic flu-mi adositam testantur, ac praeterea hunc numum Apolloniae Cariae absque dubio vindicant. Addidit Pellerinius binos alias, in quorum uno aquila ramo insistens, in

1) Vit. Arisid. ad ann. V. C. 918.

alio Apollo stans, sed qui certum criterium non praebent, esse hujus Apolloniae. Pellerinius ex fabrica conjecturam capit. In his numis dubitandi semper erit ratio, an ad Apolloniam Cariae, an Ioniae, an Lyciae, an Pisidiae pertineant.

AE. RRRR., cum certi sunt hujus Apolloniae.

Alexandri M.

ΑΛΕΞΑ. ΚΤΙC. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. *Caput regis leonis exuviiis tectum. ς ΑΠΟΛΛΩΝ. ΚΑΙ. ΛΤΚΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ.* *Duae mulieres stantes jungunt dexteras.* (Haym. T. II. p. m. 104.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΚΤΙCT. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. *ς ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ.* (forte certior terminatio in ΤΩΝ.) *ΠΕΡΓΑΙΩΝ. ΟΜΟΝΟΙΑ.* Typi non produntur. (Harduin.)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC. ΚΤΙCT. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑT. *Caput regis leonis exuviiis tectum. ς ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΩΝ. Κ. ΛΤCΙΑΔΕΩΝ.* *ΟΜΟΝΟΙΑ.* *Duo genii muliebres capite tutulato stantes ad aram et dexteram jungentes, quorum alter Apolloniae sigillum Apollinis, alter Lyfiadis sigillum Fortunae s. tenent.* (Pellerin Rois p. 21.)

ΑΛΕΞΑ. ΚΤΙC. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ. *Caput simile. ς - - ΟΦΟΡΑC. Fluvius decumbens.* (Theupoli p. 1250.)

Scriptorum nemo memoriae prodidit, cuius Apolloniae conditor fuerit Alexander M., ut adeo, quoniam plures per Asiam minorem exstiterint Apolloniae, ut paullo ante innui, difficile sit decidere, ad quam ex his praeclaris hi numi pertineant. Harduinus pro Carica stat, ra-

tionem tamen non ad fert. Consentit Pellerinius ducto a vicinia Apolloniae hujus et Lyfiadis Phrygiae argumento. At si istud valet, vi numi Harduiniani praeferaret Apolloniae Pisidiae, cum haec a Perga Pamphylia prope abesse. Interea dum certius quid statui possit, possumus in hac Apollonia reliquis hujus tractus illustriore acquiescere.

AE. RR.

Imperatorii.

Qui huc absque erroris periculo referri possent, nondum editi.

BARGASA.

Prope Halicarnassum ad mare.

Autonomi.

Inscripti: **ΒΑΡΓΑΣΗΝΩΝ.** editi ab Harduino et Pellerinio typis obviis.

AE. RRR.

Imperatorii.

A M. Aurelio usque ad Salonicam. Eadem *epigraphe*, et typi vulgares.

Mogistratus: **ΕΠΙ. ΑΤΡ. ΔΙΩΝΟΣ** in numis Alexandri et Maximini. (Vaill.) **ΕΠΙ. ΚΑΝΔΙΔΟΤ. ΚΕΛCΟΤ. Μ. Αβ-** relii. (Pellerin.) Nusquam dignitas additur.

AE. RRR.

BARGYLIA.

Maritima.

Autonomi.

Caput virile fascia involutum. ς ΒΑΡ- **ΓΤΛΙΗΤΩΝ.** *Pegasus volans.* AE. III. (Arigoni Sellini Lett. T. IV. p. 117.)

Typi ratio petenda ex Stephano perhibente, urbem sic vocatam a Bargylo, qui percussus a Pegalo diem obivit, at Bellerophontem ex chari socii fato moeclum urbem cognominem condidisse. Autonomum alium praeter hunc editum non reperio.

AE. RRRR.

Imperatorii.

A Tito ad Caracallam pertingunt. (Vaillant. Pellerin.)

Epigraphe eadem, ex typis memorandus sequens:

Mulier velata et stolata adversa stans manibus ad pectus in cruce formam compositis, pro pedibus cervus deam suspiciens, in numo Titi. (Pellerin.)

Videtur haec esse Diana Myndias, quae templum prope Bargyliam habuit per miraculum nivi, pluviisque imperium, ut narrant Strabo ¹⁾, et Polybius ²⁾.

Magistratus praetor: ΕΠΙ. СТР. ΙΟΤΛ. ΠΑΤΑΩΤ. in numo Commodi. ΕΠΙ. СТР. МАРКΟΤ. ΠΑΤΑΩΤ. Caracallae. (Vaillant.)

AE. RRR.

CALYNTA.

De numis tam autonomo, quam imperatorio huic Calyndae falso tributis, et Blaundo Lydiae restituendis vide, quae in hujus moneta observabimus.

CERAMVS.

Strabo et Ptolemaeus Ceramum Ca-

riæ urbem, et vicinam Cnido statuunt. Ab hac nomen traxit sinus Ceramicus. Alia Ceramus fuit in vicina insula Arconneſo testie Plinio. Vide haec apud Cellarium.

Caput Iovis laur. Σ KEPAMIHΠΟΔΙΤΩΝ. Aquila stans, et in ortum spectans, omnia intra quadratum. AR. III.

Hunc numum huic Ceramo, cuius hactenus numus cognitus non fuit, jure dicavit cl. abbas Sestinus ³⁾. Obstare non videtur, eam in hoc numero dici Ceramiepolin, cum a scriptoribus dicatur Ceramus, nam eodem modo habemus Istriam et Istropolim, aliasque, quas civati in numis Trajanopolis Thraciae.

Videtur hic numus adfundere lucem alteri, quem pridem inter numos incertos musei Caelarei habeo repositum:

Caput Iovis laur. Σ KEPMI - EPМО - Aquila stans, et in ortum spectans. AE. III.

Typus utriusque partis non parum adjuvat, ut et nomen KEPMI., omisso forte monetarii injuria elemento A, ut esset KEPAMI.

AR. et AE. RRRR.

CNIDVS.

In Doride peninsula urbs illustris.

Autonomi:

Caput Veneris. Σ KNI. Caput leonis pedi anteriori incubans, additur magistratus, ut: ΑΤΤΟΚΡΑΤΗΣ, etc. AR. III.

Numi obvii. De Venere Cnidia agemus in imperatoriis.

1) L. XIV.

2) L. 16. c. II.

3) Letters T. III. p. 192.

Sunt adhuc alii argentei aeneique inscripti KΝΙΔΙΩΝ typo *tripodis*, *Victoriac*, *prorae navis*. In aliis: *Caput Bacchi*. Ξ *Duo botri*. Vinum Cnidium Straboni laudatum.

* * *

T. K. T. ΕΠΙ. ΝΟΔΠΙΤΑ. *Caput nudum barbatum*. Ξ KΝΙΔΙΩΝ. *Ara ignita*.
AE. II. (Pellerin.)

Numus sane singularis, quem etiam recenset catalogus Theupoli, sed, ut apparet, male multatum. Literae tres praecedentes aenigma creant, quod qui solverit, magni mihi inſtar Apollinis erit. Ceterum dubium non est, eas ad propositum caput pertinere, quod forte fuit conditorem Cnidi heroicos honores adeptum. Fuit hic teste Pausania ^{x)} Triopas, cuius varii feruntur parentes, ab aliis Sol, ab aliis Neptunus ^{y)}. Ut tamen aliquid audeam, et si conjecturae diffidam ipse, sic forte literae expleri possunt: Τυχη Κνιδιων Τριοπας. Viderit lector, an verisimile satis istud videatur secundum ea, quae aliquando de hac urbi Fortuna copiosius differui ^{z)}. Hic Triopas ut conditor, et divina stirpe fatus dignus sane fuit, cui Τυχης honor deferretur, et ara dedicaretur, quam postica exhibit.

* * *

Notandi adhuc nonnullorum lapsus. Argenteum huc revocavit Pellerinus cum typo navis; verum hujus generis numuli Cianis Bithyniae sunt restituendi, ut

dixi in horum moneta. Alium Haymius argenteum typo equitis et leonis dimidi, cetera anepigraphum, huc refert ^{a)}, verum is est Archelai I. Macedoniae regis, ut etiam in subiecta ibi nota recte advertit Khellius.

AR. C. AE. R.

Imperatorii.

Comperi a Nerva ad Plautillam usque se porrigunt.

Typi.

Venus pudica stans d. tegenda tegit, f. vestem tenet, in numo Caracallae, (Vaill.) et Caracallae cum Plautilla. (Haym. T. II. p. m. 332.)

Dubium non est, esse hanc ipsam celebrem illam Venerem Cnidiam, opus Praxitelis, quam ut viderent, multi navigaverunt Cnidum, et qua una satis ea urbs nobilitata habebatur, ut narrat Plinius ^{b)}, cujusque illecebras graphicè describit Lucianus ^{c)}. Cum Aesculapius sociatur, credo indicari concordiam Cnidi cum vicina insula Co. Istud Veneris simulacrum propter operis excellentiam una cum Iunone Samia, et Minerva Lindia translatum Constantinopolim, sed imperante Iustiniano fortuito incendio haustum refert Zonaras ^{d)}.

Ara ignita, ut in numo crediti a me Triopae, in numo Antonini Pii. (Vaill.)

KΝΙΔΙΩΝ. ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ. *Nympha stolata stans d. amphoram, f. hastam, aut baculum transversum*, in numo Faflinae jun. (Arigoni.)

x) L. X. c. 11.

y) Diodor. L. V. c. 61.

z) Num. Vet. p. 183.

a) T. II. p. 142.

b) L. XXXVI. c. 5.

c) in Amerib.

d) L. XIV. c. 2.

Ludos Nymphis, Apollini, et Neptuno ad vicinum Triopium promontorium constitutos fuisse narrat scholia Theocriti ^{e).}

Magistratus, et sine dignitatis mentione, in hoc tantum numq; habetur.

AE. RR.

CYON.

Incerto situ in Caria, cujus usus Stephanus meminit.

Autonomi.

Caput Dianaæ. Χ KΤΙΤΩΝ. Pedum pharetrae illigatum, omaia intra lauream. AE. III. (Pellerin.)

KΤ. *Equus dimidius faliens.* Χ Pedum pharetrae illigatum. AE. III. (Pellerin.) In alio scriptum KTI. (Sestini Lett. T. IV. p. 118.)

Stephano quoque hujus urbis ἔθνος est KΤΙΤΗΣ.

AE. RRRR.

Imperatorius.

Vnus Domnae compertus: KΤΙΤΩΝ. *Mulier adversa et hastatu sedens.* (Pellerin.)

AE. RRRR.

ERIZA.

Autonomus:

Huic urbi tribuitur a Pellerinio: KAOC. *Caput Iovis.* Χ EPI. Miles graduatus nudus gradiens, s. clypeum.

De hac urbe Livius ^{f)}: *Tertio inde die ad Chaum amnem perventum; inde pro-*

fecti Erizam urbem primo impetu ceperunt. Pellerinio igitur ro KAOC. videtur designare dictum flumen, at non sat fideliter amaem illum scribit Caum, qui si sic scriberetur Livio, nulla supereret ambigendi ratio. Verum in ejus exemplaribus plerumque legitur Chaum etiam Cufum, vel Cahum, quod adeo Pellerinii sententiam nonnihil sollicitat. Eriza magis serius cognita ex Notitiis ecclesiasticis.

AE. RRRR.

EVROMVS.

Mediterranea prope Mylaza. *Autonomis* caret.

Imperatorius.

Vnicus vulgatus, isque Caracallae. ZETC. ΕΤΡΩΜΕΤC. ΕΤΡΩΜΕΩΝ. *Juppiter ut Labradaeus volut in truncum defivens in templo 4. columnarum.* Verba sunt Vaillantii.

AE. RRRR.

HALICARNASSVS.

Maritima, regum Cariae sedes, et Mausolei nomine ab Artemisia structum et Herodoti et Dionysii natalibus inclyta.

Autonomi:

Epigraphe: ΑΛΙΚΑΡ. Typi: Caput Palatidis. Χ *Caput adversum, forte Medusae.* — *Caput Neptuni.* Χ *Tridens.* — *Caput Iovis.* Χ *Tripus.* Sunt AE. II. III. (Pellerin. Savorgnan.)

e) Ad Eidyll. XVII. v. 69.

f) L. XXXVIII. c. 14.

Fuere Halicarnassenses coloni Troezeniorum Peloponnesi. Cum vero horum moneta teste Pausania signata fuerit tridentis nota, et Palladis capite, propter hanc ipsam causam videntur Halicarnassenses suam capite Palladis et tridente, metropolis suae insignibus, ornasse. Vide, quae de his numis olim prolixius differui^s).

AE. RRR.

Imperatorii.

Agrippinae Claudi edidit Panelius ex museo le Bret. (Mém. Trevoux. Octob. 1737.) Proximus est Commodo. (Neumann Num. populor.) Sequuntur alii usque ad Gordianum. (Vaill.)

Epigraphe: ΑΛΙΚΑΡΝΑΚΕΩΝ.

Typus hujus urbis peculiaris:

Iuppiter togatus complicatis manibus flans inter binas arbores, quarum singulis avicula infidet, in numis Severi, Caracallae, Gordiani. Iconismum habes apud Vaillantium in numis Graecis appendice fol. h. 2.

Verisimile est, hoc typo exhiberi Iovem Dodonaeum, de quo sic Servius^b): *Dodona civitas Epiri est, juxta quam nemus est Iovi sacratum, et abundans glandibus semper, de cuius nemoris arboribus columbae oracula potentibus dare consueverant. Plura testimonia, quae argumentum hoc explicant, vide collecta a Thoma Pinedo ad Stephanum in Δωδώνη, et in fragmento ejusdem Stephanii sub eodem vocabulo. Multa etiam,*

quae hoc pertinent, habes in opere: *Description des pierr. grav. du Duc d'Orleans. T. L. p. 21. et B. L. Hist. T. V. p. 35.*

Magistratus archon inde a Severo, non tamen ideo, quod Halicarnassenses essent Athenarum coloni, quod Vaillantius perperam ex Strabone adseritⁱ). Nam hic perinde, atque Pausanias, et Stephanus, conditam a Trozeniis dixit.

Δεοcoratus memoratur in unico nummo Caracallae et Getae: *ΑΛΙΚΑΡΝΑΚΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.* (Vaill.).

Metropolis: ΑΛΙΚΑΡΝΑΚΕΩΝ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ. *Iuppiter Dodonaeus* inter arbores, ut supra, in nummo Severi. Eum Spanhemius testatur a se visum in museo reg. Christinae^k). Holstenius eundem citat ex Gotifredo, cuius numi in museum Christinae migrarunt^j). Nullus numerus alias ab aliis citatus hujus dignitatis mentionem facit. Quare merito suspicatur Harduinus, numum aut male lectum, aut epigraphen APX. CTPATO. ΚΛΕΟΤC., quae saepe in Severi numis cum eodem typo occurrit, ab impostore in ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. depravatum.

Autonoma: ΑΤΤΟΝΟΜΩΝ. in numero Getae musei Medicei teste Spanhemio^m).

g) Num. vet. p. 208.

h) ad Virg. Georg. I. v. 147.

i) Num. Graec. p. 19^t.

k) Tom. I. p. 626.

l) Not. ad Steph.

m) Orb. Rom. p. m. 289.

At in numo Getae ejusdem musei apud
Vaillantium vice hujus tituli legitur ΝΕΩ.
ΚΟΡΩΝ., nisi numus diversus est.

*HERACLEA**Autonomum*

Musei Hunteriani huc vocat Comblius.

Caput Herculis barbatum nudum. Ξ

ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ. *Figura habitu curto stans d. pateram, f. bipennem.* AE. II. Qui numus si vere est hujus Heracleae, in numo Caracallae et Getae, qui in Cimelio Vindob. Part. II. p. XIII. pro genuino est editus, at mihi oppido. su- spectus videtur.

AE. RR.

HARPASA.

Mediterranea prope Maeandrum, ad fluvium cognominem, ut refert Plinius.

Autonomi.

ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput Senatus.*

Ξ ΑΡΓΑΣΗΝΩΝ. *Bacchus stans.* AE. III. (Pellerin.)

* * *
Apud Arigonium alias inscriptus ΑΡΓΑ
huc revocatur, at non dubitem, eum esse Carthaeae in Cea insula sitae, ut ibi dictum.

AE. RRRR.

Imperatorii.

Antonini Pii, Severi, Gordiani apud Vaillantium, alium Mamaeae addidit Haymius. Typus fere constans: *Iuppiter sedens d. pateram, f. hastam.*

Magistratus: ΕΠΙ. ΛΕΩΝΙΔΑ. in nu-
mo Ant. Pii. Idem nomen legitur etiam in autonoμ Stratoniceae.

AE. RRR.

*Imperatorius.**ΤΑΤΚΩΝ. ΙΕΡΕΤC. ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ.*

Figura habitu curto stans d. pateram. f. bipennem, in numo Augusti. Eum Hay- mius Heracleam Ioniae refert ^{a)}. Res dubia. Figura cum bipenni, quae Amazon est, Ioniae et Cariae urbibus fau- liaris.

HYDRELA.

Versus Phrygiam, cuius meminit Li- vius ^{b)}, et narrat Strabo, Hydrelum Laconem in hunc tractum venisse, et urbem sibi cognominem aedificasse, de quo vide plura infra in Nyfa.

*Autonomus.**ΤΔΡΗΛΕΙΤΩΝ. Protome Palladis.* Ξ

ΑΠΕΛΛΑC. ΑΝΕΘΗΚΕ. *Mercurius stans* AE. III.

AE. RRRR.

IASVS.

In parva insula infra Miletum, infi- gniter locuples teste Thucydide ^{c)}.

^{a)} T. II. p. 214.

^{b)} L. XXXVII. c. 56.

^{c)} L. VIII. c. 28.

Autonomi.

Caput Apollinis, vel: Capita jugata Apollinis et Diana. Χ ΙΑΣΕΩΝ. in aliis: IA. addito magistratu, ut: ΠΙΡΟ-ΣΕΝΟΣ. vel: ΚΤΗΣΙΑΣ. Puer delphino vectus. AE. II. III. (Pellerin, Mus. Caef.)

Numi hi mirabilem amorem fistunt, quo delphin formosum quendam hujus urbis puerum prosecutus est, tam subinde apud Iasenses celebratum, ut etiam teste Polluce παιδα δελφινι ἐποχεμενον. puerum delphino vectum, in moneta sua signarent ^{q)}, quod factum his numis praeclare confirmatur. Etiam Aelianus testatur, Iasenses prodigium istud monetae argenteae et aeneae insculpsisse ^{r)}. Sed argenteus Iasi numus hactenus compertus non est. Vide copiosos auctores veteres, qui παιδερασιας hujus memine re, citatos a Kuhnio ad dictum Pollucis locum.

* * *

Caput Iovis. Χ ΙΑCΕΩΝ. Flos loti. AE. III. (Arigoni.)

Cum simili typo exstat etiam numus vicinae Myndi.

AE. RR.

Imperatorii.

ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΙΑΣΕΩΝ. Caput Auguſti. Χ Protome Diana cum arcu et pharetra. AE. III.

Numum hunc museo Caesareo intuli, edidique in mea Sylloge I. Hactenus

ante Domitianum urbis hujus numus cognitus non fuit. Porriguntur deinceps usque ad Gordianum. In reliquis

Epigraphe ΙΑCΕΩΝ, at in Gordiani numero ΙΑCCΕΩΝ, ut plerumque geminato S veteribus haec urbs scribi est solita.

Typi obvii, in Gordianeo adhuc fisti tur delphin παιδερασις.

AE. RR.

IMBRVS.

Castellum in Peraea Rhodiorum.

Autonomus.

Caput juvenile laureatum. Χ ΙΜΒΡΩΤ. Vir gradiens d. demissa ramum s. patetram. AE. III. (Pellerin).

Numus hic, quo minus tribui possit Imbro insulae ad Thraciam, judice Pellerinio repugnat fabrica, et quae in hujus numis exstare solet, inscriptio ΙΜΒΡΙΩΝ. Res non satis certa.

AE. RRRR.

MYLASA.

Inter illustiores Cariæ urbes, sed magis deorum templis, quam privatorum domibus incolisque abundabat. Vnde jocus Stratonici citharoedi, qui huc veniens artis ostentandæ causa stans medio in foro exclamabat: ἀκετη μει, audite templo ^{s)}).

Autonomi.

ΜΤΛΑΣΕΩΝ. typis equi gradientis, bipennis, tridentis, aquilæ. Sunt aenei omnes. (Mus. Caef. Pellerin, Arigoni.)

q) L. IX. c. VI. §. 84.
p. m. 348.

r) Nat. anim. L. VI. c. 15.

s) Athenaeus L. VIII.

Causa bipennis et aquilae mox dabi-
tur.

AE. RR.

Imperatorii.

Ab Augusto usque ad Elagabalum. Cum Augusti capite complures signati, quorum nonnullos infra producam. At constat etiam, templum Romae et Augusto sacrum in hac urbe fuisse, quod pictum exstat apud Chishull ¹⁾.

Typus Mylasae numis proprius :

*Iuppiter stans togatus d. tenens bipen-
nem, s. hastam.*

Est hic Iuppiter Labrandensis, sive, ut dicitur in vetere marmore: ΔΙΟΣ. ΛΑΒΡΑΤΝΔΟΤ ²⁾), sic dictus a vicino pago Labranda, in quo pervetussum templum habuit. De hoc Iove frequens mentio apud Strabonem, Pausaniam, Herodotum, aliasque, sed explicatius apud Plutarchum, qui refert ³⁾, bipennem, quam Hippolyta Amazon gestabat, hac vero caesa Hercules Omphale Lydae dono dedit, a qua deinceps penes Lydorum reges mansit, a Caribus in praelio ademptam fuisse Lydis, et Iovi suo in manus datam, unde dictum eum fuisse Labradeum, quod *Labra* in Lydorum lingua bipennem significet. Sed reliqui auctores appellationem a vicina Labranda trahunt, qui tamen apparens diffensus facile conciliatur. Hic Iuppiter Labrandensis saepe occurrit in numis regum Cariae. Ad hunc Iovem referenda bipennis et aquila in autonomis.

* * *

Magistratus scriba. ΓΡΑΜΜΑΤΕ.
TONTOΣ. ΤΒΡΕΩΤ. in numo Augusti.
(Morelli Impp. T. I. p. 402.) Fuit hic Hybreas teste Strabone ⁴⁾ Mylasae obscurlo loco natus, sed meritis illustris civitatis princeps evasit, ex quibus praecipuum illud, quod Labieno cum Parthis V. C. 714. Asiam vastanti ipse fortiter restitit. Expugnata deinde a Parthis Mylasa, atque his iterum depulsis in patriam rediit, seque et urbem in integrum restituit.

ΣΕΒΑΣΤΩ. ΜΤΛΑΣΕΩΝ. Bacchus in citis quadrigis. Ξ ΘΑΛΑΣΤΟΣ. ΑΝΕΘΗΚΕΝ. intra quernam. (Morelli. l. c.) Sed Vaillantius legit ΘΑΤΜΑΣΤΟΣ.

AE. RR.

Numum Polemonis sacerdotis Olbae perperam ad hanc Mylasam vocavit Liebeus ²⁾, ut dicetur in Olba Ciliciae.

MYNDVS.

Vrbs maritima.

Autonomi.

Caput Iovis. Ξ ΜΤΝΔΙΩΝ. MHNO-ΔΩΡΟC. *Lotus.* AR. II. (Pellerin Seltini Lettere T. III. tab. 2.)

Eodem utriusque partis typo numum in vicina Iaso cusum supra protuli.

* * *

Alios aeneos cum typis obviis vide

¹⁾ Ant. Afiat. p. 207.

^{u)} Chandler Inscr. ant. p. 18.

^{z)} Quaeft. Graec. p. 301.

^{y)} L. XIV. p. m. 974.

^{z)} Goth. num. p. 407.

Vol. II.

Eeee

apud Hunterum, et in meis Numis veteribus.

AR. RRRR. AE. RR.

Imperatorii.

*L. Veri et Severi apud Vaillantium.
In horum postremo*

*Magistratus archon: APX. ΔΙΩΝΟC.
ΤΟΤ. ΔΙΟΦΑΝΤΟT.
AE. RRR.*

NYSÄ.

Prope Maeandrum et Tralles Lydiae, quare re ipsa a Strabone Lydiae accensetur; at Ptolemaeus, Plinius, Stephanus eam in Caria locant, et si trans Maeandrum esset posita, nam geographi aliqui Cariae fines ultra hoc flumen prorogant.

Autonomi.

*Cupita jugata virile laureatum barbatum, muliebre alterum. Χ NTΣΑ. Bacchus stans d. cantharum, s. thyrsum.
AE. III. (Pellerin.)*

Censet Pellerinus, hunc numum alterius esse Nysae posse. Verum tuto huic Cariae Nysae tribuendum puto, quod idem Bacchus eodem cultu in certis imperatoriis hujus urbis comparet. Capita anticae, quae Pellerinus esse Iovis, et Iunonis censet, mallem dicere Plutonis et Proserpinæ, quorum eximum fuisse Nysae cultum ex imperatoriis quoque videbimus.

Caput dei Menfis lunae impositum. Χ

*NTCAΕΩN. intra coronam. AE. III.
(Pellerin.)*

De deo Mense agemus in imperatoriis.

*IΕΡΑ. CTΝΚΛΗΤΟC. Caput muliebre Senatus velatum. Χ NTCAΕΩN.
Mercurius stans. AE. I. (Pelleria.)*

*ΕΙΡΗΝΗ. NTCAΕΩN. Caput Pacis. Χ
ΕΠ. ΑΙΔ. ΠΑΙΑΝΙΟT. Apollo nudus stans AE. III. (Liebe p. 336.)*

ΠΑΤΕΩΟΣ. ΣΩΝΩN. Apollo s. ramum stat juxta tripodem, cui serpens obvolvitur. Χ NTΣΑΕΩN. Raptus Proserpinæ. AE. III. (Sestini Lettere T. IV. p. 118.)

Epigraphe anticae nullo sensu ab alio magis integro opem exspectat.

AE. RRR.

Imperatorii.

Ab Augusto usque ad Gallienum.

Epigraphe constans NTCAΕΩN.

Typi illustriores:

Pluto rapiens Proserpinam in quadrigit.

Typus hic in Nysae numis obvius. Vtrumque numen inter principes urbis deos habitum festa Theogamia hic instituta docent, de quibus infra. Narrat etiam Strabo^{a)}, haud procul urbe pagum fuisse Nysaeorum nomine Acharraca, et in eo Plutonium, lucum habens opulentum, et templum Plutonis et Iunonis, (Hēas, ut habent codices, at jam pridem erudite conjectit Spanhe-

a) L. XIV. p. m. 960.

mius in epistola II. ad Morellium, legendum Κορας.) et antrum Charonium, juxta quod mirabiles curationes perاغuntur, de quo vide etiam Euastathium ^{b)}.

Menfis. Frequens et hujus dei typus, cultu solito. Singulari eum religione a Nysaeis fuisse observatum, numi cum ejus effigie copiosi docent. De deo Menfe, quem hactenus antiquarii passim Lunum dixerunt, agemus in numis Antiochiae Pifidiae.

KAMAPEITHC. NTCAEΩN. *Menfis* cum attributis *stans* d. *pateram*, f. *haſtam*, in numis Hadriani, et Aurelii. (Vaill.) Ant. Pii. (Mus. Caef.)

KAM. ANKTPANΩN. NTCAEΩN. *Menfis stans*, in numo Ant. Pii, quem vidi ipse Romae in museo Christinae.

Kamar. Arabice lunam significat, et inde verisimile est Camarinae Siciliae nomen factum, quae lunaे quoque symbolum in numis suis signavit, ut alias pluribus probare conatus sum ^{c)}.

ΔΙΟΝΤCOC. NTCAEΩN. *Bacchus stans*, in numis Sabinae et Severi. (Vaill.)

Fuit Nysaensibus colendi Bacchi causa eximia. In eorum enim urbem a Mercurio delatum Bacchum recens natum, tradidit Apollodorus ^{d)}, ipso etiam urbis nomine Bacchi nomini adfini; nam ut fabulatur Nonnus ^{e)}; Iuppiter, quod infantis, femori suo insuti, pondere pressus claudicabat, eum appellavit Διονυσον.

NTΣΟΣ ὁτι, γλωσσῃ Συρακουσσιδι ΧΩ-
ΛΟΣ ἀκετι.

*Eo quod Νυσος lingua Syracusia CLAV-
DVS dicatur.*

ΑΘΤΜΒΡΟC. NTCAEΩN. *Athym-
brus nudus et juvenis stans ad aram*, d.
pateram, f. *haſtam*, in numis Aurelii, (Pellerin.) et Maximini. (Vaill.)

Egregie hos numos illustrat Strabo ^{f)}. *Fama est, venisse Lacedaemone fratres
tres, Athymbrum, Athymbradum, Hy-
drelum, et urbes condidisse fibi cognomines, quas cum incolae subinde deficerent, ex iis Nyſam fuisse conditam. Et nunc quoque Nyſaensos Athymbrum urbis conditorem (αεχηγετη) perhibent. Secundum hoc et Stephanus: Αθυμβρα πολις Καιριας προς Μαιανδρῳ, Αθυμβρες κτισμα, ητις μετα ταυτα Νυσσα ειληθη. Athymbra urbs Cartae ad Maeandrum, Athymbri opus, subinde Nyſa appellata.*

ΠΛΟΤΤΟΛΟΓΗΣ. NTΣΑΕΩN. *Jup-
piter sedens d. Victoriolam, f. haſtam*, Vespaſiani. (Pellerin.) In alio scriptum ΠΛΟΤΤΟΛΟΓΟC. M. Aurelii Caef. (Seſſini Lett. T. IV. p. 118.

Hic *Plutologes* videri posset magistratus, verum cum in nullo cognito hactenus Nysae numen memoretur magistratus sine addito scribae titulo, et adjectae urbis vocabulo inscriptiones similes constanter numen aliquod, aut heroem indicent, ut ex KAMAPEITHC, ΔΙΟΝΤCOC, ΑΘΤΜΒΡΟC vidimus, videtur etiam praesens ΠΛΟΤΤΟΛΟΓΗΣ esse

b) Ad Dionys. Perieg. v. 1153.

(c) Num. vet. p. 16.

d) L. III. c. 4. §. 3.

e) L. IX. v. 19.

f) L. XIV. p. m. 961.

Iovis epitheton, quo nomine forte apud Nysaenses colebatur. Narrat Pausanias, fuisse prope Lacedaemonem fanum Iovis Πλαστις^{g)}, cuius cultum Lacones, Nysae, ut vidimus, conditores in hac urbe stabiliverint nomine Πλαστολογος, quod eandem fere cum Πλαστις significationem habet. Orpheus supplicat Iovi, ut sibi praeter alia det πλευτρα δοξαν ἀμερπτον, divitiarum honorem inculpatum^{h)}. Alio nomine hic Iuppiter vocabatur Κτησιος, in cuius cultu adsidui fuere illi, qui optabant opes sibi suas augeriⁱ⁾.

* * *

Taurus a puerulis nudis ad sacrificium effertur, in numo Maximi. (Vaillant, et ejus exstat iconismus ibid. p. 145.)

Egregie iterum hunc numum explicat Strabo. Is loquens de anno festo ad dicta Acharaca in Plutonis honorem celebrato addit: atque tunc circa meridiem juvenes et ephebi e gymnasio nudi et uncti taurum humeris in antrum exportant, qui dimissus cum paullulum accesserit, exanimatus concidit^{k)}. Similis ritus in Neptuni honorem celebrati meminit etiam Homerus^{l)}:

·ως ὁτε ταυρος
Ηευχεν ἐλκομενος Ἐλικωνιους ἀμφι ἀσκητα
Κεκω, ἐλκοντων, γανυται δε τε τοις Ενο-
σιχθων.

*ut cum taurus
Mugit vi tractus Heliconium circum
regem*

*Adolescentibus trahentibus, gaudet vero
his Neptunus.*

* * *

Pastor nudus stans manibus adprehendit puerum, quem pede dextero in aerem sublevat, in imo pedum, verba sunt Vailantii in numo Aurelii, sed in museo Theupoli est pastor sedens, ut et in alio, qui editus est in Cimelio Vindobonensi, sed quem ob multas causas spurium agnosc. Credo hoc typo aliud non indicari, quam exercitium gymnasticum, ut revera fuisse apud Nysam γυμνασιον των νεων, narrat Stabo^{m)}.

* * *

*Magistratus scriba constanter legitur
inde ab Augusto usque ad Gallienum,
et quidem in numo Augusti: ΦΙΛΟΚΑΙ-
ΣΑΡ. ΓΡΑΜ. (in monogrammate) ΤΟ.
Β. ΝΤΣΑΕΩΝ. intra coronam. (Pelle-
rin.) Frölichius similem ex Granelliano
edidit, at in vitiato numismate legit:
ΤΙΒ. ΚΑΙΣΑΡ. ΓΡΑΜ. et sic multa de
Tiberio, cum apud Rhodum moraretur,
a Nysaensibus honoris causa constituto
scriba perperam disputavitⁿ⁾. Verum
jam ipse suae coepit diffidere sententiae,
cum serius in numum Maffei similem,
sed certa scriptura ΦΙΛΟΚΑΙΣΑΡ inci-
deret, ut ipse ibidem profitetur.*

* * *

Sacerdos et idem scriba: ΕΠΙ. ΓΡ. Μ.

g) Lacon. c. 19. h) Hymn. XIV. i) Isaicus orat. VII. de haered. Ciron. k) L.
XIV. p. m. 961. l) Il. T. 403. m) l. c. n) 4. Tent. p. 155.

**ΑΤΡ. ΜΟΤΣΩΝΙΟΤ. ΙΕΡΕΩΣ. ΝΤ-
ΣΑΕΩΝ. ΝΕΩΚ.** in numo Aurelii,
(Vail.) sed in alio musei Theupoli το
ΓΡ. omittitur.

Autonomi:

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Caput Bacchi.* & API.
ΣΤΕΑΣ. *Thyrsus.* AE. III. (Pellerin.)
ΣΤΝΚΛΗΤΟC. *Caput nudum Sena-
tus.* & ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Ruptus Proser-
pinae.* AE. II. (Pellerin.)

Fuit Orthosia Nysae vicina, a qua
facile communionem sacrorum traxerit.

Alios vide apud Harduinum, et Hay-
mum.

Typi et inscriptiones suadent, hos nu-
mos ad hanc potius Orthosiam, quam
alteram Phoenices pertinere.

AE. RR.

Imperatorii.

Tantum sub Augusto et Vespasiano
cogniti.

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. *Ruptus Proserpinae* in
numo Augusti, quem Vaillantius inique
Orthosiae Phoenices largitur, ut jam
correxit Pellerinius ^{o)}). Rationem typi
dedi in autonomis. Alter similis est in
museo Caesareo.

ΟΡΘΩΣΙΕΩΝ. scriptum utrinque. *Jup-
piter aetophorus Laodicenus,* in numo
Augusti, quem olim ex museo Magni
Ducis edidi. (Num. vet. p. 209.)

In numo Vespasiani apud Arigonium
est figura in quadrigis, sed et in hoc nu-
mo fors minus integro raptum Proserpi-
nae suspicor.

AE. RRR.

PLARASA.

De hujus *autonomo argenteo actum* su-
pra in Aphrodisiade Cariae.

^{o)} Rec. II. p. 129.

PYRNVS.

In Peraea Rhodiorum testibus Plinio et Stephano.

Autonomus.

Caput folis adversum. Στρατονίκη. *Concha.* AE. II. (Pellerin.)
AE. RRRR.

STRATONICEA.

Mediterranea prope Alabandam, sic vocata a Stratonice Antiochi I. uxore, sed varia olim alia habuit nomina, quae latius commemoravi in meis Numis veteribus pag. 210., quorsum lectorem remitto.

Autonomi.

Victoria gradiens. Στρατονίκη. *intra coronam.* AE. fere II. (Pellerin.)

Typus hic non obscura est ad urbis nomen adulatio.

ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΙΑ. *Caput muliebre turritum.* ΕΠΙ - INOT. ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ. *Diana venatrix.* AE. (Haym. T. II. p. 185.)

Capite anticae videtur proponi urbis genius.

ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΕ. *Bellerophon Pegasmum freno ducens.* ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ. *Ara ignita inter duas taedas ardentes.* AE. III. (Adpendic. Com. Crisianni.) Alium similem dedit Pellerinius, nisi quod epigraphae anticae est: ΕΠΙ. C. Λ. ΘΕΟ — MOT. et Pegasus in numo forte non satis nitido careat alis.

Caput muliebre laureatum. ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ. *Pegasus volans,* in area B. AE. III. (Pellerin.)

De his typis satis olim differui in meis Numis veteribus ^{p).} Nimirum haec urbs olim dicta fuit *Chrysaoris* haud dubie a Chrysaore Pegasi fratre, et verisimiliter structa a Lyciis, apud quos Bellerophontem magnus honos. Versabatur etiam hic heros in Caria, nam Bargyliam urbem condidit, ut in hujus numis dictum. Ara cum facibus ad Hecaten pertinet, quae illustre ibi templum et annuos conventus habuit, a quibus sacris urbs etiam *Hecatesiae* nomen tulit. Huc etiam haud dubie pertinet numus illis, quos primo loco citaveram, fere similis, nimirum: *Pegasus volans, infra quem ΒΕΛ.* ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ ... *Ara ignita inter duas taedas ardentes.* Haymius hujus numeri index eum Hierapoli Phrygiae tribuit ^{q).} Verum, ut appareat, in hoc quoque numero per aevum vitiato legendum ΣΤΡΑΤΟΝ ... et videntur literae ΒΕΛ. posse itae pro Bellerophonte, qui in numis similibus aliis ipse adest, et Pegalum fendo dicit, ut vidimus.

* * *
ΙΕΠΑ. ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ. *Caput Senatus* ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ. ΘΕΑ. ΡΩΜΗ. *Caput muliebre, ex cuius fronte exiguum tutulus turget.* AE. III. (Pellerin Mel. I. p. 9.)

Argumenti causa addo imperatorios sequentes:

ΙΝΔΕΙ. ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ. *Juppiter sedens d. puteram, s. hastam, in numis Trajanis.* AE. II. (Pellerin l. c. Arigoni.)

p) L. c. q) T. II. p. m. 132.

ΙΝΔΕΙ. CTPA. CTNKAH. in alio: ab Hadriano conditore nomen istud sibi
ΙΝΔ. ΘΕΟC. CTNKAHTOC. *Caput Se-*
natus laureatum, in numis Hadriani.
AE. (Mus. Caes. Magni Ducis, et Sa-
vorgnan.)

Ab his numis docemur, ut erudite pri-
mus explicuit Pellerinus ¹⁾, Stratoni-
ceam dictam quoque fuisse *Indicam*,
vel alio nomine adfini ducto certe ab
Indis, quo nomine non fluvius modo in
Caria exstitit, cui teste Livio nomen fe-
cit *Indus* ab elephanto dejectus ²⁾, sed
etiam ipsa Caria, aut saltem ejus pars
compellata fuit, quod copiosius, et ad-
ditis ad Pellerinum novis observatis sta-
bilire conatus sum in meis Numis veteri-
bus, quo loco binos similes vulgavi.
AE. RR.

Imperatorii.

A Trajano et Hadriano, de quibus egi
in autonomis, usque ad Valerianum.

Typus frequentior: *Juppiter stans vel*
sedens d. pateram, s. hastam.

Videtur esse Iuppiter Chrysaorius, cu-
jus hic illustre templum stetit, qui ab
omnibus Caribus eximie cultus fuit ³⁾.
Reliqui typi obvii.

Magistratus tam in autonomis, quam
imperatorii nulla mentione dignitatis,
ut: ΕΠΙ. ΔΕΩΝΙΔΟΤ. — ΕΠΙ. ΚΛΑΤ-
ΔΙΟΤ. APICTΕOT. Videtur tamen ha-
buisse σερηγον, praetorem secundum au-
tonomum Pellerinii supra citatum, et
alium Caracallae musei Pisani.

Epimeletes, id est: *curator*. ΕΠΙΜΕ-
ΔΗ. TI. . . APICTΕA. in numo Severi.
(Neumann Num. popul.)

De munere ἐπιμελῆτος, qui tantum in
numis duarum Cariae urbiū, Antio-
chiae et Stratonicæ legitur, agemus in
diatriba singulari.

Vaillantius numum Ant. Pii sic descri-
bit: ΚΛΑΤ. APICTΕAC. CTPATO.
Imperator eques dexteram attollens, eum-
que argenteum vocat ⁴⁾. Sed videtur esse
idem, quem in numis aeneis Graecis
Augustorum fere simili modo describit.

AR. dubius, AE. RR.

TABA.

Mediterranea incerti situs ab aliis
Cariae, ab aliis Lydiae tribuitur, a Li-
vio ad Pisidarum fines constituitur ⁵⁾, ex
quo saltem probabilis ejus situs inter
tres has regiones, quae fere inter se
contiguae fuerunt, colligi potest.

Nomen ab Hadriano praeferit in numo
insigni Valeriani: ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΙ-
ΤΩΝ. CTPATONIKΕΩΝ. quem edidi
in meis Numis vet. p. 210. Item in alio
Caracallae max. mod. musei Pisani, et
testatur Stephanus, Stratonicenses revera

1) L. c. 2) L. XXXVIII. c. 14. 3) Strabo L. XIV. p. m. 660. 4) Num. praeft.
T. II. p. 164. 5) L. XXXVIII. c. 13.

Autonomi:

ΤΑΒΗΝΩΝ. *Caput Bacchi.* Ξ ΤΑΒΗΝΩΝ. *Neptunus stans.* AE. III. (Mus. Caes. Haym.) In alio epigraphe averiae: ΣΕΛΕΤΚΟΣ. ΔΡΑΧΤΛΛΙΔΟΤ. (Haym.)

Miratur Haymius, in numis urbis mediterraneae exillere Neptunum, quare maritimam urbem has Tabas putat. At non permittunt istud Livii verba, quem citavi; quod vero ad Neptuni typum attinet, omni eum cura liberat Strabo loquens de Apamenis Phrygiae^{y)}; *qua-propter*, inquit, *decet ab iis Neptunum coli, quamvis sint mediterranei.*

* * *

ΙΕΡΟC. ΔΗΜΟC. *Caput laureatum.* Ξ ΤΑΒΗΝΩΝ. *Fortuna stans*, in aliis: *Vrna supra mensam, in nonnullis juxta caput anticae est.* B. AE. II. (Pellerin, Haym.)

* * *

Confer etiam numos Tabarum Decapoleos, nam nonnulli, quos eruditii his hactenus tribuerunt, Tabis nostris sunt restituendi.

Huc etiam haud dubie pertinent autonomi alii, in quibus perperam lectum ΓΑΒΗΝΩΝ pro ΤΑΒΗΝΩΝ, quique adeo perperam Gabam Ituraeae vocati fuerunt.

AE. RR.

Imperatorii.

A Caio et Lucio Caes. ad Gallientum

usque. In illorum numo: ΤΑΒΗΝΩΝ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ. Γ. intra coronam. (Pellerin Rec. III. p. 217.)

Typus frequentior: *Diana venatrix stans cum pileo Phrygio, ex adverso stans Mensis habitu curto cum pilco item Phrygio d. pateram, s. hastam tenens.*

Magistratus sine mentione digitatis in autonomo et imperatorio citatis. Legitur tamen

Archon in numis Caracallae, et Galieni apud Pellerinium^{z)} ut: ΕΠΙΛ. ΑΡΧ. Μ. ATP. ΔΟΜΕCTΙΚΟΤ. ΤΑΒΗΝΩΝ. N. quae postrema litera videtur Pellerino indicare

Neocoratum^y), sed quod minus certum.
AE. RR.

TRAPEZOPOLIS.

Mediterranea prope Maeandrum.

Autonomi.

ΤΡΑΠΕΖΟΠΟΛΙΤΩΝ. *Caput Menfis.* Ξ ΚΛΑΤΔΙΟΣ. ΡΟΝΤΗΣ. *Caput junc-*
nile laureatum. AE. III. (Pellerin.)

ΔΗΜΟC. vel ΙΕΡΑ. ΒΟΤΑΗ. cum ty-
pis obviis. (Pellerin, Harduin.)
AE. RR.

Imperatorii.

Commodi et Severi apud Vaillantium, inscripti ΤΡΑΠΕΖΟΤΙΠΟΛΕΩΣ. typο
dei Menfis, alias Luni. Sed Frölichius^{b)}, et Pellerinius^{c)} suspicantur epigraphen male lectam pro ΤΡΑΠΕΖΟΝΤΙΩΝ,
dictosque numos restituendos Trapezunti

y) L. IX. p. m. 868.

z) L. o.

e) Mel. II. p. 112, et 130.

a) Rec. III. p. 218.

b) IV. Tent. p. 246.

Ponti, ut jam ad hujus urbis numos notavi. Eorum conjectura nititur potissimum typo Luni, qui fere constans est in Trapezuntis numis. At cum ejusdem Luni, verius Mensis, caput compareat etiam in autonomo hujus Trapezopolis, ut vidimus, nulla est ratio, eos propter typum hunc huic Cariae urbi admendi.
AE. RRR.

TRIPOLIS.

Mediterranea ad Maeandrum.

Autonomi:

Hi paucis demptis offerunt in antica: ΔΗΜΟC, vel: ΙΕΡΑ. ΣΤΝΚΑΗΤΟC., vel: ΙΕΡΑ. ΒΟΤΛΗ. Aversa plerumque Latonae, numinis in hac urbe principis, ut numi docent, cultum praedicit sic:

ΔΗΤΩ. ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩN. Latona sedens d. hastam. (Patin pag. 405. Mus. Caef.) In aliis: Eadem gemellos ulnis complexa intra templum, aut stans juxta mensam, super qua urna certaminum nempe Latoniorum, de quibus in imperatoriis. AE. I. II. (Pellerin, Mus. Caef.)

ΔΗΜΟC. Caput muliebre. Ξ ΔΗΤΩΕΙΑ. ΠΤΘΙΑ. intra coronam, foris in orbem: ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩN. (Wheler Voyage n. 50. sed ubi perperam legitur ΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩN.)

De his ludis vide imperatoriros.

In aliis: Juppiter Laodicenus, Nemesis, Diana, Hercules, Bacchus. (Hunter.)

Mentio situs a Maeandro. V. imperatoriros.

AE. RR.

Imperatoriis.

Vaillantius unum Augusti reperit, plures a Caracalla ad Saloninam usque. Postea reperti bini alii aevi Augustei:

ΓΑΙΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. Caput nudum Caii Agrippae F. Ξ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩN. ΑΠΟΔΛΩΝΙΟT. ΑΝΔΡΟN - - Amazon cum bipenni in equo. AE. III.

Numum hunc olim ex museo Com. Vitzai vulgavi ^{d)}. Ergo et Tripolitani Amazonem urbis suae auctorem credidere. Proponitur in equo, quod in numis rariss. In contorniatis Penthesileam equitem habemus, et refert Arrianus, quamvis fide dubia, Alexandro M. oblatas centum Amazonas equites, quae securis pro hastis, peltas pro scutis gestabant ^{e)}.

ΙΟΤΑΙΑ. Caput muliebre velatum. Ξ ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩN. Pluto Proserpinam rapiens.

Exstat in catalogo musei Theupoli. Ejus Auctor capite anticae exhiberi Iuliam Augusti uxorem censet, mallem Iuliam Augusti filiam, Agrippae uxorem, et Tripolitani, qui filium in aere signarunt, videntur et matri hunc honorem habere voluisse.

* * *

ΑΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙΑΝΟC. ΣΕ. ΔΑΚΙΚΟC. Trajanus Martis more galeatus

d) Num. vet. p. 215.

e) L. VII. c. 13.

mudus stans d. hastam, s. tropaeum. ΧΘΕΟΔΩΡΟC. B. ΕΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛ. *Caput juvenile laureatum.* AE. I. (Pellerin Rec. III. tab. 128. n. 2.)

Eadem adversa. ΧΘΕΟΔΩΡΟC. B. ΙΠΟΛΙN. *Caput muliebre turritum.* AE. I. (Ibid. n. 3.)

AT. KAI. TPAIANOC. CEB. ΔAK. -- *Trajanus paludatus stans s. hastam, dexteram adstituto tropaeo imponit.* ΧΘΕΟΔΩΡΟC. B. ΕΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛ. *Protome Dianaæ.* AE. I. (Haym. T. II. p. m. 268.)

Akis similis, sed in ΧΤΡΙΠΟΛ. Protome Palladis. AE. III. (Mus. Caes. Patin.)

Haynius numum suum huic Cariae Tripoli tribuere non dubitavit, at de vocabulo ΕΧΑΡΑ pronunciare nihil est ausus. Pellerinius Tripoli Ponti proprios esse voluit, I. quia Byzantio sunt adlati, II. quia fabrica differunt a numis Tripolis Cariae, qui sunt obvii. III. quia in hujus numis magistratus non comparet. Vocabulum ΕΧΑΡΑ explet ἐχαράξε, putatque indicari, a Theodoro statuas Trajani in antica propositas fuisse erectas. Verum ego cum Haymio potius huic nostrae Tripoli vindicando censeo, et esse ex eorum numorum genere, qui per certam tantum causam signati sunt, qualis fuerit forte factum aliquod singulare ac temporarium, quod non modo ex singulari vocabulo ΕΧΑΡΑ verisimile sit, sed etiam, quod in illis unus perpetuo Theodorus legitur. Ejus exemplum obvium praebent tot dedicationis numi suadente adulacione in Antinoi honorem signati etiam ab iis populis, qui cetero- qui nullam aliam nomine suo monetam

percussere. Quae causa est, cur ejus generis Tripolitarum numi neque ante, neque post Trajanum compareant.

Quod vero hos numos hujus esse Tripolis putem, aliam rationem non habeo, quam quod haec fuerit illustrior, illa autem Ponti castellum tantum, et locus per obscurus, a Plinio et Arriano in periplo Euxini tantum in transcurso memoratus, et apud quem adduci non possum ut credam, numos tam illustres signatos. Fateor quidem, loci ignobilitatem generatim non obstat, quo minus aliquo tempore illustres edere numos potuisset, nam fuere urbes, quae simul creverunt, simul corruerunt, sed tamen cuperem vel unicum certum argumentum, quod eos in Pontum potius avertendos suaderet. Ea, quae Pellerinius adfert, magnopere sunt infirma. Adlati sunt numi Byzantio, quasi vero ex Caria eo derivari non potuissent. Ait, differre fabrica a numis Tripolis Cariae, qui sunt obvii, verum an obvii ante Caracallam, cuius aetate priorem ipse non novit? atque ad hunc inde a Trajano habemus intervalum centum facile annorum, quod majus est, quam ut de fabrica liceat tuto judicare. Ait, non comparere in Tripolis Cariae numis nomina magistratum, quod iudicium eliditur numo Caii Caesaris a me supra prolati, qui ignotus erat Pellerini, et numo Augusti apud Vaillantium, in quo ΕΠΙ. -- ΤΡΤΦΩΝΟΣ. Quin eadem haec magistratus mentio Pellerini sententiam labefactat, nam in nullo Ponticarum urbium numo, si Neocaesaream demas, magistratum certum habemus,

at frequentes in Cariae et Lydiae numeris.

Quod ad vocabulum ΕΧΑΡΑ. attinet, neque in hujus explicatione mihi cum Pellerinio convenit. Quis enim credit, de Theodoro Tripolis magistratu dico: ἔχαραξ, id est: sculpsit statuam? Dicimus sane: Pericles aedificavit Athenis Aeropolin, sed non dicimus: Pericles sculpsit statuam Minervae, et nescio an probe Graece dicatur: Χαρασσειν ἀγαλμα, pro ποιητῃ, γλυφειν etc. Si epigraphe ad erectas a Theodoro statuas adluderet, credo, non discessum foret a solita formula ἀνεθηκεν, aut analogaque dam alia ad illud, quod in moneta Latina literis F. C. indicatur. Planissime vero hanc ejus sententiam evertit adjectum ΤΡΙΠΟΛΙΝ numi secundi, cui praeire vocabulum item ΕΧΑΡΑ. analogia suadet, et si numus ea parte sit lacer. Quaeſo, quid manifestum hunc accusandi casum regit? an ἔχαραξ? Ergo Theodorus sculpsit Tripolin? An non ex eo manifestum fit, το ΕΧΑΡΑ. referendum ad Tripolin, non ad statuas? Alium igitur epigraphe explicatum defiderat, ac verisimiliter me judice vocabulum illud explendum est legendo ΕΧΑΡΑ. ηωσε, vel ΕΧΑΡΑξιξ α χαρακων vel Χαρακηξω, vallum circumdo, sic ut totius epigraphes: ΘΕΟΔΩΡΟС. B. ΕΧΑΡΑ. ΤΡΙΠΟΛΙΝ. sensus fit: *Theodorus iterum in magistratu constitutus vallo cinxit Tripolin*, dignum factum, quo Theodorus in moneta publice gloriaretur, quo se.

curitatem urbi, et diis patriis, qui in his numis propomuntur, fartam tectam praestabat. Prorsus analogue ad hanc numi epigraphen legas in numo Sephoris Galilaeac: ΤΡΑΙΑΝΟΣ. ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΕΔΩΛΚΕΝ. *Trajanus imperator dedit*, quidquid illud fuit, tum et in singulari numo Amasiae Ponti: ΕΡΜΗΣ. ΚΤΙΚΑΣ. ΤΗΝ. ΠΟΛΑΙΝ. *Mercurius urbis conditor*. Eodem modo in marmore Ancyranō celebrantur laudes incerti cujusdam ΣΤΝΠΛΗΡΩΣΑΝΤΟΣ. Κ. ΑΦΙΕΡΩΣΑΝΤΟΣ. ΤΗΙ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΤΟ. ΤΕΙΧΟΣ. *qui moenia metropolis (Ancyrae) complevit, et consecravit* †).

Mentio situs a fluvio Maeandro: ΜΑΙΑΝΔΡΟC. Fluvius decumbens, in autonomo, (Pellerin.) et in numo Maximini (Vaill.)

Ludi ΛΗΤΩΕΙΑ. ΠΤΘΙΑ. intra lauream, in autonomo citato, et in numo Gallieni. (Vaill.)

Latonam, in cuius honorem Iudi ΛΗΤΩΕΙΑ acti sunt, inter principes fuisse Tripolis deos, vidimus in autonomis, et videbimus in proximo concordiae numo.

Concordia cum Laodicenis Phrygiae: ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΚΑΙ. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ.

¶ Montfaucon palaeogr. p. 167.

OMONOIA. *Latona flans cum gemellis in ulnis, ex adverso Juppiter Laodice-nus, quo typo utriusque urbis numen habemus, quod apud singulas fuit prae-cipuum, in numo Philippi sen. (Mus. Caes.) et Saloninae. (Vaill.)*

* * *

Magistratus sine mentione dignitatis in numis Augusti, Caii Caes., et Tra-jani citatis.

AE. RR.

REGES CARIÆ.

In regibus Cariæ, aut ejus partis pro instituto nostro unam spectamus Maussollii familiam, quia haec una opes numismaticas reliquit. Reliquos vide in Reinero Reineccio, et in historia Cariæ conscripta a Sevino ^g). Stirpis conditor *Maussollus I.* nobilis conjugé *Artemisia*, quae Xerxis socia praelio ad Salaminen ipsa interfuit, animi virilis femina. Ex hac gente post prodit in clytus jam numis

HECATOMNVS.

Ab Artaxerxe Mnemone praefectus classi adversus rebellem Evagoram Cy-pri regem, sed quem cum evertere jus-sus esset, clam pecunia juvit. Mortuus circa annum V. C. 373. Filios habuit *Maussollum II.*, *Hidriea*, *Pixedarum*, filias *Artemisiam* et *Adam*, suis singu-las fratribus nuptas.

Numi:

EKATOM. *Leo gradiens. ♀ Juppiter Labrandenfis gradiens d. bipennem, f. haftam. AR. H. (Beger Th. Br. T. L p. 266.)*

De Iove Labrandenfi apud Mylasam culto actum in numis hujus urbis. Pla-cuit hic typus, quod teste Strabone ^b) Mylasa patria fuit, et regia Carum, qui cum Hecatomno fuerunt. Eum He-catomni exemplo retinuere reges suc-cessores, et si Halicarnassi regiam figerent.
AR. RRRR.

MAUSSOLLVS.

Hecatomni F. belli ac pacis artibus praestans ingens nomen adeptus est. Re-gno magnis accessionibus aucto, Halicarnasso, quorundam regiam sedem trans-tulit, magnificis substructionibus exorna-ta moritur V. C. 401. (V. Sevinum L c. Lucian. dial. mort. 24.)

Artemisia Maussolli soror et conjux in regno succedit, illudque cum laude administrat. Sed ex omnibus virtutibus enituit maxime fides ac pietas in ma-ritum, cui vita functo monumentum struxit, *Maussolleum* appellatum, teste Strabone, Plinio, aliisque inter septem orbis miracula habitum, quamvis illud perfectum non vidiit biennio post mor-tua, contracta ex mariti desiderio tabe V. C. 403. Verisimilem ejus aedificii se-cundum leges architectonicas structu-ram, et de ea testimonia vide proposita a Comite Caylus ⁱ).

g) B. L. T. IX. Mem. p. 113.
p. 321.

h) L. XII. p. m. 974.

i) B. L. T. XXVI.

Numi:

Caput Solis obversum. Χ ΜΑΤΣΣΟΛΑ-
ΔΟ. Iuppiter Labrandensis gradiens d.
bipennem, s. hastam. AR. I. III.

In numis constanter ΜΑΤΣΣΟΑΛΟ. geminatis Σ et Δ, at in libris ΜΑΤΣΩΛΟΣ. Terminatio in Ο Dorica est pro ΜΑΤΣΣΟΛΛΟΤ, ut observavimus ad ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ. ΑΡΧΕΛΑΟ. primorum Macedoniae regum. Caput Solis ad Solem Rhodium pertinet, nam Rhodios stratagemate in suam potestatem redegit, eosque mortuo Mausollo jugum excutere ausos novo stratagemate sibi iterum subjecit Artemisia. Vide Sevinum haec omnia fuse enarrantem. Numi successorum a Mausolli numis sola epigraphe differunt.

AR. R.

Artemisia conjux numis genuinis caret. Ejus numos spectandae molis, in quorum aversa ΜΑΤΣΩΛΕΙΟΝ typo celebrati Mausolei esse adulterinos, ipsis jam tironibus notum, et si a claris auctoribus vulgatos reperiam.

HIDRIEVS:

Mausolli frater. Hic quoque pro Ar-
 taxerxe Cypri regulis bellum fecit. Obiit
 V. C. 410. Vxor soror Ada.

Numi:

Caput Solis obversum. Χ ΙΔΡΙΕΩΣ.
Iuppiter Labrandensis gradiens d. bipen-
nem, s. hastam. AR. I. (Mus. Caef.)
AR. RR.

PIXODARVS.

Hecatomni filiorum natu minimus. Pul-
 fa Ada sorore, quae marito successit, ope
 Othontopatis satrapae, de quo mox,
 regnum invasit, tenuitque annis V. mor-
 tuus V. C. 418.

Numi:

Caput Solis obversum. Χ ΠΙΞΟΔΑΡΟ.
 vel ΠΙΞΟΔΑΡΟΤ. *Iuppiter Labranden-*
sis gradiens d. bipennem, s. hastam. AR.
 III. (Mus. Caef.)

Caput Apolinis laureatum. Χ ΠΙΞΩΔΑ-
Iuppiter Labrandensis, ut supra. AV. IV.
 (Pellerin Suppl. IV. p. 113. Catal. d'En-
 nery.)
AV. RRRR. AR. RR.

OTHONTOPATES.

Satrapa Persa, accitus, ut diximus,
 a Pixodaro, ut se in pellenda regno so-
 rore Ada juvaret. Re patrata generum eum
 sibi adscivit collocata illi filia Ada. Suc-
 cessit subinde in regnum mortuo ficeret,
 verum Alexander M. tum forte in Cariam
 delatus ejecto iniquo possidente Adam
 Hidriei viduam sibi supplicem restituit,
 et reginam appellavit V. C. 420. ^{k)}.

Numi:

Caput Solis obversum. Χ ΘΟΝΤΟ-
ΠΑΤΟ. Iuppiter Labrandensis gradiens
d. bipennem, s. hastam. AR.

Praeclarum istud cimelium primus vul-
 gavit Bimardus ^{l)}, sed epigraphen legit
 ΘΟΝΤΟΠΑΤΟ. Eruditus is collegit, esse

^{k)} Sevin. l. c. Bimard ad Iobert. T. II. p. 329.

l) l. c.

eum ipsum, qui Arriano dicitur Οροντο-
πατης ^{m)}, et de quo ibi narrantur omnia, tuis exire in ΗΣ, quam, ut Bimardo
quae mox de Othontopate commemo-
ravi. At Barthelemyus revocato in exa-
men eodem numo advertit, apparere vifum, in ΟΣ. Habemus ergo integrum
vestigia praecedentis Ο, ac praeterea οντοπατης, quod
cum fuerit homo Persa, ejns nomen po-
jam non nisi binis literis ab Arriani Ορο-
ντης aberrat ^{n).}

AR. RRRR.

INSVLAE CARIAE.

ARCONNESVS.

Juxta Halicarnassum.

Autonomum: APK. Pallas stans ρ Equus liber gradiens. AR. III. Pellerinius huc pertinere conjicit. (Rec. III. p. 172.) Sed omnia persuadent, hunc numum esse Thessalicum, et fors Pharcadonis.

ASTYPALAEA.

A Rhodo in ortum.

Autonomus.

*Navis cum vectoribus. ρ Delphinus. AE. III. Literas hujus numi fugaces con-
jicit Pellerinius constituere vocabulum ΑΣΤΠΑΔΑ, at sibi ipse diffidit. (Rec.
III. p. 128.)*

Imperatorius.

*Caput Tiberii laureatum. ρ ΑΣΤΤ-
ΠΑΛΑΙΕΩΝ. Victoria gradiens AE.
m. m.*

Perperam conjicit Pellerinius, qui sin-
gularem hunc numum edidit ^{o),} signa.

tum illum, quo tempore Tiberius in in-
sula Rhodo morabatur, nam istud refel-
lit corona laurea, qua Tiberii caput
ambitur. Alius hujus insulae compertus
non est.

AE. RRRR.

CARPATHVS.

*Autonomus ΚΑΡΠΑΘΙΩΝ. uni Gol-
tzio cognitus fuit. (in Insulis.)*

COS.

Insula illustralis, et Aesculapio cumpri-
mis sacra, sic ut ea a Claudio Aug. ejus
dei ministra dicoretur concessa propterea
immunitate ^{p).} Vrbem habuit ejusdem
nominis.

Autonomi.

*Caput Herculis imberbe leonis exuvii
tectum. ρ ΚΩΙΟΝ. ΚΑΕΙΝΟΣ. Pagurus.
AR. m. m. (Pellerin.) et variante magi-
stratus nomine. AR. III. AE. III. (Muß
Caef.)*

Caput Herculis barbatum leonis exuvii

m) Exped. Alex. L. I.
p) Tacit. Ann. XII. 61.

n) Mem. B. L. T. XXVI. p. 533.

o) Rec. III. p. 23.

tectum. Χ ΚΩΙΩΝ. Caput muliebre velatum. AR. II. (Pellerin.)

Caput Herculis barbatum laureatum cum clava supra humeros. Χ ΚΩΙΩΝ.
Vir stolatus stans d. pateram, s. hastam. AE. I. (Pellerin.)

Hercules frequens in Coorum moneta argumentum, neque desunt scriptores, ejus in hac insula cultum testantes. Ab his utraque postremi numi pars rite explicatur. Narrat Aristides rhetor^q), stetisse apud Coos signum Herculis clavam super humero gerentis, quod haud dubie exhibit pars antica. Pars aversa vi rum stolatum sifit, quem patera, quam dextera manu praefert, certum facit sacerdotem. Singularem hunc typum explicitat Plutarchus^r), cum quaerit, cur apud Coes Herculis lacerdos muliebri velle indutus sacra faciat? causamque reddit, quia Hercules conserto cum incolis praelio, eorumque pressus multitudine, ut tutius hostem falleret, cum Thressa muliere stolam mutavit. In hujus ergo memoriam eum observari ritum.

In numis I. et II. epigraphae est ΚΩΙΩΝ. pro ΚΩΙΩΝ, nimurum posito κτητικῷ pro ἔθνει, ut ΑΙΓΑΙΟΝ pro ΑΙΓΑΙΕΩΝ in numis Aegii Achiae vidi mus.

Magistratus saepe additur, sed nulla dignitatis mentione, ut ΠΡΟΞΕΝΟΣ. Apud Arigonium est ΝΙΚΙΑΣ, qui forte idem est cum illo Nicia, quem narrat Strabo aetate sua Coorum tyrannidem invasisse^s). Vide de hoc etiam infra in imperatoriis.

Caput Veneris. Χ ΚΩΙΩΝ. ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟ. *Aesculapius stans.* AR. I. (Dantens Explic. p. 108.).

Insigne hoc tetradrachmum notam Coorum Venerem sifit, opus Praxitelis, de quo Plinius, in aversa Aesculapium, de cuius in hac insula cultu egi supra.

O. ΔΑΜΟΣ. Caput nudum barbatum.
Χ ΚΩΙΩΝ. Hercules stans s. clavam, brachio inhaeret Cupido, pro pedibus parvus. AE. II. (Hunter.)

Seginus in simili pro O. ΔΑΜΟΣ legit ΚΑΔΜΟΣ^t), inique, ut patet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ. Caput Hippocratis barbatum recalvatum. Χ ΚΩΙΩΝ. *Baculus cum serpente.* AE.

Fuit Cos celebris hujus medici natalibus cum primis nobilitata. Numum, quem coram descripsi, dedit Meadius Anglus ex thesauro regis Galliarum in fronte orationis suae Harveianae, dissimulat eum Harduinus, Gronovius eandem effigiem petit ex numismate Vrsini. Constat, medicos in hac insula insignis fuisse nominis, quos Theopompos citatus apud Photium per Podalirium ab Aesculapio descendere facit. Ceterum numum hunc confictum suspicor.

ΞΕΝΟΦΩΝ. Caput nudum imberbe. Χ ΚΩΙΩΝ. *Hygia stans.* AE. III. (Pellerin Rois p. 206.)

^q) Orat. T. I. p. 34.
sel. p. 18.

^r) Quæsti. Graec. p. 504.

^s) L. XIV. p. m. 972.

^t) Num.

Sistit antica Xenophontem illustrem medicum, qui in artis suaem praemium immunitatem popularibus Cois a Claudio impetravit. Vide Pellerinum. Hujus causa meriti monetae a suis est illatus sociata Hygia salutis praeside.

* * *

Caput Aesculapii laur. Χ ΑΣΚΛΗΠΙΟΤ. ΣΩΤΗΡΟΣ. Serpens adsurgens et cauda cortinam Apollinis complexus. AE. III. (Mus. Cael.) In aliis: Baculus Aesculapii. AE. IV. (Mus. Cael.)

Noti sunt hi numi, et si satis certum non sit, quia patriae mentione abstinent, utrum huic insulae tribuendi sint potius, quam Pergamo, ubi Aesculapii cultus aequa fuit conspicuus. Duxi, Apollinis cortinam serpentis cauda stringi. Haec cortina in his numis raro satis perspicua est, sed manifeste apparet in numo simili integerrimo illustris Reuteri Munguntini. Nimirum evidens est textura tapetis, quo illa insternitur. Confer numeros primorum Syriae regum. Iungitur serpens Aesculapii cum cortina Apollinis patris.

* * *

Observandum adhuc ad Coorum numeros.

I. A Goltzio et Begero perperam hoc referri numos inscriptos ΚΠΑΥ aut similiter, quos esse Capuae in hujus numis demonstravimus.

II. Alios idem edidit Goltzius, in quo-

rum una parte KO, vel ΚΩ, altera ΩΣ, quosque hujus insulae monetae inseruit. Rarissima sunt exempla, urbis nomen sic dirimi, ut ejus pars una in parte antica, altera in aversa constituantur, qualia vidimus in numis Lai Lucaniae, et Abacaeni Siciliae. Ad haec typus botri, et diotae, qui est in his numis, satis persuadet, eos esse verius Corcyrae, ut jam alias monui^y). Ceterum Coorum gentile statuit Stephanus Κοος et Κωος.

III. Numum argenteum edidit Maffeius^x, eumque restituit Frölichius^y): ΙΓΗΝΑΙ - - ΚΩΙ - - *Caput Jovis. Χ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΛΤΣΙΜΑΧΟΤ. Pallas sedens*, ut in obviis Lysimachi regis Thraciae. Vereor, ne numus sit hermaphroditus, et ex binis ad diversas classes pertinentibus pessime confictus, cuius antica sumpta fit ex notis similibus Goltzianis, ut revera horum unus inscribitur ΙΓΗΜΑΝΟΣ. ΚΩΙΩΝ., postica ex notis Lysimacheis. At sine dubio spurius est aureus max. mod., cuius eodem loco meminit Frölichius, in cuius item antica est: ΙΓΗΝΑΙΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Jovis. Χ VESTA. S. C. Vesta sedens*. De mala numi hujus fide jam alias pluribus egi^z), et copiosius agam in numis Liviae Augusti uxoris.

AR. R. AE. C.

Imperatoris.

Recensentur quidem ab Augusto usque ad Philippum, sed habemus et Augusto priores a variis vulgatos. Ecco:

^x) Num. vet. p. 207.

^y) Ver. ill. Part. III. p. 238.

^z) Not. elem. Tab. X.

^a) Num. vet. p. 63.

ΜΑΡΚΟΣ. ΛΕΠΙΔΟΣ. *Caput M. Lepidi nudum.* χ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Aesculapii.* AE. I. (Morelli fam. Aemil. tab. 2. Pembrock P. III. tab. 46.) AE. III. Patinus in fam. Aemil.)

ΝΙΚΙΑΣ. *Caput virile nudum.* χ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Aesculapii.* AE. I. (Morelli in fam. Aemil. tab. 2.) In alio simili:- **ΧΑΡΜΤΛΟΣ. ΚΩΙΩΝ.** AE. I. (Mus. d'Ennery p. 445.)

Numum ex citatis primum jam vulgavit *Tristanus*^{a)}, neque dubito, ab hoc eum exemplari fluxisse in *Vrsinum* *Patini*, et *Morellium*. Sed neque dubito etiam, et si numum hunc genuinum debimus, epigraphen **ΜΑΡΚΟΣ. ΛΕΠΙΔΟΣ.** a novicia manu fuisse intrusam. Fuere etiam, qui in numis altero loco descriptis caput ejusdem *Lepidi* IIIviri viderent, et si adscriptum sit nomen **ΝΙΚΙΑΣ**, quos inter fuit *Havercampus*^{b)}, eum tamen nulla appareat ratio, cur *Coi Lepidum monetae inferrent*, cui in orientis provincias nihil unquam juris fuit. In his ergo numis, si modo genuini sunt, verisimile est exhiberi caput *Augusti*, tum et *Niciam* Coorum magistratum, sive si fuit *Nicias* tyrannus, de quo egimus in autonomis, sive alias aliquis hoc nomine. Vide molestas de his numis tricas ab *Havercampo* repetitas^{c)}.

ΖΕΤΣ. ΚΩΙΩΝ. *Caput Iovis*, in uno Netonis. (Vaill. Morelli.)

a) Comment. hist. T. I. in numis *Lepidi* IIIviri.
• p. 11. et 645. d) T. I. p. 693.

Vol. II.

*Magistri ratns frequenter in Coorum metra legitur, praecipue in autonomis, sed quae fuerit ejus dignitas, numi non produnt, quamvis ex marmoribus constet, remp. fuisse ab archonte gubernatum. Hunc quidem Vaillantius videt in numo Augusti, in quo legit: ΝΙΚΑΓΟΡΑΣ. AP. sed videtur lectio intuta. Lucculentius hunc probaret numus *Carcallae* apud Harduinum, et Spanheimum^{d)}: APX. ΜΕΝΕΚΠΑΤΟΤC., verum in simili Severi Pellerinius pro APX. legit APXΗΔΟ., auctor musei Theupoli APXΗC. et Arigonius APK.*

Concordia cum Mileto, Apolline Milesiorum, et *Aesculapio* Coorum sanctibus.

AE. R.

NISYROS.

Prope Co insulam.

Autonomi:

Caput Veneris. χ ΝΙΣΤΡΙΟΝ. ΙΜΕΠΑΙΟΣ. *Neptunus rupi infidens d. tridentem.* AR. III. (Haym. T. I. p. 235.)

Vnicus hic hactenus vulgatus ex argento numus. Iudice Haymio signatus in hoc *Neptunus*, quia apud hanc insulam in Polybotem gigantem tridentem interfit, ut ex Homero refert Stephanus.

b) Ad Morellii fam. p. 11.

c) L.

Ḡgg

Aenei inscripti solis literis NI. typis delphini, capitis bovini etc. quos vide apud Pellerinum.

AR. RRRR. AE. RR.

RHODVS.

Insula ejus tractus longe celeberrima.

Autonomi:

Caput Solis plerumque adversum, liberaliter crinitum, plerumque etiam radiatum. ☰ PO. ΡΟΔΙΟΝ. ΡΟΔΙΩΝ. *Flos calicis forma, in aliis rosa, addito saepe magistratu, variisque in area figillis.* AV. III. (Mus. Medic.) AR. I. H. III. AE. III. obvii.

Nihil his numis tritus, dempto citato aureo, qui, quod norim, unicus hactenus est, et a me olim editus ^{a)}. Solis apud Rhodios cultus cognitus, cuius beneficio insula prius eluvioni ob humilitatem pervia altius emersit. In aversa monetae Rhodiae fere constanter flos comparet. Eum antiquarii olim omnes rosam credidere, quam sententiam plane evertere conatus est Spanhemius secutus Vossium, et esse balaustrum, id est: florem mali Punici, quo ad tingendam lanam utebantur Rhodii, cœpiosis argumentis comprobavit ^{b)}. Non adversabor utriusque viri conjecturas, atque istud tanto minus, quia flos hic in plerisque his numis rosae speciem omnino non praefert, sed ejus potius, quem tulipam vocamus, cuius formae fitne balaustrum, Florae filii permitto. Nolim tamen pror-

sus ex his numis eliminari rosam, nam sunt non pauci, forte Spanhemio ignoti, in quibus rosa adversa ex forma rotunda, et ejus complicatis foliis facile agnoscamur, cujus modi complures sunt in museo Caesareo, et alibi. Nihil igitur obest, quo minus credamus, utrumque florem a Rhodiis insertum monetæ, balaustrum ob præclara lanificia insulae quaetuosa, florem propter adlusionem ad insulae nomen, nam ρόδος Graecis rosam significat.

* * *

Caput Bacchi hedera et corymbis coronatum, in aliis practoreta radiatum. ☰ ΡΟΔΙΩΝ. addito magistratu, v. g. ΕΠΙ. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ. vol: ΕΠΙ. ΦΑΙΝΙΑ. Victoria gradiens d. extenta lauream, s. palmæ ramum, in nonnullis prorsæ navis insistit. AE. I. (Mus. Caes.) In aliis: ΡΟΔΙΩΝ. ΕΠΙ. ΕΤΔΩΡΟΤ. AE. m. m. (Mus. ill. Comitis de Sternberg.)

Offerunt hi numi pro Apolline sole Bacchum solem, quem propterea in nonnullis corona radiata ambit. Cum Baccho communicatos etiam solis honores, vulgo cognitum. Victoria in aliquibus navi insistens adludit ad rem maritimam, qua Rhodios longe excelluisse constat.

* * *

Caput Medusæ aduersum absque collo turgentibus e fronte binis alis, et serpentibus cinctum. ☰ PO. ΓΩΤΩΣ. Balaustrum. AR. II.

a) Num. vet. p. 246.

b) Tom. I. p. 345.

Numum hunc ex museo Caesareo olim edidi, et in parte antica proponi Solis caput dixi^g). Serius similem magis integrum in catalogo Hunteriano vulgatum vidi, in quo cum praeter alas vi- derem etiam serpentes, caputque sine collo, quae sunt certissima Medusae in- dicia, retractanda sunt utique, quae tum saxeram, et suum Medusae jus restituendum, et si ignorem, cur Gorgonem in monetam suam vocare placuerit Rhodiis.

Hercules infans binos serpentes elidens.
PO. *Balaustium.* AR. II. (Hunter.)

Similis Herculis typus est in numo Ephesi, obvius autem in numis Crotoneis.

Caput Solis radiatum. Χ. ΡΟΔΙΩΝ.
ΔΙΔΡΑΞΜ. Mulier adversa florata stans, quam volans superne utrinque Victoria velamine obumbrat, pro pedibus duae parvae figurae stantes. AE. I. (Hunter.)

Figura aversae haud dubie domesticum aliquod Rhodiorum numen, illudque operis antiquissimi silit, cuius generis signa pleraque urbes aliqua privatum habuere testibus non numis modo, sed et scriptoribus, praecipue Pausania. Ad ditum ΔΙΔΡΑΞΜ. est etiam in imperatoriis.

Magistratus sedulo inscribitur autono-

mis, et quidem Dorice, et aut in recto ut: ΜΝΑΣΙΜΑΧΟΣ, aut praefixo ΕΠΙ. Dignitas in unico additur: ΤΑΜΙΑ. ΤΕΙΜΟΣΤΡΑΤΟΤ. *Balaustium.* AE. I. (Pellerin.) Neque in imperatoriis ejus mentio, sed tantum ΔΗΜΑΡΑΤΟΤ. in nummo Neronis. (Vaih.) Harduinus in numero Domitiani videt Aemilium Antonium Nasenem *prytanin*, at numum hunc esse Bithynicum, non Rhodium, et aliter legendam epigraphen, dixi in prolegomenis ad nummos Bithyniae. Ceterum summum apud Rhodios magistratum fuisse prytanin, confiat ex Appiano^h), Livioⁱ), et Polybio^k).

De numis inscriptis ΠΑΙΑΙΤΝΟ, quos aliqui esse Rhodios credidere, vide dicta in Traelio Macedoniae.
AV. RRRR. AR. et AE. C.

Imperatoriis.

Multo autonomis pauciores editi a Nerone ad M. Aurelium usque, nam quem Pellerinius olim Caracallae tribuerat^l), inscriptum ΑΝΤΩΝΙΝΟC. KAICAP., eum serius M. Aurelio Caesari restituendum docuit^m), sed eo fallitur, quod ab Aurelio mox post adoptionem suscepimus Antonini nomen statuit, ut videre est ex iis, quae in Aurelii moneta ad titulum Antonini monebo. Tamen numi aliqui etiam Nerone priores Rhodo haud dubie tribuendi, nimirum:

ΡΟΔΙΟΙ. ΤΙΕΡ. ΤΩΝ. ΣΕΒΑΣΤΩΝ.

g) Num. vet. p. 216. h) B. civ. L. IV. c. 66. i) L. XLII. c. 45; k) Ex. leg. 64.

l) Mel. II. m) Lettres p. 26.

*Caput muliebre turritum. ς ΔΙΔΡΑΞ-
ΜΟΝ. Sol nudus capite radiato stans f.
amiculum, d. adstitutum tropacum coro-
nat. AE. m. m.*

In lignem hunc numum edidit Pellerinius ^{a)} , corrigitque praecedentium antiquariorum lapsus , qui in numo simili legerant: ΚΛΑΤΔΙΟΤ. ΤΠΕΡΙΩΝ. ΣΕ-
ΒΑΣΤΩΤ. , cumque tribuerant Claudio tanquam Soli , qui Homero Hyperion dicitur , multaque alia inania attulerant . Sublato opportune hoc errore continuat vir eruditus , hos numos pleno jure pertinere ad M. Aurelium , et L. Verum , qui primi simul imperavere , et typo aversae significari victorias , quas de variis populis retulere , atque inde arguit , argenteos quoque numos drachmae pondere M. Aurelii , Faustinae jun. , L. Veri , Lucillae , qui inscribuntur: ΤΠΕΡ. NI-
KHC. ΡΩΜΑΙΩΝ. , vel ΤΠΕΡ. NI-
KHC. ΚΕΒΑΣΤΩΝ. , vel ΤΠΕΡ. NI-
KHC. ΚΤΡΙΩΝ. ΚΕ. Rhodi signatos . Quare etiam in aeneo , de quo agimus , sub ΤΠΕΡ. intelligi debere NIKHC. , quod vocabulum alioqui satis tropaeo partis aversae indicatur . Haec Pellerinius , cui sane correctam epigraphes lectio nem debemus , cuius vitio factum , ut tam absurd a antiquariis nobis obtruderentur . Verum nomine ΣΕΒΑΣΤΩΝ in his aeneis intelligi M. Aurelium , et L. Verum , tanto est difficilis concedendum , quanto maturius aevum litera Σ pro Caperte postulat , qua forma illa in hujus aevi numis vix ac ne vix quidem

amplius reperitur . Et fuisse eam hac aetate jam in Rhodo quoque abolitam , docet numus M. Aurelii supra citatus , tum et numus Veri inscriptus BHPOC ^{c)} . Evidem hoc vocabulo ajo potius mortari Tiberium et Iuliam matrem , quos vocatos fuisse Augustos et historia docet et numi , nam Smyrnaci , ut in horum numis vidimus , se dixerit ΝΕΩΚΟΠΟΤC. ΤΩN. ΚΕΒΑΣΤΩΝ. , nimirum Tiberii et Iuliae . Cum igitur numus praesens aliam aetatem , quam praetentam Aurelii et Veri exigat , suapte ruunt omnia ea , quae Pellerinius de subaudiendo NI-
KHΣ. et de tribuendis Rhodo memoratis drachmis disputat , quas omnes in Mesopotamia esse malleum expertas probare conabor in numis Mesopotamiae incertae urbis . Id unum addo : si haec drachmae essent Rhodiorum , pro NIKHC legeretur NIKAC . Etenim Aristides his numis coaevus Rhodios laudat , quod hactenus illibatum Dorismum constanter servaverint ^{b)} . Ceterum quis sit totius epigraphes : ΡΟΔΙΟΙ. ΤΠΕΡ. ΤΩN. ΣΕΒΑΣΤΩΝ. sensus , difficilis forte videatur explicare . Verisimile , Rhodios indicare voluisse , se pro Auguforum in cunctitate omnem suam velle operem conferre . Sane habuere Rhodii causam prae aliis Augustis Tiberio gratificandi , qui Rhodum selegerat , ubi privatam vitam per complures annos ageret , qua de causa eam Manilius dixerat hospitium resturi principis orbem ^{d)} .

a) Lettres p. 23.
c) L. IV. v. 762.

b) Mus. Christinae Tab. LIX. n. 15.

d) Orat. T. I. p. 572

ΚΑΙΣΑΡ. ΑΤΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΝΕΡΩΝ.
Caput Neronis laureatum et radiatum. Ξ
ΡΟΔΙΩΝ. Victoria rostro navis insstens, in
area rosa. AE. m. m. (Mus. Pisani tab.
VI.)

Vidimus in numo praecedente causam adfectus Rhodiorum in Tiberium, praesente adfectum in Neronem testantur. Ejus causam Mazzolenus jam exposuit. Nimirum cum libertatem Rhodiis ademisset Claudius, quod Romanos quosdam in crucem egissent, eam illis, sed deprecante Nerone, restituit. Ergo Rhodii Neronom in hoc numo proposuere cum corona primum laurea tanquam imperatorem, deinde radiata tanquam Solem, deum nempe suum praestitem. Non possum hoc loco omittere perelegans epigramma Antiphili, quo ea, quae dixi, egregie illustrantur¹⁾:

Ως παρος Αελις, νυν Καισαρος ή Ροδος
 ἐμι,

Ναυσος, ισος δάκω φεγγος απ' αμέ-
 φοτερων.

Ηδη σβεννυμενα με γεα κατεφωτισεν ἀκτις,
 Αλιε, και παρα σον φεγγος ἐλαυψε
 Νερων.

Πως ἔπιω, τινι μαλλον δφειλομαι; δς
 μεν ἔδειξεν

Εξ ἀλος, δσδ ηδη ρυσατο δυομενα.

Quod sic eleganter reddidit Grotius:

*Solis oram quondam, nunc Caesaris in-
 sula magni
 Sum Rhodos, ex aequo lux ab utro-
 que juvat.*

*Namque extincta forem, nisi sol mihi
 surgeret alter,
 Et jubarex Latia tolleret arce Nero.
 Plus mihi praestut uter? dedit illo emer-
 gere ponto,
 Hic me restituit, cum prope mersa
 fui.*

ΠΟΣΕΙΔΩΝ. ΑΣΦΑΛΕΙΟC. ΡΟ-
ΔΙΣΝ. Neptunus stans ad aram d. del-
phinum, s. tridentem, Antonini Pii. AE.
m. m.

Numum hunc edidit, explicavitque Gallandus²⁾. Narrat Strabo, cum in mari Aegeo parva insula Theram inter et Therafiam enata esset, ad rei miraculum adcurrisse Rhodios, et in ea aedificasse Ποσειδωνος Ασφαλισ Ιερον, *Neptuni stabilientis templum*. Vide ibi plura de Neptuno Asphalio.

* * *

Liberam fuisse Rhodum, constat ex hi-
floria. Ejus etiam testem numum citat Spanhemius ex museo Mediceo³⁾: Caput
Solis. Ξ ΡΟΔΙΩΝ. ΕΛΕΤΘ. Victoria
gradiens. Idem altius, lapsu credo me-
memoriae, pro capite Solis caput Nero-
nis vidit⁴⁾.

* * *

Magistratus. De hoc actum in auto-
nomis.

* * *

ΔΙΔΡΑΧΜΟN. in autonomo, ut vidi-
mus, tum in aeneis Tiberii etJuliae
supra indicatis, in alio Nervae, (Catal.
d'Ennery) in aliis Trajani. (Vaill.) De

1) Brunck Anal. T. II. p. 174.

2) Mem. B. L. Tom. I. p. 153.

3) T. II. p. 584.

4) T. I. p. 679.

hoc ponderis vocabulo egi in prologo.
menis generalibus cap. IX.

AE. RR.

re²). Verum satis constat, esse eum
Alaeae Siciliae. Nullus igitur hactenus
oppidi hujus numus cognitus.

ASTYRA RHODI.

Rhodi oppidum uno Stephano teste,
qui praeterea hujus nominis aliud in
Troade constituit.

Autonomus:

Caput Solis aduersum. ΣΤΡΑΤΟΣ.
Dieta major adslituta alia minore. AE.
III. (Pellerin.)

Ex typo adversae et fabrica hunc nu-
mum hujus esse Astyrae censet Pelle-
rinus.

AE. RRRR.

IALYSVS RHODI.

Autonomum edidit Havercampus, in
quo legit retrograde ΙΑΛΑΣΩΤΣ., do-
cuitque, ad hanc eum Ialysum pertine-

Cnido adjacens. *Autonomos* argenteos
unus edidit Goltzius: (in insul.) *Caput Pro-
serpinae spicis coronatum.* ΣΤΜΑΙΩΝ.
Spicae, in alio: *urbis nomen intra co-
ronam spicem.* Si numi hi genuini sunt,
valde conspirant cum numis vulgo Ere-
so Lesbi tributis.

TELOS.

Priori vicina insula.

Autonomus:

Caput Iovis. ΤΗΛΙ. *Pagurus.* AE.
III. (Pellerin.)
Praeter hunc nullus alias cognitus.
AE. RRRR.

x) *Dissert. de vet. lit. Graec. Tab. I.*

FINIS VOLV MINIS II.

This book should be returned to the
Library on or before the last date stamped
below.

A fine of five cents a day is incurred by
retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

DUE 1/16/16

BOOK DUE 1/16/16
JAN 24 1978
CANCELLATION
JAN 24 1978

Digitized by Google